1977/78:103

med överlämnande av 1978 års kommittéberättelse;

beslutad den 29 december 1977.

Regeringen överlämnar till riksdagen enligt bifogade utdrag av regeringsprotokoll, 1978 års kommittéberättelse.

THORBJÖRN FÄLLDIN

SVEN ROMANUS

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
Vid regeringssammanträde
1977-12-29

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Ullsten, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Romanus

Skrivelse med överlämnande av 1978 års kommittéberättelse

1 1978 ÅRS KOMMITTÉBERÄTTELSE

Enligt tilläggsbestämmelse 3.6.2 till riksdagsordningen skall regeringen årligen, samtidigt med budgetpropositionen, lämna riksdagen redogörelse för verksamheten inom de kommittéer som har tillsatts på grund av regeringens beslut. En sådan redogörelse har utarbetats inom justitiedepartementet. Den är i huvudsak redigerad och upplagd på samma sätt som 1977 års kommittéberättelse. Berättelsen är uppdelad i två volymer, en huvuddel som innehåller personredovisning m. m. (del I) och en del som innehåller kommittédirektiv som meddelats efter det redovisningen i 1977 års kommittéberättelse färdigställdes (del II).

Del I bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1,* och del II som *bilaga 2.*

2 ÖVERSYNEN AV FORMERNA FÖR KOMMITTÉVERKSAMHETEN

När jag anmälde 1977 års kommittéberättelse redovisade jag en rad förslag i administrativa frågor som rör kommittéerna. Flera av dessa har genomförts och översynen av kommittéväsendet har fortsatt under år 1977.

Sedan början av år 1977 utges direktiv till kommittéer fortlöpande i en gemensam serie för hela regeringskansliet. Liksom promemorior och betänkanden i Ds- och SOU-serierna sprids direktiven genom LiberFörlag. Direktiv som getts ut i den särskilda serien trycks på nytt en gång om året i del II av kommittéberättelsen. Rutiner för den löpande serien och för omtryck i kommittéberättelsen har utvecklats och prövats under året.

Statsrådsberedningen, som år 1976 har gett ut en handbok i kommitté-

arbete (Ds Ju 1976:6), har under år 1977 sett över handboken. En ny utgåva som tillförs avsnitt i administrativa frågor beräknas utkomma under år 1978.

Översynen av kommittéväsendet kommer att fortsätta även under år 1978.

Chefen för budgetdepartementet har meddelat att inom ramen för den fortsatta översynen av kommittéväsendet kommer även frågor om kommittépersonalens anställningsförhållanden m.m. att tas upp.

Som jag framhöll vid anmälan av 1977 års kommittéberättelse har en arbetsgrupp inom regeringskansliet lagt fram förslag om bl. a. registrering av och information om kommittéerna. Gruppen har därvid föreslagit en del ändringar i redigeringen av del I av kommittéberättelsen. I syfte att förbättra informationen om kommittéernas verksamhet har gruppen vidare förordat att en särskild funktion knyts till budgetdepartementet (departementens organisationsavdelning) och att uppgiften att framställa kommittéberättelsen knyts till budgetdepartementet. Fördelen med en sådan ordning är enligt gruppen att registreringen och redovisningen av olika uppgifter om kommittéerna kan samordnas och därmed förenklas.

För egen del anser jag att starka skäl talar för att en informationsfunktion avseende kommittéverksamheten kommer till stånd. Under den fortsatta översynen av denna verksamhet kommer frågan att prövas närmare.

3 HEMSTÄLLAN

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen överlämnar 1978 års kommittéberättelse till riksdagen.

4 REGERINGENS BESLUT

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Skr 1977/78:103

Bilaga 1

Kommitté-berättelse 1978

Del I
Kommittéernas sammansättning

Redaktionell anm.

1. Två delar

Kommittéberättelsen är uppdelad i två delar.

Del I innehåller uppgifter om kommittéernas sammansättning, adress och telefonnummer, redogörelse för arbetet under den tid berättelsen avser, kostnader samt register.

Direktiv och tilläggsdirektiv utges löpande i en för hela regeringskansliet gemensam serie. Liksom departementspromemorior och betänkanden i SOU-serien sprids de genom LiberFörlag.

Direktiv som getts ut i denna serie trycks på nytt en gång om året i del II. Där anges för varje direktiv omedelbart under rubriken numret i direktivserien.

Del II innehåller direktiv och tilläggsdirektiv som meddelats sedan redovisningen i 1977 års berättelse färdigställdes samt register. De är ordnade departementsvis liksom kommittéerna i del I. Inom departement står de i den ordning de numrerats i direktivserien. Direktiv som inte har redovisats i 1977 års berättelse eller ingår i 1977 års direktivserie redovisas sist inom resp. departementsavsnitt.

2. Kommittébeteckning

För varje departement används fr.o.m. år 1971 en löpande nummerserie för år. Nummerbeteckningen anges med förkortning för departement samt årtal, kolon och löpnummer och anges inom parentes omedelbart efter ordet kommitté (motsvarande). Exempel: x-kommittén (Ju 1976:00) och kommittén (Ju 1976:00) om — — —. Beteckningen är avsedd att användas vid såväl hänvisningar i löpande text som i kamerala sammanhang.

För kommitté (motsvarande) som tillkommit före år 1971 används som löpnummer det nummer i riksdagsberättelsen under vilket kommittén första gången redovisats.

3. Rollfördelning inom kommitté

Enligt 2 § kommittéförordningen (1976:119) består en kommitté av ordförande och en eller flera andra ledamöter. Kommitté kan biträdas av bl. a.

sakkunniga, experter och sekreterare. Kommittéförordningen innehåller föreskrifter om nämnda medverkandes befogenheter.

Denna uppdelning av de medverkande avser kommittéer som har tillkallats efter den 30 april 1976. Beträffande befogenheter för medverkande i äldre kommittéer hänvisas till övergångsbestämmelserna till kommittéförordningen.

4. Uppgifter om kommittéer under löpande år

De uppgifter som ingår i berättelsen registreras fortlöpande i ett datorstött informationssökningssystem. Kommittéberättelsen framställs med hjälp av systemet. Under löpande år kan uppgifter om kommittéernas verksamhet erhållas ur detta system efter hänvändelse till justitiedepartementet.

Justitiedepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1977: 3, 5, 6, 8, 10, 18, 26, 27, 36, 38 och 46

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte, respektive har inte fullgjort egentligt utredningsuppdrag: 2 och 19

1. Integritetsskyddskommittén (Ju 1967:62)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 maj 1966 (se Post- och Inrikes tidn. den 14 juni 1966) och regeringens bemyndigande den 1 september 1977 för att utreda frågor om förstärkt integritetsskydd på personrättens område:

Ordförande:
Lännergren, E. Bengt, f. d. justitiekansler

Ledamöter:
Bernström, Bonnie L. I., redaktör, ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)
Dahlberg, K. Thure, ombudsman, f. d. led. av riksdagen
Fahlström, Jan Magnus, redaktör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Kristensson, Astrid M., landshövding, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 november 1974)
Larfors, E. V. Tage, direktör, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 november 1974)
Litzén, Anders G., hovrättslagman
Wiklund, Svea S. S., fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 november 1974)

Expert:
Ljungberg, Göran L. D., chefsjurist

Sekreterare:
Widebäck, Ulf M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 februari 1975)

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 31 22 (ordföranden), 20 31 66 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1967 års riksdagsberättelse Ju 62.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tio sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

2. Samarbetsorganet (Ju 1968:59) för rättsväsendets informationssystem (SARI)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1966 för att bereda frågan om omläggning av rutiner inom rättsväsendet för automatisk databehandling och därmed sammanhängande frågor:

Ordförande:
Hillerudh, G. Lars-Olov E., expeditionschef (fr.o.m. den 1 februari 1976)

Ledamöter:
Börjesson, Mats R., generaldirektör (fr.o.m. den 3 september 1975)
Ekstam, Gunnar E., avdelningschef (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Englund, K. Svante I., överdirektör (t.o.m. den 31 januari 1977)
Eriksson, Björn G., departementsråd (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 14 september 1977)
Fischier, Sven G. O. M., tjf. överdirektör
Magnander, Ebbe E. A., avdelningschef (t.o.m. den 17 maj 1977)
Ohlsson, P. T. Ingvar, generaldirektör
Persson, Carl J. G., rikspolischef
Petri, Gunnar G. B., departementsråd (fr.o.m. den 15 september 1977)
Romander, Holger A. G., riksåklagare
Skarvall, Karl-Erik, hovrättspresident (fr.o.m. den 15 december 1976)

Ersättare för ledamot:
Arkéus, L. O. Sune, datachef (för Persson) (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Bolin, Lars A., avdelningschef (för Fischier) (fr.o.m. den 13 maj 1975)
Carlsson, Ulf V., överdirektör (för Persson) (t.o.m. den 31 januari 1977)
Elmhammer, Nils E. I., statistikchef (för Ohlsson)
Engdahl, K. Anders F., departementssekreterare (för Petri) (fr.o.m. den 15 juni 1976)
Herrlin, S. G. Sigvard, byråchef (för Romander) (t.o.m. den 31 januari 1977)
Wikström, K. Arne, byråchef (för Romander) (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Åhlén, Lars, lagman (för Börjesson) (fr.o.m. den 5 september 1975)
Åkesson, Hans C., avdelningsdirektör (för Ekstam) (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Sekreterare:
Alpsten, A. Börje, departementsråd

Ordförande i arbetsgrupp eller kontaktmän:
Arkéus, L.O. Sune, datachef, rikspolisstyrelsen
Bolin, Lars A., avdelningschef, kriminalvårdsstyrelsen
Carlson, N. Gunnar, avdelningsdirektör, riksåklagaren

Carlsson, Ulf V., överdirektör, DAFA
Elmhammer, Nils E. I., statistikchef, statistiska centralbyrån
Ericsson, Christer T., förste aktuarie, försvarsstaben
Frenning, Lars W., bitr. skattedirektör, riksskatteverket
Hillbo, Arne O., byråchef, riksskatteverket
Müntzing, Lars, avdelningsdirektör, statens naturvårdsverk
Ringström, Björn M., revisionsdirektör, riksrevisionsverket
Sandqvist, Ingrid R. J., byrådirektör, generaltullstyrelsen
Söderlund, A. Göran, avdelningsdirektör, socialstyrelsen
Vallerö, Rolf A. T., förste arkivarie, riksarkivet
Weibo, Björn S., avdelningschef, statens invandrarverk
Wranghult, Hans O., byråchef, rikspolisstyrelsen
Åhlén, Lars, lagman, domstolsverket
Åkesson, Hans C., avdelningsdirektör, statskontoret
Österlund, Tord H:son, bitr. skattedirektör, riksskatteverket

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 10 57 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Samarbetsorganet har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av samarbetsorganets verksamhet. Arbetet har liksom tidigare varit inriktat på ADB-system för brottmålsförfarandet hos polis, åklagare och domstolar samt rutiner för kriminalvårdens myndigheter men också på system för lagstiftningsförfarandet samt rättspraxis, m. m.

Samarbetsorganets verksamhet beräknas pågå under hela år 1978.

3. Vattenlagsutredningen (Ju 1969:58)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 november 1968 för att se över vattenlagen (se Post- och Inrikes tidn. den 21 december 1968):

Ordförande:
Dyrssen, Gösta P. T., hovrättslagman

Ledamöter:
Andersson, Sven G. V., f. d. överinspektör
Annevall, Sture, direktör
Hult, N. E. Jöran, f. d. överdirektör
Jadestig, Thure R., föreståndare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 februari 1974)
Sterne, Bengt G., direktör

Experter:
Heimbürger, H. Peter, byråchef
Helmerson, Bo I. H., direktör
von Möller, C. G. Peter, hyresråd
Sjölander, J. Bertil, överingenjör
Thorngren, S. Bertil, docent
Wallin, Sten-Erik J., avdelningsdirektör
Wetterhall, Sven C. E., byråchef

Sekreterare:
Baagøe, N. Peder H., hovrättsråd (t.o.m. den 30 april 1977)
Strömberg, Rolf E., hovrättsassessor

Direktiven för utredningen, se 1969 års riksdagsberättelse Ju 58 och 1974 års riksdagsberättelse Ju 18. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse Ju 14.

Utredningen har under tiden november 1976 - april 1977 hållit fem sammanträden.

Utredningen har den 16 juni 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:27) Revision av vattenlagen. Del 4. Förslag till ny vattenlag.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Familjelagssakkunniga (Ju 1970:52)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 augusti 1969 med uppdrag att verkställa utredning angående den familjerättsliga lagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 27 augusti 1969):

Ordförande:
Kjellin, Björn T. M., f. d. hovrättspresident

Ledamöter:
Hansson, Lilly E., fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 14 februari 1974)
Mattson, Lisa, förbundsordförande, led. av riksdagen
Olsson, N. Martin, bankkamrer, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)
Romanus, Gabriel, led. av riksdagen
Sundberg, Ingrid E., fil. kand., led. av riksdagen
Svensson, Evert I., förbundsordförande, led. av riksdagen

Experter:
Grabe, A. Gerhard, försäkringsdirektör (fr.o.m. den 11 mars 1974)
Magnusson, Staffan E., tf. rättschef (fr.o.m. den 28 januari 1974)
Trost, Jan L. E., docent
Wahlström, Bror A., advokat

Wittorp, I. Birgitta, departementssekreterare (fr.o.m. den 28 januari 1974)
Åkesson, Hans O., professor

Sekreterare:
Tottie, Lars W., hovrättsråd

Bitr. sekreterare:
Ekman, Lena B., hovrättsassessor
Engström, Lars-Göran, hovrättsfiskal

Lokal: Riddarhuskajen 1, tel. 10 82 92 (Tottie), 11 87 14 (Ekman). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm. Hovrätten över Skåne och Blekinge, Fack, 201 10 Malmö, tel. 040/734 30 (Engström)

Direktiven för de sakkunniga, se 1970 års riksdagsberättelse Ju 52. Tilläggsdirektiv, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 21.

De sakkunniga har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tolv sammanträden. Ordföranden och sekreterarna har deltagit i nordiska överläggningar i Köpenhamn och Reykjavik.

De sakkunniga har den 29 juni 1977 avgett delbetänkandet (SOU 1977:37) Underhåll till barn och frånskilda.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1978.

5. Massmedieutredningen (Ju 1970:59)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 maj 1970 med uppdrag att utreda frågan om enhetlig reglering i grundlag av yttrandefriheten i massmedier m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 30 maj 1970):

Ordförande:
Gustafson, Sven H., bankkamrer, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 8 oktober 1976)

Ledamöter:
Carlshamre, Nils O. G., lektor, led. av riksdagen
Jonnergård, Gustaf, sakkunnig, f. d. led. av riksdagen
Mattson, Lisa, förbundsordförande, led. av riksdagen
Svensson, Olle F. S., chefredaktör, led. av riksdagen
Wiklund, Bengt O., journalist, led. av riksdagen

Experter:
Ekberg, Karl-Henrik, direktör (fr.o.m. den 11 januari 1974)
Ekström, Margareta, författare (fr.o.m. den 11 januari 1974)
Hansson, K. Gunnar, chefsjurist

Hernlund, Carl Hugo H., förste ombudsman (fr.o.m. den 11 januari 1974)
Kromnow, E. Åke, riksarkivarie (fr.o.m. den 11 juni 1976)
Lindgren, Göran, direktör (fr.o.m. den 28 januari 1974)
Nisser, Carl Wilhelm B. G., chefsjurist (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Petrini, Olle, redaktör (fr.o.m. den 11 januari 1974)

Sekreterare:
Sandström, Per T. M., rådman

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse Ju 51. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse Ju 20.

Utredningen har den 4 februari 1977 avgett betänkandet (Ds Ju 1976:18) Förslag till lag om tillämpning av vissa bestämmelser i tryckfrihetsförordningen.

Uppdraget är därmed slutfört.

6. Kreditköputredningen (Ju 1971:05)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 juni 1971 med uppdrag att verkställa utredning angående den rättsliga regleringen av avbetalningsköp och andra former av konsumtionskredit (se Post- och Inrikes tidn. den 29 juni 1971):

Utredningsman:
Westerlind, N. Peter, f. d. justitieråd, ordförande i marknadsdomstolen

Experter:
Andréen, Catharina, jur. kand. (fr.o.m. den 2 december 1975 t.o.m. den 3 januari 1977)
Beck-Friis, Jörgen Å. E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 2 december 1975)
Cason, Sven Åke, bankdirektör
Deullar, Rolf, direktör (fr.o.m. den 4 januari 1977)
Hjärpe, Kurt L. E., direktör (fr.o.m. den 20 januari 1977)
Wallberg, Ursula, byråchef

Sekreterare:
Olsson, Ingrid M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1976)

Direktiven för utredningen, se 1972 års riksdagsberättelse Ju 53.

Utredningsmannen har under tiden november 1976 - april 1977 hållit två sammanträden med experterna.

Utredningen har den 30 juni 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:24) Näringsidkares avbetalningsköp m.m.

Uppdraget är därmed slutfört.

7. Konkurslagskommittén (Ju 1971:06)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 juni 1971 för översyn av konkurslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 4 september 1971):

Ordförande:
Rydin, Bengt C. K. A., hovrättslagman

Ledamöter:
Gabrielsson, A. Edmund B., expeditionschef-rättschef (t.o.m. den 30 september 1977)
Wilhelmsson, Arne E., rådman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Åvall, Sven K., direktör
Öhman, Anders R., advokat

Experter:
Asp, K. Åke, hovrättslagman (t.o.m. den 30 september 1977)
Eneström, Tord O. C., rådman (t.o.m. den 30 september 1977)
Lindström, Christian, docent (fr.o.m. den 5 september 1977)
Nilsson, Lars S. E., bitr. kronofogde (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Tjernberg, K. V. Harry, rådman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Wilhelmsson, Arne E., rådman (t.o.m. den 30 september 1977)
Åkerdahl, Magnus F., hovrättsassessor (fr.o.m. den 5 september 1977)

Sekreterare:
Jerrstedt, Lars-Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Åkerdahl, Magnus F., hovrättsassessor (t.o.m. den 14 augusti 1977)

Bitr. sekreterare:
Jerrstedt, Lars-Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1975 t.o.m. den 16 oktober 1977)
Wiking-Johnsson, I. H. Peter, hovrättsassessor (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 80 77 (Jerrstedt), 20 75 79 (Wiking-Johnsson). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1972 års riksdagsberättelse Ju 54. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 6.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden. Vid ett av dessa har företrädare för advokatsamfundet deltagit.

Kommittén har den 29 juli 1977 avgett delbetänkandet (SOU 1977:29) Konkursförvaltning.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

8. 1971 års utredning (Ju 1971:08) om behandling av psykiskt avvikande

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 april 1971 för översyn av påföljdssystemet för psykiskt avvikande lagöverträdare m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 4 juni 1971):

Ordförande:
Bexelius, T. Alfred, f. d. justitieombudsman

Ledamöter:
Andersson, Lennart F. H., studieombudsman, led. av riksdagen
Bergkwist, H. Ulla E., överinspektör
Ernulf, T. Gudmund, borgmästare, f. d. led. av riksdagen
Hedlund, A. Rune, landstingsråd
Kristensson, Astrid M., landshövding, f. d. led. av riksdagen
Sälde, K. A. Henry, avdelningschef

Experter:
Cronholm, L. Börje, professor
Johanson, Eva A. M., överläkare
Lindelius, K. Rolf K., bitr. överläkare

Sekreterare:
Meyerson, Anita E., hovrättsassessor

Direktiven för utredningen, se 1972 års riksdagsberättelse Ju 56.

Utredningen har den 11 maj 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:23) Psykiskt störda lagöverträdare.
Uppdraget är därmed slutfört.

9. Utredningen (Ju 1972:04) angående ny lagstiftning om befordran med järnväg

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 maj 1972 för att lägga fram förslag till ny lagstiftning om befordran med järnväg (se Post- och Inrikes tidn. den 9 juni 1972):

Utredningsman:
Weidstam, Åke, hovrättsråd

Experter:
Iacobaeus, Anders G., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 7 mars 1975)
Norelius, Per E., järnvägsdirektör (fr.o.m. den 3 november 1977)
Torgils, A. Gunnar, lagman

Lokal: Umeå tingsrätt, Box 138, 901 04 Umeå, tel. 090/11 82 70 (utredningsmannen)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 50.

Utredningsmannen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tre sammanträden med experterna och ett flertal överläggningar med företrädare för myndigheter och organisationer.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

10. Utredningen (Ju 1972:05) angående inskrivning av rätt till luftfartyg m. m.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1972 för att företa en översyn av reglerna om registrering av och inskrivning av rätt till luftfartyg m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 juli 1972):

Utredningsman:
Rune, Christer L., tf. hovrättslagman

Experter:
Gunnarson, E. J. Ingvar, hovrättsassessor
Hedqvist, Sven A., avdelningsdirektör
Heuman, Jan G. M., lagman
Jantze, Siv I. G., hovrättsråd (fr.o.m. den 11 september 1974)
Liljeqvist, Rolf A., kammarrättsråd
Nilsson, Bengt G., departementsråd
Törnell, Inga-Britt, bostadsdomare (fr.o.m. den 11 september 1974)

Sekreterare:
Dryselius, Harald S., hovrättsassessor (fr.o.m. den 19 juni 1974)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 51.

Utredningen har den 3 februari 1977 avgett betänkandet (SOU 1976:70) Rätt till luftfartyg m.m.

Uppdraget är därmed slutfört.

11. Namnlagsutredningen (Ju 1972:06)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 maj 1972 med uppdrag att verkställa översyn av namnlagen (se Post- och Inrikes tidn. den 14 juli 1972):

Utredningsman:
Höglund, Olof A., justitieråd

Experter:
Dahlsten, Gösta O. L., kyrkoherde (fr.o.m. den 14 februari 1975)
Hiljding, Stig G. O., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 september 1973)
Uggla, Claes A., patenträttsråd (fr.o.m. den 12 september 1973)
Ålander, Birgit V., byrådirektör (fr.o.m. den 2 juni 1975)

Sekreterare:
Ericsson, Brit-Marie L. B. M., hovrättsråd

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 30 61 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 52.

Utredningsmannen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tre sammanträden med experterna. Ett nordiskt möte har ägt rum i Stockholm den 9 juni 1977. Utredningens sekreterare har deltagit dels i ett sammanträde den 2 - 5 maj 1977 i Strasbourg med en expertgrupp i Europarådet angående bl. a. makars och barns släktnamn, dels i en konferens den 12 - 14 september 1977 i Aten angående en internationell överenskommelse om tillämplig lag beträffande namn. I sistnämnda konferens har även experten Hiljding deltagit.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

12. Konsumenttjänstutredningen (Ju 1972:07)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1972 för att verkställa utredning angående lagstiftning om konsumentskydd vid privat serviceverksamhet (se Post- och Inrikes tidn. den 15 juli 1972):

Utredningsman:
Bernitz, Ulf, professor

Experter:
Bergqvist, Hans A., hovrättsråd
Edling, N. Axel, hovrättsassessor, konsumentombudsmannens ställföreträdare (fr.o.m. den 27 september 1974)
Grobgeld, Lennart M., revisionssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1977)
Hellner, Jan E., professor
Hillbom, Lars H., civilekonom
Holm, A. Ernst Olaf, direktör
Johansson, Hans F. G., bitr. direktör (fr.o.m. den 20 januari 1975)
Steneby, Jan, jur. kand.
Sundberg-Weitman, Brita F., hovrättsråd (fr.o.m. den 27 september 1974)
Wallin, Per J., direktör

Sekreterare:
Hertzman, A. Olov, hovrättsassessor

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 49 19 (Hertzman), 20 31 74 (Grobgeld). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 53.

Utredningsmannen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden med experterna samt vid fem tillfällen haft överläggningar med den norska forbrukertjenestekomitén.

Utredningsmannen beräknas avge ett huvudbetänkande under första hälften av år 1978.

Utredningens arbete med återstående delar av uppdraget beräknas pågå under hela år 1978.

13. Utredningen (Ju 1972:12) angående företagsinteckning

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 september 1972 för att verkställa översyn av lagstiftningen om företagsinteckning (se Post- och Inrikes tidn. den 14 oktober 1972):

Utredningsman:
Rune, Christer L., tf. hovrättslagman

Experter:
Heuman, Jan G. M., lagman
Liljeqvist, Rolf A., kammarrättsråd (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Löfberg, Karl Axel, kansliråd
Nordén, Joar, bankdirektör
Törnell, Inga-Britt, bostadsdomare
Wiberg, G. Lennart E:son, direktör (fr.o.m. den 19 januari 1977)

Sekreterare:
Dahlgren, Rolf O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 50 32 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 58.

Utredningsmannen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 16 sammanträden med experterna.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

14. Produktansvarskommittén (Ju 1973:08)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 december 1972 för utredning angående ersättning för produktskador (se Post- och Inrikes tidn. den 8 januari 1973):

Ordförande:
Conradi, Erland G. F., justitieråd

Ledamöter:
Bengtsson, T. Bertil, professor
Sturkell, Carl-Edvard, lagman

Experter:
Ahlström, Iwan, direktör
Dufwa, Bill W., universitetslektor (fr.o.m. den 17 oktober 1975)
Göransson, Lars G., direktör (fr.o.m. den 17 april 1974)
Heurgren, Sven C. O., generaldirektör (fr.o.m. den 25 mars 1975)
Lindstedt, Hans G., direktör
Nöteberg, Rolf M., rådman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Oldertz, Carl M., bitr. direktör
Strömbäck, Erland H. D. D:son, direktör
Swarén, Ulla M., byråchef

Sekreterare:
Nöteberg, Rolf M., rådman (t.o.m. den 30 september 1977)
Olsson, P. L. Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1977)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 45 72 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 50. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 18.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fyra sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

15. Hemförsäljningskommittén (Ju 1973:10)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 mars 1973 för att verkställa översyn av reglerna om hemförsäljning m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 7 april 1973):

Ordförande:
Ag, Lars E., generaldirektör

Ledamöter:
Bernitz, Ulf, professor
Hillbom, Lars H., civilekonom
Schierbeck, Per W., direktör
Walldén, G. Rudolf, direktör

Experter:
Bergman, S. Christer, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 17 februari 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Bergqvist, Hans A., hovrättsråd (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Borg, Per, departementsråd
Hellstadius, Jan R., direktör
Holm, A. Ernst Olaf, direktör (fr.o.m. den 17 februari 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Huldt, Jan F., revisionssekreterare (fr.o.m. den 17 februari 1975)

Sekreterare:
Swahn, Jan-Olov, hovrättsassessor

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 26 73 (Swahn), 20 26 82 (Huldt). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 52.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tre sammanträden, varav ett femdagarssammanträde med en särskild arbetsgrupp.

Kommittén har den 6 juni 1977 avgett delbetänkandet (SOU 1977:32) Konsumentskydd vid köp av begagnad personbil.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

16. Utredningen (Ju 1973:11) om eventuell reformering av det ekonomiska sanktionssystemet inom straffrätten

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 april 1973 för utredning om eventuell reformering av det ekonomiska sanktionssystemet inom straffrätten:

Utredningsman:
Bergström, S. Gunvor M., kansliråd

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 73 75. Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 53.

Utredningsmannen har under tiden november 1976 - oktober 1977 överlagt med myndigheter som berörs av utredningens arbete.

Utredningsmannen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1978.

17. Utredningen (Ju 1973:17) om utländska övertaganden av svenska företag

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 augusti 1973 (se Post- och Inrikes tidn. den 10 november 1973) och regeringens bemyndigande den 25 november 1976 för att utreda frågan om utländska övertaganden av svenska företag:

Ordförande:

Eckerberg, Per A., landshövding

Ledamöter:

Bergqvist, Jan G., pol. mag., led. av riksdagen
Engman, Hans O. R., utredningssekreterare
Hagdahl, K. Thomas, direktör
Larsson, Matts Bergom, direktör (t.o.m. den 12 januari 1977)
Lindencrona, Gustaf C. A., bitr. professor (fr.o.m. den 1 december 1976)
Lundin, Bert G., förbundsordförande
Lundqvist, Arne K. O., direktör (fr.o.m. den 13 januari 1977)
Olsson, Karl Erik T., lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)
Siegbahn, Bo L. G., ambassadör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)

Experter:

Beckman, Lars K. A. G., departementsråd (fr.o.m. den 27 april 1977)
Edling, A. Roland, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 20 augusti 1975)
Leander, Bo T. I., departementssekreterare (fr.o.m. den 31 januari t.o.m. den 31 oktober 1977)
Lind, Johan A. L., hovrättslagman, ordförande i arbetsdomstolen (fr.o.m. den 11 januari 1974 t.o.m. den 13 april 1977)
Olsson, Hans I., departementssekreterare (fr.o.m. den 11 januari 1974 t.o.m. den 30 januari 1977)
Sandén, Peter, pol. mag. (fr.o.m den 1 november 1977)

Sekreterare:

Frid, Sven Rune, byråchef (fr.o.m. den 1 november 1974)
Malmström, Bengt G. V., hovrättsråd (fr.o.m. den 3 januari 1974)

Bitr. sekreterare:

Josefsson, Jim L. H., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 26 37 (Malmström), 20 25 47 (Josefsson). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 59.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sex sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

18. Utredningen (Ju 1973:20) om personalens arbetsuppgifter vid kriminalvårdens anstalter

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1973 med uppdrag att utreda personalens arbetsuppgifter vid kriminalvårdens anstalter (se Post- och Inrikes tidn. den 14 november 1973):

Utredningsman:
Alexanderson, R. Birgitta, företagsjurist

Experter:
Bishop, Norman, byråchef
Dahlsjö, Lars A., avdelningsdirektör
Holmström, L. Bror, ombudsman
Karlsson, K. Harry, anstaltsdirektör
Karlström, Vilhelm H., byråchef
Selin, Sven, ombudsman

Sekreterare:
Nilsson, Bengt-Åke, hovrättsassessor (fr.o.m. den 12 februari 1974)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 66 38 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 62.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tio sammanträden.

Utredningen har den 16 december 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:76) Personalen vid kriminalvårdens anstalter.

Uppdraget är därmed slutfört.

19. Energirådet (Ju 1974:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 december 1973:

Ordförande:
Fälldin, N. O. Thorbjörn, statsminister, led. av riksdagen (fr.o.m. den 13 december 1976)

Ledamöter:

Andersson, Torsten Ch., direktör
Anér, Kerstin, statssekreterare, led. av riksdagen
Bengtsson, Folke L., direktör (fr.o.m. den 1 april 1974)
Berg, Folke L. V., direktör
Björnström, Björn S., direktör
Boalt, Carin M., professor
Bodström, T. Lennart, ordförande i TCO
Claeson, Tore M., ombudsman, led. av riksdagen
Edberg, Rolf F., f.d. landshövding
Ekberg, J. Göran, direktör
Engqvist, Lars F., förbundsordförande
Eskel, Arvid, f. d. landstingsråd
Essén, Ingemar, direktör
Falk, Hans G., direktör
Gerholm, Tor R., bitr. professor
Grafström, Erik O. Hj., f.d. generaldirektör
Grenander, Nils, direktör
Hagson, Carl A., direktör
Hambraeus, S. Birgitta, fil. kand., led. av riksdagen
Hambraeus, Gunnar A., professor
Holmqvist, Sture L., kommunalråd
Kypengren, Sven H., direktör
Lantz, A. Benne, direktör
Lindahl, Lars O. H., direktör
Lindell, Bo G., professor
Molin, N. Rune, sekreterare
Nilsson, Alde E., direktör
Norland, Sven-Anders, civilingenjör (fr.o.m. den 2 september 1974)
Norrby, Jonas V., generaldirektör
Olsson, E. Billy, studierektor (fr.o.m. den 24 oktober 1974)
Paulsson, Kurt-Inge, pol. mag. (fr.o.m. den 2 september 1974)
Rylander, Nils B., direktör
Schierbeck, Per W., direktör
Sjunnebo, K. Ivan L., direktör
Sundblad, K. Erik, disponent
Svensson, S. Erik, förbundsordförande
Tobisson, Lars F., partisekreterare (fr.o.m. den 24 april 1974)
Tågmark, Sven G., lantbrukare, f.d. led. av riksdagen
Waldenby, Torbjörn, direktör
Walin, Gösta A., f. d. justitieråd
Weinehall, Lars E. J., förbundsordförande (fr.o.m. den 24 oktober 1974)
Wetterberg, Gunnar, studerande
Wiberg, Ragne, kanslichef

Expert:
Levin, P. Tage, departementsråd (t.o.m. den 14 januari 1977)

Sekreterare:
Levin, P. Tage, departementsråd (fr.o.m. den 22 april 1974 t.o.m. den 14 januari 1977)
Petersson, S. G. Roland, sekreterare (fr.o.m. den 15 november 1977)

Lokal: Industridepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 21 28 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

20. Försäkringsrättskommittén (Ju 1974:09)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 april 1974 med uppdrag att göra en översyn av försäkringsavtalslagen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 24 maj 1974):

Ordförande:
Hellner, Jan E., professor

Ledamöter:
Ernulf, T. Gudmund, borgmästare, f. d. led. av riksdagen
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, f. d. led. av riksdagen
Larsson, B. Roland, förbundsordförande
Schönmeyr, C. Richard A. C., verkst. direktör
Skantz, Anna-Greta, ombudsman, led. av riksdagen

Experter:
Grabe, A. Gerhard, försäkringsdirektör (fr.o.m. den 25 november 1977)
Odelgard, Bengt K. G., avdelningschef (fr.o.m. den 2 juli 1974 t.o.m. den 23 november 1977)
Persson, R. Kjell-Åke, ombudsman (fr.o.m. den 18 december 1974)
Roos, Carl-Martin, professor (fr.o.m. den 2 juli 1974)
Sandell, Arne, bitr. direktör (fr.o.m. den 18 december 1974)
Skaar, Nils, kommendörkapten (fr.o.m. den 2 juli 1974)
Stenberg, Hans O., byråchef (fr.o.m. den 2 juli 1974)
Warholm, M. Birgit, departementssekreterare (fr.o.m. den 16 maj 1974 t.o.m. den 23 november 1977)
von Willebrand, Karin M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 25 november 1977)
Åberg, Hilding, direktör (fr.o.m. den 16 maj 1974)

Sekreterare:
Carbell, Leif E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 10 december 1976)

Bitr. sekreterare:
Jacobson, Hans, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 15 augusti t.o.m. den 15 december 1977)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 67 35 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse Ju 62.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden samt haft flera överläggningar med praktiskt verksamma försäkringsjurister. Företrädare för kommittén har dessutom deltagit i nordiska överläggningar om försäkringsrättsfrågor i Köpenhamn och Oslo.

Kommittén har den 15 december 1977 avgett delbetänkandet (SOU 1977:84) Konsumentförsäkringslag m.m.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

21. Varumärkesutredningen (Ju 1974:10)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 april 1974 för att verkställa översyn av varumärkeslagstiftningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 24 maj 1974):

Ordförande:
Knutsson, P. Anders, justitieråd

Ledamöter:
Göransson, Lars G., direktör
Nittzell, Gunnar O., direktör
Ström, Turid, avdelningschef, f. d. ers. för led. av riksdagen
Uggla, Claes A., patenträttsråd

Experter:
Carlman, J. Holger, f. d. patenträttsråd (fr.o.m. den 1 augusti 1974)
Holmqvist, Lars J. H., docent
Lundberg, Bengt I., byråchef
Norberg, Sven, departementsråd (fr.o.m. den 9 september 1977)
Ohlson, Olof S., departementssekreterare (t.o.m. den 8 september 1977)

Sekreterare:
Olsson, Agne Henry O., hovrättsassessor

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 11 06 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 63.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tre sammanträden.

Utredningen skall enligt sina direktiv bl. a. följa utvecklingen på varumärkesområdet inom EG där man f. n. söker att skapa ett gemensamt varumärkessystem. Utredningen har funnit det lämpligt att inte slutföra utredningsarbetet nu utan tills vidare avvakta den fortsatta utvecklingen av arbetet inom EG.

Utredningens arbete beräknas därför pågå under hela år 1978.

22. Massmediekoncentrationsutredningen (Ju 1974:13)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1974 för att pröva frågan om särskilda regler för kontroll av företagskoncentration inom massmediebranschen (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1974):

Ordförande:
Öhman, Frank G. H., f. d. regeringsråd (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Ledamöter:
Ericson, Sture T., redaktör, led. av riksdagen
Hernelius, J. Allan, bankofullmäktig, led. av riksdagen
Hirschfeldt, S. Lennart, chefredaktör
Nordin, Sven-Erik, led. av riksdagen
Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen
Ström, Turid, avdelningschef, f. d. ers. för led. av riksdagen

Sekreterare:
Qviström, N. Jörgen, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 35 36 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 66.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

23. Utredningen (Ju 1974:14) om reklam i videogram (RIV)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1974 för att utreda användningen av reklam i videogram (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1974):

Ordförande:
Hörjel, Nils J., landshövding

Ledamöter:
Andersson, A. Gösta J., skogsbrukare, led. av riksdagen
Ström, Turid, avdelningschef, f.d. ers. för led. av riksdagen

Experter:
Fagerlind, Östen, direktör (fr.o.m. den 8 april 1975)
Knutsson, P. Anders, justitieråd (fr.o.m. den 12 december 1974)

Sekreterare:
Stenefeldt, Ulf I., rådman (fr.o.m. den 1 september 1974)

Lokal: Malmö tingsrätt, Box 265, 201 22 Malmö, tel. 040/763 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 67.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 15 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

24. Ordningsvaktsutredningen (Ju 1974:15)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 juni 1974 för att utreda frågan om översyn av bestämmelserna om ordningsvakter (se Post- och Inrikes tidn. den 2 augusti 1974):

Utredningsman:
Wictorsson, Åke V., planeringschef, led. av riksdagen

Experter:
Gunnarsson, Bror E., ombudsman (fr.o.m. den 17 oktober 1974)
Göransson, Bengt, direktör (fr.o.m. den 17 oktober 1974)
Johannesson, Rune S., byråchef (fr.o.m. den 17 oktober 1974)
Johannesson, Sven-Olof (Olle), direktör (fr.o.m. den 17 oktober 1974)
Schill, Åke I., ombudsman (fr.o.m. den 17 oktober 1974)

Sekreterare:
Heino, Martti O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 14 oktober 1974)

Bitr. sekreterare:
Klang, Björn, polisintendent (fr.o.m. den 26 oktober 1977)

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 12 47 (Heino). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm. Polismyndigheten, Box 429, 401 26 Göteborg, tel. 031/80 08 00 (Klang)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 68.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 14 sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

25. Ungdomsfängelseutredningen (Ju 1974:16)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att utreda frågor i anslutning till avskaffande av påföljden ungdomsfängelse (se Post- och Inrikes tidn. den 2 augusti 1974):

Ordförande:

Landahl, E. Tore, hovrättspresident

Ledamöter:

Jönsson, Eric L., ombudsman, led. av riksdagen

Lindquist, Inger G., rådman, led. av riksdagen

Experter:

Althar-Cederberg, Nils M., kriminalvårdsdirektör (fr.o.m. den 23 augusti 1976)

Bishop, Norman, byråchef (fr.o.m. den 1 november 1975)

Colliander, Per G., tf. byråchef (fr.o.m. den 15 oktober 1974)

Håkansson, Sven-Olof H., länsåklagare (fr.o.m. den 15 oktober 1974)

Krook, L. E. Thomas, departementssekreterare (fr.o.m. den 4 oktober 1977)

Sekreterare:

Alvå, Jan A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1974)

Bitr. sekreterare:

Adielsson, Lennart H., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 24 november 1975 t.o.m. den 9 mars 1977)

Eriksson, Per-Erik E., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 14 mars 1977)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. 040/749 50 (Alvå)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 69.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 15 sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i januari 1978.

26. Utredningen (Ju 1974:17) angående översyn av häktningsbestämmelserna

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att utföra översyn av bestämmelserna om de personella tvångsmedlen i straffprocessen (se Post- och Inrikes tidn. den 3 augusti 1974):

Ordförande:
Larsson, Sven A. A., hovrättslagman (t.o.m. den 14 september 1977)

Ledamöter:
Mattson, Lisa, förbundsordförande, led. av riksdagen (t.o.m. den 14 september 1977)
Petersson, Hans E., folkskollärare, led. av riksdagen (t.o.m. den 14 september 1977)

Experter:
Bolin, Lars A., avdelningschef (fr.o.m. den 1 januari 1975 t.o.m. den 14 september 1977)
Erlandsson, Bengt H., polismästare (fr.o.m. den 1 januari 1975 t.o.m. den 14 september 1977)
Morath, B. Axel, länsåklagare (fr.o.m. den 6 november 1976 t.o.m. den 14 september 1977)
Nilsson, N. Krister, byrådirektör (t.o.m. den 14 september 1977)
Nobel, Peter, advokat (t.o.m. den 14 september 1977)

Sekreterare:
Stahre, L. G. Tomas, hovrättsassessor (fr.o.m. den 17 september 1974 t.o.m. den 16 oktober 1977)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 70.

Utredningen har under tiden november 1976 - september 1977 hållit nio sammanträden.

Utredningen har den 5 september 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:50) Häktning och anhållande.

Uppdraget är därmed slutfört.

27. Brottsskadeutredningen (Ju 1974:18)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att utreda frågan om vidgad ersättning till brottsoffer m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 2 augusti 1974):

Ordförande:
Romander, Holger A. G., riksåklagare

Ledamöter:
Johansson, Sven A.B., pastor, led. av riksdagen
Nygren, Arne J., redaktör, led. av riksdagen

Experter:
Nilsson, B. R. Edvard, hovrättsassessor (fr.o.m. den 22 oktober 1974)
Strömbäck, Erland H. D. D:son, direktör (fr.o.m. den 22 oktober 1974)
Sturkell, Carl-Edvard, lagman (fr.o.m. den 22 oktober 1974)

Sekreterare:
Sidenbladh, Karl H., hovrättsassessor (fr.o.m. den 25 september 1974)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 71. Tilläggsdirektiv, se 1976 års kommittéberättelse Ju 53.

Utredningen har under tiden november 1976 - juli 1977 hållit tio sammanträden.

Utredningen har den 1 juli 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:36) Ersättning för brottsskador.

Uppdraget är därmed slutfört.

28. Personvals- och valkretsutredningen (Ju 1974:19)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 september 1974 (se Post- och Inrikes tidn. den 9 november 1974) och regeringens bemyndigande den 25 november 1976 för att utreda frågan om ändrad valkretsindelning och ökat inslag av personval vid val till riksdagen:

Ordförande:
Åman, O. Valter, f. d. landshövding, f. d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Eliasson, Björn E. A., lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)
Fiskesjö, Bertil A. N., universitetslektor, led. av riksdagen
Hammarbäck, E. Rune, organisationssekreterare
Håvik, I. Doris H., assistent, led. av riksdagen
Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av riksdagen
Nisser, Per-Erik C., lantmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)
Olsson, E. Billy, studierektor
Wachtmeister, Knut G. N., led. av riksdagen

Experter:
Hult, Jan P., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 15 juni 1977)
Persson, Kell H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1977)

Sekreterare:
Birgersson, Bengt Owe, docent, föredragande i riksdagens konstitutionsutskott (fr.o.m. den 15 november 1974)

Lokal: Riksdagens konstitutionsutskott, 100 12 Stockholm, tel. växel 14 20 20 ankn. 12 33 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 72.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tio sammanträden.
Utredningen beräknas vid årsskiftet 1977/78 avge betänkandet (SOU 1977:94) Personval och valkretsindelning.

29. JK-utredningen (Ju 1974:20)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 oktober 1974 för att utreda frågan om justitiekanslerns arbetsuppgifter m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 30 november 1974):

Ordförande:
af Geijerstam, Sven O., landshövding

Ledamöter:
Fiskesjö, Bertil A. N., universitetslektor, led. av riksdagen
Mossberg, K. Holger, led. av riksdagen

Experter:
Huldén, K. O. Tomas, rådman (fr.o.m. den 11 oktober 1977)
Lambe, Bengt R., departementsråd (fr.o.m. den 20 januari 1976)
Nöteberg, Rolf M., rådman (fr.o.m. den 1 januari 1975 t.o.m. den 27 maj 1977)

Sekreterare:
Nilsson, Lars O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 14 11 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 73.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1978.

30. 1974 års bolagskommitté (Ju 1974:21)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 oktober 1974 (se Post- och Inrikes tidn. den 21 december 1974) samt regeringens bemyndiganden den 25 november och den 9 december 1976 för att utreda frågor om handelsbolag m. m.:

Ordförande:
Stark, Hans O., f. d. justitieråd, ordförande i arbetsdomstolen

Ledamöter:
Hammarberg, Sven O., ombudsman, f. d. led. av riksdagen
Löfgren, N. Sigfrid J., disponent, f. d. led. av riksdagen
Ollén, R. Joakim, sekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 december 1976)
Olsson, Johan A., fabrikör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 december 1976)

Experter:
Eriksson, Bo I., jur. kand. (fr.o.m. den 17 juni 1975)
Gustafsson, Kerstin, förbundsjurist (fr.o.m. den 17 juni 1975)
Johanson, Lars R., länsråd (fr.o.m. den 10 mars 1975)
Lindström, J. Christian, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 10 mars 1975)
Norén, Alf-Erik, ombudsman (fr.o.m. den 10 mars 1975)
Strand, Åke P. E., revisor (fr.o.m. den 10 mars 1975)

Sekreterare:
Pettersson, Per A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Bitr. sekreterare:
Zethraeus, Sten Åke, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Lokal: Riddarhuskajen 1, Stockholm, tel. 10 82 76 (Pettersson). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse Ju 74.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

31. Stiftelseutredningen (Ju 1975:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 februari 1975 för översyn av lagstiftningen om stiftelser (se Post- och Inrikes tidn. den 19 april 1975):

Ordförande:
Ulveson, H. N. Ingemar, justitieråd

Ledamöter:
Ahrland, Karin M., förste länsassessor, led. av riksdagen
von Bahr, Stig V., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 20 augusti 1975)
Hammarberg, Sven O., ombudsman, f.d. led. av riksdagen
Sandberg, Hans A. S., f. d. landstingsdirektör

Experter:
Cederlund, Lars-Johan O. B., departementssekreterare (fr.o.m. den 28 september 1977)
Henriz, Gunnar, bankdirektör (fr.o.m. den 20 april 1977)
Kleberg, Carl-Johan V. E. M., avdelningsdirektör
Nöteberg, Rolf M., rådman (fr.o.m. den 8 december 1976)
Steen, Roland, departementssekreterare (fr.o.m. den 9 juli 1976 t.o.m. den 27 september 1977)

Sekreterare:
Peterson, Staffan A. A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 28 maj 1975)

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 31 09 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Ju 57.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

32. Småhusköpkommittén (Ju 1975:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndiganden den 6 mars 1975 (se Post- och och Inrikes tidn. den 26 april 1975) och den 25 november 1976 för utredning angående förbättrat konsumentskydd vid förvärv av småhus m.m.:

Ordförande:
Tranell, E. Olof B., lagman (fr.o.m. den 22 november 1976)

Ledamöter:
Bernitz, Ulf, professor
Danell, C. Georg V., jur.kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)
Gellerman, Kerstin, fru (fr.o.m. den 1 december 1976)
Hjalmarsson, H. Yngve J., utredningssekreterare

Lindkvist, Oskar W., ombudsman, led. av riksdagen
Oskarsson, Ingegärd J., fru, led. av riksdagen

Experter:
Hagman, Jan-Erik R., jur. kand. (fr.o.m. den 2 december 1975)
Hegardt, Nils A., direktör (fr.o.m. den 9 mars 1976)
Lidvall, Johan E., projektsekreterare (fr.o.m. den 2 december 1975)
Rimvall, Per O., bankdirektör (fr.o.m. den 9 mars 1976)

Sekreterare:
Drangel, Bo F. E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 21 maj 1975)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 75 58 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1976 års kommittéberättelse Ju 58.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och organisationer som berörs av kommitténs arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

33. Arrendelagskommittén (Ju 1975:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 5 juni 1975 för översyn av vissa delar av arrendelagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 23 juni 1975):

Ordförande:
Eckersten, Ivan E., f. d. statssekreterare

Ledamöter:
Hedström, T. Uno V. E., hemmansägare, f. d. led. av riksdagen
Larsson, L. Thorsten, lantbrukare, led. av riksdagen

Experter:
Janvid, B. Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 3 mars 1977)
Söderberg, Elmer, agronom (fr.o.m. den 3 mars 1977)
Wallin, Alf G., byråchef (fr.o.m. den 1 januari 1976)

Sekreterare:
Ohlsson, K. Agneta, hovrättsassessor (fr.o.m. den 4 augusti 1975)

Bitr. sekreterare:
Lundgren, C. Bertil, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1977)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreterarna)

Direktiven för kommittén, se 1976 års kommittéberättelse Ju 60.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 14 sammanträden.

Kommittén planerar att under första kvartalet 1978 avge ett delbetänkande angående arrendeavgifter m. m.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

34. Väktarutbildningsutredningen (Ju 1975:05)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 17 april 1975 för att utreda frågan om utbildning av väktare (se Post- och Inrikes tidn. den 28 juni 1975):

Särskild utredare:

Jansson, Paul G., elektriker, led. av riksdagen

Experter:

Arvidsson, Lars-Eric, ingenjör (fr.o.m. den 7 april 1976)
Daun, Stig G., personalchef (fr.o.m. den 17 juni 1977)
Jacobson, Bengt, undervisningsråd (fr.o.m. den 15 september 1976)
Johannesson, Rune S., byråchef (fr.o.m. den 7 april 1976)
Ljung, Bengt-Arne, ombudsman (fr.o.m. den 7 april 1976)
Ogvall, Dan O., rådman (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Skalin, Hans E. C., företagsjurist (fr.o.m. den 7 april 1976 t.o.m. den 17 juni 1977)
Wistedt, J. Åke, direktör (fr.o.m. den 7 april 1976)
Åslund, Alvar, andre förbundsordförande (fr.o.m. den 7 april 1976)

Sekreterare:

Mild, Kerstin E., utredningsledare (fr.o.m. den 13 juni 1977)
Ogvall, Dan O., rådman (fr.o.m. den 18 november 1975 t.o.m. den 30 april 1977)

Lokal: Göteborgs Allmänna Skolstyrelse, Box 5236, 402 24 Göteborg, tel. växel 031/40 93 00 (Mild)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Ju 61. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 13.

Den särskilde utredaren har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden med experterna samt haft överläggningar med ordningsvaktsutredningen, olika myndigheter samt organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första kvartalet 1978.

35. Hyresrättsutredningen (Ju 1975:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndiganden den 5 juni 1975 (se Post- och Inrikes tidn. den 17 juli 1975) och den 25 november 1976 för översyn av hyreslagen:

Ordförande:
Vängby, Staffan O. S., justitieråd

Ledamöter:
Bengtsson, K.-E. Bengt, ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)
Berg, Folke L. V., direktör
Hjalmarsson, E. Birgit, kurator, f.d. led. av riksdagen
Jansson, Sven I., direktör
Strömberg, Karl-Erik J., skoldirektör, led. av riksdagen
Svensson, S. I. R. Erik, förbundsordförande

Experter:
Andersson, Hans (Hasse) G., sekreterare (t.o.m. den 10 oktober 1977)
Josephsson, Leif E., förbundsjurist (fr.o.m. den 15 september 1975)
Könberg, Bo G., (fr.o.m. den 11 oktober 1977)
Åsbring, Lars-Göran G., bostadsdomare (fr.o.m. den 15 september 1975)

Sekreterare:
Lundeberg, Magnus, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1978)
Svahn, Bertil A., rådman

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 25 41 (Lundeberg). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Ju 62.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden, varav ett med företrädare för lokalhyresgäster och fastighetsägare och ett med företrädare för hyresnämnder, fastighetsdomstolar och bostadsdomstolen.

Utredningen beräknas i januari 1978 avge ett delbetänkande om lokalhyresfrågor.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

36. Rättshjälpsutredningen (Ju 1975:07)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 7 maj 1975 för en allmän översyn av rättshjälpssystemet (se Post- och Inrikes tidn. den 8 september 1975):

Ordförande:
Gullnäs, S. Ingvar, justitiekansler (t.o.m. den 1 november 1977)

Ledamöter:
Bergström, Britta J., universitetslektor, led. av riksdagen (t.o.m. den 1 november 1977)
Larfors, E. V. Tage, direktör, f. d. led. av riksdagen (t.o.m. den 1 november 1977)
Spak, Carl-Anton, lagman (t.o.m. den 1 november 1977)

Experter:
Joelsson, V. Arnold, kammarrättslagman (fr.o.m. den 5 december 1975 t.o.m. den 1 november 1977)
Lund, Wiggo T., advokat (fr.o.m. den 5 december 1975 t.o.m. den 1 november 1977)
Reuterwall, Lennart S., advokat (fr.o.m. den 5 december 1975 t.o.m. den 1 november 1977)
Sehlstedt, K. Annika M., byrådirektör (fr.o.m. den 5 december 1975 t.o.m. den 1 november 1977)

Sekreterare:
Werner, J. Bertil H., byråchef (fr.o.m. den 23 oktober 1975 t.o.m. den 1 november 1977)

Bitr. sekreterare:
Wallin, John-Olof A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 12 januari 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Ju 63. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II Ju 3.

Utredningen har fr.o.m. november 1976 till dess uppdraget slutförts hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och andra som berörts av utredningens arbete.

Utredningen har den 5 september 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:49) Översyn av rättshjälpssystemet.

Uppdraget är därmed slutfört.

37. 1975 års polisutredning (Ju 1975:08)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för att utreda polisens uppgifter, utbildning och organisation m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 september 1975):

Ordförande:
Andersson, J. Sven G., utredningssekreterare (t.o.m. den 31 januari 1977)
Montgomery, J. Henry A., statssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Ledamöter:
Blom, S. T. Lennart, borgarråd
Gustavsson, Bengt T., ombudsman, led. av riksdagen
Nygren, Arne J., redaktör, led. av riksdagen
Petersson, Hans E., folkskollärare, led. av riksdagen
Polstam, K. Åke S., poliskommissarie, led. av riksdagen
Segerström, Ingrid B., borgarråd

Experter:
Erlandsson, Bengt H., polismästare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Erling, E. Harald, polismästare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Erstam, Sven-Erik F., länspolischef (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Hjälm, Nils G. O., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 18 mars 1976)
Nyqvist, N. Tore, länsöverdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Persson, Carl J. G., rikspolischef (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Tornborg, Curt G. F., departementsråd (fr.o.m. den 20 januari 1977)
Welander, Gösta, departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Wendin, Sture E. W., förbundsordförande (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Sekreterare:
Alpsten, A. Börje, departementsråd

Bitr. sekreterare:
Munck, Johan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 mars 1977)

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 10 57 (Alpsten), 763 10 20 (Munck)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Ju 64.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit femton sammanträden.

Utredningen har i januari 1977 avgett promemorian (Ds Ju 1977:2) Piketverksamheten i Stockholms polisdistrikt samt i maj 1977 redovisat en enkätundersökning (Ds Ju 1977:9) Enkätundersökning angående polisverksamheten.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

38. Utredningen (Ju 1975:09) om kvinnlig tronföljd

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 18 december 1975 för att utreda frågan om rätt till tronen också för kvinnor (se Post- och Inrikes tidn. den 3 januari 1976):

Utredningsman:
Lindell, Ingvar A., f. d. landshövding (fr.o.m. den 18 december 1975)

Sekreterare:
Rossipal, Helga K. M., rådman (fr.o.m. den 6 februari 1976)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Ju 1.

Utredningen har den 7 mars 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:5) Kvinnlig tronföljd.
Uppdraget är därmed slutfört.

39. Utredningen (Ju 1976:01) om vissa frågor angående mathållningen vid kriminalvårdens anstalter

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 18 december 1975 för att utreda vissa frågor angående mathållningen vid kriminalvårdens anstalter (se Post- och Inrikes tidn. den 12 mars 1976):

Utredningsman:
Skröder, Per C. C., direktör (fr.o.m. den 3 mars 1976)

Sekreterare:
Hansén, Pär G. H., fil. kand. (fr.o.m. den 1 april 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)

Lokal: Institutet för storhushållens rationalisering, Birger Jarlsgatan 27, 6 tr., 111 45 Stockholm, tel. 11 93 16 (utredningsmannen)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Ju 2.

Utredningsmannen har den 28 juni 1977 avgett betänkandet (Ds Ju 1977:8) Måltidsverksamheten inom kriminalvården.
Utredningsmannen ingår i en av justitiedepartementet inrättad arbetsgrupp med representanter för departementet, kriminalvårdsstyrelsen, berörd personalorganisation och Sveriges Allmänna Restaurang AB (SARA) som skall utreda vissa frågor som berörs i utredningens betänkande.
Utredningsmannen beräknas avsluta sitt arbete under år 1978.

40. Upphovsrättsutredningen (Ju 1976:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndiganden den 4 mars 1976 (se Post- och Inrikes tidn. den 30 mars 1976) och den 24 februari 1977 för översyn av upphovsrättslagstiftningen m. m.:

Ordförande:
Hesser, S. C. E. Torwald, justitieråd (fr.o.m. den 21 januari 1977)
Sandgren, C. Lennart, generaldirektör (t.o.m. den 20 januari 1977)

Ledamöter:
Gustafsson, Lars, författare (fr.o.m. den 25 februari 1977)
Karlsson, K. Gösta, folkhögskolerektor, led. av riksdagen
Lindquist, Inger G., rådman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 25 februari 1977)
Palm, N. Sture, redaktör, led. av riksdagen

Experter:
Bengtsson, H. Jörgen Y., advokat (t.o.m. den 24 februari 1977)
Bergman, Lars, hovrättsassessor (fr.o.m. den 19 april 1977)
Ekberg, Karl-Henrik, direktör
Gehlin, Jan H. M., hovrättsråd
Hernlund, Carl-Hugo H., förste ombudsman
Holming, Klas J. L., direktör
Karnell, G. Gunnar W., professor
Landquist, Eddie L., direktör
Magnusson Sessler, Gun I., förbundsjurist
Modig, Jonas E., direktör
Nordmark, Hans A., direktör
Olsson, Agne Henry O., hovrättsassessor
Peyron, Ulf C. C., programjurist
Rembe, Rolf D., förbundsdirektör
Sanmark, P. Arvid L., rättschef (t.o.m. den 18 april 1977)
Storm, C. Olof, direktör (fr.o.m. den 23 april 1976)
Åkerberg, Yngve, kammarmusiker (fr.o.m. den 25 februari 1977)

Sekreterare:
Berg, L. Christer, hovrättsassessor

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 47 80 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Ju 4. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 10.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden. Sammanträden har vidare ägt rum inom särskilda arbetsutskott för frågor rörande fotokopiering och inspelning av radio- och TV-program i undervisningsverksamhet samt rörande fonogram. Därutöver har utredningens ordförande och sekretariat sammanträtt med företrädare för motsvarande utredningar i de övriga nordiska länderna.

Utredningen beräknas att under år 1978 avge ett delbetänkande rörande fotokopiering och inspelning av radio- och TV-program inom undervisningsverksamhet.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

41. Förmögenhetsbrottsutredningen (Ju 1976:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 25 mars 1976 (se Post- och Inrikes tidn. den 8 maj 1976) och den 27 januari 1977 för att se över lagstiftningen om förmögenhetsbrott:

Ordförande:
Skarvall, Karl-Erik, hovrättspresident

Ledamöter:
Bergander, Lilly K., fru, led. av riksdagen
Polstam, K. Åke S., poliskommissarie, led. av riksdagen
Winberg, S. Håkan, hovrättsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 28 januari 1977)

Experter:
Jareborg, Nils B., docent
Jonsson, Torsten J., länsåklagare

Sekreterare:
Hegrelius Jonson, Barbro M., hovrättsassessor

Lokal: Hovrätten för Nedre Norrland, Box 170, 851 03 Sundsvall, tel. växel 060/12 83 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Ju 7. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 4.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sex sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

42. Datalagstiftningskommittén (Ju 1976:05) (DALK)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 11 mars 1976 för att göra en översyn av lagstiftningen om personorienterad ADB-information m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 22 maj 1976):

Ordförande:
Wijkman, Anders I. S., fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 november 1976)

Ledamöter:
Anér, Kerstin, statssekreterare, led. av riksdagen
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, f. d. led. av riksdagen
Hugosson, Kurt I., byråchef, led. av riksdagen
Kindbom, Bengt M. L., sekreterare, led. av riksdagen

Pettersson, Rune V., f. d. led. av riksdagen (t.o.m. den 23 februari 1977)
Sundblad, Yngve (fr.o.m. den 24 februari 1977)

Experter:
Freese, Jan P. G. H:son, generaldirektör (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Ohlin, Tomas, fil. lic. (fr.o.m. den 18 januari 1977)

Sekreterare:
Nilsson, Torbjörn M. E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1976)

Bitr. sekreterare:
Sjögren, Bengt L. B., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1976)

Lokal: Datainspektionen, Box 12050, 102 22 Stockholm, tel. växel 22 79 80 (sekretariatet)

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II Ju 5.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har ett antal sammanträden hållits med ordföranden, experterna och sekreterarna m. fl. som deltagare.

Kommittén avser att i början av år 1978 sammanställa en offentlig diskussionspromemoria rörande alternativa ändringar och tillägg till datalagen (1973:289) som kan böra övervägas närmare.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

43. Utredningen (Ju 1976:06) om kriminalvårdsstyrelsens organisation, m. m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 maj 1976 för att utreda kriminalvårdsstyrelsens organisation m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 19 juni 1976):

Ordförande:
Andersson, J. Sven G., utredningssekreterare (t.o.m. den 31 januari 1977)
Hillerudh, G. Lars-Olov E., expeditionschef (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Ledamöter:
Bruno, Gösta F., överdirektör
Ekstam, Gunnar E., avdelningschef
Fischier, Sven G. O. M., tjf. överdirektör
Leche, Johan H., departementsråd
Lönnberg, C. Gunnar I., avdelningsdirektör
Martinsson, Bo N. O., generaldirektör, f. d. led. av riksdagen

Mattsson, Morgan N., ombudsman
Söderman, Elis A., ombudsman

Sekreterare:
Karlström, Vilhelm H., byråchef (fr.o.m. den 15 september 1976)

Lokal: Kriminalvårdsstyrelsen, 601 80 Norrköping, tel. växel 011/10 82 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Ju 8.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden. Den till utredningen knutna projektgruppen som består av representanter från kriminalvårdsverket och statskontoret har under samma tid haft 25 sammanträden. En referensgrupp med representanter för kriminalvårdens regionala och lokala organisation har haft fem sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

44. Utredningen (Ju 1976:07) om isolering inom kriminalvården

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 maj 1976 för att utreda frågan om isolering inom kriminalvården (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juli 1976):

Ordförande:
Nygren, Arne J., redaktör, led. av riksdagen

Ledamöter:
Gahrton, Per, redaktör, led. av riksdagen
Martinsson, Bo N. O., generaldirektör, f.d. led. av riksdagen
Schött, Lars E., fögderidirektör, led. av riksdagen
Selin, Sven, ombudsman

Experter:
Blomquist, Clarence, docent (fr.o.m. den 24 november 1976)
Sveri, Knut O., professor (fr.o.m. den 10 december 1976)

Sekreterare:
Levén, P. Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 18 oktober 1976)

Lokal: Departementens kommittéer, Box 347, 401 25 Göteborg, tel. växel 031/17 38 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Ju 9.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden samt besökt fem kriminalvårdsanstalter för överläggningar med anstaltsledning, personal och intagna.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under senare delen av år 1978.

45. Rättighetsskyddsutredningen (Ju 1977:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 januari 1977 för att utreda frågan om förstärkt skydd i regeringsformen för de medborgerliga fri- och rättigheterna:

Ordförande:
Heckscher, Gunnar E., f. d. ambassadör

Ledamöter:
Andersson, J. Sven G., utredningssekreterare
Björck, Anders P.-A., redaktör, led. av riksdagen
Fiskesjö, Bertil A. N., universitetslektor, led. av riksdagen
Hammarbacken, Britta K. M., leg. sjuksköterska, led. av riksdagen
Kvist, Kenneth, sekreterare
Könberg, Bo G., sakkunnig i bostadsdepartementet
Lidbom, Carl G., led. av riksdagen

Sakkunnig:
Holmberg, Erik G., hovrättslagman

Experter:
Eklundh, Claes G. B., rättschef
Regner, Göran I. F., hovrättsassessor (fr.o.m. den 5 maj 1977)

Sekreterare:
Bergh, Carl Herman, försäkringsdomare (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Örn, Claes H. G., hovrättsfiskal

Bitr. sekreterare:
Hafström, Marie M. G., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 15 juni 1977)

Lokal: Birger Jarls Torg 7, 111 28 Stockholm, tel. 20 90 17 (Bergh), 20 90 38 (Örn), 20 90 74 (Hafström)

Direktiv och tilläggsdirektiv för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 1 och 22.

Utredningen har under tiden februari - oktober 1977 hållit åtta sammanträden. Därjämte har en expertgrupp inom utredningen sammanträtt fyra gånger.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

46. Lagrådsutredningen (Ju 1977:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 20 januari 1977 för att utreda frågan om lagrådets ställning och uppgifter:

Särskild utredare:
Hult, Bengt V., justitieråd

Sakkunniga:
Mannerfelt, Nils O. G., justitieråd
Simonsson, Lars B., regeringsråd
Welamson, Lars T., justitieråd

Experter:
Björne, B. Gunnar, departementsråd (fr.o.m. den 11 februari 1977)
Gregow, P. J. Torkel, hovrättsråd

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 2.

Utredningen har under tiden februari - juni 1977 hållit 35 sammanträden.
Utredningen har den 30 juni 1977 avgett betänkandet (Ds Ju 1977:10) Lagrådets ställning och uppgifter.
Uppdraget är därmed slutfört.

47. 1977 års sexualbrottskommitté (Ju 1977:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 3 februari 1977 för att se över lagstiftningen om sedlighetsbrott:

Ordförande:
Nordenson, Ulf K., justitieråd

Ledamöter:
André, Gunilla K., fru, led. av riksdagen
Hjelmström, I. Eva K., tjänsteman, led. av riksdagen
Mårtensson, Bengt C. L., pol. mag.
Ström, Turid, avdelningschef, f. d. ers. för led. av riksdagen
Svegland, Stina L., skyddskonsulent

Expert:
Persson, Leif G. W., kriminolog (fr.o.m. den 7 juni 1977)

Sekreterare:
Meyerson, Anita E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 22 februari 1977)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 73 10 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 5.

Kommittén har under tiden februari - oktober 1977 hållit nio sammanträden.

Kommittén har den 2 juni 1977 avgett delbetänkandet (Ds Ju 1977:7) PM med förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

48. Spionbrottsutredningen (Ju 1977:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 januari 1977 för att utreda frågan om vissa straffbestämmelser till skydd för rikets säkerhet:

Ordförande:
Holmberg, Carl V., justitieråd

Ledamöter:
Hernelius, Allan J., bankofullmäktig, led. av riksdagen
Hilding, Per, chefredaktör
Leijon, Anna Margareta (Anna-Greta) M., led. av riksdagen
Nyquist, S. Yngve, länsbostadsdirektör, led. av riksdagen
Polstam, K. Åke S., poliskommissarie, led. av riksdagen

Expert:
Frånstedt, Olof R., byråchef (fr.o.m. den 24 maj 1977)

Sekreterare:
Almbladh, Ingrid A. M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 12 april 1977)

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 50 23 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 3.

Utredningen har under tiden april - oktober 1977 hållit tre sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

49. Byggnadspantutredningen (Ju 1977:05)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 3 februari 1977 för att utreda frågorna om överlåtelse och pantsättning av byggnad på annans mark m. m.:

Särskild utredare:
Rune, Christer L., tf. hovrättslagman

Sakkunniga:
Corell, Hans A. V., hovrättsassessor
Dryselius, Harald S., hovrättsassessor
Gregow, P. J. Torkel, hovrättsråd
Nordén, Joar, bankdirektör

Sekreterare:
Ekstedt, Olle U.-E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. 040/749 50 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 8.

Utredningen har under tiden maj - oktober 1977 hållit fem sammanträden. Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

50. Rättegångsutredningen (Ju 1977:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 3 februari 1977 för att göra en översyn av rättegångsförfarandet vid allmän domstol:

Ordförande:
Gullnäs, S. Ingvar, justitiekansler

Ledamöter:
Edmark, Kerstin, kontorist
Ericsson Köhler, Ella, chefsrådman
Laurin, Lars, advokat
Persson, Arvid, f. d. kommunalråd
Styring, Sten, länsåklagare

Sakkunniga:
Wasteson, Lennart, lagman (fr.o.m. den 5 september 1977)
Wentz, Nils O., kammarrättspresident (fr.o.m. den 5 september 1977)

Experter:
Blomkvist, Curt B., advokat (fr.o.m. den 10 juni 1977)
Lindegård, Jan, chefsåklagare (fr.o.m. den 5 september 1977)

Sekreterare:
Fitger, Peter, hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Eklycke, S. Lars G., hovrättsassessor (fr.o.m. den 5 september 1977)

Lokal: Riddarhuskajen 1, 1 tr., tel. 11 87 23 (Fitger), 10 82 73 (Eklycke). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiv och tilläggsdirektiv för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 7 och 19.

Utredningen har under tiden mars - oktober 1977 hållit fem sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

51. Utredningen (Ju 1977:07) om ställföreträdare för dödsbo i vissa fall

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 3 februari 1977 för att utreda frågor om ställföreträdare för dödsbo i vissa fall m. m.:

Särskild utredare:
Hedman, Bengt, hovrättslagman

Sakkunniga:
Annevall, Sture, direktör (fr.o.m. den 6 april 1977)
Burman, Bengt B., överlantmätare (fr.o.m. den 1 april 1977)

Sekreterare:
Adebäck, Sten I., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 april 1977)

Lokal: Hovrätten för Nedre Norrland, Box 170, 851 03 Sundsvall, tel. växel 060/12 83 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 9.

Den särskilde utredaren har under tiden juni - oktober 1977 hållit två sammanträden med de sakkunniga.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

52. Utredningen (Ju 1977:08) om barnens rätt

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 24 februari 1977 för att utreda frågan om barns rättsliga ställning:

Ordförande:
Sverne, Tor E., lagman

Ledamöter:
Fredrikson, Märta E. B., fru, led. av riksdagen
Hedvall, Yvonne M., fil. kand., ers. för led. av riksdagen
Sandelius, Kerstin, utredningssekreterare
Strand, Lars B., utredningssekreterare
West, Maria, ombudsman

Sakkunniga:
von Euler, Rigmor, barnombudsman
Grunewald, Karl R., medicinalråd
Jentzsch, Gunnie V., byråföreståndare
Krantz, P. Gunnar, direktör
Linde, Gunnel, författare
Lundgren, Valborg, advokat
Melldén, Anna-Lisa, förste skolpsykolog
Ottoson, Ivan, byråchef
Pripp, Nina M. E., hovrättsassessor
Thunved, Anders E., hovrättsassessor

Sekreterare:
Röst-Andréasson, E. Barbro, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 april 1977)

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 49 58 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 11.

Utredningen har t.o.m. oktober 1977 hållit fyra sammanträden.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

53. Militäransvarskommittén (Ju 1977:09)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 24 mars 1977 för att se över det militära ansvarssystemet m. m.:

Ordförande:
Thyresson, Gunnar, f. d. justitieombudsman

Ledamöter:
Gustafsson, C. E. Torsten, lantbrukare, led. av riksdagen
Hagberg, Helge M. H., led. av riksdagen

Sakkunniga:
Allmér, Jan, ombudsman (fr.o.m. den 5 maj 1977)
Andersson, Lars G., länsåklagare (fr.o.m. den 5 maj 1977)
Asp, K. Åke, hovrättslagman (fr.o.m. den 5 maj 1977)
Bjerndell, Jörgen, ombudsman (fr.o.m. den 5 maj 1977)
Edström, Rune, ombudsman (fr.o.m. den 5 maj 1977)
Ericsson, S. Bo, studerande (fr.o.m. den 5 maj 1977)
Skarstedt, Carl-Ivar S., rättschef (fr.o.m. den 5 maj 1977)
Wallroth, Bengt, överste (fr.o.m. den 5 maj 1977)

Expert:
Blomberg, E. Gunnar, överstelöjtnant (fr.o.m. den 13 juni 1977)

Sekreterare:
Fernqvist, Dan E. I., hovrättsassessor (fr.o.m. den 13 april 1977)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 57 14 (Thyresson), 20 67 49 (Fernqvist). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 12.

Kommittén har under tiden april - oktober 1977 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

54. Yttrandefrihetsutredningen (Ju 1977:10)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 9 juni 1977 för att utreda frågan om en ny yttrandefrihetsgrundlag:

Ordförande:
Schöier, Hans E., chefredaktör

Ledamöter:
Ehnmark, Anders
Fiskesjö, Bertil A. N., universitetslektor, led. av riksdagen
Ljunggren, Anders, förbundsordförande
Mattson, Lisa, förbundsordförande, led. av riksdagen
Svensson, Olle F. S., chefredaktör, led. av riksdagen
Unckel, Per C. G., jur. stud., led. av riksdagen

Sakkunniga:
Eklundh, Claes G. B., rättschef
Holmberg, Erik G., hovrättslagman
Vallinder, Torbjörn, universitetslektor

Sekreterare:
Behrman, Carl, rådman

Bitr. sekreterare:
Påhlman, Anders T., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 december 1977)

Lokal: Katrineholms tingsrätt, Storgatan 25, 641 00 Katrineholm, tel. 0150/163 30 (Behrman), Birger Jarls torg 5. Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 20 82 32 (Påhlman)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 16.

Utredningen har under tiden juli - oktober 1977 hållit ett sammanträde. Därutöver har ett sammanträde hållits med ordföranden och de sakkunniga.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

55. Allmänna advokatbyråkommittén (Ju 1977:11) (ABK)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 2 juni 1977 för att se över systemet med allmänna advokatbyråer m. m.:

Ordförande:
Petri, Carl Axel H., kammarrättspresident

Ledamöter:
Johansson, N. Bertil M., lantbrukare, led. av riksdagen
Karlsson, Torsten A., metallarbetare led. av riksdagen
Körlof, Björn H. B., kanslisekreterare, ers. för led. av riksdagen

Experter:
Brandelius, Gunnel, assistent
Bäckström, Jan-Åke, avdelningsdirektör
Engdahl, K. Anders F., departementssekreterare
Fresk, Svante, advokat
Håstad, Torgny, bitr. professor
Kildén, Gunnar, advokat

Sekreterare:
Stenstad, Barbro M., kammarrättsfiskal

Lokal: Göta hovrätt, Box 422, 551 02 Jönköping, tel. växel 036/11 94 30 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 14.

Kommittén har under tiden juni - oktober 1977 hållit två sammanträden och haft överläggningar med företrädare för domstolsverket. Därutöver har ett sammanträde hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om utformningen av en enkät.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

56. Tomträttskommittén (Ju 1977:12)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 16 juni 1977 för att se över bestämmelserna om tomträttsavgäld m. m.:

Ordförande:
Scherman, Karl Gustaf, statssekreterare

Ledamöter:
Färm, Gunnel, ombudsman, landstingsledamot
Göransson, Bengt, kommunalråd
Lindkvist, Oskar W., ombudsman, led. av riksdagen
Olsson, Karl-Erik T., lantbrukare, led. av riksdagen
Persson, S. Erik, universitetslektor
Persson, H. Magnus, led. av riksdagen
Svegfors, J. Mats A., sekreterare

Sakkunniga:
Brunfelter, Ulf, direktör
Fridell, G. Ingvar, förbundsordförande
Ridderstrand-Linderoth, E. Inger A., stadsjurist
Romson, Rolf, direktör
Svensson, S. I. R. Erik, förbundsordförande

Experter:
Hall, A. Bertil, fastighetsråd
Strömberg, Rolf E., hovrättsassessor

Sekreterare:
Eliasson, Bengt E., hovrättsassessor

Lokal: Rödbodgatan 8, tel. 22 19 20 ankn. 669 (sekreteraren). Postadress: Bostadsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 15.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

57. Konsumentköpsutredningen (Ju 1977:13)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977 med uppdrag att utreda frågor om konsumentköp:

Särskild utredare:
Knutsson, P. Anders, justitieråd (fr.o.m. den 1 september 1977)

Sakkunniga:
Broomé, N. G. Bo, tf. departementsråd (fr.o.m. den 27 september 1977)
Edling, N. Axel, hovrättsassessor, konsumentombudsmannens ställföreträdare (fr.o.m. den 27 september 1977)
Fyrberg, Lars Erik, direktör (fr.o.m. den 27 september 1977)
Hillbom, Lars H., civilekonom (fr.o.m. den 27 september 1977)
Hjalmarsson, H. Yngve J., utredningssekreterare (fr.o.m. den 27 september 1977)
Persson, Gustav E., direktör (fr.o.m. den 27 september 1977)

Sundquist, A. Åke, direktör (fr.o.m. den 27 september 1977)
Wiberg, G. Lennart E:son, direktör (fr.o.m. den 27 september 1977)

Expert:
Carbell, Leif E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 27 september 1977)

Sekreterare:
Adolfsson, Marianne, revisionssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1977)

Lokal: Birger Jarls torg 5, 1 tr., tel. 20 35 44 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 17.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

58. Utredningen (Ju 1977:14) om vissa arvsrättsliga frågor

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 24 augusti 1977 med uppdrag att utreda frågor om dödsbodelägares ansvar för avlidens skulder m. m.:

Särskild utredare:
Mangård, Nils, hovrättsråd (fr.o.m. den 1 september 1977)

Experter:
Gillenius, Leif, advokatfiskal (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Henriques, Bertil, advokat (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Modigh, Pontus, direktör (fr.o.m. den 25 november 1977)

Sekreterare:
Melin, P. Torgil H., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 66 04 (Mangård), 20 46 41 (Melin). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 20.

Utredningen har under oktober 1977 hållit ett sammanträde.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

59. Utredningen (Ju 1977:15) rörande rätten till arbetstagares uppfinningar

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 september 1977 med uppdrag att utreda frågor rörande rätten till arbetstagares uppfinningar:

Särskild utredare:
Lind, Johan A. L., hovrättslagman, ordförande i arbetsdomstolen (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Sakkunniga:
Carlhammar, Åke, direktör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Gustafsson, Kerstin, förbundsjurist (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Halén, E. Torsten, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 28 oktober 1977)
Karlsson, Karl Gustav A., ingenjör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Ljung, Bengt, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Nilsson, Ulf, förbundsjurist (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Nyrén, Einar, byrådirektör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Swan, Brita, krigsråd (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Wallerius, Olof, ingenjör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Öhman, Bengt, civilingenjör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Experter:
Holmstrand, Anders, hovrättsassessor (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Jacobsson, Måns, hovrättsassessor (fr.o.m. den 28 oktober 1977)

Sekreterare:
Trulsson, Rolf G. K., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. 040/749 50

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 21.

Utredningsarbetet har påbörjats i oktober 1977.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

60. Utredningen (Ju 1977:16) om översyn av sjölagen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 1 december 1977 med uppdrag att se över sjölagen:

Ordförande:
Blom, K.A. Birgitta, hovrättslagman (fr.o.m. den 5 december 1977)

Ledamöter:
Hagberg, Lennart, advokat (fr.o.m. den 5 december 1977)
Hedborg, Per Erik, direktör (fr.o.m. den 5 december 1977)

Sekreterare:
Hellbacher, Ulf H., hovrättsassessor (fr.o.m. den 5 december 1977)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 82 32 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 23.

Utrikesdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommitté avslutat sin verksamhet under år 1977: 5

1. Delegationen (UD 1972:02) för utveckling av folkrättens regler om humanitet i krig

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 juli 1972 för att utveckla folkrättens regler om humanitet i krig:

Ordförande:
Blix, Hans M., statssekreterare (fr.o.m. den 3 november 1976)

Ledamöter:
Hellström, Mats J., fil. kand., led. av riksdagen
Lindblad, Hans B., redaktör (fr.o.m. den 3 november 1976)
Nilsson, Bengt G., departementsråd (fr.o.m. den 3 november 1976)
Nordbeck, S. E. Gunnar, statssekreterare (fr.o.m. den 3 november 1976)
Skala, Björn, kansliråd (fr.o.m. den 8 mars 1977)
Skarstedt, Carl-Ivar S., rättschef (fr.o.m. den 25 april 1974)
Wulff, Torgil H., kommendör

Experter:
Anderberg, Bengt, major (fr.o.m. den 29 augusti 1977)
Hjertonsson, Karin, departementssekreterare (fr.o.m. den 20 april 1976)
Janzon, Bo, förste forskningsingenjör (fr.o.m. den 16 oktober 1972)
Johnson, Bo, kansliråd (fr.o.m. den 16 december 1976)
Liljegren, Carl-Henrik S., kansliråd (fr.o.m. den 21 oktober 1975)
Prawitz, Jan, laborator
Rosenblad, Esbjörn C. A., ambassadråd (fr.o.m. den 25 april 1974 t.o.m. den 24 oktober 1977)
Rybeck, Bo förste marinläkare (fr.o.m. den 16 oktober 1972)
Sandström, Anders G., kansliråd (fr.o.m. den 6 juni 1977)

Sekreterare:
Bring, Ove, jur. kand. (fr.o.m. den 20 april 1976)

Lokal: Utrikesdepartementet, Box 161 21, 103 23 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1973 års riksdagsberättelse UD 5.

Delegationen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fyra sammanträden. Därutöver har sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp.

Sedan diplomatkonferensen om krigets lagar avslutats i Geneve i juni 1977 har delegationens arbete koncentrerats på förbindelserna inför en planerad vapenkonferens under 1979.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

2. Biståndspolitiska utredningen (UD 1972:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 december 1972 för att företa en utredning angående Sveriges utvecklingssamarbete med u-länderna:

Ordförande:

Korpås, B. G. Sture, folkhögskolerektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 november 1976)

Ledamöter:

Andersson, Georg L., rektor, led. av riksdagen
Engström, Olle, rektor (fr.o.m. den 16 maj 1977)
Gustavsson, Åke E. G., redaktör, led. av riksdagen
Johansson, Knut B. M., f. d. förbundsordförande, led. av riksdagen
Lewén-Eliasson, Anna Lisa, fru, led. av riksdagen
Måbrink, Bertil U., ombudsman, led. av riksdagen
Nilsson, Anna-Lisa, handelsträdgårdsmästare, led. av riksdagen
Petersson, Per M., hemmansägare, led. av riksdagen
Siegbahn, Bo L. G., ambassadör (fr.o.m. den 16 maj 1977)
Wirmark, B. David I., fil. mag., ers. för led. av riksdagen

Experter:

Michanek, Ernst N., generaldirektör (fr.o.m. den 16 maj 1977)
Palmlund, Thord G., departementsråd (fr.o.m. den 16 maj 1977)
Östberg, Brita, byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1977)

Sekreterare:

Anell, Lars E. R., departementsråd (t.o.m. den 31 maj 1977)
Ljunggren, C. Börje, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1977)

Bitr. sekreterare:

Ehrenpreis, Dag, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Ljunggren, C. Börje, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1976 t.o.m. den 31 maj 1977)

Lokal: Utrikesdepartementet, Box 161 21, 103 23 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse UD 3. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II UD 3.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit c:a 20 sammanträden samt haft ett stort antal överläggningar med olika myndigheter och organisationer, som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 21 april 1977 avgett sitt huvudbetänkande (SOU 1977:13-14) Sveriges samarbete med u-länderna.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

3. Nedrustningsdelegationen (UD 1976:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 maj 1976 för att fortlöpande följa utvecklingen på nedrustningsområdet samt utarbeta förslag till Sveriges agerande i olika aktuella nedrustningsfrågor:

Ordförande:

Thorsson, Inga M., statssekreterare, led. av riksdagen

Ledamöter:

Andersson, Georg L., rektor, led. av riksdagen
Blix, Hans M., statssekreterare
Ericson, Sture T., redaktör, led. av riksdagen
Hamilton af Hageby, C. Gustaf H. C., ambassadör
Hernelius, J. Allan, bankofullmäktig, led. av riksdagen (t.o.m. den 27 mars 1977)
Jonäng, Gunnel M., led. av riksdagen
Leifland, Leif, kabinettssekreterare (t.o.m. den 1 juni 1977)
Liljegren, Carl-Henrik S., kansliråd (t.o.m. den 5 juni 1977)
Nordbeck, S. E. Gunnar, statssekreterare (fr.o.m. den 13 januari 1977)
Sandström, Anders G., kansliråd (fr.o.m. den 6 juni 1977)
Sundberg, Ingrid E., fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 28 mars 1977)
Thyberg, O. Knut, ambassadör (fr.o.m. den 2 juni 1977)
Ångström, Rune T., led. av riksdagen

Experter:

Blom, E. Göte, kommendör
Dahlén, Per Olof (Olle) R., ambassadör
Dahlman, S. Ola, laborator
Edmar, A. E. Désirée, departementssekreterare
Ericsson, Ulf A., minister
Hjertonsson, Karin, departementssekreterare
Johnson, Bo F., kansliråd (fr.o.m. den 18 januari 1977)
Lind, Johan H., departementssekreterare

Lundin, S. Johan, forskningschef
Lübeck, S. A. Lennart, civilingenjör
Norberg, Lars R., förste ambassadsekreterare (fr.o.m. den 13 januari 1977)
Prawitz, Jan, laborator
Reinius, E. A. Ulf, kommendör
Skala, Björn, kansliråd (fr.o.m. den 10 oktober 1977)
Strand, Karl-Erik, departementsråd

Sekreterare:
Engfeldt, Lars-Göran, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Lundin, Lars-Erik, kanslisekreterare (fr.o.m. den 18 januari 1977)

Lokal: Utrikesdepartementet, Box 161 21, 103 23 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för delegationen, se 1977 års kommittéberättelse del II UD 1.

Delegationen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fem sammanträden.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

4. Utredningen (UD 1977:01) om det svenska kultur- och informationsutbytet med utlandet

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 17 februari 1977 för att utreda frågan om det svenska kultur- och informationsutbytet med utlandet:

Ordförande:
Arvidsson, Ingrid H., programchef

Sakkunnig:
Tallroth, Tore O. F., ambassadör

Experter:
Bekeris, Ilmar J., kansliråd
Eliasson, Jan K., kansliråd
Forsell, L. O. Torbjörn, avdelningsdirektör
Gurinder, Jan Olof, departementssekreterare
Löfdahl, Göran, direktör

Sekreterare:
Ahlander, Dag S., departementssekreterare (fr.o.m. den 12 april 1977)
Lidström, Karl Gunnar, departementssekreterare (fr.o.m. den 16 maj 1977)

Lindencrona, Birgitta, fil. lic. (fr.o.m. den 1 mars t.o.m. den 15 november 1977)

Lokal: Utrikesdepartementet, Box 16121, 103 23 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II UD 1.

Utredningen har under tiden mars - oktober 1977 hållit nio sammanträden samt haft ett stort antal överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra, som berörs av utredningens arbete. Grundmaterial för en kartläggning av Sveriges internationella kultur- och informationsutbyte har insamlats genom tre enkäter riktade till dels c:a 230 svenska kulturinstitutioner och organisationer, dels Sveriges samtliga lönade utlandsmyndigheter, dels sju svenska ambassader i invandrarnas hemländer. Utredningen har därjämte företagit studiebesök i de nordiska länderna samt i England, Nederländerna och Polen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

5. Utredningen (UD 1977:02) om Sveriges utvecklingssamarbete på industriområdet

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 5 maj 1977 med uppdrag att utreda frågan om Sveriges utvecklingssamarbete på industriområdet:

Särskild utredare:
Engblom, Göran, ambassadör

Experter:
Kalderén, Lars G., riksgäldsdirektör
Svidén, Ulf, departementssekreterare
Wirmark, B. David I., fil. mag., ers. för led. av riksdagen
Ådahl, Andreas, professor
Ölander, Jan, kansliråd

Medlemmar i referensgrupp:
Braunerhjelm, Erik, direktör
Cars, Hadar, direktör
Essén, Ingemar, direktör
Fockstedt, Sven, sekreterare
Frykholm, Jan, direktör
Holmberg, Arne, pol. mag.
Karlander, Olof, pol. mag
Narfström, A. J. Petter, över ingenjör
Säve-Söderbergh, Bengt, utredningssekreterare

Sekreterare:
Westring, Gösta, byråchef

Bitr. sekreterare:
Dahl, Mikael, kanslisekreterare
Johnsson, Gerd, kanslisekreterare (fr.o.m. den 9 maj 1977)

Lokal: Utrikesdepartementet, Box 161 21, 103 23 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II UD 2.

Den särskilde utredaren har under tiden maj - oktober 1977 hållit tre sammanträden med referensgruppen och fyra sammanträden med experterna. Därutöver har ett antal sammanträden hållits i olika arbetsrupper.

Den särskilde utredaren har den 31 oktober 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:77) Sveriges utvecklingssamarbete på industriområdet.

Uppdraget är därmed slutfört.

6. Kommittéen (UD 1977:03) för de svenska förberedelserna inför FN:s konferens om vetenskap och teknologi för utveckling

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 maj 1977 med uppdrag att svara för de svenska förberedelserna inför FN:s konferens om vetenskap och teknologi för utveckling:

Ordförande:
Ullsten, S. K. Ola, statsråd, led. av riksdagen

Ledamot och sekreterare:
Anell, Lars E. R., departementsråd

Ledamöter:
Andersson, Curt, sekreterare
Anér, Kerstin, statssekreterare, led. av riksdagen
Berner, C. O. Örjan, departementsråd
Cavallin, Jens, kanslisekreterare
Eliasson, Anna, fil. mag., led. av riksdagen
Ericsson, Gösta, avdelningschef
Hambraeus, Gunnar A., professor
Knutsson, Karl Eric, professor
Landberg, Hans W., docent
Lindahl-Kiessling, Kerstin M., professor
Martin-Löf, C. Johan E., civilingenjör
Möller, Birger, universitetslektor

Odhnoff, Jan E., förbundsekonom
Rydén, H. Rune O., led. av riksdagen
Tandberg, Olle G., fil. lic.
Teikmans, André, tekn. dr
Wångby, Erik, ombudsman
Zachrisson, Bertil J., led. av riksdagen

Bitr. sekreterare:
Båge, Lennart, kanslisekreterare

Lokal: Utrikesdepartementet, Box 16121, 103 23 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Kommittén har under tiden juni - oktober 1977 hållit två sammanträden. Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

Försvarsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1977: 2, 3, 5, 7, 12 och 13

Följande kommitté inom avsnittet fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 4

1. Försvarets fredsorganisationsutredning (Fö 1968:20)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 februari 1967 för att utreda frågan om vissa ändringar i krigsmaktens fredsorganisation (se Post- och Inrikes tidn. den 9 februari 1967):

Ordförande:

Gustafsson, M. Gunnar, generaldirektör, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1972)

Ledamöter:

Björk, Gunnar E., bankkonsulent, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1974)

Gustavsson, Gusti L. A., el-installatör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1974)

Hyltander, K. Gunnar E., köpman, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1974)

Strindberg, Per-Olof J., länsombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1974)

Sundström, M. Gudrun, fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1974)

Experter:

Albrektson, Hans, departementsråd (fr.o.m. den 1 juli 1976)

Bergstrand, Per-Erik, överste (fr.o.m. den 15 april 1975 t.o.m. den 31 oktober 1977)

Ekström, E. Bengt A., överste (fr.o.m. den 1 november 1977)

Höijer, Gunnar, krigsråd

Knutsson-Hall, Torsten K., organisationsdirektör (fr.o.m. den 21 januari 1972)

Larsson, S. Rune W., överste (fr.o.m. den 1 oktober 1976)

Larsson, Sven E., departementsråd

Lugn, P. E. Robert, överste av 1. graden (t.o.m. den 31 mars 1977)

Månsson, E. O. Sigvard, överste av 1. graden (fr.o.m. den 16 november 1970)

Persson, Ragnar, överste (fr.o.m. den 1 augusti 1975)
Strand, Karl-Erik, departementsråd (fr.o.m. den 15 februari 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Thufvesson, Bengt E., departementsråd (fr.o.m. den 1 november 1972)
Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd
Wigardt, Hans G. T., planeringsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1975)

Sekreterare:
Cederwall, Ulf C., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1975)
Lundbergh, Hans P. N. J., överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 december 1975)

Lokal: Fredsgatan 2, 111 52 Stockholm, tel. 11 39 35 och 11 42 85 (sekreterarna), 11 88 25 (expeditionen)

Direktiven för utredningen, se 1968 års riksdagsberättelse Fö 20. Tilläggsdirektiv se 1972 års riksdagsberättelse Fö 10, 1975 års kommittéberättelse Fö 2 samt 1978 års kommittéberättelse del II Fö 1.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 18 sammanträden samt gjort sex studiebesök och haft överläggningar med olika myndigheter och organisationer som berörs av utredningens arbete. Därutöver har 27 sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper inom utredningen.

Utredningen har den 31 maj 1977 avgett betänkande (Ds Fö 1977:3) del 2: Armén och del av marinen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

2. Krigsmaktens förvaltningsutbildningsutredning (Fö 1971:01)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1971 för att utreda och inkomma med förslag till förvaltningsutbildning inom krigsmakten:

Utredningsman:
Nihlfors, Folke U., organisationsdirektör, f. d. led. av riksdagen

Experter:
Brantberger, Per-Gunnar, överste
Hullberg, Axel Th. A:son, överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 april 1976)
Knöös, Erik O., kapten
Lindberg, R. Greger, överste
Magnusson, Lennart C. O., avdelningsdirektör
Nyberg, Stig K., studierektor
Strömberg, Carl-Axel B., överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 februari 1976)

Sekreterare:
Dinell, Jan A. C., departementssekreterare

Direktiven för utredningen, se 1972 års riksdagsberättelse Fö 19.

Utredningen har under tiden november 1976 - april 1977 hållit 29 sammanträden.

Utredningen har den 22 december 1976 avgett delbetänkande (Ds Fö 1976:4) Utbildning i naturvård inom försvaret samt den 18 april 1977 avgett delbetänkande (Ds Fö 1977:2) Försvarets förvaltningsutbildning - samordnings- och samverkansfrågor m. m.

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Ledningsgruppen (Fö 1971:03) för fortsatt utveckling av försvarets planerings- och programbudgetsystem (PPBG)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1971 för att framlägga förslag rörande den slutliga utformningen av försvarets nya planerings- och budgeteringssystem samt att leda och samordna det fortsatta utvecklingsarbetet inom förenämnda område:

Ordförande:

Ehrling, G. O. Ingvar, departementsråd (fr.o.m. den 1 januari 1975 t.o.m. den 17 oktober 1977)

Ledamöter:

Grape, S. Lennart, departementsråd (t.o.m. den 17 oktober 1977)

Petri, Gunnar G. B., departementsråd (fr.o.m. den 1 augusti 1974 t.o.m. den 17 oktober 1977)

Experter:

Englund, Lars-Erik, överstelöjtnant (t.o.m. den 17 oktober 1977)

Strand, Karl-Erik, departementsråd (t.o.m. den 30 juni 1977)

Bitr. sekreterare:

Hellman, Sven R., överingenjör (t.o.m. den 17 oktober 1977)

Sondén, Jan A., departementssekreterare (t.o.m. den 17 oktober 1977)

Direktiven för ledningsgruppen, se 1972 års riksdagsberättelse Fö 20.

Ledningsgruppen har under tiden november 1976 - juni 1977 hållit ett sammanträde.

Ledningsgruppen har den 9 september 1977 avgett promemorian (Ds Fö 1977:5) Försvarets planerings- och ekonomisystem (FPE) - utveckling och principer.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Militära pensionsåldersdelegationen (Fö 1971:04)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 september 1971 med uppgift att till Kungl. Maj:t lämna förslag i frågor som hör samman med genomförandet av höjningen av pensionsåldern för militär personal (se Post- och Inrikes tidn. den 8 november 1971):

Ordförande:
Wetterblad, R. Ingmar T., generaldirektör

Ledamöter:
Bodin, K. Berndt, föredragande i riksdagens försvarsutskott
Bäcklin, Lars R., ombudsman
Wiberg, N. Ola R., förste ombudsman
Winéus, Bengt G., departementssekreterare

Ersättare för ledamöter:
Liedberg, Anders J. B., ombudsman (för Bäcklin)
Sandberg, K. G. Ulf, förste ombudsman (för Wiberg)

Experter:
Lindahl, Carl-Fredrik H., överstelöjtnant
Sjöö, Curt O., överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 juli 1975)

Sekreterare:
Stålhandske, O. Lennart, överstelöjtnant

Bitr. sekreterare:
Otterberg, L. Håkan, kapten

Lokal: Försvarsdepartementets kommittélokaler, Sehlstedtsgatan 9, 115 28 Stockholm, tel. 62 28 07 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1972 års riksdagsberättelse Fö 21.

Delegationen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tre sammanträden.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

5. 1973 års vapenfriutredning (Fö 1973:01)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 september 1973 för översyn av lagen om vapenfri tjänst och sanktionerna vid vägran att fullgöra värnpliktstjänstgöring eller vapenfri tjänst:

Ordförande:
Holmberg, Carl V., justitieråd

Ledamöter:
Andersson, Georg L., rektor, led. av riksdagen
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1974)
Möller, S. A. Birger, f. d. led. av riksdagen
Norrby, Karl-Eric, lantbrukare, led. av riksdagen
Werner, N. Mårten S., kyrkoherde, f.d. led. av riksdagen

Experter:
Sjöholm, Eric G. R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 mars 1974)
Suneson, Karl-Henrik A., byrådirektör (fr.o.m. den 15 mars 1974)

Sekreterare:
Janson, Björn C., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Holmquist, K. O. Rolf, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 december 1976)
Linde, Lars B., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1975)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Fö 14.

Utredningen har under tiden november 1976 - mars 1977 hållit fem sammanträden.

Utredningen har den 7 mars 1977 avgett betänkande (SOU 1977:7) Rätten till vapenfri tjänst.

Uppdraget är därmed slutfört.

6. Försvarsmaktens ledningsutredning (Fö 1974:03) (FLU-74)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 september 1974 för att utreda det militära försvarets centrala och högre regionala ledningsorganisation m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 28 september 1974):

Ordförande:
Gustafsson, Hans L., f. d. landshövding, f. d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Glimnér, J. Erik, hemmansägare, led. av riksdagen
Gustavsson, Åke E. G., redaktör, led. av riksdagen
Göransson, J. Olle, verkmästare, led. av riksdagen
Lindblad, Hans B., redaktör, led. av riksdagen
Träff, Sven-Olov A., direktör, led. av riksdagen

Experter:
Edmén, Lars H., försvarsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Edström, Lennart N., kanslichef (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Håkansson, L. Arne, överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Jarmar, L. Håkan, organisationsdirektör
Levinson, K. Bo, överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Olhede, Torleif E., departementssekreterare
Orrö, Sven-Erik O., departementsråd (fr.o.m. den 21 december 1976)
Palmgren, Nils A., överste av 1. graden (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Sagrén, K. Åke, överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 februari 1976 t.o.m. den 20 april 1977)
Skoglund, Claes G., generalmajor

Sekreterare:
Ludvik, Klaus, organisationsdirektör

Bitr. sekreterare:
Blomgren, Eva M., byrådirektör (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Lundqvist, Sten T:son, byrådirektör (fr.o.m. den 1 februari 1976)

Lokal: Fredsgatan 2, 111 52 Stockholm, tel. 763 37 80 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Fö 14. Kompletterande direktiv, se 1977 års kommittéberättelse del II Fö 3. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II Fö 2.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 16 sammanträden. Vidare har utredningen genomfört ett krigsspel för att få underlag för utredningens överväganden angående försvarsmaktens högre regionala ledning.

Utredningen har under 1977 besökt samtliga militärbefälhavare och civilbefälhavare, landshövdingen i Gävleborgs län och försvarsområdesbefälhavaren i Fo 49. Vidare har berörda centrala myndigheter och C E1 beretts tillfälle att lämna sina synpunkter på indelningen i militär- och civilområden.

Utredningens arbete beräknas pågå hela år 1978.

7. 1974 års försvarsutredning (Fö 1974:04)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 oktober 1974 för att utreda totalförsvarets fortsatta utveckling m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 9 november 1974):

Ordförande:
Gustafsson, C. E. Torsten, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 28 oktober 1976)

Ledamöter:
Bengtsson, Karl F., verkmästare, led. av riksdagen

Gustavsson, Bengt T., ombudsman, led. av riksdagen
Göransson, J. Olle, verkmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Nordbeck, S. E. Gunnar, statssekreterare (fr.o.m. den 28 oktober 1976)
Petersson, Per M., hemmansägare, led. av riksdagen
Theorin, K. Maj Britt M., sekreterare, led. av riksdagen

Experter:
Broström, Ulf T. F., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 21 november 1974)
Ehrling, G. O. Ingvar, departementsråd (fr.o.m. den 21 november 1974)
Eklund, C. Gunnar, generallöjtnant (fr.o.m. den 21 november 1974)
Grape, S. Lennart, departementsråd (fr.o.m. den 21 november 1974)
Hellman, Sven R., överingenjör (fr.o.m. den 21 november 1974)
Leifland, Leif, kabinettssekreterare (fr.o.m. den 21 november 1974)
Orrö, Sven-Erik O., departementsråd (fr.o.m. den 21 november 1974)
Petri, Gunnar G. B., departementsråd (fr.o.m. den 21 november 1974)
Thyberg, P. Erik, byråchef (fr.o.m. den 21 november 1974)
Tunberger, Johan A., informationssekreterare (fr.o.m. den 11 november 1976)
Wigur, J. T. Rolf, överste (fr.o.m. den 21 november 1974)

Huvudsekreterare:
Engman, O. Ingemar, departementsråd (fr.o.m. den 1 november 1974)

Sekreterare:
Englund, Lars-Erik, överstelöjtnant (fr.o.m. den 21 november 1974)
Sagrén, K. Åke, överstelöjtnant (fr.o.m. den 21 november 1974)
Sondén, Jan A., departementssekreterare (fr.o.m. den 21 november 1974)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Fö 15. Kompletterande direktiv, se 1976 års kommittéberättelse Fö 13.

Utredningen har under tiden november 1976 - februari 1977 hållit 19 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 25 januari 1977 avgett betänkande (SOU 1977:1) Totalförsvaret 1977-82.

Uppdraget är därmed slutfört.

8. Tjänstereglementsutredningen (Fö 1974:05)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 november 1974 för översyn av tjänstereglementet för krigsmakten (se Post- och Inrikes tidn. den 14 december 1974):

Ordförande:
Skarstedt, Carl-Ivar S., rättschef

Ledamöter:
Hårdefelt, S. Börje, rättschef
Peyron, Gustaf F. C., generalmajor

Expert:
Hultan, Ivan H., personaldirektör (fr.o.m. den 12 april 1976)

Huvudsekreterare:
Holmquist, K. O. Rolf, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Sekreterare:
Andersson, Jan-Åke L., major
Forssberg, E. Olof, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Lokal: Försvarsdepartementet, Regeringsgatan 1-3, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (huvudsekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fö 14.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med särskilt utsedda kontaktmän hos myndigheter och organisationer som berörs av utredningens arbete.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

9. Beredningen (Fö 1975:01) för det fortsatta arbetet om kvinnan i försvaret (BKF)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 februari 1975 för det fortsatta arbetet om kvinnan i försvaret (se Post- och Inrikes tidn. den 13 mars 1975):

Ordförande:
Frändås, S. G. Berit, adjunkt, f. d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Aulin, Olle M., försvarsdirektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 december 1976)
Barke, Christine, vice ordförande i Riksförbundet Sveriges lottakårer
Ekelund, Ulla G., tillsynslärare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 december 1976)
Larsson, Carl-Otto, överste

Experter:
Ershammar, Mats O. T., konsulent (fr.o.m. den 15 april 1975)

Granath, Sölve O., förste ombudsman (fr.o.m. den 18 april 1975)
Hultan, Ivan, personaldirektör (fr.o.m. den 6 maj 1975)
Mohall, Carl-Erik, förste ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Sjöö, Curt O., överstelöjtnant (fr.o.m. den 18 april 1975)
Wahlberg, Per V., örlogskapten (fr.o.m. den 10 januari 1977)

Sekreterare:
Ershammar, Mats O. T., konsulent (fr.o.m. den 1 februari 1976)

Lokal: Kommendörsgatan 28, 5 tr., 114 48 Stockholm, tel. 61 58 16 (sekreteraren)

Direktiven för beredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fö 15.

Beredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 23 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter som berörs av beredningens arbete.

Beredningen har den 30 juni 1977 avgett delbetänkande (SOU 1977:26) Kvinnan och försvarets yrken.

Beredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

10. Försvarets gymnasieutredning (Fö 1975:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 7 maj 1975 för utredning om försvarets gymnasiala utbildning (se Post- och Inrikes tidn. den 31 maj 1975):

Ordförande:
Wååg, Nils Erik, byggnadsingenjör, led. av riksdagen

Experter:
Elfving, L. Arne R., skolinspektör (fr.o.m. den 17 maj 1976)
Hammarström, P. Rickard, studierektor (fr.o.m. den 16 juni 1975)
Lundin, Åke E., överstelöjtnant (fr.o.m. den 16 juni 1975)
Nicklasson, Stina, skolinspektör (fr.o.m. den 16 juni 1975)
Norenberg, Bertil W., studierektor (fr.o.m. den 16 juni 1975)
Nyberg, Stig K., studierektor (fr.o.m. den 16 juni 1975)
Palm, Hans G. G., kansliråd (fr.o.m. den 16 juni 1975)

Sekreterare:
Holmgren, B. Uno, rektor (fr.o.m. den 1 april 1977)
Nystedt, Stig H., tf. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1976 t.o.m. den 30 april 1977)

Lokal: Försvarsdepartementets kommittélokaler, Sehlstedtsgatan 9, 4tr., 115 28 Stockholm, tel. 60 25 35 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fö 16.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har fyra sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp inom utredningen för samråd med skolöverstyrelsen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

11. 1975 års skyddsrumsutredning (Fö 1975:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 juni 1975 för att lämna förslag till bestämmelser för övergången till ändrat skyddsrumssystem (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juli 1975):

Ordförande:
Gustafsson, M. Gunnar, generaldirektör, f. d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Welin, E. Gösta, direktör
Wiklund, Svea S. S., fru, led. av riksdagen
Williamsson, Uno E. I., länsråd

Experter:
Edmén, Lars H., försvarsdirektör (fr.o.m. den 8 januari 1976)
Egnell, S. Jan-Erik, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 8 januari 1976)
Janson, Björn C., hovrättsassessor
Krona, Kurt, sektionschef (fr.o.m. den 15 november 1975)
Lagerblad, J. Peter, kansliråd (t.o.m. den 16 oktober 1977)
Terstad, I. Gösta A., kansliråd

Sekreterare:
Tjörneryd, John E. E., byråchef

Lokal: Civilförsvarsstyrelsen, Fack, 162 10 Vällingby, tel. 37 26 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fö 17.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden.

Utredningen har den 20 januari 1977 avgett betänkande (Ds Fö 1977:1) Normalkostnad för skyddsrum, lämnat rapport angående kostnads- och besparingseffekter för kommuner vid medverkan i skyddsrumsbyggandet, lämnat förslag till ändring i kungörelsen (1969:361) om civilförsvar vid verksanläggningar och kungörelsen (1969:362) om civilförsvar vid

militäranläggning samt lämnat förslag till principer för styrning av skyddsrumsproduktionen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

12. Utredningen (Fö 1975:04) om inflytande m. m. inom värnpliktsutbildningen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 juni 1975 för översyn av medbestämmande och inflytande inom utbildningen i det militära försvaret (se Post- och Inrikes tidn. den 11 juli 1975):

Ordförande: Larsson, Ulf O., f.d. statssekreterare (t.o.m. den 19 december 1976)

Ledamöter:
- Andersson, Uno, sektionsordförande
- Johansson, O. Mauritz, förste ombudsman
- Månsson, E. O. Sigvard, överste av 1. graden
- Sandberg, Ulf K., förste ombudsman
- Selö, Christer, ombudsman
- Svensson, Raymond, ombudsman

Referensgrupp för utbildningsfrågor:

Experter:
- Alexandersson, Anders, värnpliktig (fr.o.m. den 12 april 1976)
- Andersson, Claes-Göran, major (fr.o.m. den 12 april 1976)
- Arvidsson, Gunnar, förrådsförman (fr.o.m. den 12 april 1976)
- Bjerke, Bertil, konsulent (fr.o.m. den 12 april 1976)
- Bock, Henry, värnpliktig (fr.o.m. den 12 april 1976)
- Dahlén, Torsten, kapten (fr.o.m. den 12 april 1976)
- Gustafson, Ingemar, fanjunkare (fr.o.m. den 12 april 1976)
- Hjelm, Lars, överstelöjtnant (fr.o.m. den 12 april 1976)
- Nilsson, Bengt, överstelöjtnant (fr.o.m. den 12 april 1976)
- Westling, Nils E., värnpliktig

Sekreterare:
- Höglund, G. Z. Margrethe, sekreterare (fr.o.m. den 1 november 1975)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fö 18. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II Fö 2.

Genom direktiv (Dir 1977:34) till värnpliktsinflytandekommittén (Fö 1977:01) har förordnats att denna utredning skall ersättas av värnpliktsinflytandekommittén.

Uppdraget är därmed slutfört.

13. Utredningen (Fö 1976:01) om statsbidrag till fritidssysselsättningar för värnpliktiga

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 29 januari 1976 för att utreda frågan om statsbidrag till fritidssysselsättningar för värnpliktiga (se Post- och Inrikes tidn. den 14 februari 1976):

Sakkunnig:
Olsson, Mats, sparbankskonsulent, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 januari 1976)

Sekreterare:
Johansson, Kjell J.-O., kanslisekreterare (fr.o.m. den 15 mars 1976)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Fö 1.

Utredningen har under tiden november 1976 - juni 1977 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 30 juni 1977 avgett betänkande (Ds Fö 1977:4) Statsbidrag till värnpliktigas fritidssysselsättningar.

Uppdraget är därmed slutfört.

14. Värnpliktsinflytandekommittén (VIK) (Fö 1977:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 10 mars 1977 för att utreda formerna m. m. för de värnpliktigas medinflytande:

Ordförande:
Malmberg, Östen F. G., f. d. stadsjurist

Ledamöter:
Björk, Gunnar E., bankkonsulent, led. av riksdagen
Olsson, E. Billy, studierektor
Selö, Christer, ombudsman
Svartberg, Karl-Erik, rektor, led. av riksdagen
Unckel, Per C. G., jur. stud., led. av riksdagen

Sakkunniga:
Bergqvist, Bo Y., värnpliktig (fr.o.m. den 18 april t.o.m. den 15 maj 1977)
Bjerndell, Jörgen H., ombudsman (fr.o.m. den 3 maj 1977)
Johansson, O. Mauritz, förste ombudsman (t.o.m. den 2 maj 1977)
Lerner, Thomas, värnpliktig (fr.o.m. den 16 maj 1977)
Mohall, Carl-Erik, förste ombudsman
Petterson, Lars-Olov, ombudsman
Sandberg, Ulf K., förste ombudsman

Svensson, Raymond, ombudsman
Wiklund, Jerry J., värnpliktig (fr.o.m. den 18 april 1977)

Experter:
Månsson, E. O. Sigvard, överste av 1. graden
Sandgren, Gösta, byråintendent (fr.o.m. den 3 oktober 1977)

Huvudsekreterare:
Holmquist, K. O. Rolf, hovrättsassessor

Sekreterare:
Höglund, G. Z. Margrethe, sekreterare (t.o.m. den 17 april 1977)

Bitr. sekreterare:
Pantzerhielm, H. Henrik G., kanslisekreterare (fr.o.m. den 9 maj 1977)

Lokal: Fredsgatan 2, 3 tr., 111 52 Stockholm, tel. 763 10 00 (huvudsekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Fö 3.

Kommittén har under tiden mars - oktober 1977 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

15. Utredningen (Fö 1977:02) rörande datasystemens sårbarhet, sårbarhetskommittén (SÅRK)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 28 april 1977 för att utreda frågan om datasystemens sårbarhet och föreslå åtgärder i syfte att minska denna:

Ordförande:
Eriksson, B. Allan, kansliråd

Ledamöter:
Carlsson, Ulf V., överdirektör
Freese, Jan P. G. H:son, generaldirektör
Hertz, Olof A., avdelningsdirektör
Martin-Löf, C. Johan E., civilingenjör
Tengelin, Ulf E. G., avdelningsdirektör
Vinge, Per-Gunnar, direktör

Huvudsekreterare:
Wranghult, Hans O., byråchef

Sekreterare:
Siversen, Bengt I., kammarrättsfiskal

Lokal: Datainspektionen, Box 12050, 112 31 Stockholm, tel. växel 22 79 80 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Fö 4.

Kommittén har under tiden juni - oktober 1977 hållit tre sammanträden. Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

16. Fredstandvård-80 (Fö 1977:03)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 2 juni 1977 med uppdrag att kartlägga formerna för tandvård åt värnpliktiga m. fl. vid överförande av den militära fredstandvården till folktandvården m. m.:

Särskild utredare:
Lindgren, S. Åke, generalläkare

Experter:
Adolfsson, Erik J., ombudsman (fr.o.m. den 2 september 1977)
Bergqvist, Bo Y., värnpliktig (fr.o.m. den 2 september 1977)
Blomberg, Carl-Gunnar V., försvarsövertandläkare (fr.o.m. den 2 september 1977)
Cronström, J. N. Runo, tandläkare (fr.o.m. den 2 september 1977)
Egelstedt, T. A. Ingemar, förste sekreterare (fr.o.m. den 2 september 1977)
Fredriksson, H. Einar, byråchef (fr.o.m. den 2 september 1977)
Malmqvist, Jan S. N., tandläkare (fr.o.m. den 2 september 1977)
Reuterdahl, Gad, överstelöjtnant (fr.o.m. den 2 september 1977)
Rådström, Roger, värnpliktig (fr.o.m. den 2 september 1977)
Sjöström, J. Folke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 2 september 1977)
Wintzer, P. U., Stig, sekreterare (fr.o.m. den 2 september 1977)

Sekreterare:
Pellborn, Lars Åke, kanslichef

Lokal: Gamla riksdagshuset, rum 1007, Helgeandsholmen, 111 82 Stockholm, tel. växel 14 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Fö 6.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

17. Utredningen (Fö 1977:04) om överföring av civilförsvarets ordnings- och bevakningsuppgifter till andra myndigheter

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 26 maj 1977 med uppdrag att utreda frågan om överföring av vissa civilförsvarets ordnings- och bevakningsuppgifter till andra myndigheter:

Särskild utredare:
Almgren, Carl Eric A., general

Experter:
Ask, Carl J., överstelöjtnant
Hägglund, John E., länsråd
Kappelin, Carl-Erik, byråchef
Müller, Ivar, byråchef

Sekreterare:
Westin, Christer O. R., överstelöjtnant

Lokal: Rikspolisstyrelsen, Fack, 104 20 Stockholm, tel. växel 769 70 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Fö 5.

Den särskilde utredaren har under tiden juli - oktober 1977 hållit ett sammanträde med experterna samt haft överläggningar med olika myndigheter som berörs av utredningsuppdraget.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

Socialdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1977: 1, 3, 4, 17, 19, 22 och 28

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 2 och 11

1. Handikapputredningen (S 1966:38)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1965 för att utreda frågan angående omvårdnaden av handikappade (se Post- och Inrikes tidn. den 16 juli 1965):

Ordförande:
Skantz, Anna-Greta, ombudsman, led. av riksdagen

Ledamöter:
Fors, Åke Hj., kansliråd
Gustafsson, Åke G., avdelningschef
Jonsson, Elver A. D., postiljon, led. av riksdagen
Nilsson, K. Börje, förbundsordförande, led. av riksdagen
Åkerlind, Allan J. G., byggnadsarbetare, led. av riksdagen

Experter:
Brattgård, Sven-Olof, professor
Boman, Lars H., avdelningsdirektör
Carlsson, Barbro L., fil. mag.
Dalén, Ingrid, departementssekreterare
Eriksson, I. Seved, byråchef
Gardeström, Linnéa, sekreterare
Hanson, Göte, bitr. professor
Hansson, Nils, direktör
Lindqvist, Bengt, direktör
Lundström, Karin E., f. d. undervisningsråd
Madebrink, Rut, rektor
Sundmark, Bo V., avdelningsdirektör
Utberg, Rolf F., kanslichef

Sekreterare:
Mattsson, Bengt-Olof T., departementssekreterare
Nolte, Lennart R. J., anpassningslärare

Direktiven för utredningen, se 1966 års riksdagsberättelse S 38. Tilläggsdirektiv, se 1971 års riksdagsberättelse S 13. Kungl. Maj:t har den 25 maj 1973 till utredningen överlämnat riksdagens skrivelse den 9 maj 1973, nr 180, jämte socialutskottets betänkande 1973:12, såvitt avser frågan om flerhandikappades problem, för att prövas av utredningen vid fullgörandet av dess uppdrag.

Utredningens återstående uppdrag har övertagits av omsorgskommittén (S 1977:12).

Uppdraget är därmed slutfört.

2. Socialdepartementets sjukvårdsdelegation (S 1966:39)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1965 för att som en till socialdepartementet knuten delegation följa utbyggnaden av sjukvårdsresurserna i landet och verka för en samordning av sjukvårdsplaneringen:

Ordförande:

Larsson, Gerhard, statssekreterare (fr.o.m. den 20 oktober 1976)

Ledamöter:

Alsén, Sven, avdelningschef
Andersson, J. Gunnar D., överdirektör
Andersson, Johnny, departementsråd (fr.o.m. den 15 maj 1976)
Carlsson, G. Rune, förbundsdirektör
Englund, K. Svante I., överdirektör (t.o.m. den 14 november 1977)
Ericsson, Bengt G., direktör (t.o.m. den 20 juni 1977)
Ericsson, Nils E., ombudsman
Eriksson, Evert G., landstingsråd
Hansson, Stig F., landstingsråd (t.o.m. den 20 juni 1977)
Hedlund, Bengt N. R., kommunalråd (fr.o.m. den 1 november 1976 t.o.m. den 20 juni 1977)
Heideman, Gunnar A., kommunalråd
Hillerdal, N. Olof, bitr. överläkare (fr.o.m. den 6 december 1976)
Hjerne, Gunnar, landstingsråd (fr.o.m. den 21 juni 1977)
Holmstedt, Igor, landstingsledamot (t.o.m. den 20 juni 1977)
Hörnlund, O. Börje, skogsmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 21 juni 1977)
Ihrfors, Carl-Johan, landstingsledamot (fr.o.m. den 21 juni 1977)
Johansson, Einar, landstingsledamot (fr.o.m. den 21 juni 1977)
Kärnek, Ruth I. C., oppositionsråd
Lindahl-Kiessling, Kerstin M., professor (fr.o.m. den 6 december 1976)
Lindström, Alice M. F., undervisningsråd

Petersson, Olof H. E., kansliråd (t.o.m. den 14 november 1977)
Rexed, Bror A., generaldirektör
Strand, Karl Erik, departementsråd (fr.o.m. den 15 november 1977)
Söderqvist, Bengt O. A., expeditionschef
Thor, Thorsten, direktör (fr.o.m. den 1 september 1976)
Ward, Kurt K. B., landstingsråd (t.o.m. den 20 juni 1977)
Westerborn, Olle O. A., docent
Zetterström-Lagerwall, Gerd M., direktör

Experter:
Bergman, Sven-Eric, avdelningschef (fr.o.m. den 21 juni 1977)
Bergstedt, Tord L. H., sjukvårdsdirektör
Fredriksson, H. Einar, byråchef
Jönsson, E. Gustav, departementsråd
Lindgren, S. Åke, generalläkare
Nygren, G. Ingemar, kansliråd
Orava, Olavi A. (Olle), byråchef
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef
Wictorson, Karl-Eric A., avdelningschef

Sekreterare:
Bratthall, I. Birgitta, departementssekreterare

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Delegationen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit två sammanträden.

Delegationen har bl. a. behandlat olika frågor angående läkarfördelningsprogrammet och vårdpersonalprogram avseende sjuksköterskor och undersköterskor. Delegationen har vidare angett riktlinjer för prioritering av nya byggnadsinvesteringar inom sjukvårdssektorn för åren 1978 - 1980.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

3. Socialutredningen (S 1969:29)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 december 1967 för allmän översyn av den sociala vårdlagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 2 februari 1968):

Ordförande:
Andersson, Thure G., f. d. landshövding, f. d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Ahlgren, Sven H. J., förbundsordförande
Albinsson, N. Gillis, landstingsdirektör
Andersson, G. Ingemar, byråchef
Blomdahl, Bengt O., förbundsordförande
Henrikson, Lars G., ombudsman, led. av riksdagen
Krantz, P. Gunnar, direktör
Larsson, Erik, lantbrukare, led. av riksdagen
Littmarck, Blenda M. V., fröken, ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 december 1976)
Lundblad, Grethe, socialinspektör, led. av riksdagen
Mangård, Nils, hovrättsråd
Sylvander, Inga M., förbundsordförande
Wiklund, S. A. Daniel, avdelningsdirektör, f.d. led. av riksdagen

Experter:
Carlson, K. Sören, f. borgarråd
Carlsson, Sven-Gunnar, konsulent (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Forslund, E. Birger, kansliråd
Gisslén, Axel, personaldirektör
Grönwall, Lars O., departementsråd
Hedlén, Bengt R., socialdirektör
Hedlund, Bengt N. R., kommunalråd
Hjelmqvist, Ingvar K. R., kansliråd
Holmberg, Sten E., socialdirektör
Nelson, Alvar F. A., professor
Norström, Carl C:son, byråchef (fr.o.m. den 1 november 1976)
Ottoson, Ivan, byråchef
Rigbäck, Berndt G., direktör
Stark, K. Birger, socialchef
Sverne, Tor E., lagman

Sekreterare:
Nasenius, B. Jan V., departementssekreterare
Söderberg, Bengt W., socialchef
Thunved, Anders E., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Ritter, Kristin, socionom

Direktiven för utredningen, se 1969 års riksdagsberättelse S 29. Tilläggsdirektiv, se 1973 års riksdagsberättelse S 9.

Utredningen har under tiden november 1976 - augusti 1977 hållit 14 sammanträden under sammanlagt 35 dagar.

Utredningen har i januari 1977 avgett delbetänkandet (Ds S 1977:2)

Avgifter inom långtidsvården och i augusti 1977 slutbetänkandet (SOU 1977:40) Socialtjänst och socialförsäkringstillägg samt (SOU 1977:41) Sammanfattning.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Sjukvårdskostnadsutredningen (S 1970:32)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 juni 1969 för att utreda vissa frågor rörande sjukvårdskostnader, innefattande dels en samhällsekonomisk analys rörande sjukvårdskostnadernas utveckling, dels en teknisk undersökning rörande verkningar individuellt och kollektivt av nuvarande metoder för sjukvårdskostnadernas finansiering:

Utredningsman:
Höök, Erik S. V., professor

Experter:
Ericsson, Kjell U., förste sekreterare
Lindgren, S. Åke, generalläkare
Skogsberg, P. Gösta, f. d. avdelningschef
Stenfors, Bo I. L., departementssekreterare
Svenonius, Rolf H., ekonomichef

Sekreterare:
Hjorth, Lars E. A., departementsråd
Utredningen har upphört genom regeringsbeslut den 7 juli 1977.

5. Pensionskommittén (S 1970:40)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1970 för att utreda frågan om pensionsåldern m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 25 juni 1970):

Ordförande:
Granqvist, Liss M., president

Ledamöter:
Andersson, M. Alvar, lantbrukare, led. av riksdagen
Bergström, Britta J., universitetslektor, led av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1976)
Jönsson, Gustav, departementsråd
Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen
Nordberg, S. Ivar, ombudsman, led. av riksdagen
Regnéll, Carl Göran, fil. dr, f.d. led. av riksdagen

Experter:
Alkman, Leif A., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 november 1977)
Bratthall, Kenneth, tf. försäkringsdomare
Danielson, Gunnar H., generaldirektör (t.o.m. den 31 oktober 1977)
Haglund, Sven, tf. avdelningsdirektör (t.o.m. den 31 oktober 1977)
Nilsson, K. F. Lennart, departementsråd
Persson, Gustav B., sekreterare
Petri, Carl Axel H., kammarrättspresident (t.o.m. den 31 januari 1977)
Svensson, Inge G., direktör
Wilhelmsson, A. Börje, hovrättsråd (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Ödman, Margot, ombudsman

Sekreterare:
Abelson, Lars Göran, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Alkman, Leif A., kammarrättsfiskal (t.o.m. den 31 oktober 1977)
Nordborg, Kjerstin M., hovrättsfiskal

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. 040/782 50 (Abelson)

Direktiven för kommittén, se 1971 års riksdagsberättelse S 34. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II S 1.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 20 sammanträden.

Kommittén har i augusti 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:46) Pensionsfrågor m. m.

Kommitténs återstående arbete, som bl. a. innefattar en översyn av efterlevandepensioneringen, beräknas pågå under hela år 1978.

6. Barnomsorgsgruppen (S 1973:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1973 för frågor rörande verksamheten för barn med särskilda behov av stödåtgärder m. m.:

Ordförande:
Lundblad, Grethe, socialinspektör, led. av riksdagen

Ledamöter:
Baude, Annika M. C., avdelningschef
Johansson, Karl-Axel, sekreterare
Johnsson, Ella I., fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Tonér, E. Mari-Anne, skolkonsulent (t.o.m. den 14 september 1977)
Viklund, Margareta, sekreterare
Wahrby, Elsa M., skolkonsulent (fr.o.m. den 15 september 1977)

Sakkunniga:
Gardeström, Linnéa, sekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Hedenström, Bengt, studieombudsman (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Henriksson, E. Sture F., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Klingberg, Karl Erik, konsulent (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Malmström, Hugo, landstingsledamot (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Svensson, Sten, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Experter:
Lieberg, Laila, förskollärare (fr.o.m. den 15 september 1977)
Spörndly, Barbro I., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1977)

Sekretariat:
Blom-Nyman, K. Margot, lärare (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Lauritzen, Sonja, psykolog (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Söderberg, Per-Olof, sekreterare
Spörndly, Barbro I., departementssekreterare (t.o.m. den 14 september 1977)
Sävenstrand, Inger E., sjukvårdslärare

Bitr. sekreterare:
Lejdström, Kristina, projektledare

Postadress: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 21 14 01

Tilläggsdirektiv till utredningen angående föräldrautbildning, se 1975 års kommittéberättelse S 19.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden. Därutöver har utredningen i februari 1977 anordnat en konferens med handikapporganisationerna angående föräldrautbildning. Utredningen deltar vidare aktivt i försöksverksamheter med föräldrautbildning.

Under början av år 1978 kommer utredningen att avge ett delbetänkande angående föräldrautbildning för blivande och nyblivna föräldrar, samt lekotekens organisation.

Utredningens arbete avseende föräldrautbildning beräknas pågå under hela år 1978.

7. Barnmiljöutredningen (S 1973:08)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1973 för att undersöka barnens levnadsförhållanden:

Utredningsman:
Rexed, Bror A., generaldirektör

Sekreterare:
Lund, Karin, socionom
Wittorp, I. Birgitta, departementssekreterare

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse S 31.

Utredningens sekretariat har under året haft återkommande sammanträden med utredningens ordförande.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1978.

8. Familjestödsutredningen (S 1974:01)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 januari 1974 för att pröva vissa frågor inom föräldraförsäkringen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 22 januari 1974):

Utredningsman:
Odhnoff, Camilla, landshövding

Experter:
Grönwall, Lars O., departementsråd (t.o.m. den 30 juni 1977)
Hallberg, Kajsa, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Hellman, Lars, förbundssekreterare (t.o.m. den 14 september 1977)
Johansson, Karl-Axel, sekreterare
Jönsson, E. Gustav, departementsråd
Nelander, Sven, utredningssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1977)
Persson, Gustav B., sekreterare
Sjöberg, Margit E., länsarbetsdirektör
Svensson, Inge G., direktör

Sekreterare:
Kindlund, A. Sören, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Andersson, Britt-Marie, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 5 maj t.o.m. den 15 oktober 1977)
Arve-Parés, Birgit E., fil. kand.
Etzler, Cecilia E. M., byrådirektör
Karlsson, Vanja M., seminarielärare
Olin, Patrick, docent (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Sjöblom, Kerstin, psykolog (fr.o.m. den 1 april 1976)

Lokal: Drottningholmsvägen 14, 1 tr., 112 42 Stockholm, tel. 51 84 39 (kansli), 763 10 00 (Kindlund)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse S 22.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 16 sammanträden. Utredningen har bl a. genomfört en intervjuundersökning om erfarenheterna av föräldraförsäkringen och en statistikgenomgång hur föräldraförsäkringen utnyttjats år 1976.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978. Uppdraget, till den del det avser utvärderingen av föräldraförsäkringen, beräknas slutföras i början av år 1978.

9. Medicinalansvarskommittén (S 1974:02)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 januari 1974 för att utreda vissa ansvarsfrågor m. m. inom hälso- och sjukvården (se Post- och Inrikes tidn. den 25 januari 1974):

Ordförande:
Lidbeck, P. Ingmar, regeringsråd

Sakkunniga:
Hjern, Bo, verkst. direktör
Hjerne, Gunnar, landstingsråd
Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen
Larsson, Erik, lantbrukare, led. av riksdagen
Wilander, Sven E., landstingsledamot

Experter:
Herner, N. Birger E., överläkare
Hultstrand, Lars R., hovrättsassessor
Kullberg, Gunni V., förste förbundssekreterare
Langton, Börje, byråchef
Lundqvist, Lilly M., första skötare
Malmqvist, Jan S. N., tandläkare
Roos, Kurt H. G., medicinalråd
Royen, Sverre N. H., direktör
Serner, Uncas, sekreterare (fr.o.m. den 26 februari 1976)

Sekreterare:
Holmquist, Gertrud M. M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Prom, Peter F. G., hovrättsassessor
Wistrand, Birgitta M., sekreterare

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 21 64 43 (Prom), 21 58 99 (Holmquist)

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse S 23.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tio sammanträden.

Kommittén har i december 1976 avgett delbetänkandet (Ds S 1976:9) Legitimation av psykolog och i oktober 1977 en rapport från en expertgrupp inom kommittén (SOU 1977:66) Patienten i sjukvården - kontakt och information.

Kommittén avser att i början av år 1978 avge sitt huvudbetänkande.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

10. Nykterhetsvårdens erkända och enskilda vårdanstalters personalorganisationsutredning (S 1974:04) (NEPO)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 januari 1974 med uppdrag att företa en översyn av personalorganisationen vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare:

Utredningsman:
Jonsson, Folke, byråchef

Experter:
Blixt, Olov, ombudsman
Danielsson, Birger, direktör
Nordström, Gösta, byråchef
Söderman, Elis A., ombudsman

Sekreterare:
Bystedt, Nils, byrådirektör (t.o.m. den 31 augusti 1977)
Karlsson, Eva, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 7 april 1976 t.o.m. den 16 oktober 1977)
Roslönn, Ulf, byrådirektör (fr.o.m. den 10 november 1977)

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden. Två enkätundersökningar har utförts.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

11. Delegationen (S 1974:05) för social forskning

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 28 juni 1974 för att som en till socialdepartementet knuten delegation ha till uppgift dels att med utgångspunkt i departementets verksamhetsområden svara för bedömning och samordning av pågående och planerade projekt avseende forsknings-

och utvecklingsarbete samt försöksverksamhet inom den sociala sektorn, dels att initiera forsknings- och utvecklingsarbete av betydelse för socialpolitiken:

Ordförande:
Larsson, Gerhard, statssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Lindberg, Ingemar, kansliråd (t.o.m. den 30 september 1977)

Ledamöter:
Andersson, Göthe, kommunalråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Berfvenstam, Ragnar A. G., professor
Engström, Arne V., professor, generaldirektör
Göransson, G. Bertil, landstingsråd (fr.o.m. den 1 december 1976)
Hedberg, J. Anund, kommunalråd (t.o.m. den 30 september 1977)
Hedlén, Bengt R., socialdirektör
Lindahl, Hedda, landstingsledamot
Rehn, L. Gösta, professor
Rexed, Bror A., generaldirektör
Wiklund, Svea S. S., fru, led. av riksdagen
Åström, Lars-Åke E., generaldirektör

Ersättare:
Bergman, Sven-Eric, avdelningschef (för Lindahl) (fr.o.m. den 5 november 1976)
Gardell, Bertil G. T. B., docent (för Engström) (t.o.m. den 31 oktober 1977)
Göransson, G. Bertil, landstingsråd (för Lindberg)
Janson, Carl-Gunnar, professor (för Berfvenstam)
Järnbrink, Hans G., överdirektör (för Åström) (t.o.m. den 31 augusti 1977)
Kjellgren, Eivor, intendent (för Wiklund) (fr.o.m. den 1 april 1977)
Korpi, F. Walter, professor (för Rehn)
Lovén, John T., sektionschef (för Andersson) (fr.o.m. den 13 maj 1976)
Magnusson, Nils, departementsråd (för Larsson)
Skalin, E. Douglas, sektionschef (för Göransson)
Smedmark, Göran G:son, byråchef (för Åström) (fr.o.m. den 1 september 1977)
Stark, K. Birger, socialchef (för Hedlén)
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef (för Rexed)
Åstrand, Göran, kommunalkonsulent (för Wiklund) (t.o.m. den 31 mars 1977)

Experter:
Forslund, E. Birger, kansliråd
Wallberg, Klas H. S., avdelningschef
Wictorson, Karl-Eric, avdelningschef (fr.o.m. den 1 april 1976)

Sekreterare:
Uggla, G. Inga-Lill, fil. lic.

Bitr. sekreterare:
Jonsson, Lena B., departementssekreterare (fr.o.m. den 25 oktober 1976)

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Delegationen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fyra sammanträden.

Delegationen har påbörjat utredningsarbete inom sex områden som inledning på sitt arbete med att initiera forsknings- och utvecklingsarbete av betydelse för socialpolitiken.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

12. Pensionärsundersökningen (S 1974:06)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att göra en undersökning angående åldringsvården m. m.:

Utredningsman:
Forslund, E. Birger, kansliråd

Experter:
Barenthin, Willi, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1977)
Bratthall, I. Birgitta, departementssekreterare
Ekberg, Valter, sekreterare
Englund, K. Svante I., överdirektör (t.o.m. den 31 augusti 1977)
Larsson, Gustav, f. d. kommunalråd (avliden)
Petersson, Kerstin, sekreterare
Skalin, E. Douglas, sektionschef
Svanborg, Alvar, professor
Sälde, K. A. Henry, avdelningschef
Widman, Mona G. U-B., socialassistent

Sekreterare:
Hedin, Bernt, departementssekreterare
Redgert, Jan I. G., avdelningschef

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse S 27.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 14 sammanträden.

Utredningen beräknas redovisa huvuddelen av sitt uppdrag i början av år 1978.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1978.

13. Regionsjukvårdsutredningen (S 1974:07)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att utreda regionsjukvårdens organisation m. m.:

Ordförande:
Söderqvist, Bengt O. A., expeditionschef

Sakkunniga:
Alsén, Sven, avdelningschef
Eskel, Arvid, f. d. landstingsråd
Göransson, G. Bertil, landstingsråd
Olsson, Harald, landstingsledamot (fr.o.m. den 6 oktober 1976)

Experter:
Fredlundh, Lars, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 25 juni 1977) (avliden)
Fredriksson, H. Einar, byråchef
Gremner, Kjell, organisationschef
Hamberger, Carl-Axel, professor
Hjern, Bo G., verkst. direktör
Nygren, G. Ingemar, kansliråd
Roos, Kurt H. G., medicinalråd (fr.o.m. den 1 september 1976)
Skalin, E. Douglas, sektionschef (fr.o.m. den 1 september 1976)
Werkö, Lars, professor
Wictorson, Karl-Eric A., avdelningschef

Sekreterare:
Bratthall, I. Birgitta, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Olofsson, C. Sigbjörn, aspirant (fr.o.m. den 16 februari 1976)

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 13 sammanträden. Därutöver har sammanträden ägt rum i arbetsgrupper.

Genom ett särskilt projekt har analyserats regionsjukvårdens innehåll och avgränsning mot länssjukvården m. m.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

14. Hälsovårdsstadgeutredningen (S 1974:08)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att göra en översyn av hälsovårdsstadgan:

Ordförande:
Sundström, Thorsten, f. borgarråd

Sakkunniga:
Andersson, Karl-Gustav, kommunalråd
Andersson, Roland I., länshälsovårdskonsulent
Johansson, J. Erik, lantbrukare, led. av riksdagen
Leuchovius, Karl G. W., led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 mars 1977)
Rinder, Lennart, medicinalråd
Törnquist, Harry E., byggnadsråd
Ågren, Lars O. T., avdelningschef

Experter:
Eriksson, Sune, avdelningsdirektör
Hallbäck, Thore, hälsovårdsdirektör
Hultstrand, Lars R., hovrättsassessor
Köhl, Olof F. E., rättschef (fr.o.m. den 10 mars 1977)
Mollstedt, Bengt O., stadsläkare
Petrelius, Torsten, avdelningschef
Swarén, Ulla M., byråchef

Sekreterare:
Meyer, Lennart S. G., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Berglund, Bengt I., byrådirektör

Lokal: Lilla Nygatan 1, 3 tr., 111 28 Stockholm. Postadress: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 21 53 39 (Meyer), 21 52 87 (Berglund)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse S 29.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tolv sammanträden. Därjämte har en expertgrupp inom utredningen sammanträtt tolv gånger.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

15. Utredningen (S 1974:09) beträffande sjukvård i livets slutskede (SLS)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 november 1974 för att utreda vissa frågor beträffande sjukvård i livets slutskede:

Ordförande:
Rexed, Bror A., generaldirektör

Sakkunniga:
Biörck, C. Gunnar W., professor, led. av riksdagen
Einhorn, Jerzy, professor
Giertz, Gustav B., professor
Göransson, G. Bertil, landstingsråd
Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen
Kärnek, Ruth I. C., oppositionsråd
Linder, Lars G., överläkare
Zetterström-Lagervall, Gerd M., direktör
Willig, Anna, undersköterska

Experter:
Carlheim-Gyllensköld, Karin, fil. dr.
Feigenberg, Loma, bitr. överläkare
Langton, Börje, byråchef

Sekreterare:
Björkman, Marie-Louise (Malou) K., fil. kand.
Wistrand, Birgitta M., sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1976)

Lokal: Socialstyrelsen, Fack, 106 30 Stockholm, tel. växel 14 06 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden. Dessutom har två större konferenser anordnats beträffande smärtbehandling i terminal vård och över temat Barn och döden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

16. Ledningsgruppen (S 1974:11) för försöksverksamhet inom socialvården

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 december 1974 för försöksverksamhet inom socialvården:

Ordförande:
Göransson, G. Bertil, landstingsråd

Ledamöter:
Lovén, John T., sektionschef
Nilsson, Göte, intendent
Ottoson, Ivan, byråchef
Thorstenson, R. Billy, kansliråd
Villner, Ina, sekreterare

Experter:
Holmquist, Lizzie, folkskollärare
Larnstedt, A. Ossian G., departementsråd
Magnusson, Nils, departementsråd (fr.o.m. den 1 februari 1976)
Ording, Jan, byråchef (fr.o.m. den 20 maj 1976)
Palm, Margit, kommunalråd
Wingqvist, Kay Vilhelm, fil. kand. (fr.o.m. den 2 december 1976)

Bitr. sekreterare:
Haeggström, Ingrid M., assistent
Lamnevik, Gunilla, sekreterare
Ohlsson, Ann-Margret, landstingssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1976 t.o.m. den 31 december 1977)

Lokal: Landstingshuset, Box 1003, 221 02 Lund, tel. 046/15 34 77 och 15 34 85

Ledningsgruppen har till uppgift att bedriva försöksverksamhet inom socialvården, främst barna- och ungdomsvården i syfte att ge praktiska erfarenheter inför förestående reformarbete på grundval av socialutredningens och fosterbarnsutredningens intentioner.

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Ledningsgruppen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fyra sammanträden. Den referensgrupp med företrädare för de fackliga organisationerna, som knutits till ledningsgruppen, har under samma tid sammanträtt en gång.

Ledningsgruppens försöksverksamhet bedrivs i Skåne och innefattar särskilda projekt i elva kommuner, ändrat utnyttjande av inom regionen befintliga institutioner samt utbildnings- och konferensverksamhet i anslutning härtill.

En utvärderingsgrupp har i januari 1977 redovisat erfarenheterna av hemma-hos-verksamheten, i augusti 1977 två delrapporter angående verksamheten med stödfamiljer resp. dagcentraler för alkoholmissbrukare och i november 1977 en delrapport om ungdomsvårdsskolorna.

Utvärderingsgruppens slutrapport beräknas föreligga under våren 1978.

Ledningsgruppen beräknas slutföra sitt uppdrag under år 1978.

17. Arbetsgruppen (S 1975:01) för social information

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 februari 1975 för att utarbeta samt ombesörja tryckning och distribution i början av år 1976 av en ny upplaga av socialkatalogen:

Ordförande:
Korpi, Sture H., tf. byråchef

Ledamöter:
Appelgren, J. Åke H., informationssekreterare
Björck, Berndt H., informationschef
Edström, J. Lennart, informationschef
Janzon, Bengt, presschef
Norrman, Inger K., informationssekreterare
Walander, Håkan I., ombudsman

Experter:
Fors, Åke Hj., kansliråd
Lersäther, Anna Margareta (Anna-Greta), lokalkontorsföreståndare
Trygve, Jan S., byråchef

Sekreterare:
Thunberg, Torsten I., informationssekreterare

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Arbetsgruppen har under året utarbetat och distribuerat socialkatalogen på finska, grekiska, serbokroatiska och engelska språken. Exemplar har distribuerats till invandrarhushåll.

Uppdraget är därmed slutfört.

18. Socialpolitiska samordningsutredningen (S 1975:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 juni 1975 om samordningsfrågor i det socialpolitiska bidragssystemet:

Ordförande:
Sjöberg, N. Björn V., rättschef

Ledamöter:
Andersson, Elis G., led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 november 1976)
Ekberg, Leif, justitieombudsman
Håvik, I. Doris H., assistent, led. av riksdagen
Karlsson, Helge G., metallarbetare, led. av riksdagen
Ringaby, Per-Eric, godsägare, led. av riksdagen
Westerberg, Bengt C. G., fil. kand. (fr.o.m. den 19 november 1976)

Experter:
Björne, B. Gunnar, departementsråd
Edvardsson, Einar, byråchef
Nasenius, B. Jan V., departementssekreterare
Nelander, Sven, utredningssekreterare
Nordin, Å. Ingvar, förbundsdirektör
Pårud, Nils G., universitetslektor
Smedmark, Göran G:son, byråchef
Svensson, Inge G., direktör
Walander, Håkan I., ombudsman

Sekreterare:
Eriksson, C. Ingemar, fil. kand.
Kärrström, Margit, kammarrättsråd (fr.o.m. den 1 februari 1976)
Schering, Per E., byrådirektör

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 21 58 95 (Eriksson), 21 50 97 (Schering) och 031/17 38 00 (Kärrström).

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse S 29.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

19. Sakkunnig (S 1975:03) med uppdrag att utreda vissa frågor rörande kronisk toxicitet

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för att utreda vissa frågor rörande kronisk toxicitet:

Sakkunnig:
Lönngren, Rune, farm. dr

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Statsrådet Troedsson har den 16 november 1977, efter framställning av den sakkunnige, entledigat denne från uppdraget. I den vid regeringssammanträde den 17 november 1977 tillkallade utredningen om läkemedelskontroll (S 1977:18) kommer bl. a. frågor om toxicitet att behandlas.

20. Hälso- och sjukvårdsutredningen (S 1975:04)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 16 december 1975 för att utreda frågan om ny lagstiftning för hälso- och sjukvården:

Ordförande:
Hörnlund, Börje, landstingsråd (fr.o.m. den 1 december 1976)

Sakkunniga:
Carlshamre, Nils O. G., lektor, led. av riksdagen
Fridh, Göte, f.d. statssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1976)
Göransson, G.B. Bertil, landstingsråd
Holst, Hans-Eric, landstingsråd
Kärnek, Ruth I. C., oppositionsråd
Olsson, Gunnar, journalist, led. av riksdagen
Petersson, Karl-Anders P., bankkamrer, led. av riksdagen
Swartz, Kersti V., fru, led. av riksdagen

Experter:
Bergman, Sven-Eric, avdelningschef (fr.o.m. den 22 februari 1977)
Bratthall, I. Birgitta, departementssekreterare
Croné, Ulrica, förste vice förbundsordförande (fr.o.m. den 5 april 1976)
Ericsson, Bengt, direktör (fr.o.m. den 29 december 1975 t.o.m. den 21 februari 1977)
Hillerdal, N. Olof, bitr. överläkare (fr.o.m. den 1 december 1976)
Hjern, Bo, verkst. direktör (fr.o.m. den 29 december 1975)
Hultstrand, Lars R., hovrättsassessor (fr.o.m. den 29 december 1975)
Marjasin, Sigvard, utredningssekreterare (fr.o.m. den 5 april 1976)
Rahm, Håkan, f. d. överdirektör (fr.o.m. den 29 december 1975)
Royen, Sverre, direktör (fr.o.m. den 22 februari 1977)
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef (fr.o.m. den 29 december 1975)

Sekreterare:
Brynolfsson, Gustaf V., avdelningschef (fr.o.m. den 1 november 1977)
Serner, Uncas, sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Ågren, Staffan, tf. landstingsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1977)

Lokal: Socialdepartementet, Fack 103 20 Stockholm, tel. 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II S 2.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 haft tolv sammanträdesdagar.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

21. Planeringsgruppen (S 1976:03) för barnomsorg

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 1 april 1976 med uppgift att på grundval av de praktiska erfarenheterna förbättra underlaget för kommunernas utbyggnadsplanering och beräkningar av platsbehovet inom barnomsorgsplanerna:

Ordförande:
Thorstenson, R. Billy, kansliråd

Ledamöter:
Johansson, Karl-Axel, sekreterare
Henriksson, E. Sture F., avdelningsdirektör

Experter:
Amrén, P. Ragnar, förste byråsekreterare (t.o.m. den 31 juli 1977)
Elmhammer, Nils E. I., statistikchaf
Hammarberg, Margareta, departementssekreterare
Hardeberg, Gunilla, sekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1977)
Jonsson, Bo A., departementssekreterare
Westin, Aina V. H., ombudsman

Sekreterare:
Torring, Lisbeth, socionom

Bitr. sekreterare:
Jönsson, Anne M., journalist (fr.o.m. den 1 november 1976 t.o.m. den 30 april 1977)
Terne, Eva, fil. kand. (fr.o.m. den 24 oktober 1977)

Lokal: Götabergsgatan 9, Box 53038, 400 14 Göteborg 53, tel. 031/17 99 50

Direktiven för planeringsgruppen, se 1977 års kommittéberättelse del II S 4.

Planeringsgruppen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tio sammanträden.

Gruppens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

22. Utredningen (S 1976:04) om samordning av viss produktion vid statens bakteriologiska laboratorium med AB Kabis verksamhet

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 juli 1976 med uppdrag att utreda frågan om samordning av viss produktion vid statens bakteriologiska laboratorium med AB Kabis verksamhet:

Ordförande:
Lönngren, D. Rune, farm. dr.

Experter:
Beckman, Lars E. A., bitr. professor, rektor
Hållsten, E. Bertil, planeringsdirektör
Kallings, Lars-Olof, professor
Karlsson, Bengt, v. verkst. direktör
Linnergren, Erik J. G., departementssekreterare
Nygren, G. Ingemar, kansliråd
Swarén, Ulla M., byråchef
Söderholm, Jan, laboratorieingenjör (fr.o.m den 1 september 1976)

Sekreterare:
Lindquist, Hans, byrådirektör (fr.o.m. den 14 september 1976)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har entledigats genom beslut den 3 oktober 1977 samtidigt som en ny utredning tillkallats för att utreda vissa frågor om verksamheten vid statens bakteriologiska laboratorium (S 1977:09).

23. Utredningen (S 1976:05) om sjukvården i krig

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 december 1976 för att utreda frågan om sjukvård i krig:

Ordförande:
Petersson, Per M., hemmansägare, led. av riksdagen

Ledamöter:
Hansson, Lilly E., fru, led. av riksdagen
Litzner, Ragnar, landstingsråd
Nilsson, Göte, landstingsledamot
Ångström, Rune T., led. av riksdagen

Experter:
Börjesson, Börje, driftchef (fr.o.m. den 4 mars 1977)
Gyllö, Sture A., avdelningschef
Hultstrand, Lars R., hovrättsassessor
Lindgren, S. Åke, generalläkare
Lundgren, Nils-Gunnar, överstelöjtnant
Orrö, Sven-Erik O., departementsråd
Persson, Sven-Åke, landstingsdirektör
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef
Wiktorin, Bengt, sektionschef

Sekreterare:
Skoglund, Caj U., byrådirektör

Lokal: Karolinen/E 338, 651 80 Karlstad, tel. 054/10 30 61 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 17.

Utredningen har under tiden februari - oktober 1977 hållit sju sammanträden samt genomfört ett studiebesök.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

24. Prostitutionsutredningen (S 1977:01)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 3 februari 1977 för att göra en kartläggning av prostitutionen m. m.:

Särskild utredare:
Lindquist, Inger G., rådman, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Borg, Arne, bitr. socialdirektör
Elwien, Folke, polisintendent
Grönwall, Lars O., departementsråd
Liljeström, Rita, docent
Månsson, Sven-Axel, sociolog
Nelin, Anders, polisintendent
Persson, Leif, kriminolog
Sjöberg, Tage B., departementssekreterare

Sekreterare:
Olsson, Hanna, byrådirektör

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 21 19 72 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 1.

Utredningen har t.o.m. oktober 1977 hållit fem sammanträden och genomfört två studiebesök.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

25. Utredningen (S 1977:02) om sjukvårdens inre organisation

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 17 februari 1977 för att utreda vissa frågor om sjukvårdens inre organisation:

Ordförande:
Wieslander, K. H. Bengt, regeringsråd

Ledamöter:
Ekberg, Sewon, personalchef
Göransson, Bertil, landstingsråd
Ihre, Thomas, docent
Lundqvist, Marianne, förbundsordförande
Marjasin, Sigvard, utredningssekreterare
Petterson, Åke, landstingsråd

Experter:
Alsén, Sven, avdelningschef
Bratthall, I. Birgitta, departementssekreterare
Gardell, Bertil G. T. B., docent
Gavelin, Wanja, sektionschef
Petersson, Birgitta, förste sekreterare

Sekreterare:
Boivie, Marianne, sekreterare (fr.o.m. den 2 juni 1977)

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 21 59 48 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 2.

Utredningen har t.o.m. oktober 1977 hållit fyra sammanträden.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

26. Tobakskommittén (S 1977:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 17 mars 1977 för att utarbeta ett program för arbetet med att nedbringa tobakskonsumtionen och motverka dess skadeverkningar:

Ordförande:
Hillerdal, N. Olof, docent

Ledamöter:
Andrén, Margareta, led. av riksdagen
Hyttring, Jan, landstingsråd
Litzner, Ragnar, landstingsråd
Mårtensson, A. Iris, studieombudsman, led. av riksdagen

Experter:
Nordberg, B. Krister, hovrättsassessor
Ramström, Lars, direktör

Sevéus, Vallentin, förbundssekreterare
Östby, Nils, avdelningsdirektör

Sekreterare:
Nordgren, Paul, sekreterare (fr.o.m. den 22 augusti 1977)

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 22 19 20 eller 34 24 20 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II S 3.

Kommittén har t.o.m. oktober 1977 hållit två sammanträden.
Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

27. Utredningen (S 1977:04) om narkotikamissbrukets omfattning

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 17 mars 1977 för att göra en kartläggning av narkotikamissbrukets omfattning:

Särskild utredare:
Palm, Böret, justitieråd

Sakkunniga:
Bishop, Norman, byråchef
Carlsson, Gösta, professor
Esbjörnsson, Esbjörn, byråchef
Fors, Åke Hj., kansliråd
Inghe, P. Gunnar, professor (fr.o.m. den 1 maj 1977; avliden)
Ording, Jan, byråchef

Expert:
Hagnell, Olle, professor (fr.o.m. den 15 juni 1977)

Sekreterare:
Karlsson, Christer, departementssekreterare
Olsson, Orvar, fil. lic. (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Bitr. sekreterare:
Johansson, Torbjörn, byråassistent (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Olsson, Börje, byråsekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Ritter, Kristin, socionom (fr.o.m. den 1 juli 1977)

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (Christer Karlsson), växel 22 19 20 (Orvar Olsson)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 4.

Utredningen har t.o.m. oktober 1977 hållit fem sammanträden.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

28. Utredningen (S 1977:05) om vissa frågor rörande sjukvården för äldre

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 24 mars 1977 med uppdrag att utreda vissa frågor rörande hälso- och sjukvård för äldre:

Ordförande:
Englund, K. Svante I., överdirektör

Ledamöter:
Bergman, Sven-Eric, avdelningschef
Skalin, E. Douglas, sektionschef
Svanborg, Alvar, professor
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef

Experter:
Hillerdal, N. Olof, docent
Lindgren, Anders, departementssekreterare
Petersson, Kerstin, sekreterare (fr.o.m. den 10 oktober 1977)

Sekreterare:
Svensson, Lars, planeringschef

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 8.

Utredningen har t.o.m. oktober 1977 hållit tio sammanträden.
Utredningen beräknas avge sitt betänkande omkring årsskiftet 1977/78.
Uppdraget är därmed slutfört.

29. Ledningsgruppen (S 1977:06) för narkotikafrågor

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 24 mars 1977 med uppdrag att föreslå och initiera insatser mot narkotikamissbruket och verka för samordning av insatserna på detta område:

Ordförande:
Larsson, Gerhard, statssekreterare

Ledamöter:
Carlsson, Rune, förbundsdirektör
Eriksson, Lennart, generaltulldirektör
Järdler, Sven A., förbundsdirektör
Martinsson, Bo N. O., generaldirektör, f. d. led. av riksdagen
Montgomery, J. Henry A., statssekreterare
Orring, Jonas A., generaldirektör
Persson, Carl J. G., rikspolischef
Rehnberg, K. Bertil, generaldirektör

Rexed, Bror A., generaldirektör
Romander, Holger A. G., riksåklagare

Sekreterare:
Hultstrand, Lars R., hovrättsassessor
Lundborg, Hans, avdelningssekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Sannegård, Wilhelm, byrådirektör (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Postadress: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 5.

Ledningsgruppen har t.o.m. oktober 1977 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar bl. a. med representanter för olika organisationer och personalgrupper.

Gruppen räknar med att kunna redovisa sitt arbete i en rapport i början av år 1978.

30. Utredningen (S 1977:07) om barnolycksfall

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 24 februari 1977 för att utreda frågan om barnolycksfallen:

Särskild utredare:
von Euler, Rigmor, barnombudsman (fr.o.m. den 15 juni 1977)

Sakkunniga:
Eek, Karin, skolöverläkare (fr.o.m. den 15 juni 1977)
Fraenki, Claes, arkitekt (fr.o.m. den 15 juni 1977)
Fredriksson, Ulla M., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 juni 1977)
Lindencrona, Hanne, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 juni 1977)
Lindquist, Ivonne, byrådirektör (fr.o.m. den 15 juni 1977)
Petersson, Owe, chefläkare (fr.o.m. den 15 juni 1977)
Ringstedt, Nils A. E., byråchef (fr.o.m. den 15 juni 1977)
Sterner, Anna-Lisa, sekreterare (fr.o.m. den 15 juni 1977)

Experter:
Berfvenstam, Ragnar A. G., professor (fr.o.m. den 1 november 1977)
Johansson, Lars, förste sekreterare (fr.o.m. den 1 november 1977)

Sekreterare:
Lundqvist, Lars-Åke, jur. kand. (fr.o.m. den 15 juni 1977)

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 22 19 20 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 6.

Utredningen har under tiden september - oktober 1977 hållit två sammanträden. En expertgrupp har därjämte haft två sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

31. Utredningen (S 1977:08) om frågan om kontinuitet i kontakterna mellan patient och läkare i den öppna vården m. m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 18 maj 1977 med uppdrag att utreda frågan om kontinuitet i kontakterna mellan patient och läkare i den öppna vården m. m.:

Särskild utredare:
Hjerne, Gunnar, landstingsråd

Experter:
Bergman, Sven-Eric, avdelningschef
Häggmark, Siri, distriktssköterska (fr.o.m. den 12 september 1977)
Laurell, Björn, överläkare
Lindberg, Ingemar, kansliråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Lindgren, Anders, departementssekreterare
Nordlander, Nils Brage, överläkare
Rådö, E. Göran, bitr. sjukvårdsdirektör
Wictorsson, Karl-Eric A., avdelningschef

Sekreterare:
Lönnquist, John Gunnar, förste sekreterare

Bitr. sekreterare:
Hasselgren, Ann-Mari, sekreterare

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 21 53 85 (Lönnquist), 21 60 73 (Hasselgren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 9.

Utredningen har t.o.m. oktober 1977 hållit tre sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under hösten 1978.

32. Utredningen (S 1977:09) om verksamheten vid statens bakteriologiska laboratorium (SBL)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 maj 1977 för att utreda vissa frågor om verksamheten vid statens bakteriologiska laboratorium (SBL):

Ordförande:
Björkman, Gösta, f. d. generaldirektör (fr.o.m. den 4 oktober 1977)

Ledamöter:
Engman, Jan G., avdelningschef (fr.o.m. den 4 oktober 1977)
Nicander, Lars, departementssekreterare (fr.o.m. den 4 oktober 1977)
Rahm, Håkan, f. d. överdirektör (fr.o.m. den 4 oktober 1977)
Rinder K. Lennart, medicinalråd (fr.o.m. den 4 oktober 1977)

Experter:
Edstrand, Märta, expeditionsförman (fr.o.m. den 4 oktober 1977)
Liljestrand, Åke, professor (fr.o.m. den 10 oktober 1977)
Söderholm, Jan, laboratorieingenjör (fr.o.m. den 4 oktober 1977)
Bergquist, Robert, docent (fr.o.m. den 4 oktober 1977)

Sekreterare:
Lundgren, Dan, byrådirektör (fr.o.m. den 4 oktober 1977)

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 22 19 20 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 10.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

33. Utredningen (S 1977:10) om ADB inom den allmänna försäkringen m. m. (ALLFA)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 mars 1977 för att utreda frågor om ADB inom den allmänna försäkringen m. m.:

Ordförande:
Kindbom, Bengt M. L., sekreterare, led. av riksdagen

Ledamöter:
Lindström, Gunvor, försäkringstjänsteman
Ollén, Joakim, sekreterare, led. av riksdagen
Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen
Stephansson, Jan, civilekonom

Sakkunniga:
Bergvall, Olof, avdelningschef
Engman, Jan G., avdelningschef
Osvald, Thomas, byråchef
Tengvall, Sven-Erik G., departementssekreterare

Experter:
Alexandersson, Stefan, förste byråsekreterare

Bohman, Sven, direktör
Carlman, Synnöve, assistent
Holmberg, Stig, direktör
Johansson, Börje, ombudsman
Lundberg, Bengt T., avdelningsdirektör

Sekreterare:
Torpefält, Leif, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 21 juli 1977)
Öström, Klasgöran, byrådirektör (fr.o.m. den 21 juli 1977)

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 22 19 20

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 7.

Utredningen har t.o.m. oktober 1977 hållit tre sammanträden.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

34. Utredningen (S 1977:11) om läkemedelsinformation

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 2 juni 1977 för att se över läkemedelsinformationen till läkarna och sjukvården i övrigt samt till allmänheten:

Ordförande:
Dahlström, Gunnar, professor

Ledamöter:
Eriksson, Bror R., landstingsråd
Liljestrand, Åke, professor
Nohrlander, Åke, verkst. direktör
Olsson, Bo Christer, vice verkst. direktör

Experter:
Eckerberg, Ingela, departementssekreterare
Lennmarker, Göran, informationssekreterare
Strandberg, Inger, avdelningsdirektör
Wintzer, Stig, sekreterare

Sekreterare:
Rosell, Sune, bitr. professor (fr.o.m. den 1 september 1977)
Westerling, Rune, farm. dr (fr.o.m. den 1 september 1977)

Lokal: Apotekarsocieteten, Wallingatan 26, Box 1136, 111 81 Stockholm, tel. 24 50 80 (Westerling), 34 05 60 (Rosell)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 11.

Utredningen har hållit ett sammanträde. Ett antal diskussionsmöten har förberetts med berörda parter.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

35. Omsorgskommittén (S 1977:12)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 12 augusti 1977 för att utreda vissa frågor om omsorgerna för psykiskt utvecklingsstörda, psykotiska barn och flerhandikappade:

Ordförande:
Andersson, Karl-Olof, landstingsledamot

Ledamöter:
Anderson, K. G. Göthe, kommunalråd
Gradin, Anita I., departementssekreterare, led. av riksdagen (t.o.m. den 21 oktober 1977)
Hallerby, Nils, landstingsråd
Signell, E. Sven-Gösta, led. av riksdagen (fr.o.m. den 24 oktober 1977)
Swartling, Fredrik, landstingsråd

Sakkunniga:
Grunewald, Karl R., medicinalråd
Grönwall, Lars O., departementsråd
Wessman, Lennart, särskoleinspektör

Experter:
Dahlin, Gunilla, psykolog
Everitt, Allan, advokat
Johansson, Karl-Axel, sekreterare
Linder, Bengt, förste sekreterare
Mattsson, Bengt Olof T., departementssekreterare

Sekreterare:
Bolander, Lars, socialchef
Nolte, Lennart R. J., anpassningslärare
Wahlström, Victor, kanslichef

Bitr. sekreterare:
Wendel, Maj-Britt, socionom (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 22 19 20

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II S 12.

Kommittén har under tiden augusti - oktober 1977 hållit två sammanträden.

Kommittén beräknas pågå under hela år 1978.

36. Fluorberedningen (S 1977:13)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 4 augusti 1977 för vissa vissa frågor om användning av fluor i kariesförebyggande syfte:

Ordförande:
Larsson, Gerhard, statssekreterare (fr.o.m. den 4 augusti 1977)

Ledamöter:
Bengtsson, K.-E. Bengt, ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 4 augusti 1977)
Hjelmström, I Eva K., tjänsteman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 4 augusti 1977)
Karlsson, K. Ove, skogsarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 4 augusti 1977)
Klingvall, Maj-Inger, utredningsassistent (fr.o.m. den 4 augusti 1977)
Wachtmeister, Knut G. N., led. av riksdagen (fr.o.m. den 4 augusti 1977)
Östergren, Karin, leg. sjuksköterska (fr.o.m. den 4 augusti 1977)

Sakkunniga:
Berglund, Fredrik, professor (fr.o.m. den 4 augusti 1977)
Hedlin, John W. A., medicinalråd (fr.o.m. den 4 augusti 1977)
Holmstedt, Bo R., professor (fr.o.m. den 4 augusti 1977
Torell, Per, tandvårdschef (fr.o.m. den 4 augusti 1977)
Winberg, Jan, professor (fr.o.m. den 4 augusti 1977)

Experter:
Bruce, Åke, laborator (fr.o.m. den 26 september 1977)
Cronström, Runo, tandläkare (fr.o.m. den 8 september 1977)

Sekreterare:
Lindgren, Anders, departementssekreterare (fr.o.m. den 4 augusti 1977)

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00.

Beredningen har under tiden augusti - oktober 1977 hållit två sammanträden.

Beredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

37. Utredningen (S 1977:14) om huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 september 1977 med uppdrag att utreda huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset och därmed sammanhängande frågor:

Särskild utredare:
Eskel, Arvid, f. d. landstingsråd (fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 14 november 1977)
Olsson, Bengt K., landshövding (fr.o.m. den 15 november 1977)

Experter:
Bergkvist, Nils L., direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Bergstedt, Tord L. H., sjukvårdsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Skilje, Ivar, finansdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 13.

38. Beredningsgruppen (S 1977:15) för frågor angående telefon för handikappade, m. m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 7 juli 1977 för att i överensstämmelse med riktlinjerna i prop. 1976/77:87 utarbeta plan för hur olika grupper handikappade skall få tillgång till telefon:

Ordförande:
Fors, Åke Hj., kansliråd (fr.o.m. den 3 oktober 1977)

Ledamöter:
Gellstedt, Björn P. T., departementsråd (fr.o.m. den 3 oktober 1977)
Lindström, Jan-Ingvar, förste ingenjör (fr.o.m. den 3 oktober 1977)
Silwer, Jan, överingenjör (fr.o.m. den 3 oktober 1977)
Strömberg, Hjalmar, departementssekreterare (fr.o.m. den 3 oktober 1977)
Winblad, Ulf, sekreterare (fr.o.m. den 3 oktober 1977)

Experter:
Mattsson, Bengt-Olof T., departementssekreterare (fr.o.m. den 3 oktober 1977)
Nolte, Lennart R. J., anpassningslärare (fr.o.m. den 3 oktober 1977)
Thordin, Bengt, byrådirektör (fr.o.m. den 3 oktober 1977)

Sekreterare:
Sundelius, Claes-Göran, departementssekreterare (fr.o.m. den 3 oktober 1977)

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Beredningsgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

39. Kommittén (S 1977:16) för översyn av samhällsstödet till ensamstående föräldrar

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 22 september 1977 för att göra en översyn av samhällsstödet till ensamstående föräldrar:

Ordförande:
André, Gunilla K., fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 november 1977)

Ledamöter:
Forslund, Bo E., ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 november 1977)
Heinemann, Kerstin, ombudsman (fr.o.m. den 10 november 1977)
Johansson, Ulla, småskollärare (fr.o.m. den 10 november 1977)
Åkerlind, Allan J. G., byggnadsarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 november 1977)

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 14.

40. Utredningen (S 1977:17) för översyn av THX-frågan m. m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 september 1977 för översyn av THX-frågan m. m.:

Ordförande:
Hjern, Bengt K. L., regeringsråd (fr.o.m. den 9 november 1977)

Ledamöter:
Einhorn, Jerzy, professor (fr.o.m. den 9 november 1977)
Hammarbacken, Britta K. M., leg. sjuksköterska, led. av riksdagen (fr.o.m. den 9 november 1977)
Larsson, Svante, leg. läkare (fr.o.m. den 9 november 1977)
Lindahl, Hedda, landstingsledamot (fr.o.m. den 9 november 1977)
Littmark, Blenda M. V., ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 9 november 1977)
Stålberg, Marianne G. E., skolkurator, led. av riksdagen (fr.o.m. den 9 november 1977)

Sekreterare:
Johnsson, Lars-Åke, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 december 1977)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 15.

41. Utredningen (S 1977:18) med uppdrag att se över läkemedelskontrollens mål, arbetsuppgifter och finansiering

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 17 november 1977 för att se över läkemedelskontrollens mål, arbetsuppgifter och finansiering:

Särskild utredare:
Böttiger, Lars Erik, professor (fr.o.m. den 17 november 1977)

Sekreterare:
Hydén, Elisabeth, byrådirektör (fr.o.m. den 17 november 1977)

42. Beredningsgruppen (S 1977:19) för att förbereda det internationella barnåret 1979

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 13 oktober 1977 för att förbereda det internationella barnåret 1979:

Ordförande:
Gustavsson, K. Rune, statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1977)

Vice ordförande:
Ullsten, S. K. O. Ola, statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1977)

Ledamöter:
Andersson, Karin E., förbundssekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1977)
Anér, Kerstin, fil. dr, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1977)
Edam, Carl Tomas H:son, departementsråd (fr.o.m. den 1 november 1977)
Gustavsson, Bengt, förbundsordförande (fr.o.m. den 1 november 1977)
Hedvall, Yvonne M., fil. kand., ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1977)
Hellström, Mats J., fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1977)
Landström, Sten-Sture H., direktör (fr.o.m. den 1 november 1977)
Michanek, Ernst N., generaldirektör (fr.o.m. den 1 november 1977)
Nilsson, Anna-Lisa, handelsträdgårdsmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1977)
Nordlander, Nils Brage, landstingsman (fr.o.m. den 1 november 1977)
Rexed, Bror A., generaldirektör (fr.o.m. den 1 november 1977)
Sjöberg, Gunvor, sekreterare (fr.o.m. den 1 november 1977)

Thedin, Nils, direktör (fr.o.m. den 1 november 1977)
Thorstenson, R. Billy, kansliråd (fr.o.m. den 1 november 1977)
Ulvhammar, Birgitta, överdirektör (fr.o.m. den 1 november 1977)

Sekreterare:
Fredriksson, Ulla M., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1977)

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för beredningsgruppen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 16.

Kommunikationsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1977: 3, 4, 7, 10, 13 och 17

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 1 och 5

1. Trafikpolitiska delegationen (K 1965:38)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 april 1964, den 24 november 1967 och den 7 september 1971 att ingå i en trafikpolitisk delegation:

Ordförande:
Furbäck, Bengt L., statssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1976)

Ledamöter:
Björkman, N. G. Folke, redaktör, f. d. led. av riksdagen
Ericson, Hans E., förbundsordförande
Grafström, Erik O. Hj., f. d. generaldirektör
Grebäck, Erik H., agronom, f. d. led. av riksdagen
Himmelstrand, Gunnar G. F., direktör
Högberg, Mats J. G., ekonomidirektör
Kolare, Gustav C. K., f. d. förste förbundsordförande
Lindberg, Sven J., ombudsman, led. av riksdagen
Mellqvist, Sven A., expeditör, led. av riksdagen
Persson, N. Arne, lantbrukare, led. av riksdagen
Sellgren, Rolf O. M., transportplaneringschef, led. av riksdagen
Sundblad, Lars G., disponent
Thorell, K. Arne B., direktör
Öhrn, J. Bruno, kansliråd

Experter:
Kritz, Lars O., fil. dr
Ranhem, Lars H., civilingenjör
Sjöberg, E. Arne, direktör
Sjökvist, Stig A. R., ingenjör

Sekreterare:
Carlsund, H. Bo H., departementssekreterare
Norrbom, N. Claes-Eric, departementsråd

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00, rikssamt. 11 73 34 (Norrbom)

Direktiven för delegationen, se Kungl. Maj:ts beslut den 23 april 1964. Tilläggsdirektiv, se 1972 års riksdagsberättelse K 6.

Med hänsyn till bl.a. det pågående arbetet inom den trafikpolitiska utredningen (K 1972:07) ligger arbetet tills vidare nere.

2. Befälsbemanningsutredningen (K 1970:29)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 maj 1969 för översyn av behörighetskraven för sjöbefäl (se Post- och Inrikes tidn. den 16 juni 1969):

Utredningsman:
Borggård, Göran R., generaldirektör

Experter:
Forssblad, N. Douglas, direktör
Grenander, Nils, direktör (fr.o.m. den 1 november 1976)
Hadrup, Knut E. H., direktör
Hurdén, Ragnar H. G., ombudsman
Karlsson, Gunnar B. S., förbundsordförande
Wiebe, Stig W. O., direktör

Sekreterare:
Palm, Anders K., rådman (fr.o.m. den 25 januari 1977)
Sjöstedt, K. Lennart T., hovrättsråd (t.o.m. den 24 januari 1977)

Bitr. sekreterare:
Palm, Anders K., rådman (t.o.m. den 24 januari 1977)

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 21 98 63 (Palm)

Direktiven för utredningen, se 1970 års riksdagsberättelse K 29. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II K 7.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden om tillhopa tolv dagar samt haft överläggningar med olika myndigheter och organisationer som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas avge sitt slutbetänkande i början av år 1978.

3. 1969 års vägutredning (K 1970:35)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 december 1969 med uppdrag att verkställa översyn av lagen om enskilda vägar (se Post- och Inrikes tidn. den 29 december 1969):

Ordförande:
Körlof, Voldmar, regeringsråd

Ledamöter:
Persson, Fritz J. H., byrådirektör, f. d. led. av riksdagen
Pettersson, Karl, fabrikör, f. d. led. av riksdagen
Stridsman, Torsten U., ombudsman, led. av riksdagen
Svensson, Erik O., kommunalråd

Experter:
Andersson, Lage H. E., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 20 januari 1976)
Hagelstam, Stig L., hovrättsassessor
Hellström, P. N. Erik, hovrättsassessor
Jaensson, Sverker, fastighetsråd
Lindström, K. E. Ingemar, avdelningsdirektör
Nordell, J. Olof C., trafikdirektör

Sekreterare:
Eliasson, Bengt E., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Borgström, Ove, länslantmätare

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse K 32.

Utredningen har under tiden november 1976 och till dess uppdraget slutförts hållit sju sammanträden.

Utredningen har den 27 maj 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:12) Kommunal och enskild väghållning.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Sjöräddningsutredningen (K 1970:42)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 september 1970 för att företa en översyn av sjöräddningens organisation m. m.:

Utredningsman:
Lemne, Mats H., landshövding (t.o.m. den 31 juli 1977)

Expert:
Hävermark, K. Gunnar J:son, f. d. organisationsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 31 juli 1977)

Sekreterare:
Rydstedt, Bo S., hovrättsassessor (t.o.m. den 31 juli 1977)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningens uppdrag har övertagits av kommittén (H 1977:05) för samordning och ledning i fred av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss.

Uppdraget är därmed slutfört.

5. Sakkunniga (K 1972:01) för att leda visst utrednings- och utvecklingsarbete i fråga om metoder för märkning av olja i fartyg (UMOF)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 februari 1972 för att leda visst utrednings- och utvecklingsarbete i fråga om metoder för märkning av olja i fartyg:

Ordförande:
Steen, Göran A., hovrättslagman

Sakkunniga:
Carlbom, Lars E., överingenjör
Engdahl, O. Roland, gränschef
Fahlin, Per G., avdelningsdirektör

Sekreterare:
Agnedal, P. O., fil. lic.

Lokal: Svea hovrätt, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 23 68 00 (ordföranden), Atomenergi AB, Fack, 611 01 Nyköping, tel. växel 0155/800 00 (Agnedal)

Direktiven för kommittén, se 1973 års riksdagsberättelse K 38. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II K 3.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tre sammanträden, haft överläggningar med rikspolisen och deltagit i arbetet mellan Östersjöstaterna att få till stånd försök med märkning av tankfartyg. Det senare beräknas pågå även 1978. Kommittén har den 17 november 1977 lämnat slutbetänkande beträffande märkning av oljerester i fartyg (Ds K 1977:5).

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

6. Trafikpolitiska utredningen (K 1972:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 september 1972 för att utreda vissa trafikpolitiska frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 16 december 1972):

Ordförande:
Nelander, Olle M. V., direktör

Vice ordförande:
Furbäck, Bengt L., statssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1976)

Ledamöter:
Börjesson, Fritz A., lantbrukare, led. av riksdagen
Clarkson, Rolf A., direktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 23 december 1976)
Ericson, Hans E., förbundsordförande
Larson, Rune, förste ombudsman
Lothigius, Carl-Wilhelm, lantbrukare, led. av riksdagen
Magnusson, John, konduktör, f. d. led. av riksdagen
Mellqvist, Sven A., expeditör, led. av riksdagen
Nicklasson, Lars-Erik, förbundsordförande
Normark, Hagar, fru, led. av riksdagen
Persson, N. Arne, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 23 december 1976)
Sellgren, Rolf O. M., transportplaneringschef, led. av riksdagen
Östling, Sven, direktör

Experter:
Berglund, Å. Erik R., utredningschef
Ericsson, M. Inger-Britt, ekonomidirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Hadrup, Knut E. H., direktör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Hurdén, Ragnar H. G., ombudsman (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Hållsten, E. Bertil, planeringsdirektör
Johnsson, Jan G., lagman
Källsson, K. A. Jan, direktör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Lasson, Knut-Inge L., f. d. överdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Nordström, Lars E., bitr. professor (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Ocklind, Sigurd, intendent (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Rickard, Bengt O., ekonomidirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Rude, Karl R., verkst. direktör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Sellstedt, Bo I., fil. dr
Wahlström, Per E., avtalssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Westerberg, Bengt, fil. kand.
Wredenfors, H. E. Walter, direktör
Åslund, Alvar, andre förbundsordförande (fr.o.m. den 1 januari 1976)

Sekreterare:
Ernmark, L. Göran G., avdelningschef

Lokal: Drottninggatan 7-9, 3 tr., 111 51 Stockholm, tel. 20 59 51 (sekreteraren) och 20 59 47 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse K 44. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse K 28.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sex sammanträden. Därutöver har utredningens experter hållit 20 sammanträden i skilda arbetsgrupper.

Utredningen har den 29 juni 1977 avgett delbetänkandet (Ds K 1977:4) Åtgärder för att främja godstrafiken på Vänern och Mälaren.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

7. Bilarbetstidsutredningen (K 1972:08)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 november 1972 för att verkställa översyn av lagstiftningen om arbets- och vilotid i vägtrafik:

Ordförande:
Hamdahl, Bengt, regeringsråd

Sakkunniga:
Ericson, Hans E., förbundsordförande
Jansson, Olov, ombudsman
Seger, S. Walter, direktör
Thorell, K. Arne B., direktör

Experter:
Ekeberg, Lars-Olof, byråchef
Falkenmark, Per A., byrådirektör
Tiger, Bo S., avdelningsdirektör
Unghagen, Harry, polisintendent
Werne, Gösta A. K., byråchef

Sekreterare:
Isberg, Tord A., rådman

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse K 45.

Utredningen har den 10 mars 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:2) Bilarbetstid.

Uppdraget är därmed slutfört.

8. Fartygsmiljöutredningen (K 1973:04)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juli 1973 för att utreda frågor som hänger samman med de ombordanställdas arbets- och miljöförhållanden m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 23 augusti 1973, den 10 februari 1975 och den 25 oktober 1975):

Utredningsman:
Borggård, Göran R., generaldirektör

Experter:
Ahlkvist, Ture W., ombudsman (fr.o.m. den 15 mars 1976)
Alarik, Lennart, hovrättsassessor (fr.o.m. den 16 mars 1977)
Baecklund, Lars I., direktör
Eliasson, Rolf E., skeppsredare
Eriksson, Per A., sjösäkerhetsdirektör (fr.o.m. den 15 mars 1976)
Grenander, Nils, direktör
Gullberg, Hans E., hovrättsråd
Hadrup, Knut E. H., direktör
Hurdén, Ragnar H. G., ombudsman (fr.o.m. den 15 mars 1976)
Johansson, Bertil E., ombudsman
Lindskog, Björn E., jur. kand. (fr.o.m. den 25 januari 1977)
Rude, Karl R., verkst. direktör
Sjöstedt, K. Lennart T., hovrättsråd (t.o.m. den 15 mars 1977)
Stenmark, Bengt-Erik, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Thornström, J. H. Torgny, civilingenjör
Wahlström, Per E., avtalssekreterare
af Winklerfelt, Svante G. M., direktör (fr.o.m. den 15 mars 1976 t.o.m. den 24 januari 1977)
Ödman, Svante H. N., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 26 februari 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Sekreterare:
Grönstedt, Gert T. V., länsassessor (fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 15 november 1977)
Stenmark, Bengt-Erik, avdelningsdirektör (t.o.m. den 31 augusti 1977)

Bitr. sekreterare:
Grönstedt, Gert T. V., länsassessor (t.o.m. den 31 augusti 1977)
Hogebrant, S. Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1977)

Lokal: Lilla Nygatan 1, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 23 69

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse K 37. Tilläggsdirektiv, se 1976 års kommittéberättelse K 20 och 1978 års kommittéberättelse del II K 6.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fyra sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

9. Trafiksäkerhetsutredningen (K 1973:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 5 juli och den 21 september 1973 och regeringens bemyndigande den 22 december 1976 för att utreda vissa trafiksäkerhetsfrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 25 augusti 1973):

Ordförande:

Tjällgren, Per Olov L., generaldirektör

Ledamöter:

Annerstedt, Ylva S. V., adjunkt, ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 22 december 1976)
Backman, Gösta B., departementsråd
Håkansson, Alfred L., lantbrukare, led. av riksdagen
Komstedt, P. L. Wiggo, disponent, led. av riksdagen
Magnusson, N. Åke, polismästare (t.o.m. den 24 februari 1977)
Nilsson, Elvy I., fru, led. av riksdagen
Printz, Å. Lennart, överdirektör (fr.o.m. den 25 februari 1977)
Rejdnell, Erik H., kamrer, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)
Rosqvist, G. Birger, mästerlots, led. av riksdagen
Ryding, Gunvor I., industritjänsteman, f.d. led. av riksdagen
Ternryd, Carl-Olof, teknisk direktör

Experter:

Arnalid, Bengt L., ingenjör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Cronier, Sven S., förbundsjurist (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Douglas, Jacob L., byråchef
Grönstedt, J. Olle, sekreterare (t.o.m. den 30 september 1977)
Gummesson, G. Margit K., skolkonsulent (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Håkansson, K. Ragnar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Kritz, Lars-Bruno, avdelningsdirektör
Magnusson, A. I. Göran, polisintendent (fr.o.m. den 2 juni 1976 t.o.m. den 30 september 1977)
Martling, Per-Roland M., poliskommissarie
Mohlin, Hans H., förste aktuarie (fr.o.m. den 1 oktober 1974 t.o.m. den 31 mars 1978)
Möller, Lennart, major (t.o.m. den 31 januari 1977)
Nilsson, Jan-Erik L., major

Norberg, Randolph, sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Oskarsson, K. O. Alf, byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Pettersson, Bengt G., byrådirektör
Sohlberg, Lennart, herr (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Thorson, G. Alvar, f. verkst. direktör

Sekreterare:
Roosmark, G. Per-Olov, avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:
Rindlöw, Leif G., departementssekreterare
Sjöstedt, T. H. Christer, byrådirektör (t.o.m. den 31 mars 1977)

Lokal: Trafiksäkerhetsverket, Svetsarvägen 7, Fack, 171 20 Solna, tel. växel 98 13 20

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse K 40.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 15 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har ett antal sammanträden hållits med tre arbetsgrupper för frågor om barnens trafiksäkerhet, motorcyklisters och mopedisters trafiksäkerhet samt väg- och trafikmiljöfrågor.

Utredningen har den 9 februari 1977 avgett delbetänkandet (Ds K 1977:1) Långa fordon och fordonskombinationer.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

10. Sakkunnig (K 1975:04) med uppdrag att behandla frågan om huvudmannaskaps- och ägarförhållanden vad avser färjetrafiken mellan Gotland och fastlandet

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 24 april 1975 för att behandla frågan om huvudmannaskaps- och ägarförhållanden vad avser färjetrafiken mellan Gotland och fastlandet:

Sakkunnig:
Sjönander, Bo Jonas, direktör (t.o.m. den 22 september 1977)

Experter:
Linghag, Nils, direktör (t.o.m. den 22 september 1977)
Nilsson, Knut M., överinspektör (t.o.m. den 22 september 1977)

Direktiven för den sakkunnige, se 1976 års kommittéberättelse K 29.

Mellan Rederi AB Gotland och staten genom kommunikationsdepartementet har den 22 september 1977 träffats en överenskommelse rörande koncessionstrafiken mellan Gotland och fastlandet. I anledning härav har sakkunniguppdraget upphört.

11. 1975 års öresundsdelegation (K 1975:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för att utreda frågor om fasta förbindelser över Öresund m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juli 1975):

Ordförande:
Hasslev, Nils-Olov F., ambassadör

Ledamöter:
Hjelmqwist, Karl-Gustaf H., länsråd
Rosqvist, C. Gunnar, trafikdirektör
Ternryd, Carl-Olof, teknisk direktör
Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd

Experter:
Algers, K. Staffan, byrådirektör (fr.o.m. den 2 februari 1976)
Alm, Ove J. G., vägdirektör
Asp, Kenneth O. P., avdelningsdirektör
Blomberg, A. J. Lennart, gatuchef
Frisén, Rune E., byråchef
Godlund, Sven A. I., professor
Halloff, Ulf V. V., byrådirektör (t.o.m. den 28 februari 1977)
Hållsten, E. Bertil, planeringsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Källsbo, H. Arne, stadsbyggnadsdirektör
Larsson, G. Nils-Olof, överingenjör
Myrenberg, B. Sverker R., överingenjör
Widén, Lars R., byrådirektör
Winberg, Tage K. V., byråchef

Sekreterare:
Lundin, Christer K. O., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Jonasson, Holger L., planeringsdirektör
Werner, Sven W., förste vägingenjör

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för delegationen, se 1976 års kommittéberättelse K 31.

Delegationen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 18 sammanträden, varav åtta gemensamt med motsvarande danska delegation. Därjämte har ett flertal sammanträden ägt rum med delar av delegationen och med olika expertgrupper.

Delegationen har tillsammans med den danska delegationen informerat berörda kommuner vid Öresund om utredningsarbetet. Under år 1977 har delegationerna vidare slutfört en rad omfattande undersökningar rörande Öresundsspörsmålen. Sålunda har på grundval av ett av delegationerna framtaget aktuellt basmaterial utarbetats nya prognoser för såväl person- som godstrafiken på alternativa förbindelser över Öresund. Dessutom har slutförts undersökningar för att ytterligare söka klarlägga vilken inverkan en tunnel på botten av Öresund mellan Helsingör och Helsingborg har på Öresunds marina miljö. Vidare har genomförts en utredning rörande fasta förbindelsers inverkan på bl.a. näringslivets utveckling främst i Skåne och på Själland. Dessutom har slutförts utredningar rörande Öresundsförbindelsernas effekter på fritidsbosättning och friluftsliv samt på markanvändning och miljö i Skåne.

Delegationen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1978.

12. Sakkunnig (K 1975:07) med uppdrag att utreda vissa säkerhetsfrågor vid användning av truckar

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för att utreda vissa säkerhetsfrågor vid användning av truckar:

Sakkunnig:
Lundbergh, Per C., hovrättsråd

Expert:
Svensson, Gösta E., ingenjör

Lokal: Koncessionsnämnden för Miljöskydd, Näckströmsgatan 2, Fack, 103 80 Stockholm, tel. växel 22 98 10

Direktiven för den sakkunnige, se 1976 års kommittéberättelse K 32.

Den sakkunnige har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sex sammanträden med experten samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av den sakkunniges arbete.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

13. Stockholmsregionens allmänflygutredning (K 1975:08)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för att utreda om den framtida lokaliseringen av allmänflyget i Stockholmsregionen (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1975):

Ordförande:
Swanstein, Stig N. S., generaldirektör (t.o.m. den 31 juli 1977)

Sakkunniga:
Ahlberg, Carl-Fredrik J., professor (t.o.m. den 31 juli 1977)
Andersson, Hans E. A., chefsinstruktör (t.o.m. den 31 juli 1977)
Borg, Claes E., civilingenjör (t.o.m. den 31 juli 1977)
Florman, Bertil; direktör (t.o.m. den 31 juli 1977)
Hansson, P. Inge, kanslichef (t.o.m. den 31 juli 1977)
Hällgren, John A., planeringschef (t.o.m. den 31 juli 1977)
Johansson, Caj-Aage, trafikdirektör (t.o.m. den 31 juli 1977)
Lindskog, J. Lennart, länsråd (t.o.m. den 31 juli 1977)
Magni, Tore L., stadsarkitekt (t.o.m. den 31 juli 1977)
Nordberg, Anders E., utredningschef (t.o.m. den 31 juli 1977)
Oterdahl, Jan A., överste (t.o.m. den 31 juli 1977)

Experter:
Annerstedt, Leif S., byrådirektör (fr.o.m. den 15 mars 1976 t.o.m. den 31 maj 1977)
Sjöberg, Birger I., förste avdelningsingenjör (fr.o.m. den 15 mars 1976 t.o.m. den 31 maj 1977)

Sekreterare:
Nilsson, N. Johnny, byrådirektör (t.o.m. den 31 juli 1977)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse K 33. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II K 9.

Utredningen har under tiden november 1976 - juli 1977 hållit sex sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av utredningens arbete. Därutöver har sju sammanträden hållits med konsulter och experter för utarbetande av dispositionsplan för Bromma flygplats samt för genomförande av bullerberäkningar m. m. för Bromma. Arbetet har bedrivits i samråd med Brommautredningen (K 1976:03).

Utredningen har den 16 juni 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:33) Allmänflygplats - Stockholm.

Uppdraget är därmed slutfört.

14. Sjömanspensionsutredningen (K 1975:09)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 november 1975 för utredning om sjömanspension (se Post- och Inrikes tidn. den 11 december 1975):

Ordförande:
Petri, Carl Axel H., kammarrättspresident (fr.o.m. den 1 januari 1976)

Ledamöter:
Grenander, Nils, direktör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Karlsson, Gunnar B. S., förbundsordförande (fr.o.m. den 1 januari 1976)

Experter:
Hävermark, K. Gunnar J:son, f. d. organisationsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Lindencrona, Gustaf, sjöfartsråd (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Sjöquist, Hans E., byråchef (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Vilhelmsson, A. Börje, hovrättsråd (fr.o.m. den 1 januari 1976)

Sekreterare:
Hogebrant, S. Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1977)
Ödman, Svante H. N., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Lokal: Lilla Nygatan 1, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 23 69

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II K 1.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit ett sammanträde.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

15. Utredningen (K 1976:01) om samverkansmöjligheterna hos vissa affärsverks och myndigheters verkstadsrörelser m. m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 11 december 1975 för att utreda om samverkansmöjligheterna hos vissa affärsverks och myndigheters verkstadsrörelser m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 3 januari 1976):

Sakkunnig:
Bruno, Gösta F., överdirektör

Experter:
Carlsson, Jan M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1977)
Dahlin, N. Åke S., överingenjör (fr.o.m. den 17 november 1977)

Gellstedt, Björn P. T., departementsråd (fr.o.m. den 1 november 1976)
Nilsson, W. Bengt G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 25 januari t.o.m. den 31 oktober 1977)

Sekreterare:
Formgren, J. Holger, fil. lic. (fr.o.m. den 1 april 1976)

Lokal: Viktoriagatan 3, Box 3057, 400 10 Göteborg, tel. 031/11 21 24 (sekreteraren), Lilla Nygatan 1, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 23 77 (den sakkunnige)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II K 2. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II K 5.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden med experterna samt genom enkäter och intervjuer utfört undersökningar rörande de berörda verkens nuvarande verkstadsproduktion samt forsknings- och utvecklingsverksamhet.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

16. Körkortsutredningen (K 1976:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 18 mars 1976 för att utreda vissa körkortsfrågor:

Utredningsman:
Gullnäs, S. Ingvar, justitiekansler (fr.o.m. den 30 mars 1976)

Sakkunnig:
Nilsson, K. Valter, rättschef (fr.o.m. den 16 juni 1976)

Experter:
Hammarlund, Carl-Gunnar, direktör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Jotoft, Yngve S., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 16 juni 1976)
Molander, Mats O., trafikinspektör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Nilsson, H. G. Ola, chefsåklagare (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Petersson, Jan G., hovrättsassessor (fr.o.m. den 21 februari 1977)
Sjöberg, Hans E. L., förste länsassessor (fr.o.m. den 16 juni 1976)
Täveby, Gunnar V., poliskommissarie (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Wranghult, Hans O., byråchef (fr.o.m. den 16 juni 1976)
Zeime, Claes A., byråchef (fr.o.m. den 16 juni 1976 t.o.m. den 31 januari 1977)

Sekreterare:
Junestad, N. Tony, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Petersson, Jan G., hovrättsassessor (fr.o.m. den 16 juni 1976 t.o.m. den 20 februari 1977)

Wallin, John-Olof A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 16 juni 1976)

Lokal: c/o Justitiekanslern, Riddarhuskajen 3, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 10 82 37 (Wallin), 11 87 24 (Junestad)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II K 4. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II K 6.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1978.

17. Brommautredningen (K 1976:03)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 4 november 1976 för att överväga förutsättningarna för att i någon form bibehålla Bromma flygplats (se Post- och Inrikes tidn. den 17 november 1976):

Särskild utredare:

Gullnäs, S. Ingvar, justitiekansler (t.o.m. den 31 juli 1977)

Ledamöter i referensgrupp:

Clarkson, Rolf A., direktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 april t.o.m. den 31 juli 1977)

Håkansson, Alfred, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976 t.o.m. den 31 juli 1977)

Lidgard, H. Bertil I., jur.kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976 t.o.m. den 5 april 1977)

Lindkvist, Oskar W., ombudsman, led. av riksdagen (t.o.m. den 31 juli 1977)

Stensson, S. L. Börje, skolchef, led. av riksdagen (t.o.m. den 31 juli 1977)

Östrand, P. Olov (Olle), mätningsföreståndare, led. av riksdagen (t.o.m. den 31 juli 1977)

Experter:

Abrahamsson, Ulf G., civilingenjör (fr.o.m. den 17 februari t.o.m. den 31 maj 1977)

Jonsson, A. Ingemar G., bitr. länsarkitekt (fr.o.m. den 9 februari t.o.m. den 31 maj 1977)

Sandstedt, S. E. Ronald, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 9 februari t.o.m. den 31 maj 1977)

Sekreterare:

Nilsson, N. Johnny, byrådirektör (fr.o.m. den 16 december 1976 t.o.m. den 31 juli 1977)

Direktiven för utredaren, se 1977 års kommittéberättelse del II K 8.

Den särskilde utredaren har under tiden november 1976 - juli 1977 hållit fem sammanträden med den parlamentariskt sammansatta referensgruppen samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av utredarens arbete. Sex sammanträden har hållits med flygmaterieltillverkare i Förenta staterna och Holland. Fyra sammanträden har hållits med luftfarts-, flygsäkerhets- och miljövårdsmyndigheter i Förenta staterna. Ett sammanträde har hållits med flygbullerexpertis från Danmark. Därutöver har ett stort antal sammanträden hållits med konsulter och experter rörande bl. a. framtagning av dispositionsplan för Bromma, flygbullerberäkningar och flygbullermätningar vid Bromma samt fastighetsinventering m. m. i flygplatsens omgivningar.

Arbetet har bedrivits i samråd med Stockholmsregionens allmänflygutredning (K 1975:08).

Den särskilde utredaren har den 16 juni 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:34 och 35) Inrikesflygplats - Stockholm.

Uppdraget är därmed slutfört.

18. Utredningen (K 1976:04) om vissa bidrags- och författningsfrågor avseende cykeltrafiken

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 28 oktober 1976 för att pröva vissa bidrags- och författningsfrågor avseende cykeltrafiken (se Post- och Inrikes tidn. den 25 november 1976):

Särskild utredare:
Hammarskjöld, Claes Å. H., länsråd

Sakkunnig:
Gustafson, Carl-Erik, f. teknisk direktör

Expert:
Ferdinandson, Kaj L., trafikingenjör (fr.o.m. den 13 december 1976)

Sekreterare:
Jäderholm, Bengt A., departementssekreterare (fr.o.m. den 13 december 1976)

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8 - 10, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II K 7.

Den särskilde utredaren har under tiden november 1976 - oktober 1977

hållit elva sammanträden med den sakkunnige och experten samt haft överläggningar med olika myndigheter och organisationer som berörs av arbetet.

Den särskilde utredaren beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

19. SMHI-utredningen (K 1977:01)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 27 januari 1977 för att göra en översyn av Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts verksamhet och organisation:

Särskild utredare:
Bruno, Gösta F., överdirektör

Ledamöter i samrådsgrupp:
Berggren, K. Roy, byråchef (fr.o.m. den 12 maj 1977)
Farholt, Torborg, förste lokalvårdare (fr.o.m. den 12 maj 1977)
Holmström, Ingemar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 maj 1977)
Larsson, Hans, statsmeteorolog (fr.o.m. den 12 maj 1977)
Lönnqvist, Olof, byråchef (fr.o.m. den 12 maj 1977)
Olsson, Lars E., byråchef (fr.o.m. den 12 maj 1977)
Rosenqvist, Stig, förste statsmeteorolog (fr.o.m. den 12 maj 1977)
Stéen, Manfred, ingenjör (fr.o.m. den 12 maj 1977)

Experter:
Bolin, Bert R. J., professor (fr.o.m. den 27 september 1977)
Häggfeldt, Göran, byrådirektör (fr.o.m. den 27 september 1977)
Jonasson, Arne, förste stabsmeteorolog (fr.o.m. den 27 september 1977)
Lindgren, I. Lennart, kansliråd (fr.o.m. den 27 september 1977)
Sundberg-Falkenmark, Malin, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 27 september 1977)
Svärd, Lars-Göran, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 27 september 1977)
Synnerholm, Bo, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 27 september 1977)

Sekreterare:
Dreber, Ulf P., departementssekreterare

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 763 36 44

Direktiv och tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II K 1 och 8.

Den särskilde utredaren har under tiden april - oktober 1977 hållit ca 20 sammanträden med dels samrådsgruppen, dels experterna och dels inom sekretariatet.

Den särskilde utredarens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

20. Typbesiktningsutredningen (K 1977:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 10 mars 1977 för att överväga och föreslå förbättringar i typbesiktningssystemet:

Särskild utredare:
Johnsson, Jan G., lagman

Sakkunniga:
Eklund, E. Sven-Olof, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 9 maj 1977)
Gawell, Jonas, direktör (fr.o.m. den 9 maj 1977)
Hibe, Erik G., direktör (fr.o.m. den 9 maj 1977)
Holm, A. Ernst, direktör (fr.o.m. den 9 maj 1977)
Kardell, J. Arne, hovrättsassessor (fr.o.m. den 22 augusti 1977)
Sigfridsson, Sven-Erik I., hovrättsassessor (fr.o.m. den 9 maj 1977)
Åslander, A. Nils-Olof (Olle), avdelningsdirektör (fr.o.m. den 9 maj 1977)

Experter:
Egebäck, Karl-Erik, projektledare (fr.o.m. den 19 september 1977)
Ekberg, K. Gustav, civilingenjör (fr.o.m. den 19 september 1977)
Salinger, Gerhard, civilingenjör (fr.o.m. den 19 september 1977)
Tejle, Gunnar, civilingenjör (fr.o.m. den 19 september 1977)

Sekreterare:
Björklund, Bengt T., hovrättsassessor (fr.o.m. den 9 maj 1977)

Lokal: Departementens kommittéer, Box 347, 401 25 Göteborg, tel. 031/17 38 00

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II K 3.

Den särskilde utredaren har under tiden maj - oktober 1977 hållit fyra sammanträden med de sakkunniga. Vid tre av sammanträdena har också experter deltagit. Dessutom har en särskild arbetsgrupp inom utredningen hållit ett sammanträde.

Den särskilde utredarens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

21. Utredningen (K 1977:03) om huvudmannaskap för driften av Göta kanal

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 3 mars 1977 med uppdrag att - i samråd med bl. a. berörda landsting - överväga frågan om huvudmannaskap för driften av Göta kanal och att i anslutning härtill förhandla med berörda intressenter:

Särskild utredare:
von Sydow, Gunnar, landshövding (fr.o.m. den 1 juni 1977)

Sakkunnig:
Rickard, Bengt O., ekonomidirektör (fr.o.m. den 1 juli 1977)

Expert:
Ekelund, Hans E. B., byrådirektör (fr.o.m. den 5 juli 1977)

Sekreterare:
Lindskog, Hans, länsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1977)

Lokal: Länsstyrelsen i Älvsborgs län, Fack, 462 01 Vänersborg, tel. 0521/700 00

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II K 2.

Den särskilde utredaren har under tiden juli - oktober 1977 haft sex överläggningar med representanter för aktieägarna i Göta kanalbolag samt hållit sammanträden med utredningens expert och sakkunnige.

Den särskilde utredaren beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

22. Utredningen (K 1977:04) om vissa containerfrågor

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 9 juni 1977 med uppdrag att utreda vissa containerfrågor:

Särskild utredare:
Wilhelmsson, Börje A., hovrättsråd

Experter:
Bergman, Knut Gunnar, departementssekreterare (fr.o.m. den 20 september 1977)
Jahnke, A. A. F. Ulrich, sjökapten (fr.o.m. den 20 september 1977)
Kjellegård, Bo C., byrådirektör (fr.o.m. den 20 september 1977)
Linder, Mats O. H., byrådirektör (fr.o.m. den 20 september 1977)
Lindh, N. H. Göran, byråchef (fr.o.m. den 20 september 1977)
Rönngren, Bo E., förbundsombudsman (fr.o.m. den 20 september 1977)

Sekreterare:
Göransson, E. Magnus, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 juli 1977)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. 040/749 50

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II K 4.

Den särskilde utredaren har t.o.m. oktober 1977 hållit ett sammanträde med experterna.

Den särskilde utredaren beräknas slutföra sitt uppdrag under år 1978.

23. Sjöfartspolitiska utredningen (K 1977:05)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 9 juni 1977 med uppdrag att göra en sjöfartspolitisk utredning:

Särskild utredare:

Gerentz, Sven, direktör (fr.o.m. den 27 juni 1977)

Sakkunniga:

Blennow, Ingemar, direktör (fr.o.m. den 12 september 1977)
Grenander, Nils, direktör (fr.o.m. den 12 september 1977)
Havik, Folke, direktör (fr.o.m. den 12 september 1977)
Johansson, S. K. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 12 september 1977)
Karlsson, Gunnar B. S., förbundsordförande (fr.o.m. den 12 september 1977)
Patriksson, Folke, skeppsredare (fr.o.m. den 12 september 1977)
Rickard, Bengt O., ekonomidirektör (fr.o.m. den 12 september 1977)
Rude, Karl R., verkst. direktör (fr.o.m. den 12 september 1977)
Wahlström, Per E., avtalssekreterare (fr.o.m. den 12 september 1977)
Ödner, E. P. Sture, direktör (fr.o.m. den 12 september 1977)

Experter:

Ekström, John E., ekon. lic., (fr.o.m. den 12 september 1977)
Forsström, Ingrid, hovrättsassessor (fr.o.m. den 12 september 1977)
Francke, Jan, kammarrättsråd (fr.o.m. den 12 september 1977)
Jobin, Bengt Å., sekreterare (fr.o.m. den 12 september 1977)
Källsson, K. A. Jan, direktör (fr.o.m. den 12 september 1977)
Lasson, Knut-Inge L., f. d. överdirektör (fr.o.m. den 12 september 1977)
von Oelreich, Carl-Erik H., kommerseråd (fr.o.m. den 12 september 1977)
Olovsson, K. A. Lennart, riksbanksdirektör (fr.o.m. den 12 september 1977)
Tallroth, N. Börje, departementssekreterare (fr.o.m. den 12 september 1977)
Voss, Bertil G. P., departementsråd (fr.o.m. den 12 september 1977)

Sekreterare:

Hyllengren, Jan, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1977)
Renck, Olle, ekon. lic. (fr.o.m. den 12 september 1977)

Bitr. sekreterare:

Cronberg, Kerstin, byråsekreterare (fr.o.m. den 10 oktober 1977)

Lokal: Lilla Nygatan 1, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 23 66 (Gerentz), 763 23 64 (Hyllengren), 763 23 63 (Renck), 763 23 67 (Cronberg)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II K 5.

Den särskilde utredaren har t.o.m. oktober 1977 hållit ett sammanträde med de sakkunniga samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av arbetet.

Den särskilde utredarens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

Ekonomidepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1977: 3 och 7

1. 1968 års kapitalmarknadsutredning (Fi 1969:59)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts och regeringens bemyndiganden den 13 september 1968 och den 11 november 1976 för översyn av kapitalmarknadens struktur och funktionssätt (se Post- och Inrikes tidn. den 16 oktober 1968):

Ordförande:
Wickman, H. Krister, förutv. minister för utrikes ärendena, f. d. riksbankschef, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 13 november 1973)

Ledamöter:
Back, Klas H., försäkringsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Browaldh, Tore, tekn. dr
Höök, Erik S. V., professor
Iveroth, C. Axel, direktör
Johansson, Knut B. M., f. d. förbundsordförande, led. av riksdagen
Lindblad, Sven J. H., bankdirektör
Mehr, Hjalmar L., landshövding
Nilstein, Arne H., förbundsdirektör
Sjönell, P. Bengt G., direktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 november 1976)
Wohlin, Lars M., statssekreterare (fr.o.m. den 12 november 1976)

Experter:
Eklöf, Kurt. G.A., riksbanksdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Hedberg, Lars O. O., departementsråd (fr.o.m. den 22 januari 1976 t.o.m. den 8 februari 1977)
Karlsson, Erik L., bitr. riksbanksdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Persson, Lars E. H., hovrättsråd (fr.o.m. den 9 februari 1977)
Sjönander, Bo Jonas, direktör (fr.o.m. den 11 april 1974)

Sekreterare:
Hansson, Lars R., bankokommissarie

Bitr. sekreterare:
Sahlén, Anders F., avdelningsdirektör

Lokal: Sveriges Riksbank, Brunkebergs torg 11, Box 16283, 103 25 Stockholm, tel. växel 22 82 00

Direktiven för utredningen, se 1969 års riksdagsberättelse Fi 59.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tio sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

2. Utredningen (Fi 1970:70) rörande förhållandet mellan bankgiro och postgiro

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1969 för att utreda förhållandet mellan bankgiro och postgiro (se Post- och Inrikes tidn. den 29 januari 1970):

Utredningsman:
Malmgren, Kurt K-G., rättschef

Sekreterare:
Persson, G. Bertil, riksbanksdirektör

Lokal: Ekonomidepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (utredningsmannen)

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse Fi 56.

Utredningsmannen avvaktar tilläggsdirektiv och beräknar att utredningsarbetet kommer att pågå under år 1978.

3. Utrikeshandelsstatistikutredningen (Fi 1974:06) (USU)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 oktober 1974 för att företa en översyn av utrikeshandelsstatistiken och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 7 december 1974):

Utredningsman:
Rydberg, Karl-Evert H., tf. departementsråd

Experter:
Bejbom, Hans O., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 januari 1975)
Casselmark, Sven-Eric, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 januari 1975)
Jansson, B. E. Gunnar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 januari 1975)
Leuf, Nils Börje, departementsråd (fr.o.m. den 15 januari 1975)
Ljungwall, N. E. Folke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 5 maj 1975)
Tistad, Eskil G. D., f. d. tulldirektör (fr.o.m. den 15 januari 1975)

Sekreterare:
Lindblom, Hans I., byrådirektör (t.o.m. den 31 mars 1977)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Fi 43.

Utredningen har under tiden november 1976 - februari 1977 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av utredningens arbete.

Utredningen har den 29 mars 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:10) Utrikeshandelsstatistiken.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Betalningsbalansdelegationen (Fi 1975:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 oktober 1974 för samordning av betalningsbalansstatistiken (se Post- och Inrikes tidn. den 1 mars 1975):

Ordförande:
Wohlin, Lars M., statssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Åberg, Carl Johan, fil. dr, docent, forskare (t.o.m. den 28 februari 1977)

Ledamöter:
Hansson, Lars R., bankokommissarie
Lönnqvist, Åke S. G., avdelningschef

Ersättare för ledamot:
Esaieson, Erik R. A., statistikchef (för Lönnqvist)
Franzén, J. Thomas H., avdelningsdirektör (för Hansson) (fr.o.m. den 18 oktober 1977)
Nyström, Lars A., avdelningsdirektör (för Hansson) (fr.o.m. den 19 juni 1975 t.o.m. den 17 oktober 1977)
Wahlstedt, Bengt L., departementssekreterare (för Wohlin)

Sekreterare:
Svensson, Hans O., byrådirektör (fr.o.m. den 19 juni 1975)

Lokal: Sveriges Riksbank, Box 16283, 103 25 Stockholm, tel. växel 22 82 00 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1976 års kommittéberättelse Fi 36.

Delegationen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tre sammanträden.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

5. Utredningen (Fi 1975:03) om löntagarna och kapitaltillväxten

Tillkallade enligt regeringens bemyndiganden den 30 januari 1975 och den 12 maj 1977 för att utreda frågor om löntagarfonder (se Post- och Inrikes tidn. den 8 februari 1975)

Ordförande:
Mehr, Hjalmar L., landshövding

Ledamöter:
Adelsohn, Ulf, borgarråd (fr.o.m. den 21 september 1977)
Bartley, A. Osborne, professor (fr.o.m. den 19 oktober 1977)
Edin, Per Olov, utredningschef (fr.o.m. den 19 oktober 1977)
Landberg, Maj-Lis H. A., led. av riksdagen
Meidner, Rudolf A., fil. dr
Nilsson, Karl-Erik, bitr. direktör
Nilsson, Kjell O. H., metallarbetare, led. av riksdagen
Rämgård, Rolf I., köpman, led. av riksdagen
Tham, Carl, statssekreterare, ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 9 februari 1976)
af Ugglas, G. S. Bertil, civilekonom, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1977; avliden)
Stefanson, R. Stig S., optikermästare, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Waldenström, Erland, direktör
Önnesjö, Karl Erik A., direktör

Experter:
Boman, Ragnar Å., civilekonom (fr.o.m. den 1 september 1977)
Böök, Sven Åke, föreståndare (fr.o.m. den 14 juli 1977)
Dahlsten, Ulf L., byråchef (fr.o.m. den 9 mars 1976)
Eidem, Rolf I., civilekonom (fr.o.m. den 1 april 1977)
Johansson, Sven-Erik N., professor (fr.o.m. den 9 mars 1976)
Kristoffersson, Anders W., fil. kand. (fr.o.m. den 1 april 1977)
Låftman, Lennart R., civilekonom (fr.o.m. den 1 december 1977)
Marcus, Lars E. P., direktör (fr.o.m. den 5 mars 1976 t.o.m. den 13 juli 1977)
Saläng, B. Stefan, byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Ulfhielm, Monica H. V., utredningssekreterare (fr.o.m. den 27 oktober 1976 t.o.m. den 18 oktober 1977)

Sekreterare:
Öhman, Berndt, universitetslektor (fr.o.m. den 1 december 1975)

Bitr. sekreterare:
Nordell, J. Olof C., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1975)

Lokal: Regeringsgatan 19, 1 tr., 111 53 Stockholm, tel. 21 08 20 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fi 37.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tio sammanträden, varav ett tvådagarssammanträde. Därutöver har en särskild referensgrupp angående sambandet mellan löner och vinster hållit fem sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

6. Finansieringsbolagskommittén (Fi 1975:08)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 25 september 1975 för utredning om finansieringsbolagen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 19 november 1975):

Ordförande:
Eklöf, Kurt G. A., riksbanksdirektör

Sakkunniga:
Jansson, Paul G., elektriker, led. av riksdagen
Nilsson, N. Yngve, lantbrukare, f. d. led. av riksdagen (avliden)
Regnéll, Carl Göran, fil. dr, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 januari 1977)

Experter:
Hedberg, Lars O. O., departementsråd (fr.o.m. den 15 mars 1976 t.o.m. den 12 januari 1977)
Livijn, Claes-Olof, direktör (fr.o.m. den 15 mars 1976)
Persson, Lars E. H., hovrättsråd (fr.o.m. den 12 januari 1977)
Telestam, Gösta L., direktör (fr.o.m. den 1 april 1976)
Ödlund, Lars-Olof, direktör (fr.o.m. den 15 mars 1976)

Sekreterare:
Klangby, Lars-Erik, avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:
Uggla, J. Magnus, byråsekreterare (fr.o.m. den 15 november 1976)

Lokal: Sveriges Riksbank, Box 16283, 103 25 Stockholm, tel. växel 22 82 00 (sekreteraren och bitr. sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fi 42.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 16 sammanträden.

Kommittén avger i december 1977 sitt huvudbetänkande (SOU 1977:97) Finansieringsbolag.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

7. Utredningen (E 1976:01) om enkronemyntets metallinnehåll

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 9 december 1976 för att utreda frågan om enkronemyntets metallinnehåll:

Särskild utredare:
Lindberg, N. Olof, expeditionschef

Sakkunnig:
Ulvfot, Benkt H., myntdirektör

Sekreterare:
Lindström, T. B. Olle, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 14 januari 1977)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II E 2.

Den särskilde utredaren har under tiden januari - oktober 1977 hållit 16 sammanträden med den sakkunnige och sekreteraren samt gjort sex studiebesök.

Den särskilde utredaren har den 13 oktober 1977 avgett betänkandet (Ds E 1977:1) Metallen i enkronemyntet.

Uppdraget är därmed slutfört.

8. Kommittén (E 1976:02) med uppdrag att utreda frågan om behovet av framtida folk- och bostadsräkningar

Tillkallade enligt regeringens bemyndiganden den 11 november och den 24 mars 1977 för att utreda frågan om behovet av framtida folk- och bostadsräkningar:

Ordförande:
Lemne, Mats H., landshövding

Ledamöter:
Holm, J. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 8 februari 1977)
Karlsson, Bengt Olof, departementsråd (fr.o.m. den 8 februari 1977)
Ruist, Erik H., professor (fr.o.m. den 8 februari 1977)
Wallberg, Klas H. S., avdelningschef (fr.o.m. den 8 februari 1977)
Ågren, Lars O. T., avdelningschef (fr.o.m. den 13 april 1977)

Experter:
Danielsson, Georg, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 29 juni 1977)
Grünberger, Jan R., byrådirektör (fr.o.m. den 29 juni 1977)
Gustafsson, K. Börje, byrådirektör (fr.o.m. den 29 juni 1977)
Landström, L. Ivan, byrådirektör (fr.o.m. den 29 juni 1977)

Sekreterare:
Landberg, E., byrådirektör (fr.o.m. den 1 mars 1977)

Bitr. sekreterare:
Ekwall, Thomas F. H., byrådirektör (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Lundström, K. Sixten L., byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Lokal: Fredsgatan 6, 2 tr., 111 52 Stockholm, tel. 21 74 83 eller 21 74 73

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II E 6.

Kommittén har under tiden januari - oktober 1977 hållit tio sammanträden. Kommittén har även haft överläggningar med organisationer, myndigheter och utredningar som berörs av arbetet.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

9. Banklagsutredningen (Fi 1976:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 23 juni 1976 för att göra en översyn av banklagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 20 juli 1976):

Ordförande:
Malmgren, Kurt K-G., rättschef

Ledamöter:
Danielsson, C. Bertil, bankdirektör
Danielsson, Stig A., bankinspektör
Eklöf, Kurt G. A., riksbanksdirektör
Lindquist, Sven B. E., direktör
Svenson, Sven G., direktör
Thunholm, Lars-Erik, bankdirektör

Sakkunnig:
Thörn, Lars-Olof, avdelningsdirektör

Expert:
Bökmark, Jan, hovrättsassessor
Dahlheim, Bo I. G., byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)

Sekreterare:
Bredin, Lars A. G., hovrättsassessor (fr.o.m. den 20 april 1977)
Hedberg, Lars O. O., departementsråd (t.o.m. den 19 april 1977)

Lokal: Ekonomidepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren).

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II E 1.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden. Därutöver har tio sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan rörande bankernas kapitaltäckning.

Utredningen har den 14 februari 1977 lämnat delförslag till regeringen om provisorisk ändring av kapitaltäckningsreglerna för bankinstituten.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

10. Utredningen (E 1977:01) angående statistiska centralbyråns uppgiftsinsamling

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 24 mars 1977 för att utreda frågan om statistiska centralbyråns uppgiftsinsamling:

Särskild utredare:
Landberg, E., byrådirektör (fr.o.m. den 25 april 1977)

Experter:
Levenius, Gustav B. G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 20 september 1977)
Printz, Bengt-Åke L., organisationsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Sandström, K. Rune, direktör (fr.o.m. den 20 september 1977)

Sekreterare:
Hallberg, Dag R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 19 september 1977)

Lokal: Fredsgatan 6, 2 tr., 111 52 Stockholmm, tel. 21 74 73 eller 21 74 83

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II E 1.

Utredningen har under tiden maj - oktober 1977 haft överläggningar med organisationer och myndigheter som berörs av utredningens arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

11. Utredningen (E 1977:02) om lönsparande

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 26 maj 1977 med uppdrag att utreda frågan om möjligheter till ökat lönsparande:

Särskild utredare:
von Sydow, Gunnar, landshövding

Experter:
Anclow, Per R., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 15 augusti 1977)
Dahlberg, Lars C., departementsråd (fr.o.m. den 1 september 1977)
Widestrand, Lars O., byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Sekreterare:
Atterwall, Göran L., jur. kand. (fr.o.m. den 15 augusti 1977)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II E 2.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete vid årsskiftet 1977/78.

12. Kommittén (E 1977:03) med uppdrag att utreda med valutaregleringen sammanhängande spörsmål

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977 för att utreda med valutaregleringen sammanhängande spörsmål:

Ordförande:
Wickman, H. Krister, förutv. minister för utrikes ärendena, f. d. riksbankschef, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 september 1977)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II E 3.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

13. Utredningen (E 1977:04) angående statistiska centralbyråns framtida behov av utrustning för automatisk databehandling

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 16 juni 1977 för att utreda statistiska centralbyråns framtida behov av utrustning för automatisk databehandling:

Särskild utredare:
Hjalmarsson, S. Åke, byråchef (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Experter:
Arvas, Christer G. T., avdelningschef (fr.o.m. den 24 oktober 1977)
Gustavson, J. Krister, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 24 oktober 1977)
Lönnberg, K. Åke B., departementssekreterare (fr.o.m. den 24 oktober 1977)
Öhman, Ulf R., departementssekreterare (fr.o.m. den 24 oktober 1977)

Sekreterare:

Söderberg, E. Lennart, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 24 oktober 1977)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II E 4.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

14. Utredningen (E 1977:05) angående översyn av lagen om försäkringsrörelse m. m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 13 oktober 1977 för att se över lagen om försäkringsrörelse m. m.:

Särskild utredare:

Lind, Johan A. L., hovrättslagman, ordförande i arbetsdomstolen

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II E 5.

Budgetdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1977: 1, 3, 4, 6, 12, 14, 16, 17, 23 och 25

1. Utredningen (Fi 1959:37) om universitetens egendomsförvaltning

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 mars 1958 för utredning om universitetens egendomsförvaltning m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 13 mars 1958):

Ordförande:
Hörjel, Nils J., landshövding

Ledamöter:
Lindblad, Sven J. H., bankdirektör
Resare, Bengt C. M., f. d. överdirektör
Welinder, P. E. Carsten, professor em.

Experter:
Johnsson, Jan G., lagman
Uhlin, Karl-Erik, justitieombudsman

Sekreterare:
Jacobsson, A. Torvald, avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:
Fagerberg, Arne B., hovrättsassessor

Direktiven för utredningen, se 1959 års riksdagsberättelse I Fi 37.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit ett sammanträde. En arbetsgrupp inom utredningen har dessutom hållit sju sammanträden.

Utredningen har i december 1977 avgett betänkandet (Ds B 1977:10) Förvaltning av universitetens egendomar.

Uppdraget är därmed slutfört.

2. 1969 års punktskatteutredning (Fi 1970:57)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 21 mars 1969 och den 18 juni 1971 för att se över gällande bestämmelser på

punktskatteområdet i de delar som inte nu ses över i annat sammanhang eller som nyligen varit föremål för översyn (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juni 1969) samt enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1970 för att behandla frågor rörande beskattning av spelautomater o. d. (se Post- och Inrikes tidn. den 2 oktober 1970):

Ordförande:
Edstrand, Karl-Ingmar, departementsråd (fr.o.m. den 12 juli 1976)

Ledamöter:
Thulin, Einar E:son, f. d. skattedirektör
Wadell, Ulla G. S., skattedirektör (fr.o.m. den 12 juli 1976)
Willart, N. Bo, byråchef

Experter:
Andersson, Fritz A. R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 juli 1976)
Friedner, Lars F. V., byrådirektör (fr.o.m. den 28 september 1977)
Olsson, Bertil O., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 14 september 1976)
Schultz, J. Allan S., f. d. bitr. skattedirektör
Sjöstrand, A. Mats T., byrådirektör (fr.o.m. den 14 september 1976)

Sekreterare:
Jansson, E. Sören, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 12 juli 1976 t.o.m. den 24 april 1977)
Lindgren, Per Anders, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 25 april 1977)

Bitr. sekreterare:
Körner, Klas-Håkan (Håkan), tf. kammarrättsassessor (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Lindgren, Per Anders, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 8 november 1976 t.o.m. den 24 april 1977)

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (ordföranden och sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 22 sammanträden.

Utredningen har den 17 juni 1977 avgett delbetänkandet (Ds B 1977:3) Omsättningsskatten på motorfordon.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

3. Företagsskatteberedningen (Fi 1970:77)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts och regeringens bemyndiganden den 29 juni 1970 och den 18 november 1976 för översyn av företagsbeskattningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juli 1970):

Ordförande:

Andersson, M. Alvar, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 november 1976)

Ledamöter:

Boström Curt B., kamrer, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Brodén, Sven E., regeringsråd
Dahlström, Gösta E., fil. lic. (fr.o.m. den 26 april 1977)
Helmers, Dag, professor
Israelsson, L. E. Sune, förste ombudsman (fr.o.m. den 12 juni 1976)
Johansson, Tage N., assistent, led. av riksdagen
Magnusson, A. Tage, disponent, andre vice talman
Meidner, Rudolf A., fil. dr (fr.o.m. den 6 oktober 1976 t.o.m. den 25 april 1977)
Olsson, Johan A., fabrikör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 november 1976)
Stadling, J. Otto V., hemmansägare, f. d. led. av riksdagen (t.o.m. den 31 maj 1977)
Tistad, Eskil G. D., f.d. tulldirektör (fr.o.m. den 9 december 1975)
Åberg, Carl Johan, fil.dr, docent, forskare (fr.o.m. den 29 november 1976)

Experter:

Anclow, Per R., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 5 april 1974)
Atterwall, Göran L., bankdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1977)
von Bahr, Stig V., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 27 oktober 1975)
Bargholtz, Percy B., fil. kand. (fr.o.m. den 1 december 1976)
Colvér, Mats T., byråchef (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Crabo, Sven, direktör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Jakobsson, Ulf G., planeringschef (fr.o.m. den 26 april 1977)
af Klercker, E. Bertil T:son, direktör (fr.o.m. den 5 april 1974)
Langborn, Nils E., bitr. skattedirektör
Petersson, Carl-Gustaf, länsråd (fr.o.m. den 5 april 1974)
Stahl, Ivar, byråassistent
Sundvik, Ove R. R., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Thornell, Anders B., länsråd (fr.o.m. den 20 oktober 1975)
Walberg, Sten S., generaldirektör (fr.o.m. den 5 april 1974)
Werding, Jan A., bankkamrer
Wohlin, Lars M., statssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1976 t.o.m. den 25 april 1977)

Expert (i frågor som rör tekniska ändringar av skattebestämmelserna):

Printz, Sven-Olof L., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)

Sekreterare:
Colvér, Mats T., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1975 t.o.m. den 30 september 1977)
Virin, C. Niclas, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Bitr. sekreterare:
de Verdier, Lennart G., tf. regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1976 t.o.m. den 30 april 1977)
Virin, C. Niclas, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1975 t.o.m. den 30 september 1977)

Direktiven för beredningen, se 1971 års riksdagsberättelse Fi 61. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse Fi 18 och 1976 års kommittéberättelse Fi 13 samt 1977 års kommittéberättelse del II B 5.

Beredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 15 sammanträden. Därutöver har ett flertal sammanträden hållits med två särskilda arbetsgrupper inom beredningen.

Beredningen har den 30 november 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:86) Beskattning av företag samt bilaga 1 - 4 (SOU 1977:87) Beskattning av företag. Bilagor.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Utredningen (Fi 1971:01) om beskattning av utländska artister

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 februari 1971 med uppdrag att utreda frågan om regler för beskattning av i utlandet bosatta artister m. fl. (se Post- och Inrikes tidn. den 13 april 1971):

Utredningsman:
Edström, Kjell S., överdirektör

Experter:
Anclow, Per R., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 5 november 1975)
Andersén, Börje L., byrådirektör
Johannesson, Sven-Olof (Olle), direktör (fr.o.m. den 1 april 1975)
Linde, Per Gunnar A. G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 27 september 1976)
Nystedt, Curt L., länsråd
Peyron, Ulf C. C., programjurist

Sekreterare:
Ström, Ivan S., länsassessor

Direktiven för utredningen, se 1972 års riksdagsberättelse Fi 49.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med organisationer och andra som

berörs av utredningens arbete. Därutöver har sammanträden hållits i särskilda arbetsgrupper.

Utredningen har i december 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:96) Artistavgift.

Uppdraget är därmed slutfört.

5. Mervärdeskatteutredningen (Fi 1971:05)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 oktober 1971 med uppdrag att verkställa teknisk översyn av mervärdeskatten (se Post- och Inrikes tidn. den 11 november 1971):

Utredningsman:
Fridolin, Hans R., departementsråd

Experter:
Allström, B. Greger B:son, bitr. skattedirektör
Crabo, Sven, direktör
Helmers, Dag, professor
Lindstam, Leif E., kammarrättsassessor
Mellbin, B. Lennart, byråchef

Sekreterare:
Olofsson, L. Göran, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1976)

Bitr. sekreterare:
Skarell, Gunnar E. A., departementssekreterare

Lokal: Budgetdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren och bitr. sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 23 sammanträden.

Utredningen har den 25 augusti 1977 avgett delbetänkandet (Ds B 1977:6) Översyn av mervärdeskatten Del III Redovisningsskyldighet m. m.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

6. Livförsäkringsskattekommittén (Fi 1971:07)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 10 december 1971, den 28 januari 1972 och den 28 juni 1974 för att se över beskattningen av livförsäkringstagare m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 februari 1972):

Ordförande:
Ekman, S. Gösta, generaldirektör

Sakkunniga:
Engkvist, J. Gunnar V., målarmästare, f. d. led. av riksdagen
Hedborg, Anna M., sekreterare (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Helmers, Dag, professor (fr.o.m. den 3 juli 1974)
Johansson, O. Mauritz, förste ombudsman
Lindwall, Lars E., direktör
Lundblad, Grethe, socialinspektör, led. av riksdagen
Magnusson, A. Tage, disponent, andre vice talman
Schönmeyr, C. Richard A. C., verkst. direktör

Experter:
Berglöf, J. Sigvard C. D:son, skattedirektör
Edlund, C. Bertil, departementsråd
Elmstedt, K. Erik, direktör (fr.o.m. den 3 juli 1974)
Huss, K. J. Lennart, regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1974 t.o.m. den 30 september 1977)
Lindberg, Lars G. B., advokatfiskal (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Sagnert, Stig E., länsråd
Stening, F. Birger, kammarrättsråd
von Willebrand, Karin M., avdelningsdirektör

Sekreterare:
Tivéus, Ulf A., byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)

Direktiven för kommittén, se 1973 års riksdagsberättelse Fi 39. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse Fi 25.

Kommittén har under tiden november 1976 - juli 1977 hållit åtta sammanträden. Dessutom har en särskild arbetsgrupp hållit 27 sammanträden.

Kommittén har den 9 augusti 1977 avgett betänkandet (Ds B 1977:4) Kapitalförsäkring m. m. Inkomst- och förmögenhetsbeskattning av kapitalförsäkring, inkomstbeskattning av egenföretagares gruppsjukförsäkring samt av AGS och TFY, arvs- och gåvobeskattning av förvärv på grund av försäkring.

Uppdraget är därmed slutfört.

7. 1972 års skatteutredning (Fi 1972:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts och regeringens bemyndiganden den 14 april 1972 och den 18 november 1976 för att se över skattesystemet, m. m. (se Postoch Inrikes tidn. den 19 maj 1972):

Ordförande:

Sjönander, Bo Jonas, direktör (fr.o.m. den 29 november 1976)

Ledamöter:

Andersson, M. Alvar, lantbrukare, led. av riksdagen
Bartley, A. Osborne, professor (fr.o.m. den 1 april 1974)
Bergqvist, G. Holger, civilekonom, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 november 1976)
Björne, B. Gunnar, departementsråd
Brandt, Erik R., f. d. ombudsman, f. d. led. av riksdagen
Enlund, Eric P., lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 november 1976)
Gadd, P. E. Arne, revisionsdirektör, led. av riksdagen
Hedborg, Anna M., sekreterare (fr.o.m. den 29 juni 1974)
Hermansson, Carl-Henrik, f. d. chefredaktör, led. av riksdagen
Holgerson, Nils H., direktör (fr.o.m. den 26 februari 1975)
Hörnlund, Gördis K., fru, led. av riksdagen
Kristenson, E. Valter, metallarbetare, led. av riksdagen
Lundgren Bo A. M., civilekonom, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 november 1976)
Sundkvist, K. R. Tage, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 november 1976)
Sundström, Olof G., utredningschef (fr.o.m. den 25 maj 1977)
Tidefelt, J. Sune, förbundsordförande (t.o.m. den 24 maj 1977)
Tobisson, Lars F., partisekreterare (fr.o.m. den 29 november 1976)

Experter:

Anclow, Per R., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 12 januari 1976)
Andersson, Karl Olov, direktör (fr.o.m. den 9 december 1976)
Bargholtz, Percy B., fil. kand. (fr.o.m. den 1 december 1976)
Edlund, C. Bertil, departementsråd
Fries, Ingmar F., departementssekreterare (fr.o.m. den 21 februari 1977)
Garke, Hans B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 augusti 1974)
Jakobsson, Ulf G., planeringschef (fr.o.m. den 26 april 1977)
Jönsson, E. Gustav, departementsråd
Lindstam, Leif E., kammarrättsassessor
Persson, E. Annika, kanslisekreterare (fr.o.m. den 14 april 1975)
Swartling, Anders J. A., departementsråd (fr.o.m. den 15 februari 1976)
Wohlin, Lars M., statssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1976 t.o.m. den 25 april 1977)
Åberg, Carl Johan, fil. dr, docent, forskare (fr.o.m. den 16 december 1975)

Expert i frågor som rör viss deklarationsundersökning:

Nilsson, J. Ove G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 25 september 1974)

Expert i frågor som rör progressiv utgiftsskatt:

Lodin, Sven-Olof, professor (fr.o.m. den 21 augusti 1975)

Sekreterare:
Hulgaard, Bodil C., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1976)

Bitr. sekreterare:
Gammer, Gerhard, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Holm, Lars G., tf. kammarrättsassessor (fr.o.m. den 22 november 1976)
Nyström, Kerstin, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 15 februari 1976)

Lokal: L. Nygatan 1, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren och bitr. sekreterarna). Postadress: Budgetdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiv och tilläggsdirektiv för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Fi 42. Tilläggsdirektiv, se 1974 års riksdagsberättelse Fi 32 och 1975 års kommittéberättelse Fi 27 samt 1977 års kommittéberättelse del II B 6.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 13 sammanträden.

Utredningen har den 22 april 1977 avgett delbetänkandet (SOU 1977:18) Inflationsskyddad skatteskala.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete vid årsskiftet 1977/78.

8. Utredningen (Fi 1972:06) om underställning av avtal

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1972 för att utreda vilka frågor om arbets- och anställningsvillkor för tjänstemän som skall underställas Kungl. Maj:t och vilka som därutöver skall underställas riksdagens lönedelegation (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juli 1972):

Utredningsman:
Foyer, Lars O., kanslichef

Lokal: Riksdagens näringsutskott, 100 12 Stockholm, tel. växel 14 20 20

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Fi 46.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1978.

9. Utredningen (Fi 1973:01) om säkerhetsåtgärder m. m. i skatteprocessen

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 februari 1973 för att utreda frågan om regler om kvarstad, skingringsförbud m. m. i skatteprocessen (se Post- och Inrikes tidn. den 7 mars 1973):

Ordförande:
Nordenadler, Anders, länsåklagare

Sakkunniga:
Bergh, Sten, länsråd
Börjesson, Bengt J., kamrer, led. av riksdagen (fr.o.m. den 23 mars 1977; avliden)
Welander, Gösta, departementsråd
Westberg, H-O. (Olle), svarvare, led. av riksdagen

Experter:
Baekkevold, Arne E., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 17 februari 1976)
Bjernstad, S. L. Börje, kronofogde
Björnesjö, Sven G., taxeringsrevisor
Gustafsson, K. G. Wilhelm, rektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 23 mars 1977)
Jarenius, J. Christer I., direktör
Johanson, Lars R., länsråd (fr.o.m. den 17 februari 1976)
Ljungwall, N. E. Folke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 17 februari 1976)
Söderström, Kurt I. W., ingenjör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 23 mars 1977)

Sekreterare:
Erling, E. Martin H., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 22 april 1974)

Bitr. sekreterare:
Nordahl, Jan-Erik, hovrättsassessor (fr.o.m. den 17 juni 1977)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreteraren), 0480/280 00 (bitr. sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Fi 40.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 19 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen avser att i början av år 1978 avge ett tredje delbetänkande.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

10. Sakkunnig (Fi 1973:02) med uppdrag att utreda frågan om förvaltningen av Drottningholms kungsgård

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 maj 1973 för att utreda frågan om förvaltningen av Drottningholms kungsgård (se Post- och Inrikes tidn. den 2 juni 1973):

Utredningsman:
Lindberg, N. Olof, expeditionschef (fr.o.m. den 20 september 1974)

Sekreterare:
Sellvall, L. Göran, kansliråd

Lokal: Budgetdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för den sakkunnige, se 1974 års riksdagsberättelse Fi 41.

Den sakkunnige har under tiden november 1976 - oktober 1977 bedrivit fortsatt utredningsarbete och haft överläggningar med dem som berörs av utredningsarbetet.
Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1978.

11. Revisions- och rationaliseringsutredningen (Fi 1974:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att utreda frågan om gränsdragningen mellan förvaltningsrevision och rationaliseringsverksamhet inom statsförvaltningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 20 juli 1974):

Ordförande:
Magnander, Ebbe E. A., avdelningschef (fr.o.m. den 15 december 1976)

Ledamöter:
Ehrling, G. O. Ingvar, departementsråd (fr.o.m. den 15 december 1976)
Jarmar, L. Håkan, organisationsdirektör (fr.o.m. den 15 december 1976)
Palm, Tore, revisionsdirektör (fr.o.m. den 15 december 1976)

Sakkunniga:
Edman, Kurt E., tf. krigsråd (fr.o.m. den 25 mars 1977)
Löwenmark, J. Örjan T., major (fr.o.m. den 15 december 1976)

Sekreterare:
Grufberg, Maj-Britt K., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 december 1976)
Nyman, V. Seppo, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 16 maj 1977)

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (ordföranden). Postadress: Budgetdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för de sakkunniga, se 1975 års kommittéberättelse Fi 39.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter inom

försvaret som berörs av utredningens arbete. Därutöver har ett sammanträde hållits med en särskild referensgrupp med representanter för personalorganisationerna.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

12. Kustövervakningsutredningen (Fi 1974:04)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 september 1974 för att utreda vissa frågor rörande samordning m. m. inom den civila övervakningen till sjöss (se Post- och Inrikes tidn. den 7 december 1974):

Utredningsman:
Lemne, Mats H., landshövding

Experter:
Andersson, Rolf A., ombudsman
Häggström, K. Harald V., kusttullmästare
Johannesson, Rune S., byråchef (fr.o.m. den 11 maj 1976)
Svensson, C. Bertil, avdelningsdirektör

Sekreterare:
Rydstedt, Bo S., hovrättsassessor

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Fi 41.

Utredningen har under tiden november 1976 - juni 1977 hållit ett sammanträde.

Statsrådet Mundebo har den 8 september 1977 förklarat att utredningens arbete skall anses slutfört.

13. Utredningen (Fi 1974:05) angående den statliga personalutbildningens fortsatta inriktning och organisation

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 september 1974 för att utreda frågan om den statliga personalutbildningens fortsatta inriktning och organisation (se Post- och Inrikes tidn. den 5 november 1974):

Utredningsman:
Jeding, Lars G., tf. utbildningschef (fr.o.m. den 11 oktober 1976)

Experter:
Andersson, L. Ingemar, ombudsman
Asplund, C. Christer, ombudsman
Eriksson, K. Anders, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 9 juni 1975 t.o.m. den 9 januari 1977)

Jalling, Hans G. T., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Gothefors, Per L., ombudsman
Lagerström, Ulf Å., departementssekreterare (fr.o.m. den 26 augusti 1976)
von Otter, Casten, fil. dr, universitetslektor (fr.o.m. den 10 februari 1977)

Sekreterare:
Claeson, Bo, kanslisekreterare (fr.o.m. den 11 oktober 1976)

Bitr. sekreterare:
Söderström, Lars M., byrådirektör (fr.o.m. den 21 februari 1977)

Lokal: Budgetdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7 - 9, Fack, 103 10 Stockholm, växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Fi 42.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1978.

14. Besparingsutredningen (Fi 1975:01)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 3 januari 1975 för att utreda möjligheterna att göra besparingar inom statsverksamheten (se Post- och Inrikes tidn. den 18 januari 1975):

Ordförande:
Eckerberg, Per A., landshövding (t.o.m. den 6 oktober 1976)

Sakkunniga:
Berndtson, Nils A., ombudsman, led. av riksdagen
Burenstam Linder, H. M. Staffan, statsråd, led. av riksdagen
Engström, Odd E. L., utredningssekreterare
Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen
Hanson, Per-Olof, borgarråd (fr.o.m. den 9 februari 1976)
Kristiansson, N. Axel, lantbrukare, ers. för led. av riksdagen
Lewén-Eliasson, Anna Lisa, fru, led. av riksdagen
Pettersson, S. Arne, sekreterare, led. av riksdagen

Sekreterare:
Fransson, Bo-Gunnar L., tf. avdelningschef (fr.o.m. den 28 april 1975)

Bitr. sekreterare:
Annerberg, Rolf G., byrådirektör (fr.o.m. den 15 oktober 1975)
Carlsson, Sture E., byrådirektör (fr.o.m. den 1 mars 1976)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fi 35.

Statsrådet Mundebo har den 22 april 1977 förklarat att utredningens arbete skall anses slutfört.

15. Skattetilläggsutredningen (Fi 1975:06) (SU)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 13 februari 1975 för att utreda frågan om det skatteadministrativa sanktionssystemet (se Post- och Inrikes tidn. den 16 maj 1975):

Ordförande:
Widmark, P. Sverker V., kammarrättsråd

Sakkunniga:
Sundkvist, K. R. Tage, lantbrukare, led. av riksdagen
Westberg, H-O. (Olle), svarvare, led. av riksdagen

Experter:
Baekkevold, Arne E., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 1 augusti 1975)
Burström, Brita A., byråchef (fr.o.m. den 1 augusti 1975)
Gustafson, G. Arne, direktör (fr.o.m. den 20 oktober 1975)
Johansson, Bo G. H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1975)
Lundholm, Eric L. O., bitr. skattedirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1975)
Matsson, Tommy, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1975)

Sekreterare:
Werdinius, Claes A., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 augusti 1975)

Bitr. sekreterare:
Olsson, E. Ragnar, taxeringsintendent (fr.o.m. den 12 september 1977)

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fi 40.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 20 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 2 mars 1977 avgett delbetänkandet (SOU 1977:6) Översyn av det skatteadministrativa sanktionssystemet 1, Eftergift och besvär m. m.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

16. Energiskatteutredningen (Fi 1975:07)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 16 oktober 1975 för att utreda frågan om energibeskattningen (se Post- och Inrikes tidn. den 15 november 1975):

Ordförande:
Löfberg, Bertil A. F., landshövding (t.o.m. den 6 oktober 1976)

Sakkunniga:
Carlstein, Rune A., stadskassör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 oktober 1975)
Fridolin, Hans R., departementsråd (fr.o.m. den 29 oktober 1975)
Normark, Hagar, fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 oktober 1975)
Stjernström, Per Z., lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 oktober 1975)
Svensson, Erik O., kommunalråd (fr.o.m. den 29 oktober 1975)
Virgin, G. Ivar, f. d. andre vice talman (fr.o.m. den 29 oktober 1975)
Winander, Bo G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 29 oktober 1975)

Experter:
Eklund, Erik, direktör (fr.o.m. den 1 april 1976)
Hjorth, Lars E. A., departementsråd (fr.o.m. den 8 januari 1976)
Thulin, Einar E:son, f. d. skattedirektör (fr.o.m. den 8 januari 1976)

Sekreterare:
Larén, Charlotte F., departementssekreterare (fr.o.m. den 8 januari t.o.m. den 31 december 1976)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fi 41.

Regeringen har den 22 december 1976 beslutat att utredningens uppdrag skall vara avslutat.

17. Utredningen (B 1976:01) om avdrag för gåvor

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 december 1976 för att pröva frågan om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till ideella och humanitära ändamål:

Särskild utredare:
Dahlén, Per Olof (Olle) R., ambassadör

Sakkunnig:
Anclow, Per R., kammarrättsassessor

Expert:
Johanson, Lars R., länsråd

Sekreterare:
Herrlin, Klas G. E., kammarrättsfiskal

Direktiv och tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II B 4 och 9.

Den särskilde utredaren har under tiden januari - maj 1977 hållit 16 sammanträden med den sakkunnige och experten.

Den särskilde utredaren har den 3 juni 1977 avgett betänkandet (Ds B 1977:2) Avdrag för gåvor.

Uppdraget är därmed slutfört.

18. Utredningen (Fi 1976:02) om beskattning av tjänstepensioner

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 11 mars 1976 för att utreda vissa frågor angående avdrag vid inkomsttaxering för kostnader för tryggande av anställds pensionering, m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 23 mars 1976):

Utredningsman:
Wahlgren, E. Göran, regeringsråd

Experter:
Berglöf, J. Sigvard C. D:son, skattedirektör
Eriksson, Gösta, direktör
Kihlström, Laila K. E., direktör (fr.o.m. den 19 januari 1977)
Lindberg, Göran, direktör
Sköllerholm, S. Ove J., hovrättsassessor (fr.o.m. den 22 februari 1977)
Thornell, Anders B., länsråd (fr.o.m. den 19 januari 1977)
Öhman, Arne J. P., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 19 januari 1977)

Sekreterare:
Edling, A. Roland, kammarrättsfiskal

Lokal: Budgetdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II B 3.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 17 sammanträden.

Utredningen har den 29 augusti 1977 avgett delbetänkandet (Ds B 1977:7) Underlag för beräkning av avdrag för premier för pensionsförsäkring.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

19. Företagsobeståndskommittén (Fi 1976:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 12 februari 1976 för att utreda frågan om samordning av statliga åtgärder vid företags obestånd (se Post- och Inrikes tidn. den 22 maj 1976):

Ordförande:
Westerlind, Erik A., landshövding

Ledamöter:
Boström, Curt B., kamrer, led. av riksdagen
Fransson, Arne A. E., kamrer, led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 juni 1977)
Fridolfsson, Filip W., fabrikör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 juni 1977)
Löfberg, Karl Axel, kansliråd
Wilhelmsson, Arne E., rådman
Ångström, Rune T., led. av riksdagen

Sakkunniga:
Ekström, Bert O., avdelningschef (fr.o.m. den 15 juni 1976)
Jansson, E. Sören, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 15 juni 1976 t.o.m. den 24 april 1977)
Jäderqvist, K. Bertil, kronofogde (fr.o.m. den 1 september 1976)
Spendrup, K. Aksel, avdelningschef (fr.o.m. den 30 juni 1977)
Åvall, Sven K., direktör (fr.o.m. den 15 juni 1976)

Experter:
Björklund, Jan O., planeringsdirektör (fr.o.m. den 9 september 1976)
Bovidson, Thure, företagareföreningsdirektör (fr.o.m. den 9 september 1976)
Herrstedt, Henry T. O., länsarbetsdirektör (fr.o.m. den 9 september 1976)
Thornell, Anders B., länsråd (fr.o.m. den 9 september 1976)

Sekreterare:
Ohlsson, J. Staffan C., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 15 juni 1976)

Bitr. sekreterare:
Ottemark, Hans O., byrådirektör (fr.o.m. den 22 augusti 1977)

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (ledamoten Löfberg, sekreteraren och bitr. sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II B 1.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter,

organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Kommittén har under perioden företagit studieresor till Jämtlands och Malmöhus län.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

20. 1976 års fastighetstaxeringskommitté (Fi 1976:05)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 16 september 1976 för att göra en översyn av reglerna för fastighetstaxering (se Post- och Inrikes tidn. den 30 oktober 1976):

Ordförande:
Björne, B. Gunnar, departementsråd

Ledamöter:
Hall, A. Bertil, fastighetsråd
Malmberg, C. Lars E., bitr. skattedirektör
Wadell, Ulla G. S., skattedirektör

Sakkunnig:
Fredelius, Bo B., kammarrättsråd (fr.o.m. den 10 februari 1977)

Experter:
Carlegrim, N. Erik A., professor (fr.o.m. den 10 februari 1977)
Fries, Ingmar F., departementssekreterare (fr.o.m. den 12 september 1977)
Jönsson, Per Ivan, vattenrättsråd (fr.o.m. den 10 februari 1977)
Nilsson, Nils-Erik, professor, avdelningschef (fr.o.m. den 19 september 1977)

Sekreterare:
Widebäck, I. Birgitta, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 6 oktober 1976)

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II B 4.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 22 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har ett flertal sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper inom kommittén.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

21. 1976 års kommunalekonomiska utredning (Fi 1976:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 november 1976 för att utreda kommunernas ekonomi:

Ordförande:
Johansson, Sven, *landstingsråd*

Ledamöter:
Bergsten, E. Rune, departementsråd
Berndtson, Nils A., ombudsman, led. av riksdagen
Boo, Karl G. H., kontr.assistent, led. av riksdagen
Carlshamre, Nils O. G., lektor, led. av riksdagen
Carlstein, Rune A., stadskassör, led. av riksdagen
Gibson, Urban H., f. d. kommunalråd
Gustafsson, Hans I., förutv. statsråd, led. av riksdagen
Hörlén, S. I. (Inge), f. borgarråd
Johansson, Knut B. M., f. d. förbundsordförande, led. av riksdagen
Josefson, Stig A., lantbrukare, led. av riksdagen
Karlsson, Olof (Olle) H., lantbrukare, landstingsman
Larsson, K. S. Sigvard, direktör, f.d. led. av riksdagen
Sundström, M. Gudrun, fru, led. av riksdagen
Wallin, S. Jonas, ingenjör
Ward, Kurt K. B., landstingsråd

Sakkunniga:
Bargholtz, Percy B., fil. kand. (fr.o.m. den 1 december 1976)
Carlsson, G. Rune, förbundsdirektör (fr.o.m. den 29 november 1976)
Jakobsson, Ulf G., planeringschef (fr.o.m. den 26 april 1977)
Johansson, Karl-Erik, sekreterare (fr.o.m. den 29 november 1976)
Klason, Lars Erik, förbundssekreterare (fr.o.m. den 15 februari 1977)
Lindström, Harry I., direktör (fr.o.m. den 29 november 1976)
Lundequist, Carsten I. G., sekreterare (fr.o.m. den 15 februari 1977)
Slunge, G. Walter R., avdelningschef (fr.o.m. den 29 november 1976)
Starkerud, Lars, sekreterare (fr.o.m. den 15 februari 1977)
Werbell, Bror I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 29 november 1976)
Wohlin, Lars M., statssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1976 t.o.m. den 25 april 1977)
Åberg, Carl Johan, fil. dr, docent, forskare (fr.o.m. den 29 november 1976)

Experter:
Alexandersson, Rune J., sekreterare (fr.o.m. den 3 januari 1977)
Edlund, C. Bertil, departementsråd (fr.o.m. den 29 november 1976)
Hinno, Rein, departementssekreterare (fr.o.m. den 29 november 1976)
Hjertqvist, Johan, förste sekreterare (fr.o.m. den 3 januari 1977)

Lamnevik, Gunilla, sekreterare (fr.o.m. den 16 februari 1977)
Nilsson, Håkan I., sekreterare (fr.o.m. den 3 januari 1977)
Norberg, Rolf G. A., finanssekreterare (fr.o.m. den 3 januari 1977)
Törnvall, Peder H., regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 13 juni 1977)

Sekreterare:
Wetterberg, Ulf G., kansliråd (fr.o.m. den 29 november 1976)

Bitr. sekreterare:
Attersved, Björn E. S. O., redovisningskamrer (fr.o.m. den 29 november 1976 t.o.m. den 30 september 1977)
Berglund, Evy B., kanslisekreterare (fr.o.m. den 29 november 1976 t.o.m. den 31 maj 1977)
Norén, Agneta, byrådirektör (fr.o.m. den 29 november 1976)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II B 7.

Utredningen har under tiden december 1976 - oktober 1977 hållit 15 sammanträden. Därutöver har totalt 17 sammanträden hållits med två särskilda arbetsgrupper inom utredningen.

Utredningen har den 20 april 1977 avgett delbetänkandet (SOU 1977:20) Kommunernas ekonomi 1975-1985 samt den 15 augusti 1977 delbetänkandet (SOU 1977:48) Översyn av de speciella statsbidragen till kommunerna.

Utredningen har den 8 december 1977 avgett sitt slutbetänkande (SOU 1977:78) Kommunerna. Utbyggnad - Utjämning - Finansiering samt bilaga 5 och 6 (SOU 1977:79) Skatteutjämning. Beräkningsmetoder samt reslutat för enskilda kommuner.

Uppdraget är därmed slutfört.

22. Förvaltningsutredningen (B 1977:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 december 1976 för att utreda frågan om bättre metoder för planering och hushållning i statsförvaltningen:

Ordförande:
Tarschys, Daniel, docent, led. av riksdagen

Ledamöter:
Hanson, Per-Olof, borgarråd
Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen
Kristiansson, N. Axel, lantbrukare, ers. för led. av riksdagen
Lewén-Eliasson, Anna Lisa, fru, led. av riksdagen
Pettersson, S. Arne, sekreterare, led. av riksdagen
Träff, Sven-Olov A., direktör, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Andersson, B. Göran, ombudsman
Båfält, B. Evert, kanslichef (fr.o.m. den 15 mars 1977)
Carlsson, Jan-Olof, bergsingenjör
Carnhagen, Göran E. T., departementsråd (fr.o.m. den 15 mars 1977)
Olsson, E. Olof, andre förbundsordförande

Experter:
Dahlberg, Lars B. L., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 14 november 1977)
Dahlberg, Lars C., departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Engström, Odd E. L., utredningssekreterare (fr.o.m. den 25 mars 1977)
Esping, Hans G., revisionsdirektör (fr.o.m. den 22 september 1977)
Fallenius, Ann Marie, byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Fransson, Bo-Gunnar L., tf. avdelningschef (fr.o.m. den 25 mars 1977)
Hillman, Bo I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 13 juni 1977)
Magnander, Ebbe E. A., avdelningschef (fr.o.m. den 10 februari 1977)
Printz, Bengt-Åke L., organisationsdirektör (fr.o.m. den 15 september 1977)
Werbell, Bror I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1977)
Widebäck, Ulf M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 30 augusti 1977)

Sekreterare:
Annerberg, Rolf G., byrådirektör (fr.o.m. den 12 april 1977)
Carlsson, Sture E., byrådirektör (fr.o.m. den 12 april 1977)

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (sekreterarna). Postadress: Budgetdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II B 10.

Utredningen har under tiden januari - oktober 1977 hållit sex sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, utredningar och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

23. Utredningen (B 1977:02) om vissa personaladministrativa informationsbehandlingsfrågor

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 december 1976 för att utreda hur behovet av personaladministrativ information som underlag för det personaladministrativa arbetet i statsförvaltningen skall tillgodoses:

Särskild utredare:
Hammar, Carl-Filip, avdelningschef

Experter:
Hollberg, Bengt I., personalintendent
Horneij, Lennart, organisationsdirektör
Larsson, Gösta E., personaldirektör
Lonaeus, G. Håkan N., departementssekreterare

Sekreterare:
Hammarlund, C. Jan R., byrådirektör

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II B 11.

Utredningen har under tiden februari - april 1977 hållit nio sammanträden.
Utredningen har den 6 maj 1977 avgett betänkandet (Ds B 1977:1) Personaladministrativ informationsbehandling i statsförvaltningen.
Uppdraget är därmed slutfört.

24. Utredningen (B 1977:03) om bokföringen inom jordbruket

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 27 januari 1977 för att utreda frågan om nya regler för bokföringen inom jordbruket:

Särskild utredare:
Lundell, Sture V., regeringsråd

Experter:
Janvid, B. Staffan, hovrättsassessor
Nilsson, N. Folke, direktör
Roos, Olle, skattedirektör
Sundvik, Ove R. R., kammarrättsfiskal

Sekreterare:
Ask, David E., kammarrättsfiskal

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II B 1.

Den särskilde utredaren har under tiden januari - oktober 1977 hållit åtta sammanträden med experterna.
Den särskilde utredaren har i december 1977 avgett betänkandet (Ds B 1977:08) En ny jordbruksföringslag.
Uppdraget är därmed slutfört.

25. Utredningen (B 1977:04) om vissa organisatoriska frågor med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 14 april 1977 med uppdrag att utreda vilka olika organisatoriska åtgärder som behövs för att staten som

arbetsgivare skall kunna uppfylla de krav som ställs med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område:

Särskild utredare:
Rydbo, Folke, generaldirektör

Sakkunnig:
Tjällgren, Per Olov L., generaldirektör

Experter:
Cox, Arne J., direktör
Ingemarsson, J. Svante, departementsråd
Lagerström, Ulf Å., departementssekreterare

Sekreterare:
Gustafsson, N. Lennart, avdelningsdirektör

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II B 3.

Den särskilde utredaren har under tiden april - oktober 1977 hållit tio sammanträden med den sakkunnige och experterna samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Den särskilde utredaren har den 9 december 1977 avgett betänkandet (Ds B 1977:9) Staten som arbetsgivare. Principförslag till organisation och arbetsformer.

Uppdraget är därmed slutfört.

26. Vägtrafikskatteutredningen (B 1977:05)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 24 mars 1977 med uppdrag att göra en teknisk översyn av vägtrafikbeskattningen:

Särskild utredare:
Lindstam, Leif E., kammarrättsassessor

Experter:
Bornhager, Sven-Åke (Sven) I., förste byråsekreterare
Carlson, Å. Lennart, bitr. skattedirektör
Eriksson, K. Birger, avdelningsdirektör
Guste, Göran L., byrådirektör
Skarell, Gunnar E. A., departementssekreterare

Sekreterare:
Sjöstrand, A. Mats T., byrådirektör

Lokal: Riksskatteverket, Tritonvägen 21, 171 94 Solna, tel. växel 98 15 20 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II B 2.

Den särskilde utredaren har under tiden maj - oktober 1977 hållit sex sammanträden med experterna.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

27. Stämpelskatteutredningen (B 1977:06)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 21 april 1977 med uppdrag att se över reglerna om stämpelskatt och expeditionsavgift samt avgiften för förhandsbesked i taxeringsfrågor:

Särskild utredare:
Francke, Jan Å., kammarrättsråd

Experter:
Bredin, Lars A. G., hovrättsassessor
Hagman, Björn O., byrådirektör
Lundholm, Eric L. O., bitr. skattedirektör
Rehnström, K. Åke H., hovrättsassessor
Åhlén, Lars, lagman

Sekreterare:
Torngren, Håkan E., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 11 juni 1977)

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II B 5.

Den särskilde utredaren har under tiden juni - oktober 1977 hållit fyra sammanträden med experterna samt haft överläggningar med olika myndigheter som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

28. Utredningen (B 1977:07) med uppdrag att utreda frågan om lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 18 maj 1977 med uppdrag att utreda frågan om lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län:

Särskild utredare:
Ångström, Rune T., led. av riksdagen

Sakkunniga:
Beckman, Lars E. A., bitr. professor, rektor
Carlsson, P. Bertil, kommunalråd
Forsell, Harry A., länsråd
Lundberg, Henry L., direktör
Svensson, Åke G., fil. dr, utbildningsledare

Expert:
Pärson, Hanns B. S., direktör (fr.o.m. den 15 augusti 1977)

Sekreterare:
van der Capellen, Constance (Connie) E., civilekonom

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II B 6.

Den särskilde utredaren har under tiden juli - oktober 1977 hållit två sammanträden med de sakkunniga.
Den särskilde utredaren beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

29. Monopolutredningen (B 1977:08)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 7 juli 1977 med uppdrag att utreda frågan om särställning för vissa myndigheter och företag vid leveranser till staten:

Särskild utredare:
Lindencrona, Gustaf C. A., bitr. professor (fr.o.m. den 1 augusti 1977)

Expert:
Bergkvist, Arne B. S., byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Sekreterare:
Roman, Rolf-Erik, pol. mag. (fr.o.m. den 15 oktober 1977)

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (den särskilde utredaren och sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II B 7.

Den särskilde utredaren beräknas dels avge ett delbetänkande i april 1978, dels slutföra sitt arbete under samma år.

30. Delegationen (B 1977:09) för företagens uppgiftslämnande m. m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977 för att aktivt verka för att begränsa och underlätta företagens uppgiftslämnande:

Ordförande:

Wirsäll, Nils-Erik, verkst. direktör (fr.o.m. den 1 september 1977)

Ledamöter:

Ahrfelt, Bengt, avdelningschef (fr.o.m. den 1 september 1977)
Andersson, Bengt I., vice verkst. direktör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Bergstig, Lars H., informationssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1977)
de Woul, Jan T. J., pol. mag. (fr.o.m. den 1 september 1977)
Haglund, Sune K., boktryckare (fr.o.m. den 1 september 1977)
Hedberg, Stig E., förbundsjurist (fr.o.m. den 1 september 1977)
Myrbeck, Arne K. D., sektionschef (fr.o.m. den 1 september 1977)
Radesjö, G. Wivi-Anne, fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 september 1977)
Tarschys, N. Daniel, docent, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 september 1977)
Wästberg, Greta E., direktör (fr.o.m. den 1 september 1977)

Expert:

Landberg, K. Erik, byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1977)

Sekreterare:

Delegationens kansli är organiserat i sektorer med utgångspunkt från departementens verksamhetsområden.

Densjö, K. A. Sören, byrådirektör (fr.o.m. den 13 oktober 1977), arbetsmarknads- och industridepartementet
Edsta, Björn O., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1977), utrikes- och handelsdepartementet
Lemne-Bergman, Marja E., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 13 oktober 1977), kommun-, bostads-, utbildnings- och socialdepartementet
Lindqvist, A. M. Christina, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 13 oktober 1977), justitie-, kommunikations- och delar av jordbruksdepartementet
Pedersen, Zaid O. B., byrådirektör (fr.o.m. den 13 oktober 1977), ekonomi- och delar av jordbruksdepartementet (miljöfrågor)
Printz, Bengt-Åke L., organisationsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1977), kanslichef
Tollerz, Kerstin B., byrådirektör (fr.o.m. den 5 oktober 1977), budgetdepartementet

Lokal: Birger Jarls torg 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 22 36 00 (sekreterarna)

Direktiven för delegationen, se 1978 års kommittéberättelse del II B 8.

Delegationen har under tiden september - oktober 1977 hållit ett sammanträde samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av delegationens arbete.

Delegationens arbete beräknas pågå t.o.m. år 1980.

Utbildningsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1977: 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 37, 39, 40, 41, 44, 45, 50, 51, 52, 53 och 54

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte resp. egentligt utredningsuppdrag: 1, 3, 6, 8, 9, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 31, 32 och 39

1. Lokal- och utrustningsprogramkommittéerna (E 1965:54) för universitet och högskolor (LUP-kommittéerna)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1964 för att utarbeta lokalprogram och utrustningsprogram för universitet och högskolor (se Post- och Inrikes tidn. den 21 juli 1964):

Samarbetsnämnden (E 1965:54:01) för LUP-kommittéerna:

Ordförande:
Löwbeer, Hans, universitetskansler

Ledamöter:
Almefelt, Paul V., byråchef
Beckman, Lars E. A., *bitr.* professor, rektor
Hammar, Stig H., universitetsråd
Hultin, S. Erland V., tekn. lic.
Konnander, Benkt A. V., överdirektör
Lindstrand, Leif, byggnadsråd
Lundgren, Georg E. H., professor, rektor
Norberg, Dag L., professor
Philipson, Lars H. G., civilingenjör
Törnquist, Harry E., byggnadsråd
Wijkman, E. Gunnar B., universitetsråd

Experter:
Abel, Enno, professor
Allander, Claes C. G., professor
Andersson, A. Owen, tekn. lic.
Angvik, Lennart, läromedelsintendent (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Arrhenius, N. Erik A., docent
Eskilsson, Per H., revisionsdirektör

Fors, Sixten R., f. d. byråchef
Hornwall, Gert H. D., överbibliotekarie (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Johansson, Bertil C. Å., förste forskningsingenjör
Kjellén, Bengt I., civilingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Lustig, Gunnar, intendent
Mattsson, Lars G., verkmästare (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Mårtensson, Skotte, universitetslektor
Olsson, R. Lennart, förste forskningsingenjör (t.o.m. den 5 oktober 1977)
Ottosson, N. Sigurd, förste forskningsingenjör (t.o.m. den 20 oktober 1977)
Plato, Nils G. B., yrkesinspektör (fr.o.m. den 6 oktober 1977)
Sanner, Lars-Erik, överbibliotekarie (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Tunebro, B. Torsten J., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1976 t.o.m. den 30 september 1977)
Waller, Tage E., veterinär
Öbrink, Karl Johan, professor

Huvudsekreterare:
Moll, Olof G., byråchef (tjänstledig)
Nygren, Jan, kanslichef (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Bitr. sekreterare:
Albertsson, E. Birgitta, fil. kand.
Hallgren, E. Margaretha, fil. kand.
Johnsson, Roland G., avdelningsdirektör
Kugelberg, Otto F. R. I., fil. dr (fr.o.m. den 1 april 1975)
Ozolins, H. Berit, fil. kand. (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Persson, Ann C., byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Sellers, Pia M., byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1976)
Tunebro, B. Torsten J., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Österman, Elsa, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Lokal: Vasagatan 52, Box 45049, 104 30 Stockholm, tel. växel 24 85 60

Direktiven för kommittéerna, se 1965 års riksdagsberättelse E 54.

Nämnden har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fem sammanträden.

LUP-kommittén (E 1965:54:02) för Uppsala:

Ordförande:
Wijkman, E. Gunnar B., universitetsråd

Ledamöter:
Augustsson, Arne, byrådirektör (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Hagquist, Curt E. I., soc. stud. (t.o.m. den 30 juni 1977)
Lindfors, Leif W., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Ling, Lars, institutionstekniker
Ringborg, S. Erland, byråchef (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Rosén, Nils-Arne, arkitekt (t.o.m. den 30 april 1977)
Rydén, Jan E., avdelningschef
Täckholm, Fredrik, fil. stud. (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Ödman, Mats O., fil. stud. (t.o.m. den 30 juni 1977)

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden.

LUP-kommittén (E 1965:54:03) för Lund:

Ordförande:
Hammar, Stig H., universitetsråd

Ledamöter:
Broberg, K. Bertram, professor
Fagerholm, Per Anders L., fil. kand. (t.o.m. den 30 juni 1977)
Frostell, Anders, jur. stud. (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Hellgren, G. Bertil, maskinist
Juthagen, Leif R., byggnadsråd
Lindfors, Leif W., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Moll, Olof G., byråchef
Rydén, Jan E., avdelningschef

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden.

LUP-kommittén (E 1965:54:04) för Göteborg:

Ordförande:
Lundgren, Georg E. H., professor, rektor

Ledamöter:
Balsvik, Karin, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Henriksson, J. Lars G., fil. kand. (t.o.m. den 30 juni 1977)
Juthagen, Leif R., byggnadsråd
Knape, Anders, fil. stud. (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Lindfors, Leif W., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Rydén, Jan E., avdelningschef
Rydin, Roland Y., fil. kand.
Sönnerlind, Kerstin I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 30 september 1977)
Thun, K. Ragnar, byråchef
Wemminger, Lars V., förste forskningsingenjör

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden.

LUP-kommittén (E 1965:54:05) för Stockholm:

Ordförande:
Norberg, Dag L., professor

Ledamöter:
Bergström, K. Sune D., professor, rektor (t.o.m. den 30 juni 1977)
Eklund, K. Ronnie, jur. kand.
Ekman, Stig Rune, forskningsingenjör
Lindfors, Leif W., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Lindstrand, Leif, byggnadsråd
Moll, Olof G., byråchef
Pernow, Bengt B., professor (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Rasmuson, Anders S. H., professor
Rydén, Jan E., avdelningschef

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden.

LUP-kommittén (E 1965:54:06) för Umeå:

Ordförande:
Beckman, Lars E. A., bitr. professor, rektor

Ledamöter:
Larsson, Staffan, soc. stud. (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Lindfors, Leif W., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Lindstrand, Leif, byggnadsråd (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Nordlander, N. Arne, universitetslektor
Nyman, Lars A., byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Rosén, Nils-Arne, arkitekt (t.o.m. den 30 april 1977)
Rydén, Jan E., avdelningschef

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fem sammanträden.

LUP-kommittén (E 1965:54:07) för Linköping:

Ordförande:
Almefelt, Paul V., byråchef

Ledamöter:
Balsvik, Karin, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Bengtsson, Bernt-Olof, teknolog (fr.o.m. den 19 januari 1977)
Bondeson, Lennart, fil. stud. (t.o.m. den 18 januari 1977)
Lindell, Mats G., avdelningsdirektör
Lindfors, Leif W., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Olsson, Björn E., förste driftsingenjör
Rydén, Jan E., avdelningschef

Sönnerlind, Kerstin I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 30 september 1977)

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fem sammanträden.

LUP-utredningen (U 1975:07) har i sitt betänkande (Ds U 1977:7) Lokaler och utrustning för högskolan föreslagit att LUP-organisationen skall upphöra den 30 juni 1978.

2. Dataarkiveringskommittén (U 1968:48)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1967 för att utreda arkivfrågor för den moderna informationsbehandlingens databärare m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 6 oktober 1967):

Ordförande:
Kromnow, E. Åke, riksarkivarie

Ledamöter:
Berglund, K. Gustaf, driftschef
Frank, S. Torsten, organisationsdirektör
Holmberg, Erik G., hovrättslagman

Experter:
Ahl, Gunnar A., avdelningsdirektör
Fredberg, Birgit A. M., förste arkivarie
Grage, Elsa-Britta, fil. lic.
Körner, Sten G., landsarkivarie
Lagerqvist, Åke, byrådirektör
Lidin, Karl-Olof, rådman (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Sand, Hans, arkivarie (fr.o.m. den 1 december 1975)

Sekreterare:
Haverling, Sven G. I., förste arkivarie

Bitr. sekreterare:
Brunnberg, R. K. Charlotte, departementssekreterare

Direktiven för kommittén, se 1968 års riksdagsberättelse U 42. Tilläggsdirektiv, se 1973 års riksdagsberättelse U 9.

Kommittén har under tiden november 1976 - februari 1977 hållit tre sammanträden.

Kommittén har den 16 februari 1977 avgett betänkandet (SOU 1976:68) Moderna arkivmedier. Beständighet Förvaring Tillhandahållande.

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Sakkunniga (U 1968:49) för förhandling om avtalsreglering av upphovsrättsliga frågor på undervisningsområdet (AUU-sakkunniga)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1967 med uppgift att förhandla om en avtalsreglering av de upphovrättsliga frågorna på undervisningsområdet:

Ordförande:
Hesser, S. C. E. Torwald, justitieråd

Ledamot:
Bergström, Svante B., professor

Experter:
Ahlström, Bengt, avdelningsdirektör
Dahlbom, Bengt S., avdelningsdirektör
Eliasson, Per-Erik, statssekreterare
Landström, Sten-Sture H., direktör
Sandberg, A. Birger, förhandlingsdirektör

Sekreterare:
Grüting, Britt M., departementssekreterare

Lokal: Utbildningsdepartementet, Mynttorget 1, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 08/763 10 00 (växel), 763 17 41 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

De sakkunnigas arbete har vilat under år 1977 i avvaktan på närmare direktiv.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1978.

4. Universitetsrestaurangkommittén (U 1970:46)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 mars 1969 för att planera och samordna m. m. restaurangverksamheten vid universiteten och högskolorna (se Post- och Inrikes tidn. den 27 mars 1969 och den 29 juli 1972):

Ordförande:
Hagbergh, Göran G. E., kanslichef (fr.o.m. den 15 september 1975)

Ledamöter:
Almefelt, Paul V., byråchef
Brundell, Nils-Erik, direktör
Eskilsson, Per H., organisationsdirektör
Fors, Sixten R., f. d. byråchef

Juthagen, Leif R., byggnadsråd
Magnusson, Leif, divisionschef (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Philipson, Lars H. G., civilingenjör

Experter:
Holmgren, Kjell, fil. kand. (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 30 augusti 1977)
Johansson, Sjunne, ombudsman
Moberg, Kaj, förste stadsveterinär
Söfelde, Karin, socialinspektör

Sekreterare:
Heister, Per, mellanstadielärare (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Bitr. sekreterare:
Ryberg, Marianne G., byggnadsingenjör (t.o.m. den 30 juni 1977)

Lokal: Drottninggatan 7-9. Postadress: Box 16085, 103 22 Stockholm, tel. 24 85 60 (växel)

Direktiven för kommittén, se 1970 års riksdagsberättelse U 46. Tilläggsdirektiv, se 1973 års riksdagsberättelse U 21.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har den 29 augusti 1977 avgett betänkandet (Ds U 1977:13) Universitetsrestauranger - organisation för planering.

Kommitténs arbetsuppgifter beräknas övergå i permanent organisation fr.o.m. den 1 juli 1978.

5. Organisationskommittén (U 1970:60) för högre musikutbildning (OMUS)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 april 1970 för att utföra fortsatt planeringsarbete för en reform av den högre musikutbildningen:

Ordförande:
Tapper, Karl-Herman, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1974)

Ledamöter:
Andersson, Sigfrid A., studiesekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Dominique, Carl-Axel, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Hansson, J. Bertil, kommunalråd (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Irving, Dorothy, konsertsångerska (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Karlsson, Fritz W. I., studieombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1974)

Experter:

Abenius, C. S. Folke, teaterchef
Ahlmark, Gunnar, musikpedagog (fr.o.m. den 5 september 1977)
Ahlqvist, Barbro S. M., studierektor (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Alldahl, Per Gunnar, lektor (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Almquist, Helge, filharmoniker (fr.o.m. den 15 oktober t.o.m. den 31 december 1977)
Andersson, Bernt, musiker (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Andersson, Sam, musikdirektör
Annmo, Erland, rektor (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Arnér, E. Å. Gotthard, kyrkomusiker
Assarson, Birgit, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1974 t.o.m. den 30 juni 1977)
Bagge, Lars, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Bark, Jan, tonsättare (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Bell, Daniel, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Bengtsson, L. Ingmar O., professor
Bengtsson, Per, förste byråsekreterare (t.o.m. den 31 december 1977)
Benstorp, Lars, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Bergendal, Göran, förste producent (fr.o.m. den 1 december 1974)
Bergendahl, Ingela, pianopedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Berggren, Lennart, lektor (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Bergqvist, Bo, kapellmästare (fr.o.m. den 15 oktober t.o.m. den 31 december 1977)
Bergström, Anders, musikdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Bergström, Johan, rytmiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Bertolotto, Italo, musikdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Bladh, Stephan, musikpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Blomqvist, Jan, speciallärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Bohlin, Folke, docent (fr.o.m. den 19 december 1974)
Bondeman, Anders, kyrkomusiker
Boström, Carl Ivan, folkhögskollärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Brage, Lars, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Brodin, Lena, musikdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Brolin, Lars, konsertmästare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Bucht, Gunnar H., universitetslektor (fr.o.m. den 1 december 1974)
Burman, Eskil, rektor
Bäverbäck, Mette, musikdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Cederberg, Ingvar, musikchef (fr.o.m. den 1 mars 1975)
Colldén, Anders, musikstuderande (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Danielsson, Palle, musiker (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Danielsson, Sten, regionsintendent (fr.o.m. den 5 september 1977)
Deak, Csaba, tonsättare
Düring, Bertil, musikdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)

Ehrnvall, Torbjörn, producent (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Ek, Karin, lektor (fr.o.m. den 10 oktober t.o.m. den 31 december 1977)
Eklund, Christer, fil. kand. (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Elliot, Ninnie, sångpedagog (fr.o.m. den 1 december 1975)
Enflo, Hans, byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Engdahl-Tegestam, Eva, musiklärare (fr.o.m. den 1 december 1974)
Engström, Bengt-Olof, sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1974)
Engström, Ewa, musiklärare (fr.o.m. den 5 september 1977)
Erdmann, Bengt, fil. mag.
Ericson, Eric, professor (fr.o.m. den 1 september 1975)
Eriksson, Birger, musiklärare (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Eriksson, Gunnar, musikdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Eriksson, Nils-Erik, byrådirektör
Eriksson, B. Sune, direktör
Erlandsson, Henrik, musikstuderande (fr.o.m. den 5 september 1977)
Ernryd, Bengt, fil. kand. (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Ewertz, Lars, musikstuderande (fr.o.m. den 5 september 1977)
Falk, Johan, violinpedagog (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Faxén, Nils-Bertil, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Ferneborg, Stieg, utbildningsledare (fr.o.m. den 1 oktober 1974 t.o.m. den 31 december 1977)
Fjellstedt, Lars, universitetslektor (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Forsberg, Curt, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Fresk, Lars, kammarmusiker (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Fülep, Tibor, violinpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Gabrielsson, Alf, docent (fr.o.m. den 5 september 1977)
Gabrielsson, H. Ingemar, professor, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Genetay, Claude M., violincellist
Glaser, Werner Wolf, tonsättare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Granmar, Jan, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Grönkvist, Göran, byrådirektör (fr.o.m. den 1 december 1975)
Gullberg, Karin, musiklärare (fr.o.m. den 10 oktober t.o.m. den 31 december 1977)
Gunér, Otto, utbildningsledare (fr.o.m. den 3 februari 1975)
Göransson, Harald O., musikdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Haeggblom, Birgitta, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Hagberg, Arne, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Hall, Lennart, lektor (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Halling, Nils-Olov, kanslichef (fr.o.m. den 1 juli t.o.m den 31 december 1977)
Hause, Greta, rörelsepedagog (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Hedbom, Bengt, studierektor (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Hedvall, Lennart, tonsättare (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Henttu, Jorma, musiklärare (fr.o.m. den 15 oktober t.o.m. den 31 december 1977)

Hjerpe, Per-Olof, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Hjorth, Ole, kammarmusiker (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Holecek, Josef, gitarrpedagog
Holmberg, Peter, musikpedagog (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Holmstrand, Bengt, studierektor (fr.o.m. den 1 december 1975)
Hülphers, Bo, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Håkansson, Greta, danspedagog
Ingelf, Sten, musikpedagog (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Irwing, Dorothy, konsertsångerska
Jacobsson, Esbjörn, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Janols, Per-Egon, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Jansson, Bertil, kulturchef (fr.o.m. den 1 december 1974)
Jespersson, Knut, regionmusiker (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Johansson, Olle, musikstuderande (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Johnsson, Per-Olof, gitarrpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Järvholm, Bertil, studierektor (fr.o.m. den 15 augusti t.o.m. den 31 december 1977)
Karlberg, Rolf, rektor (fr.o.m. den 10 oktober t.o.m. den 31 december 1977)
Karlsson, Fritz W. I., studieombudsman
Karlsson, Majvor, fortbildningskonsulent (fr.o.m. den 1 december 1975)
Karp, Cary, intendent (fr.o.m. den 1 september 1976)
Kaufelt, Eje, kammarmusiker (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Keiser-Nielsen, Gertrud, rytmiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Khan, Lennart, musikkonsulent (fr.o.m. den 1 september 1976)
Kruckenberg, Sven, konserthuschef (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Kullberg, Ingvar, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Kyhlberg, Bengt, musikbibliotekarie (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Köhler, Margareta, lågstadielärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Landfors, Curt, byrådirektör
Larsson, Carl Rune, director musices (fr.o.m. den 1 december 1974)
Larsson, Eva-Katharina, musikdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Larsson, Felix, studieombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Larsson, Gunnar, museichef (fr.o.m. den 1 september 1976)
Leander, Sven, assessor
Lidner, Torvald, slagverkspedagog (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Liljeholm, Thomas, regionmusiker (fr.o.m. den 1 december 1974)
Lindberg, Siv, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Lindblad, Rune, tonsättare
Lindborg, Per, musikstuderande (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Lindgren, Gunnar, civilingenjör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Lindgren, Kerstin, rytmikpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Lindgren, Kurt, rektor
Lindholm, Bengt, violinbyggare (fr.o.m. den 1 september 1976)

Lindholm, Inge, musikdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Ling, Jan H., docent
Linzander, Kerstin, rytmiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Loeb, Peter, musiklärare (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Lopez, Daniel, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Lundgren, Stig H. E., direktör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Lundin, Morgan, musikdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Lundqvist, Gun, avdelningschef (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Löfcrantz, Vigo, rektor (fr.o.m. den 15 februari 1975)
Löfquist, Jan Eskil, studierektor (fr.o.m. den 15 augusti t.o.m. den 31 december 1977)
Lönn, Anders, fil. kand. (fr.o.m. den 15 augusti t.o.m. den 31 december 1977)
Lönnå, Kjell, teckningslärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Malm, Krister, fil. lic. (fr.o.m. den 1 maj 1975)
af Malmborg, Lars, kapellmästare (fr.o.m. den 1 december 1974)
Malmsjö, Lena, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Maros, Miklos, tonsättare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Martinsson, Björn, lektor (fr.o.m. den 15 oktober t.o.m. den 31 december 1977)
Mattsson, Marianne, musiker (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Mellnäs, Arne, tonsättare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Mitchell, Red, musiker (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Moberg, Ulla, studierektor (fr.o.m. den 15 augusti t.o.m. den 31 december 1977)
Moll, Olof G., byråchef
Morberg, Gösta, musiker (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Måhlén, Brynolf, lektor (fr.o.m. den 5 september 1977)
Mårtensson, Torgerd, musikstuderande (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Naumann, Siegfried, professor (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Nerelius, Hans, skoldirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Nilsson, Anita, musikpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Nilsson, Gösta, musikdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Nilsson, Kaj Åke, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Nilsson, Leo, tonsättare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Nilsson, Reinhold, folkskollärare (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Nordgren, Bo, musikdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Nordlander, Ralf, fortbildningskonsulent (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Nordström, Gert, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Nordström, Sixten, utbildningsledare (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 31 december 1977)
Nordwall, Trygve, musikkonsulent (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Nykvist, Bengt, ljudtekniker (fr.o.m. den 1 oktober 1976)

Nyström, Thomas, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Oberg, Donald, lektor (fr.o.m. den 1 september 1975)
Ohlin, Gösta, sångpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Olofsson, K. Oscar, skoldirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Olofsson, Sture, producent (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Olsson, Allan, studerande (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Olsson, Bengt, ämneslärare (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Olsson, Bo Ingvar, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
de Oquinena, Barbro, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Palmqvist, Gunno, musikdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Pehrsson, Claes, kammarmusiker (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Persson, Einar, musikdirektör
Persson, Elisabeth, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Petrén-Hansson, Inga, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Pettersson, Claes-Merithz, klarinettpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Rabe, Folke, artistchef (fr.o.m. den 1 december 1974)
Ramsby, Walter, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Rehnborg, Bertil, kulturchef (fr.o.m. den 1 december 1974)
Reimers, Lennart, musikdirektör (fr.o.m. den 1 december 1975)
Riedel, Georg M. L., musiker
Ringmar, R. Torgil, avdelningschef
Rosell, Lars-Erik, musikdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Rudin, Hans-Erik, musikdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Rydberg, Göran, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Röjås, Jonas, musikledare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Samuelsson, Hans, assistent (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Sandberg, Ralf, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Sandell, Ulla, kommunalråd (fr.o.m. den 19 december 1974)
Schele, Märta, musikdirektör
Scherwin, Olle, musikdirektör
Sellergren, Lars, konsertpianist (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Sernklef, Harry T. W., intendent (fr.o.m. den 1 april 1974)
Sjögren, Björn, kammarmusiker (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Sjöholm, Monika, artist (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Sjöqvist, Gunnar A. H., rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Sjöqvist, Gustaf, musikdirektör (fr.o.m. den 15 oktober 1975)
Sjöström, Angelika, rytmiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Sjöström, N. Gunnar, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Spångberg, Lennart, musikdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Stenström, Harald, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Stintzing, Torgny, musikdirektör (fr.o.m. den 15 oktober t.o.m. den 31 december 1977)
Stoltz, Björn, musikstuderande (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Strandberg, Göran, rektor (fr.o.m. den 1 juni 1975)

Strandsjö, Göte, sångpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Strömblad, Margareta, musikpedagog (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Sundberg, Johan, docent
Sundin, Bertil, universitetslektor (fr.o.m. den 14 november 1975)
Svensson, Kjell-Åke, förbundssekreterare (fr.o.m. den 15 oktober t.o.m. den 31 december 1977)
Svensson, Sverker, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Svärd, Stig, studiesekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Tagg, Philip, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Teveborg, Lennart, skolråd
Thalén, Ingrid, särskoleinspektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Thunander, Karl Axel, musikdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Thyrenius, Ingegerd, sångpedagog
Thyresson, Maria, musikstuderande (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Tuvesson, Torsten, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Uggla, Madeleine, musikdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Wallin, Bengt-Arne, komponist (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Wallner, Bo, professor (fr.o.m. den 1 december 1975)
Wargert, Sigurd, studierektor (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Warmboe, Thorleif, förbundsombudsman (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Werner, Odd, avdelningsdirektör
Wessman, Sven A., kantor
Westin, Lars, redaktör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Wetterblad, R. Ingmar T., generaldirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Wiggen, Knut, tonsättare
Widestrand, Olle, lektor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Wiklund, Sune, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Wikmark, Martin, musikdirektör (fr.o.m. den 5 september 1977)
Wistrand, Carl, musikintendent (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Wolff, Felix, konservator (fr.o.m. den 1 september 1976)
Zetterqvist, Erland, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Åberg, Lennart, musiker (fr.o.m. den 1 december 1974)
Åhslund, Ulf G., musikpedagog (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Åstrand, Hans, akademisekreterare (fr.o.m. den 1 december 1974)
Örback, Lars, musikstuderande (fr.o.m. den 5 september 1977)
Östlund, Pietur, musiker (fr.o.m. den 1 oktober 1976)

Sekreterare:

Assarson, Birgit, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 31 december 1977)
Halling, Nils-Olov, kanslichef (t.o.m. den 30 juni 1977)

Bitr. sekreterare:

Bergstrand-Wilson, Kerstin (fr.o.m. den 10 augusti t.o.m. den 31 december 1977)
Ozolins, H. Berit, fil. kand. (t.o.m. den 30 juni 1977)

Lokal: Svartmangatan 9, 2 tr., 111 29 Stockholm, tel. 08/11 42 17 (Tapper), 10 18 81 (Bergendahl), 20 97 94 (Bergstrand-Wilson), 20 38 18 (sekretariat), 21 58 72 (kansli)

Direktiven för kommittén, se 1971 års riksdagsberättelse U 46. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse U 22.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har ett stort antal sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper med uppgift att ange förslag i fråga om innehåll och metodik i den reformerade musikutbildningen. Kommittén har den 25 augusti 1977 avgett förslaget En ny musikutbildning - framställning om anslag för budgetåret 1978/79 för att reformera musikutbildningen i högskolan och den 19 september 1977 delbetänkandet (Ds U 1977:15) Dimensionering och lokalisering av den högre musikutbildningen.

Uppdraget till kommittén beräknas vara slutfört den 1 januari 1978.

6. Organisationskommittén (U 1970:62) för högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 april 1970 med uppgift att under universitetskanslersämbetet planera för högre teknisk utbildning och forskning, som avses komma till stånd med anledning av riksdagens beslut över i prop. 1970:88 framlagda förslag. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 27 maj 1971 fungerar kommittén som ledningsorgan för högskolan i Luleå samt som lokal- och utrustningsprogramkommitté för Luleå:

Ordförande:
Edström, John Olof, professor

Ledamöter:
Fors, Sixten R., f. d. byråchef
Hedberg, E. Torbjörn, universitetslektor (fr.o.m. den 6 november 1975)
Henningsson, Lars-Åke, teknolog
Lassinantti, I. Ragnar, landshövding, f.d. led. av riksdagen
Lundberg, Bengt Å., bitr. professor (fr.o.m. den 6 november 1975)
Malmgren, Nils, f. d. kommunalråd
Nordström, Lars, professor
Paul, Karl-Gustav, professor
Pusch, Roland, professor (fr.o.m. den 6 november 1975)
Rosén, Nils-Arne, arkitekt
Östlund, Zolo, kanslichef

Experter:
Andersson, Rune, civilingenjör (fr.o.m. den 15 maj 1974)
Bylund, B. Erik M., professor
Enquist, N. Daniel, avdelningsdirektör
Holm, J. Lennart, generaldirektör
Hällgren, Åke, byrådirektör (fr.o.m. den 17 maj 1976)
Johansson, Karl-Åke, teknolog (fr.o.m. den 13 mars 1974)
Lundqvist, Bo Christer, civilingenjör
Pettersson, N. Ove, professor
Söderberg, Bo K. G., kansliråd
Tennberg, Klas, byrådirektör

Sekreterare:
Enquist, N. Daniel, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 maj 1974)

Direktiven för kommittén, se 1971 års riksdagsberättelse U 48.

Kommittén har slutfört sitt utredningsuppdrag. I egenskap av lokal- och utrustningsprogramkommitté för högskolan i Luleå har kommittén hållit ett sammanträde under tiden november 1976 - juni 1977.

Organisationskommitténs arbete avslutades i och med att den permanenta högskoleorganisationen trädde i kraft den 1 juli 1977.

7. Utredningen (U 1970:63) om skolans inre arbete (SIA)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1970 för att utreda frågan rörande åtgärder för elever med särskilda svårigheter i skolan och därmed sammanhängande frågor, bl. a. skolans arbetsmiljö (se Post- och Inrikes tidn. den 15 juli 1970):

Ordförande:
Orring, Jonas A., generaldirektör (avliden)

Ledamöter:
Beckius, Carin E., kanslichef
Larsson, L. Thorsten, lantbrukare, led. av riksdagen
Mårtensson, Alvar G. G., telearbetare, f. d. led. av riksdagen
Nordstrandh, Ove H., f.d. lektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 oktober 1976)
Richardson, N. Gunnar E., docent, led. av riksdagen
Svenningsson, S. Levi H., fil. kand.

Experter:
Alfredsson, Karl-Erik N., förbundsjurist
Andersson, Bengt Hj., skolinspektör
Anveden, Per Olov, förbundsordförande

Axelsson, Alf W., rektor
Bergman, Folke, skoldirektör
Bergqvist, Bertil, skolinspektör (fr.o.m. den 23 december 1974)
Björk, John G. T., skoldirektör
Dahlquist, Lars, studierektor
Danemar, Anton, rektor
Du Rietz, Lars B. Hj., rektor
Edmark, Birger, rektor
Elam, Lars, skolinspektör
Ehrenfreid, Monica, barnavårdslärare
Ericsson, Tord, rektor
Fredin, Curt, folkbildningskonsulent
Fredriksson, Ella, rektor
Gillström, Åke K., rektor, led. av riksdagen
Granlund, Börje, studerande
Grunewald, Karl R., medicinalråd
Gustafson, K. G. Jan, lektor
Haga, Ingegerd, ombudsman
Hallberg, Lars, sekreterare
Hansson, Bengt, skolkonsulent
Hansson, Nils H., rektor
Hasselquist, Ulla, skolkurator
Hellers, P. A. Hans, förbundsordförande
Henricson, Sven-Eric, undervisningsråd
Hildeberg, Lars, förbundssekreterare
Hälinen, Erkki I., rektor
Jansson, I. A. Gunnar, adjunkt
Javette, Bo, ombudsman
Johannesson, Ingvar, professor
Johansson, Gun, ordförande i Riksförbundet Hem och skola i D-län
Johansson, Lillemor, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 15 januari 1974)
Jonsson, Lars-Eric, rektor
Jönsson, Claes-Göran, speciallärare
Keil, Hans, studerande
Kjellgren, Kjell, tf. byrådirektör (fr.o.m. den 23 december 1974)
Klason, Lars Erik, förbundssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Krantz, Gösta, styrelseledamot i Riksförbundet Hem och skola
Könberg, Björn, rektor (fr.o.m. den 23 december 1974)
Lindgren, Göte, sekreterare
Lindkvist, Gunnar, folkskollärare
Lundberg, Arne, rektor
Löfqvist, Gert E., lektor
Mattson, Ingemar, undervisningsråd
Mattsson, Marly, fritidspedagog

Norberg, Randolph, sekreterare (fr.o.m. den 23 december 1974)
Nordin, Inga L., seminarielärare
Näslund, Stig, studierektor
Olsson, Elisabeth, småskollärare
Paulsson, Solveig, rektor
Philipson, Leif, avdelningsdirektör
Rönnelid, Kjell, adjunkt
Selinder, Inge, fil. kand.
Silenstam, Erik, bibliotekarie
Sjögren, Kerstin, sekreterare
Sjöstedt, Karl-Gösta, studierektor
Stangvik, Gunnar, universitetslektor
Stenlund, Francis, bitr. skoldirektör
Sundberg, Kjell, byrådirektör
Svensson, Ella, lektor
Törnblom, Sten, ombudsman
Törnström, Kjell, studierektor
Wahlström, Tommy, civilekonom (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Waltersson, Bert, sekreterare
Westrup, C. Richard, bitr. skoldirektör
Wiking, Barbro, avdelningsdirektör
Zetterlund, Sven, skoldirektör
Östlund, Harry, bitr. skoldirektör

Arbetande expert:
Du Rietz, Lars B. Hj., rektor

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse U 49.

Utredningen har den 30 juni 1977 överlämnat betänkandet Skolplanering och skolstorlek för vidare bearbetning inom utbildningsdepartementet.

Utredningens arbete är därmed slutfört.

8. Uppsala domkyrkas restaureringskommitté (U 1971:09)

Tillkallade genom Kungl. Maj:ts beslut den 29 januari 1971 med uppgift att dels leda arbetet med Uppsala domkyrkas inre restaurering, dels avge förslag till de skyddsarbeten eller andra åtgärder, som är nödvändiga för det fortlöpande underhållet av domkyrkans yttre, dels i samråd med byggnadsstyrelsen undersöka möjligheterna av och beräkna kostnaderna för sådana åtgärder som krävs för att de provisoriska skyddsåtgärderna vid kyrkans huvudingång skall kunna slopas:

Ordförande:
Edenman, Ragnar H. L., landshövding, f. d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Bergvall, Bengt H., avdelningsdirektör
Bohrn, Erik A., avdelningsdirektör
Hovstadius, O. Sigvard., disponent
Nilsson, S. Clarence, domprost

Expert:
Skoglund, Olof A., byggnadsingenjör

Sekreterare:
Skoglund, Olof A., byggnadsingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Arkitekt:
Porne, G. Åke, arkitekt

Direktiven för kommittén, se 1972 års riksdagsberättelse U 55.

Kommittén har under tiden november 1976 - juni 1977 hållit två sammanträden.

Kommittén har den 30 juni 1977 till kommundepartementet avgett en redogörelse Uppsala domkyrkas restaurering 1971 - 1976.

Uppdraget är därmed slutfört.

9. Utredningen (U 1971:13) angående den fortsatta verksamheten med radio och television inom utbildningsväsendet

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1971 för att utreda den fortsatta verksamheten med radio och television inom utbildningsväsendet (se Post- och Inrikes tidn. den 8 februari 1972):

Ordförande:
Hammar, Carl-Filip, avdelningschef (fr.o.m. den 1 april 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Orehag, N. Lennart H., skoldirektör (fr.o.m. den 1 juli 1977)

Ledamöter:
Ag, Lars E., generaldirektör (t.o.m. den 30 juni 1977)
Hammar, Carl-Filip, avdelningschef (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Lundh, Jan-Henrik, direktör (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Marcus, Lars E. P., direktör (t.o.m. den 30 juni 1977)
Perstedt, Ulf E., fortbildningsledare (t.o.m. den 30 juni 1977)

Experter:
Bohlin, Elsa, sekreterare (fr.o.m. den 15 februari 1974)
Eliasson, H. Torsten Y., lektor
Flinck, N. Rune I., universitetslektor
Fornstedt, Ulf H., avdelningsdirektör

Hammarberg, Peter, studierektor
Hoffman, Margit, redaktör
Hultqvist, Tore, ombudsman
Johansson, K. Inge, förbundsordförande
Larsson, Gösta H. F., sekreterare
Larsson, Helmer E., avdelningsdirektör
Lindal, Kurt G., utredare
Lindblom, Carin, rektor
Lundgren, Rolf A., programdirektör
Lundgren, Stig H. E., direktör
Olsson, H. S. Artur, skolråd
Persson, Henry A., utbildningschef
Rosengren, Bodil, sekreterare
Schyl-Bjurman, Gertrud S., fil. lic.
Sundqvist, Allan, bitr. studierektor
Thorsell, Siv M., avdelningsdirektör
Vestlund, A. G. (Gösta), undervisningsråd
Warby, Elsa M., skolkonsulent
Åkerblom, Dick M., adjunkt
Österberg, Olle, lektor

Sekreterare:
Pettersson, Sten-Åke E., sekreterare (t.o.m. den 30 juni 1977)

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sex sammanträden. Härjämte har sammanträden hållits med utredningens olika expertgrupper.

Utredningen ansvarar för verksamheten vid produktionsenheten i Stocksund. Utredningen upphör i och med tillkomsten av Sveriges Utbildningsradio den 1 januari 1978.

10. Forskningsrådsutredningen (U 1972:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 april 1972 för utredning rörande forskningsråden inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juni 1972):

Ordförande:
Rosén, Nils Gustav K. G., f. d. universitetskansler

Ledamöter:
Ekelund, Ulla G., tillsynslärare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Gustafsson, Bengt E., professor

Gustafsson, Lars I., universitetslektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Ingelstam, Lars E., bitr. professor
Jordan, Kerstin R., redaktör, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Lindahl-Kiessling, Kerstin M., professor
Nordstrandh, Ove H., f.d. lektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Richardson, N. Gunnar E., docent, led. av riksdagen
Segerstedt, Torgny, professor, rektor
Sundgren, E. Roland, ombudsman, led. av riksdagen

Experter:
Dyring, Eric, docent (fr.o.m. den 15 mars 1976)
Holmborn, Börje, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)

Sekreterare:
Landberg, Hans W., docent

Bitr. sekreterare:
Thylander, Olle, byrådirektör (fr.o.m. den 15 juni 1976)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse U 51. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse U 32 samt 1976 års kommittéberättelse U 21.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden.

Utredningen har den 13 oktober 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:52) Forskningspolitik. Till betänkandet hör expertbilagorna (SOU 1977:53) Sektorsanknuten forskning och utveckling. Sex fallstudier, (SOU 1977:54) Information om pågående forskning. Registrering av svensk FoU samt (SOU 1977:55) Forskning i kontakt med samhället.

Uppdraget är därmed slutfört.

11. Utredningen (U 1972:06) om skolan, staten och kommunerna (SSK)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 september 1972 för att utreda ansvarsfördelningen mellan stat och kommun i fråga om grundskolan och gymnasieskolan (se Post- och Inrikes tidn. den 22 september 1972):

Ordförande:
Edam, Carl Tomas H:son, departementsråd (fr.o.m. den 9 november 1977)

Orring, Jonas A., generaldirektör (t.o.m. den 8 november 1977)

Ledamöter:

Andersson, Lennart F. H., studieombudsman, led. av riksdagen
Edam, Carl Tomas H:son, departementsråd (fr.o.m. den 13 februari 1975)
Gillström, Åke K., rektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 13 februari 1975)
Göthberg, Kerstin V., fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 13 februari 1975)
Karlsson, K. J. Urban, internationell sekreterare (fr.o.m. den 13 februari 1975)
Landström, Sten-Sture H., direktör
Lundin, Ulf W., kanslichef (fr.o.m. den 15 oktober 1976)
Nyhage, Hans B., rektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 13 februari 1975)
Olsson, A. Maj Britt, fru (fr.o.m. den 13 februari 1975)

Experter:

Andersson, Lennart, bitr. fortbildningsledare (fr.o.m. den 13 januari 1976)
Andersson, Uno, sektionsordförande
Alexandersson, Rune J., sekreterare (fr.o.m. den 12 september 1974)
Backman, Sven, sekreterare (fr.o.m. den 10 april 1975)
Bergman, Folke, skoldirektör
Björkman, Fredrik, förste länsassessor (fr.o.m. den 14 oktober 1976)
Carlsson, Lennart, skolinspektör
Cornelius, Claes, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 5 april 1974)
Ekelius, Wåge, skolsekreterare (fr.o.m. den 26 augusti 1974)
Eklund, Karl, intendent (fr.o.m. den 18 mars 1974)
Engman, Ove, förste vice förbundsordförande (fr.o.m. den 18 april 1977)
Eriksson, Hilding, bitr. skoldirektör
Fagerström, Jan Peter, studierektor (fr.o.m. den 29 april 1974)
Fogelström, Hans, ombudsman (fr.o.m. den 6 maj 1976)
Furumark, Ann-Marie, byråchef
Grendin, Kurt, undervisningsråd
Gårmark, Thore O., direktör
Hagman, B. Anders, bitr. avdelningsdirektör
Hamber, Hans, undervisningsråd
Hedberg, Anders, sekreterare
Hellers, P. A. Hans, förbundsordförande
Hellzén, Nils, gymnasieinspektör (fr.o.m. den 17 maj 1976)
Henrysson, Sten, professor
Hjalmarsson, Sven, rektor
Holm, Lennart, avdelningsdirektör
Holmberg, Bo, bitr. skoldirektör
Höglind, Lars O., bitr. skoldirektör
Jacobson, Bengt, undervisningsråd (fr.o.m. den 3 september 1974)
Kalin, Göran, förbundsordförande (t.o.m. den 17 april 1977)

Karlerö, Lars-Ingemar, länsskolinspektör (fr.o.m. den 1 september 1976)
Karlin, Bengt, organisationsdirektör
Karlsson, John-Evert, sekreterare
Karlsson, Åke, förste sekreterare (t.o.m. den 14 juni 1977)
Karlsson, Torsten, sekreterare
Kebbon, Lars, direktör
Keil, Hans, studerande (fr.o.m. den 16 april 1975)
Klason, Lars Erik, förbundssekreterare (fr.o.m. den 16 april 1975)
Larsson, Lennart, utbildningschef
Levén, Sören, byrådirektör
Lindstedt-Piltz, Inga, advokat
Lukkari, Bror, byråchef (fr.o.m. den 1 september 1975)
Lundgren, Ulf, bitr. professor
Lundström, Karin E., f.d. undervisningsråd
Lövgren, Esse, undervisningsråd (fr.o.m. den 1 september 1976)
Marklund, O. Sixten A., skolråd
Mundebo, K. Lillemor, utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Mårtensson, Stig, förvaltningschef (fr.o.m. den 7 maj 1974)
Nilsson, Gothard, f. d. landstingsdirektör
Nilsson, Jonny, förbundsordförande (fr.o.m. den 16 april 1975)
Olsson, Sven-Robert, sekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1977)
Palmkvist, Kurt, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 16 april 1975)
Persson, Mårten, fil. mag. (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Petersson, Hans, länsskolinspektör (fr.o.m. den 13 januari 1976)
Reuterswärd, Claes, kanslisekreterare (fr.o.m. den 5 april 1974)
Sahlén, Hans, ombudsman
Stegö, Eskil, rektor
Stenhem, Bengt, kamrer (fr.o.m. den 7 maj 1974)
Stetler, Emil, avdelningsdirektör
Sälgström, Leif, adjunkt
Teveborg, Lennart, skolråd (fr.o.m. den 1 september 1975)
Trozell, Bertil, skolintendent
Törnqvist, Ingvar B., studierektor (fr.o.m. den 1 september 1976)
Vestlund, A. G. (Gösta), undervisningsråd
Wandén, Stig, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1974)
Wester, Jan, e.o. adjunkt
Wik, Lars, avdelningsdirektör

Sekreterare:
Nicklasson, Stina, skolinspektör (fr.o.m. den 1 september 1975)

Lokal: Svartmangatan 9, 3 tr., 111 29 Stockholm, tel. 20 98 93 (sekreteraren), 20 77 57 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse U 55.

Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse U 36 och 1978 års kommittéberättelse del II U 14.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sex sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra kommittéer som berörs av utredningens arbete. Därutöver har ca 30 sammanträden hållits med arbetsgrupper för frågor rörande statsbidrag, fortbildning, statlig skoladministration m. m.

Utredningen överlämnade till utbildningsdepartementet enligt uppdrag i erhållna tilläggsdirektiv det kartläggningsarbete rörande statsbidragen till enskilda och privata skolor, som utförts inom utredningen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

12. Bibelkommissionen (U 1972:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 december 1972 för att nyöversätta Nya testamentet (se Post- och Inrikes tidn. den 19 januari 1973):

Ordförande:
Rodhe, Birgit, rektor

Ledamöter:
Björck, Staffan, professor
Forkman, Göran, docent
Lindström, Harry, fil. lic.
Ljungberg, Blenda M., adjunkt, f. d. led. av riksdagen
Martling, Carl Henrik, direktor
Mattsson, S. M. Lennart, distriktsstudieledare, f. d. led. av riksdagen
Narrowe, Morton H., rabbin (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Vallquist, Gunnel, författare

Experter:
Ahlberg, Bo, lektor (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Alexanderson, Eva, författare (fr.o.m. den 1 juli 1974 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Andersson, Lars, författare (fr.o.m. den 1 september 1977)
André, Gunnel, teol. kand. (fr.o.m. den 1 september 1977)
Bagg, Aron, ingenjör (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Bergsten, Torsten, lektor (fr.o.m. den 1 september 1977)
Blomqvist, Jerker, tf. professor (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Brundin, Gertrud, fil. mag. (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Dewailly, Léon N. G., teol. dr (fr.o.m. den 1 september 1975)
Edman, Stefan, folkhögskollärare (fr.o.m. den 1 september 1977)

Fabricius, Cajus, professor (t.o.m. den 31 augusti 1977)
Frykstam, Alvar, kyrkoherde (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Gellerstam, Martin, docent (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Gerhardsson, Birger, professor
Gothefors, Ulf, rektor (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Hammar, Anna Karin, kyrkoadjunkt (fr.o.m. den 1 september 1977)
Hartman, Lars, professor (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Hartman, Olov, teol. dr (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Hellström, Jan Arvid, docent (fr.o.m. den 1 september 1977)
Hemrin, Sven, teol. lic. (fr.o.m. den 1 september 1977)
Henmark, Kai, författare (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Hidal, Sten, teol. dr (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Hildebrand, Karl-Gustaf, professor (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Huldén, Lars, professor (fr.o.m. den 1 september 1977)
Hägglund, Bengt, bitr. professor (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Illman, Karl-Johan, docent (fr.o.m. den 1 september 1977)
Johnson, Bo, docent (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Johnson, Elsie, teol. lic. (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Julén, Björn, docent (fr.o.m. den 1 september 1977)
Kieffer, René, docent (fr.o.m. den 1 september 1977)
Lindén, Ingemar, docent (fr.o.m. den 1 september 1977)
Lövestam, Evald, bitr. professor (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Mejborn, Nils, studierektor (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Mettinger, N. D. Tryggve, docent (fr.o.m. den 1 november 1977)
Molde, F. Bertil, professor
Mårtensson, Jean-Erik, pastor (fr.o.m. den 1 september 1977)
Nilsson, Nils Gunnar, redaktör (fr.o.m. den 1 juli 1974 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Nilsson, Torsten, folkhögskollärare (fr.o.m. den 1 september 1977)
Nivenius, Olle, biskop (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Norin, Stig, teol. dr (fr.o.m. den 1 september 1977)
Nygren, Åke, talpedagog (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Olingdahl, Göte, lektor (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Paillard, Jean, pater (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Petrén, Erik, lektor (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Rinkmar-Bengtsson, Gun, adjunkt (fr.o.m. den 1 september 1977)
Rodhe, Sten, lektor

Rubinstein, Harry, studierektor (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Stolt, Birgit, professor (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Sundström, Gun-Britt, författare (fr.o.m. den 1 september 1977)
Söderlind, Ulf, direktor (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Söderström, Herbert, redaktör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Tengström, Sven, teol. dr (fr.o.m. den 1 september 1977)
Thorin, Ingemar, kyrkoherde (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Thors, Carl-Eric, professor (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Toll, C. Christopher, professor (fr.o.m. den 1 november 1977)
Westman, Margareta, docent (fr.o.m. den 1 maj 1976)
Wettéus, Bo, pastor (fr.o.m. den 1 september 1977)
Örnberg, Sune, redaktör (fr.o.m. den 1 september 1977)

Översättningsenheten för Nya testamentet:

Ordförande:
Björck, Staffan, professor

Ledamöter:
Block, Per H. L., teol. lic. (fr.o.m. den 1 september 1975)
Jonason, Olov, översättare
Palm, Jonas, professor
Riesenfeld, Harald, professor
Vennberg, Karl, författare

Översättningsenheten för Gamla testamentet:

Ledamöter:
Albrektson, Bertil, professor (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Björck, Staffan, professor (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Malmström, Sten, professor (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Koordinator:
Olsson, Birger, docent (fr.o.m. den 1 juli 1975)

Experter:
Brandt, Krister, pastor (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Gerleman, J. Gillis H., professor (fr.o.m. den 15 november 1975)
Kronholm, B. Tryggve, docent
Ringgren, K. V. Helmer, professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Vitestam, N. Gösta, professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Sekreterare:
Åsberg, Christer, fil. mag.

Bitr. sekreterare:
Jonsson, K. E. Johnny, B. D. (Bachelor of Divinity) (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Nilsson, Herbert, departementssekreterare
Secher, Jörgen, fil. lic.
Wiklander, Bertil, fil. mag., teol. kand. (fr.o.m. den 1 november 1975)

Lokal: Åsgränd 1, 1/2 tr. ög., 752 35 Uppsala, tel. 018/12 83 96 (sekreteraren), 018/12 83 95 (kansli)

Direktiven för kommissionen, se 1974 års riksdagsberättelse U 46. Tilläggsdirektiv, se 1976 års kommittéberättelse U 25 samt 1978 års kommittéberätelse del II U 11.

Bibelkommissionen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sex sammanträden med styrelsen, 13 med översättningsenheten för Nya testamentet samt nio med översättningsenheten för Gamla testamentet.

Kommissionen har den 25 februari 1977 avgett delbetänkandet (Ds U 1977:3) Att översätta apokryferna.

Kommissionens arbete kommer att pågå under hela år 1978.

13. Folkhögskoleutredningen (U 1972:08)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 december 1972 för att utreda folkhögskolans framtida uppgifter (se Post- och Inrikes tidn. den 19 januari 1973):

Ordförande:
Alemyr, Stig R., folkhögskolerektor, led. av riksdagen

Ledamöter:
Bengtsson, Marianne, kurator
Hercules, Jan, departementssekreterare
Högemark, Karl H., folkhögskolerektor
Johansson, Berndt O. L., departementssekreterare
Lindell, Carl Gustaf, folkhögskolerektor
Stålhammar, Bert E. J., skolinspektör, f. d. led. av riksdagen
Vinthagen, Rolf, landstingsråd (fr.o.m. den 1 april 1976)
Walldin, Carin, ombudsman

Experter:
Bjerlöw, Jan T., hovrättsassessor (fr.o.m. den 18 juni 1975)
Göthberg, Bo, folkhögskolinspektör (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Johansson, Sigurd, folkhögskolerektor (fr.o.m. den 2 juni 1975)
Jonsson, Erland, docent
Svärd, Stig, studiesekreterare (fr.o.m. den 15 februari 1974)

Söderbäck, Helmer, folkhögskolerektor (fr.o.m. den 1 maj 1974)
Wadbeck, Wilhelm, revisor

Sekreterare:
Johnson, Inez, byrådirektör

Bitr. sekreterare:
Kihlén, Margret, folkhögskollärare

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse U 47.

Utredningen har under tiden november 1976 - mars 1977 hållit sex sammanträden.

Utredningen har den 24 mars 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:8) Folkhögskolan 2.

Uppdraget är därmed slutfört.

14. 1973 års betygsutredning (U 1973:01)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 februari 1973 för att pröva frågan om betygsättningen i grundskola och gymnasieskola (se Post- och Inrikes tidn. den 10 mars 1973):

Ordförande:
Sandgren, C. Lennart, generaldirektör

Ledamöter:
Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen
Håvik, I. Doris H., assistent, led. av riksdagen
Hörlén, E. Linnea, adjunkt, led. av riksdagen
Jönsson, Hans E., ombudsman, led. av riksdagen
Nilsson, H. Christer, socionom, led. av riksdagen
Strindberg, Per-Olof J., länsombudsman, led. av riksdagen

Experter:
Arvidsson, Olof (Olle), rektor
Berglind, Claes G., yrkesvalslärare (fr.o.m. den 19 augusti 1975)
Båvenholm, Siv, redaktör
Carlsson, Leif, lektor
Darnell, Eva, studievägledare (fr.o.m. den 27 februari 1976)
Dihlström, Klas, lektor
Elfving, Arne, rektor (fr.o.m. den 30 april 1974)
Ellnebrand, Rolf, ombudsman
Georén, Sven, ingenjör
Gullberg, Bo, forskningsassistent (fr.o.m. den 30 januari 1975)
Henriksson, Jan Olof, skoldirektör (fr.o.m. den 27 februari 1976)

Holm, Lennart, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 27 februari 1976)
Honkanen, Jaakko, syokonsulent (fr.o.m. den 27 februari 1976)
Kastan, Agnes, byrådirektör (fr.o.m. den 30 april 1974)
Kjellberg, Lars, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 30 april 1974)
Klason, Lars Erik, förbundssekreterare
Levén, Sören L., skolkonsulent (fr.o.m. den 27 februari 1976)
Lindbom, Marcus, studierektor (fr.o.m. den 27 februari 1976)
Lundahl, Stig, rektor (fr.o.m. den 27 februari 1976)
Lönnroth, Ann Mari, redaktör
Marklund, J. Sören, yrkesvalslärare (fr.o.m. den 14 oktober 1976)
Mundebo, K. Lillemor, utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Niléhn, Kerstin U. L., psykolog (fr.o.m. den 27 september 1975)
Nilsson, Rolf, studierektor (fr.o.m. den 27 februari 1976)
Nilsson, Sven, sekreterare
Norborg, Anne Charlotte, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 24 juli 1976)
Nordfors, Lennart, studerande (fr.o.m. den 10 september 1976)
Paul, Lars, ombudsman (fr.o.m. den 12 januari 1976)
Rehman, Ann-Mari, hushållslärare (fr.o.m. den 14 oktober 1976)
Schelin, Leif Ericsson, fil. mag.
Sjöström, Hans, redaktionschef
Skogqvist, Hans, expert (fr.o.m. den 27 februari 1976)
Stegö, Eskil, rektor (fr.o.m. den 27 februari 1976)
Svensson, Anders, rektor
Svensson, Johnny, sekreterare (fr.o.m. den 19 augusti 1975)
Sääf, Birger, rektor (fr.o.m. den 30 april 1974)
Thoursie, Kerstin A., tf. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Westerman, Lars, rektor (fr.o.m. den 27 februari 1976)
Westöö, Märta, adjunkt (fr.o.m. den 27 februari 1976)

Sekreterare:
Löfqvist, Gert E., skolinspektör

Bitr. sekreterare:
Färm, Gunnel, ombudsman, landstingsledamot (fr.o.m. den 2 mars 1974)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse U 48.

Utredningen har under tiden november 1976 - april 1977 hållit sju sammanträden.

Utredningen har den 13 april 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:9) Betygen i skolan.

Uppdraget är därmed slutfört.

15. Utlandsskoleutredningen (U 1974:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 maj 1974 för utredning rörande svensk undervisning i utlandet (se Post- och Inrikes tidn. den 8 juni 1974):

Ordförande:
Alemyr, Stig R., folkhögskolerektor, led. av riksdagen

Ledamöter:
Karlsson, K. Gösta, folkhögskolerektor, led. av riksdagen
Rönnung, Catarina E. M., led. av riksdagen

Experter:
Fältheim, Åke A., f. d. undervisningsråd (fr.o.m. den 1 april 1976)
Hallmo, Gunnar, hovrättsråd (fr.o.m. den 16 mars 1977)

Sekreterare:
Berggren, Anne Marie, fil. mag. (fr.o.m. den 1 september 1974 t.o.m. den 14 maj 1977)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse U 50.

Utredningen har under tiden november 1976 - maj 1977 hållit 13 sammanträden.

Utredningen har den 11 maj 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:21) Svensk undervisning i utlandet.

Uppdraget är därmed slutfört.

16. 1974 års lärarutbildningsutredning (U 1974:04) - LUT 74

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 maj 1974 för att utreda lärarutbildningens mål, struktur och innehåll (se Post- och Inrikes tidn. den 25 juni 1974):

Ordförande:
Bosson-Nordbö, Maj, f. d. skolråd

Ledamöter:
Dahl, R. Birgitta, led. av riksdagen
Gustafsson, Lars I., universitetslektor, led. av riksdagen
Hansson, Bertil, kommunalråd
Larsson, Lennart, utbildningschef (fr.o.m. den 1 september 1974)
Marcusson, Sten G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 8 december 1976)
Nordstrandh, Ove H., f.d. lektor, led. av riksdagen

Persson, Henry A., utbildningschef (fr.o.m. den 1 september 1974)
Persson, Sten, sekreterare
Rogestam, A. Christina, avdelningschef, led. av riksdagen

Experter:
Andersson, Björn, adjunkt (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Andersson, Stig, rektor (fr.o.m. den 5 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Askling, Berit, lektor (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Berggren, Lennart, lektor (fr.o.m. den 1 t.o.m. den 16 april 1977)
Björkman, Jerker, ombudsman (fr.o.m. den 2 januari 1975)
Brolin, Hans, lektor (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Bäckström, Maja, undersköterska (fr.o.m. den 5 oktober 1977)
Christofferson, Birger, rektor (fr.o.m. den 20 mars 1975)
Edholm, Edmund, studierektor (fr.o.m. den 1 september 1976 t.o.m. den 28 februari 1977 och fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 31 oktober 1977)
af Ekenstam, Adolf, lektor (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Eklund, Solveig, fritidspedagog (fr.o.m. den 20 mars 1975)
Elam, Lars, skolinspektör (fr.o.m. den 18 oktober 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)
Fjällhed, Åke, fortbildningsledare (fr.o.m. den 16 augusti 1976)
Fogelström, Hans, ombudsman (fr.o.m. den 5 oktober 1977)
Fransson-Belohorka, Birgitta, hushållslärare (fr.o.m. den 5 oktober 1977)
From, Hans-Sören, studerande (fr.o.m. den 29 april 1975)
Gran, Bertil, lektor (fr.o.m. den 20 mars 1975)
Hanstorp, Erling, studierektor (fr.o.m. den 16 augusti 1976 t.o.m. den 31 maj 1977 och fr.o.m. den 15 augusti 1977)
Hellström, Sten, lektor (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Henricson, Sven-Eric, undervisningsråd (fr.o.m. den 16 auguusti 1976)
Hultgren, Lennart, lektor (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Håkansson, Ivar, adjunkt (fr.o.m. den 5 oktober 1977)
Jalling, Hans G. T., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 16 augusti 1976)
Jansson, Sven, studierektor (fr.o.m. den 16 augusti 1976 t.o.m. den 31 maj 1977 och fr.o.m. den 15 augusti 1977)
Javette, Bo, ombudsman (fr.o.m. den 2 januari 1975)
Karlsland, Bernt, adjunkt (fr.o.m. den 27 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Karlsson, Siv, seminarielärare (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Kristoferson, Tord, lektor (fr.o.m. den 27 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Lareke, Carl-Axel, lektor (fr.o.m. den 2 januari 1975)
Larsson, Tore, studierektor (fr.o.m. den 24 maj 1976)
Lundberg, P. J. Thorsten, rektor (fr.o.m. den 16 augusti 1976 t.o.m. den 31 maj 1977 och fr.o.m. den 15 augusti 1977)
Lunde, Ingrid, kanslichef (fr.o.m. den 2 januari 1975)

Löfqvist, Stig, fortbildningsledare (fr.o.m. den 18 oktober 1976)
Malmberg, Per, lektor (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Mattsson, Lennart, rektor (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Mundebo, K. Lillemor, utredningssekreterare (fr.o.m. den 5 oktober 1977)
Nilsson, Ingemar, skolkonsulent (fr.o.m. den 27 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Nilsson, Lars G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 2 januari 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Nordin, Karl-Anders, lektor (fr.o.m. den 20 mars 1975)
Nordström, Sixten, utbildningsledare (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Pettersson, Lennart, skolinspektör (fr.o.m. den 27 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Ringborg, Matts, studerande (fr.o.m. den 5 oktober 1977)
Ronnheden, Gunvor, konsulent (fr.o.m. den 16 april t.o.m. den 15 maj 1977)
Rosendahl, Gunnar, studierektor (fr.o.m. den 16 augusti 1976)
Rubenson, Kjell, fil. dr (fr.o.m. den 5 oktober 1977)
Sellergren, Ulf, rektor (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Skagert, Stig, adjunkt (fr.o.m. den 16 augusti 1976)
Sondér, Ebbe, yrkeslärare (fr.o.m. den 5 oktober 1977)
Stern, Tommy, studierektor (fr.o.m. den 28 april 1977)
Svingby, Gunilla, fil. lic. (fr.o.m. den 1 september 1975)
Söderberg, Bo, teckningslärare (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Sörensen, Christer, lektor (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Wallgren, Åke, adjunkt (fr.o.m. den 1 oktober t.o.m. den 31 december 1977)
Wallin, Erik, bitr. professor (fr.o.m. den 1 september 1975)
Vikhoff, Brita, mellanstadielärare (fr.o.m. den 27 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Zetterlund, Sven, skoldirektör (fr.o.m. den 29 april 1975)
Åberg, Gertrud, småskollärare (fr.o.m. den 27 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Åkerström, Göran, metodiklärare (fr.o.m. den 27 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)

Sekreterare:
Österling, A. Olov (Olle), rektor (fr.o.m. den 15 augusti 1974)

Bitr. sekreterare:
Atterfors, Kerstin, byrådirektör (fr.o.m. den 15 september 1977)
Eklund, Harald, lektor (fr.o.m. den 1 november 1974)
Lekander-Isacsson, Gunilla, fil. mag. (fr.o.m. den 1 september 1975 t.o.m. den 9 oktober 1977)

Sellergren, Ulf, rektor (fr.o.m. den 22 augusti 1977)
Stahle, Gun, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1976)
Ternström, Anders, skolkonsulent (fr.o.m. den 15 oktober 1974)

Lokal: Skeppargatan 51, 114 58 Stockholm, tel. 63 68 33 (Österling), 67 53 81 (Atterfors), 63 68 36 (Eklund), 63 68 37 (Sellergren), 63 26 64 eller 763 17 81 (Stahle), 63 68 35 (Ternström), 63 26 18 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse U 51. Tilläggsdirektiv, se 1976 års kommittéberättelse U 36 och 1978 års kommittéberättelse del II U 3.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har hållits tio sammanträden med en särskild arbetsgrupp för frågan om lärarutbildningens innehåll och struktur, åtta sammanträden med en särskild arbetsgrupp för frågan om lärarutbildningens specialiseringsgrad, sju sammanträden med en särskild referensgrupp för frågan om återkommande fortbildning och ett sammanträde med en särskild referensgrupp för frågan om utbildning av lärare för gymnasieskolan och vuxenutbildningen.

Utredningen har i januari 1977 publicerat rapporterna (Ds U 1977:1) Stadieindelning och lärarnas specialiseringsgrad och (Ds U 1977:2) Mål för lärarutbildning. Några principiella synpunkter, i april 1977 diskussionsskriften Lärarutbildningens specialiseringsgrad samt i december 1977 rapporten (Ds U 1977:21) Lärarutbildning - svenska erfarenheter och internationella utvecklingslinjer.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

17. Forskarutbildningsutredningen (U 1974:06)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 april 1974 för att utreda vissa frågor rörande forskarutbildningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 juni 1974):

Ordförande:
Gadd, P. E. Arne, revisionsdirektör, led. av riksdagen

Ledamöter:
Eliasson, Anna B., fil. mag., led. av riksdagen
Gradin, Anita I., departementssekreterare, led. av riksdagen
Lindahl-Kiessling, Kerstin M., professor
Magnusson, David, professor
Karlberg, Bengt, docent
Lagneborg, Rune, professor

Experter:

Appelgren, Fingal, byrådirektör (fr.o.m. den 11 september 1976)
Dahl, Sonja M., departementssekreterare (fr.o.m. den 12 maj 1975)
Egelstedt, T. A. Ingemar, förste sekreterare (fr.o.m. den 14 september 1976)
Ehrnst, Anneka, med.lic. (fr.o.m. den 11 september 1976)
von Euler-Chelpin, Curt, professor (fr.o.m. den 11 september 1976)
Fransson, Lars, universitetsadjunkt (fr.o.m. den 11 september 1976)
Graninger, B. E. Göran, utbildningsledare (fr.o.m. den 22 augusti 1975)
Kim, Lillemor A. B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 11 september 1976)
Kirsebom, Bjarne A., kanslisekreterare (fr.o.m. den 12 maj 1975)
Lind, K. Ingemar B., universitetslektor (fr.o.m. den 12 maj 1975)
Lindsten, Jan, professor (fr.o.m. den 11 september 1976)
Meijer, Hans A. G., professor, rektor (fr.o.m. den 12 maj 1975)
Orava, Olavi A. (Olle), byråchef (fr.o.m. den 11 september 1976)
Sandqvist-Örnberg, Berit M.-L., kanslichef (fr.o.m. den 1 april 1977)
Uvnäs, Börje, professor (fr.o.m. den 11 september 1976)
Wersäll, Jan O., professor (fr.o.m. den 11 september 1976)
Widgren, Greger G., departementssekreterare (fr.o.m. den 11 september 1976)
Åkesson, Hans O., professor (fr.o.m. den 11 september 1976)
Östberg, Göran, byrådirektör (fr.o.m. den 11 september 1976)

Sekreterare:

Franzén, S. Anders, departementssekreterare (fr.o.m. den 19 september 1974)

Bitr. sekreterare:

Andersson, B. E. Christer, fil. kand. (fr.o.m. den 28 augusti 1975)
Major, Anders P., socionom (fr.o.m. den 1 april 1975 t.o.m. den 31 maj 1977)
Svensson, Roger G. I., forskningssekreterare (fr.o.m. den 14 april 1975)
Wallin, Kerstin, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 september 1976)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse U 53. Tilläggsdirektiv, se 1976 års kommittéberättelse U 37.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 18 sammanträden, varav fyra tvådagarssammanträden. Under tiden november 1976 - januari 1977 anordnade utredningen fyra symposier med företrädare för universitet och högskolor, forskningsfinansierande organ samt personal- och studerandeorganisationer.

Utredningen har den 15 november 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:63) Fortsatt högskoleutbildning.

Uppdraget är därmed slutfört.

18. Organisationskommittén (U 1974:07) för riksantikvarieämbetet och vissa museer

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 juli 1974 för riksantikvarieämbetet och vissa museer:

Ordförande:
Svensson, Gunnar, departementsråd

Ledamöter:
Engman, Jan G., avdelningschef
Petri, Gunnar G. B., departementsråd

Sakkunnig:
Inger, Björn J. P. B., rådman (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Experter:
Berg, Jonas, förste intendent (fr.o.m. den 15 mars 1976)
Bergengren, B. Göran, intendent (fr.o.m. den 15 mars 1976)
Biörnstad, Margareta, överantikvarie (fr.o.m. den 7 oktober 1974)
Bjurström, Per Gunnar, förste intendent (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Gozzi, A. Sören, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Gyllensvärd, Bo V., museidirektör (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Hedqvist, Eric H., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Holmquist, Kersti, förste intendent (fr.o.m. den 15 mars 1976)
Inger, Björn J. P. B., rådman (fr.o.m. den 1 juli 1975 t.o.m. den 31 januari 1977)
Isaksson, P. Olov, museidirektör (fr.o.m. den 7 oktober 1974)
Ljungberg, Sven H., byrådirektör (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Nilsson, Skans Torsten, förste intendent (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Norberg, Dag L., professor (fr.o.m. den 7 oktober 1974)
Nordenson, Eva V., föreståndare för Kulturhistoriska museet i Lund (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Olsson, Anthe, hantverkare (fr.o.m. den 7 oktober 1974)
Olsson, Eva H. M., kansliskrivare (fr.o.m. den 15 mars 1976)
Oxhammar, Greger E. O., byrådirektör (fr.o.m. den 15 mars 1976)
Pålsson, E. Roland, riksantikvarie (fr.o.m. den 7 oktober 1974)
Rosander, Göran F. Jeansson, förste intendent (fr.o.m. den 15 mars 1976)
von Schantz, Philip, museidirektör (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Styrenius, Carl-Gustaf Y., museidirektör (fr.o.m. den 7 oktober 1974)
Trotzig, C. J. Gustaf, förste antikvarie (fr.o.m. den 7 oktober 1974)
Zachrisson, K. Sune R., styresman (fr.o.m. den 15 mars 1976)

Sekreterare:
Eurenius, Birgitta I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 mars 1977)
Rönström, B. Thomas, departementssekreterare (t.o.m. den 14 mars 1977)

Bitr. sekreterare:
Grunewald, Ingelise, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 12 maj 1977)
Jonsson, Anita L., departementssekreterare (t.o.m. den 11 maj 1977)

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse U 54.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tio sammanträden. Kommittén har den 28 september 1977 avgett betänkandet (Ds U 1977:16) Nordiska museet och i särskild skrivelse samma dag avgett förslag till en gemensam organisation för livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet. Kommittén har vidare den 25 oktober 1977 avgett en promemoria angående organisation för arkitekturmuseet.
Uppdraget är därmed slutfört.

19. Radioutredningen (U 1974:08)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1974 för utredning om radions och televisionens fortsatta utveckling (se Post- och Inrikes tidn. den 19 juli 1974):

Ordförande:
Löwbeer, Hans, universitetskansler (fr.o.m. den 1 april 1975)

Ledamöter:
Björck, Anders P.-A., redaktör, led. av riksdagen
Engman, Barbro B., avdelningsordförande, led. av riksdagen
Ferm, Anders, förlagschef
Leander, B. E. Ingemar, folkskollärare, led. av riksdagen
Mattsson, Kjell A., led. av riksdagen
Molin, Björn A., docent, led. av riksdagen

Experter:
Assarson, Per A., rådman (fr.o.m. den 15 november 1974)
Boethius, A. V. Monica, direktör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Byggdal, G. Torsten, sektionschef (fr.o.m. den 15 november 1974)
Carlson, John-Sune, producent (fr.o.m. den 20 januari 1975)
Dahlberg, Hans, programredaktör (fr.o.m. den 20 januari 1975)
Enquist, Per Olov, författare (fr.o.m. den 15 november 1974)
Eurenius, Birgitta I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 oktober 1975)
Forsell, Torbjörn, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 oktober 1975)
Furuhagen, Hans F. G., redaktör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Gerle, Hans E., budgetchef (fr.o.m. den 15 november 1974)
Göransson, Bengt, direktör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Hadenius, Stig G., docent (fr.o.m. den 15 november 1974)
Hammar, Carl-Filip, avdelningschef (fr.o.m. den 15 november 1974)

Hansson, Oloph A., direktör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Hemberg, B. S. Eskil, tonsättare (fr.o.m. den 15 november 1974)
Holmbäck, M. Bure O., utredningschef (fr.o.m. den 15 oktober 1975)
Höijer, Björn, avdelningschef (fr.o.m. den 15 november 1974)
Ivre, Ivar G. E., planeringschef (fr.o.m. den 15 november 1974)
Jackert, Clas S:son, organisationsdirektör (fr.o.m. den 15 april 1975)
Kampmann, Hack, programredaktör (fr.o.m. den 15 november 1974 t.o.m. den 20 juli 1977)
Kleberg, Carl-Johan V. E. M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Krantz, Leif, regissör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Körner, Sten G., landsarkivarie (fr.o.m. den 15 oktober 1975)
Lannegren, Göran S., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 november 1974)
Larsson, P. Härje, informationschef (fr.o.m. den 15 november 1974)
Lång, Carl-Olof A., programråd (fr.o.m. den 15 november 1974)
Mannheimer, Carin B., regissör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Nilsson, Olle, chefredaktör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Olsson, Agne Henry O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1975)
Pennlöv, Jan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 10 september 1975)
Sanfridsson, K. I. Arne, driftschef (fr.o.m. den 15 november 1974)
Sjögren, Henrik A. S., informationschef (fr.o.m. den 15 november 1974)
Stenbeck, I. Magnus (Manne) G., planeringschef (fr.o.m. den 15 november 1974)
Svensson, Bo E., departementsråd (fr.o.m. den 1 november 1975)
Tjernström, Sune, direktör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Westerståhl, H. Jörgen, professor (fr.o.m. den 15 november 1974)
Wärneryd, Karl-Erik, professor (fr.o.m. den 15 november 1974)

Sekreterare:
Göransson, Lars O., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1974)

Bitr. sekreterare:
Hultén, A. Olof, ekon. lic. (fr.o.m. den 7 oktober 1974)
Källqvist, Åke, utredningsledare (fr.o.m. den 15 april 1975)
Nilsson, S. Lennart, universitetslektor (fr.o.m. den 1 december 1974)
Sundkvist, Leif G., civilekonom (fr.o.m. den 15 oktober 1974)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse U 55.

Utredningen har under tiden november 1976 - april 1977 hållit elva sammanträden.

Utredningen har den 29 april 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:19) Radio och TV 1978 - 1985.

Uppdraget är därmed slutfört.

20. Samarbetskommittén (Ju 1974:11) för långsiktsmotiverad forskning

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1974 att ingå i en kommitté för långsiktsmotiverad forskning i anslutning till verksamheten inom forskningsråden och motsvarande organ:

Ordförande:
Hägerstrand, S. Torsten E., professor

Ledamöter:
Bergqvist, Jan G., pol. mag., led. av riksdagen
Fehrm, E. Martin, tekn. dr
Tham, Carl G. W., statssekreterare, ers. för led. av riksdagen
Thunberg, S. Anne Marie, teol. lic.

Experter:
Eriksson, E. Olof, professor
Fröier, Kåre, professor (fr.o.m. den 15 september 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)
Hökfelt, Bernt M., professor
Ingelstam, Lars E., bitr. professor
Johansson, Olle, professor (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Landberg, Hans W., docent
Lönnroth, N. Erik M., professor
Oscarsson, Bo S. I., kanslichef
Rydberg, H. Jan A., professor
Svensson, Nils-Eric, direktör

Huvudsekreterare:
Karlqvist, Anders, tekn. lic.

Sekreterare:
Öberg, N. Sture, fil. dr

Lokal: Sveavägen 166, 14 tr., 113 46 Stockholm, tel. 08/31 76 62, 32 51 71

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse Ju 64.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har ca 20 sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper för att förbereda nya projekt på väsentliga forskningsområden.

Kommittén är sedan juli 1977 knuten som en delegation till Forskningsrådsnämnden under namnet Delegationen för långsiktsmotiverad forskning.

21. Utredningen (U 1975:01) rörande viss klinisk odontologisk verksamhet

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 december 1974 för att utreda organisationen av den kliniska verksamhet som bedrivs i anslutning till odontologisk utbildning och forskning (se Post- och Inrikes tidn. den 31 januari 1975):

Ordförande:
Olsson, Bengt K., landshövding

Ledamöter:
Egelstedt, T. A. Ingemar, förste sekreterare
Hedlin, John W. A., medicinalråd
Hedlund, Bengt N. R., kommunalråd
Lundberg, K. Max, professor
Rydback, Lennart, överdirektör

Experter:
Artbäck, Erland, intendent (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Sjöström, J. Folke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Wedel, Bengt, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Sekreterare:
Strandell, Hans V., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 maj 1975)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse U 43.

Utredningen har under tiden november 1976 - september 1977 hållit 13 sammanträden.

Utredningen har den 22 september 1977 avgett betänkandet (Ds U 1977:18) Tandvård med odontologisk utbildning och forskning.

Uppdraget är därmed slutfört.

22. Skeppsholmsgruppen (U 1975:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 februari 1975 för att fortlöpande medverka i den fortsatta planeringen av Skepps- och Kastellholmarna:

Ordförande:
Svensson, Gunnar, departementsråd

Ledamöter:
Morling, Bertil, departementssekreterare
Norell, Thomas P., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Zetterquist, Urban G., departementssekreterare (t.o.m. den 30 juni 1977)

Experter:
Sjöberg, Svante, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Törnquist, Harry E., byggnadsråd (fr.o.m. den 1 maj 1976)

Sekreterare:
Lönngren, Kerstin, byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Sjöberg, Svante, departementssekreterare (t.o.m. den 30 juni 1977)

Bitr. sekreterare:
Dillner-Thorsson, Monica A. M., departementssekreterare (fr.o.m. den 24 juni 1975)

Lokal: Utbildningsdepartementet, Mynttorget 1, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 10 00 (växel), 763 17 60 (Lönngren), 763 18 66 (Dillner-Thorsson)

Gruppens uppgift är att - med utgångspunkt i vad som anförts i prop. 1974:34 (s. 19) - i samråd med byggnadsstyrelsen och statens förhandlingsnämnd samt i samverkan med berörda kommunala organ fortlöpande medverka i den fortsatta planeringen av Skepps- och Kastellholmarna.

Några särskilda direktiv därutöver har ej meddelats.

Gruppen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit ett sammanträde samt haft överläggningar med Stockholms kommun, byggnadsstyrelsen och av gruppens arbete berörda verksamheter.

Gruppen beräknar slutföra sitt arbete under år 1978.

23. Centrala organisationskommittén (U 1975:04) för högskolereformen (H 75)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975 (se Post- och Inrikes tidn. den 21 juli 1975):

Ordförande:
Sandgren, C. Lennart, generaldirektör

Ledamöter:
Egardt, Peter A. N., fil. kand.
Forsberg, Wilhelm, landstingsråd
Gebart-Andersson, Thorborg S., lektor
Gustafsson, Lars I., universitetslektor, led. av riksdagen
Haldén, J. O. Folke, direktör
Landström, Sten-Sture H., direktör
Larsson, A. Lennart, utbildningschef
Larsson, L. Thorsten, lantbrukare, led av riksdagen
Lundgren, Georg E. H., professor, rektor

Löwbeer, Hans, universitetskansler
Marcusson, Sten G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 19 oktober 1976)
Nilsson, Sven, sekreterare
Sköld, Lars G., överdirektör

Ledamöter vid behandlingen av frågor om centrala och regionala myndigheters kansli- och personalorganisation:
Berglund, Erik Å. R., utredningschef (fr.o.m. den 15 juli 1975)
Jalling, Hans G. T., avdelningsdirektör
Löfroth, Inger B., byrådirektör

Experter:
Branting, Göran, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Brinning, Inger E., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Ehnmark, E. Erik, informationschef (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Hälleberg, Allan, sekreterare (fr.o.m. den 1 september 1975)
Karlsson, Åke, förste sekreterare (fr.o.m. den 1 september 1975)
Kirsebom, Bjarne A., kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Olsson, Arne S. T., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Sandqvist-Örnberg, Berit M.-L., kanslichef (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Skoglund, S. Owe, byråchaf (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Thoursie, Kerstin A., tf. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Törnqvist, Ingvar B., studierektor (fr.o.m. den 1 september 1975)

Sekreterare:
Ringborg, S. Erland, byråchef

Direktiven för kommittén, se 1976 års kommittéberättelse U 46.

Kommittén har under tiden november - december 1976 hållit två sammanträden och i december 1976 avgett bl. a. förslag till förordning om lärare vid statliga högskoleenheter.

Uppdraget är därmed slutfört.

24. Beredningen (U 1975:05) för internationellt utbildningssamarbete

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 15 maj 1975 för försöksverksamhet rörande utbildningssamarbete med vissa utvecklingsländer:

Ordförande:
Östlund, Hans-Erik, departementsråd

Ledamöter:
Döös, Sten-Olof, avdelningschef (fr.o.m. den 23 juni 1976)
Johansson, Bengt A. W., budgetchef (t.o.m. den 31 mars 1977)

Johansson, Sven-Olof, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 30 september 1977)
Karlström, Lars G., kansliråd (fr.o.m. den 15 maj 1976 t.o.m. den 31 mars 1977)
Lönnberg, Åke, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Palmlund, Thord G., departementsråd (fr.o.m. den 23 juni 1975)
Persson, Bengt Rudolf, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1977)
Rangrost, Johny A. P., departementssekreterare (fr.o.m. den 28 juni 1976 t.o.m. den 31 mars 1977)
af Sillén, Jan, departementsråd (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Sjöström, Leif H. A., kansliråd (t.o.m. den 30 september 1977)
Öhman, Carl-Ivar, kansliråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Ölander, Jan, kansliråd (fr.o.m. den 1 april 1977)

Sakkunniga:
Bergström, Olof W., avdelningschef (fr.o.m. den 1 t.o.m. den 31 maj 1977)
Granander, Stig, skolkonsulent (fr.o.m. den 1 t.o.m. den 31 maj 1977)
Larsson, Gösta H. F., sekreterare (fr.o.m. den 1 t.o.m. den 31 maj 1977)
Lind, Åke, ingenjör (fr.o.m. den 1 t.o.m. den 31 maj 1977)
Thoursie, Ragnar D. A., byråchef (fr.o.m. den 1 t.o.m. den 31 maj 1977)
Torlén, Jan, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 t.o.m. den 31 maj 1977)

Experter:
Andersson, Christian, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 15 februari 1977)
Beijer, Rolf, byråchef (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Fogelström, Hans, ombudsman (fr.o.m. den 25 mars 1977)
Fries, Jöran, bitr. professor (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 15 februari 1977)
Helin, Bertil, skolkonsulent (fr.o.m. den 7 mars t.o.m. den 16 september 1977)
Holmberg, Johan, forskningsassistent (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 15 februari 1977)
Jansson, Jan, studierektor (fr.o.m. den 7 mars 1977)
Lindberg, Ingemar, kansliråd (fr.o.m. den 20 oktober 1976 t.o.m. den 30 april 1977)
Norén, Sten, jägmästare (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 15 februari 1977)
Rinneby, Åke, sjukhusingenjör (fr.o.m. den 15 oktober t.o.m. den 31 december 1977)
Stark, Birger, socialchef (fr.o.m. den 20 oktober 1976 t.o.m. den 30 april 1977)

Thunström, Gunnar, jägmästare (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 15 februari 1977)
Wilén, Bo, byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)

Experter i referensgrupp:
Axelsson, Carl-Axel, byråchef (fr.o.m. den 7 mars 1977)
Hjelm, Sture, byrådirektör (fr.o.m. den 7 mars 1977)
Lindstrand, Leif, byggnadsråd (fr.o.m. den 7 mars 1977)
Lundeberg, Christer, undervisningsråd (fr.o.m. den 7 mars 1977)
Rydegran, Gunnar, direktör (fr.o.m. den 7 mars 1977)
Åshuvud, Olof, direktör (fr.o.m. den 7 mars 1977)

Sekreterare:
Karlén, Ingvar, byrådirektör

Bitr. sekreterare:
Alton, Finn, byrådirektör
Hökerberg, Annika S. O., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 24 januari 1977)

Lokal: Jakobsgatan 15-17, 2 tr., 111 52 Stockholm, tel. 08/119474 (sekreteraren), 08/10 96 71 (bitr. sekreteraren), 08/10 96 48 (kansli)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Beredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av beredningens verksamhet. Därutöver har fyra sammanträden hållits med en särskild referensgrupp i samband med en förprojektering av yrkesutbildningsinstitutioner i Algeriet. Vidare har beredningen skickat ut utredningsgrupper och enskilda experter till Libyen, Egypten och Algeriet för olika utredningsuppdrag. Representanter för beredningen har besökt Algeriet, Libyen, Egypten, Iran och Tunisien.

Beredningens arbete är av försökskaraktär. En väsentlig andel av arbetsuppgifterna kan komma att övertas av det av riksdagen beslutade utbildningsbolaget som planeras komma till stånd under 1978.

25. Biblioteks- och dokumentationssamverkanskommittén (U 1975:06) (BIDOK)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975 för att utreda ett centralt biblioteksorgan m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 11 juli 1975):

Ordförande:
Moberg, Sven T., generaldirektör

Ledamöter:
Almefelt, Paul V., byråchef
Janson, D. Birgitta, tf. överbibliotekarie
Nilsson, Jan A. B., länsbibliotekarie
Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen
Tell, Björn V., överbibliotekarie
Willers, Uno E. W., riksbibliotekarie

Experter:
Brynielsson, Harry A. B., civilingenjör (fr.o.m. den 15 februari 1977)
Hermanson-Snickars, Folke, tf. biblioteksråd (fr.o.m. den 1 april 1976)
Höglund, Olov, organisationsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Sträng, Arne, länsbibliotekarie (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Thomasson, Björn E., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 februari 1977)
Wedel, Bengt, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975 t.o.m. den 14 februari 1977)

Sekreterare:
Holmborn, Börje, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)

Bitr. sekreterare:
Alexanderson, Bengt I., förste bibliotekarie (fr.o.m. den 15 februari 1977)
Sträng, Arne, länsbibliotekarie (fr.o.m. den 8 september 1975 t.o.m. den 31 januari 1977)

Direktiven för kommittén, se 1976 års kommittéberättelse U 48.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 15 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och organisationer. Därutöver har tio sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper.

Kommittén har gemensamt med SINFDOK-utredningen den 20 oktober 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:71) Vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning.

Uppdraget är därmed slutfört.

26. LUP-utredningen (U 1975:07)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975 för utredning av LUP-organisationen m. m.:

Utredningsman:
Rydback, Lennart, f. d. överdirektör

Experter:
Eskilsson, Per H., revisionsdirektör
Lindfors, Leif W., byråchef (fr.o.m. den 9 augusti 1976)

Sekreterare:
Fornstedt, Ulf H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 9 augusti 1976)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse U 49.

Utredningen har under tiden november 1976 - maj 1977 hållit 14 sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter, läroanstalter, organisationer och andra som berörts av utredningens arbete.

Utredningen har den 17 juni 1977 avgett betänkandet (Ds U 1977:7) Lokaler och utrustning för högskolan. Organisation och handläggning.

Uppdraget är därmed slutfört.

27. Organisationskommittén (U 1975:08) för Umeå högskoleregion

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975:

Ordförande:
Andersson, Georg L., rektor, led. av riksdagen

Ledamöter:
Back, Pär-Erik, professor
Beckman, Lars E. A., bitr. professor, rektor
Burman, Erik-Gustav, direktör
Edvinsson, Sven-Olov A., läkare
Gunnmo, Alf O., rektor
Gustafsson, Björn H., laboratorieassistent (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Hammarsten, Erik M., landstingsråd, f. d. led. av riksdagen
Jonsson, J. Alvar, skoldirektör
Marklund, J. Sören, yrkesvalslärare
Nilsson, Gunnar V., ombudsman
Nordlander, N. Arne, universitetslektor (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Nordström, Lars V., professor, rektor
Rydén, O. Evert, skoldirektör
Selander, K. Bertil, tekniker (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Slottner, Vega (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Stigsäter, Kjell J., teknolog (t.o.m. den 14 februari 1977)
Sundin, O. Helge, landstingsman
Åström, R. Sture, studerande (fr.o.m. den 15 februari 1977)

Ledamöter vid behandlingen av frågor om den lokala högskoleorganisationen:
Gustafsson, Björn H., laboratorieassistent (t.o.m. den 20 mars 1977)

Nordlander, N. Arne, universitetslektor (t.o.m. den 20 mars 1977)
Selander, K. Bertil, tekniker (t.o.m. den 20 mars 1977)

Experter:
Bergman, Folke, skoldirektör (fr.o.m. den 20 januari 1977)
Blomqvist, Ulla, utbildningsledare (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Brändström, Dan A., kanslichef (fr.o.m. den 30 april 1976 t.o.m. den 15 januari 1977)
Bylund, Sven-Olov, informationssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)
Johnson, J. Gunnar, universitetslektor (fr.o.m. den 16 januari t.o.m. den 30 juni 1977)
Roman, Ola, universitetslektor (fr.o.m. den 1 augusti 1976)

Sekreterare:
Brändström, Dan A., kanslichef (fr.o.m. den 16 januari t.o.m. den 30 juni 1977)
Johnson, J. Gunnar, universitetslektor (t.o.m. den 15 januari 1977)

Bitr. sekreterare:
Rönmark, Walter, fil. mag. (fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 30 juni 1977)

Direktiven för kommittén, se 1976 års kommittéberättelse U 46.

Kommittén har under tiden november 1976 - juni 1977 hållit sju sammanträden samt kontinuerligt haft överläggningar med myndigheter, organisationer och andra som berörts av kommitténs arbete.

Kommittén har under den aktuella tiden bl.a. beslutat i frågor rörande lokal institutionell organisation vid högskoleenheterna i Umeå högskoleregion och utfärdat föreskrifter om interimsstyrelser för dessa högskoleenheter. Kommittén har vidare fördelat anslag anvisade för regionstyrelsen i enlighet med prop. 1976/77:59, UbU 1976/77:20, rskr 1976/77:246. Anslagsframställning för regionstyrelsens verksamhetsområde och yttrande över högskoleenheternas petita och organisationen av den kommunala högskoleutbildningen har avgivits. Regionkommittén har också yttrat sig över remitterade skrivelser och betänkanden.

Kommittén har i och med utgången av juni 1977 slutfört sitt arbete.

28. Organisationskommittén (U 1975:09) för Uppsala högskoleregion

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975:

Ordförande:
Gadd, P. E. Arne, revisionsdirektör, led. av riksdagen

Ledamöter:
Andersson, Jan-Erik, typograf
Björnegård, Gudrun, rektor
Franzén, Lars G., verkstadsarbetare
Hammarland, L. E. Thore, universitetslektor
Hansson, E. Ing-Marie, kommunalråd
Holmquist, Stig A. B., universitetslektor (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Isberg, Pelle, utbildningschef (fr.o.m. den 1 september 1976)
Lie, C. Nils D. H., lektor
Ling, Lars, institutionstekniker (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Lundh, A. Hans Lennart, rektor
Nerdrum-Ullman, Wenche M., rektor
Nygren, Sven E. B., fil. stud. (fr.o.m. den 22 juni 1976)
Segerstedt, Torgny, professor, rektor
Stener, P. H. Robert, rektor
Sävborg-Lundgren, Görel, byrådirektör (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Thun, John-Erik L., universitetslektor
Westerlund, Uno, ombudsman
Westman, Helny I., landstingsråd
Williamsson, Uno E. I., länsråd (fr.o.m. den 8 december 1975)

Ledamöter vid behandlingen av frågor om den lokala högskoleorganisationen:
Gozzi, A. Sören, ombudsman (t.o.m. den 28 februari 1977)
Holmquist, Stig A. B., universitetsadjunkt (t.o.m. den 20 mars 1977)
Ling, Lars, institutionstekniker (t.o.m. den 20 mars 1977)

Sakkunnig:
Nyquist, Per-Olof (Ola), docent (fr.o.m. den 24 januari 1977)

Experter:
Rathsman, Inger M., byrådirektör (fr.o.m. den 3 november 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Sävborg-Lundgren, Görel, byrådirektör (fr.o.m. den 1 t.o.m. den 20 mars 1977)

Sekreterare:
Hemlin, H. Egon, kanslichef (t.o.m. den 30 juni 1977)

Bitr. sekreterare:
Ahlén, Gunnar E. N., byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)

Direktiven för kommittén, se 1976 års kommittéberättelse U 46.

Kommittén har under tiden november 1976 - juni 1977 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar och fortlöpande kontakter med

myndigheter, organisationer och andra som berörts av kommitténs arbete.

Kommittén har under året - som interimistisk styrelse för Uppsala högskoleregion - fattat beslut i skilda frågor avseende högskolans institutionella organisation inom regionen samt fördelat medel för högskoleutbildning i form av enstaka kurser och lokala/individuella utbildningslinjer. Kommittén har vidare lämnat förslag och yttranden avseende högskoleutbildningens dimensionering och lokalisering inom regionen.

Kommittén har i och med utgången av juni 1977 slutfört sitt arbete.

29. Organisationskommittén (U 1975:10) för Stockholms högskoleregion

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975:

Ordförande:

Lewén-Eliasson, Anna Lisa, fru, led. av riksdagen

Ledamöter:

Bergström, K. Sune D., professor, rektor
Blix, Erik O., rektor
Carlsson, Eric O. G., kommunalråd
Ekman, Stig-Rune, forskningsingenjör (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Eriksson, Åke E., intendent (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Gabrielsson, H. Ingemar, professor, rektor
Grabö, Paul E., borgarråd
Hellström, Gunnar J., rektor
Hjärpe, Leif, ombudsman (fr.o.m. den 20 november 1976)
Hoppe, E. Gunnar, professor, rektor
Karleby, Olle, styrelseordförande
Lunde, Ingrid, kanslichef
Nilsson, Lars G., utredningssekreterare
Pettersson, E. Henry, socionom
Rasmuson, Anders S. H., professor, rektor
Tannenberg, Tord O., pol. stud.
Thornstedt, Hans G., professor (fr.o.m. den 14 september 1976)
Tonell, Lennart B., extra universitetslektor (fr.o.m. den 14 mars 1977)
Utberg, Rolf F., kanslichef
Waplan, Carl-Axel, teknolog (fr.o.m. den 6 juni 1977)
Wigren, Karin (Kajsa) M., rektor

Ledamöter vid behandlingen av frågor om den lokala högskoleorganisationen:

Ekman, Stig Rune, forskningsingenjör (t.o.m. den 20 mars 1977)
Eriksson, Åke E., intendent (t.o.m. den 20 mars 1977)

Söderholm, Anders E., universitetslektor (t.o.m. den 13 mars 1977)

Experter:

Brandt, Björn, bitr. skoldirektör (fr.o.m. den 13 oktober 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)

Hedman, Barbro, byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)

Lindstedt, Bengt, byrådirektör (fr.o.m. den 14 juni 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)

Rådström, Dag, byrådirektör (fr.o.m. den 13 oktober 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)

Stenberg, Inga E., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 november 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)

Thorin, Ove, arbetsledaraspirant (fr.o.m. den 1 mars t.o.m. den 30 juni 1977)

Tottie, Thomas, överbibliotekarie (fr.o.m. den 1 november 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)

Österlin, Per, rektor (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 15 mars 1977)

Sekreterare:

Berg, C. G. Håkan, kanslichef (fr.o.m. den 1 oktober 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)

Bitr. sekreterare:

Ahlberg, Birgit, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)

Direktiven för kommittén, se 1976 års kommittéberättelse U 46.

Kommittén har under tiden november 1976 - juni 1977 hållit tio sammanträden. Därutöver har sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper.

Kommittén har under tiden februari - juni 1977 jämväl fungerat som interimistisk regionstyrelse enligt förordningen 1977-02-10 (UHÄ-FS 1977:8) om interimistiska organ m.m. för högskolan.

Kommittén har i och med utgången av juni 1977 slutfört sitt arbete.

30. Organisationskommittén (U 1975:11) för Linköpings högskoleregion

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975:

Ordförande:

Nilsson, H. Christer, socionom, led. av riksdagen

Ledamöter:

Alm, Lars Å., fil. kand. (fr.o.m. den 22 oktober 1976)

Anderberg, Olle Y., adjunkt
Eriksson, K. Bertil, expeditionsvakt (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Glennow, Yngve G. G., rektor
Graninger, B. E. Göran, utbildningsledare (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Gustafsson, G. Ragnar, landstingsråd (fr.o.m. den 3 januari 1977)
Johansson, B. Einar D., landstingsman
Johnson, O. Bertil, direktör
Jonsson, Stig G. T., skoldirektör
Landergård, Eva, studerande (fr.o.m. den 9 december 1975)
Lundberg, P. J. Thorsten, rektor
Meijer, Hans A. B., professor, rektor
Platin, Ulla-Britta, utredningssekreterare
Rejving, Per, teknolog (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Sjögren, Håkan, universitetslektor
Sjölund, P. John A., rektor
Thyrsson, Ulf T. K., teletekniker
Wahlberg, Leif M., intendent (fr.o.m. den 21 mars 1977)

Ledamöter vid behandlingen av frågor om den lokala högskoleorganisationen:
Eriksson, K. Bertil, expeditionsvakt (t.o.m. den 20 mars 1977)
Graninger, B. E. Göran, utbildningsledare (t.o.m. den 20 mars 1977)
Wahlberg, Leif M., intendent (t.o.m. den 20 mars 1977)

Experter:
Baude, Hans S:son, överbibliotekarie (fr.o.m. den 7 januari 1976)
Henrikson, Ulf T. A., byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)
Norrby, Gunnel K., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 20 september 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)
Sandberg, Kjell E. M., byrådirektör (fr.o.m. den 7 januari 1976)
Sandqvist-Örnberg, Berit M.-L., kanslichef (fr.o.m. den 30 april 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)

Sekreterare:
Henrikson, Ulf T. A., byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)

Bitr. sekreterare:
Karlsson, B. Inga M., sekreterare (fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Mjureke, Jan-Åke, utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)

Direktiven för kommittén, se 1976 års kommittéberättelse U 46.

Kommittén har under tiden november 1976 - juni 1977 hållit sex sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av kommitténs arbete. Därutöver har kommitténs särskilda arbetsgrupper hållit ett antal sammanträden.

Kommittén har i och med utgången av juni 1977 slutfört sitt arbete.

31. Organisationskommittén (U 1975:12) för Göteborgs högskoleregion

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975:

Ordförande:

Rogestam, A. Christina, avdelningschef, led. av riksdagen

Ledamöter:

Alfvegren, Lars B., rektor
Andell, Sven Bertil, ombudsman (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Axelsson, Karl-Erik A., lantbrukare
Bergermo, Arne H., rektor
Gustafsson, Stig A., landstingsråd
Hammar, John A., rektor (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Hemlin, Peter W., ekon. stud.
Hultén, Bengt E., fil. mag. (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Hultin, S. Erland V., tekn. lic.
Jansson, K. Olof (Olle), kommunalråd
Lennander, Bengt, rektor
Lundgren, Georg E. H., professor, rektor (fr.o.m. den 1 september 1976)
Noréus, E. Halvard, rektor
Olsson, Claes-Olof, forskningsassistent (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Olving, Sven, professor, rektor
Oscarson, O. Sigfrid J., verkmästare (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Rosell, Sten, direktör
Sörenson, Lars-Ingvar, lokförare, led. av riksdagen
Widing, S. Lennart, redaktör

Ledamöter vid behandlingen av frågor om den lokala högskoleorganisationen:

Hultén, Bengt E., fil. mag.
Olsson, Claes Olof, forskningsassistent
Oscarson, O. Sigfrid J., verkmästare

Experter:

Fredrixon, Kurt, byrådirektör (fr.o.m. den 1 maj 1976)
Glass, Marianne, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 9 januari 1977)

Gustafsson, Åke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1976)
Halling, Nils-Olov, kanslichef (fr.o.m. den 30 april 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)
Hogenius, Hans, byrådirektör (fr.o.m. den 1 maj 1976)
Rydin, Roland Y., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 20 januari t.o.m. den 30 juni 1977)

Sekreterare:
Andersson, E. Lennart, universitetslektor (t.o.m. den 30 juni 1977)

Bitr. sekreterare:
Enlund, Inger, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 30 juni 1977)

Direktiven för kommittén, se 1976 års kommittéberättelse U 46.

Kommittén har den 30 juni 1977 ingivit förslag och fullgjort de uppgifter i övrigt som angivits i kommitténs direktiv eller på annat sätt föreskrivits.

Kommittén har under tiden november 1976 - juni 1977 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika utbildningsanstalter, organisationer och andra som berörts av kommitténs arbete.

Kommittén har i och med utgången av juni 1977 slutfört sitt arbete.

32. Organisationskommittén (U 1975:13) för Lund-Malmö högskoleregion

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975:

Ordförande:
Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen

Ledamöter:
Bergendal, Gunnar S., rektor
Brinck, K. Inge G., universitetslektor
Ekholm, Torsten I., landstingsråd
Eriksson, Martin H. V., skoldirektör
Göhlman, Gunnar, ombudsman
Hafström, Jonas, jur. kand.
Hellgren, G. Bertil, maskinist (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Isacson, Dan S., rektor
Johansson, Sven A. E., professor, rektor
Johansson, Tor H., direktör
Lind, K. Åke, landstingsman
Lövdén, Lars-Erik, studerande
Nordström, Olof A., universitetslektor (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Olsson, Olle E., forskningsingenjör (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Persson, L.-Ove L., ombudsman

Rausing, Hans A., direktör
Schultz, J. Harry S., skolinspektör
Svensson, S. Allan, redaktör
Waldebrand, Gösta W., kommunråd
Wieslander, Hans J. M., universitetslektor

Ledamöter vid behandlingen av frågor om den lokala högskoleorganisationen:

Hellgren, G. Bertil, maskinist
Nordström, Olof A., universitetslektor
Olsson, Olle E., forskningsingenjör

Experter:

Ek, Kurt, byråassistent (fr.o.m. den 15 mars 1977)
Göransson, Åke, byrådirektör (fr.o.m. den 15 april 1976)
Jönsson, Karl-Gustav, byrådirektör (fr.o.m. den 15 april 1976)
Linnarson, Håkan, byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)

Sekreterare:

Storm, P. David G., byråchef (t.o.m. den 30 juni 1977)

Bitr. sekreterare:

Granegård, Christer, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 15 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Hjort, Christer A., byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)
Önnerhag, Ulf, skolsekreterare (fr.o.m. den 1 mars t.o.m. den 30 juni 1977)

Direktiven för kommittén, se 1976 års kommittéberättelse U 46.

Kommittén har under tiden november 1976 - juni 1977 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar och fortlöpande kontakter med myndigheter, organisationer och andra som berörts av kommitténs arbete.

Kommittén har under året - som interimistisk styrelse för Lund/Malmö högskoleregion - fattat beslut i skilda frågor avseende högskolans institutionella organisation inom regionen samt fördelat medel för högskoleutbildning i form av enstaka kurser och lokala/individuella utbildningslinjer. Kommittén har vidare, som ett led i petitaarbetet för budgetåret 1978/79, lämnat förslag och yttranden avseende högskoleutbildningens dimensionering och lokalisering inom regionen m. m.

Kommittén har i och med utgången av juni 1977 slutfört sitt arbete.

33. Utredningen (U 1975:14) om studiedokumentation och statistik för högskolan

Tillkallade enligt regeringens bemyndiganden den 29 maj 1975 (se Post- och Inrikes tidn. den 21 juli 1975) och den 13 januari 1977:

Ordförande:
Berg, C. G. Håkan, kanslichef

Ledamöter:
Bergendal, Gunnar S., rektor
Höglund, E. Olov, organisationsdirektör
Jos, N. Olof, statistikchef (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Kuylenstierna, B. Gunvor, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 24 mars 1977)
Ringborg, S. Erland, byråchef (fr.o.m. den 9 november 1976)
Rydén, Nils, tf. byråchef (fr.o.m. den 24 mars 1977)
Sandström, L. Annika, jur. stud.
Sanner, Leif H., utbildningsledare
Sannerstedt, Lars T. G., universitetsadjunkt
Schneider, Werner, driftschef
Svanfeldt, Göran H., avdelningsdirektör (t.o.m. den 31 januari 1977)

Experter:
Elgqvist-Saltzman, Inga, docent (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Frisk, K. Åke, utbildningsledare (fr.o.m. den 1 april 1976)
Kim, Lillemor A. B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Lindström, Claes-Göran, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Rodin, J. Anders, byrådirektör (fr.o.m. den 1 april 1976)
Sanger, J. Stefan, byrådirektör (fr.o.m. den 1 april 1976)
Strandell, Hans V., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1976)
Svanfeldt, Göran H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Törnqvist, Ingvar B., studierektor (fr.o.m. den 17 januari 1977)
Åström, Urban, bitr. utbildningsledare (fr.o.m. den 11 oktober 1976)

Sekreterare:
Sävborg-Lundgren, Görel, byrådirektör (fr.o.m. den 8 november 1976)

Bitr. sekreterare:
Lindahl, Lars E., folkskollärare (fr.o.m. den 1 april 1977)
Magnusson, Dag, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Lokal: Svartmangatan 9, 1 tr., 111 29 Stockholm, tel. 10 19 65 (Sävborg-Lundgren), 21 43 54 och 10 20 68 (Lindahl), 10 23 41 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse U 56. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II U 5.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Utredningen, som i januari 1977 fick tilläggsdirektiv, har påbörjat en undersökning av behoven på olika håll i samhället av statistik som berör högskolan.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

34. Elektronmusikutredningen (U 1975:15)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för utredning om elektronmusikens framtida utveckling i Sverige (se Post- och Inrikes tidn. den 29 september 1975):

Utredningsman:
Bucht, Gunnar H., professor

Sekreterare:
Brolinson, Per-Erik, fil. kand. (fr.o.m. den 1 juli 1976)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse U 57.

Utredningen har under tiden november 1976 - maj 1977 hållit fem sammanträden med olika referensgrupper inom elektronmusikområdet samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av utredningens arbete. Utredningsmannen har företagit en studieresa till Storbritannien, Frankrike, Västtyskland och Holland.

Utredningen har den 17 juni 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:30) Elektronmusik i Sverige.

Uppdraget är därmed slutfört.

35. Studiestödsutredningen (U 1975:16)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 25 september 1975 för att utreda det studiesociala stödet (se Post- och Inrikes tidn. den 7 oktober 1975):

Ordförande:
Andersson, Johnny, departementsråd

Ledamöter:
Andersson, Tore, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Båhlerud, Hillegert, kassör (fr.o.m. den 22 oktober 1977)
Diesen, Ingrid E., fil. mag., led. av riksdagen
Granstedt, Pär E., sekreterare, led. av riksdagen (t.o.m. den 30 september 1977)

Hansson, S. Olof (Olle), förbundsordförande (fr.o.m. den 27 november 1975 t.o.m. den 21 oktober 1977)
Håvik, I. Doris H., assistent, led. av riksdagen
Lindblad, Göran, odont. kand. (fr.o.m. den 16 september 1976)
Lundin, Ulf W., utredningssekreterare
Mundebo, K. Lillemor, utredningssekreterare (fr.o.m. den 20 oktober 1976)
Odelsparr, Margit E., jur. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Westerlund, Uno, ombudsman
Wiklund, Bengt O., journalist, led. av riksdagen
Öhrsvik, Lena M., kurator, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 augusti 1976)

Experter:
Annell, Johan G., hovrättsassessor (fr.o.m. den 12 december 1975)
Dalén, Ingrid, departementssekreterare (fr.o.m. den 3 november 1976)
Kindlund, A. Sören, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1976)
Rangnitt, F. Harald O., departementsråd (fr.o.m. den 23 april 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)
Sibe, Jan, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 december 1976)
Svanfeldt, Göran H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 17 december 1975)

Sekreterare:
Lagercrantz, Richard C. H., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Dahlqvist, Lars-Ola, utredningssekreterare (fr.o.m. den 15 januari 1976)
Ekholm, Birgitta Maria (Brittmari), byrådirektör (fr.o.m. den 1 december 1975)
Sundström, Björn G., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 november 1975) (t.o.m. den 30 november 1977)

Lokal: Svartmangatan 9, 1 tr., 111 29 Stockholm, tel. 10 18 96 (sekreteraren), 10 24 59 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse U 58. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II U 14.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 30 juni 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:31) Studiestöd. Alternativa utvecklingslinjer samt en tabellbilaga till betänkandet (Ds U 1977:10).

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

36. Styrelsen (U 1975:17) för sekretariatet för framtidsstudier

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 16 oktober 1975 med uppgift att leda verksamheten på framtidsstudieområdet (se Post- och Inrikes tidn. den 3 november 1975):

Ordförande:

Anér, Kerstin, statssekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 23 oktober 1976)

Ledamöter:

Anér, Kerstin, statssekreterare, led. av riksdagen
Biörck, C. Gunnar W., professor, led. av riksdagen
Dahl, R. Birgitta, led. av riksdagen
Hambréus, S. Birgitta, fil.kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 december 1976)
Ingelstam, Lars E., bitr. professor
Israelsson, Per J., apparatskötare, f. d. led. av riksdagen
Tarschys, Daniel, docent, led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 december 1976)
Thorsson, Inga M., statssekreterare

Experter:

Bäckstrand, K. Göran M., departementssekreterare
Esping, Hans G., revisionsdirektör (t.o.m. den 30 juni 1977)
Gerholm, Tor R., bitr. professor (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Hallman, Katrin, redaktör (t.o.m. den 14 mars 1977)
Hollander, Ernst, civilekonom (fr.o.m. den 1 september 1976 t.o.m. den 30 november 1977)
Johansson, Ola, pol. mag.
Karlsson, Lars Erik, civilekonom (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)
Lagergren, Mårten, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Lundh, Lena, sjuksköterska (fr.o.m. den 15 oktober 1977)
Lönnroth, Måns, civilingenjör (fr.o.m. den 30 oktober 1975)
Ragnarson, Per, producent (fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 15 september 1977)
Sanne, Christer, civilingenjör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Sohlman, Staffan, departementsråd (t.o.m. den 30 juni 1977)
Tägil, Sven O., professor
Wentzel, Ann-Kristin, fil. mag. (fr.o.m. den 1 juli 1977)

Huvudsekreterare:

Ingelstam, Lars E., bitr. professor

Lokal: Stora Gråmunkegränd 8. Postadress: Fack, 103 10 Stockholm, tel.

08/763 10 00 (växel), 763 37 62 (Ingelstam), 763 37 64 (Bäckstrand), 763 37 65 (kansli)

Direktiven för styrelsen, se 1976 års kommittéberättelse U 59.

Sekretariatet publicerar löpande rapporter och arbetsmaterial från symposier och seminarier. Fyra framtidsstudieprojekt avslutas under verksamhetsåret 1977/78: Arbetslivet i framtiden, Sveriges internationella villkor, Resurser och råvaror, Energi och samhälle. Dessa projekt har publicerat flera delrapporter före de nu väntade slutrapporterna - de egentliga framtidsstudierna. Två nya projekt är under uppbyggnad: Omsorgen i samhället - en framtidsstudie om vård och vårdbehov - samt Sverige i en ny världsordning.

Styrelsens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

37. Voksenåsenkommittén (U 1975:18)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 23 oktober 1975 med uppgift att se över formerna för förvaltningen av Svenskhemmet Voksenåsen:

Ordförande:
Berg, C. G. Håkan, kanslichef

Ledamöter:
Böhlin, Birgitta, departementssekreterare
Hasselknippe, Ivar, direktör (fr.o.m. den 2 februari 1976)
Thomasson, Björn E., departementssekreterare

Sekreterare:
Sköld, Carl G., departementssekreterare

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har den 2 juni 1977 till utbildningsdepartementet för kännedom överlämnat berättelse över förvaltningen av Svenskhemmet Voksenåsen under tiden 1 februari - 31 december 1976. Originalet av förvaltningsberättelsen har lämnats till Svensk-norska samarbetsfonden i enlighet med avtal mellan kommittén och fonden, vilket godkänts av regeringen. Förvaltningen av Svenskhemmet handhas nu av Svenskhemmet Voksenåsen A/S.

Kommittén har därmed slutfört sitt uppdrag.

38. Folkbildningsutredningen (U 1975:19)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 oktober 1975 för att utreda vissa folkbildningsfrågor m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 29 november 1975):

Ordförande:

Gustafsson, Lars I., universitetslektor, led. av riksdagen

Ledamöter:

Ahlmark, Lars F., fil. mag., avdelningschef, ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 25 augusti 1977)
Andersson, Nils Erik, studierektor (fr.o.m. den 25 augusti 1977)
Andersson, B. Sivert, avdelningsordförande, led. av riksdagen
Bengtsson, K. Lennart A., verkmästare, ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 25 augusti 1977)
Edelholm, Olof Gunnar (Olle), studierektor
Eriksson, Maria Kristina (Maja-Stina), studiekonsulent
Frändås, S. G. Berit, adjunkt, f. d. led. av riksdagen
Gustavsson, Åke E. G., redaktör, led. av riksdagen
Johansson, K. Inge, förbundsordförande
Karlsson, K. Gösta, folkhögskolerektor, led. av riksdagen
Mundebo, K. Lillemor, utredningssekreterare
Nyhage, Hans B., rektor, led. av riksdagen
Swedberg, Bo G. R., redaktör (fr.o.m. den 25 augusti 1977)

Experter:

Alexandersson, Olle, rektor (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Andersson, Tore, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Andersson, U. Gunnar, folkbildningskonsulent (fr.o.m. den 1 september 1976)
Andersson, Sven-Gustav, studieombudsman (fr.o.m. den 13 september 1976)
Björkman, Jan, språklärare (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Blinke, Maj-Britt, studiesekreterare (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Book, Hans, studierektor (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Ekström, Solweig (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Engberg, Peter O., sekreterare (fr.o.m. den 6 augusti 1977)
Engström, Åke, rektor (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Garmo, Sune, komminister (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Hallenberg, Ingemar, studieinstruktör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Hög, Alfhild, kanslist (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Johansson, Bengt, studieombudsman (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Larsson, Hans, rektor (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Lindgren, Seved, studieinstruktör (fr.o.m. den 25 augusti 1976)

Lyrberg, Bengt, studieombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Nilsson, Åke, sekreterare (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Nitzelius, Tor, ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Norén, Åke, rektor (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Ohlsson, Gunnar, skolinspektör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Olsson, Hans Erik, fil. kand. (fr.o.m. den 25 september 1977)
Ottoson, Ulf, rektor (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Persson, Mårten, studierektor (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Qvarlander, Eva, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Sandberg, Jan-Eric, studieombudsman (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Sjögren, Boo, studierektor (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Sjöqvist, Eric G., rektor (fr.o.m. den 1 augusti 1976)
Stellborn, Kurt, studiesekreterare (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Sundqvist, Allan, bitr. studierektor (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Svanfeldt, Göran H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Svensson, Alvar, studiesekreterare (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Thoursie, Kerstin A., tf. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Wessman, Lennart, särskoleinspektör (fr.o.m. den 6 september 1976)
Wickberg, Sven, rektor (fr.o.m. den 25 auguasti 1976)
Widén, Åke, intendent (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Åkesson, Sigvard, ordförande i TBV (fr.o.m. den 25 augusti 1976)

Sekreterare:
Högemark, Karl H., folkhögskolerektor (fr.o.m. den 15 april 1977)
Thoursie. Kerstin A., tf. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 februari 1976 t.o.m. den 28 februari 1977)

Bitr. sekreterare:
Andersson, Gunnar, folkbildningskonsulent (fr.o.m. den 21 december 1977)
Engström, Åke, rektor (fr.o.m. den 11 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Möllstam, Bengt L. G., studieombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Westlund, Jan, länsbildningskonsulent (fr.o.m. den 28 juni 1976)

Lokal:Jakobsgatan 15-17, 2 tr., 111 52 Stockholm, tel. 11 69 41 (Högemark), 21 61 54 (Westlund), 11 69 42 (Möllstam)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse U 61.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har två sammanträden hållits med referensgruppen för lokala studier av vuxenstudieverksamheten och tre sammanträden med referensgruppen för ekonomiska undersökningar, enkät m. m.

Utredningen har den 22 maj 1977 avgett en debattskrift (SOU 1977:38)

Folkbildningen i framtiden och den 17 augusti 1977 en rapport (Ds U 1977:9) Naturvetenskap och folkbildning.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

39. Sakkunnig (U 1975:20) för förhandlingar med Akademien för de fria konsterna

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 13 november 1975 med uppdrag att föra förhandlingar med Akademien för de fria konsterna med anledning av statsmakternas beslut om reformering av högskoleutbildningen m. m.:

Sakkunnig:
Reuterswärd, B. Edvard, generaldirektör

Sekreterare:
Uhlin, J. Åke, avdelningsdirektör

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Den sakkunnige har under tiden november 1976 - maj 1977 hållit sex sammanträden med akademiens förhandlingsdelegation. Med skrivelser den 15 december 1976 och den 6 maj 1977 har den sakkunnige avgett rapporter om förhandlingarna.

Uppdraget är därmed slutfört.

40. Massmedieforskningsutredningen (U 1975:22)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 11 december 1975 för att utreda frågan om massmedieforskningens organisation (se Post- och Inrikes tidn. den 20 december 1975):

Sakkunnig:
Hadenius, Stig G., docent

Experter:
Byggdal, G. Torsten, redaktör (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Gadd, P. E. Arne, revisionsdirektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Höijer, Björn, fil. dr. (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Johansson, S. Östen, chefredaktör (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Kronvall, Kai, fil. dr. (fr.o.m. den 1 september 1976)
Landberg, Hans W., docent (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Larsson, P. Härje, informationschef (fr.o.m. den 1 mars 1976)

Nilsson, Olle I. K., chefredaktör (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Westerståhl, H. Jörgen, professor (fr.o.m. den 1 mars 1976)

Sekreterare:
Nord, Lars O. S., docent (fr.o.m. den 1 april 1976 t.o.m. den 15 april 1977)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II U 1.

Utredningen har den 19 januari 1977 avgett en rapport (Ds U 1976:15) Massmedieforskning i Sverige, den 26 januari 1977 överlämnat en särskild bilaga till nämnda rapport samt den 18 mars 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:11) Forskning om massmedier.
Uppdraget är därmed slutfört.

41. Utredningen (U 1976:01) angående praktisk-teologisk utbildning

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 januari 1976 för att utreda frågan om praktisk-teologisk utbildning (se Post- och Inrikes tidn. den 21 februari 1976):

Sakkunnig:
Bergman, Jan, professor

Expert:
Lindberg, Lars, missionssekreterare

Sekreterare:
Koskinen, Lennart, fil. mag., teol. kand. (fr.o.m. den 15 april 1976)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II U 2.

Utredningen har den 29 mars 1977 avgett betänkandet (Ds U 1977:6) Tillämpad religionsvetenskap - konfessionellt öppen praktisk-teologisk övningstermin.
Uppdraget är därmed slutfört.

42. Byggnadsvårdsutredningen (U 1976:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 mars 1976 för att avge förslag om formerna för stödåtgärder för vård och bevarande av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse (se Post- och Inrikes tidn. den 3 april 1976):

Ordförande:
Edenman, Ragnar H. L., landshövding, f.d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Fraenkel, Ingegärd C. E., studierektor, led. av riksdagen
Green, Åke, studieombudsman, led. av riksdagen
Ryding, Gunvor I., industritjänsteman, f. d. led. av riksdagen
Svanström, K. Ivan H., lantbrukare, led. av riksdagen
Svartberg, Karl Erik, rektor, led. av riksdagen
Wachtmeister, Hans W. A:son, civiljägmästare, led. av riksdagen

Experter:
Gustafsson, K. G. Evald, länsantikvarie (fr.o.m. den 3 maj 1977)
von Platen, Fredrik, planarkitekt (fr.o.m. den 24 mars 1977)
Svedberg, Sten-Olof (Olle), universitetslektor (fr.o.m. den 16 september 1977)

Sekreterare:
Lindstedt, Gustaf, hovrättsassessor (fr.o.m. den 2 augusti 1976)

Lokal: Svartmangatan 9, 4 tr., 111 29 Stockholm, tel. 08/10 53 54 (sekreteraren), 21 17 74 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II U 3.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Utredningen har bl. a. genom länsinventeringar i samarbete med riksantikvarieämbetet försökt få en bild av det totala vårdbehovet i landet.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

43. Utredningen (U 1976:04) om läromedelsmarknaden (ULÄ)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 13 maj 1976 för att kartlägga läromedelsmarknaden (se Postoch Inrikes tidn. den 4 juni 1976):

Utredningsman:
Andersson, N. G. Bertil, kanslichef

Sakkunniga:
Björinder, Henry, sektionschef (fr.o.m. den 28 juni 1976)
Lövgren, Esse, undervisningsråd (fr.o.m. den 28 juni 1976)
Schyl-Bjurman, Gertrud S., fil. lic. (fr.o.m. den 28 juni 1976)
Storm, Olof, direktör (fr.o.m. den 28 juni 1976)

Experter:
Ahnmé, Eva, seminarielärare (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Altan, Birgitta, speciallärare (fr.o.m. den 25 februari 1977)

Björkman, Jerker, ombudsman (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Gustafsson, Christina, fil. kand. (fr.o.m. den 1 november 1977)
Hallén, Håkan, sekreterare (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Håkansson, Ivar, adjunkt (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Höglund, Hans, studierektor (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Johansson, Karl-Axel, sekreterare (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Keil, Hans, studerande (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Kling, Eva, tjänsteman (fr.o.m. den 25 februari 1977)
Larsson, Gösta H. F., sekreterare (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Lundgren, Ulf, bitr. professor (fr.o.m. den 25 februari 1977)
Norenlind, I. Märit, bitr. psykolog (fr.o.m. den 10 oktober 1977)
Persson, Per-Ebbe, ombudsman (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Sandberg, N. Börje K., skolkamrer (fr.o.m. den 14 januari 1977)
Sondér, Ebbe, yrkeslärare (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Thorsell, Lars, bitr. skoldirektör (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Thörn, Thomas, studerande (fr.o.m. den 27 oktober 1976 t.o.m. den 13 november 1977)
Wingborg, Mats O.A., studerande (fr.o.m. den 14 november 1977)

Sekreterare:
Rudhe, Catharina, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1976)

Lokal: Statens institut för läromedelsinformation, Gästrikegatan 12, Postadress: Box 21059, 100 31 Stockholm, tel. växel 08/34 96 85

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II U 5.

Utredningsmannen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden med de sakkunniga samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har 21 sammanträden hållits med särskilda expertgrupper.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

44. Utredningen (U 1976:06) om stöd till de fria trossamfundens teologiska seminarier m. m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 maj 1976 för att utreda frågan om statligt stöd till de fria trossamfundens teologiska seminarier, bl. a. möjligheterna till samordning med motsvarande statliga högskoleutbildning (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juli 1976):

Ordförande:
Kälvemark, Torsten, avdelningsdirektör

Ledamöter:
Engström, Olle, rektor
Tergel, Alf, e. universitetslektor

Sekreterare:
Säfström, Birgittha, studievägledare (fr.o.m. den 7 juli 1976)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II U 7. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II U 16.

Utredningen har under tiden november 1976 - mars 1977 hållit nio sammanträden.

Utredningen har den 29 mars 1977 avgett betänkandet (Ds U 1977:5) De fria teologiska seminarierna.

Uppdraget är därmed slutfört.

45. Organisationskommittén (U 1976:07) för forskningsråden

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 maj 1976 för att förbereda den nya forskningsrådsorganisationen (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juli 1976):

Ordförande:
Stiernstedt, K. Jan T., expeditionschef

Ledamöter:
Fagerström, Kjell, pol. mag.
Frenne, Anders, ombudsman
Gadd, P. E. Arne, revisionsdirektör, led. av riksdagen
Gustafsson, Bengt E., professor
Ingelstam, Lars E., bitr. professor
Landberg, Hans W., docent
Lindahl-Kiessling, Kerstin M., professor
Meijer, Hans A. G., professor, rektor
Poppius, Hans D., byråchef
Richardsson, N. Gunnar E., docent
Säve-Söderbergh, Torgny, professor

Sakkunniga:
Bruhn-Möller, Åke, kanslichef
Dahl, Sonja M., departementssekreterare

Experter:
Bolin, Bert R. J., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Edvardson, Kay E., docent (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Holmstrand, Anders, hovrättsassessor (fr.o.m. den 27 maj 1977)

Isberg, Magnus, fil. dr (fr.o.m. den 3 september 1976)
Kälvemark, Torsten, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Sanmark, P. Arvid L., rättschef (fr.o.m. den 3 september 1976 t.o.m. den 26 maj 1977)

Sekreterare:
Lindroth, Annica M., departementssekreterare (fr.o.m. den 13 september 1976)

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II U 8.

Kommittén har under tiden november 1976 - juni 1977 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, forskningsråden och andra som berörts av kommitténs arbete.

Kommittén har den 7 mars 1977 överlämnat förslag till kansliorganisation för forskningsråden och forskningsrådsnämnden och den 6 juli 1977 förslag till förordning med bestämmelser om val av ledamöter i forskningsråden inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde jämte motivering.

Uppdraget är därmed slutfört.

46. Förhandlare (U 1976:08) för förhandlingar om utformningen av en utställningsersättning inom det statliga området

Tillsatt enligt regeringens bemyndigande den 23 juni 1976 för att föra förhandlingar om utformningen av en utställningsersättning inom det statliga området:

Förhandlare:
Hammar, Carl-Filip, avdelningschef

Experter:
Beskow, Ulla-Britta, assistent (fr.o.m. den 10 maj 1977)
Bjurström, Per Gunnar, förste intendent (fr.o.m. den 25 maj 1977)
Carlman, Ingrid, byrådirektör (fr.o.m. den 7 september 1976)
Pennlöv, Jan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 7 september 1976)
von Schantz, Philip, museidirektör (fr.o.m. den 7 september 1976)
Westin, Gunnar, direktör (fr.o.m. den 7 september 1976)

Sekreterare:
Grüting, Britt M., departementssekreterare (fr.o.m. den 7 september 1976)

Lokal: Utbildningsdepartementet, Mynttorget 1, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 17 41 (sekreteraren)

Direktiven, se 1977 års kommittéberättelse del II U 9.

Den särskilde förhandlaren har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 13 sammanträden med experterna. Dessutom har vid åtta tillfällen hållits särskilda överläggningar med företrädare för intressen, som berörs av uppdraget.

Den särskilde förhandlaren beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

47. Gymnasieutredningen (U 1976:10)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 5 augusti 1976 för att göra en översyn av den gymnasiala utbildningen (se Post- och Inrikes tidn. den 17 augusti 1976):

Ordförande:
Sköld, Lars G., överdirektör

Ledamöter:
Alemyr, Stig R., folkhögskolerektor, led. av riksdagen
Beckius, Carin E., kanslichef (t.o.m. den 19 januari 1977)
Brandgård, Evert, informationschef (t.o.m. den 31 augusti 1977)
Engqvist, Lars F., förbundsordförande (t.o.m. den 20 oktober 1977)
Fogelström, Hans, ombudsman
Gren, Arne, kommunalråd (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Grünewald, Björn, civilekonom
Hjelm-Wallén, Lena B., adjunkt, led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 januari 1977)
Mundebo, K. Lillemor, utredningssekreterare
Paul, Lars, ombudsman (fr.o.m. den 1 september 1977)
Rogestam, A. Christina, avdelningschef, led. av riksdagen
Stålhammar, Bert E. J., skolinspektör, f. d. led. av riksdagen
Sundberg, Ingrid E., fil. kand., led. av riksdagen

Sakkunniga:
Arndt, Nils, studierektor
Hellström, E. Emil, länsarbetsdirektör
Hälleberg, Allan, sekreterare
Kalin, Göran, förbundsordförande
Nilsson, Johnny, förbundsordförande
Nilsson, Lars G., utredningssekreterare
Nilsson, Matts G., bitr. avdelningschef
Ringborg, S. Erland, byråchef (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Teveborg, Lennart, skolråd

Experter:
Beckman, Anita, studierektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Berggren, Sören V., utbildningsintendent (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Björkman, Jerker, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Boldt, Göran B. L., förbundssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Brändström, Dan A., kanslichef (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Dahlander, Gunnar, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Dahllöf, Urban S., professor (fr.o.m. den 9 juni 1977)
Ejerhed, Anders G., civilingenjör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Eklund, Svea I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Fredriksson, Bert, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Fredriksson, Ingrid, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Göranson, Ulf G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Hektor, Carl-Magnus, civilingenjör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Hellgren, Kristina, studerande (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Holmkvist-Svensson, Ruth I., studiesekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Javette, Bo Å., ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Johnsson, Inga, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Jonshagen, Ingrid C. Karlsdotter, byråchef (fr.o.m. den 9 juni 1977)
Jonsson, Ingela, studerande (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Jorg, Johann M., ingenjör (fr.o.m. den 10 oktober 1977)
Jos, N. Olof, statistikchef (fr.o.m. den 9 juni 1977)
Lagerström, Martin, studerande (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Larsson, Hans, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Lind, Siv I., byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Lindström, Alice M. F., undervisningsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Lindström, Lars E., ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Ljungqvist, Björn U. T., sekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Lundeberg, Christer N. S., undervisningsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Magnusson, Göran, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Malmenstedt, Curt O., ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Marklund, Inger, tf. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 9 juni 1977)
Murray, U. Mac, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Nerdrum-Ullman, Wenche, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Rosén, Tommy B., sekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Rosengren, Bodil C., fil. mag. (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Schelin, Leif Ericsson, fil. mag. (fr.o.m. den 1 september 1977)
Schöldström, Ulf C. W. S., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Stridh, Arne, utbildningschef (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Ström, Gunnar O. F., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Svanfeldt, Göran H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 9 juni 1977)
Söderström, Göran, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Thelin, Bengt A., undervisningsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Waern, Karl-Gustav, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Vikman, Sven, tekn. lic. (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Örne, Ingegerd, sekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Sekreterare:
Furumark, Ann-Marie, byråchef (fr.o.m. den 1 oktober 1976)

Lokal: Vasagatan 36, 3 tr., 111 20 Stockholm, tel. 08/ 11 91 02 (sekreteraren), 11 50 81 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II U 11. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II U 1.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, kommittéer och andra som berörs av utredningens arbete.

Därutöver har två sammanträden hållits med en särskild referensgrupp för frågor rörande statistik, forskning och undersökningar. Vidare har sammanlagt tre sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper för teknisk utbildning, administrativ och ekonomisk utbildning samt vårdutbildning och övrig socialt inriktad utbildning.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

48. Svenska delegationen av finsk-svenska utbildningsrådet (U 1976:11)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 9 september 1976 för att ingå i den svenska delegationen av finsk-svenska utbildningsrådet (se Post- och Inrikes tidn. den 14 oktober 1976):

Ordförande:
Stiernstedt, K. Jan T., expeditionschef

Ledamöter:
Baude, Annika M. C., avdelningschef
Ebbeson, Ulf, byrådirektör
Norberg, Randolph, sekreterare
Teveborg, Lennart, skolråd

Sakkunniga:
Lundgren, Staffan, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 november 1976)
Vrethammar, Harald, undervisningsråd
Åstedt, Inga-Britta, byrådirektör

Expert:
Malmqvist, Stig, byrådirektör (fr.o.m. den 10 maj 1977)

Sekreterare:
Kenttä, Matti, skolkonsulent

Lokal: Skolöverstyrelsen, byrå S1, 106 42 Stockholm, tel. växel 14 06 60 (Kenttä)

Direktiven för delegationen, se 1977 års kommittéberättelse del II U 12.

Finsk-svenska utbildningsrådet har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tre sammanträden. Svenska delegationen av utbildningsrådet har hållit planeringsöverläggningar i anslutning till sammanträdena.

Utbildningsrådet har avgett ett yttrande om hemspråkslärarnas grundutbildning till utbildningsdepartementet samt ett antal förslag om åtgärder på utbildningsområdet till berörda nationella myndigheter.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

49. Arbetsgruppen (U 1976:12) för vissa frågor rörande De blindas förenings biblioteksverksamhet

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 14 oktober 1976 för att utreda vissa frågor rörande De blindas förenings biblioteksverksamhet:

Ordförande:
Svensson, Gunnarr, departementsråd

Ledamöter:
Böhlin, Birgitta, departementssekreterare
Engman, Jan G., avdelningschef
Lindqvist, Bengt, förbundsordförande

Sekreterare:
Gurinder, Jan-Olof, departementssekreterare

Lokal: Utbildningsdepartementet, Mynttorget 1, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 08/763 10 00, direktval 763 17 57 (sekreteraren)

Direktiven för arbetsgruppen, se 1977 års kommittéberättelse del II U 13.

Arbetsgruppen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden.

Arbetsgruppen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

50. Svenskt medlemsorgan (U 1976:13) för IIASA

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 28 oktober 1976 för att övergångsvis vara svenskt medlemsorgan för Internationella institutet för tillämpad systemanalys (International Institute for Applied Systems Analysis, IIASA):

Ordförande:
Jennergren, Carl Gustav, avdelningschef

Ledamöter:
Bolin, Bert R. J., professor
Ericsson, Ulf, överingenjör
Hambraeus, Gunnar A., professor
Häggroth, Sören, fil. dr
Ingelstam, Lars A., bitr. professor
Nilsson, Jan, byråchef
Ohlsson, Lennart Å., docent
Renborg, Ulf B:son, professor (adjungerad fr.o.m. mars 1977)
Wennerberg, Sigfrid B., verkst. ledamot
Wickman, Frans E., professor
Åström, Karl-Johan, professor

Sakkunnig:
Sköld, Carl G., departementssekreterare

Sekreterare:
Karlqvist, Anders, tekn. lic.

Lokal: Sveavägen 166, 14 tr., 113 46 Stockholm, tel. 08/32 51 71 (sekreteraren), 08/31 76 62 (kansli)

Direktiven för medlemsorganet, se 1977 års kommittéberättelse del II U 15.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

IIASA arbetar inom fyra olika forskningsfält och med två olika program (energi samt food and agriculture), som skär tvärs över forskningsfälten. Dessutom planeras utgivning av en nomografiserie och en handbok inom området systemanalys.

För att främja decentraliserade kontakter mellan IIASA och kommittén har inom kommittén utsetts ansvariga för de olika nämnda aktiviteterna vid IIASA.

För att sprida kännedom om IIASA och den svenska kommittén utges ett informationsblad kallat IIASA-nytt.

Sammanlagt ett tjugotal svenska forskare har deltagit i av IIASA arrangerade konferenser.

En svensk forskare har under året på halvtid varit anställd vid IIASA.

Kontakterna med IIASA har lett till att för närvarande ett par samarbetsprojekt håller på att planeras. Diskussioner om anställning av svenska forskare vid IIASA pågår.

Kommittén är sedan juli 1977 knuten som en delegation till Forskningsrådsnämnden.

51. Kommittén (U 1976:14) för att förbereda det svenska deltagandet i Unescos konferens om miljövårdsutbildning år 1977

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 28 oktober 1976 med uppgift att förbereda det svenska deltagandet i Unescos konferens om miljövårdsutbildning år 1977:

Ordförande:
Wijkman, Anders I. S., fil. kand., led. av riksdagen

Ledamöter:
Göthberg, Bo, folkhögskoleinspektör
Karlsson, Hans-Jörgen, skolkonsulent
Lindgren, I. Lennart, kansliråd
Palme, Thomas O. V., departementssekreterare (t.o.m. den 31 augusti 1977)
Persson, Eric R., studierektor
Sköld, Carl G., departementssekreterare
Svensson, Ulf, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1977)
Thorslund, Bengt C. F., avdelningsdirektör
Zettersten, N. Gunnar, avdelningsdirektör

Experter:
Ejerhed, Anders G., civilingenjör (fr.o.m. den 24 mars 1977)
Emmelin, Lars, universitetsadjunkt (fr.o.m. den 15 december 1976)
von Hofsten, Ann, fil. kand. (fr.o.m. den 15 december 1976)

Sekreterare:
Bergman, Erland C. A., departementssekreterare

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av kommitténs arbete.

Kommittén har den 28 september 1977 avgett rapporten (Ds U 1977:17) Miljövårdsutbildning i Sverige. Nuläge och förslag samt den 18 november 1977 överlämnat den svenska delegationens rapport från Unescos konferens om miljövårdsutbildning i Tbilisi, Sovjetunionen den 14 - 26 oktober 1977.

Uppdraget är därmed slutfört.

52. Organisationskommittén (U 1976:16) för bildandet m. m. av Sveriges Utbildningsradio aktiebolag

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 15 december 1976 för att förbereda bildandet m. m. av Sveriges Utbildningsradio aktiebolag:

Ordförande:
Orehag, N. Lennart H., skoldirektör (t.o.m. den 30 juni 1977)

Ledamöter:
Axelsson, Karl-Erik A., lantbrukare
Gestrelius, Kurt E. G., lektor
Ohlsson, Gunnar, skolinspektör
Prior, Erna, rektor

Sakkunniga:
Allebeck, Sten-Sture, bitr. enhetschef
Arenbro, Ewa M., fil. kand.
Barenthin, Willi, departementssekreterare
Ek, Marianne, utbildningsledare (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni 1977)
Fleisher, Fred, producent
Frey, Christer, forskningsledare
Hammar, Carl-Filip, avdelningschef
Lundh, Jan-Henrik, direktör
Lunning, Lars G. H., hovrättsassessor
Modig, Jan-Otto, bitr. radiochef
Pennlöv, Jan, hovrättsassessor
Ronne-Björkqvist, Ingrid, barnläkare (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni 1977)

Sekreterare:
Pettersson, Sten-Åke E., sekreterare (t.o.m. den 30 juni 1977)

Bitr. sekreterare:
Lindal, Kurt G., utredare (t.o.m. den 30 juni 1977)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II U 15.

Kommittén har under tiden december 1976 - juni 1977 hållit 15 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av kommitténs arbete. I enlighet med direktiven har kommittén successivt överlämnat sina förslag till regeringen.

Uppdraget är därmed slutfört.

53. Utredningen (U 1977:01) om skyldighet att leverera pliktexemplar av tryckt svensk skrift m. m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 15 december 1976 för att utreda frågan om skyldighet att leverera pliktexemplar av tryckt svensk skrift m. m.:

Utredare:
Wennergren, C. Bertil O., regeringsråd

Expert:
Wesslén, Siw V., bibliotekarie (fr.o.m. den 1 mars 1977)

Sekreterare:
Tottie, Thomas, överbibliotekarie

Utredningen har under tiden januari - augusti 1977 hållit 13 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av utredningens arbete. En delutredning angående s. k. småtryck har utarbetats av bibliotekarie Wesslén som tjänstgjort som expert under tiden mars - maj 1977.

Den särskilde utredaren har den 31 augusti 1977 avgett betänkandet (Ds U 1977:12) Pliktexemplar av skrift.

Uppdraget är därmed slutfört.

54. Litteraturstödsutredningen (U 1977:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 17 februari 1977 för att göra en översyn av det statliga litteraturstödet:

Utredare:
Holmström, Bengt, stadsbibliotekarie

Ledamöter i referensgrupp:
Brattström, Inger, författarinna (fr.o.m. den 16 mars 1977)
Mossberg, Arne, bokförläggare (fr.o.m. den 16 mars 1977)
Rydsjö, Kerstin, bibliotekarie (fr.o.m. den 16 mars 1977)

Experter i referensgrupp:
Curman, Peter, författare
Gumpert, Jan, direktör
Hedin, Benkt Erik, författare
Josephson, Carl Olof, direktör
Modig, Jonas, direktör
Monié-Nordin, Karin, redaktör
Thorell, Elisabet, bitr. bibliotekschef

Sekreterare:
Johansson, Hans Olof, fil. kand.

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II U 4.

Den särskilde utredaren har under tiden februari t.o.m. juli 1977 hållit sex sammanträden med experterna och tre sammanträden med ledamöterna i ovannämnda referensgrupper.

Den särskilde utredaren har den 7 september 1977 avgett betänkandet (Ds U 1977:14) Statligt litteraturstöd.

Uppdraget är därmed slutfört.

55. Kommittén (U 1977:03) med uppgift att öka andelen kvinnor på skolledande befattningar

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 januari 1977 med uppgift att genom olika initiativ öka andelen kvinnor på skolledande befattningar:

Ordförande:
Du Rietz, Lars B. Hj., rektor

Ledamöter:
Hammarlund, Olof, förbundsordförande
Jurén, Ing-Britt, fil. lic.
Lindstedt, Lars, lönedirektör
Nilsson, Asta, sekreterare
Sönnerlind, Arne, skolråd
Vestin, F. E. Margareta, undervisningsråd (t.o.m. den 31 december 1977)

Experter:
Ekholm, Mats, docent (fr.o.m. den 1 november 1977)
Herlin, Helena N,. fil. lic. (fr.o.m. den 15 december 1977)
Stegö, Eskil, rektor (fr.o.m. den 1 november 1977)
Vestin, Margareta, undervisningsråd (fr.o.m. den 1 januari 1978)

Sekreterare:
Berggren, Anne Marie, fil. mag.

Lokal: Svartmangatan 9, 4 tr., 111 29 Stockholm, tel. 08/11 75 73 och 763 17 63 (Berggren), 21 17 74 (kansli)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II U 2.

Utredningen har under tiden januari - oktober 1977 hållit två sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

56. Lärartjänstutredningen (U 1977:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 14 april 1977 för att utreda vissa tjänsteorganisatoriska frågor inom högskolan m. m.:

Ordförande:
Nyquist, Per-Olof (Ola), jur. dr

Ledamöter:
Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen
Grudevall, Lennart, sektionschef
Johansson, Birgitta, metallarbetare, led. av riksdagen
Lindahl-Kiessling, Kerstin M., professor (t.o.m. den 30 september 1977)
Löfström, J. Henric, sekreterare
Marcusson, Sten G., utredningssekreterare
Nilsson, Sven, sekreterare
Ruin, Olof K., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Rydén, Rune O., fil. lic., led. av riksdagen
Sundgren, E. Roland, ombudsman, led. av riksdagen
Ulvhammar, Birgitta, tf. överdirektör
Åkerstedt, Jonas, ombudsman

Sakkunniga:
Egardt, Peter A. N., fil. kand.
Lindqvist, Ingvar F., professor (fr.o.m. den 25 april 1977)
Sandberg, A. Birger, förhandlingsdirektör

Experter:
Andersson, Bertil, bitr. sjukvårdsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Appelberg, Göte, universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Bengmark, Stig, professor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Berg, Clary, lärare (fr.o.m. den 1 december 1977)
Bergendal, Gunnar S., rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Björkstrand, Ulf, assistent (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Björnegård, Gudrun, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Brandberg, Anders, lektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Brinck, K. Inge G., universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Broman, Lennart, universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Bruhn, L. Gunnila, studierektor (fr.o.m. den 26 maj t.o.m. den 31 augusti 1977)
Carlsson, Bertil, universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Carlsson, Börje, universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Corneliusson, Roy, ADB-lärare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Djärv, Sigbritt, vårdlärare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Edwardsson, Roland, utbildningsledare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Eklund, Margareta, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Ericsson, Ulla Bella, sekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Falk, Stig, docent (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Forslind, Bo, universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Gustafsson, Gunnel, lektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Gottsén, Bertil, konstnär (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Hall, Lennart, lektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Helmfrid, Staffan, professor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Hillert, Mats, professor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Hjortås, Bernt Olof, studierektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Holmqvist, Olle, lektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Hudner, Tor, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Håstad, Torgny, bitr. professor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Häggquist, Harald, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Johansson, Gerd, studieledare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Johansson, Sven Ove, universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Josjö, Siv, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Krause, Urban, docent (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Lareke, Carl Axel, lektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Lindahl-Kiessling, Kerstin M., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Lindborg, Carin C., byrådirektör (fr.o.m. den 26 maj t.o.m. den 21 augusti 1977)
Lindgren, Kristin, studierektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Månsson, Lennart, lektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Nordlander, Göte, universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Nordström, Olof A., universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Nordström, Sixten, utbildningsledare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Norin, Brage, assistent (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Näsślin, Berit, lektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Odén, Birgitta, professor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Ohné, Margareta, universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Oldgren, Abiel, lektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Olsson, Ingrid M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1977 t.o.m. den 30 juni 1978)
Orava, Olavi A. (Olle), byråchef (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Palmqvist, Lars, studierektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Paulsson, Christer, universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Persson, Gunnar, studierektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Raunio, Gerhard, universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Reinhold, Sune, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 23 september 1977 t.o.m. den 30 juni 1978)
Rylander, Kerstin, adjunkt (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Sandström, Jan, professor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Schattauer, Wolfgang, lektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Schött, Britt-Marie, regissör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Selin, Eva, universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Serrander, Ove, studierektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Stenfors, Bo I. L., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Streimer, Ingemar, lektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Svennilson, Marianne E., studierektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Söderlind, Ove, studierektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Tergel, Alf, e. universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Trost, Jan L. E., docent (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Törnqvist, Ingvar B., studierektor (fr.o.m. den 26 maj t.o.m. den 31 december 1977)
Wallin, Karin, lektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Widgren, Greger G., departementssekreterare (fr.o.m. den 26 maj t.o.m. den 31 december 1977)
Ziefelt, Inger, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Åberg, Bengt, universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Åhman, Gustav, statsagronom (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Östberg, Gertrud, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Östling, Berit, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Sekreterare:
Kirsebom, Bjarne A., kanslisekreterare

Bitr. sekreterare:
Bruhn, L. Gunnila, studierektor (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 30 juni 1978)
Köhler, Karl Johan, fil. mag. (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 30 juni 1978)
Lindborg, Carin, byrådirektör (fr.o.m. den 22 augusti 1977 t.o.m. den 30 juni 1978)
Major, Anders P., socionom (fr.o.m. den 1 juni t.o.m. den 31 augusti 1977)

Lokal: Stora Nygatan 33, 1 tr., 111 27 Stockholm, tel. 20 69 84 (Kirsebom), 20 71 83 (Bruhn), 20 70 82 (Lindborg). 046/12 41 00 (Reinhold), 20 33 05 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II U 6.

Utredningen har under tiden maj - oktober 1977 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har ett sammanträde hållits med var och en av utredningens fem regionala referensgrupper och ett sammanträde med en referensgrupp för läkarlärarfrågor.

Utredningen har vidare utformat och distribuerat en enkät rörande lärarnas arbetsuppgifter m. m. till samtliga institutioner och läroanstalter inom den statliga och den kommunala högskolan, med undantag för institutioner för läkar- och tandläkarutbildning.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

57. Videogramutredningen (U 1977:05)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 21 april 1977 med uppdrag att utreda frågan om samhällets insatser på videogramområdet:

Ordförande:
Sundman, Per Olof, författare, led. av riksdagen

Ledamöter:
Björck, Anders P.-A., redaktör, led. av riksdagen
Bladh, Lennart W., yrkesvalslärare, led. av riksdagen
Ingelstam, Margareta, producent
Ström, Gunnar, partisekreterare

Experter:
Bergman, Lars, hovrättsassessor (fr.o.m. den 26 oktober 1977)
Elmhorn, Kerstin M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 september 1977 t.o.m. den 30 juni 1978)
Hederström, C. Christer, byrådirektör (fr.o.m. den 6 oktober 1977)
Liljeros, K. E. Lillemor, fil. kand., med. kand. (fr.o.m. den 15 september 1977)
Olsson, Agne Henry, hovrättsassessor (fr.o.m. den 3 juni 1977)
Svanberg, Lars, redaktör (fr.o.m. den 3 juni 1977)

Sekreterare:
Svärd, Stig, studiesekreterare

Bitr. sekreterare:
Hallenberg, Ingemar, studieinstruktör (fr.o.m. den 1 november t.o.m. den 31 december 1977)
Lindencrona, Birgitta, fil. lic. (fr.o.m. den 16 november 1977)

Lokal: Västerlånggatan 46, 2 tr. Postadress: Utbildningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 20 74 18 (Svärd), 20 74 68 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II U 7.

Utredningen har under tiden juni - oktober 1977 hållit fyra sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

58. Utredningen (U 1977:06) om vissa vårdutbildningar inom högskolan (VÅRD 77)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 9 juni 1977 för att utreda frågan om vissa vårdutbildningar inom högskolan:

Ordförande:
Levin, Bert L., statssekreterare

Ledamöter:
Hillerdal, N. Olof, docent
Holgersson, Leif H., ombudsman
Hörnlund, O. Börje, skogsmästare, led. av riksdagen
Jansson, Per-Olof, leg. sjuksköterska
Javette, Bo, ombudsman
Kärnek, Rut, oppositionsråd
Larsson, Karl G., sekreterare
Lindström, Alice M. F., undervisningsråd
Sköld, Lars G., överdirektör
Svennilson, Marianne E., studierektor

Sakkunniga:
Bratthall, I. Birgitta, departementssekreterare
Ekholm, Lars V., kansliråd
Rådö, E. Göran, bitr. sjukvårdsdirektör

Experter:
Areblad, Ann Marie, ombudsman (fr.o.m. den 20 september 1977)
Berg, Marianne, skolkonsulent (fr.o.m. den 20 september 1977)
Björkman, Jerker, ombudsman (fr.o.m. den 20 september 1977)
Furumark, Ann Marie, byråchef (fr.o.m. den 20 september 1977)
Gullström, Estrid, byrådirektör (fr.o.m. den 20 september 1977)
Helmbring, Anita, arbetsterapeut (fr.o.m. den 20 september 1977)
Hessleborn, Olle K. A., ombudsman (fr.o.m. den 20 september 1977)
Holmkvist-Svensson, Rut, förste studiesekreterare (fr.o.m. den 20 september 1977)
Johansson, Helfrid, skolkonsulent (fr.o.m. den 20 september 1977)
Jungqvist, Anna-Brita, sekreterare (fr.o.m. den 20 september 1977)
Klässbo, Maria, studerande (fr.o.m. den 20 september 1977)
Kälvemark, Torsten, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 20 september 1977)
Lindmark, Christer, byrådirektör (fr.o.m. den 29 augusti 1977)
Löfström, J. Henric, sekreterare (fr.o.m. den 20 september 1977)
Nilsson, Berndt, sekreterare (fr.o.m. den 20 september 1977)
Nyström, L. Ingrid, sekreterare (fr.o.m. den 15 augusti 1977)
Olausson, Britt, rektor (fr.o.m. den 20 september 1977)
Orava, Olavi A. (Olle), byråchef (fr.o.m. den 20 september 1977)
Palm, Anita, förste förbundssekreterare (fr.o.m. den 20 september 1977)
Persson, Kerstin, skolkonsulent (fr.o.m. den 20 september 1977)
Rangrost, Johny A. P., departementssekreterare (fr.o.m. den 19 september 1977)
Rosén, Tommy, sekreterare (fr.o.m. den 20 september 1977)

Schulze, Jacob, leg. sjuksköterska (fr.o.m. den 20 september 1977)
Skalin, Douglas, sektionschef (fr.o.m. den 20 september 1977)
Starck, Linnéa, vårdlärare (fr.o.m. den 20 september 1977)
Ståhlklo, Maj, undersköterska (fr.o.m. den 20 september 1977)
Sundelin, Dick, sekreterare (fr.o.m. den 20 september 1977)
Svensson, Björn, vårdlärare (fr.o.m. den 20 september 1977)
Varnvik, Eva, undersköterska (fr.o.m. den 20 september 1977)
Weitner, Sonja E., vårdlärare (fr.o.m. den 1 augusti 1977)
Wetterström, Rolf, ombudsman (fr.o.m. den 20 september 1977)
Wåhlén, Kerstin, studerande (fr.o.m. den 20 september 1977)
Åström, Arne, docent (fr.o.m. den 20 september 1977)

Sekreterare:
Nilsson, Matts G., bitr. avdelningschef

Bitr. sekreterare:
Eliason, S. Olof, byrådirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1977)
Hellung-Strohl, Eva M., studiesekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1977)

Lokal: Vasagatan 36, 3 tr., 111 20 Stockholm, tel. 21 28 51 (Nilsson), 20 95 34 (Eliason), 21 07 44 (Hellung-Strohl), 21 13 80 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II U 9.

Utredningen har under tiden juli - oktober 1977 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har vardera två sammanträden hållits i utredningens fyra särskilda arbetsgrupper.

Utredningen har för avsikt att vid årsskiftet 1977/78 avge ett delbetänkande om praktikfrågorna i vårdutbildningen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

59. Utredningen (U 1977:07) om museijärnvägsföreningar

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 9 juni 1977 med uppdrag att utreda frågan om stöd till museijärnvägsföreningarna:

Särskild utredare:
Jonsson, Elver A. D., postiljon, led. av riksdagen

Expert:
Berg, Hans E., departementssekreterare (fr.o.m. den 21 oktober 1977)

Sekreterare:
Fredén, Sven, avdelningsdirektör

Lokal: Rönnhagsvägen 11, 582 70 Linköping, tel. 013/11 52 00, 15 67 17 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II U 8.

Utredaren har under tiden september - oktober 1977 hållit fyra sammanträden med bl. a. representanter för riksantikvarieämbetet och kulturrådet.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

60. Utredningen (U 1977:08) om visningsersättning

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977 med uppgift att klarlägga möjligheterna att konstruera ett system som ger bildkonstnärerna ersättning för att verk som inte längre är i upphovsmannens ägo visas offentligt:

Särskild utredare:

Reuterswärd, B. Edvard, generaldirektör (fr.o.m. den 6 september 1977)

Expert:

Hedfeldt, Erik, f. d. justitieråd (fr.o.m. den 6 september 1977)

Sekreterare:

Bergman, Lars, hovrättsassessor (fr.o.m. den 6 september 1977)

Bitr. sekreterare:

Grüting, Britt, departementssekreterare (fr.o.m. den 6 september 1977)

Lokal: Utbildningsdepartementet, Mynttorget 1, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 10 00 (växel), 763 18 32 (Bergman), 763 17 41 (Grüting)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II U 10.

Utredningen har under september och oktober 1977 hållit två sammanträden med företrädare för intressen, som berörs av uppdraget.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

61. Uppslagsverkskommittén (U 1977:09)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 13 oktober 1977 med uppdrag att utreda frågan om utgivning av svenskt uppslagsverk:

Ordförande:

Tynell, Lars, riksbibliotekarie (fr.o.m. den 13 oktober 1977)

Ledamöter:
Barenthin, Willi, departementssekreterare (fr.o.m. den 13 oktober 1977)
Furhammar, Brita, bibliotekarie (fr.o.m. den 13 oktober 1977)
Jacobson Widding, Anita, professor (fr.o.m. den 13 oktober 1977)
Lannegren, Göran S., departementssekreterare (fr.o.m. den 13 oktober 1977)
Peterson, Kjell, bokförläggare (fr.o.m. den 13 oktober 1977)
Sandqvist, Inga-Britta, förste arkivarie (fr.o.m. den 13 oktober 1977

Sekreterare:
Sundkvist, Leif G., civilekonom (fr.o.m. den 13 oktober 1977)

Lokal: Storkyrkobrinken 2-4. Postadress: Utbildningsdepartementet, Fack 103 10 Stockholm, Tel. växel 08/763 10 00

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II U 12.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela året 1978.

62. Arbetsgruppen (U 1977:10) för samefrågor

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 september 1977:

Ordförande:
Wikström, Jan-Erik, statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Vice ordförande:
Svensson, Gunnar, departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Ledamöter:
Isacsson, Bert, kansliråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Strömgren, Bo E., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Söderström, Bengt H. T:son, kansliråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Thorstenson, R. Billy, kansliråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Tornborg, Curt G. F., departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Zetterberg, Leif, sekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Öster, Karl-Olov, departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Sekreterare:
Englund-Ghai, Karin, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Lokal: Utbildningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 08/763 10 00, direktval 763 17 61 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Arbetsgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

63 Obligatorieberedningen (U 1977:11)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 17 november 1977 med uppdrag att bereda vissa frågor rörande obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutning:

Särskild utredare:

Östergren, A. Bertil, direktör (fr.o.m. den 17 november 1977)

Lokal: Stora Nygatan 33, 2 tr., 111 27 Stockholm, tel. 08/20 88 59 (Östergren), 20 88 49.

Beredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

Direktiven, se 1978 års kommittéberättelse del II U 13.

Jordbruksdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1977: 4, 9, 14, 15 och 16

Följande kommittéer inom avsnitt fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 1 och 17

1. Lokal- och utrustningsprogramkommittén (Jo 1966:31) för jordbrukets högskolor

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 juni 1965 för att utarbeta lokalprogram och utrustningsprogram för lantbrukshögskolan, skogshögskolan och veterinärhögskolan (fr.o.m. den 1 januari 1977 Sveriges lantbruksuniversitet) (se Post- och Inrikes tidn. den 23 juni 1965):

Ordförande:
Törnquist, Harry E., byggnadsråd

Ledamöter:
Berenvik, Ove, vet. stud. (fr.o.m. den 20 september 1977)
Hansen, Hans-Jörgen, professor, föreståndare (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Hjelm, K. G. Lennart, professor, rektor
Lindfors, Leif W., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Mellström, Claes B., skog. stud. (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Oscarsson, Görel B. A., tf. byråchef (fr.o.m. den 1 november 1976)
Rydén, Jan E., avdelningschef
Schmiterlöw, Carl G., professor
von Segebaden, Gustaf, bitr. professor (fr.o.m. den 7 december 1976)
Söderman, S. Olof, ingenjör

Expert:
Eriksson, Harald, avdelningsföreståndare

Sekreterare:
Ehrengren, K. Lennart, tf. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1976)

Bitr. sekreterare:
Forssman, Åke V., avdelningsdirektör
Olsson, J. Malte, kansliråd

Lokal: Centrala förvaltningen för Sveriges lantbruksuniversitet, 750 07 Uppsala 7, tel. växel 018/10 20 00 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1966 års riksdagsberättelse Jo 31. Tilläggsdirektiv, se kungl. brev den 30 juni 1967.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fyra sammanträden. Därutöver har överläggningar förts med institutioner och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har under samma tidsperiod framlagt lokalprogram för nybyggnad av kalv- och ungnötsstall samt maskinförvaringsutrymmen på Öjebyn och mikrobiologiska institutionsbyggnaden på Ultuna. Utrustningsprogram har lagts fram för bl. a. växtskyddet m. m. i Alnarp och växtskyddscentrum på Ultuna.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

2. Naturvårdskommittén (Jo 1970:28)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 februari 1970 för översyn av naturvårdslagen (se Post- och Inrikes tidn. den 6 mars 1970):

Ordförande:
Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen

Ledamöter:
Grebäck, Erik H., agronom, f. d. led. av riksdagen
Hjorth, Nils T., förrådsförvaltare, led. av riksdagen
Lothigius, Carl-Wilhelm, lantbrukare, led. av riksdagen
Ludvigsson, Ingrid M., fru, led. av riksdagen
Lönnqvist, Ulf R., f. d. statssekreterare
Wirtén, Rolf G. S., folkskollärare, led. av riksdagen

Experter:
Damgren, H. G. Fredrik, departementsråd (fr.o.m. den 14 januari 1976)
Frisén, Rune E., byråchef (fr.o.m. den 1 april 1977)
Holm, J. Lennart, generaldirektör
Knutsson, Gert O. I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Lindskog, J. Lennart, länsråd
Wenker, Stig-Eric, hovrättsråd (t.o.m. den 31 mars 1977)
Öster, Karl Olov, departementsråd (fr.o.m. den 14 januari 1976)

Sekreterare:
Kardell, J. Arne, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 april 1977)

Bitr. sekreterare:
Lindén, Anders G. B., statsgeolog (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Pettersson, Roland H., förste byråinspektör (fr.o.m. den 18 april 1977)
Sandler, Hans E., lantmätare (fr.o.m. den 1 mars 1975)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1971 års riksdagsberättelse Jo 21. Tilläggsdirektiv, se riksdagsberättelse 1973 Jo 12 samt 1974 Jo 10.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fyra sammanträden.
Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

3. Utredningen (Jo 1971:08) om kostnaderna för miljövården

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 oktober 1971 för utredning rörande kostnaderna för miljövården (se Post- och Inrikes tidn. den 25 november 1971):

Ordförande:
Paulsson, G. Valfrid V., generaldirektör

Ledamöter:
Bergqvist, Jan G., pol. mag., led. av riksdagen
Norrby, J. Sören, byggnadsingenjör, f. d. led. av riksdagen
Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 juni 1974)
Rosqvist, G. Birger, mästerlots, led. av riksdagen
Sundberg, Ingrid E., fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Åkerfeldt, Sven Eric, lantbrukare, led. av riksdagen

Experter:
Ahlgren, Nils U., planeringschef (fr.o.m. den 1 december 1974)
Grafström, Erik O. Hj., f. d. generaldirektör
Helmerson, Bo I. H., direktör
Johansson, Bengt A. W., budgetchef
Lönnqvist, Ulf R., f. d. statssekreterare
Lövgren, Torsten H., departementssekreterare (fr.o.m. den 23 augusti 1975)
Moreau, Jan-Erik, utredningssekreterare
Nilsson, Olof, överdirektör
Olerud, Eric Hj., sekreterare
Svensson, Kjell R., tf. departementsråd

Sekreterare:
Ovegård, Lars O., byråchef (fr.o.m. den 1 december 1974)

Bitr. sekreterare:
Almgren, A. Richard, civilingenjör
Edwinson, Vanja A. M., departementssekreterare
Hannerz, R. Christer, socionom (fr.o.m. den 1 december 1974)
Olsson, Inger M-A., byrådirektör

Lokal: Statens naturvårdsverk, Smidesvägen 5, Fack, 171 20 Solna, tel. växel 98 18 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1972 års riksdagsberättelse Jo 28.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden. Därutöver har tre sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågor om industrins miljövårdskostnader.

Utredningen har den 8 december 1976 avgett promemorian Miljöskyddet inom industrin - en analys med utgångspunkt i massa- och pappersindustrin, samt den 21 januari 1977 rapporten (Ds Jo 1977:1) Kostnader för omhändertagande av hushållsavfall m. m.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

4. 1972 års jordbruksutredning (Jo 1972:04)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 juni 1972 för att utreda vissa frågor inom jordbrukspolitiken (se Post- och Inrikes tidn. den 4 juli 1972):

Ordförande:
Widén, K. A. Ingvar, generaldirektör

Ledamöter:
Eliasson, Rolf A. E., lantmästare, f. d. led. av riksdagen
Enlund, Eric P., lantbrukare, led. av riksdagen
Israelsson, Per J., apparatskötare, f. d. led. av riksdagen
Kristiansson, N. Axel, lantbrukare, ers. för led. av riksdagen
Lindberg, Marta S., försäkringskassetjänsteman, f. d. led. av riksdagen
Persson, Sven G. F., lantarbetare, f. d. led. av riksdagen
Rask, Karl A., fabrikör, f. d. led. av riksdagen
Wictorsson, Åke V., planeringschef, led. av riksdagen

Experter:
Borg, Sune S. B., byråchef
Brangmo, K. Walter, direktör
Cederberg, Thomas O., direktör

Elm, Torsten J. W., avdelningschef
Hillbom, Lars H., civilekonom
Hulting, K. R. Georg, f. d. byråchef
Jansson, N. Ewald, f. d. förbundsordförande
Johannesson, Erik, direktör
Knutsson, P. Gösta, byråchef
Kristenson, Arne, byråchef
Larson, Sten E., byråchef (fr.o.m. den 5 april 1974)
Lindberger, Lars, överdirektör
Lindman, Karl S. S., f. d. byråchef
Lindström, Ingvar A., generaldirektör
Nilsson, Olof, överdirektör
Nilsson, N. Thorsten G., lantbrukare (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Ohlsson, K. Börje, lantbruksdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Olsson, Bengt M., avdelningschef
Renborg, Ulf B:son, professor (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Svärdström, Karl-Fredrik, f. d. professor (fr.o.m. den 5 april 1974)
Swedborg, Erik H., direktör (fr.o.m. den 5 april 1974)
Säkk, Karl, byråchef
Tiberg, Lennart F., direktör

Huvudsekreterare:
Lindström, Ingvar A., generaldirektör

Bitr. sekreterare:
Ingemansson, Jan H. I., lantbrukskonsulent (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Lindqvist, S.-O. Lennart, byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Ågren, Carl-Henrik, avdelningsdirektör

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Jo 27. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse Jo 16.

Utredningen har den 24 mars 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:17) Översyn av jordbrukspolitiken.

Uppdraget är därmed slutfört.

5. Förhandlingsgruppen (Jo 1973:03) för renskötselanläggningar (FFR)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 februari 1973 för att förhandla med samebyarna om renskötselanläggningar m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 9 mars 1973):

Ordförande:
Persson, Sven G. F., lantarbetare, f. d. led. av riksdagen

Sakkunniga:
Bäärnhielm, G. Mauritz, hovrättsråd
Landahl, O. Sixten H., f. d. lantbruksdirektör

Experter:
Bohman, Bengt A. H., länsråd
Ekblad, Carl E. A., byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Lundberg, J. Iwan, avdelningsdirektör
Lundvall, A. Göran, avdelningsdirektör
Lithander, Per H., avdelningsdirektör
Stenberg, Bruno, renägare
Stenberg, Nikolaus, renägare
Åhrén, Anders, renägare

Sekreterare:
Ekendahl, Bengt G. M., tf. avdelningsdirektör

Lokal: Lantbruksstyrelsen, Vallgatan 6, 551 83 Jönköping, tel. växel 036/16 94 20 (sekreteraren)

Direktiven för förhandlingsgruppen, se 1974 års riksdagsberättelse Jo 22.

Förhandlingsgruppen har under tiden november 1976 - oktober 1977 förhandlat med 15 samebyar samt haft överläggningar med olika parter som berörs av gruppens arbete.

Förhandlingsgruppen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

6. Genbankutredningen (Jo 1973:04)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1973 för att utreda frågan om bevarande av genetiskt material (se Post- och Inrikes tidn. den 9 mars 1973):

Sakkunnig:
Ehrenberg, Carin M. S. H., docent (fr.o.m. den 5 september 1975)

Experter:
Gullberg, H. Urban, fil. lic. (fr.o.m. den 28 februari 1975)
Junback, Carl Gunnar, departementssekreterare (fr.o.m. den 28 februari 1975)
Krutzsch, A. Peter M., byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Nilsson, Karl-Erik, skogschef (fr.o.m. den 1 juli 1976)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Jo 23.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

7. 1973 års skogsutredning (Jo 1973:06)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 september 1973 för att utreda vissa frågor inom skogspolitiken (se Post- och Inrikes tidn. den 6 oktober 1973):

Ordförande:
Lyberg, Bengt, landshövding

Sakkunniga:
Brännström, Roland J., verkmästare, led. av riksdagen
Hedström, Bo S., generaldirektör
Hjorth, Ragnar, f. d. byråchef
Jansson, Sven E., lantbrukare (fr.o.m. den 20 november 1976)
Nilsson, Nils-Erik, professor, avdelningschef

Experter:
Bäckström, Sixten, förbundsordförande
Carlsson, T. E. Roine, förbundsordförande
Esping, F. Lars-Erik, avdelningschef (fr.o.m. den 17 april 1975)
Köhl, Olof F. E., rättschef (fr.o.m. den 1 februari 1976)
Rydbo, Folke, generaldirektör (fr.o.m. den 1 april 1974)
Rydh, Olof G. G., departementssekreterare (fr.o.m. den 8 juli 1975)
Sjunnesson, Lars H. O., direktör (fr.o.m. den 26 mars 1976)
Sundberg, Carl Gustaf, skogsdirektör (fr.o.m. den 1 april 1974)
Toll, J. Magnus, lantmästare

Huvudsekreterare:
Holmgren, Anders F., jägmästare (fr.o.m. den 1 februari 1976)

Bitr. sekreterare:
Jacobson, S. E. Olof, forskarassistent
Petterson, Hans H. J. A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 8 mars 1976)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren och bitr. sekreterare)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Jo 25.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 15 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har

nio sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågor om produktionspåverkande faktorer i skogsbruket.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

8. 1973 års fiskevattensutredning (Jo 1973:07)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 november 1973 för att utreda fiskelagstiftningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 december 1973):

Ordförande:

Wictorsson, Åke V., planeringschef, led. av riksdagen

Sakkunniga:

Andersson, L. Arne, lantbrukare, led. av riksdagen
Johansson, Tyra A. S., kontorist, led. av riksdagen
Lindberg, Sven J., ombudsman, led. av riksdagen
Morell, Roland, direktör
Pettersson, A. Georg, ombudsman, led. av riksdagen
Rydén, N. Rune G., köpman, f. d. led. av riksdagen

Experter:

Dyhre, A. Gunnar, hovrättsråd (fr.o.m. den 1 september 1974)
Ericson, E. Gerhard H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Grebäck, Erik H., agronom, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 april 1974)
Johansson, Bertil E., ombudsman
Johansson, Stig E., överdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Kihlström, Bengt G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Puke, Carl G. M., f. d. fiskeriintendent (fr.o.m. den 1 december 1974)
Runnström, Hans K. L., kanslichef (fr.o.m. den 1 april 1974)
Silow, C. Ivan H., tf. byråchef (fr.o.m. den 1 december 1974)
Trotzig, C. Fredrik J., avdelningschef (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Wenker, Stig-Eric, hovrättsråd (fr.o.m. den 1 april 1974)
Wikman, L. Åke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)

Sekreterare:

Wendt, Curt A. G., byråchef (fr.o.m. den 5 februari 1974)

Bitr. sekreterare:

Edlund, S. Lisbeth, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 april 1975)
Johansson, Curt B. R., byrådirektör (fr.o.m. den 1 november 1976)

Lokal: Fiskeristyrelsen, Otterhällegatan 12, Fack, 403 10 Göteborg, tel. växel 031/17 63 80 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Jo 26. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 9.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 30 juni 1977 avgett rapporten (Ds Jo 1977:3) Svenskarnas fiskevanor.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

9. Emåutredningen 1974 (Jo 1974:02)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 april 1974 för att undersöka möjligheterna att begränsa översvämningarna i Emån:

Utredningsman:
Wetterhall, Sven C. E., byråchef

Experter:
Alvelid, Sven R. E., lantbruksdirektör (fr.o.m. den 1 april 1975)
Andersson, K. Göran, naturvårdsdirektör
Sjöborg, N. Elvir, f. d. lantbruksdirektör
Sprinchorn, K. Göran, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 8 oktober 1974)
Svensson, Sven Åke, naturvårdsdirektör
Wallin, Sten-Erik J., avdelningsdirektör

Sekreterare:
Petersson, Bengt-Eve A., byrådirektör

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Jo 24.

Utredningen har den 13 maj 1977 avgett betänkandet (Ds Jo 1977:2) Översvämningsskydd i Emån samt i december 1977 rapporten (Ds Jo 1977:9) Erfarenheter från vårflödet i Emån 1977.

Uppdraget är därmed slutfört.

10. Skogsadministrativa utredningen (Jo 1974:03)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 april 1974 för att utreda den statliga administrationen på skogsbrukets område (se Post- och Inrikes tidn. den 25 maj 1974):

Ordförande:
Hedström, Bo S., generaldirektör

Sakkunniga:
Hedström, T. Uno V. E., hemmansägare, f. d. led. av riksdagen
Norrby, Karl-Eric, lantbrukare, led. av riksdagen

Experter:
Agebro, Albin S., förbundssekreterare (fr.o.m. den 8 april 1976)
Andersson, Gösta R., skogsvårdskonsulent (fr.o.m. den 7 september 1974)
Falk, Eric G. R., byråchef (fr.o.m. den 7 september 1974)
Hammarlund, F. Gösta E., länsjägmästare (fr.o.m. den 8 april 1976)
Lindgren, K. Erik, organisationsdirektör (fr.o.m. den 2 april 1975)
Nilsson, Nils-Erik, professor, avdelningschef (fr.o.m. den 2 april 1975)

Sekreterare:
Holmgren, Anders F., jägmästare

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Jo 25.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

11. Jordförvärvsutredningen (Jo 1974:07)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att se över jordförvärvslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 11 juli 1974):

Ordförande:
Widén, K. A. Ingvar, generaldirektör

Sakkunniga:
Johansson, Gunnar A., häradsdomare, led. av riksdagen
Johansson, N. Filip, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 februari 1977)
Johnsson, John E., ombudsman, led. av riksdagen
Larsson, K. Einar A., lantbrukare, led. av riksdagen
Lindberg, Sven J., ombudsman, led. av riksdagen
Ludvigsson, Ingrid M., fru, led. av riksdagen
Stjerna, G. Henry, lantbrukare

Experter:
Agebro, Albin S., förbundssekreterare (fr.o.m. den 7 september 1974)
Andreasson, A. Osvald, utredningssekreterare (fr.o.m. den 7 september 1974)
Gunsell, Tor A., överingenjör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Henriksson, Rune I., departementsråd (fr.o.m. den 4 april 1975)
Jansson, Harald, fastighetsdirektör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Johansson, S. Arne H., länsjägmästare (fr.o.m. den 7 september 1974)
Köhl, Olof F. E., rättschef (fr.o.m. den 1 februari 1976)
Lindh, Birger V., ombudsman (fr.o.m. den 1 november 1976)
Lindström, Ingvar A., generaldirektör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Millgård, E. Olof (Olle), teknisk direktör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Nilsson, N. Thorsten G., lantbrukare (fr.o.m. den 7 september 1974)
Romson, Rolf, direktör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Wessén, Vilhelm, direktör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Åkerman, N. Håkan, f. d. överdirektör (fr.o.m. den 7 september 1974)

Sekreterare:
Warensjö, J. A. Folke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 februari 1976)

Bitr. sekreterare:
Holmgren, Gunnar, hovrättsassessor (fr.o.m. den 14 oktober 1974)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (bitr. sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Jo 29. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 10.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

12. 1974 års trädgårdsnäringsutredning (Jo 1974:09)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 september 1974 för att utreda trädgårdsnäringen (se Post- och Inrikes tidn. den 5 oktober 1974):

Ordförande:
Henriksson, Rune I., departementsråd

Sakkunniga:
Bergqvist, Jan G., pol. mag., led. av riksdagen
Björk, Villiam E., kommunalråd, f. d. led. av riksdagen
Carlström, A. Valdo, direktör, f. d. led. av riksdagen
Nilsson, Anna-Lisa, handelsträdgårdsmästare, led. av riksdagen

Experter:
Carlsson, C. Mårten, professor (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Gustafsson, N. Henry, avdelningschef (fr.o.m. den 19 oktober 1974)
Moberg, C. E. Ragnar, direktör (fr.o.m. den 19 oktober 1974)
Nyström, Holger R. B., direktör (fr.o.m. den 19 oktober 1974)
Svensson, S. Börje F., förbundsordförande (fr.o.m. den 19 oktober 1974)

Sekreterare:
Gradin, Lars-Erik, byrådirektör (fr.o.m. den 16 januari 1976)

Bitr. sekreterare:
de Maré, Stefan S., departementssekreterare (fr.o.m. den 14 september 1976)
Lidén, B. Carl Johan, departementssekreterare (fr.o.m. den 27 maj 1976)

Lokal: Lantbruksstyrelsen, Vallgatan 6, 551 83 Jönköping, tel. växel 036/16 94 20 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Jo 31.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 15 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

13. Utredningen (Jo 1975:06) om vissa frågor inom växtförädlingsverksamheten

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 9 oktober 1975 för utredning om vissa frågor inom växtförädlingsverksamheten:

Sakkunnig:
Gustafsson, Åke C. T., f. d. professor

Experter:
Boberg, L. Håkan, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Ekström, E. Sören, departementsråd
Gustafsson, N. Henry, avdelningschef
Junback, Carl Gunnar, departementssekreterare

Sekreterare:
Denward, C. M. Thore, statshortonom (t.o.m. den 31 maj 1977)
Nilsson, H. Anders, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1977)

Bitr. sekreterare:
Nilsson, H. Anders, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 januari t.o.m. den 31 maj 1977)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Jo 23.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1978.

14. Fiskerikommittén (Jo 1975:07)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 27 november 1975 för att utreda fiskets kort- och långsiktiga problem:

Ordförande:
Lönnqvist, Ulf R., f. d. statssekreterare

Sakkunniga:
Hannerz, D. G. Lennart, överdirektör
Hedin, Carl Eric, kapten, f. d. led. av riksdagen
Johansson, Bengt A. W., budgetchef (t.o.m. den 22 september 1977)
Lindström, Ingvar A., generaldirektör (t.o.m. den 30 april 1977)
Mattsson, Thure J. E., ombudsman
Säkk, Karl, byråchef
Verständig, Sigmund, byråchef
Åberg, Ch. Georg, fiskeriombudsman, led. av riksdagen
Öster, Karl Olov, departementsråd (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Experter:
Johansson, Bertil E., ombudsman
Nilsson, Kaj A. W., fiskare

Sekreterare:
Berglund, Sven-Olof, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Sten, S. Roland, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 26 mars 1976)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tolv sammanträden.

Kommittén har den 26 september 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:74) Fiskerinäringen i framtiden.

Uppdraget är därmed slutfört.

15. Utredningen (Jo 1976:01) om registrering av fritidsbåtar

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 18 december 1975 för att utreda frågan om registrering av fritidsbåtar (se Post- och Inrikes tidn. den 19 februari 1976):

Särskild utredare:
Schelin, Bengt A. E., direktör

Experter:
Alpsten, A. Börje, departementsråd
Nyman, Kjell, departementssekreterare (fr.o.m. den 7 maj 1976)
Sjöstedt, K. Lennart T., hovrättsråd
Trotzig, C. Fredrik J., avdelningschef

Sekreterare:
Hörberg, Olof Hj., f. d. överingenjör

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Jo 1.

Utredningen har den 14 juni 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:25) Båtliv 2 Registerfrågan.
Uppdraget är därmed slutfört.

16. Energi- och miljökommittén (Jo 1976:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 5 februari 1976 för att utreda frågan om hälso- och miljöeffekter av energiutnyttjande (se Post- och Inrikes tidn. den 19 februari 1976):

Ordförande:
Moberg, Sven T., generaldirektör

Sakkunniga:
Bergman, Per R., direktör, led. av riksdagen
Clarkson, Rolf A., direktör, led. av riksdagen
Forslund, Bo E., ombudsman, led. av riksdagen
Karlehagen, Sigvard H., leg. läkare, f. d. led. av riksdagen
Ohlin, T. M. Maja, skolkanslist, f. d. led. av riksdagen
Orring, Ulla B., nämndeman

Experter:
Friberg, Lars T., professor (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Hagerman, Yngve B., överingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Lindell, Bo G., professor (fr.o.m. den 1 juli 1976)

Molin, Olof E. O., departementssekreterare (fr.o.m. den 7 december 1976)
Rinder, K. Lennart, medicinalråd (fr.o.m. den 1 juli 1976)

Sekreterare:
Högberg, Lars G., laborator, (fr.o.m. den 25 februari 1976)

Bitr. sekreterare:
Assarsson, Bo S. G., civilingenjör (fr.o.m. den 25 februari 1976)
Strangert, Per-Olof, överingenjör (fr.o.m. den 1 mars 1977)

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II Jo 3.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 19 sammanträden.

Kommittén har den 30 september 1977 avgett slutbetänkandet (SOU 1977:67) Energi, Hälsa, Miljö. Det tekniskt-vetenskapliga underlaget till kommitténs slutbetänkande redovisas i underlagsrapporterna (SOU 1977:68) Energi, Hälsa, Miljö: Hälso- och miljöverkningar vid användning av fossila bränslen, (SOU 1977:69) Energi, Hälsa, Miljö: Hälso- och miljöverkningar vid användning av kärnkraft och (SOU 1977:70) Energi, Hälsa, Miljö: Arbetsmiljö vid energiproduktion.

Därutöver har kommittén publicerat ytterligare ett antal underlagsrapporter och bakgrundsdokument som förtecknas i slutbetänkandet.

Uppdraget är därmed slutfört.

17. Kommittén för de svenska förberedelserna inför FN:s vattenkonferens (Jo 1976:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 12 februari 1976 för att svara för de svenska förberedelserna inför FN:s vattenkonferens (se Post- och Inrikes tidn. den 20 mars 1976):

Ordförande:
Dahlgren, P. Anders B., statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 5 november 1976)

Ledamöter:
Berggren, K. Roy, byråchef
Berner, C. O. Örjan, departementsråd
Céwe, Tord G., departementssekreterare
Elmér, Björn Å., departementssekreterare
Gustafsson, Yngve H., professor
Hanson, Arne G. H., avdelningschef

Ingvar-Svensson, Inger, fru, led. av riksdagen
Karlsson, Rune A., sekreterare
Lindahl, Torkel R. N., segelmakare, led. av riksdagen
Lundblad, Grethe, socialinspektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 21 januari 1977)
Lönnqvist, Ulf R., f. d. statssekreterare
Magnusson, Gunnar, civilingenjör (fr.o.m. den 27 maj 1976)
Nordberg, Lars O., statsgeolog
Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen (t.o.m. den 20 januari 1977)
af Ugglas, M. Margareta, civilekonom, led. av riksdagen

Sekreterare:
Sundberg-Falkenmark, Malin, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Hagard, John H.M., departementssekreterare (fr.o.m. den 8 oktober 1976)
Lindgren, I. Lennart, departementsråd

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 08/763 10 00.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tre sammanträden.

Delar av kommittén ingick i den svenska delegationen till FN:s Vattenkonferens som genomfördes under tiden 14 - 25 mars 1977 i Mar del Plata, Argentina. En svensk nationalrapport har utarbetats liksom en informationsbroschyr. För kommittén återstår visst uppföljningsarbete efter konferensen.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

18. Utredningen (Jo 1976:04) om den regionala laboratorieverksamheten

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 29 december 1975 för att utreda frågan om den regionala laboratorieverksamheten inom livsmedelshygien, veterinärmedicinsk diagnostik, miljövård och närbelägna områden (se Post- och Inrikes tidn. den 20 februari 1976):

Särskild utredare:
Odhnoff, Camilla, landshövding

Experter:
Ehn, Bengt, veterinärråd
Ekedahl, N. A. Gunnar, laborator
Junback, Carl Gunnar, departementssekreterare

Skjönberg, P. Guldbrand, byrådirektör
Tammelin, Lars-Erik, avdelningschef
Ågren, Lars O. T., avdelningschef

Sekreterare:
Hoel, Christer O., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Brunsberg, Karin D. M., byrådirektör

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Jo 2.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sex sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

19. Utredningen (Jo 1976:05) om översyn av skördeskadeskyddet

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 4 mars 1976 för att se över skördeskadeskyddet inom jordbruket (se Post- och Inrikes tidn. den 22 maj 1976):

Ordförande:
Jansson, N. Ewald, f. d. förbundsordförande

Sakkunniga:
Andersson, L. Arne, lantbrukare, led. av riksdagen
Bladh, Lennart W., yrkesvalslärare, led. av riksdagen
Hallenius, G. Ingemar, lantbrukare, led. av riksdagen
Strömberg, K. Håkan, metallarbetare, led. av riksdagen

Experter:
Friberg, B. Torsten, avdelningschef
Johnsson, Bertil Å. H., statsagronom (fr.o.m. den 7 oktober 1977)
Larsson, Folke K. E., lantbrukare
Lidén, B. Carl Johan, departementssekreterare
Medin, Knut H., avdelningschef
Nilsson, N. Folke, direktör (fr.o.m. den 7 oktober 1977)
Nilsson, N. Robert, civilekonom (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Nilsson, Olof, överdirektör
Sandqvist, B. Eje G., avdelningsdirektör

Sekreterare:
Jeppsson, O. Gunnar, lantbruksdirektör

Bitr. sekreterare:
Hagströmer, Erik J. J. A., statskonsulent

Lokal: Lantbruksnämnden i Stockholms län, Hannebergsgatan 33, Box 1030, 171 21 Solna 1, tel. växel 08/83 53 20

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Jo 4.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter och organisationer dels i Norge, dels på olika platser i Sverige. Därutöver har sammanträden hållits i tre särskilda arbetsgrupper med början i september 1977.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

20. Utredningen (Jo 1976:06) om översyn av miljöskyddslagstiftningen

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 18 mars 1976 för att göra en översyn av miljöskyddslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 22 maj 1976):

Ordförande:
Petri, Carl Axel H., kammarrättspresident (fr.o.m. den 21 december 1976)

Sakkunniga:
Adolfsson, Tage V. A., företagare, led. av riksdagen
Håkansson, Per Olof, byggnadsingenjör, led. av riksdagen
Larsson, Lars-Åke G., ombudsman, led. av riksdagen
Lindahl, Torkel R. N., segelmakare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1976)
Mattsson, Kjell A., led. av riksdagen
Theorin, K. Maj Britt M., sekreterare, led. av riksdagen

Experter:
Beckman, Lars K. A. G., departementsråd
Damgren, H. G. Fredrik, departementsråd
Helmerson, Bo I. H., direktör
Olerud, Eric Hj., sekreterare
Persson, Göran A., avdelningschef
Svärd, Stig Olof, vattenrättsdomare

Sekreterare:
Ander, C. Peter E., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Dahllöf, Lars, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 december 1977)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren).

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Jo 8.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

21. Utredningen (Jo 1976:08) om karantänsverksamheten för djur

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 23 juni 1976 för att utreda frågan om karantänsverksamheten för djur (se Post- och Inrikes tidn. den 3 augusti 1976):

Särskild utredare:
Andersson, Lennart F. H., studieombudsman, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Björk, Jimmy, sekreterare
Nordblom, Bengt S. J., veterinärråd

Sekreterare:
Oskarsson, Sven E., byrådirektör

Lokal: Lantbruksstyrelsen, Vallgatan 6, Fack, 551 83 Jönköping, tel. växel 036/16 94 20 (sekreteraren).

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Jo 6.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

22. Utredningen (Jo 1976:09) om fjällägenheter

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 23 juni 1976 för att utreda frågan efter vilka riktlinjer användningen och förvaltningen skall ske av staten tillhöriga lägenheter, som är belägna ovanför odlingsgränsen eller

på renbetesfjällen i Jämtlands län (se Post- och Inrikes tidn. den 3 augusti 1976):

Ordförande:
Hedström, T. Uno V. E., hemmansägare, f. d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Landahl, O. Sixten H., f. d. lantbruksdirektör
Nisser, Carl Wilhelm B. G., chefsjurist

Sakkunniga:
Bohlin, E. Jörgen, förbundsjurist (fr.o.m. den 13 januari 1977)
Lövgren, Lars Göran, förbundsjurist (fr.o.m. den 26 mars 1977)

Expert:
Agerberg, Nils, lantbruksdirektör (fr.o.m. den 26 mars 1977)

Sekreterare:
Nisser, Carl Wilhelm B. G., chefsjurist (fr.o.m. den 14 september 1976 t.o.m. den 14 maj 1977)
Wikman, L. Åke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 maj 1977)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 08/22 19 20 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Jo 7.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 26 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

23. Utredningen (Jo 1976:10) om ändrad reglering av Hjälmaren

Tillkallad enligt regeringen bemyndigande den 21 oktober 1976 för att utreda ändrad reglering av Hjälmaren:

Särskild utredare:
Larsson, Erik, lantbrukare, led. av riksdagen

Sakkunnig:
Wetterhall, Sven C. E., byråchef

Experter:
Andersson, Ingvar H. D., lantbruksingenjör
Axelsson, K. A. Thorsten, civilingenjör
Beckman, Lars K. A. G., departementsråd

Petersson, Bengt-Eve A., byrådirektör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Sprinchorn, K. Göran, avdelningsdirektör

Sekreterare:
Ericsson, Mats Y., hovrättsassessor (fr.o.m. den 11 januari 1977)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Jo 8.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med länsstyrelser, kommuner, regleringsintressenter samt andra som berörs av utredningens arbete. Utredningen har dessutom gjort vissa studiebesök.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

24. Utredningen (Jo 1976:11) om utbyggd avbytarservice inom jordbruket

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 4 november 1976 för att utreda frågan om avbytarservice inom jordbruket:

Särskild utredare:
Jonasson, J. E. Bertil, lantbrukare, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Fringel, Viggo B., direktör
Larsson, Ingemar, förbundssekreterare
Nilsson, N. Thorsten, lantbrukare

Experter:
Brasch, Erik O., byråchef
Lidén, B. Carl Johan, departementssekreterare
Trygve, Jan S., byråchef
Winblad, Karl-Erik, byrådirektör

Sekreterare:
Siverbo, Hans G., lantbrukskonsulent

Bitr. sekreterare:
Nilsson, Eskil, agronom

Lokal: Lantbruksnämnden i Stockholms län, Hannebergsgatan 33, Box 1030, 171 21 Solna 1, tel. växel 08/83 53 20 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 11.

Den särskilde utredaren har under tiden januari - oktober 1977 hållit sju sammanträden med de sakkunniga och experterna.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

25. Renhållningskommittén (Jo 1977:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 januari 1977 för att göra en översyn av renhållningslagstiftningen:

Ordförande:
Eliasson, Per-Erik, statssekreterare

Ledamöter:
Ericsson, Lars Eric, utredningssekreterare
Fager, Henny V., studiekonsulent
Hellgren, Gertrud E., fru
Leuchovius, Karl G. W., led. av riksdagen
Torwald, G. A. Rune, utredningssekreterare, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Hultstrand, Lars R., hovrättsassessor
Köhl, Olof F. E., rättschef
Litzell, S. Christer, hälsovårdschef
Ågren, Lars O. T., avdelningschef

Expert:
Nihlgård, Bengt S., docent (fr.o.m. den 17 maj 1977)

Sekreterare:
Melin, P. Torgil H., hovrättsassessor

Lokal: Birger Jarls torg 5, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 08/20 46 41 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 1.

Kommittén har under tiden februari - oktober 1977 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med representanter för olika kommuner och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1978.

26. Djursjukhusutredningen (Jo 1977:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 17 februari 1977 för att se över finansieringen av djursjukhusen m. m.:

Ordförande:
Björkman, K. Gösta, f. d. generaldirektör

Sakkunniga:
Björk, Jimmy, sekreterare
Junback, Carl Gunnar, departementssekreterare
Wohlmer, H. Lennart, avdelningsdirektör

Experter:
Fredricson, Karl Gustav, direktör (fr.o.m. den 20 september 1977)
Ganting, Gösta E., f. d. överveterinär (fr.o.m. den 20 september 1977)
Lagerblad, Bertil, regionchef (t.o.m. den 19 september 1977)
Persson, Folke, docent

Sekreterare:
Kolk, Raimond, avdelningsdirektör

Lokal: Statens livsmedelsverk, Hamnesplanaden 5, Box 622, 751 26 Uppsala, tel. växel 018/15 22 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 2.

Utredningen har under tiden mars - oktober 1977 hållit tre sammanträden. Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

27. Utredningen (Jo 1977:03) om vissa utbildningsfrågor på veterinärmedicinens område (VU 77)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 10 mars 1977 med uppdrag att se över vissa utbildningsfrågor på veterinärmedicinens område:

Särskild utredare:
Åkerman, N. Håkan, f. d. överdirektör

Experter:
Adler, Hans V., byråchef
Berenvik, Ove, veterinärmedicine kandidat
Gozzi, A. Sören, ombudsman
Kuylenstjerna, C. Göran J., direktör
Larsson, Ingemar, förbundssekreterare
Månsson, Ingmar M., professor
Nilsson, N. A. Sigvard, avdelningsdirektör
Nordblom, Bengt S. J., veterinärråd
Sefastsson, Sigurd T.-B., byråchef

Sekreterare:
Andersson, Bernt S. G., avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:
Gustafsson, Thomas B., kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 augusti t.o.m. den 17 november 1977)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 08/22 19 20 (utredaren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 3.

Den särskilde utredaren har under tiden september - oktober 1977 hållit två sammanträden med experterna. Därutöver har två sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för utformandet av ett enkätformulär samt ett sammanträde med en särskild arbetsgrupp för frågan om djurvårdareutbildningen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

28. Beredningen (Jo 1977:04) för översyn av vissa jakt- och viltvårdsfrågor

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 24 mars 1977 för att göra en översyn av vissa jakt- och viltvårdsfrågor:

Ordförande:
Ekström, E. Sören, departementsråd

Ledamöter:
Hermansson, Nils T., kanslichef
Pettersson, Jan-Olof, byråchef

Ledamöter i referensgrupp:
Andersson, Elis G., led. av riksdagen
Dahlén, Bertil V., avdelningschef, led. av riksdagen
Lindberg, Sven J., ombudsman, led. av riksdagen
Lindqvist, Bernt O. S., förbundsjurist
Sundberg, Hans F., byggnandsinspektör

Expert:
Holmgren, Gunnar, hovrättsassessor

Sekreterare:
Pettersson, Hans H. J. A., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Sjöberg, Tommie W., kanslisekreterare

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 08/763 10 00 (sekreteraren och bitr. sekreteraren)

Direktiven för beredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 4.

Beredningen har under tiden mars - oktober 1977 hållit 16 sammanträden, varav åtta med referensgruppen. Därvid har även överläggningar hållits med myndigheter, organisationer och andra, som berörs av beredningens arbete.

Beredningen har i juni avgett delbetänkandet (Ds Jo 1977:4) Vårjakt efter sjöfågel.

Beredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

29. Utredningen (Jo 1977:05) för förhandling om nya avtal rörande forskning och utvecklingsverksamhet på de jordbrukstekniska och skogstekniska områdena samt rörande skogsträdsförädling och skogsgödsling m. m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 24 mars 1977 för att för statens räkning förhandla och - under förbehåll av regeringens godkännande - träffa nya avtal med Stiftelsen Svensk jordbruksteknisk forskning om den fortsatta gemensamma finansieringen av forsknings- och utvecklingsverksamheten på det jordbrukstekniska området, med Stiftelsen Skogsteknisk FoU om den fortsatta gemensamma finansieringen av forskning och utvecklingsverksamhet på det skogstekniska området och med Stiftelsen Skogsförbättring om den fortsatta gemensamma finansieringen av forsknings- och utvecklingsverksamheten rörande skogsträdsförädling och skogsgödsling m. m.:

Ordförande:
Kronvall, R. Stellan, departementssekreterare

Ledamöter:
Boberg, L. Håkan, departementssekreterare
Erngren, Birgit, avdelningsdirektör

Sakkunniga:
Holmgren, Anders F., jägmästare
Lidén, Carl Johan, departementssekreterare

Sekreterare:
Edwinson, Vanja A. M., departementssekreterare

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden juni - oktober 1977 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med representanter för Stiftelsen Svensk jordbruksteknisk forskning, Stiftelsen Skogsteknisk forskning och Stiftelsen Skogsförbättring.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

30. Kommittén (Jo 1977:06) för vattenplanering

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 mars 1977 för att utreda frågan om vattenplanering:

Ordförande:
Gustafsson, G. Einar, landshövding

Ledamöter:
Nilsson, Per-Axel E., avdelningschef, led. av riksdagen
Rosén, Bo G. F., redaktör

Sakkunniga:
Céwe, Tord G., departementssekreterare
Ericsson, Gunnar, sekreterare
Wetterhall, Sven C. E., byråchef

Experter:
Ahlgren, Nils U., planeringschef
Berggren, Erik J. R., länsråd (fr.o.m. den 1 december 1977)
Berggren, K. Roy, byråchef (fr.o.m. den 9 september 1977)
Knutsson, Gert O. I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 9 september 1977)
Sundberg-Falkenmark, Malin F. S., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 9 september 1977)
Wallin, Sten-Erik J., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 9 september 1977)
Wendt, Curt A. G., byråchef (fr.o.m. den 9 september 1977)
Wiberg, N. Lennart, tf. byråchef (fr.o.m. den 9 september 1977)

Sekreterare:
Berggren, Erik J. R., länsråd (t.o.m. den 30 november 1977)
Lettevall, Ulf G. S., byrådirektör (fr.o.m. den 1 december 1977)

Bitr. sekreterare:
Hägerhäll, Bertil G., departementssekreterare

Lokal: Länsstyrelsen i Kronobergs län, 351 86 Växjö, tel. 0470/20 000 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 5.

Kommittén har under tiden juni - oktober 1977 hållit fyra sammanträden.

I september företog kommittén en studieresa till vattenstyrelsen i Helsingfors. Kommittén har i oktober besökt länsstyrelserna i Skaraborgs och Malmöhus län för att studera försöksområden för vattenplanering.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

31. Utredningen (Jo 1977:07) om förutsättningarna för olympiska vinterspel i Sverige år 1984

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 2 juni 1977 med uppdrag att utreda förutsättningarna för ett svenskt arrangemang av 1984 års olympiska vinterspel:

Särskild utredare:
Rämgård, Rolf I., led. av riksdagen

Experter:
Bengtsson, Bo A., verkst. direktör
Ekström, E. Sören, departementsråd
Lyberg, Wolf S., avdelningsdirektör

Sekreterare:
Nyman, Kjell, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Widell, Jan-Åke, budgetkamrer

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 08/763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 6.

Den särskilde utredaren har under tiden juni - oktober 1977 hållit fyra sammanträden med experterna samt haft överläggningar med de berörda kommunerna och olika myndigheter som berörs av eventuella olympiska spel. Den särskilde utredaren har under oktober 1977 avgett betänkandet (Ds Jo 1977:8) Förutsättningarna för Vinter-OS i Sverige 1984.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

32. Utredningen (Jo 1977:08) om luftvårdsproblem på grund av bilavgaser

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 5 maj 1977 för att utreda frågor om luftvårdsproblem på grund av bilavgaser:

Ordförande:
Svensson, S. Göte, ambassadör

Ledamöter:
Flyborg, Berit, fru
Häggström, Nils, docent
Johansson, N. Bertil M., lantbrukare, led. av riksdagen
Lorentzon, Sven Eric, lantbrukare, led. av riksdagen
Marcusson, Eric R., ombudsman, led. av riksdagen
Niblaeus, Kerstin S. E., civilingenjör

Sakkunniga:
Kardell, J. Arne, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1977)
Sigfridsson, Sven-Erik I., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1977)
Åslander, A. Nils-Olof (Olle), avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1977)

Sekreterare:
Högberg, Lars G., laborator

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 7.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

Handelsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1977: 7 och 9

1. Patentpolicykommittén (H 1969:10)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 december 1967 för utredning om vissa spörsmål rörande patentverket (se Post- och Inrikes tidn. den 22 januari 1968):

Ordförande:
Borggård, Göran R., generaldirektör

Ledamöter:
Bergling, Nils B. V., direktör
Ekstam, Gunnar E., avdelningschef
Körner, F. Lennart, direktör
Larfeldt, Nils J., ingenjör
Wallerius, Olof, ingenjör

Experter:
Jonson, Lars, expeditionschef-rättschef
Lewin, Saul, avdelningschef
Persson, R. Eskil, rådman
Uggla, Claes A., patenträttsråd

Sekreterare:
Törnroth, N. Lennarth, patenträttsråd

Bitr. sekreterare:
Jacobsson, Måns, hovrättsassessor
Tersmeden, G. Erik, hovrättsassessor (fr.o.m. den 14 januari 1974)

Lokal: Patent- och registreringsverket, Valhallavägen 136, Box 5055, 102 42 Stockholm, tel. växel 22 55 40

Direktiven för utredningen, se 1969 års riksdagsberättelse H 10. Tilläggsdirektiv I-III, se 1975 års kommittéberättelse H 1. Tilläggsdirektiv IV, se 1978 års kommittéberättelse del II H 6.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 inte hållit något sammanträde.

Kommitténs fortsatta arbete har varit beroende på statsmakternas ställningstagande till de förslag som framlades i kommitténs under 1976 avgivna betänkande (SOU 1976: 24-25).

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete efter tilläggsdirektiv IV under år 1978.

2. 1972 års lotteriutredning (H 1972:03)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 april 1972 med uppdrag att utreda regleringen av lotteriverksamheten (se Post- och Inrikes tidn. den 9 juni 1972):

Ordförande:
Heurgren, Sven C. O., generaldirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)

Sakkunniga:
Andersson, Sven G., frisörmästare, led. av riksdagen
Bergérus, K. Holger E., direktör
Nilsson, K. Börje, förbundsordförande, led. av riksdagen
Nordberg, S. Ivar, ombudsman, led. av riksdagen
Norrby, Karl-Eric, lantbrukare, led. av riksdagen
Palm, Jan, kanslichef (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Regardt, Bertil, organisationschef (fr.o.m. den 28 november 1977)
Rosén, S. Åke, förste länsassessor

Experter:
Ankers, Mikael, departementssekreterare
Bergqvist, Hans A., hovrättsråd
Ekström, Ulf, civilekonom (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Tancred, Bengt, rådman (fr.o.m. den 15 februari 1977)

Sekreterare:
Stenström, Sture B., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Andersson-Tronbacke, Bror, fil. och pol. mag. (fr.o.m. den 1 december 1976)
Plym Forshell, Kerstin, informationssekreterare (fr.o.m. den 15 mars 1977)

Lokal: Lilla Nygatan 4, 1tr., 111 28 Stockholm, tel. 763 19 65 (sekreteraren), 739 01 00 (ordföranden)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse H 10.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sit arbete under år 1978.

3. Hotell- och restaurangutredningen (H 1974:01)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 februari 1974 för att utreda frågan om nuläge och utvecklingstendenser m. m. inom hotell- och restaurangbranschen:

Ordförande:
Heurgren, Sven C. O., generaldirektör

Sakkunniga:
Gradin, Anita I., departementssekreterare, led. av riksdagen
Hellström, G. F. Ingemar, direktör
Neymark, Marit H. E., f. d. avdelningschef
Nyström, Sigvard E. V., förbundsordförande
Stjernström, Per Z., lantbrukare, led. av riksdagen
Wärme, Ulf B., ombudsman
Örtengren, Jan Henrik, direktör

Experter:
Granberg, Otto, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 januari 1976)
Gustavsson, S. A. Göran, civilingenjör
Herland, Erik, byrådirektör (fr.o.m. 5 september 1974)

Sekreterare:
Mindus-Widén, Lena, civilekonom (fr.o.m. den 1 september 1974)

Bitr. sekreterare:
Nilsson, Tor-Björn, pol. mag. (fr.o.m. den 1 augusti 1975 t.o.m. den 7 augusti 1977)

Lokal: Rosenbad 2, tel. 763 10 00. Postadress: Handelsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse H 11.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och organisationer som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första delen av år 1978.

4. Skrothandelsutredningen (H 1974:04)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för översyn av skrothandelsförordningen:

Utredningsman:
Öhman, Frank G. H., f. d. regeringsråd

Sekreterare:
Sundström, Kerstin M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 10 september 1974)

Lokal: Fredsgatan 9, tel. 21 14 45 (sekreteraren). Postadress: Handelsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse H 14.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 17 sammanträden samt haft överläggningar med företrädare för myndigheter, organisationer och branschföretag som berörs av utredningens arbete. Härav har sju skett i anslutning till besök vid anläggningar och industrier.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

5. Konkurrensutredningen (H 1974:05)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 september 1974 för utredning rörande översyn av konkurrensbegränsningslagen (se Post- och Inrikes tidn. den 8 oktober 1974):

Ordförande:
Jonson, Lars, expeditionschef-rättschef

Ledamöter:
Mattsson, Kjell A., led. av riksdagen
Nyquist, Per-Olof (Ola), jur. dr, f. d. led. av riksdagen
Radesjö, G. Wivi-Anne, fru, led. av riksdagen
Ulander, Lars G., ombudsman, ers. för led. av riksdagen
Wachtmeister, Knut G. N., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Experter:
Bernitz, Ulf, professor (fr.o.m. den 15 april 1975)
Cars, Hans Christian, fil. dr (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Hallman, L. Åke G., avdelningschef (fr.o.m. den 15 april 1975)
Holgersson, Jörgen, hovrättsassessor (fr.o.m. den 8 november 1976)
Odén, Nils, pol. mag. (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Sahlin, Eric, byråchef (fr.o.m. den 28 oktober 1974)
Steen, Roland, departementssekreterare (fr.o.m. den 11 augusti 1976)

Sekreterare:
Cederblad, Carl Olof, byråchef

Bitr. sekreterare:
Sandström, Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 8 november 1976)

Lokal: Rosenbad 2, 5 tr., tel. växel 763 10 00. Postadress: Handelsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse H 15.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden, varav fem med en referensgrupp med företrädare för berörda organisationer. Därutöver har sju sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för lagtekniska frågor.

Utredningen har den 7 september 1977 avgett delbetänkande (SOU 1977:51) om fusioner och förvärv i svenskt näringsliv 1969-73 - en fallstudie.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete vid årsskiftet 1977/78.

6. Städbranschutredningen (H 1975:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 februari 1975 för utredning av städbranschen:

Ordförande:
Björnström, Björn S., direktör

Ledamöter:
Lundgren, Rakel, utbildningsassistent (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Näslund, Bengt Erik, direktör (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Sakkunniga:
Ingvar-Svensson, Inger, fru, led. av riksdagen
Jerhammar, Gunnar, direktör (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Landberg, Maj-Lis H. A., led. av riksdagen
Lundqvist, Åke, kommundirektör
Mannerstråle, Nils-Gustaf, direktör (t.o.m. den 30 juni 1977)
Nilsson, Karl-Henry, ombudsman
Nykvist, Ann-Christin, departementssekreterare (fr.o.m. den 7 februari 1977)
Sahlén, Evert, ombudsman
Trogen, Göran, direktör (fr.o.m. den 7 februari 1977)

Expert:
Sandström, Thore, ingenjör (fr.o.m. den 1 januari 1976)

Sekreterare:
Ståhlberg, Karin, byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)

Bitr. sekreterare:
Heide, Agneta, assistent (fr.o.m. den 8 oktober 1976)

Lokal: Fredsgatan 9, tel. 21 87 84 (sekreteraren). Postadress: Handelsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse H 14.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit två sammanträden. Tre statistiska undersökningar avseende målgrupperna städare, städentreprenadföretag samt andra företag har påbörjats.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

7. 1975 års affärstidskommitté (H 1975:05)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 5 juni 1975 med uppdrag att utreda frågor rörande affärstiderna:

Ordförande:
Englund, Åke, generaldirektör

Ledamöter:
Svensson, Sten I., informationschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 januari 1977)
Wahlberg, E. Marianne, avdelningschef (fr.o.m. den 15 januari 1977)

Sakkunniga:
Börjesson, Fritz A., lantbrukare, led. av riksdagen
Gradin, Anita, departementssekreterare, led. av riksdagen
Granlund, Karl-Åke, förbundsordförande
Johansson, Sven, direktör
Romanus, Gabriel, led. av riksdagen
Sandell, Ulla, kommunalråd
Sundewall, Bengt, direktör

Experter:
Bergqvist, Olof, hovrättsassessor (fr.o.m. den 4 maj 1976)
Dedorson, Gunnar, direktör
Melin, Bertil, direktör
Samuelsson, Erland, direktör
Skarp, Arne, direktör
Tellinger, Gotte, direktör

Sekreterare:
Hallman, L. Åke G., avdelningschef

Bitr. sekreterare:
Jargenius, Carl-Johan, byrådirektör (fr.o.m. den 21 augusti 1975)

Lokal: Statens pris- och kartellnämnd, tel. växel 14 20 80. Postadress: Box 1611, 111 86 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1976 års kommittéberättelse H 17.

Kommittén har under tiden november 1976 - juli 1977 hållit 14 sammanträden.

Kommittén har den 31 oktober 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:72) Affärstiderna.

Uppdraget är därmed slutfört.

8. Prisregleringskommittén (H 1975:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 24 juli 1975, ändrat genom regeringens bemyndigande den 15 december 1976, för utvärdering av prispolitiken:

Ordförande:
Lemne, Mats H., landshövding (fr.o.m. den 20 januari 1977)

Ledamöter:
Dahmén, Erik V. H., professor (fr.o.m. den 20 januari 1977)
Johansson, Bengt A. W., budgetchef (fr.o.m. den 20 januari 1977)
Lundgren, Nils, fil. dr (fr.o.m. den 20 januari 1977)

Sakkunniga:
Jonung, Lars, bitr. professor (fr.o.m. den 20 april 1977)
Lindström, Bertil, ekon. lic. (fr.o.m. den 31 januari 1977)
Nilsson, Allan, f. d. direktör (fr.o.m. den 20 januari 1977)
Åberg, Carl Johan, planeringchef (t.o.m. den 19 januari 1977)

Experter:
Borg, Per, departementsråd
Dahlsten, Ulf L., byråchef (fr.o.m. den 23 december 1975)
Hallman, L. Åke G., avdelningschef
Hallström, Torbjörn, civilekonom (fr.o.m. den 20 april 1977)
Herin, Jan, fil. lic. (fr.o.m. den 24 januari 1977)
Nordlund, Roland, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 17 januari t.o.m. den 30 april 1977)
Sandström, Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 12 april 1976)

Sekreterare:
Göranson, Lennart, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 20 april 1977)
Hallström, Torbjörn, civilekonom (t.o.m. den 19 april 1977)

Bitr. sekreterare:
Thomaeus, Barbro, byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)

Lokal: Malmtorgsgatan 5, tel. 08/21 84 51 Postadress: Handelsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm

Direktiven för den sakkunnige, se 1976 års kommittéberättelse H 18. Direktiven för kommittén, med ändring av tidigare direktiv, se 1978 års kommittéberättelse del II H 9.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden. Inom ramen för den särskilda översyn av prisregleringen på baslivsmedel, som kommittén genomför, har därutöver sammanlagt 31 sammanträden hållits med till översynen knutna referensgrupper för myndighets- och konsumentfrågor, kött- och charkfrågor, mejerifrågor samt handelsfrågor.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

9. Utredningen (H 1976:01) om insamlingar

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 4 mars 1976 för att göra en kartläggning av insamlingsverksamheten och överväga behovet av samhälleliga åtgärder på området:

Utredningsman:
Bergstrand, Sten-Erik, expeditionschef-rättschef (fr.o.m. den 1 juli 1976)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II H 2.

Utredningsmannen har i december 1977 avgett ett betänkande.
Uppdraget är därmed slutfört.

10. Reklamationsutredningen (H 1976:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 25 mars 1976 för att göra en översyn av reklamationsförfarandet i konsumenttvister m. m.:

Ordförande:
Magnusson, Staffan E., tf. rättschef

Ledamöter:
Ekdahl, Bertil, hovrättsassessor
Ekström, Allan, rådman (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Elmér, Anders, jur. kand.
Lundvall, Leif K. G., byråchef
Tengelin, Sten, jur. dr.

Experter:
Ankers, Mikael, departementssekreterare
Ström-Htun, Berit, byrådirektör (fr.o.m. den 25 mars 1977)
Sundewall, Bengt, direktör (fr.o.m. den 24 januari 1977)
Tiselius, Per Erik, byrådirektör (fr.o.m. den 25 mars 1977)

Sekreterare:
Duker, Jan-Peter, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 19 maj 1976)

Lokal: Göta hovrätt, tel. växel 036/119430. Postadress: Box 422, 551 02 Jönköping 1 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II H 4.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

11. Insynsutredningen (H 1976:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndiganden den 1 april 1976 och den 13 januari 1977 för att utreda frågan om insyn i företagens marknads- och produktplanering m. m.:

Ordförande:

Englund, Åke, generaldirektör

Ledamöter:

Ahlström, Iwan, direktör
Andersson, Stina, försäkringstjänsteman, ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 januari 1977)
Bergek, Per Henrik, utredningssekreterare (t.o.m. den 31 januari 1977)
Bohman, Clas, direktör
Landberg, Maj-Lis, led. av riksdagen
Malmström, Stig, sekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Ringstedt, Nils A. E., byråchef
Wennerfors, Alf, informationschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 januari 1977)
Wästberg, Olle, utredningssekreterare, ers. för led. av riksdagen

Experter:

Borg, Per, departementsråd
Hallman, L. Åke G., avdelningschef (t.o.m. den 31 maj 1977)
Odelgard, Bengt K. G., avdelningschef
Sandström, Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 25 augusti 1976)

Sekreterare:

Sköldefors, Walter G., byråchef

Bitr. sekreterare:

Andersson, Sven-Gunnar, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1977)

Lokal: Statens pris- och kartellnämnd, tel. växel 14 20 80. Postadress: Box 1611, 111 86 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II H 1. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II H 1.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med företag som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

12. Kommittén (H 1976:04) för utredning om regional konsumentpolitisk verksamhet

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 2 september 1976 för att göra en utredning om regional konsumentpolitisk verksamhet:

Ordförande:
Heurgren, Sven C. O., generaldirektör

Ledamöter:
Håkansson, Margot I., skolsköterska, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Oskarsson, Ingegärd J., fru, led. av riksdagen
Petersson, Klas, ombudsman
Pettersson, Hans, kranmaskinist, led. av riksdagen
Rydle, M. Birgitta, ämneslärare, ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Ström, Turid, avdelningschef, f. d. ers. för led. av riksdagen
Williamsson, Uno E. I., länsråd
Ågren, Lars O. T., avdelningschef

Sakkunniga:
Gustafsson, Ulla, hemkonsulent
Johanson, Inge, direktör (fr.o.m. den 7 februari 1977)
Noreén, Stefan, kanslisekreterare (t.o.m. den 30 juni 1977)
Nykvist, Ann-Christin, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Peterson, Carl-Gunnar P., departementsråd
Tengelin, Sten, jur. dr (fr.o.m. den 7 februari 1977)
Tidbeck, Åke, konsumentsekreterare

Experter:
Plym Forshell, Kerstin, informationssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Sundberg, Ingrid, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Sekreterare:
Ousbäck, Margareta, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 13 december 1976)

Lokal: Fredsgatan 9, tel. 08/21 59 70 (sekreteraren). Postadress: Handelsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II H 6.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sex sammanträden. Vid två av dessa har utredningen haft hearings med företrädare för olika myndigheter och organisationer. Vidare har hemkonsulenterna, ett antal kommuner och ett antal länsstyrelser beretts tillfälle att lämna synpunkter på den framtida regionala konsumentverksamheten.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1978.

13. Exportfinansieringskommittén (H 1977:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 13 januari 1977 för att utreda frågor i samband med exportfinansieringen:

Ordförande:
Ramel, Stig, direktör

Ledamöter:
Bouveng, Carl-Johan, direktör
Kronbladh, Gunnar, direktör
Lendenius, Lars-Gunnar, utredningssekreterare
Lindahl, Gösta, direktör
Olofsson, Lennart, bankdirektör
Olsson, Jan, utredningssekreterare
Svedberg, Karl-Erik, direktör (fr.o.m. den 1 april 1977)
Wallén, Axel, hovrättsråd

Sakkunniga:
Frykholm, Jan, direktör
Johansson, Bengt A. W., budgetchef
Sjöström, Leif H. A., kansliråd (t.o.m. den 30 september 1977)
Sohlman, Ragnar, departementsråd
Öhman, Carl Ivar, departementssekreterare (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Experter:
Cederlund, Lars Johan O. B., departementssekreterare (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Evander, Lars P., bankdirektör (fr.o.m. den 2 maj 1977)
Hallsénius, Jörgen, bitr. direktör (fr.o.m. den 22 augusti 1977)
Ljungdahl, L. Gunnar, bankdirektör (fr.o.m. den 2 maj 1977)

Sekreterare:
Ringblom, Erland, pol. mag. (fr.o.m. den 1 april 1977)

Bitr. sekreterare:
de Neergaard, Claes, civilekonom (fr.o.m. den 8 augusti 1977)

Lokal: Handelsdepartementet, Rosenbad 2, 5 tr., Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II H 2.

Kommittén har under tiden april - oktober 1977 hållit tre sammanträden samt haft fyra överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har ett sammanträde hållits med respektive sekretariat för industribiståndsutredningen och kapitalmarknadsutredningen.

Kommittén avser att avge ett betänkande i december 1977.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1978.

14. Delegationen (H 1977:02) för ledning och samordning av en omstrukturering och effektivisering av skoindustrin

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 28 april 1977:

Ordförande:
af Trolle, Ulf, professor

Ledamöter:
Lagnell, Gunnar, direktör
Persson, Erling, direktör
Persson, Karl-Erik, förbundsordförande
Rehnqvist, Gösta, direktör

Ersättare:
Högmark, Christina (för Karl-Erik Persson)

Expert:
Öhrling, Anders, avdelningsdirektör

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Delegationen har under tiden maj - oktober 1977 hållit sju protokollförda sammanträden samt överlagt och samrått med företag, myndigheter, organisationer, kreditinstitut och andra som berörs av delegationens arbete.

Under perioden har delegationen besökt samtliga läderskotillverkare med fler än fem anställda.

Delegationen har den 15 september 1977 avgett delrapporten PM med lägesrapport m. m. angående skoindustrin.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

15. Utredningen (H 1977:03) om utjämning av regionala och lokala prisskillnader på eldningsolja och bensin

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977 med uppdrag att utreda frågan om utjämning av de prisskillnader på eldningsolja och bensin som följer av det nu tillämpade systemet med orts- och zontillägg:

Särskild utredare:
Edstrand, Karl-Ingmar, departementsråd

Sakkunniga:
Carnhagen, Göran E. T., departementsråd (fr.o.m. den 19 september 1977)
Hallsten, Lars T., departementssekreterare (fr.o.m. den 19 september 1977)
Jönestedt, Bo, direktör (fr.o.m. den 19 september 1977)
Norrbom, N. Claes-Erik, departementsråd (fr.o.m. den 19 september 1977)
Nykvist, Ann-Christin, departementssekreterare (fr.o.m. den 19 september 1977)
Seger, S. Walter, direktör (fr.o.m. den 19 september 1977)
Sköldefors, Walter, byråchef (fr.o.m. den 19 september 1977)

Expert:
Carlson, Å. Lennart, bitr. skattedirektör (fr.o.m. den 7 november 1977)

Sekreterare:
Lindgren, Per Anders, kammarrättsfiskal

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (utredaren och sekreteraren). Postadress: Handelsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm.

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II H 3.

Utredningen har under tiden juli - oktober 1977 hållit två sammanträden. Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

16. Sydafrikakommittén (H 1977:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 7 juli 1977 för att utreda frågan om förbudsåtgärder från svensk sida med avseende på kapitalexport till Sydafrika och Namibia i samband med svenska investeringar där:

Ordförande:
Hellner, Eskil M., regeringsråd

Ledamöter:
Kristensson, Astrid M., landshövding, f. d. led. av riksdagen
Lidbom, Carl G., förutv. statsråd, led. av riksdagen
Wirmark, B. David J., fil. mag., ers. för led. av riksdagen
Örjes, J. Rolf L., informationschef, ers. för le av riksdagen

Sakkunniga:
Berg, Helge, direktör (fr.o.m. den 12 september 1977)
Bouveng, Carl-Johan, direktör (fr.o.m. den 12 september 1977)
Ländin, Sigvard H., ombudsman (fr.o.m. den 12 september 1977)
Säwe-Söderbergh, Bengt, utredningssekreterare (fr.o.m. den 12 september 1977)
Wikström, Lester, litteratursekreterare (fr.o.m. den 12 september 1977)

Experter:
Berner, C. O. Örjan, departementsråd (fr.o.m. den 12 september 1977)
Leander, Bo T. I., departementssekreterare (fr.o.m. den 12 september t.o.m. den 31 oktober 1977)
Nyström, Lars A., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 22 september 1977)
Persson, Lars E. H., hovrättsråd (fr.o.m. den 22 september 1977)
Sandén, Peter, pol.mag. (fr.o.m. den 1 november 1977)
Svensson, Bo E., departementsråd (fr.o.m. den 12 september 1977)
Ölander, Jan A., kansliråd (fr.o.m. den 22 september 1977)

Sekreterare:
Magnusson, Åke, forskningssekreterare

Bitr. sekreterare:
Malmborg, Gudrun, kanslist (fr.o.m. den 22 augusti 1977)
Normark, G. Anita M., sekreterare (fr.o.m. den 14 november 1977)

Lokal: Regeringsgatan 19, 1tr., tel. 21 64 02 (sekreteraren). Postadress: Handelsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II H 5.

Kommittén har under tiden augusti - oktober 1977 hållit två sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under våren 1978.

17. Kommittén (H 1977:05) om samordning och ledning i fred av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 7 juli 1977 med uppdrag att utreda frågor rörande samordning och ledning i fred av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss:

Ordförande:
Nilsson, Per-Erik, hovrättspresident

Ledamöter:
Aulin, Olle, överstelöjtnant, bitr. försvarsdirektör, led. av riksdagen
Johnsson, Rune S. G., ombudsman, led. av riksdagen
Rosqvist, G. Birger, mästerlots, led. av riksdagen
Wikström, Margot, socionom
Åberg, Ch. Georg, fiskeriombudsman, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Blom, E. Göte, kommendör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Bäcklin, Lars R., ombudsman (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Engdahl, O. Roland, gränschef (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Jäderholm, Bengt, departementssekreterare (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Leuf, Nils Börje, departementsråd (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Reslow, Kjell, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Sondén, Jan A., kansliråd (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Waldau, Ulf, avdelningschef (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Experter:
Trotzig, C. Fredrik J., avdelningschef (fr.o.m. den 1 december 1977)

Sekreterare:
Rydstedt, Bo S., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 augusti 1977)

Lokal: Fredsgatan 9, tel. 21 17 48 (sekreteraren). Postadress: Handelsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II H 4.

Kommittén har under tiden september - oktober 1977 hållit ett sammanträde. Därutöver har två sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

18. Utredningen (H 1977:06) för begränsning av företagens verksamhet i Sydafrika

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 27 oktober 1977.

Särskild utredare:
Åman, O. Valter, f. d. landshövding, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 27 oktober 1977)

Sekreterare:

Hagard, John H. M., departementssekreterare (fr.o.m. den 27 oktober 1977)

Lokal: Utrikesdepartementet, Gustav Adolfs torg 1, Box 16121, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II H 7.

19. Utredningen (H 1977:07) för översyn av resegarantilagen

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 3 november 1977 med uppdrag att se över resegarantilagen:

Särskild utredare:

Odelgard, Bengt K. G., avdelningschef (fr.o.m. den 18 november 1977)

Sekreterare:

Sandström, Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 18 november 1977)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II H 8.

Lokal: Rosenbad 2, 5 tr., tel. växel 763 10 00 (sekreteraren). Postadress: Handelsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm

Arbetsmarknadsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1977: 7, 8, 9 och 10

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte resp. har inte fullgjort egentligt utredningsuppdrag: 1, 7 och 12

1. Expertgruppen (In 1968:14) för utredningsverksamhet i arbetsmarknadsfrågor

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 januari 1967 för att i anslutning till sysselsättningsberedningens verksamhet ta initiativ till och biträda beredningen vid uppläggning av utredningsverksamhet i frågor rörande arbetsmarknadspolitikens verkningar:

Ordförande:
Canarp, Curt S. T., byråchef (fr.o.m. den 1 juni 1975)

Ledamöter:
Bäckström, O. Anders, sekreterare (fr.o.m. den 26 april 1977)
Carlsson, G. Arne V., departementsråd (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Marcusson, Sten G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 28 oktober 1975)
Niklasson, Ö. O. Harald, universitetslektor
Rehn, L. Gösta, professor (fr.o.m. den 1 augusti 1974)
Rydén, Jan E., avdelningschef
Starkerud, Lars I., ombudsman (fr.o.m. den 16 november 1976 t.o.m. den 25 april 1977)
Sundström, Olof G., utredningschef (t.o.m. den 31 juli 1977)
Westermark, J. Gunnar, direktör (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Wretborn, Christer, utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1977)

Experter:
Dahlberg, L. Åke, avdelningsdirektör
Wadensjö, Eskil W., forskarassistent

Sekreterare:
Johannesson, Jan G., byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1976)
Persson-Tanimura, Inga, forskarassistent (fr.o.m. den 1 september 1976)

Bitr. sekreterare:
Björklund, Anders C. T., forskningsassistent (fr.o.m. den 1 november 1977)

Lokal: Malmtorgsgatan 5, 2 tr., 111 51 Stockholm, tel. 11 21 86 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Expertgruppen för utredningsverksamhet i arbetsmarknadsfrågor (EFA) har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden. Expertgruppen har arbetat enligt de riktlinjer man 1976 lade fram i sitt förslag till arbetsmarknadspolitiskt forskningsprogram. F. n. pågår sammanställningen av en rapport innehållande analys och slutsatser kring resultaten från de forskningsprojekt som initierats efter betänkandet (SOU 1974:29) Att utvärdera arbetsmarknadspolitik. Jämsides sker ett kontinuerligt arbete med att initiera och samordna nya forskningsprojekt.

Den planerade rapporten kommer bl. a. att omfatta redovisningar av forskningsprojekten: En uppföljning av undersökningen rörande effekterna av geografiska rörlighetsstimulanser, En samhällsekonomisk utvärdering av en lokaliseringssatsnings arbetsmarknadspolitiska effekter, Studier kring indirekt sysselsättningsskapande medel, Ekonomisk analys av integrerad arbetsmarknadspolitik samt Studier kring arbetslöshet och arbetssökande.

Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

2. Sysselsättningsutredningen (A 1974:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 mars 1974 för att utreda frågan om den långsiktiga sysselsättningspolitiken (se Post- och Inrikes tidn. den 26 mars 1974):

Ordförande:
Sandberg, Lars G., f. d. förbundsordförande

Ledamöter:
Beckius, Carin E., kanslichef
Carlsson, G. Rune, förbundsdirektör
Edin, Per-Olof, utredningschef
Eriksson, B. Sune, direktör
Faxén, Karl-Olof, docent
Fransson, Arne A. E., kamrer, led. av riksdagen (fr.o.m. den 4 maj 1977)
Hellström, Mats J., fil. kand., led. av riksdagen
Hörnlund, Börje O., landstingsråd (fr.o.m. den 16 november 1976)
Meidner, Rudolf A., fil. dr
Pettersson, S. Arne, sekreterare, led. av riksdagen
Rehn, L. Gösta, professor
Rehnberg, K. Bertil, generaldirektör
Sandebring, Hans E., direktörsassistent

Svensson, Jörn, planeringsdirektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 mars 1976)
Svensson, Sten L., informationschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 4 maj 1977)
af Ugglas, G. S. Bertil, civilekonom, led. av riksdagen (t.o.m. den 19 maj 1977)
af Ugglas, M. Margareta, civilekonom, led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 maj 1977)
Winther, S. I. Eva, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 november 1976)
Östlund, John O., pol. mag.

Experter:
Askestig, H. Bertil S., departementssekreterare (fr.o.m. den 25 februari 1975) Boldt, Göran B. L., förbundssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 1 oktober 1977)
Brandgård, P. B. Evert, informationschef (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 1 oktober 1977)
Bröms, Jan T. R., bitr. direktör (fr.o.m. den 24 september 1974)
Dahl, Gerd B., fru (fr.o.m. den 24 september 1974)
Dahlberg, Lars C., departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Daimar, Margot, fru (fr.o.m. den 24 september 1974)
Danielsson, Georg, statistikchef (fr.o.m. den 20 december 1974)
Eriksson, Björn G., departementsråd
Eriksson, Lars A. I., ombudsman (fr.o.m. den 7 september 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)
Ettarp, Lars G., departementsråd (fr.o.m. den 20 september 1977)
Farm, Ante T., tekn. lic. (fr.o.m. den 10 april 1975)
Fogelström, Hans, ombudsman (fr.o.m. den 10 november 1976 t.o.m. den 1 november 1977)
Fridh, K. Göte, f. d. statssekreterare (fr.o.m. den 29 mars 1977)
Grünewald, Björn M., civilekonom (fr.o.m. den 1 augusti 1976)
Göransson, G. Bertil, landstingsråd (fr.o.m. den 24 september 1974)
Hansson, Stig G. E., agronom (fr.o.m. den 24 september 1974)
Henriksson, Runa M., fru (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Hjelmqvist, Ingvar K. R., kansliråd (fr.o.m. den 24 september 1974)
Ivarsson, Anna-Lisa, fru (fr.o.m. den 24 september 1974)
Jacobson, Bengt, undervisningsråd (fr.o.m. den 25 februari 1975)
Javette, Bo, ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 1 oktober 1977)
Johansson, Inga-Britt B., fru (fr.o.m. den 24 september 1974)
Jonsson, Olof E., sekreterare (fr.o.m. den 1 november 1977)
Jönsson, Ruth V., fru (fr.o.m. den 24 september 1974)
Kahlin, Tage H. G., direktör (fr.o.m. den 24 september 1974)
Karlsdotter-Jonshagen, Ingrid C., byråchef (fr.o.m. den 26 april 1977)

Kolk, Jaan, utredningssekreterare (fr.o.m. den 16 november 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)
Larsson, E. Åke, jur. dr (fr.o.m. den 24 september 1974)
Leimar, A. Tord M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 24 september 1974 t.o.m. den 25 april 1977)
Lennartsson, Folke, utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Lindblad, Gullan B. K., utredningsassistent (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Lindström, Lars E., ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 1 oktober 1977)
Lindvall, Karl-Erik, andre förbundsordförande (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Ljung, Lars U., utredningssekreterare (fr.o.m. den 24 september 1974)
Lundquist, G. Jan-Eric, förste inspektör (fr.o.m. den 1 mars 1975)
Löfström, J. Henric, sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 1 oktober 1977)
Magnusson, Leif R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 20 december 1974)
Malm, Stig N.-Å., bitr. avtalssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 1 oktober 1977)
Möller, I. Cecilia, utbildningssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 1 oktober 1977)
Neuman, Gun E., jur. kand. (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 1 oktober 1977)
Nilsson, Alf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Nilsson, Bengt A., ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 1 oktober 1977)
Nilsson, J. Ove G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Nilsson, Thora I.-L., statistikchef (fr.o.m. den 20 december 1974)
Nyberg, Jan-Eric, departementsråd (fr.o.m. den 19 november 1976)
Nygren-Söderberg, Laila E., verkst. direktör (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Ockborn, Alf G., sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 1 oktober 1977)
Ohlsson, Lennart Å., docent (fr.o.m. den 26 april 1977)
Paul, Lars A., ombudsman (fr.o.m. den 27 januari 1976)
Persson, Lena A-M., laboratoriebiträde (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Pettersson, Erik B., generaldirektör (fr.o.m. den 24 september 1974)
Platin, Ulla-Britta, utredningssekreterare (fr.o.m. den 24 september 1974)
Ringholm, Bosse I. K., kansliråd (fr.o.m. den 24 september 1974)
Schelin, Leif Ericsson, fil. mag. (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 1 oktober 1977)
Slunge, G. Walter R., avdelningschef (fr.o.m. den 24 september 1974)
Spendrup, K. Aksel, avdelningschef (fr.o.m. den 24 september 1974)
Staf, Karl-Rune, ingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 1 oktober 1977)

Strandberg, I. Margit, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 20 december 1974)
Sundström, Olof G., utredningschef (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Svensson, E. Anders G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 1 oktober 1977)
Söderberg, Bo K.G., kansliråd (fr.o.m. den 24 februari 1976)
Tallskog, Leif V. I., byrådirektör (fr.o.m. den 10 november 1976)
Thufvesson, Bengt E., departementsråd (fr.o.m. den 24 september 1974)
Westerberg, Ulf L., ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Wilén, S. Kristina (Kerstin), förskollärare (fr.o.m. den 24 september 1974)
Winther, S. I. Eva, sjuksköterska (fr.o.m. den 24 september 1974)
Åberg, Carl-Johan, planeringschef (fr.o.m. den 14 januari 1975)
Ågren, Lars O. T., avdelningschef (fr.o.m. den 24 september 1974)
Östlund, Hans-Erik, departementsråd (fr.o.m. den 24 september 1974)

Sekreterare:
Persson, Gustav B., sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Bitr. sekreterare:
Andersson, Kerstin G. M., fil. kand. (fr.o.m. den 17 januari 1977)
Bernhardsson, K. Göte, byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Bystedt, Ulla K., soc. stud. (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Carling, Jan L., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Ericsson, Britta M., departementssekreterare (fr.o.m. den 24 september 1974 t.o.m. den 16 januari 1977)
Eriksson, K. Arne, tf. förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 september 1976)
Fogelström, Hans, ombudsman (fr.o.m. den 1 april 1976 t.o.m. den 1 november 1977)
Guteland, Gösta A., fil. lic. (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Johansson, D. Marianne, byrådirektör (fr.o.m. den 18 oktober 1976)
Nilsson, Alf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)
Normark, G. Anita M., sekreterare (fr.o.m. den 1 april 1976 t.o.m. den 1 oktober 1977)
Qvarfort, Anne-Marie, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 23 maj 1977)
Stångberg, Olle H., departementssekreterare (fr.o.m. den 11 februari 1975)
Svensson, Leif Å., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Tånneryd, S. Allan S., civilingenjör (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Lokal: Drottninggatan 20, 3 tr., 111 51 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse A 17. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II A 4 och 1978 års kommittéberättelse del II A 1.

Utredningen har den 17 december 1975 avgett ett delbetänkande (SOU 1975:90) Arbete åt alla.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 13 sammanträden. Utredningen har även arbetat i åtta olika arbetsgrupper. Tio sammanträden har hållits med arbetsmarknadspolitiska gruppen, fem med finansieringsgruppen, fem med näringspolitiska gruppen, sju med planeringsgruppen, åtta med praktikgruppen, sex med regionalpolitiska gruppen, åtta med statistik- och prognosgruppen samt fem sammanträden med utbildningsgruppen. Praktikgruppen har till utredningen överlämnat rapporten Praktik - Del av utbildning. Den har därmed avslutat sitt arbete.

Utredningen bedriver försöksverksamhet med bl. a. inplacering av arbetshandikappade inom statlig, kommunal och privat sektor, arbetsmarknadsutbildning för äldre arbetslösa, kommunal sysselsättningsplanering i fem kommuner, landstingskommunal sysselsättningsplanering i ett län, regionalt inriktad näringspolitik i Kopparbergs län samt försök med kollektivtrafik m. m. för arbetsresor i Örebro län.

Utöver denna försöksverksamhet har utredningen för att få underlag för överväganden och förslag i del- och slutbetänkandena tagit initiativ till ett antal forskningsprojekt avseende energi och sysselsättning, kommunala variationer i förtidspensioneringen, sysselsättningen för kvinnor, strömmarna ut och in i arbetskraften, faktisk och önskad arbetstid, arbetsmiljö och hälsa samt finansieringsströmmar i offentlig sektor. Utvärderingen av projekten har i huvudsak lagts på olika från utredningen fristående institutioner och forskare vilka kommer att lämna rapporter till utredningen.

En rapport om skyddat arbete har under augusti 1977 presenterats för utredningen och publicerats (SOU 1977:49) Skyddad verkstad - halvskyddad verksamhet.

Utredningen har den 30 juni 1977 erhållit tilläggsdirektiv angående arkivarbetets framtida utformning och inriktning.

Utredningen har den 18 maj 1977 till arbetsmarknadsdepartementet överlämnat dels promemoria över försöksverksamheten med intensifierad arbetsförmedling, utarbetad av projektgruppen inom utredningen, dels arbetsmarknadsstyrelsens rapport, dels den utvärdering som institutet för social forskning gjort av försöksverksamheten.

Den 11 oktober 1977 överlämnades till arbetsmarknadsdepartementet praktikgruppens ovan nämnda rapport Praktik - Del av utbildning. I anslutning härtill lämnade utredningen förslag till åtgärder för att förbättra berörda ungdomsgruppers situation på arbetsmarknaden baserade på erfarenheterna från försöksverksamheten med intensifierad arbetsförmedling för ungdom och arbete.

Under tiden den 17 - 21 oktober har studieresa företagits till Norge av ordföranden i utredningens utbildningsgrupp jämte representanter för

utredningen och sekretariatet.

I början av år 1978 kommer utredningen att avge delbetänkandet Arbete åt handikappade.

Utredningen beräknar lämna slutbetänkande under senare delen av år 1978.

3. Lagerstödsutredningen (A 1974:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 maj 1974 för utvärdering av stödet till lagerinvesteringar (se Post- och Inrikes tidn. den 7 juni 1974):

Ordförande:
Hellström, Mats J., fil. kand, led av riksdagen

Ledamöter:
Spendrup, K. Aksel, avdelningschef
Pettersson, Bengt A. G., avdelningschef

Experter:
Bertmar, Lars M. I., civilekonom (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Dahlerus, Bo H. C., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 april 1975)
Nordin, Maj B., forskningsassistent (fr.o.m. den 1 november 1976 t.o.m. den 21 augusti 1977)
Öhman, Christer, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1975)

Sekreterare:
Reuterswärd, Anders P. E., departementssekreterare (fr.o.m. den 16 augusti 1974)

Lokal: Arbetsmarknadsdepartementet, Mynttorget 2, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse A 22.

Utredningen har under tiden den 1 november 1976 - den 31 oktober 1977 hållit nio sammanträden samt gjort vissa studiebesök. Utredningen kommer att lägga fram sitt slutbetänkande i början av år 1978.

Uppdraget kommer därmed att vara slutfört.

4. 1974 års utredning (A 1974:08) om en allmän arbetslöshetsförsäkring

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1974 för att utreda frågan om allmän arbetslöshetsförsäkring m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juni 1974):

Ordförande:

Magnusson, Erik, f. d. förbundsordförande (fr.o.m. den 10 december 1976)

Ledamöter:

Bodström, T. Lennart, ordförande i TCO
Bäck, Karl-Axel, ombudsman
Ekinge, Bernt A., ombudsman, led. av riksdagen
Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen
Johansson, Erik V., arbetsförmedlingsföreståndare, led. av riksdagen
Ludvigsson, Ingrid M., fru, led. av riksdagen
Marcusson, Sten G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 28 oktober 1975)
Olsson, Sune, f. d. led. av riksdagen
Petersson, Olof H. E., kansliråd
Svensson, Inge G., direktör
Tobisson, Lars F., partisekreterare
Walander, Håkan I., ombudsman

Experter:

Alkman, Leif A., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 10 oktober 1977)
Bratthall, Kenneth, tf. försäkringsdomare (t.o.m. den 8 oktober 1977)
Cosmo, O. Ingemar, försäkringsdomare (fr.o.m. den 8 oktober 1974)
Edvardsson, P. Einar, byråchef (fr.o.m. den 17 mars 1976)
Erici, Bernt H., byråchef (fr.o.m. den 8 oktober 1974)
Jansson, Stig L., hovrättsassessor (fr.o.m. den 16 november 1976)
Wadell, Ulla G. S., skattedirektör

Sekreterare:

Bengtson, Sven F., byråchef

Bitr. sekreterare:

Baecklund, B.Göran, informationssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1976 t.o.m. den 7 mars 1977)
Granberg, Birgitta M. V., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Harriman-Hernborn, Anita C., byrådirektör (fr.o.m. den 8 oktober 1974)
Nitare, J. Gideon H., byrådirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)

Lokal: Munkbron 11, 3 tr. Postadress: Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 11 66 51 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse A 23.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 14 sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första kvartalet 1978.

5. Delegationen för arbetstidsfrågor (A 1974:09)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 juni 1974 för vissa uppgifter inom arbetstidsområdet:

Ordförande:

Eliasson, E. Ingemar, statssekreterare (fr.o.m. den 26 oktober 1976)

Sakkunniga:

Ahlvarsson, Lars I., direktör (fr.o.m. den 17 december 1976 t.o.m. den 9 november 1977)
Andrén, A. Gunnar, förhandlingsdirektör
Hagman, B. Anders, bitr. avdelningschef (fr.o.m. den 10 november 1977)
Håkansson, P. Harald, ombudsman (fr.o.m. den 26 oktober 1976)
Högberg, K. Gunnar, direktör
Karlsson, H. K. Göran, ombudsman
Nelander, Sven, utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1976)

Suppleanter:

Andersson, Tryggve E., sektionschef (för Björkman t.o.m. den 31 mars 1976)
Bengtsson, C. Ola, sektionschef (fr.o.m. den 10 november 1977)
Göransson, Bo O. F., sekreterare (för Björkman fr.o.m. den 1 april 1976 t.o.m. den 9 november 1977)
Hedin, C. Thomas, ombudsman (för Järvstrand fr.o.m. den 9 december 1975)
Nilsson, A. Erik, lönedirektör (för Andrén)
Sandberg, K. Bertil, ombudsman (för Axelsson)
Tydén, Christian F., direktör (för Högberg)
Westin, Aina V. H., ombudsman (för Karlsson)

Experter:

Gardell, Bertil G. T. B., docent (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 31 december 1977)
Gehlin, Jan E., forskningsassistent (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 31 december 1977)
Holm, Stefan, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 31 december 1977)
Lidbeck, Åse, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1977)
Magnusson, S., forskningsassistent (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 31 december 1977)

Sekreterare:

Hagberg Anne-Charlotte, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 april 1977)
Lidbeck, Åse, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 31 mars 1977)

Bitr. sekreterare:
Hagberg, Anne-Charlotte, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 31 mars 1977)
Kvarfordt, Eva B., fil. kand. (fr.o.m. den 1 juli 1976)

Lokal: Arbetsmarknadsdepartementet, Mynttorget 2, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1975 års kommittéberättelse A 24.

Delegationen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fyra sammanträden. Därutöver har tre sammanträden hållits med en arbetsgrupp inom delegationen. Delegationen har den 9 november 1977 avgett promemorian (Ds A 1977:7) Deltidsarbetets utveckling.
Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

6. Utredningen (A 1974:10) av arbetskraftsförhållandena inom jordbruks- och trädgårdsnäringen

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 september 1974 för utredning av arbetskraftsförhållandena inom jordbruks- och trädgårdsnäringen (se Post- och Inrikes tidn. den 21 september 1974):

Ordförande:
Andersson, J. Gunnar D., överdirektör

Ledamöter:
Skoglösa, Erling T., agronom (fr.o.m den 19 februari 1976)
Svensson, Börje, förbundsordförande
Experter;
Grenestedt, E. Lennart N., departementsråd (fr.o.m. den 22 juni 1976)
Gårdstedt, H. Birger, skolråd (fr.o.m. den 14 januari 1975)
Johansson, H. S. Kenneth, ombudsman (fr.o.m. den 22 juni 1976)
Knutsson, P. Gösta, byråchef (fr.o.m. den 14 januari 1975)
Wessén, Vilhelm, direktör (fr.o.m. den 28 november 1974)

Sekreterare:
Jönsson, J. Ove, f. d. byråchef (fr.o.m. den 16 november 1974)

Bitr. sekreterare:
Rudsberg, Seija H., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 18 april t.o.m. den 31 augusti 1977)

Lokal: Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse A 25.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 14

sammanträden. Överläggningar har ägt rum med myndigheter, andra utredningar och organisationer inom verksamhetsområdet.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete vid årsskiftet 1977/1978.

7. Referensgruppen (A 1974:11) för glesbygdsfrågor

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 november 1974 för att biträda vid arbetet med glesbygdsfrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 23 november 1974):

Ordförande:
Petersson, Olof H. E., kansliråd

Ledamöter:
Berglund, Frida J., skolsköterska, led. av riksdagen
Jonasson, J. E. Bertil, lantbrukare, led. av riksdagen
Turesson, Bo, statsråd, led. av riksdagen
Westberg, Olof (Olle) R., rektor, f. d. led. av riksdagen
Ågren, Lars O. T., avdelningschef
Åkerlund, Hans E., byråchef

Sekreterare:
Rangrost, Johny A. P., departementssekreterare

Lokal: Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 08/763 10 00 (ordföranden och sekreteraren)

Direktiven för referensgruppen, se 1975 års kommittéberättelse A 26.

Referensgruppen har genom beslut i regeringssammanträde den 17 februari 1977 ersatts med delegationen (I 1977:02) för glesbygdsfrågor.

Direktiven för delegationen, se 1978 års kommittéberättelse del II I 3.

8. Utredningen (A 1975:01) om företagsutbildningen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 februari 1975 för att utreda frågor om utbildning i företag (se Post- och Inrikes tidn. den 22 mars 1975):

Ordförande:
Rehnberg, K. Bertil, generaldirektör

Sakkunniga:
Berglund, Frida J., skolsköterska, led. av riksdagen
Petersson, Karl Anders P., bankkamrer, led. av riksdagen

Experter:
Berggren, Sören V., utbildningsintendent (fr.o.m. den 5 november 1975)
Brandgård, Evert, informationschef
Christiani, F.-O. Gunnar, ombudsman
Engfors, Gösta S., förste sekreterare (fr.o.m. den 7 maj 1976)
Fogelström, Siv E., ombudsman
Landqvist-Westh, Inga-Lill, ombudsman
Larsson, Hans F. L., ombudsman (fr.o.m. den 5 november 1975)
Lindström, Lars E., ombudsman (fr.o.m. den 5 november 1975)
Murray, U. Mac, departementssekreterare
Persson, A. Henry, ombudsman
Rask, Lars G., civilingenjör
Ringholm, Bosse I. K., kansliråd
Sahlén, G. Anna-Stina P., ombudsman (fr.o.m. den 5 november 1975)
Tapper, Gunilla M., ombudsman
Wärn, Bo H., sektionschef

Sekreterare:
Gussing, N. Ragnar J., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 8 oktober 1975)

Bitr. sekreterare:
Eliasson, Kerstin E., fil. kand. (fr.o.m. den 1 december 1975)
Rangrost, Johny A. P., departementssekreterare
Thellman-Gustafson, Birgitta, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 21 februari t.o.m. den 22 april 1977)

Lokal: Malmtorgsgatan 5, 3 tr. Postadress: Arbetsmarknadsdepartementet, 111 51 Stockholm, tel. 11 21 86 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse A 20.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 15 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknar att överlämna sitt betänkande i december 1977. Uppdraget är därmed slutfört.

9. Utredningen (A 1975:02) om näringshjälp m. m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 7 oktober 1975 för utredning om näringshjälp m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 20 september 1975):

Utredningsman:
Jansson, N. Ewald, f. d. förbundsordförande

Experter:
Lundqvist, J. Erling, ingenjör
Petrén, Finn H., sekretariatschef

Sekreterare:
Rågfeldt, B. Gunnar, byrådirektör

Lokal: Mynttorget 2. Postadress: Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse A 21.

Utredningen har under tiden november 1976 - juni 1977 hållit tolv sammanträden. Utredningsmannen har den 30 juni 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:22) Arbete med näringshjälp.
Uppdraget är därmed slutfört.

10. Utredningen (A 1975:03) om företagareföreningarna

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 3 oktober 1975 för att utreda företagareföreningarnas ställning och roll inom den närings- och regionalpolitiska organisationen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 22 november 1975):

Ordförande:
Frithiofson, Karl A. F., landshövding

Ledamöter:
Andersson, Sven G., frisörmästare, led. av riksdagen
Ericsson, Paul L., landstingsråd
Fridolfsson, Filip W., fabrikör, led. av riksdagen
Hjalmarsson, E. Birgit, kurator, f. d. led. av riksdagen
Olsson, Johan A., fabrikör, led. av riksdagen
Rask, Karl A., fabrikör, f. d. led. av riksdagen

Experter:
Fredén, Erland, direktör (fr.o.m. den 28 april 1976)
Lindeberg, Per Erik, hovrättsassessor (fr.o.m. den 27 januari 1976)
Lindström, J. Christian, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1976)
Stångberg, Olle H., departementssekreterare (fr.o.m. den 27 januari 1976)

Sekreterare:
Söderberg, Bo K. G., kansliråd

Bitr. sekreterare:
Häggmark, Lars A., byrådirektör
Strömgren, Bo E., departementssekreterare (fr.o.m. den 4 juni 1976)

Lokal: Storkyrkobrinken 13, Postadress:
Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II A 2. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II A 6.

Utredningen har under tiden november 1976 - januari 1977 hållit sju sammanträden.

Utredningen har den 10 mars 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:3) Utbyggd regional näringspolitik.

Uppdraget är därmed slutfört.

11. Utlänningslagkommittén (A 1975:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 23 oktober 1975 för att företa en översyn av utlänningslagstiftningen (se Postoch Inrikes tidn. den 3 november 1975):

Ordförande:
Petri, Carl Axel H., kammarrättspresident (fr.o.m. den 21 maj 1976)

Ledamöter:
Beiming, Ragne, ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Gustafsson, Kerstin, förbundsjurist (fr.o.m. den 22 juni 1976)
Göransson, J. Olle, verkmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 22 juni 1976)
Hauser, Urs W., sekreterare (fr.o.m. den 22 juni 1976 t.o.m. den 30 juni 1977)
Werenfels-Röttorp, Monica S., sekreterare (fr.o.m. den 22 juni 1976)

Sakkunniga:
Esbjörnson, Esbjörn, byråchef (fr.o.m. den 22 juni 1976)
Wahlström, Stina M., departementsråd (fr.o.m. den 22 juni 1976)
Wikrén, R. O. Gerhard, hovrättsassessor (fr.o.m. den 22 juni 1976)
Öberg, N. P. Kjell, generaldirektör (fr.o.m. den 22 juni 1976)

Sekreterare:
Isacsson, Karin, byråchef (fr.o.m. den 21 maj 1976)

Bitr. sekreterare:
Cronstedt, Nane M., tf. kammarrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1976)

Lokal: Malmtorgsgatan 5, 3 tr. Postadress:
Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm eller Malmtorgsgatan 5, 3 tr., 111 51 Stockholm, tel. 11 25 74 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II A 3.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har den 29 april 1977 avgett delbetänkandet (SOU 1977:28) Kortare väntetider i utlänningsärenden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

12. Expertgruppen (A 1975:05) för invandringsforskning (EIFO)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 december 1975 för att fastställa forskningsbehov i frågor rörande in- och utvandring m. m.:

Ordförande:
Rehn, L. Gösta, professor

Ledamöter:
Beiming, Ragne, ombudsman (fr.o.m. den 7 april 1977)
Haavio-Mannila, Elina, professor
Hauser, Urs W., sekreterare (t.o.m. den 7 april 1977)
Himmelstrand, J. Ulf I., professor
Landin, Palle J., länsarbetsdirektör
Lövgren, Esse T. C., undervisningsråd
Myrdal, Hans Göran, direktör
Nord, Lars O. S., docent
Rüke-Dravina, Velta T., professor
Stenberg, Tage U., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 30 mars 1977)
Wallberg, Klas H. S., avdelningschef
Wahlström, Stina M., departementsråd
Öberg, N. P. Kjell, generaldirektör

Sekreterare:
Widgren, Jonas O., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Bitr. sekreterare:
Landén, C. G. Ragnar, byrådirektör (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Reinans, Sven, byrådirektör (fr.o.m. den 1 mars 1976)

Lokal: Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Expertgruppen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fyra sammanträden. Expertgruppens arbete bedrivs i enlighet med den arbetsplan som fastställdes år 1976. Expertgruppen har under år 1977

redovisat resultaten av ett forskningsprojekt om invandrarnas kommunala rösträtt samt tagit initiativ till ett projekt om assyrierinvandringen. I enlighet med ett särskilt uppdrag den 13 september 1976 utreder expertgruppen frågan om statistik över befolkningens språktillhörighet. Expertgruppen fick den 17 maj 1977 i uppdrag att undersöka invandrarungdomarnas situation på arbetsmarknaden. Planering pågår av forskningsprojekt om den utomnordiska invandringens struktur och om invandringens långsiktseffekter.

Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

13. Utredningen (A 1976:01) om företagshälsovården och den yrkesmedicinska verksamheten

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 februari 1976 för att utreda vissa frågor om företagshälsovård och yrkesmedicin (se Post- och Inrikes tidn. den 6 mars 1976):

Ordförande:

Danielson, Gunnar H., generaldirektör

Ledamöter:

Bartley, A. Osborne, professor (fr.o.m. den 26 april t.o.m. den 31 oktober 1977)
Bengtsson, K. E. Bengt, ombudsman, led. av riksdagen
Breidensjö, Monica, ombudsman
Hessleborn, Olle K. A., ombudsman (fr.o.m. den 1 november 1977)
Kjellstrand, Leif, ombudsman
Lindström, Gunnar, direktör
Ronne-Björkqvist, Ingrid, barnläkare (fr.o.m. den 26 april 1977)
Rydén, H. Rune O., fil. lic., led. av riksdagen (fr.o.m. den 26 april 1977)
Wilander, Sven E., landstingsråd
Östrand, P. Olov (Olle), mätningsföreståndare, led. av riksdagen

Experter:

Bartley, A. Osborne, professor (t.o.m. den 25 april 1977)
Bolinder, S. Erik G., med. lic.
Bratthall, I. Birgitta, departementssekreterare
Gerhardsson, Gideon, professor
Glaas, Sten-Ove, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 19 maj 1976)
Gullberg, Hans E., hovrättsråd (fr.o.m. den 3 maj 1976)
Kvarnström, Sven K., leg. läkare (fr.o.m. den 26 april 1977)
Lindström, Jöns A., departementssekreterare
Lundgren, Nils, professor
Magnusson, Egon S. I., yrkeshygieniker

Masreliez, Nils G., med. lic.
Nerell, Gunnar H. T., leg. läkare (fr.o.m. den 3 maj 1976)
Näslund, Per Olof A., sektionschef
Pettersson, Birgitta, förste sekreterare (fr.o.m. den 3 maj 1976)
Teljstedt, Håkan, skyddschef (fr.o.m. den 26 april 1977)
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef
Ydreborg-Westberg, Berit, leg. sjuksköterska (fr.o.m. den 26 april 1977)

Sekreterare:
Midunger, H. Torbjörn, personalintendent (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Wessman, Yvonne B.-M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Bitr. sekreterare:
Båsk, Inga-Lill, forskningsassistent (fr.o.m. den 1 juni 1976)
Hildeland, Erling K. I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1976)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II A 3.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sex sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har en särskild arbetsgrupp inom utredningen arbetat med frågan om behov av mät- och analystekniska resurser inom företagshälsovården.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

14. Nya arbetsrättskommittén (A 1976:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 10 juni 1976 för att utreda vissa frågor på det arbetsrättsliga området (se Post- och Inrikes tidn. den 17 juni 1976):

Ordförande:
Nilsson, Åke, f. d. förbundsordförande

Ledamöter:
Andersson, Kerstin V., led. av riksdagen
Ekeberg, Per Olof, förbundsjurist
Fagerlund, Bengt O. H., assistent, led. av riksdagen
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, f. d. led. av riksdagen
Jonsson, Elver A. D., postiljon, led. av riksdagen
Nilsson, Jan-Ivan N., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)
Nordlander, K. Åke, direktör
Persson, Kurt I., departementsråd
Westerberg, Lars G. I., andre ordförande i LO
Winberg, S. Håkan, hovrättsråd, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Ahlvarsson, Lars I., direktör
Bäckström, N. Birger, direktör
von Feilitzen, Styrbjörn O. R., direktör
Forstadius, Erik L. W., direktör (fr.o.m. den 15 september 1976)

Experter: Bergqvist, Olof, hovrättsassessor
Ettarp, Lars G., departementsråd (fr.o.m. den 15 februari 1977)
Johansson, Bengt K. Å., kanslichef (t.o.m. den 14 februari 1977)
Lunning, Lars G. H., hovrättsassessor

Sekreterare: Eriksson, Lars G., hovrättsassessor

Lokal: Malmtorgsgatan 5, 3 tr., 111 51 Stockholm, tel. 10 62 78, 11 10 93

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II A 5.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 25 sammanträden.

Kommittén har den 26 oktober 1977 avgett delbetänkande (Ds A 1977:4) Fackliga förtroendemän, möten på betald arbetstid och arbetslivsforskning.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

15. Organisationskommittén (A 1976:03) för centrum för arbetslivsfrågor

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 9 september 1976 för att förbereda tillkomsten av centrum för arbetslivsfrågor:

Ordförande:
Johansson, Bengt K. Å., departementsråd

Ledamöter:
Ahlvarsson, Lars I., direktör
Hagman, B. Anders, bitr. avdelningsdirektör
Haldén, J. O. Folke, direktör
Jonasson, Sven G. J., utredningschef
Kirsebom, Bjarne A., kanslisekreterare
Lidbom, Tore E., ombudsman
Oscarsson, Bo S. I., kanslichef
Persson, Kurt-Inge, departementsråd
Pettersson, H. W., psykolog

Expert:
Ribbing, Erling G., avdelningsdirektör

Sekreterare:
von Otter, Casten, fil. dr, universitetslektor

Bitr. sekreterare:
Öhman, Per I., fil. stud.

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Organisationskommittén avgav i november 1976 sin huvudrapport (Ds A 1976:8) avseende riktlinjer för verksamheten vid centrum för arbetslivsfrågor.

Kommitténs uppdrag avslutades den 30 december 1976 i och med att centrets styrelse förordnades av regeringen.

16. Kommittén (Ju 1976:08) för att utreda frågor om jämställdhet mellan män och kvinnor, m. m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 12 augusti 1976 för att utreda frågor om jämställdhet mellan män och kvinnor, m. m.:

Ordförande:
Andersson, Karin E., förbundssekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 november 1976)

Vice ordförande:
Ahrland, Karin M., förste länsassessor led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 november 1976)

Ledamöter:
Bergström, N. Hans I., sakkunnig (fr.o.m. den 30 november 1976)
Leijon, A. M. M. (Anna-greta), förutv. statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 november 1976)
Marklund, Eivor I., led. av riksdagen
Sundgren, E. Roland, ombudsman, led. av riksdagen
af Ugglas, M. Margareta, civilekonom, led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 november 1976)

Sakkunnig:
Hedvall, Barbro C., förbundssekreterare (fr.o.m. den 21 januari 1977)

Experter:
Bondestam, Anitha I., expeditionschef (fr.o.m. den 21 januari 1977)
van der Capellen, Conny E., civilekonom (fr.o.m. den 21 januari t.o.m. den 8 september 1977)
Ihrmark, Astrid K. M., byrådirektör (t.o.m. den 8 september 1977)
Larsson, Gösta E., personaldirektör (fr.o.m. den 9 september 1977)
Lunning, Lars G. H., hovrättssassessor (fr.o.m. den 21 januari 1977)
Sundberg-Weitman, Brita F., hovrättsråd (fr.o.m. den 15 juni 1977)

Experter i referensgrupp (s.k. stora delegationen):

Ordförande:

Ahlmark, Per A., statsråd (fr.o.m. den 17 november 1976)

Förste vice ordförande:

Mogård, Britt E. T., statsråd (fr.o.m. den 17 november 1976)

Andre vice ordförande: Olsson, Elvy E., statsråd (fr.o.m. den 17 november 1976)

Övriga experter:

Bartley, A. Osborne, professor

Bodström, T. Lennart, förbundsordförande

Branting, C. M. Charlotte, förbundsordförande (fr.o.m.den 1 september 1977)

Brännström, Gurli (Gullan), riksförbundsordförande

Carlsson, G. Rune, förbundsdirektör

Edner, T. Margareta, andre vice ordförande (fr.o.m. den 1 november 1977)

Fraenkel, Ingegärd C., studierektor, led. av riksdagen (t.o.m. den 31 augusti 1977)

Fredgardh, K. Sonja I., redaktör

Giesecke, Curt-Steffan, verkst. direktör

Järdler, Sven A., direktör

Kakossaios, Mira, forskningsassistent (fr.o.m. den 24 februari 1977)

Kistner, Inger P. M., förbundsordförande

Löwbeer, Hans, universitetskansler

Mattson, Lisa, förbundsordförande, led. av riksdagen

Nilsson, Gunnar E., led. av riksdagen

Orring, Jonas A., generaldirektör (t.o.m. den 8 november 1977; avliden)

Palmaer-Johansson, S. G. Eva, förbundsordförande

Rehnberg, Bertil K., generaldirektör

Rexed, Bror A., generaldirektör

Rosenblad, Urban S., generaldirektör (fr.o.m. den 22 januari 1977)

Uggla, Karl-Lennart, generaldirektör (t.o.m. den 21 januari 1977)

Wistrand, Birgitta, förbundsordförande

Ersättare för expert:

Andrén, A. Gunnar, förhandlingsdirektör (för Uggla) (t.o.m. den 21 januari 1977)

Baude, Annika M. C., avdelningschef (för Rexed)

Bergström, Olof W., avdelningschef (för Rehnberg)

Dahlgren, Elsa B., byrådirektör (för Kistner)

Edner, T. Margaretha, andre vice ordförande (för Mogård)

Eriksson, B. Sune, direktör (för Järdler) (t.o.m. den 22 februari 1977)

Forselius, Hans F., direktör (för Järdler) (fr.o.m. den 23 februari 1977)

Gradin, Anita I., led. av riksdagen (för Mattson)

Hedvall, Yvonne M., fil. kand., ers. för led. av riksdagen (för Edner)

(fr.o.m. den 1 november 1977)
Jonasson, Sven G. J., utredningschef (för Bodström)
Jonäng, Gunnel M., led. av riksdagen (för Fredgardh)
Lundequist, Carsten I. G., sekreterare (för Bartley)
Lindahl-Kiessling, Kerstin M., professor (för Löwbeer)
Linde, I. Gertie, farm. kand. (för Brännström)
Orring, Ulla B., vice förbundsordförande (för Branting) (fr.o.m. den 1 september 1977)
Raicevic, Erica, hemspråkslärare (för Kakossaios) (fr.o.m. den 24 februari 1977)
Royen, Sverre N. H., direktör (för Carlsson)
Rugfelt, K. E. Lennart, direktör (för Giesecke)
Westin, Aina V. H., ombudsman (för Nilsson)
Westin, F. E. Margareta, undervisningsråd (för Orring)
Wahlberg, E. Marianne, avdelningschef (för Fraenkel) (t.o.m. den 31 augusti 1977)
Waldén, G. Louise, redaktör (för Palmaer-Johansson)
Voss-Schrader, Ulla A., fru (för Wistrand)

Sekreterare:
Kjellberg, Bo A., sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1975 t.o.m. den 12 juni 1977)
Sundberg-Weitman, Brita F., hovrättsråd (fr.o.m. den 21 januari 1977)
Tillfors, Lars T. L., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1977)

Bitr. sekreterare:
Amrén, P. Ragnar, bitr. socialchef (fr.o.m. den 31 mars t.o.m. den 31 juli 1977)
Beckérus, I. Margareta, journalist (fr.o.m. den 18 april 1977)
Dreber, I Agneta, förste revisor (fr.o.m. den 1 november 1977)
Hardeberg, Gunilla I., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Lundberg, D. Bergliot, ombudsman (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Nilsson, I. Helena, fil. kand. (fr.o.m. den 21 januari t.o.m. (den 30 november 1977)
Tängdén, Erik L., förste aktuarie (fr.o.m. den 1 november 1977)

Övriga referensgrupper:

Experter:
Andersson, Ingrid G. M., lantbrukare (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Budd, S. M. Birgitta, metallarbetare (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Börjeson, Peter, metallarbetare (fr.o.m. den 15 september 1977)
Dimos-Asplund, Antigone, jur. kand. (fr.o.m. den 15 september 1977)
Elmberg, Henrik B. C., leg. sjukskötare (fr.o.m. den 15 september 1977)
Ericsson, Ulf E., förskollärare (fr.o.m. den 15 september 1977)

Folestad, Ruth E., sjuksköterska (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Frendahl, E. Maj-Britt, telefonist (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Fromm, H. Irene, informationschef (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Gunnarsson, A. Gunvor, förskollärare (fr.o.m. den 15 september 1977)
Jönsson, Ruth V., fabriksarbetare (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Kuyumcu, Eija H. T., fil. kand. (fr.o.m. den 15 september 1977)
Larsson, Anna M., docent (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Lindgren, Aina G., hemarbetande (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Melin, K. Lennart, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1977)
Platin, Ulla Britta, utredningssekreterare (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Samuelsson, Elvy L., sömmerska (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Ljubica, Stefan, montör (fr.o.m. den 15 september 1977)
Törngren, Mats W., redaktör (fr.o.m. den 15 september 1977)
Vidheden, Lilian B.-M., hemarbetande (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Wikman, Edith C., studiesekreterare (fr.o.m. den 12 mars 1973)

Lokal: Stora Gråmunkegränd 8, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II Ju 10. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II A 7.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har två sammanträden hållits med stora delegationen och tre sammanträden med särskilda referensgrupper.

Kommittén har i februari 1976 avgett betänkande (SOU 1976:71) Roller i omvandling.

Kommittéens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

17. Översyn (A 1977:01) av anställningslagstiftningen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 19 december 1977 för att göra en översyn av anställningsskyddslagstiftningen m. m.

Ordförande:
Ryman, Sven-Hugo G., utbildningschef (fr.o.m. den 19 december 1977)

Ledamöter:
Ahlvarsson, Lars I., direktör (fr.o.m. den 19 december 1977)
Bergström, Olof W., avdelningschef (fr.o.m. den 19 december 1977)
Elmstedt, K. Erik, direktör (fr.o.m. den 19 december 1977)
Gustafsson, Kerstin M., förbundsjurist (fr.o.m. den 19 december 1977)

Karlsson, H. K. Göran, ombudsman (fr.o.m. den 19 december 1977)
Lidbom, Carl G., led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 december 1977)
Olsson, H. Å. Lennart, utredningsledare (fr.o.m. den 19 december 1977)
Rindborg, Stig A. J., advokat (fr.o.m. den 19 december 1977)
Stridsman, Torsten U., led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 december 1977)
Ulander, Lars G., led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 december 1977)
Zethraeus, Sten, jur. kand. (fr.o.m. den 19 december 1977)
Åberg, C. Anders, utredningssekreterare (fr.o.m. den 19 december 1977)

Sakkunniga:
Bäckström, N. Birger, direktör (fr.o.m. den 19 december 1977)
Elmér, Anders, jur. kand. (fr.o.m. den 19 december 1977)
Nordin, Jan, jur. kand. (fr.o.m. den 19 december 1977)
Unga, Nils J., utredningssekreterare (fr.o.m. den 19 december 1977)
Wistrand, Anders W. H., lönedirektör (fr.o.m. den 19 december 1977)

Experter:
Bergqvist, Olof, hovrättsassessor (fr.o.m. den 19 december 1977)
Carlsson, Svante S., hovrättsassessor (fr.o.m den 19 december 1977)

Direktiven för utredningen se 1978 års kommittéberättelse, del II A 2.

Bostadsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1977: 5 och 8

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 1, 2, 3, 5, 6 och 7

1. Låneunderlagsgruppen (In 1966:27)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 oktober 1964 för att inom inrikesdepartementet biträda med utredning rörande förhållandet mellan låneunderlag och pantvärde för bostadslån samt däremot svarande produktionskostnader:

Ordförande:
Andersson, Sven Åke V., länsbostadsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)

Ledamöter:
Billström, P. O. Frithiof, statistikchef
Ivarsson, I. Holger, överingenjör (fr.o.m. den 12 november 1975)
Karlberg, Björn A., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Mildner, Erwin A., fil. lic.
Nilsson, Kerstin E., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 31 maj 1977)
Thunell, Sten H. A., ombudsman (fr.o.m. den 12 november 1975)
Zetterquist, Urban G., departementssekreterare (fr.o.m. den 9 november 1976)

Experter:
Högberg, Bernt L., ingenjör (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Jargin, Ingvar, ingenjör
Ledstedt, K. Gösta I., ingenjör (fr.o.m. den 9 november 1976)
Lindén, Yngve T., byråchef
Lindh, Åke H., andre förbundsordförande
Mongård, Erik E., ingenjör
Stahre, N. Gunnar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 november 1975)

Sekreterare:
Rosberg, K. Gustav A., avdelningsdirektör

Lokal: Statistiska centralbyrån, Avdelningen för areell statistik, Enheten

för bostäder och fastigheter, Karlavägen 100, 102 50 Stockholm, tel. växel 14 05 60 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Arbetsgruppen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden.

Arbetsgruppen beräknas fortsätta sitt arbete under år 1978.

2. Delegationen (In 1967:30) för bostadsfinansiering

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 september 1966 med uppgift att bereda och avge förslag avseende vissa spörsmål och ärenden som äger samband med bostadsbyggandets finansiering:

Ordförande:
Scherman, Karl Gustaf, statssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1976)

Ledamöter:
Andersson, J. Gunnar D., överdirektör
Elison, Magnus L., byråchef
Karlsson, Erik L., bitr. riksbanksdirektör (fr.o.m. den 11 februari 1976)
Wohlin, Lars M., statssekreterare (fr.o.m. den 3 december 1976)

Sekreterare:
Jussil, Sune K., departementsråd

Bitr. sekreterare:
Grundwall, K. Ricard, departementssekreterare
Karayel, Eva, assistent (fr.o.m. den 1 juli 1977)

Lokal: Bostadsdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1967 års riksdagsberättelse In 30.

Delegationen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tolv sammanträden samt kontinuerligt haft överläggningar med kreditinstituten i olika frågor om kreditförsörjningen till bostadsbyggandet.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

3. Rådgivande expertgruppen (C 1970:24) för fysisk riksplanering

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 9 oktober 1969 och den 26 oktober 1973 för att såsom rådgivande expertgrupp i den omfattning departementschefen bestämmer biträda vid den pågående utrednings- och försöksverksamheten beträffande fysisk riksplanering:

Ordförande:
Holm, J. Lennart, generaldirektör

Sakkunniga:
Ahlberg, Carl-Fredrik J., professor
Biörnstad, Margareta, överantikvarie
Björk, Sven E. J., professor
Brasch, Erik, byråchef (fr.o.m. den 1 september 1975)
Esping, F. Lars-Erik, avdelningschef
Falk, Erik G. R., byråchef (fr.o.m. den 1 september 1975)
Fladvad, J. Arne, direktör
Helmfrid, Staffan, professor (fr.o.m. den 1 september 1975)
Johansson, Östen B., byråchef
Kragh, Börje R. V., professor
Matsson, Sven-Arne, överlantmätare
Wendt, Curt A. G., byråchef (fr.o.m. den 8 december 1976)
Ågren, Lars O. T., avdelningschef

Sekretariat: Bostadsdepartementets enhet för fysisk riksplanering, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Expertgruppen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fyra sammanträden.

Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

4. Utredningen (C 1972:01) rörande miljöproblem m. m. i vissa industriområden

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 februari 1972 för att utreda särskilda problem i samband med utbyggnad av vissa stora industrianläggningar (se Post- och Inrikes tidn. den 13 mars 1972):

Ordförande:
Spendrup, K. Aksel, avdelningschef (fr.o.m. den 7 november 1975)

Sakkunniga:
Daglund, Sven B., ombudsman (fr.o.m. den 13 november 1975)
Eriksson, B. Sune, direktör
Jönsson, N. Börje, förste förbundsordförande
Kahlin, Tage H. G., direktör
Nilsson, Karl-Erik, bitr. direktör
Svensson, Kjell R., tf. departetementsråd

Experter:
Ahlgren, Nils U., planeringschef (fr.o.m. den 7 november 1975)
Heimbürger, H. Peter, byråchef (fr.o.m. den 7 november 1975)

Sekreterare:
Myhlback, Lennart, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1976)

Bitr. sekreterare:
Brandel, Magnus, socionom (fr.o.m. den 1 april 1976)

Lokal: Linnégatan 7, 114 47 Stockholm, tel. 67 53 36 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse C 12.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

5. Rådgivande expertgruppen (B 1974:02) för översyn av byggnadslagstiftningen

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 maj 1974 för att såsom rådgivande expertgrupp i den omfattning som departementschefen bestämmer biträda vid det fortsatta arbetet inom departementet med översyn av byggnadslagstiftningen:

Ordförande:
Netzén, K. Gösta, f. d. landshövding, f. d. led. av riksdagen

Sakkunniga:
Bergegren, Astrid, kontorist, f. d. led. av riksdagen
Bouvin, J. Åke, rättschef
Holm, J. Lennart, generaldirektör
Hörlén, S. Ingemar (Inge), borgarråd
Lauritz, L. Yngve, kommunstyrelseordförande
Lidgard, H. Bertil I., jur. kand., led. av riksdagen
Nilsson, Jan-Ivan N., led. av riksdagen
Tobé, Erik I., f. d. överlantmätare, f. d. led. av riksdagen

Särskilda direktiv har ej meddelats.
Expertgruppens arbete har upphört genom beslut den 31 maj 1977.

6. Expertgruppen (B 1974:06) för forskning om fysisk planering och bebyggelse

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 december 1974 för forskning om fysisk planering och bebyggelse (se Post- och Inrikes tidn. den 3 februari 1975):

Ordförande:
Olsson, Rune I., departementsråd

Ledamöter:
Agius, Roland H., kommunalråd
Antoni, Nils A. T., professor
Boalt, Carin M., professor
Borelius, M. Anna B., överingenjör
Damgren, H. G. Fredrik, departementsråd (t.o.m. den 31 oktober 1977)
Eriksson, E. Olof, professor
Heimbürger, H. Peter, byråchef
Karlsson, Bengt Olof, departementsråd
Lindgren, Lennart, kansliråd (fr.o.m. den 1 november 1977)
Svensson, Nils-Eric, direktör
Thufvesson, Bengt E., departementsråd
Törnqvist, Gunnar E., professor
Welin, E. Gösta, direktör

Sekreterare:
Häggroth, R. Sören, förste byråsekreterare

Lokal: Bostadsdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för expertgruppen, se 1976 års kommittéberättelse B 13.
Expertgruppen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fyra sammanträden.
Därutöver har sammanträden hållits inom särskilda arbetsgrupper.
Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

7. Bostadssociala delegationen (B 1975:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 3 april 1975 för beredning av frågor angående särskilda åtgärder i vissa bostadsområden med uthyrningssvårigheter (se Post- och Inrikes tidn. den 12 april 1975):

Ordförande:
Gahrton, Per, redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 2 december 1976)

Ledamöter:
Bergqvist, G. Holger, kommunalråd, led. av riksdagen (t.o.m. den 30 juni 1977)
Billing, Knut, sekreterare (fr.o.m. den 20 maj 1977)
Dalén, Ingrid K., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Elgfelt, Göran, kommunalråd (t.o.m. den 19 maj 1977)
Eliasson, Anna B., fil. mag., led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 januari 1977)
Gålmark, Gunnel, kurator (fr.o.m. den 1 juli 1977)

Jinnegård, O. Eskil A., kommunalråd
Knutson, Göthe K. L., andreredaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 maj 1977)
Magnusson, K. E. Göran, kommunalråd
Persson, John-Olof, borgarråd
Samuelsson, Ingvar A. V., kommunalråd
Yngvesson, Nils H., kommunalråd (t.o.m. den 17 januari 1977)
Årlin, Ingrid S., t.f. departementsråd (t.o.m. den 30 juni 1977)

Experter:
Andersson, Björn J., socionom (fr.o.m. den 1 september 1977)
Andersson, Pia, familjeterapeut (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Boberg, Leif E., organisationschef (fr.o.m. den 20 februari 1976)
Carlsson, Sten-Göran, ombudsman (fr.o.m. den 1 november 1976)
Daun, Åke, docent (fr.o.m den 1 juni 1977)
Eckerdal, A. Ingmar, skolinspektör (fr.o.m. den 22 maj 1975)
Eklind, Kent, t.f. forskningssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1976 t.o.m. den 31 december 1977)
Hallberg, Bengt O. L., ombudsman (fr.o.m. den 22 maj 1975)
Hallqvist, Ulrika, fritidsledare (fr.o.m. den 15 september 1976)
Hedberg, G. Christer, ombudsman (fr.o.m. den 1 december 1976 t.o.m. den 29 september 1977)
Hollmann, Sture L., ombudsman (fr.o.m. den 22 maj 1975)
Holm, Tommy, assistent (fr.o.m. den 15 november 1976)
Jansson, Sven I., direktör (fr.o.m. den 22 maj 1975)
Jonsson, Bo, assistent (fr.o.m. den 1 oktober 1976 t.o.m. den 4 december 1977)
Jönsson, Ulf G., sektionschef (fr.o.m. den 1 september 1976 t.o.m. den 28 februari 1977)
Kanmert, Ulf V. O., assistent (fr.o.m. den 15 november 1976)
Lovén, John T., sektionschef (fr.o.m. den 22 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1977)
Nordström, Jan R., lärare (fr.o.m. den 18 augusti 1976 t.o.m. den 30 september 1977)
Pettersson, Bert-Ove G., andre förbundsordförande (fr.o.m. den 22 maj 1975)
Rudebeck, Karin L., utredningssekreterare (fr.o.m. den 15 november 1976 t.o.m. den 15 januari 1977)
Zughaft, Wolf M., socionom (fr.o.m. den 1 december 1976 t.o.m. den 23 september 1977)
Wittstrand, Arne E., arkitekt (fr.o.m. den 22 augusti 1977)

Sekreterare:
Werenfels-Röttorp, Monica S., sekreterare (fr.o.m. den 17 januari 1977)

Bitr. sekreterare:
Jonsson, Bo, assistent (fr.o.m. den 5 december 1977)

Lokal: Linnégatan 7, 114 47 Stockholm, tel. 67 57 53 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1976 års kommittéberättelse B 14.

Delegationen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden samt besökt flera kommuner och bostadsområden.

Dessutom har fem sammankomster hållits med delegationens anställda projektsekreterare och ett seminarium genomförts med projektsekreterare och projektledare.

Delegationen beräknas slutföra sitt arbete under 1978.

8. Gatukostnadsutredningen (B 1975:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 15 maj 1975 för att utreda nytt avgiftssystem för kommunalt gatubyggande m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 7 juni 1975):

Utredningsman:
Åmark, Sven O. F., departementsråd (fr.o.m. den 24 maj 1975)

Experter:
Blomberg, Lars A., gatuchef (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Dahlberg, Helge B., sekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Eliasson, Bengt E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 april 1977)
Johansson, N. Gunnar, förste ingenjör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Linell, B. Anders L., stadsingenjör (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Nordell, J. Olof C., trafikdirektör (fr.o.m. den 1 november 1975)
Norekrans, Sven E., överingenjör (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Persson, N. Ingvar, sekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Direktiv för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse B 15. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II Bo 1.

Den särskilde utredaren har under tiden november 1976 - september 1977 hållit fem sammanträden med experterna.

Den särskilde utredaren har den 27 september 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:65) Kommunernas gatuhållning.

Uppdraget är därmed slutfört.

Industridepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1977: 5, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 17 och 23

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 1, 2, 4, 6, 7, 18, 21 och 22

1. Expertgruppen (In 1967:24) för regional utredningsverksamhet (ERU)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 30 juni 1965 och den 18 januari 1974 samt regeringens bemyndigande den 2 juni 1977 för att i anslutning till lokaliseringsberedningens verksamhet dels biträda vid uppläggning av den regionala utredningsverksamheten, särskilt i vad avser uppgiftsfördelning samt metodologisk samordning och utveckling, dels biträda forskningsberedningen med att samla informationer om och föreslå koordinering av forskningsverksamheten samt definiera forskningsbehov i lokaliseringsfrågor:

Ordförande:
Ohlsson, P. T. Ingvar, generaldirektör

Ledamöter:
Back, Pär-Erik, professor (fr.o.m. den 5 juli 1976)
Canarp, Curt S. T., byråchef
Holm, J. Lennart, generaldirektör
Hägerstrand, S. Torsten E., professor
Jakobsson, Ulf G., planeringschef (fr.o.m. den 26 april 1977)
Karlsson, Bengt Olof, departementsråd (fr.o.m. den 1 juli 1974 t.o.m. den 25 april 1977)
Kolk, Jaan, utredningssekreterare (fr.o.m. den 5 juli 1976 t.o.m. den 30 maj 1977)
Lennartsson, Folke V., utredningssekreterare (fr.o.m. den 31 maj 1977)
Ljung, Lars U., utredningssekreterare
Rehn, L. Gösta, professor (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Thufvesson, Bengt E., departementsråd

Experter:
Andersson, Åke E., docent
Asplund, Ture E. G., disponent (fr.o.m. den 11 maj 1976)

Bentzel, Ragnar H., professor (fr.o.m. den 11 maj 1976)
Bylund, B. Erik M., professor
Bäck, Lars E. I., tf. planeringsdirektör (fr.o.m. den 28 oktober 1975)
Edström, N. Anders T., tf. professor (fr.o.m. den 11 maj 1976)
Elsässer, Björn A., universitetslektor (fr.o.m. den 11 maj 1976)
Godlund, Sven A. I., professor
Hedberg, K. Anders, planeringsdirektör (fr.o.m. den 28 oktober 1975)
Helmfrid, Staffan, professor (fr.o.m. den 11 maj 1976)
Inghe, P. Gunnar, professor em. (fr.o.m. den 11 maj 1976)
Isaksson, Nils-Ivar, bitr. professor (fr.o.m. den 28 oktober 1975)
Johansson, B. Östen, byråchef (fr.o.m. den 28 oktober 1975)
Landin, Palle J., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 11 maj 1976)
Larsson, B. Gunnar, samhällsplanerare (fr.o.m. den 11 maj 1976)
von Malmborg, C. Göran A. F., professor (fr.o.m. den 4 mars 1975)
Olsson, Rune I., departementsråd
Oscarsson, Gösta H., departementssekreterare (fr.o.m. den 4 mars 1975)
Petrini, Frank S. D., professor (fr.o.m. den 4 mars 1975)
Puu, Tönu, professor (fr.o.m. den 11 maj 1976)
Ramström, Dick O., professor (fr.o.m. den 11 maj 1976)
Rubenowitz, Sigvard, professor (fr.o.m. den 11 maj 1976)
Rubin, Nils A., direktör (fr.o.m. den 11 maj 1976)
Rundblad, Bengt G., docent
Törnqvist, Gunnar E., professor
Wirén, Erik T., bitr. professor (fr.o.m. den 3 mars 1975)
Wohlin, Lars M., statssekreterare (fr.o.m. den 11 maj 1976)
Åkerman, Sune M. R., docent (fr.o.m. den 11 maj 1976)
Öberg, N. Sture, fil. dr (fr.o.m. den 4 mars 1975)
Öström, Kjell V., planeringsdirektör (fr.o.m. den 11 maj 1976)

Sekreterare:
Guteland, Gösta A., fil. lic.

Bitr. sekreterare:
Felländer, Ingela K., fil. kand.
Grahm, Leif, fil. kand. (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Jenstav, Monica, fil. kand. (fr.o.m. den 15 oktober 1976 t.o.m. den 30 april 1977)
Lidström, P. Ivar, pol. mag. (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Ohlsson, Lennart, docent (fr.o.m. den 1 november 1974)
Persson, Annie V., pol. mag. (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Bitr. sekreterare vad avser projektet Stålverk 80:
Erixon, Bo, fil. kand. (fr.o.m. den 1 juli 1977)

Bitr. sekreterare vad avser projektet offentliga sektorns omfattning och utveckling:
Herlitz, Ulla, fil. kand. (fr.o.m. den 1 juli 1977)

Bitr. sekreterare vad avser projektet regionernas specialisering och internationella beroende:

Lindberg, Bertil, fil. kand. (fr.o.m. den 1 juli 1977)

Lokal: Brunkebergstorg 2, 8 tr. Postadress: Industridepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Expertgruppen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden. Expertgruppen arbetar för närvarande med ett forskningsprogram som omfattar ortsbundna bosättningsvillkor, den offentliga sektorns roll i regionala utvecklingsförlopp, de regionala struktursambandens betydelse samt analyser av utvecklingen inom Luleåregionen. Sistnämnda analyser skall ha genomförts under detta budgetår. Dessutom pågår uppföljning av den regionala stödverksamheten. Under år 1977 har vidare samarbetet med forskare, planerare och fackliga representanter vidgats och bedrivs framöver i delvis nya former.

Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

2. Sveriges internationella byggnadskommitté (In 1970:34)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1970 med huvudsaklig uppgift att främja internationellt ekonomiskt, industriellt och tekniskt-vetenskapligt samarbete inom områdena för byggnadsindustri och byggnadsmaterialindustri, främst då det gäller bostadsbyggande:

Ordförande:

Cederwall, Gustav F. E., landshövding

Ledamöter:

Antoni, Nils A. T., professor
Bergvall, K. Lennart, arkitekt
Bernhard, Harry B., överingenjör
Brink, Stig H. E., expeditionschef (fr.o.m. den 1 maj 1976)
Ek, C. Olof, direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Eriksson, Olof E., professor
Essunger, N. Gunnar R., överingenjör
Johnson, Arne I., professor
Karlén, F. Ingvar G. D., direktör
Liljefors, B. Anders, byggnadsråd
Lindström, S. Olle, direktör (fr.o.m. den 1 april 1974)
Myrlöv, Åke E., direktör
Näverfelt, Arne S., verkst. direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Olsson, Esbjörn, utredningschef
Orlando, A. N. Henning, arkitekt
Persson, Rolf, direktör (fr.o.m. den 7 december 1976)

Sekreterare:
Bouveng, Richard E. F., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 februari 1975)

Lokal: Statens industriverk, Gamla riksdagshuset, Box 16315, 103 26 Stockholm, tel. 14 10 00 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Inom ramen för ingångna samarbetsöverenskommelser med Förenta staterna, Japan, Polen, Sovjetunionen och Ungern har representanter för kommittén deltagit i överläggningar i Sverige och utomlands med företrädare för vederbörande lands bostads- och byggnadsmyndigheter m. fl. organ.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

3. Mineralpolitiska utredningen (I 1974:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 mars 1974 för att utreda den långsiktiga hushållningen med mineralresurser (se Post- och Inrikes tidn. den 26 april 1974) och regeringens bemyndigande den 10 mars 1977:

Ordförande:
Frithiofson, Karl A. F., landshövding (fr.o.m. den 17 april 1974)

Ledamöter:
Ekevärn, Gunnar, generaldirektör (fr.o.m. den 17 april 1974)
Glimnér, J. Erik, hemmansägare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)
Johansson, Sven, verkst. direktör (fr.o.m. den 10 mars 1977)
Lorentzon, B. Gustav L., ombudsman, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)
Neyman, Thorsten L., bergsingenjör (fr.o.m. den 17 april 1974)
Nilsson, Tore U., predikant, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)
Nygren, Arne J., redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)
Näslund, John, förbundsordförande (fr.o.m. den 10 mars 1977)
Palm, Åke, verkst. direktör (fr.o.m. den 10 mars 1977)
Ribrant, Gunnar C. H., departementsråd (fr.o.m. den 17 april 1974)
Strömberg, Karl-Erik J., skoldirektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)
Sundström, M. Gudrun, fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)

Experter:
Almgren, E. E. Gunnar, professor (fr.o.m. den 1 december 1974)
Anell, Kerstin, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1977)
Arvidsson, Sven, byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1974)

Bergdahl, Tommy K., direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Björling, K. Gotthard E., professor (fr.o.m. den 1 april 1975)
Blomkvist, N. Magnus, direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Boman, Jan E., direktör (fr.o.m. den 15 juni 1974)
Börresen, Tom B., direktör (fr.o.m. den 23 oktober 1974)
Fernheden, Göthe A. S., direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Forssberg, K. S. Eric, professor (fr.o.m. den 1 december 1974)
Hall, Bo A., tekn. lic. (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Hallgren, Ulf, förste statsgeolog (fr.o.m. den 1 november 1977)
Hollander, Ernst E., civilekonom (fr.o.m. den 15 oktober 1976)
Hübner, Helmuth, chefsgeolog (fr.o.m. den 19 augusti 1974)
Kautsky, Gunnar F. H., fil. dr (fr.o.m. den 19 augusti 1974)
Lidström, Lars J., tekn. dr. (fr.o.m. den 1 december 1975)
Ljung, Sigvard, fil. dr (fr.o.m. den 1 november 1977)
Ljunggren, Sven E., överingenjör (fr.o.m. den 19 augusti 1974 t.o.m. den 31 oktober 1977)
Norén, Nils-Erik, fil. dr (fr.o.m. den 19 augusti 1974)
Parak, Tibor, docent (fr.o.m. den 1 november 1977)
Parasnis, Dattratray S., professor (fr.o.m. den 1 december 1974)
Roigart, Lennart, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1977)
Shaikh, Naz Ahmed, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 19 augusti 1974)
Skantze, Hugo, direktör (fr.o.m. den 23 oktober 1974)
Svensson, Sven H., fil. kand. (fr.o.m. den 23 oktober 1974)
Vinell, Lars G., docent (fr.o.m. den 23 oktober 1974)
Wallman, Folke V., överingenjör (fr.o.m. den 19 augusti 1974)
Wredenfors, H. E. Walter, direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Östensson, Olle, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1974)

Sekreterare:
Sundström, S. Åke A., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1974)

Bitr. sekreterare:
Anell, Kerstin, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1974 t.o.m. den 31 oktober 1977)
Nilsson, Dan S., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 16 april 1977 t.o.m. den 30 juni 1978)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse I 25.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter,

organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har ett stort antal sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper.

Utredningen har i november 1977 avgett delbetänkandet (SOU 1977:75) Industrimineral.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

4. Energisparkommittén (I 1974:05)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 oktober 1974 för att samordna och stödja myndigheternas informationsinsatser och vid behov planera och genomföra egna informationsåtgärder i energibesparande syfte (se Post- och Inrikes tidn. den 12 november 1974 och den 8 juli 1975):

Ordförande:

Grafström, Erik O. Hj., f. d. generaldirektör (fr.o.m. den 1 november 1974)

Vice ordförande:

Gradin, Rolf U., civilingenjör (fr.o.m. den 1 september 1975 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Ledamöter:

Carlsson, T. E. Roine, förbundsordförande (fr.o.m. den 1 november 1974)

Engerstam, Claes M., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1974)

Francke, Per E. S., redaktör (fr.o.m. den 1 november 1974)

Gustafsson, Nils-Eric, småbrukare, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1974)

Helmerson, Bo I. H., direktör (fr.o.m. den 1 november 1974)

Holmqvist, Leif G., ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1976)

Hugosson, Kurt I., byråchef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1974)

Nilsson, Kjell O. H., metallarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1974)

Norrby, J. Sören, byrådirektör, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1974)

Skantz, Anna-Greta, ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1974)

Westholm, Carl-Johan, fil. dr (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Wångby, Erik, ombudsman (fr.o.m. den 29 oktober 1975)

Experter:

Ahlgren, Torsten V., stenhuggare (fr.o.m. den 21 oktober 1977)

Bjarnemo, Åke, byråsekreterare (fr.o.m. den 1 september 1977)

Björck, Berndt H., informationschef (fr.o.m. den 1 november 1974)
Blom, Hugo, sekreterare (fr.o.m. den 14 juni 1977)
Blomberg, Karl-Erik G., byrådirektör (fr.o.m. den 2 juni 1977)
Bäckstrand, Magnus H., civilekonom (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Carlsson, Bengt E., byggnadsingenjör (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Feuk, Yngve L., redaktör (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Finney, F. Peter A., byrådirektör (fr.o.m. den 11 maj 1977)
Frantzell, A. Magnus, direktör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Frigren, Suzanne M., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1975)
Hagson, Carl A., direktör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Hammarqvist, Stefan S. E., sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1974)
Hemborg, Bo E. Y., kansliråd (fr.o.m. den 1 februari 1976)
Henriksson, Sven Åke, elmontör (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Heurgren, Sven C. O., generaldirektör (fr.o.m. den 8 oktober 1976)
Holm, J. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Holmström, Nina, jur. kand. (fr.o.m. den 2 juni 1977)
Håkansson, Stig J., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Hällbom, Sven-Gösta, direktör (fr.o.m. den 11 maj 1977)
Johansson, Evert K., förrådsman (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Kempe, Bengt H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 2 juni 1977)
af Klintberg, Rolf H. F., direktör (fr.o.m. den 1 november 1974 t.o.m. den 30 juni 1977)
Lagrell, Lars-Åke, idrottschef (fr.o.m. den 14 juni 1977)
Leijon, Lars, direktör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Löfgren, Torsten Hj., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1975)
Magnusson, Egon S. I., yrkeshygieniker (fr.o.m. den 2 juni 1977)
Magnusson, Torsten E., postiljon (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Nellevad, Per, fil. kand. (fr.o.m. den 1 september 1977)
Nordström, K. Sören, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Olsson, K. Åke, överingenjör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Persson, Alve S., ingenjör (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Persson, Gunnar, sekreterare (fr.o.m. den 2 juni 1977)
Persson, Nils Elis, verkmästare (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Peterson, S.-G. Roland, sekreterare (fr.o.m. den 1 november 1976)
Pettersson, Eric B., generaldirektör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Randers, Jan E., civilingenjör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Rengholt, Ulf, verkst. direktör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Rosberg, Klas R., civilingenjör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Sandström, Björn, byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Schierbeck, Per W., direktör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Seger, E. Walter, direktör (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Sterne, Bengt G., direktör (fr.o.m. den 1 november 1974)

Strand, Karl-Erik, departementsråd (fr.o.m. den 1 december 1974)
Strömbäck, Åke, byrådirektör (fr.o.m. den 14 juni 1977)
Stålebrant, Rolf, civilingenjör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Svensson, Gösta E., ingenjör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Svensson, Sven-Erik, assistent (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Swärd, Åke E., elverksföreståndare (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Waern, Per Axel, byrådirektör (fr.o.m. den 4 september 1975)
Wiberg, Ragne, kanslichef (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Åkesson, Karl-Gunnar, lantbruksbiträde (fr.o.m. den 21 oktober 1977)

Huvudsekreterare:
Karlsson, Ulf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1975)

Sekreterare:
Gornitzka, Gunnar V., civilingenjör (fr.o.m. den 1 november 1974 t.o.m. den 31 december 1975)

Bitr. sekreterare:
Byman, Disa K. G., redaktör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Furubo, Jan-Eric, fil. stud. (fr.o.m. den 17 januari 1977)
Leijon, Jan E., ingenjör (fr.o.m. den 1 april 1976)
Linder, Hans O., byrådirektör (fr.o.m. den 15 september 1977)
Petersson, B. I. Lennart, kamrer (fr.o.m. den 9 maj 1977)

Lokal: Kungsgatan 56, 2 tr, 111 22 Stockholm, tel. 24 07 20

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse I 28. Tilläggsdirektiv, se 1976 års kommittéberättelse I 18.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit tio sammanträden samt haft löpande överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Därutöver har 30 sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper som tillsatts av kommittén. Dessutom har kommittén haft referensgrupper med representanter för myndigheter och organisationer i samband med utarbetande av informationsmaterial.

Kommittén har bedrivit utåtriktad informationsverksamhet via annonsering, utomhusreklam, radio och TV-spots samt via utställningar. I samverkan med TRU har en programserie - Det goda huset - sänts i radio och TV. Kommittén har i anslutning till programmen utarbetat en broschyr med samma namn som vänder sig främst till småhusägare. Broschyrer och handböcker har utarbetats även för kommuner och landsting, hushållen och skolelever. I en skrift med namnet Energihushållning kommer kommittén att några gånger per år informera om aktuella frågor inom energihushållningsområdet.

Kommittén har i enlighet med regeringens uppdrag den 16 oktober 1975

avgett två rapporter angående energiförbrukningens utveckling den 20 december 1976 och den 29 juni 1977.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

5. STU-kommittén (I 1974:06)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 november 1974 för att utreda styrelsens för teknisk utveckling organisation och verksamhetsformer (se Post- och Inrikes tidn. den 23 november 1974):

Ordförande:

Holm, J. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)

Ledamöter:

Almryd, Hans G. B., rektor (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)

Andersson, Sven G., frisörmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)

Göransson, J. Olle, verkmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)

Ljung, Lars U., utredningssekreterare (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)

Pettersson, Eric B., generaldirektör (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)

Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)

Petzäll, Ingvar A., direktör (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)

Siegbahn, Bo L. G., ambassadör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)

Sjönell, P. Bengt G., direktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)

Ström, Turid, avdelningschef, f. d. ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)

Experter:

Båveryd, S. J. Lennart, civilingenjör (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)

Carlsson, Jan Olof, bergsingenjör (fr.o.m. den 1 november 1975 t.o.m. den 25 september 1977)

Haeffner, Erik A., tekn. lic. (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)

Jarness, Dag B. J., direktör (fr.o.m. den 1 januari 1975 t.o.m. den 25 september 1977)

Rasmuson, Anders S. H., professor (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)
Sidenbladh, Thomas P., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1975 t.o.m. den 25 september 1977)
Tomner, J. Sigvard A., generaldirektör (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977
Wedell, N. Gunnar, direktör (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)
Åberg, C. Anders, civilingenjör (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)
Ågren, Lars O. T., direktör (fr.o.m. den 18 november 1974 t.o.m. den 25 september 1977)

Sekreterare:
Brenner, Rune E., byrådirektör (fr.o.m. den 7 januari 1975 t.o.m. den 16 oktober 1977)

Bitr. sekreterare:
Håkansson, B. Staffan H., byrådirektör (fr.o.m. den 14 januari 1975 t.o.m. den 16 oktober 1977)
Larsson, Rolf, byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1976 t.o.m. den 30 september 1977)

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse I 29.

Kommittén har under tiden november 1976 - september 1977 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av kommitténs arbete. Kommittén har vidare hållit två konferenser med de statliga organ som i sin verksamhet på industripolitikens område har beröringspunkter med styrelsen för teknisk utveckling.

Kommittén har den 26 september 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:64) STU:s stöd till teknisk forskning och innovation.

Uppdraget är därmed slutfört.

6. Företagsdemokratirådet (I 1975:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 6 mars 1975 för att följa företagsdemokratifrågorna inom de statliga aktiebolagen (se Post- och Inrikes tidn. den 12 april 1975):

Ordförande:
Åsling, Nils G., statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 8 oktober 1976)

Ledamöter:
Lind, F. Olof, direktör (t.o.m. den 30 maj 1977)

Nilsson, Gunnar E., ordförande i LO, led. av riksdagen
Seregard, B. Ingvar V., ordförande i PTK
Thurhagen, E. Ruben, verkst. direktör (fr.o.m. den 31 maj 1977)

Experter:
Andersson, Alf Å. H., fil. kand.
Leander, Bo T. I., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 31 oktober 1977)
Öhman, Carl Ivar, kansliråd (fr.o.m. den 15 september t.o.m. den 31 december 1977)

Sekreterare:
Brodén, E. Bertil, socionom

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 22 00 (sekreteraren)

Direktiven för rådet, se 1976 års kommittéberättelse I 20.

Företagsdemokratirådet har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit ett sammanträde samt haft överläggningar med organisationer och andra som berörs av rådets arbete.

Ledamöter av rådet har under oktober 1977 deltagit i en resa till Japan och Förenta staterna för studier av data- och industrirobotteknikens inverkan på medinflytande, arbetsmiljö, produktivitet och sysselsättning.

Rådets arbete beräknas pågå under hela år 1978.

7. Delegationen (I 1975:02) för energiforskning

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 12 juni 1975 för övergripande analys av FoU-insatser på energiområdet och för uppföljning av dem (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juli 1975):

Ordförande:
Hörmander, H. Olof, direktör (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Ledamöter:
Anér, Kerstin, statssekreterare, led. av riksdagen (t.o.m. den 31 januari 1977)
Granstedt, Pär E., sekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Helmerson, Bo I. H., direktör (t.o.m. den 31 januari 1977)
Kristoferson, Lars A., forskningsassistent (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Nyström, Lennart, sekreterare (t.o.m. den 31 januari 1977)
Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen
Redbrant, Lars-Göran, pol. mag. (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Sjönell, P. Bengt G., direktör, led. av riksdagen (t.o.m. den 31 januari 1977)

Thorsson, Inga M., statssekreterare, led. av riksdagen (t.o.m. den 31 januari 1977)
Unckel, Per C. G., jur. stud., led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 mars 1977)
Wijkman, Anders I. S., fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 23 april 1976 t.o.m. den 9 mars 1977)
Wångby, Erik, ombudsman (t.o.m. den 31 januari 1977)
Wååg, Nils Erik, byggnadsingenjör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 23 april 1976)

Verkställande ledamot:
Wennerberg, Sigfrid B., civilingenjör

Sakkunniga:
Dahlström, Gösta E., ekonom (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Lundqvist, Dick O. R., fil. lic. (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Wångby, Erik, ombudsman (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Experter:
Appelgren, L. Göran S., kanslidirektör (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Bernhard, Carl-Gustaf, professor (fr.o.m. den 1 december 1975 t.o.m. den 31 mars 1977)
Bolin, Bert R. J., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Carling, Alf G., docent (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Danielsson, Nils Gustaf F., byråchef (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Edin, Karl-Axel, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Elfwing, H. Ingemar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 21 november 1977)
Elmquist, Eva C. E., fil. kand. (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Eriksson, Karl-Erik E., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Eriksson, Olof E., professor (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Faugert, Sven J. E., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Frigren, Suzanne M., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Hambraeus, Gunnar A., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Höjeberg, Mats O., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1977)
Johanson, Bo C., departementssekreterare (fr.o.m. den 20 oktober 1975)
Karlqvist, Anders, tekn. lic. (fr.o.m. den 23 april 1976)
Leman, E. Gunnar V., civilingenjör (fr.o.m. den 22 mars 1976)
Luthman, Gösta, direktör (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Lübeck, S. A., Lennart, civilingenjör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Persson, Göran A., avdelningschef (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Pettersson, Eric B., generaldirektör (fr.o.m. den 15 augusti 1975 t.o.m. den 31 oktober 1977)
Rasmuson, Anders S. H., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Rey, Lars H., verkst. ledamot (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Schütt, Torgny S. R., laborator (fr.o.m. den 1 december 1975)

Tomner, J. Sigvard A., generaldirektör (fr.o.m. den 15 augusti 1975 t.o.m. den 31 oktober 1977)
Ulvönäs, E. R. Staffan, överingenjör (fr.o.m. den 1 november 1977)
Wickman, Frans E., professor (fr.o.m. den 1 april 1977)

Sekreterare:
Josefsson, J. Thomas, civilingenjör (fr.o.m. den 20 oktober 1975)

Bitr. sekreterare:
Ellwerth, Lena B., civilekonom (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Hügard, P. Åke, bibliotekarie (fr.o.m. den 28 juni 1976)

Lokal: Sveavägen 9-11, 111 57 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för delegationen, se 1976 års kommittéberättelse I 21. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II I 2 samt 1978 års kommittéberättelse del II I 1.

Delegationen för energiforskning (DFE) har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 15 sammanträden. Delegationen och dess sekretariat har också haft särskilda överläggningar med de för energiprogrammets olika delar ansvariga programorganen och representanter för andra myndigheter och organisationer med anknytning till energiforskning. Delegationen fungerar vidare som expertgrupp till energikommissionen. Slutligen medverkar delegationen i samarbetet inom International Energy Agency (IEA).

Delegationen har den 28 september 1977 avgett betänkandet Energi - program för forskning, utveckling och demonstration, EFUD 78 (SOU 1977:56). De olika programorganens programplaner, vilka ligger till grund för betänkandet, utgör bilagorna A - F (SOU 1977:57-62). Delegationen har också den 20 oktober 1977 avgett promemorian Organisation för det statliga energiforskningsprogrammet - erfarenheter och synpunkter.

Ett förslag till plan för studier av informationsförsörjningen inom energiområdet, som på delegationens uppdrag har utarbetats av statskontoret, överlämnades den 12 september 1977.

Inom ramen för sin uppgift att följa den internationella utvecklingen har delegationen låtit sammanställa en rapport (Ds I 1977:6) Forskning, utveckling och demonstration inom energiområdet - en global översikt 1977, DFE-rapport nr 4, som är en uppdatering av DFE-rapport nr 1 från 1976.

Delegationen har vidare under år 1977 utgivit följande rapporter:

Energibärarnas betydelse för den långsiktiga energipolitiska handlingsfriheten (DFE-rapport nr 3)

EFA-2000. Energiförsörjningsalternativ för Sverige år 2000 - En studie av några gränsfall som underlag för bedömning av FoU-behov på energiområdet. Huvudrapport och bilagor (DFE-rapporterna 5 och 6)

Miljö- och hälsoeffekter av tekniska energisystem i normal drift (DFE-rapport nr 7)

Det nuvarande energiforskningsprogrammet löper ut den 30 juni 1978. Delegationens arbete för tiden härefter är beroende av statsmakternas beslut.

8. SINFDOK-utredningen (I 1975:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för utredning rörande organisation av verksamheten inom området teknisk och vetenskaplig information och dokumentation (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1975):

Utredningsman:

Brynielsson, Harry A. B., civilingenjör (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1977)

Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1975 t.o.m. den 31 januari 1977)

Experter:

Bagge, Peter, konsult (fr.o.m. den 15 juni t.o.m. den 31 augusti 1976)

Holmborn, Börje, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 februari t.o.m. den 31 december 1977)

Håkansson, Hans E. V., verkst. ledamot (fr.o.m. den 1 juli 1975 t.o.m. den 31 december 1977)

Lindström, J. Christian, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 september 1975 t.o.m. den 31 december 1977)

Martin-Löf, C. Johan E., civilingenjör (fr.o.m. den 1 november 1975 t.o.m. den 31 december 1977)

Sekreterare:

Berg, Nils G., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 juni 1976 t.o.m. den 31 december 1977)

Gustavson, Krister, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 juni 1976 t.o.m. den 31 december 1977)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse I 23.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit 15 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och organisationer. Studiebesök har gjorts i Canada, Frankrike, Storbritannien och Förenta staterna.

Utredningen har i skrivelse den 15 juni 1977 behandlat företagareföreningarnas roll vid förmedling av teknisk information till mindre och medelstora företag m. m. Underlag för utredningens förslag har varit bl. a. statens industriveks promemoria (SIND-PM 1976:1) Informationstjänster till industrin.

Huvuddelen av utredningens arbete har utförts i samarbete med

biblioteks- och dokumentationssamverkanskommittén (U 1975:06). De båda utredningarna har den 20 oktober 1977 avgett det gemensamma betänkandet (SOU 1977:71) Vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning.

Uppdraget är därmed slutfört.

9. Studsviksutredningen (I 1975:05)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 september 1975 för utredning om verksamheten vid AB Atomenergi (se Post- och Inrikes tidn. den 4 oktober 1975):

Ordförande:

Lemne, Mats H., landshövding (fr.o.m. den 1 november 1975 t.o.m. den 20 april 1977)

Ledamöter:

Hambraeus, Gunnar A., professor (fr.o.m. den 1 november 1975 t.o.m. den 20 april 1977)

Landqvist, Nils D., direktör (fr.o.m. den 1 november 1975 t.o.m. den 20 april 1977)

Experter:

Aler, Bo A. A., direktör (fr.o.m. den 1 november 1975 t.o.m. den 20 april 1977)

Lébeck, S. A. Lennart, civilingenjör (fr.o.m. den 1 november 1975 t.o.m. den 20 april 1977)

Rey, Lars H., verkst. ledamot (fr.o.m. den 1 november 1975 t.o.m. den 20 april 1977)

Rundquist, Gerhard I. A., departementsråd (fr.o.m. den 1 november 1975 t.o.m. den 20 april 1977)

Svansson, Lennart A., civilingenjör (fr.o.m. den 1 november 1975 t.o.m. den 20 april 1977)

Bitr. sekreterare:

Bengtsson, Hertha, kanslisekreterare (fr.o.m. den 15 februari 1976 t.o.m. den 1 maj 1977)

Johanson, Bo C., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1975 t.o.m. den 1 maj 1977)

Lindh, Gösta, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1976 t.o.m. den 1 maj 1977)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse I 24.

Utredningen har under tiden november 1976 - mars 1977 hållit tre sammanträden.

Utredningen har den 14 mars 1977 lämnat en rapport till industridepartementet.

Uppdraget är därmed slutfört.

10. Organisationskommittén (I 1975:06) för havsresursfrågor

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 25 september 1975 för utredning om inrättande av ett organ för havsresursfrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 30 oktober 1975):

Ordförande:

Edenman, Ragnar H. L., landshövding, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 november 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)

Ledamöter:

Engqvist, Lars F., förbundsordförande (fr.o.m. den 11 november 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)

Johansson, Tyra A. S., fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 november 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)

Torwald, G. A. Rune, utredningssekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 november 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)

Åberg, Ch. Georg, fiskeriombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 november 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)

Sekreterare:

Sjöberg, Svante, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 31 juli 1977)

Bitr. sekreterare:

Noreland, Lena M., byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 31 juli 1977)

Direktiven för kommittén, se 1976 års kommittéberättelse I 25.

Kommittén har under tiden november 1976 - juni 1977 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av kommitténs arbete.

Kommittén har den 30 juni 1977 avgett betänkandet (Ds I 1977:5) Samordning av havsresursverksamheten.

Uppdraget är därmed slutfört.

11. Byggkoncentrationsutredningen (I 1975:07)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 9 oktober och den 13 november 1975 för utredning om vissa frågor rörande

byggnadsmaterialindustrin (se Post- och Inrikes tidn. den 30 oktober 1975):

Ordförande:

Cederwall, Gustav F. E., landshövding (fr.o.m. den 13 november 1975 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Ledamöter:

Ehrner, Bo, direktör (fr.o.m. den 13 november 1975 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Gadd, P. E. Arne, revisionsdirektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 13 november 1975 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Källenius, Sten I. R., direktör, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 augusti 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Odhnoff, Jan E., förbundsekonom (fr.o.m. den 13 november 1975 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Regnéll, Carl Göran, bankdirektör, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 13 november 1975 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Whinberg, F. R. Bertil, förbundsordförande (fr.o.m. den 13 november 1975 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Experter:

Hallman, L. Åke G., avdelningschef (fr.o.m. den 1 december 1975 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Jonson, Lars E., expeditionschef-rättschef (fr.o.m. den 15 januari 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Nilsson, W. Bengt G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1975 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Sköllerholm, S. Ove J., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Öh, E. Tage, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1975 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Sekreterare:

Starell, Lars, byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Bitr. sekreterare:

Lundell, G. Per-Inge, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 april 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse I 26.

Utredningen har under tiden november 1976 - juli 1977 hållit tio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av utredningens arbete.

Utredningen har den 17 augusti 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:43) Koncentrationstendenser inom byggnadsmaterialindustrin.

Uppdraget är därmed slutfört.

12. 1975 års LKAB-NJA utredning (I 1975:08)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 oktober 1975 för att utreda om samordning mellan Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) och Norrbottens järnverk AB (NJA) (se Post- och Inrikes tidn. den 8 november 1975):

Ordförande:
Löfberg, Bertil A. F., landshövding (fr.o.m. den 14 november 1975 t.o.m. den 12 maj 1977)

Ledamöter:
Orrenius, Jan E. A., direktör (fr.o.m. den 14 november 1975 t.o.m. den 12 maj 1977)
Sundberg, L. Nore, civilekonom (fr.o.m. den 14 november 1975 t.o.m. den 12 maj 1977)

Expert:
Edin, L. Åke, sekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den den 12 maj 1977)

Sekreterare:
Westin, Olle, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 1 juni 1977)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse I 27.

Utredningen har under tiden november 1976 - april 1977 hållit sju sammanträden. Därutöver har ett sammanträde hållits med en särskild referensgrupp.

Utredningen har den 21 april 1977 avgett betänkandet (Ds I 1977:4) Samordning av LKAB och NJA.

Uppdraget är därmed slutfört.

13. Läkemedelsindustridelegationen (I 1975:09)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 25 september 1975 för samordning av svensk läkemedelsindustri (se Post- och Inrikes tidn. den 11 november 1975):

Ordförande:
Olsson, Bengt K., landshövding (fr.o.m. den 31 januari 1977)

Ledamöter:
Eklund, Lennart S. G., ombudsman (fr.o.m. den 24 november 1975)
Larsson, Gerhard, statssekreterare (fr.o.m. den 25 januari 1977)

Lennholm, B. Gunnar O., förbundsdirektör (fr.o.m. den 24 november 1975)
Linnergren, Erik J. G., departementssekreterare (fr.o.m. den 24 november 1975)
Lönngren, D. Rune, farm. dr (fr.o.m. den 24 november 1975 t.o.m. den 14 november 1977)
Persson, Carl J. G., rikspolischef (fr.o.m. den 24 november 1975)
Ryné, S. Olle, direktör (fr.o.m. den 24 november 1975)
Vegis, Peter, fil. mag. (fr.o.m. den 24 november 1975)
Virding, Gösta A., verkst. direktör (fr.o.m. den 24 november 1975)
Ward, Kurt K. B., landstingsråd (fr.o.m. den 24 november 1975)
Wegerfelt, Karl Arne, direktör (fr.o.m. den 24 november 1975)
Werin, Gun, ingenjör (fr.o.m. den 24 november 1975)
Ålander, Nils-Erik (fr.o.m. den 24 november 1975)

Expert:
Gustafsson, Karl-Erik, docent (fr.o.m. den 1 januari 1976)

Sekreterare:
Swarén, Ulla M., byråchef (fr.o.m. den 24 november 1975)

Bitr. sekreterare:
Abramowicz, Isak, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1976)
Sténson, Britt-Marie, jur. kand. (fr.o.m. den 1 november 1976)

Lokal: Munkbron 11, 111 28 Stockholm, tel. 24 64 75 (Swarén), 763 22 66 (Abramowicz), 11 66 54 (Sténson) eller 11 67 23

Direktiven för delegationen, se 1976 års kommittéberättelse I 28.

Delegationen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med företrädare för de fem största läkemedelsföretagen samt med vissa myndigheter och organisationer som kan beröras av delegationens arbete.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

14. Utredningen (I 1975:10) om vissa frågor vid avveckling av gruvdrift i Adakfältet

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 november 1975 för att utreda vissa frågor vid avveckling av gruvdrift i Adakfältet:

Ordförande:
Lyberg, Bengt, landshövding

Ledamöter:
Larsson, E. Åke, jur. dr

Neyman, Thorsten L., bergsingenjör
Widmark, Roland, direktör

Experter:
Berglund, Karl-Ymer, kommunalråd
Forslund, Bo G., mätningstekniker
Gustavsson, Sven Anders, övermontör
Lundström, Fritz E., gruvarbetare
Spendrup, K. Aksel, avdelningschef
Söderberg, Bo K. G., kansliråd

Sekreterare:
Carlson, T. Eilert, byrådirektör (fr.o.m. den 1 december 1977)
Öquist, Berndt E., tf. byråchef (t.o.m. den 30 november 1977)

Lokal: Länsstyrelsen i Västerbottens län, 901 86 Umeå, tel. 090/12 40 86

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse I 29.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit två sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

15. Utredningen (I 1976:01) för samordning av de statsägda varven

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 6 maj 1976 för att göra en översyn rörande den statliga varvsgruppens framtida organisatoriska struktur och därvid beakta de samordningsvinster som bör kunna uppnås:

Ordförande:
Andrén, Sven G., verkst. direktör

Ledamöter:
Holster, Lars-Inge, verkst. direktör
Laurin, Hans, verkst. direktör
Linnergren, Erik J. G., departementssekreterare
Ramfors, Bo, direktör
Tengroth, Bengt T., direktör
Trogen, Ingvar, verkst. direktör
Åberg, Lars, direktör

Experter:
Henningsson, K. Gustav H., snickare (fr.o.m. den 15 oktober 1976)
Pettersen, Oddvar A., ingenjör (fr.o.m. den 15 oktober 1976)
Österberg, Gunnar R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1976)

Sekreterare:
Hemmingsson, Sten, civilekonom (fr.o.m. den 1 september 1976 t.o.m. den 28 februari 1977)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II I 1.

Utredningen har under tiden november 1976 - februari 1977 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av utredningens arbete.

Utredningen har den 14 februari 1977 avgett betänkande, som överlämnades till analysgruppen för vissa varvsfrågor för att ingå i dess rapport (Ds I 1977:1).

Uppdraget är därmed slutfört.

16. Redovisningsutredningen (I 1976:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 17 juni 1976 för att göra en utredning om förbättrad insyn i de statliga företagen (se Post- och Inrikes tidn. den 28 september 1976):

Ordförande:
Moberg, Sven T., generaldirektör

Ledamöter:
Svensson, Olle F. S., chefredaktör, led. av riksdagen
Tarschys, N. Daniel, docent, led. av riksdagen

Sakkunnig:
Sonesson, Birger A. T., auktoriserad revisor (fr.o.m. den 13 december 1976)

Experter:
Edsta, Björn O., byrådirektör (fr.o.m. den 13 december 1976)
Sjöström, Leif H. A., kansliråd (fr.o.m. den 1 november 1976 t.o.m. den 30 september 1977)

Sekreterare:
Stålfors, V. Margaretha, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Nilsson, Peter O.H., ekon.stud. (fr.o.m. den 1 december 1977)

Bitr. sekreterare:
Nilsson, Peter O. H., ekon. stud. (fr.o.m. den 1 december 1977)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II I 3.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika organisationer och företrädare för statliga företag som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

17. Billingenutredningen (I 1976:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 8 juli 1976 för att göra en utredning om alternativ för den ekonomiska utvecklingen i Billingenområdet (se Post- och Inrikes tidn. den 28 september 1976):

Ordförande:

Netzén, K. Gösta, f. d. landshövding, f. d. led. av riksdagen (t.o.m. den 30 september 1977)

Ledamöter:

Frithiofson, Karl A. F., landshövding (t.o.m. den 31 augusti 1977)
Gustafsson, G. Einar, landshövding (t.o.m. den 31 augusti 1977)

Sakkunniga:

Andersson, Erik, kommunalråd (fr.o.m. den 9 september 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Eliasson, Rolf A. E., lantmästare, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 9 september 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Fridebäck, Carl-Eric, kommunalråd (fr.o.m. den 9 september 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Lindberg, Carl, kommunalråd (fr.o.m. den 9 september 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Persson, Gunnar, tågmästare (fr.o.m. den 9 september 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Experter:

Ekevärn, Gunnar, generaldirektör (fr.o.m. den 9 september 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)
Löfgren, Torsten H., departementssekreterare (fr.o.m. den 9 september 1976 t.o.m. den 14 september 1977)
Moding, A. Philip V., planeringsdirektör (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 31 augusti 1977)
Zetterberg, Evert, sekreterare (fr.o.m. den 9 september 1976 t.o.m. den 31 augusti 1977)

Sekreterare:

Cederlund, Lars Johan O. B., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 september 1977)

Moding, A. Philip V., planeringsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1976 t.o.m. den 30 april 1977)

Bitr. sekreterare:

Cederlund, Lars Johan O. B., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1976 t.o.m. den 30 april 1977)

Fransson, Hans G. V., byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1976 t.o.m. den 30 september 1977)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II I 4.

Utredningen har under tiden november 1976 - augusti 1977 hållit nio sammanträden.

Utredningen har den 18 augusti 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:47) Billingen - 4 exempel.

Uppdraget är därmed slutfört.

18. Norrbottendelegationen (I 1976:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 2 december 1976 för att lämna förslag till och initiera åtgärder för att öka sysselsättningen i Norrbottens län (se Post- och Inrikes tidn. den 13 december 1976):

Ordförande:

Lassinantti, Ragnar I., landshövding

Ledamöter:

Andersson, Gösta, ombudsman
Boström, Curt B., kamrer, led. av riksdagen
Pettersson, Göte J., adjunkt
Petersson, Per M., hemmansägare, led. av riksdagen
Stridsman, Torsten U., ombudsman, led. av riksdagen
Wahlström, Björn M., verkst. direktör

Sakkunniga:

Andersson, J. Gunnar D., överdirektör (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Backlund, Lars P., länsråd (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Engström, Odd E. L., departementsråd (fr.o.m. den 10 januari t.o.m. den 28 februari 1977)
Eriksson, Björn G., departementsråd (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Hjelmqvist, Ingvar K. R., kansliråd (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Larsson, E. Åke, jur. dr (fr.o.m. den 18 april 1977)
Neergaard, Erik A., expeditionschef-rättschef (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Ribrant, Gunnar C. H., departementsråd (fr.o.m. den 10 januari t.o.m. den 17 april 1977)

Experter:

Brändström, Bengt H., överlantmätare (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Eriksson, A. E. Ingemar, länsjägmästare (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Fredén, Erland, direktör (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Hallsten, Lars T., departementssekreterare (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Hammarstedt, H. Bertil, direktör (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Hansén, Bengt-Olof D. V., lantbruksdirektör (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Henriksson, Rune I., departementsråd (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Johansson, N. Mårten, planeringschef (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Kahlin, Tage H. G., direktör (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Levin, P. Tage, departementsråd (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Modig, Stig, bitr. länsarbetsdirektör (fr.o.m. den 25 januari 1977)
Nordström, Lars V., professor, rektor (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Nyström, S. Åke, direktör (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Sääf, K. Å. Henry, direktör (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Öström, Kjell V., planeringsdirektör (fr.o.m. den 10 januari 1977)

Sekreterare:

Näsvall, Björn G., departementssekreterare (fr.o.m. den 10 januari 1977)

Bitr. sekreterare:

Andersson, Folke W. L., departementssekreterare (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Edström, Jan-Olof, sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1977)
Hedström, A. Jan-Olof, bitr. överlantmätare (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Jacobson, Roger, byrådirektör (fr.o.m. den 1 augusti t.o.m. den 30 november 1977)
Lindmark, S. Sture, byrådirektör (fr.o.m. den 10 januari 1977, avliden den 14 september 1977)

Lokal: Länsstyrelsen i Norrbottens län, 951 86 Luleå, tel. 0920/960 00.

Direktiven för delegationen, se 1977 års kommittéberättelse del II I 5.

Norrbottendelegationen har under tiden december 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av delegationens arbete. Därutöver har sammanträden hållits i till delegationen knutna arbetsgrupper enligt följande. Arbetsgruppen för industrifrågor har hållit elva sammanträden, arbetsgruppen för jord- och skogsbruksfrågor tre sammanträden och arbetsgruppen för näringslivsservice fem sammanträden.

Delegationen har under den angivna tidsperioden successivt framlagt ett stort antal förslag till myndigheter och departement om åtgärder för att främja sysselsättningen i Norrbottens län.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

19. Energikommissionen (I 1976:05)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 22 december 1976 för att utarbeta alternativa förslag till energipolitikens utformning för tiden fram till år 1990:

Ordförande:
Rainer, A. Ove, generaldirektör

Ledamöter:
Bergman, Björn, förbundssekreterare
Curry-Lindahl, Kai, professor
Dahl, R. Birgitta, led. av riksdagen
Eidem, Ingmar, tekn. dr
Engqvist, Lars F., förbundsordförande
Hambraeus, S. Birgitta, fil. kand., led. av riksdagen
Hörmander, H. Olof, direktör (tillika ordförande i expertgrupp rörande forskning och utveckling)
Kjellström, Björn O. J., docent (tillika ordförande i expertgrupp rörande säkerhet och miljö)
Kågeson, Per O. R., författare
Landell, F. E. Nils-Erik, bitr. överläkare
Sjönell, P. Bengt G., direktör, led. av riksdagen
Tham, Carl C. W., statssekreterare, ers. för led. av riksdagen
Westerberg, Ulf, ombudsman
Wijkman, Anders I. S., fil. kand., led. av riksdagen

Sakkunniga:
Agfors, O. Gunnar, verkst. direktör (med uppgift att vara ordförande i expertgrupp rörande energitillförsel) (t.o.m. den 9 februari 1977)
Boman, Per-Olof, direktör (med uppgift att vara ordförande i expertgrupp rörande energihushållning)
Fridolin, Hans R., departementsråd med uppgift att vara ordförande i expertgrupp rörande styrmedel) (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Lind, Carl-Erik, byråchef (med uppgift att vara ordförande i expertgrupp rörande energitillförsel) (fr.o.m. den 10 februari 1977)
Wästlund, Jan, universitetslektor (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Örtendahl, Per Anders, statssekreterare (med uppgift att vara ordförande i expertgrupp rörande styrmedel) (t.o.m. den 16 oktober 1977)

Experter:
Abrahamson, Dean E., professor (fr.o.m. den 1 augusti 1977)
Feuk, Yngve L., redaktör (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Hemborg, Bo E. Y., kansliråd (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Höjeberg, Mats O., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Lind, H. Johan, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Experter vad avser säkerhet och miljö:

Ahlström, Per-Eric, överingenjör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Arrhenius, Erik, docent (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Eckered, Thomas, överingenjör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Johansson, Thomas B., docent (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Lindau, Lars, byråchef (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Lindeberg, Sten W., fil. dr (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 augusti 1977)
Norberg, Lars A., överingenjör (fr.o.m. den 15 november 1977)
Snihs, Jan Olof, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Tengberg, Bo, ombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Westermark, Torbjörn, professor (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Experter vad avser energitillförsel:

Agfors, O. Gunnar, verkst. direktör (fr.o.m. den 10 februari 1977)
Björgerd, Anders, teknisk direktör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Bolin, Bert R. J., professor (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Danielson, Nils-Gustaf F., byråchef (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Lindgren, Claes, verkst. direktör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Lindström, L. O. Olle B., professor (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 30 juni 1977)
Nordström, Bengt, planeringsdirektör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Rey, Lars H., verkst. ledamot (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Ståhl, Ingemar O. L., professor (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Waldenby, Torbjörn, verkst. direktör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Wångby, Erik, ombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Experter vad avser energihushållning:

Dahlström, Gösta E., fil. lic. (fr.o.m. den 1 april 1977)
Holme, K. Gunnar, överingenjör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Höglund, B. Ingemar, professor (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Karlsson, Bengt Olof, kansliråd (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Karlsson, Ulf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Norrbom, N. Claes-Eric, departementsråd (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Nyström, Lennart, sekreterare (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 mars 1977)
Peterson, K. Folke, professor (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Westlin, E. Arne, avdelningschef (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Experter vad avser styrmedel:

Ahlenius, Inga-Britt M. S., departementssekreterare (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Bergendahl, Göran H., professor (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Carling, Alf G., docent (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Carlsson, Bo, ekon. dr (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Fridolin, Hans R., departementsråd (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 16 oktober 1977)
Hallman, L. Åke G., avdelningschef (fr.o.m. den 15 mars 1977)
Hjalmarsson, Lennart, universitetslektor (fr.o.m. den 1 november 1977)
Jonsson, K. Christer, förbundsekonom (fr.o.m. den 15 mars 1977)
Lalander, N. Sven O. A., driftdirektör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Lönnroth, Måns, civilingenjör (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Mattsson, Bengt E. C.-G., universitetslektor (fr.o.m. den 1 november 1977)
Winander, Bo G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Huvudsekreterare:
Söder, K. Gunnar, statssekreterare (t.o.m. den 31 juli 1977)
Örtendahl, Per Anders, statssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1977)

Sekreterare:
Hjorth, Lars E. A., departementsråd

Bitr. sekreterare:
Assarsson, Bo S. G., civilingenjör
Backman, Gunnel, sekreterare (fr.o.m. den 7 februari 1977)
Bäckstrand, Magnus H., civilekonom
Djerf, Olof, departementssekreterare
Forsman, Sonja, assistent (fr.o.m. den 1 april 1977)
Frigren, Suzanne M., departementssekreterare
Granström, L. A. Torbjörn, civilingenjör
Hjalmarsson, Lennart, tf. universitetslektor (fr.o.m. den 15 februari t.o.m. den 31 oktober 1977)
Johanson, Bo C., departementssekreterare
Lantz, Kjell-Åke, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Larén, Charlotte F., departementssekreterare
Lundin, Anders, forskningsingenjör (fr.o.m. den 1 november 1977)
Mattsson, Anita B. K. A., assistent (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Neuman, N. Håkan, byrådirektör
Tombrock, Gun M., kanslisekreterare
Wästlund, Jan, universitetslektor (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 16 oktober 1977)

Lokaler: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00,
Karlbergsvägen 77, tel. 30 20 57 (expertgruppen för säkerhet och miljö),
Birger Jarls torg 7, tel. 20 78 50 (expertgruppen för energitillförsel), 20 33 26 (expertgruppen för energihushållning),
Box 2178, 403 13 Göteborg, tel. 031/11 88 36 (expertgruppen för styrmedel)

Direktiven för kommissionen, se 1978 års kommittéberättelse del II I 8.

Kommissionen har under tiden januari - oktober 1977 hållit 18 sammanträden. Därutöver har sammanträden hållits i till kommissionen knutna expertgrupper enligt följande. Expertgruppen för säkerhet och miljö har hållit 22 sammanträden, expertgruppen för energitillförsel 21 sammanträden, expertgruppen för energihushållning 14 sammanträden och expertgruppen för styrmedel 13 sammanträden. Dessutom har kommissionen och expertgrupperna haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer, utredningar och andra som berörs av kommissionens arbete.

Delegationen (I 1975:02) för energiforskning fungerar som kommissionens expertgrupp vad avser forskning och utveckling, se I 7.

Kommissionens ledamöter har i oktober 1977 företagit studieresa till Frankrike, Förbundsrepubliken Tyskland och Nederländerna för att studera hantering av produktion och hushållningsåtgärder inom energiområdet m. m. Därutöver har ledamöter m. fl. i kommissionen besökt Finland och Danmark för att studera torvhantering och kolkraftverk resp. experimenthus och vindkraft m. m. Företrädare för energikommissionen har dessutom deltagit i bl. a. den tionde världsenergikonferensen i Istambul i september 1977.

Expertgruppen för säkerhet och miljö har i oktober till kommissionen överlämnat en preliminär rapport Miljöeffekter och risker vid utnyttjande av energi. De första avsnitten av expertgruppens för energitillförsel preliminära rapport Energitillförsel redovisades för kommissionen i juni 1977. Ytterligare avsnitt har redovisats i september och oktober 1977. De båda gruppernas rapporter avses senare komma ut i Ds-serien. Expertgruppen för energihushållning har i oktober till kommissionen överlämnat sin huvudrapport (Ds I 1977:11) Energihushållning samt fyra sektorrapporter (Ds I 1977:12-14) avseende industri-, transport-, bebyggelse- och övrigsektorn. Styrmedelsgruppen har överlämnat huvudrapporten (Ds I 1977:15) Styrmedel för en framtida energihushållning jämte tre bilagedelar (Ds I 1977:16-18).

Utöver presskonferenser i anslutning till offentliggörande av expertgruppsrapporter m. m. har kommissionen den 3 november 1977 arrangerat ett journalistseminarium i Jönköping för att informera massmedia på lokal nivå om verksamheten inom kommissionen. Ett diskussionsmöte rörande expertgruppernas material och kommisionens arbete har också anordnats den 17 november 1977 med inbjudna från vissa myndigheter, organisationer, massmedia m. fl.

Kommissionen beräknas överlämna sitt huvudbetänkande i mars 1978 och slutföra sitt arbete i juni 1978.

20. Kooperationsutredningen (I 1977:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 10 februari 1977 för att utreda frågan om kooperationen och dess roll i samhället:

Ordförande:
Eliasson, Lars M., f. d. landshövding, f. d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Alsén, Hans O., ombudsman, led. av riksdagen
Gustafson, Sven H., bankkamrer, f. d. led. av riksdagen
Nilsson, Anna-Lisa, handelsträdgårdsmästare, led. av riksdagen
af Ugglas, M. Margaretha, civilekonom, led. av riksdagen
Kuylenstjerna, K. Göran J., direktör
Lundevall, Owe N. A., direktör
Marcus, Lars E. P., direktör
Tågmark, Sven G., lantbrukare, f. d. led. av riksdagen

Experter:
Corell, Hans A. V., hovrättsassessor (fr.o.m.. den 7 juni t.o.m. den 31 oktober 1977)
Forsström, Jan E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1977)
Reinius, Ulla B., civilekonom (fr.o.m. den 16 maj 1977)

Sekreterare:
Öh, E. Tage, departementssekreterare

Lokal: Drottninggatan 6, 2 tr., 111 51 Stockholm, tel. 21 66 31 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II I 2.

Utredningen har under tiden maj - oktober 1977 hållit fyra sammanträden. Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

21. Delegationen (I 1977:02) för glesbygdsfrågor

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 17 februari 1977 för att bereda, samordna och intensifiera regeringens glesbygdsinsatser:

Ordförande:
Petersson, Olof H. E., kansliråd

Ledamöter:
Berglund, Frida J., skolsköterska, led. av riksdagen
Brännström, Inger A., organisationsassistent
Dahlberg, Rolf L., yrkesvalslärare, led. av riksdagen
Jansson, Lars, byråchef

Jonasson, J. E. Bertil, lantbrukare, led. av riksdagen
Lindberg, Jan-Erik, kanslichef
Westberg, Olof (Olle), rektor

Experter:
Ettarp, Lars G., departementsråd (fr.o.m. den 1 september 1977)
Hammarberg, Margareta, departementssekreterare
Hansson, Stig G. E., agronom (fr.o.m. den 1 september 1977)
Stålberg, P. Lennart, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Sekreterare:
Carlson, T. Eilert, byrådirektör (fr.o.m. den 14 april 1977)

Lokal: Länsstyrelsen i Västerbottens län, 901 86 Umeå, tel. 090/12 40 86

Direktiven för delegationen, se 1978 års kommittéberättelse del II I 3.

Delegationen har under tiden mars - oktober 1977 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av delegationens arbete. Därutöver har delegationen företagit en studieresa till Dalarna, Värmland och Dalsland varvid överläggningar hållits med ett antal glesbygdskommuner.

Delegationen har den 14 september 1977 avgett förslag till åtgärder för att främja bygdeturism.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

22. Delegationen (I 1977:03) med uppgift att behandla sysselsättningsproblemen i Göteborgsregionen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 12 maj 1977 med uppdrag att behandla sysselsättningsproblemen i Göteborgsregionen samt att till delegationen knyta en arbetsgrupp (med högst nio ledamöter) med uppgift att behandla de akuta sysselsättningsfrågorna i Göteborgsregionen:

Ordförande i delegation och arbetsgrupp:
Huss, Erik, landshövding

Ledamöter i delegationen:
Adiels, Arne, kommunalråd
Franzén, Ivar, kommunstyrelseordförande
Holmberg, Yngve, landshövding
Hulterström, Sven Å., kommunalråd
Ström, Lennart, kommunalråd
von Sydow, Gunnar, landshövding

Ledamot i delegation och arbetsgrupp:
Thorén, Rune, socionom

Ledamöter i arbetsgrupp:
Axell, Göran, ombudsman
Blomqvist, Egon, länsarbetsdirektör
Hansen, Åge, ombudsman
Hultin, S. Erland V., tekn. lic. (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Mannheimer, Sören, förbundsjurist
Norling, Åke, kommunalråd
Olsson, Sten G., stiftssekreterare (t.o.m. den 30 september 1977)
Sillén, Bo S. A., direktör
Tengroth, Bengt T., direktör

Experter i arbetsgrupp:
Gunnarson, Arne V., direktör (fr.o.m. den 1 augusti 1977)
Gustavsson, Ulf H., civilingenjör (fr.o.m. den 1 augusti 1977)

Sekreterare i delegation:
Sigfridson, C. A. Richard, planeringsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1977)

Bitr. sekreterare i delegation:
Björneld, Lars G., byrådirektör (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Carlsson, Carl-Gustaf E., planeringsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Jonsson, Karl-Erik, kanslichef (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Larsson, Claes, byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1977)

Sekreterare i arbetsgrupp:
Wictor, Karl-Erik, byrådirektör (fr.o.m. den 1 juni 1977)

Lokal: Länsstyrelsen, Fack, 403 10 Göteborg, tel. 031/60 58 04 (sekreteraren, delegationen), 031/801620 (sekreteraren, arbetsgruppen)

Direktiven för delegationen, se 1978 års kommittéberättelse del II I 4.

Delegationen har under tiden juni - oktober 1977 hållit tre sammanträden.
Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1978.
Arbetsgruppen inom delegationen har under tiden juni - oktober 1977 hållit fem sammanträden. Arbetsgruppen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

23. Utredningen (I 1977:04) om begränsning av användningen av el för uppvärmningsändamål

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 2 juni 1977 med uppdrag att utreda frågan om begränsning av användningen av el för uppvärmningsändamål:

Särskild utredare:
Svahn, Hans, rättschef (fr.o.m. den 1 juni 1977)

Sakkunniga:
Granström, Torbjörn, civilingenjör (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Johansson, Sune, överingenjör (fr.o.m. den 20 juni 1977)
Lilja, Jan, direktör (fr.o.m. den 20 juni 1977)
Lindeberg, Per Erik, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Ljung, Harald, byrådirektör (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Lundmark, Rolf, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Norell, Torsten, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Olsson, Åke, överingenjör (fr.o.m. den 20 juni 1977)
Randers, Jan, civilingenjör (fr.o.m. den 20 juni 1977)
Stålebrant, Rolf E., civilingenjör (fr.o.m. den 20 juni 1977)

Sekreterare:
Laurén, Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juni 1977)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II I 5.

Den särskilde utredaren har under tiden juni - november 1977 hållit tio sammanträden med de sakkunniga. Därutöver har tre sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp.

Den särskilde utredaren har den 6 december 1977 avgett betänkandet (Ds I 1977:9) Restriktioner för uppvärmning med elradiatorer.

Uppdraget är därmed slutfört.

24. Hemslöjdsutredningen (I 1977:05)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977 med uppdrag att göra en översyn av gällande riktlinjer för det statliga stödet till hemslöjden:

Särskild utredare:
Eliasson, Anna B., fil. mag., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Experter:
Hansson, Erik, spinnrocksmakare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Johansson, Greta K., rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Strömgren, Bo E., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Sundblad, Brita A., förste hemslöjdskonsulent (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Sekreterare:
Ahlén, Catharina M. I., studiesekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Lokal: Jakobsgatan 15-17, 2 tr., 111 52 Stockholm, tel. 11 59 23.

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II I 7.

25. Utredningen (I 1977:06) om de internationella investeringarnas näringspolitiska effekter

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977 med uppdrag att utreda frågan om de internationella investeringarnas näringspolitiska effekter:

Ordförande:
Pettersson, Eric B., generaldirektör (fr.o.m. den 7 november 1977)

Ledamöter:
Björkegren, Carl-Erik, direktör (fr.o.m. den 7 november 1977)
Hjalmarsson, Lennart, direktör (fr.o.m. den 7 november 1977)
Holm, Torsten, kanslichef (fr.o.m. den 7 november 1977)
Karlander, Olof, pol. mag. (fr.o.m. den 7 november 1977)
Ljung, Lars U., utredningssekreterare (fr.o.m. den 7 november 1977)
Rydin, Bo Göran, direktör (fr.o.m. den 7 november 1977)

Experter:
Carling, Alf G., docent (fr.o.m. den 7 november 1977)
Sandén, Peter, fil. kand. (fr.o.m. den 7 november 1977)

Huvudsekreterare:
Vahlne, Jan-Erik, ekon. dr (fr.o.m. den 1 december 1977)

Lokal: Gamla Riksdagshuset Box 16315, 103 26 Stockholm, tel. 14 10 00.

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II I 6.

26. Utredningen (I 1977:07) om statsföretags verksamhetsinriktning och mål

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 december 1977 med uppdrag att utreda frågan om statsföretags verksamhetsinriktning och mål m. m.:

Särskild utredare:
Söder, K. Gunnar, statssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1978)

Kommundepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1977: 3, 7 och 12

Följande kommitté inom avsnittet fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 1

1. Riksnämnden (K 1968:57) för kommunal beredskap

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 9 juni 1967 för att handlägga vissa centrala samordningsuppgifter rörande den kommunala beredskapsplanläggningen:

Ordförande:
Gustafsson, N. Gunnar, generaldirektör, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1975 t.o.m. den 30 juni 1978)

Vice ordförande:
Lundberg, Sten G. J., generaldirektör (t.o.m. den 30 juni 1978)

Ledamöter:
Krona, Kurt, sektionschef (t.o.m. den 30 juni 1978)
Nyqvist, N. Tore, länsöverdirektör (t.o.m. den 30 juni 1978)
Tengroth, Karl-Erik, direktör (t.o.m. den 30 juni 1977)
Wiktorin, Bengt, sektionschef (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 30 juni 1978)

Experter:
Bengtsson, Gunnar G., försvarsdirektör (fr.o.m. den 6 oktober 1976)
Gustafsson, Ulf C., sekreterare (fr.o.m. den 6 oktober 1976)
Lindquist, Ulf W. E., hovrättsråd (fr.o.m. den 7 september 1974)
Norderheim, Paul A. M., försvarsdirektör (fr.o.m. den 6 oktober 1976)

Sekreterare:
Falkehed, Sven A. L., avdelningsdirektör

Kansli: Civilförsvarsstyrelsen, Jämtlandsgatan 97, Fack, 162 10 Vällingby, tel. 37 26 00

Direktiven för nämnden, se 1968 års riksdagsberättelse K 57.

Riksnämnden för kommunal beredskap har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden samt haft ett flertal överläggningar

med olika centrala fackmyndigheter, kommunförbunden och andra som berörs av den kommunala och landstingskommunala beredskapsplanläggningen.

Arbetet med nya anvisningar för såväl den kommunala som landstingskommunala beredskapsplanläggningen har i allt väsentligt kunnat genomföras.

Nämndens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

2. 1968 års kyrkohandbokskommitté (U 1969:44)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 mars 1968 för att inom utbildningsdepartementet biträda med revidering av Den svenska kyrkohandboken och övriga kyrkans böcker i den mån de kan beröras av en handboksrevision:

Ordförande:
Askmark, K. F. Ragnar, biskop

Ledamöter:
Andrén, Åke, professor
Edwall, Pehr A. R., kontraktsprost
Göransson, Harald O., musikdirektör
Hallqvist, Britt G., författare

Experter:
Ahrén, Per-Olov A., domprost (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Alm, Kerstin, fil. kand. (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Andersson, Torsten N., prost
Bohlin, Folke, docent
Eckerdal, Lars H., docent
Erneholm, Berndt I., expeditionschef
Gerhardsson, Birger, professor
Godvik, Hans, kyrkoherde (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Göransson, C. Göran N., stiftssekreterare
Helander, Sven A. B., lektor (fr.o.m. den 3 januari 1977)
Holte, K. Ragnar, professor
Ingebrand, Sven G., biskop (fr.o.m. den 3 januari 1977)
Larsson, Edvin, professor (fr.o.m. den 7 mars 1977)
Ljungdahl, Olle, domkyrkoorganist
Molde, F. Bertil, professor
Nilsson, Torsten, musikdirektör
Persson, Per Erik, professor (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Setterlind, Bo A. I., poet (fr.o.m. den 3 januari 1977)
Simonsson, Tord L. W., kyrkoherde

Stensson, S. Lars-Gösta, prost (fr.o.m. den 7 mars 1977)

Sekreterare:
Eckerdal, Lars H., docent (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Bitr. sekreterare:
Aldén, Lars O. T., pastoratsadjunkt

Lokal: Lantmannavägen 1, 222 38 Lund, tel. 046/14 85 11, 13 82 94

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fem sammanträden, gjort två studieresor samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har tre sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om evangeliebokens revision.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

3. Utredningen (C 1970:29) om den kommunala demokratin

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 mars 1970 för att göra en översyn av den kommunala demokratin (se Post- och Inrikes tidn. den 21 maj 1970 och den 6 maj 1972):

Ordförande:
Lewén-Eliasson, Anna Lisa, fru, led. av riksdagen

Ledamöter:
Blomdahl, Bengt O., förbundsordförande
Boo, Karl G. H., kontr. assistent, led. av riksdagen
Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen
Gustafsson, F. Agne S., universitetslektor
Hörberg, Nils A., socionom, led. av riksdagen
Hörnlund, Gördis K., fru, led. av riksdagen
Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av riksdagen
Åstrand, Göran, kommunalkonsulent

Sakkunnig:
Bergqvist, Sven-Runo, departementsråd (fr.o.m. den 1 januari 1976)

Experter med uppgift att medverka dels vid behandlingen av frågor rörande de anställdas inflytande i kommuner och landstingskommuner, dels när ordföranden i övrigt bestämmer det:
Eriksson, B. Sune, direktör (fr.o.m. den 31 januari 1976)
Hessleborn, Olle K. A., ombudsman (fr.o.m. den 31 januari 1976)
Lindh, K. Rolf Y., ombudsman (fr.o.m. den 31 januari 1976)

Sahlsten, K. Lennart, informationschef (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Schön, Åke, förste sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976)

Sekreterare:
Pettersson, Göran K., byråchef (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 23 september 1977)

Bitr. sekreterare:
Lewensjö, Åke R., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 oktober 1975 t.o.m. den 30 september 1977)

Lokal: Munkbron 11, 2 tr. Postadress: Kommundepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 11 27 38, 20 76 39, 20 18 75

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse C 20. Tilläggsdirektiv, se 1973 års riksdagsberättelse C 10.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fjorton sammanträden.

Utredningen har den 3 augusti 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:39) Företagsdemokrati i kommuner och landstingskommuner.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. 1969 års psalmkommitté (U 1970:47)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 mars 1969 för att inom utbildningsdepartementet biträda med utarbetande av ett tillägg till Den svenska psalmboken, avseende både psalmtexter och psalmmelodier, att prövas och brukas i svenska kyrkan intill dess en allmän revision av Den svenska psalmboken företagits. Kommittén har den 12 februari 1976 fått regeringens uppdrag att framlägga förslag till revision av 1937 års psalmbok och 1939 års koralbok. Vidare fick kommittén uppdrag att, under beaktande av vad 1975 års kyrkomöte anfört, dels under år 1976 färdigställa och till regeringen inkomma med förslag till en första del av tillägg till psalmboken, dels utarbeta förslag till en andra del av tillägg till psalmboken. Båda delarna av tillägget skulle avse såväl psalmtexter som psalmmelodier.

Ordförande:
Björkman, Ulf L., kontraktsprost

Ledamöter:
Belfrage, H. Esbjörn G., docent
Bexell, Göran, teol. dr (fr.o.m. den 21 september 1977)
Frostenson, Anders, f. d. kyrkoherde
Gerhardsson, Birgit, fil. mag. (fr.o.m. den 12 februari 1976)
Göransson, Harald O., musikdirektör
Nisser, Per Olof, utbildningssekreterare (t.o.m. den 20 september 1977)
Åberg, Jan Håkan, domkyrkoorganist (fr.o.m. den 12 februari 1976)

Experter:
Bodén, Anna-Brita, sekreterare
Ekenberg, Anders, teol. kand. (fr.o.m. den 1 september 1976)
Erneholm, Berndt I., expeditionschef
Erséus, L. G. Torgny, musikdirektör
Forsberg, P. Roland, musikdirektör (fr.o.m. den 18 mars 1976)
Hartman, Olov, teol. dr
Nisser, Per-Olof, utbildningssekreterare (fr.o.m. den 21 september 1977)
Sörenson, Torsten N., tonsättare

Sekreterare:
Erneholm, Berndt I., expeditionschef

Bitr. sekreterare:
Bexell, Göran, teol. dr (t.o.m. den 20 september 1977)
Bodén, Anna-Brita, sekreterare

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 10 19 46, 763 34 80 (Erneholm)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit åtta sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

5. Sakkunniga (C 1973:05) för översyn av brandförsvarsutbildningen m. m.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 oktober 1973 för översyn av brandförsvarsutbildningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 november 1973):

Ordförande:
Holmqvist, Sture L., fastighetschef

Ledamöter:
Gustafsson, K. G. Allan, led. av riksdagen
Nilsson, E. Arne, brandmästare

Sakkunniga:
Anderberg, Carl-Gustav B., direktör (fr.o.m. den 14 mars 1974)
Bucht, Sven F. V., departementsråd (fr.o.m. den 14 mars 1974)
Domvall, E. Göte, byrådirektör (fr.o.m. den 8 november 1974)
Hultqvist, Swen E. H., överdirektör (fr.o.m. den 14 mars 1974)
Knutsson, A. Ingemar, brandchef (fr.o.m. den 14 mars 1974)
Lundin, Hans-Erik V., ombudsman (fr.o.m. den 14 mars 1974)

Renning, Torsten, utbildningschef (fr.o.m. den 8 november 1974)
Stavréus, Sven O. A., sektionschef (fr.o.m. den 14 mars 1974)

Sekreterare:
Bergkvist, Ulf G. V., vice brandchef (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Lokal: Västra Vägen 32, 582 28 Linköping, tel. 013/13 88 40

Direktiven för de sakkunniga, se 1974 års riksdagsberättelse C 19.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har ett flertal sammanträden hållits med arbetsgrupper inom utredningen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

6. ADB-beredningsgruppen (C 1973:06)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 november 1973 för att behandla frågor om utveckling och utnyttjande av automatisk databehandling (ADB) med anknytning till samhällsplaneringen inom länsstyrelserna m. m.:

Ordförande:
Thufvesson, Bengt E., departementsråd (fr.o.m. den 17 oktober 1976)

Ledamöter:
Bolin, Åke E. J., avdelningsdirektör
Henricsson, Ulf I. R., kanslichef (fr.o.m. den 4 april 1977)
Hällman, S. Håkan, departementssekreterare (fr.o.m. den 4 april 1977)
Lindskog, J. Lennart, länsråd
Lonaeus, G. Håkan N., departementssekreterare (fr.o.m. den 4 april 1977)
Lundmark, E. Gunnar, kanslichef
Olsson, Rune I., departementsråd (t.o.m. den 8 september 1977)
Ridal, Håkan, länsarkitekt
Sandberg, Sture A., planeringsdirektör
Sundström, Monica E., departementsråd (t.o.m. den 4 april 1977)
Söderström, Bengt H. T:son, kansliråd (fr.o.m. den 8 september 1977)

Sakkunniga:
Björk, Jimmy, sekreterare (fr.o.m. den 4 april 1977)
Rönnblom, Kurt R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 4 april 1977)

Experter:
Chambert, Henrik B., arkitekt (fr.o.m. den 25 september 1974)
Holm, Stefan, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1974

t.o.m. den 31 augusti 1977)
Kennedy, Bodil M., extra tjänsteman (fr.o.m. den 4 april t.o.m. den 6 juni 1977)
Kjellin, G. Taro, byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Printz, Bengt-Åke L., organisationsdirektör (fr.o.m. den 14 januari 1976 t.o.m. den 30 september 1977)
Rosborg, Charlotte, arkitekt (fr.o.m. den 20 januari 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Sjöberg, Arne, byråchef (fr.o.m. den 22 mars 1976 t.o.m. den 4 april 1977)
Stålberg, P. Lennart, kanslisekreterare (fr.o.m. den 4 april 1977)

Sekreterare:
Hansson, Göran, kanslisekreterare (fr.o.m. den 22 mars 1976)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 23 01

Direktiven för beredningsgruppen, se 1975 års kommittéberättelse Kn 13.

Beredningsgruppen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och organisationer.

Beredningsgruppen har i januari 1977 avgett betänkandet (Ds Kn 1976:7) ADB i den regionala samhällsplaneringen.

Beredningsgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

7. Kronofogdemyndighetsutredningen (Kn 1974:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 november 1974 för översyn av distriktsindelning, arbets- och personalorganisation m. m. inom exekutionsväsendet:

Ordförande:
Moberg, Sven T., generaldirektör

Ledamöter:
Normark, Hagar, fru, led. av riksdagen
Schött, Lars E., fögderidirektör, led. av riksdagen
Svanström, K. Ivan H., lantbrukare, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Frenning, Lars W., bitr. skattedirektör (fr.o.m. den 20 december 1974)
Grufberg, A. Lennart, t.f. byråchef (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Hellners, E. Trygve, departementsråd (fr.o.m. den 20 december 1974)
Printz, Bengt-Åke L., organisationsdirektör (fr.o.m. den 20 december 1974)

Runestedt, Gösta R., kronokommissarie (fr.o.m. den 20 december 1974)
Sjöberg, Leif H., länsråd (fr.o.m. den 1 december 1975)
Steffner, Bengt G., kronofogde (fr.o.m. den 20 december 1974)
Tornborg, Curt G. F., departementsråd (fr.o.m. den 20 december 1974)

Sekreterare:
Jensen, Birger, organisationsdirektör (fr.o.m. den 5 maj 1975)
Törnkvist, Olof S., kronofogde (fr.o.m. den 20 december 1974)

Lokal: Munkbron 17, 1 tr. Postadress: Kommundepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 19 49

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Kn 16.

Utredningen har under tiden november 1976 - juni 1977 hållit tio sammanträden.

Utredningen har den 11 augusti 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:42) Kronofogdemyndigheterna.

Uppdraget är därmed slutfört.

8. Indelningslagskommittén (Kn 1974:04)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 september 1974 för översyn av lagen om ändring i kommunal och ecklesiastik indelning (se Post- och Inrikes tidn. den 19 oktober 1974):

Ordförande:
Nordlund, Stig F., regeringsråd

Ledamöter:
Andersson, Kerstin G., folkskollärare, led. av riksdagen
Hansson, E. Ing-Marie, kommunalråd
Jadestig, Thure R., föreståndare, led. av riksdagen
Karlsson, K. Ove, skogsarbetare, led. av riksdagen
Leuchovius, Karl G. W., led. av riksdagen
Westberg, Olof (Olle), rektor, f. d. led. av riksdagen

Sakkunniga:
Arfvidson, Agnar, f. d. kammarråd (fr.o.m. den 12 maj 1975)
Dahlberg, Helge, sektionschef (fr.o.m. den 12 maj 1975)
Kaijser, Fritz, bitr. professor (fr.o.m. den 12 maj 1975)

Sekreterare:
Törnvall, Peder H., regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 7 oktober 1974)

Bitr. sekreterare:
Hermanson, K. Gunnar L., byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Lokal: Kommundepartementet, Mynttorget 2, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 13 91

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse Kn 17.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit nio sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

9. Utredningen (U 1974:10) om andlig vård

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 juli 1974 för utredning rörande den andliga vården vid sjukhusen och vid kriminalvårdens anstalter (se Post- och Inrikes tidn. den 3 augusti 1974):

Ordförande:

Gustafsson, M. Gunnar, generaldirektör, f. d. led. av riksdagen

Ledamöter:

Aglert, Per Arne, pastor
Danielson, Åke, kriminalvårdsdirektör
Färm, Hilding G. E. A., f. d. landstingsråd
Grape, Karl Gunnar, domprost
Göransson, G. Bertil, oppositionsråd
Jacobsson, Ulla, bitr. professor

Experter:

Croné, Ulrica, förste vice ordförande i Svensk sjuksköterskeförening (fr.o.m. den 19 februari 1976)
Holmgren, Majvor, undersköterska (fr.o.m. den 19 februari 1976)
Wistedt, Börje, överläkare (fr.o.m. den 19 februari 1976)

Sekreterare:

Göransson, C. Göran N., stiftssekreterare (fr.o.m. den 12 december 1974)

Bitr. sekreterare:

Lindegård, Karin A. M., teol. kand. (fr.o.m. den 28 mars 1977)

Lokal: Domkapitlet i Lund, Kraftstorg 12, Fack, 221 01 Lund, tel. växel 046/13 50 50 (sekreteraren), 08/37 26 00 (ordföranden)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse U 57.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit två sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

10. Decentraliseringsutredningen (Kn 1975:01)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 13 mars 1975 för att utreda frågan om ökad decentralisering inom förvaltningen:

Ordförande:
Eliasson, Lars M., f. d. landshövding, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 januari 1977)
Sandgren, C. Lennart, generaldirektör (t.o.m. den 19 januari 1977)

Ledamöter:
Henricsson, Sven R., förste järnvägsexpeditör
Nordin, Sven-Erik, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Persson, John-Olof, borgarråd
Ringaby, Per-Eric, godsägare, led. av riksdagen
Ullenhag, Jörgen U., fil. dr, led. av riksdagen
Westman, Henly I., landstingsråd
Wictorsson, åke V., planeringschef, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Berggren, Erik G. C., kansliråd (fr.o.m. den 12 november 1977)
Bjering, Per A., länsråd (fr.o.m. den 12 november 1977)
Elfving, Jack O. H., ombudsman (fr.o.m. den 12 november 1977)
Lundgren, H. Lennart, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 11 november 1977)

Experter:
Asplund, C. Christer, ombudsman (fr.o.m. den 19 augusti 1975 t.o.m. den 11 november 1977)
Fröjd, S. Arne, länsråd (fr.o.m. den 1 april 1975)
Granholm, Arne B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Gustavsson, Ola, byråchef (fr.o.m. den 1 maj 1975 t.o.m. den 11 november 1977)
Larsson, E. Åke, jur. dr (fr.o.m. den 1 maj 1975 t.o.m. den 11 november 1977)
Lundmark, E. Gunnar, kanslichef (fr.o.m. den 1 april 1975)

Väggruppen:
Brandborn, Jan E., vägdirektör (fr.o.m. den 20 november 1975 t.o.m. den 11 november 1977)
Brynell, P. Ulf T., gatudirektör (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 11 november 1977)
Persson, N. Ingvar, sekreterare (fr.o.m. den 20 november 1975 t.o.m. den 11 november 1977)

Sjölin, Nils A., länsråd (fr.o.m. den 20 november 1975)
Ternryd, Carl-Olof, teknisk direktör (fr.o.m. den 15 juni 1976 t.o.m. den 11 november 1977)

Arbetsmarknadspolitiska gruppen:
Bergström, Olof W., avdelningschef (fr.o.m. den 20 november 1975 t.o.m. den 11 november 1977)
Etsare, Åke, G. E., länsråd (fr.o.m. den 20 november 1975 t.o.m. den 11 november 1977)
Högvall, E. Gunnar, administrativ direktör (fr.o.m. den 20 november 1975 t.o.m. den 11 november 1977)
Olsson, Magnus F. E., f. d. länsarbetsdirektör (fr.o.m. den 20 november 1975 t.o.m. den 11 november 1977)

Miljövårdsgruppen:
Esping, F. Lars-Erik, avdelningschef (fr.o.m. den 1 februari 1976)
Hallbäck, N. Thore, direktör (fr.o.m. den 1 februari 1976)
Johansson, E. Allan, länsråd (fr.o.m. den 1 februari 1976)
Karlsson, H. Karl-Göran, naturvårdsdirektör (fr.o.m. den 25 mars 1977)
Persson, Göran A., avdelningschef (fr.o.m. den 1 februari 1976)

Sociala gruppen:
Aldoson, Lars O., socialchef (fr.o.m. den 12 november 1977)
Axelsson, A. Åke, sektionschef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Berleen, E. Göran, sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 11 november 1977)
Hörnqvist, Sten-Åke S., borgarrådssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Jonsson, Åke G., sekreterare (fr.o.m. den 12 november 1977)
Landström, R. Tori E., sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 6 september 1977)
Wallström, Bernt R. V., sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 6 september 1977)
Öberg, Bernt, sekreterare (fr.o.m. den 7 september 1977)

Trafikregleringsgruppen:
Granström, Folke T. G., stadsombudsman (fr.o.m. den 18 augusti 1976)
Johansson, Lars-Olof, byrådirektör (fr.o.m. den 18 augusti 1976 t.o.m. den 11 november 1977)
Kraft, K. Arne I., byrådirektör (fr.o.m. den 18 augusti 1976 t.o.m. den 11 november 1977)
Svensson, Sven-Erik W., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 18 augusti 1976 t.o.m. den 11 november 1977)

Sekreterare:
Frid, Sven Rune, byråchef (fr.o.m. den 11 april 1975)

Lokal: Munkbron 11. Postadress: Fack, 103 10 Stockholm, tel. 11 21 74 el. 054/15 00 40

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Kn 12.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter och organisationer som berörs av utredningens arbete. Dessutom har sammanträden hållits inom arbetsgrupper för olika verksamhetsområden.

Utredningen har den 17 december 1976 avgett delbetänkandet (Ds Kn 1977:1) Decentralisering av beslut om investeringsfonder för konjunkturutjämning, den 13 maj 1977 delbetänkandena (Ds Kn 1977:2) Samordnad regional vägplanering och (Ds Kn 1977:4) Decentralisering av beslut inom naturvården samt den 6 oktober 1977 delbetänkandet (Ds Kn 1977:6) Decentralisering av beslut om hälso- och sjukvårdens byggnadsinvesteringar.

Som en bilaga till delbetänkandet Samordnad regional vägplanering har statskontoret i rapporten (Ds Kn 1977:3) Vägplanering redovisat en kartläggning av vägplaneringens aktuella organisation.

Decentraliseringsutredningen avser att i början av år 1978 framlägga ett principbetänkande.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

11. Fögderiutredningen (Kn 1975:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 december 1975 för att utreda frågan om lokal skattemyndighets organisatoriska ställning inom skatteförvaltningen:

Ordförande:

Rönquist, Karl-Axel, länsråd (t.o.m. den 20 april 1977)
Tornborg, Curt G. F., departementsråd (fr.o.m. den 10 maj 1977)

Ledamöter:

Hallenius, G. Ingemar, lantbrukare, led. av riksdagen
Olsson, Mats, sparbankskonsulent, f. d. led. av riksdagen

Sakkunniga:

Björne, B. Gunnar, departementsråd (fr.o.m. den 2 februari 1976)
Knape, J. Olof B., länsråd (fr.o.m. den 21 juni 1977)
Ljungholm, Kurt A., avdelningschef (fr.o.m. den 2 februari 1976)
Nilsson, Karl-Johan, skattedirektör (fr.o.m. den 2 februari 1976)
Nordström, K. Olof W., f. d. länsråd (fr.o.m. den 2 februari 1976 t.o.m. den 16 juni 1977)
Norén, Bill S., förste fögderisekreterare (fr.o.m. den 10 februari 1976)
Printz, Bengt-Åke L., organisationsdirektör (fr.o.m. den 2 februari 1976 t.o.m. den 30 september 1977)

Tornborg, Curt G. F., departementsråd (fr.o.m. den 2 februari 1976 t.o.m. den 9 maj 1977)
Vester, G. Torbjörn, fögderidirektör (fr.o.m. den 2 februari 1976)

Expert:
Johansson, Hans I., organisationsdirektör (fr.o.m. den 20 oktober 1977)

Sekreterare:
Backrot, Hans E. G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Tegnhed, Lars A., bitr. skattedirektör (fr.o.m. den 2 februari 1976 t.o.m. den 13 september 1977)

Lokal: Riksskatteverket, 171 94 Solna, tel. växel 98 15 20

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Kn 1.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och utredningar som berörs av utredningens arbete.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

12. Arbetsgruppen (Kn 1976:01) för översyn av kontakterna mellan medborgare och samhällsorgan

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 19 augusti 1976 för att göra en översyn av kontakterna mellan medborgare och samhällsorgan (se Post- och Inrikes tidn. den 13 september 1976):

Ordförande:
Ericsson, Lars Eric, utredningssekreterare (t.o.m. den 9 oktober 1976)

Ledamöter:
Eriksson, B. Sune, direktör
Forsebäck, M. Lennart S., ombudsman
Könberg, Bo G., sakkunnig i bostadsdepartementet
Nilsson, Lars-Gunnar, utredningssekreterare
Nordin, Å. Ingvar, förbundsdirektör
Sandebring, Hans E., direktörsassistent
Wikstrand, Rolf A. I., avdelningschef
Öhrsvik, Lena M., kurator, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Pedersson, T. Svante, departementssekreterare
Peterson, Carl-Gunnar P., departementsråd
Sundström, Monica E., departementsråd

Sekreterare:
Åkerstedt, Carl T. M., departementssekreterare

Direktiven för arbetsgruppen, se 1977 års kommittéberättelse del II Kn 2.

Arbetsgruppen har sedan oktober 1976 ej hållit något sammanträde.

Arbetsgruppens ledamöter, sakkunniga och sekreterare har entledigats den 7 februari 1977. Därmed har arbetsgruppens uppdrag upphört.

13. Utredningen (Kn 1976:03) om organisationen av länsstyrelsernas planeringsavdelningar och administrativa enheter m. m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 2 september 1976 för att göra en översyn av organisationen av länsstyrelsernas planeringsavdelningar och administrativa enheter m. m.:

Ordförande:
Lyberg, Bengt, landshövding

Sakkunniga:
Almquist, L. Sture B., byrådirektör
Eriksson, Bengt G. S., förste byråsekreterare
Henricsson, Ulf I. R., kanslichef
Jannesson, G. Geron, byråchef
Norling, E. Gunnar E., länsråd
Printz, Bengt-Åke L., organisationsdirektör
Rydberg, Lars O., länsråd
Tornborg, Curt G. F., departementsråd
Wigren, John E., länsråd
Öberg, Hans, bilförare

Sekreterare:
Närkhammar, Kjell M. A., avdelningsdirektör

Lokal: Tegelbacken 4. Postadress: Kommundepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 21 29 51, 21 29 69, 781 70 70

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Kn 4.

Utredningen har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit sju sammanträden.

Utredningen har i avvaktan på resultatet av bl. a. länsdemokratikommitténs (Kn 1976:04) arbete begränsat sitt eget arbete till organisationsöversynen av länsstyrelsernas administrativa enheter.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

14. Länsdemokratikommittén (Kn 1976:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 2 december 1976 för att utreda frågan om vidgad länsdemokrati:

Ordförande:

Gustafsson, C. E. Torsten, lantbrukare, led. av riksdagen

Ledamöter:

Albinsson, N. Gillis, landstingsdirektör
Hulterström, Sven Å., kommunalråd (t.o.m. den 16 juni 1977)
Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av riksdagen
Johansson, Sven, landstingsråd
Lundberg, Arne H. R., kommunfullmäktiges ordförande (fr.o.m. den 1 augusti 1977)
Mattsson, Kjell A., led. av riksdagen
Eriksson, Gunnel, kommunalråd
Stålberg, Marianne G. E., skolkurator, led. av riksdagen
Ågren, N. Gunnar S., leg. läkare

Sakkunniga:

Hultquist, P. Ove I., sekreterare
Hägglund, John E., länsråd
Klason, Lars Erik, förbundssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Lundberg, Lars-Olof, sekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Norling, E. Gunnar E., länsråd (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Palm, Elisabeth, kammarrättsråd
Tornborg, Curt G. F., departementsråd

Experter:

Damgren, H. G. Fredrik, departementsråd (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Lindskog, J. Lennart, länsråd (fr.o.m. den 1 augusti 1977)
Norrbom, N. Claes-Eric, departementsråd (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Olsson, Rune I., departementsråd (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Sillén, Bo S. A., direktör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Thufvesson, Bengt E., departementsråd (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Huvudsekreterare:

Waldenström, Hans G. W., föredragande (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Sekreterare:

Hällman, S. Håkan, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Lokal: Riksdagens konstitutionsutskott, 100 12 Stockholm, tel. växel 14 20 20

Kommittén har under tiden februari - oktober 1977 hållit nio sammanträden, varav ett i samband med studiebesök i Norge.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

15. Byråkratiutredningen (Kn 1976:05)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 22 december 1976 för att göra en översyn av kontakterna mellan medborgare och samhällsorgan:

Ordförande:
Rogestam, A. Christina, avdelningschef, led. av riksdagen

Ledamöter:
Andersson, E. Axel, ombudsman, led. av riksdagen
Hagel, Rolf, elektriker, led. av riksdagen
Hammarbacken, Britta K. M., leg. sjuksköterska, led. av riksdagen
Henstrand, Kjell-Åke, landstingsråd
Nilsson, R. Kerstin, folkhögskollärare, led. av riksdagen
Palm, R. Elisabeth, kammarrättsråd
Rindborg, Stig A. J., advokat
Öhrsvik, Lena M., kurator, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Berglind, Stig K., informationssekreterare
Eriksson, B. Sune, direktör
Falkenberg, Eva, förbundsjurist
Färm, Ingemar, utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1977)
Groll, Lennart E. O., allmänhetens pressombudsman
Nilsson, Lars-Gunnar, utredningssekreterare (t.o.m. den 1 oktober 1977)
Nordin, Å. Ingvar, förbundsdirektör
Peterson, Carl-Gunnar P., departementsråd
Sahlin, Jan E. A., förste sekreterare
Sandebring, Hans E., direktörsassistent
Stjernberg, E. Gustaf T., fil. kand.

Experter:
Lindgren, A. Birgitta, tf. forskningsassistent (fr.o.m. den 21 november 1977)
Lundahl, Per C. I., fil. mag.
Molde, F. Bertil, professor
Sterzel, Fredrik A. C., statssekreterare
Sundström, Monica E., departementsråd

Huvudsekreterare:
Björnberg, Kjell E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Bitr. sekreterare:
Hasselrot, P. Erik, kammaråklagare (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Paulsson, E. Ingvar, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 11 maj 1977)
Qvarlander, Eva, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Lokal: Kommundepartementet, Mynttorget 2, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 13 47 (Hasselrot), 763 13 75 (Paulsson), 763 13 45 (Qvarlander), 031/17 38 00 (Björnberg)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 7.

Kommittén har under tiden mars - oktober 1977 hållit fem sammanträden. Därutöver har 13 sammanträden hållits med två särskilda arbetsgrupper, den ena för frågor om ändringar i författningsbestämmelser m. m., den andra för frågor om information om samhällsorganens verksamhet m. m.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

16. Statskontrollkommittén (Kn 1976:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 22 december 1976 för att utreda frågan om minskad statskontroll över kommunerna och landstingskommunerna:

Ordförande:
Norling, S. Åke, kommunalråd

Ledamöter:
Agius, Roland H., kommunalråd
Branting, C. M. Charlotte, mellanstadielärare (fr.o.m. den 28 mars 1977)
Lekberg, E. E. Olov, landstingsman
Neergaard, Erik A., expeditionschef-rättschef
Thyreen, Nils F. G., länsråd (fr.o.m. den 8 mars 1977)
Ånstrand, Claes F., kommunalråd

Sakkunniga:
Ericsson, Kjell U., förste sekreterare
Fröjd, S. Arne, länsråd
Jonsson, Göte K., direktör
Peterson, Carl-Gunnar P., departementsråd

Experter:
Jonsson, Bo A., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 april 1977)
Nordbeck, Lennart V., kammarrättsråd (fr.o.m. den 15 april 1977)

Sekreterare:
Lewensjö, Åke R., departementssekreterare (fr.o.m. den 21 april 1977)
Persson, N. Ingvar, sekreterare (fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 31 december 1977)

Lokal: Kommundepartementet, Mynttorget 2, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 13 95

Kommittén har under tiden mars - oktober 1977 hållit tolv sammanträden.

Vidare har kommittén haft överläggningar med ett antal kommuner, landstingskommuner, länsstyrelser och centrala statliga myndigheter.

Kommittén avser att under december 1977 avge delbetänkanden om underställning av lån och borgen och om underställning av brandordning samt en rapport om forskning rörande statskontroll av kommunerna och landstingskommunerna.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

17. Kyrkoberedskapskommittén (U 1976:09)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 22 juli 1976 med uppdrag att verkställa fortsatt utredning samt planläggning av själavården och övriga kyrkliga beredskapsfrågor vid krig eller krigsfara (se Post- och Inrikes tidn. den 31 juli 1976):

Ordförande:

Eliasson, Lars, f. d. landshövding, f. d. led. av riksdagen (t.o.m. den 15 september 1977)

Svensson, Torsten V., departementsråd (fr.o.m. den 15 september 1977)

Ledamöter:

Carlzon, Lars, pastor primarius

Hedberg, Gösta, missionsföreståndare

Nilsson, Per-Olof, förbundsdirektör

Olsson, Sten G., stiftssekreterare

Smith, Jan, pastor

Sekreterare:

Lenhammar, Harry K. W., docent (fr.o.m. den 19 augusti 1977)

Lokal: Sturegatan 24, 4 tr., 114 36 Stockholm, tel. 63 76 12 (ordföranden), 67 44 04 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II U 10.

Kommittén har under tiden november 1976 - oktober 1977 hållit två sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

18. Kyrkoministerns stat-kyrka grupp (U 1976:15)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 17 april 1975 för överläggningar med företrädare för svenska kyrkan om det framtida förhållandet stat - kyrka:

Ordförande:
Sterzel, Fredrik A. C., statssekreterare (fr.o.m. den 20 november 1976)

Ledamöter:
Andersson, Hans A. T., sekreterare (fr.o.m. den 18 oktober 1977)
Edling, Nils P. J., avdelningschef (fr.o.m. den 18 oktober 1977)
Ericsson, K. Georg V., regeringsråd (fr.o.m. den 18 oktober 1977)
Hallman, Eric R., överdirektör (fr.o.m. den 18 oktober 1977)
Lundgren, A. Carl-Eric, förbundssekreterare, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 oktober 1977)
Mueller, Jöran P, regeringsråd (t.o.m. den 17 oktober 1977)
Rangnitt, F. Harald O., departementsråd
Svensson, Torsten V., departementsråd (t.o.m. den 17 oktober 1977)

Experter åt staten:
Anderson, Hans A. T., sekreterare (t.o.m. den 17 oktober 1977)
Edling, Nils P. J., avdelningschef (t.o.m. den 17 oktober 1977)
Ericsson, K. Georg V., regeringsråd (t.o.m. den 17 oktober 1977)
Hagberg, A. Bertil, tf. byråchef
Hallman, Eric R., överdirektör (t.o.m. den 17 oktober 1977)
Hammarbäck, Sven Arne G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 18 april 1977)
Kalles, Lars-Erik, departementssekreterare (t.o.m. den 17 oktober 1977)
Lundgren, A. Carl-Erik, förbundssekreterare, f. d. led. av riksdagen/
Lövén, Bo C., hovrättsassessor (fr.o.m. den 24 januari 1977)
Magnusson, Gunnar K. O., avdelningsdirektör
Nordling, Lotty A., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 24 januari 1977)
Pursche, C. Werner, landsarkivarie (fr.o.m. den 28 juni 1977)
Sellvall, L. Göran, kansliråd (fr.o.m. den 2 augusti 1977)
Thyblad, Tom F. F. T:son, rådman
Wernlund, Stig A., kammarrättsråd (fr.o.m. den 1 juni 1977)

Experter åt kyrkan:
Lidin, Karl-Olof, rådman
Stolt, Lennart, tf. departementsråd (fr.o.m. den 16 april 1977)

Sekreterare åt kyrkan:
Johansson, B. Sture, hovrättsfiskal

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Under överläggningarna har överenskommits att det gemensamma arbetet skall bedrivas i en särskild samrådsgrupp i vilken ingår företrädare för staten, å ena sidan, samt ärkebiskopen och en av honom tillsatt arbetsgrupp med företrädare för biskopsmötet, Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund, Rikskommittén för stiftsting och Riksförbundet kyrkans ungdom, å den andra. Vidare har överenskommits

att fyra särskilda arbetsutskott skall behandla olika delområden inom arbetet med stat-kyrka frågan.

Samrådsgruppen (U 1976:15:01):
Staten:
Sterzel, Fredrik
Mueller, Jöran
Rangnitt, Harald
Svensson, Torsten
Kyrkan:
Sundby, C. Olof W.
Öberg, J. Gustav
Petrén, B. A. Sture (avliden)
Nivenius, C. Olle B.
Palmqvist, P. O. Arne
Nilsson, Per-Olof V.
Hamilton, Carl G. H.
Glimelius, Nils S.
Lyttkens, Carl Henrik
Åberg, Nils-Erik
Stolt, B. Å. Lennart

Begravningsutskottet (U 1976:15:02)
Staten:
Sterzel, Fredrik
Lundgren, Carl-Erik
Rangnitt, Harald
Kalles, Lars-Erik
Nordling, Lotty
Kyrkan:
Glimelius, Nils
Wallin, A. E. Göte
Kommunerna:
Anderson, Hans

Ekonomiutskottet (U 1976:15:03)
Staten:
Sterzel, Fredrik
Hallman, Eric
Rangnitt, Harald
Kalles, Lars-Erik
Hammarbäck, Sven
Kyrkan:
Nilsson, P.-O.

Åberg, Nils-Erik
Öberg, Gustav

Egendomsutskottet (U 1976:15:04)
Staten:
Sterzel, Fredrik
Edling, Nils
Rangnitt, Harald
Lövén, Bo
Kyrkan:
Glimelius, Nils
Stolt, Lennart

Utskottet angående kyrkans framtida ställning - övergångsfrågor och erforderlig lagstiftning (SÖL) (U 1976:15:05)
Staten:
Sterzel, Fredrik
Ericsson, Georg
Rangnitt, Harald
Lövén, Bo
Nordling, Lotty
Kyrkan:
Hamilton, Carl
Nilsson, P.-O.
Palmqvist, Arne

Statens kansli: Kommundepartementet, Mynttorget 2, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 08/763 10 00, 763 13 35 (Rangnitt), 763 13 36 (Lövén), 763 13 31 (Hammarbäck), 763 13 34 (Kalles), 763 13 33 (Nordling)

Kyrkans kansli: Kommundepartementet, Storkyrkobrinken 4, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 19 10 (Stolt). Domkapitlet, Box 29, 721 03 Västerås, tel. 021/13 23 24 (Johansson)

Under tiden november 1976 - oktober 1977 har hållits tre sammanträden med samrådsgruppen och sammanlagt 44 sammanträden med de olika arbetsutskotten.

Stat-kyrka gruppen beräknas slutföra sitt arbete under år 1978.

19. Länsdomstolskommittén (Kn 1977:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 januari 1977 för att utreda frågan om länsdomstolarnas organisatoriska ställning, målområde m. m.:

Ordförande:
Sterzel, Fredrik A. C., statssekreterare

Ledamöter:
Lindquist, Inger G., rådman, led. av riksdagen
Sandlund, Maj-Britt L., länsråd

Sakkunniga:
Carlbom, Olof F., länsassessor
Eriksson, Kjell E., direktör
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, f. d. ers. för led. av riksdagen
Lundborg, L. Åke, kansliråd
Palm, R. Elisabeth, kammarrättsråd

Sekreterare:
Carlbom, Olof F., länsassessor

Bitr. sekreterare:
Paulsson, E. Ingvar, kammarrättsfiskal

Lokal: Kommundepartementet, Mynttorget 2, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 13 85 (Carlbom)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 1.

Länsdomstolskommittén har under tiden januari - oktober 1977 hållit 16 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén avser att under senare delen av år 1977 avge ett delbetänkande.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

20. Ordningsstadgeutredningen (Kn 1977:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 27 januari 1977 för att göra en översyn av allmänna ordningsstadgan:

Särskild utredare:
Neergaard, Erik A., expeditionschef-rättschef

Sakkunniga:
Andersson, P. Gustaf, polisöverintendent
Ericson, E. Gerhard H., avdelningsdirektör
Palmcrantz, Hans U., revisionssekreterare
Romson, Rolf, direktör
Svensson, Bo E., departementsråd

Sekreterare:
Bjurman, C. G. Ulf, hovrättsassessor

Lokal: Kommundepartementet, Mynttorget 2, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 14 12 (Bjurman)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 2.

Utredningen har under tiden mars - oktober 1977 hållit sex sammanträden samt haft överläggningar med företrädare för organisationer som berörs av utredningens arbete.

Utredningen överväger att under början av år 1978 avge ett delbetänkande angående avgift för polisbevakning m. m.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1978.

21. 1977 års oljeskyddskommitté (Kn 1977:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 16 juni 1977 för att undersöka i vad mån oljeutvinning i större skala i Nordsjön och erfarenheterna från oljeutflödet i april 1977 vid borrplattformen Bravo på Ekofiskfältet bör föranleda ändring av de riktlinjer som nu gäller för den svenska beredskapen för bekämpning av miljöfarliga utsläpp till havs samt i kustvattnen, Vänern och Mälaren:

Ordförande:
Huss, Erik J., landshövding

Ledamöter:
Bergander, Lilly K., led. av riksdagen
Håkansson, Per Olof, byggnadsingenjör, led. av riksdagen
Luthman, Gösta F., direktör
Schött, Lars E., fögderidirektör, led. av riksdagen
Torwald, G. A. Rune, utredningssekreterare, led. av riksdagen
Åberg, Ch. Georg, fiskeriombudsman, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Bucht, Sven F. V., departementsråd
Engdahl, O. Roland, gränschef
Stjernberg, E. Gustaf T., fil. kand.

Sekreterare:
Måre, Mats O., förste länsnotarie

Lokal: Länsstyrelsen, Fack, 403 10 Göteborg, tel. 031/60 58 73 eller 60 57 83 (Måre)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden juli - oktober 1977 hållit två sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1978.

22. Utredningen (Kn 1977:04) om översyn av lagen om församlingsstyrelse

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 12 maj 1977 med uppdrag att göra en översyn av lagen om församlingsstyrelse:

Särskild utredare:
Stolt, Lennart, tf. departementsråd

Sekreterare:
Johansson, B. Sture, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 september 1977)

Lokal: Länsstyrelsen, 721 86 Västerås, tel. 021/13 23 24

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 5.

Utredningen har under tiden juni - oktober 1977 inlett kontakter med organisationer som berörs av utredningens arbete. Utredningen beräknas slutföra sitt arbete vid halvårsskiftet 1978.

23. Kommittén (Kn 1977:05) för översyn av kommunalbesvärsprocessen m. m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 2 juni 1977 med uppdrag att göra en översyn av kommunalbesvärsprocessen m. m.:

Ordförande:
Hamdahl, Bengt, regeringsråd (fr.o.m. den 18 november 1977)

Ledamöter:
Sterzel, Fredrik A. C., statssekreterare (fr.o.m. den 18 november 1977)
Törnvall, Peder H., regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 18 november 1977)

Sakkunniga:
Riberdahl, Curt S., sektionschef (fr.o.m. den 18 november 1977)
Sahlin, Jan E. A., förste sekreterare (fr.o.m. den 18 november 1977)

Sekreterare:
Börjeson, Sven, regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 24 november 1977)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 3.

24. Utredningen (Kn 1977:06) för översyn av den särskilda organisationen av kommunalförvaltningen i Stockholm

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977 med uppdrag att göra en översyn av den särskilda organisationen av kommunalförvaltningen i Stockholm.

Särskild utredare:
Ericsson, K. Georg V., regeringsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Sakkunniga:
Calmfors, S. Hans, stadssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Ridderstrand-Linderoth, E. Inger A., stadsjurist (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 4.

25. Kommittén (Kn 1977:07) för fortsatt utredning av vissa kommunaldemokratiska frågor

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 4 augusti 1977.

Ordförande:
Lindencrona, Fredrik W. K., verkst. direktör (fr.o.m. den 18 november 1977)

Ledamöter:
Andersson, Leif, överförmyndare (fr.o.m. den 18 november 1977)
Ericsson, Lars Eric, utredningssekreterare (fr.o.m. den 18 november 1977)
Jonnergård, Gustaf, sakkunnig, f. d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 november 1977)
Jonsson, S. D. Anita, kommunalråd (fr.o.m. den 18 november 1977)
Zachrisson, Rune E., överförmyndare (fr.o.m. den 18 november 1977)
Åstrand, Göran, kommunalkonsulent (fr.o.m. den 18 november 1977)

Sakkunniga:
Anderson, Hans A. T., sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1977)
Domargård, Tord V., sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1977)
Jonsson, Olof E., sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1977)
Karlsson, H. Urban, förste sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1977)
Lindquist, Ulf W. E., hovrättsråd (fr.o.m. den 1 december 1977)

Sakkunnig med undantag av frågor som gäller kommunindelningsreformens verkningar:
Bergqvist, Sven-Runo, departementsråd (fr.o.m. den 1 december 1977)

Sakkunnig för frågor som gäller kommunindelningsreformens verkningar:
Peterson, Carl-Gunnar P., departementsråd (fr.o.m. den 1 december 1977)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 6.

Underbilaga

KOMMITTÉKOSTNADER

JUSTITIEDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1976-06-30	1976-07-01 – 1977-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1977				
Vattenlagsutredningen (Ju 1969:58)	1978: 3	2 501,6	331,6	62,8
Massmedieutredningen (Ju 1970:59)	5	1 744,2	40,9	54,9
Kreditköputredningen (Ju 1971:05)	6	1 082,6	116,9	26,6
1971 års utredning (Ju 1971:08) om behandling av psykiskt avvikande	8	907,5	124,7	84,3
Utredningen (Ju 1972:05) ang. inskrivning av rätt till luftfartyg m. m.	10	705,5	91,1	21,3
Utredningen (Ju 1973:20) om personalens arbetsuppgifter vid kriminalvårdens anstalter	18	424,9	142,6	20,8
Utredningen (Ju 1974:17) ang. översyn av häktningsbestämmelserna	26	280,0	128,6	47,2
Brottsskadeutredningen (Ju 1974:18)	27	239,3	139,4	28,8
Rättshjälpsutredningen (Ju 1975:07)	36	75,8	283,6	54,3
Utredningen (Ju 1975:09) om kvinnlig tronföljd	38	0,1	91,5	./. 10,3
Lagrådsutredningen (Ju 1977:02)	46	–	–	–
Summa		7 961,5	1 490,9	390,7
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1978				
Integritetsskyddskommittén (Ju 1967:62)	1978: 1	1 388,0	197,9	40,4
Samarbetsorganet (Ju 1968:59) för rättsväsendets informationssystem (SARI)	2	7 291,7	4,6	37,8
Familjelagssakkunniga (Ju 1970:52)	4	2 405,3	435,3	79,3
Konkurslagskommittén (Ju 1971:06)	7	1 308,7	304,3	45,9
Utredningen (Ju 1972:04) ang. ny lagstiftning om befordran med järnväg	9	580,7	139,2	14,0
Namnlagsutredningen (Ju 1972:06)	11	280,1	150,4	25,8
Konsumenttjänstutredningen (Ju 1972:07)	12	832,9	199,2	52,2
Utredningen (Ju 1972:12) ang. företagsinteckning	13	333,7	171,0	10,1
Produktansvarskommittén (Ju 1973:08)	14	393,6	..	9,1
Hemförsäljningskommittén (Ju 1973:10)	15	654,1	288,4	59,3
Utredningen (Ju 1973:11) om eventuell reformering av det ekonomiska sanktionssystemet inom straffrätten	16	462,0	150,4	11,4
Utredningen (Ju 1973:17) om utländska övertaganden av svenska företag	17	576,7	299,5	38,1
Energirådet (Ju 1974:03)	19	–	–	–
Försäkringsrättskommittén (Ju 1974:09)	20	298,4	145,2	58,4
Varumärkesutredningen (Ju 1974:10)	21	191,4	1,1	59,7
Massmediekoncentrationsutredningen (Ju 1974:13)	22	263,8	135,8	25,7
Utredningen (Ju 1974:14) om reklam i videogram (RIV)	23	279,5	141,5	33,2

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1977-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1977-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01–10-31	Beräknade utgifter 11-01–12-31	
16,8	0,2	..	0,1	–	411,5	95,1	–	3 008,2
13,8	–	1,5	0,8	..	111,9	–	–	1 856,1
1,4	–	–	..	–	144,9	33,0	–	1 260,5
12,8	–	–	..	–	221,8	83,0	–	1 212,3
3,5	38,5	–	1,1	–	155,5	0,2	–	861,2
17,1	–	–	3,1	–	183,6	78,7	40,0	727,2
56,4	–	28,3	1,4	–	261,9	97,5	9,4	648,8
2,0	–	–	–	..	170,2	83,8	–	493,3
36,6	..	17,8	–	–	392,3	153,9	–	622,0
–	19,2	–	0,1	–	100,5	./. 6,5	–	94,1
–	–	–	–	–	–	94,7	–	94,7
160,4	**57,9**	**47,6**	**6,6**	**–**	**2 154,1**	**713,4**	**49,4**	**10 878,4**
4,9	15,2	–	0,9	–	259,3	99,8	25,0	1 772,1
4,5	14,4	936,3	1,7	–	999,3	256,3	120,0	8 667,3
35,8	–	17,0	0,2	–	567,6	230,1	62,7	3 265,7
14,0	–	–	–	..	364,2	162,4	41,3	1 876,6
7,3	–	–	–	–	160,5	61,8	24,0	827,0
–	–	–	–	–	176,2	64,7	25,0	546,0
10,9	–	–	0,2	–	262,5	137,2	45,0	1 277,6
15,4	–	–	1,1	-	197,6	90,8	24,6	646,7
4,1	19,3	–	..	–	32,5	11,8	17,2	455,1
3,0	0,1	–	–	–	350,8	155,4	50,7	1 211,0
1,1	–	35,7	–	–	198,6	60,5	21,2	742,3
1,5	–	1,6	–	..	340,7	152,0	45,0	1 114,4
–	–	..	..	–	–	..	–	–
19,9	–	–	0,1	–	223,6	104,9	34,1	661,0
11,5	–	–	..	–	72,3	21,0	5,0	289,7
0,8	–	–	0,3	–	162,6	54,3	22,0	502,7
24,7	–	–	0,1	–	199,5	54,5	2,1	535,6

1	2	3	4	5
Ordningsvaktsutredningen (Ju 1974:15)	24	229,8	136,0	31,3
Ungdomsfängelseutredningen (Ju 1974:16)	25	342,6	147,0	50,0
Personvals- och valkretsutredningen (Ju 1974:19)	28	201,6	33,5	10,4
JK-utredningen (Ju 1974:20)	29	207,5	200,3	30,9
1974 års bolagskommitté (Ju 1974:21)	30	235,4	137,9	43,7
Stiftelseutredningen (Ju 1975:01)	31	215,6	146,0	30,5
Småhusköpkommittén (Ju 1975:02)	32	135,6	140,3	26,2
Arrendelagskommittén (Ju 1975:04)	33	144,8	140,6	37,9
Väktarutbildningsutredningen (Ju 1975:05)	34	85,4	113,7	21,8
Hyresrättsutredningen (Ju 1975:06)	35	129,2	127,6	12,7
1975 års polisutredning (Ju 1975:08)	37	108,4	162,4	63,3
Utredningen (Ju 1976:01) om vissa frågor ang. mathållningen vid kriminalvårdens anstalter	39	17,8	69,2	16,0
Upphovsrättsutredningen (Ju 1976:02)	40	39,2	136,0	30,2
Förmögenhetsbrottsutredningen (Ju 1976:04)	41	.	98,3	7,4
Datalagstiftningskommittén (Ju 1976:05) (DALK)	42	–	337,2	28,9
Utredningen (Ju 1976:06) om kriminalvårdsstyrelsens organisation m. m.	43	–	165,8	15,7
Utredningen (Ju 1976:07) om isolering inom kriminalvården	44	–	93,2	5,4
Rättighetsskyddsutredningen (Ju 1977:01)	45	–	103,5	16,9
1977 års sexualbrottskommitté (Ju 1977:03)	47	–	37,9	–
Spionbrottsutredningen (Ju 1977:04)	48	–	29,0	–
Byggnadspantutredningen (Ju 1977:05)	49	–	53,9	2,5
Rättegångsutredningen (Ju 1977:06)	50	–	48,1	3,0
Utredningen (Ju 1977:07) om ställföreträdare för dödsbo i vissa fall m. m.	51	–	–	–
Utredningen (Ju 1977:08) om barnens rätt	52	–	32,9	–
Militäransvarskommittén (Ju 1977:09)	53	–	17,5	4,4
Yttrandefrihetsutredningen (Ju 1977:10)	54	–	–	–
Allmänna advokatbyråkommittén (Ju 1977:11) (ABK)	55	–	–	–
Tomträttskommittén (Ju 1977:12)	56	–	–	–
Konsumentköpsutredningen (Ju 1977:13)	57	–	–	–
Utredningen (Ju 1977:14) om vissa arvsrättsliga frågor	58	–	–	–
Utredningen (Ju 1977:15) rörande rätten till arbetstagares uppfinningar	59	–	–	–
Summa		**19 633,5**	**5 471,6**	**1 089,5**

Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1977

Köplagsutredningen (Ju 1963:51)	1977: 1	1 526,2	175,9	34,7
Åtalsrättskommittén (Ju 1970:63)	9	884,5	37,0	28,2
Sexualbrottsutredningen (Ju 1972:01)	13	525,8	–	2,2
Delegationen (Ju 1973:03) för jämställdhet mellan män och kvinnor[3]	19	3 246,1	283,1	21,3
Frivårdens storstadsutredning (Ju 1973:12)	23	436,4	0,1	–
Utredningen (Ju 1973:13) om arbetsbelastningen i tingsrätterna	24	79,1	–	11,5
Utredningen (Ju 1974:01) om anonymitetsskydd vid beslag och husrannsakan	27	248,6	–	25,2
Fastighetsdatakommittén (Ju 1974:06)	29	1 329,7	109,3	69,1
Bostadsförvaltningsutredningen (Ju 1974:12)	32	270,7	0,3	39,5
Tystnadspliktskommittén (Ju 1975:03)	44	224,8	–	5,7
Expertorgan (Ju 1976:03) på bokförings- och redovisningsområdet	53	–	10,5	12,9
Summa		**8 771,9**	**616,2**	**250,3**

6	7	8	9	10	11	12	13	14
1,1	–	–	–	–	168,4	53,9	25,0	477,1
56,7	–	–	0,3	–	254,0	103,4	28,0	728,0
24,8	–	10,4	1,4	–	80,5	60,8	20,3	363,2
4,2	–	–	–	–	235,4	82,8	20,0	545,7
12,7	–	–	–	–	194,3	81,6	28,9	540,2
4,9	–	370,4	0,1	–	551,9	220,4	25,9	1 013,8
5,8	–	–	0,2	–	172,5	54,9	18,9	381,9
30,2	–	–	–	–	208,7	98,8	168,7	621,0
18,6	–	–	–	–	154,1	43,6	30,0	313,1
1,4	29,1	3,0	0,4	–	174,2	62,2	22,0	387,6
16,9	–	–	0,1	–	242,7	58,1	25,0	434,2
9,8	–	36,2	2,9	–	134,1	6,8	–	158,7
15,9	–	–	0,9	–	183,0	89,0	31,5	342,7
3,9	–	–	0,7	–	110,3	53,6	19,5	183,4
1,4	–	29,1	23,6	–	420,2	337,6	112,5	870,3
17,9	–	–	–	–	199,4	106,6	35,0	341,0
9,6	–	–	–	–	108,2	58,8	22,0	189,0
2,3	–	–	0,1	–	122,8	211,2	74,5	408,5
2,2	–	–	–	–	40,1	115,5	48,3	203,9
0,2	–	–	–	–	29,2	55,0	22,0	106,2
1,4	–	–	–	–	57,8	84,8	20,7	163,3
5,7	–	–	–	–	56,8	97,5	37,0	191,3
–	–	–	–	–	–	50,1	18,1	68,2
2,2	–	–	–	–	35,1	55,4	24,0	114,5
2,2	–	–	–	–	24,1	91,3	31,8	147,2
–	–	–	–	–	–	36,6	40,0	76,6
–	–	–	–	–	–	47,9	43,7	91,6
–	–	–	–	–	–	29,9	22,0	51,9
–	–	–	–	–	–	26,3	23,2	49,5
–	–	–	–	–	–	43,9	41,4	85,3
–	–	–	–	–	–	12,1	27,7	39,8
411,4	**78,1**	**1 439,7**	**35,3**	**–**	**8 525,6**	**4 247,9**	**1 672,5**	**34 079,5**
2,5	78,2	–	–	–	291,3	–	–	1 817,5
1,9	84,6	–	–	–	151,7	–	–	1 036,2
–	–	–	–	–	2,2	–	–	528,0
22,3	59,1	22,9	11,2	50,0	469,9	–	–	3 716,0
0,9	–	–	–	–	1,0	–	–	437,4
0,2	–	–	–	–	11,7	–	–	90,8
–	24,0	–	–	–	49,2	–	–	297,8
16,3	93,8	42,0	16,7	–	347,2	–	–	1 676,9
2,2	–	–	–	–	42,0	–	–	312,7
0,2	–	–	–	–	5,9	–	–	230,7
–	–	–	–	–	23,4	–	–	23,4
46,5	**339,7**	**64,9**	**27,9**	**50,0**	**1 395,5**	**–**	**–**	**10 167,4**

1	2	3	4	5
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1976/77 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Sakkunniga i nordiskt lagstiftningssamarbete m. m.		152,3	1,2	3,1
Arbetsgrupp 1 och 2 för fortsatt översyn av kommittéväsendet (Ju 1976:A)		59,9	16,2	2,4
Diverse myndigheter		–	–	–
Diverse personer		–	2,1	–
Gemensamma kostnader		–	283,6	–
Utestående reseförskott		–	–	–
	Summa	**212,2**	**303,1**	**5,5**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 5,4 milj. kr för samtliga departement) bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för departementet
[3] Utredningsuppdraget har överlämnats till kommittén (Ju 1976:08) för att utreda frågor om jämställdhet mellan män och kvinnor, m. m. Se redogörelse under arbetsmarknadsdepartementet

6	7	8	9	10	11	12	13	14
–	–	–	–	–	4,3			
–	–	–	–	–	18,6			
–	–	–	–	348,2	348,2			
–	–	–	–	–	2,1			
–	1,2	19,4	273,3	–	577,5			
4,8	–	–	-	–	4,8			
4,8	**1,2**	**19,4**	**273,3**	**348,2**	**955,5**			

UTRIKESDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1976-06-30	1976-07-01–1977-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1977				
Utredningen (UD 1977:02) om Sveriges utvecklingssamarbete på industriområdet[3]	1978:5	–	–	–
Summa		–	–	–
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1978				
Delegationen (UD 1972:02) för utveckling av folkrättens regler om humanitet i krig	1978:1	285,0	97,4	7,4
Biståndspolitiska utredningen (UD 1972:03)[3]	2	632,3	192,6	44,3
Nedrustningsdelegationen (UD 1976:01)	3	–	–	9,5
Utredningen (UD 1977:01) om det svenska kultur- och informationsutbytet med utlandet	4	–	90,1	2,3
Kommittén (UD 1977:03) för de svenska förberedelserna inför FN:s konferens om vetenskap och teknologi för utveckling[3]	6	–	–	–
Summa		917,3	380,1	63,5
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1976/77 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Beredningen för studiestöd och humanitärt bistånd till afrikanska flyktingar och nationella befrielserörelser			–	45,2
Svenska UNICEF-kommittén			–	4,9
Brådskande utredningar på nedrustningsområdet			–	–
Summa			–	50,1

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader ca 5,4 milj. kr för samtliga departement) bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för departementen
[3] Kostnaderna bestrids av andra medel än kommittéanslaget

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1977-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1977-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, *institution*, m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01–10-31[2]	Beräknade utgifter 11-01–12-31	
–	–	–	–	–	–	67,3	30,0	97,3
–	–	–	–	–	–	**67,3**	**30,0**	**97,3**
–	–	–	–	–	104,8	21,6	10,0	421,4
8,6	156,3	–	11,6	–	413,4	128,5	80,0	1 254,2
1,3	–	–	–	–	10,8	6,0	3,0	19,8
–	–	–	0,1	–	92,5	157,8	80,0	330,3
–	–	–	–	–	–	3,1	20,0	23,1
9,9	**156,3**	–	**11,7**	–	**621,5**	**317,0**	**193,0**	**2 048,8**
1,1	–	–	–	–	46,3			
–	–	–	–	–	4,9			
–	–	–	–	45,0	45,0			
1,1	–	–	–	**45,0**	**96,2**			

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1976-06-30	1976-07-01–1977-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1977				
Krigsmaktens förvaltningsutbildningsutredning (Fö 1971:01)	1978: 2	1 226,2	64,0	36,8
Ledningsgruppen (Fö 1971:03) för fortsatt utveckling av försvarets planerings- och programbudgetsystem (PPBG)	3	868,9	–	–
1973 års vapenfriutredning (Fö 1973:01)	5	164,5	48,3	142,6
1974 års försvarsutredning (Fö 1974:04)	7	1 265,7	238,5	113,4
Utredningen (Fö 1975:04) om inflytande m. m. inom värnpliktsutbildningen	12	68,9	49,9	23,9
Utredningen (Fö 1976:01) om statsbidrag till fritidssysselsättningar för värnpliktiga	13	0,5	–	16,1
Summa		**3 594,7**	**400,7**	**332,8**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1978				
Försvarets fredsorganisationsutredning (Fö 1968:20)	1978: 1	2 563,9	308,9	134,3
Militära pensionsåldersdelegationen (Fö 1971:04)	4	403,0	60,8	7,3
Försvarsmaktens ledningsutredning (Fö 1974:03)	6	830,2	360,2	128,6
Tjänstereglementsutredningen (Fö 1974:05)	8	89,7	72,6	43,0
Beredningen (Fö 1975:01) för det fortsatta arbetet om kvinnan i försvaret (BKF)	9	117,2	116,6	80,3
Försvarets gymnasieutredning (Fö 1975:02)	10	62,5	208,0	29,2
1975 års skyddsrumsutredning (Fö 1975:03)	11	56,6	–	65,0
Värnpliktsinflytandekommittén (VIK) (Fö 1977:01)	14		2,7	–
Utredningen (Fö 1977:02) rörande datasystemens sårbarhet, Sårbarhetskommittén (SÅRK)	15		–	–
Fredstandvärd-80 (Fö 1977:03)	16		11,1	–
Utredningen (Fö 1977:04) om överföring av civilförsvarets ordnings- och bevakningsuppgifter till andra myndigheter	17		–	–
Summa		**4 123,1**	**1 140,9**	**487,7**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1977				
1972 års värnpliktsutredning (Fö 1972:01)	1977: 5	1 480,6	38,8	13,6
1974 års underrättelseutredning (Fö 1974:01)	7	682,2	0,2	–
Summa		**2 162,8**	**39,0**	**13,6**

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1977-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1977-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01–10-31	Beräknade utgifter 11-01–12-31	
12,9	–	–	29,1	–	142,8	0,6	–	1 369,6
–	–	–	2,4	–	2,4	–	–	871,3
24,1	53,4	–	0,8	–	269,2	–	–	433,7
49,6	60,7	4,8	11,7	–	478,7	7,3	–	1 751,7
4,0	–	0,3	4,2	–	82,3	0,5	–	151,7
8,8	–	–	0,4	–	25,3	6,5	–	32,3
99,4	**114,1**	**5,1**	**48,6**	–	**1 000,7**	**14,9**	–	**4 610,3**
49,2	0,5	4,6	20,8	–	518,3	154,9	95,0	3 332,1
–	–	–	15,0	–	83,1	30,4	12,0	528,5
64,5	76,1	8,0	25,3	–	662,7	225,8	90,0	1 808,7
2,9	–	–	0,9	–	119,4	71,5	18,0	298,6
39,1	–	30,0	3,3	–	269,3	118,2	20,0	524,7
15,8	–	–	28,7	–	281,7	97,0	55,0	496,2
3,7	–	–	0,1	–	68,8	1,2	4,0	130,6
–	–	–	–	–	2,7	33,5	30,0	66,2
–	–	–	–	–	–	38,8	60,0	98,8
–	–	–	–	–	11,1	50,7	35,0	96,8
–	–	–	–	–	–	0,2	12,0	12,2
175,2	**76,6**	**42,6**	**94,1**	–	**2 017,1**	**822,2**	**431,0**	**7 393,4**
6,9	–	–	5,8	–	65,1	–	–	1 545,7
–	–	–	0,8	–	1,0	–	–	683,2
6,9	–	–	**6,6**	–	**66,1**	–	–	**2 228,9**

1	2	3	4	5
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1976/77 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Diverse myndigheter			88,7	–
Diverse firmor			–	–
Diverse personer			227,1	130,0
Gemensamma kostnader			3,8	7,4
Utestående reseförskott			–	–
Summa			**319,6**	**137,4**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 5,4 milj. kr för samtliga departement) bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för departementen

6	7	8	9	10	11	12	13	14
13,5	–	–	–	–	102,2	–		
–	–	5,2	–	–	5,2	–		
10,2	–	–	–	–	367,3	122,9		
13,5	–	34,0	2,8	–	61,5	145,4		
–	–	–	–	–	–	2,0		
37,2	**–**	**39,2**	**2,8**	**–**	**536,2**	**270,3**		

SOCIALDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1976-06-30	1976-07-01 – 1977-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1977				
Handikapputredningen (S 1966:38)	1978: 1	2 664,4	96,6	43,6
Socialutredningen (S 1969:29)	3	6 104,2	743,9	198,8
Sjukvårdskostnadsutredningen (S 1970:32)	4	867,5	186,0	–
Arbetsgruppen (S 1975:01) för social information	17	3 508,2	7,6	44,7
Sakkunnig (S 1975:03) med uppdrag att utreda vissa frågor rörande kronisk toxicitet	19	–	–	–
Utredningen (S 1976:04) om samordning av viss produktion vid statens bakteriologiska laboratorium med AB Kabis verksamhet	22	–	20,9	2,3
Utredningen (S 1977:05) om vissa frågor rörande sjukvården för äldre	28	–	–	–
Summa		**13 144,3**	**1 055,0**	**289,4**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1977				
Socialdepartementets sjukvårdsdelegation (S 1966:39)	1978: 2	2 190,3	211,1	67,0
Pensionskommittén (S 1970:40)	5	1 691,4	333,2	84,0
Barnomsorgsgruppen (S 1973:07)	6	702,8	470,8	51,3
Barnmiljöutredningen (S 1973:08)	7	1 066,1	7,4	11,6
Familjestödsutredningen (S 1974:01)	8	1 160,6	463,6	39,8
Medicinalansvarskommittén (S 1974:02)	9	625,1	266,7	94,7
Nykterhetsvårdens erkända och enskilda vårdanstalters personalorganisationsutredning (S 1974:04) (NEPO)	10	289,2	117,5	43,7
Delegationen (S 1974:05) för social forskning	11	297,9	306,0	88,1
Pensionärsundersökningen (S 1974:06)	12	1 814,4	456,8	52,0
Regionsjukvårdsutredningen (S 1974:07)	13	340,8	270,6	74,3
Hälsovårdsstadgeutredningen (S 1974:08)	14	1 723,0	246,8	34,2
Utredningen (S 1974:09) beträffande sjukvård i livets slutskede (SLS)	15	351,6	249,8	10,5
Ledningsgruppen (S 1974:11) för försöksverksamhet inom socialvården	16	330,3	252,1	27,3
Socialpolitiska samordningsutredningen (S 1975:02)	18	265,6	316,6	62,7
Hälso- och sjukvårdsutredningen (S 1975:04)	20	7,6	161,2	32,2
Planeringsgruppen för barnomsorg (S 1976:03)	21	28,4	131,0	27,9
Utredningen (S 1976:05) om sjukvården i krig	23	–	–	19,2
Prostitutionsutredningen (S 1977:01)	24	–	–	–
Utredningen (S 1977:02) om sjukvårdens inre organisation	25	–	–	–
Tobakskommittén (S 1977:03)	26	–	–	–
Utredningen (S 1977:04) om narkotikamissbrukets omfattning	27	–	9,2	–
Ledningsgruppen (S 1977:06) för narkotikafrågor	29	–	33,3	1,9
Utredningen (S 1977:07) om barnolycksfall	30	–	–	–
Utredningen (S 1977:08) om frågan om kontinuitet i kontakterna mellan patient och läkare i den öppna vården m. m.	31	–	–	–
Utredningen (S 1977:09) om verksamheten vid statens bakteriologiska laboratorium (SBL)	32	–	–	–
Utredningen (S 1977:10) om den allmänna försäkringens ADB-system (ALLFA)	33	–	–	–

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1977-07-01--12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1977-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01--10-31	Beräknade utgifter 11-01--12-31	
22,9	212,4	–	2,0	–	337,5	23,8	–	3 025,7
112,9	1,3	–	0,7	–	1 057,6	470,5	79,8	7 712,1
4,9	–	–	–	–	190,9	39,8	9,4	1 107,6
1,0	933,9	155,0	428,3	–	1 570,5	16,5	5,0	5 100,2
–	–	–	–	–	–	–	–	–
0,4	–	–	–	–	23,6	–	–	23,6
–	–	8,2	–	–	8,2	80,8	40,0	129,0
142,1	**1 147,6**	**163,2**	**431,0**	**–**	**3 188,3**	**631,4**	**1 342,0**	**14 072,5**
2,7	–	–	–	–	280,8	86,4	50,0	2 607,5
29,9	10,6	–	0,5	–	458,2	259,0	40,0	2 448,6
64,7	10,0	11,4	28,1	–	636,3	223,6	92,0	1 654,7
–	47,9	–	20,1	–	87,0	6,8	25,0	1 184,9
11,9	10,0	26,2	3,6	–	555,1	263,3	110,0	2 089,0
12,0	–	–	3,4	–	376,8	108,3	130,0	1 240,2
25,5	1,6	–	1,0	–	189,3	45,7	20,0	544,2
21,8	–	–	0,7	–	416,6	179,3	85,0	978,8
38,8	–	28,2	0,3	–	576,1	174,4	80,0	2 644,9
143,0	–	40,9	6,3	–	535,1	156,1	110,0	1 142,0
35,5	–	–	0,9	–	317,4	142,2	62,0	2 244,6
1,2	–	1,7	1,6	138,0	402,8	103,6	78,0	936,0
72,9	–	–	0,4	–	352,7	108,4	30,0	821,4
19,9	–	–	–	–	399,2	149,5	85,0	899,3
33,6	–	–	4,9	–	231,9	71,7	110,0	421,2
17,7	–	81,7	13,7	–	272,0	87,1	90,0	477,5
5,2	–	3,9	0,4	–	28,7	54,5	44,0	127,2
1,3	–	0,9	0,1	–	2,3	53,7	30,0	86,0
–	–	–	–	–	–	33,5	40,0	73,5
–	–	–	–	–	–	15,8	12,0	27,8
–	1,0	0,3	–	–	10,5	40,9	85,0	136,4
1,1	–	–	0,1	–	36,4	73,7	130,0	240,1
–	–	–	–	–	–	41,1	30,0	71,1
–	–	–	–	–	–	41,0	58,0	99,0
–	–	–	–	–	–	–	28,0	28,0
–	–	–	–	–	–	80,0	132,0	212,0

1	2	3	4	5
Utredningen (S 1977:11) om läkemedelsinformation	34	–	–	–
Omsorgskommittén (S 1977:12)	35	–	–	–
Fluorberedningen (S 1977:13)	36	–	–	–
Utredningen (S 1977:14) om huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset	37	–	–	–
Beredningsgruppen (S 1977:15) för frågor angående telefon för handikappade m. m.	38	–	–	–
Samhällsstödet till ensamstående föräldrar m. m. (S 1977:16)	39	–	–	–
Utredningen (S 1977:17) för översyn av THX-frågan m. m.	40	–	–	–
Utredningen (S 1977:18) med uppdrag att se över läkemedelskontrollens mål, arbetsuppgifter och finansiering	41	–	–	–
Beredningsgruppen (S 1977:19) för att förbereda det internationella barnåret 1979	42	–	–	–
Summa		**12 885,1**	**4 303,7**	**822,4**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1977				
1968 års barnstugeutredning (S 1969:31)	1976: 4	5 449,9	32,2	–
Sakkunnig (S 1974:10) för utredning av vissa frågor rörande utbildning av läkare med utländsk examen	26	29,2	–	–
Yrkesskadeförsäkringskommittén (S 1971:01)	1977:06	1 540,8	40,8	59,7
Utredningen (S 1974:03) angående översyn av besvärsorganisationen inom socialförsäkringen m. m.	11	359,8	25,3	28,8
Arbetsgruppen (S 1975:05) för behandling av vissa frågor i anledning av betänkande om föräldraförsäkringen	23	56,6	–	–
Utredningsman (S 1976:01) med uppdrag att utreda samverkan mellan sjukvårdshuvudmännen och handikappinstitutet m. m.	24	14,8	22,5	23,3
Beredningsgruppen (S 1976:02) för frågor avseende alkoholpolitiken	25	40,6	3,2	85,1
Summa		**7 491,7**	**124,0**	**196,9**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1976/77 för sakkunniga biträden inom socialdepartementet m. m.				
Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande (NUU)			506,7	112,1
Statens handikappråd			605,0	27,3
Diverse myndigheter			–	–
Diverse personer			58,7	13,8
Gemensamma kostnader			1,7	9,6
Utestående reseförskott			–	–
Summa			**1 172,1**	**162,8**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.

[2] Hyreskostnaderna för kommittéer ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 5,4 milj. kr för samtliga departement) bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för departementen

6	7	8	9	10	11	12	13	14
–	–	–	–	–	–	13,9	18,0	31,9
–	–	–	–	–	–	52,5	100,0	152,5
–	–	–	–	–	–	0,8	6,0	6,8
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	2,0	5,0	7,0
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	20,0	20,0
–	–	–	–	–	–	–	40,0	40,0
–	–	–	–	–	–	–	–	–
538,7	**81,1**	**195,2**	**86,1**	**138,0**	**6 165,2**	**2 666,8**	**1 975,0**	**23 694,1**
–	–	–	0,2	–	32,4	–	–	5 482,3
–	0,4	–	–	–	0,4	–	–	29,6
48,5	38,1	–	–	–	187,1	–	–	1 727,9
9,5	35,7	–	–	–	99,3	–	–	459,1
9,8	2,2	16,3	–	–	28,3	6,5	–	91,4
–	–	0,6	–	–	46,4	–	–	61,2
7,9	34,7	–	–	–	130,9	–	–	171,5
75,7	**111,1**	**16,9**	**0,2**	**–**	**524,8**	**6,5**	**–**	**8 023,0**
38,5	0,2	13,0	27,2	–	697,7			
32,2	147,8	1,7	66,8	6,7	887,5			
–	–	–	–	3 449,0	3 449,0			
–	–	–	–	–	72,5			
1,3	–	–	91,4	–	104,0			
10,0	–	–	–	–	10,0			
82,0	**148,0**	**14,7**	**185,4**	**3 455,7**	**5 220,7**			

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1976-06-30	1976-07-01–1977-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1977				
1969 års vägutredning (K 1970:35)	1978: 3	633,7	187,0	34,6
Sjöräddningsutredningen (K 1970:42)	4	358,9	13,8	4,3
Bilarbetstidsutredningen (K 1972:08)	7	751,7	11,9	48,9
Sakkunnig (K 1975:04) med uppdrag att behandla frågan om huvudmannaskaps- och ägareförhållanden vad avser färjetrafiken mellan Gotland och fastlandet	10	2,5	–	9,0
Stockholmsregionens allmänflygutredning (K 1975:08)	13	87,9	107,2	114,4
Brommautredningen (K 1976:03)	17	–	6,4	40,8
Summa		**1 834,7**	**326,3**	**252,0**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1978				
Trafikpolitiska delegationen (K 1965:38)	1978: 1	294,0	–	–
Befälsbemanningsutredningen (K 1970:29)	2	831,2	55,5	56,8
Sakkunniga (K 1972:01) för att leda visst utrednings- och utvecklingsarbete i fråga om metoder för märkning av olja i fartyg (UMOF)[3]	5	287,5	–	8,3
Trafikpolitiska utredningen (K 1972:07)	6	2 025,7	371,5	87,7
Fartygsmiljöutredningen (K 1973:04)	8	361,4	96,9	89,5
Trafiksäkerhetsutredningen (K 1973:07)	9	1 086,7	298,6	103,6
1975 års Öresundsdelegation (K 1975:06)	11	959,7	322,8	188,2
Sakkunnig (K 1975:07) med uppdrag att utreda vissa säkerhetsfrågor vid användning av truckar	12	11,4	–	6,8
Sjömanspensionsutredningen (K 1975:09)	14	78,1	124,7	41,4
Utredningen (K 1976:01) om samverkansmöjligheterna hos vissa affärsverks och myndigheters verkstadsrörelser m. m.	15	36,8	133,7	23,2
Körkortsutredningen (K 1976:02)	16	–	127,9	25,6
Utredningen (K 1976:04) om vissa bidrags- och författningsfrågor avseende cykeltrafiken	18	–	–	3,9
SMHI-utredningen (K 1977:01)	19	–	23,8	–
Typbesiktningsutredningen (K 1977:02)	20	–	20,8	–
Utredningen (K 1977:03) om huvudmannaskap för driften av Göta kanal	21	–	–	–
Utredningen (K 1977:04) angående vissa containerfrågor	22	–	–	–
Sjöfartspolitiska utredningen (K 1977:05)	23	–	–	–
Summa		**5 972,5**	**1 576,2**	**635,0**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1977				
Trafikbullerutredningen (K 1970:33)	1977: 3	3 571,2	–	4,7
Utredningen (K 1970:45) om samordning av lotsningen i Göteborgsområdet m. m.	7	166,0	0,5	–
Flaggutredningen (K 1973:01)	11	331,9	29,8	25,7
Utredningen (1974:01) avseende regionalt gällande generella trafikrabatter	15	1 054,9	78,8	32,0
Trafiknämndsutredningen (K 1974:03)	16	198,5	0,1	12,5
Summa		**5 322,5**	**109,2**	**74,9**

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1977-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1977-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01–10-31	Beräknade utgifter 11-01–12-31	
28,1	–	–	8,5	–	258,2	92,2	–	984,1
–	–	–	–	–	18,1	2,4	–	379,4
1,5	88,4	16,4	0,1	–	167,2	12,1	–	931,0
–	–	–	–	–	9,0	–	–	11,5
36,5	–	135,3	0,1	–	393,5	111,8	–	593,2
64,4	–	553,2	14,0	–	678,8	566,7	–	1 245,5
130,5	**88,4**	**704,9**	**22,7**	–	**1 524,8**	**785,2**	–	**4 144,7**
–	–	–	–	–	–	0,8	–	294,8
42,5	–	46,6	0,7	–	202,1	97,7	14,0	1 145,0
2,1	–	241,8	–	–	252,2	20,7	40,0	600,4
24,0	–	–	9,8	–	493,0	234,3	110,0	2 863,0
18,3	–	–	6,7	–	211,4	68,0	19,5	660,3
19,9	13,5	279,8	0,4	–	715,8	122,1	250,0	2 174,6
123,9	–	2 687,2	25,6	–	3 347,7	216,6	300,0	4 824,0
0,2	–	–	–	–	7,0	2,2	4,0	24,6
8,4	–	–	7,5	–	182,0	47,0	18,0	325,1
12,3	–	26,1	–	–	195,3	141,3	61,0	434,4
23,4	–	13,2	5,6	–	195,7	83,9	55,0	334,6
5,2	–	–	–	–	9,1	5,2	10,0	24,3
0,4	–	–	–	–	24,2	6,2	20,0	50,4
0,5	–	–	–	–	21,3	55,8	34,0	111,1
–	–	–	–	–	–	1,0	20,0	21,0
–	–	–	–	–	–	42,5	30,3	72,8
–	–	–	–	–	–	53,1	125,0	178,1
281,1	**13,5**	**3 294,7**	**56,3**	–	**5 856,8**	**1 198,4**	**1 110,8**	**14 138,5**
1,6	–	–	–	–	6,3	–	–	3 577,5
–	–	–	–	–	0,5	–	–	166,5
5,8	42,0	–	0,2	–	103,5	–	–	435,4
30,0	46,4	1,5	0,6	–	189,3	–	–	1 244,2
0,5	–	–	23,4	–	36,5	–	–	235,0
37,9	**88,4**	**1,5**	**24,2**	–	**336,1**	–	–	**5 658,6**

1	2	3	4	5
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1976/77 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Diverse personer		–	150,4	–
Gemensamma kostnader		–	72,3	–
Utestående reseförskott		–	–	–
Summa		–	222,7	–
Sakkunniga i nordiskt lagstiftningsarbete m. m.				
Svenska sakkunniga (K 1967:37) inom Nordisk kommitté för trafiksäkerhetsforskning (NKT)		175,6	1,5	30,0
Nordisk kommitté (K 1967:38) för transportekonomisk forskning (NKTF)		405,3	18,6	16,9
Nordiskt trafiksäkerhetsråd (K 1971:02) (NTR)		201,7	47,2	12,4
Nordisk ämbetsmannakommitté (K 1971:04) för transportfrågor (NÄT)		168,5	./.2,0	67,5
Svenska sakkunniga (K 1971:05) inom Nordisk kommitté för vägtrafiklagstiftning (NKV)		99,2	–	4,3
Nordisk bilteknisk kommitté (K 1975:03) (NBK)		9,5	–	1,4
Summa		1 059,8	65,3	132,5

[1] I beloppet ingår löneko stnadspålägg.
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 5,4 milj. kr för samtliga departement) bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för departementen
[3] Kostnaderna bestrids av jordbruksdepartementet med 65,3 tkr 1976/77 samt 6,9 tkr 1977/78. Kostnaderna bestrids av kommundepartementet med 113,3 tkr 1976/77 samt 6,9 tkr 1977/78.

6	7	8	9	10	11	12	13	14
0,2	–	–	–	–	150,6	56,8	–	207,4
–	–	–	10,8	–	83,1	170,0	–	253,1
5,2	–	–	–	–	5,2	3,0	–	8,2
5,4	**–**	**–**	**10,8**	**–**	**238,9**	**229,8**	**–**	**468,7**
19,8	–	–	0,7	–	52,0	11,6	10,0	249,2
10,2	0,9	–	2,3	21,6	70,5	30,2	22,2	528,2
27,8	5,4	38,6	–	–	131,4	29,8	10,0	372,9
34,5	–	./.4,1	10,1	–	106,0	51,4	10,0	335,9
11,9	–	–	–	–	16,2	3,4	–	118,8
7,9	–	–	–	–	9,3	1,5	–	20,3
112,1	**6,3**	**34,5**	**13,1**	**21,6**	**385,4**	**127,9**	**52,2**	**1 625,3**

Ekonomidepartementet

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1976-06-30	1976-07-01–1977-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1977				
Utrikeshandelsstatistikutredningen (Fi 1974:06)	1978: 3	219,3	71,9	34,5
Utredningen om enkronemyntets metallinnehåll (E 1976:01)	7	–	–	11,7
Summa		**219,3**	**71,9**	**46,2**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1978				
1968 års kapitalmarknadsutredning (Fi 1969:59)	1978: 8	583,7	35,5	82,1
Utredningen (Fi 1970:70) rörande förhållandet mellan bankgiro och postgiro	2	35,4	–	–
Betalningsbalansdelegationen (Fi 1975:02)	4	7,8	–	1,7
Utredningen (Fi 1975:03) om löntagarna och kapitaltillväxten	5	119,7	318,6	51,4
Finansieringsbolagskommittén (Fi 1975:08)	6	8,9	–	41,5
Kommitté med uppdrag att utreda frågan om behovet av framtida folk- och bostadsräkningar (E 1976:02)	8	–	37,0	7,6
Banklagsutredningen (Fi 1976:04)	9	–	–	17,6
Utredningen (E 1977:01) angående statistiska centralbyråns uppgiftssamling	10	–	–	–
Utredningen (E 1977:02) om lönsparande	11	–	–	–
Kommittén med uppdrag att utreda med valutaregleringen sammanhängande spörsmål (E 1977:03)	12	–	–	–
Statistiska centralbyråns framtida behov av utrustning för automatisk databehandling (E 1977:04)	13	–	–	–
Utredningen (E 1977:05) angående översyn av lagen om försäkringsrörelse m. m.	14	–	–	–
Summa		**755,5**	**389,1**	**201,9**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1977				
Fondbörsutredningen (Fi 1967:32)		1 319,3	–	35,6
Summa		**1 319,3**	**–**	**35,6**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1976/77 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
1975 års långtidsutredning (Fi 1975:A)		679,8	11,6	–
Gemensamma kostnader				
Utestående reseförskott				
Summa		**679,8**	**11,6**	**–**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg

[2] Hyreskostnaderna för kommittéer ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 5,4 milj. kr för samtliga departement) bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för departementen

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1977-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1977-12-31 (summa av kolumnerna 2, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01–10-31	Beräknade utgifter 11-01–12-31	
5,8	26,9	11,7	–	–	150,8	–	–	370,1
2,1	–	–	–	–	13,8	0,6	–	14,4
7,9	**26,9**	**11,7**	**–**	**–**	**164,6**	**14,4**	**–**	**384,5**
3,1	–	–	0,9	–	119,6	49,5	14,3	767,1
–	–	–	–	–	–	–	–	35,4
–	–	–	–	–	1,7	–	0,3	9,8
21,3	–	606,2	3,3	–	1 000,8	250,5	110,0	1 481,0
13,0	–	–	–	–	54,5	28,6	52,2	144,2
7,7	–	–	5,3	–	57,6	118,0	49,3	224,9
–	–	–	0,5	–	18,1	36,8	10,0	64,9
–	–	–	–	–	–	10,8	13,8	24,6
–	–	–	–	–	–	28,0	34,2	62,2
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	6,4	30,0	36,4
–	–	–	–	–	–	–	–	–
45,1	**–**	**606,2**	**10,0**		**1 252,3**	**528,6**	**314,1**	**2 850,5**
4,7	42,4	1,8	–	–	84,5	–	–	1 403,8
4,7	**42,4**	**1,8**	**–**	**–**	**84,5**	**–**	**–**	**1 403,8**
–	253,5	91,9	0,1	–	357,1	29,4 1,5 1,1		
–	**253,5**	**91,9**	**0,1**	**–**	**357,1**	**32,0**		

BUDGETDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1976-06-30	1976-07-01–1977-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1977				
Utredningen (Fi 1959:37) om universitetens egendomsförvaltning	1978: 1	90,1	–	–
Företagsskatteberedningen (Fi 1970:77)	3	2 009,9	657,2	210,7
Utredningen (Fi 1971:01) om beskattning av utländska artister	4	453,7	130,5	52,2
Livförsäkringsskattekommittén (Fi 1971:07)	6	1 239,1	183,9	85,9
Kustövervakningsutredningen (Fi 1974:04)	12	183,4	52,7	11,0
Besparingsutredningen (Fi 1975:01)	14	252,9	189,2	27,8
Energiskatteutredningen (Fi 1975:07)	16	45,1	62,1	18,0
Utredningen (B 1976:01) om avdrag för gåvor	17	–	–	21,8
1976 års kommunalekonomiska utredning (Fi 1976:06)	21	–	378,3	17,1
Utredningen (B 1977:02) om vissa personaladministrativa informationsbehandlingsfrågor	23	–	28,9	11,6
Utredningen (B 1977:03) om bokföringen inom jordbruket	24	–	–	–
Utredningen (B 1977:04) om vissa organisatoriska frågor med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område	25	–	–	–
Summa		**4 274,2**	**1 682,8**	**456,1**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av år 1978				
1969 års punktskatteutredning (Fi 1970:57)	1978: 2	296,1	217,1	49,8
Mervärdeskatteutredningen (Fi 1971:05)	5	145,2	132,2	39,7
1972 års skatteutredning (Fi 1972:02)	7	2 216,9	516,9	124,1
Utredningen (Fi 1972:06) om underställning av avtal	8	–	–	–
Utredningen (Fi 1973:01) om säkerhetsåtgärder m. m. i skatteprocessen	9	987,3	127,9	75,2
Sakkunnig (Fi 1973:02) med uppdrag att utreda frågan om förvaltningen av Drottningholms kungsgård	10	1,6	–	7,4
Revisions- och rationaliseringsutredningen (Fi 1974:02)	11	43,2	85,7	8,5
Utredningen (Fi 1974:05) angående den statliga personalutbildningens fortsatta inriktning och organisation	13	273,6	50,3	54,7
Skattetilläggsutredningen (Fi 1975:06)	15	193,5	151,1	91,7
Utredningen (Fi 1976:02) om beskattning av tjänstepensioner	18	3,3	–	56,8
Företagsobeståndskommittén (Fi 1976:03)	19	–	293,6	32,6
1976 års fastighetstaxeringskommitté (Fi 1976:05)	20	–	77,2	41,1
Förvaltningsutredningen (B 1977:01)	22	–	52,5	1,7
Vägtrafikskatteutredningen (B 1977:05)	26	–	–	–
Stämpelskatteutredningen (B 1977:06)	27	–	9,4	–
Utredningen (B 1977:07) med uppdrag att utreda frågan om lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län	28	–	–	–
Monopolutredningen (B 1977:08)	29	–	–	–
Delegationen (B 1977:09) för företagens uppgiftslämnande m. m.	30	–	–	–
Summa		**4 160,7**	**1 713,9**	**583,3**

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1977-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1977-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01–10-31	Beräknade utgifter 11-01–12-31	
2,1	–	..	–	–	2,1	0,8	56,0	149,0
60,9	22,2	153,2	1,8	..	1 106,0	400,8	364,0	3 880,7
..	–	–	0,8	–	183,5	59,1	54,0	750,3
10,3	–	..	–	–	280,1	80,3	–	1 599,5
2,3	–	....	–	–	66,0	11,8	–	261,2
2,3	21,9	..	2,8	–	244,0	–	–	496,9
1,9	–	3,3	0,2	138,9	224,4	–	–	269,5
–	–	–	–	–	21,8	–	–	21,8
32,1	37,1	9,6	2,8	–	477,0	383,1	202,0	1 062,1
2,5	–	–	1,4	–	44,4	7,0	–	51,4
..	–	–	–	–	–	9,3	3,5	12,8
–	–	–	–	–	–	57,7	54,6	112,3
114,4	**81,2**	**166,1**	**9,8**	**138,9**	**2 649,3**	**1 009,9**	**734,1**	**8 667,5**
0,7	0,4	–	–	–	268,0	20,4	32,5	617,0
9,0	–	–	3,9	–	184,8	77,9	24,3	432,2
45,2	50,9	1,6	16,0	–	754,7	281,8	99,0	3 352,4
–	–	–	–	–	–	–	10,0	10,0
60,5	–	–	4,6	–	268,2	132,3	95,4	1 483,2
–	–	..	–	–	7,4	11,4	–	20,4
–	–	–	1,2	–	95,4	66,0	26,5	231,1
5,4	43,7	17,7	0,1	–	171,9	64,3	67,5	577,3
17,9	71,3	–	–	–	332,0	87,4	49,7	662,6
–	–	–	0,6	–	57,4	33,3	10,0	104,0
53,0	–	–	1,7	–	380,9	169,6	87,9	638,4
0,1	–	–	–	–	118,4	79,6	131,2	329,2
1,6	–	0,8	–	–	56,6	172,8	136,0	365,4
–	–	–	–	–	–	20,7	34,5	55,2
..	–	–	–	–	9,4	48,2	22,0	79,6
–	..	–	–	–	–	43,4	28,3	71,7
..	–	–	..	–	–	11,7	55,3	67,0
–	–	–	–	..	–	109,5	181,1	290,6
193,4	**166,3**	**20,1**	**28,1**	**–**	**2 705,1**	**1 430,3**	**1 091,2**	**9 387,3**

1	2	3	4	5
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1977				
Byggnadsindexkommittén (Fi 1968:43)	1977: 3	1 188,2	24,8	–
Delegationen (Fi 1970:67) för förvaltningsdemokrati	5	2 299,5	86,9	32,3
Hemvistsakkunniga (Fi 1970:71)	7	1 109,9	32,3	11,9
Datasamordningskommittén (Fi 1971:03)	10	2 299,9	61,5	13,5
Kommunalekonomiska utredningen (Fi 1971:08)	13	2 407,8	245,3	46,6
Bostadsskattekommittén (Fi 1972:08)	16	872,2	0,3	–
Varusmugglingsutredningen (Fi 1973:04)	19	667,4	5,8	6,2
1976 års skatteutjämningsutredning (Fi 1975:09)	27	125,6	127,5	35,8
Tidskriftsutredningen (Fi 1976:01)	28	1,1	–	40,8
Summa		**10 971,6**	**584,4**	**187,1**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1976/77 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Diverse personer			–	–
Gemensamma kostnader			–	–
Utestående reseförskott			–	–
Summa			–	–

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 5,4 milj. kr för samtliga departement) bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för departementen

6	7	8	9	10	11	12	13	14
–	32,8	–	–	–	57,6	–	–	1 245,8
2,3	99,5	9,5	0,3	–	230,8	–	–	2 530,3
6,3	75,5	–	–	–	126,0	–	–	1 235,9
0,3	85,2	2,5	0,2	–	163,2	–	–	2 463,1
6,4	145,7	8,7	2,5	–	455,2	–	–	2 863,0
–	6,9	–	–	–	7,2	–	–	879,4
–	33,0	–	–	–	45,0	–	–	712,4
7,3	–	–	–	–	170,6	–	–	296,2
2,5	22,7	39,6	0,5	20,0	126,1	–	–	127,2
25,1	**501,3**	**60,3**	**3,5**	**20,0**	**1 381,7**	–	–	**12 353,3**
–	–	–	–	–	–	3,3		
–	–	–	–	–	–	77,3		
34,4	–	–	–	–	34,4	35,5		
34,4	–	–	–	–	**34,4**	**116,1**		

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1976-06-30	1976-07-01–1977-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1977				
Dataarkiveringskommittén (U 1968:48)	1978: 2	1 592,8	86,7	78,8
Organisationskommittén (U 1970:60) för högre musikutbildning (OMUS)	5	4 108,6	871,3	176,5
Organisationskommittén (U 1970:62) för högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland	6	2 139,3	50,1	18,1
Utredningen (U 1970:63) om skolans inre arbete (SIA)	7	7 174,6	86,2	10,7
Uppsala domkyrkas restaureringskommitté (U 1971:09)[3]	8	–	–	–
Utredningen (U 1971:13) angående den fortsatta verksamheten med radio och television inom utbildningsväsendet	9	1 458,2	56,0	30,5
Ämbetsmannakommittén (U 1971:14) för nordiskt kulturellt samarbete[4]	1975:31	211,3	22,6	9,2
Forskningsrådsutredningen (U 1972:02)	1978:10	1 380,6	307,0	48,1
Folkhögskoleutredningen (U 1972:08)	13	1 705,1	266,6	52,9
1973 års betygsutredning (U 1973:01)	14	807,4	145,4	49,2
Utlandsskoleutredningen (U 1974:03)	15	237,9	186,4	49,5
Forskarutbildningsutredningen (U 1974:06)	17	888,3	622,4	75,7
Organisationskommittén (U 1974:07) för riksantikvarieämbetet och vissa museer	18	254,1	121,2	9,3
Radioutredningen (U 1974:08)	19	1 554,5	573,9	100,2
Samarbetskommittén (Ju 1974:11) för långsiktsmotiverad forskning[3]	20	–	–	–
Utredningen (U 1975:01) rörande viss klinisk odontologisk verksamhet	21	110,0	13,3	20,2
Centrala organisationskommittén (U 1975:04) för högskolereformen (H 75)	23	717,6	375,3	63,9
Biblioteks- och dokumentationssamverkanskommittén (U 1975:06) (BIDOK)	25	175,1	227,2	35,0
LUP-utredningen (U 1975:07)	26	59,3	110,0	18,9
Organisationskommittén (U 1975:08) för Umeå högskoleregion	27	255,9	351,1	69,4
Organisationskommittén (U 1975:09) för Uppsala högskoleregion	28	350,2	361,4	56,9
Organisationskommittén (U 1975:10) för Stockholms högskoleregion	29	402,6	670,5	108,6
Organisationskommittén (U 1975:11) för Linköpings högskoleregion	30	254,6	319,2	68,8
Organisationskommittén (U 1975:12) för Göteborgs högskoleregion	31	321,4	392,4	100,0
Organisationskommittén (U 1975:13) för Lund–Malmö högskoleregion	32	417,4	451,8	118,1
Elektronmusikutredningen (U 1975:15)	34	1,3	77,8	3,2
Voksenåsenkommittén (U 1975:18)	37	23,1	–	8,4
Sakkunnig (U 1975:20) för förhandlingar med Akademien för de fria konsterna	39	4,7	5,8	9,8
Massmedieforskningsutredningen (U 1975:22)	40	148,6	269,2	27,6
Utredningen (U 1976:01) angående praktisk-teologisk utbildning	41	0,1	98,8	3,6
Utredningen (U 1976:06) om stöd till de fria trossamfundens teologiska seminarier m. m.	44	–	21,3	19,4
Organisationskommittén (U 1976:07) för forskningsråden	45	–	58,0	40,2

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1977-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1977-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01–10-31	Beräknade utgifter 11-01–12-31	
16,5	74,2	–	0,1	–	256,3	–	–	1 849,1
248,1	98,7	3,6	76,1	–	1 474,3	472,5	250,0	6 305,4
–	–	–	–	–	68,2	91,5	–	2 299,0
6,6	–	–	0,5	–	104,0	–	–	7 278,6
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	86,5	67,4	–	1 612,1
28,1	–	–	–	–	59,9	14,4	–	285,6
10,6	–	38,0	1,5	–	405,2	132,4	35,0	1 953,2
20,8	39,1	4,2	0,8	–	382,8	5,3	–	2 093,2
32,6	239,4	13,2	1,5	–	481,3	2,3	–	1 291,0
20,2	–	4,7	1,1	–	261,9	42,4	–	542,2
96,3	–	2,8	8,3	–	805,5	208,8	25,0	1 927,6
24,3	3,1	–	–	–	157,9	21,1	5,5	438,6
33,0	144,6	10,9	0,4	–	863,0	140,2	40,0	2 597,7
–	–	–	–	–	–	–	–	–
35,1	–	–	0,2	–	68,8	20,0	12,0	210,8
47,8	30,3	7,4	1,3	–	526,0	58,9	–	1 302,5
62,1	–	2,2	–	–	326,5	132,7	55,6	689,9
13,5	–	–	0,9	–	143,3	17,4	–	220,0
97,7	–	3,7	37,5	–	559,4	55,0	–	870,3
26,7	1,6	7,7	22,6	–	476,9	36,9	–	864,0
11,3	–	46,2	2,3	16,4	855,3	58,1	–	1 316,0
29,9	–	11,7	2,8	–	432,4	32,3	–	719,3
51,0	1,1	14,8	57,3	–	616,6	17,6	–	955,6
74,7	13,7	16,5	21,3	–	696,1	43,9	–	1 157,4
9,0	–	4,9	0,3	–	95,2	32,2	–	128,7
7,0	–	4,1	–	–	19,5	10,0	–	52,6
0,1	–	–	–	–	15,7	–	–	20,4
31,3	51,7	0,8	3,9	10,0	394,5	6,5	–	549,6
5,5	–	3,1	1,8	–	112,8	6,2	–	119,1
2,7	0,1	1,6	0,1	–	45,2	–	–	45,2

1	2	3	4	5
Svenskt medlemsorgan (U 1976:13) för IIASA	1978:50	–	–	–
Kommittén (U 1976:14) för att förbereda det svenska deltagandet i Unescos konferens om miljövårdsutbildning år 1977	51	–	–	–
Organisationskommittén (U 1976:16) för bildandet m. m. av Sveriges utbildningsradio aktiebolag	52	–	258,0	32,3
Utredningen (U 1977:01) om skyldighet att leverera pliktexemplar av tryckt svensk skrift m. m.	53	–	46,8	2,7
Litteraturstödsutredningen (U 1977:02)	54	–	133,1	–
Summa		26 754,6	7 636,8	1 515,7
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1978				
Lokal- och utrustningsprogramkommittéerna (E 1965:54) för universitet och högskolor (LUP-kommittéerna)	1978: 1	9 506,0	885,2	193,5
Sakkunniga (U 1968:49) för förhandling om avtalsreglering av upphovsrättsliga frågor på undervisningsområdet (AUU-sakkunniga)	3	–	–	–
Universitetsrestaurangkommittén (U 1970:46)	4	2 749,8	177,8	19,3
Utredningen (U 1972:06) om skolan, staten och kommunerna (SSK)	11	4 709,4	571,6	62,9
Bibelkommissionen (U 1972:07)	12	–	1 347,6	96,9
1974 års lärarutbildningsutredning (1974:04) – LUT 74	16	1 586,9	1 323,8	143,6
Skeppsholmsgruppen (U 1975:03)	22	3,3	–	4,4
Beredningen (U 1975:05) för internationellt utbildningssamarbete	24	265,6	332,6	44,2
Utredningen (U 1975:14) om studiedokumentation och statistik för högskolan (STUDOK)	33	184,5	257,4	32,2
Studiestödsutredningen (U 1975:16)	35	239,2	500,1	103,2
Styrelsen (U 1975:17) för sekretariatet för framtidsstudier[5]	36	2 560,5	910,7	43,2
Folkbildningsutredningen (U 1975:19)	38	135,5	738,6	89,5
Byggnadsvårdsutredningen (U 1976:02)	42	–	110,0	5,5
Utredningen (U 1976:04) om läromedelsmarknaden (ULÄ)	43	–	264,1	22,5
Förhandlare (U 1976:08) för förhandlingar om utformningen av en utställningsersättning inom det statliga området	46	–	–	–
Gymnasieutredningen (U 1976:10)	47	–	311,9	22,9
Svenska delegationen av finsk-svenska utbildningsrådet (U 1976:11)	48	–	–	–
Arbetsgruppen (U 1976:12) för vissa frågor rörande De blindas förenings biblioteksverksamhet	49	–	–	–
Utredningen (U 1977:03) om kvinnliga skolledare	55	–	–	–
Lärartjänstutredningen (U 1977:04)	56	–	19,2	1,9
Videogramutredningen (U 1977:05)	57	–	19,0	–
Utredningen (U 1977:06) om vissa vårdutbildningar inom högskolan – VÅRD 77	58	–	–	–
Utredningen (U 1977:07) om museijärnvägsföreningar	59	–	–	–
Utredningen (U 1977:08) om visningsersättning	60	–	–	–
Uppslagsverkskommittén (U 1977:09)	61	–	–	–
Arbetsgruppen (U 1977:10) för samefrågor	62	–	–	–
Obligatorieberedningen (U 1977:11)	63	–	–	–
Summa		21 940,7	7 769,6	885,7

6	7	8	9	10	11	12	13	14
–	–	–	–	–	–	13,5	–	13,5
11,4	–	–	0,6	–	12,0	22,4	18,0	52,4
40,2	–	4,4	4,0	–	338,9	43,8	–	382,7
3,3	0,2	–	–	–	53,0	49,0	–	102,0
–	16,9	2,3	0,6	–	152,9	90,3	–	243,2
1 150,2	**760,6**	**209,9**	**248,1**	**26,4**	**11 547,7**	**1 962,2**	**441,1**	**40 705,6**
149,6	–	12,0	54,4	–	1 294,7	596,1	270,0	11 666,8
–	–	–	–	–	–	–	2,0	2,0
11,9	–	–4,3	28,7	–23,9	209,5	54,1	43,0	3 056,4
43,9	–	24,7	18,8	–	721,9	689,8	260,0	6 381,1
63,2	14,4	0,2	94,4	–	1 616,7	586,1	302,0	2 504,8
179,3	30,5	89,7	84,9	–	1 851,8	479,0	347,4	4 265,1
–	–	–	–	–	4,4	48,4	26,0	82,1
36,5	0,5	–21,9	12,4	–	404,3	214,9	132,0	1 016,8
32,3	–	–	0,9	–	322,8	126,8	74,0	708,1
22,7	–	391,3	5,5	–	1 022,8	327,3	91,5	1 680,8
23,6	1,7	2,2	24,5	–	1 005,9	–	–	3 566,4
180,4	–	92,7	12,4	–	1 113,6	386,8	260,0	1 895,9
2,7	0,3	0,1	1,0	–	119,6	89,1	25,0	233,7
17,1	0,2	12,0	17,2	–	333,1	246,3	230,0	809,4
–	–	–	–	–	–	25,7	13,0	38,7
3,4	0,9	2,8	3,6	–	345,5	326,1	242,0	913,6
13,9	0,2	–	–	–	14,1	29,8	13,0	56,9
–	–	–	–	–	–	–	15,0	15,0
0,7	–	–	0,2	–	0,9	59,5	32,2	92,6
0,1	–	–	–	–	21,2	153,8	40,0	215,0
–	–	–	0,1	–	19,1	59,0	97,1	175,2
–	–	–	–	–	–	205,8	135,0	340,8
–	–	–	–	–	–	15,0	16,0	31,0
–	–	–	–	–	–	–	8,0	8,0
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
781,3	**48,7**	**601,5**	**359,0**	**–23,9**	**10 421,9**	**4 719,4**	**2 674,2**	**39 756,2**

1	2	3	4	5
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1977				
1965 års musei- och utställningssakkunniga (E 1966:52)	1977: 2	2 439,8	–	5,2
Konstnärsutbildningssakkunniga (U 1968:52)	5	1 196,3	–	6,9
Kommittén (U 1970:56) för försöksverksamhet med vuxenutbildning	1976:13	5 003,7	3,7	–
Sakkunnig (U 1971:11) för att utarbeta förslag till restaureringen av Vadstena klosterkyrka	19	102,1	–	–
1973 års expertgrupp för konstutbildning (U 1973:05)	1977:20	601,3	–	6,4
Tidningsfilmningskommittén (U 1973:07)	21	503,8	61,0	46,2
Dansarutredningen (U 1973:09)	22	475,6	1,0	–
1974 års skolhälsovårdsutredning (U 1974:01)	23	572,6	94,0	28,8
Arbetsgrupp (U 1974:09) för beredande av vissa frågor rörande samarbetet mellan staten och Hermods korresp. institut	1976:40	39,0	16,5	4,4
Riksinternatutredningen (U 1975:21)	1977:50	98,1	–	13,8
Kulturtidskriftsutredningen (U 1976:03)	54	–	122,2	–
Organisationskommittén (U 1976:05) för konstnärsnämnden	56	–	23,2	8,8
Summa		**11 032,3**	**321,6**	**120,5**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1976/77 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Svenska unescorådets arbetsutskott		140,5	7,7	65,3
Barnfilmrådet		36,2	11,5	15,2
Framtidsstudieprojektet Energi och samhälle		883,2	136,8	373,7
Utredningen (UD 1977:01) om det svenska kultur- och informationsutbytet med utlandet		–	3,8	–
Forskningsrådsnämnden		–	5,5	–
Utestående reseförskott		–	–	–
Diverse personer		–	356,7	36,6
Gemensamma kostnader		–	22,5	–
Diverse myndigheter		–	3,7	–
Diverse firmor		–	–	–
Summa		**1 059,9**	**548,2**	**490,8**

Ang. Utredningen (U 1974:10) om andlig vård
Ang. Kyrkoministerns stat–kyrka-grupp (U 1976:15)
Ang. Svenska kyrkans representanter vid överläggningar med staten om det framtida förhållandet mellan stat–kyrka
Ang. Utredningen (U 1976:09) samt planläggning av själavården och övriga kyrkliga beredskapsfrågor vid krig eller krigsfara.
Se redogörelse under kommundepartementet, kostnaderna bestrids av utbildningsdepartementet

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 5,4 milj. kr för samtliga departement) bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för departementen
[3] Kostnaderna har bestridits med andra medel än utbildningsdepartementets kommittéanslag
[4] Nordisk kommitté som fr. o. m. är 1975 ej redovisas i berättelsens kommittéavsnitt
[5] Kostnaderna bestrids fr. o. m. 1977-07-01 från anslaget Framtidsstudier (D 44)

6	7	8	9	10	11	12	13	14
–	38,5	–	–	–	43,7	–	–	2 483,5
1,4	14,8	–	0,2	–	23,3	–	–	1 219,6
–	–	–	–	–	3,7	–	–	5 007,4
–	–	–	0,1	150,0	150,1	–	–	252,2
–	7,1	–	0,7	–	14,2	–	–	615,5
10,8	0,7	36,5	11,7	–	166,9	–	–	670,7
1,5	48,5	–	0,5	–	51,5	–	–	527,1
4,3	58,3	–	1,5	–	186,9	–	–	759,5
–	–	–	–	–	20,9	–	–	59,9
–	–	–	0,7	–	14,5	–	–	112,6
2,2	12,3	0,3	0,8	–	137,8	39,9	–	177,7
0,5	0,1	–	–	–	32,6	–	–	32,6
20,7	**180,3**	**36,8**	**16,2**	**150,0**	**846,1**	**39,9**		**11 918,3**
18,0	–	–	1,7	–	92,7	40,1		
2,8	–	–	–	–	29,5	18,0		
33,7	0,7	90,1	19,7	274,1	928,8	206,4		
–	–	–	–	–	3,8	16,4		
0,4	–	–	0,2	–	6,1	11,2		
26,0	–	–	–	–	26,0	26,7		
14,3	–	–	–	–	271,7	79,4		
0,7	–	–	514,7	–	536,9	154,6		
–	–	60,9	–	2 597,0	2 661,6	782,0		
–	–176,4	–	–	–	–190,2	54,0		
95,9	**–175,7**	**151,0**	**536,3**	**2 871,1**	**4 366,9**	**1 388,8**		

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1976-06-30	1977-07-01–1977-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under år 1977				
1972 års jordbruksutredning (Jo 1972:04)	1978: 4	2 198,7	237,2	199,8
Emåutredningen (Jo 1974:02)	9	219,4	18,2	40,6
Fiskerikommittén (Jo 1975:07)	14	5,9	–	54,4
Utredningen (Jo 1976:01) om registrering av fritidsbåtar	15	28,1	62,6	26,0
Energi- och miljökommittén (Jo 1976:02)	16	29,5	198,4	49,5
Summa		**2 481,6**	**516,4**	**370,3**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av år 1978				
Lokal- och utrustningsprogramkommittén (Jo 1966:31) för jordbrukets högskolor	1978: 1	552,1	–	57,2
Naturvårdskommittén (Jo 1970:28)	2	1 050,5	104,9	37,1
Utredningen (Jo 1971:08) rörande kostnaderna för miljövården	3	1 406,9	336,9	73,9
Förhandlingsgruppen (Jo 1973:03) för renskötselanläggningar	5	371,8	1,2	73,9
Genbankutredningen (Jo 1973:04)	6	296,2	–	30,6
1973 års skogsutredning (Jo 1973:06)	7	1 466,2	377,3	81,9
1973 års fiskevattensutredning (Jo 1973:07)	8	830,9	336,0	76,2
Skogsadministrativa utredningen (Jo 1974:03)	10	209,6	73,0	47,4
Jordförvärvsutredningen (Jo 1974:07)	11	269,2	73,4	66,4
1974 års trädgårdsnäringsutredning (Jo 1974:09)	12	144,8	47,1	64,9
Utredningen (Jo 1975:06) om vissa frågor inom växtförädlingsverksamheten	13	85,8	123,3	19,0
Kommittén (Jo 1976:03) för de svenska förberedelserna inför FN:s vattenkonferens	17	28,4	125,0	22,9
Utredningen (Jo 1976:04) om den regionala laboratorieverksamheten	18	3,7	56,8	22,3
Utredningen (Jo 1976:05) om översyn av skördeskadeskyddet	19	..	72,8	49,1
Utredningen (Jo 1976:06) om översyn av miljölagstiftningen	20	–	94,2	17,9
Utredningen (Jo 1976:08) om karantänsverksamheten för djur	21		–	18,3
Utredningen (Jo 1976:09) om fjällägenheter	22		0,7	8,9
Utredningen (Jo 1976:10) om ändrad reglering av Hjälmaren	23		–	15,1
Utredningen (Jo 1976:11) om utbyggd avbytarservice inom jordbruket	24		–	16,5
Renhållningskommittén (Jo 1977:01)	25		–	6,9
Djursjukhusutredningen (Jo 1977:02)	26		–	–
Utredningen (Jo 1977:03) om vissa utbildningsfrågor på veterinärmedicinens område	27		–	–
Beredningen (Jo 1977:04) för översyn av vissa jakt- och viltvårdsfrågor	28		–	–

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1977-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1977-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[3] 07-01–10-31	Beräknade utgifter 11-01–12-31	
79,0	115,7	0,7	0,1	./.1,6	630,9	66,8	–	2 896,4
26,5	0,3	0,3	0,2	–	86,1	29,2	–	334,7
10,5	–	458,0	–	–	522,9	114,3	18,0	661,1
4,6	–	8,0	2,6	–	103,8	94,6	–	226,5
91,7	–	65,0	4,0	300,0	708,6	125,4	280,0	1 143,5
212,3	**116,0**	**532,0**	**6,9**	**298,4**	**2 052,3**	**430,3**	**298,0**	**5 262,2**
2,0	–	–	–	–	59,2	11,0	12,0	634,3
1,1	–	–	0,3	–	143,4	97,4	49,4	1 340,7
12,8	42,7	15,7	2,9	./.0,1	484,8	57,9	81,1	2 030,7
59,7	1,2	0,2	1,3	–	137,5	42,6	21,0	572,9
14,0	–	–	–	–	44,6	26,0	5,0	371,8
21,1	–	377,0	54,1	–	911,4	596,3	267,3	3 241,2
52,5	2,4	97,5	–	25,0	589,6	167,0	106,2	1 693,7
30,6	–	–	–	–	151,0	43,2	34,0	437,8
24,6	–	0,8	0,1	–	165,3	45,4	90,5	570,4
41,3	–	6,7	0,4	–	160,4	67,0	52,0	424,2
40,7	–	8,0	1,2	–	192,2	30,4	17,9	326,3
2,8	81,9	28,9	10,2	–	271,7	34,8	18,0	352,9
26,5	–	5,7	–	–	111,3	48,9	30,6	194,5
9,2	0,1	–	–	–	131,2	86,0	46,9	264,1
3,5	–	–	0,4	–	116,0	82,8	42,0	240,8
10,4	–	–	–	–	28,7	6,4	5,5	40,6
12,5	–	–	0,1	–	22,2	80,3	20,0	122,5
6,5	–	0,3	2,7	–	24,6	36,5	74,5	135,6
1,5	–	–	0,1	–	18,1	34,4	16,8	69,3
5,4	–	–	–	–	12,3	45,2	44,3	101,8
1,3	–	–	–	–	1,3	13,4	18,5	33,2
–	–	–	–	–	–	42,7	19,0	61,7
2,3	–	–	0,1	–	2,4	42,4	11,4	56,2

1	2	3	4	5
Utredningen (Jo 1977:05) för förhandling om nya avtal rörande forskning och utvecklingsverksamhet på de jordbrukstekniska och skogstekniska områdena samt rörande skogsträdsförädling och skogsgödsling m. m.	29		–	–
Kommittén (Jo 1977:06) för vattenplanering	30		–	–
Utredningen (Jo 1977:07) om förutsättningarna för olympiska vinterspel i Sverige 1984	31			9,6
Utredningen (Jo 1977:08) om luftvårdsproblem på grund av bilavgaser	32			
Summa		**6 716,1**	**1 822,6**	**816,0**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av år 1977				
Jaktmarksutredningen (Jo 1968:31)	1975: 1	1 320,9	5,2	0,6
Organisationskommittén (Jo 1974:06) för beredningen av vissa frågor om den framtida organisationen av växtskyddsverksamheten	1977:12	184,1	–	14,4
Västerdalälvsutredningen (Jo 1975:01)	15	421,2	50,5	45,8
Fiskeadministrativa utredningen (Jo 1970:25)	1976: 3	529,0	–	2,1
Utredningen (Jo 1975:02) om omhändertagande av sjukhusavfall	1977:16	67,5	–	53,4
Utredningen (Jo 1975:03) om åtgärder för att motverka de negativa effekterna av svavelutsläpp	17	56,4	–	–
Sakkunniga (Jo 1975:05) med uppdrag att förhandla om inrättande av ett företag för behandling av miljöfarligt avfall	1975:22	7,9	–	–
Summa		**2 587,0**	**55,7**	**116,3**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1976/77 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Miljövårdsberedningen			140,4	23,5
Miljödatanämnden			1 263,2	64,9
Diverse myndigheter m. m.				
Gemensamma kostnader				
Utestående reseförskott				
Summa			**1 403,6**	**88,4**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 5,4 milj. kr för samtliga departement) bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för departementen

Ang. Sakkunniga (K 1972:01) för att leda visst utrednings- och utvecklingsarbete i fråga om metoder för märkning av olja i fartyg är jordbruksdepartementets andel (65,3 tkr 1976/77 samt 6,9 tkr 1977/78) se redogörelse till kommunikationsdepartementet.

6	7	8	9	10	11	12	13	14
–	–	–	–	–	–	0,1	–	0,1
–	–	–	–	–		17,5	12,6	30,1
					9,6	44,1	12,0	65,7
–	–	–	–	–	–	–	54,1	54,1
382,3	**128,3**	**540,8**	**73,9**	**24,9**	**3 788,8**	**1 799,7**	**1 162,6**	**13 467,2**
–	–	–	–	–	5,8	0,1	–	1 326,8
1,7	–	–	–	–	16,1	56,1	–	256,3
18,6	3,5	64,1	8,3	–	190,8	–	–	612,0
–	–	–	–	–	2,1	–	–	531,1
4,6	27,7	17,9	–	–	103,6	–	–	171,1
–	2,6	–	–	–	2,6	./.0,2	–	58,8
–	–	–	–	–	–	2,7	–	10,6
24,9	**33,8**	**82,0**	**8,3**	**–**	**321,0**	**58,7**	**–**	**2 966,7**
4,1	–	–	1,7	–	169,7			
65,7	109,9	3 426,0	144,5	./.100,0	4 974,2			
2,6				102,5	105,1			
11,0				8,9	19,9			
1,9					1,9			
85,3	**109,9**	**3 426,0**	**146,2**	**11,4**	**5 270,8**			

HANDELSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1976-06-30	1976-07-01–1977-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1977				
Affärstidsutredningen (H 1975:05)	1978: 7	70,8	1,4	86,8
Utredning (H 1976:01) om insamlingar	9	–	165,6	19,6
Summa		**70,8**	**167,0**	**106,4**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1978				
Patentpolicykommittén (H 1969:10)	1978: 1	753,9	2,3	71,0
1972 års lotteriutredning (H 1972:03)	2	1 045,5	318,1	37,0
Hotell- och restaurangutredningen (H 1974:01)	3	479,7	166,6	51,8
Skrothandelsutredningen (H 1974:04)	4	451,7	343,5	2,9
Konkurrensutredningen (H 1974:05)	5	408,8	316,1	63,1
Städbranschutredningen (H 1975:02)	6	91,6	143,0	17,5
Utvärdering av prispolitiken (H 1975:06)	8	114,7	125,2	32,2
Reklamationsutredningen (H 1976:02)	10	0,1	111,2	33,1
Insynsutredningen (H 1976:03)	11	–	161,8	55,0
Utredning (H 1976:04) om regional konsumentpolitisk verksamhet	12	–	46,8	18,3
Exportfinansieringsutredningen (H 1977:01)	13	–	27,2	–
Skodelegationen (H 1977:02)	14	–	–	–
Utredning (H 1977:03) om utjämning av regionala och lokala prisskillnader på eldningsolja och bensin	15	–	–	–
Sydafrikautredningen (H 1977:04)	16	–	–	–
Övervakningen och räddningstjänsten till sjöss (H 1977:05)	17	–	–	–
Summa		**3 346,0**	**1 761,8**	**381,9**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1977				
Tobak- och alkoholreklamutredningen (H 1974:06)	1977: 7	247,5	64,5	24,4
Oljelagringskommittén (H 1975:03)	9	203,7	94,6	117,5
Översyn av överstyrelsen för ekonomiskt försvar organisation m. m. (H 1975:04)	10	178,1	24,6	24,9
Organisationskommitté för konsumentverket (H 1975:07)	13	30,4	–	40,8
Summa		**659,7**	**183,7**	**207,6**

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1977-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1977-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Reser-sättning	Tryck-ning	Konsul-tationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01–10-31	Beräknade utgifter 11-01 – 12-31	
19,0	–	4,8	0,9	–	112,9	22,8	54,0	260,5
–	–	–	9,7	–	194,9	70,3	33,6	298,8
19,0	**–**	**4,8**	**10,6**	**–**	**307,8**	**93,1**	**87,6**	**559,3**
–	218,9	–	–	–	292,2	–	126,0	1 172,1
1,2	40,2	–	5,0	–	401,5	192,4	101,3	1 740,7
7,9	–	2,1	5,1	–	233,5	89,0	35,4	837,6
0,7	–	–	1,8	–	348,9	134,3	65,3	1 000,2
19,0	–	–	3,9	100,0	502,1	215,9	59,8	1 186,6
2,6	–	68,5	2,4	–	234,0	100,7	121,4	547,7
10,1	–	–	0,7	–	168,2	97,0	46,1	426,0
21,9	–	–	2,3	–	168,5	79,2	37,4	285,2
3,7	–	0,8	1,4	–	222,7	94,0	39,4	356,1
3,6	–	–	1,1	–	69,8	55,7	30,1	155,6
–	–	–	–	–	27,2	131,4	61,6	220,2
4,5	–	–	–	–	4,5	123,2	70,0	197,7
–	–	–	–	–	–	110,4	50,7	161,1
–	–	–	–	–	–	45,3	73,4	118,7
–	–	–	–	–	–	35,2	26,9	62,1
75,2	**259,1**	**71,4**	**23,7**	**100,0**	**2 673,1**	**1 503,7**	**944,8**	**8 467,6**
9,6	39,7	0,1	0,7	–	139,0	–	–	386,5
12,9	20,8	0,6	8,3	–	254,7	–	–	458,4
1,6	13,4	0,6	3,4	–	68,5	–	–	246,6
0,1	–	2,9	–	–	43,8	–	–	74,2
24,2	**73,9**	**4,2**	**12,4**	**–**	**506,0**	**–**	**–**	**1 165,7**

1	2	3	4	5
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1976/77 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Diverse personer		–	155,7	10,1
Gemensamma kostnader		–	5,1	–
Utestående reseförskott		–		
	Summa		**160,8**	**10,1**

[1] I beloppet ingår löneckostnadspålägg
[2] Hyreskostnader för kommittéer avensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 5,4 milj. kr för samtliga departement) bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för departementen

6	7	8	9	10	11	12	13	14
–	8,3	–	–	–	174,1	79,6		
–	–	92,2	1,7	–	99,0	24,1		
3,7					3,7	0,2	–	
3,7	**8,3**	**92,2**	**1,7**	**–**	**276,8**	**103,9**		

ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1976-06-30	1976-07-01–1977-06-30	
			Lön m. m.[3]	Dagarvoden[3]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under år 1977				
Referensgruppen[1] (A 1974:11) för glesbygdsfrågor	1978: 7	3,7	0,7	–
Utredningen (A 1975:02) om näringshjälp m. m.	9	85,7	99,0	42,2
Utredningen (A 1975:03) om företagareföreningarna	10	71,5	39,2	107,2
Utredningen (A 1975:01) om företagsutbildningen	8	140,4	176,2	61,9
Summa		**301,3**	**315,1**	**211,3**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av år 1978				
Expertgruppen[2] (In 1967:24) för regional utredningsverksamhet				
Expertgruppen (In 1968:14) för utredningsverksamhet i arbetsmarknadsfrågor	1978: 1	988,7	87,8	48,3
Sysselsättningsutredningen (A 1974:02)	2	2 762,5	1 093,7	139,3
Lagerstödsutredningen (A 1974:07)	3	138,0	83,8	52,5
1974 års utredning (A 1974:08) om en allmän arbetslöshetsförsäkring	4	905,8	429,8	79,8
Delegationen (A 1974:09) för arbetstidsfrågor	5	362,7	117,1	34,9
Utredningen (A 1974:10) om arbetskraftsförhållanden inom jordbruks- och trädgårdsnäringen	6	123,1	70,0	16,3
Utlänningslagkommittén (A 1975:04)	11	–	246,3	57,2
Expertgruppen (A 1975:05) för invandringsforskning	12	57,5	135,5	18,2
Utredningen (A 1976:01) om företagshälsovården och den yrkesmedicinska verksamheten	13	7,3	75,0	67,7
Nya arbetsrättskommittén (A 1976:02)	14	–	145,0	48,7
Kommittén (Ju 1976:08) för att utreda frågor om jämställdhet mellan män och kvinnor, m. m.	16		541,9	32,3
Kommittén (A 1977:01) för översyn av anställningsskyddslagstiftningen	17			
Summa		**5 345,6**	**3 025,9**	**595,2**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av år 1977				
Expertgruppen (In 1970:28) för vissa zigenarfrågor	1977: 3	1 653,6	0,3	1,4
Arbetsmiljöutredningen (S 1970:35)	4	1 995,0	312,2	119,9
Yrkesskadestatistikutredningen (S 1972:04)	5	364,2	2,8	1,8
Utredningen (A 1974:04) om den yrkesinriktade rehabiliteringen	7	336,2	11,5	3,6
Organisationskommittén (A 1976:03) för centrum för arbetslivsfrågor	20	–	–	29,7
Summa		**4 349,0**	**326,8**	**156,4**

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1977-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1977-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[4]	Verkställda utgifter[4] 07-01–10-31[4]	Beräknade utgifter 11-01–12-31	
–	14,3	–	–	–	15,0	–		18,7
7,1	–	–	1,8	–	150,1	30,0		265,8
24,5	81,1	–	–	–	252,0	–		323,5
71,4	–	784,7	3,7	–	1 097,9	59,5	38,8	1 336,6
103,0	**95,4**	**784,7**	**5,5**	–	**1 515,0**	**89,5**	**38,8**	**1 944,6**
14,0	–	0,2	1,1	–	151,4	96,4	58,8	1 295,3
216,4	–	151,6	67,8	92,5	1 761,3	859,5	356,2	5 739,5
5,6	–	58,0	–	–	199,9	17,9	46,0	401,8
17,2	–	9,4	2,6	–	538,8	240,9	91,2	1 776,7
7,7	71,7	0,6	–	–	232,0	80,6	11,0	686,3
12,3	–	1,4	–	–	223,1	55,7	9,0	410,9
30,8	–	5,7	0,3	–	340,3	158,9	53,8	553,0
8,9	26,5	1,3	2,2	–	192,6	70,5	26,2	346,8
18,7	–	0,6	0,6	–	162,6	129,5	78,6	378,0
6,8	–	1,0	0,3	–	201,8	101,0	64,0	366,8
41,4	12,4	0,6	14,6	–	643,2	465,1	278,6	1 386,9
379,8	**110,6**	**230,4**	**90,6**	**92,5**	**4 647,0**	**2 276,0**	**1 073,4**	**17 867,0**
2,8	–	0,6	–	–	5,1	–		1 658,7
60,7	501,0	2,8	18,6	–	1 051,2	–		3 046,2
–	–	–	–	–	1,0	–		365,2
3,2	35,6	–	–	–	53,9	–		390,1
–	–	–	33,6	–	63,3	–		63,3
66,7	**536,6**	**3,4**	**52,2**	–	**1 174,5**	–		**5 523,2**

1	2	3	4	5
Diverse firmor		–	–	–
Diverse personer		–	372,1	4,6
Gemensamma kostnader			16,6	15,9
Utestående reseförskott		–	–	–
	Summa	–	**388,7**	**20,5**

[1] Uppgifterna har under året förts över till delegationen (I 1977:02) för glesbygdsfrågor, industridepartementet
[2] Överförd till industridepartementet under år 1977
[3] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[4] Hyreskostnaderna för kommittéer ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 5,4 milj. kr för samtliga departement) bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för departementen

6	7	8	9	10	11	12	13	14
–	–	1,7	–		1,7	–		
–	–	–	–	–	376,7	134,4	(67,2)	
4,2	–	2,9	302,3	–	341,9	75,2	(37,6)	
4,9	–	–	--	--	4,9	6,8	(3,4)	
9,1	**–**	**4,6**	**302,3**	**–**	**725,2**	**216,4**	**(108,2)**	

BOSTADSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1976-06-30	1976-07-01 – 1977-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1977				
Rådgivande expertgruppen (B 1974:02) för översyn av byggnadslagstiftningen	1978:5	69,8	–	–
Gatukostnadsutredningen (B 1975:02)	8	278,6	223,9	15,0
Summa		**348,4**	**223,9**	**15,0**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1978				
Låneunderlagsgruppen (In 1966:27)	1978:1	1 801,2	66,3	41,7
Delegationen (In 1967:30) för bostadsfinansiering	2	737,1	–	34,6
Rådgivande expertgruppen (C 1970:24) för fysisk riksplanering	3	1 190,7	–	5,2
Utredningen (C 1972:01) rörande miljöproblem m. m. i vissa industriområden	4	1 565,2	335,1	37,5
Expertgruppen (B 1974:06) för forskning om fysisk planering och bebyggelse	6	197,1	130,8	20,0
Bostadssociala delegationen (B 1975:01)	7	241,5	710,5	24,4
Summa		**5 732,8**	**1 242,7**	**163,4**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1977				
Utredningen (C 1973:01) för vissa uppgifter avseende allmänna kartläggningen	1977:5	15,3	–	12,5
Utredningen (B 1974:01) rörande vattenkraftutbyggnader i norra Norrland	6	1 032,9	114,0	44,2
Byggadministrationsutredningen (B 1974:04)	8	587,8	7,5	–
Kommittén (B 1974:05) för de svenska förberedelserna för FN:s konferens om bostads- och bebyggelsemiljö (HABITAT)	9	858,3	84,0	3,1
Summa		**2 494,3**	**205,5**	**59,8**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1976/77 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Diverse myndigheter		–	–	–
Gemensamma kostnader		–	–	–
Utestående reseförskott		–	–	–
Summa		–	–	–

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg

[2] Hyreskostnaderna för kommittéer ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 5,4 milj. kr för samtliga departement) bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för departementen

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1977-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1977-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01–10-31	Beräknade utgifter 11-01–12-31	
0,8	–	–	–	–	0,8	–	–	70,6
0,9	–	–	0,2	–	240,0	156,6	25,9	701,1
1,7	**–**	**–**	**0,2**	**–**	**240,8**	**156,6**	**25,9**	**771,7**
–	–	41,9	–	–	149,9	47,0	15,0	2 013,1
–	–	–	–	–	34,6	12,2	6,5	790,4
1,8	–	–	–	–	7,0	–	24,2	1 221,9
76,3	2,2	189,7	16,8	–	657,6	126,9	45,2	2 394,9
40,3	2,0	122,0	0,6	33,0	348,7	180,3	105,0	831,1
57,4	–	0,5	9,7	–	802,5	376,2	162,3	1 582,5
175,8	**4,2**	**354,1**	**27,1**	**33,0**	**2 000,3**	**742,6**	**358,2**	**8 833,9**
0,9	–	–	–	–	13,4	–	–	28,7
8,4	56,6	3,1	3,0	–	229,3	13,3	–	1 275,5
1,9	–	–	1,7		11,1	–	–	598,9
4,7	108,6	1,9	11,6	75,0	288,9	–	–	1 147,2
15,9	**165,2**	**5,0**	**16,3**	**75,0**	**542,7**	**13,3**	**–**	**3 050,3**
–	–	–	–	–	–	100,0		
–	–	–	–	–	–	–		
1,9	–	–	–	–	1,9	6,2		
1,9	**–**	**–**	**–**	**–**	**1,9**	**106,2**		

INDUSTRIDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1976-06-30	1976-07-01–1977-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under år 1977				
STU-kommittén (I 1974:06)	1978: 5	694,3	364,8	76,1
SINFDOK-utredningen (I 1975:04)	8	139,7	275,7	52,1
Studsviksutredningen (I 1975:05)	9	179,0	23,4	35,6
Organisationskommittén (I 1975:06) för havsresursfrågor	10	59,2	112,0	29,8
Byggkoncentrationsutredningen (I 1975:07)	11	74,1	116,0	47,1
1975 års LKAB-NJA-utredning (I 1975:08)	12	64,8	–	28,6
Utredningen (I 1976:01) för samordning av de statsägda varven	15			15,0
Billingenutredningen (I 1976:03)	17	–	177,6	38,0
Utredningen (I 1977:04) om begränsning av användningen av el för uppvärmningsändamål	23			
Summa		**1 211,1**	**1 069,5**	**322,3**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av år 1978				
Expertgruppen (In 1967:24) för regional utredningsverksamhet[3]	1978: 1	9 368,0	954,3	112,6
Sveriges internationella byggnadskommitté (In 1970: 34)	2	152,7	9,8	7,8
Mineralpolitiska utredningen (I 1974:02)	3	1 117,3	446,1	88,3
Energisparkommittén (I 1974:05)	4	9 719,6	530,5	74,1
Företagsdemokratirådet (I 1975:01)	6	117,1	69,4	10,6
Delegationen (I 1975:02) för energiforskning	7	921,3	1 191,1	117,8
Läkemedelsindustridelegationen (I 1975:09)	13	113,6	330,7	101,1
Utredningen (I 1975:10) om vissa frågor vid avveckling av gruvdrift i Adakfältet	14	27,8	0,5	26,9
Redovisningsutredningen (I 1976:02)	16		33,0	30,3
Norrbottendelegationen (I 1976:04)	18		47,3	56,1
Energikommissionen (I 1976:05)	19		457,4	58,4
Kooperationsutredningen (I 1977:01)	20		49,8	2,9
Delegationen (I 1977:02) för glesbygdsfrågor	21		37,8	4,4
Delegationen (I 1977:03) med uppgift att behandla sysselsättningsproblemen i Göteborgsregionen	22			
Hemslöjdsutredningen (I 1977:05)	24			
Utredningen (I 1977:06) om de internationella investeringarnas näringspolitiska effekter	25			
Utredning (I 1977:07) om Statsföretags verksamhetsinriktning och mål	26			
Summa		**21 537,4**	**4 157,7**	**691,3**

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1977-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1977-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01 – 10-31	Beräknade utgifter 11-01 – 12-31	
1,0	...	119,3	2,5	--	563,7	161,6	48,1	1 467,7
29,8	–	36,8	10,6	50,0	455,0	160,5	100,0	855,2
7,2	7,2	283,3	21,9	--	378,6	0,3	–	557,9
5,7	–	–	3,5	--	151,0	33,8	–	244,0
17,1	–	29,1	9,2	--	218,5	115,6	–	408,2
17,1	–	87,7	–	–	133,4	–	--	198,2
8,6		26,4			50,0	–	–	50,0
111,9	–	236,0	18,7	–	582,2	249,4	5,7	837,3
						9,0	59,2	68,2
198,4	**7,2**	**818,6**	**66,4**	**50,0**	**2 532,4**	**730,2**	**213,0**	**4 686,7**
161,3	–	434,6	11,3	994,8	2 668,9	1 104,2	536,2	13 677,3
21,3	0,4	4,2	1,0	–	44,5	5,6	12,5	215,3
42,7	–	16,3	6,4	–	599,8	262,1	110,0	2 089,2
16,4	176,6	3 385,1	410,8	658,5	5 252,0	649,1	2 500,0	18 120,7
16,3	4,6	32,7	2,0	--	135,6	229,9	120,0	602,6
47,7	22,2	412,5	171,3	40,0	2 002,6	881,8	650,0	4 455,7
18,6	–	39,7	10,7	–	500,8	100,9	32,4	747,7
6,5	–	15,9	–	–	49,8	12,8	10,0	100,4
			4,1		67,4	7,0	45,0	119,4
55,3	–	9,8	0,3	–	168,8	208,0	343,2	720,0
107,7	0,8	1 057,2	218,6		1 900,1	5 237,5	3 900,0	11 037,6
0,4	–	--	10,7	–	63,8	108,7	65,0	237,5
6,2	–	–	–	–	48,4	75,7	48,2	172,3
							31,9	31,9
							0,7	0,7
500,4	**204,6**	**5 408,0**	**847,2**	**1 693,3**	**13 502,5**	**8 883,3**	**8 405,1**	**52 328,3**

1	2	3	4	5
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av år 1977				
Energiprogramkommittén (I 1973:06)	1976:14	1 669,3		–
Varvskreditutredningen (I 1974:03)	17	571,3	1,9	–
Verkstadsindustridelegationen (I 1971:03)	1977: 3	310,4	4,1	11,9
Petroindustriutredningen (I 1972:04)	4	1 094,0	6,3	29,2
Utredningen (I 1972:08) om radioaktivt avfall	5	3 352,4	0,9	41,5
Delegationen (I 1973:01) för informationssystemet företag–samhälle	6	4 299,0	1,0	9,8
Teknikupphandlingskommittén (I 1973:05)	8	101,6		31,5
Forskningsavgiftskommittén (I 1974:01)	9	719,9	88,3	31,8
Utredningen (I 1975:03) om kommunal energiplanering	15	140,2	59,4	35,9
Summa		**12 258,1**	**161,9**	**191,6**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1976/77 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Näringspolitiska rådet (I 1969:A)		27,8		6,3
Dispensnämnden (I 1973:A) för arbetstagarrepresentation		59,8		1,7
Byggbranschrådet (I 1973:B)		277,4	129,5	10,5
Skogsbranschrådet (I 1973:C)		534,2	108,3	14,3
Svensk delegation (I 1974:A) att ingå i svensk-finsk samarbetsgrupp för främjande av ekonomiskt samarbete mellan Sverige och Finland		28,5		5,6
Stålbranschrådet (I 1974:B)		110,3	357,0	39,3
1975 års varvskommission (I 1975:A)		277,0		–
Programrådet (I 1975:B) för radioaktivt avfall		0,7	–	2,2
Svensk delegation (I 1976:A) att ingå i svensk-norsk kommitté för energi- och industrisamarbete		1,0	–	20,3
Delegationen (I 1976:B) för informationssystemet företag–samhälle		–	392,7	53,2
Nämnden (I 1976:C) för styrelserepresentationsfrågor				11,7
Analysgruppen (I 1976:D) för undersökning av vissa varvsfrågor			153,1	16,9
Regionalpolitiska rådet (I 1977:A)				
Teko-branschrådet (I 1977:B)				
Bilindustriutredningen (I 1977:C)				
Diverse myndigheter m. m.			–	–
Diverse firmor			92,8	10,4
Diverse personer			–	–
Gemensamma kostnader			–	–
Utestående reseförskott				
Summa			**6 622,5**	**1 397,6**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg

[2] Hyreskostnaderna för kommittéer ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 5,4 milj. kr för samtliga departement) bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för departementen

[3] Kostnaderna bestrids av arbetsmarknadsdepartementet med 2 668,9 tkr 1976/77 samt ./. 70,8 tkr 1977/78

6	7	8	9	10	11	12	13	14
1,4				–	1,4	91,5		1 762,2
5,7				–	7,6			578,9
–	45,5		–	–	61,5			371,9
5,7	94,8		0,3	–	136,3			1 230,3
7,3	160,6	808,7	–0,7	–	1 018,3			4 370,7
3,7	26,3	1 003,8	0,6	–	1 045,2			5 344,2
	45,7	–	–	–	77,2			178,8
1,2	41,6		0,6	–	163,5			883,4
9,4	34,2	3,1	–	–	142,0			282,2
34,4	**448,7**	**1 815,6**	**0,8**	**–**	**2 653,0**	**91,5**		**15 002,6**
	–			–	6,3			
–	–	–	--	–	1,7			
0,4	–	215,6	0,8	–	356,8	84,3		
4,2		1 263,9	1,5	–	1 392,2			
15,2	–	–	–	–	20,8			
36,1	67,2	637,2	3,7	–	1 140,5	251,1		
39,3	–		–	–	39,3			
–	–	–	–	–	2,2			
28,5	–	–	3,7	–	52,5	17,0		
15,2	–	516,3	10,2	–	987,6	486,9		
			0,1		11,8	16,2		
76,4		290,0	16,5		552,9			
				821,9	821,9	50,0		
2,5	129,6	172,9	–	–	305,0	79,1		
–	–	0,6	–	–	103,8	39,7		
–	0,4	32,0	122,0	–	154,4	42,5		
51,5	–	–	–	–	51,5	68,5		
1 002,5	**857,7**	**11 170,7**	**1 072,9**	**2 565,2**	**24 689,1**	**10 840,3**		

KOMMUNDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1976-06-30	1976-07-01–1977-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1977				
Utredningen (C 1970:29) om den kommunala demokratin	1978: 3	3 029,3	347,6	25,8
Kronofogdemyndighetsutredningen (Kn 1974:03)	7	279,0	129,6	38,7
Arbetsgruppen (Kn 1976:01) för översyn av kontakterna mellan medborgare och samhällsorgan	12	–	–	8,6
Summa		**3 308,3**	**477,2**	**73,1**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1978				
Riksnämnden (K 1968:57) för kommunal beredskap	1978: 1	430,7	3,1	46,9
1968 års kyrkohandbokskommitté (U 1969:44)[3]	2	1 356,7	123,0	33,9
1969 års psalmkommitté (U 1970:47)[3]	4	556,0	39,5	64,0
Sakkunniga (C 1973:05) för översyn av brandförsvarsutbildningen m. m.	5	74,0	30,9	27,2
ADB-beredningsgruppen (C 1973:06)	6	222,8	90,4	77,8
Indelningslagskommittén (Kn 1974:04)	8	60,0	75,7	42,4
Utredningen (U 1974:10) om andlig vård[4]	9	37,4	1,3	17,6
Decentraliseringsutredningen (Kn 1975:01)	10	548,8	402,5	98,0
Fögderiutredningen (Kn 1975:02)	11	11,5	131,8	49,3
Utredningen (Kn 1976:03) om organisationen av länsstyrelsernas planeringsavdelningar och administrativa enheter	13	–	–	19,7
Länsdemokratikommittén (Kn 1976:04)	14	–	–	–
Byråkratiutredningen (Kn 1976:05)	15	–	55,9	3,2
Statskontrollkommittén (Kn 1976:06)	16	–	–	12,3
Kyrkoberedskapskommittén (U 1976:09)[4]	17	–	–	–
Kyrkoministerns stat–kyrka grupp (U 1976:15)[4]	18	621,2	768,5	85,7
Länsdomstolskommittén (Kn 1977:01)	19	–	37,1	4,5
Ordningsstadgeutredningen (Kn 1977:02)	20	–	49,1	–
1977 års oljeskyddskommitté (Kn 1977:03)	21	–	–	–
Utredningen (Kn 1977:04) om översyn av lagen om församlingsstyrelse	22	–	–	–
Kommittén (Kn 1977:05) för översyn av kommunalbesvärsprocessen	23	–	–	–
Särskild utredare (Kn 1977:06) med uppdrag att göra en översyn av den särskilda organisationen av kommunalförvaltningen i Stockholm	24	–	–	–
Kommittén (Kn 1977:07) för fortsatt utredning av vissa kommunaldemokratiska frågor	25	–	–	–
Summa		**3 919,1**	**1 808,8**	**582,5**

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1977-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1977-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01–10-31	Beräknade utgifter 11-01–12-31	
34,7	–	–	3,6	28,0	439,7	243,2	–	3 712,2
11,3	–	–	4,6	–	184,2	89,9	–	553,1
0,6	–	–	–	–	9,2	–	–	9,2
49,6	**–**	**–**	**8,2**	**28,0**	**633,1**	**333,1**	**–**	**4 274,5**
14,8	–	–	–	–	64,8	16,4	4,0	515,9
68,6	–	–	10,3	–	235,8	70,4	2,0	1 664,9
55,1	190,2	–	6,2	–	355,0	49,4	45,0	1 005,4
23,1	–	–	–	–	81,2	47,5	17,0	219,7
20,0	–	86,4	2,9	15,0	292,5	78,8	30,0	624,1
7,3	–	–	0,1	–	125,5	39,9	18,9	244,3
9,9	–	–	0,2	–	29,0	0,8	14,1	81,3
49,9	0,4	16,3	6,7	–	573,8	201,1	108,3	1 432,0
8,5	–	–	–	–	189,6	44,3	40,0	285,4
7,4	–	–	–	–	27,1	14,5	31,0	72,6
4,5	–	–	–	–	4,5	52,9	77,1	134,5
6,3	–	–	0,4	–	65,8	174,1	156,8	396,7
7,5	–	–	0,1	–	19,9	60,5	28,9	109,3
–	0,3	–	–	–	0,3	42,9	57,8	101,0
66,2	–	19,8	2,0	24,0	966,2	486,2	250,0	2 323,6
11,3	–	–	–	–	52,9	73,0	57,2	183,1
1,6	–	–	–	–	50,7	48,8	27,9	127,4
–	–	–	–	–	–	–	30,4	30,4
–	–	–	–	–	–	0,4	5,0	5,4
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
362,0	**190,9**	**122,5**	**28,9**	**39,0**	**3 134,6**	**1 501,9**	**1 001,4**	**9 557,0**

1	2	3	4	5
Kommitté som avslutat sin verksamhet före ingången av 1977				
Göteborgsutredningen (In 1963:49)	1975: 1	139,4	–	–
Summa		**139,4**	–	–
Kostnader från kommitteanslaget under budgetåret 1976/77 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Ersättning till utredningsmän i indelningsfrågor		–	–	–
Referensgruppen för folkrörelsefrågor		0,8	–	–
Utestående reseförskott		–	–	–
Summa		**0,8**	–	–

Ang. Sakkunniga (K 1972:01) för att leda visst utrednings- och utvecklingsarbete i fråga om metoder för märkning av olja i fartyg är kommundepartementets andel 113,3 tkr 1976/77 samt 6,9 tkr 1977/78, se redogörelse till kommunikationsdepartementet.

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 5,4 milj. kr för samtliga departement) bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för departementen
[3] Kostnaderna har bestridits med förskott ur kyrkofonden
[4] Kostnaderna bestrids av utbildningsdepartementet t. o. m. utgången av budgetåret 1977/78

6	7	8	9	10	11	12	13	14
1,0	–	–	0,3	–	1,3	–	..	–
1,0	–	–	**0,3**	–	**1,3**	–	–	–
0,3	–	–	–	–	0,3	..	–	0,3
0,3	–	0,9	–	–	1,2	–	–	2,0
2,6	–	–	–	–	2,6	11,2	–	13,8
3,2	–	**0,9**	–	–	**4,1**	**11,2**	–	**16,1**

Betänkanden utkomna från trycket under år 1977

Statens offentliga utredningar 1977

Kronologisk förteckning

1. Totalförsvaret 1977-82. Fö.
2. Bilarbetstid. K.
3. Utbyggd regional näringspolitik. A.
4. Sjukvårdsavfall. Jo.
5. Kvinnlig tronföljd. Ju.
6. Översyn av det skatteadministrativa sanktionssystemet 1. B.
7. Rätten till vapenfri tjänst. Fö.
8. Folkhögskolan 2. U.
9. Betygen i skolan. U.
10. Utrikeshandelsstatistiken. E.
11. Forskning om massmedier. U.
12. Kommunal och enskild väghållning. K.
13. Sveriges samarbete med u-länderna. Ud.
14. Sveriges samarbete med u-länderna. Bilagor. Ud.
15. Handelsstålsindustrin inför 1980-talet. I.
16. Handelsstålsindustrin inför 1980-talet. Bilagor. I.
17. Översyn av jordbrukspolitiken. Jo.
18. Inflationsskyddad skatteskala. B.
19. Radio och tv 1978–1985. U.
20. Kommunernas ekonomi 1975–1985. B.
21. Svensk undervisning i utlandet. U.
22. Arbete med näringshjälp. A.
23. Psykiskt störda lagöverträdare. Ju.
24. Näringsidkares avbetalningsköp m.m. Ju.
25. Båtliv 2. Registerfrågan. Jo.
26. Kvinnan och försvaretsyrken. Fö.
27. Revision av vattenlagen. Del 4. Förslag till ny vattenlag. Ju.
28. Kortare väntetider i utlänningsärenden. A.
29. Konkursförvaltning. Ju.
30. Elektronmusik i Sverige. U.
31. Studiestöd. U.
32. Konsumentskydd vid köp av begagnad personbil. Ju.
33. Allmänflygplats–Stockholm. K.
34. Inrikesflygplats–Stockholm. K.
35. Inrikesflygplats–Stockholm. Bilagor. K.
36. Ersättning för brottsskador. Ju.
37. Underhåll till barn och frånskilda. Ju.
38. Folkbildningen i framtiden. U.
39. Företagsdemokrati i kommuner och landstingskommuner. Kn.
40. Socialtjänst och socialförsäkringstillägg. S.
41. Socialtjänst och socialförsäkringstillägg. Sammanfattning. S.
42. Kronofogdemyndigheterna. Kn.
43. Koncentrationstendenser inom byggnadsmaterialindustrin. I.
44. Skyddad verkstad — halvskyddad verksamhet. A.
45. Information vid kriser. H.
46. Pensionsfrågor m.m. S.
47. Billingen. I.
48. Översyn av de speciella statsbidragen till kommunerna. B.
49. Översyn av rättshjälpssystemet. Ju.
50. Häktning och anhållande. Ju.
51. Fusioner och förvärv i svenskt näringsliv 1969–73. H.
52. Forskningspolitik. U.
53. Sektorsanknuten forskning och utveckling. Expertbilaga 1. U.
54. Information om pågående forskning. Expertbilaga 2. U.
55. Forskning i kontakt med samhället. Expertbilaga 3. U.
56. Energi — program för forskning, utveckling, demonstration. I.
57. Energi — program för forskning, utveckling, demonstration. Bilaga A. I.
58. Energi — program för forskning, utveckling, demonstration. Bilaga B. I.
59. Energi — program för forskning, utveckling, demonstration. Bilaga C. I.
60. Energi — program för forskning, utveckling, demonstration. Bilaga D. I.
61. Energi — program för forskning, utveckling, demonstration. Bilaga E. I.
62. Energi — program för forskning, utveckling, demonstration. Bilaga F. I.
63. Fortsatt högskoleutbildning. U.
64. STUs stöd till teknisk forskning och innovation. I.
65. Kommunernas gatuhållning. Bo.
66. Patienten i sjukvården — kontakt och information. S.
67. Energi, hälsa, miljö. Jo.
68. Energi, hälsa, miljö: Hälso- och miljöverkningar vid användning av fossila bränslen. Jo.
69. Energi, hälsa, miljö: Hälso- och miljöverkningar vid användning av kärnkraft. Jo.
70. Energi, hälsa, miljö: Arbetsmiljö vid energiproduktion. Jo.
71. Vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning. U.
72. Affärstiderna. H.
73. U-landsinformation och internationell solidaritet. Ud.
74. Fiskerinäringen i framtiden. Jo.
75. Industrimineral. I.
76. Personalen vid kriminalvårdens anstalter. Ju.
77. Sveriges utvecklingssamarbete på industriområdet. Ud.
78. Kommunerna. Utbyggnad — Utjämning — Finansiering. B.
79. Skatteutjämning. B.
80. Länsdomstolarna. Ställning och organisation. Kn.
81. Vårdpersonal. Utbildning och attityder. S.

82. Att dö på sjukhus. S.
83. Tillsynsdom. Ju.
84. Konsumentförsäkringslag. Ju.
85. Paitenter. S.
86. Beskattning av företag. B.
87. Beskattning av företag. Bilagor. B.
88. Förtidspensionering. Två forskningsrapporter. A.
89. Betingat arbetsföra. A.
90. Anställning av arbetshandikappade i stat och kommun. A.
91. Översyn av skattesystemet. B.
92. Utbildning i företag, kommuner och landsting. A.
93. Ny jordförvärvslag. Jo.
94. Personval och valkretsindelning. Ju.
95. Måste insamlare kontrolleras? H.
96. Artistavgift. B.
97. Finansieringsbolag. E.
98. Pensionär 75. Huvudresultat. S.
99. Pensionär 75. Bilaga A. S.
100. Pensionär 75. Bilaga B. S.

Statens offentliga utredningar 1977

Systematisk förteckning

Siffrorna inom klammer betecknar utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.

Justitiedepartementet

Kvinnlig tronföljd. [5]
Psykiskt störda lagöverträdare. [23]
Näringsidkares avbetalningsköp m.m. [24]
Revision av vattenlagen. Del 4. Förslag till ny vattenlag. [27]
Konkursförvaltning. [29]
Konsumentskydd vid köp av begagnad personbil. [32]
Ersättning för brottsskador. [36]
Underhåll till barn och frånskilda. [37]
Översyn av rättshjälpssystemet. [49]
Häktning och anhållande. [50]
Personalen vid kriminalvårdens anstalter. [76]
Tillsynsdom. [83]
Konsumentförsäkringslag. [84]
Personval och valkretsindelning. [94]

Utrikesdepartementet

Biståndspolitiska utredningen. 1. Sveriges samarbete med u-länderna. [13] 2. Sveriges samarbete med u-länderna. Bilagor. [14]
U-landsinformation och internationell solidaritet. [73]
Sveriges utvecklingssamarbete på industriområdet. [77]

Försvarsdepartementet

Totalförsvaret 1977–82. [1]
Rätten till vapenfri tjänst. [7]
Kvinnan och försvarets yrken. [26]

Socialdepartementet

Socialutredningen. 1. Socialtjänst och socialförsäkringstillägg. [40] 2. Socialtjänst och socialförsäkringstillägg. Sammanfattning. [41]
Pensionsfrågor mm [46]
Patienten i sjukvården — kontakt och information. [66]
Utredningen rörande vissa frågor beträffande sjukvård i livets slutskede. 1. Vårdpersonal. Utbildning och attityder. [81] 2. Att dö på sjukhus. [82] 3. Patienter. [85]
Pensionärsundersökningen. 1. Pensionär 75. Huvudresultat. [98] 2. Pensionär 75. Bilaga A. [99] 3. Pensionär 75. Bilaga B. [100]

Kommunikationsdepartementet

Bilarbetstid. [2]
Kommunal och enskild väghållning. [12]
Allmänflygplats-Stockholm. [33]
Brommautredningen. 1. Inrikesflygplats-Stockholm. [34] 2. Inrikesflygplats-Stockholm. Bilagor. [35]

Ekonomidepartementet

Utrikeshandelsstatistiken. [10]
Finansieringsbolag. [97]

Budgetdepartementet

Översyn av det skatteadministrativa sanktionssystemet 1. [6]
Inflationsskyddad skatteskala. [18]
Kommunernas ekonomi 1975–1985. [20]
Översyn av de speciella statsbidragen till kommunerna. [48]
1976 års kommunalekonomiska utredning. 1. Kommunerna. Ut.byggnad — Utjämning — Finansiering. [78] 2. Skatteutjämning. [79]
Företagsskatteberedningen. 1. Beskattning av företag. [86] 2. Beskattning av företag. Bilagor. [87]
Översyn av skattesystemet. [91]
Artistavgift. [96]

Utbildningsdepartementet

Folkhögskolan 2. [8]
Betygen i skolan. [9]
Forskning om massmedier. [11]
Radio och tv 1978–1985. [19]
Svensk undervisning i utlandet. [21]
Elektronmusik i Sverige. [30]
Studiestöd. [31]
Folkbildningen i framtiden. [38]
Forskningsrådsutredningen. 1. Forskningspolitik. [52] 2. Sektorsanknuten forskning och utveckling. Expertbilaga 1. [53] 3. Information om pågående forskning. Expertbilaga 2. [54] 4. Forskning i kontakt med samhället. Expertbilaga 3. [55]
Fortsatt högskoleutbildning. [63]
Vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning. [71]

Jordbruksdepartementet

Sjukvårdsavfall. [4]
Översyn av jordbrukspolitiken. [17]
Båtliv 2. Registerfrågan. [25]
Energi- och miljökommittén. 1. Energi, hälsa, miljö. [67] 2. Energi, hälsa, miljö: Hälso- och miljöverkningar vid användning av fossila bränslen. [68] 3. Energi, hälsa, miljö: Hälso- och miljöverkningar vid användning av kärnkraft. [69] 4. Energi, hälsa, miljö: Arbetsmiljö vid energiproduktion. [70]
Fiskerinäringen i framtiden. [74]
Ny jordförvärvslag. [93]

Handelsdepartementet

Information vid kriser. [45]
Fusioner och förvärv i svenskt näringsliv 1969–73. [51]
Affärstiderna. [72]
Måste insamlare kontrolleras? [95]

Arbetsmarknadsdepartementet

Utbyggd regional näringspolitik. [3]
Arbetet med näringshjälp. [22]
Kortare väntetider i utlänningsärenden. [28]
Sysselsättningsutredningen. 1. Skyddad verkstad — halvskyddad verksamhet. [44] 2. Förtidspensionering. Två forskningsrapporter. [88] 3. Betingat arbetsföra. [89] 4. Anställning av arbetshandikappade i stat och kommun. [90]
Utbildning i företag, kommuner och landsting. [92]

Bostadsdepartementet

Kommunernas gatuhållning. [65]

Industridepartementet

Handelsstålsutredningen. 1. Handelsstålindustrin inför 1980-talet. [15] 2. Handelsstålsindustrin inför 1980-talet. Bilagor. [16]
Koncentrationstendenser inom byggnadsmaterialindustrin. [43]
Billingen. [47]
Delegationen för energiforskning. 1. Energi — program för forskning, utveckling, demonstration. [56] 2. Energi — program för forskning, utveckling, demonstration. Bilaga A. [57] 3. Energi — program för forskning, utveckling, demonstration. Bilaga B. AZN58] 4. Energi — program för forsuning, utveckling, demonstration. Bilaga C. [59] 5. Energi — program för forskning, utveckling, demonstration. Bilaga D. [60] 6. Energi — program för forskning, utveckling, demonstration. Bilaga E. [61] 7. Energi — program för forskning, utveckling, demonstration. Bilaga F. [62]
STUs stöd till teknisk forskning och innovation. [64]
Vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning. [71]
Industrimineral. [75]

Kommundepartementet

Företagsdemokrati i kommuner och landstingskommuner. [39]
Kronofogdemyndigheterna. [42]
Länsdomstolarna. Ställning och organisation. [80]

Betänkanden avgivna av kommittéer, som redovisas i kommittéberättelsen, eller upprättade inom departement (Ds-serie) som publicerats sedan redovisningen i 1977 års kommittéberättelse

(Inom klammer anges det nummer i kommittéberättelsen, under vilket vederbörande kommitté redovisas)

Justitiedepartementet

1976

17. Följdlagstiftning till en ny föreningslag
18. Förslag till lag om tillämpning av vissa bestämmelser i tryckfrihetsförordningen [5]

1977

1. Ny sekretesslagstiftning
2. Piketverksamheten i Stockholms polisdistrikt [37]
3. PM med förslag till passlag
4. PM om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet
5. Summarisk process
6. Utkast till konvention om sjötransport av gods
7. PM med förslag till lag om ändring i brottsbalken [47]
8. Måltidsverksamheten inom kriminalvården [39]
9. Enkätundersökning angående polisverksamheten [37]
10. Betänkandet Lagrådets ställning och uppgifter [46]
11. Handlingssekretess och tystnadsplikt. Förslag till ny sekretesslag
12. Uppföljande översyn av fastighetsbildningslagstiftningen

Försvarsdepartementet

1976

4. Utbildning i naturvård inom försvaret [2]

1977

1. Normalkostnad för skyddsrum [11]
2. Försvarets förvaltningsutbildning — samordnings- och samverkansfrågor m. m. [2]
3. Armén och del av marinen del 2 [1]
4. Statsbidrag till värnpliktigas fritidssysselsättningar [13]
5. Försvarets planerings- och ekonomisystem (FPE) — utveckling och principer [3]

Socialdepartementet

1976

9. Legitimation av psykolog

1977

1. Beredningsgruppen för frågor avseende alkoholpolitiken
2. Avgifter inom långtidsvården [3]
3. Sjukförsäkringens ersättningsregler vid företagshälsovård
4. Stödet vid sjukdom för deltagare i arbetsmarknadsutbildning m. fl.
5. Rapport till nordiska socialpolitiska ministermötet i Ronneby 1977
6. Erfarenheter av handikappersättningen
7. Vidgad rätt till ledighet för vård av barn m. m.

Kommunikationsdepartementet

1977

1. Långa fordon och fordonskombinationer [9]
2. Statens haverikommission — Förslag till utredningsorgan för allvarligare luftfartsolyckor
3. Ny yrkestrafiklagstiftning
4. Åtgärder för att främja godstrafiken på Vänern och Mälaren [6]
5. Partikelmärkning av oljerester i tankfartyg [5]

Ekonomidepartementet

1977

1. Metallen i enkronemyntet [7]

Budgetdepartementet

1977

1. Betänkandet Personaladministrativ informationsbehandling — i statsförvaltningen [23]
2. Betänkandet Avdrag för gåvor [17]
3. Betänkandet Omsättningsskatten på motorfordon [2]
4. Betänkandet Kapitalförsäkring m. m. Inkomst- och förmögenhetsbeskattning av kapitalförsäkring, inkomstbeskattning av egenföretagares gruppsjukförsäkring samt av AGS och TFY, arvs- och gåvobeskattning av förvärv på grund av försäkring [6]
5. PM Förvaltningsdemokrati, delegationen för förvaltningsdemokrati (DEFF) 1969–1976
6. Betänkandet Översyn av mervärdeskatten del III Redovisningsskyldighet m. m. [5]
7. Betänkandet Underlag för beräkning av avdrag för premier för pensionsförsäkring [18]
8. **Betänkandet En ny jordbruksföringslag [24]**
9. **Betänkandet Staten som arbetsgivare. Principförslag till organisation och arbetsformer [25]**

Utbildningsdepartementet

1977

1. Stadieindelning och lärarnas specialiseringsgrad [16]
2. Mål för lärarutbildning. Några principiella synpunkter [16]
3. Att översätta apokryferna [12]
4. Finansiering och debitering av datorservice inom den nya högskolan. Arbetsgruppen för finansierings- och debiteringsfrågor
5. De fria teologiska seminarierna [44]
6. Tillämpad religionsvetenskap. Konfessionellt öppen praktiskt-teologisk övningstermin [41]
7. Lokaler och utrustning för högskolan. Organisation och handläggning [26]

8. Förslag till nytt statsbidragssystem för det allmänna skolväsendet. Förslag med anledning av riksdagens beslut om skolans inre arbete m.m. Kjell Johansson/Wåge Ekelius
9. Naturvetenskap och folkbildning [38]
10. Studiestöd. Alternativa utvecklingslinjer. Tabellbilaga till studiestödsutredningens betänkande SOU 1977:31 [35]
11. —
12. Pliktexemplar av skrift [53]
13. Universitetsrestauranger — organisation för planering [4]
14. Statligt litteraturstöd [54]
15. Dimensionering och lokalisering av den högre musikutbildningen [5]
16. Nordiska museet [18]
17. Miljövårdsutbildning i Sverige. Nuläge och förslag [51]
18. Tandvård med odontologisk utbildning och forskning [21]
19. Föreningsledare i skolan. Förslag till lag om rätt till ledighet för vissa föreningsuppdrag. Kjell Johansson/Ingrid Olsson
20. Medinflytande i skolan. Förslag med anledning av riksdagens beslut om skolans inre arbete m.m. Anders Arfwedson
21. Lärarutbildning — Svenska erfarenheter och internationella utvecklingslinjer [16]

Jordbruksdepartementet

1977

1. Kostnader för omhändertagande av hushållsavfall m.m. [3]
2. Översvämningsskydd i Emån [9]
3. Svenskarnas fiskevanor [18]
4. Vårjakt efter sjöfågel [28]
5. Uppfödning av försöksdjur i Åker och Sollefteå
6. Förläggning av djurhållningen för produktion av normalblod och normalserum
7. Översyn av utsädeskontrollen
8. Förutsättningarna för vinter-OS i Sverige 1984 [31]
9. Erfarenheter från vårflödet i Emån 1977 [9]

Arbetsmarknadsdepartementet

1976

8. Riktlinjer för verksamheten vid centrum för arbetslivsfrågor [15]

1977

1. PM med förslag rörande särskilt avvecklingsstöd för teko- och skoindustrin
2. PM ang. förhållandet mellan medbestämmandelagen och viss annan lagstiftning
3. PM med förslag till åtgärder för att minska arbetsdomstolens arbetsbörda
4. Delbetänkandet Fackliga förtroendemän, möten på betald arbetstid och arbetslivsforskning [14]
5. PM ang. ändringar i lagen om arbetstid m.m. i husligt arbete
6. Teknisk redogörelse m.m. för vissa studier utförda på uppdrag av utredningen om företagsutbildningen (UFU)
7. PM ang. deltidsarbetets utveckling
8. PM med förslag rörande nytt statsbidragssystem för kommunala beredskapsarbeten

Bostadsdepartementet

1977

1. Förbättrad avfallshantering i befintlig bebyggelse

Industridepartementet

1977

1. Rapport med överväganden och förslag (heml. enl. § 21, 16). Sammanfattning av rapport
2. Norskt-svenskt energi- och industrisamarbete
3. 1977 års specialstålutredning (3 delar)
4. Samordning av LKAB och NJA [12]
5. Samordning av havsresursverksamheten [10]
6. Forskning, utveckling och demonstration inom energiområdet — en global översikt 1977 [8]
7. Officiell provning av el-, vatten- och värmemätare
8. Råvaror och råvarupolitik — underlag för svenska bedömningar
9. Restriktioner för uppvärmning med elradiatorer [23]
10. Energihushållning [19]
11. Energibesparingar inom industrisektorn [19]
12. Energibesparingar inom transportsektorn [19]
13. —
14. Energibesparingar inom övrigsektorn [19]
15. Styrmedel för en framtida energihushållning [19]
16. Styrmedel för en framtida energihushållning. Bilagedel 1 till huvudrapport (Ds I 1977:15) [19]
17. Styrmedel för en framtida energihushållning. Bilagedel 2 till huvudrapport (Ds I 1977:15) [19]
18. Styrmedel för en framtida energihushållning. Bilagedel 3 till huvudrapport (Ds I 1977:15) [19]
19. Varvsindustrins betydelse för övrig svensk industri

Kommundepartementet

1976

7. ADB i den regionala samhällsplaneringen [6]

1977

1. Decentralisering av beslut om investeringsfonder för konjunkturutjämning [10]
2. Samordnad regional vägplanering [10]
3. Vägplanering
4. Decentralisering av beslut inom naturvården [10]
5. Försöksverksamheten med närvarorätt 1973–76 (bilaga till SOU 1977:39)
6. Decentralisering av beslut om hälso- och sjukvårdens byggnadsinvesteringar [10]

Handelsdepartementet

1977

1. Kläder i kristid
2. Införande av sommartid
3. Vissa ändringar i lagen om tillfällig handel

Nordisk utredningsserie (Nu) 1977

Kronologisk förteckning

A 1977

1. Nordisk språksekretariat
2. STINA, slutrapport. Allmän del
3. STINA, slutrapport. Teknisk del, text
4. STINA, slutrapport. Teknisk del, bilagor
5. Nordiskt tjänstemannautbyte
6. Arbetsmarknadspolitiken i de nordiska länderna under konjunkturnedgången 1975–76
7. Nordisk radio och television via satellit. Statssekreterargruppens slutbetänkande
7. F. Pohjoismaisten radio- ja televisio-ohjelmien satellittilähetykset
8. Nordisk radio och television via satellit. Bilagor till den tekniska delrapporten
9. Nordisk radio och television via satellit. Bilagor till den rättsliga delrapporten
10. Godstrafiken i Trondheimsleden
11. Läkemedel och trafiken
12. STINA II
13. Tiltak mot ungdomsarbeidsløsheten i de nordiske land
14. Nordisk råvare- og ressourceutredning
15. Førtids- og invalidpension i Norden

B 1977

1. Nordisk radio och television via satellit
2. Nordisk lederuddannelseprojekt for hotel- og restaurationsfaget
3. Nordiskt kulturcentrum i Finland
4. Nordens Hus på Färöerne
5. Grunnskolen i Norden. 1976
6. Nordisk miljöprovsbank
7. Den nordiska nyhetens väg. Seminarium
8. Seminarium för deltagare i Nordisk Journalistkursus
9. Behandling i institusjoner. Rapport fra det tredje nordiske forskningssymposium om narkotikaproblemer
10. Individualisering av engelskundervisningen
11. Kontrollpolitik och psykofarmaka
12. Forskningens roll för social- och miljövårdspolitiken
13. Englannin kielen opetuksen yksilöistäminen
14. Förorternas kulturliv
15. Datorbaserad informations- och dokumentationstjänst för arbetsmedicin och yrkeshygien
16. Miljövårdsutbildning vid universitet och högskolor. Konferens
17. Produkters levetid
18. Återkommande utbildning i Norden
18. E. Recurrent Education in the Nordic Countries
19. Likestilling i arbeid og familieliv
20. Individualisering av matematikundervisningen
21. Matematiikanopetuksen yksilöinti
22. Förskola i glesbygd
23. NOVU — Nordisk voksenundervisningsprosjekt. Slutrapport
24. Integrering i förskolan av handikappade barn/funktionshämmade barn/barn med behov av särskilt stöd och stimulans
25. Straffesystemer i Norden
26. 10:de Nordkalottkonferensen
26. F. 10. Pohjoiskalottikonferenssi
27. Arbetsmarknadsutbildning i Norden
28. Gjenvinning av kommunalt avfall i Norden
29. Nordiska interfaceprojektet
30. Betald studieledighet i Norden
31. Arbeidsmarked og arbeidsmarkedspolitikk i Norden
32. Handlingsprogram för nordiskt samarbete inom byggsektorn
33. Kontaktmannamöte 1977 i Reykjavik
34. Naturgeografisk regionindelning av Norden

Personregister till kommitteer

A
Abel, Enno U 1
Abelson, Lars Göran S 5
Abenius, C. S. Folke U 5
Abrahamson, Dean E. I 19
Abrahamsson, Ulf G. K 17
Abramowicz, Isak I 13
Adebäck, Sten I. Ju 51
Adelsohn, Ulf E 5
Adiels, Arne I 22
Adielsson, Lennart H. Ju 25
Adler, Hans V. Jo 27
Adolfsson, Erik J. Fö 16
Adolfsson, Marianne Ju 57
Adolfsson, Tage V. A. Jo 20
Ag, Lars E. Ju 15, U 9
Agebro, Albin S. Jo 10 11
Agerberg, Nils Jo 22
Agfors, O. Gunnar I 19
Agius, Roland H. Bo 6, Kn 16
Aglert, Per Arne Kn 9
Agnedal, P. O. K 5
Ahl, Gunnar A. U 2
Ahlander, Dag S. UD 4
Ahlberg, Birgit U 29
Ahlberg, Bo U 12
Ahlberg, Carl-Fredrik J. K 13, Bo 3
Ahlén, Catharina M. I. I 24
Ahlén, Gunnar E. N. U 28
Ahlenius, Inga-Britt M. S. I 19
Ahlgren, Nils U. Jo 3 30, Bo 4
Ahlgren, Sven H. J. S 3
Ahlgren, Torsten V. I 4
Ahlkvist, Ture W. K 8
Ahlmark, Gunnar U 5
Ahlmark, Lars F. U 38
Ahlmark, Per A. A 16
Ahlqvist, Barbro S. M. U 5
Ahlström, Bengt U 3
Ahlström, Iwan Ju 14, H 11
Ahlström, Per-Eric I 19
Ahlvarsson, Lars I. A 5 14 15 17
Ahnmé, Eva U 43
Ahrén, Per-Olov A. Kn 2
Ahrfelt, Bengt B 30
Ahrland, Karin M. Ju 31, A 16
Alarik, Lennart K 8
Albertsson, E. Birgitta U 1
Albinsson, N. Gillis S 3, Kn 14
Albrektson, Bertil U 12
Albrektson, Hans Fö 1
Aldén, Lars O. T. Kn 2
Aldoson, Lars O. Kn 10
Alemyr, Stig R. U 13 15 47
Aler, Bo A. A. I 9
Alexanderson, Bengt I. U 25
Alexanderson, Eva U 12
Alexanderson, R. Birgitta Ju 18
Alexandersson, Anders Fö 12
Alexandersson, Olle U 38
Alexandersson, Rune J. B 21, U 11
Alexandersson, Stefan S 33
Alfredsson, Karl-Erik N. U 7
Alfvegren, Lars B. U 31
Algers, K. Staffan K 11
Alkman, Leif A. S 5, A 4
Allander, Claes C. G. U 1
Alldahl, Per Gunnar U 5
Allebeck, Sten-Sture U 52
Allmér, Jan Ju 53
Allström, B. Greger B:son B 5
Alm, Kerstin Kn 2
Alm, Lars Å. U 30
Alm, Ove J. G. K 11
Almbladh, Ingrid A. M. Ju 48
Almefelt, Paul V. U 1 4 25
Almgren, A. Richard Jo 3
Almgren, Carl Eric A. Fö 17
Almgren, E. E. Gunnar I 3
Almquist, Helge U 5
Almquist, L. Sture B. Kn 13
Almryd, Hans G. B. I 5
Alpsten, A. Börje Ju 2 37, Jo 15
Alsén, Hans O. I 20
Alsén, Sven S 2 13 25
Altan, Birgitta U 43
Althar-Cederberg, Nils M. Ju 25
Alton, Finn U 24
Alvelid, Sven R. E. Jo 9
Alvå, Jan A. Ju 25
Amrén, P. Ragnar S 21, A 16
Anclow, Per R. E 11, B 3 4 7 17
Andell, Sven Bertil U 31
Ander, C. Peter E. Jo 20
Anderberg, Bengt UD 1
Anderberg, Carl-Gustav B. Kn 5
Anderberg, Olle Y. U 30
Andersén, Börje L. B 4
Anderson, Hans Kn 18 25
Anderson, K. G. Göthe S 35

Andersson, A. Gösta J. Ju 23
Andersson, A. Owen U 1
Andersson, Alf Å. H. I 6
Andersson, B. E. Christer U 17
Andersson, B. Göran B 22
Andersson, B. Sivert U 38
Andersson, Bengt Hj. U 7
Andersson, Bengt I. B 30
Andersson, Bernt U 5
Andersson, Bernt S. G. Jo 27
Andersson, Bertil U 56
Andersson, Björn U 16
Andersson, Björn J. Bo 7
Andersson, Britt-Marie S 8
Andersson, Christian U 24
Andersson, Claes-Göran Fö 12
Andersson, Curt UD 6
Andersson, E. Axel Kn 15
Andersson, E. Lennart U 31
Andersson, Elis G. S 18, Jo 28
Andersson, Erik I 17
Andersson, Folke W. L. I 18
Andersson, Fritz A. R. B 2
Andersson, G. Ingemar S 3
Andersson, Georg L. UD 2 3, Fö 5, U 27
Andersson, Gunnar U 38
Andersson, Gösta I 18
Andersson, Gösta R. Jo 10
Andersson, Göthe S 11
Andersson, Hans (Hasse) G. Ju 35
Andersson, Hans A. T. Kn 18
Andersson, Hans E. A. K 13
Andersson, Ingrid G. M. A 16
Andersson, Ingvar H. D. Jo 23
Andersson, J. Gunnar D. S 2, A 6, Bo 2, I 18
Andersson, J. Sven G. Ju 37 43 45
Andersson, Jan-Erik U 28
Andersson, Jan-Åke L. Fö 8
Andersson, Johnny S 2, U 35
Andersson, K. Göran Jo 9
Andersson, Karin E. S 42, A 16
Andersson, Karl-Gustav S 14
Andersson, Karl-Olof S 35
Andersson, Karl Olov B 7
Andersson, Kerstin G. M. A 2
Andersson, Kerstin G. Kn 8
Andersson, Kerstin V. A 14
Andersson, L. Arne Jo 8 19
Andersson, L. Ingemar B 13
Andersson, Lage H. E. K 3
Andersson, Lars U 12
Andersson, Lars G. Ju 53
Andersson, Leif Kn 25
Andersson, Lennart U 11
Andersson, Lennart F. H. Ju 8, U 11, Jo 21
Andersson, M. Alvar S 5, B 3 7
Andersson, N. G. Bertil U 43
Andersson, Nils Erik U 38
Andersson, P. Gustaf Kn 20
Andersson, Pia Bo 7
Andersson, Roland I. S 14
Andersson, Rolf A. B 12
Andersson, Rune U 6
Andersson, Sam U 5
Andersson, Sigfrid A. U 5
Andersson, Stig U 16
Andersson, Stina H 11
Andersson, Sven G. H 2, A 10, I 5
Andersson, Sven G. V. Ju 3
Andersson, Sven-Gunnar H 11
Andersson, Sven-Gustav U 38
Andersson, Sven Åke V. Bo 1
Andersson, Thure G. S 3
Andersson, Tore U 35 38
Andersson, Torsten Ch. Ju 19
Andersson, Torsten N. Kn 2
Andersson, Tryggve E. A 5
Andersson, U. Gunnar U 38
Andersson, Uno Fö 12, U 11
Andersson, Åke E. I 1
Andersson-Tronbacke, Bror H 2
André, Gunilla K. Ju 47, S 39
André, Gunnel U 12
Andreasson, A. Osvald Jo 11
Andréen, Catharina Ju 6
Andrén, A. Gunnar A 5 16
Andrén, Margareta S 26
Andrén, Sven G. I 15
Andrén, Åke Kn 2
Anell, Kerstin I 3
Anell, Lars E. R. UD 2 6
Anér, Kerstin Ju 19 42, UD 6, S 42, U 36, I 7
Angvik, Lennart U 1
Ankers, Mikael H 2 10
Annell, Johan G. U 35
Annerberg, Rolf G. B 14 22
Annerstedt, Leif S. K 13
Annerstedt, Ylva S. V. K 9
Annevall, Sture Ju 3 51
Annmo, Erland U 5
Antoni, Nils A. T. Bo 6, I 2
Anveden, Per Olov U 7
Appelberg, Göte U 56
Appelgren, Fingal U 17
Appelgren, J. Åke H. S 17
Appelgren, L. Göran S. I 7
Areblad, Ann Marie U 58
Arenbro, Ewa M. U 52
Arfvidson, Agnar Kn 8
Arkéus, L. O. Sune Ju 2
Arnalid, Bengt L. K 9
Arndt, Nils U 47

Arnér, E. Å. Gotthard U 5
Arrhenius, Erik I 19, U 1
Artbäck, Erland U 21
Arvas, Christer G. T. E 13
Arve-Parés, Birgit E. S 8
Arvidsson, Gunnar Fö 12
Arvidsson, Ingrid H. UD 4
Arvidsson, Lars-Eric Ju 34
Arvidsson, Olof (Olle) U 14
Arvidsson, Sven I 3
Ask, Carl J. Fö 17
Ask, David E. B 24
Askestig, H. Bertil S. A 2
Askling, Berit U 16
Askmark, K. F. Ragnar Kn 2
Asp, K. Åke Ju 7 53
Asp, Kenneth O. P. K 11
Asplund, C. Christer B 13, Kn 10
Asplund, Ture E. G. I 1
Assarson, Birgit U 5
Assarson, Per A. U 19
Assarsson, Bo S. G. Jo 16, I 19
Atterfors, Kerstin U 16
Attersved, Björn E. S. B 21
Atterwall, Göran L. E 11, B 3
Augustsson, Arne U 1
Aulin, Olle H 17, Fö 9
Axell, Göran I 22
Axelsson, A. Åke Kn 10
Axelsson, Alf W. U 7
Axelsson, Carl-Axel U 24
Axelsson, K. A. Thorsten Jo 23
Axelsson, Karl-Erik A. U 31 52

B

Baagøe, N. Peder H. Ju 3
Back, Klas H. E 1
Back, Pär-Erik U 27, I 1
Backlund, Lars P. I 18
Backman, Gunnel I 19
Backman, Gösta B. K 9
Backman, Sven U 11
Backrot, Hans E. G. Kn 11
Baecklund, B. Göran A 4
Baecklund, Lars I. K 8
Baekkevold, Arne E. B 9 15
Bagg, Aron U 12
Bagge, Lars U 5
Bagge, Peter I 8
von Bahr, Stig V. Ju 31, B 3
Balsvik, Karin U 1
Barenthin, Willi S 12, U 52 61
Bargholtz, Percy B. B 3 7 21
Bark, Jan U 5
Barke, Christine Fö 9
Bartley, A. Osborne E 5, B 7, A 13 16
Baude, Annika M. C. S 6, U 48, A 16
Baude, Hans S:son U 30
Beck-Friis, Jörgen Å. E. Ju 6
Beckérus, I. Margareta A 16
Beckius, Carin E. U 7 47, A 2
Beckman, Anita U 47
Beckman, Lars E. A. S 22, B 28, U 1 27
Beckman, Lars K. A. Ju 17, Jo 20 23
Behrman, Carl Ju 54
Beijer, Rolf U 24
Beiming, Ragne A 11 12
Bejbom, Hans O. E 3
Bekeris, Ilmar J. UD 4
Belfrage, H. Esbjörn G. Kn 4
Bell, Daniel U 5
Bengmark, Stig U 56
Bengtson, Sven F. A 4
Bengtsson, Bernt-Olof U 1
Bengtsson, Bo A. Jo 31
Bengtsson, C. Ola A 5
Bengtsson, Folke L. Ju 19
Bengtsson, Gunnar G. Kn 1
Bengtsson, H. Jörgen Y. Ju 40
Bengtsson, Hertha I 9
Bengtsson, K.-E. Bengt Ju 35
Bengtsson, K.-E. Bengt S 36, A 13
Bengtsson, K. Lennart A. U 38
Bengtsson, Karl F. Fö 7
Bengtsson, L. Ingmar O. U 5
Bengtsson, Marianne U 13
Bengtsson, Per U 5
Bengtsson, T. Bertil Ju 14
Benstorp, Lars U 5
Bentzel, Ragnar H. I 1
Berenvik, Ove Jo 1 27
Berfvenstam, Ragnar A. G. S 11 30
Berg, C. G. Håkan U 29 33 37
Berg, Clary U 56
Berg, Folke L. V. Ju 19 35
Berg, Hans E. U 59
Berg, Helge H 16
Berg, Jonas U 18
Berg, L. Christer Ju 40
Berg, Marianne U 58
Berg, Nils G. I 8
Bergander, Lilly K. Ju 41, Kn 21
Bergdahl, Tommy K. I 3
Bergegren, Astrid Bo 5
Bergek, Per Henrik H 11
Bergendahl, Göran H. I 19
Bergendahl, Ingela U 5
Bergendal, Gunnar S. U 32 33 56
Bergendal, Göran U 5
Bergengren, B. Göran U 18

Bergermo, Arne H. U 31
Bergérus, K. Holger E. H 2
Berggren, Anne Marie U 15 55
Berggren, Erik G. C. Kn 10
Berggren, Erik J. R. Jo 30
Berggren, K. Roy K 19, Jo 17 30
Berggren, Lennart U 5 16
Berggren, Sören V. U 47, A 8
Bergh, Carl Herman Ju 45
Bergh, Sten B 9
Bergkvist, Arne B. S. B 29
Bergkvist, Nils L. S 37
Bergkvist, Ulf G. V. Kn 5
Bergkwist, H. Ulla E. Ju 8
Berglind, Claes G. U 14
Berglind, Stig K. Kn 15
Bergling, Nils B. V. H 1
Berglund, Bengt I. S 14
Berglund, Erik Å. R. U 23
Berglund, Evy B. B 21
Berglund, Fredrik S 36
Berglund, Frida J. A 7 8, I 21
Berglund, K. Gustaf U 2
Berglund, Karl-Ymer I 14
Berglund, Sven-Olof Jo 14
Berglund, Å. Erik R. K 6
Berglöf, J. Sigvard C. B 6 18
Bergman, Björn I 19
Bergman, Erland C. A. U 51
Bergman, Folke U 7 11 27
Bergman, Jan U 41
Bergman, Knut Gunnar K 22
Bergman, Lars Ju 40, U 57 60
Bergman, Per R. Jo 16
Bergman, S. Christer Ju 15
Bergman, Sven-Eric S 2 11 20 28 31
Bergquist, Robert S 32
Bergqvist, Bertil U 7
Bergqvist, Bo U 5
Bergqvist, Bo Y. Fö 14
Bergqvist, Bo Y. Fö 16
Bergqvist, G. Holger B 7, Bo 7
Bergqvist, Hans A. Ju 12 15, H 2
Bergqvist, Jan G. Ju 17, U 20, Jo 3 12
Bergqvist, Olof H 7, A 17
Bergqvist, Sven-Runo Kn 3 25
Bergstedt, Tord L. H. S 2 37
Bergsten, E. Rune B 21
Bergsten, Torsten U 12
Bergstig, Lars H. B 30
Bergstrand, Per-Erik Fö 1
Bergstrand, Sten-Erik H 9
Bergstrand-Wilson, Kerstin U 5
Bergström, Anders U 5
Bergström, Britta J. Ju 36, S 5
Bergström, Johan U 5
Bergström, K. Sune D. U 1 29
Bergström, N. Hans I. A 16
Bergström, Olof W. U 24, A 16 17, Kn 10
Bergström, S. Gunvor M. Ju 16
Bergström, Svante B. U 3
Bergvall, Bengt H. U 8
Bergvall, K. Lennart I 2
Bergvall, Olof S 33
Berleen, E. Göran Kn 10
Berndtson, Nils A. B 14 21
Berner, C. O. Örjan UD 6, Jo 17, H 16
Bernhard, Carl-Gustaf I 7
Bernhard, Harry B. I 2
Bernhardsson, K. Göte A 2
Bernitz, Ulf Ju 12 15 32, H 5
Bernström, Bonnie L. I. Ju 1
Bertmar, Lars M. I. A 3
Bertolotto, Italo U 5
Beskow, Ulla-Britta U 46
Bexelius, T. Alfred Ju 8
Bexell, Göran Kn 4
Billing, Knut Bo 7
Billström, P. O. Frithiof Bo 1
Birgersson, Bengt Owe Ju 28
Bishop, Norman Ju 18 25, S 27
Biörck, C. Gunnar W. S 15, U 36
Biörnstad, Margareta U 18, Bo 3
Bjarnemo, Åke I 4
Bjering, Per A. Kn 10
Bjerke, Bertil Fö 12
Bjerlöw, Jan T. U 13
Bjerndell, Jörgen Ju 53, Fö 14
Bjernstad, S. L. Börje B 9
Bjurman, C. G. Ulf Kn 20
Bjurström, Per Gunnar U 18 46
Björck, Anders P.-A. Ju 45, U 19 57
Björck, Berndt H. S 17, I 4
Björck, Staffan U 12
Björgerd, Anders I 19
Björinder, Henry U 43
Björk, Gunnar E. Fö 1 14
Björk, Jimmy Jo 21 26, Kn 6
Björk, John G. T. U 7
Björk, Sven E. J. Bo 3
Björk, Villiam E. Jo 12
Björkegren, Carl-Erik I 25
Björklund, Anders C. T. A 1
Björklund, Bengt T. K 20
Björklund, Jan O. B 19
Björkman, Fredrik U 11
Björkman, Gösta S 32
Björkman, Jan U 38
Björkman, Jerker U 16 43 47 58
Björkman, K. Gösta Jo 26
Björkman, Marie-Louise (Malou) K. S 15

Björkman, N. G. Folke K 1
Björkman, Ulf L. Kn 4
Björkstrand, Ulf U 56
Björling, K. Gotthard E. I 3
Björnberg, Kjell E. Kn 15
Björne, B. Gunnar
Ju 46, S 18, B 7 20, Kn 11
Björnegård, Gudrun U 28 56
Björneld, Lars G. I 22
Björnesjö, Sven G. B 9
Björnström, Björn S. Ju 19, H 6
Bladh, Lennart W. U 57, Jo 19
Bladh, Stephan U 5
Blennow, Ingemar K 23
Blinke, Maj-Britt U 38
Blix, Erik O. U 29
Blix, Hans M. UD 1 3
Blixt, Olov S 10
Block, Per H. L. U 12
Blom, E. Göte UD 3, H 17
Blom, Hugo I 4
Blom, K. A. Birgitta Ju 60
Blom, S. T. Lennart Ju 37
Blom-Nyman, K. Margot S 6
Blomberg, A. J. Lennart K 11
Blomberg, Carl-Gunnar V. Fö 16
Blomberg, E. Gunnar Ju 53
Blomberg, Karl-Erik G. I 4
Blomberg, Lars A. Bo 8
Blomdahl, Bengt O. S 3, Kn 3
Blomgren, Eva M. Fö 6
Blomkvist, Curt B. Ju 50
Blomkvist, N. Magnus I 3
Blomquist, Clarence Ju 44
Blomqvist, Egon I 22
Blomqvist, Jan U 5
Blomqvist, Jerker U 12
Blomqvist, Ulla U 27
Boalt, Carin M. Ju 19, Bo 6
Boberg, L. Håkan Jo 13 29
Boberg, Leif E. Bo 7
Bock, Henry Fö 12
Bodén, Anna-Brita Kn 4
Bodin, K. Berndt Fö 4
Bodström, T. Lennart Ju 19, A 4 16
Boethius, A. V. Monica U 19
Bohlin, E. Jörgen Jo 22
Bohlin, Elsa U 9
Bohlin, Folke U 5, Kn 2
Bohman, Bengt A. H. Jo 5
Bohman, Clas H 11
Bohman, Sven S 33
Bohrn, Erik A. U 8
Boivie, Marianne S 25
Bolander, Lars S 35
Boldt, Göran B. L. U 47
Bolin, Bert R. J.
K 19, U 45 50, I 7 19
Bolin, Lars A. Ju 2 26
Bolin, Åke E. J. Kn 6
Bolinder, S. Erik G. A 13
Boman, Jan E. I 3
Boman, Lars H. S 1
Boman, Per-Olof I 19
Boman, Ragnar Å. E 5
Bondeman, Anders U 5
Bondeson, Lennart U 1
Bondestam, Anitha I. A 16
Boo, Karl G. H. B 21, Kn 3
Book, Hans U 38
Borelius, M. Anna B. Bo 6
Borg, Arne S 24
Borg, Claes E. K 13
Borg, Per Ju 15, H 8 11
Borg, Sune S. B. Jo 4
Borggård, Göran R. K 2 8, H 1
Borgström, Ove K 3
Bornhager, Sven-Åke (Sven) I.
B 26
Bosson-Nordbö, Maj U 16
Boström, Carl Ivan U 5
Boström, Curt B. B 19, I 18, B 3
Bouveng, Carl-Johan H 13 16
Bouveng, Richard E. F. I 2
Bouvin, J. Åke Bo 5
Bovidson, Thure B 19
Brage, Lars U 5
Brandberg, Anders U 56
Brandborn, Jan E. Kn 10
Brandel, Magnus Bo 4
Brandelius, Gunnel Ju 55
Brandgård, Evert U 47, A 8 2
Brandt, Björn U 29
Brandt, Erik R. B 7
Brandt, Krister U 12
Brangmo, K. Walter Jo 4
Brantberger, Per-Gunnar Fö 2
Branting, C. M. Charlotte
A 16, Kn 16
Branting, Göran U 23
Brasch, Erik Bo 3, Jo 24
Brattgård, Sven-Olof S 1
Bratthall, I. Birgitta
S 2 12 13 20 25, U 58, A 13
Bratthall, Kenneth S 5, A 4
Brattström, Inger U 54
Braunerhjelm, Erik UD 5
Bredin, Lars A. G. E 9, B 27
Breidensjö, Monica A 13
Brenner, Rune E. I 5
Brinck, K. Inge G. U 32 56
Bring, Ove UD 1
Brink, Stig H. E. I 2
Brinning, Inger E. U 23
Broberg, K. Bertram U 1
Brodén, E. Bertil I 6

Brodén, Sven E. B 3
Brodin, Lena U 5
Brolin, Hans U 16
Brolin, Lars U 5
Brolinson, Per-Erik U 34
Broman, Lennart U 56
Broomé, N. G. Bo Ju 57
Broström, Ulf T. F. Fö 7
Browaldh, Tore E 1
Bruce, Åke S 36
Bruhn, L. Gunnila U 56
Bruhn-Möller, Åke U 45
Brundell, Nils-Erik U 4
Brundin, Gertrud U 12
Brunfelter, Ulf Ju 56
Brunnberg, R. K. Charlotte U 2
Bruno, Gösta F. Ju 43, K 15 19
Brunsberg, Karin D. M. Jo 18
Brynell, P. Ulf T. Kn 10
Brynielsson, Harry A. B. U 25, I 8
Brynolfsson, Gustaf V. S 20
Brändström, Bengt H. I 18
Brändström, Dan A. U 27 47
Brännström, Gurli (Gullan) A 16
Brännström, Inger A. I 21
Brännström, Roland J. Jo 7
Bröms, Jan T. R. A 2
Bucht, Gunnar H. U 5 34
Bucht, Sven F. V. Kn 5 21
Budd, S. M. Birgitta A 16
Burenstam Linder, H. M. B 14
Burman, Bengt B. Ju 51
Burman, Erik-Gustav U 27
Burman, Eskil U 5
Burström, Brita A. B 15
Byggdal, G. Torsten U 19 40
Bylund, B. Erik M. U 6, I 1
Bylund, Sven-Olov U 27
Byman, Disa K. G. I 4
Bystedt, Nils S 10
Bystedt, Ulla K. A 2
Båfält, B. Evert B 22
Båge, Lennart UD 6
Båhlerud, Hillegert U 35
Båsk, Inga-Lill A 13
Båvenholm, Siv U 14
Båveryd, S. J. Lennart I 5
Bäck, Karl-Axel A 4
Bäck, Lars E. I. I 1
Bäcklin, Lars R. Fö 4, H 17
Bäckstrand, K. Göran M. U 36
Bäckstrand, Magnus H. I 4 19
Bäckström, Jan-Åke Ju 55
Bäckström, Maja U 16
Bäckström, N. Birger A 14 17
Bäckström, O. Anders A 1
Bäckström, Sixten Jo 7
Bäverbäck, Mette U 5
Bäärnhielm, G. Mauritz Jo 5
Böhlin, Birgitta U 37
Böhlin, Birgitta U 49
Bökmark, Jan E 9
Börjeson, Peter A 16
Börjeson, Sven Kn 23
Börjesson, Bengt J. B 9
Börjesson, Börje S 23
Börjesson, Fritz A. K 6, H 7
Börjesson, Mats R. Ju 2
Börresen, Tom B. I 3
Böttiger, Lars Erik S 41
Böök, Sven Åke E 5

C

Calmfors, S. Hans Kn 24
Canarp, Curt S. T. A 1, I 1
van der Capellen, Conny E. A 16, B 28
Carbell, Leif E. Ju 20 57
Carlbom, Lars E. K 5
Carlbom, Olof F. Kn 19
Carlegrim, N. Erik A. B 20
Carlhammar, Åke Ju 59
Carlheim-Gyllensköld, Karin S 15
Carling, Alf G. I 7 19 25
Carling, Jan L. A 2
Carlman, Ingrid U 46
Carlman, J. Holger Ju 21
Carlman, Synnöve S 33
Carlshamre, Nils O. G. Ju 5, S 20, B 21
Carlson, John-Sune U 19
Carlson, K. Sören S 3
Carlson, N. Gunnar Ju 2
Carlson, T. Eilert I 14 21
Carlson, Å. Lennart B 26, H 15
Carlsson, Barbro L. S 1
Carlsson, Bengt E. I 4
Carlsson, Bertil U 56
Carlsson, Bo I 19
Carlsson, Börje U 56
Carlsson, C. Mårten Jo 12
Carlsson, Carl-Gustaf E. I 22
Carlsson, Eric O. G. U 29
Carlsson, G. Arne V. A 1
Carlsson, G. Rune S 2, B 21, A 2 16
Carlsson, Gösta S 27
Carlsson, Jan M. K 15
Carlsson, Jan-Olof B 22, I 5
Carlsson, Leif U 14
Carlsson, Lennart U 11
Carlsson, P. Bertil B 28
Carlsson, Rune S 29

Carlsson, Sten-Göran Bo 7
Carlsson, Sture E. B 14 22
Carlsson, Svante S. A 17
Carlsson, Sven-Gunnar S 3
Carlsson, T. E. Roine Jo 7, I 4
Carlsson, Ulf V. Ju 2, Fö 15
Carlstein, Rune A. B 16 21
Carlström, A. Valdo Jo 12
Carlsund, H. Bo H. K 1
Carlzon, Lars Kn 17
Carnhagen, Göran E. T. B 22, H 15
Cars, Hadar UD 5
Cars, Hans Christian H 5
Cason, Sven Åke Ju 6
Casselmark, Sven-Eric E 3
Cavallin, Jens UD 6
Cederberg, Ingvar U 5
Cederberg, Thomas O. Jo 4
Cederblad, Carl Olof H 5
Cederlund, Lars-Johan O. B. Ju 31, H 13, I 17
Cederwall, Gustav F. E. I 2 11
Cederwall, Ulf C. Fö 1
Céwe, Tord G. Jo 17 30
Chambert, Henrik B. Kn 6
Christiani, F.-O. Gunnar A 8
Christofferson, Birger U 16
Claeson, Bo B 13
Claeson, Tore M. *Ju 19*
Clarkson, Rolf A. K 6 17, Jo 16
Colldén, Anders U 5
Colliander, Per G. Ju 25
Colvér, Mats T. B 3
Conradi, Erland G. F. Ju 14
Corell, Hans A. V. Ju 49, I 20
Cornelius, Claes U 11
Corneliusson, Roy U 56
Cosmo, O. Ingemar A 4
Cox, Arne J. B 25
Crabo, Sven B 3 5
Cronberg, Kerstin K 23
Croné, Ulrica S 20, Kn 9
Cronholm, L. Börje Ju 8
Cronier, Sven S. K 9
Cronstedt, Nane M. A 11
Cronström, J. N. Runo Fö 16, S 36
Curman, Peter U 54
Curry-Lindahl, Kai I 19

D

Daglund, Sven B. Bo 4
Dahl, Gerd B. A 2
Dahl, Mikael UD 5
Dahl, R. Birgitta U 16 36, I 19
Dahl, Sonja M. U 17 45
Dahlander, Gunnar U 47
Dahlberg, Hans U 19
Dahlberg, Helge Bo 8, Kn 8
Dahlberg, K. Thure Ju 1
Dahlberg, L. Åke A 1
Dahlberg, Lars B. L. B 22
Dahlberg, Lars C. E 11, B 22, A 2
Dahlberg, Rolf L. I 21
Dahlbom, Bengt S. U 3
Dahlén, Bertil V. Jo 28
Dahlén, Per Olof (Olle) UD 3, B 17
Dahlén, Torsten Fö 12
Dahlerus, Bo H. C. A 3
Dahlgren, Elsa B. A 16
Dahlgren, P. Anders B. Jo 17
Dahlgren, Rolf O. Ju 13
Dahlheim, Bo I. G. E 9
Dahlin, Gunilla S 35
Dahlin, N. Åke S. K 15
Dahllöf, Lars Jo 20
Dahllöf, Urban S. U 47
Dahlman, S. Ola UD 3
Dahlquist, Lars U 7
Dahlqvist, Lars-Ola U 35
Dahlsjö, Lars A. Ju 18
Dahlsten, Gösta O. L. Ju 11
Dahlsten, Ulf L. E 5, H 8
Dahlström, Gunnar S 34
Dahlström, Gösta E. B 3, I 7 19
Dahmén, Erik V. H. H 8
Daimar, Margot A 2
Dalén, Ingrid S 1, U 35, Bo 7
Damgren, H. G. Fredrik Jo 2 20, Bo 6, Kn 14
Danell, C. Georg V. Ju 32
Danemar, Anton U 7
Danielson, Gunnar H. S 5, A 13
Danielson, Nils-Gustaf F. I 19
Danielson, Åke Kn 9
Danielsson, Birger S 10
Danielsson, C. Bertil E 9
Danielsson, Georg E 8, A 2
Danielsson, Nils Gustaf F. I 7
Danielsson, Palle U 5
Danielsson, Sten U 5
Danielsson, Stig A. E 9
Darnell, Eva U 14
Daun, Stig G. Ju 34
Daun, Åke Bo 7
Deak, Csaba U 5
Dedorson, Gunnar H 7
Densjö, K. A. Sören B 30
Denward, C. M. Thore Jo 13
Deullar, Rolf Ju 6
Dewailly, Léon N. G. U 12

Diesen, Ingrid E. U 35
Dihlström, Klas U 14
Dillner-Thorsson, Monica A. M. U 22
Dimos-Asplund, Antigone A 16
Dinell, Jan A. C. Fö 2
Djerf, Olof I 19
Djärv, Sigbritt U 56
Domargård, Tord V. Kn 25
Dominique, Carl-Axel U 5
Domvall, E. Göte Kn 5
Douglas, Jacob L. K 9
Drangel, Bo F. E. Ju 32
Dreber, I Agneta A 16
Dreber, Ulf P. K 19
Dryselius, Harald S. Ju 10 49
Du Rietz, Lars B. U 7 55
Dufwa, Bill W. Ju 14
Duker, Jan-Peter H 10
Düring, Bertil U 5
Dyhre, A. Gunnar Jo 8
Dyring, Eric U 10
Dyrssen, Gösta P. T. Ju 3
Döös, Sten-Olof U 24

E
Ebbeson, Ulf U 48
Eckerberg, Ingela S 34
Eckerberg, Per A. Ju 17, B 14
Eckerdal, A. Ingmar Bo 7
Eckerdal, Lars H. Kn 2
Eckered, Thomas I 19
Eckersten, Ivan E. Ju 33
Edam, Carl Tomas H:son S 42, U 11
Edberg, Rolf F. Ju 19
Edelholm, Olof Gunnar (Olle) U 38
Edenman, Ragnar H. L. U 8 42, I 10
Edholm, Edmund U 16
Edin, Karl-Axel I 7
Edin, L. Åke I 12
Edin, Per-Olof A 2, E 5
Edling, A. Roland Ju 17, B 18
Edling, N. Axel Ju 12 57
Edling, Nils Kn 18
Edlund, C. Bertil B 6 7 21
Edlund, S. Lisbeth Jo 8
Edman, Kurt E. B 11
Edman, Stefan U 12
Edmar, A. E. Désirée UD 3
Edmark, Birger U 7
Edmark, Kerstin Ju 50
Edmén, Lars H. Fö 6 11
Edner, T. Margareta A 16
Edner, T. Margaretha A 16
Edsta, Björn O. B 30, I 16
Edstrand, Karl-Ingmar B 2, H 15
Edstrand, Märta S 32
Edström, J. Lennart S 17
Edström, Jan-Olof I 18
Edström, John Olof U 6
Edström, Kjell S. B 4
Edström, Lennart N. Fö 6
Edström, N. Anders T. I 1
Edström, Rune Ju 53
Edvardson, Kay E. U 45
Edvardsson, Einar S 18, A 4
Edvinsson, Sven-Olov A. U 27
Edwall, Pehr A. R. Kn 2
Edwardsson, Roland U 56
Edwinson, Vanja A. M. Jo 3 29
Eek, Karin S 30
Egardt, Peter A. N. U 23 56
Egebäck, Karl-Erik K 20
Egelstedt, T. A. Ingemar Fö 16, U 17 21
Egnell, S. Jan-Erik Fö 11
Ehn, Bengt Jo 18
Ehnmark, Anders Ju 54
Ehnmark, E. Erik U 23
Ehrenberg, Carin M. S. Jo 6
Ehrenfreid, Monica U 7
Ehrengren, K. Lennart Jo 1
Ehrenpreis, Dag UD 2
Ehrling, G. O. Ingvar Fö 3 7, B 11
Ehrner, Bo I 11
Ehrnst, Anneka U 17
Ehrnvall, Torbjörn U 5
Eidem, Ingmar I 19
Eidem, Rolf I. E 5
Einhorn, Jerzy S 15 40
Ejerhed, Anders G. U 47 51
Ek, C. Olof I 2
Ek, Karin U 5
Ek, Kurt U 32
Ek, Marianne U 52
Ekberg, J. Göran Ju 19
Ekberg, K. Gustav K 20
Ekberg, Karl-Henrik Ju 5 40
Ekberg, Leif S 18
Ekberg, Sewon S 25
Ekberg, Valter S 12
Ekblad, Carl E. A. Jo 5
Ekdahl, Bertil H 10
Ekeberg, Lars-Olof K 7
Ekeberg, Per Olof A 14
Ekedahl, N. A. Gunnar Jo 18
Ekelius, Wåge U 11
Ekelund, Hans E. B. K 21
Ekelund, Ulla G. Fö 9
Ekelund, Ulla G. U 10
Ekenberg, Anders Kn 4
Ekendahl, Bengt G. M. Jo 5
af Ekenstam, Adolf U 16

Ekevärn, Gunnar I 3 17
Ekholm, Birgitta Maria (Brittmari) U 35
Ekholm, Lars V. U 58
Ekholm, Mats U 55
Ekholm, Torsten I. U 32
Ekinge, Bernt A. A 4
Eklind, Kent Bo 7
Eklund, C. Gunnar Fö 7
Eklund, Christer U 5
Eklund, E. Sven-Olof K 20
Eklund, Erik B 16
Eklund, Harald U 16
Eklund, K. Ronnie U 1
Eklund, Karl U 11
Eklund, Lennart S. G. I 13
Eklund, Margareta U 56
Eklund, Solveig U 16
Eklund, Svea I. U 47
Eklundh, Claes G. B. Ju 45 54
Eklycke, S. Lars G. Ju 50
Eklöf, Kurt. G.A. E 1 6 9
Ekman, Lena B. Ju 4
Ekman, S. Gösta B 6
Ekman, Stig Rune U 1 29
Ekstam, Gunnar E. Ju 2 43, H 1
Ekstedt, Olle U.-E. Ju 49
Ekström, Allan H 10
Ekström, Bert O. B 19
Ekström, E. Bengt A. Fö 1
Ekström, E. Sören Jo 13 28 31
Ekström, John E. K 23
Ekström, Margareta Ju 5
Ekström, Solweig U 38
Ekström, Ulf H 2
Ekwall, Thomas F. H. E 8
Elam, Lars U 7 16
Elfving, Arne U 14
Elfving, Jack O. H. *Kn 10*
Elfving, L. Arne R. Fö 10
Elfwing, H. Ingemar I 7
Elgfelt, Göran Bo 7
Elgqvist-Saltzman, Inga U 33
Eliason, S. Olof U 58
Eliasson, Anna UD 6, U 17, Bo 7, I 24
Eliasson, Bengt E. Ju 56, K 3, Bo 8
Eliasson, Björn E. A. Ju 28
Eliasson, E. Ingemar A 5
Eliasson, H. Torsten Y. U 9
Eliasson, Jan K. UD 4
Eliasson, Kerstin E. A 8
Eliasson, Lars Kn 17, I 20, Kn 10
Eliasson, Per-Erik U 3, Jo 25
Eliasson, Rolf A. E. Jo 4, I 17
Eliasson, Rolf E. K 8
Elison, Magnus L. Bo 2
Elliot, Ninnie U 5
Ellnebrand, Rolf U 14
Ellwerth, Lena B. I 7
Elm, Torsten J. W. Jo 4
Elmberg, Henrik B. C. A 16
Elmér, Anders H 10, A 17
Elmér, Björn Å. Jo 17
Elmhammer, Nils E. I. Ju 2, S 21
Elmhorn, Kerstin M. U 57
Elmquist, Eva C. E. I 7
Elmstedt, Claes Y. U 14 32 56, A 4, Kn 3
Elmstedt, K. Erik B 6, A 17
Elsässer, Björn A. I 1
Elwien, Folke S 24
Emmelin, Lars U 51
Eneström, Tord O. C. Ju 7
Enflo, Hans U 5
Engberg, Peter O. U 38
Engblom, Göran UD 5
Engdahl, K. Anders F. Ju 2 55
Engdahl, O. Roland K 5, H 17, Kn 21
Engdahl-Tegestam, Eva U 5
Engerstam, Claes M. I 4
Engfeldt, Lars-Göran UD 3
Engfors, Gösta S. A 8
Engkvist, J. Gunnar V. B 6
Englund, K. Svante I. Ju 2, S 2 12 28
Englund, Lars-Erik Fö 3 7
Englund, Åke H 7 11
Englund-Ghai, Karin U 62
Engman, Barbro B. U 19
Engman, Hans O. R. Ju 17
Engman, Jan G. S 32 33, U 18 49
Engman, O. Ingemar Fö 7
Engman, Ove U 11
Engqvist, Lars F. Ju 19, U 47, I 10 19
Engström, Arne V. S 11
Engström, Bengt-Olof U 5
Engström, Ewa U 5
Engström, Lars-Göran Ju 4
Engström, Odd E. L. B 14 22, I 18
Engström, Olle UD 2, U 44
Engström, Åke U 38
Enlund, Eric P. B 7, Jo 4
Enlund, Inger U 31
Enquist, N. Daniel U 6
Enquist, Per Olov U 19
Erdmann, Bengt U 5
Erici, Bernt H. A 4
Ericson, E. Gerhard H. Jo 8, Kn 20
Ericson, Eric U 5
Ericson, Hans E. K 1 6 7
Ericson, Sture T. Ju 22, UD 3

Ericsson, Bengt S 20 2
Ericsson, Brit-Marie L. B. Ju 11
Ericsson, Britta M. A 2
Ericsson, Christer T. Ju 2
Ericsson, Georg Kn 18
Ericsson, Gunnar Jo 30
Ericsson, Gösta UD 6
Ericsson, K. Georg V. Kn 18 24
Ericsson, Kjell U. S 4, Kn 16
Ericsson, Lars Eric Jo 25, Kn 12 25
Ericsson, M. Inger-Britt K 6
Ericsson, Mats Y. Jo 23
Ericsson, Nils E. S 2
Ericsson, Paul L. A 10
Ericsson, S. Bo Ju 53
Ericsson, Tord U 7
Ericsson, Ulf U 50, UD 3
Ericsson, Ulf E. A 16
Ericsson, Ulla Bella U 56
Ericsson Köhler, Ella Ju 50
Eriksson, A. E. Ingemar I 18
Eriksson, B. Allan Fö 15
Eriksson, B. Sune U 5, A 2 16, Bo 4, Kn 3 12 15
Eriksson, Bengt G. S. Kn 13
Eriksson, Birger U 5
Eriksson, Björn G. Ju 2, A 2, I 18
Eriksson, Bo I. Ju 30
Eriksson, Bror R. S 34
Eriksson, C. Ingemar S 18
Eriksson, E. Olof U 20, Bo 6
Eriksson, Evert G. S 2
Eriksson, Gunnar U 5
Eriksson, Gunnel Kn 14
Eriksson, Gösta B 18
Eriksson, Harald Jo 1
Eriksson, Hilding U 11
Eriksson, I. Seved S 1
Eriksson, K. Anders B 13
Eriksson, K. Arne A 2
Eriksson, K. Bertil U 30
Eriksson, K. Birger B 26
Eriksson, Karl-Erik E. I 7
Eriksson, Kjell E. Kn 19
Eriksson, Lars A. I. A 2
Eriksson, Lennart S 29
Eriksson, Maria Kristina (Maja-Stina) U 38
Eriksson, Martin H. V. U 32
Eriksson, Nils-Erik U 5
Eriksson, Olof E. I 2 7
Eriksson, Per A. K 8
Eriksson, Per-Erik E. Ju 25
Eriksson, Sune S 14
Eriksson, Åke E. U 29
Erixon, Bo I 1
Erlandsson, Bengt H. Ju 26 37
Erlandsson, Henrik U 5
Erling, E. Harald Ju 37
Erling, E. Martin H. B 9
Erneholm, Berndt I. Kn 2 4
Erngren, Birgit Jo 29
Ernmark, L. Göran G. K 6
Ernryd, Bengt U 5
Ernulf, T. Gudmund Ju 8 20
Erséus, L. G. Torgny Kn 4
Ershammar, Mats O. T. Fö 9
Erstam, Sven-Erik F. Ju 37
Esaieson, Erik R. A. E 4
Esbjörnson, Esbjörn A 11, S 27
Eskel, Arvid Ju 19, S 13 37
Eskilsson, Per H. U 1 4 26
Esping, F. Lars-Erik Jo 7, Bo 3, Kn 10
Esping, Hans G. B 22, U 36
Essén, Ingemar Ju 19
Essén, Ingemar UD 5
Essunger, N. Gunnar R. I 2
Etsare, Åke Kn 10
Ettarp, Lars G. A 2 14, I 21
Etzler, Cecilia E. M. S 8
von Euler, Rigmor Ju 52, S 30
von Euler-Chelpin, Curt U 17
Eurenius, Birgitta I. U 18 19
Evander, Lars P. H 13
Everitt, Allan S 35
Ewertz, Lars U 5

F

Fabricius, Cajus U 12
Fager, Henny V. Jo 25
Fagerberg, Arne B. B 1
Fagerholm, Per Anders L. U 1
Fagerlind, Östen Ju 23
Fagerlund, Bengt O. H. A 14
Fagerström, Jan Peter U 11
Fagerström, Kjell U 45
Fahlin, Per G. K 5
Fahlström, Jan Magnus Ju 1
Falk, Eric G. R. Jo 10, Bo 3
Falk, Hans G. Ju 19
Falk, Johan U 5
Falk, Stig U 56
Falkehed, Sven A. L. Kn 1
Falkenberg, Eva Kn 15
Falkenmark, Per A. K 7
Fallenius, Ann Marie B 22
Farholt, Torborg K 19
Farm, Ante T. A 2
Faugert, Sven J. E. I 7
Faxén, Karl-Olof A 2
Faxén, Nils-Bertil U 5
Fehrm, E. Martin U 20
Feigenberg, Loma S 15

von Feilitzen, Styrbjörn O. R. A 14
Felländer, Ingela K. I 1
Ferdinandson, Kaj L. K 18
Ferm, Anders U 19
Ferneborg, Stieg U 5
Fernheden, Göthe A. S. I 3
Fernqvist, Dan E. I. Ju 53
Feuk, Yngve L. I 4 19
Finney, F. Peter A. I 4
Fischler, Sven G. O. Ju 2 43
Fiskesjö, Bertil A. N. Ju 28 29 45 54
Fitger, Peter Ju 50
Fjellstedt, Lars U 5
Fjällhed, Åke U 16
Fladvad, J. Arne Bo 3
Fleisher, Fred U 52
Flinck, N. Rune I. U 9
Florman, Bertil K 13
Flyborg, Berit Jo 32
Fockstedt, Sven UD 5
Fogelström, Hans U 11 16 24 47, A 2
Fogelström, Siv E. A 8
Folestad, Ruth E. A 16
Forkman, Göran U 12
Formgren, J. Holger K 15
Fornstedt, Ulf H. U 9 26
Fors, Sixten R. U 1 4 6
Fors, Åke Hj. S 1 17 27 38
Forsberg, Curt U 5
Forsberg, P. Roland Kn 4
Forsberg, Wilhelm U 23
Forsebäck, M. Lennart S. Kn 12
Forselius, Hans F. A 16
Forsell, Harry A. B 28
Forsell, L. O. Torbjörn UD 4, U 19
Forslind, Bo U 56
Forslund, Bo E. S 39, Jo 16
Forslund, Bo G. I 14
Forslund, E. Birger S 3 11 12
Forsman, Sonja I 19
Forssberg, E. Olof Fö 8
Forssberg, K. S. Eric I 3
Forssblad, N. Douglas K 2
Forssman, Åke V. Jo 1
Forsström, Ingrid K 23
Forsström, Jan E. I 20
Forstadius, Erik L. W. A 14
Foyer, Lars O. B 8
Fraenkel, Ingegärd C. E. U 42, A 16
Fraenki, Claes S 30
Francke, Jan K 23, B 27
Francke, Per E. S. I 4
Frank, S. Torsten U 2
Fransson, Arne A. E. B 19, A 2
Fransson, Bo-Gunnar L. B 14 22
Fransson, Hans G. V. I 17
Fransson, Lars U 17
Fransson-Belohorka, Birgitta U 16
Frantzell, A. Magnus I 4
Franzén, Ivar I 22
Franzén, J. Thomas H. E 4
Franzén, Lars G. U 28
Franzén, S. Anders U 17
Fredberg, Birgit A. M. U 2
Fredelius, Bo B. B 20
Fredén, Erland A 10, I 18
Fredén, Sven U 59
Fredgardh, K. Sonja I. A 16
Fredin, Curt U 7
Fredlundh, Lars S 13
Fredricson, Karl Gustav Jo 26
Fredrikson, Märta E. B. Ju 52
Fredriksson, Bert U 47
Fredriksson, Ella U 7
Fredriksson, H. Einar Fö 16, S 2 13
Fredriksson, Ingrid U 47
Fredriksson, Ulla M. S 30 42
Fredrixon, Kurt U 31
Freese, Jan P. G. Ju 42, Fö 15
Frendahl, E. Maj-Britt A 16
Frenne, Anders U 45
Frenning, Lars W. Ju 2, Kn 7
Fresk, Lars U 5
Fresk, Svante Ju 55
Frey, Christer U 52
Friberg, B. Torsten Jo 19
Friberg, Lars T. Jo 16
Frid, Sven Rune Ju 17, Kn 10
Fridebäck, Carl-Eric I 17
Fridell, G. Ingvar Ju 56
Fridh, Göte S 20, A 2
Fridolfsson, Filip W. B 19, A 10
Fridolin, Hans R. B 5 16, I 19
Friedner, Lars F. V. B 2
Fries, Ingmar F. B 7 20
Fries, Jöran U 24
Frigren, Suzanne M. I 4 7 19
Fringel, Viggo B. Jo 24
Frisén, Rune E. K 11, Jo 2
Frisk, K. Åke U 33
Frithiofson, Karl A. F. A 10, I 3 17
From, Hans-Sören U 16
Fromm, H. Irene A 16
Frostell, Anders U 1
Frostenson, Anders Kn 4
Frykholm, Jan UD 5, H 13
Frykstam, Alvar U 12
Frånstedt, Olof R. Ju 48

Frändås, S. G. Berit Fö 9, U 38
Fröier, Kåre U 20
Fröjd, S. Arne Kn 10 16
Furbäck, Bengt L. K 1 6
Furhammar, Brita U 61
Furubo, Jan-Eric I 4
Furuhagen, Hans F. G. U 19
Furumark, Ann-Marie U 11 47 58
Fülep, Tibor U 5
Fyrberg, Lars Erik Ju 57
Fälldin, N. O. Thorbjörn Ju 19
Fältheim, Åke A. U 15
Färm, Gunnel Ju 56, U 14
Färm, Hilding G. E. Kn 9
Färm, Ingemar Kn 15

G
Gabrielsson, A. Edmund B. Ju 7
Gabrielsson, Alf U 5
Gabrielsson, H. Ingemar U 5 29
Gadd, P. E. Arne
B 7, U 17 28 40 45, I 11
Gahrton, Per Ju 44, Bo 7
Gammer, Gerhard B 7
Ganting, Gösta E. Jo 26
Gardell, Bertil G. T. S 11 25, A 5
Gardeström, Linnéa S 1 6
Garke, Hans B. B 7
Garmo, Sune U 38
Gavelin, Wanja S 25
Gawell, Jonas K 20
Gebart-Andersson, Thorborg S.
U 23
Gehlin, Jan E. A 5
Gehlin, Jan H. M. Ju 40
af Geijerstam, Sven O. Ju 29
Gellerman, Kerstin Ju 32
Gellerstam, Martin U 12
Gellstedt, Björn P. T. S 38, K 15
Genetay, Claude M. U 5
Georén, Sven U 14
Gerentz, Sven K 23
Gerhardsson, Birger U 12, Kn 2
Gerhardsson, Birgit Kn 4
Gerhardsson, Gideon A 13
Gerholm, Tor R. Ju 19, U 36
Gerle, Hans E. U 19
Gerleman, J. Gillis H. U 12
Gestrelius, Kurt E. G. U 52
Gibson, Urban H. B 21
Giertz, Gustav B. S 15
Giesecke, Curt-Steffan A 16
Gillenius, Leif Ju 58
Gillström, Åke K. U 7
Gillström, Åke K. U 11
Gisslén, Axel S 3
Glaas, Sten-Ove A 13
Glaser, Werner Wolf U 5
Glass, Marianne U 31
Glennow, Yngve G. G. U 30
Glimelius, Nils Kn 18
Glimnér, J. Erik Fö 6, I 3
Godlund, Sven A. I. K 11, I 1
Godvik, Hans Kn 2
Gornitzka, Gunnar V. I 4
Gothefors, Per L. B 13
Gothefors, Ulf U 12
Gottsén, Bertil U 56
Gozzi, A. Sören U 18 28, Jo 27
Grabe, A. Gerhard Ju 4 20
Grabö, Paul E. U 29
Gradin, Anita
S 35, U 17, H 37, A 16
Gradin, Lars-Erik Jo 12
Gradin, Rolf U. I 4
Grafström, Erik O. Hj.
Ju 19, K 1, Jo 3, I 4
Grage, Elsa-Britta U 2
Grahm, Leif I 1
Gran, Bertil U 16
Granander, Stig U 24
Granath, Sölve O. Fö 9
Granberg, Birgitta M. V. A 4
Granberg, Otto H 3
Granegård, Christer U 32
Granholm, Arne B. Kn 10
Graninger, B. E. Göran U 17 30
Granlund, Börje U 7
Granlund, Karl-Åke H 7
Granmar, Jan U 5
Granqvist, Liss M. S 5
Granstedt, Pär E. U 35, I 7
Granström, Folke T. G. Kn 10
Granström, L. A. Torbjörn I 19 23
Grape, Karl Gunnar Kn 9
Grape, S. Lennart Fö 3 7
Grebäck, Erik H. K 1, Jo 2 8
Green, Åke U 42
Gregow, P. J. Torkel Ju 46 49
Gremner, Kjell S 13
Gren, Arne U 47
Grenander, Nils
Ju 19, K 2 8 14 23
Grendin, Kurt U 11
Grenestedt, E. Lennart N. A 6
Grobgeld, Lennart M. Ju 12
Groll, Lennart E. O. Kn 15
Grudevall, Lennart U 56
Grufberg, A. Lennart Kn 7
Grufberg, Maj-Britt K. B 11
Grundwall, K. Ricard Bo 2
Grunewald, Ingelise U 18
Grunewald, Karl R.
Ju 52, S 35, U 7
Grünberger, Jan R. E 8

Grünewald, Björn U 47, A 2
Grüting, Britt U 60 3 46
Grönkvist, Göran U 5
Grönstedt, Gert T. V. K 8
Grönstedt, J. Olle K 9
Grönwall, Lars O. S 3 8 24 35
Gullberg, Bo U 14
Gullberg, H. Urban Jo 6
Gullberg, Hans E. K 8, A 13
Gullberg, Karin U 5
Gullnäs, S. Ingvar Ju 36 50, K 16 17
Gullström, Estrid U 58
Gummesson, G. Margit K. K 9
Gumpert, Jan U 54
Gunér, Otto U 5
Gunnarson, Arne V. I 22
Gunnarson, E. J. Ingvar Ju 10
Gunnarsson, A. Gunvor A 16
Gunnarsson, Bror E. Ju 24
Gunnmo, Alf O. U 27
Gunsell, Tor A. Jo 11
Gurinder, Jan Olof UD 4, U 49
Gussing, N. Ragnar J. A 8
Gustafson, Carl-Erik K 18
Gustafson, G. Arne B 15
Gustafson, Ingemar Fö 12
Gustafson, K. G. Jan U 7
Gustafson, Sven H. Ju 5, I 20
Gustafsson, Bengt E. U 10 45
Gustafsson, Björn H. U 27
Gustafsson, C. E. Torsten Ju 53, Fö 7, Kn 14
Gustafsson, Christina U 43
Gustafsson, F. Agne S. Kn 3
Gustafsson, G. Einar Jo 30, I 17
Gustafsson, G. Ragnar U 30
Gustafsson, Gunnel U 56
Gustafsson, Hans I. B 21
Gustafsson, Hans L. Fö 6
Gustafsson, K. Börje E 8
Gustafsson, K. G. Allan Kn 5
Gustafsson, K. G. Evald U 42
Gustafsson, K. G. Wilhelm B 9
Gustafsson, Karl-Erik I 13
Gustafsson, Kerstin Ju 30 59, A 11 17
Gustafsson, Lars Ju 40
Gustafsson, Lars I. U 10 16 23 38
Gustafsson, M. Gunnar Fö 1 11, Kn 9 1
Gustafsson, N. Henry Jo 12 13
Gustafsson, N. Lennart B 25
Gustafsson, Nils-Eric I 4
Gustafsson, Stig A. U 31
Gustafsson, Stig G. Ju 20 42, Fö 5, A 14, Kn 19
Gustafsson, Thomas B. Jo 27
Gustafsson, Ulf C. Kn 1
Gustafsson, Ulla H 12
Gustafsson, Yngve H. Jo 17
Gustafsson, Åke U 31
Gustafsson, Åke C. T. Jo 13
Gustafsson, Åke G. S 1
Gustavson, J. Krister E 13, I 8
Gustavsson, Bengt S 42
Gustavsson, Bengt T. Ju 37, Fö 7
Gustavsson, Gusti L. A. Fö 1
Gustavsson, K. Rune S 42
Gustavsson, Ola Kn 10
Gustavsson, S. A. Göran H 3
Gustavsson, Sven Anders I 14
Gustavsson, Ulf H. I 22
Gustavsson, Åke E. G. UD 2, Fö 6, U 38
Guste, Göran L. B 26
Guteland, Gösta A. A 2, I 1
Gyllensvärd, Bo V. U 18
Gyllö, Sture A. S 23
Gålmark, Gunnel Bo 7
Gårdstedt, H. Birger A 6
Gårmark, Thore O. U 11
Göhlman, Gunnar U 32
Göranson, Lennart H 8
Göranson, Ulf G. U 47
Göransson, Bengt Ju 24
Göransson, Bengt Ju 56
Göransson, Bengt U 19
Göransson, Bertil S 25
Göransson, Bo O. F. A 5
Göransson, C. Göran N. Kn 2 9
Göransson, E. Magnus K 22
Göransson, G. Bertil S 11 13 15 16 20, A 2, Kn 9
Göransson, Harald O. U 5, Kn 2 4
Göransson, J. Olle Fö 6 7, A 11, I 5
Göransson, Lars G. Ju 14 21
Göransson, Lars O. U 19
Göransson, Åke U 32
Göthberg, Bo U 13 51
Göthberg, Kerstin V. U 11

H

Haavio-Mannila, Elina A 12
Hadenius, Stig G. U 19 40
Hadrup, Knut E. H. K 2 6 8
Haeffner, Erik A. I 5
Haeggblom, Birgitta U 5
Haeggström, Ingrid M. S 16
Hafström, Jonas U 32
Hafström, Marie M. G. Ju 45
Haga, Ingegerd U 7
Hagard, John H. M. H 18, Jo 17
Hagberg, A. Bertil Kn 18

Hagberg, Anne-Charlotte A 5
Hagberg, Arne U 5
Hagberg, Helge M. H. Ju 53
Hagberg, Lennart Ju 60
Hagberg Anne-Charlotte A 5
Hagbergh, Göran G. E. U 4
Hagdahl, K. Thomas Ju 17
Hagel, Rolf Kn 15
Hagelstam, Stig L. K 3
Hagerman, Yngve B. Jo 16
Haglund, Sune K. B 30
Haglund, Sven S 5
Hagman, B. Anders U 11, A 5 15
Hagman, Björn O. B 27
Hagman, Jan-Erik R. Ju 32
Hagnell, Olle S 27
Hagquist, Curt E. I. U 1
Hagson, Carl A. Ju 19, I 4
Hagströmer, Erik J. J. Jo 19
Haldén, J. O. Folke U 23, A 15
Halén, E. Torsten Ju 59
Hall, A. Bertil Ju 56, B 20
Hall, Bo A. I 3
Hall, Lennart U 5 56
Hallberg, Bengt O. L. Bo 7
Hallberg, Dag R. E 10
Hallberg, Kajsa S 8
Hallberg, Lars U 7
Hallbäck, N. Thore Kn 10, S 14
Hallén, Håkan U 43
Hallenberg, Ingemar U 38 57
Hallenius, G. Ingemar Jo 19, Kn 11
Hallerby, Nils S 35
Hallgren, E. Margaretha U 1
Hallgren, Ulf I 3
Halling, Nils-Olov U 5 31
Hallman, Eric Kn 18
Hallman, Katrin U 36
Hallman, L. Åke G. H 5 7 8 11, I 11 19
Hallmo, Gunnar U 15
Halloff, Ulf V. V. K 11
Hallqvist, Britt G. Kn 2
Hallqvist, Ulrika Bo 7
Hallsénius, Jörgen H 13
Hallsten, Lars T. H 15, I 18
Hallström, Torbjörn H 8
Hamber, Hans U 11
Hamberger, Carl-Axel S 13
Hambraeus, Gunnar A. Ju 19, UD 6, U 50, I 7 9
Hambraeus, S. Birgitta Ju 19, I 19, U 36
Hamdahl, Bengt K 7, Kn 23
Hamilton, Carl Kn 18
Hamilton af Hageby, C. UD 3
Hammar, Anna Karin U 12
Hammar, Carl-Filip B 23, U 9 19 46 52
Hammar, John A. U 31
Hammar, Stig H. U 1
Hammarbacken, Britta K. M. Ju 45, S 40, Kn 15
Hammarberg, Margareta S 21, I 21
Hammarberg, Peter U 9
Hammarberg, Sven O. Ju 30 31
Hammarbäck, E. Rune Ju 28
Hammarbäck, Sven Kn 18
Hammarland, L. E. Thore U 28
Hammarlund, C. Jan R. B 23
Hammarlund, Carl-Gunnar K 16
Hammarlund, F. Gösta E. Jo 10
Hammarlund, Olof U 55
Hammarqvist, Stefan S. E. I 4
Hammarskjöld, Claes Å. H. K 18
Hammarstedt, H. Bertil I 18
Hammarsten, Erik M. U 27
Hammarström, P. Rickard Fö 10
Hannerz, D. G. Lennart Jo 14
Hannerz, R. Christer Jo 3
Hansén, Bengt-Olof D. V. I 18
Hansen, Hans-Jörgen Jo 1
Hansén, Pär G. H. Ju 39
Hansen, Åge I 22
Hanson, Arne G. H. Jo 17
Hanson, Göte S 1
Hanson, Per-Olof B 14 22
Hansson, Bengt U 7
Hansson, Bertil U 16
Hansson, E. Ing-Marie U 28, Kn 8
Hansson, Erik I 24
Hansson, Göran Kn 6
Hansson, J. Bertil U 5
Hansson, K. Gunnar Ju 5
Hansson, Lars R. E 1 4
Hansson, Lilly E. Ju 4, S 23
Hansson, Nils S 1
Hansson, Nils H. U 7
Hansson, Oloph A. U 19
Hansson, P. Inge K 13
Hansson, S. Olof (Olle) U 35
Hansson, Stig F. S 2
Hansson, Stig G. E. A 2, I 21
Hanstorp, Erling U 16
Hardeberg, Gunilla S 21, A 16
Harriman-Hernborn, Anita C. A 4
Hartman, Lars U 12
Hartman, Olov U 12, Kn 4
Hasselgren, Ann-Mari S 31
Hasselknippe, Ivar U 37
Hasselquist, Ulla U 7
Hasselrot, P. Erik Kn 15
Hasslev, Nils-Olov F. K 11
Hause, Greta U 5
Hauser, Urs W. A 11 12

Haverling, Sven G. I. U 2
Havik, Folke K 23
Heckscher, Gunnar E. Ju 45
Hedberg, Anders U 11
Hedberg, E. Torbjörn U 6
Hedberg, G. Christer Bo 7
Hedberg, Gösta Kn 17
Hedberg, J. Anund S 11
Hedberg, K. Anders I 1
Hedberg, Lars O. O. E 1 6 9
Hedberg, Stig E. B 30
Hedbom, Bengt U 5
Hedborg, Anna M. B 6 7
Hedborg, Per Erik Ju 60
Hedenström, Bengt S 6
Hederström, C. Christer U 57
Hedfeldt, Erik U 60
Hedin, Benkt Erik U 54
Hedin, Bernt S 12
Hedin, C. Thomas A 5
Hedin, Carl Eric Jo 14
Hedlén, Bengt R. S 3 11
Hedlin, John W. A. S 36, U 21
Hedlund, A. Rune Ju 8
Hedlund, Bengt N. R. S 2 3, U 21
Hedman, Barbro U 29
Hedman, Bengt Ju 51
Hedqvist, Eric H. U 18
Hedqvist, Sven A. Ju 10
Hedström, A. Jan-Olof I 18
Hedström, Bo S. Jo 7 10
Hedström, T. Uno V. Ju 33, Jo 10 22
Hedvall, Barbro C. A 16
Hedvall, Lennart U 5
Hedvall, Yvonne M. Ju 52, S 42, A 16
Hegardt, Nils A. Ju 32
Hegrelius Jonson, Barbro M. Ju 41
Heide, Agneta H 6
Heideman, Gunnar A. S 2
Heimbürger, H. Peter Ju 3, Bo 4 6
Heinemann, Kerstin S 39
Heino, Martti O. Ju 24
Heister, Per U 4
Hektor, Carl-Magnus U 47
Helander, Sven A. B. Kn 2
Helin, Bertil U 24
Hellbacher, Ulf H. Ju 60
Hellers, P. A. Hans U 7 11
Hellgren, G. Bertil U 1 32
Hellgren, Gertrud E. Jo 25
Hellgren, Kristina U 47
Hellman, Lars S 8
Hellman, Sven R. Fö 3 7
Hellner, Eskil M. H 16
Hellner, Jan E. Ju 12 20
Hellners, E. Trygve Kn 7
Hellstadius, Jan R. Ju 15
Hellström, E. Emil U 47
Hellström, G. F. Ingemar H 3
Hellström, Gunnar J. U 29
Hellström, Jan Arvid U 12
Hellström, Mats J. UD 1, S 42, A 2 3
Hellström, P. N. Erik K 3
Hellström, Sten U 16
Hellung-Strohl, Eva M. U 58
Hellzén, Nils U 11
Helmbring, Anita U 58
Helmers, Dag B 3 5 6
Helmerson, Bo I. H. Ju 3, Jo 3 20, I 4 7
Helmfrid, Staffan U 56, Bo 3, I 1
Hemberg, B. S. Eskil U 19
Hemborg, Bo E. Y. I 4 19
Hemlin, H. Egon U 28
Hemlin, Peter W. U 31
Hemmingsson, Sten I 15
Hemrin, Sven U 12
Henmark, Kai U 12
Henningsson, K. Gustav H. I 15
Henningsson, Lars-Åke U 6
Henricson, Sven-Eric U 7 16
Henricsson, Sven R. Kn 10
Henricsson, Ulf I. R. Kn 6 13
Henrikson, Lars G. S 3
Henrikson, Ulf T. A. U 30
Henriksson, E. Sture F. S 6 21
Henriksson, J. Lars G. U 1
Henriksson, Jan Olof U 14
Henriksson, Runa M. A 2
Henriksson, Rune I. Jo 11 12, I 18
Henriksson, Sven Åke I 4
Henriques, Bertil Ju 58
Henriz, Gunnar Ju 31
Henrysson, Sten U 11
Henstrand, Kjell-Åke Kn 15
Henttu, Jorma U 5
Hercules, Jan U 13
Herin, Jan H 8
Herland, Erik H 3
Herlin, Helena N U 55
Herlitz, Ulla I 1
Hermanson, K. Gunnar L. Kn 8
Hermanson-Snickars, Folke U 25
Hermansson, Carl-Henrik B 7
Hermansson, Nils T. Jo 28
Hernelius, Allan J. Ju 22 48, UD 3
Herner, N. Birger E. S 9
Hernlund, Carl Hugo H. Ju 5 40
Herrlin, Klas G. E. B 17
Herrlin, S. G. Sigvard Ju 2
Herrstedt, Henry T. O. B 19
Hertz, Olof A. Fö 15
Hertzman, A. Olov Ju 12

Hesser, S. C. E. Ju 40, U 3
Hessleborn, Olle K. A. U 58, A 13, Kn 3
Heuman, Jan G. M. Ju 10 13
Heurgren, Sven C. O. Ju 14, H 2 3 12, I 4
Hibe, Erik G. K 20
Hidal, Sten U 12
Hildeberg, Lars U 7
Hildebrand, Karl-Gustaf U 12
Hildeland, Erling K. I. A 13
Hilding, Per Ju 48
Hiljding, Stig G. O. Ju 11
Hillbo, Arne O. Ju 2
Hillbom, Lars H. Ju 12 15 57, Jo 4
Hillerdal, N. Olof S 2 20 26 28, U 58
Hillert, Mats U 56
Hillerudh, G. Lars-Olov E. Ju 2 43
Hillman, Bo I. B 22
Himmelstrand, Gunnar G. F. K 1
Himmelstrand, J. Ulf I. A 12
Hinno, Rein B 21
Hirschfeldt, S. Lennart Ju 22
Hjalmarsson, E. Birgit Ju 35, A 10
Hjalmarsson, H. Yngve J. Ju 32 57
Hjalmarsson, Lennart I 19 25
Hjalmarsson, S. Åke E 13
Hjalmarsson, Sven U 11
Hjelm, K. G. Lennart Jo 1
Hjelm, Lars Fö 12
Hjelm, Sture U 24
Hjelm-Wallén, Lena B. U 47
Hjelmqvist, Ingvar K. R. S 3, A 2, I 18
Hjelmqwist, Karl-Gustaf H. K 11
Hjelmström, I. Eva K. Ju 47, S 36
Hjern, Bengt K. L. S 40
Hjern, Bo S 9 20 13
Hjerne, Gunnar S 2 9 31
Hjerpe, Per-Olof U 5
Hjertonsson, Karin UD 1 3
Hjertqvist, Johan B 21
Hjort, Christer A. U 32
Hjorth, Lars E. A. S 4, B 16, I 19
Hjorth, Nils T. Jo 2
Hjorth, Ole U 5
Hjorth, Ragnar Jo 7
Hjortås, Bernt Olof U 56
Hjälm, Nils G. O. Ju 37
Hjärpe, Kurt L. E. Ju 6
Hjärpe, Leif U 29
Hoel, Christer O. Jo 18
Hoffman, Margit U 9
von Hofsten, Ann U 51
Hogebrant, S. Göran K 8 14
Hogenius, Hans U 31
Holecek, Josef U 5
Holgerson, Nils H. B 7
Holgersson, Jörgen H 5
Holgersson, Leif H. U 58
Hollander, Ernst U 36, I 3
Hollberg, Bengt I. B 23
Hollmann, Sture L. Bo 7
Holm, A. Ernst K 20, Ju 12 15
Holm, J. Lennart E 8, U 6, Jo 2, Bo 3 5, I 1 4 5
Holm, Lars G. B 7
Holm, Lennart U 11 14
Holm, Stefan A 5, Kn 6
Holm, Tommy Bo 7
Holm, Torsten I 25
Holmberg, Arne UD 5
Holmberg, Bo U 11
Holmberg, Carl V. Ju 48, Fö 5
Holmberg, Erik G. Ju 45 54, U 2
Holmberg, Johan U 24
Holmberg, Peter U 5
Holmberg, Sten E. S 3
Holmberg, Stig S 33
Holmberg, Yngve I 22
Holmborn, Börje U 10 25, I 8
Holmbäck, M. Bure O. U 19
Holme, K. Gunnar I 19
Holmgren, Anders F. Jo 7 10 29
Holmgren, B. Uno Fö 10
Holmgren, Gunnar Jo 11 28
Holmgren, Kjell U 4
Holmgren, Majvor Kn 9
Holming, Klas J. L. Ju 40
Holmkvist-Svensson, Ruth I. U 47 58
Holmquist, Gertrud M. M. S 9
Holmquist, K. O. Rolf Fö 5 8 14
Holmquist, Kersti U 18
Holmquist, Lizzie S 16
Holmquist, Stig A. B. U 28
Holmqvist, Lars J. H. Ju 21
Holmqvist, Leif G. I 4
Holmqvist, Olle U 56
Holmqvist, Sture L. Ju 19, Kn 5
Holmstedt, Bo R. S 36
Holmstedt, Igor S 2
Holmstrand, Anders Ju 59, U 45
Holmstrand, Bengt U 5
Holmström, Bengt U 54
Holmström, Ingemar K 19
Holmström, L. Bror Ju 18
Holmström, Nina I 4
Holst, Hans-Eric S 20
Holster, Lars-Inge I 15
Holte, K. Ragnar Kn 2
Honkanen, Jaakko U 14
Hoppe, E. Gunnar U 29
Horneij, Lennart B 23

Hornwall, Gert H. D. U 1
Hovstadius, O. Sigvard. U 8
Hudner, Tor U 56
Hugosson, Kurt I. Ju 42, I 4
Huldén, K. O. Tomas Ju 29
Huldén, Lars U 12
Huldt, Jan F. Ju 15
Hulgaard, Bodil C. B 7
Hullberg, Axel Th. A:son Fö 2
Hult, Bengt V. Ju 46
Hult, Jan P. Ju 28
Hult, N. E. Jöran Ju 3
Hultan, Ivan Fö 9 8
Hultén, A. Olof U 19
Hultén, Bengt E. U 31
Hulterström, Sven Å. I 22, Kn 14
Hultgren, Lennart U 16
Hultin, S. Erland V. U 1 31, I 22
Hulting, K. R. Georg Jo 4
Hultquist, P. Ove I. Kn 14
Hultqvist, Swen E. H. Kn 5
Hultqvist, Tore U 9
Hultstrand, Lars R. S 9 14 20 23 29, Jo 25
Hurdén, Ragnar H. G. K 2 6 8
Huss, Erik I 22, Kn 21
Huss, K. J. Lennart B 6
Hübner, Helmuth I 3
Hügard, P. Åke I 7
Hülphers, Bo U 5
Hydén, Elisabeth S 5
Hyllengren, Jan K 23
Hyltander, K. Gunnar E. Fö 1
Hyttring, Jan S 26
Håkansson, Alfred K 17 9
Håkansson, B. Staffan H. I 5
Håkansson, Greta U 5
Håkansson, Hans E. V. I 8
Håkansson, Ivar U 16 43
Håkansson, K. Ragnar K 9
Håkansson, L. Arne Fö 6
Håkansson, Margot I. H 12
Håkansson, P. Harald A 5
Håkansson, Per Olof Jo 20, Kn 21
Håkansson, Stig J. I 4
Håkansson, Sven-Olof H. Ju 25
Hållsten, E. Bertil S 22, K 6 11
Hårdefelt, S. Börje Fö 8
Håstad, Torgny Ju 55, U 56
Håvik, I. Doris H. Ju 28, S 18, U 14 35
Hägerhäll, Bertil G. Jo 30
Hägerstrand, S. Torsten E. U 20, I 1
Häggfeldt, Göran K 19
Hägglund, Bengt U 12
Hägglund, John E. Fö 17, Kn 14
Häggmark, Lars A. A 10
Häggmark, Siri S 31
Häggquist, Harald U 56
Häggroth, R. Sören Bo 6, U 50
Häggström, K. Harald V. B 12
Häggström, Nils Jo 32
Hälinen, Erkki I. U 7
Hällbom, Sven-Gösta I 4
Hälleberg, Allan U 23 47
Hällgren, John A. K 13
Hällgren, Åke U 6
Hällman, S. Håkan Kn 6 14
Hävermark, K. Gunnar J:son K 4 14
Hög, Alfhild U 38
Högberg, Bernt L. Bo 1
Högberg, K. Gunnar A 5
Högberg, Lars G. Jo 16 32
Högberg, Mats J. G. K 1
Högemark, Karl H. U 13 38
Höglind, Lars O. U 11
Höglund, B. Ingemar I 19
Höglund, E. Olov U 33
Höglund, G. Z. Margrethe Fö 12 14
Höglund, Hans U 43
Höglund, Olof A. Ju 11
Höglund, Olov U 25
Högmark, Christina H 14
Högvall, E. Gunnar Kn 10
Höijer, Björn U 19 40
Höijer, Gunnar Fö 1
Höjeberg, Mats O. I 7 19
Hökerberg, Annika S. O. U 24
Hökfelt, Bernt M. U 20
Hörberg, Nils A. Kn 3
Hörberg, Olof Hj. Jo 15
Hörjel, Nils J. Ju 23, B 1
Hörlén, E. Linnea U 14
Hörlén, S. I. (Inge) B 21, Bo 5
Hörmander, H. Olof I 7 19
Hörnlund, Börje S 20, A 2
Hörnlund, Gördis K. B 7, Kn 3
Hörnlund, O. Börje S 2, U 58
Hörnqvist, Sten-Åke S. Kn 10
Höök, Erik S. V. S 4, E 1

I

Iacobaeus, Anders G. Ju 9
Ihre, Thomas S 25
Ihrfors, Carl-Johan S 2
Ihrmark, Astrid K. M. A 16
Illman, Karl-Johan U 12
Ingebrand, Sven G. Kn 2
Ingelf, Sten U 5
Ingelstam, Lars A. U 50 10 20 36 45

Ingelstam, Margareta U 57
Ingemansson, Jan H. I. Jo 4
Ingemarsson, J. Svante B 25
Inger, Björn J. P. U 18
Inghe, P. Gunnar S 27, I 1
Ingvar-Svensson, Inger Jo 17, H 6
Irving, Dorothy U 5
Isacson, Dan S. U 32
Isacsson, Bert U 62
Isacsson, Karin A 11
Isaksson, Nils-Ivar I 1
Isaksson, P. Olov U 18
Isberg, Magnus U 45
Isberg, Pelle U 28
Isberg, Tord A. K 7
Israelsson, L. E. Sune B 3
Israelsson, Per J. U 36, Jo 4
Ivarsson, Anna-Lisa A 2
Ivarsson, I. Holger Bo 1
Iveroth, C. Axel E 1
Ivre, Ivar G. E. U 19

J

Jackert, Clas S:son U 19
Jacobson, Bengt Ju 34, U 11, A 2
Jacobson, Hans Ju 20
Jacobson, Roger I 18
Jacobson, S. E. Olof Jo 7
Jacobson Widding, Anita U 61
Jacobsson, A. Torvald B 1
Jacobsson, Esbjörn U 5
Jacobsson, Måns Ju 59, H 1
Jacobsson, Ulla Kn 9
Jadestig, Thure R. Ju 3, Kn 8
Jaensson, Sverker K 3
Jahnke, A. A. F. K 22
Jakobsson, Ulf G. B 3 7 21, I 1
Jalling, Hans G. T. B 13, U 16 23
Jannesson, G. Geron Kn 13
Janols, Per-Egon U 5
Janson, Björn C. Fö 5 11
Janson, Carl-Gunnar S 11
Janson, D. Birgitta U 25
Jansson, B. E. Gunnar E 3
Jansson, Bertil U 5
Jansson, E. Sören B 2 19
Jansson, Harald Jo 11
Jansson, I. A. Gunnar U 7
Jansson, Jan U 24
Jansson, K. Olof (Olle) U 31
Jansson, Lars I 21
Jansson, N. Ewald Jo 4 19, A 9
Jansson, Olov K 7
Jansson, Paul G. Ju 34, E 6
Jansson, Per-Olof U 58
Jansson, Stig L. A 4
Jansson, Sven U 16
Jansson, Sven E. Jo 7
Jansson, Sven I. Ju 35, Bo 7
Jantze, Siv I. G. Ju 10
Janvid, B. Staffan Ju 33, B 24
Janzon, Bengt S 17
Janzon, Bo UD 1
Jareborg, Nils B. Ju 41
Jarenius, J. Christer I. B 9
Jargenius, Carl-Johan H 7
Jargin, Ingvar Bo 1
Jarmar, L. Håkan Fö 6, B 11
Jarness, Dag B. J. I 5
Javette, Bo U 7 16 58, A 2, U 47
Jeding, Lars G. B 13
Jennergren, Carl Gustav U 50
Jensen, Birger Kn 7
Jenstav, Monica I 1
Jentzsch, Gunnie V. Ju 52
Jeppsson, O. Gunnar Jo 19
Jerhammar, Gunnar H 6
Jerrstedt, Lars-Göran Ju 7
Jespersson, Knut U 5
Jinnegård, O. Eskil A. Bo 7
Jobin, Bengt Å. K 23
Joelsson, V. Arnold Ju 36
Johannesson, Erik Jo 4
Johannesson, Ingvar U 7
Johannesson, Jan G. A 1
Johannesson, Rune S. Ju 24 34, B 12
Johannesson, Sven-Olof (Olle) Ju 24, B 4
Johanson, Bo C. I 7 9 19
Johanson, Eva A. M. Ju 8
Johanson, Inge H 12
Johanson, Lars R. Ju 30, B 9 17
Johansson, B. Einar D. U 30
Johansson, B. Sture Kn 18 22
Johansson, B. Östen I 1
Johansson, Bengt U 38
Johansson, Bengt A. W. U 24, Jo 3 14, H 8 13
Johansson, Bengt K. Å. A 14 15
Johansson, Berndt O. L. U 13
Johansson, Bertil C. Å. U 1
Johansson, Bertil E. K 8, Jo 8 14
Johansson, Birgitta U 56
Johansson, Bo G. H. B 15
Johansson, Börje S 33
Johansson, Caj-Aage K 13
Johansson, Curt B. R. Jo 8
Johansson, D. Marianne A 2
Johansson, E. Allan Kn 10
Johansson, Einar S 2
Johansson, Erik V. A 4
Johansson, Evert K. I 4

Johansson, Gerd U 56
Johansson, Greta K. I 24
Johansson, Gun U 7
Johansson, Gunnar A. Jo 11
Johansson, H. S. Kenneth A 6
Johansson, Hans F. G. Ju 12
Johansson, Hans I. Kn 11
Johansson, Hans Olof U 54
Johansson, Helfrid U 58
Johansson, Inga-Britt B. A 2
Johansson, J. Erik S 14
Johansson, K. Hilding Ju 28, Kn 3 14
Johansson, K. Inge U 9 38
Johansson, Karl-Axel S 6 8 21 35, U 43
Johansson, Karl-Erik B 21
Johansson, Karl-Åke U 6
Johansson, Kjell J.-O. Fö 13
Johansson, Knut B. M. UD 2, E 1, B 21
Johansson, Lars S 30
Johansson, Lars-Olof Kn 10
Johansson, Lillemor U 7
Johansson, N. Bertil M. Ju 55, Jo 32
Johansson, N. Filip Jo 11
Johansson, N. Gunnar Bo 8
Johansson, N. Mårten I 18
Johansson, O. Mauritz Fö 12 14, B 6
Johansson, Ola U 36
Johansson, Olle U 5
Johansson, Olle U 20
Johansson, S. Arne H. Jo 11
Johansson, S. K. Lennart K 23
Johansson, S. Östen U 40
Johansson, Sigurd U 13
Johansson, Sjunne U 4
Johansson, Stig E. Jo 8
Johansson, Sune I 23
Johansson, Sven B 21
Johansson, Sven H 7
Johansson, Sven I 3
Johansson, Sven Kn 14
Johansson, Sven A. E. U 32
Johansson, Sven A.B. Ju 27
Johansson, Sven-Erik N. E 5
Johansson, Sven-Olof U 24
Johansson, Sven Ove U 56
Johansson, Tage N. B 3
Johansson, Thomas B. I 19
Johansson, Tor H. U 32
Johansson, Torbjörn S 27
Johansson, Tyra A. S. Jo 8, I 10
Johansson, Ulla S 39
Johansson, Östen B. Bo 3
Johnson, Arne I. I 2
Johnson, Bo U 12
Johnson, Bo F. UD 1 3
Johnson, Elsie U 12
Johnson, Inez U 13
Johnson, J. Gunnar U 27
Johnson, O. Bertil U 30
Johnsson, Bertil Å. H. Jo 19
Johnsson, Ella I. S 6
Johnsson, Gerd UD 5
Johnsson, Inga U 47
Johnsson, Jan G. K 6 20, B 1
Johnsson, John E. Jo 11
Johnsson, Lars-Åke S 40
Johnsson, Per-Olof U 5
Johnsson, Roland G. U 1
Johnsson, Rune S. G. H 17
Jonason, Olov U 12
Jonasson, Arne K 19
Jonasson, Holger L. K 11
Jonasson, J. E. Bertil Jo 24, A 7, I 21
Jonasson, Sven G. J. A 15 16
Jonnergård, Gustaf Ju 5, Kn 25
Jonshagen, Ingrid C. Karlsdotter U 47
Jonson, Lars H 1 5, I 11
Jonsson, A. Ingemar G. K 17
Jonsson, Anita L. U 18
Jonsson, Bo Bo 7
Jonsson, Bo A. S 21, Kn 16
Jonsson, Elver A. D. S 1, U 59, A 14
Jonsson, Erland U 13
Jonsson, Folke S 10
Jonsson, Göte K. Kn 16
Jonsson, Ingela U 47
Jonsson, J. Alvar U 27
Jonsson, K. Christer I 19
Jonsson, K. E. Johnny U 12
Jonsson, Karl-Erik I 22
Jonsson, Lars-Eric U 7
Jonsson, Lena B. S 11
Jonsson, Olof E. A 2, Kn 25
Jonsson, S. D. Anita Kn 25
Jonsson, Stig G. T. U 30
Jonsson, Torsten J. Ju 41
Jonsson, Åke G. Kn 10
Jonung, Lars H 8
Jonäng, Gunnel M. UD 3, A 16
Jordan, Kerstin R. U 10
Jorg, Johann M. U 47
Jos, N. Olof U 33 47
Josefson, Stig A. B 21
Josefsson, J. Thomas I 7
Josefsson, Jim L. H. Ju 17
Josephson, Carl Olof U 54
Josephsson, Leif E. Ju 35
Josjö, Siv U 56

Jotoft, Yngve S. K 16
Julén, Björn U 12
Junback, Carl Gunnar Jo 6 13 18 26
Junestad, N. Tony K 16
Jungqvist, Anna-Brita U 58
Jurén, Ing-Britt U 55
Jussil, Sune K. Bo 2
Juthagen, Leif R. U 1 4
Jäderholm, Bengt H 17, K 18
Jäderqvist, K. Bertil B 19
Järdler, Sven A. S 29, A 16
Järnbrink, Hans G. S 11
Järvholm, Bertil U 5
Jönestedt, Bo H 15
Jönsson, Anne M. S 21
Jönsson, Claes-Göran U 7
Jönsson, E. Gustav S 2 8, B 7
Jönsson, Eric L. Ju 25
Jönsson, Gustav S 5
Jönsson, Hans E. U 14
Jönsson, J. Ove A 6
Jönsson, Karl-Gustav U 32
Jönsson, N. Börje Bo 4
Jönsson, Per Ivan B 20
Jönsson, Ruth V. A 2 16
Jönsson, Ulf G. Bo 7

K

Kahlin, Tage H. G. A 2, Bo 4, I 18
Kaijser, Fritz Kn 8
Kakossaios, Mira A 16
Kalderén, Lars G. UD 5
Kalin, Göran U 11 47
Kalles, Lars-Erik Kn 18
Kallings, Lars-Olof S 22
Kampmann, Hack U 19
Kanmert, Ulf V. O. Bo 7
Kappelin, Carl-Erik Fö 17
Karayel, Eva Bo 2
Kardell, J. Arne K 20, Jo 2 32
Karlander, Olof UD 5, I 25
Karlberg, Bengt U 17
Karlberg, Björn A. Bo 1
Karlberg, Rolf U 5
Karleby, Olle U 29
Karlehagen, Sigvard H. Jo 16
Karlén, F. Ingvar G. I 2
Karlén, Ingvar U 24
Karlerö, Lars-Ingemar U 11
Karlin, Bengt U 11
Karlqvist, Anders U 20 50, I 7
Karlsdotter-Jonshagen, Ingrid C. A 2
Karlsland, Bernt U 16
Karlsson, B. Inga M. U 30
Karlsson, Bengt S 22
Karlsson, Bengt Olof E 8, Bo 6, I 1 19
Karlsson, Christer S 27
Karlsson, Erik L. E 1, Bo 2
Karlsson, Eva S 10
Karlsson, F. Göran S 5 9 15, B 14 22, Jo 2
Karlsson, Fritz W. I. U 5
Karlsson, Gunnar B. S. K 2 14 23
Karlsson, H. K. Göran A 5 17
Karlsson, H. Karl-Göran Kn 10
Karlsson, H. Urban Kn 25
Karlsson, Hans-Jörgen U 51
Karlsson, Helge G. S 18
Karlsson, John-Evert U 11
Karlsson, K. Gösta Ju 40, U 15 38
Karlsson, K. Harry Ju 18
Karlsson, K. J. Urban U 11
Karlsson, K. Ove S 36, Kn 8
Karlsson, Karl Gustav A. Ju 59
Karlsson, Lars Erik U 36
Karlsson, Majvor U 5
Karlsson, Olof (Olle) H. B 21
Karlsson, Rune A. Jo 17
Karlsson, Siv U 16
Karlsson, Torsten U 11
Karlsson, Torsten A. Ju 55
Karlsson, Ulf G. I 4 19
Karlsson, Vanja M. S 8
Karlsson, Åke U 11 23
Karlström, Lars G. U 24
Karlström, Vilhelm H. Ju 18 43
Karnell, G. Gunnar W. Ju 40
Karp, Cary U 5
Kastan, Agnes U 14
Kaufelt, Eje U 5
Kautsky, Gunnar F. H. I 3
Kebbon, Lars U 11
Keil, Hans U 7 11 43
Keiser-Nielsen, Gertrud U 5
Kempe, Bengt H. I 4
Kennedy, Bodil M. Kn 6
Kenttä, Matti U 48
Khan, Lennart U 5
Kieffer, René U 12
Kihlén, Margret U 13
Kihlström, Bengt G. Jo 8
Kihlström, Laila K. E. B 18
Kildén, Gunnar Ju 55
Kim, Lillemor A. B. U 17 33
Kindbom, Bengt M. L. Ju 42, S 33
Kindlund, A. Sören S 8, U 35
Kirsebom, Bjarne A. U 17 56, A 15
Kistner, Inger P. M. A 16

Kjellberg, Bo A. A 16
Kjellberg, Lars U 14
Kjellegård, Bo C. K 22
Kjellén, Bengt I. U 1
Kjellgren, Eivor S 11
Kjellgren, Kjell U 7
Kjellin, Björn T. M. Ju 4
Kjellin, G. Taro Kn 6
Kjellstrand, Leif A 13
Kjellström, Björn O. J. I 19
Klang, Björn Ju 24
Klangby, Lars-Erik E 6
Klason, Lars Erik B 21, U 7 11 14, Kn 14
Kleberg, Carl-Johan V. E. Ju 31, U 19
af Klercker, E. Bertil T:son B 3
Kling, Eva U 43
Klingberg, Karl Erik S 6
Klingvall, Maj-Inger S 36
af Klintberg, Rolf H. F. I 4
Klässbo, Maria U 58
Knape, Anders U 1
Knape, J. Olof B. Kn 11
Knutson, Göthe K. L. Bo 7
Knutsson, A. Ingemar Kn 5
Knutsson, Gert O. I. Jo 2 30
Knutsson, Karl Eric UD 6
Knutsson, P. Anders Ju 21 23 57
Knutsson, P. Gösta Jo 4, A 6
Knutsson-Hall, Torsten K. Fö 1
Knöös, Erik O. Fö 2
Kolare, Gustav C. K. K 1
Kolk, Jaan A 2, I 1
Kolk, Raimond Jo 26
Komstedt, P. L. Wiggo K 9
Konnander, Benkt A. V. U 1
Korpi, F. Walter S 11
Korpi, Sture H. S 17
Korpås, B. G. Sture UD 2
Koskinen, Lennart U 41
Kraft, K. Arne I. Kn 10
Kragh, Börje R. V. Bo 3
Krantz, Gösta U 7
Krantz, Leif U 19
Krantz, P. Gunnar Ju 52, S 3
Krause, Urban U 56
Kristenson, Arne Jo 4
Kristenson, E. Valter B 7
Kristensson, Astrid M. Ju 1 8, H 16
Kristiansson, N. Axel B 14 22, Jo 4
Kristoferson, Lars A. I 7
Kristoferson, Tord U 16
Kristoffersson, Anders W. E 5
Kritz, Lars-Bruno K 9
Kritz, Lars O. K 1
Kromnow, E. Åke Ju 5, U 2
Krona, Kurt Fö 11, Kn 1
Kronbladh, Gunnar H 13
Kronholm, B. Tryggve U 12
Kronvall, Kai U 40
Kronvall, R. Stellan Jo 29
Krook, L. E. Thomas Ju 25
Kruckenberg, Sven U 5
Krutzsch, A. Peter M. Jo 6
Kugelberg, Otto F. R. U 1
Kullberg, Gunni V. S 9
Kullberg, Ingvar U 5
Kuylenstierna, B. Gunvor U 33
Kuylenstjerna, C. Göran J. Jo 27, I 20
Kuyumcu, Eija H. T. A 16
Kvarfordt, Eva B. A 5
Kvarnström, Sven K. A 13
Kvist, Kenneth Ju 45
Kyhlberg, Bengt U 5
Kypengren, Sven H. Ju 19
Kågeson, Per O. R. I 19
Källenius, Sten I. R. I 11
Källqvist, Åke U 19
Källsbo, H. Arne K 11
Källsson, K. A. Jan K 6 23
Kälvemark, Torsten U 44 45 58
Kärnek, Rut U 58, S 2 15 20
Kärrström, Margit S 18
Köhl, Olof F. E. S 14, Jo 7 11 25
Köhler, Karl Johan U 56
Köhler, Margareta U 5
Könberg, Björn U 7
Könberg, Bo G. Ju 35 45, Kn 12
Körlof, Björn H. B. Ju 55
Körlof, Voldmar K 3
Körner, F. Lennart H 1
Körner, Klas-Håkan (Håkan) B 2
Körner, Sten G. U 2 19

L

Lagerblad, Bertil Jo 26
Lagerblad, J. Peter Fö 11
Lagercrantz, Richard C. H. U 35
Lagergren, Mårten U 36
Lagerqvist, Åke U 2
Lagerström, Martin U 47
Lagerström, Ulf Å. B 13 25
Lagneborg, Rune U 17
Lagnell, Gunnar H 14
Lagrell, Lars-Åke I 4
Lalander, N. Sven O. I 19
Lambe, Bengt R. Ju 29
Lamnevik, Gunilla S 16, B 21
Landahl, E. Tore Ju 25
Landahl, O. Sixten H. Jo 5 22
Landberg, E. E 8 10

Landberg, Hans W. UD 6, U 10 20 40 45
Landberg, K. Erik B 30
Landberg, Maj-Lis H 11, E 5, H 6
Landell, F. E. Nils-Erik I 19
Landén, C. G. Ragnar A 12
Landergård, Eva U 30
Landfors, Curt U 5
Landin, Palle J. A 12, I 1
Landquist, Eddie L. Ju 40
Landqvist, Nils D. I 9
Landqvist-Westh, Inga-Lill A 8
Landström, L. Ivan E 8
Landström, R. Tori E. Kn 10
Landström, Sten-Sture H. S 42, U 3 11 23
Langborn, Nils E. B 3
Langton, Börje S 9 15
Lannegren, Göran S. U 19 61
Lantz, A. Benne Ju 19
Lantz, Kjell-Åke I 19
Lareke, Carl-Axel U 16 56
Larén, Charlotte F. B 16, I 19
Larfeldt, Nils J. H 1
Larfors, E. V. Tage Ju 1 36
Larnstedt, A. Ossian G. S 16
Larson, Rune K 6
Larson, Sten E. Jo 4
Larsson, A. Lennart U 23
Larsson, Anna M. A 16
Larsson, B. Gunnar I 1
Larsson, B. Roland Ju 20
Larsson, Carl-Otto Fö 9
Larsson, Carl Rune U 5
Larsson, Claes I 22
Larsson, E. Åke A 2, I 14 18, Kn 10
Larsson, Edvin Kn 2
Larsson, Erik S 3 9, Jo 23
Larsson, Eva-Katharina U 5
Larsson, Felix U 5
Larsson, Folke K. E. Jo 19
Larsson, G. Nils-Olof K 11
Larsson, Gerhard S 2 11 29 36, I 13
Larsson, Gunnar U 5
Larsson, Gustav S 12
Larsson, Gösta E. B 23, A 16
Larsson, Gösta H. F. U 9 24 43
Larsson, Hans K 19
Larsson, Hans U 38
Larsson, Hans U 47, A 8
Larsson, Helmer E. U 9
Larsson, Ingemar Jo 24 27
Larsson, K. Einar A. Jo 11
Larsson, K. S. Sigvard B 21
Larsson, Karl G. U 58
Larsson, L. Thorsten Ju 33, U 7 23
Larsson, Lars-Åke G. Jo 20
Larsson, Lennart U 11 16
Larsson, Matts Bergom Ju 17
Larsson, P. Härje U 19 40
Larsson, Rolf I 5
Larsson, S. Rune W. Fö 1
Larsson, Staffan U 1
Larsson, Svante S 40
Larsson, Sven A. A. Ju 26
Larsson, Sven E. Fö 1
Larsson, Tore U 16
Lassinantti, I. Ragnar U 6, I 18
Lasson, Knut-Inge L. K 6 23
Laurell, Björn S 31
Laurén, Staffan I 23
Laurin, Hans I 15
Laurin, Lars Ju 50
Lauritz, L. Yngve Bo 5
Lauritzen, Sonja S 6
Leander, B. E. Ingemar U 19
Leander, Bo T. I. Ju 17, H 16, I 6
Leander, Sven U 5
Leche, Johan H. Ju 43
Ledstedt, K. Gösta I. Bo 1
Leifland, Leif UD 3, Fö 7
Leijon, A. M. M. A 16, Ju 48
Leijon, Jan E. I 4
Leijon, Lars I 4
Leimar, A. Tord M. A 2
Lejdström, Kristina S 6
Lekander-Isacsson, Gunilla U 16
Lekberg, E. E. Olov Kn 16
Leman, E. Gunnar V. I 7
Lemne, Mats H. K 4, E 8, B 12, H 8, I 9
Lemne-Bergman, Marja E. B 30
Lendenius, Lars-Gunnar H 13
Lenhammar, Harry K. W. Kn 17
Lennander, Bengt U 31
Lennartsson, Folke A 2, I 1
Lennholm, B. Gunnar O. I 13
Lennmarker, Göran S 34
Lerner, Thomas Fö 14
Lersäther, Anna Margareta (Anna-Greta) S 17
Lettevall, Ulf G. S. Jo 30
Leuchovius, Karl G. W. S 14, Jo 25, Kn 8
Leuf, Nils Börje E 3, H 17
Levén, P. Staffan Ju 44
Levén, Sören U 11 14
Levenius, Gustav B. G. E 10
Levin, Bert L. U 58
Levin, P. Tage Ju 19, I 18
Levinson, K. Bo Fö 6
Lewén-Eliasson, Anna Lisa UD 2, B 14 22, U 29, Kn 3
Lewensjö, Åke R. Kn 3 16

Lewin, Saul H 1
Lidbeck, P. Ingmar S 9
Lidbeck, Åse A 5
Lidbom, Carl G. Ju 45, H 16, A 17
Lidbom, Tore E. A 15
Lidén, B. Carl Johan Jo 12 19 24 29
Lidgard, H. Bertil I. K 17, Bo 5
Lidin, Karl-Olof U 2, Kn 18
Lidner, Torvald U 5
Lidström, Karl Gunnar UD 4
Lidström, Lars J. I 3
Lidström, P. Ivar I 1
Lidvall, Johan E. Ju 32
Lie, C. Nils D. U 28
Lieberg, Laila S 6
Liedberg, Anders J. B. Fö 4
Lilja, Jan I 23
Liljefors, B. Anders I 2
Liljegren, Carl-Henrik S. UD 1 3
Liljeholm, Thomas U 5
Liljeqvist, Rolf A. Ju 10 13
Liljeros, K. E. Lillemor U 57
Liljestrand, Åke S 32 34
Liljeström, Rita S 24
Lind, Carl-Erik I 19
Lind, F. Olof I 6
Lind, H. Johan I 19
Lind, Johan A. L. Ju 17 59, E 14
Lind, Johan H. UD 3
Lind, K. Ingemar B. U 17
Lind, K. Åke U 32
Lind, Siv I. U 47
Lind, Åke U 24
Lindahl, Carl-Fredrik H. Fö 4
Lindahl, Gösta H 13
Lindahl, Hedda S 11 40
Lindahl, Lars E. U 33
Lindahl, Lars O. H. Ju 19
Lindahl, Torkel R. N. Jo 17 20
Lindahl-Kiessling, Kerstin M. UD 6, S 2, U 10 17 45 56, A 16
Lindal, Kurt G. U 9 52
Lindau, Lars I 19
Lindberg, Bertil I 1
Lindberg, Carl I 17
Lindberg, Göran B 18
Lindberg, Ingemar S 11 31, U 24
Lindberg, Jan-Erik I 21
Lindberg, Lars U 41
Lindberg, Lars G. B. B 6
Lindberg, Marta S. Jo 4
Lindberg, N. Olof E 7, B 10
Lindberg, R. Greger Fö 2
Lindberg, Siv U 5
Lindberg, Sven J. K 1, Jo 8 11 28
Lindberger, Lars Jo 4
Lindblad, Gullan B. K. A 2
Lindblad, Göran U 35
Lindblad, Hans B. UD 1, Fö 6
Lindblad, Rune U 5
Lindblad, Sven J. H. E 1, B 1
Lindblom, Carin U 9
Lindblom, Hans I. E 3
Lindbom, Marcus U 14
Lindborg, Carin U 56
Lindborg, Per U 5
Linde, Gunnel Ju 52
Linde, I. Gertie A 16
Linde, Lars B. Fö 5
Linde, Per Gunnar A. B 4
Lindeberg, Per Erik A 10, I 23
Lindeberg, Sten W. I 19
Lindegård, Jan Ju 50
Lindegård, Karin A. M. Kn 9
Lindelius, K. Rolf K. Ju 8
Lindell, Bo G. Ju 19, Jo 16
Lindell, Carl Gustaf U 13
Lindell, Ingvar A. Ju 38
Lindell, Mats G. U 1
Lindén, Anders G. B. Jo 2
Lindén, Ingemar U 12
Lindén, Yngve T. Bo 1
Lindencrona, Birgitta UD 4, U 57
Lindencrona, Fredrik W. K. Kn 25
Lindencrona, Gustaf K 14
Lindencrona, Gustaf C. A. Ju 17, B 29
Lindencrona, Hanne S 30
Linder, Bengt S 35
Linder, Hans O. I 4
Linder, Lars G. S 15
Linder, Mats O. H. K 22
Lindfors, Leif W. U 1 26, Jo 1
Lindgren, A. Birgitta Kn 15
Lindgren, Aina G. A 16
Lindgren, Anders S 28 31 36
Lindgren, Claes I 19
Lindgren, Gunnar U 5
Lindgren, Göran Ju 5
Lindgren, Göte U 7
Lindgren, I. Lennart K 19, U 51, Jo 17, Bo 6
Lindgren, K. Erik Jo 10
Lindgren, Kerstin U 5
Lindgren, Kristin U 56
Lindgren, Kurt U 5
Lindgren, Per Anders B 2, H 15
Lindgren, S. Åke Fö 16, S 2 4 23
Lindgren, Seved U 38
Lindh, Birger V. Jo 11
Lindh, Gösta I 9
Lindh, K. Rolf Y. Kn 3
Lindh, N. H. Göran K 22
Lindh, Åke H. Bo 1

Lindholm, Bengt U 5
Lindholm, Inge U 5
Lindkvist, Gunnar U 7
Lindkvist, Oskar W. Ju 32 56, K 17
Lindman, Karl S. S. Jo 4
Lindmark, Christer U 58
Lindmark, S. Sture I 18
Lindquist, B. Rune L. U 1 5
Lindquist, Hans S 22
Lindquist, Inger G. Ju 25 40, S 24, Kn 19
Lindquist, Ivonne S 30
Lindquist, Sven B. E. E 9
Lindquist, Ulf W. E. Kn 1 25
Lindqvist, A. M. Christina B 30
Lindqvist, Bengt S 1, U 49
Lindqvist, Bernt O. S. Jo 28
Lindqvist, Ingvar F. U 56
Lindqvist, S.-O. Lennart Jo 4
Lindroth, Annica M. U 45
Lindskog, Björn E. K 8
Lindskog, Hans K 21
Lindskog, J. Lennart K 13, Jo 2, Kn 6 14
Lindstam, Leif E. B 5 7 26
Lindstedt, Bengt U 29
Lindstedt, Gustaf U 42
Lindstedt, Hans G. Ju 14
Lindstedt, Lars U 55
Lindstedt-Piltz, Inga U 11
Lindsten, Jan U 17
Lindstrand, Leif U 1 24
Lindström, Alice M. F. S 2, U 47 58
Lindström, Bertil H 8
Lindström, Christian Ju 7
Lindström, Claes-Göran U 33
Lindström, Gunnar A 13
Lindström, Gunvor S 33
Lindström, Harry U 12
Lindström, Harry I. B 21
Lindström, Ingvar A. Jo 4 11 14
Lindström, J. Christian Ju 30, A 10, I 8
Lindström, Jan-Ingvar S 38
Lindström, Jöns A. A 13
Lindström, K. E. Ingemar K 3
Lindström, L. O. Olle I 19
Lindström, Lars E. U 47, A 2 8
Lindström, S. Olle I 2
Lindström, T. B. Olle E 7
Lindvall, Karl-Erik A 2
Lindwall, Lars E. B 6
Linell, B. Anders L. Bo 8
Ling, Jan H. U 5
Ling, Lars U 1 28
Linghag, Nils K 10
Linnarson, Håkan U 32
Linnergren, Erik J. G. S 22, I 13 15
Linzander, Kerstin U 5
Lithander, Per H. Jo 5
Littmarck, Blenda M. V. S 3 40
Litzell, S. Christer Jo 25
Litzén, Anders G. Ju 1
Litzner, Ragnar S 23 26
Livijn, Claes-Olof E 6
Ljubica, Stefan A 16
Ljung, Bengt Ju 59
Ljung, Bengt-Arne Ju 34
Ljung, Harald I 23
Ljung, Lars U. A 2, I 1 5 25
Ljung, Sigvard I 3
Ljungberg, Blenda M. U 12
Ljungberg, Göran L. D. Ju 1
Ljungberg, Sven H. U 18
Ljungdahl, L. Gunnar H 13
Ljungdahl, Olle Kn 2
Ljunggren, Anders Ju 54
Ljunggren, C. Börje UD 2
Ljunggren, Sven E. I 3
Ljungholm, Kurt A. Kn 11
Ljungqvist, Björn U. T. U 47
Ljungwall, N. E. Folke E 3, B 9
Lodin, Sven-Olof B 7
Loeb, Peter U 5
Lonaeus, G. Håkan N. B 23, Kn 6
Lopez, Daniel U 5
Lorentzon, B. Gustav L. I 3
Lorentzon, Sven Eric Jo 32
Lothigius, Carl-Wilhelm K 6, Jo 2
Lovén, John T. S 11 16, Bo 7
Ludvigsson, Ingrid M. Jo 2 11, A 4
Ludvik, Klaus Fö 6
Lugn, P. E. Robert Fö 1
Lukkari, Bror U 11
Lund, Karin S 7
Lund, Wiggo T. Ju 36
Lundahl, Per C. I. Kn 15
Lundahl, Stig U 14
Lundberg, Arne U 7
Lundberg, Arne H. R. Kn 14
Lundberg, Bengt I. Ju 21
Lundberg, Bengt T. S 33
Lundberg, Bengt Å. U 6
Lundberg, D. Bergliot A 16
Lundberg, Henry L. B 28
Lundberg, J. Iwan Jo 5
Lundberg, K. Max U 21
Lundberg, Lars-Olof Kn 14
Lundberg, P. J. Thorsten U 16 30
Lundberg, Sten G. J. Kn 1
Lundbergh, Hans P. N. Fö 1
Lundbergh, Per C. K 12
Lundblad, Grethe S 3 6, B 6, Jo 17

Lundborg, Hans S 29
Lundborg, L. Åke Kn 19
Lunde, Ingrid U 16 29
Lundeberg, Christer U 24 47
Lundeberg, Magnus Ju 35
Lundell, G. Per-Inge I 11
Lundell, Sture V. B 24
Lundequist, Carsten I. G. B 21, A 16
Lundevall, Owe N. A. I 20
Lundgren, A. Carl-Eric Kn 18
Lundgren, C. Bertil Ju 33
Lundgren, Dan S 32
Lundgren, Georg E. H. U 1 23 31
Lundgren, H. Lennart Kn 10
Lundgren, Nils H 8
Lundgren, Nils A 13
Lundgren, Nils-Gunnar S 23
Lundgren, Rakel H 6
Lundgren, Rolf A. U 9
Lundgren, Staffan U 48
Lundgren, Stig H. E. U 5 9
Lundgren, Ulf U 11 43
Lundgren, Valborg Ju 52
Lundgren Bo A. M., B 7
Lundh, A. Hans Lennart U 28
Lundh, Jan-Henrik U 9 52
Lundh, Lena U 36
Lundholm, Eric L. O. B 15 27
Lundin, Anders I 19
Lundin, Bert G. Ju 17
Lundin, Christer K. O. K 11
Lundin, Hans-Erik V. Kn 5
Lundin, Lars-Erik UD 3
Lundin, Morgan U 5
Lundin, S. Johan UD 3
Lundin, Ulf W. U 11 35
Lundin, Åke E. Fö 10
Lundmark, E. Gunnar Kn 6 10
Lundmark, Rolf I 23
Lundquist, G. Jan-Eric A 2
Lundqvist, Arne K. O. Ju 17
Lundqvist, Bo Christer U 6
Lundqvist, Dick O. R. I 7
Lundqvist, Gun U 5
Lundqvist, J. Erling A 9
Lundqvist, Lars-Åke S 30
Lundqvist, Lilly M. S 9
Lundqvist, Marianne S 25
Lundqvist, Sten T:son Fö 6
Lundqvist, Åke H 6
Lundström, Fritz E. I 14
Lundström, K. Sixten L. E 8
Lundström, Karin E. S 1, U 11
Lundvall, A. Göran Jo 5
Lundvall, Leif K. G. H 10
Lunning, Lars G. H. U 52, A 14 16
Lustig, Gunnar U 1
Luthman, Gösta I 7, Kn 21
Lübeck, S. A. I 7, UD 3, I 9
Lyberg, Bengt Jo 7
Lyberg, Bengt I 14
Lyberg, Bengt Kn 13
Lyberg, Wolf S. Jo 31
Lyrberg, Bengt U 38
Lyttkens, Carl Henrik Kn 18
Låftman, Lennart R. E 5
Lång, Carl-Olof A. U 19
Ländin, Sigvard H. H 16
Lännergren, E. Bengt Ju 1
Löfberg, Bertil A. F. B 16, I 12
Löfberg, Karl Axel Ju 13, B 19
Löfcrantz, Vigo U 5
Löfdahl, Göran UD 4
Löfgren, N. Sigfrid J. Ju 30
Löfgren, Torsten H. I 17 4
Löfquist, Jan Eskil U 5
Löfqvist, Gert E. U 7 14
Löfqvist, Stig U 16
Löfroth, Inger B. U 23
Löfström, J. Henric U 56 58, A 2
Lönn, Anders U 5
Lönnberg, C. Gunnar I. Ju 43
Lönnberg, K. Åke B. E 13, U 24
Lönngren, D. Rune S 22, I 13
Lönngren, Kerstin U 22
Lönngren, Rune S 19
Lönnquist, John Gunnar S 31
Lönnqvist, Olof K 19
Lönnqvist, Ulf R. Jo 2 3 14 17
Lönnqvist, Åke S. G. E 4
Lönnroth, Ann Mari U 14
Lönnroth, Måns U 36, I 19
Lönnroth, N. Erik M. U 20
Lönnå, Kjell U 5
Lövdén, Lars-Erik U 32
Lövén, Bo Kn 18
Lövestam, Evald U 12
Lövgren, Esse U 11 43, A 12
Lövgren, Lars Göran Jo 22
Lövgren, Torsten H. Jo 3
Löwbeer, Hans U 1 19 23, A 16
Löwenmark, J. Örjan T. B 11

M

Madebrink, Rut S 1
Magnander, Ebbe E. A. Ju 2, B 11 22
Magni, Tore L. K 13
Magnusson, A. I. Göran K 9
Magnusson, A. Tage B 3 6
Magnusson, Dag U 33
Magnusson, David U 17

Magnusson, Egon S. I. A 13, I 4
Magnusson, Erik A 4
Magnusson, Gunnar Jo 17
Magnusson, Gunnar K. O. Kn 18
Magnusson, Göran U 47
Magnusson, John K 6
Magnusson, K. E. Göran Bo 7
Magnusson, Leif U 4
Magnusson, Leif R. A 2
Magnusson, Lennart C. O. Fö 2
Magnusson, N. Åke K 9
Magnusson, Nils S 11 16
Magnusson, S. A 5
Magnusson, Staffan E. Ju 4, H 10
Magnusson, Torsten E. I 4
Magnusson, Åke H 16
Magnusson Sessler, Gun I. Ju 40
Major, Anders P. U 17 56
Malm, Krister U 5
Malm, Stig N.-Å. A 2
Malmberg, C. Lars E. B 20
Malmberg, Per U 16
Malmberg, Östen F. G. Fö 14
von Malmborg, C. Göran A. I 1
Malmborg, Gudrun H 16
af Malmborg, Lars U 5
Malmenstedt, Curt O. U 47
Malmgren, Kurt K-G. E 2 9
Malmgren, Nils U 6
Malmqvist, Jan S. N. Fö 16, S 9
Malmqvist, Stig U 48
Malmsjö, Lena U 5
Malmström, Bengt G. V. Ju 17
Malmström, Hugo S 6
Malmström, Sten U 12
Malmström, Stig H 11
Mangård, Nils Ju 58, S 3
Mannerfelt, Nils O. G. Ju 46
Mannerstråle, Nils-Gustaf H 6
Mannheimer, Carin B. U 19
Mannheimer, Sören I 22
Marcus, Lars E. P. E 5, U 9, I 20
Marcusson, Eric R. Jo 32
Marcusson, Sten G. U 16 23 56, A 1 4
de Maré, Stefan S. Jo 12
Marjasin, Sigvard S 20 25
Marklund, Eivor I. A 16
Marklund, J. Sören U 14 27
Marklund, O. Sixten A. U 11
Maros, Miklos U 5
Martin-Löf, C. Johan E. UD 6, Fö 15, I 8
Martinsson, Björn U 5
Martinsson, Bo N. O. Ju 43 44, S 29
Martling, Carl Henrik U 12
Martling, Per-Roland M. K 9
Masreliez, Nils G. A 13
Matsson, Sven-Arne Bo 3
Matsson, Tommy B 15
Mattson, Ingemar U 7
Mattson, Lisa Ju 4 5 26 54, A 16
Mattsson, Anita B. K. I 19
Mattsson, Bengt E. C.-G. I 19
Mattsson, Bengt-Olof T. S 1 35 38
Mattsson, Kjell A. U 19, Jo 20, H 5, Kn 14
Mattsson, Lars G. U 1
Mattsson, Lennart U 16
Mattsson, Marianne U 5
Mattsson, Marly U 7
Mattsson, Morgan N. Ju 43
Mattsson, S. M. Lennart U 12
Mattsson, Thure J. E. Jo 14
Medin, Knut H. Jo 19
Mehr, Hjalmar L. E 1 5
Meidner, Rudolf A. E 5, B 3, A 2
Meijer, Hans A. B. U 30 17 45
Mejborn, Nils U 12
Melin, Bertil H 7
Melin, K. Lennart A 16
Melin, P. Torgil H. Ju 58, Jo 25
Mellbin, B. Lennart B 5
Melldén, Anna-Lisa Ju 52
Mellnäs, Arne U 5
Mellqvist, Sven A. K 1 6
Mellström, Claes B. Jo 1
Mettinger, N. D. Tryggve U 12
Meyer, Lennart S. G. S 14
Meyerson, Anita E. Ju 8 47
Michanek, Ernst N. UD 2, S 42
Midunger, H. Torbjörn A 13
Mild, Kerstin E. Ju 34
Mildner, Erwin A. Bo 1
Millgård, E. Olof (Olle) Jo 11
Mindus-Widén, Lena H 3
Mitchell, Red U 5
Mjureke, Jan-Åke U 30
Moberg, C. E. Ragnar Jo 12
Moberg, Kaj U 4
Moberg, Sven T. U 25, Jo 16, I 16, Kn 7
Moberg, Ulla U 5
Modig, Jan-Otto U 52
Modig, Jonas U 54, Ju 40
Modig, Stig I 18
Modigh, Pontus Ju 58
Moding, A. Philip V. I 17
Mogård, Britt E. T. A 16
Mohall, Carl-Erik Fö 9 14
Mohlin, Hans H. K 9
Molander, Mats O. K 16
Molde, F. Bertil U 12, Kn 2 15
Molin, Björn A. U 19
Molin, N. Rune Ju 19

Molin, Olof E. O. Jo 16
Moll, Olof G. U 1 5
Mollstedt, Bengt O. S 14
Mongård, Erik E. Bo 1
Monié-Nordin, Karin U 54
Montgomery, J. Henry A. Ju 37, S 29
Morath, B. Axel Ju 26
Morberg, Gösta U 5
Moreau, Jan-Erik Jo 3
Morell, Roland Jo 8
Morling, Bertil U 22
Mossberg, Arne U 54
Mossberg, K. Holger Ju 29
Mueller, Jöran Kn 18
Munck, Johan Ju 37
Mundebo, K. Lillemor U 11 14 16 35 38 47
Murray, U. Mac U 47, A 8
Müller, Ivar Fö 17
Müntzing, Lars Ju 2
Myhlback, Lennart Bo 4
Myrbeck, Arne K. D. B 30
Myrdal, Hans Göran A 12
Myrenberg, B. Sverker R. K 11
Myrlöv, Åke E. I 2
Måbrink, Bertil U. UD 2
Måhlén, Brynolf U 5
Månsson, E. O. Sigvard Fö 1 12 14
Månsson, Ingmar M. Jo 27
Månsson, Lennart U 56
Månsson, Sven-Axel S 24
Måre, Mats O. Kn 21
Mårtensson, A. Iris S 26
Mårtensson, Alvar G. G. U 7
Mårtensson, Bengt C. L. Ju 47
Mårtensson, Jean-Erik U 12
Mårtensson, Skotte U 1
Mårtensson, Stig U 11
Mårtensson, Torgerd U 5
Möller, Birger UD 6
von Möller, C. G. Peter Ju 3
Möller, I. Cecilia A 2
Möller, Lennart K 9
Möller, S. A. Birger Fö 5
Möllstam, Bengt L. G. U 38

N

Narfström, A. J. Petter UD 5
Narrowe, Morton H. U 12
Nasenius, B. Jan V. S 3 18
Naumann, Siegfried U 5
de Neergaard, Claes H 13
Neergaard, Erik A. I 18
Neergaard, Erik A. Kn 16 20
Nelander, Olle M. V. K 6
Nelander, Sven S 8 18, A 5
Nelin, Anders S 24
Nellevad, Per I 4
Nelson, Alvar F. A. S 3
Nerdrum-Ullman, Wenche M. U 28 47
Nerelius, Hans U 5
Nerell, Gunnar H. T. A 13
Netzén, K. Gösta Bo 5, I 17
Neuman, Gun E. A 2
Neuman, N. Håkan I 19
Neyman, Thorsten L. I 3 14
Neymark, Marit H. E. H 3
Niblaeus, Kerstin S. E. Jo 32
Nicander, Lars S 32
Nicklasson, Lars-Erik K 6
Nicklasson, Stina Fö 10, U 11
Nihlfors, Folke U. Fö 2
Nihlgård, Bengt S. Jo 25
Niklasson, Ö. Ö. Harald A 1
Niléhn, Kerstin U. L. U 14
Nilsson, A. Erik A 5
Nilsson, Alde E. Ju 19
Nilsson, Alf G. A 2
Nilsson, Allan H 8
Nilsson, Anita U 5
Nilsson, Anna-Lisa UD 2, S 42, Jo 12, I 20
Nilsson, Asta U 55
Nilsson, B. R. Edvard Ju 27
Nilsson, Bengt Fö 12
Nilsson, Bengt A. A 2
Nilsson, Bengt G. Ju 10, UD 1
Nilsson, Bengt-Åke Ju 18
Nilsson, Berndt U 58
Nilsson, Dan S. I 3
Nilsson, E. Arne Kn 5
Nilsson, Elvy I. K 9
Nilsson, Eskil Jo 24
Nilsson, Gothard U 11
Nilsson, Gunnar E. A 16, I 6
Nilsson, Gunnar V. U 27
Nilsson, Gösta U 5
Nilsson, Göte S 16
Nilsson, Göte S 23
Nilsson, H. Anders Jo 13
Nilsson, H. Christer U 14 30
Nilsson, H. G. Ola K 16
Nilsson, Herbert U 12
Nilsson, Håkan I. B 21
Nilsson, I. Helena A 16
Nilsson, Ingemar U 16
Nilsson, J. Ove G. B 7, A 2
Nilsson, Jan U 50
Nilsson, Jan A. B. U 25
Nilsson, Jan-Erik L. K 9
Nilsson, Jan-Ivan N. A 14, Bo 5

Nilsson, Johnny U 47 11
Nilsson, K. Börje S 1, H 2
Nilsson, K. F. Lennart S 5
Nilsson, K. Valter K 16
Nilsson, Kaj A. W. Jo 14
Nilsson, Kaj Åke U 5
Nilsson, Karl-Erik Jo 6
Nilsson, Karl-Erik E 5, Bo 4
Nilsson, Karl-Henry H 6
Nilsson, Karl-Johan Kn 11
Nilsson, Kerstin E. Bo 1
Nilsson, Kjell O. H. E 5, I 4
Nilsson, Knut M. K 10
Nilsson, Lars G. U 16 29 47
Nilsson, Lars-Gunnar Kn 12 15
Nilsson, Lars O. Ju 29
Nilsson, Lars S. E. Ju 7
Nilsson, Leo U 5
Nilsson, Matts G. U 47 58
Nilsson, N. A. Sigvard Jo 27
Nilsson, N. Folke B 24, Jo 19
Nilsson, N. Johnny K 13 17
Nilsson, N. Krister Ju 26
Nilsson, N. Robert Jo 19
Nilsson, N. Thorsten Jo 24 4 11
Nilsson, N. Yngve E 6
Nilsson, Nils-Erik B 20, Jo 7 10
Nilsson, Nils Gunnar U 12
Nilsson, Olle U 19 40
Nilsson, Olof Jo 3 4 19
Nilsson, P.-O. Kn 18
Nilsson, Per-Axel E. Jo 30
Nilsson, Per-Erik H 17
Nilsson, Per-Olof Kn 17 18
Nilsson, Peter O. H. I 16
Nilsson, R. Kerstin Kn 15
Nilsson, Reinhold U 5
Nilsson, Rolf U 14
Nilsson, S. Clarence U 8
Nilsson, S. Lennart U 19
Nilsson, Skans Torsten U 18
Nilsson, Sven U 14 23 56
Nilsson, Thora I.-L. A 2
Nilsson, Tor-Björn H 3
Nilsson, Torbjörn M. E. Ju 42
Nilsson, Tore U. I 3
Nilsson, Torsten U 12
Nilsson, Torsten Kn 2
Nilsson, Ulf Ju 59
Nilsson, W. Bengt G. K 15, I 11
Nilsson, Åke U 38
Nilsson, Åke A 14
Nilstein, Arne H. E 1
Nisser, Carl Wilhelm B. Ju 5, Jo 22
Nisser, Per-Erik C. Ju 28
Nisser, Per-Olof Kn 4
Nitare, J. Gideon H. A 4
Nittzell, Gunnar O. Ju 21
Nitzelius, Tor U 38
Nivenius, C. Olle B. Kn 18, U 12
Nobel, Peter Ju 26
Nohrlander, Åke S 34
Nolte, Lennart R. J. S 1 35 38
Norberg, Dag L. U 1 18
Norberg, Lars A. I 19
Norberg, Lars R. UD 3
Norberg, Randolph K 9, U 7 48
Norberg, Rolf G. A. B 21
Norberg, Sven Ju 21
Norborg, Anne Charlotte U 14
Nord, Lars O. S. U 40, A 12
Nordahl, Jan-Erik B 9
Nordbeck, Lennart V. Kn 16
Nordbeck, S. E. Gunnar UD 1 3, Fö 7
Nordberg, Anders E. K 13
Nordberg, B. Krister S 26
Nordberg, Lars O. Jo 17
Nordberg, S. Ivar S 5, H 2
Nordblom, Bengt S. J. Jo 21 27
Nordborg, Kjerstin M. S 5
Nordell, J. Olof C. K 3, E 5, Bo 8
Nordén, Joar Ju 13 49
Nordenadler, Anders B 9
Nordenson, Eva V. U 18
Nordenson, Ulf K. Ju 47
Norderheim, Paul A. M. Kn 1
Nordfors, Lennart U 14
Nordgren, Bo U 5
Nordgren, Paul S 26
Nordin, Inga L. U 7
Nordin, Jan A 17
Nordin, Karl-Anders U 16
Nordin, Maj B. A 3
Nordin, Sven-Erik Ju 22, Kn 10
Nordin, Å. Ingvar S 18, Kn 12 15
Nordlander, Göte U 56
Nordlander, K. Åke A 14
Nordlander, N. Arne U 1 27
Nordlander, Nils Brage S 31 42
Nordlander, Ralf U 5
Nordling, Lotty Kn 18
Nordlund, Roland H 8
Nordlund, Stig F. Kn 8
Nordmark, Hans A. Ju 40
Nordstrandh, Ove H. U 7 10 16
Nordström, Bengt I 19
Nordström, Gert U 5
Nordström, Gösta S 10
Nordström, Jan R. Bo 7
Nordström, K. Olof W. Kn 11
Nordström, K. Sören I 4
Nordström, Lars U 6
Nordström, Lars E. K 6
Nordström, Lars V. U 27, I 18
Nordström, Olof A. U 32 56

Nordström, Sixten U 5 16 56
Nordwall, Trygve U 5
Noreén, Stefan H 12
Norekrans, Sven E. Bo 8
Noreland, Lena M. I 10
Norelius, Per E. Ju 9
Norell, Thomas P. U 22
Norell, Torsten I 23
Norén, Agneta B 21
Norén, Alf-Erik Ju 30
Norén, Bill S. Kn 11
Norén, Nils-Erik I 3
Norén, Sten U 24
Norén, Åke U 38
Norenberg, Bertil W. Fö 10
Norenlind, I. Märit U 43
Noréus, E. Halvard U 31
Norin, Brage U 56
Norin, Stig U 12
Norland, Sven-Anders Ju 19
Norling, E. Gunnar E. Kn 13 14
Norling, S. Åke Kn 16, I 22
Normark, G. Anita M. H 16, A 2
Normark, Hagar K 6, B 16, Kn 7
Norrbom, N. Claes-Eric K 1, I 19, H 15, Kn 14
Norrby, Gunnel K. U 30
Norrby, J. Sören Jo 3, I 4
Norrby, Jonas V. Ju 19
Norrby, Karl-Eric Fö 5, Jo 10, H 2
Norrman, Inger K. S 17
Norström, Carl C:son S 3
Nyberg, Jan-Eric A 2
Nyberg, Stig K. Fö 2 10
Nygren, Arne J. Ju 27 37 44, I 3
Nygren, G. Ingemar S 2 13 22
Nygren, Jan U 1
Nygren, Sven E. B. U 28
Nygren, Åke U 12
Nygren-Söderberg, Laila E. A 2
Nyhage, Hans B. U 11 38
Nykvist, Ann-Christin H 6 12 15
Nykvist, Bengt U 5
Nyman, Kjell Jo 15 31
Nyman, Lars A. U 1
Nyman, V. Seppo B 11
Nyquist, Per-Olof (Ola) U 28 56, H 5
Nyquist, S. Yngve Ju 48
Nyqvist, N. Tore Ju 37, Kn 1
Nyrén, Einar Ju 59
Nystedt, Curt L. B 4
Nystedt, Stig H. Fö 10
Nyström, Holger R. B. Jo 12
Nyström, Kerstin B 7
Nyström, L. Ingrid U 58
Nyström, Lars A. E 4, H 16
Nyström, Lennart I 7 19
Nyström, S. Åke I 18
Nyström, Sigvard E. V. H 3
Nyström, Thomas U 5
Närkhammar, Kjell M. A. Kn 13
Näslund, Bengt Erik H 6
Näslund, John I 3
Näslund, Per Olof A. A 13
Näslund, Stig U 7
Näsown, Berit U 56
Näsvall, Björn G. I 18
Näverfelt, Arne S. I 2
Nöteberg, Rolf M. Ju 14 29 31

O

Oberg, Donald U 5
Ockborn, Alf G. A 2
Ocklind, Sigurd K 6
Odelgard, Bengt K. G. Ju 20, H 11 19
Odelsparr, Margit E. U 35
Odén, Birgitta U 56
Odén, Nils H 5
Odhnoff, Camilla S 8, Jo 18
Odhnoff, Jan E. UD 6, I 11
von Oelreich, Carl-Erik H. K 23
Ogvall, Dan O. Ju 34
Ohlin, Gösta U 5
Ohlin, T. M. Maja Jo 16
Ohlin, Tomas Ju 42
Ohlson, Olof S. Ju 21
Ohlsson, Ann-Margret S 16
Ohlsson, Gunnar U 38 52
Ohlsson, J. Staffan C. B 19
Ohlsson, K. Agneta Ju 33
Ohlsson, K. Börje Jo 4
Ohlsson, Lennart I 1, U 50, A 2
Ohlsson, P. T. Ingvar Ju 2, I 1
Ohné, Margareta U 56
Olausson, Britt U 58
Oldertz, Carl M. Ju 14
Oldgren, Abiel U 56
Olerud, Eric Hj. Jo 3 20
Olhede, Torleif E. Fö 6
Olin, Patrick S 8
Olingdahl, Göte U 12
Ollén, Joakim S 33, Ju 30
Olofsson, C. Sigbjörn S 13
Olofsson, K. Oscar U 5
Olofsson, L. Göran B 5
Olofsson, Lennart H 13
Olofsson, Sture U 5
Olovsson, K. A. Lennart K 23
Olsson, A. Maj Britt U 11

Olsson, Agne Henry U 57, Ju 21 40, U 19
Olsson, Allan U 5
Olsson, Anthe U 18
Olsson, Arne S. T. U 23
Olsson, Bengt U 5
Olsson, Bengt K. S 37, U 21, I 13
Olsson, Bengt M. Jo 4
Olsson, Bertil O. B 2
Olsson, Birger U 12
Olsson, Björn E. U 1
Olsson, Bo Christer S 34
Olsson, Bo Ingvar U 5
Olsson, Börje S 27
Olsson, Claes-Olof U 31
Olsson, E. Billy Ju 19 28, Fö 14
Olsson, E. Olof B 22
Olsson, E. Ragnar B 15
Olsson, Elisabeth U 7
Olsson, Esbjörn I 2
Olsson, Eva H. M. U 18
Olsson, Gunnar S 20
Olsson, H. S. Artur U 9
Olsson, H. Å. Lennart A 17
Olsson, Hanna S 24
Olsson, Hans Erik U 38
Olsson, Hans I. Ju 17
Olsson, Harald S 13
Olsson, Inger M-A. Jo 3
Olsson, Ingrid M. Ju 6, U 56
Olsson, J. Malte Jo 1
Olsson, Jan H 13
Olsson, Johan A. Ju 30, B 3, A 10
Olsson, K. Åke I 4
Olsson, Karl Erik T. Ju 17 56
Olsson, Lars E. K 19
Olsson, Magnus F. E. Kn 10
Olsson, Mats Fö 13, Kn 11
Olsson, N. Martin Ju 4
Olsson, Olle E. U 32
Olsson, Orvar S 27
Olsson, P. L. Göran Ju 14
Olsson, R. Lennart U 1
Olsson, Rune I. Bo 6, I 1, Kn 6 14
Olsson, Sten G. I 22, Kn 17
Olsson, Sune A 4
Olsson, Sven-Robert U 11
Olsson, Åke I 23
Olving, Sven U 31
de Oquinena, Barbro U 5
Orava, Olavi A. (Olle) S 2, U 17 56 58
Ording, Jan S 16 27
Orehag, N. Lennart H. U 9 52
Orlando, A. N. Henning I 2
Orrenius, Jan E. A. I 12
Orring, Jonas A. S 29, U 7 11, A 16
Orring, Ulla B. Jo 16, A 16
Orrö, Sven-Erik O. Fö 6 7, S 23
Oscarson, O. Sigfrid J. U 31
Oscarsson, Bo S. I. U 20, A 15
Oscarsson, Görel B. A. Jo 1
Oscarsson, Gösta H. I 1
Oskarsson, Ingegärd J. Ju 32, H 12
Oskarsson, K. O. Alf K 9
Oskarsson, Sven E. Jo 21
Osvald, Thomas S 33
Oterdahl, Jan A. K 13
Ottemark, Hans O. B 19
von Otter, Casten B 13, A 15
Otterberg, L. Håkan Fö 4
Ottoson, Ivan Ju 52, S 3 16
Ottoson, Ulf U 38
Ottosson, N. Sigurd U 1
Ousbäck, Margareta H 12
Ovegård, Lars O. Jo 3
Oxhammar, Greger E. O. U 18
Ozolins, H. Berit U 1 5

P

Paillard, Jean U 12
Palm, Anders K. K 2
Palm, Anita U 58
Palm, Böret S 27
Palm, Elisabeth Kn 14
Palm, Hans G. G. Fö 10
Palm, Jan H 2
Palm, Jonas U 12
Palm, Margit S 16
Palm, N. Sture Ju 40
Palm, R. Elisabeth Kn 15 19
Palm, Tore B 11
Palm, Åke I 3
Palmaer-Johansson, S. G. Eva A 16
Palmcrantz, Hans U. Kn 20
Palme, Thomas O. V. U 51
Palmgren, Nils A. Fö 6
Palmkvist, Kurt U 11
Palmlund, Thord G. UD 2, U 24
Palmqvist, Arne Kn 18
Palmqvist, Gunno U 5
Palmqvist, Lars U 56
Palmqvist, P. O. Arne Kn 18
Pantzerhielm, H. Henrik G. Fö 14
Parak, Tibor I 3
Parasnis, Dattratray S. I 3
Patriksson, Folke K 23
Paul, Karl-Gustav U 6
Paul, Lars U 14 47
Paulsson, Christer U 56
Paulsson, E. Ingvar Kn 15 19

Paulsson, G. Valfrid V. Jo 3
Paulsson, Kurt-Inge Ju 19
Paulsson, Solveig U 7
Pedersen, Zaid O. B. B 30
Pedersson, T. Svante Kn 12
Pehrsson, Claes U 5
Pellborn, Lars Åke Fö 16
Pennlöv, Jan U 19 46 52
Pernow, Bengt B. U 1
Persson, A. Henry A 8
Persson, Alve S. I 4
Persson, Ann C. U 1
Persson, Annie V. I 1
Persson, Arvid Ju 50
Persson, Bengt Rudolf U 24
Persson, Carl J. G. Ju 2 37, S 29, I 13
Persson, E. Annika B 7
Persson, Einar U 5
Persson, Elisabeth U 5
Persson, Eric R. U 51
Persson, Erling H 14
Persson, Folke Jo 26
Persson, Fritz J. H. K 3
Persson, G. Bertil E 2
Persson, Gunnar U 56
Persson, Gunnar I 4
Persson, Gunnar I 17
Persson, Gustav B. S 5 8, A 2
Persson, Gustav E. Ju 57
Persson, Göran A. Jo 20, I 7, Kn 10
Persson, H. Magnus Ju 56
Persson, Henry A. U 9 16
Persson, John-Olof Bo 7, Kn 10
Persson, Karl-Erik H 14
Persson, Kell H. Ju 28
Persson, Kerstin U 58
Persson, Kurt I. A 14 15
Persson, L.-Ove L. U 32
Persson, Lars E. H. E 1 6, H 16
Persson, Leif S 24, Ju 47
Persson, Lena A-M. A 2
Persson, Mårten U 11
Persson, Mårten U 38
Persson, N. Arne K 1 6
Persson, N. Ingvar Bo 8, Kn 10 16
Persson, Nils Elis I 4
Persson, Per-Ebbe U 43
Persson, Per Erik Kn 2
Persson, R. Eskil H 1
Persson, R. Kjell-Åke Ju 20
Persson, Ragnar Fö 1
Persson, Rolf I 2
Persson, S. Erik Ju 56
Persson, Sten U 16
Persson, Sven G. F. Jo 4 5
Persson, Sven-Åke S 23
Persson-Tanimura, Inga A 1
Perstedt, Ulf E. U 9
Peterson, Carl-Gunnar P. H 12, Kn 12 15 16 25
Peterson, K. Folke I 19
Peterson, Kjell U 61
Peterson, S.-G. Roland I 4
Peterson, Staffan A. A. Ju 31
Petersson, B. I. Lennart I 4
Petersson, Bengt-Eve A. Jo 9 23
Petersson, Birgitta S 25
Petersson, Carl-Gustaf B 3
Petersson, Hans U 11
Petersson, Hans E. Ju 26 37
Petersson, Jan G. K 16
Petersson, Karl-Anders P. S 20, A 8
Petersson, Kerstin S 12 28
Petersson, Klas H 12
Petersson, Olof H. E. S 2, A 4 7, I 21
Petersson, Owe S 30
Petersson, Per M. UD 2, Fö 7, S 23, I 18
Petersson, S. G. Roland Ju 19
Petrelius, Torsten S 14
Petrén, B. A. Sture Kn 18
Petrén, Erik U 12
Petrén, Finn H. A 9
Petrén-Hansson, Inga U 5
Petri, Carl Axel H. Ju 55, S 5, K 14, Jo 20, A 11
Petri, Gunnar G. B. Ju 2, Fö 3 7, U 18
Petrini, Frank S. D. I 1
Petrini, Olle Ju 5
Pettersen, Oddvar A. I 15
Petterson, Hans H. J. Jo 7
Petterson, Lars-Olov Fö 14
Petterson, Åke S 25
Pettersson, A. Georg Jo 8
Pettersson, Bengt A. G. A 3
Pettersson, Bengt G. K 9
Pettersson, Bert-Ove G. Bo 7
Pettersson, Birgitta A 13
Pettersson, Claes-Merithz U 5
Pettersson, E. Henry U 29
Pettersson, Eric B. I 4 5 7 25, A 2
Pettersson, Göran K. Kn 3
Pettersson, Göte J. I 18
Pettersson, H. W. A 15
Pettersson, Hans H 12
Pettersson, Hans H. J. Jo 28
Pettersson, Jan-Olof Jo 28
Pettersson, Karl K 3
Pettersson, Lennart U 16
Pettersson, N. Lennart Ju 22, S 33, U 25, Jo 3 17, I 5 7 8

Pettersson, N. Ove U 6
Pettersson, Per A. Ju 30
Pettersson, Roland H. Jo 2
Pettersson, Rune V. Ju 42
Pettersson, S. Arne B 14 22, A 2
Pettersson, Sten-Åke E. U 9 52
Petzäll, Ingvar A. I 5
Peyron, Gustaf F. C. Fö 8
Peyron, Ulf C. C. Ju 40, B 4
Philipson, Lars H. G. U 1 4
Philipson, Leif U 7
von Platen, Fredrik U 42
Platin, Ulla-Britta U 30, A 2 16
Plato, Nils G. B. U 1
Plym Forshell, Kerstin H 2 12
Polstam, K. Åke S. Ju 37 41 48
Poppius, Hans D. U 45
Porne, G. Åke U 8
Prawitz, Jan UD 1 3
Printz, Bengt-Åke L. E 10, B 22 30, Kn 6 7 11 13
Printz, Sven-Olof L. B 3
Printz, Å. Lennart K 9
Prior, Erna U 52
Pripp, Nina M. E. Ju 52
Prom, Peter F. G. S 9
Puke, Carl G. M. Jo 8
Pursche, C. Werner Kn 18
Pusch, Roland U 6
Puu, Tönu I 1
Påhlman, Anders T. Ju 54
Pålsson, E. Roland U 18
Pårud, Nils G. S 18
Pärson, Hanns B. S. B 28

Q

Qvarfort, Anne-Marie A 2
Qvarlander, Eva U 38, Kn 15
Qviström, N. Jörgen Ju 22

R

Rabe, Folke U 5
Radesjö, G. Wivi-Anne B 30, H 5
Ragnarson, Per U 36
Rahm, Håkan S 20 32
Raicevic, Erica A 16
Rainer, A. Ove I 19
Ramel, Stig H 13
Ramfors, Bo I 15
Ramsby, Walter U 5
Ramström, Dick O. I 1
Ramström, Lars S 26
Randers, Jan I 23 4
Rangnitt, F. Harald O. U 35, Kn 18
Rangrost, Johny A. P. U 24 58, A 7 8
Ranhem, Lars H. K 1
Rask, Karl A. Jo 4, A 10
Rask, Lars G. A 8
Rasmuson, Anders S. H. U 1 29, I 5 7
Rathsman, Inger M. U 28
Raunio, Gerhard U 56
Rausing, Hans A. U 32
Redbrant, Lars-Göran I 7
Redgert, Jan I. G. S 12
Regardt, Bertil H 2
Regnéll, Carl Göran S 5, E 6, I 11
Regner, Göran I. F. Ju 45
Rehman, Ann-Mari U 14
Rehn, L. Gösta S 11, A 1 2 12, I 1
Rehnberg, Bertil K. A 16, S 29, A 2 8
Rehnborg, Bertil U 5
Rehnqvist, Gösta H 14
Rehnström, K. Åke H. B 27
Reimers, Lennart U 5
Reinans, Sven A 12
Reinhold, Sune U 56
Reinius, E. A. Ulf UD 3
Reinius, Ulla B. I 20
Rejdnell, Erik H. K 9
Rejving, Per U 30
Rembe, Rolf D. Ju 40
Renborg, Ulf B:son U 50, Jo 4
Renck, Olle K 23
Rengholt, Ulf I 4
Renning, Torsten Kn 5
Resare, Bengt C. M. B 1
Reslow, Kjell H 17
Reuterdahl, Gad Fö 16
Reuterswärd, Anders P. E. A 3
Reuterswärd, B. Edvard U 39 60
Reuterswärd, Claes U 11
Reuterwall, Lennart S. Ju 36
Rexed, Bror A. S 2 7 11 15 29 42, A 16
Rey, Lars H. I 7 9 19
Ribbing, Erling G. A 15
Riberdahl, Curt S. Kn 23
Ribrant, Gunnar C. H. I 3 18
Richardson, N. Gunnar E. U 7 10 45
Rickard, Bengt O. K 6 21 23
Ridal, Håkan Kn 6
Ridderstrand-Linderoth, E. Inger A. Ju 56, Kn 24
Riedel, Georg M. L. U 5
Riesenfeld, Harald U 12
Rigbäck, Berndt G. S 3
Rimvall, Per O. Ju 32
Rindborg, Stig A. J. A 17, Kn 15
Rinder, K. Lennart Jo 16, S 14 32
Rindlöw, Leif G. K 9
Ringaby, Per-Eric S 18, Kn 10

Ringblom, Erland H 13
Ringborg, Matts U 16
Ringborg, S. Erland U 1 23 33 47
Ringgren, K. V. Helmer U 12
Ringholm, Bosse I. K. A 2 8
Ringmar, R. Torgil U 5
Ringstedt, Nils A. E. S 30, H 11
Ringström, Björn M. Ju 2
Rinkmar-Bengtsson, Gun U 12
Rinneby, Åke U 24
Ritter, Kristin S 3 27
Rodhe, Birgit U 12
Rodhe, Sten U 12
Rodin, J. Anders U 33
Rogestam, A. Christina U 16 31 47, Kn 15
Roigart, Lennart I 3
Roman, Ola U 27
Roman, Rolf-Erik B 29
Romander, Holger A. G. Ju 2 27, S 29
Romanus, Gabriel Ju 4, H 7
Romson, Rolf Ju 56, Jo 11, Kn 20
Ronne-Björkqvist, Ingrid U 52, A 13
Ronnheden, Gunvor U 16
Roos, Carl-Martin Ju 20
Roos, Kurt H. G. S 9 13
Roos, Olle B 24
Roosmark, G. Per-Olov K 9
Rosander, Göran F. Jeansson U 18
Rosberg, K. Gustav A. Bo 1
Rosberg, Klas R. I 4
Rosborg, Charlotte Kn 6
Rosell, Lars-Erik U 5
Rosell, Sten U 31
Rosell, Sune S 34
Rosén, Bo G. F. Jo 30
Rosén, Nils-Arne U 1 6
Rosén, Nils Gustav K. U 10
Rosén, S. Åke H 2
Rosén, Tommy U 58 47
Rosenblad, Esbjörn C. A. UD 1
Rosenblad, Urban S. A 16
Rosendahl, Gunnar U 16
Rosengren, Bodil U 9 47
Rosenqvist, Stig K 19
Roslönn, Ulf S 10
Rosqvist, C. Gunnar K 11
Rosqvist, G. Birger K 9, Jo 3, H 17
Rossipal, Helga K. M. Ju 38
Royen, Sverre S 20 9, A 16
Rubenowitz, Sigvard I 1
Rubenson, Kjell U 16
Rubin, Nils A. I 1
Rubinstein, Harry U 12
Rude, Karl R. K 6 8 23
Rudebeck, Karin L. Bo 7
Rudhe, Catharina U 43
Rudin, Hans-Erik U 5
Rudsberg, Seija H. A 6
Rugfelt, K. E. Lennart A 16
Ruin, Olof K. U 56
Ruist, Erik H. E 8
Rundblad, Bengt G. I 1
Rundquist, Gerhard I. A. I 9
Rune, Christer L. Ju 10 13 49
Runestedt, Gösta R. Kn 7
Runnström, Hans K. L. Jo 8
Rüke-Dravina, Velta T. A 12
Rybeck, Bo UD 1
Ryberg, Marianne G. U 4
Rydback, Lennart U 21 26
Rydberg, Göran U 5
Rydberg, H. Jan A. U 20
Rydberg, Karl-Evert H. E 3
Rydberg, Lars O. Kn 13
Rydbo, Folke B 25, Jo 7
Rydegran, Gunnar U 24
Rydén, H. Rune O. UD 6, A 13
Rydén, Jan E. U 1, Jo 1, A 1
Rydén, N. Rune G. Jo 8
Rydén, Nils U 33
Rydén, O. Evert U 27
Rydén, Rune O. U 56
Rydh, Olof G. G. Jo 7
Rydin, Bengt C. K. Ju 7
Rydin, Bo Göran I 25
Rydin, Roland Y. U 1 31
Ryding, Gunvor I. K 9, U 42
Rydle, M. Birgitta H 12
Rydsjö, Kerstin U 54
Rydstedt, Bo S. K 4, B 12, H 17
Rylander, Kerstin U 56
Ryłander, Nils B. Ju 19
Ryman, Sven-Hugo G. A 17
Ryné, S. Olle I 13
Rådström, Dag U 29
Rådström, Roger Fö 16
Rådö, E. Göran S 31, U 58
Rågfeldt, B. Gunnar A 9
Rämgård, Rolf I. E 5, Jo 31
Röjås, Jonas U 5
Rönmark, Walter U 27
Rönnblom, Kurt R. Kn 6
Rönnelid, Kjell U 7
Rönngren, Bo E. K 22
Rönnung, Catarina E. M. U 15
Rönquist, Karl-Axel Kn 11
Rönström, B. Thomas U 18
Röst-Andréasson, E. Barbro Ju 52

S

Sagnert, Stig E. B 6
Sagrén, K. Åke Fö 6 7
Sahlén, Anders F. E 1

Sahlén, Evert H 6
Sahlén, G. Anna-Stina P. A 8
Sahlén, Hans U 11
Sahlin, Eric H 5
Sahlin, Jan E. A. Kn 15 23
Sahlsten, K. Lennart Kn 3
Salinger, Gerhard K 20
Saläng, B. Stefan E 5
Samuelsson, Elvy L. A 16
Samuelsson, Erland H 7
Samuelsson, Hans U 5
Samuelsson, Ingvar A. V. Bo 7
Sand, Hans U 2
Sandberg, A. Birger U 3 56
Sandberg, Hans A. S. Ju 31
Sandberg, Jan-Eric U 38
Sandberg, K. Bertil A 5
Sandberg, K. G. Ulf Fö 4
Sandberg, Kjell E. M. U 30
Sandberg, Lars G. A 2
Sandberg, N. Börje K. U 43
Sandberg, Ralf U 5
Sandberg, Sture A. Kn 6
Sandberg, Ulf K. Fö 12 14
Sandebring, Hans E. A 2, Kn 12 15
Sandelius, Kerstin Ju 52
Sandell, Arne Ju 20
Sandell, Ulla U 5, H 7
Sandén, Peter Ju 17, H 16, I 25
Sandgren, C. Lennart Ju 40, U 14 23, Kn 10
Sandgren, Gösta Fö 14
Sandler, Hans E. Jo 2
Sandlund, Maj-Britt L. Kn 19
Sandqvist, B. Eje G. Jo 19
Sandqvist, Inga-Britta U 61
Sandqvist, Ingrid R. J. Ju 2
Sandqvist-Örnberg, Berit M.-L. U 17 23 30
Sandstedt, S. E. Ronald K 17
Sandström, Anders G. UD 1 3
Sandström, Björn I 4
Sandström, Jan U 56
Sandström, K. Rune E 10
Sandström, L. Annika U 33
Sandström, Per T. M. Ju 5
Sandström, Staffan H 5 8 11 19
Sandström, Thore H 6
Sanfridsson, K. I. Arne U 19
Sanger, J. Stefan U 33
Sanmark, P. Arvid L. Ju 40, U 45
Sanne, Christer U 36
Sannegård, Wilhelm S 29
Sanner, Lars-Erik U 1
Sanner, Leif H. U 33
Sannerstedt, Lars T. G. U 33
von Schantz, Philip U 18 46
Schattauer, Wolfgang U 56
Schele, Märta U 5
Schelin, Bengt A. E. Jo 15
Schelin, Leif Ericsson U 14 47, A 2
Schering, Per E. S 18
Scherman, Karl Gustaf Ju 56, Bo 2
Scherwin, Olle U 5
Schierbeck, Per W. Ju 15 19, I 4
Schill, Åke I. Ju 24
Schmiterlöw, Carl G. Jo 1
Schneider, Werner U 33
Schultz, J. Allan S. B 2
Schultz, J. Harry S. U 32
Schulze, Jacob U 58
Schütt, Torgny S. R. I 7
Schyl-Bjurman, Gertrud S. U 9 43
Schöier, Hans E. Ju 54
Schöldström, Ulf C. W. U 47
Schön, Åke Kn 3
Schönmeyr, C. Richard A. Ju 20, B 6
Schött, Britt-Marie U 56
Schött, Lars E. Ju 44, Kn 7 21
Secher, Jörgen U 12
Sefastsson, Sigurd T.-B. Jo 27
von Segebaden, Gustaf Jo 1
Seger, E. Walter I 4, K 7, H 15
Segerstedt, Torgny U 10 28
Segerström, Ingrid B. Ju 37
Sehlstedt, K. Annika M. Ju 36
Selander, K. Bertil U 27
Selin, Eva U 56
Selin, Sven Ju 18 44
Selinder, Inge U 7
Sellergren, Lars U 5
Sellergren, Ulf U 16
Sellers, Pia M. U 1
Sellgren, Rolf O. M. K 1 6
Sellstedt, Bo I. K 6
Sellvall, L. Göran B 10, Kn 18
Selö, Christer Fö 12 14
Seregard, B. Ingvar V. I 6
Serner, Uncas S 9 20
Sernklef, Harry T. W. U 5
Serrander, Ove U 56
Setterlind, Bo A. I. Kn 2
Sevéus, Vallentin S 26
Shaikh, Naz Ahmed I 3
Sibe, Jan U 35
Sidenbladh, Karl H. Ju 27
Sidenbladh, Thomas P. I 5
Siegbahn, Bo L. G. Ju 17, UD 2, I 5
Sigfridson, C. A. Richard I 22
Sigfridsson, Sven-Erik I. K 20, Jo 32
Signell, E. Sven-Gösta S 35

Silenstam, Erik U 7
Sillén, Bo S. A. I 22, Kn 14
af Sillén, Jan U 24
Silow, C. Ivan H. Jo 8
Silwer, Jan S 38
Simonsson, Lars B. Ju 46
Simonsson, Tord L. W. Kn 2
Siverbo, Hans G. Jo 24
Siversen, Bengt I. Fö 15
Sjunnebo, K. Ivan L. Ju 19
Sjunnesson, Lars H. O. Jo 7
Sjöberg, Arne Kn 6
Sjöberg, Birger I. K 13
Sjöberg, E. Arne K 1
Sjöberg, Gunvor S 42
Sjöberg, Hans E. L. K 16
Sjöberg, Leif H. Kn 7
Sjöberg, Margit E. S 8
Sjöberg, N. Björn V. S 18
Sjöberg, Svante U 22, I 10
Sjöberg, Tage B. S 24
Sjöberg, Tommie W. Jo 28
Sjöblom, Kerstin S 8
Sjöborg, N. Elvir Jo 9
Sjögren, Bengt L. B. Ju 42
Sjögren, Björn U 5
Sjögren, Boo U 38
Sjögren, Henrik A. S. U 19
Sjögren, Håkan U 30
Sjögren, Kerstin U 7
Sjöholm, Eric G. R. Fö 5
Sjöholm, Monika U 5
Sjökvist, Stig A. R. K 1
Sjölander, J. Bertil Ju 3
Sjölin, Nils A. Kn 10
Sjölund, P. John A. U 30
Sjönander, Bo Jonas K 10, E 1, B 7
Sjönell, P. Bengt G. E 1, I 5 7 19
Sjöquist, Hans E. K 14
Sjöqvist, Eric G. U 38
Sjöqvist, Gunnar A. H. U 5
Sjöqvist, Gustaf U 5
Sjöstedt, K. Lennart T. K 2 8, Jo 15
Sjöstedt, Karl-Gösta U 7
Sjöstedt, T. H. Christer K 9
Sjöstrand, A. Mats T. B 2 26
Sjöström, Angelika U 5
Sjöström, Hans U 14
Sjöström, J. Folke Fö 16, U 21
Sjöström, Leif H. A. U 24, H 13, I 16
Sjöström, N. Gunnar U 5
Sjöö, Curt O. Fö 4 9
Skaar, Nils Ju 20
Skagert, Stig U 16
Skala, Björn UD 1 3
Skalin, Douglas U 58, S 11 12 13 28
Skalin, Hans E. C. Ju 34
Skantz, Anna-Greta Ju 20, S 1, I 4
Skantze, Hugo I 3
Skarell, Gunnar E. A. B 5 26
Skarp, Arne H 7
Skarstedt, Carl-Ivar S. Ju 53, UD 1, Fö 8
Skarvall, Karl-Erik Ju 2 41
Skilje, Ivar S 37
Skjönberg, P. Guldbrand Jo 18
Skoglund, Caj U. S 23
Skoglund, Claes G. Fö 6
Skoglund, Olof A. U 8
Skoglund, S. Owe U 23
Skoglösa, Erling T. A 6
Skogqvist, Hans U 14
Skogsberg, P. Gösta S 4
Skröder, Per C. C. Ju 39
Sköld, Carl G. U 37 50 51
Sköld, Lars G. U 23 47 58
Sköldefors, Walter H 15 11
Sköllerholm, S. Ove J. B 18, I 11
Slottner, Vega U 27
Slunge, G. Walter R. B 21, A 2
Smedmark, Göran G:son S 11 18
Smith, Jan Kn 17
Snihs, Jan Olof I 19
Sohlberg, Lennart K 9
Sohlman, Ragnar H 13
Sohlman, Staffan U 36
Sondén, Jan A. Fö 3 7, H 17
Sondér, Ebbe U 16 43
Sonesson, Birger A. T. I 16
Spak, Carl-Anton Ju 36
Spendrup, K. Aksel B 19, A 2 3, Bo 4, I 14
Sprinchorn, K. Göran Jo 9 23
Spångberg, Lennart U 5
Spörndly, Barbro I. S 6
Stadling, J. Otto V. B 3
Staf, Karl-Rune A 2
Stahl, Ivar B 3
Stahle, Gun U 16
Stahre, L. G. Tomas Ju 26
Stahre, N. Gunnar Bo 1
Stangvik, Gunnar U 7
Starck, Linnéa U 58
Starell, Lars I 11
Stark, Birger U 24
Stark, Hans O. Ju 30
Stark, K. Birger S 3 11
Starkerud, Lars B 21, A 1
Stavréus, Sven O. A. Kn 5
Steen, Göran A. K 5
Stéen, Manfred K 19
Steen, Roland Ju 31, H 5

Stefanson, R. Stig S. E 5
Steffner, Bengt G. Kn 7
Stegö, Eskil U 11 14 55
Stellborn, Kurt U 38
Sten, S. Roland Jo 14
Stenbeck, I. Magnus (Manne) U 19
Stenberg, Bruno Jo 5
Stenberg, Hans O. Ju 20
Stenberg, Inga E. U 29
Stenberg, Nikolaus Jo 5
Stenberg, Tage U. A 12
Steneby, Jan Ju 12
Stenefeldt, Ulf I. Ju 23
Stener, P. H. Robert U 28
Stenfors, Bo I. L. S 4, U 56
Stenhem, Bengt U 11
Stening, F. Birger B 6
Stenlund, Francis U 7
Stenmark, Bengt-Erik K 8
Sténson, Britt-Marie I 13
Stensson, S. L. Börje K 17
Stensson, S. Lars-Gösta Kn 2
Stenstad, Barbro M. Ju 55
Stenström, Harald U 5
Stenström, Sture B. H 2
Stephansson, Jan S 33
Stern, Tommy U 16
Sterne, Bengt G. Ju 3, I 4
Sterner, Anna-Lisa S 30
Sterzel, Fredrik Kn 18 15 18 19 23
Stetler, Emil U 11
Stiernstedt, K. Jan T. U 45 48
Stigsäter, Kjell J. U 27
Stintzing, Torgny U 5
Stjerna, G. Henry Jo 11
Stjernberg, E. Gustaf T. Kn 15 21
Stjernström, Per Z. B 16, H 3
Stolt, B. Å. Lennart Kn 18
Stolt, Birgit U 12
Stolt, Lennart Kn 18 22
Stoltz, Björn U 5
Storm, C. Olof Ju 40, U 43
Storm, P. David G. U 32
Strand, Karl-Erik UD 3, Fö 1 3, S 2, I 4
Strand, Lars B. Ju 52
Strand, Åke P. E. Ju 30
Strandberg, Göran U 5
Strandberg, I. Margit A 2
Strandberg, Inger S 34
Strandell, Hans V. U 21 33
Strandsjö, Göte U 5
Strangert, Per-Olof Jo 16
Streimer, Ingemar U 56
Stridh, Arne U 47
Stridsman, Torsten U. K 3, A 17, I 18
Strindberg, Per-Olof J. Fö 1, U 14
Sträng, Arne U 25
Ström, Gunnar U 57
Ström, Gunnar O. F. U 47
Ström, Ivan S. B 4
Ström, Lennart I 22
Ström, Turid Ju 21 22 23 47, H 12, I 5
Ström-Htun, Berit H 10
Strömberg, Carl-Axel B. Fö 2
Strömberg, Hjalmar S 38
Strömberg, K. Håkan Jo 19
Strömberg, Karl-Erik J. Ju 35, I 3
Strömberg, Rolf E. Ju 3 56
Strömblad, Margareta U 5
Strömbäck, Erland H. D. Ju 14 27
Strömbäck, Åke I 4
Strömgren, Bo E. U 62, A 10, I 24
Sturkell, Carl-Edvard Ju 14 27
Styrenius, Carl-Gustaf Y. U 18
Styring, Sten Ju 50
Ståhl, Ingemar O. L. I 19
Ståhlberg, Karin H 6
Ståhlklo, Maj U 58
Stålberg, Marianne G. E. S 40, Kn 14
Stålberg, P. Lennart I 21, Kn 6
Stålebrant, Rolf I 4 23
Stålfors, V. Margaretha I 16
Stålhammar, Bert E. J. U 13 47
Stålhandske, O. Lennart Fö 4
Stångberg, Olle H. A 2 10
Sundberg, Carl Gustaf Jo 7
Sundberg, Hans F. Jo 28
Sundberg, Ingrid H 12
Sundberg, Ingrid E. Ju 4, UD 3, U 47, Jo 3
Sundberg, Johan U 5
Sundberg, Kjell U 7
Sundberg, L. Nore I 12
Sundberg-Falkenmark, Malin K 19, Jo 17 30
Sundberg-Weitman, Brita F. Ju 12, A 16
Sundblad, Brita A. I 24
Sundblad, K. Erik Ju 19
Sundblad, Lars G. K 1
Sundblad, Yngve Ju 42
Sundby, C. Olof W. Kn 18
Sundelin, Dick U 58
Sundelius, Claes-Göran S 38
Sundewall, Bengt H 7 10
Sundgren, E. Roland U 10 56, A 16
Sundin, Bertil U 5
Sundin, O. Helge U 27
Sundkvist, K. R. Tage B 7 15

Sundkvist, Leif G. U 19 61
Sundman, Per Olof U 57
Sundmark, Bo V. S 1
Sundquist, A. Åke Ju 57
Sundqvist, Allan U 9 38
Sundström, Björn G. U 35
Sundström, Gun-Britt U 12
Sundström, Kerstin M. H 4
Sundström, M. Gudrun Fö 1, B 21, I 3
Sundström, Monica E. Kn 6 12 15
Sundström, Olof G. B 7, A 1 2
Sundström, S. Åke A. I 3
Sundström, Thorsten S 14
Sundvik, Ove R. R. B 3 24
Suneson, Karl-Henrik A. Fö 5
Svahn, Bertil A. Ju 35
Svahn, Hans I 23
Svanberg, Lars U 57
Svanborg, Alvar S 12 28
Svanfeldt, Göran H. U 33 35 38 47
Svansson, Lennart A. I 9
Svanström, K. Ivan H. U 42, Kn 7
Svartberg, Karl-Erik Fö 14, U 42
Svedberg, Karl-Erik H 13
Svedberg, Sten-Olof (Olle) U 42
Svegfors, J. Mats A. Ju 56
Svegland, Stina L. Ju 47
Svennilson, Marianne E. U 56 58
Svenningsson, S. Levi H. U 7
Svenonius, Rolf H. S 4
Svenson, Sven G. E 9
Svensson, Alvar U 38
Svensson, Anders U 14
Svensson, Björn U 58
Svensson, Bo E. U 19, H 16, Kn 20
Svensson, Börje A 6
Svensson, C. Bertil B 12
Svensson, E. Anders G. A 2
Svensson, Ella U 7
Svensson, Erik O. K 3, B 16
Svensson, Evert I. Ju 4
Svensson, Gunnar U 18 22 62 49
Svensson, Gösta E. K 12, I 4
Svensson, Hans O. E 4
Svensson, Inge G. S 5 8 18, A 4
Svensson, Johnny U 14
Svensson, Jörn A 2
Svensson, Kjell R. Jo 3, Bo 4
Svensson, Kjell-Åke U 5
Svensson, Lars S 28
Svensson, Leif Å. A 2
Svensson, Nils-Eric U 20, Bo 6
Svensson, Olle F. S. Ju 5 54, I 16
Svensson, Raymond Fö 12 14
Svensson, Roger G. I. U 17
Svensson, S. Allan U 32
Svensson, S. Börje F. Jo 12
Svensson, S. Erik Ju 19
Svensson, S. Göte Jo 32
Svensson, S. I. R. Ju 35 56
Svensson, Sten S 6
Svensson, Sten I. H 7, A 2
Svensson, Sven-Erik I 4
Svensson, Sven-Erik W. Kn 10
Svensson, Sven H. I 3
Svensson, Sven Åke Jo 9
Svensson, Sverker U 5
Svensson, Torsten Kn 18 17 18
Svensson, Ulf U 51
Svensson, Åke G. B 28
Sveri, Knut O. Ju 44
Sverne, Tor E. Ju 52, S 3
Svidén, Ulf UD 5 10
Svingby, Gunilla U 16
Svärd, Lars-Göran K 19
Svärd, Stig U 5 13 57
Svärd, Stig Olof Jo 20
Svärdström, Karl-Fredrik Jo 4
Swahn, Jan-Olov Ju 15
Swan, Brita Ju 59
Swanstein, Stig N. S. K 13
Swarén, Ulla M. Ju 14, S 14 22, I 13
Swartling, Anders J. A. B 7
Swartling, Fredrik S 35
Swartz, Kersti V. S 20
Swedberg, Bo G. R. U 38
Swedborg, Erik H. Jo 4
Swärd, Åke E. I 4
von Sydow, Gunnar K 21, E 11, I 22
Sylvander, Inga M. S 3
Synnerholm, Bo K 19
Säfström, Birgittha U 44
Säkk, Karl Jo 4 14
Sälde, K. A. Henry Ju 8, S 12
Sälgström, Leif U 11
Sävborg-Lundgren, Görel U 28 33
Säve-Söderbergh, Bengt UD 5
Säve-Söderbergh, Torgny U 45
Sävenstrand, Inger E. S 6
Säve-Söderbergh, Bengt UD 5, H 16
Sääf, Birger U 14
Sääf, K. Å. Henry I 18
Söder, K. Gunnar I 19 41
Söderberg, Bengt W. S 3
Söderberg, Bo U 16
Söderberg, Bo K. G. U 6, A 10, I 14, A 2
Söderberg, E. Lennart E 13

Söderberg, Elmer Ju 33
Söderberg, Per-Olof S 6
Söderbäck, Helmer U 13
Söderholm, Anders E. U 29
Söderholm, Jan S 22 32
Söderlind, Ove U 56
Söderlind, Ulf U 12
Söderlund, A. Göran Ju 2
Söderman, Elis A. Ju 43, S 10
Söderman, S. Olof Jo 1
Söderqvist, Bengt O. A. S 2 13
Söderström, Bengt H. T:son U 62, Kn 6
Söderström, Göran U 47
Söderström, Herbert U 12
Söderström, Kurt I. W. B 9
Söderström, Lars M. B 13
Söfelde, Karin U 4
Sönnerlind, Arne U 55
Sönnerlind, Kerstin I. U 1
Sörensen, Christer U 16
Sörenson, Lars-Ingvar U 31
Sörenson, Torsten N. Kn 4

T
Tagg, Philip U 5
Tallroth, N. Börje K 23
Tallroth, Tore O. F. UD 4
Tallskog, Leif V. I. A 2
Tammelin, Lars-Erik Jo 18
Tancred, Bengt H 2
Tandberg, Olle G. UD 6
Tannenberg, Tord O. U 29
Tapper, Gunilla M. A 8
Tapper, Karl-Herman U 5
Tarschys, Daniel B 22, U 36, B 30, I 16
Tegnhed, Lars A. Kn 11
Teikmans, André UD 6
Tejle, Gunnar K 20
Telestam, Gösta L. E 6
Teljstedt, Håkan A 13
Tell, Björn V. U 25
Tellinger, Gotte H 7
Tengberg, Bo I 19
Tengelin, Sten H 10 12
Tengelin, Ulf E. G. Fö 15
Tengroth, Bengt T. I 15 22
Tengroth, Karl-Erik Kn 1
Tengström, Sven U 12
Tengvall, Sven-Erik G. S 33
Tennberg, Klas U 6
Tergel, Alf U 44 56
Terne, Eva S 21
Ternryd, Carl-Olof K 9 11, Kn 10
Ternström, Anders U 16
Tersmeden, G. Erik H 1
Terstad, I. Gösta A. Fö 11
Teveborg, Lennart U 5 11 47 48
Thalén, Ingrid U 5
Tham, Carl E 5, I 19, U 20
Thedin, Nils S 42
Thelin, Bengt A. U 47
Thellman-Gustafson, Birgitta A 8
Theorin, K. Maj Britt Fö 7, Jo 20
Thomaeus, Barbro H 8
Thomasson, Björn E. U 25 37
Thor, Thorsten S 2
Thordin, Bengt S 38
Thorell, Elisabet U 54
Thorell, K. Arne B. K 1 7
Thorén, Rune I 22
Thorin, Ingemar U 12
Thorin, Ove U 29
Thornell, Anders B. B 3 18 19
Thorngren, S. Bertil Ju 3
Thornstedt, Hans G. U 29
Thornström, J. H. Torgny K 8
Thors, Carl-Eric U 12
Thorsell, Lars U 43
Thorsell, Siv M. U 9
Thorslund, Bengt C. F. U 51
Thorson, G. Alvar K 9
Thorsson, Inga M. UD 3, U 36, I 7
Thorstenson, R. Billy S 16 21 42, U 62
Thoursie, Kerstin A. U 14 23 38
Thoursie, Ragnar D. A. U 24
Thufvesson, Bengt E. Fö 1, A 2, Bo 6, I 1, Kn 6 14
Thulin, Einar E:son B 2 16
Thun, John-Erik L. U 28
Thun, K. Ragnar U 1
Thunander, Karl Axel U 5
Thunberg, S. Anne Marie U 20
Thunberg, Torsten I. S 17
Thunell, Sten H. A. Bo 1
Thunholm, Lars-Erik E 9
Thunström, Gunnar U 24
Thunved, Anders E. Ju 52, S 3
Thurhagen, E. Ruben I 6
Thyberg, O. Knut UD 3
Thyberg, P. Erik Fö 7
Thyblad, Tom F. F. Kn 18
Thylander, Olle U 10
Thyreen, Nils F. G. Kn 16
Thyrenius, Ingegerd U 5
Thyresson, Gunnar Ju 53
Thyresson, Maria U 5
Thyrsson, Ulf T. K. U 30
Thörn, Lars-Olof E 9
Thörn, Thomas U 43
Tiberg, Lennart F. Jo 4
Tidbeck, Åke H 12

Tidefelt, J. Sune B 7
Tiger, Bo S. K 7
Tillfors, Lars T. L. A 16
Tiselius, Per Erik H 10
Tistad, Eskil G. D. E 3, B 3
Tivéus, Ulf A. B 6
Tjernberg, K. V. Harry Ju 7
Tjernström, Sune U 19
Tjällgren, Per Olov L. K 9, B 25
Tjörneryd, John E. E. Fö 11
Tobé, Erik I. Bo 5
Tobisson, Lars F. Ju 19, B 7, A 4
Toll, C. Christopher U 12
Toll, J. Magnus Jo 7
Tollerz, Kerstin B. B 30
Tombrock, Gun M. I 19
Tomner, J. Sigvard A. I 5 7
Tonell, Lennart B. U 29
Tonér, E. Mari-Anne S 6
Torell, Per S 36
Torgils, A. Gunnar Ju 9
Torlén, Jan U 24
Tornborg, Curt G. F. Ju 37, U 62, Kn 7 11 13 14
Torngren, Håkan E. B 27
Torpefält, Leif S 33
Torring, Lisbeth S 21
Torwald, G. A. Rune Jo 25, I 10, Kn 21
Tottie, Lars W. Ju 4
Tottie, Thomas U 29 53
Tranell, E. Olof B. Ju 32
Trogen, Göran H 6
Trogen, Ingvar I 15
af Trolle, Ulf H 14
Trost, Jan L. E. Ju 4, U 56
Trotzig, C. Fredrik J. Jo 8 15, H 17
Trotzig, C. J. Gustaf U 18
Trozell, Bertil U 11
Trulsson, Rolf G. K. Ju 59
Trygve, Jan S. S 17, Jo 24
Träff, Sven-Olov A. Fö 6, B 22
Tunberger, Johan A. Fö 7
Tunebro, B. Torsten J. U 1
Turesson, Bo A 7
Tuvesson, Torsten U 5
Tydén, Christian F. A 5
Tynell, Lars U 61
Tågmark, Sven G. Ju 19, I 20
Tånneryd, S. Allan S. A 2
Täckholm, Fredrik U 1
Tägil, Sven O. U 36
Tängdén, Erik L. A 16
Täveby, Gunnar V. K 16
Törnblom, Sten U 7
Törnell, Inga-Britt Ju 10 13
Törngren, Mats W. A 16
Törnkvist, Olof S. Kn 7
Törnquist, Harry E. S 14, U 1 22, Jo 1
Törnqvist, Gunnar E. Bo 6, I 1
Törnqvist, Ingvar B. U 11 23 33 56
Törnroth, N. Lennarth H 1
Törnström, Kjell U 7
Törnvall, Peder H. B 21, Kn 8 23

U

Uggla, Claes A. Ju 11 21, H 1
Uggla, G. Inga-Lill S 11
Uggla, J. Magnus E 6
Uggla, Karl-Lennart A 16
Uggla, Madeleine U 5
af Ugglas, G. S. Bertil E 5, A 2
af Ugglas, M. Margareta Jo 17, A 2 16, I 20
Uhlin, J. Åke U 39
Uhlin, Karl-Erik B 1
Ulander, Lars G. H 5, A 17
Ulfhielm, Monica H. V. E 5
Ullenhag, Jörgen U. Kn 10
Ullsten, S. K. O. S 42, UD 6
Ulveson, H. N. Ingemar Ju 31
Ulvfot, Benkt H. E 7
Ulvhammar, Birgitta S 42, U 56
Ulvönäs, E. R. Staffan I 7
Unckel, Per C. G. Ju 54, Fö 14, I 7
Unga, Nils J. A 17
Unghagen, Harry K 7
Utberg, Rolf F. S 1, U 29
Uvnäs, Börje U 17

V

Vahlne, Jan-Erik I 25
Vallerö, Rolf A. T. Ju 2
Vallinder, Torbjörn Ju 54
Vallquist, Gunnel U 12
Varnvik, Eva U 58
Vegis, Peter I 13
Vennberg, Karl U 12
de Verdier, Lennart G. B 3
Verständig, Sigmund Jo 14
Vester, G. Torbjörn Kn 11
Vestin, F. E. Margareta U 55
Vestlund, A. G. (Gösta) U 9 11
Vidheden, Lilian B.-M. A 16
Vikhoff, Brita U 16
Viklund, Margareta S 6
Vikman, Sven U 47
Vilhelmsson, A. Börje K 14
Villner, Ina S 16
Vinell, Lars G. I 3
Vinge, Per-Gunnar Fö 15
Vinthagen, Rolf U 13

Virding, Gösta A. I 13
Virgin, G. Ivar B 16
Virin, C. Niclas B 3
Vitestam, N. Gösta U 12
Voss, Bertil G. P. K 23
Voss-Schrader, Ulla A. A 16
Vrethammar, Harald U 48
Vängby, Staffan O. S. Ju 35

W
Wachtmeister, Hans W. A:son U 42
Wachtmeister, Knut G. N. Ju 28, S 36, H 5
Wadbeck, Wilhelm U 13
Wadell, Ulla G. S. B 2 20, A 4
Wadensjö, Eskil W. A 1
Waern, Karl-Gustav U 47
Waern, Per Axel I 4
Wahlberg, E. Marianne H 7, A 16
Wahlberg, Leif M. U 30
Wahlberg, Per V. Fö 9
Wahlgren, E. Göran B 18
Wahlstedt, Bengt L. E 4
Wahlström, Björn M. I 18
Wahlström, Bror A. Ju 4
Wahlström, Per E. K 6 8 23
Wahlström, Stina M. A 11 12
Wahlström, Tommy U 7
Wahlström, Victor S 35
Wahrby, Elsa M. S 6
Walander, Håkan I. S 17 18, A 4
Walberg, Sten S. B 3
Waldau, Ulf H 17
Waldebrand, Gösta W. U 32
Waldén, G. Louise A 16
Waldenby, Torbjörn Ju 19, I 19
Waldenström, Erland E 5
Waldenström, Hans G. W. Kn 14
Walin, Gösta A. Ju 19
Wallberg, Klas H. S. S 11, E 8, A 12
Wallberg, Ursula Ju 6
Walldén, G. Rudolf Ju 15
Walldin, Carin U 13
Wallén, Axel H 13
Waller, Tage E. U 1
Wallerius, Olof Ju 59, H 1
Wallgren, Åke U 16
Wallin, A. E. Göte Kn 18
Wallin, Alf G. Ju 33
Wallin, Bengt-Arne U 5
Wallin, Erik U 16
Wallin, John-Olof A. Ju 36, K 16
Wallin, Karin U 56
Wallin, Kerstin U 17
Wallin, Per J. Ju 12
Wallin, S. Jonas B 21
Wallin, Sten-Erik J. Ju 3, Jo 9 30
Wallman, Folke V. I 3
Wallner, Bo U 5
Wallroth, Bengt Ju 53
Wallström, Bernt R. V. Kn 10
Waltersson, Bert U 7
Wandén, Stig U 11
Waplan, Carl-Axel U 29
Warby, Elsa M. U 9
Ward, Kurt K. B. S 2, B 21, I 13
Warensjö, J. A. Folke Jo 11
Wargert, Sigurd U 5
Warholm, M. Birgit Ju 20
Warmboe, Thorleif U 5
Wasteson, Lennart Ju 50
Wedel, Bengt U 21 25
Wedell, N. Gunnar I 5
Wegerfelt, Karl Arne I 13
Weibo, Björn S. Ju 2
Weidstam, Åke Ju 9
Weinehall, Lars E. J. Ju 19
Weitner, Sonja E. U 58
Welamson, Lars T. Ju 46
Welander, Gösta Ju 37, B 9
Welin, E. Gösta Fö 11, Bo 6
Welinder, P. E. Carsten B 1
Wemminger, Lars V. U 1
Wendel, Maj-Britt S 35
Wendin, Sture E. W. Ju 37
Wendt, Curt A. G. Jo 8 30, Bo 3
Wenker, Stig-Eric Jo 2 8
Wennerberg, Sigfrid B. U 50, I 7
Wennerfors, Alf H 11
Wennergren, C. Bertil O. U 53
Wennerhorn, Karl Otto L. Fö 1, K 11
Wennström, K. Gunnar S 2 11 20 23 28, A 13
Wentz, Nils O. Ju 50
Wentzel, Ann-Kristin U 36
Werbell, Bror I. B 21 22
Werding, Jan A. B 3
Werdinius, Claes A. B 15
Werenfels-Röttorp, Monica S. A 11, Bo 7
Werin, Gun I 13
Werkö, Lars S 13
Werne, Gösta A. K. K 7
Werner, J. Bertil H. Ju 36
Werner, N. Mårten S. Fö 5
Werner, Odd U 5
Werner, Sven W. K 11
Wernlund, Stig A. Kn 18
Wersäll, Jan O. U 17
Wessén, Vilhelm Jo 11, A 6
Wesslén, Siw V. U 53
Wessman, Lennart S 35, U 38
Wessman, Sven A. U 5

Wessman, Yvonne B.-M. A 13
West, Maria Ju 52
Westberg, H-O. (Olle) B 9 15
Westberg, Olof (Olle) R. A 7, I 21, Kn 8
Wester, Jan U 11
Westerberg, Bengt K 6, S 18
Westerberg, Lars G. I. A 14
Westerberg, Ulf L. A 2, I 19
Westerborn, Olle O. A. S 2
Westerlind, Erik A. B 19
Westerlind, N. Peter Ju 6
Westerling, Rune S 34
Westerlund, Uno U 28 35
Westerman, Lars U 14
Westermark, J. Gunnar A 1
Westermark, Torbjörn I 19
Westerståhl, H. Jörgen U 19 40
Westholm, Carl-Johan I 4
Westin, Aina V. H. S 21, A 5 16
Westin, Christer O. R. Fö 17
Westin, F. E. Margareta A 16
Westin, Gunnar U 46
Westin, Lars U 5
Westin, Olle I 12
Westlin, E. Arne I 19
Westling, Nils E. Fö 12
Westlund, Jan U 38
Westman, Helny I. U 28, Kn 10
Westman, Margareta U 12
Westring, Gösta UD 5
Westrup, C. Richard U 7
Westöö, Märta U 14
Wetterberg, Gunnar Ju 19
Wetterberg, Ulf G. B 21
Wetterblad, R. Ingmar T. Fö 4, U 5
Wetterhall, Sven C. E. Ju 3, Jo 9 23 30
Wetterström, Rolf U 58
Wettéus, Bo U 12
Whinberg, F. R. Bertil I 11
Wiberg, G. Lennart E:son Ju 13 57
Wiberg, N. Lennart Jo 30
Wiberg, N. Ola R. Fö 4
Wiberg, Ragne Ju 19, I 4
Wickberg, Sven U 38
Wickman, Frans E. U 50, I 7
Wickman, H. Krister E 1 12
Wictor, Karl-Erik I 22
Wictorson, Karl-Eric S 11 2 13
Wictorsson, Karl-Eric A. S 31
Wictorsson, Åke V. Ju 24, Jo 4 8, Kn 10
Widebäck, I. Birgitta B 20
Widebäck, Ulf M. Ju 1, B 22
Widell, Jan-Åke Jo 31
Widén, K. A. Ingvar Jo 4 11
Widén, Lars R. K 11
Widén, Åke U 38
Widestrand, Lars O. E 11
Widestrand, Olle U 5
Widgren, Greger G. U 17 56
Widgren, Jonas O. A 12
Widing, S. Lennart U 31
Widman, Mona G. U-B. S 12
Widmark, P. Sverker V. B 15
Widmark, Roland I 14
Wiebe, Stig W. O. K 2
Wieslander, Hans J. M. U 32
Wieslander, K. H. Bengt S 25
Wigardt, Hans G. T. Fö 1
Wiggen, Knut U 5
Wigren, John E. Kn 13
Wigren, Karin (Kajsa) M. U 29
Wigur, J. T. Rolf Fö 7
Wijkman, Anders I. S. Ju 42, U 51, I 7 19
Wijkman, E. Gunnar B. U 1
Wik, Lars U 11
Wiking, Barbro U 7
Wiking-Johnsson, I. H. Peter Ju 7
Wiklander, Bertil U 12
Wiklund, Bengt O. Ju 5, U 35
Wiklund, Jerry J. Fö 14
Wiklund, S. A. Daniel S 3
Wiklund, Sune U 5
Wiklund, Svea S. S. Ju 1, Fö 11, S 11
Wikman, Edith C. A 16
Wikman, L. Åke Jo 8 22
Wikmark, Martin U 5
Wikrén, R. O. Gerhard A 11
Wikstrand, Rolf A. I. Kn 12
Wikström, Jan-Erik U 62
Wikström, K. Arne Ju 2
Wikström, Lester H 16
Wikström, Margot H 17
Wiktorin, Bengt S 23, Kn 1
Wilander, Sven E. S 9, A 13
Wilén, Bo U 24
Wilén, S. Kristina (Kerstin) A 2
Wilhelmsson, A. Börje S 5, K 22
Wilhelmsson, Arne E. Ju 7, B 19
Willart, N. Bo B 2
von Willebrand, Karin M. Ju 20, B 6
Willers, Uno E. W. U 25
Williamsson, Uno E. I. Fö 11, U 28, H 12
Willig, Anna S 15
Winander, Bo G. B 16, I 19
Winberg, Jan S 36
Winberg, S. Håkan Ju 41, A 14
Winberg, Tage K. V. K 11
Winblad, Karl-Erik Jo 24

Winblad, Ulf S 38
Winéus, Bengt G. Fö 4
Wingborg, Mats O.A. U 43
Wingqvist, Kay Vilhelm S 16
af Winklerfelt, Svante G. M. K 8
Winther, S. I. Eva A 2
Wintzer, P. U. Fö 16, S 34
Wirén, Erik T. I 1
Wirmark, B. David I. UD 2 5, H 16
Wirsäll, Nils-Erik B 30
Wirtén, Rolf G. S. Jo 2
Wistedt, Börje Kn 9
Wistedt, J. Åke Ju 34
Wistrand, Anders W. H. A 17
Wistrand, Birgitta A 16
Wistrand, Birgitta M. S 9 15
Wistrand, Carl U 5
Wittorp, I. Birgitta Ju 4, S 7
Wittstrand, Arne E. Bo 7
Wohlin, Lars M. E 1 4, B 3 7 21, Bo 2, I 1
Wohlmer, H. Lennart Jo 26
Wolff, Felix U 5
de Woul, Jan T. J. B 30
Wranghult, Hans O. Ju 2, Fö 15, K 16
Wredenfors, H. E. Walter K 6, I 3
Wretborn, Christer A 1
Wulff, Torgil H. UD 1
Wåhlén, Kerstin U 58
Wångby, Erik UD 6, I 4 7 19
Wååg, Nils Erik Fö 10, I 7
Wärme, Ulf B. H 3
Wärn, Bo H. A 8
Wärneryd, Karl-Erik U 19
Wästberg, Greta E. B 30
Wästberg, Olle H 11
Wästlund, Jan I 19

Y

Ydreborg-Westberg, Berit A 13
Yngvesson, Nils H. Bo 7

Z

Zachrisson, Bertil J. UD 6
Zachrisson, K. Sune R. U 18
Zachrisson, Rune E. Kn 25
Zeime, Claes A. K 16
Zethraeus, Sten A 17, Ju 30
Zetterberg, Evert I 17
Zetterberg, Leif U 62
Zetterlund, Sven U 7 16
Zetterquist, Urban G. U 22, Bo 1
Zetterqvist, Erland U 5
Zettersten, N. Gunnar U 51
Zetterström-Lagervall, Gerd M. S 15 2
Ziefelt, Inger U 56
Zughaft, Wolf M. Bo 7

Å

Åberg, Bengt U 56
Åberg, C. Anders A 17, I 5
Åberg, Carl Johan E 4, B 3 7 21, H 8, A 2
Åberg, Ch. Georg Jo 14, H 17, I 10, Kn 21
Åberg, Gertrud U 16
Åberg, Hilding Ju 20
Åberg, Jan Håkan Kn 4
Åberg, Lars I 15
Åberg, Lennart U 5
Åberg, Nils-Erik Kn 18
Ådahl, Andreas UD 5
Ågren, Carl-Henrik Jo 4
Ågren, Lars O. T. S 14, E 8, Jo 18 25, H 12, A 2 7, Bo 3, I 5
Ågren, N. Gunnar S. Kn 14
Ågren, Staffan S 20
Åhlén, Lars Ju 2, B 27
Åhman, Gustav U 56
Åhrén, Anders Jo 5
Åhslund, Ulf G. U 5
Åkerberg, Yngve Ju 40
Åkerblom, Dick M. U 9
Åkerdahl, Magnus F. Ju 7
Åkerfeldt, Sven Eric Jo 3
Åkerlind, Allan J. G. S 1 39
Åkerlund, Hans E. A 7
Åkerman, N. Håkan Jo 11 27
Åkerman, Sune M. R. I 1
Åkerstedt, Carl T. M. Kn 12
Åkerstedt, Jonas U 56
Åkerström, Göran U 16
Åkesson, Hans C. Ju 2
Åkesson, Hans O. Ju 4, U 17
Åkesson, Karl-Gunnar I 4
Åkesson, Sigvard U 38
Ålander, Birgit V. Ju 11
Ålander, Nils-Erik I 13
Åman, O. Valter Ju 28, H 18
Åmark, Sven O. F. Bo 8
Ångström, Rune T. UD 3, S 23, B 19 28
Ånstrand, Claes F. Kn 16
Årlin, Ingrid S. Bo 7
Åsberg, Christer U 12
Åsbring, Lars-Göran G. Ju 35
Åshuvud, Olof U 24
Åslander, A. Nils-Olof (Olle) K 20, Jo 32
Åsling, Nils G. I 6
Åslund, Alvar Ju 34, K 6
Åstedt, Inga-Britta U 48

Åstrand, Göran S 11, Kn 3 25
Åstrand, Hans U 5
Åström, Arne U 58
Åström, Karl-Johan U 50
Åström, Lars-Åke E. S 11
Åström, R. Sture U 27
Åström, Urban U 33
Åvall, Sven K. Ju 7, B 19

Ö
Öberg, Bernt Kn 10
Öberg, Gustav Kn 18
Öberg, Hans Kn 13
Öberg, J. Gustav Kn 18
Öberg, N. P. Kjell A 11 12
Öberg, N. Sture U 20, I 1
Öbrink, Karl Johan U 1
Ödlund, Lars-Olof E 6
Ödman, Margot S 5
Ödman, Mats O. U 1
Ödman, Svante H. N. K 8 14
Ödner, E. P. Sture K 23
Öh, E. Tage I 11 20
Öhman, Anders R. Ju 7
Öhman, Arne J. P. B 18
Öhman, Bengt Ju 59
Öhman, Berndt E 5
Öhman, Carl-Ivar U 24, H 13, I 6
Öhman, Christer A 3
Öhman, Frank G. H. Ju 22, H 4
Öhman, Per I. A 15
Öhman, Ulf R. E 13
Öhrling, Anders H 14
Öhrn, J. Bruno K 1
Öhrsvik, Lena M. U 35, Kn 12 15
Ölander, Jan UD 5, U 24, H 16
Önnerhag, Ulf U 32
Önnesjö, Karl Erik A. E 5
Öquist, Berndt E. I 14
Örback, Lars U 5
Örjes, J. Rolf L. H 16
Örn, Claes H. G. Ju 45
Örnberg, Sune U 12
Örne, Ingegerd U 47
Örtendahl, Per Anders I 19
Örtengren, Jan Henrik H 3
Östberg, Brita UD 2
Östberg, Gertrud U 56
Östberg, Göran U 17
Östby, Nils S 26
Östensson, Olle I 3
Öster, Karl-Olov U 62, Jo 2 14
Österberg, Gunnar R. I 15
Österberg, Olle U 9
Östergren, A. Bertil U 63
Östergren, Karin S 36
Österlin, Per U 29
Österling, A. Olov (Olle) U 16
Österlund, Tord H:son Ju 2
Österman, Elsa U 1
Östling, Berit U 56
Östling, Sven K 6
Östlund, Hans-Erik U 24, A 2
Östlund, Harry U 7
Östlund, John O. A 2
Östlund, Pietur U 5
Östlund, Zolo U 6
Östrand, P. Olov (Olle) K 17, A 13
Öström, Kjell V. I 1 18
Öström, Klasgöran S 33

Sakregister till kommittéer

(Sakregistret omfattar både del I och del II. Referenser till del II innehåller alltid II följt av departementsbeteckning och nummer. Referenserna till del I saknar motsvarande beteckning.)

A

AB Atomenergi I 9
Adakfältet I 14
ADB se Databehandling
Advokatbyråkommittén Ju 55; II Ju 14
Affärstidskommittén, 1975 års H 7
Affärsverks verkstadsrörelser K 15
Akademien för de fria konsterna U 39
Aktiebolag Ju 30
ALLFA-utredningen S 33; II S 7
Allmänflyg K 13, 17
Allmän domstol Ju 50; II Ju 7, 19
Allmän försäkring S 7, 8
Allmän ordning Ju 24, Kn 20; II Kn 2
Allmän rättshjälp Ju 36, 55; II Ju 14
Allmänna advokatbyråer Ju 36, 55; II Ju 14
Allmänna energisystemstudier I 7; II I 1
Allmänna försäkringens datasystem S 33; II S 7
Allmänna handlingar Ju 42
Allmänna ordningsstadgan Ju 24, Kn 20; Kn 2
Amanuenser U 17
Andlig vård Kn 9
Anläggningsarrende Ju 33
Anonymitetsskydd Ju 5
Anstaltspersonal, kriminalvård Ju 18, 39, 44
Ansvarsnämnder
Hälso- och sjukvård S 9
Statliga datasystem Ju 42
Ansvarssystem, militärt Ju 53; II Ju 12
Arbetsmarknad (allmänt)
Anställds integritet vid datorisering Ju 42
Anställds pensionering K 14, B 18
Anställningslagstiftning A 17; II A 2
Arbetslivsforskning A 15
Arbetslöshetsförsäkring A 4
Arbetsmarknadspolitikens verkningar A 2
Arbetsrätt, organisatoriska frågor B 25; II B 3
Arbetsrättskommittén, Nya A 14
Arbetstagares uppfinningar Ju 59; II Ju 21
Arbetstid K 7, A 5
Avtal, underställning av B 8
Billingeområdet I 17
Byggnadsmaterialindustrin I 11
Byggsysselsättning U 42
Datorisering Ju 42, I 6
Facklig vetorätt A 14
Företagsdemokratirådet I 6
Företagshälsovård S 20, A 13
Förtroendemannalagen A 14
Göteborgsregionens sysselsättningsproblem I 22; II I 4
Handelsanställdas arbetsförhållanden H 7
Jordbruk- och trädgårdsnäring A 6
Lärartjänstutredningen U 56; II U 6
Norrbottendelegationen I 18
Näringshjälp A 9
Statsföretagskoncernen I 6
Stålverk 80-projektet I 18
Sysselsättningsproblem, Göteborgsregionen I 22; II I 4
Sysselsättningsutredningen A 2
Utredningsverksamhet, arbetsmarknadspolitikens verkningar A 1
Varvsindustri I 15
Verkstadsrörelser hos affärsverk och myndigheter K 15
Yrkesmedicinsk verksamhet A 13
Arbetsmarknad (arbetsmiljö)
Fartygsmiljöutredning K 8
Truckarbete K 12
Vårdpersonal, kriminalvården Ju 44
Arbetsmarknad (utbildning)
Forskarutbildning U 17
Företagsutbildning A 8
Gymnasieutredningen U 47; II U 1
Kökspersonal, kriminalvården Ju 39
Lärarutbildningsutredningen, 1974 års (LUT 74) U 16; II U 3
Offentliganställda B 13, Kn 12
Ordningsvaktsutbildning Ju 24
Personalutbildning, statlig B 13
Polisen Ju 37
Praktisk prästutbildning U 41
Skolledande befattningar, andelen kvinnor U 55; II U 2
Vårdutbildning, högskolan U 58; II U 9

Väktarutbildning Ju 34
Yrkesinriktad gymnasieutbildning U 47; II U 1
se även Utbildningsväsen
Arkiv U 2
Arrendelagskommittén Ju 33
Artister, utländska B 4
Arv Ju 4, 58; II Ju 20
Arvsskatt B 3
Arvsrätt till tronen Ju 38
Assistenter U 17
Atomenergi I 9
Auktorisation Ju 34
AUU-sakkunniga U 3
Automatisk databehandling se Databehandling
Avbetalningsköp Ju 6
Avbytarservice, jordbruket Jo 24; II Jo 11
Avdragsrätt B 17; II B 9, 4
Avgiftsfordringar B 19
Avgiftssystem Ju 3, B 27; II B 5, Bo 1, Bo 8
Avlidens skulder Ju 58; II Ju 20
Avtalslicens Ju 40; II Ju 10
Avvikande, psykiskt Ju 8

B

Balansbegrepp E 4
Bandinspelning Ju 40; II Ju 10
Bankväsen
Bankgiro E 2
Banklagsutredningen E 9
Kapitalmarknadsutredning, 1968 års E 1
se även Kreditväsen
Barna- och ungdomsvård
Barns rättsliga ställning Ju 52; II Ju 11
Barnmiljöutredningen S 7
Barnolycksfall S 30; II S 6
Barnomsorgsgruppen S 6
Barnåret 1979 S 42; II S 16
Familjestödsutredningen S 8
Försöksverksamhet inom socialvården S 16
Platsbehov inom barnomsorgen S 21
Skolans inre arbete (SIA) U 7
Socialutredningen S 3
Bebyggelseplanering Fö 11, Bo 6
Befattning, skolledande U 55; II U 2
Befälsbemanningsutredningen K 2; II K 7
Begagnade föremål H 4
Begravningsväsendet Kn 17
Bekväma livsmedel Ju 39
Bensin H 15; II H 3
Bernkonventionen Ju 40; II Ju 10
Besittningsskydd Ju 33, 35
Beredskap, kommunal Kn 1
Beslutsfattande Kn 10
Besparingsutredningen B 14
Besvärsprocess, kommunal Kn 23; II Kn 3
Betalningsbalansstatistik E 4
Betalningssystem E 2
Betalningsbalansdelegationen E 4
Betygsutredning, 1973 års U 14
Bevakningsföretag Ju 34; II Ju 13
Bevakningsuppgift inom civilförsvaret Fö 17; II Fö 5
Bibelkommissionen U 12; II U 11
Biblioteks- och dokumentationssamverkanskommittén (BIDOK) U 25
Biblioteksverksamhet, De blindas förening U 49
BIDOK (Biblioteks- och dokumentationssamverkanskommittén) U 25
Bidrags- och författningsfrågor, cykeltrafik K 18
Bidragssystem, socialpolitiskt S 18
Bilarbetstidsutredningen K 7
Bilavgaser, luftvårdsproblem Jo 32; II Jo 7
Bildskivor Ju 23, 40
Bilförsäkring Ju 20
Billingenutredningen I 17
Biståndspolitiska utredningen UD 2; II UD 3
BKF Fö 9
Bodelning, rättshjälp vid Ju 36
Boendeinflytande Ju 35
Bokföring inom jordbruket B 24; II B 1
Bolagskommitté, 1974 års Ju 30
Bostadsarrende Ju 33
Bostadsräkning E 8; II E 6
Bostadshygien S 14
Bostadspolitik
Bostadsfinansiering Bo 2
Bostadslån Bo 1
Bostadssociala delegationen Bo 7
Hyresrättsutredningen Ju 35
Låneunderlagsgruppen Bo 1
se även Byggnadsväsen
Bosättning utomlands S 5
Brandförsvarsutbildning Kn 5
Branschstruktur
Byggkoncentrationsutredningen I 11
Hotell- och restaurangutredningen H 3
Läkemedelsindustridelegationen I 13
Skoindustrin H 4
Skrothandelsutredningen H 4
Bromma flygplats
Brommautredningen K 17
Stockholmsregionens allmänflygutredning K 13
Brottmål, rättshjälp i Ju 36
Brottsbalken
Ekonomiska sanktionssystemet inom straffrätten Ju 16

Förmögenhetsbrott Ju 41; II Ju 4
Massmedieutredningen Ju 5
Påföljdssystem för psykiskt avvikande Ju 8
Sedlighetsbrott Ju 47; II Ju 5
Ungdomsfängelsepåföljd Ju 25
Vapenfriutredning, 1973 års Fö 5
Brottsskadeutredningen Ju 27
BU (1973 års betygsutredning) U 14
Budapestöverenskommelsen H 1; II H 6
Budgetsystem inom försvaret Fö 3
Buller K 8, Jo 20; II K 6
Byggnad, överlåtelse och pantsättning Ju 49; II Ju 8
Byggnadskommitté, Sveriges internationella I 2
Byggnadslagstiftning Bo 5, 8
Byggnadsutredningen Ju 49; II Ju 8
Byggnadsväsen
Byggkoncentrationsutredningen I 11
Byggnadsmaterial I 11
Byggnadsvårdsutredningen U 42
Gatukostnadsutredningen Bo 8
Internationella byggnadskommittén I 2
Miljöskyddslagstiftning Jo 20
Skyddsrumsutredning, 1975 års Fö 11
Byråkratiutredningen Kn 15; II Kn 7
Båtregistrering Jo 15
Bötesstraff Ju 16

C

Centrala organisationskommittén för högskolereformen (H 75) U 23
Citaträtt Ju 40; Ju 10
Civilförsvar Fö 11
Civilförsvarets ordnings- och bevakningsuppgifter Fö 17; II Fö 5
Containerfrågor K 22; II K 4
Cykeltrafik K 18

D

Daghemsplats S 21
DAK U 2
DALK Ju 42
Databehandling
ADB-beredningsgruppen Kn 6
Allmänna försäkringens ADB-system (ALLFA) S 33; II S 7
Arbetslivets datorisering Ju 42, I 6
Biblioteks- och dokumentationssamverkanskommittén (BIDOK) U 25
Dataarkiveringskommittén (DAK) U 2
Databehandlade meddelanden Kn 12
Datalagstiftningskommittén (DALK) Ju 42
Datasystems sårbarhet (SÅRK) Fö 15; II Fö 4
Fastighetstaxeringskommitté, 1976 års B 20
Fritidsbåtars registrering Jo 15
Fögderiutredningen Kn 11
Inkomsttaxering B 20
Kriminalisering av datamissbruk Ju 42
Körkortsregistrering K 16
Länsstyrelsernas samhällsplanering Kn 6
Länsstyrelsernas planeringsavdelningar Kn 13
Massmedieforskningsutredningen U 40
Mångfaldigandefrågor Ju 40; II Ju 10
Nordiska dokumentationscentralen (NORDICOM) U 40
Offentlighet och sekretess Ju 42
Personaladministrativa informationsbehandlingsfrågor B 23; II B 11
Personorienterad ADB-information Ju 42
Redovisnings- och revisionssystem Kn 13
Rättsväsendets informationssystem) (RI) Ju 2
Samarbetsorganet för rättsväsendets informationssystem (SARI) Ju 2
SINFDOK-utredningen I 8
Skatteadministration Kn 11
Statens råd för vetenskaplig information och dokumentation (SINFDOK) I 8
Statistiska centralbyrån (SCB) E 13; II E 4
De blindas förenings biblioteksverksamhet U 49
Decentralisering
Decentraliseringsutredningen Kn 10
Fögderiutredningen Kn 11
Kontakter medborgare–samhälle Kn 12
Länsstyrelsernas planerings- och administrativa enheter Kn 13
Skatteadministration Kn 11
Dikningsföretag Ju 5
Disciplinstraff Ju 44, S 9
Distriktsindelning Kn 7
Djur i karantän Jo 21
Djursjukhus finansiering Jo 26; II Jo 2
Doktorandstipendier U 17
Dokumentation
Biblioteks- och dokumentationsverkanskommittén (BIDOK) U 25
Forskningsrådsutredningen (FRU) U 10
Nordiska dokumentationscentralen (NORDICOM) U 40

Statens råd för vetenskaplig information och dokumentation (SINFDOK) I 8
Studiedokumentation U 33; II U 5
Domstolar
Körkortsfrågor K 16
Länsdomstolarnas organisatoriska ställning Kn 19; II Kn 1
Rättegångsförfarande vid allmän domstol Ju 50; II Ju 7, 19
Drottningsholms kungsgård B 10
Dödsbegreppet S 15
Dödsbo, ställföreträdare Ju 51; II Ju 9
Dödsbodelägares ansvar Ju 58; II Ju 20

E

Ecklesiastik indelning Kn 8
Egendomsförvaltning B 1
Egnahemsfastigheter Ju 32, B 7
Ekonomiska brott Ju 41; II Ju 4
Ekonomiska föreningar Ju 30
Ekonomiska sanktioner Ju 16
Ekonomiskt försvar I 3
El för uppvärmningsändamål I 23; II I 5
Eldningsolja H 15; II H 3
Elektronmusik U 34
Elevvård U 7
EMS (Elektronmusikutredningen) U 34
Emåutredningen Jo 9
Energifrågor
AB Atomenergi I 9
Delegationen för energiforskning I 7; II J 1
Energikommissionen I 19; II I 8
Energirådet Ju 19
Energisparkommittén I 4
Information I 4
Engångsbelopp B 6
Enkronemynt E 7
Ensamrättssystem Ju 40; II Ju 10
Ensamstående föräldrar S 39; II S 14
Enskilda vägar K 3
Ersättning
Brottsoffer Ju 27
Mångfaldigande Ju 40
ERU (Expertgruppen för regional utredningsverksamhet) I 1
Etableringsregler Ju 22
Europeiska patentkonventioner H 1
Exekutionsväsendet Kn 7
Expeditionsavgift B 27; II B 5
Exportfinansiering H 13; II H 2

F

Factoring Ju 13
Familjeföretag B 3
Familjelagssakkunniga Ju 4
Familjepolitik
Barnmiljöutredning S 7
Barnomsorgsutredning S 6
Familjelagssakkunniga Ju 4
Fartygsmiljöutredningen K 8; II K 6
Fast egendom Ju 32
Fastighetsmäklare Ju 32
Fastighetstaxeringskommitté, 1976 års B 20
Film Ju 5, 40; II Ju 10
Fiskeavgift Ju 3
Fiskevattensutredningen, 1973 års Jo 8; II Jo 9
Fjällägenheter Jo 22
FLU -74 (Försvarsmaktens ledningsutredning) Fö 6; II Fö 2
Fluorberedningen S 36
Flygplatser K 13, 17
FN-konferenser UD 1, 3, 6, Jo 17
Folk- och bostadsräkningar E 8; II E 6
Folkbokföring Kn 17
Folkhögskoleutredningen U 13
Folkpension S 5
Folkrätt UD 1
Folktandvård U 21
Fondsystem E 5
Fordonskungörelsen K 12
Forskning
Arbetslivsforskning A 15
AB Atomenergi I 9
Delegationen för energiforskning I 7; II I 1
Forskarutbildningsutredningen U 17
Forskningsrådsnämnden U 45
Forskningsrådsutredningen U 10
Fysisk planering och bebyggelse Bo 6
Havsresursfrågor, organ för U 10, I 10
Jordbruksteknik Jo 29
Långsiktsmotiverad forskning U 36
Läkemedelstillverkning I 13
Massmedieforskning U 40
Metallurgiskt centrum I 18
Multinationella företag Ju 17
Mångfaldigandefrågor Ju 40; II Ju 10
Odentologisk verksamhet U 21
Organisationskommittén för forskningsråden U 45
Regional utredningsverksamhet I 1
Skogsteknik Jo 29
Social forskning S 11
Teknisk forskning i övre Norrland U 6
Teknisk och vetenskaplig forskning (SINFDOK) I 8
Fotokopiering Ju 40; II Ju 10
Frakträtt Ju 9
Fredsorganisationsutredningen Fö 1; II Fö 1
Fredstandvård -80 Fö 16; II Fö 6
Fri- och rättigheter Ju 45; II Ju 1, 22
Fritidsbåtar Jo 15

FRU U 10
FUN U 17
Fysisk riksplanering Bo 3
Färjetrafik K 10
Fögderiutredningen Kn 11
Förband Fö 1
Företag
Kapitalexport H 16; II H 5
Uppgiftslämnande B 30; II B 8
Verksamhet i Sydafrika H 18; II H 7
Företagarföreningar A 10
Företagares rättshjälpsmöjligheter Ju 36
Företagsdemokrati Fö 8, B 25, I 6
Företagsform Ju 30
Företagsförvärv Ju 17
Företagshälsovård S 20, A 13
Företagsinformation I 6
Företagsinteckning Ju 13
Företagskoncentration Ju 22, H 6
Företagsobeståndskommittén B 19
Företagsskatteberedningen B 3
Företagsstruktur
Byggmaterialindustrin I 11
Hotell och restaurang H 4
Jordbruk och trädgårdsnäring A 6
Skoindustrin H 13
Skrothandel H 4
Städbranschen H 6
Förmyndare Ju 27
Förmögenhetsbrott Ju 27, 41; II Ju 4
Förmögenhetsskatt B 3
Förplägnadsfrågor Ju 39
Församlingsstyrelse Kn 22; II Kn 5
Förskingring Ju 27
Försvarsväsen (allmänt)
Bidrag till fritidsverksamhet Fö 13
Civilförsvarets ordnings- och bevakningsuppgifter Fö 17; II Fö 5
Datasystems sårbarhet Fö 15; II Fö 4
Försvarets fredsorganisationsutredning Fö 1; II Fö 1
Försvarsmaktens ledningsutredning Fö 6; II Fö 2
Försvarsutredning, 1974 års Fö 7
Kommunal beredskap Kn 1
Kyrkliga beredskapsfrågor Kn 17
Medinflytande Fö 12
Militära ansvarssystemet Ju 53; II Ju 12
Planering och budgetering Fö 3, 7
Rationalisering Fö 7
Skyddsrumsutredning, 1975 års Fö 11
Straffbestämmelser till skydd för rikets säkerhet Ju 48; II Ju 3
Försvarsväsen (personal)
Arbetsförhållanden Fö 8
Delegering Fö 8
Fritidssysselsättningar för värnpliktiga Fö 13
Försvarets gymnasieutredning Fö 10
Förvaltningsutbildning Fö 2
Kvinnan i försvaret Fö 9
Omorganisation Fö 7
Ordningsvakter Ju 24
Pensionsålder Fö 4
Personalbesparing Fö 7
Tandvård för värnpliktiga Fö 16; II Fö 6
Värnpliktigas fritidssysselsättningar Fö 13
Värnpliktsinflytandekommittén Fö 14; II Fö 3
Värnpliktsutbildning, inflytande Fö 12
Försäkringsfrågor
Allmänna försäkringens ADB-system (ALLFA) S 33; II S 7
Försäkringsrättskommittén Ju 20
Försäkringsrörelse E 14; II E 5
Livförsäkringsskattekommittén B 6
Försörjningspolitik I 3
Förvaltning, mångfaldigandefrågor Ju 40; II Ju 10
Förvaltningsutredningen B 22; II B 10
Förundersökning Ju 37
Förvaltningsrevision B 11
Förvaltningsrättskipning B 9
Föräldraförsäkring S 8
Föräldrar, ensamstående S 39; II S 14

G

Garantiförsäkring Ju 20
Gas I 7
Gatukostnadsutredningen Bo 8; II Bo 1
Genbanksutredningen Jo 6
Girosystem E 2
Gisslan Ju 37
Glesbygdsfrågor
Delegation I 21; II I 3
Referensgrupp A 7
Godstransport Ju 9
Gotlandstrafik K 10
Grafiskt mångfaldigande Ju 40; II Ju 10
Grundforskning U 10
Grundlagar Ju 5
Grustäkt Jo 2
Gymnasial utbildning U 47; II U 1
Gåvoskatt B 3
Göta kanal K 21; II K 2
Göteborgsregionens sysselsättningsproblem I 22; II I 4

H

H 75 U 23
H 75 S U 29
Handelsbolag Ju 30

Handikappade S 35, 38; II S 12
Handikapputredningen S 1
Havsresurser I 10
Hemförsäljningskommittén Ju 15
Hemkonsulenttjänster H 12
Hemslöjd I 24; II I 7
Hjälmarens reglering Jo 23
Hotell- och restaurangbranschen H 3
Humanitet UD 1
Humanitära ändamål B 17; II B 4, 9
Husrannsakan Ju 27
Hygien S 14
Hyresrättsutredningen Ju 35
Häktning Ju 26
Hälsoeffekter av energiutnyttjande Jo 20
Hälso- och sjukvård
- Ansvarsfrågor S 9
- Hälso- och sjukvårdsutredningen S 20
- Hälsovårdsstadgan S 14
- Kronisk toxicitet S 19
- Medicinalansvarskommittén S 9
- Pensionärsundersökningen S 12
- Regionsjukvårdsutredningen S 13
- Sjukvård i livets slutskede S 15
- Äldres vårdbehov S 28; II S 8

Högskola
- Högskolereformen U 23
- Organisationskommittéer för
- Umeå U 27
- Uppsala U 28
- Stockholm U 29
- Linköping U 30
- Göteborg U 31
- Lund-Malmö U 32
- Studiedokumentation och statistik U 33; II U 5
- Tjänsteorganisation U 56; II U 6
- Vårdutbildning U 58; II U 9

I

Ideella ändamål B 17; II B 4, 9
IIASA U 50
Inbyteshandel H 4
Indelningslagskommittén Kn 8
Industriell forskning Ju 40, I 11, 13
Industriellt rättsskydd Ju 21, 40; II Ju 10
Industriellt utvecklingsarbete Ju 40, I 11, 13; II Ju 10
Industriföretag Ju 40, A 3, I 11, 13; II Ju 10
Industriområdet, utvecklingssamarbete UD 5; II UD 2
Information
- Energi I 4
- Hälso- och sjukvård S 9
- Informationsutbyte med utlandet UD 4; II UD 1
- Körkortshavare K 16
- Statsföretag I 16

Informationssystem
- ADB-beredningsgruppen Kn 6
- Allmänna försäkringen (ALLFA) S 33; II S 7
- Biblioteks- och dokumentationssamverkan (BIDOK) U 25
- Nordiska dokumentationscentralen (NORDICOM) U 40
- Personaladministrativ informationsbehandling B 23; II B 11
- Redovisnings- och revisionssystem Kn 13
- Rättsväsendets informationssytem (R 1) Ju 2
- System S Kn 13
- Teknisk- och vetenskaplig dokumentation (SINFDOK) I 8

Inkomstskatt se Skatteväsen
Inkomsttaxering B 17; II B 4, 9
Insamlingar H 9
Inskrivningsväsen
- Företagsinteckning Ju 13
- Rätt till luftfartyg Ju 10

Insynsutredningen H 11; II H 1
Inteckning Ju 13
Integritet
- Datalagstiftningskommittén (DALK) Ju 42
- Försäkringsrättskommittén Ju 20
- Integritetsskyddskommittén Ju 1

Intellektuellt arbete Ju 40; II Ju 10
Internationell familjerätt Ju 4
Internationell konkurrens H 5
Internationella barnåret S 42; II S 16
Internationella byggnadskommittén I 2
Internationella investeringar I 25; II J 6
Internationellt bistånd UD 2; II UD 3
Isolering inom kriminalvården Ju 44
Isotopmärkning K 5

J

Jakt- och viltvårdsfrågor Jo 28; II Jo 4
JK-utredningen Ju 29
JO Ju 29
Jordbruk
- Arbetskraftsförhållanden A 6
- Arrendelagskommittén Ju 33
- Bokföring B 24; II B 1
- Genbanksutredningen Jo 6
- Jordbrukarnas trygghetsproblem Jo 19
- Jordbruk och trädgårdsnäring A 6
- Jordbrukshögskolor Jo 1
- Jordbruksutredningen Jo 4
- Skördeskadeskydd Jo 19

Jordförvärvsutredningen Jo 11
Journaler S 9
Juridisk hjälp Ju 36
Justitiekanslern Ju 29
Justitieombudsmannen Ju 29
Jämställdhet A 16
Järnvägsbefordran Ju 9

K

Kabel-TV Ju 40; II Ju 10
Kabi AB S 22
Kapitalbildning E 5
Kapitalförsäkring B 6
Kapitalmarknadsutredningen, 1968 års E 1
Kapitalskatt B 3
Karantänverksamhet Jo 21
Karolinska sjukhuset S 37; II S 13
Kollektiva försäkringar Ju 20
Kollektivavtal B 8
Kollektivmärkeslagen Ju 21
Kommittéväsendet B 14
Kommunal beredskap Kn 1
Kommunal demokrati Kn 3, 12
Kommunal indelning Kn 8
Kommunala förköpslagen Jo 11
Kommunalbesvärsprocessen Kn 23; II Kn 3
Kommunaldemokratiska frågor Kn 25; II Kn 6
Kommunalekonomiska utredningen B 21
Kommunalförvaltning
- Beslutanderätt Kn 10
- Decentralisering Kn 10
- Förtroendemannamedverkan Kn 10
- Mångfaldigandefrågor Ju 40
- Personalbehov Kn 10

Kommunalt gatubyggande Bo 8
Kommunalval Kn 3
Kommunikationssatelliter Ju 40; II Ju 10
Koncessionslagstiftning I 3, 11
Konkurrensbegränsning H 5
Konkurslagskommittén Ju 7
Konstnärliga verk Ju 40; II Ju 10
Konsumentfrågor
- Affärstider H 7
- Begagnade bilar Ju 15
- Energikonsumtion I 4
- Hemförsäljning Ju 15
- Hemkonsulenttjänster H 12
- Försäkringsavtal Ju 20
- Konsumentköpsutredningen Ju 57; II Ju 17
- Konsumenttjänstutredningen Ju 12
- Konsumtionskredit Ju 6
- Kooperationsutredningen I 20; II I 2
- Marknads- och produktplanering H 11
- Regional konsumentpolitisk verksamhet H 12
- Småhusköp Ju 32
- Ångerrätt Ju 15

Kontakter patient och läkare S 31; II S 9
Kostnadsbesparing B 14
Kreditförsäljning Ju 20
Kreditköputredningen Ju 6
Kreditstöd A 10
Kreditväsen E 1, 9
Krigslagar UD 1
Krigsmaktens fredsorganisation Fö 1
Krigsmaktens förvaltningsutbildningsutredning Fö 2
Krigsmaktens tjänstereglemente Fö 8
Kriminalvård
- Andlig vård Kn 9
- Anstaltspersonal Ju 18
- Isolering Ju 44
- Kriminalvårdsstyrelsens organisation Ju 43
- Mathållningen vid anstalter Ju 39

Kronofogdemyndigheter Kn 7
Kronojord B 1
Kulturell verksamhet
- Byggnadsvård U 42
- Kultur- och informationsutbyte med utlandet UD 4; II UD 1
- Musikutbildning U 5
- Mångfaldigandefrågor Ju 40; II Ju 10
- Upphovsrätt Ju 40; II Ju 10
- Utställningsersättning U 46

Kulturminnesvård U 8, 42
Kulturväxter Jo 6
Kustövervakningsutredningen B 12
Kvarstad B 9
Kvinnan i försvaret Fö 9
Kvinnlig tronföljd Ju 38
Kvinnliga skolledare U 55; II U 2
Kvinnor och män A 16
Kyrkoväsen
- Andlig vård vid sjukhus och kriminalanstalter Kn 9
- Begravningsväsendet Kn 17
- Bibelöversättning U 12; II U 11
- Folkbokföring, kyrkans uppgifter Kn 17
- Kyrklig beredskap Kn 17
- Kyrkohandbok Kn 2
- Psalmkommittén Kn 4
- Stat–kyrka, kyrkoministerns grupp Kn 18
- Uppsala domkyrka U 8

Kärnkraftverk I 9
Kärnvapen UD 3
Könsdiskriminering A 16
Köprätt Ju 15, 32
Körkortsfrågor K 16

L

Laboratorieverksamhet Jo 18
Lagerstödsutredningen A 3
Lagrådsutredningen Ju 46; II Ju 2
Landskapsvård Jo 2
Lantarbetare A 6
Lantbrukshögskolan Jo 1
Lastbilsförare K 7
Ledningsgruppen för fortsatt utveckling av försvarets planerings- och budgeteringssystem (PPBG) Fö 3
Litteraturstödsutredningen U 54; II U 4
Litterära verk Ju 40; II Ju 10
Livförsäkringsskattekommittén B 6
Livsmedel, bekväma Ju 39
Livsmedelskontroll Jo 18
Ljudupptagningar Ju 40; II Ju 10
Lokalprogram U 1, Jo 1
Lotsning K 4
Lotteriutredning, 1972 års H 2
Luftfartyg Ju 10
LUP-organisationen U 1, 26, Jo 1
LUT-74 U 6; II U 3
Låneunderlagsgruppen Bo 1
Läkemedelsindustri I 13
Läkemedelsinformation S 34; II S 11
Läkemedelskontroll S 41
Länsdomstolskommittén Kn 19; II Kn 1
Länsförvaltning Kn 43
Lärarutbildningsutredning, 1974 års (LUT-74) U 16; II U 3
Läromedel
- Läromedelsmarknaden U 43
- Upphovsrättslagstiftning Ju 40; II Ju 10
- Upphovsrättsliga frågor på undervisningsområdet (AUU-sakkunniga) U 3

Lönefrågor
- Avtalsgodkännande B 8
- Löntagarfonder E 5
- Löntagarna och kapitaltillväxten E 5

Lönsparande E 11; II E 2

M

Madridunionen Ju 21
Makeprövning U 35
Malmförädling I 12
Malmtillgångar I 3
Marklagstiftning Jo 11
Marknadsföring
- Företags marknads- och produktplanering m. m. H 11
- Reklam i videogram Ju 23
- Upphovsrättsliga frågor Ju 40; II Ju 10

Markägare Jo 2
Maskinförsäkring Ju 20
Massmedieforskning U 40
Massmedier Ju 5, 22, 23 40; II Ju 10
Medhorgarvittnen Ju 37
Meddelarskydd Ju 5
Mediaföretag Ju 22
Medicinalansvarskommittén S 9
Medicinsk forskning I 13
Medinflytande
- Arbetsrättskommittén, Nya A 14
- Företagsdemokratirådet I 6
- Byggkoncentrationsutredningen I 11
- Läkemedelsindustri I 13
- Värnpliktsutbildning Fö 12

Mervärdesskatteutredningen B 5
Metallurgiskt centrum I 18
Mikrofilmning Ju 40; II Ju 10
Militäransvarskommittén Ju 53; II Ju 12
Militära pensionsåldersdelegationen Fö 4
Miljöfrågor
- Billingenområdet I 17
- Miljöskyddslagstiftning Jo 20
- Miljöstörande industri Bo 4
- Unescos konferens om miljövårdsutbildning U 51

Se även Naturvård
Mineralpolitiska utredningen I 3
MMU Ju 5
Monopol Ju 22, B 29, H 5; II B 7
Motorredskap K 12
MPD Fö 4
Multinationella företag Ju 17, H 5
Museer U 18
Museijärnvägsföreningar U 59; II U 8
Musikaliska verk Ju 40; II Ju 10
Musikformer U 34
Musikutbildning U 5
Myndigheters verkstadsrörelser K 15
Myndighetsutövning A 10
Mångfaldigande Ju 40; II Ju 10
Mäklarverksamhet Ju 32
Män och kvinnor A 16
Märkning av olja K 5

N

Namnlagsutredningen Ju 11
Narkotikafrågor, ledningsgrupp S 29; II S 5
Narkotikamissbrukets omfattning S 27; II S 4
Nationalfonoteket U 2
Naturtillgångar I 3, 17, 18
Naturvård
- Miljöskyddslagstiftning Jo 20
- Miljöstörande industri Bo 4
- Miljövårdskostnader Jo 3
- Naturvårdskommittén Jo 2
- Vattenlagsutredningen Ju 3

Nedrustningsdelegationen UD 3

NEPO S 10
NJA I 18
Nordiskt samarbete
Brottsskadeersättning Ju 27
Energiforskning I 7
Försäkringsrätt Ju 20
Konsumenttjänstutredningen Ju 12
Kreditköp Ju 6
Länsdemokrati, vidgad Kn 14
Medborgarvittnen Ju 37
Patentpolicykommittén H 1
Produktansvarskommittén Ju 14; II Ju 18
Psykiskt avvikande Ju 8
Stiftelseutredningen Ju 31
Ungdomsfängelseutredningen Ju 25
Upphovsrätt Ju 40; II Ju 10
Varumärkesutredningen Ju 21
Norrländska malmfält I 12
NOTH U 6
NTRU U 9
Nya testamentet U 12; II U 11
Nykterhetsvård S 3, 10
Nyttjanderätt Ju 33
Näringsliv
Billingenområdet I 17
Byggnadsmaterialindustrin I 11
Företagsutbildning A 8
Gruvdrift I 14
Hotell- och restaurangbranschen H 3
Industrilokalisering Bo 4
Jordbruks- och trädgårdsnäring A 6
Lagerstödsutredningen A 3
Läkemedelsindustrin I 13
Malmförädling I 12
Norrbottendelegationen I 18
Näringshjälp A 9
Näringsidkares rättshjälpsmöjligheter Ju 36
Näringsliv, mångfaldigandefrågor Ju 40; II Ju 10
Skoindustrin H 4
Skrothandel H 4
Trädgårdsnäring Jo 12
Varvsindustri I 15
Näringsrätt Ju 12, H 1, 5

O

Obligatorieberedningen U 63; II U 13
Odontologisk verksamhet U 21
Offentlig administration Kn 10, 12
Offentlig redovisning I 16
Offentlig verksamhet, mångfaldigandefrågor Ju 40; II Ju 10
Offentliga tillställningar Ju 24
Offentligt biträde Ju 36
Oligopol H 5
Oljemärkning K 5
Oljeskyddskommittén, 1977 års U 63; II U 13
Ombordanställda K 8
Olympiska spel Jo 31; II Jo 6
Omsorgskommittén S 35; II S 12
OMUS U 5
Omyndig Ju 27
Opinionsbildning Ju 22
Optionsrätt Ju 33
Ordningsstadgeutredningen Kn 20; II Kn 2
Ordningsvaktsutredningen Ju 24
ORM U 18

P

Partikelmärkning av olja i fartyg K 5
Patentpolicykommittén H 1; II H 6
Patienter S 9
Pedagogik U 7
Pensionsförsäkring B 6
Pensionskommittén S 5
Pensionssamordning K 14
Pensionsålder Fö 4, S 5
Pensionsåtaganden B 18
Pensionärsundersökningen S 12
Permutation Ju 31
Personaladministrativa informationsbehandlingsfrågor B 23; II B 11
Personalutbildning Ju 18, Fö 2, B 13, A 8
Persondata Ju 42
Personskador Ju 27
Persontransport Ju 9
Personvals- och valkretsutredningen Ju 28
Pliktexemplar av tryckt svensk skrift U 53
Polistjänstemän Ju 37
Polisutredning, 1975 års Ju 37
Postgiro E 2
PPBG Fö 3
Praktisk-teologisk utbildning U 41
Pricksystem K 16
Prisreglering Jo 4, H 8; II H 9
Prisskillnader på eldningsolja och bensin H 15; II H 3
Producentpåverkan H 11
Produktansvarskommittén Ju 14
Produktplanering H 11
Programbudgetering Fö 3
Prostitutionsutredningen S 24; II S 1
Psykiskt avvikande Ju 8
Publicering Ju 40; II Ju 10
Publik- och programforskning (PUB) U 40
Punktskatteutredning, 1969 års B 2
Påföljder Ju 8, 16

R

Radio
- Massmedieutredningen Ju 5
- Radioutredningen U 19
- Upphovsrätt Ju 40; II Ju 10
- Utbildningsradio U 9
- Yttrandefrihet Ju 5

Redovisningssystem, mångfaldigandefrågor Ju 40; II Ju 10
Regelsystem för stadsplanelagda områden Bo 8; II Bo 1
Regionalpolitik
- Beslutsfattande Kn 10
- Decentralisering Kn 10
- Fögderiutredningen Kn 11
- Länsdemokrati, vidgad Kn 14
- Sysselsättningsutredningen A 2
- Utredningsverksamhet A 2

Regionsjukvårdsutredningen S 13
Reklam
- Könsdiskriminering A 16
- Videogram Ju 23

Renhållning S 14, Jo 25; II Jo 1
Renskötselanläggningar Jo 5
Renskötselområdet Jo 22
Resegarantiutredningen H 19; II H 8
Restauranger U 4, H 3
Resursanvändning B 14
RI-systemet Ju 2
Riksantikvarieämbetet U 18
Riksdagens lönedelegation B 8
Riksdagens ombudsmän Ju 29
Riksdagsval Ju 28
Riksförsäkringsverket S 33; II S 7
Riksplanering Bo 3
Riksrevisionsverket B 19
RIV Ju 23
Rymlingar Ju 27
Räddningstjänst K 6, H 17; II H 4
Rättegång
- Arrendetvist Ju 33
- Bodelning Ju 36
- Brottmål Ju 5, 36
- Företagare Ju 36
- Häktning Ju 26
- Hyrestvister Ju 35
- Näringsidkare Ju 36
- Rättegångsutredningen Ju 50; II Ju 7, 19
- Rättshjälpsutredningen Ju 36
- Tryckfrihetsprocess Ju 5

Rättighetsskyddsutredningen Ju 45; II Ju 1, 22
Rättshjälpsutredningen Ju 36
Rättsskyddsförsäkring Ju 20
Rättsväsendets informationssystem (RI) Ju 2

S

Sakskador Ju 27
Samarbetsorganet för rättsväsendets informationssystem (SARI) Ju 2
Samebyar Jo 5
Samefrågor U 62
Samhällsplanering
- Besparingsutredningen B 14
- Byggkoncentrationsutredningen I 11
- ERU I 1
- Länsdemokrati, vidgad Kn 14
- Medborgare – samhällsorgan Kn 12
- Riksplanering Bo 3

Sanitär olägenhet S 14
Sanktionssystem Ju 16
SARI Ju 2
Sedlighetsbrott Ju 47; II Ju 5
Sexualbrottskommittén, 1977 års Ju 47; II Ju 5
SIA U 7
SINFDOK I 8
Sjukvård för äldre S 28; II S 8
Sjukvård i krig S 23; II S 17
Sjukvårdens inre organisation S 25; II S 2
Själavårdande verksamhet Kn 9, 17
Sjöfart
- Befälsbemanning K 2
- Fartygsmiljö K 8
- Färjetrafik Gotland och fastlandet K 10
- Kustövervakningsutredningen B 12
- Olja i fartyg K 5
- Sjöfartspolitiska utredningen K 23; II K 5
- Sjömanspension K 14
- Sjöräddningsutredningen K 4

Sjölagen Ju 60; II Ju 23
Sjöpolis B 12
Skadefrågor
- Brottskadeutredningen Ju 27
- Försäkringsrättskommittén Ju 20
- Livförsäkringsskattekommittén B 6
- Skördeskadeskydd Jo 19
- Småhusköpkommittén Ju 32

Skatter
- Administrativt sanktionssystem B 15
- Artister B 4
- Energiskatteutredningen B 16
- Fögderiutredningen Kn 11
- Företagsobestånd B 19
- Företagsskatteberedningen B 3
- Livförsäkringar B 6
- Mervärdesskatt B 5
- Punktskatter B 2
- Skatteadministration Kn 11
- Skatteprocess B 9
- Skattetilläggsutredningen B 15
- Skatteutredning, 1972 års B 7

Tjänstepensioner B 18
Skepps- och Kastellholmarna U 22
Skingringsförbud B 9
Skogsadministrativa utredningen Jo 10
Skogsbruk, nya avtal Jo 29
Skogshögskolan Jo 1
Skogsutredningen, 1973 års Jo 7
Skoindustrin H 13
Skolväsen se Utbildningsväsen
Skrothandelsförordningen H 4
Skyddade verk Ju 40; II Ju 10
Skyddsrum Fö 11
Skördeskadeskydd Jo 19
SLS S 15
SMHI-utredningen K 19; II K 1, 8
Småbarnsföräldrar S 8
Småföretag B 3
Småhusköpkommittén Ju 32
Småpartier Kn 3
Social forskning S 11
Social information S 17
Socialdepartementets sjukvårdsdelegation S 2
Socialkatalog S 17
Socialpolitiska samordningsutredningen S 18
Socialutredningen S 3
Sparavdrag B 7
Specialundervisning U 7
Spel H 2
Spionbrottsutredningen Ju 48; II Ju 3
Språk inom förvaltningen Kn 12
SSK U 11
Stat och kyrka Kn 18
Statens bakteriologiska laboratorium S 22, 32; II S 10
Statistiska centralbyrån E 10, 13; II E 1, 4
Statlig kreditgivning B 19
Statlig näringshjälp A 9
Statsföretags verksamhetsinriktning I 26
Statsförvaltning
Ansvarsfördelning stat – kommun – skola U 1; II U 14
Avtalsfrågor för tjänstemän B 8
Bankgiro – postgiro E 2
Besparingsutredningen B 14
Bevakningsföretag Ju 34; II Ju 13
Dataarkivering U 2
Decentralisering Kn 10
Exekutionsväsendet Kn 7
Fjällegenheters förvaltning Jo 22
Förvaltningsrevision – rationalisering B 11
Havsresursorgan I 10
Justitiekanslerns uppgifter Ju 29
Jämställdhet A 16
Konsumentverket H 10, 12
Kriminalvården Ju 18, 39, 43, 57
Laboratorieverksamheten S 22, Jo 18
Länsstyrelserna Kn 6, 13, 14
Medborgare -- samhälle Kn 12
Museer U 18
Myndigheters energiinformation I 4
Myndigheters verstadsrörelser K 15
Myndighetsutövning A 10
Mångfaldigande frågor Ju 40; II Ju 10
Personalutbildning B 13
Polisen Ju 37
Revision och rationalisering B 11, Kn 13
Riksantikvarieämbetet U 18
Riksförsäkringsverket S 33; II S 7
Rättsväsendet Ju 2, 29, 36
Sjöfart K 4
Skatteadministration B 15, Kn 11
Skogsadministration Jo 10
Statistikfrågor E 3, 4
Statskontoret B 11
Styrelsen för teknisk utveckling I 5
Universitet och högskolor U 1, 3, 5, 6, 10, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 39, 45, Jo 1
Väktare Ju 34; II Ju 13
Statskontrollkommittén Kn 16; II Kn 8
Stiftelseutredningen Ju 31
Stimulansutredningen A 9
Stockholmsregionens allmänna flygutredning K 13
Studiedokumentation U 33
Studiestöd U 35
STUDOK U 33
Studsvikutredningen I 9
Styrelsen för teknisk utveckling I 5
Stålverk 80-projektet I 18
Städbranschen H 6
Stämpelskatteutredningen B 27; II B 5
Stöldförsäkring Ju 20
Successionsordning Ju 38
Svenskt-finskt utbildningsråd U 48
Sydafrikakommittén H 16; II H 5
Sydafrika, begränsning av företags verksamhet H 18; II H 7
Sysselsättningsutredningen A 2; II A 1
Sårbarhetskommittén (SÅRK) Fö 15; II Fö 4

T

Tandvård U 21
Taxering B 9
Teknisk nomenklatur I 8
Teknisk utbildning U 6
Telefon för handikappade S 38
Telefonförsäljning Ju 15

Television
Förskoleverksamhet U 9
Massmedieutredningen Ju 5
Radioutredningen U 19
TRU-kommittén U 9
Upphovsrätt Ju 40; II Ju 10
Utbildnings-TV U 9
Vuxenutbildning U 9
Yttrandefrihet Ju 5
Terroristhandlingar Ju 37
Terroristlagstiftning A 11
TIIX-frågan S 40; II S 15
Tidskriftsutredningen B 17
Tillsynslagen Ju 31
Tilläggspension S 5
Tjänster Ju 12
Tjänstereglementet för krigsmakten Fö 8
Tobakskommittén S 26; II S 3
Tomträttskommittén Ju 56; II Ju 15
Torrläggningsbestämmelser Ju 3
Totalförsvar Fö 7
Totalvägran Fö 5
Toxicitet S 19
Trafikbrott K 16
Trafikpolitik
Kommunala trafikfrågor K 16
Trafikpolitiska delegationen K 1
Trafikpolitiska utredningen K 6
Trafiksäkerhetsutredningen K 9
Öresundsdelegationen, 1975 års K 11
Tronföljd, kvinnlig Ju 38
Trossamfundens teologiska seminarier U 44
Truckar K 12
Tryckt skrift, pliktexemplar U 53
Trädgårdsnäringen Jo 12, A 6
Tullverket B 12
TV-program, upphovsrätt Ju 40; II Ju 10
Tvångslicens Ju 40; II Ju 10
Tvångsmedel Ju 26
Typbesiktningsutredningen K 20; II K 3
Täktsamfällighet Jo 2

U

U-länder UD 2
UKO U 21
ULÄ U 43
UMOF K 5
Underställning av avtal B 8
Ungdomsfängelseutredningen Ju 25
Unesco U 51
Uniformer Ju 24
Universitet se Utbildningsväsen
Uppfinningar H 1
Upphovsrättsutredningen Ju 40; II Ju 10
Uppsala domkyrka U 8
Uppslagsverkskommittén U 61; II U 12
Uppvärmning med el I 23; II I 5
UR-kommittén U 4
Uranutvinning I 17
Utbildningsväsen
Akademien för de fria konsterna U 39
Ansvarsfördelning, skola–stat–kommun U 11; II U 14
Betyg U 14
Brandförsvarsutbildning Kn 5
Egendomsförvaltning B 1
Finsk-svenska utbildningsrådet U 48
Folkbildning U 38
Folkhögskoleutredningen U 13
Forskarutbildning U 17
Företagsutbildning A 8
Försvarets gymnasieutbildning Fö 10
Förvaltningspersonal Kn 12
Gymnasieskolan U 47; II U 1
Högskoleregeionernas organisationskommittéer U 27, 28, 29, 30, 31, 32
Internationellt utbildningsarbete U 24
Krigsmaktens förvaltningsutbildning Fö 2
Kökspersonal inom kriminalvården Ju 39
Lokalprogram U 1
Läkarutbildning, viss S 14
Lärarutbildning U 16; II U 3
Läromedelsmarknaden U 43
Miljövårdsutbildning, UNESCOS U 51
Musikutbildning U 5
Ordningsvaktsutbildning Ju 24
Personalutbildning, statlig B 13
Polisens utbildning Ju 37
Praktisk prästutbildning U 41
Restauranger U 4
Skolans inre arbete (SIA) U 7
Studiedokumentation U 33; II U 5
Studiestöd U 35
Teknisk utbildning U 6
Teknologiska seminarier U 44
Upphovsrättsliga frågor Ju 43; II Ju 10
Utbildningsradio U 9, 52; II U 15
Utlandsundervisning U 15
Veterinärmedicinsk utbildning Jo 1, 27; II Jo 3
Vårdutbildning inom högskolan (VÅRD 77) U 58; II U 9
Väktarutbildning Ju 34; II Ju 13
Värnpliktsutbildning Fö 12
Uthyrningssvårigheter av bostäder Bo 7
Utlandsundervisning U 15
Utländska artister B 4

Utländska företag Ju 17
Utlänningslagstiftning A 11; II A 3
Utrikeshandelsstatistikutredningen (USU) E 3
Utställningsersättning U 46
Utvecklingsarbete, energiforskning I 7; II I 1

V

Vagnskadeersättning Ju 20
Val Kn 3
Valkretsindelning Ju 28
Valsystem Ju 28
Valutareglering E 12; II E 3
Vapenfri tjänst Fö 5
Varumärkesutredningen Ju 21
Varvsindustri I 15
Vattenlagen Ju 3, Jo 2
Vattenlagsutredningen Ju 3
Vattenledningsskadeförsäkring Ju 20
Vattenplanering Jo 30; II Jo 5
Vattenreglering Jo 9
Verkstadsrörelser hos affärsverk och myndigheter K 15
Vetenskap och teknologi, FN-konferens UD 6
Vetenskaplig dokumentation, information och nomenklatur I 8
Veterinärhögskolan Jo 1
Veterinärmedicinsk utbildning (VU 77) Jo 27; II Jo 3
Vetorätt, facklig A 14
Videogram Ju 23, 40; II Ju 10
Videogramutredningen U 57; II U 7
Villaschablonen B 7
Vinterspel, olympiska Jo 31; II Jo 6
Visningsersättning U 60; II U 10
Voksenåskommittén U 37
Vuxenutbildning U 9, 13
Vårdlagstiftning S 3
Vårdpersonal Ju 18, 39
Vårdutbildningar inom högskolan (VÅRD 77) U 58; II U 9
Väghållning K 3
Vägtrafik
Bilarbetstid K 7
Trafiksäkerhet K 9
Vägutredning, 1969 års K 3
Vägtrafikskatteutredningen B 26; II B 2
Väktarutbildning Ju 34; II Ju 13
Välgörenhet H 9
Världsnedrustningskonferens UD 3
Värnpliktiga se Försvarsväsen (personal)
Växtförädling Jo 6

Y

Yttrandefrihet Ju 5, 54; II Ju 16

Å

Åldringsvård S 12

Ä

Ägandeförhållanden I 11

Ö

Öppethållandetider H 7
Öppet köp Ju 15
Öresundsdelegationen, 1975 års K 11
Östersjöns strandstater K 5
Översvämningar Jo 9
Övningsfält Fö 1; II Fö 1

Innehåll

Utdrag ur regeringsprotokollet 2
Bilaga, kommittéberättelse 1978
Justitiedepartementet (Ju) 9
Utrikesdepartementet (UD) 56
Försvarsdepartementet (Fö) 63
Socialdepartementet (S) 78
Kommunikationsdepartementet (K) 113
Ekonomidepartementet (E) 134
Budgetdepartementet (B) 144
Utbildningsdepartementet (U) 170
Jordbruksdepartementet (Jo) 253
Handelsdepartementet (H) 281
Arbetsmarknadsdepartementet (A) 297
Bostadsdepartementet (Bo) 320
Industridepartementet (I) 327
Kommundepartementet (Kn) 360
Uppgift på kostnader för kommittéer 386
Betänkanden utkomna från trycket under år 1977 440
Betänkanden avgivna av kommittéer, som redovisas i kommittéberättelsen, eller upprättade inom departement (Ds-serie) som publicerats sedan redovisningen i 1977 års kommittéberättelse 444
Nordisk utredningsserie 446
Personregister till kommittéer 447
Sakregister till kommittéer 490

Tillägg till Statskontrollkommittén (Kn 1976:06)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 8.

Skr 1977/78:103

Bilaga 2

Kommitté-berättelse 1978

Del II
Kommittédirektiv

Redaktionell anm.

Kommittéberättelsen är uppdelad i två delar.

Del I innehåller uppgifter om kommittéernas sammansättning, adress och telefonnummer, redogörelse för arbetet under den tid berättelsen avser, kostnader samt register.

Direktiv och tilläggsdirektiv utges löpande i en för hela regeringskansliet gemensam serie. Liksom departementspromemorior och betänkanden i SOU-serien sprids de genom LiberFörlag.

Direktiv som getts ut i denna serie trycks på nytt en gång om året i del II. Där anges för varje direktiv omedelbart under rubriken numret i direktivserien.

Del II innehåller direktiv och tilläggsdirektiv som meddelats sedan redovisningen i 1977 års berättelse färdigställdes samt register. De är ordnade departementsvis liksom kommittéerna i del I. Inom departement står de i den ordning de numrerats i direktivserien. Direktiv som inte har redovisats i 1977 års berättelse eller ingår i 1977 års direktivserie redovisas sist inom resp. departementsavsnitt.

Justitiedepartementet

1. Förstärkt skydd i regeringsformen för de medborgerliga fri- och rättigheterna

Dir 1977:1

Beslut vid regeringssammanträde 1977-01-20

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

När den nya regeringsformen (RF) trädde i tillämpning den 1 januari 1975 fick vi för första gången i svensk konstitutionell historia en omfattande rättighetsreglering i grundlag vid sidan av tryckfrihetsförordningens (TF) regler om tryckfriheten och rätten att ta del av allmänna handlingar. Den nya regleringen innebar att vissa rättigheter – bl.a. skydd mot dödsstraff, retroaktiva straff, berövande av svenskt medborgarskap och landsförvisning av svensk medborgare – gjordes absoluta. Dessa rättigheter kan således inte begränsas annat än efter grundlagsändring. De s.k. opinionsfriheterna – yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten, föreningsfriheten och religionsfriheten – skyddades genom att deras existens slogs fast i RF och att där vidare föreskrevs att de inte fick begränsas annat än av riksdagen genom lagstiftning. Samma skydd gavs åt den enskildes rätt att stå utanför föreningar och trossamfund och att hålla inne med sina åsikter, åt hans rörelsefrihet, kroppsliga integritet och hemfrid samt åt hans rätt till förtrolig kommunikation t.ex. genom brev och telefon.

De nu nämnda reglerna betecknades emellertid redan vid sin tillkomst som ett provisorium. På hemställan av riksdagen i samband med dess behandling av grundlagspropositionen tillkallades 1973 års fri- och rättighetsutredning i november 1973. Denna utrednings arbete ledde fram till nästa steg i fråga om förstärkningen av skyddet för de medborgerliga fri- och rättigheterna. På grundval av utredningens förslag har riksdagen genom två beslut under år 1976 antagit ett helt nytt rättighetskapitel som den 1 januari 1977 trätt i stället för de ursprungliga rättighetsreglerna i 1974 års RF.

I det nya rättighetskapitlet – 2 kap. RF – har det skyddade området utvidgats genom att flera nya rättigheter har förts in vid sidan av de gamla. De nya rättigheterna är skydd mot tvång att delta i sammankomst för opinionsbildning eller i demonstration eller annan meningsyttring, skydd mot åsiktsregistrering, skydd mot kroppsstraff och tortyr och mot medicinsk påverkan i syfte att tvinga fram eller hindra yttranden, krav på domstolsoffentlighet samt rätt för författare, konstnärer och fotografer till sina verk. Här kan också nämnas de nya bestämmelser som förbjuder rättighetsbegränsningar enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning och som skyddar mot ras- och könsdiskriminerande normgivning.

Reglerna i det nya rättighetskapitlet innebär vidare att rättighetsskyddet förstärks på flera olika sätt. Till de absolut skyddade rättigheter som redan från början fanns i 1974 års RF har fogats ytterligare rättigheter som inte heller kan begränsas annat än efter grundlagsändring; nämligen skyddet mot tvång att ge till känna åskådning, skyddet mot tvång att delta i sammankomst för

opinionsyttring etc., skyddet mot tvång att tillhöra trossamfund eller annan åskådningssammanslutning, skyddet mot åsiktsregistrering samt skyddet mot kroppsstraff, tortyr och medicinsk påverkan i syfte att tvinga fram eller hindra yttranden. Också de särskilda diskrimineringsförbuden är absoluta. Av opinionsfriheterna har religionsfriheten fått ett absolut skydd.

Övriga opinionsfriheter samt rörelsefriheten, skyddet för den enskildes integritet i olika hänseenden och domstolsoffentligheten kan även i fortsättningen begränsas genom vanlig lag. Möjligheterna att besluta rättighetsbegränsande lagar har emellertid inskränkts på flera sätt. Längst går dessa inskränkningar i fråga om föreningsfriheten som får begränsas endast såvitt gäller sammanslutningar vilkas verksamhet är av militär eller liknande natur eller innebär förföljelse av folkgrupp av viss ras, med viss hudfärg eller av visst etniskt ursprung. I övriga delar är skyddet för föreningsfriheten lika absolut som t.ex. skyddet mot landsförvisning. Också mötes- och demonstrationsfriheterna bereds skydd genom bestämmelser som anger de ändamål för vilka dessa friheter får begränsas. Dessa bestämmelser innebär i sak att mötes- och demonstrationsfriheterna knappast kan begränsas utöver vad som f.n. görs i lagen om allmänna sammankomster.

Också i fråga om yttrande- och informationsfriheterna innehåller 2 kap. RF i sin nya lydelse en uppräkning av ändamål för vilka begränsningar får ske. Dessa friheter får begränsas av hänsyn till rikets säkerhet, folkförsörjningen, allmän ordning och säkerhet, enskilds anseende, privatlivets helgd och förebyggandet och beivrandet av brott. Vidare får friheten att yttra sig i näringsverksamhet begränsas. Uppräkningen är emellertid inte uttömmande. Generellt gäller att dessa friheter får begränsas om särskilt viktiga skäl föranleder det. Grundlagstexten understryker dock vikten av vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet i politiska, religiösa, fackliga, vetenskapliga och kulturella angelägenheter.

Såvitt gäller rörelsefriheten, skyddet för den enskildes integritet i skilda hänseenden och domstolsoffentligheten finns inte några motsvarigheter till de nu nämnda reglerna till skydd för opinionsfriheterna. I fråga om samtliga begränsningsbara rättigheter gäller emellertid vissa generella begränsningsramar. Rättighetsbegränsningar får sålunda göras bara för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. Vidare får en begränsning aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den och den får inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar. Som redan har nämnts får en begränsning inte heller göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning.

De nya reglerna innebär vidare att utlänningar här i riket får ett förstärkt rättighetsskydd. I fråga om de flesta absoluta rättigheter jämställs de helt med svenska medborgare. Såvitt gäller det stora flertalet övriga rättigheter är utlänningarna likställda med svenska medborgare om annat inte följer av särskilda föreskrifter i lag.

En viktig del av skyddet för fri- och rättigheterna utgörs av den lagprövningsrätt som f.n. anses tillkomma domstolar och andra rättstillämpande organ och som avses bestå oförändrad tills vidare. Om en domstol eller annan myndighet finner att en föreskrift i lag eller lägre författning uppenbart strider mot grundlag får den inte tillämpa föreskriften. Detsamma gäller om ett grovt formfel har begåtts vid föreskriftens tillkomst. I motsats till vad fri- och rättighetsutredningen hade föreslagit innehåller RF:s nya rättighetskapitel emellertid inte någon uttrycklig bestämmelse om lagprövningsrätten.

Vid sidan av de egentliga rättighetsreglerna i 2 kap. innehåller RF fr.o.m. den 1 januari 1977 också ett programstadgande som anger de viktigaste målen för den samhälleliga verksamheten. Detta stadgande har tagits in i 1 kap. om statsskickets grunder i en ny 2 §.

Parallellt med arbetet på att förstärka RF:s grundlagsskydd har det också bedrivits en lagstiftningsverksamhet inriktad på att bygga ut och förstärka det särskilda rättighetsskyddet i TF. Den år 1970 tillsatta massmedieutredningen lade sommaren 1975 fram förslag till en ny massmediegrundlag som skulle ersätta TF och som innehöll regler om yttrandefriheten i tryckt skrift, ljudradio, TV och film. På grundval av detta förslag har viktiga förstärkningar gjorts av rättighetsskyddet i TF. Dessa grundlagsändringar har beslutats av riksdagen under år 1976 och kommer att träda i kraft den 1 januari 1978. De nya reglerna innebär främst dels en utvidgning av TF:s yttrandefrihetsskydd till att avse också stencilerade, fotokopierade och på liknande sätt mångfaldigade skrifter, dels en förstärkning av skyddet för den som anskaffar eller lämnar upplysningar för publicering.

De nu nämnda ändringarna i RF och TF utgör emellertid inte någon slutpunkt i arbetet på att förstärka skyddet för den enskildes fri- och rättigheter. Den omständigheten att massmedieutredningens förslag inte har lett till beslut om en ny massmediegrundlag innebär sålunda inte att planerna på att ersätta TF med en grundlag med vidare syftning har skrinlagts. I prop. 1975/76:204 aviserades en ny utredning som på grundval bl.a. av massmedieutredningens förslag skulle utarbeta en särskild yttrandefrihetsgrundlag (s. 38). Också i fråga om RF:s rättighetsskydd har förutsatts att lagstiftningsarbetet skall fortsätta. I propositionen med förslag till de nya rättighetsreglerna förordade min företrädare sålunda att möjligheterna att bygga ut skyddet för de medborgerliga fri- och rättigheterna med regler om förfarandet vid rättighetsbegränsande lagstiftning utreds i särskild ordning (prop. 1975/76:209 s. 89 f.). I samband härmed borde också utredas frågan om lagprövningsrättens framtida utformning (s. 95). Dåvarande justitieministern förordade vidare en förutsättningslös utredning av lagrådets uppgifter inom hela lagstiftningsområdet (s. 96).

Förslaget att fullfölja arbetet med en särskild yttrandefrihetsgrundlag godtogs av riksdagen utan särskild kommentar (KU 1975/76:54). I samband med att riksdagen behandlade förslaget till nya rättighetsregler i RF tog den upp hela frågan om det fortsatta arbetet på fri- och rättighetsområdet till diskussion. Det var enligt KU (1975/76:56 s. 13 f.) angeläget att arbetet på att förstärka och fördjupa skyddet för de medborgerliga fri- och rättigheterna inte sågs som avslutat i och med att fri- och rättighetspropositionen hade framlagts och behandlats av riksdagen. KU förordade att arbetet i stället fortsättes även därefter med bl.a. en ny utredningsomgång med följande remissbehandling. I detta utredningsarbete borde enligt utskottets mening ingå överväganden om möjligheterna att i stor utsträckning ge ett fullständigare grundlagsskydd åt i första hand yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten och föreningsfriheten. Utskottet erinrade i detta sammanhang om den aviserade utredning som skall ha i uppdrag att utarbeta förslag till en särskild yttrandefrihetsgrundlag innehållande regler om bl.a. yttrandefriheten i film, radio och TV samt i de ytterligare medier som lämpligen kan bli föremål för sådan särskild reglering. Utskottet förordade att till utredning skulle upptas också frågan om att i grundlag på ett sätt som motsvarar regleringen av tryckfriheten i TF infoga närmare bestämmelser om även andra opinionsfriheter än yttrandefriheten. Arbetet

skall syfta till att i största möjliga utsträckning i grundlag uttömmande reglera ifrågavarande friheter.

Det fick enligt utskottet ankomma på regeringen att bedöma om utredningsarbetet i sin helhet bör bedrivas i en eller flera kommittéer. Utskottet förutsatte emellertid som självklart ett betydande inslag av parlamentariker i utredningsarbetet. Parallellt med arbetet på att i ökad utsträckning bereda ett absolut grundlagsskydd bl.a. för opinionsfriheterna borde enligt utskottets mening övervägas frågan om att förstärka skyddet för rättigheter som inte kan skyddas på detta sätt. Som exempel på en sådan förstärkning nämnde utskottet regler som bättre än riksdagsordningens allmänna bestämmelser om bordläggning, följdmotionsrätt, återremiss till utskott och uppskov med behandlingen av ärende tillgodoser det särskilda behov av utrymme för allmän debatt kring ett rättighetsbegränsande lagförslag som ibland kan förekomma. Sådana regler om tidsutdräkt mellan förslag och slutligt beslut skulle enligt utskottet förbättra riksdagens möjligheter att underkasta framlagda lagförslag en noggrann prövning mot bakgrund av bl.a. de synpunkter som kan ha förts fram i den allmänna debatten.

Utskottet delade vidare föredragande departementschefens uppfattning att en förutsättningslös utredning om lagrådets ställning och uppgifter borde komma till stånd och att också lagprövningsrätten borde omfattas av utredningsuppdraget.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottet i samtliga de nu nämnda hänseendena.

Det fortsatta utredningsarbetet på fri- och rättighetsområdet bör nu inledas. Jag avser att inom kort hemställa om bemyndigande att tillkalla en parlamentarisk kommitté som skall få i uppdrag att med utgångspunkt i massmedieutredningens förslag utarbeta förslag till en ny yttrandefrihetsgrundlag. Det kan visa sig lämpligt att i en sådan grundlag reglera också yttrandefriheten vid möten och demonstrationer, vilket i så fall skulle innebära att skyddet för mötes- och demonstrationsfriheterna flyttades över från RF till den nya grundlagen.

Det utredningsuppdrag som jag nyss har nämnt är av en sådan omfattning och svårighetsgrad att det inte kan påräknas leda till ett propositionsförslag redan under innevarande valperiod. Eftersom det är angeläget att snarast möjligt få till stånd en förbättring av grundlagsskyddet för de medborgerliga fri- och rättigheterna anser jag emellertid att det nu genast bör tillkallas en särskild kommitté som skall få i uppdrag att lägga fram förslag till förstärkning av RF:s rättighetsskydd så snart att det första riksdagsbeslutet kan fattas före nästa ordinarie riksdagsval. Även denna kommitté bör ha parlamentarisk sammansättning.

Som framgår av den redogörelse som jag nyss har lämnat tillåter RF också efter den 1 januari 1977 att vissa rättigheter begränsas genom vanlig lag inom delvis ganska vida ramar. Bl.a. gäller detta yttrande- och informationsfriheterna. Den särskilda yttrandefrihetsutredningens arbete kan förväntas leda fram till regler som innebär att de för vårt demokratiska samhällsskick särskilt betydelsefulla delarna av yttrandefriheten och de övriga opinionsfriheterna får ett grundlagsskydd av samma styrka som det nuvarande tryckfrihetsskyddet. Att åstadkomma en sådan omfattande materiell rättighetsreglering är emellertid, som jag nyss har nämnt, en tidskrävande uppgift. Med hänsyn till den begränsade tidsram som gäller för den nu aktuella kommittén bör denna på hithörande område i första hand inrikta sig på att utarbeta särskilda regler om förfarandet vid rättighetsbegränsande lagstiftning. Dessa regler

skall ha till uppgift att ställa upp hinder mot att en riksdagsmajoritet, t.ex. under inflytande av påtryckningar från främmande makt eller påverkad av en tillfällig inhemsk opinion, utnyttjar möjligheten att inom de ramar som RF ställer upp besluta om rättighetsbegränsningar av ett slag som normalt skulle te sig helt oacceptabla. En naturlig lösning förefaller här vara att skapa regler som innebär att rättighetsbegränsningar inte kan beslutas lika snabbt som vanlig lag. Kommittén får vid sin utformning av sådana regler bl.a. ta ställning till om ett krav på särskild tidsutdräkt skall gälla undantagslöst eller om riksdagen under vissa förutsättningar – t.ex. om en betydande majoritet kan vinnas för ett lagförslag – eller på vissa områden skall kunna få till stånd en rättighetsbegränsning utan särskild tidsutdräkt genom ett enda beslut. Det är uppenbart att behovet av att kunna begränsa rättigheter genom ett enda beslut ökar ju större det rättighetsområde är som omfattas av de särskilda förfarandereglerna. Kommittén bör därför också överväga om dessa regler kan begränsas till att gälla opinionsfriheterna eller om de skall ha större räckvidd.

Kommitténs andra huvuduppgift skall, i enlighet med vad riksdagen har förordat, vara att ta ställning till lagprövningsrättens roll i rättighetsskyddet och hur denna rätt bör vara utformad i framtiden.

Den tredje av kommitténs huvuduppgifter gäller lagrådets ställning. Enligt min mening talar starka skäl för ett återinförande av en obligatorisk medverkan av lagrådet i lagstiftningsarbetet. Såvitt gäller denna fråga bör det kommande utredningsarbetet bedrivas i två etapper. Jag avser att senare denna dag begära bemyndigande att tillkalla en särskild utredare som skall överväga frågorna om lagrådets sammansättning och arbetsformer och om inriktningen av lagrådets granskningsverksamhet samt om dess beräknade arbetsbörda vid olika avgränsningar av området för en obligatorisk lagrådsgranskning. Detta utredningsarbete, som bl.a. kan väntas leda till flera alternativa utformningar av ett system med obligatorisk lagrådsgranskning, bör vara avslutat vid halvårsskiftet i år. Det bör sedan lämpligen ankomma på den kommitté som nu skall tillkallas att mot bakgrund av det sålunda tillgängliga materialet ta ställning till hur man skall avgränsa området för den obligatoriska granskningen, hur lagrådet skall vara sammansatt och hur dess granskning av rättighetsbegränsande lagar skall föras in som en särskild del av rättighetsskyddet.

I samband med utskottsbehandlingen av förslaget till nya fri- och rättighetsregler avgavs ett stort antal reservationer med bl.a. krav på ytterligare förstärkningar av rättighetsskyddet. Här kan pekas på frågorna om förstärkning av skyddet för egendomsrätten, krav på en viss minsta tid mellan de två besluten vid grundlagsändring, förbud mot rättighetsbegränsning på diskriminatorisk grund, utvidgning av förbudet mot retroaktiv lagstiftning samt regler till skydd för näringsfriheten och den s.k. föräldrarätten, dvs. föräldrarnas rätt att ha vårdnaden om sina barn och att bestämma om deras uppfostran och utbildning. Den av mig nu förordade kommittén bör vara oförhindrad att ta upp även sådana frågor till behandling. Såvitt gäller egendomsrätten bör arbetet i första hand inriktas på uppgiften att närmare ange kvalitetskravet på den ersättning som enligt RF i gällande lydelse skall utgå vid expropriation och annat sådant förfogande. Om kommittén skulle finna att näringsfriheten och föräldrarätten bör komma till uttryck i RF bör den ta ställning till om detta skall ske genom kompletteringar av programstadgandet i 1 kap. 2 § RF i detta lagrums nya lydelse eller om man i någon utsträckning bör bereda dessa rättigheter skydd med hjälp av bindande rättsregler i 2 kap. RF.

Kommittén bör under sitt arbete hålla kontakt med den särskilda yttrandefrihetsutredning som jag har nämnt i det föregående.

Som jag redan har sagt bör det första riksdagsbeslutet om ett förstärkt rättighetsskydd i RF kunna fattas före 1979 års val. Detta innebär att det nu diskuterade utredningsarbetet måste genomföras med skyndsamhet. Kommitténs förslag bör läggas fram senast vid utgången av första kvartalet år 1978.

Jag vill i detta sammanhang slutligen nämna att jag avser att föreslå regeringen att redan under innevarande riksmöte förelägga riksdagen förslag till regler som bidrar till att förstärka skyddet för de medborgerliga fri- och rättigheterna genom att möjliggöra beslutande folkomröstning i grundlagsstiftningsfrågor.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en kommitté med högst åtta ledamöter för att utreda frågan om förstärkt skydd i regeringsformen för de medborgerliga fri- och rättigheterna,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat arbetsbiträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

2. Lagrådets ställning och uppgifter

Dir 1977:2

Beslut vid regeringssammanträde 1977-01-20

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

De grundläggande reglerna om lagrådet, vilket inrättades år 1909 som ett fristående statsorgan för granskning av lagförslag, återfinns f.n. i 8 kap. 18 § i 1974 års regeringsform (RF). Av bestämmelserna där framgår att det i lagrådet skall ingå domare i högsta domstolen och regeringsrätten och att dess uppgift är att avge yttranden över lagförslag till regeringen. Också riksdagsutskott kan enligt RF inhämta yttranden av lagrådet. Några bestämmelser om när yttrande skall inhämtas finns inte i grundlagstexten.

RF:s bestämmelser om lagrådets uppgifter kompletteras av reglerna i 1974 års riksdagsordning (RO) om riksdagsutskotts möjligheter att inhämta yttranden från statliga myndigheter. Enligt 4 kap. 10 § RO skall statlig myndighet i princip lämna upplysningar och avge yttrande när utskott begär det. Redan en tredjedel av utskottets ledamöter kan få till stånd en sådan

begäran. Utskottsmajoriteten kan emellertid hindra att yttrande inhämtas, om den finner att därmed förenat dröjsmål med ärendets behandling skulle leda till avsevärt men. Den i RF och RO fastslagna rätten för riksdagsutskotten att formellt remittera lagförslag till lagrådet är en nyhet i förhållande till vad som gällde före 1973-74 års författningsreform.

De närmare reglerna om lagrådets organisation finns i lagen (1965:186; ändrad senast 1974:578) om lagrådet. Av denna lag framgår att lagrådet kan utgöras av högst tre avdelningar varav en ordinarie och två extra. I varje avdelning skall normalt tjänstgöra tre justitieråd och ett regeringsråd, vilka samtliga utses av resp. domstol. Regeringen kan emellertid förordna att en annan lagfaren person skall träda i stället för ett av justitieråden. Regeringen har också möjlighet att för ett visst ärende öka ut en lagrådsavdelning med en särskilt fackkunnig person. I övrigt innehåller lagrådslagen regler om när extra avdelning skall träda i tjänst, närmare bestämmelser om utseende av lagrådsledamot och ersättare för ledamot samt bestämmelser om ledamots rätt till ledighet och om hans tjänstgöring i den domstol han tillhör.

Det finns inte några regler rörande omfattningen av lagrådets granskning. Allmän enighet råder emellertid om att yttrandena bör begränsas till att avse lagförslagens rent juridiska utformning och frågor rörande samordningen mellan de föreslagna lagarna och redan existerande lagstiftning, däribland deras förenlighet med grundlag. Frågor som gäller en föreslagen lags politiska lämplighet faller således utanför lagrådets granskningsverksamhet.

Fram till år 1971 gällde att regeringen var skyldig att inhämta lagrådets utlåtande över förslag till lagstiftning enligt 87 § i 1809 års RF – dvs. allmän civil- och kriminallag, kriminallag för krigsmakten och kyrkolag – samt över förslag till sådan lagstiftning som enligt särskilda bestämmelser i RF skulle beslutas i den i 87 § föreskrivna ordningen. Som exempel på lagstiftning av det senare slaget kan nämnas lagstiftning om högsta domstolens och regeringsrättens sammansättning och tjänstgöring, om lagrådet, om svenskt medborgarskap och om statstjänstemännens rättsställning. Bestämmelserna i 1809 års RF innebar efter ordalagen att yttrande från lagrådet skulle inhämtas också i de fall där Kungl. Maj:t med stöd av 89 § överlämnade delar av den administrativa eller ekonomiska normgivningen till samfälld lagstiftning i den i 87 § föreskrivna ordningen. I praxis ansågs dock skyldighet att höra lagrådet inte föreligga i 89 §-fallen. Bland de klart utläsbara undantagen från granskningsobligatoriet märktes särskilt grundlag, vallag, kommunallag, sekretesslag och hela skattelagstiftningen.

Den obligatoriska lagrådsgranskningen avskaffades genom grundlagsändringar som beslutades 1970-71. Det viktigaste skälet för denna åtgärd var den kraftiga ökningen av lagrådets arbetsbörda. Lagrådet hade från sin tillkomst år 1909 fram till år 1965 arbetat på endast en avdelning. Vid mitten av 1960-talet ökades emellertid belastningen på lagrådet i så hög grad, att statsmakterna genom grundlagsändringar 1964-65 gjorde det möjligt för lagrådet att arbeta på flera avdelningar. Den uppdelning av arbetet på två avdelningar som skedde på hösten 1965 visade sig snart otillräcklig och en tredje lagrådsavdelning inrättades efter erforderliga lagändringar på våren 1968. Denna lösning betraktades emellertid endast som ett provisorium i väntan på en mera långsiktig lösning av frågan om lagrådsgranskningen. Förslag till en sådan lösning redovisades i en inom justitiedepartementet utarbetad promemoria (Ds Ju 1969:14), som bl.a. innehöll förslag till övergång till en ordning med fakultativ lagrådsgranskning.

I prop. 1970:24 föreslogs, i enlighet med vad som hade förordats i

promemorian, att 87 § RF skulle ändras på så sätt att det överlämnades åt Kungl. Maj:t att fritt bestämma om lagrådets yttrande skulle inhämtas över ett lagförslag eller inte. Föredragande departementschefen nämnde att den tredje lagrådsavdelningen visserligen hade dragits in i slutet av år 1969 men framhöll att lagstiftningsverksamheten låg kvar på sådan nivå att det inte var osannolikt att en tredje avdelning åter kunde behöva inrättas (s. 36). Redan det förhållandet att lagrådet måste arbeta på två avdelningar innebar enligt departementschefen att lagstiftningsarbetet i alltför stor utsträckning inkräktade på de två högsta domstolarnas dömande verksamhet (s. 37).

Riksdagens beslut innebar att propositionsförslaget antogs i oförändrat skick. Beslutet var dock inte enhälligt. Konstitutionsutskottets majoritet (KU 1970:20) anförde i samband med beslutet som en särskild fördel med övergången till ett fakultativt system att det därmed blev möjligt att bereda utrymme för lagrådsgranskning för andra kategorier av lagförslag än de som ingick i den obligatoriska sektorn. Enligt utskottet torde en lagrådsgranskning av ett lagförslag inom det dåvarande fakultativa området i åtskilliga fall allmänt sett framstå som en angelägnare uppgift än granskningen av vissa förslag inom den obligatoriska sektorn. Reservanterna framhöll däremot den obligatoriska lagrådsgranskningens stora värde och ansåg att en lösning kunde anstå i avbidan på den förestående totala grundlagsreformen.

De regler om lagrådet som beslutades i samband med 1973-74 års grundlagsreform och som fortfarande gäller innebär, som framgår av den redogörelse som jag har lämnat i det föregående, att den ordning med fakultativ granskning som infördes 1970-71 består i stort sett oförändrad.

Under den obligatoriska lagrådsgranskningens två sista år, 1969 och 1970, uppgick antalet lagrådsremisser till omkring 50 resp. 60. Konstitutionsutskottets undersökningar av regeringens sätt att använda granskningsinstitutet visar att antalet remisser minskade kraftigt i och med övergången till det fakultativa systemet. Under tiden den 17 februari (dagen för grundlagsändringen)–den 31 december 1971 remitterades sålunda 21 lagförslag till lagrådet samtidigt som 12 lagförslag inom det tidigare obligatoriska granskningsområdet förelades riksdagen utan föregående granskning (KU 1972:26 s. 29 ff.). År 1972 lade regeringen fram 15 propositioner med lagförslag som hade granskats av lagrådet (av dessa omfattas fyra också av den nyss angivna siffran för lagrådsremisser under 1971) och 18 propositioner med förslag inom det tidigare obligatoriska området som inte hade blivit föremål för sådan granskning (KU 1973:20 s. 151 ff.). Motsvarande siffror för år 1973 var 13 resp. 26 (KU 1974:22 s. 235 ff.) och för år 1974 10 resp. 32 (KU 1975:12 s. 151 ff.). År 1975 var siffrorna 20 resp. 21 (KU 1975/76:50 s. 217 ff.). Samtliga de förslag som har remitterats efter övergången till fakultativ granskning ligger inom det tidigare obligatoriska granskningsområdet.

Av stort intresse vid bedömningen av lagrådets roll i lagstiftningsarbetet efter övergången till fakultativ granskning är vidare uppgifter om dess tjänstgöring under den aktuella tidsperioden. En undersökning visar att lagrådet arbetade på två avdelningar hela år 1971 och under fyra och en halv månad år 1972. En extra avdelning var också i tjänst hela år 1973, under sammanlagt sju månader år 1974 samt hela år 1975. Under år 1976 var en extra lagrådsavdelning förordnad från årets början t.o.m. den 31 mars samt fr.o.m. den 29 november. Regeringen har i december 1976 förordnat att det skall finnas en extra lagrådsavdelning också under första halvåret 1977.

Den rätt att inhämta yttrande från lagrådet som riksdagsutskotten erhöll genom 1973-74 års grundlagsreform har utnyttjats i mycket begränsad

omfattning (se bl.a. JuU 1975/76:46).

Frågan om ett återinförande av den obligatoriska lagrådsgranskningen har varit aktuell i riksdagen vid flera tillfällen. Den aktualiserades senast i samband med beslutet om nya regler i RF om de grundläggande fri- och rättigheterna. Min företrädare uttalade i propositionen (1975/76:209 s. 96) att han inte ansåg det vare sig lämpligt eller möjligt att i det sammanhanget föreslå att rättighetsbegränsande lagar obligatoriskt skulle granskas av lagrådet. Han förklarade sig däremot inte ha något att invända mot att lagrådets ställning blev föremål för en förutsättningslös utredning som inte begränsades till att avse endast frågan om granskning av rättighetsbegränsande lagstiftning utan som gällde lagrådets uppgifter inom hela lagstiftningsområdet. Under riksdagsbehandlingen framfördes emellertid yrkanden dels om obligatorisk lagrådsgranskning av rättighetsbegränsande lagar (mot. 1975/76:2551, 2553 och 2554), dels om ett granskningsobligatorium inom större delen av lagområdet. Dessa yrkanden avslogs av riksdagen (KU 1975/76:56 s. 15, rskr 414 och 1976/77:2) det senast nämnda dock först efter lottning. Riksdagen anslöt sig i stället till den mening som hade kommit till uttryck i propositionen.

Det torde råda allmän enighet om att lagrådets verksamhet är av stort värde som ett led i arbetet på att få fram fullgoda lagstiftningsprodukter. Den erfarenhet och det kunnande som finns i lagrådet gör detta särskilt väl ägnat att bevaka att rättssäkerhetsintresset och kravet på enhetlighet, konsekvens och klarhet i rättssystemet tillgodoses i lagstiftningsarbetet. Man kan i detta sammanhang bl.a. peka på lagrådets kontroll av att grundlagens regler efterlevs i lagstiftningsarbetet. Denna uppgift kan förväntas få ännu större betydelse sedan RF:s nya regler till skydd för de medborgerliga fri- och rättigheterna har trätt i kraft den 1 januari 1977.

Till lagrådsgranskningens stora värde som ett inslag i lagstiftningsförfarandet bidrar lagrådets fristående ställning i förhållande till regering och riksdag samt det förhållandet att lagrådets yttranden omedelbart blir offentliga.

Statsmakternas beslut om övergång till ett fakultativt system bottnade heller inte i någon bristande tilltro till lagrådsgranskningens värde. Som jag nyss har nämnt framhölls tvärtom att reformen skulle göra det möjligt att bättre utnyttja granskningens fördelar. De förhoppningar som ställdes på det nya systemet har emellertid inte infriats. Lagrådets arbetsbörda har visserligen nedbringats, men detta har delvis skett till priset av att också betydelsefull lagstiftning inom det tidigare obligatoriska granskningsområdet har tillkommit utan medverkan av lagrådet. Denna omständighet bör sammanställas med det förhållandet att lagrådets granskning, när sådan har ägt rum, i ett stort antal fall har lett till ändringar i det ursprungliga förslaget. Någon granskning av förslag utanför det tidigare obligatoriska området har över huvud taget inte ägt rum.

Jag anser mot bakgrund av dessa erfarenheter av det fakultativa systemet att tiden nu är mogen att undersöka möjligheterna att ersätta detta med en reglering som, utan menliga följder för de två högsta domstolarnas dömande verksamhet, ställer upp garantier för att juridiskt kunnande av det slag som finns representerat i lagrådet verkligen kommer att tas till vara i önskvärd utsträckning i lagstiftningsarbetet.

Det kan emellertid knappast bestridas att de praktiska skäl som anfördes för 1970-71 års reform fortfarande har betydande tyngd. Uppfattningen att lagrådsgranskningen i princip inte får ta i anspråk fler domare från de två

högsta domstolarna än som motsvarar två lagrådsavdelningar i nuvarande sammansättning har inte ifrågasatts från något håll och den är också enligt min mening en rimlig utgångspunkt för de överväganden som avser införandet av ett nytt granskningsobligatorium. Det är vidare angeläget att ett system med obligatorisk lagrådsgranskning inte medför mera betydande förseningar av viktiga reformer.

Det ter sig mot bakgrund av vad jag nu har sagt naturligt att först ställa frågan om det är möjligt att öka lagrådets granskningskapacitet genom att ändra dess sammansättning. En radikal lösning skulle i och för sig vara att helt överge synen på lagrådet som en representation för de två högsta domstolarna och i stället inrätta fasta heltidstjänster för lagrådets samtliga ledamöter. Goda skäl synes emellertid tala för att behålla lagrådets nuvarande karaktär. I så fall ligger det närmast till hands att reducera antalet ledamöter i en avdelning från fyra till tre. En tänkbar medelväg är att t.ex. hämta hälften av lagrådets ledamöter från de två högsta domstolarna och besätta resten av platserna med företrädare för andra juristkategorier.

Man kan i detta sammanhang också överväga om lagrådets sammansättning bör variera med arten av den granskade lagstiftningen. Om man t.ex. finner att skattelagstiftningen till någon del bör omfattas av ett granskningsobligatorium kan det finnas skäl att ha ett särskilt "skattelagråd".

Det finns vidare anledning att undersöka om det står något att vinna genom åtgärder som hänför sig till inriktningen av lagrådets granskningsverksamhet och till dess arbetsformer. Man kan t.ex. tänka sig att lagrådet ges en betydande frihet att av eget initiativ begränsa sin granskning till att avse endast vissa från juridisk synpunkt särskilt intressanta aspekter hos ett lagförslag.

Hur man skall avgränsa området för den obligatoriska granskningen blir självfallet i hög grad beroende av vilken granskningskapacitet lagrådet kommer att få. Om man över huvud taget inte gör några förändringar i fråga om lagrådets sammansättning och sätt att arbeta, kan granskningsverksamheten knappast få avsevärt större omfattning än den har haft under de senaste åren då lagrådet i betydande utsträckning har arbetat på två avdelningar. Detta innebär att området för den obligatoriska granskningen inte kan göras lika vidsträckt som motsvarande område var före 1970-71 års reform. Med hänsyn till att lagbeslut f.n. förekommer långt utanför det tidigare obligatoriska granskningsområdet torde således, under den förutsättning som jag nyss har nämnt, endast en begränsad del av all lagstiftning kunna omfattas av en regel om obligatorisk granskning.

Även om man genom olika åtgärder kan åstadkomma att lagrådets granskningskapacitet väsentligen ökas, bör det knappast komma i fråga att låta lagrådet yttra sig över alla lagförslag. Det förefaller till en början lämpligt att begränsa ett obligatorium till att avse endast regeringens lagförslag. Det är dock i och för sig tänkbart att inkludera också de förslag som förs fram av riksdagsutskotten. Det förefaller vidare vara dålig hushållning med tillgängliga resurser att låta lagrådet granska t.ex. mindre ändringar i juridiskt sett ganska okomplicerade lagar. Man måste också överväga att åtminstone delvis undanta skattelagstiftningen. Denna är visserligen ofta både komplicerad och svåröverskådlig och en granskning av det slag som lagrådet kan erbjuda skulle därför kunna vara av stort värde på detta område. Det föreligger emellertid här ett särskilt stort behov av att snabbt – t.ex. av konjunkturpolitiska skäl eller för att hindra skatteflykt – få fram beslut om lagändringar eller om ny lagstiftning. Man torde av denna anledning ofta inte kunna

invänta ett lagrådsutlåtande.

Det finns å andra sidan vissa ämnesområden som är av så central betydelse i samhället att de bör ligga inom det obligatoriska granskningsområdet oavsett vilken utsträckning detta totalt sett kommer att få. Hit hör först och främst den lagstiftning som på något sätt berör de i RF fastslagna grundläggande fri- och rättigheterna. Starka skäl talar också för att den civilrättsliga lagstiftningen omfattas av obligatoriet. Man kan emellertid kanske inte ens i fråga om de nu nämnda kategorierna utesluta ett behov av undantag i vissa fall. Det kan sålunda förefalla överflödigt att inhämta lagrådets yttrande över ett lagförslag som bara innebär att straffmaximum för ett visst brott sänks t.ex. från fängelse ett år till fängelse sex månader.

Jag förordar mot bakgrund av det anförda att frågorna om lagrådets sammansättning, om inriktningen av dess granskningsverksamhet och om dess arbetsformer samt om ett införande av obligatorisk lagrådsgranskning på vissa lagstiftningsområden nu blir föremål för utredning. Arbetet kan enligt min mening lämpligen bedrivas i två etapper. Det bör nu tillkallas en särskild utredare med uppdrag att göra de förberedande undersökningar som behövs för att man skall få tillräckligt underlag för ett ställningstagande. Denna utredare bör till en början undersöka vilka möjligheter som finns att genom ändringar i lagrådets sammansättning öka dess granskningskapacitet utan att samtidigt nämnvärt öka belastningen på de två högsta domstolarna. Den självklara utgångspunkten skall härvid vara att lagstiftningsverksamheten inte får berövas tillgång till det slags kunskaps- och erfarenhetskapital som f.n. gör lagrådsgranskningen så värdefull. Utredaren bör vidare överväga olika alternativ i fråga om granskningens inriktning i de särskilda lagstiftningsärendena och tänkbara ändringar av lagrådets arbetsformer, allt i syfte att bereda lagstiftningsverksamheten största möjliga utbyte av lagrådets arbetsinsatser. Den särskilda utredarens viktigaste uppgift blir sedan att ställa upp olika alternativ för avgränsningen av ett obligatoriskt granskningsområde. Varje sådant alternativ bör åtföljas av en beräkning av den arbetsbörda det kan tänkas medföra och av vilka dimensioner lagrådet bör ha för att kunna lösa de angivna uppgifterna. Denna första etapp i utredningsarbetet bör vara avslutad vid halvårsskiftet innevarande år.

Jag har tidigare denna dag hemställt om bemyndigande att tillkalla en kommitté som skall få i uppdrag att lägga fram förslag till förstärkning av RF:s rättighetsskydd. Som jag har nämnt i det sammanhanget bör det ankomma på den kommittén att mot bakgrund av det material som har gjorts tillgängligt av den särskilde utredaren ta ställning till hur man skall avgränsa området för den obligatoriska granskningen, hur lagrådet skall vara sammansatt och hur dess granskning av rättighetsbegränsande lagar skall föras in som en särskild del av rättighetsskyddet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en särskild utredare för att utreda frågan om lagrådets ställning och uppgifter,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat arbetsbiträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

3. Vissa straffbestämmelser till skydd för rikets säkerhet

Dir 1977:5

Beslut vid regeringssammanträde 1977-01-27

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

På grundval av betänkandet (Ds Ju 1975:16) Spioneribrottet m.m. lades under 1975/76 års riksmöte fram förslag till ändringar i brottsbalkens (BrB:s) bestämmelser om spioneri, vissa andra brott mot rikets säkerhet samt samhällsfarlig ryktesspridning och beljugande av myndighet (prop. 1975/76:174). Ändringarna föreslogs träda i kraft den 1 januari 1978. I korthet innebar förslaget följande.

Straffansvaret för spioneri (19 kap. 5 §) begränsas till fall där gärningsmannen har syfte, dvs. direkt uppsåt att gå främmande makt tillhanda. Som en följd härav ändras gärningsbeskrivningen för brottet obehörig befattning med hemlig uppgift (19 kap. 7 §) att omfatta gärningar som f.n. är att bedöma som spioneri och som avser hemlig uppgift men som förövas med indirekt eller eventuellt uppsåt. För grova fall av brottet införs en särskild straffskala. Brottet olovlig underrättelseverksamhet (19 kap. 9 §) delas upp på två paragrafer. Straffansvaret för den del av brottet som avser anskaffande av uppgifter rörande annan främmande makts militära eller andra förhållanden begränsas på samma sätt som beträffande spioneri, nämligen till fall där gärningsmannen handlat med direkt uppsåt att gå främmande makt tillhanda. Gärningsbeskrivningen för den del av brottet som avser anskaffande av uppgifter om annans personliga förhållanden behålls oförändrad. För att vidga förutsättningarna för en fri samhällsdebatt upphävs bestämmelsen om ryktesspridning till fara för rikets säkerhet (19 kap. 8 §) i fredstid men bibehålls för tid då landet är i krig eller då beredskapstillstånd råder. Vidare mönstras bestämmelserna om samhällsfarlig ryktesspridning (16 kap. 6 §), beljugande av myndighet (17 kap. 6 §) och tagande av utländskt understöd (19 kap. 13 §) ut ur lagstiftningen.

Motsvarande ändringar i tryckfrihetsförordningen föreslogs vid samma riksmöte (prop. 1975/76:204).

Med anledning av propositionen väcktes tre motioner (1975/76:2445, 2476 och 2477). Justitieutskottet inhämtade lagrådets yttrande över propositionen och motionerna.

Under utskottsbehandlingen framkom olika meningar i flera frågor, vilket framgår av utskottets betänkande (JuU 1975/76:46). Med anledning av yrkanden i de väckta motionerna förordade utskottet bl.a. att viss ytterligare utredning borde företas.

Utskottets hemställan om ytterligare utredning avsåg bl.a. *spioneribrottet*. I denna del uttalade utskottet följande.

Under remissbehandlingen har rikspolisstyrelsen pekat på att det inte finns några bestämmelser om spioneri mot politiska och ekonomiska förhållanden av betydelse för rikets säkerhet och därvid hänvisat bl.a. till fallet Guillaume i

Förbundsrepubliken Tyskland. Styrelsen finner det synnerligen angeläget att spioneribrotten blir föremål för en djupgående översyn och modernisering med hänsyn till den ändring av målinriktningen mot sådana intressen som kan skönjas i nuvarande underrättelseverksamhet. Det är enligt styrelsens uppfattning uppenbart att bl.a. den politiska sektorn i svenskt samhällsliv är föremål för livlig uppmärksamhet och återkommande närmanden från främmande underrättelsetjänsters sida.

I samtliga de med anledning av propositionen väckta motionerna framställs önskemål om en sådan översyn som rikspolisstyrelsen förordat.

I propositionen uttalar departementschefen i anslutning till sin redovisning av rikspolisstyrelsens uttalande att gällande spioneribestämmelser enligt hans mening ger skydd för sådana ekonomiska och politiska förhållanden vilkas uppenbarande för främmande makt kan medföra men för rikets säkerhet.

Utskottet anser för sin del i likhet med rikspolisstyrelsen och motionärerna att det beträffande sådana spionageformer, som har politisk eller ekonomisk (inkl. industriell) inriktning men samtidigt faller utanför den nuvarande brottsbeskrivningen för spioneribrottet, erfordras sådana närmare överväganden som aktualiserats i lagstiftningsärendet. Det torde ankomma på regeringen att förordna om de närmare formerna för översynens bedrivande. Med hänsyn till den vikt som får tillmätas de aktuella frågorna bör dock tillses att översynen sker under parlamentarisk medverkan.

Förslaget om en avkriminalisering av de s.k. *ryktesspridningsbrotten* i 16 kap. 6 §, 17 kap. 6 § och 19 kap. 8 § BrB hade också kritiserats motionsvägen. Med anledning härav gjorde utskottet följande uttalande.

Sådana förfaranden som f.n. kriminaliseras i 16 kap. 6 §, 17 kap. 6 § och 19 kap. 8 § innefattar moment, som kan innebära betydande risker för rikets säkerhet, och otvivelaktigt kan, som departementschefen uttalar, spridande av lögnaktiga påståenden bland allmänheten eller till främmande makt under vissa omständigheter utgöra en samhällsfara. De gärningar som här avses har av naturliga skäl mindre aktualitet under politiskt lugna förhållanden. Bestämmelser om straff för sådana gärningar kan ändå vara av värde, särskilt i tider som kännetecknas av politisk oro utan att därför krig eller beredskapstillstånd behöver råda. Med hänsyn till att i lagstiftningsärendet yppats starka meningsmotsättningar i frågan om i vilken utsträckning nu aktuella förfaranden bör vara kriminaliserade är det enligt utskottets mening motiverat att detta spörsmål blir föremål för förnyade överväganden. Dessa bör framför allt syfta till att skapa klarhet om huruvida hänsynen till rikets säkerhet motiverar en kriminalisering och hur bestämmelser i nu aktuella hänseenden till skydd för rikets säkerhet bör utformas. Övervägandena bör enligt utskottets mening lämpligen kunna äga rum i samband med den i det föregående förordade utredningen.

Slutligen hade i samtliga motioner riktats kritik mot förslaget att upphäva bestämmelsen om *tagande av utländskt understöd*. I denna del uttalade utskottet att man inte blivit övertygad om bärkraften av de i propositionen redovisade motiven för en avkriminalisering. Utskottet hade i detta sammanhang särskilt fäst sig vid att den föreslagna avkriminaliseringen av ryktesspridning och beljugande av myndighet tillsammans med upphävandet av bestämmelsen om tagande av utländskt understöd skulle straffrättsligt sett lämna fältet fritt för en främmande makt att finansiera en kampanj för spridning av falska uppgifter i syfte att undergräva förtroendet för de högsta statsorganen. I fråga om brottet tagande av utländskt understöd

menade utskottet under hänvisning till vad lagrådet hade anfört på denna punkt att det var uppenbart att främmande makt i regel har klart för sig betydelsen från opinionsbildningssynpunkt av att understödet och dess ursprung inte kommer till den svenska allmänhetens kännedom. Lika uppenbart var det att möjligheterna att förvärva medarbetare inom Sverige för ändamål som här avses skulle ökas väsentligt, om sådant medarbetarskap blev straffritt. Det skulle också bli betydligt lättare att hemlighålla utländskt understöd, om det inte längre blev en uppgift för polis- och åklagarmyndigheterna att söka beivra ifrågavarande gärningar. Utskottet framhöll i sammanhanget särskilt den preventiva funktionen av straffbudet.

Vidare konstaterade utskottet att det inte var särskilt tilltalande att regeringar eller partier i andra länder skulle kunna förse svenska partier eller opinionsrörelser med pengar i sådant syfte som avses i 19 kap. 13 §. En bestämmelse till skydd mot bl.a. sådana förfaranden borde därför enligt utskottets mening även framgent upptas i BrB. Emellertid har det gällande stadgandet en alltför vidsträckt avfattning. I syfte att ge paragrafen en striktare avgränsning borde stadgandet bli föremål för förnyade övervägan-den. Dessa borde enligt utskottets mening lämpligen kunna äga rum i samband med den utredning rörande spioneribrottet, som utskottet förordat. I avvaktan på resultatet av översynen borde bestämmelsen enligt utskottets mening kvarstå i sin nuvarande lydelse. I enlighet med vad lagrådet förordat borde härvid de inte önskvärda effekterna av stadgandets nuvarande avfattning förebyggas genom att åtal för tagande av utländskt understöd skulle förutsätta förordnande av regeringen.

Justitieutskottets nu angivna uttalanden om behovet av ytterligare översyn av spioneribrottet och frågan om lagstiftning mot falsk ryktesspridning godtogs av riksdagen (rskr 1975/76:393). I fråga om tagande av utländskt understöd biföll riksdagen efter lottning i stället en reservation som innebär att bestämmelsen i enlighet med propositionsförslaget skall upphöra att gälla den 1 januari 1978. Riksdagen antog vidare de föreslagna ändringarna i tryckfrihetsförordningen (KU 1975/76:54, rskr 394, KU 1976/77:1, rskr 2).

Med anledning av riksdagens beslut bör en kommitté nu tillkallas för att företa den utredning som riksdagen har hemställt om. Utredningsarbetet bör omfatta de frågor som har angetts i justitieutskottets av riksdagen i dessa delar godtagna betänkande. Med hänsyn till de meningsskiljaktigheter som rådde vid riksdagsbehandlingen i fråga om slopandet av bestämmelsen om tagande av utländskt understöd och till det samband som föreligger mellan den verksamhet som bestämmelsen avser att förhindra och ryktesspridningsbrotten finner jag det naturligt att kommittén i sitt arbete även tar upp till behandling frågan om behovet av lagstiftning mot propaganda som finansieras från utlandet och som kan medföra fara för den fria meningsbildningen i landet. Utskottets synpunkter på bestämmelsen om tagande av utländskt understöd bör härvid tjäna som ledning.

Jag vill slutligen erinra om att de lagstiftningsåtgärder som kommittén kan komma att föreslå inte enbart avser brottsbalken utan också berör tryckfrihetsförordningen. Jag avser att i annat sammanhang hemställa om regeringens bemyndigande att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att utreda frågan om en ny yttrandefrihetsgrundlag. Samråd med en sådan kommitté bör komma till stånd.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppdrag att utreda

frågan om vissa straffbestämmelser till skydd för rikets säkerhet,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om annat ej föreskrives,

att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

4. Tilläggsdirektiv till utredningen (Ju 1976:04) för översyn av lagstiftningen om förmögenhetsbrott

Dir 1977:6

Beslut vid regeringssammanträde 1977-01-27

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

Regeringen bemyndigade förra året dåvarande chefen för justitiedepartementet, statsrådet Geijer, att tillkalla tre sakkunniga för att se över lagstiftningen om förmögenhetsbrott.

I direktiven till kommittén anförs bl.a. att nuvarande regler om dessa brott till stora delar är ett resultat av straffrättskommitténs arbete på 1930-talet. Det konstateras vidare att den efterföljande sociala och ekonomiska utvecklingen har medfört ändrade levnadsbetingelser för de flesta människor. Denna utveckling i förening med en ökad medvetenhet om de kriminalpolitiska problemen måste enligt direktiven antas ha medfört vissa förändringar i den allmänna synen på förmögenhetsbrotten. Samtidigt har samhällslivets omdaning på olika områden lett till förändringar också beträffande arten och omfattningen av skilda förmögenhetsbrott.

I direktiven erinras vidare om att brottsförebyggande rådets styrelse anslutit sig till den uppfattning som redovisas i en rapport (BRÅ 1974:3) Kriminalpolitiskt utvecklingsarbete, som har lagts fram av en av rådet tillsatt arbetsgrupp för kriminalpolitiska frågor och enligt vilken det på kriminalpolitikens område bör vara en primär uppgift att se över lagstiftningen om förmögenhetsbrott.

Efter hänvisning till bl.a. vissa nyligen genomförda begränsade ändringar i brottsbalkens bestämmelser om grov stöld och rån (prop. 1975/76:42) anges det som en betydelsefull uppgift att vid en samlad översyn av lagstiftningen om förmögenhetsbrott sätta in de straffrättsliga åtgärderna mot dessa brott i ett vidare kriminalpolitiskt sammanhang. Med utgångspunkt i en jämförelse mellan straffvärdet hos förmögenhetsbrotten med det som gäller andra brottskategorier, särskilt de s.k. moderna brotten – bl.a. skatte- och valutabrott, trafikbrott och illegal narkotikahantering – men också brott av traditionell natur – t.ex. misshandel och andra brott mot person – står det enligt föredragandens mening klart att förmögenhetsbrotten i nuvarande

lagstiftning och rättstillämpning generellt sett tillmäts ett förhållandevis alltför högt straffvärde.

Vad gäller de allmänna riktlinjerna för kommitténs arbete anges till en början att översynen bör gå ut på att anpassa lagstiftningen på detta område till det moderna samhällets värderingar. Däri ingår att ompröva nuvarande straffvärdegränser och straffbarhetsgrader. En viktig uppgift anges vara att undersöka om det finns förutsättningar för en allmän sänkning av straffnivån för förmögenhetsbrotten för att i detta hänseende åstadkomma en bättre anpassning till annan brottslighet. Det framhålls också som angeläget att väsentligt minska utrymmet för vad som skall hänföras till grova och kvalificerade brott. I stället bör tillämpningsområdet för medelsvåra och ringa brott vidgas.

Direktiven innehåller i fortsättningen en närmare redogörelse till vägledning för kommittén såvitt gäller bl.a. frågorna om avgränsningen av grova brott, straffsatser samt behovet av ändringar av eller tillägg till brottsbalkens bestämmelser på grund av nya erfarenheter om avarter på det ekonomiska området. I anslutning till förstnämnda fråga hänvisar föredraganden bl.a. till en andra rapport, (BRÅ 1975:3) Förmögenhetsbrotten – Riktlinjer för en översyn, från brottsförebyggande rådets kriminalpolitiska arbetsgrupp. Denna rapport kan enligt föredraganden tjäna som en värdefull utgångspunkt för kommitténs arbete.

Jag kan för egen del i allt väsentligt ansluta mig till min företrädares uppfattning om behovet av en samlad översyn av förmögenhetsbrotten samt angående de frågor som därvid bör ägnas särskild uppmärksamhet. Som framgått vid riksdagens behandling av den tidigare nämnda propositionen angående ändringar i brottsbalkens bestämmelser om bl.a. grov stöld (JuU 1975/76:16) samt motionen 1975/76:1998, i vad den avsåg direktiven till förevarande kommitté, (JuU 1975/76:25 och prot. 1975/76:80 s. 110-121) råder det emellertid delade meningar om lämpligheten av en reform i enlighet med de närmare riktlinjer som min företrädare angivit. Mot bakgrund härav och med hänsyn till den vikt som skyddet för den enskildes integritet och egendom måste tillmätas anser jag att kommittén inte bör vara bunden av de metoder och lösningar som angivits i de ursprungliga direktiven. Kommittén bör sålunda mera allsidigt och förutsättningslöst kunna pröva de straffbarhetsgrunder och straffvärdegränser som bör gälla för förmögenhetsbrotten. Enligt min mening bör vidare kommittén utökas med ytterligare en ledamot.

Jag hemställer därför att regeringen utvidgar direktiven för kommitténs arbete i enlighet med vad jag nu har anfört och bemyndigar chefen för justitiedepartementet att tillkalla ytterligare en ledamot att ingå i kommittén.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

5. Förnyad översyn av sedlighetsbrotten

Dir 1977:7

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-03

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

År 1971 tillkallades en sakkunnig för att se över brottsbalkens (BrB:s) bestämmelser om sedlighetsbrott. För att biträda den sakkunnige tillkallades experter. Den sakkunnige, som antog namnet sexualbrottsutredningen, avlämnade i februari 1976 sitt betänkande (SOU 1976:9) Sexuella övergrepp. Betänkandet innehåller i korthet följande förslag till ändringar av BrB:s bestämmelser om sedlighetsbrott.

Bestämmelserna om våldtäkt, våldförande och frihetskränkande otukt genom olaga tvång ersätts av ett huvudstadgande om sexuellt tvång. Den straffbara gärningen anges vara att medelst olaga tvång förmå annan till sexuellt umgänge. Bestämmelsen delas upp i tre svårhetsgrader: ett normalbrott, en lindrigare form och en grov form av brottet. Straffskalan för normalbrottet föreslås omfatta fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Om brottet med hänsyn till den tvingades handlande före övergreppet eller eljest är att anse som mindre grovt omfattar straffskalan böter eller fängelse i högst ett år. Om brottet i stället är att anse som grovt, föreslås en straffskala från fängelse i lägst två år till högst tio år. Det grova brottet benämns våldtäkt. Beträffande brottet frihetskränkande otukt i övrigt föreslås en avkriminalisering av de fall där någon förmår annan vuxen person till sexuellt umgänge genom grovt missbruk av dennes beroende ställning. Straffskalan mildras. Brottet benämns sexuellt utnyttjande.

Åldersgränsen för brottet otukt med barn sänks enligt förslaget från 15 till 14 år. Straffskalan mildras att omfatta böter eller fängelse i högst två år och ringa fall undantas från det straffbara området. Brottet benämns sexuellt umgänge med barn. Någon särskild straffskala för grovt brott föreslås inte. De fall då tvång har förekommit skall bedömas som sexuellt tvång eller våldtäkt. Bestämmelsen om otukt med ungdom föreslås begränsad till fall då någon har sexuellt umgänge med eget barn, adoptivbarn, styvbarn eller annat barn som står under hans vård och som ej fyllt 18 år. Bestämmelsen kompletteras med en regel om straffrihet i ringa fall. Straffskalan mildras att omfatta böter eller fängelse i högst två år. Brottet benämns sexuellt umgänge med barn i beroende ställning. Åldersgränsen för otuktigt beteende som består i sexuell beröring av barn sänks från 15 till 10 år. Brottet benämns sexuellt ofredande. Den del av bestämmelsen om otuktigt beteende som avser blottande eller annan tukt- och sedlighetssårande handling föreslås upphävd.

Någon motsvarighet till de särskilda straffbestämmelserna för homosexuellt umgänge och incest upptas inte i förslaget. Straffansvaret för koppleri begränsas att gälla den som yrkesmässigt främjar eller otillbörligt utnyttjar att annan har tillfälliga sexuella förbindelser mot betalning. Straffskalan sänks avsevärt. Den särskilda regeln om förförelse av ungdom föreslås upphävd.

Beträffande de bestämmelser som gäller ålderspresumtion och försöksbrott föreslås ingen saklig ändring. De särskilda reglerna om målsägandeangivelse som förutsättning för åtal, vilka nu gäller våldtäkt, våldförande och frihetskränkande otukt, bibehålls i sak. Dessutom föreslås att även sexuellt umgänge med barn, sexuellt umgänge med barn i beroende ställning och sexuellt ofredande skall vara angivelsebrott.

Sexualbrottsutredningens betänkande har remissbehandlats. Betänkandet har fått ett blandat mottagande av remissinstanserna. En del instanser anför att utredningens förslag innebär en välbehövlig anpassning till den ändrade syn på sexuella frågor som har inträtt under senare tid. Andra hävdar att utredningens synsätt – i vissa frågor betraktat som alltför radikalt, i andra som föråldrat – saknar förankring hos allmänheten. Överlag godtas emellertid utredningens uppfattning att lagstiftningen mot sexualbrott i större utsträckning än nu bör inriktas på övergreppssituationer. Likaså godtas inriktningen på att straffskalorna mildras och terminologin moderniseras.

Kritik mot sexualbrottsutredningens förslag har även framförts vid en uppvaktning i justitiedepartementet samt genom upprop, namnlistor och andra opinionsyttringar.

Starka invändningar mot utredningens förslag har framför allt förekommit i fråga om de delar som rör sexuellt tvång och koppleri.

Vad först gäller sexuellt tvång har en så gott som enhällig remissopinion tagit avstånd från utredningens förslag att som exempel på omständigheter vid sexuella övergrepp som skall föranleda att gärningen hänförs till den lindrigaste brottstypen ange offrets handlande före övergreppet. Man anför att det självfallet är gärningsmannens beteende som är det väsentliga vid en bedömning av brottets svårhetsgrad. Vid brottsrubricering och straffmätning måste avgörande betydelse fästas vid vilken art och grad av tvång som gärningsmannen har använt, vilken form av sexuellt umgänge som han har framtvingat och i vilken grad han har kränkt offrets integritet. Endast i undantagsfall kan det vara rimligt att även beakta den tvingades beteende. Det anses inte motiverat att särskilt framhålla sådana fall i lagtexten. Vidare avstyrker en hel del instanser att böter införs i straffskalan för sexuellt tvång. Några instanser tar helt avstånd från förslaget beträffande sexuellt tvång med hänvisning främst till det bristfälliga underlag som utredningen bygger på. Våldtäkternas antal, offrens situation m.m. behöver klarläggas ytterligare innan en lagändring kan genomföras.

När det gäller koppleri avstyrks förslaget av så gott som samtliga remissinstanser. Som motiv anförs främst att en kartläggning av prostitutionens orsaker, omfattning och karaktär måste företas innan väsentliga begränsningar av det straffbara området och en sänkning av strafflatituden kan övervägas.

Också förslaget att sänka åldersgränserna för sexuellt umgänge med barn och sexuell beröring av barn kritiseras, även om remissutfallet här är mera splittrat.

Övriga förslag till ändrad lagstiftning godtas av flertalet remissinstanser.

Efter att ha tagit del av den remisskritik och andra opinionsyttringar som har riktats mot väsentliga delar av sexualbrottsutredningens förslag har jag funnit att förslaget i förevarande skick inte bör läggas till grund för någon lagändring. BrB:s bestämmelser om sedlighetsbrott bör därför ses över på nytt. Översynen bör avse 6 kap. BrB i dess helhet.

Uppgiften att på nytt se över BrB:s bestämmelser om sedlighetsbrott bör anförtros en kommitté med parlamentarisk förankring. Sexualbrottsutredningens betänkande och däröver inkomna remissyttranden bör ligga till grund för kommitténs arbete. Jag kan därför begränsa mig till att utveckla några synpunkter som särskilt bör beaktas.

I gällande rätt gör man skillnad mellan våldtäkt och våldförande med hänsyn till bl.a. kvinnans förhållande till mannen. I rättspraxis har därigenom kvinnans handlande före övergreppet kommit att tillmätas för stor betydelse.

I många domstolsavgöranden betonas sålunda kvinnans ansvar för händelseutvecklingen på ett sätt som med rätta uppfattas som stötande från kvinnosynpunkt. Kommitténs överväganden bör inriktas på att få en ändrad ordning till stånd.

En person som har utsatts för sexualbrott upplever utan tvekan den utredning som följer efter en polisanmälan som ytterligt påfrestande. Situationen är känslig och förhörsmetodiken måste anpassas därefter. De gällande reglerna om förhör under förundersökning i brottmål som finns upptagna i förundersökningskungörelsen (1947:948) är inte avpassade för sådana situationer som här avses. Mot bakgrund av vad nyss sagts bör kommittén undersöka förutsättningarna för att genom särskilda regler eller anvisningar underlätta situationen under förundersökningen för den som utsatts för sexualbrott. I sammanhanget bör bl.a. utredningspersonalens behov av utbildning i psykologiskt upplagd förhörsmetodik uppmärksammas.

Den som har utsatts för ett sexuellt övergrepp lämnas f.n. efter eventuell läkarundersökning i anslutning till polisutredningen att helt på eget initiativ söka hjälp för de psykiska problem som övergreppet kan medföra. Detta framstår som en allvarlig brist. I likhet med sexualbrottsutredningen finner jag det angeläget att samhället ser till att vederbörande omgående kan komma i kontakt med kurator, psykolog, läkare eller annan för ändamålet utbildad person. Kommittén bör överväga hur fasta och ändamålsenliga rutiner kan åstadkommas så att ett offer för sexualbrott kan få omedelbar hjälp. Den hjälp som erbjuds bör inte vara avsedd som en isolerad företeelse i samband med själva övergreppet eller då polisanmälan sker utan bör fortlöpande stå till förfogande under förundersökning och rättegång. Möjligheten att för sådan hjälpverksamhet utnyttja de samhällsorgan som redan finns och som är avsedda för bl.a. rådgivning bör undersökas.

En fråga som bör analyseras ytterligare är det nuvarande kravet på målsägandeangivelse som förutsättning för åtal för vissa brott i 6 kap. Enligt gällande rätt får åklagare väcka åtal för våldtäkt eller våldförande eller försök till sådant brott eller för frihetskränkande otukt endast om målsäganden anger brottet till åtal eller åtal anses påkallat från allmän synpunkt. Angivelsen skall ha skett inom sex månader från brottet. Angivelsereglerna bygger på uppfattningen att en rättegång i många fall innebär ett svårt lidande för brottsoffret – i regel en kvinna – och att hennes önskan att slippa en rättegång normalt skall respekteras. Sexmånadersfristen för kvinnans möjlighet att få till stånd en rättegång har däremot ett annat ändamål, främst att hindra att brottsanmälan utnyttjas i hämnd- eller utpressningssyfte. Regeln gör att kvinnan inte kan hålla frågan om åtal öppen under längre tid och innebär därigenom en fördel för gärningsmannen, en fördel som inte gäller gärningsmän vid annan brottslighet. Som socialstyrelsen har framhållit i sitt remissvar över sexualbrottsutredningens betänkande kan regeln om att återtagande av anmälan utesluter åtal föranleda att offret utsätts för påtryckningar, inte bara från den misstänkte utan också från andra i offrets omgivning som vill undvika publicitet kring en rättegång. Vidare kan angivelsereglerna medföra konkurrensproblem i förhållande till andra straffbestämmelser inom och utom 6 kap. som ligger under allmänt åtal. Teoretiskt är det möjligt för en åklagare att – i stället för att åtala för våldtäkt efter angivelse – väcka åtal för olaga tvång eller misshandel, som inte förutsätter angivelse. Samma konkurrensproblem kan uppstå, om angivelse inte har skett inom sex månader från brottet. Kommittén bör överväga om det är

motiverat att bibehålla särskilda angivelseregler för sexualbrott.

Kommittén bör bedriva sitt arbete skyndsamt. I utredningsarbetet ingår bl.a. att pröva om nuvarande bestämmelser om koppleri och förförelse av ungdom har en ändamålsenlig utformning. För att avgöra denna fråga är det angeläget att ha närmare kännedom om prostitutionens orsaker, omfattning och former. Chefen för socialdepartementet kommer senare i dag att begära bemyndigande att tillkalla en särskild utredare för att bl.a. kartlägga prostitutionen i vårt land. Den kommitté jag nu förordar bör noga följa det arbete som utförs av utredningen om prostitutionen. Med hänsyn till att kommitténs arbete således till vissa delar är beroende av kartläggningen av prostitutionen bör kommittén överväga möjligheten att lägga fram delförslag beträffande övriga frågor som omfattas av utredningsuppdraget. Under sitt arbete bör kommittén slutligen beakta rättsläget och utvecklingen på motsvarande område inom övriga nordiska länder.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en kommitté med sex ledamöter med uppdrag att se över lagstiftningen om sedlighetsbrott,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om annat ej föreskrives,

att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

6. Tilläggsdirektiv till konkurslagskommittén (Ju 1971:06)

Dir 1977:09

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-03

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

Konkurslagskommittén, som tillkallades år 1971, har till uppgift att göra en allmän översyn av konkursförfarandet. Enligt direktiven skall översynen syfta till att åstadkomma ett enklare och mera flexibelt konkursförfarande och därigenom ge möjlighet till en snabbare och mindre kostnadskrävande avveckling av konkursbo utan att rimliga garantier för rättsäkerhet och objektivitet åsidosätts. Översynen bör inriktas på de frågor där det finns ett påtagligt reformbehov. Någon fullständig genomgång av konkursrättsliga frågor är sålunda inte avsedd. I direktiven betonas vikten av att förvaltaruppdragen i konkurs anförtros åt kvalificerade personer med tillräckliga resurser för verksamheten. Förvaltningen bör vara underkastad viss kontroll men denna bör kunna i huvudsak inriktas på en fortlöpande revision av förvaltningen på grundval av en regelbunden granskning av verksamheten. Enligt direktiven finns det skäl att förutsättningslöst pröva huruvida

kontrollen över förvaltningen bör ligga hos domstol eller om den lämpligen bör anförtros annat organ. Som alternativa möjligheter i fråga om lämpligt kontrollorgan nämns kronofogdemyndigheterna och domstolsverket. Särskild uppmärksamhet skall enligt direktiven ägnas åt förfarandet i de mindre konkurserna.

I delbetänkandet (SOU 1974:6) Förenklad konkurs m.m. har kommittén föreslagit en ny ordning för handläggning av mindre konkurser. Förfarandet är avsett att ersätta det nuvarande systemet med s.k. fattigkonkurs. Det skall dessutom tillämpas i en del andra fall där en enklare ordning anses lämplig. I förenklad konkurs skall enligt förslaget i regel finnas en förvaltare. Till detta uppdrag bör i allmänhet utses advokat eller annan juridiskt utbildad person. En av kommitténs ledamöter har emellertid i en reservation föreslagit kronofogdemyndigheterna som förvaltningsorgan. Också frågan om konkursförvaltares kvalifikationer och utseende av förvaltare i ordinär konkurs behandlades i betänkandet.

Efter remissbehandling av betänkandet lade den tidigare regeringen på våren 1976 fram proposition 1975/76:210 om ändring i konkurslagen (1921:225). Förslaget i propositionen bygger i huvudsak på betänkandet. I två viktiga hänseenden avviker det dock från detta. För att underlätta för konkursdomaren att fatta beslut om hur konkursen skall handläggas öppnas möjlighet för denne att uppdra åt kronofogdemyndighet att inom viss kortare tid, i regel en vecka, komma in med ytterligare utredning i frågan om handläggningsformen. Vidare föreslås att till förvaltare i mindre konkurser som regel skall utses kronofogdemyndighet. Endast om det av särskild anledning är olämpligt att kronofogdemyndigheten handhar förvaltningen skall annan utses. Som ett av flera skäl för den föreslagna lösningen anges i propositionen att man får bättre möjlighet än nu att beakta allmänt samhällsekonomiska intressen i konkurs.

I sitt betänkande med anledning av propositionen har lagutskottet (LU 1976/77:11) anfört bl.a. att utskottet från företrädare för kommittén inhämtat att denna f.n. behandlar frågor om förvaltning och tillsyn i ordinära konkurser. Företrädarna för kommittén har upplyst att den avser att föreslå att institutet rättens ombudsman avskaffas och att tillsynsfunktionerna i konkurs förs över till kronofogdemyndigheterna. Konkursdomarens tillsynsfunktioner avses bli avskaffade. De planerade reglerna skall i tillämpliga delar gälla även mindre konkurser. Detta innebär bl.a. att kronofogdemyndighet skall ha tillsyn över förvaltningen i sådan konkurs, om annan än kronofogdemyndighet är förvaltare. Utskottet har vidare inhämtat att kommittén ämnar föreslå att ett allmänt ombud skall kunna utses för att tillvarata arbetsmarknads- och regionalpolitiska aspekter i företagskonkurs. Kommittén har uppgett att den beräknar att senast under våren 1977 kunna lägga fram förslag i dessa frågor.

Lagutskottet anser det tveksamt om kronofogdemyndighet som regel bör förordnas till förvaltare i mindre konkurser. Ett genomförande av förslaget i propositionen och av kommitténs tillämnade förslag skulle nämligen innebära att kronofogdemyndighet skulle i vissa konkurser vara förvaltare och i andra tillsynsorgan. Enligt utskottets mening måste en sådan ordning anses mindre tillfredsställande. Detta gäller särskilt i sådana fall då kronofogdemyndighet från början förordnats till förvaltare men annan sedermera utsetts att i myndighetens ställe vara förvaltare. Även från andra principiella utgångspunkter framstår det enligt utskottets mening som mindre lämpligt att kronofogdemyndighet skall handha konkursförvaltning.

Enligt utskottet finns det i detta sammanhang även andra omständigheter som bör beaktas. Sålunda framstår det som önskvärt att förfarandereglerna beträffande mindre och ordinära konkurser blir så enhetliga som möjligt. En annan omständighet är att det i propositionen uttalade behovet av ökade möjligheter till samhällelig insyn i konkursförvaltningen och av ett hänsynstagande till arbetsmarknads- och regionalpolitiska intressen enligt utskottets uppfattning kan tillgodoses likaväl inom ramen för ett sådant system som kommittén avser att föreslå som genom den i propositionen föreslagna ordningen.

De anförda skälen talar enligt utskottets mening starkt för att frågorna om förvaltnings- och tillsynsorgan i såväl mindre som ordinära konkurser bör tas upp och lösas i ett sammanhang. Utskottet har därför hemställt att riksdagen skall avslå propositionen.

Riksdagen har den 14 december 1976 beslutat bifalla utskottets hemställan (rskr 1976/77:63).

Med anledning av riksdagens beslut förordar jag att konkurslagskommittén ytterligare prövar frågan om förvaltningen i mindre konkurser med beaktande av vad utskottet har anfört i sitt av riksdagen godkända betänkande. Prövningen bör samordnas med kommitténs fortsatta arbete på ett förslag till reviderade regler om förvaltning och tillsyn i ordinära konkurser. Till ledning för det vidare arbetet vill jag anföra följande.

Den övergripande behandling av frågorna om förvaltning och tillsyn i konkurs som riksdagen har förutsatt bör i första hand avse kronofogdemyndigheternas roll i konkursförfarandet. Härvid bör beaktas att den framtida organisationen av exekutionsväsendet f.n. undersöks av kronofogdemyndighetsutredningen (Kn 1974:03). Utredningen beräknas redovisa resultatet av sina överväganden till sommaren 1977. Konkurslagskommittén bör hålla kontakt med denna utredning.

De bärande principerna i propositionens förslag till en ny och enklare handläggningsform för mindre konkurser har bortsett från förvaltarfrågan i stort sett lämnats utan erinran under riksdagsbehandlingen. Jag delar riksdagens mening att det från skilda utgångspunkter föreligger betänkligheter mot att kronofogdemyndigheterna skall handha konkursförvaltningen. Kommittén bör alltså utgå från att förvaltningen i princip skall ankomma på advokat eller motsvarande. Ett ändrat synsätt i fråga om valet av förvaltningsorgan i de mindre konkurserna ger emellertid anledning att se över också vissa andra sakliga lösningar som propositionen innehåller. Jag vill särskilt peka på följande frågor.

Förutsättningarna för att den enklare handläggningsformen skall få användas har i propositionen utformats mot bakgrund av att kronofogdemyndighet skall vara förvaltare i flertalet mindre konkurser. Om man väljer att låta förvaltnings- och tillsynsfrågorna få en i princip likartad lösning för alla konkurser, kommer spörsmålet om lämpligt tillämpningsområde för det enklare konkursförfarandet i ett nytt läge beträffande sådana konkurser där det med hänsyn till tillgångarnas storlek finns utrymme för ett val mellan stor eller liten konkurs. Kommittén bör undersöka om förutsättningarna för att det enklare förfarandet skall få användas bör revideras med tanke härpå.

Det särskilda utredningsförfarande genom kronofogdemyndighet, som enligt propositionsförslaget i tveksamma fall skall föregå konkursdomarens val av handläggningsform, bygger på att kronofogdemyndighet i flertalet fall också skall bli förvaltare i konkursen. Om regelmässigt annan än kronofogdemyndighet skall vara förvaltare, försvinner flera av fördelarna med ett

sådant utredningsförfarande. Onödigt dubbelarbete kan bli följden och brådskande förvaltningsåtgärder i vissa fall fördröjas. Kommittén bör därför undersöka även andra möjligheter att ge konkursdomaren ett tillfredsställande underlag för valet av handläggningsform i tveksamma fall.

Förslaget i propositionen upptar ingen möjlighet till övergång från liten till stor konkurs. Detta hänger samman med att man genom det nyss berörda utredningsförfarandet har sökt skapa garantier för ett gott beslutsunderlag för valet av handläggningsform. Kommittén bör med hänsyn till det nya läget överväga om möjlighet bör finnas till övergång mellan handläggningsformerna.

Vad gäller konkurskostnadernas bestämmande förutsätts i propositionen att i flertalet mindre konkurser någon form av taxesystem skall kunna tillämpas. Jag vill betona angelägenheten av att konkurskostnaderna såvitt möjligt hålls nere, framför allt när det gäller mindre konkursbon. Kommittén bör utreda i vilken omfattning en taxesättning av bl.a. förvaltararvode är möjlig vid en ny lösning av förvaltarfrågan i mindre konkurser.

Det är angeläget att det nuvarande, bristfälliga systemet med fattigkonkurs snarast avlöses av en mer effektiv ordning. Den av riksdagen önskade överarbetningen av förslaget om handläggning av mindre konkurser bör därför ske skyndsamt. Ett förslag till gemensam lösning av förvaltnings- och tillsynsfrågorna i såväl stora som små konkurser och därmed sammanhängande frågor bör läggas fram i det av kommittén planerade delbetänkandet.

Under den fortsatta översynen av konkurslagstiftningen bör uppmärksammas att det under senare år har gett sig till känna ett behov av att motverka missbruk av konkursinstitutet från gäldenärers sida genom upprepade konkurser. Saken har tagits upp bl.a. av riksdagens näringsutskott (NU 1975/76:54 s. 48). Förekomsten av upprepade konkurser har vidare påvisats i t.ex. rapporten Företagskonkurser (statens industriverks utredningar SIND 1975:2) och i rapporten Etableringar och konkurser i byggnadsindustrin (SIND 1976:2). Vad som främst kommer i blickfältet är en utvidgning av det i 199 a § konkurslagen upptagna förbudet för gäldenären att under konkursen driva bokföringspliktig rörelse. En tänkbar lösning är att meddela sådant förbud också för viss tid efter konkursens upphörande (s.k. konkurskarantän). Också andra alternativ är emellertid möjliga. Fördjupade undersökningar i fråga om de upprepade konkurserna är nödvändiga för att man skall kunna ta ställning till vilka åtgärder som krävs. Kommittén bör närmare överväga hur man från konkursrättsliga utgångspunkter kan stävja missbruk av konkursinstitutet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen utvidgar konkurslagskommitténs uppdrag i enlighet med vad jag nu har förordat.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

7. Översyn av rättegångsförfarandet vid allmän domstol

Dir1977:10

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-03

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

Rättegången vid de allmänna domstolarna, dvs. tingsrätterna, hovrätterna och högsta domstolen, regleras sedan år 1948 av den rättegångsbalk (RB) som statsmakterna antog sex år tidigare. Reformen markerade slutpunkten i ett långvarigt och grundligt utredningsarbete på området. När RB och dess följdlagstiftning trädde i kraft, var det resultatet av bortåt fyra årtiondens överväganden som fördes ut i praktisk tillämpning.

Ett viktigt syfte med RB var att undanröja de olägenheter som var förenade med den äldre rättegångsordningen. Denna härrörde ytterst från 1734 års lag och hade efter hand lett till att rättegången blev långsam och omständlig. Kritiken gällde inte minst avsaknaden av regler om sådan förberedelse av målen att de kunde avgöras på grundval av en koncentrerad förhandling vid ett enda rättegångstillfälle. Detta hängde i sin tur nära samman med de nackdelar som hade visat sig följa av det allmänt tillämpade uppskovsväsendet. Det s.k. muntligt-protokollariska systemet ansågs även i övrigt behäftat med brister i olika hänseenden.

Mot denna ordning har RB ställt ett förfarande som skall på en gång ge betryggande säkerhet för materiellt riktiga avgöranden samt tillgodose kraven på snabbhet och billighet i rättskipningen. De bärande grundtankarna i det nya förfarandet innefattas främst i rättegångens muntlighet, koncentration och omedelbarhet. Innebörden härav brukar sammanfattas på följande sätt. Processmaterialet skall läggas fram för domstolen i muntlig form vid den förhandling som ligger till grund för domen. Målets avgörande skall omedelbart bygga på detta material. Detta görs möjligt genom att förhandlingen slutförs vid ett enda rättegångstillfälle eller vid rättegångstillfällen som ligger varandra så nära i tiden att domstolens uppfattning om vad som har förekommit är ogrumlad. I fråga om bevisningen bygger RB på att fri bevisprövning tillämpas. Detta innebär att någon begränsning inte ställs upp i fråga om de kunskapskällor som får användas för sakens utredning och att domstolen vid värderingen av den föreliggande bevisningen inte är bunden av legala regler. Mellan denna princip och de nyss antydda grundsatserna för förhandlingen råder ett intimt samband. Den fria bevisprövningen bygger i betydande mån på ett koncentrerat och muntligt förfarande.

Enighet råder om att det nya rättegångsförfarandet på de flesta punkter är överlägset den äldre ordningen. Klart är också att RB ger starka garantier för att domstolarnas avgöranden bygger på ett säkert underlag. Det kan därför sägas att med RB skapats ett förfarande som är ägnat att också i fortsättningen bilda grundvalen för hur rättskipningen skall gå till vid våra allmänna domstolar.

Förfarandet enligt RB har emellertid visat sig vara förenat också med en del olägenheter. Redan tidigt stod det klart att den nya processordningen ofta leder till höga rättegångskostnader. Detta har framstått som en nackdel inte minst i tvistemål som rör mindre värden. Från processekonomisk synpunkt har också i övrigt riktats den anmärkningen mot RB att förfarandet lämpar sig mindre väl för enkla och förhållandevis okontroversiella mål. Kritiken på denna punkt har ibland formulerats så att RB inte ger tillräckligt utrymme för

att anpassa förfarandet till vad det enskilda målet kräver. En annan olägenhet är att också den nya rättegångsordningen leder till att rättegången drar ut på tiden.

Orsakerna till att det i RB reglerade förfarandet inte i alla delar framstår som idealiskt är naturligen flera. Till en början vill jag peka på att antalet mål blivit mycket större än vad balkens upphovsmän räknade med. Ökningen har varit särskilt påfallande på brottsmålssidan. I takt med det ökade antalet polisanmälda brott, varav den stora mängden utgörs av brott för vilka annan påföljd än böter inte är aktuell, har lagföringen i stor utsträckning flyttats över från domstolarna till åklagare och polis. År 1974 godkändes sålunda drygt 200.000 strafföreläggande. Antalet godkända förelägganden om ordningsbot låg på samma nivå. Vid sidan härav har systemet med parkeringsbot inneburit att lagföringen av parkeringsöverträdelser skett i förenklad ordning och endast till en mindre del har belastat domstolarna (år 1974 inbetalades parkeringsbot i omkring 607.000 fall). Systemet med parkeringsbot har numera ersatts av en ordning med felparkeringsavgift. Även på andra områden pågår en utveckling som innebär att bötespåföljd ersätts med avgifter. Trots olika reformer är antalet brottmål alltjämt mycket stort. Detta innebär i sig en större belastning än bara antalet mål utvisar. De mål som förs till domstolarna är efter de reformer som har nämnts här genomsnittligt sett av svårare natur.

Till vad som har sagts nu kommer att vi fått nya typer av både brottmål och tvistemål som kräver delvis andra former för handläggningen än vad som förutsattes vid RB:s tillkomst. En kategori av mål som redan under 1950-talet visade en tendens att öka är de vidlyftiga mål där huvudförhandlingen tar veckor, kanske månader i anspråk. I sådana fall har särskilt RB:s krav på omedelbarhet och koncentration i handläggningen kommit att framstå som delvis orealistiska. En annan grupp av mål åskådliggör svårigheten att inom RB:s ram anpassa förfarandet till det enskilda målet. Jag syftar på sådana tvistemål om mindre värden där regleringen av förfarandet kan ge upphov till en onödigt kostsam och omständlig procedur, som inte står i rimlig proportion till vad som står på spel för de inblandade parterna. Genom tillkomsten av lagen (1974:8) om rättegången i tvistemål om mindre värden har läget härvidlag visserligen förbättrats. Åtskilliga problem kvarstår dock. I sammanhanget bör också nämnas att det på tvistemålssidan har visat sig en tendens att förlägga lösningen av konflikterna mellan två tvistande parter till andra organ än de allmänna domstolarna. Bl.a. kan erinras om den praktiskt viktiga roll som den år 1968 försöksvis inrättade allmänna reklamationsnämnden har kommit att spela i fråga om tvister mellan konsument och näringsidkare.

I debatten brukar ibland göras gällande att en del av de påtalade olägenheterna skulle kunna bemästras redan om de möjligheter som RB erbjuder utnyttjades fullt ut av domstolar och parter. Jag vill inte utesluta att vissa förbättringar skulle kunna nås genom ökad information om möjligheterna att i större utsträckning anpassa handläggningen till vad det enskilda målet kräver. Om någon mer avsevärd ändring i nuvarande rättstillämpning skall uppnås lär man dock inte kunna nöja sig med enbart sådana åtgärder. Erfarenheten talar entydigt för att därutöver själva lagstiftningen måste ändras i de hänseenden där ett mera påtagligt reformbehov har gjort sig gällande.

Också andra omständigheter än dem jag har angett nu har föranlett önskemål om översyn av RB:s regler. I och med att samhället har blivit alltmer komplicerat har större krav än tidigare kommit att ställas på

domstolarna. Vidare har det blivit svårare än förr att förmå den enskilde medborgaren att inställa sig vid domstol. Detta har i förening med kraven på muntlighet och omedelbarhet i förfarandet lett till besvärande arbetsbalanser och sämre effektivitet i rättskipningen. Olägenheterna med de långa handläggningstider som uppkommer härigenom ger sig särskilt till känna på brottsmålssidan.

Det ter sig alltså naturligt att önskemål om en reformering av rättegången enligt RB kommit att framföras från skilda utgångspunkter. Riksdagen har bl.a. i samband med prövningen av förslaget till lag om rättegången i tvistemål om mindre värden erinrat om att en allmän översyn av rättegångsförfarandet behövs (JuU 1973:36 s. 12). Vid remissbehandlingen av brottmålsutredningens betänkande (SOU 1974:27) Mindre brott har också flera remissinstanser uttalat sig för en sådan översyn (se prop. 1975/76:148 s. 129). Även i andra sammanhang har tanken på en översyn av RB tagits upp. Här bör slutligen framhållas att vi på förvaltningsprocessens område numera har fått en modern reglering av förfarandet genom 1971 års förvaltningsrättsreform. Det är visserligen naturligt att formerna för proceduren i flera hänseenden måste regleras olika för förvaltningsdomstolarna och de allmänna domstolarna. En strävan bör emellertid vara att söka närma förfarandena till varandra där så är möjligt. En revision av RB:s reglering framstår därför som önskvärd också från denna synpunkt.

Mot den bakgrund som har tecknats här har inom justitiedepartementet undersökts behovet och inriktningen av en översyn av rättegångsförfarandet. Resultatet av undersökningen har redovisats i promemorian (Ds Ju 1976:8) Översyn av rättegångsförfarandet vid allmän domstol. I promemorian lämnas en redogörelse för RB:s tillkomst och det fortsatta reformarbetet på området. Vidare diskuteras reformbehovet och hur en översyn av RB bör genomföras. Bl.a. pekas på ett antal punkter där mindre uppmjukningar av principerna om muntlighet, omedelbarhet och koncentration synes kunna motverka att processen blir omständligare än nödvändigt utan att viktiga rättssäkerhetsintressen äventyras. Detta gäller inte bara reglerna om underrättsförfarandet (42-46 kap. RB) utan också exempelvis bestämmelserna om åberopande av skriftliga vittnesutsagor (35 kap. 14 §). Även konsekvenserna för överrättsprocessen uppmärksammas. Härutöver berörs också rättegångskostnaderna och deras fördelning mellan parterna.

Promemorian har sänts ut till företrädare för myndigheter som berörs samt till organisationer och universitetens juridiska fakulteter m.fl. Från olika håll har härvid inkommit skriftliga synpunkter på promemorians innehåll. Sålunda har Sveriges domareförbund gett till känna sin preliminära uppfattning om en översyn av rättegångsförfarandet vid allmän underrätt. Vidare har bl.a. Svenska handelskammarförbundet inkommit med en skrivelse i ärendet. Justitiedepartementet har också den 9-10 juni 1976 anordnat en hearing i ämnet med ett 70-tal företrädare för domstolar, andra myndigheter och berörda organisationer. Vid hearingen uttalades från de flesta håll sympati för en översyn av RB. Delade meningar kom dock till synes i fråga om hur pass omfattande denna borde vara. Många värdefulla synpunkter fördes fram bl.a. i fråga om möjligheterna att göra förfarandet mer flexibelt än f.n. utan att därmed äventyra de grundläggande principerna.

För egen del anser jag att tiden nu är inne för att göra en mera grundlig utredning av hur rättegångsförfarandet bör utformas för att det på bästa möjliga sätt skall fylla vår tids krav. En sådan utredning framstår som befogad av flera skäl. Det reformbehov som diskussionspromemorian visade på och

vars existens har bekräftats bl.a. vid hearingen rör till väsentlig del viktiga led i rättegångsordningen. Jag syftar här inte bara på sådana frågor som förfarandets uppdelning på förberedelse och huvudförhandling eller avvägningen mellan muntlig och skriftlig handläggning samt behovet av parts personliga inställelse utan också på sådana spörsmål som hur bevisningen bör anordnas och hur ansvaret för rättegångskostnaderna bör fördelas mellan parterna. Det kan knappast komma i fråga att i dessa hänseenden genomföra några mera betydelsefulla ändringar utan att saken görs till föremål för en allsidig undersökning av vilka följder ändringarna skulle få bl.a. för RB:s system i stort.

En utredning av det slag som har antytts här bör i första hand ta sikte på avsnitt där en revision kan bidra till att göra förfarandet mera flexibelt samt såvitt möjligt snabbare och billigare utan att befogade rättssäkerhetskrav sätts åt sidan. Någon fullständig översyn av RB:s regelsystem bör således inte göras. Det bör också beaktas att delar av straffprocessen redan är föremål för översyn. Nyligen har åtalsrättskommittén (Ju 1970:63) avlämnat sitt slutbetänkande (SOU 1976:47) Färre brottmål, vilket behandlar den allmänna frågan om underlåtande av åtal. Under år 1977 väntas förslag av utredningen (Ju 1974:17) angående översyn av häktningsbestämmelserna. Jag anser alltså att man också vid en mer samlad revision av rättegångsförfarandet bör följa de partiella reformernas väg.

Det är naturligt att en översyn av rättegångsförfarandet i främsta rummet inriktas på rättegången i underrätt. Den helt övervägande delen av målen stannar ju i första instans. Med hänsyn till det nära sambandet mellan denna del av RB och bestämmelserna om överrättsförfarandet måste emellertid också beaktas vilka konsekvenser ändringar i den förra delen får för rättegången i högre instans. Även i övrigt torde det vara befogat att se över denna procedur i olika enskildheter. Det gäller bl.a. förfarandet vid fullföljd till högre rätt. I sammanhanget anmäler sig också frågan om domstol bör ges en ökad befogenhet att själv rätta uppenbara fel som ger sig till känna i avgörande som meddelats av domstolen.

Jag föreslår mot denna bakgrund att en särskild kommitté tillkallas för att se över rättegångsförfarandet vid allmän domstol. Beträffande kommitténs uppdrag vill jag ytterligare framhålla följande.

Kommittén bör sträva efter en ordning som innebär att rättsväsendets resurser utnyttjas på bästa sätt. En principiell utgångspunkt för översynen bör naturligtvis samtidigt vara att rättssäkerhetens krav inte eftersätts. Det är emellertid angeläget att mål som för parterna är av särskild vikt eller som från allmän synpunkt är väsentliga inte fördröjs därför att resurserna binds av bagatellmål eller formalia som kan avvaras utan att väsentliga intressen träds för när.

Som jag redan har antytt har vi under 1970-talet fått en modern förfarandereglering på andra områden där tidigare sådan reglering antingen till stor del har saknats eller det har funnits enbart en äldre lagstiftning. Jag syftar främst på förvaltningsprocesslagen (1971:291) och lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister. Det är naturligt att likartade processuella spörsmål så långt möjligt regleras på ensartat sätt för alla typer av domstolar. Detta är av värde av hänsyn till den rättssökande allmänheten och dem som normalt företräder den. Det har betydelse även med tanke på den strävan efter cirkulation av personal mellan olika domstolar som har gjort sig gällande på senare år. Kommittén bör alltså tillgodogöra sig erfarenheterna från tillämpningen av denna nyare förfarandelagstiftning och undersöka i vad mån man

kan närma de olika förfarandetyperna till varandra. I sammanhanget bör beaktas att RB till följd av hänvisning i speciallagar i åtskilliga hänseenden är tillämplig också hos andra domstolar än de allmänna domstolarna. Kommittén bör uppmärksamma också vilka följder en ändring av RB:s regelsystem kan få för processen hos förvaltningsdomstolar och särskilda domstolar i övrigt.

Enligt vad som framgår av det föregående bör förfarandet även i fortsättningen vara konstruerat med grundsatserna om muntlighet, omedelbarhet och koncentration som riktmärken. Dessa grundläggande principer måste emellertid vägas samman med de krav som processekonomi, praktiska hänsyn och hushållning med rättsväsendets resurser ställer.

Det finns självfallet ingen enkel lösning på de många problem som har uppträtt när förfarandet enligt RB tillämpats i praktiken. I diskussionspromemorian har getts en rad förslag till hur man på olika sätt skall komma till rätta med problemen. En del av förslagen har fått ett positivt gensvar, medan andra har mottagits mer reserverat. Jag skall här inte gå närmare in på alla de förslag som har diskuterats i promemorian eller på annat sätt förts fram. Min allmänna uppfattning är emellertid att det finns goda skäl att ta promemorian till utgångspunkt vid den fortsatta diskussionen om hur rättegångsförfarandet bör utformas för framtiden. Det får ankomma på kommittén att mera grundligt undersöka de olika uppslagen och pröva om de kan läggas till grund för ändringar i förfarandet som tillgodoser de syften som jag har angett. Ledstjärnan bör vara att förfarandet skall präglas av ett ökat hänsynstagande till hur förhållandena gestaltar sig i det enskilda målet.

Det gäller emellertid också för kommittén att beakta att de enskilda parterna och de som företräder dem inte får ställas inför processuella överraskningar som kan leda till nackdel för dem. Rättegångens förlopp måste också i fortsättningen kunna förutses. Samråd mellan domstolen och parterna bör förekomma i tveksamma fall. Men det måste också beaktas att offentlig insyn i rättegången inte försvåras.

Vad gäller rättegången i tvistemål bör en viktig uppgift för kommittén vara att studera erfarenheterna från tillämpningen av lagen om rättegången i tvistemål om mindre värden. Från många håll har omvittnats att reformen i stort sett har slagit väl ut. Lagens lösning av bl.a. frågan om rättegångskostnad har dock kritiserats från en del håll. Kommittén bör undersöka i vad mån lagen på någon eller några punkter kan behöva jämkas. Det finns vidare anledning att pröva om inte de lösningar som väljs i fråga om förfarandets gestaltning kan tillgodogöras också beträffande andra kategorier av tvistemål. Kommittén bör också avslutningsvis överväga om 1974 års lag bör arbetas in i RB.

I anslutning till den uppgift som har berörts nu bör kommittén också undersöka om domstolarnas resurser för lösandet av konflikter mellan enskilda tas till vara på bästa sätt med nuvarande system. Jag syftar på möjligheten att komma till rätta med tvister av enklare slag genom rådgivning och förlikningsverksamhet. Även här bör de praktiska erfarenheterna från tillämpningen av lagen om rättegången i tvistemål om mindre värden kunna bli till nytta. Jag vill också erinra om den möjlighet som finns enligt 42 kap. 17 § RB att utse särskild medlare. Tänkbart är att man bygger ut detta system så att det vid varje domstol finns tillgång till person som kan tjänstgöra som medlare. Därvid bör också övervägas bl.a. frågan om vem som skall stå för eventuellt uppkommande kostnader vid det mer informella medlingsförsöket. Här kan också erinras om den särskilda medlingsfunktion

som tillkommer arrendenämnd och hyresnämnd i tvister på verksamhetsområdena för dessa organ. Samordningen med sådan verksamhet som bedrivs av allmänna reklamationsnämnden måste också övervägas. Kommittén bör i denna fråga samråda med reklamationsutredningen (H 1976:02).

I fråga om brottmålen är utrymmet för förenkling av handläggningen vid domstol inte längre så stort. Orsaken är att lagföringen av mindre brott successivt har flyttats från domstolarna till åklagare och polis. Genom förslaget i prop. 1975/76:148 om vidgat utrymme för strafföreläggande, vilket i huvudsak har bifallits av riksdagen (JuU 1976/77:11, rskr 1976/77:90), kommer ytterligare ett steg att tas i denna riktning. Detta ger anledning att uppmärksamma de skillnader i fråga om sättet för beivrande av brott som följer av olika lagföringsmetoder. Kommittén bör undersöka om en bättre balans kan uppnås mellan å ena sidan det enkla förfarandet vid strafföreläggande och å andra sidan rättegången vid domstol i mål där åtal har väckts på grund av att föreläggandet inte godkänts. Också när det gäller brottmålsprocessen i allmänhet torde de uppslag som har förts fram i diskussionspromemorian och vid överläggningarna om denna kunna tjäna till utgångspunkt för en fördjupad undersökning av problemen. Övervägandena bör i första hand inriktas på mål där annan påföljd än böter inte kommer i fråga. En given utgångspunkt är att misstänkt alltid skall ha rätt att få saken prövad vid huvudförhandling, om han begär det.

Det finns flera frågor än dem jag har nämnt nu som på ett eller annat sätt har samband med strävandena efter ett mera flexibelt och snabbare förfarande. Kommittén bör vara oförhindrad att pröva även spörsmål av sådant slag. Jag tänker bl.a. på problemet med att så många utsatta huvudförhandlingar måste ställas in till följd av parts eller vittnes utevaro från förhandlingen. Detta aktualiserar bl.a. frågor om vidgade möjligheter att dela upp bevisupptagningen på flera rättegångstillfällen och att i större utsträckning än nu avgöra målet i parts utevaro. Ett annat exempel ger de olägenheter som uppkommer till följd av den strikta kompetensfördelningen mellan olika domstolar i närbesläktade mål, t.ex. mellan mål vid allmän domstol och fastighetsdomstol (jfr NJA 1973 s. 703). Ytterligare kan pekas på de problem för både domstol och parter som uppstår när en stämningsansökan t.ex. innehåller påståenden och yrkanden av sådan art att ansökningen inte kan läggas till grund för rättegång (jfr JuU 1976/77:6). Det är angeläget att problem av nu berört slag finner praktiska lösningar.

Om rättegångsförfarandet skall fungera väl måste målen förberedas på ett effektivt sätt för avgörande. Onödig skriftväxling samt förhalningsförsök från parts sida bör motverkas. Kommittén bör överväga om nuvarande processuella påföljder (risken att svara för rättegångskostnader oavsett målets utgång inbegripen) är tillräckliga för att garantera en ändamålsenlig processledning.

Någon formell översyn av RB:s terminologi bör inte företas av kommittén i vidare mån än som krävs för fullgörande av utredningsuppdraget. Inte heller bör den allmänna frågan om vad som skall stå i lag eller förordning tas upp i vidare mån än som följer av uppdragets begränsade karaktär.

De flesta av de frågor som ingår i utredningsuppdraget har så nära samband med varandra att de lämpligen bör lösas i ett sammanhang. Om det från praktisk synpunkt framstår som lämpligt, bör dock kommittén vara oförhindrad att i delbetänkanden lägga fram förslag rörande avgränsade frågor.

Med hänvisning till vad jag anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppdrag att göra en översyn av rättegångsförfarandet vid allmän domstol,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns anslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

8. Överlåtelse och pantsättning av byggnad på annans mark m.m.

Dir 1977:12

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-03

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

Gällande svensk lagstiftning innehåller inte några allmänna bestämmelser om äganderättens övergång vid överlåtelse av lös egendom. Vissa principer har emellertid utvecklats i praxis och doktrin. Hit hör den s.k. traditionsprincipen, som delvis anses följa av 1845 års lösöreköpsförordning. Denna princip innebär att den som förvärvar lösöre måste ha fått egendomen i sin besittning för att vara skyddad mot att den tas i anspråk av överlåtarens borgenärer eller av annan förvärvare av egendomen.

Beträffande pantsättning av lösöre finns bestämmelser i 10 kap. handelsbalken. I detta kapitel finns också regler om borgen. Bestämmelserna står i huvudsak kvar oförändrade från 1734 års lag. De har emellertid i stor utsträckning fyllts ut genom kompletterande regler i andra författningar och genom rättspraxis.

I betänkandet (SOU 1974:55) Utsökningsrätt XIII har lagberedningen föreslagit bl.a. att det införs en särskild lag med vissa bestämmelser om överlåtelse och pantsättning av lösöre och att lösöreköpsförordningen upphävs. Lagförslaget innebär i stor utsträckning en kodifiering av gällande rätt. I fråga om överlåtelse slås traditionsprincipen fast beträffande förvärvares skydd såväl mot överlåtarens borgenärer som mot annan förvärvare av samma egendom. Även för pantsättning skall det i princip krävas tradition. I vissa avseenden föreslås dock särskilda regler både om överlåtelse och pantsättning. Det gäller bl.a. båt som är införd i båtregistret.

Riksdagen behandlade år 1975 frågan om pantsättning av byggnad på annans mark. Med anledning av en motion (1975:1128) uttalade lagutskottet att frågan borde utredas i lämpligt sammanhang. Riksdagen beslöt att ge till känna för regeringen vad utskottet anfört (LU 1975:28, rskr 1975:233).

Även frågan om pantsättning av båtar har berörts i riksdagen. Sålunda har riksdagen under det pågående riksmötet behandlat en motion (1975/76:1114) vari föreslogs att gällande bestämmelser om fartygsinteckning skulle ändras så, att inteckning skulle kunna erhållas även vid förvärv av mindre fiskebåtar. Under hänvisning till bl.a. den pågående utredningen (Ju 1972:12) angående företagsinteckning har riksdagen beslutat avslå motionen (LU 1976/77:4).

Frågor om panträtt har tagits upp även i skrivelser till regeringen. Sålunda har Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen och Sveriges föreningsbankers förbund i en skrivelse till justitiedepartementet den 7 januari 1974 hemställt att åtgärder vidtas för att åstadkomma en tidsenlig lagstiftning om panträtt i lös egendom. Organisationerna pekar särskilt på behovet av lagstiftning om pantsättning av byggnad på annans mark. Även reglerna om borgen bör enligt organisationerna ses över. Vidare har Svenska båtindustriföreningen och Sjösportens samarbetsdelegation tagit upp frågor om överlåtelse och pantsättning av båtar.

Enligt min mening talar onekligen vissa skäl för att man gör en allmän översyn av de nuvarande reglerna om panträtt i lös egendom och borgen. I och för sig kunde det också finnas anledning att i det sammanhanget överväga behovet av uttryckliga bestämmelser om överlåtelse av lös egendom.

Vill man få en uttömmande reglering av hithörande spörsmål krävs emellertid ett mycket omfattande utredningsarbete. Visserligen har ett betydelsefullt arbete redan utförts av lagberedningen. Det förslag till lag om överlåtelse och pantsättning som beredningen har lagt fram avser emellertid bara lösöre, vilket innebär att bl.a. byggnad på annans mark lämnas utanför. Vad som har kommit fram vid remissbehandlingen av lagförslaget visar att det skulle behöva kompletteras också på andra punkter.

Jag anser för min del att det inte finns tillräckliga skäl att sätta i gång något mera allmänt syftande utredningsarbete rörande pant och borgen. Inte heller är jag beredd att förorda att lagberedningens förslag till lag om överlåtelse och pantsättning genomförs. I stället bör man enligt min mening inskränka sig till att ta upp frågor om överlåtelse och pantsättning av lös egendom på sådana områden där behovet av en översyn är särskilt påtagligt.

Vad som med denna utgångspunkt i första hand kommer i blickpunkten är frågor om överlåtelse och pantsättning av byggnad på annans mark.

Föremål som tillförs en fastighet av annan än fastighetsägaren betraktas inte som tillbehör till fastigheten utan som lös egendom. Detta gäller också byggnad. Överlåtelse av sådan egendom blir gällande mot överlåtarens borgenärer redan genom avtalet, dvs. utan att besittningen överförs (NJA 1952 s. 407).

När det gäller pantsättning av byggnad på annans mark krävs däremot i princip att besittningen till byggnaden förs över till panthavaren för att panträtten skall gälla mot upplåtarens borgenärer (NJA 1954 s. 455).

I vissa fall kan dock en byggnad på annans mark användas som säkerhet utan att besittningen överförs. Så är fallet när en sådan byggnad hör till näringsverksamhet i vilken företagsinteckning kan meddelas eller när en fastighet har upplåtits med tomträtt. Liksom vid vanlig fastighetsinteckning och skeppshypotek ersätts besittningsövergången då av ett registreringsförfarande.

Vidare förekommer i viss omfattning att byggnad på annans mark används som kreditsäkerhet genom s.k. säkerhetsöverlåtelse. En sådan innebär vanligen att byggnadens ägare överlåter äganderätten med återköpsrätt och

med bevarande av besittningen till byggnaden.

Också nyttjanderätten till den mark som byggnaden står på hänförs till lös egendom. För att en panträttsupplåtelse av nyttjanderätten skall bli gällande mot upplåtarens borgenärer torde krävas att denne avstår från besittningen. I särskilda fall kan dock vissa nyttjanderätter göras till föremål för företagsinteckning, varvid tradition alltså inte krävs.

Vad jag nu har sagt visar att möjligheterna är begränsade att på ett ändamålsenligt sätt använda byggnad på annans mark som kreditsäkerhet. En pantsättning som innebär att ägaren av byggnaden avstår från besittningen är knappast ett användbart alternativ, eftersom han som regel har behov av att kunna utnyttja byggnaden.

De begränsade möjligheterna att använda byggnad på annans mark som kreditsäkerhet har, som jag tidigare har berört, behandlats av riksdagen vid 1975 års riksmöte, varvid hemställdes att en utredning skulle ske. Enligt riksdagens mening borde utredningsarbetet främst syfta till att skapa någon form av registerpant som kunde tillgodose bostadsarrendatorernas kreditbehov. Utredningsuppdraget borde dock inte begränsas till att avse enbart denna kategori av nyttjanderättshavare.

Den berörda utredningen bör nu komma till stånd. För detta ändamål bör en särskild utredare tillkallas.

Som riksdagen har uttalat bör utredningsarbetet i första hand inriktas på att åstadkomma en registerpanträtt som kan tillgodose bostadsarrendatorernas kreditbehov. En sådan reform skulle få betydelse främst för dem som har eller vill skaffa sig fritidshus. F.n. torde antalet fritidshus på annans mark överstiga 150.000.

När det gäller jordbruks- och anläggningsarrendatorer torde behovet av regler om pantsättning av byggnad som tillhör arrendatorn vara tämligen begränsat. Det bör emellertid undersökas i vad mån ett sådant behov föreligger. Härvid bör bl.a. möjligheterna till företagsinteckning beaktas i samråd med utredningen (1972:12) angående företagsinteckning. Även om behovet av en möjlighet att pantsätta byggnad på annans mark inte visar sig vara särskilt stort när det gäller jordbruks- och anläggningsarrendatorer, talar dock mycket för att en reform av panträtten, såvitt gäller byggnad på annans mark, får allmängiltig karaktär.

Frågor om panträtt i byggnad på annans mark har ett nära samband med vad som bör krävas för att överlåtelse av sådan byggnad skall bli gällande mot överlåtarens borgenärer. Även spörsmål som hänger samman med överlåtelse bör därför omfattas av utredningsuppdraget.

Vad gäller det närmare innehållet i en reform bör det stå utredaren fritt att föreslå de regler han finner ändamålsenliga. Jag skall i det följande endast peka på några spörsmål som bör uppmärksammas under utredningsarbetet.

Utredaren bör belysa vilka konsekvenser förbättrade formella kreditmöjligheter för ägare av byggnad på annans mark kan väntas få i olika avseenden, t.ex. för planeringen av fritidsbebyggelse. De faktiska möjligheterna att få sådana krediter som här avses blir självfallet beroende av den kreditpolitik som förs vid varje tidpunkt.

Spörsmålen om överlåtelse och pantsättning av byggnad på annans mark kan inte isoleras från motsvarande frågor beträffande nyttjanderätten till den mark som byggnaden står på. Olika lösningar kan tänkas härvidlag. Bl.a. får övervägas om det alls skall vara möjligt att pantsätta byggnaden utan att nyttjanderätten till marken omfattas. Jag vill i detta sammanhang framhålla

att jag med byggnad avser inte bara hus av olika slag utan även annan anläggning som har tillförts fastigheten och som inte tillhör fastighetsägaren. Utredaren får överväga i vad mån det behövs en avgränsning av de inteckningsbara objekten.

För att få till stånd ett ändamålsenligt panträttsinstitut kan det visa sig nödvändigt att göra vissa justeringar av jordabalkens regler om arrende. Utredaren bör vara oförhindrad att efter en avvägning mellan motstående intressen föreslå de ändringar som bedöms erforderliga för att syftet med en panträttsreform skall uppnås. Särskilt i denna fråga bör samråd äga rum med arrendelagskommittén (Ju 1975:04).

Enligt 2 kap. 4 § första stycket jordabalken förlorar byggnad på annans mark karaktären av lös egendom och blir tillbehör till den fastighet som den står på, om byggnaden och fastigheten får samma ägare. Byggnaden kommer i så fall att omfattas av de inteckningar som finns i fastigheten, varigenom en panträtt som har upplåtits i byggnaden kan bli värdelös. Utredaren bör överväga hur problemet med kolliderande inteckningar bör lösas. Ett sätt kan vara att låta byggnaden under viss tid behålla sin karaktär av lös egendom (jfr 2 kap. 4 § andra stycket jordabalken).

En grundläggande förutsättning för en reform av det slag som åsyftas är att man kan åstadkomma ett smidigt och säkert system för registreringen. Den frågan hänger i sin tur nära samman med valet av registermyndighet. Det är naturligt att i första hand tänka på de inskrivningsmyndigheter som är knutna till tingsrätterna och som handlägger ärenden om inskrivning i fast egendom och tomträtt. Vissa skäl kan emellertid anföras mot att lägga de nya registreringsuppgifterna på inskrivningsmyndigheterna. Bl.a. måste hänsyn tas till det påbörjade arbetet med att införa automatisk databehandling inom inskrivningsväsendet. Det är i och för sig naturligt att ett nytt registerpanträttssystem konstrueras så, att man kan använda sig av automatisk databehandling. Emellertid kan det vara förenat med olägenheter att inordna en ny grupp av data i det system som redan är under uppbyggnad. Det bör därför stå utredaren fritt att överväga också andra alternativ när det gäller valet av registermyndighet.

En annan viktig fråga är hur byggnad som pantsätts skall identifieras. Utredaren bör bl.a. undersöka i vad mån skattemyndigheternas beteckningar kan användas som underlag för identifiering också i inskrivningshänseende.

I registreringsfrågor bör utredaren samråda med domstolsverket och andra myndigheter med anknytning till fastighetsregistrering och inskrivning.

Utredaren bör vidare beakta att utredningsförslaget eventuellt kan föranleda följdändringar i bl.a. banklagstiftningen, t.ex. rörande frågan hur lån mot säkerhet av panträtt i byggnad på annans mark bör behandlas i jämförelse med lån mot säkerhet i fast egendom.

Vad härefter beträffar frågan om överlåtelse och pantsättning av båtar anser jag att den generellt sett bör anstå. Fiskebåtarna utgör emellertid ett speciellt problem i detta sammanhang. I likhet med riksdagen (LU 1976/77:4) konstaterar jag att det ankommer på utredningen angående företagsinteckning att överväga frågan om en utvidgning av kretsen av inteckningsberättigade näringsidkare till att omfatta bl.a. fiskare. Skulle det emellertid visa sig att någon ändamålsenlig lösning av frågan om pantsättning av fiskebåt inte står att finna inom ramen för institutet företagsinteckning, bör frågan i stället övervägas i detta sammanhang. Även i denna fråga bör sålunda utredaren hålla nära kontakt med utredningen angående företagsinteckning.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartmentet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågorna om överlåtelse och pantsättning av byggnad på annans mark m.m.,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

9. Ställföreträdare för dödsbo i vissa fall m.m.

Dir 1977:13

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-03

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

Bestämmelser om förvaltning av dödsbo finns i 18 och 19 kap. ärvdabalken. Enligt huvudregeln skall den avlidnes egendom förvaltas gemensamt av dödsbodelägarna. De företräder boet tillsammans. I princip måste de vara ense om varje förvaltningsåtgärd. Endast åtgärd som inte tål uppskov får företas utan att samtliga delägares samtycke har inhämtats.

Uppstår oenighet mellan dödsbodelägarna, kan var och en av dem hos domstol begära att egendomen skall avträdas till förvaltning av boutredningsman. Sådan ansökan får göras också av testamentsexekutor, legatarie, överförmyndare, borgenär och borgensman. Boutredningsman är behörig att företräda dödsboet gentemot tredje man och föra boets talan inför domstolar och andra myndigheter. Han behöver inte inhämta delägarnas samtycke annat än för överlåtelse av fast egendom eller tomträtt. Dock skall han höra delägarna också i andra viktiga frågor, om det lämpligen kan ske.

Några regler om att dödsbo skall skiftas inom viss tid finns inte. Vid tillkomsten av 1933 års lag om boutredning och arvskifte, som sedermera har inarbetats i ärvdabalken, torde man ha utgått från att ett dödsbo skulle äga bestånd bara under en övergångstid och inte ägna sig åt någon varaktig ekonomisk verksamhet. Emellertid har det av olika skäl blivit allt vanligare att dödsbon förblir oskiftade under avsevärd tid. Det är inte heller ovanligt att gemenskapen mellan delägarna fortsätter även efter ett skifte genom att de tillskiftas andelar i fast egendom. I sådana fall blir lagen (1904:48 s. 1) om samäganderätt tillämplig. Det innebär bl.a. att delägarna i princip måste vara ense om varje förvaltningsåtgärd. Vid oenighet mellan dem kan domstol på ansökan förordna god man att förvalta fastigheten.

Under senare år har i olika sammanhang påtalats att gällande bestämmelser kan leda till olägenheter i fråga om förvaltningen av fastigheter som ägs av dödsbon eller med samäganderätt.

Saken togs upp av dåvarande lantmäteristyrelsen, skogsstyrelsen och lantbruksstyrelsen i en skrivelse till regeringen år 1962. I skrivelsen framhölls att den omständigheten att en fastighet ägs av dödsbo – eller av förutvarande dödsbodelägare med samäganderätt – ofta hade visat sig vara till hinder för verksamheten inom styrelsernas områden, bl.a. när det gällde den yttre rationaliseringen. Svårigheterna hänförde sig dels till kravet att delägares beslut måste vara enhälligt för att bli giltigt, dels till reglerna om delgivning med dödsbo. Styrelserna lade i skrivelsen fram ett förslag till lag om fastighetsombud. Förslaget innebar i huvudsak att domstol på ansökan av delägare eller myndighet skulle kunna förordna ett särskilt ombud med behörighet att företräda fastighetsägaren i vissa situationer, bl.a. vid lantmäteriförrättningar och i ärenden enligt skogsvårdslagen (1948:237) och den då gällande lagen (1947:288) om uppsikt å jordbruk. Förslaget remissbehandlades men ledde inte till lagstiftning.

Vid 1965 års riksdag behandlades motionsyrkanden om utredning av frågan om fastighetsombud för dödsbo som äger jordbruks- eller skogsfastighet. I sitt av riksdagen godkända utlåtande 1965:12 hänvisade tredje lagutskottet till det nyssnämnda förslaget och remissyttrandena över detta. Även om förslaget hade fått ett blandat mottagande, vitsordades från de flesta håll att det förelåg svårigheter att få till stånd överenskommelser beträffande fastigheter som ägs av dödsbo. Med hänsyn till utflyttningen från landsbygden kunde det enligt utskottets mening befaras att svårigheterna skulle öka i framtiden. Utskottet anslöt sig till uppfattningen att dessa olägenheter borde avhjälpas och förebyggas genom lagstiftning. Enligt utskottet borde regeringen låta utreda frågan och lägga fram erforderliga lagförslag.

I ett år 1974 avgivet betänkande (SOU 1974:80) Jaktmarker uttalade jaktmarksutredningen att dödsbofastigheternas representation vållade stora svårigheter i ärenden om jaktvård. Mot bakgrund av de olägenheter som hade visat sig föreslog utredningen för sådana fall då dödsbo saknar behörig företrädare att den dödsbodelägare som brukar eller förvaltar fastigheten skulle ha rätt att företräda boet i frågor som rör jaktvårdsområde. Utredningens betänkande har remissbehandlats.

Frågan om ställföreträdare för dödsbo har på nytt behandlats av riksdagen år 1976 med anledning av dels en motion (1975/76:547), dels en skrivelse till lagutskottet från riksdagens revisorer den 26 mars 1976. I sin skrivelse framhåller revisorerna att rationaliseringssträvandena inom skogsbruket inte bör få hindras av svårigheterna att träffa överenskommelser med dödsbon och därmed jämställda fastighetsägare. Revisorerna anser att starka skäl talar för att frågan så snart som möjligt ges en tillfredsställande lösning och att en interimslösning bör tillgripas, om en slutlig lösning inte synes kunna uppnås utan dröjsmål. I samband med ärendets behandling har till utskottet också kommit in en inom lantmäteriverket den 29 mars 1976 upprättad promemoria.

Lagutskottet förklarar sig i sitt betänkande 1975/76:30 dela uppfattningen att frågan om ställföreträdare för dödsbo snarast måste ges en tillfredsställande lösning. Eftersom frågan hur en generell lagstiftning om ställföreträdare skall utformas är ett komplicerat spörsmål, anser sig utskottet emellertid inte nu böra ta ställning till utformningen av en sådan lagstiftning. Inte heller anser sig utskottet böra föreslå någon interimistisk lösning. I stället bör det ankomma på regeringen att låta utreda frågan närmare. Riksdagen har i enlighet med utskottets hemställan begärt hos regeringen att frågan om ställföreträdare för vissa dödsbon m.m. omgående utreds (rskr 1975/76:340).

För min del vill jag först påpeka att frågan om ställföreträdare för dödsbo i någon mån har kommit i ett nytt läge genom olika lagstiftningsåtgärder som har vidtagits under senare år. Hit hör bl.a. de ändringar som år 1966 vidtogs i kommunalskattelagen (1928:370) och som innebär att regler för beskattning av handelsbolag efter viss tid skall tillämpas på dödsbo. Dessa ändringar får antas ha lett till en snabbare upplösning av dödsbon i vissa fall, även om effekten sannolikt är ganska begränsad.

Bland nyare lagstiftning bör också nämnas fastighetsbildningslagen (1970:988), som trädde i kraft den 1 januari 1972. Genom denna lag har möjligheterna ökat att tvångsvis och sålunda utan att samtycke krävs av fastighetens ägare – t.ex. ett dödsbo – vidta förändringar i fastighetsbildningen i strukturförbättrande eller plangenomförande syfte. Motsvarande gäller lagstiftningen om inrättande av gemensamhetsanläggningar för fastigheter. Vidare har man genom tillkomsten av delgivningslagen (1970:428) fått klarare och enhetligare regler om delgivning med dödsbon och samägare.

Även om de olägenheter som hänger samman med att fastighet ägs av dödsbo sålunda i vissa avseenden har minskat, kan avsaknaden av mer generella regler om ställföreträdare för dödsbo alltjämt ge upphov till praktiska problem. Svårigheter visar sig framför allt i samband med fastighetsbildningsförrättningar och vid tillämpningen av skogsvårdslagen (1948:237) och naturvårdslagen (1964:822).

När det gäller exempelvis fastighetsbildning är det som lagutskottet har påpekat inte tillräckligt att möjligheterna till tvångsingripanden har ökat. Ofta kan bättre resultat uppnås genom frivilliga överenskommelser mellan sakägarna. Emellertid kan en förhandlingslösning inte sällan försvåras eller omöjliggöras av att en fastighet ägs av dödsbo, särskilt om det är många delägare som måste lämna sitt samtycke i olika frågor. Till detta kommer att delgivningsrutinerna när det gäller dödsbo alltjämt är betungande.

Mot bakgrund av det anförda är det befogat att se över de nuvarande bestämmelserna om ställföreträdare för dödsbo. Den av riksdagen begärda utredningen bör alltså nu komma till stånd. För detta ändamål bör en särskild utredare tillkallas.

Vid utredningen av frågan om ställföreträdare för dödsbo måste självfallet de nuvarande reglerna om boutredningsman beaktas. En utgångspunkt bör vara att bestämmelserna om boutredningsman behålls i stort sett oförändrade men att de kompletteras med regler om ställföreträdare som tar sikte på dödsbo i vars tillgångar ingår fastighet. I fall då boutredningsman redan har förordnats torde det inte finnas anledning att utse en särskild företrädare beträffande den fasta egendomen, åtminstone inte innan boutredningen är avslutad.

Som riksdagen har framhållit bör det i första hand ankomma på dödsbodelägarna själva att utse företrädare för dödsboet. Därvid får till en början övervägas om det bör införas bestämmelser om att företrädare alltid skall utses när fastighet ingår i boets tillgångar eller om skyldigheten bör begränsas på ett eller annat sätt. Bl.a. uppkommer frågan om begränsning bör ske till sådana fall då jordbruk eller skogsbruk bedrivs på fastigheten, dvs. om den är taxerad som jordbruksfastighet, eller om företrädare bör utses även när det är fråga om annan fastighet.

Vidare bör övervägas om skyldighet att utse företrädare bör gälla endast när det finns ett mera markerat behov av en behörig företrädare för boet. Å ena sidan kan det vara en fördel att ett dödsbo i vars tillgångar fastighet ingår så snart som möjligt utser någon som företräder boet i frågor som rör

fastigheten. Ett tänkbart alternativ är att ålägga delägarna i sådana dödsbon att utse en ställföreträdare i samband med boupptecknigen. Å andra sidan kan skäl anföras för att begränsa skyldigheten att utse företrädare till sådana fall då boet förblir oskiftat under längre tid eller till fall då behov av ställföreträdare föreligger i ett aktuellt ärende eller på grund av att särskilda bestämmelser är tillämpliga på fastigheten. Så kan vara fallet t.ex. om fastigheten berörs av fastighetsbildning, om den ingår i jaktvårds- eller fiskevårdsområde eller om föreskrifter har meddelats för fastigheten med stöd av naturvårdslagen (1964:822) eller miljöskyddslagen (1969:387).

Enligt riksdagens uttalande bör domstol ges möjlighet att förordna ställföreträdare för dödsbo, om delägarna underlåter att utse företrädare eller om de inte kan göra detta, t.ex. på grund av att någon delägare vistas på okänd ort eller därför att de inte kan enas om vem som skall företräda boet. Utredaren bör närmare pröva i vilka fall det finns behov av en sådan möjlighet. Företrädare bör kunna förordnas inte bara på begäran av delägare utan som riksdagen har anfört också på ansökan av myndighet för vilken frågan har betydelse. Utredaren bör överväga vilka myndigheter som kan ha behov av en sådan initiativmöjlighet och förutsättningarna för att ansökan skall kunna bifallas.

En viktig fråga är vilka befogenheter som bör tillkomma ställföreträdaren. För ställningstagandet till denna fråga kan viss ledning hämtas från de nuvarande bestämmelserna om boutredningsman. Det måste emellertid beaktas att boutredningsmannens huvuduppgift är att utreda boet och göra det berett för skifte, medan de uppgifter som bör ankomma på en ställföreträdare i fastighetsfrågor är av annan och mera begränsad art. Ställföreträdarens huvuduppgift blir att företräda boet inför olika myndigheter i ärenden som rör den fasta egendomen. Självfallet bör ställföreträdarinstitutet samtidigt utformas på sådant sätt att den enskilde delägarens intresse inte träds för när. I fråga om överlåtelse av fast egendom och tomträtt bör ställföreträdaren sålunda inte ha större befogenheter än vad som i sådant hänseende tillkommer boutredningsman.

En annan fråga som måste beaktas under utredningen gäller ställföreträdarens skyldigheter och ansvar inför dödsbodelägarna. Härvidlag bör bl.a. uppmärksammas i vad mån ställföreträdaren skall åläggas att samråda med delägarna innan han vidtar en viss åtgärd och i vad mån han skall underrätta dem om vidtagna åtgärder. Ställning bör också tas till frågor om redovisning, tillsyn och klander.

Utredaren bör vidare behandla frågan vem som bör komma i fråga som ställföreträdare. Bl.a. uppkommer frågan om företräde bör ges åt delägare som bor på eller förvaltar fastigheten. Även i detta avseende bör viss ledning kunna hämtas från reglerna om boutredningsman.

De olägenheter som kan uppstå genom att en fastighet ägs av dödsbo kan, som framgår av vad som förut har sagts, visa sig också när en fastighet ägs gemensamt av f.d. dödsbodelägare liksom vid andra fall av flerägande. I enlighet med vad riksdagen har uttalat bör även möjligheterna att utse ställföreträdare för samägda fastigheter utredas.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågor om ställföreträdare för dödsbo i vissa fall m.m.,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver
att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs,
att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.
(Justitiedepartementet)

10. Tilläggsdirektiv till Utredningen (Ju 1976:02) om upphovsrätt

Dir 1977:21

Beslut vid sregeringssammanträde 1977-02-24

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

Vid regeringssammanträde den 4 mars 1976 bemyndigades statsrådet Lidbom att tillkalla högst tre sakkunniga med uppdrag att verkställa översyn av upphovsrättslagstiftningen m.m. De direktiv som de sakkunniga fick byggde i huvudsak på riktlinjer som nordiska ministerrådet den 22 maj 1975 antagit för en översyn av den nordiska upphovsrättslagstiftningen.

I nämnda riktlinjer påpekas att den tekniska utvecklingen ständigt frambringar nya former för utnyttjande av upphovsrättsligt skyddade verk. Som exempel nämns fotokopiering, mikrofilmning, bandinspelning och videogram samt datamaskiner, kabel-TV och kommunikationssatelliter. Det påpekas vidare att sådana nya former möjliggör ökad spridning och vidgat utnyttjande av resultatet av konstnärligt skapande, vetenskaplig forskning och annat intellektuellt arbete. Det betonas att det givetvis är ett allmänt intresse att dessa möjligheter tillvaratas. Samhällsutvecklingen har i de flesta länder medfört ett ökat behov av att kunna använda upphovsrättsligt skyddat material för information och andra ändamål i olika former av offentlig verksamhet, såsom undervisning, forskning och förvaltning. Även inom det privata näringslivet föreligger sådana behov. De moderna tekniska hjälpmedlen kan på en del områden inte användas för att mångfaldiga och sprida upphovsrättsligt skyddade verk om samtycke från upphovsmännen krävs för varje enskilt utnyttjande. Det understryks att den tekniska utvecklingen har medfört att det blivit svårare för upphovsmännen att hävda sina rättigheter, eftersom utnyttjandet av deras verk ofta inte kan kontrolleras. Det är av praktiska skäl nästan omöjligt att kontrollera t.ex. om böcker eller noter mångfaldigas genom fotokopiering för användning i en större men sluten krets av personer.

I riktlinjerna sägs att erfarenheten visar att nya tekniska hjälpmedel faktiskt används för spridning av skyddade verk på ett sätt som står i strid mot gällande lagstiftning. Med fortsatt teknisk utveckling får det antas att det blir allt vanligare att verk utnyttjas i former som upphovsmännen inte kan effektivt kontrollera.

Upphovsrättens konstruktion som en individuell rätt för upphovsmannen att förfoga över sitt verk har, sägs det i riktlinjerna, sina brister när det gäller att bereda upphovsmännen ersättning för användningen av deras verk. Det

principiella krav på samtycke från upphovsmannen som lagstiftningen uppställer medför också att verken inte används i den utsträckning som är möjlig, eftersom de presumtiva användarna kan finna det besvärligt och tidsödande att få ett avtal med verkets upphovsman eller upphovsmän till stånd. I de fall där flera upphovsmän eller utövande konstnärer har rätt att förfoga över ett verk, och rättigheterna inte har samlats på en hand, såsom kan vara fallet t.ex. med ett televisionsprogram, kan förhandlingarna om ett avtal ta lång tid och stjälpas av att någon eller några av upphovsmännen eller de utövande konstnärerna vägrar att ge sitt samtycke till den nya användningen. Härigenom hämmas ett ändamålsenligt utnyttjande av de tekniska möjligheterna. Det får negativa verkningar för både upphovsmanna- och utnyttjarsidan. Mot bakgrund härav uttalas i riktlinjerna att en allmän översyn av upphovsrätten bör göras. Denna utredning bör ske i nordiskt samarbete och avse rättsområdet som helhet.

I fråga om tänkbara metoder att komma tillrätta med de nämnda svårigheterna uttalas i riktlinjerna tveksamhet i fråga om det avtalslicenssystem som på senare tid börjat utvecklas på vissa områden. Erfarenheterna visar, sägs det, att ett sådant system medför omfattande administrativt arbete både för utnyttjaren och för de organisationer som företräder rättsinnehavarna.

I riktlinjerna uttalas att den individuella upphovsrätten alltjämt måste vara lagstiftningens utgångspunkt. Samtidigt anges emellertid att denna ordning har vissa nackdelar. Det sägs bl.a. att det upphovsrättsliga regelsystemet innebär att det ekonomiska utbyte som den enskilde upphovsmannen erhåller blir beroende av den spridning verket får. Upphovsrätten är därför främst av betydelse för upphovsmän som lyckas vinna framgång hos den stora publiken och som kan göra sig gällande på den kommersiella marknaden. För konstnärer som ännu inte vunnit rykte och erkännande har upphovsrätten knappast något ekonomiskt värde. Det har därför blivit nödvändigt att på annat sätt skapa förutsättningar för ett rikt och mångfasetterat kulturskapande. Av särskild betydelse härvidlag är det omfattande stöd som i olika former i dag ges åt kulturell verksamhet från samhällets sida. Även på andra sätt verkar samhället för att underlätta eller möjliggöra kulturskapande. Mot denna bakgrund, sägs det i riktlinjerna, ter det sig rimligt att det upphovsrättsliga regelsystemet utformas på ett sätt som beaktar samhällets intresse av att upphovsrätten inte lägger hinder i vägen för en önskvärd tillgång till upphovsrättsligt skyddade verk.

I direktiven till de svenska sakkunniga återges de nyssnämnda riktlinjerna i deras helhet. Det framhålls vidare i direktiven att riktlinjerna inte innebär några begränsningar såvitt avser de frågor som kan tas upp under utredningsarbetet. Vidare understryks att riktlinjerna är öppna och inte innebär att några vägar avvisas för att nå de syften som anges.

I direktiven anges vissa frågor som de sakkunniga bör behandla med förtur, nämligen frågorna om fotokopiering och inspelning av TV-program som sker för undervisningsverksamhet. Däremot bör de sakkunniga tills vidare inte ta upp de frågor som nu behandlas av nordiska ministerrådets arbetsgrupp för nordiskt TV-samarbete.

I övrigt bör utredningsarbetet enligt direktiven börja med en kartläggning av de problem och frågor som översiktligt har angetts i riktlinjerna. När det gäller formen för utredningsarbetets bedrivande hänför sig direktiven till vissa uttalanden i de gemensamt antagna nordiska riktlinjerna. Man erinrar sålunda om att ordförandena i de nationella nordiska kommittéerna bör bilda

ett särskilt arbetsutskott med uppgift att samordna utredningsarbetet i de olika länderna och om att kommittéerna bör sträva efter lösningar som är likartade i sak och efter att uppnå enighet i tolkningen av gällande konventioner på området. I anslutning härtill erinras i direktiven om vikten av att de svenska sakkunniga arbetar i nära samverkan med de andra nordiska utredningsorganen i syfte att, så långt det är möjligt, vidmakthålla den enhetlighet i den nordiska lagstiftningen som finns på detta område.

Motsvarande utredningar för översyn av den upphovsrättsliga lagstiftningen har tillsatts i Danmark, Finland och Norge.

Enligt vad jag har inhämtat har de sakkunniga nu i huvudsak avslutat det grundläggande kartläggningsarbetet. Under detta skede har hittills sammanträden hållits med kommitténs experter och en serie av "hearings" anordnats med utnyttjare av upphovsrättsligt skyddat material. Det nämnda nordiska arbetsutskottet har hållit ett sammanträde.

Efter det att utredningen tillsatts har frågan om utformningen av den upphovsrättsliga lagstiftningen diskuterats i riksdagen i samband med behandlingen av propositionen om den statliga kulturpolitiken (prop. 1975/76:135). Med anledning av vissa uttalanden i direktiven för kommittén hemställdes i olika motioner att riksdagen bl.a. måtte uttala att den kommande översynen av upphovsrätten inte fick leda till att denna urholkas, t.ex. genom förslag om s.k. kulturell allemansrätt.

Kulturutskottet diskuterar i sitt betänkande (KrU 1975/76:35) ingående innebörden i detta uttryck och konstaterar att det kan ges olika tolkningar. Menar man med kulturell allemansrätt endast att man vill öka den enskildes tillgång till kultur, ger den nuvarande lagen alla principiella möjligheter till detta. Att man i vissa hänseenden genom lagändring bör kunna praktiskt underlätta både för upphovsmännen och för avnämarna att öka utnyttjandemöjligheten är enligt utskottet en helt annan fråga. Här torde närmast systemet med s.k. avtalslicens vara det med vår samhällsstruktur mest överensstämmande. Utskottet konstaterar vidare bl.a. att upphovsmännen i några fall redan har sökt att underlätta för motparterna att tillförsäkra sig rätten att få tillgång till önskat material genom att sluta kollektiva avtal, varigenom motparten fått en generell tillgång till materialet. Som exempel nämns skolkopieringsavtalet och avtalet med Handelsflottans välfärdsråd. Dessa överenskommelser bygger på konventionernas individualrätt men beaktar samtidigt det förhållandet att upphovsmännen mycket tidigt – STIM redan år 1923 – har accepterat kollektiva lösningar, varigenom individernas rätt tillvaratas av deras organisationer, samtidigt som avnämare genom ett enda avtal med en organisation får tillgång till medlemmarnas hela repertoar.

Mot bakgrunden av vad som nu har sagts fann utskottet det fullt möjligt att göra en *teknisk* översyn av upphovsrättslagstiftningen utan att träda principerna i den nuvarande upphovsrättslagstiftningen eller de internationella upphovsrättsliga konventioner av vilka de nordiska länderna är bundna för när. En sådan översyn får enligt utskottet inte leda till avsteg från grundlinjerna i den gällande lagstiftningen eller medföra en urholkning av den enskildes principiella upphovsrätt till sitt verk.

I skrivelse 1975/76:355 anmäldes att riksdagen hade bifallit vad utskottet hemställt.

Mot bakgrund härav har jag funnit anledning att göra några förtydligande uttalanden till ledning för det fortsatta utredningsarbetet. I fråga om behovet av en översyn av den nuvarande upphovsrättsliga lagstiftningen för att bättre

anpassa den till den tekniska och samhälleliga utvecklingen ansluter jag mig helt till vad som uttalats i riktlinjerna. Jag delar också uppfattningen att den upphovsrättsliga lagstiftningen bör utformas så att den i den praktiska tillämpningen kan fungera på ett ändamålsenligt sätt. Jag är däremot inte beredd att till alla delar ansluta mig till de uttalanden som görs om vilka lösningar som bör sökas för att komma tillrätta med de svårigheter och nackdelar som nuvarande regler skapar.

Den upphovsrättsliga lagstiftningen i de nordiska länderna bygger på huvudprincipen att den som skapat ett litterärt eller konstnärligt verk i princip har ensamrätt att bestämma över utnyttjandet av detta. Denna rätt omfattar såväl olika former för ekonomiskt utnyttjande som vissa ideellt betonade rättigheter, t.ex. rätt att bli namngiven som upphovsman då verket utnyttjas och rätt att motsätta sig att verket används på sätt som kan verka kränkande för upphovsmannen. Upphovsrätten skyddar dessa rättigheter genom ett privaträttsligt regelsystem. Upphovsrätten har sedan gammalt en starkt internationell prägel och de principer som den nordiska lagstiftningen vilar på utgör grundvalen för den upphovsrättliga lagstiftningen i större delen av världen.

En lagstiftning som i princip bygger på ensamrätt för upphovsmannen uppfyller enligt min mening bättre än något annat system den dubbla målsättningen att tillförsäkra kulturarbetarna skälig ersättning för sitt arbete och att säkerställa ett mångsidigt, fritt och obundet kulturutbud. En upphovsrättslig lagstiftning som bygger på ensamrätt kan väl förenas med olika insatser från det allmännas sida för att stödja icke etablerade konstnärer eller för att i övrigt främja ett större och mera rikhaltigt kulturutbud. Enligt min mening får det därför inte råda någon tvekan om att utredningen i sitt arbete bör utgå från att det nuvarande systemet med individuella rättigheter skall behållas i den utsträckning som detta är möjligt. Vad jag nu har sagt utesluter givetvis inte att lösningar som innebär avsteg från denna princip kan behöva tillgripas inom särskilda områden för att anpassa lagstiftningen till de krav som den tekniska och samhälleliga utvecklingen ställer. Sådana avsteg bör emellertid komma i fråga först efter en noggrann avvägning mellan å ena sidan upphovsmännens berättigade intresse av att få bestämma över sina verk och å andra sidan vissa allmänna och enskilda behov av att fritt kunna utnyttja skyddade verk. Vid denna avvägning bör man, framför allt på de nya områden där man önskar skapa speciella regler för användningen av skyddade verk och prestationer, enligt min mening särskilt beakta de möjligheter som finns till lösningar genom avtal och s.k. avtalslicensbestämmelser. Först i den mån dessa möjligheter inte kan anses ge ett tillfredsställande resultat bör andra lösningar övervägas. Det är givetvis i detta sammanhang av största vikt att bl.a. tillse att tänkbara ersättningssystem inte blir så betungande från administrativ synpunkt att en orimlig andel av det ekonomiska utrymmet för ersättning till upphovsmännen tas i anspråk för att täcka de administrationskostnader som ersättningssystemen ger upphov till. Skolornas kopieringsavtal är ett exempel som visar hur denna fråga kan lösas på ett tillfredsställande sätt.

Slutligen vill jag ytterligare understryka en annan synpunkt i anslutning till vad som sägs i riktlinjerna. Den upphovsrättsliga lagstiftningen i de nordiska länderna är i allt väsentligt likalydande. En fortsatt nordisk rättslikhet är av största vikt för att man i framtiden skall kunna främja och utveckla informations- och kulturutbytet mellan de nordiska länderna. Jag tänker i det sammanhanget särskilt på de möjligheter som den tekniska utvecklingen på

kommunikationsteknikens område kan väntas föra med sig, t.ex. i form av TV-satelliter och utbyggda nordiska datakommunikationsnät. Ett effektivt utnyttjande av dessa nya möjligheter torde förutsätta en enhetlig nordisk upphovsrättslagstiftning. Det är därför av största vikt att man i det fortsatta arbetet vinnlägger sig om att försöka bibehålla en enhetlig nordisk lagstiftning på detta område. Som påpekades redan i regeringsbeslutet den 4 mars 1976 är de av nordiska ministerrådet antagna riktlinjerna öppna och innebär inte att man har avvisat några vägar för att nå de syften som anges. De uttalanden som jag har gjort i det föregående kan därför enligt min mening inte anses oförenliga med huvuddragen i dessa riktlinjer. Vad jag har anfört bör snarast vara ägnat att underlätta nordisk enighet om principerna för det fortsatta utredningsarbetet.

I anslutning till den ändrade inriktning som utredningsarbetet i vissa hänseenden kommer att få, bör antalet ledamöter ökas med två.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla ytterligare två ledamöter att ingå i utredningen om upphovsrätt.

Vidare hemställer jag

att regeringen föreskriver att tidigare bemyndiganden att utse ledamöter, sakkunniga, experter och annat biträde som har lämnats i fortsättningen skall gälla chefen för justitiedepartementet och

att regeringen ger utredningen till känna vad jag i det föregående har anfört om det fortsatta utredningsarbetet.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

11. Förstärkning av barns rättsliga ställning

Dir 1977:25

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-24

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

Barn kan av naturliga skäl bara i begränsad utsträckning själva ta till vara sina intressen. Detta har sedan länge beaktats i vår lagstiftning. Denna bygger på att det i första hand är föräldrarna som skall sörja för barnens bästa. Även samhället har emellertid ett ansvar för att barnens rätt inte sätts åt sidan.

Barn kan komma i en utsatt ställning, när stödet från föräldrarna eller andra ställföreträdare för barnet sviktar eller när rentav motsättning uppstår mellan barnets behov och föräldrarnas intresse. I svensk rätt gäller som en grundsats att barnets bästa skall tillgodoses i första hand. Lagstiftningen visar också upp åtskilliga exempel på att omyndiga barn som har nått viss ålder eller mognad har ett mer eller mindre långtgående självständigt rättsligt inflytande i egna angelägenheter av både personlig och ekonomisk art.

Med dagens synsätt kan det emellertid göras gällande att lagstiftningen inte i tillräcklig grad behandlar barnet som en självständig individ vid sidan av sina vårdnadshavare. Barnet saknar ofta lagstadgad möjlighet att komma till

tals i frågor av betydelse för dess framtid, och barnets personliga önskemål tillmäts inte alltid så stor vikt i rättsliga sammanhang. Också i övrigt kan hävdas att barnets behov och intressen inte har beaktats i önskvärd utsträckning i lagstiftningen.

Frågan om barns rättsskydd behandlades av riksdagen under 1975/76 års riksmöte i samband med handläggningen av förslaget till ny lagstiftning om faderskap och vårdnad (LU 1975/76:33, rskr 397). I ärendet förelåg en motion med yrkande att en arbetsgrupp borde tillsättas för att se över hela området för barns rättsliga ställning. I sitt utlåtande över motionen förklarade lagutskottet att det var föga sannolikt att en lagreglering skulle kunna lösa alla de problem som uppstår i förhållandet mellan barn och vuxna. För att barnets ställning verkligen skulle kunna stärkas fordrades enligt utskottet en attitydförändring hos föräldrar och andra vuxna när det gäller förhållandet till barn. Detta innebar emellertid inte att man skulle avstå från att genom lagstiftning söka öka barnets rättsskydd. Enligt utskottet fanns det säkerligen på många områden lagar i vilka barns intressen bättre skulle kunna tas till vara. Utskottet ansåg därför att det skulle vara av värde om man tillsatte en brett förankrad arbetsgrupp för att se över lagstiftningen med utgångspunkt i barnets bästa och för att föreslå de förbättringar som kunde anses erforderliga. Riksdagen anslöt sig till utskottets ståndpunkt.

Enligt min mening är det angeläget att den begärda utredningen kommer till stånd. Jag föreslår därför att en kommitté nu tillkallas för ändamålet.

Allmänt kan utredningens uppgift sägas vara att undersöka i vilka fall och på vilka sätt barns intressen och behov bör tillgodoses bättre än f.n. genom föreskrifter som – huvudsakligen inom ramen för lagstiftningen i övrigt – särskilt tar sikte på barnens rätt. Jag är väl medveten om att en sådan förstärkning av det rent rättsliga skyddet för barn endast är en av många åtgärder som behövs för att skapa goda uppväxtbetingelser för barn och främja deras harmoniska utveckling. Bl.a. är det nödvändigt att samhället genom generella socialpolitiska åtgärder stöder särskilt utsatta grupper. Viktigast är givetvis att föräldrar och andra fostrare handlar i en anda av omtanke om barnen och låter deras rättmätiga behov gå före det egna intresset. På den punkten är en förbättrad föräldrautbildning av stor betydelse. Nya lagregler om barns rättsliga ställning kan emellertid medverka till en önskvärd attitydförskjutning.

Riksdagen har inte funnit anledning att föreslå några särskilda direktiv för utredningen. Inte heller jag anser det behövligt att närmare precisera utredningsuppgifterna. Jag skall i det följande ta upp några områden som bör ägnas särskild uppmärksamhet. Hit hör främst reglerna om vårdnad och umgängesrätt samt överflyttning av barn. I det väsentliga bör det emellertid kunna överlåtas åt kommittén att själv kartlägga problemområdet och ange i vilka ämnen lagändringar bör komma i fråga. I linje härmed ligger att kommittén i en första etapp bör inrikta sitt arbete på att mera diskussionsvis presentera olika uppslag och förslag till lösningar, gärna i form av alternativ. De synpunkter och förslag som läggs fram bör remissbehandlas. En sådan arbetsmetod svarar enligt min mening väl mot utredningens syfte. Den gör det möjligt för kommittén att tillgodogöra sig erfarenheter och synpunkter från betydligt fler instanser än som rimligtvis kan delta i själva utredningsarbetet. Samtidigt kan förfarandet stimulera den allmänna debatten i de viktiga frågor som det här rör sig om. Särskilt betydelsefullt är det att nya regler om vårdnad och umgängesrätt blir noggrant genomlysta och omsorgsfullt diskuterade.

De nya regler om föräldrars gemensamma vårdnad som riksdagen beslöt i fjol och som trädde i kraft den 1 januari 1977 syftar till att främja barnets intresse av goda förhållanden till båda föräldrarna. Kommittén bör undersöka vilka möjligheter som står till buds att ytterligare tillgodose barnets eget intresse i vårdnadsfrågor. Den bör sålunda söka belysa den centrala frågan om vilka faktorer som bestämmer barnets bästa i vårdnads- och umgängesfrågor. Skäl talar vidare för att barnet behöver någon som under hela handläggningen av ett tvistigt vårdnadsärende har att bevaka uteslutande barnets intresse. Detsamma gäller i fråga om ärende om överflyttning av barn. Också i övrigt kan formerna för behandlingen av vårdnadsärenden behöva bättre anpassas efter vad barnets intresse kräver. En möjlighet är att genom särskilda regler underlätta för föräldrar som står i begrepp att separera att nå en frivillig överenskommelse i vårdnadsfrågan.

På förslag av lagutskottet (LU 1972:23, rskr 345) beslöt riksdagen år 1972 att hemställa om en översyn av 6 kap. föräldrabalken med syfte att införa en inte straffsanktionerad bestämmelse som gav klart uttryck för inställningen att samhället inte längre kan acceptera att kroppsligt våld används mot barn som uppfostringsmedel eller straff. Samtidigt borde undersökas möjligheterna att i samma kapitel införa bestämmelser som gav tydligare uttryck för samhällets syn på den psykiska omvårdnad som föräldrar borde bereda sina barn. Riksdagens skrivelse har överlämnats till familjelagssakkunniga (Ju 1970:52) för beaktande. De sakkunniga har ännu inte lagt fram något förslag i frågan. Uppdraget bör lämpligen nu föras över till den kommitté som skall behandla frågorna om barns rättsliga ställning.

Av väsentlig vikt för barn och ungdom är självfallet förutsättningarna och formerna för samhällets ingripande genom omhändertagande till skydd för underårigs hälsa eller utveckling. En översyn av lagstiftningen härom pågår inom socialutredningen (S 1969:29). Utredningen väntas inom kort lägga fram sitt slutbetänkande. Betänkandet väntas också uppta förslag angående fosterbarnsvården och, i anslutning därtill, förslag angående frågor som berör den faktiska vården om barn. Den kommitté som jag nu föreslår skall tillkallas bör beakta de förslag som blir resultat av socialutredningens arbete.

Det är givet att kommitténs uppdrag har nära anknytning också till annat pågående utredningsarbete. Jag kan erinra om de uppgifter som ankommer på t.ex. familjelagssakkunniga, namnlagsutredningen (Ju 1972:06), utredningen (Ju 1977:03) för förnyad översyn av sedlighetsbrotten, barnomsorgsgruppen (S 1973:07) och barnmiljöutredningen (S 1973:08). Vidare kan jag nämna att förra året inom socialdepartementet har tillsatts en arbetsgrupp med uppgift att bereda och samordna åtgärder som avser barnmiljöfrågor inom olika departements verksamhetsområden. Chefen för socialdepartementet kommer senare i dag att begära bemyndigande att få tillkalla en särskild utredare för att göra en utredning om barnolycksfall. Med den uppläggning av den nya kommitténs arbete som jag har förordat torde anledning saknas att nu närmare avgränsa kommitténs uppgifter i förhållande till de uppdrag som har getts åt andra utredningar. Jag förutsätter att kommittén tar kontakt med berörda utredningar för att samråda och för att undvika dubbelarbete.

Enligt min mening är utredningsuppdraget av den art att arbetet bör ledas av en kommitté med parlamentarisk sammansättning. Till kommittén bör som sakkunniga knytas företrädare för bl.a. centrala och lokala myndigheter som i sin verksamhet sysslar med barns och ungdomars angelägenheter.

Också representanter för organisationer som är särskilt inriktade på att ta tillvara barnens intressen bör ingå bland de sakkunniga. Givetvis bör kommittén dessutom i vanlig ordning erhålla experthjälp. En sådan uppbyggnad av kommittén torde borga för att frågorna om barns rättsskydd får den allsidiga belysning som riksdagen har förutsatt.

Med hänvisning till vad jag har anfört nu hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter för att utreda frågan om förstärkning av barns rättsliga ställning,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

12. Översyn av det militära ansvarssystemet

Dir 1977:36

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-24

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

Sedan länge finns det i vårt land en särskild straff- och processlagstiftning för det militära försvaret.

Militärstrafflagstiftningen undergick genomgripande reformer åren 1948 och 1972. Brottspåföljder och disciplinmedel för krigsmän fick då i huvudsak sin nuvarande utformning. Bestämmelser i ämnet finns intagna i brottsbalken (BrB) och i lagen (1973:18) om disciplinstraff för krigsmän (DL). Bestämmelser om handläggning av militära mål, om tvångsmedel och om verkställighet av disciplinstraff är intagna i militära rättegångslagen (1948:472, MRL) och i kungörelsen (1948:691) angående den militära rättsvården (MRK).

De militära straffen och disciplinmedlen är tillämpliga endast på den personal inom försvarsmakten som anses som krigsmän.

Krigsmän är enligt BrB regementsofficerare, kompaniofficerare, plutonsofficerare, gruppchefer, reservofficerare och meniga som är anställda vid försvarsmakten, värnpliktiga som inte har fått tillstånd till vapenfri tjänst samt hemvärnsmän och hemvärnsrekryter, samtliga under den tid de är tjänstgöringsskyldiga i sådan egenskap. Som krigsmän räknas också sådana vid försvarsmakten anställda eller i övrigt tjänstgöringsskyldiga personer som anges i särskilda bestämmelser om innebörden i rättsligt hänseende av begreppen försvarsmakten och krigsman. Anställd personal omfattas inte av de militärstraffrättsliga reglerna under tjänstgöring vid civilt statligt organ,

vid militärt organ med arbetsuppgifter som i huvudsak är av civil natur eller vid kommunal myndighet.

Särskilda straffbestämmelser om brott av krigsmän finns i 21 kap. BrB. Där föreskrivs straff för lydnadsbrott, grovt lydnadsbrott, myteri, ohörsamhet mot vakt, missbruk av förmanskap, oskickligt beteende, uppvigling av krigsmän, undanhållande, rymning, övergivande av post och onykterhet i tjänsten. Kapitlet innehåller vidare vissa brott som motsvaras av straffbestämmelser riktade mot envar, nämligen våld eller hot mot krigsman samt förargelseväckande beteende. Därutöver finns brotten obehörig befälsutövning, missfirmelse mot krigsman och tjänstefel. I 22 kap. BrB – krigsartiklarna – har förts samman ansvarsbestämmelser som med något undantag är tillämpliga endast under krig och beredskapstillstånd. De flesta bestämmelserna avser krigsmän. Vissa brott, nämligen landsförräderi, landssvek, landsskadlig vårdslöshet och folkrättsbrott, avser emellertid inte bara krigsmän utan också andra personer.

Vid sidan av de övriga påföljder som kan ådömas enligt BrB finns *disciplinstraff för krigsmän* som en särskild påföljdsform. Disciplinstraffen är enligt 32 kap. 6 § BrB fritidsstraff och disciplinbot. Av dessa båda strafformer är fritidsstraff i princip att anse som den svårare.

Fritidsstraff innebär förbud för den som är förlagd inom kasernområde, läger eller motsvarande område att under bestämd tid, minst 8 och högst 15 dagar, på fritid vistas utanför sådant område eller del därav som har upplåtits åt viss avdelning. För den som är förlagd ombord på fartyg innebär straffet förbud att under nyss angivna tid av 8-15 dagar eller under ett visst antal särskilda dagar, minst 5 och högst 8, på fritid lämna fartyget.

Disciplinbot åläggs för minst en och högst 40 dagar samt utgörs av löneavdrag eller motsvarande betalning i pengar.

Bestämmelser om när disciplinstraff får användas finns i 2 och 3 §§ DL. Disciplinstraff skall åläggas, utom för brott mot bestämmelse där sådant straff är direkt utsatt, i stället för böter när det är fråga om brott av krigsman mot bestämmelse i 20-22 kap. BrB. Disciplinstraff skall också åläggas för annat av krigsman förövat brott som är av sådan beskaffenhet att straff för brottet kan åläggas i disciplinmål. Även om det inte är fråga om sådant brott, får disciplinstraff vidare åläggas i stället för böter under förutsättning dels att brottet är av den arten att mål om brottet skall handläggas som militärt mål, dels att disciplinstraff framstår som lämpligare än böter med hänsyn till den brottsliges tjänstgöringsförhållanden och brottets art. Böter får i sin tur ådömas i stället för disciplinstraff om böter är en lämpligare påföljd med hänsyn till tjänstgöringsförhållandena och brottet.

För mindre förseelser av beskaffenhet att straff kan åläggas i disciplinmål kan *tillrättavisning* användas i stället för disciplinstraff, om tillrättavisning är lämpligare än sådant straff. Tillrättavisningsformerna är varning, extratjänst, utegångsförbud och landgångsförbud. Extratjänst innebär åläggande för visst antal gånger, högst 4, eller för viss bestämd tid, högst 7 dagar, att utom vanlig ordning utföra handräckningsarbete eller annan särskild uppgift. Utegångsförbud innebär för den som är förlagd inom kasernområde, läger eller motsvarande område förbud att under bestämd tid, högst 7 dagar, på fritid vistas utanför sådant område eller del därav som har upplåtits åt viss avdelning. Landgångsförbud är motsvarigheten till utegångsförbud för den som är förlagd ombord på fartyg och innebär förbud att under bestämd tid, högst 7 dagar, eller under bestämt antal särskilda dagar, högst 4, på fritid lämna fartyget.

Det disciplinära sanktionssystem som sålunda tillämpas inom försvarsmakten skiljer sig i åtskilliga avseenden från vad som gäller för civila arbetstagare i allmänhet hos staten. Efter 1975 års omläggning av systemet med ansvar och skydd för funktionärer i offentlig verksamhet har civila statstjänstemän ett disciplinansvar som vilar på privaträttslig grund och således inte har straffrättslig karaktär. Enligt 10 kap. lagen (1976:600) om offentlig anställning (LOA) kan i enlighet härmed flertalet arbetstagare hos staten åläggas disciplinpåföljd för tjänsteförseelse, dvs. om arbetstagaren uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter vad som åligger honom i hans anställning och felet inte är ringa. Disciplinpåföljderna är – om inte annat följer av kollektivavtal – varning och löneavdrag under högst 30 dagar.

Arbetstagare som har begått brottslig gärning, varigenom han har visat sig uppenbarligen olämplig att inneha sin anställning, får enligt 11 kap. LOA avskedas. Avskedande kan också komma i fråga, om arbetstagare på annat sätt än genom brott har gjort sig skyldig till grov tjänsteförseelse eller ålagts disciplinpåföljd och inom två år därefter ånyo gjort sig skyldig till tjänsteförseelse, allt under förutsättning att han därigenom har visat sig uppenbarligen olämplig att inneha sin tjänst. I LOA finns också särskilda regler om förfarandet i ärenden om disciplinansvar. Vid de civila myndigheterna handläggs ärenden om disciplinpåföljd som regel av ett kollegium. För vissa tjänstemän, bl.a. dem som innehar eller uppehåller byråchefstjänst eller högre tjänst, prövas fråga om disciplinansvar av statens ansvarsnämnd.

Disciplinpåföljd som avses i LOA kan enligt uttrycklig föreskrift i samma lag inte åläggas krigsman som är underkastad ansvar enligt 21 kap. BrB. För de krigsmän som är anställda vid försvarsmakten men inte är underkastade militärt straffansvar gäller dock LOA:s regler. Vad som sägs i LOA om avskedande gäller vidare för alla anställda krigsmän.

Även i fråga om den *processuella handläggningen* av de militära brottmålen gäller i flera hänseenden en särreglering enligt MRL och MRK. Som militära brottmål anses enligt MRL vissa mål om ansvar för brott som har begåtts av krigsman. Helt allmänt kan sägas att till militära brottmål är att hänföra mål om ansvar för sådana av krigsmän förövade brott som har samband med den militära tjänsten eller annars nära berör militära förhållanden. Till dessa brott hör förargelseväckande beteende enligt 16 kap. 16 § BrB, om den brottslige vid gärningens begående var klädd i militär tjänstedräkt. Vidare räknas dit bl.a. de i 8-10, 12 och 13 kap. BrB upptagna förmögenhetsbrotten och skadegörelsebrotten, om brotten har angått försvarsmakten tillhörig eller för dess behov avsedd egendom, de i 20 kap. 1-3 §§ angivna brotten samt de brott som har tagits upp i 21 och 22 kap. BrB. Begreppet militära brottmål har praktisk betydelse främst i det hänseendet, att det i dessa mål i vissa fall är möjligt att ålägga disciplinstraff i stället för böter.

Militära brottmål handläggs vid allmän domstol, om de inte skall handläggas som *disciplinmål*. I disciplinmål är det befattningshavare vid försvarsmakten som prövar frågan om straff för brottet. Straff får åläggas i disciplinmål endast om den misstänkte står under militärt befäl – från den regeln finns dock visst undantag – och straffet finnes böra bestämmas till disciplinstraff. Endast i fråga om vissa av de förut angivna brotten kan straff åläggas i disciplinmål.

Bestraffningsrätten i disciplinmål är i princip förbehållen sådana befattningshavare vid försvarsmakten som har lägst överstelöjtnants eller kommendörkaptens grad eller tjänsteklass. I vissa fall får dock bestraffningsrätten anförtros åt annan befattningshavare som har lägst majors eller örlogskaptens

grad eller tjänsteklass. Regelmässigt utövas bestraffningsrätten av chef för regemente eller motsvarande förband eller av högre militär chef. För att biträda bestraffningsberättigade chefer vid handläggningen av disciplinmål samt i vissa övriga hänseenden finns auditörer. Endast den som uppfyller villkoren för att utöva domartjänst och som har avlagt domared får tjänstgöra som auditör. Auditörerna har inte särskild tjänsteställning.

I MRL och MRK finns vidare särskilda regler bl.a. om anmälan om militärt brott, om den bestraffningsberättigade chefens åtgärder när han får sådan anmälan, om hänskjutande i vissa fall av målet till åklagare, om avskrivning av bagatellförseelser, om militärförhör, om handläggningen efter avslutat militärförhör och om militärt straffregister. Beslut i disciplinmål kan överklagas till allmän domstol. Har disciplinstraff ålagts, skall beslutet verkställas utan hinder av att beslutet inte har vunnit laga kraft, om inte den bestraffningsberättigade chefen förordnar annat. Klagotiden är två veckor.

Rätt att ålägga tillrättavisning har i huvudsak kompanichef och motsvarande befattningshavare över underlydande personal med högst furirs tjänstegrad eller tjänsteklass, bataljonschef och motsvarande över underlydande personal samt regementschef och motsvarande över all personal inom förbandet över vilken han har bestraffningsrätt i disciplinmål. Liksom i fråga om disciplinmål finns i MRL bestämmelser om förfarandet i tillrättavisningsärenden. Det finns också regler om förteckning över tillrättavisningar och omprövning av tillrättavisningsbeslut. En ålagd tillrättavisning kan på begäran omprövas av närmast högre befattningshavare med bestraffningsrätt. Tillrättavisning går omedelbart i verkställighet.

Bestraffningsberättigad chef kan i vissa fall också ålägga ersättningsskyldighet, när egendom som tillhör eller används av försvarsmakten har gått förlorad eller blivit skadad samt förlusten eller skadan har uppstått på grund av att någon har åsidosatt förpliktelse med anledning av tjänst vid försvarsmakten. Den förlust eller skada som skall ersättas får inte överstiga 500 kr. Ersättningsskyldighet kan med visst undantag åläggas den som, då förlust eller skada har inträffat, är underkastad disciplinär bestraffningsrätt. Vid prövning av fråga om ersättningsskyldighet tillämpas bestämmelserna i skadeståndslagen (1972:207). Behörighet att ålägga ersättningsskyldighet tillkommer den som i disciplinmål har bestraffningsrätt över den ersättningsskyldige. Särskilda regler finns om handläggningen av dessa s.k. *ersättningsmål*.

Militära chefer har under vissa förutsättningar rätt att använda vissa *särskilda tvångsmedel*. Militär chef får inte förordna om häktning eller anhållande men däremot om gripande av krigsman över vilken han har bestraffningsrätt. Detta tvångsmedel används dock sällan. Av större praktisk betydelse är tagande i förvar och förvarsarrest. Av dessa båda tvångsmedel är tagande i förvar det lindrigaste. Det är avsett att användas för att omhänderta krigsman som uppträder berusad eller ordningsstörande, medan förvarsarrest skall kunna tillgripas vid allvarligare disciplinupplösande brott. Tagande i förvar kan beordras av vilken förman som helst i fråga om underlydande krigsman. Detsamma är i princip fallet beträffande förordnande om förvarsarrest. Om den som har förordnat om förvarsarrest inte själv har bestraffningsrätt över den arresterade skall han dock omedelbart underrätta närmast bestraffningsberättigade chef, som fattar fortsatta beslut i ärendet. Bestraffningsberättigade chefer har också möjlighet att med anledning av brott, för vilket underlydande är misstänkt, under vissa förutsättningar förordna om beslag, kroppsvisitation och kroppsbesiktning.

Under beredskapstillstånd och då riket är i krig skall, i stället för allmän underrätt, *krigsrätt* vara domstol för avdelning vid försvarsmakten i den utsträckning som regeringen bestämmer. Krigsrätt kan också, utan att beredskapstillstånd har inträtt, enligt regeringens förordnande inrättas vid avdelning av försvarsmakten där beredskapsövning fullgörs. Krigsrätt består av en lagfaren krigsdomare som ordförande samt en nämnd med tre ledamöter, varav två är civila och en är militär. Allmän åklagare vid krigsrätt är krigsfiskal.

Som framgår av vad jag nu har anfört avviker straff- och processordningen för försvarsmakten i betydelsefulla avseenden från vad som gäller inom samhället i övrigt. Ett huvudsyfte med försvarsmaktens särskilda regelsystem är att skapa garantier för att den militära disciplinen skall kunna upprätthållas och att över huvud taget säkra att försvarsmaktens personal fullgör sina uppgifter. Dessa krav måste självfallet tillgodoses även i framtiden.

Det är emellertid samtidigt uppenbart att lagstiftningen på detta område inte bör avvika från vad som gäller på andra områden i vidare mån än som är nödvändigt för att säkerställa försvarsmaktens effektivitet. Överväganden av detta slag låg bakom såväl 1948 som 1972 års reformer av den militära strafflagstiftningen. Reformerna innebar att tillämpningsområdet för den militära strafflagstiftningen begränsades och att påföljderna utformades mera tidsenligt. De mindre ändringar i det militära ansvarssystemet, som gjordes i samband med 1975 års omläggning av regleringen av ansvar för funktionärer i offentlig verksamhet, innefattade en ytterligare anpassning av förhållandena inom den militära verksamheten till dem som råder inom den civila sektorn av samhällslivet. På grund av dessa ändringar omfattas anställda krigsmän med typiskt civila uppgifter numera av samma ansvarsregler som civil personal. Jag vill i detta sammanhang också hänvisa till att tanken på en särlagstiftning i fråga om de försvarsanställdas åligganden i tjänsten under normala, fredliga förhållanden avvisades i samband med tillkomsten av LOA (prop. 1975/76:105 s. 216).

Sedan länge har det dock stått klart att det behövs en mera genomgripande översyn av det militära ansvarssystemet. Frågan om en sådan översyn aktualiserades redan av ämbetsansvarskommittén (Ju 1967:63) i dess principbetänkande (SOU 1969:20) Ämbetsansvaret. Frågan har också uppmärksammats av riksdagen i samband med den debatt som föregick 1972 års ändringar i lagstiftningen om militära straff och disciplinmedel (JuU 1972:28 s. 18-19). I flera andra sammanhang har reformbehovet på detta område betonats, bl.a. av de anställdas organisationer och av företrädare för de värnpliktiga vid de årliga värnpliktskonferenserna. Även i motioner till innevarande riksmöte har frågan berörts.

En översyn av det militära ansvarssystemet aktualiserar också frågan om den nuvarande processordningen är i alla avseenden ändamålsenlig. Det gäller bl.a. den militära bestraffningsrätten.

För egen del anser jag efter samråd med chefen för försvarsdepartementet att tiden nu är mogen för att se över hela den särskilda straff- och processordning som gäller för försvarsmaktens personal. En given utgångspunkt för ett reformarbete på detta område är att man söker nå fram till en ytterligare anpassning av det militära ansvarssystemet till det regelsystem som gäller inom samhället i övrigt. Vägledande för ett reformarbete bör också vara att samma ansvarsregler skall i möjlig mån gälla för all anställd personal inom försvarsmakten, både militär och civil. Detta gör det nödvändigt att

bl.a. se över 21 och 22 kap. BrB. Det finns emellertid anledning att ta upp även andra frågor inom den militära rättsvården, t.ex. tillrättavisningsrätten och systemet att militära befattningshavare handlägger militära brottmål. Även bestämmelserna om åläggande av ersättningsskyldighet bör ses över. För det utredningsarbete som jag nu har angett bör en kommitté tillkallas.

I enlighet med det nyss anförda bör kommittén till en början utgå från att de militärt anställda arbetstagarna åtminstone i fredstid bör följa samma regelsystem för disciplinansvar som det som gäller för offentligt anställda i allmänhet. En sådan ordning innebär att sådana förseelser i tjänsten som med en motsvarande tillämpning av LOA:s regler skulle beivras på disciplinär väg blir avkriminaliserade för den fast anställda militära personalens del. De straffbestämmelser i 21 kap. BrB som f.n. reglerar ansvaret för sådana förseelser skulle därmed inte längre vara tillämpliga på denna personal, oavsett om arbetsuppgifterna har rent militär karaktär eller inte. Beivran av de tjänsteförseelser som det här gäller skulle i stället få ske inom ramen för ett utomstraffrättsligt disciplinsystem.

Utformningen av ett nytt, delvis utomstraffrättsligt ansvarssystem för krigsmän kan emellertid inte ske enbart med utgångspunkt i en privaträttslig grundsyn. Det stora flertalet krigsmän fullgör ju inte sin militärtjänstgöring som arbetstagare utan till följd av värnplikt. Det är sannolikt ofrånkomligt att åtminstone i vissa delar behålla det nuvarande straffrättsliga ansvaret enligt 21 kap. BrB för de värnpliktiga. Jag tänker här särskilt på sådana brott som innebär att värnpliktig undandrar sig att fullgöra vad som åligger honom på grund av värnplikten. Detta spörsmål har emellertid även samband med utformningen av sanktionerna vid fall av vägran att fullgöra värnpliktstjänstgöring, en fråga som har utretts av 1973 års vapenfriutredning (Fö 1973:01), vars betänkande nyligen har avlämnats. Det bör inte ankomma på den kommitté som jag nu förordar att överväga utformningen av dessa sanktioner. Kommittén har emellertid självfallet anledning att beakta resultatet av vapenfriutredningens arbete liksom de beslut som statsmakterna kan komma att fatta på grundval därav.

Det nu anförda bör inte hindra att kommittén i första hand prövar möjligheten av att även för de värnpliktigas del låta ansvaret för sådana tjänsteförseelser, som bör beivras endast i disciplinär väg, följa ett utomstraffrättsligt disciplinsystem. Ansvaret för de lindrigare förseelserna – motsvarande t.ex. tjänstefel som inte är grovt samt oskickligt beteende och förargelseväckande beteende – skulle därmed inte längre regleras av BrB. En sådan avkriminalisering skulle innebära att straffansvaret enligt 21 kap. BrB kunde begränsas till ett fåtal svårare brottstyper.

Redan en sådan förändring av det militära ansvarssystemet som jag nu har skisserat medför förhållandevis stora ingrepp i 21 kap. BrB. Kommittén bör emellertid också pröva om det är möjligt att ytterligare förenkla och begränsa de omfångsrika och i många fall ganska ålderdomliga brottskatalogerna i både detta kapitel och 22 kap. BrB. Vad särskilt beträffar krigsartiklarna i 22 kap. bör kommittén överväga en modernisering av de olika brottstyperna så att man utmönstrar alla straffbeskrivningar, som inte längre är nödvändiga eller sakligt motiverade, och för samman det återstående innehållet i kapitlet i kort avfattade och överskådligt sammanställda bestämmelser.

Kommittén bör beakta de erfarenheter som kan inhämtas av tillämpningen av motsvarande lagstiftning i främst andra nordiska länder. Likaså bör kommittén beakta det pågående arbetet med modernisering av folkrättens regler i krig, framför allt i fråga om tilläggsprotokoll till 1949 års Genève-

konventioner till skydd för krigets offer m.m.

När det gäller sanktionerna i ett nytt eller åtminstone i flera avseenden förändrat disciplinansvarssystem för det militära försvaret, bör kommittén i enlighet med vad jag förut har anfört sträva efter att för den fast anställda personalens del såvitt möjligt nå fram till en överensstämmelse med vad som gäller för andra offentligt anställda. I fråga om de värnpliktiga torde det dock av flera skäl inte vara möjligt att följa samma linje. LOA:s sanktionssystem är sålunda inte avpassat för andra än arbetstagare och det torde inte heller vara möjligt att reglera ansvaret för de värnpliktiga i kollektivavtal. Kommittén bör därför utgå från att man som disciplinpåföljder för de värnpliktiga i ett nytt system i princip behåller de nuvarande sanktionsformerna fritidsstraff, disciplinbot och tillrättavisning. Kommittén bör emellertid kartlägga de erfarenheter som finns i fråga om verkställigheten av dessa sanktioner samt föreslå de åtgärder som kan visa sig behövliga. Därvid kan bl.a. ges anledning till en omprövning av tillämpningsområdet för de olika sanktionerna. Kommittén bör exempelvis pröva möjligheten av att låta disciplinpåföljderna för de värnpliktiga motsvaras av – förutom ekonomiska sanktioner – de nuvarande formerna för tillrättavisning, möjligen med en utvidgning av institutet utegångsförbud (landgångsförbud) så att det närmar sig det nuvarande fritidsstraffet.

Om kommittén i enlighet med de nu skisserade tankegångarna stannar för en lösning som innebär att man avkriminaliserar sådana tjänsteförseelser inom försvarsväsendet som anses böra beivras endast i disciplinär ordning och begränsar det speciella straffrättsliga ansvaret för värnpliktiga till ett fåtal brottstyper, inverkar detta givetvis i hög grad även på de processuella reglerna. Det bör ankomma på kommittén att se över dessa bestämmelser i deras helhet. Inom försvarsmakten anses det att bestraffningsrätten är en naturlig del av det militära chefsskapet och att den hör ihop med den allmänna personaltjänsten. Med hänsyn till de stränga krav på disciplin som är ofrånkomliga i krig blir denna principiella grundsyn naturlig också för verksamheten under fredstid. God kännedom om och erfarenhet av den militära miljön och förhållandena på den särskilda tjänstgöringsplatsen underlättar också bedömningen av begångna förseelser. Nu angivna förhållanden talar för att det i princip även i fortsättningen bör ankomma på militära chefer att besluta om disciplinpåföljder. En sådan ordning tillgodoser också kravet på snabbhet i handläggningen. Häremot måste dock ställas önskemålet att anpassa ansvarssystemet för försvarsmaktens personal till vad som gäller för samhället i övrigt. Det bör därför stå kommittén fritt att överväga andra former för åläggande av disciplinpåföljd. Om särskilda disciplinnämnder anses böra inrättas för att handlägga ärenden om disciplinansvar för den anställda personalen, bör kommittén undersöka möjligheten av att låta sådana nämnder också avgöra ärenden om disciplinpåföljd för värnpliktiga.

Om kommittén anser nödvändigt att i princip behålla befogenheten för militär chef att ålägga värnpliktig disciplinpåföljd, kan det finnas anledning att undanta vissa typer av ärenden, t.ex. sådana där påföljden kan antas bli särskilt ingripande eller där förseelsen bestrids och tillfredsställande utredning inte omedelbart kan åstadkommas, och i stället låta dessa ärenden avgöras av allmän domstol eller särskild disciplinnämnd. Oavsett vilken lösning som kommittén stannar för, är det självfallet av största vikt att rättssäkerhetssynpunkterna tillgodoses. Kommittén bör överväga formerna för omprövning av beslut i disciplinärenden liksom frågor om uppskov med

verkställigheten av ålagd disciplinpåföljd i de fall där omprövning av beslutet begärs. I sammanhanget bör också uppmärksammas behovet av juridisk expertis vid handläggning av disciplinärenden liksom den misstänktes behov av bistånd och vägledning.

En förändring av det militära ansvarssystemet i enlighet med vad jag tidigare har antytt innebär bl.a. att det speciella straffrättsliga ansvaret för värnpliktiga begränsas till ett fåtal mera allvarliga brottstyper. Med hänsyn härtill torde det knappast längre finnas utrymme för att låta militära chefer handlägga militära brottmål i egentlig mening. Dessa mål bör i stället behandlas av de allmänna domstolarna, varvid i princip BrB:s allmänna påföljdssystem bör vara tillämpligt. Skäl talar emellertid för att man behåller möjligheten för allmän domstol att i sådana fall döma till militär disciplinpåföljd. Även denna fråga liksom frågor om verkställighet av dom eller beslut varigenom sådan påföljd har ålagts bör utredas närmare av kommittén.

Vad jag hittills har anfört i fråga om utformningen av ett nytt militärt ansvarssystem och processuella regler för detta har huvudsakligen haft avseende på normala förhållanden under fredstid. Vid krigstillstånd – men även under beredskap – är den militära tjänsten i många hänseenden så särpräglad att det kan vara befogat och kanske nödvändigt med ett utvidgat straffansvar för alla tjänstgörande krigsmän, oavsett om de är arbetstagare eller värnpliktiga, och med särskilda regler för förfarandet. Dessa frågor samt spörsmål som har samband därmed, t.ex. de särskilda domstolarnas sammansättning och arbetsformer, bör utredas av kommittén.

Utformningen av ett nytt ansvarssystem inverkar också på bestämmelserna om handläggning av ersättningsmålen. Genom tillkomsten av den nya skadeståndslagen har även förutsättningarna för åläggande av ersättningsskyldighet begränsats. Kommittén bör därför undersöka om det finns anledning att behålla möjlighet för vissa militära chefer att ålägga ersättningsskyldighet.

Utöver den rätt omfattande genomgång av den militära straff- och processlagstiftningen som föranleds av vad jag nu har anfört är det angeläget att kommittén gör en allmän översyn av såväl denna lagstiftning som andra hithörande författningar, så att man även i övrigt så långt möjligt når samstämmighet mellan civila regler och alltjämt behövliga militära särbestämmelser. Vid denna översyn bör bl.a. frågor som rör utredningen i disciplinärenden och förundersökningen i militära brottmål uppmärksammas, liksom frågan om de militära tvångsmedlen. Kommittén bör beakta resultatet av det arbete som f.n. bedrivs av utredningen (Ju 1974:17) angående översyn av häktningsbestämmelserna. Samråd bör även ske med den kommitté för översyn av rättegångsförfarandet vid allmän domstol som nyligen har tillkallats.

Chefen för armén har i skrivelse den 17 september 1962 till regeringen tagit upp vissa frågor rörande svensk militär rättsvård i internationellt sammanhang. Vidare har riksdagens dåvarande militieombudsman i framställning den 18 februari 1966 till regeringen berört vissa problem i samband med rättskipningen vid den svenska beredskapsstyrkan för FN-tjänst. Kommittén bör i sitt arbete beakta de särskilda problem som kan uppkomma i dessa sammanhang och föreslå sådana särskilda regler för denna del av den militära verksamheten som kan visa sig behövliga till följd av vad kommittén avser att föreslå beträffande systemet för beivrande av förseelser begångna inom landet.

Det bör stå kommittén fritt att ta upp även andra frågor som den finner ha

samband med de frågor som jag har nämnt i det föregående.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en kommitté med högst 3 ledamöter med uppdrag att se över det militära ansvarssystemet m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om annat ej föreskrives,

att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

13. Tilläggsdirektiv till utredningen (Ju 1975:05) om väktarutbildning

Dir 1977:51

Beslut vid regeringssammanträde 1977-04-14

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

Våren 1975 tillkallade dåvarande chefen för justitiedepartementet, statsrådet Geijer, en sakkunnig för att utreda frågan om utbildning av väktare. Den sakkunnige har antagit namnet väktarutbildningsutredningen.

Huvuduppgiften för den sakkunnige är enligt direktiven att lägga fram förslag till en utformning av väktarutbildningen som är ägnad att göra väktarpersonalen väl skickad att utföra uppdrag av sådant slag som normalt brukar anförtros åt bevakningsföretag. Som en utgångspunkt för sina överväganden borde den sakkunnige söka kartlägga och avgränsa de arbetsuppgifter för bevakningsföretagen som man bör räkna med vid utbildningsfrågans bedömning. I direktiven framhölls vidare bl.a. att den sakkunnige för att ge väktarutbildningen ett adekvat innehåll borde ta hänsyn både till de allmänna intressen som gör sig gällande i detta sammanhang och till de önskemål som kan ställas upp från företagens och deras kunders sida. Av särskild vikt är enligt direktiven också att utbildningsfrågan får en lösning som tillgodoser befogade krav från de anställdas sida.

När det gäller själva organisationen av väktarutbildningen pekades i direktiven på svårigheterna särskilt för små och medelstora företag att genomföra en tillfredsställande utbildning. Den sakkunnige borde därför undersöka i vad mån det behövs åtgärder för att centralisera utbildningen eller delar av denna. Att utbildningen ankommer på bevakningsföretagen själva behöver enligt direktiven inte utesluta ett system där de företag som så önskar kan låta personalen genomgå kurser som anordnas mera centralt. Om en lösning efter dessa riktlinjer skulle anses påkallad, borde den sakkunnige söka nå fram till en ändamålsenlig avgränsning av de utbildningsmoment

som kan lämpa sig för en mera centraliserad kursverksamhet av detta slag. Därvid borde också övervägas om en sådan verksamhet lämpligen skall bedrivas i det allmännas regi eller om den kan ordnas i andra former, t.ex. genom någon branschorganisation. Oavsett vilken lösning som väljs, är enligt direktiven utgångspunkten att företagen själva skall svara för de kostnader som är förenade med utbildningen av deras personal.

Jag ansluter mig till min företrädares uppfattning om behovet av en utredning om väktarutbildningen. Även vad gäller de frågor som därvid bör ägnas särskild uppmärksamhet kan jag i huvudsak instämma i de synpunkter som utvecklas i direktiven.

Om utbildningen organiseras enligt direktiven, innebär det att bevakningsföretagen liksom f.n. i princip själva skall svara för utbildningen, låt vara med en möjlighet för dem att frivilligt ansluta sig till mera centralt anordnade kurser i olika utbildningsmoment. Direktiven får i denna del ses mot bakgrund av vissa av riksdagen godkända uttalanden i prop. 1974:39 med förslag till lag om bevakningsföretag. Där betonas (s. 48, 49) den stora betydelsen från allmän synpunkt av att väktarpersonalen får en ändamålsenlig utbildning. Det allmänna skulle emellertid inte behöva omhänderha den direkta administrationen av utbildningen för att tillförsäkra sig ett avgörande inflytande över denna. Intresset av samhällskontroll över väktarutbildningen beaktades i stället genom ett bemyndigande för rikspolisstyrelsen att efter samråd med berörda arbetsmarknads- och branschorganisationer meddela föreskrifter om väktarutbildningen och genom regler om tillsyn över auktoriserade bevakningsföretag, 12 resp. 8 § lagen (1974:191) om bevakningsföretag.

För egen del är jag tveksam om denna lösning i fråga om utbildningens organisation på längre sikt är ändamålsenlig. Det är numera allmänt erkänt att det är ett betydande samhällsintresse att bevakningsföretagens personal får en i förhållande till sina uppgifter lämpligt avpassad utbildning. Med en ordning som innebär att ansvaret för utbildningen ligger på företagen själva blir det svårt att undvika att utbildningens kvalitet varierar, även om utbildningsmomenten regleras av enhetliga föreskrifter. Härtill kommer att svårigheter för de små och medelstora bevakningsföretagen att genomföra utbildningen kommer att kvarstå, om utbildningskostnaderna även i fortsättningen helt skall betalas av företagen själva.

Redan det nu anförda talar enligt min mening för att samhället bör ta på sig ett ökat ansvar för väktarutbildningen, något som också sedan länge har varit ett önskemål från personalorganisationernas sida. En sådan lösning är motiverad även av utbildningspolitiska skäl. I den mån ett yrke kräver viss utbildning brukar samhället svara för den grundläggande yrkesutbildningen. Däremot kan den direkta inskolningen ske genom arbetsgivarens försorg.

Mot bakgrund av vad jag sålunda har anfört förordar jag att den sakkunnige, som enligt den terminologi som numera används bör benämnas särskild utredare (se SFS 1976:119), får i uppdrag att närmare utreda förutsättningarna för att samhället svarar för väktarutbildningen i större utsträckning än vad som förutsattes i de ursprungliga direktiven. Utredaren bör därvid i första hand pröva möjligheten av att utbildningen organiseras inom ramen för gymnasieskolan med kommun som huvudman. Vid en sådan lösning bör dock utgångspunkten vara att undervisningen i de delar av utbildningen som omfattar arbetsteknik förläggs helt till bevakningsföretag. Därvid torde undervisningen få meddelas av lärare som företaget tillhandahåller och vederbörande företag svara för de lokaler liksom den materiel och

utrustning i övrigt som behövs för denna undervisning (s.k. inbyggd utbildning). Under angivna förutsättningar bör en utgångspunkt också vara att statsbidrag utgår enligt de regler som i allmänhet gäller för inbyggd utbildning i gymnasieskolan.

Om utredaren stannar för en sådan organisation av utbildningen som nu har skisserats, bör han utarbeta förslag till tim- och kursplaner för specialkurs för utbildning av väktare. I detta avseende bör de ursprungliga direktiven vara vägledande.

Bland de frågor som behöver ytterligare övervägas vid en lösning efter dessa linjer vill jag nämna utbildningen för den korttidsanställda personalen samt vilka regler som bör gälla i övergångshänseende.

Jag hemställer att regeringen utvidgar det uppdrag som tidigare har lämnats den särskilde utredaren i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

14. Utredning om de allmänna advokatbyråerna m.m.

Dir 1977:54

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-02

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

Den 1 juli 1973 genomfördes en omfattande reform av samhällets rättshjälp (prop. 1972:4, JuU 1972:12, rskr 1972:205 och prop. 1972:132, JuU 1973:1, rskr 1973:21). Reformen innebar bl.a. att området för rättshjälpen vidgades väsentligt. Enligt det nya systemet skall rättshjälp i princip kunna utgå i alla slag av rättsliga angelägenheter, oavsett om de behandlas av myndighet eller inte. Varje fysisk person skall kunna få rättshjälp i sådan utsträckning att han inte av ekonomiska skäl måste avstå från att ta till vara sin rätt. Den enskilde skall dock bidra till kostnaderna för rättshjälpen i förhållande till sin betalningsförmåga.

För att rättshjälpsreformen skulle kunna föras ut i samhället har det krävts betydande organisatoriska insatser. Av central betydelse för att rättshjälp av god kvalitet skall kunna ges är att den enskilde har tillgång till kvalificerad biträdeshjälp. För att tillgodose detta behov har inrättats allmänna advokatbyråer med staten som huvudman. Det finns f.n. 30 allmänna advokatbyråer (prop. 1973:74, JuU 1973:19, rskr 1973:169). Domstolsverket är centralmyndighet för rättshjälpen och central förvaltningsmyndighet för de allmänna advokatbyråerna. Dessa finns på 28 orter. I varje län utom Gotlands län finns en allmän advokatbyrå. Om man räknar in filialkontor och regelbunden mottagningsverksamhet finns f.n. tillgång till biträdeshjälp från allmän advokatbyrå på 87 orter i landet.

De nuvarande advokatbyråerna har tillkommit dels genom att 16 tidigare rättshjälpsanstalter har omvandlats till sådana byråer, dels genom att 14 nya byråer har inrättats. Utbyggnaden har skett enligt de allmänna riktlinjer som drogs upp i prop. 1972:4 och till vilka riksdagen i allt väsentligt anslöt sig (JuU 1972:12, rskr 1972:205). Jag skall här redovisa huvuddragen av dessa riktlinjer.

Bland de faktorer som enligt dåvarande departementschefen inverkade på frågan om uppbyggnaden av allmänna advokatbyråer var att man kunde räkna med en kraftig ökning av efterfrågan på rättshjälp i det nya systemet och att denna efterfrågeökning inte skulle kunna mötas av de dåvarande rättshjälpsanstalterna och av enskilt verksamma advokater. Liksom tidigare borde principen om det fria advokatvalet upprätthållas. Denna princip innebar emellertid inte bara en rätt att fritt välja biträde bland de privatpraktiserande juristerna. Minst lika viktig var den andra sidan av valfriheten, nämligen möjligheterna att vända sig till en jurist på en av det allmänna driven advokatbyrå. För stora befolkningsgrupper, särskilt de mindre väl lottade i samhället, kunde det enligt departementschefen innebära en trygghetsfaktor att kunna vända sig till ett allmänt organ av rättshjälpsanstalternas karaktär. Det kunde också vara svårt för den enskilde att på egen hand utvälja en för hans ärende lämplig privatpraktiserande advokat.

Departementschefen anså mot bl.a. denna bakgrund att det allmänna över hela landet borde tillhandahålla kvalificerad personal som kunde bistå allmänheten i rättsliga angelägenheter. Vid en sådan utvidgning av det allmännas advokatverksamhet syntes det naturligt att i första hand bygga på de dåvarande rättshjälpsanstalterna. Riktpunkten för utbyggnaden borde vara att en allmän advokatbyrå skulle finnas i varje län för att lämna biträdeshjälp. De allmänna advokatbyråerna fick liksom rättshjälpsanstalterna hålla mottagningar utanför stationeringsorten för att eliminera eller mildra de olägenheter för de rättssökande som ett så stort verksamhetsområde kunde medföra. Även om de allmänna advokatbyråernas verksamhet inte borde begränsas till klienter med subventionerad rättshjälp, fanns det enligt departementschefen från andra synpunkter skäl att iaktta en viss försiktighet vid utbyggnaden. Utbyggnaden av de allmänna advokatbyråerna fick inte leda till att förutsättningarna för en fristående advokatkår i väsentlig mån rubbades. De allmänna advokatbyråerna borde inte ha någon monopolställning eller några fördelar på annat sätt utan borde konkurrera med de privatpraktiserande advokaterna på lika villkor. Dessa synpunkter borde medföra att utbyggnaden skedde successivt, vilket också bedömdes vara nödvändigt för att kunna rekrytera kvalificerad juristpersonal.

Den väntade stegringen av det allmännas utgifter för rättshjälpen gjorde det enligt departementschefen angeläget med en effektiv kostnadskontroll. Ett viktigt inslag i kostnadskontrollen skulle bli att komplettera de gällande bestämmelserna om ersättning till biträden och offentliga försvarare med ett taxesystem. I taxesystemet skulle den ersättning per timme som kunde anses skälig få stor betydelse. Utgångspunkten borde därvid vara den genomsnittliga kostnaden per timme för advokatverksamheten. Självkostnaderna vid rättshjälpsanstalterna och senare vid de allmänna advokatbyråerna fick vidare tillmätas stor vikt.

Väsentligt för uppbyggnaden av de allmänna advokatbyråerna var enligt departementschefen vilka uppdrag dessa skulle få åta sig. Det var angeläget att de allmänna advokatbyråerna kunde åta sig vissa uppdrag även utanför rättshjälpsområdet. För ett fritt konkurrensförhållande mellan den enskilda och den allmänna advokatverksamheten var det av stort värde att några mera väsentliga inskränkningar i rätten att åta sig uppdrag inte ställdes upp. Uppdragen utanför rättshjälpsområdet fick dock inte inkräkta på de allmänna advokatbyråernas primära uppgift att biträda inom rättshjälpssystemet.

Departementschefen framhöll vidare att de allmänna advokatbyråerna borde kunna utnyttjas för sådana uppdrag utanför rättshjälpsområdet där det

kunde vara svårt att få åtgärder vidtagna därför att ersättning för uppdragen inte kunde påräknas. Som exempel på sådana uppdrag nämnde han uppdrag som god man vid fattigkonkurs, vissa uppdrag som likvidator eller syssloman vid likvidation av aktiebolag och uppdrag som förmyndare eller god man enligt föräldrabalken i vissa fall när tillgångar saknades.

När det gällde bl.a. de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten vid de allmänna advokatbyråerna framhöll departementschefen att verksamheten vid dessa byråer borde bedrivas på samma sätt som advokatverksamhet i övrigt. Av stor betydelse var därvid att intäkterna i verksamheten gav full täckning för kostnaderna. Detta var nödvändigt för att åstadkomma den önskvärda konkurrensen på lika villkor mellan de allmänna advokatbyråerna och de privatpraktiserande advokaterna. Även från en annan synpunkt ansåg departementschefen det viktigt att verksamheten vid de allmänna advokatbyråerna gav full kostnadstäckning. Arvoden till biträden och offentliga försvarare skulle i stor utsträckning bestämmas efter taxor. Underlag för att bestämma taxorna borde kunna i huvudsak hämtas från de allmänna advokatbyråernas debitering. För att åstadkomma realistiska taxor var det sålunda nödvändigt att de allmänna advokatbyråernas debitering gav täckning för alla kostnader i verksamheten.

Närmare riktlinjer för organisationen av bl.a. de allmänna advokatbyråerna och deras verksamhet drogs upp i prop. 1973:74. Riktlinjerna godtogs i allt väsentligt av riksdagen (JuU 1973:19, rskr 1973:169). Härigenom fastställdes antalet allmänna advokatbyråer till 30. Uppbyggnaden av de nytillkomna byråerna skulle ske successivt och antalet jurister på dessa begränsas till två eller tre under uppbyggnadsskedet.

I den sistnämnda propositionen framhöll dåvarande departementschefen att flertalet av de tidigare rättshjälpsanstalterna hade mottagningar utanför huvudorten. Sådana mottagningar kunde i vissa fall vara olönsamma men ändå vara motiverade av allmänhetens berättigade krav på service. I största möjliga utsträckning borde mottagningsverksamheten fortsätta på de orter där rättshjälpsanstalterna hade mottagning. Även andra orter kunde bli aktuella för mottagning. I samtliga fall där mottagningsverksamheten visade sig olönsam fick en avvägning göras mellan kostnadskonsekvenserna och allmänhetens behov av juridisk service.

När det gällde budget- och ekonomisystem påpekade departementschefen till en början att ett budgetsystem måste väljas som var förenligt med verksamhetens art. På grund av att byråernas verksamhet hade karaktären av uppdragsverksamhet var det lämpligt att utbetalningar och inbetalningar redovisades över ett förslagsanslag på formellt 1.000 kr. Anslaget borde i princip inte få uppvisa någon nettobelastning vare sig under loppet eller vid slutet av budgetåret. För att lösa likviditetsproblem för verksamheten räknade departementschefen med att de allmänna advokatbyråerna skulle få disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret.

Enligt departementschefen hade man anledning att räkna med att vissa byråer skulle komma att ge överskott under det att andra skulle komma att uppvisa underskott. Resultatutjämning mellan byråerna borde dock inte få förekomma. En resultatutjämning mellan de allmänna advokatbyråerna skulle nämligen i praktiken innebära en "koncernbildning" som inte stod i överensstämmelse med den ställning i förhållande till enskilda advokater som de allmänna advokatbyråerna avsågs få. Över- eller underskott i verksamheten vid de olika byråerna fick i stället balanseras från ett budgetår till ett annat. Om samma advokatbyrå under flera år visade underskott fick

frågan tas upp om byrån borde läggas ned eller organiseras om. Även överskott under flera år kunde ge anledning till förändringar av verksamheten.

Lönsamhetsprincipen kunde enligt departementschefen inte tillämpas strikt vid de allmänna advokatbyråerna. För dessa uppstod kostnader som inte var helt att jämföra med enskilda advokaters kostnader för sin verksamhet. Bl.a. borde kostnader för sådan mottagningsverksamhet utanför huvudorten som bedrevs av sociala skäl inte påverka en byrås rörelseresultat. Inte heller kostnaderna för de förut nämnda uppdragen som likvidator, god man m.m. borde tillåtas inverka på rörelseresultatet. De kostnader som sålunda de allmänna advokatbyråerna fick ta på sig och vilka inte borde påverka rörelseresultatet borde finansieras i särskild ordning genom ett särskilt driftbidragsanslag som borde vara gemensamt för byråerna. Departementschefen var inte beredd att för andra fall än dem som nämnts nu förorda att de allmänna advokatbyråerna gavs särskilda anslag för verksamhet av mera social karaktär.

Kostnaderna för rättshjälpen har uppgått till avsevärda belopp. Under de tre senaste budgetåren har utbetalats ca 62, 99 resp. 123 milj. kr. Av beloppet 123 milj. kr., som avser budgetåret 1975/76, har ca 20 milj. kr. gått till de allmänna advokatbyråerna.

De allmänna advokatbyråerna sammantagna har hittills inte uppnått full kostnadstäckning något budgetår. Omslutningen vid och utfallet av verksamheten vid byråerna under budgetåren 1973/74-1975/76 framgår av följande tabell (1.000-tal kr.).

	1973/74	1974/75	1975/76
Intäkter	13 749	20 710	25 224
Kostnader	18 135	25 472	30 653
Resultat	–4 386	–4 762	–5 429
Kostnadstäckning	76 %	81 %	82 %

I sin anslagsframställning för budgetåret 1977/78 har domstolsverket räknat med ett underskott vid byråerna på ca 3 milj. kr. Enligt verkets beräkningar kommer verksamheten att ge full kostnadstäckning först budgetåret 1981/82. I anslagsframställningen har domstolsverket analyserat orsakerna till underskottet i verksamheten under budgetåret 1975/76. Enligt verket antydde resultatutvecklingen vid byråerna under de två första verksamhetsåren att det fanns goda skäl att räkna med att byråerna skulle kunna nå full kostnadstäckning under budgetåret 1977/78. Utfallet för budgetåret 1975/76 visade emellertid att tidigare gjorda prognoser varit för optimistiska. Utgångspunkterna vid budgeteringen av verksamheten inför budgetåret 1975/76 hade enligt verket varit att efterfrågan på de allmänna advokatbyråernas tjänster skulle öka och att ersättningsnivån skulle ligga i paritet med byråernas genomsnittliga kostnadsnivå. Den senare förutsättningen byggde i sin tur på antaganden i fråga om andelen debiterbar tid av den totala arbetstiden och byråernas genomsnittliga kostnader. Inget av dessa antaganden kom att infrias under budgetåret 1975/76.

I sin analys framhöll domstolsverket vidare bl.a. att den i förarbetena förutsatta fria och lika konkurrensen mellan allmänna och enskilda advokater

är svår att upprätthålla på grund av de allmänna advokatbyråernas skyldighet att i första hand åta sig ärenden enligt rättshjälpslagen. Enligt verket påverkar denna skyldighet lönsamheten i flera avseenden. Den leder sålunda till en för de allmänna advokatbyråerna ogynnsam ärendestruktur jämfört med den som genomsnittligt förekommer hos en privatpraktiserande advokat. Rådgivningarna, som är klart olönsamma, koncentreras till de allmänna advokatbyråerna. Även i övrigt blir andelen ärenden med kort handläggningstid större vid de allmänna advokatbyråerna. Sådana ärenden ger i större utsträckning upphov till inte debiterbar tidsspillan än ärenden med längre handläggningstid, vilket orsakar inkomstbortfall. Slutligen leder skyldigheten att åta sig rättshjälpsärenden till att de allmänna advokatbyråerna blir tvungna att ägna avsevärd tid åt verksamhet med kurativa inslag.

Enligt verket finns också en ej obetydlig överkapacitet vid byråerna som sammanhänger med att vissa byråers organisation inte är helt anpassad till marknadssituationen. Anledningarna härtill är främst att söka i omställningen av de f.d. rättshjälpsanstalterna till affärsmässigt drivna advokatbyråer och den snabba utbyggnaden av organisationen till rikstäckning.

För att lösa likviditetsproblem för uppdragsverksamheten och för att tillgodose behov av rörelsekapital förfogar domstolsverket för de allmänna advokatbyråernas räkning över en rörlig kredit i riksgäldskontoret. Den rörliga krediten uppgick när de allmänna advokatbyråerna inrättades den 1 juli 1973 till 5 milj. kr. men har fortlöpande höjts och uppgår f.n. till 13,2 milj. kr.

För att lösa finansieringsfrågan för de allmänna advokatbyråerna har regeringen genom olika beslut förordnat att uppdragsanslaget skulle belastas med det bokföringsmässiga underskottet budgetåren 1973/74-1975/76.

Domstolsverket och tidigare domstolsväsendets organisationsnämnd har fortlöpande följt verksamheten vid de allmänna advokatbyråerna samt vidtagit olika åtgärder för att rationalisera arbetet vid byråerna och förbättra rörelseresultatet. Detta arbete har intensifierats under det senaste året. Domstolsverket har utarbetat ett omfattande program för det fortsatta rationaliseringsarbetet vid de allmänna advokatbyråerna.

För egen del vill jag anföra följande.

Vid rättshjälpsreformens tillkomst förutsattes att lagstiftningen på området skulle ses över, när tillräcklig erfarenhet hade vunnits av dess tillämpning. För två år sedan tillsattes för sådant ändamål rättshjälpsutredningen (Ju 1975:07). Utredningen skall främst söka effektivisera de olika formerna av rättshjälp, bl.a. rådgivning. Utredningens uppdrag gäller sålunda i första hand en översyn av de olika rättshjälpsformerna. Men också vissa organisatoriska aspekter på rättshjälpen skall beaktas av utredningen. Det gäller väsentligen fördelningen av myndighetsfunktionerna. Däremot berör uppdraget inte direkt de allmänna advokatbyråernas organisation och uppgifter. Resultatet av utredningens arbete kan emellertid som jag strax skall återkomma till få viss betydelse vid bedömningen av de allmänna advokatbyråernas lönsamhet. Utredningen väntas slutföra sitt arbete sommaren 1977.

Det förhållandet att vissa delar av rättshjälpssystemet sedan en tid tillbaka är föremål för översyn i särskild ordning bör enligt min mening inte hindra att olika frågor som rör de allmänna advokatbyråerna nu tas upp till granskning. Lönsamheten vid byråerna har hittills varit och kan åtminstone för de närmaste åren befaras förbli otillfredsställande. Domstolsverket räknar inte med att byråerna skall kunna uppnå full kostnadstäckning förrän budgetåret

1981/82. Mot denna bakgrund ter det sig angeläget att förutsättningarna för verksamheten vid de allmänna advokatbyråerna liksom formerna för och inriktningen av denna verksamhet blir föremål för en allmän utvärdering och översyn. Det bör anförtros åt en särskild kommitté med parlamentarisk förankring att fullgöra dessa uppgifter.

När rättshjälpsreformen infördes ansågs väsentligen tre skäl tala för att, vid sidan av privatpraktiserande advokater och andra jurister, juridiskt biträde skulle stå till förfogande genom offentligt verksamma jurister. Samhället hade ett ansvar för att ett tillräckligt antal kvalificerade jurister stod till förfogande i rättshjälpsärenden i samband med den förutsedda kraftiga ökningen av samhällets rättshjälp. Valmöjlighet borde föreligga för den som behövde biträdeshjälp att vända sig till enskilt verksam eller offentligt anställd jurist. Advokatverksamhet i samhällelig regi behövdes också som en kontroll över samhällets väsentligt ökade utgifter för rättshjälpen.

Dessa skäl för en verksamhet med offentligt anställda jurister har fortfarande bärkraft. Likaså bör även i framtiden behovet av juridiskt biträde genom offentligt verksamma jurister tillgodoses genom allmänna advokatbyråer som drivs av staten. De allmänna advokatbyråerna bör också i fortsättningen på lika villkor konkurrera med enskilda advokatbyråer, så långt förutsättningar för sådan konkurrens föreligger.

Vad jag nu sagt bör kunna tas som utgångspunkt för utredningens arbete. I fråga om utredningsarbetets inriktning vill jag i övrigt anföra följande.

En huvuduppgift för utredningen blir att göra en allmän utvärdering av verksamheten hittills vid de allmänna advokatbyråerna och av de förutsättningar som gäller för verksamheten. Ett viktigt inslag blir därvid att göra en analys av de uppkomna förlusterna och lägga fram förslag till åtgärder för att förbättra byråernas lönsamhet. Analysen och åtgärdsförslagen bör följas av en prognos om det framtida ekonomiska utfallet av verksamheten. Om utredningen skulle komma fram till att de allmänna advokatbyråerna med nuvarande organisation inte kan antas nå lönsamhet även om förutsättningarna för verksamheten ändras i övrigt bör utredningen lämna förslag till en lämplig framtida organisation. Därvid bör övervägas bl.a. frågorna om antalet byråer och deras storlek samt i vilken utsträckning filial- och mottagningsverksamhet bör bedrivas. Förslaget bör utgöra en rimlig avvägning mellan intresset av lönsamhet och andra faktorer som bör inverka på omfattningen av verksamheten.

Vid den analys som jag nu har förordat bör utredningen försöka kartlägga de skillnader som kan finnas när det gäller förutsättningarna att driva advokatverksamhet i enskild och offentlig regi. I det följande skall jag peka på några omständigheter som särskilt bör uppmärksammas.

De allmänna advokatbyråerna är statliga myndigheter och arbetar till stor del inom den ram som gäller för sådana myndigheter. Detta medför andra förutsättningar för verksamheten jämfört med privat advokatverksamhet, bl.a. på det administrativa området.

I åtskillig advokatverksamhet finns vid sidan av rent juridiska aspekter även sociala och kurativa inslag. Skulle utredningens analys visa att sådana inslag i mera väsentlig mån har medverkat till de hittills uppkomna förlusterna vid de allmänna advokatbyråerna bör utredningen särskilt pröva allmänhetens behov av sådan service och om denna bör lämnas genom de allmänna advokatbyråerna eller på annat sätt.

En annan särskild fråga som bör belysas i detta sammanhang är konsekvenserna av de allmänna advokatbyråernas skyldighet att i första hand

lämna rättshjälp enligt rättshjälpslagen (1972:429, omtryckt 1976:626).

De utredningsuppgifter som jag har redogjort för nu har samband med den översyn av rättshjälpssystemet i stort som ankommer på rättshjälpsutredningen. Jag tänker i första hand på den effektivisering av rättshjälpsformen rådgivning som kan väntas bli ett resultat av den utredningens arbete. Som bl.a. har framhållits i direktiven för rättshjälpsutredningen har det nuvarande rådgivningsinstitutet ofta varit förlustbringande för den som har meddelat rådgivning, eftersom rådgivningstiderna har tenderat att sträckas ut längre än som har varit förutsatt med hänsyn till den förhållandevis låga avgiften för rådgivning. Detta har i första hand drabbat de allmänna advokatbyråerna, som svarar för flertalet rådgivningar enligt rättshjälpslagen. Med tanke på vad jag har sagt nu bör den nya utredningen beakta resultatet av rättshjälpsutredningens arbete på sådana punkter där det finns samband mellan rättshjälpssystemets utformning och de allmänna advokatbyråernas verksamhet.

Enligt nuvarande ordning är kostnadsnivån vid de allmänna advokatbyråerna av grundläggande betydelse för taxesättningen inom rättshjälpssystemet. Det ter sig därför naturligt att utredningen också utvärderar de principer som hittills har legat till grund för taxor och andra normer för ersättningar vid olika former av rättshjälp till biträden, offentliga försvarare eller andra. En utgångspunkt för utredningens överväganden bör vara att ersättningarna i det enskilda fallet bestäms efter samma grunder oavsett om ersättningen skall utgå till den som är enskilt verksam eller offentligt anställd jurist. Självfallet bör utredningens analys av faktorer som kan innebära skillnader i förutsättningarna för privat och offentlig advokatverksamhet spela en viktig roll för övervägandena i taxesättningsfrågorna. Utredningen bör belysa vilka konsekvenser som de nuvarande taxesättningsprinciperna och deras tillämpning har haft för samhällets kostnader för rättshjälpen samt lägga fram de ändringsförslag den kan anse påkallade. Ändringsförslagen bör också kunna avse frågor om fördelningen av rättshjälpskostnaderna mellan samhället och den enskilde, i den mån dessa inte omfattas av rättshjälpsutredningens uppdrag.

Utredningens överväganden bör slutligen omfatta frågan om finansieringen av de allmänna advokatbyråernas verksamhet samt det budgetsystem och den anslagskonstruktion som bör tillämpas för den allmänna rättshjälpen och de allmänna advokatbyråerna. Alternativa lösningar bör ställas upp och belysas. Eventuella ändringsförslag måste även i denna del tillgodose de anspråk som kravet på lika konkurrens mellan enskilda och allmänna advokatbyråer medför.

Utredningen bör utföra sitt uppdrag i nära samarbete med domstolsverket. Jag utgår från att verket å sin sida fullföljer sitt pågående rationaliseringsarbete inom ramen för de nuvarande förutsättningarna för verksamheten vid de allmänna advokatbyråerna och under hänsynstagande till vad som framkommer under utredningens arbete. Jag avser att senare i dag föreslå att det uppdras åt domstolsverket att i sin anslagsframställning för budgetåret 1978/79 eller i anslutning till denna särskilt redovisa sitt arbete och sina förslag för att på kort sikt och inom ramen för nuvarande förutsättningar för verksamheten förbättra lönsamheten vid de allmänna advokatbyråerna.

Utredningens arbete bör bedrivas skyndsamt. Om det visar sig lämpligt bör utredningen kunna redovisa sitt arbete i form av delbetänkanden.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fyra ledamöter med uppdrag att se över systemet med allmänna advokatbyråer m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

15. Översyn av bestämmelserna om tomträttsavgäld m.m.

Dir 1977:67

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-16

Statsrådet Olsson anför.

Tomträtt är en till tiden obestämd nyttjanderätt till fastighet. Liksom andra typer av nyttjanderätter, t.ex. arrende och hyra, är den reglerad i jordabalken. Tomträttshavaren är skyldig att betala viss årlig avgift (tomträttsavgäld) till den som har upplåtit tomträtten, vanligtvis en kommun. Avgälden utgör betalning för rätten att använda marken. Tomträtten liknar emellertid mera äganderätten än andra nyttjanderättsformer. Tomträttshavaren kan fritt överlåta tomträtten och tomträtten kan användas som kreditunderlag genom att den kan intecknas.

Enligt en inventering år 1973 använde sig omkring 50 kommuner av tomträtt i någon omfattning, därav 30 kommuner för såväl bostads- som industriändamål. Det sammanlagda antalet tomträtter som har upplåtits under åren 1954-1972 är omkring 41.000. Äldre tomträttsupplåtelser är alltså inte medräknade. År 1972 inflöt sammanlagt 195 milj. kr i avgälder till kommunerna, varav 159 milj. kr till Stockholm, Göteborg och Malmö.

Tomträttsinstitutet infördes genom 4 kap. lagen (1907:36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom (nyttjanderättslagen). Syftet var att möjliggöra markupplåtelser som, utan att äganderätten flyttades över, skulle ge markinnehavaren en vida mer omfattande dispositionsrätt än vanlig nyttjanderätt.

Enligt bestämmelsernas ursprungliga utformning skulle markupplåtelse avse viss tid, minst 26 och högst 100 år. I övrigt stod det parterna fritt att komma överens om villkoren för upplåtelsen. Frågan om avgäld för tomträttsupplåtelsen var inte lagreglerad. Det normala var att i upplåtelsen avtalad avgäld skulle utgå oförändrad under hela upplåtelseperioden.

Tomträttsinstitutet reformerades år 1953. Reformen innebar genomgripande förändringar. 4 kap. nyttjanderättslagen fick helt ny lydelse. Tomträttshavarens rättsliga ställning stärktes avsevärt och därmed även tomträttens kreditvärde. Tomträtten utformades som en upplåtelse av nyttjanderätt på obegränsad tid. Avgälden skulle utgå med oförändrat belopp under vissa

tidsperioder. Om inte överenskommelse träffades om längre tid, utgjorde varje period 20 år. Avsåg upplåtelsen väsentligen annat ändamål än bostadsbebyggelse fick kortare period förekomma, dock minst 10 år. Möjlighet skapades också att för nästföljande period påkalla omprövning av avgäldens belopp (avgäldsreglering).

Enligt övergångsbestämmelserna till 1953 års lagändringar gäller äldre lag fortfarande i fråga om tomträtt som har upplåtits före den 1 januari 1954. Möjlighet infördes för markägare och tomträttshavare att efter överenskommelse låta äldre upplåtelse följa de nya bestämmelserna. Antalet löpande tomträtter var den 1 januari 1974 för Stockholms kommun ca 26.000. Av dessa har ca 14.000 upplåtits under tiden före 1954. Övergång till 1953 års regler har dock skett i betydande utsträckning.

Efter 1953 års tomträttsreform har 4 kap. nyttjanderättslagen ändrats endast år 1967. Ändringen innebar att minimitiden för avgäldsperioderna i fråga om tomträtt som har upplåtits för bostadsändamål förkortades från 20 till 10 år. En enhetlig minimitid om 10 år infördes därmed i fråga om alla slag av tomträttsupplåtelser. Syftet var att skapa bättre förutsättningar för det allmänna att tillgodogöra sig värdestegringen på tomträttsmarken.

Enligt övergångsbestämmelserna till 1967 års lagändring skall äldre lag fortfarande tillämpas i fråga om tomträtt som har upplåtits före den 1 januari 1968. På samma sätt som vid 1953 års reform öppnades en möjlighet att låta även äldre upplåtelser omfattas av lagändringen.

Vid jordabalkens tillkomst år 1972 togs bestämmelserna i 4 kap. nyttjanderättslagen utan nämnvärd ändring i sak in som 13 kap. i balken.

Beträffande tomträttsavgälden innebär bestämmelserna i 13 kap. 11 § jordabalken att överenskommelse om ändring av avgälden för den kommande tidsperioden inte får träffas senare än ett år före utgången av den löpande perioden. Väcker fastighetsägaren eller tomträttshavaren under näst sista året av den löpande perioden talan om omprövning av avgälden skall domstolen på grundval av markens värde vid tiden för omprövningen bestämma avgälden för den kommande perioden. Vid bedömande av markvärdet skall hänsyn tas till ändamålet med upplåtelsen och de närmare föreskrifter som skall tillämpas i fråga om fastighetens användning och bebyggelse. Har avgälden för den kommande perioden inte bestämts i enlighet härmed, skall den utgå med samma belopp som förut. Enligt 13 kap. 24 § jordabalken skall talan om omprövning av avgäld väckas vid fastighetsdomstol. I målet gäller vanliga regler om rättegångskostnad.

En tillämpning av 1953 års bestämmelser om reglering av avgäld har på grund av bestämmelsernas utformning inte blivit aktuell i någon större utsträckning förrän i samband med bestämmande av den nya avgäld för 1954 års upplåtelser för bostadsändamål som skall gälla fr.o.m. år 1974. Ny avgäld för upplåtelser enligt 1967 års tomträttslagstiftning kommer att bli aktuell fr.o.m. år 1978. Antalet regleringar torde i fortsättningen komma att ligga på en hög nivå.

Tillämpningen av bestämmelserna om reglering av tomträttsavgäld har medfört vissa problem. Både från kommunalt håll och från organisationer som företräder tomträttshavarna har gjorts framställningar om lagändring. Sammanfattningsvis går kritiken ut på att det är så svårt att tolka vad nuvarande bestämmelser egentligen innebär i fråga om storleken av ny avgäld att önskvärda överenskommelser hindras. Resultatet blir omfattande processer. Både kommuner och tomträttshavare behöver klara riktlinjer för avgäldssättningen.

Det kan också nämnas att bl.a. Stockholms och Göteborgs kommuner har låtit utföra särskilda tomträttsutredningar till ledning för kommunens ställningstagande främst vid avgäldsreglering.

Utöver bestämmelserna i 13 kap. 11 § jordabalken finns ingen lagbestämmelse till ledning vid reglering av tomträttsavgäld. I förarbetena har endast uttalats att avgälden bör motsvara skälig ränta på det uppskattade markvärdet och att man vid bestämmande av vad som är skälig ränta bör kunna hämta ledning från de grunder efter vilka tomträttsupplåtaren vid tiden för omprövningen beräknar avgälden för nya tomträttsupplåtelser (SOU 1952:28 s. 83).

Avgäldsregleringen är alltså beroende av två faktorer, markvärdet och en viss räntesats, avgäldsräntan. Det har inte närmare angetts hur man bestämmer vare sig markvärdet eller avgäldsräntan vid den individuella prövning som skall leda fram till avgäldsbestämningen. I avsaknad av en direkt metod för avgäldsbestämning har parterna ansett sig ha stöd för vitt skilda uppfattningar om markvärdets storlek och om skälig ränta. Bristande enhetlighet i tillämpningen har blivit följden. I mål om reglering av tomträttsavgäld blir parterna ofta nödsakade att förebringa omfattande utredning till stöd för sin ståndpunkt. I varje regleringsmål måste, liksom i ett expropriationsmål, utredning förebringas om markvärdet. Härtill kommer all utredning som kan behövas för att bestämma skälig ränta. Processkostnaderna blir höga och handläggningstiderna i domstolarna långa.

Högsta domstolen (HD) har i maj 1975 meddelat tre domar (NJA 1975 s. 385) om tomträttsavgäld för fastigheter med kommersiellt ändamål i Stockholms innerstad. HD har i huvudsak avfattat domskälen likalydande för de tre målen. Om markvärdet rådde i huvudsak enighet mellan parterna. HD fastställde räntan i de båda första målen till 4,25 och i det tredje till 5 procent.

HD:s domar bygger på att avgäldsräntan skall fastställas dels efter en jämförelse med aktiemarknaden, dels med tillämpning i huvudsak av en av professorn Carsten Welinder utarbetad kalkylmodell. Welinders metod innebär att man med utgångspunkt i en vald avkastningsränta (kalkylränta) och i antaganden om markens värdestegring räknar fram förhållandet mellan markens saluvärde och tomträntan, dvs. markens aktuella avkastning. För att kunna tillämpa kalkylmodellen måste vissa antaganden göras rörande dels kravet på total förräntning, som i modellen representeras av kalkylräntan, dels storleken av förväntad framtida värdestegring. I sistnämnda hänseende har man att bestämma såväl den räntesats efter vilken värdestegringen bör beräknas och den tidsperiod under vilken den beräknas fortgå som i vad mån man bör räkna med kontinuitet eller diskontinuitet i värdestegringen.

I december 1976 har HD meddelat en dom (nr DT 27) om tomträttsavgäld för en tomträtt i Solna kommun, som upplåtits för egnahemsbebyggelse. HD:s dom bygger i huvudsak på principerna i NJA 1975 s. 385. Även markvärdet var dock i detta fall tvistigt. HD bestämde detta med utgångspunkt i taxeringsvärdet. Räntan fastställdes till 4,5 procent.

HD:s ställningstaganden i fråga om främst avgäldsräntan utgör resultatet av invecklade överväganden och beräkningsgrunder. Den av HD valda metoden kan knappast väntas hjälpa parterna att i rimlig mån förutse vilken avgäld som skall utgå för kommande period. Den innehåller vidare så många osäkra faktorer att parterna kan befaras inta vitt skilda ståndpunkter i flera avseenden. Metoden ger därmed parterna ett otillräckligt stöd för överenskommelser om ny avgäld.

Riksdagen har förra året behandlat en del tomträttsliga frågor med anledning av en motion om viss översyn av tomträttsinstitutet (LU 1976/77:9). I motionen (1975/76:1102) hemställdes att riksdagen skulle hos regeringen begära en översyn enligt vad som i motionen anfördes beträffande villkoren för omprövning av tomträttsavgäld, avgäldsperiodernas längd och uppsägning vid upplåtelse med tomträtt.

I sitt betänkande med anledning av motionen förklarade lagutskottet att man delade uppfattningen att tidpunkten nu var inne att se över bestämmelserna om tomträtt. Utskottet strök under angelägenheten av att eventuella ändringar i tomträttsreglerna inte får en sådan utformning, att förtroende för tomträtten och därigenom dess användbarhet minskar. En utredning borde i första hand ta sikte på att undanröja de olägenheter som har samband med avgäldsregleringen. Även andra moment i den nuvarande ordningen borde emellertid göras till föremål för en översyn.

Utskottet uttalade vidare att det hade inhämtat att regeringen hade för avsikt att inom kort tillsätta en offentlig utredning för att behandla de berörda frågorna. Genom att en utredning kom till stånd ansåg utskottet att syftet med motionen i allt väsentligt var tillgodosett. Utskottet förutsatte att dess synpunkter skulle komma att beaktas vid utformningen av utredningsdirektiven samt att stor vikt skulle läggas vid att arbetet sker skyndsamt.

Om tomträttsinstitutet skall kunna fungera tillfredsställande i fortsättningen är det nödvändigt att avtalsparterna ges stöd i enkla och lättillämpade bestämmelser om hur tomträttsavgälden skall bestämmas. Detta kan de inte anses ha i dag. Det finns därför anledning att närmare undersöka hur reglerna om bestämmande av tomträttsavgäld bör utformas. Jag förordar att en kommitté nu tillkallas för det ändamålet.

Kommittén bör inledningsvis belysa hur syftet med och tillämpningen av tomträttsinstitutet har påverkats av olika åtgärder som har vidtagits sedan institutet infördes. Jag tänker bl.a. på de ökade markpolitiska medel som ställts till kommunernas förfogande. I fråga om bostadsbyggandet har ett omfattande system för bostadsfinansiering åstadkommits som inte fanns när tomträttsinstitutet infördes. Också reglerna för beskattning av inkomst av fastighet och för realisationsvinstbeskattning vid fastighetsöverlåtelse har förändrats avsevärt.

När tomträttsinstitutet infördes år 1907 låg tyngdpunkten på det bostadssociala syftet. Framför allt gällde det då att ge den enskilde möjlighet att disponera mark för bostadsbebyggelse till en lägre kostnad än vid förvärv av mark med äganderätt. Å andra sidan var tomträttshavarens rättigheter vid upplåtelseperiodens slut begränsade i fråga om t.ex. inlösen av byggnader uppförda på tomträttsmarken.

Vid reformerna på 1950- och 1960-talen gavs det markpolitiska syftet en framträdande plats. Markvärdestegringen på tomträttsmarken borde i största möjliga utsträckning tillfalla kommunerna. Samtidigt stärktes emellertid tomträttshavarens ställning gentemot upplåtaren i väsentliga avseenden. Tomträttshavaren fick i princip samma trygghet och möjlighet att utnyttja fastigheten som vid äganderätt.

Det är uppenbart att de nämnda huvudsyftena står i viss motsatsställning till varandra. Det är svårt att i varje fall i bostadsförsörjningssammanhang helt förena kraven att tomträttsinstitutet skall vara fördelaktigt för både tomträttshavaren och tomträttsupplåtaren. Det gäller särskilt med tanke på att det i dagens läge knappast föreligger några skillnader i ekonomiska betingelser för den enskilde att bygga sin bostad på tomträttsmark eller på

mark med äganderätt.

Kommittén bör belysa de vid olika tidpunkter angivna syftena för tomträttsinstitutet och analysera deras inbördes förenlighet. Mot bakgrund av en sådan analys och analysen av de förändringar i de allmänna förutsättningarna för markpolitiken som har inträffat bör kommittén föreslå den avvägning mellan och formulering av tomträttsinstitutets syften som är bäst förenlig med den övergripande målsättningen att mark för bostadsändamål skall kunna upplåtas både med äganderätt och med tomträtt.

Jag går nu över till att närmare diskutera principerna för avgäldsreglering.

Ett av syftena med själva tomträttsinstitutet är som nämnts att värdestegring på marken skall tillkomma tomträttsupplåtaren. Den skall förbehållas denne genom reglering av tomträttsavgälden. Tomträttshavaren skall däremot ha samma rätt som en fastighetsägare att tillgodogöra sig den värdestegring som hänför sig till de byggnader han uppför på tomträttsmarken. Om avgälden är låg i förhållande till aktuellt markvärde medför det vid en försäljning att tomträttshavaren tillgodogör sig ett övervärde på tomträtten som i själva verket hänför sig till markvärdet. Om avgälden å andra sidan är för hög i förhållande till aktuellt markvärde medför det att tomträtten förlorar i värde och konkurrenskraft gentemot äganderättsfastigheter. Det är därför viktigt att avgälden avvägs så att den inte blir vare sig för låg eller för hög. De överväganden som har redovisats som bakgrund till HD:s domar visar hur komplicerad denna avvägning är.

Det är viktigt att tomträttens kreditvärdighet inte sätts i fara. Det är därför angeläget att kreditgivaren kan förutse resultatet av en avgäldsreglering med större grad av säkerhet än som nu är fallet.

För att tomträttsupplåtaren och tomträttshavaren skall kunna förutse vilken tomträttsavgäld som skall utgå för den kommande perioden är det önskvärt att införa en lagregel som tydligare än nu anger de grunder enligt vilka tomträttsavgälden skall regleras. Härigenom lättas den börda som administrationen av tomträttsupplåtelserna f.n. innebär för kommunerna. Vidare kan antalet domstolsprocesser minskas. Det bör i normalfallet framgå redan av lagregeln till vilket högsta belopp tomträttsavgälden normalt får bestämmas. Intill det beloppet bör det få ankomma på kommunen att ta ut högre eller lägre avgäld med hänsyn till den markpolitik som kommunen önskar föra.

F.n. bestäms avgälden i princip efter en individuell prövning av varje enskilt fall. Avgäldens storlek är, som redan har nämnts, beroende av två faktorer, markvärdet och en skälig ränta på detta, avgäldsräntan. Ett system som även i fortsättningen ger utrymme för en individuell anknytning till markvärdet för varje enskild fastighet ter sig naturligt om reformen skall kunna tillgodose sitt syfte. Däremot bör det införas någon form av schabloner för bestämmande av markvärde och avgäldsränta.

Vid avgäldsreglering skall f.n. markvärdet motsvara markens marknadsvärde, dvs. det pris marken sannolikt skulle betinga vid försäljning i den allmänna marknaden. Lagstiftningen bygger vidare på principen att markvärdet bestäms genom en individuell prövning av varje enskilt fall. Marknadsvärdet ligger numera till grund även för bestämmande av markens taxeringsvärde. Taxeringsvärdet skall enligt 9 § andra stycket kommunalskattelagen (1928:370) motsvara 75 procent av marknadsvärdet.

Med en ordning som innebär att den enskilda fastighetens markvärde även i fortsättningen skall läggas till grund för avgäldsregleringen ligger det nära till

hands att pröva om det är möjligt att vid avgäldsregleringen fastställa markvärdet med utgångspunkt i fastighetens marktaxeringsvärde.

Enligt 12 § kommunalskattelagen skall allmän fastighetstaxering äga rum endast vart femte år. Redan när taxeringsvärdet fastställs baseras det på ett gammalt marknadsvärde, nämligen värdet vid ingången av året före taxeringsåret. Taxeringsvärdet motsvarar dessutom endast 75 procent av marknadsvärdet. Kommittén bör överväga möjligheterna att vid användning för det nu aktuella ändamålet justera marktaxeringsvärdet så att det motsvarar förhållandena vid regleringstidpunkten. Vidare bör prövas om det finns skäl att för detta ändamål räkna upp marktaxeringsvärdet till marknadsvärdenivån eller inte.

Den värdering som sker vid allmän fastighetstaxering är inte i alla avseenden anpassad till värderingssituationen vid avgäldsreglering. Marktaxeringsvärdet omfattar även värdet av sådana anläggningar som inte har skapats av kommunen. Enligt 13 kap. 4 § jordabalken ingår de vid tomträttsupplåtelsen gällande planbestämmelserna som ett villkor i upplåtelsen, om inte annat har avtalats. Vid fastighetstaxering utgår man däremot från de planbestämmelser som är aktuella då taxeringen sker. Markvärdet vid fastighetstaxering kan alltså komma att bestämmas med beaktande av en byggnadsrätt enligt en plan som blivit gällande efter tomträttsupplåtelsen och som tomträttshavaren därför saknar möjlighet att utnyttja. I tomträttsupplåtelsen kan vidare ha intagits bestämmelser, s.k. inskränkande föreskrifter, som gör tomträttshavarens rätt att utnyttja fastigheten mer begränsad än om han hade varit ägare till fastigheten. Markvärdet vid fastighetstaxering fastställs utan hänsynstagande till sådana föreskrifter. I taxeringshänseende tillmäts vidare vissa anslutningsavgifter betydelse. Avgift som tomträttshavaren har betalat för anslutning t.ex. till allmän va-anläggning skall i princip beaktas vid fastighetstaxeringen och kommer alltså att höja taxeringsvärdet.

Om kommittén stannar för att någon uppräkning av taxeringsvärdet till marknadsvärdenivån inte skall ske, finns en betryggande marginal för avvikelser av mindre betydelse. Kommittén bör i så fall sträva efter att marktaxeringsvärdet skall kunna användas i så stor utsträckning som möjligt som utgångspunkt för beräkningen och bara låta mera betydande avvikelser slå igenom vid avgäldsregleringen.

Kommittén bör i denna del av arbetet hålla nära kontakt med 1976 års fastighetstaxeringskommitté (Fi 1976:05).

Svårigheterna att bestämma markvärdet vid avgäldsreglering har hittills varit av praktisk snarare än av principiell natur. Parterna har sålunda i allmänhet haft klart för sig vilka metoder som kan användas för att bestämma markvärdet. De kan emellertid ha känt sig tvingade att förebringa en vidlyftig utredning som underlag för bestämning av markvärdet. När det gäller avgäldsräntan har parterna däremot ställts inför principiella problem. I praktiken har det också visat sig att avgäldsräntan har varit den faktor som föranlett de största svårigheterna i samband med avgäldsreglering.

I fråga om bestämningen av markvärdet har jag antytt att en individuell anknytning till fastigheten är en näraliggande utgångspunkt för markvärdebestämningen. När det gäller avgäldsräntan talar mycket för att schablonen i stället bör vara generellt giltig för en större grupp av tomträtter. Medan individuella omständigheter kan få ge utslag på markvärdet bör den högsta schablonräntan inte få frångås efter någon individuell prövning. Däremot bör i enlighet med vad jag tidigare har sagt kommun vara oförhindrad att tillämpa

en lägre avgäldsränta.

Kommunernas praxis i fråga om avgäldsräntans storlek torde f.n. vara mycket skiftande. Det torde därför knappast vara möjligt att ur denna praxis få fram en enhetlig avgäldsränta som kan användas som schablon för hela landet.

Vid bestämmande av en schablonränta gäller det rent allmänt att se till att tomträttsmarken inte får svårigheter att hävda sig vid en jämförelse med äganderättsmarken vid valet av boendeform.

När det gäller att bedöma avgäldsräntans storlek kan man gå fram på olika vägar. En väg är att låta räntan knyta an till kommunens kostnader för sin kapitalanskaffning. Man skulle alltså utgå från den vid varje tidpunkt gällande tomträttslåneräntan. Räntan på kommunernas tomträttslån varierade under åren 1973-1976 mellan 7,25 och 9,25 procent och den uppgår f.n. till 9,75 procent (se SFS 1976:869). Tomträttslåneräntan bestäms med utgångspunkt i räntan för s.k. långa lån.

Att oförmedlat använda tomträttslåneräntan som schablonränta skulle dock sannolikt leda till en kraftig överkompensation för tomträttsupplåtaren och på sikt kunna ge upphov till en avgäldsutveckling som ter sig obillig om avgäldsunderlaget beräknas med utgångspunkt i aktuella markpriser.

En annan väg är att bestämma räntan på grundval av en analys av markens egenskaper som kapitalplaceringsobjekt. Avgäldsräntan får härvid närmast motsvara det omedelbara förräntningskrav en köpare av marken skulle antas ha haft vid den aktuella värdetidpunkten. Sistnämnda metod har använts av HD i rättsfallet NJA 1975 s. 385.

En schablonregel kan väntas bli tillämpbar i stor utsträckning på upplåtelser för bostadsändamål, både egnahem och hyreshus. Däremot är det säkert realistiskt att räkna med att upplåtelser för kommersiellt ändamål kommer att kräva en mera individuell prövning, främst beroende på att inskränkande föreskrifter är vanliga vid denna typ av upplåtelser. Vid avgäldsregleringen blir det nödvändigt att ekonomiskt bedöma värdet av bl.a. sådana avtalsvillkor.

Kommittén bör ha frihet att utöver den av mig skisserade schablonregeln pröva även andra metoder för tomträttsavgäldens bestämmande.

Det kan antas att bestämmelser om avgäldsreglering av nu antytt slag blir vägledande för kommunerna också vid avgäldsbestämning i samband med upplåtelser av tomträtt. Av betydelse i sammanhanget är också de sedan år 1975 gällande reglerna för räntebidrag till tomträttsavgälder för flerfamiljshus och vid nybyggnad för småhus som upplåts med bostads- eller hyresrätt. Fr.o.m. den 1 juli 1977 utgår räntebidrag under vissa förutsättningar till tomträttsavgäld för egnahem med beslut om lån för nybyggnad efter den 30 juni 1976. För låntagare som disponerar mark med äganderätt kan däremot räntebidrag utgå för markkostnader under förutsättning att fastigheten har bebyggts efter år 1957 och låntagaren i övrigt är berättigad till räntebidrag. Mot bakgrund av vad jag tidigare har sagt om kostnadsrelationen mellan tomträttsmark och äganderättsmark bör kommittén överväga sambandet mellan räntebidrag och tänkta system för avgäldsreglering.

En schablonregel vid avgäldsreglering bör göra det möjligt för tomträttshavaren att lättare än nu bedöma den kommande avgälden. Det är också avsett att avgälden skall kunna bestämmas utan något tyngande arbete i fråga om markvärderingen. Därmed har emellertid de skäl som talade för att man år 1967 stannade vid en tioårig avgäldsperiod till stor del mist sin aktualitet.

Om kommittén finner sig böra föreslå att avgälden bestäms med hjälp av någon form av schablonregel bör alltså frågan om avgäldsperiodernas längd tas upp. Också vid andra förslag till lösning på avgäldsproblemen torde denna fråga få en så pass central betydelse att kommittén bör behandla den.

Kommittén bör vidare överväga om förfarandet vid inskrivning av ändringsavtalet kan förenklas. I praxis har nämligen detta förfarande på många håll uppfattats som tungrott och besvärligt.

En annan fråga som kommittén bör överväga är om det finns anledning att behålla de särregler som f.n. gäller vid tomträttsupplåtelse för annat ändamål än bostadsbebyggelse. Vid sådan upplåtelse kan parterna avtala om att uppsägning av tomträtten får ske vid utgången av perioder om minst 20 år samt om att tomträttsupplåtaren inte skall vara skyldig att lösa egendom som utgör tillbehör till tomträtten.

Slutligen vill jag framhålla att kommittén också måste ägna uppmärksamhet åt övergångsfrågorna. Härvid bör särskilt övervägas om det är möjligt att låta de tomträtter som f.n. följer 1953 års tomträttslagstiftning omfattas av kommitténs ändringsförslag. Kommittén bör också överväga de problem som hänger samman med att åtskilliga tomträtter fortfarande faller under 1907 års tomträttslagstiftning.

Skulle under utredningsarbetets gång andra frågor som hänger samman med de nu angivna komma att aktualiseras, bör kommittén vara oförhindrad att pröva även dem.

Avslutningsvis vill jag understryka att kommittén bör arbeta skyndsamt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag

att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst åtta ledamöter med uppdrag att se över bestämmelserna om tomträttsavgäld m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Justitiedepartementet)

16. Ny yttrandefrihetsgrundlag

Dir 1977:71

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-09

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

Ett demokratiskt styrelseskick kan bestå endast så länge åsiktsbildningen i samhället förblir fri. En folkstyrelse värd namnet kan inte tänkas utan en omfattande frihet för den enskilde medborgaren att uttala sina åsikter i olika

frågor, att lämna och inhämta upplysningar i ämnen som intresserar honom, att ägna sig åt litterärt eller konstnärligt skapande etc. De regler som ställs upp till yttrandefrihetens skydd är således av central betydelse för hela samhällsordningen.

De grundläggande bestämmelserna till skydd för yttrandefriheten i det svenska samhället finns sedan den 1 januari 1975 intagna i regeringsformen (RF). Den yttrandefrihet som utövas genom det tryckta ordet har emellertid haft ett särskilt grundlagsskydd sedan mer än två århundraden. Den grundlag som nu gäller på området är 1949 års tryckfrihetsförordning (TF). Att grundlagsstiftaren särskilt har velat skydda yttrandefriheten i tryckt skrift har sin förklaring i den genomslagskraft och den därav följande betydelse för den samhälleliga opinionsbildningen som kännetecknar detta medium.

Genom att regleringen i TF har begränsats till att avse endast yttranden som framförs på ett visst sätt har den kunnat ges en hög grad av utförlighet och konkretion. Dess skyddseffekt är därför betydande. TF anger uttömmande och detaljerat gränserna för yttrandefriheten i tryckt skrift och de möjligheter som det allmännas företrädare har att ingripa mot missbruk av denna frihet.

Den tekniska utvecklingen har resulterat i att vi har fått ytterligare medier för yttrandefrihetens utövande med en genomslagskraft jämförbar med eller ibland t.o.m. överlägsen det tryckta ordets. Detta förhållande avspeglas emellertid i svensk rätt f.n. endast i regler på vanlig lagnivå. Genom bestämmelserna i radiolagen (1966:755) och radioansvarighetslagen (1966:756) skyddas sålunda yttranden i ljudradio och television i nära anslutning till TF:s regelsystem. Förslag till en liknande reglering för filmens del framlades år 1969 av filmcensurutredningen (SOU 1969:14). Detta förslag har emellertid inte lett till lagstiftning.

Det har under senare år bedrivits ett omfattande arbete i syfte att förstärka grundlagsskyddet för såväl yttrandefriheten som övriga grundläggande fri- och rättigheter. Det första resultatet av denna verksamhet var de regler i ämnet som togs in i 2 kap. RF i samband med denna grundlags tillkomst. Dessa bestämmelser har den 1 januari i år ersatts med en helt ny reglering som innebär en väsentlig utvidgning och förstärkning av det konstitutionella rättighetsskyddet. Som jag kommer att utveckla närmare i det följande är arbetet på att förstärka RF:s skydd för de grundläggande fri- och rättigheterna ännu inte avslutat.

Strävandena att förstärka det konstitutionella rättighetsskyddet har emellertid inte varit begränsade till att avse allmänna regler av det slag som kan rymmas inom RF:s ram. Den år 1970 tillkallade massmedieutredningen (MMU) föreslog i sitt huvudbetänkande (SOU 1975:49) Massmediegrundlag, att TF skulle ersättas av en ny grundlag som – med bibehållande av de grundläggande principerna för det nuvarande tryckfrihetsskyddet – skulle reglera friheten att offentliggöra yttranden inte bara i tryckta och därmed jämförbara skrifter utan också i ljudradio, television och film. Detta förslag har inte i sin helhet lett till lagstiftning. Det har däremot som kommer att framgå av det följande lagts till grund för en omfattande partiell reform av TF, som träder i kraft den 1 januari 1978.

De åtgärder som hittills har nämnts syftar alla till att skydda yttrandefriheten genom att ställa upp hinder mot ingripanden från det allmännas sida. Statsmakternas strävanden att stärka yttrandefriheten har emellertid sträckt sig härutöver. Arbetet har i hög grad också varit inriktat på aktiva stödåtgärder. Hela den samhälleliga kulturpolitiken med dess stöd till

teatrarna, filmen, utställningar och andra kulturella verksamheter kan ses som ett viktigt inslag i skyddet för yttrandefriheten. Av särskilt intresse i detta sammanhang är det omfattande ekonomiska stöd till den svenska dagspressen som infördes år 1969 och som därefter fortlöpande har byggts ut. Jag kan i denna fråga hänvisa till betänkandet (SOU 1975:79) "Svensk press. Statlig presspolitik", som avgavs av 1972 års pressutredning, och till prop. 1975/76:131. Av stor betydelse för yttrandefrihetens villkor är också den statliga politiken på radio- och TV-områdena. Hithörande frågor har behandlats av den år 1974 tillkallade radioutredningen (U 1974:08), vars betänkande (SOU 1977:19) Radio och TV 1978-1985 nyligen har avgetts.

Ytterligare en aspekt på yttrandefrihetsskyddet möter man i direktiven till den år 1974 tillkallade massmediekoncentrationsutredningen (Ju 1974:13). Denna utredning har i uppdrag att undersöka möjligheterna att införa en lagstiftning som kan förebygga en icke önskvärd företagskoncentration inom massmediebranschen. Av intresse för den medieanknutna yttrandefriheten är också uppdragen till utredningen (Ju 1974:14) om reklam i videogram och till den kommitté som skall utreda samhällets insatser på videogramområdet (Dir 1977:53).

Även om således frågan om skydd för yttrandefriheten har blivit alltmera mångfasetterad och komplicerad under senare år, kvarstår med oförminskad styrka önskemålet att yttrandefriheten i alla dess former bereds ett så starkt grundlagsskydd som möjligt mot ingrepp från det allmännas sida.

Som jag redan har nämnt återfinns de grundläggande reglerna i ämnet i 2 kap. RF. Enligt 1 § första stycket 1 är varje medborgare gentemot det allmänna tillförsäkrad yttrandefrihet, som beskrivs som frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor. Av 12 och 13 §§ framgår att denna frihet får begränsas inom vissa ganska allmänt angivna ramar.

RF:s regler om yttrandefriheten är tillämpliga också när denna frihet utnyttjas inom ramen för någon av de andra friheter som nämns i RF. Detta förhållande är i förevarande sammanhang av särskilt intresse såvitt gäller mötes- och demonstrationsfriheterna. Reglerna om dessa friheter är av betydelse för yttrandefriheten så till vida att de avgör om ett visst medium – t.ex. ett politiskt möte, en teaterföreställning eller en demonstration – står till en opinionsbildares förfogande eller inte. Mötesfriheten beskrivs i 2 kap. 1 § första stycket 3 RF som frihet att anordna och bevista sammankomst för upplysning, meningsyttring eller annat liknande syfte eller för framförande av konstnärligt verk. Demonstrationsfriheten är enligt samma stycke 4 frihet att anordna och deltaga i demonstration på allmän plats. Mötes- och demonstrationsfriheterna får enligt 14 § första stycket begränsas endast av hänsyn till rikets säkerhet, till ordning och säkerhet vid sammankomsten eller demonstrationen eller till trafiken eller för att motverka farsot. Närmare bestämmelser om mötes- och demonstrationsfriheterna återfinns bl.a. i lagen (1956:618) om allmänna sammankomster.

I fråga om tryckfriheten hänvisas i 2 kap. 1 § andra stycket RF till TF. Begreppet tryckfrihet uppfattas här strikt formellt. Med detta avses den del av yttrandefriheten som regleras i TF. I den mån vissa yttranden i tryckt skrift är undantagna från TF:s regelsystem blir i stället RF:s allmänna regler om yttrandefriheten tillämpliga.

TF:s regelsystem är som jag redan har sagt betydligt mer detaljerat än rättighetsregleringen i RF. Det kan sägas bygga på sex grundläggande principer: 1. censurförbud, 2. etableringsfrihet, 3. särskilda regler om

ansvarighet, 4. uttömmande angivande av de gärningar som kan beivras som tryckfrihetsbrott, 5. skydd för dem som anskaffar eller tillhandahåller upplysningar för offentliggörande i tryckt skrift samt 6. särskild rättegångsordning för beivrande av tryckfrihetsbrott.

I den lydelse av TF som kommer att gälla fr.o.m. den 1 januari 1978 kommer de nu nämnda principerna till uttryck på följande sätt. *Censurförbudet* slås fast i 1 kap. 2 § TF, som föreskriver att någon tryckningen föregående granskning av skrift eller något förbud mot tryckning därav inte får förekomma. Principen om *etableringsfrihet* avspeglas bl.a. i 4 kap. 1 § som ger varje svensk medborgare rätt att själv eller med biträde av andra framställa tryckalster genom tryckpress. Reglerna om *ansvarighet* innebär att i varje särskilt fall i princip endast en viss på formella grunder utpekad person kan ställas till ansvar för innehållet i tryckt skrift. I fråga om periodiska skrifter vilar det tryckfrihetsrättsliga ansvaret i första hand på utgivaren. Om ansvarig utgivare saknas övergår ansvaret på andra personer i en viss fastställd ordning. För innehållet i en icke-periodisk skrift svarar i första hand författaren om han är angiven eller framträder. Närmast i ansvarskedjan följer utgivaren, om sådan finns, och därefter förläggaren osv. Innehållet i en skrift skall alltid anses ha införts i denna med den ansvarige personens vetskap och vilja. De gärningar som kan medföra ansvar för *tryckfrihetsbrott* anges i 7 kap. 4 och 5 §§. Reglerna om *skydd för meddelare* innebär bl.a. att yttranden som normalt är straffbara i princip inte kan medföra påföljd om någon har riktat dem exempelvis till en tidningsredaktion i syfte att få till stånd ett offentliggörande av de lämnade uppgifterna. Undantag från denna meddelarfrihet görs bara för de grövsta brotten mot rikets säkerhet, för otillåtet utlämnande av hemlig handling och för brott mot vissa tystnadsplikter (7 kap. 3 §). Vidare gäller att den som åtnjuter meddelarfrihet inte får efterforskas av något allmänt organ. Meddelare har också i övrigt en omfattande rätt till anonymitet. Ett liknande skydd gäller för den som har *anskaffat* uppgifter för offentliggörande. Principen om särskild *rättegångsordning* kommer till synes bl.a. genom att mål om tryckfrihetsbrott och mål mot dem som har anskaffat eller meddelat uppgifter för offentliggörande i regel skall handläggas under medverkan av jury.

MMU:s förslag till massmediegrundlag innebar att de nu nämnda principerna i allt väsentligt skulle gälla inom hela det område som skulle skyddas av den nya grundlagen. De medier som enligt MMU borde omfattas av detta särskilda skydd hade alla valts ut med tanke på att de skulle passa in i ett system av det slag som återfinns i TF. Vissa modifikationer ansågs emellertid påkallade. Censurförbudet upprätthölls sålunda inte för filmens del. Vidare ansågs det inte möjligt att slå fast någon etableringsfrihet i fråga om radio och TV. I fråga om rättegångsordningen innebar förslaget bl.a. att det skulle inrättas en för hela riket central yttrandefrihetsdomstol bestående av två yrkesdomare samt sju lekmannadomare som skulle väljas av riksdagen.

Tanken att ge ett grundlagsskydd av det slag som återfinns i TF också till andra medier än tryckta skrifter mottogs mycket positivt både av remissinstanserna och i den allmänna debatten. MMU:s förslag utsattes emellertid för kritik i främst två hänseenden. Den första frågan gällde urvalet av medier som skulle omfattas av det särskilda grundlagsskyddet. Från ett par håll anfördes sålunda att radio och TV borde hållas utanför detta åtminstone till dess resultatet av radioutredningens arbete förelåg. Å andra sidan hävdades av åtskilliga remissinstanser att grundlagsregleringen borde få ett avsevärt vidgat tillämpningsområde. Sådana medier som fonogram, videogram,

utställningar, teaterföreställningar och demonstrationer nämndes. Den andra punkten i förslaget som särskilt drabbades av kritik avsåg rättegångsordningen i yttrandefrihetsmål. Ett stort antal remissinstanser ville inte godta MMU:s förslag att det skulle inrättas en för hela riket central yttrandefrihetsdomstol.

Kritiken mot MMU:s förslag ledde till att frågan om en total reform på detta område ansågs böra anstå. På grundval av förslaget genomfördes emellertid under år 1976 en omfattande partiell reform av TF. Denna berörde tre huvudområden. Först och främst utvidgades TF:s tillämpningsområde till att i princip avse också skrifter som har mångfaldigats genom stencilering, fotokopiering eller liknande förfarande. För det andra förstärktes skyddet för dem som anskaffar eller meddelar uppgifter för offentliggörande i tryckt skrift. Slutligen infördes nya regler om tillsynen över TF:s efterlevnad, som bl.a. innebär att justitieministerns hittillsvarande uppgifter på detta område upphör. De nya reglerna kommer som redan har nämnts att träda i kraft den 1 januari 1978.

Statsmakternas ställningstagande till MMU:s förslag innebar inte att planerna på en ny grundlag av TF:s typ men med vidare syftning skrinlades. Enligt ett uttalande i propositionen med förslaget till partiell reform av TF (prop. 1975/76:204 s. 38) hade skälen för en sådan grundlag efter hand snarare vunnit i styrka. En proposition i ämnet borde emellertid föregås av ytterligare utredning i en parlamentariskt sammansatt kommitté. Utredningsarbetet borde inriktas på en grundlag som skulle omfatta flertalet medier i opinionsbildningens tjänst och samtidigt behålla TF:s allmänna karaktär. Detta uttrycktes av dåvarande justitieministern så att den nya grundlagen borde få ställning av en yttrandefrihetsgrundlag. Som en viktig uppgift för utredningen angavs att på nytt pröva frågan om rättegången i yttrandefrihetsmål. Det skulle genom den nya utredningen vidare bli möjligt att få till stånd en samordning av det arbete med beröringspunkter med grundlagsregleringen som bedrevs främst av radioutredningen och massmediekoncentrationsutredningen. Dessa uttalanden i propositionen godtogs av riksdagen (KU 1975/76:54).

Som jag redan har nämnt innebar inte heller den under år 1976 beslutade reformen av RF:s regler om de grundläggande fri- och rättigheterna någon slutpunkt i arbetet med att förstärka det konstitutionella rättighetsskyddet. I samband med att riksdagen antog de nya grundlagsreglerna förklarade den att vissa frågor på detta område borde utredas vidare, nämligen möjligheterna att införa ett särskilt förfarande för beslut om rättighetsbegränsande lagar, lagprövningsrättens framtida utformning och lagrådets ställning.

Konstitutionsutskottet tog i anslutning till sin behandling av ändringarna i RF upp hela frågan om det fortsatta utredningsarbetet på fri- och rättighetsområdet till diskussion (KU 1975/76:56). Enligt utskottet borde i detta arbete ingå överväganden om möjligheterna att i stor utsträckning ge ett fullständigare grundlagsskydd åt i första hand yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten och föreningsfriheten. Utskottet erinrade därvid om den särskilda yttrandefrihetsutredning som hade aviserats i ärendet om ändringar i TF och förordade att till utredning också skulle tas upp frågan om att i grundlag på ett sätt som motsvarar regleringen av tryckfriheten i TF infoga närmare bestämmelser om även andra opinionsfriheter än yttrandefriheten. Arbetet skulle enligt utskottet syfta till att i största möjliga utsträckning i grundlag uttömmande reglera ifrågavarande friheter. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Vi står således nu inför en ny omfattande utredningsetapp på det konstitutionella rättighetsskyddets område. Frågorna om förstärkning av RF:s rättighetsskydd och om tillskapandet av en särskild grundlagsreglering på yttrandefrihetens område kan uppenbarligen inte isoleras från varandra. Det är emellertid bl.a. med hänsyn till tidsaspekten lämpligt att dela upp arbetsuppgifterna på området. Jag har sålunda redan tidigare i år med stöd av regeringens bemyndigande tillkallat dels en parlamentariskt sammansatt kommitté, rättighetsskyddsutredningen (Ju 1977:01), som skall utreda frågan om förstärkt skydd i RF för de medborgerliga fri- och rättigheterna (Dir 1977:1), dels en särskild utredare (Ju 1977:02) som skall utreda frågan om lagrådets ställning och uppgifter (Dir 1977:2). Den parlamentariskt sammansatta kommittén skall i enlighet med riksdagens beslut i första hand syssla med frågorna om ett särskilt beslutsförfarande i fråga om rättighetsbegränsande lagstiftning, lagprövningsrätten och lagrådets medverkan i lagstiftningsarbetet. Den skall emellertid inte vara förhindrad att också överväga vissa ytterligare förstärkningar av det materiella rättighetsskyddet inom RF:s ram. Den särskilde utredarens arbete skall vara inriktat på att ge kommittén erforderligt underlag för dess ställningstaganden i de frågor som gäller lagrådet. Det samlade utredningsarbetet på fri- och rättighetsområdet skall till den del det hänför sig till RF vara avslutat i sådan tid att ett första riksdagsbeslut i de berörda frågorna kan fattas före 1979 års riksdagsval.

En väsentlig del av det fortsatta arbetet på att utvidga och förstärka det konstitutionella rättighetsskyddet bör emellertid inriktas på uppgiften att få till stånd en omfattande grundlagsreglering av yttrandefriheten utformad efter mönster av TF. Om möjligt bör en sådan reglering samlas i en enda yttrandefrihetsgrundlag. De viktigaste förstärkningarna av det materiella rättighetsskyddet bör vidtas inom ramen för detta arbete. För denna utredningsuppgift bör en särskild parlamentariskt sammansatt kommitté nu tillkallas. Det aktuella utredningsarbetet är som jag har nämnt i ett tidigare sammanhang av en sådan omfattning och svårighetsgrad att något slutligt förslag till riksdagen i frågan inte kan påräknas under innevarande valperiod.

Huvuduppgiften för den nya kommittén bör vara att skapa ett regelsystem som på samma sätt som 1949 års TF ställer upp hinder mot sådana ingrepp från det allmännas sida som är ägnade att försämra förutsättningarna för ett fritt åsiktsutbyte i samhället. Det är naturligt att kommittén i detta sammanhang också behandlar frågan om hur man skall se på yttrandefrihetsbegränsande åtgärder som vidtas av enskilda.

Med hänsyn till den allt större betydelse som samhällets stödåtgärder har kommit att få för yttrandefrihetens villkor kan det finnas anledning för kommittén att också uppmärksamma denna sida av det aktuella problemkomplexet.

Det är uppenbarligen inte möjligt att med rättsligt bindande verkan ange ramarna för hela den samhälleliga massmediepolitiken i den nya grundlagen. Av stor betydelse i detta sammanhang är emellertid den särskilda fråga som gäller samhällets ekonomiska stöd till tidningspressen. Bakgrunden till detta stöd är de under senare år kraftigt stegrade ekonomiska svårigheterna för delar av den svenska pressen och den tilltagande koncentrationen på tidningsmarknaden som dessa svårigheter har fört med sig. De undersökningar av den svenska pressens ekonomiska villkor som har gjorts (se bl.a. SOU 1968:48, 1974:102 och 1975:79) visar att samhällets stödåtgärder har mycket stor betydelse för möjligheterna att bevara den offentliga

debattens mångfald och mångsidighet.

Det torde i och för sig råda allmän enighet om att det presstöd som nu utgår inte står i strid med TF utan att det tvärtom får anses verka i denna grundlags anda. Det kan emellertid å andra sidan knappast bestridas att ett statligt stöd till pressen skulle kunna ges en sådan utformning att det i vissa lägen kunde bli ett hot mot yttrandefriheten. Det är därför en uppgift för kommittén att pröva om man i den nya grundlagen bör ställa upp vissa krav på hur samhällets stöd till pressen skall vara utformat.

Den nya grundlagsregleringen bör i princip omfatta alla de medier som kan ha särskild betydelse för den fria åsiktsbildningen i samhället. Av särskild vikt är att grundlagsskyddet kommer att omfatta också sådana medier som – t.ex. på den grund att de kräver endast obetydliga ekonomiska insatser – kan utnyttjas av en större personkrets.

Den naturliga utgångspunkten för kommitténs arbete är att eftersträva en enhetlig utformning av grundlagsskyddet i fråga om de olika medier som berörs, framför allt beträffande de grundläggande principer som kännetecknar det nuvarande skyddet för tryckfriheten. Det ligger emellertid i sakens natur att – bl.a. beroende på hur långt den nya grundlagens omfattning skall sträcka sig – de olika mediernas särskilda karaktär kan komma att nödvändiggöra en särreglering på vissa punkter. Som jag kommer att närmare utveckla i det följande kan det t.ex. visa sig omöjligt eller olämpligt att tillämpa principerna om särskild ansvarsreglering och om ansvarsfrihet och anonymitet för meddelare och anskaffare såvitt gäller vissa av de nya medierna. Det är i detta hänseende angeläget tillse att inte systemet med en efter mera formella grunder bestämd ansvarig utvidgas till områden där en sådan ansvarig inte har reella möjligheter till tillsyn över vad som förekommer. Här kommer också det allmänna intresset av att trygga den enskilde medborgarens integritet in i bilden. I detta sammanhang kan tilläggas att kommittén såvitt gäller periodiska skrifter bör ta upp frågan om ansvarige utgivarens ställning (se KU 1975/76:54).

I anslutning till det sagda bör understrykas vikten av att önskemålet om en enhetlig reglering över yttrandefrihetens hela område inte leder till en uttunning av det nuvarande skyddet, framför allt i vad gäller tryckta skrifter.

Det kan mot denna principiella bakgrund finnas anledning se något närmare på *frågan om omfattningen av det grundlagsskyd-dade området* med utgångspunkt i de skilda problem som kan vara förbundna med att där föra in vissa av de medier som särskilt har nämnts i debatten.

De problem som har samband med *radio och TV* har utförligt belysts av MMU. Den princip som här ger upphov till de största svårigheterna avser den fria etableringsrätten. I fråga om etersändningar omöjliggörs en obegränsad sådan rätt av praktiska skäl. Det tillgängliga sändningsutrymmet är begränsat. Skäl av detta slag gör sig emellertid inte gällande med samma styrka såvitt gäller sådana nya företeelser som kabel- och text-TV. En naturlig utgångspunkt för kommitténs överväganden i denna fråga är de beslut om den framtida politiken på radio- och TV-området som kan komma att grundas på radioutredningens förslag. Radioutredningen har föreslagit tillsättande av en utredning om frågor om vidgad etableringsfrihet för lokala radioutsändningar via eter eller kabel.

Filmen skiljer sig f.n. från alla andra medier för utnyttjande av yttrandefriheten genom att den är underkastad viss censur. Enligt den s.k. biografförordningen (1959:348) gäller att film inte får förevisas offentligt om

den inte dessförinnan har godkänts av statens biografbyrå. Av störst principiellt intresse är här reglerna om den s.k. vuxencensuren. Dessa innebär först och främst att en film eller del av film inte får godkännas om dess förevisande på grund av det sätt på vilket händelserna skildras och det sammanhang i vilket de förekommer kan verka förråande eller skadligt upphetsande eller förleda till brott. Förbud mot visning skall vidare utfärdas om förevisande kan anses olämpligt med hänsyn till rikets förhållande till främmande makt eller lända till upplysning om förhållanden vilkas uppenbarande kan medföra men för försvaret eller i övrigt för rikets säkerhet. Godkännande kan slutligen vägras om biografbyrån finner att förevisande uppenbarligen skulle strida mot allmän lag. Härutöver finns regler om barncensur som innebär att film eller del av film inte får godkännas för förevisning för barn inom vissa åldersgrupper i den mån den kan vålla dessa barn psykisk skada.

Filmcensurutredningen föreslog år 1969 i sitt tidigare nämnda betänkande att vuxencensuren helt skulle avskaffas och att eventuella ingripanden mot filmer, i likhet med vad som gäller i fråga om andra medier, skulle ske i efterhand. Enligt utredningen borde yttrandefriheten i film som visas offentligt ges samma innehåll och omfattning som yttrandefriheten i radio/TV och pressen. I konsekvens härmed lade utredningen fram förslag till en filmansvarighetslag som i sak var nära anpassad till TF och formellt i stora delar var utformad i anslutning till reglerna i radioansvarighetslagen. Som jag redan har nämnt ledde utredningens förslag emellertid inte till några lagstiftningsåtgärder.

Regler som hindrar att yttranden utsätts för förhandsgranskning av offentliga organ hör till de allra viktigaste inslagen i ett skydd för yttrandefriheten. För att censur i någon form skall kunna godtas måste därför krävas starka skäl. Det bör ankomma på den kommitté som nu skall tillkallas att överväga om det föreligger tillräckliga skäl att behålla någon form av vuxencensur på filmens område. Att viss barncensur behövs synes vara ganska klart. Om kommittén i likhet med filmcensurutredningen skulle stanna för att vuxencensuren bör avskaffas, får den bl.a. överväga om i stället – såsom filmcensurutredningen förutsatte – möjligheterna till efterhandsingripanden bör utvidgas i någon mån genom en bestämmelse rörande pornografi och våldsframställningar. Det kan nämnas att förslag till en sådan bestämmelse lades fram av kommittén för lagstiftningen om yttrande- och tryckfrihet i betänkandet (SOU 1969:38) Yttrandefrihetens gränser. Som jag kommer att närmare utveckla i det följande kan det även i övrigt finnas skäl till en sådan försiktig utvidgning av det straffbara området.

De särskilda problem som är förknippade med en grundlagsreglering av yttrandefriheten i film är inte begränsade till den nu nämnda frågeställningen. Varje offentligt förevisande av film har också en mötesfrihetsaspekt. Reglerna om filmcensur har sålunda betraktats inte bara som en begränsning av yttrandefriheten utan också som en inskränkning i mötesfriheten. Med hänsyn till den snäva avfattningen av de regler i RF som anger möjligheterna att begränsa mötesfriheten, har det därför varit nödvändigt att tills vidare ge censurreglerna grundlagsstöd genom en särskild övergångsbestämmelse till de senaste ändringarna i RF.

Denna förbindelse mellan reglerna om yttrande- och mötesfriheterna är, som jag redan har antytt, inte någonting som enbart gäller för filmens del. Man möter samma problem i fråga om offentlig uppläsning ur en tryckt skrift eller offentlig uppspelning av ett fonogram, för att bara nämna ett par

kempel. Att en samordning av bestämmelserna om dessa friheter inom amen för en och samma grundlagsreglering både skulle vara till fördel från systematisk synpunkt och innebära en förstärkning av skyddet för yttrande-friheten är uppenbart. Jag återkommer till denna fråga i det följande.

Alla de överväganden som hittills har gjorts beträffande lagstiftningen om yttrandefrihet i film har gällt offentlig förevisning. Filmen kan emellertid också fungera som massmedium på så vis att massproducerade filmkopior säljs på samma sätt som t.ex. tryckta skrifter eller fonogram. Kommittén bör undersöka möjligheterna att låta en grundlagsreglering omfatta också detta sätt att använda filmmediet.

De särskilda frågeställningar som är knutna till en grundlagsreglering av *videogrammen* torde inte på något avgörande sätt skilja sig från vad som gäller i fråga om film. Videogrammen har liksom vanlig film en dubbel massmedie-funktion: de kan visas offentligt och de kan säljas för privat uppspelning. Samma regler torde därför i allt väsentligt kunna gälla. Jag vill i sammanhanget erinra om att de kultur- och massmediepolitiska frågor som gäller videogrammen utreds av en särskild kommitté som nyligen har tillkallats av chefen för utbildningsdepartementet.

I motsats till videogrammen har *fonogrammen* redan nu en mycket stor spridning i vårt samhälle. Ljudupptagningar i form av grammofonskivor eller färdiginspelade magnetband fungerar i betydande omfattning som förmedlare av förströelse och kulturella upplevelser. Fonogram har också i allt större omfattning kommit att användas för undervisningsändamål och för opinionsbildande verksamhet. De kan härvid användas på ett sätt som närmast erinrar om tryckta skrifter. Det finns i vårt land flera publikationer av denna karaktär. Det förekommer också att tryckta skrifter ges ut med en fonogrambilaga innehållande uppläsning av vissa avsnitt av skriften. Här kan vidare erinras om de s.k. talböckerna för blinda. Det är mot denna bakgrund angeläget att också fonogram kommer att omfattas av det särskilda grundlagsskyddet. I den mån de tillhandahålls för privat bruk ligger det uppenbarligen närmast till hands att i princip låta dem följa de regler som gäller för tryckta skrifter. Fonogram som spelas upp offentligt skiljer sig som jag redan har antytt inte i någon väsentlig mån från vanliga textuppläsningar, konserter etc.

Också *utställningar* är ett viktigt sätt att förmedla information och känslomässiga upplevelser samt att stimulera till debatt. Utställningen har blivit ett allt viktigare medium för den som vill väcka opinion i en fråga. I väsentliga hänseenden torde utställningar kunna fogas in i det principsystem som återfinns i TF. Den punkt där de största svårigheterna kan väntas möta gäller principen om en särskild ansvarsreglering. Åtminstone i viss utsträckning torde emellertid hithörande problem kunna lösas efter de linjer som gäller för tryckta skrifter. Om en och samma person är upphovsman både till de utställda föremålen och till den särskilda sammanställningen av dem bör ansvaret för eventuella yttrandefrihetsbrott sålunda i första hand vila på honom. Om utställningen har flera upphovsmän bör det finnas en möjlighet att välja mellan att låta var och en stå för sina bidrag eller att lägga hela ansvaret på en person, t.ex. utställningens arrangör.

De hittills angivna medierna har det gemensamt att de har en viss grad av permanens och stadga. Det kommer sannolikt inte att föreligga några större svårigheter för en ansvarig person att i förväg ta reda på vad som kommer att förekomma i ett visst medium eller för de utredande myndigheterna att i efterhand konstatera vilket budskap som har vidarebefordrats. Det är

egentligen endast i fråga om utställningar som problem i detta hänseende kan tänkas uppkomma. Annorlunda förhåller det sig emellertid med de viktiga medier för yttrandefrihetens utövande som f.n. regleras i 2 kap. 1 § första stycket 3 och 4 samt 14 § första stycket RF, sammankomster och demonstrationer.

Som exempel på sådana *sammankomster* som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 RF kan nämnas teaterföreställningar, konserter, recitationsaftnar, föredrag, gudstjänster och politiska propagandamöten. Jag kan här erinra om den diskussion som har förts om den nuvarande lagstiftningens konsekvenser för teaterföreställningar. Att till denna grupp också räknas biografföreställningar och offentliga uppspelningar av videogram och fonogram har redan nämnts. Dessa skilda slag av sammankomster företräder ganska olika grader av formalisering. I den ena änden av skalan finner man uppspelning av tekniskt fixerade budskap; i den andra en serie av mer eller mindre improviserade yttranden. Att finna en enhetlig lösning i fråga om ansvarsregleringen som passar in på alla dessa skilda företeelser är svårt. I själva verket är ett system med särskild ansvarsreglering här knappast möjligt utom beträffande sådana uppspelningar som jag nyss har nämnt och vissa teaterföreställningar. I sistnämnda hänseende möter man emellertid bl.a. den svårighet som följer av att många teaterföreställningar är resultatet av ett gruppsamarbete där ingen av de medverkande vill underkasta sig den auktoritet som måste tillkomma en särskild ansvarig. En tänkbar lösning kan här kanske vara en konstruktion som innebär möjlighet att välja mellan ett formellt bestämt ansvar för en viss person och ett ansvar för varje enskild medverkande. Möjligheterna för en förfördelad person att få ut ett eventuellt skadestånd måste självfallet också beaktas vid val av konstruktion.

Som jag redan har nämnt är det emellertid knappast tillräckligt att låta en grundlagsreglering på det nu nämnda området avse endast yttrandefrihetsaspekterna. En reglering som syftar till att åstadkomma en vidsträckt frihet att yttra sig vid möten bör uppenbarligen också ge ett tillfredsställande skydd för rätten att över huvud taget få möten till stånd. För att den del av yttrandefriheten som typiskt sett utövas vid sammankomster skall få ett fullgott skydd krävs således att också de yttersta gränserna för det allmännas möjligheter att ingripa mot själva mötessituationen slås fast i den nya grundlagen. Detta skulle innebära att skyddet för mötesfriheten får flyttas över från RF:s till den nya grundlagens tillämpningsområde. Det kan härvid visa sig lämpligt att ta in åtminstone de viktigaste av reglerna i lagen om allmänna sammankomster i grundlagstexten.

Vad jag nyss har sagt om svårigheterna med att ställa upp särskilda regler om ansvaret för vad som förekommer vid möten av olika slag gör sig i ännu högre grad gällande i fråga om *demonstrationer*. Det torde här i själva verket inte finnas några praktiska möjligheter för en särskild ansvarig att hindra ett visst yttrande. Vill man föra in också demonstrationer i det nya regelsystemet blir man därför sannolikt hänvisad till att låta varje medverkande svara för sin egen insats. Vad jag nyss har sagt i fråga om yttrandefriheten vid möten om behovet av att förstärka skyddet för själva mötessituationen gäller självfallet också för demonstrationernas del.

Tryckfriheten enligt TF avgränsas f.n. från yttrandefriheten i övrigt inte bara genom att den avser endast yttranden i vissa slag av medier utan också genom att TF:s regler om ansvarighet och straffbarhet *inte avser alla yttranden* som kan förekomma i dessa medier. Ett ingripande mot ett yttrande i en tryckt eller därmed jämställd skrift är således möjligt inte bara på den grund

att det föreligger ett i TF uttryckligen angivet yttrandefrihetsbrott. Det kan också vara fråga om ett yttrande som över huvud taget inte omfattas av tryckfriheten. Som ett exempel på yttranden som ligger utanför TF:s ansvarighets- och straffregler kan nämnas de i 1 kap. 9 § TF nämnda kommersiella annonserna om alkoholhaltiga drycker eller tobaksvaror och de i samma paragraf angivna uppgifter som utgör led i yrkesmässig kreditupplysningsverksamhet. Reglerna i bl.a. marknadsföringslagen bygger i själva verket på den uppfattningen att kommersiella yttranden i stor utsträckning faller utanför TF:s regelsystem.

MMU:s förslag innebar att rättsläget på den senast nämnda punkten skulle klarläggas genom uttryckliga grundlagsregler. Enligt en särskild föreskrift i förslaget fick, utan hinder av grundlagen, i lag föreskrivas förbud mot sådan kommersiell annons som var oriktig eller missvisande eller annars till sitt innehåll eller sin utformning stred mot i lagen meddelade föreskrifter eller som saknade i lagen föreskriven information rörande vara. Vidare fick i lag meddelas förbud mot kommersiell annons för viss vara, när synnerliga skäl förelåg.

MMU:s förslag i denna del utsattes för kritik i två helt skilda riktningar. De instanser som företrädde konsumentintressena hävdade att MMU:s förslag innebar en väsentlig utvidgning av grundlagsskyddet för reklamen i förhållande till gällande rätt. Från näringsidkarhåll hävdades å andra sidan att kommersiella yttranden inte till sin typ skiljer sig från andra yttranden och att de därför borde ha samma grundlagsskydd som dessa.

Det blir en viktig uppgift för kommittén att ange hur gränsen skall dras kring den kategori av yttranden som skall ha det särskilda skydd mot ansvarspåföljd som den nya grundlagen erbjuder. Såvitt gäller kommersiella yttranden måste den härvid beakta såväl önskemålet att grundlagen inte lägger hinder i vägen för åtgärder i konsumenternas intresse som den omständigheten att också kommersiella yttranden i vissa fall kan betraktas som ett inslag i opinionsbildningen i samhället. Här måste också vägas in önskemål att kunna reglera den kommersiella annonseringen i vanlig lag i andra hänseenden än sådana som direkt gäller konsumentintressena. I detta sammanhang kan erinras om integritetsskyddsutredningens förslag till straffrättslig reglering av användning av annans bild eller namn i reklam (SOU 1976:48) och om det uppdrag som har lämnats till jämställdhetskommittén (Ju 1976:08) att utreda frågan om möjligheterna att – som ett led i de allmänna strävandena att motarbeta könsdiskriminering – skapa förutsättningar för ingripanden mot könsdiskriminerande reklam.

Omfattningen av grundlagsskyddet bestäms inte bara av de regler som anger vilka medier som berörs och vilka yttranden som ligger innanför gränserna för det skyddade området. Av lika stor betydelse är de regler som anger i vilka fall ett yttrande kan föranleda ingripanden från de rättsvårdande myndigheternas sida, dvs. reglerna om *yttrandefrihetsbrotten*. TF gör i dag skillnad mellan otillåtet yttrande, å den ena, och otillåtet offentliggörande, å den andra sidan. De gärningar som hör till den förstnämnda kategorin beskrivs detaljerat i 7 kap. 4 §. I fråga om straffsatserna hänvisas dock till vanlig lag. Reglerna om otillåtet yttrande bygger på principen om dubbel straffbarhet. En gärning måste omfattas av en gärningsbeskrivning både i TF och i vanlig lag för att den skall kunna beivras som tryckfrihetsbrott. Den närmare utformningen av de gärningar som avses med reglerna om otillåtet offentliggörande i 7 kap. 5 § har däremot överlämnats till allmän lag. Som exempel på tryckfrihetsbrott av detta slag kan nämnas sådana enligt lag

straffbara gärningar som innefattar offentliggörande av uppgifter rörande förhållanden vilkas röjande skulle enligt lag innefatta brott mot rikets säkerhet.

MMU:s förslag innebar att i princip alla de gärningar som skulle kunna beivras som tryckfrihetsbrott beskrevs i grundlagstexten. Det är uppenbart att den begränsning av handlingsfriheten i fråga om allmän lag som blir en följd härav innebär en förstärkning av yttrandefrihetsskyddet såvitt gäller de brott som i dag betraktas som otillåtet offentliggörande. Kommittén bör därför på denna punkt arbeta efter de principer som har förordats av MMU.

Det bör i övrigt inte vara någon förstahandsuppgift för den nya kommittén att ta ställning till brottskatalogens innehåll och avfattning. Kommittén bör i denna del i allt väsentligt utgå från gällande rättsläge. Eventuella ändringar i det straffrättsliga regelsystemet får i stället övervägas i särskild ordning. Målet bör härvid liksom hittills vara att man skall åstadkomma bestämmelser som gäller både inom och utanför det område som omfattas av det särskilda grundlagsskyddet. Jag kan i sammanhanget erinra om den kommitté (Ju 1977:04; Dir 1977:5) med uppdrag att se över vissa av straffbestämmelserna till skydd för rikets säkerhet som jag nyligen har tillkallat.

På en punkt bör kommittén emellertid mera ingående behandla frågan om det straffbelagda områdets omfattning. Som jag redan har nämnt kan det visa sig lämpligt att något vidga detta om filmcensuren för vuxna avskaffas. En utgångspunkt skulle här kunna vara det förslag till en yttersta gräns för pornografi och våldsframställningar som föreslogs av kommittén för lagstiftningen om yttrande- och tryckfrihet. Den utveckling som har skett på pornografiområdet med bl.a. bilder av barn i sexuella situationer visar att en viss försiktig utvidgning av det straffbara området kan vara motiverad, också vad gäller framställningar i andra medier än film, t.ex. tryckta skrifter och videogram.

Av grundläggande betydelse för att massmedierna skall kunna utföra sina viktiga granskande och opinionsbildande uppgifter är att informationsflödet till dem bereds ett tillfredsställande skydd. *Skyddet för dem som anskaffar och meddelar uppgifter* för offentliggörande i massmedierna utgör därför ett viktigt komplement till skyddet för yttrandefriheten i dessa medier. Regler som skyddar meddelare genom att – med vissa undantag – förklara normalt straffbara yttranden straffria när de görs i publiceringssyfte samt genom att ge meddelarna rätt till anonymitet gäller f.n. i fråga om tryckta skrifter, radio och TV. Fr.o.m. den 1 januari 1978 utvidgas detta skydd till stencilerade och därmed jämställda skrifter som uppfyller vissa formkrav samt till att i princip omfatta också dem som anskaffat uppgifter för publicering. Samtidigt träder en bestämmelse i TF om ett principiellt förbud mot efterforskning av meddelare och anskaffare i kraft.

Ett skydd för meddelare och anskaffare av det slag som jag nu har nämnt har sannolikt sin största betydelse i förhållande till sådana typiskt samhällsgranskande och opinionsbildande medier som tryckta skrifter, radio och TV. Det kan emellertid ofta vara av värde också i andra sammanhang. Det bör ingå i utredningsuppdraget att undersöka möjligheterna att utvidga meddelar- och anskaffarskyddet till att avse de ytterligare medier som kommer att regleras i den nya grundlagen. Man kan emellertid redan nu konstatera att vissa begränsningar kommer att bli nödvändiga. Om de straffbud som "neutraliseras" genom reglerna om meddelar- och anskaffarfrihet – bl.a. de flesta föreskrifter om tystnadsplikt – skall behålla något reellt innehåll måste man t.ex. från dessa reglers tillämpningsområde undanta åtminstone de

medier som saknar varaktighet och stadga i egentlig mening, t.ex. demonstrationer och politiska möten. Över huvud taget gäller att hela den nuvarande regleringen av meddelarskyddet bygger på tilltro till de berörda mediernas vilja och förmåga att utnyttja erhållna uppgifter på ett ansvarsmedvetet och omdömesgillt sätt. Om tillämpningsområdet för meddelar- och anskaffarskyddet utvidgas i sådan utsträckning att denna grundval för systemet inte längre kan anses föreligga, riskerar man att det råkar i vanrykte och att krav kommer att resas på att det skall avskaffas eller begränsas också i förhållande till de medier där det nu gäller.

Det i praktiken viktigaste undantaget från friheten att straffritt meddela uppgifter för offentliggörande i tryckt skrift etc. utgörs f.n. av vissa brott mot tystnadsplikt. Enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 är ett meddelande straffbart enligt regler i vanlig lag om det innefattar uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i särskild lag. I grundlagen saknas direktiv om det närmare innehållet i denna särskilda lag. Tystnadspliktskommittén som hade i uppdrag att utarbeta förslag till en sådan lagstiftning lade i en särskild bilaga till sitt betänkande (SOU 1975:102) också fram förslag till en grundlagsregel i ämnet (s. 366). Den nya kommittén bör överväga om en sådan regel skall tas in i den nya grundlagens reglering av meddelarfriheten.

Det kan i detta sammanhang till sist finnas anledning att beröra en fråga som rör samordningen mellan tystnadsplikt och handlingssekretess. F.n. gäller att gärningar som innefattar otillåtet utlämnande av allmän handling generellt är undantagna från meddelarfriheten, medan däremot, som jag nyss har nämnt, den som på annat sätt bryter mot en föreskrift om tystnadsplikt i princip åtnjuter sådan frihet. Det arbete som f.n. bedrivs inom justitiedepartementet på en ny sekretesslagstiftning bygger på ett enhetligt sekretessbegrepp. Avsikten är således att den hittillsvarande skillnaden mellan otillåtet utlämnande av allmän handling och brott mot tystnadsplikt skall försvinna. De skäl som talar för införandet av ett enhetligt sekretessbegrepp i den vanliga lagstiftningen gör sig gällande också i fråga om reglerna om meddelarfriheten. Det bör därför ingå i utredningsarbetet att undersöka om man även här bör införa ett enhetligt sekretessbegrepp.

Jag övergår härefter till frågan om *rättegångsordningen* i yttrandefrihetsmål. Det regelsystem på detta område som f.n. gäller i fråga om tryckta skrifter, ljudradio och TV återfinns i 12 kap. TF, lagen (1949:164) med vissa bestämmelser i tryckfrihetsmål och radioansvarighetslagen. Regleringen har i huvudsak följande innebörd. Behörig domstol i mål om tryckfrihetsbrott är vanligen tingsrätten i residensstad. Mål om yttrandefrihetsbrott enligt radioansvarighetslagen skall normalt upptas av Stockholms tingsrätt. Frågan om en skrifts resp. ett ljudradio- eller TV-programs brottslighet skall prövas av en jury med nio medlemmar om parterna inte har enats om att hänskjuta frågan direkt till rättens prövning. När jury prövar skrifts resp. programs brottslighet krävs för ett fällande utslag att minst sex jurymän är ense därom. I annat fall skall den tilltalade frikännas. Juryns ställningstagande skall inte motiveras. Om juryn har meddelat ett fällande utslag skall också rätten pröva om brott föreligger. Rätten har härvid möjlighet att frikänna den tilltalade eller att hänföra brottet under en mildare straffbestämmelse än den som juryn har ansett tillämplig. En dom som grundas på juryns friande utslag kan inte överprövas av högre rätt.

Av intresse i detta sammanhang är också den s.k. instruktionen i 1 kap. 4 § TF som uppmanar dem som har att fatta beslut i tryckfrihetsmål eller att i

övrigt övervaka TF:s efterlevnad att alltid ha i åtanke att tryckfriheten utgör en grundval för ett fritt samhällsskick, att alltid fästa sin uppmärksamhet mera på ämnets och tankens än på uttryckets lagstridighet, mera på syftet än på framställningssättet samt att i tvivelsmål hellre fria än fälla.

MMU:s förslag innebar som jag redan har nämnt att rättegången i yttrandefrihetsmål skulle bli föremål för en genomgripande förändring. Förslaget gick i huvudsak ut på att yttrandefrihetsmål i första instans skulle handläggas av en enda, för hela riket gemensam yttrandefrihetsdomstol.

Vid remissbehandlingen av MMU:s förslag beträffande rättegången var meningarna i hög grad delade. Sammanfattningsvis kan sägas att en grupp remissinstanser godtog förslaget om en enda yttrandefrihetsdomstol, en något större grupp förordade att nuvarande ordning bibehölls och en ännu något större grupp lade fram alternativa förslag. Också i fråga om fullföljdsrätten i yttrandefrihetsmål redovisades olika uppfattningar. Under remissbehandlingen uttrycktes vidare starka önskemål att rättegångsordningen skulle vara regionalt uppbyggd. MMU:s förslag i denna del ledde inte till något förslag till riksdagen och tanken på en central yttrandefrihetsdomstol torde inte längre vara aktuell. I stället bör, såsom riksdagen framhöll vid sin behandling av 1976 års partiella ändringar i TF, det vara en viktig uppgift för den nya utredningen att ytterligare överväga frågan om rättegången i yttrandefrihetsmål. De remissyttranden som avgavs över MMU:s betänkande utgör här ett omfattande material som kan tjäna till grund för den nya utredningens bedömanden.

Det rättsliga förfarandet i yttrandefrihetsmål bör självfallet vara så utformat att yttrandefrihetsintressena tillgodoses i största möjliga utsträckning. Samtidigt är det ett allmänt intresse att den enskilde medborgarens integritet tryggas. Den nuvarande ordningen att ett särskilt rättegångsförfarande skall gälla i tryckfrihetsmål har allmänt ansetts vara ett mycket väsentligt moment i det skydd för yttrandefriheten som TF bereder. En naturlig utgångspunkt för den nya kommitténs arbete bör således vara att ett särskilt rättegångssystem skall gälla, åtminstone för alla de viktigare mediernas del. Det är på detta område av synnerlig vikt att det allmänna lekmannainflytandet får spela en avgörande roll när det gäller att bedöma om ett yttrande överskrider gränsen för vad som är tillåtet eller ej. Den nuvarande instruktionen i 1 kap. 4 § TF bör självfallet också i fortsättningen utgöra den principiella grundvalen för avgöranden i yttrandefrihetsmål.

Vid sitt arbete beträffande rättegångsförfarandet bör utredningen beakta, att 1976 års partiella reform av TF, vid vilken den nuvarande rättegångsordningen tills vidare i princip behölls, i själva verket innebar att juryns uppgifter provisoriskt vidgades. Den samordning på det processuella planet som åstadkoms i fråga om ingripanden mot tryckfrihetsbrott och ingripanden mot de straffbara formerna av meddelande och anskaffande av uppgifter innebar nämligen att det rättsliga förfarandet i båda dessa fall fr.o.m. år 1978 regelmässigt kommer att få formen av tryckfrihetsmål. Denna ordning kan ge upphov till vissa komplikationer, vilka kan bli än mer framträdande ju större omfattning en kommande yttrandefrihetsgrundlag ges. Man kan här särskilt peka på att det särskilda rättegångsförfarandet med jury enligt 1976 års reform ju skall tillämpas också beträffande rena bevisfrågor, t.ex. om vem som i det särskilda fallet är ansvarig såsom meddelare för en uppgift och om vilken uppgift som har lämnats. Prövningen av sådana bevisfrågor kommer att få särskilt stor betydelse i mål om missbruk av yttrandefriheten genom yttranden i sådana medier för vilka principen om särskild ansvarig inte kan

göras tillämplig. En tänkbar lösning är att rätten i vanlig ordning skulle avgöra vilket yttrande eller vilken uppgift som skall prövas och att därefter på jury skulle ankomma att pröva om yttrandet eller uppgiften innefattar brott enligt yttrandefrihetsgrundlagen eller ej.

Kommittén bör vidare undersöka om det bl.a. med hänsyn till de nytillkomna medierna kan finnas anledning att göra några justeringar i det *tillsynssystem* på yttrandefrihetsområdet som kommer att börja tillämpas nästa år.

Jag har hittills uppehållit mig vid de frågor som gäller yttrande-, mötes- och demonstrationsfriheterna. Riksdagens uttalande i frågan om en ny yttrandefrihetsgrundlag innebar emellertid att denna borde ge ett starkare skydd också åt *informationsfriheten*. Informationsfriheten beskrivs i 2 kap. 1 § första stycket 2 RF som frihet att inhämta och mottaga upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden. Den kan således beskrivas som yttrandefrihetens andra sida. Det nära sambandet mellan dessa två friheter framgår bl.a. av att RF ställer upp samma regler i fråga om möjligheterna att begränsa dem båda.

Utöver den allmänna regleringen i RF finns vissa bestämmelser som slår fast en informationsfrihet i särskilda hänseenden. Man kan här i första hand peka på TF:s nya regler om skydd för den som anskaffar uppgifter för offentliggörande. Som ett annat exempel kan nämnas den regel i 3 § radiolagen som ger envar rätt att inneha och använda radio- och TV-mottagare.

Det kan med hänsyn till det nära sambandet mellan yttrande- och informationsfriheterna hävdas att de regler som har uppställts till skydd för den förstnämnda friheten också utgör ett tillräckligt starkt skydd för den sistnämnda. Regleringen i TF avspeglar sannolikt ett sådant synsätt. Med hänsyn bl.a. till att informationsfriheten numera nämns som en särskild frihet i RF kan det emellertid finnas skäl att överväga om man – t.ex. efter mönster av 3 § radiolagen – bör komplettera yttrandefrihetsregleringen i den nya grundlagen med bestämmelser som uttryckligen säkerställer allmänhetens rätt att ta del av andras yttranden.

Nära besläktad med informationsfriheten är den i 2 kap. TF fastslagna rätten att ta del av allmänna handlingar. Riksdagen har på detta område beslutat nya regler (SFS 1976:954) som kommer att träda i kraft den 1 januari 1978. Dessa bör kunna föras över till en ny grundlag i oförändrat skick.

I det föregående har nämnts vissa frågor som särskilt bör diskuteras av kommittén. Det är givet att under arbetet med att utforma en ny yttrandefrihetsgrundlag en mängd andra frågor aktualiseras. MMU:s betänkande ger exempel på en del sådana frågor. Här kan nämnas spörsmålet om en lagfäst rätt till genmäle eller beriktigande. Det bör givetvis stå kommittén fritt att själv ta upp frågor som den anser bör regleras i grundlagen.

Det uppdrag som bör överlämnas åt den nya kommittén är, som torde framgå av vad jag nu har sagt, ovanligt omfattande och komplicerat. Redan detta förhållande kan anföras som ett skäl för att *lägga upp utred-ningsarbetet* på så sätt att kommittén redovisar sina mera principiellt betonade överväganden i ett eller flera särskilda betänkanden, som efter remissbehandling kan läggas till grund för utarbetandet av det slutliga förslaget. Till förmån för en sådan uppläggning av arbetet talar vidare med avsevärd styrka intresset av att redan på ett tidigt stadium få till stånd en öppen och omfattande debatt om de villkor som i framtiden bör gälla för yttrandefriheten i vårt land.

Bland de ämnen som lämpligen kan behandlas under en första utredningsetapp kan nämnas frågorna om regleringens uppläggning i stort, vilka medier som bör omfattas av regleringen och i vilken utsträckning bestämmelserna om dessa skall bygga på de principer som i dag utmärker skyddet för tryckfriheten. Som framgår av vad jag tidigare har sagt kan det i sistnämnda hänseende finnas anledning att särskilt uppmärksamma principerna om etableringsfrihet, särskilda ansvarighetsregler och meddelarskydd. Andra spörsmål av intresse i en första omgång gäller reklamens ställning, de grundläggande dragen beträffande rättegången och det eventuella införandet av en straffbestämmelse rörande pornografi och våldsframställningar. Kommittén bör såvitt gäller den senast nämnda frågan vara oförhindrad att lägga fram ett författningsförslag med sikte på ett första riksdagsbeslut redan under denna valperiod. Även i övrigt bör det stå kommittén fritt att avge delbetänkanden när det framstår som ändamålsenligt.

Kommittén bör under sitt arbete hålla kontakt med massmediekoncentrationsutredningen, utredningen om reklam i videogram, jämställdhetskommittén, rättighetsskyddsutredningen, den kommitté som skall se över vissa av straffbestämmelserna till skydd för rikets säkerhet och den kommitté som skall utreda vissa frågor angående videogrammen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter för att utreda frågan om en ny yttrandefrihetsgrundlag,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

17. Konsumentköp

Dir 1977:83

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-30

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

Köp av lös egendom, varmed avses all slags egendom utom fastigheter, regleras i lagen (1905:38 s. 1) om köp och byte av lös egendom (köplagen, ändrad senast 1975:637). I lagen finns regler om säljarens och köparens rättigheter och skyldigheter. Lagen tar främst sikte på de frågor som uppstår när någon av parterna inte fullgör sina skyldigheter. Sålunda finns bestämmelser för det fall att godset är felaktigt eller dröjsmål har uppstått med leverans eller betalning. Köplagen innehåller emellertid också åtskilliga andra regler, t.ex. om prisets bestämmande och om tid och plats för fullgörande av

parternas skyldigheter. Lagens bestämmelser är dispositiva, dvs. de gäller endast om parterna inte har avtalat annat.

Reglerna i 1905 års köplag kompletteras sedan år 1974 av konsumentköplagen (1973:877, ändrad 1975:1419). Konsumentköplagen gäller när konsument av näringsidkare köper vara som är avsedd huvudsakligen för enskilt bruk. Lagen är inriktad på att förstärka konsumenternas ställning vid köp i framför allt tre hänseenden. För det första motverkar lagen de olägenheter som kan uppstå för enskilda konsumenter genom att säljare i kontraktsformulär använder avtalsvillkor som inskränker köparens rättigheter enligt köplagen eller på annat sätt missgynnar köparen. Konsumentköplagen kan i detta hänseende ses som ett civilrättsligt komplement till lagen (1971:112) om förbud mot oskäliga avtalsvillkor (ändrad senast 1977:452). För det andra förstärker konsumentköplagen köparens ställning i förhållande till tredje man, exempelvis tillverkare som har lämnat garanti beträffande varan. För det tredje innehåller konsumentköplagen regler som skyddar konsumenterna när säljsidan har lämnat vilseledande uppgifter om varan, underlåtit att lämna information om varan i vissa fall eller sålt vara som är hälsovådlig eller annars otillförlitlig från säkerhetssynpunkt. I denna del kan lagen ses som ett civilrättsligt komplement till marknadsföringslagen (1975:1418, ändrad 1976:55).

Konsumentköplagen har karaktär av minimiskydd. I lagen anges bl.a. konsumentens grundläggande befogenheter när varan är felaktig eller leveransen försenad. Till skillnad från 1905 års lag är konsumentköplagen så till vida tvingande att avtalsvillkor som inskränker konsumentens befogenheter enligt lagen inte är giltigt. Har parterna lämnat en fråga oreglerad i sitt avtal, tillämpas även i fråga om konsumentköp de dispositiva reglerna i 1905 års köplag, om denna lag ger köparen bättre förmåner än motsvarande föreskrifter i konsumentköplagen. Den allmänna köplagen gäller vidare beträffande frågor som inte behandlas i konsumentköplagen. Denna lag har på så sätt stor praktisk betydelse även vid konsumentköp, inte minst vid sedvanliga köp över disk som oftast ingås utan att parterna närmare reglerar avtalsvillkoren.

Köplagsutredningen (Ju 1963:51) avlämnade i december 1976 sitt slutbetänkande (SOU 1976:66) med förslag till ny köplag. Förslaget bygger på samma grundsatser och systematik som 1905 års lag. Det innehåller dock i sakligt hänseende flera principiellt betydelsefulla nyheter och åtskilliga detaljändringar. Så föreslås exempelvis reglerna om skadestånd vid kontraktsbrott ändrade på flera punkter. Detsamma gäller i viss mån förutsättningarna för hävning av köp. Vidare kan nämnas att förslaget upptar uttryckliga regler om s.k. anteciperat dröjsmål samt bestämmelser som ger köparen rätt att kräva avhjälpande av fel i godset. En annan nyhet i förslaget är att köparen tillerkänns avbeställningsrätt vid avtal om tillverkning. I betänkandet föreslås också vissa följdändringar i konsumentköplagen, som utredningen alltså förutsätter skall bestå vid sidan av en ny allmän köplag. Betänkandet är f.n. under remissbehandling.

Köplagen har kommit till i nordiskt samarbete. Sålunda har Danmark och Norge köplagar med i allt väsentligt samma innehåll som den svenska. Finland har visserligen inte någon särskild köplag. De grundsatser som har kommit till uttryck i de skandinaviska köplagarna tillämpas dock även i Finland. De danska och norska köplagarna är f.n. föremål för översyn. I Danmark har något förslag ännu inte lagts fram. I Norge har en kommitté avgett ett förslag som nära ansluter sig till det svenska. Under den fortsatta

behandlingen av lagstiftningsärendet synes man emellertid numera på norsk sida vara benägen att överge den systematik som är utmärkande för de gällande skandinaviska köplagarna. I Finland förbereds en allmän köplag som också den till sin disposition avviker från 1905 års lag. Såväl i Finland som i Norge övervägs att i systematiskt avseende i stället anknyta till ett konventionsutkast rörande internationella köp vilket har utarbetats inom Förenta nationernas kommission för internationell handelsrätt, UNCITRAL. Detta utkast rör dock inte konsumentköp.

Vad särskilt gäller konsumentköp har de nordiska länderna redan i viss mån valt olika vägar. I Norge har år 1975 regler om konsumentköp tagits in i den allmänna köplagen. Härvid har i princip de allmänna bestämmelserna om säljarens dröjsmål och om felaktigt gods gjorts tvingande till konsumentens förmån. Även i Danmark, som f.n. saknar särskild reglering av konsumentköp, synes man vara beredd att föra in konsumentregler i den allmänna köplagen. I Finland har föreslagits att vissa regler om konsumentköp tas in i en brett upplagd konsumentskyddslag som innehåller såväl civilrättsliga som näringsrättsliga och processuella bestämmelser på konsumentområdet.

För Sveriges del förestår nu att ta ställning till förslaget till ny allmän köplag. Som nämnts har köplagsutredningen utgått från att de tvingande köprättsliga reglerna till skydd för konsumenterna även för framtiden skall bilda en fristående lag. Utredningen har ansett det falla utanför sitt uppdrag att föreslå andra ändringar i konsumentköplagen än sådana som är en direkt konsekvens av förslaget till ny allmän köplag. Emellertid är det enligt utredningen motiverat att göra mera djupgående överväganden angående det konsumenträttsliga minimiskyddets utformning i förhållande till det delvis nya dispositiva regelsystemet. Utredningen har i sitt betänkande fäst uppmärksamheten på vissa ändringar beträffande konsumentköpen som sålunda kan tänkas komma i fråga (se särskilt s. 135, 353 och 354).

Som utredningen framhåller finns det även andra skäl att göra en översyn av de särskilda bestämmelserna om konsumentköp. Det kan sålunda finnas anledning att beakta innehållet i genomförd och planerad lagstiftning på området i de andra nordiska länderna. Vidare kan erinras om det arbete med en konsumenttjänstlag som bedrivs inom konsumenttjänstutredningen (Ju 1972:07). Avsikten är att denna lag skall innehålla till stor del tvingande bestämmelser om avtal om bl.a. arbete på lös sak som näringsidkare har åtagit sig att utföra åt konsument. Likheterna mellan köp och avtal om tjänst är betydande, och det kan inte sällan vara tveksamt huruvida ett avtal är att hänföra till den ena eller den andra avtalstypen. Bl.a. med hänsyn härtill är det uppenbarligen lämpligt att eftersträva så likartade regler som möjligt på köp- och tjänsteområdena.

Ytterst är det givetvis intresset av att stödja konsumenterna och förbättra deras ställning på marknaden som utgör motivet för en revision av konsumentköprätten. Det bör vara möjligt att som led i en aktiv konsumentpolitik ytterligare förstärka det civilrättsliga skyddet för konsumenterna vid köp.

Efter samråd med chefen för handelsdepartementet, som inom regeringen är huvudansvarig för konsumentpolitiken, föreslår jag att en särskild utredare tillkallas för att se över lagstiftningen om konsumentköp. I och för sig kunde det synas naturligt att låta utredningsarbetet anstå i avvaktan på statsmakternas ställningstagande till förslaget till allmän köplag. Övervägande skäl talar emellertid för att reformerna av den allmänna köprätten och av konsumentköprätten genomförs i ett sammanhang. För att detta skall bli

möjligt och för att onödig tidsutdräkt inte skall uppkomma, bör utredningsarbetet beträffande konsumentköprätten sättas igång redan nu.

Den särskilda regleringen av konsumentköpen bör i huvudsak ha samma rättsliga karaktär som f.n. Bestämmelserna bör alltså i allmänhet vara tvingande till köparens förmån. Det kan emellertid inte uteslutas att också dispositiva regler som speciellt gäller konsumentköp skulle kunna vara berättigade. Enligt min mening bör man vid utformningen av det skydd för konsumenten, som inte skall kunna rubbas genom avtalsvillkor i säljarens intresse, i första hand överväga lämpligheten av att göra de allmänna dispositiva bestämmelserna om köp tvingande vid konsumentköp. Som framhölls vid tillkomsten av konsumentköplagen bör emellertid tvingande regler införas bara i den mån erfarenheten visar att det finns ett klart behov av sådana regler.

Vad härefter gäller det sakliga innehållet i den på konsumentköp inriktade regleringen bör utredarens uppgift vara att närmare överväga vilka förstärkningar av konsumenternas skydd i förhållande till gällande rätt som är påkallade. Därvid bör utredaren i första hand kunna hämta ledning i de uppslag som har förts fram i köplagsutredningens slutbetänkande. I det följande skall jag, delvis i anslutning till vad som har anförts i betänkandet, peka på några punkter där reformer kan vara motiverade. Det bör emellertid stå utredaren fritt att överväga även andra ändringar.

Av central betydelse för konsumenterna är vilka anspråk de kan ställa på den köpta varan och vilka befogenheter de kan göra gällande om varan inte motsvarar kraven.

Varken den allmänna köplagen eller konsumentköplagen innehåller någon allmän definition av begreppet fel i godset. I 7-10 §§ konsumentköplagen finns dock specialbestämmelser som på vissa punkter anger när en vara skall "anses behäftad med fel". Utredaren bör pröva om inte ytterligare stadga kan ges åt felbegreppet. Härvid torde det ligga närmast till hands att fortsätta på den inslagna vägen med specialbestämmelser av angivet slag. Särskild uppmärksamhet bör härvid ägnas näringsidkarnas ansvar för uppgifter som har lämnats om varan och för underlåtenhet att lämna information om denna. Det kan hävdas att de bestämmelser härom som nu finns i 7 § är alltför snävt inriktade och behöver byggas ut. Även föreskrifterna i 8 § om ansvar för brister i produktsäkerheten m.m. kan behöva ses över. Utredaren bör emellertid också vara oförhindrad att föreslå mera generellt hållna föreskrifter om hur godset skall vara beskaffat. Mycket talar dock för att allmänna definitioner av felbegreppet skulle bli av begränsat värde.

Som nämnts har köplagsutredningen föreslagit allmänna regler om rätt för köpare att kräva att säljaren på egen bekostnad avhjälper fel i godset. Sådan rätt föreligger enligt förslaget om avhjälpande kan ske utan oskälig kostnad eller olägenhet. Utredaren bör överväga om och i vad mån säljarens skyldighet att avhjälpa fel kan göras tvingande i fråga om konsumentköp.

Även när det gäller rätten att kräva skadestånd vid fel i godset – liksom f.ö. vid säljarens dröjsmål med leveransen – synes en förstärkning av köparens ställning ha fog för sig. Enligt den nuvarande bestämmelsen i 6 § konsumentköplagen är rätten till skadestånd tämligen begränsad. Säljaren kan sålunda friskriva sig från skyldighet att ersätta annat än "utgift" som köparen har ådragit sig. Inte heller rätten till ersättning för utgift är för alla fall obetingad. Utredaren bör bl.a. överväga om inte konsumenten, sedan han har hävt köpet och gjort täckningsköp till högre pris, i princip bör, oavsett friskrivning från säljarens sida, vara berättigad till ersättning för prisskillnad

mellan de båda köpen, dvs. för vad som enligt köplagsutredningens förslag betecknas som direkt förlust. Själva befogenheten att häva köpet kan nämligen vara ett otillräckligt vapen för att tvinga fram en riktig prestation, särskilt i tider då prisökningar förekommer som gör det omöjligt för konsumenten att efter hävning köpa motsvarande vara till samma pris som ursprungligen hade avtalats.

Såväl enligt köplagen som enligt konsumentköplagen (11 §) skall köpare som vill göra gällande befogenhet på grund av fel i varan lämna säljaren underrättelse senast ett år efter det att köparen har tagit emot varan. Denna tid föreslås av köplagsutredningen förlängd till två år. Det kan för konsumentköpens del ifrågasättas om inte även en tvåårsfrist i vissa fall kan vara för kort när fråga är om dolda fel som inte visar sig förrän efter förhållandevis lång tid.

I belysning av den tvingande reglering som utredaren kan komma att föreslå beträffande skyldighet att avhjälpa fel, rätt för köparen till ersättning i samband därmed och tid inom vilken fel senast skall påtalas bör utredaren överväga behovet av särskilda regler om garantiutfästelser. Innebörden av en garanti kan ofta vara oklar. Inte sällan bibringas köparen den oriktiga föreställningen att han genom "garanti" tillerkänns förmåner som går utöver hans rättigheter enligt lag. En tanke som bör prövas är att en garantiutfästelse när inte annat uttryckligen anges i avtalet skall ha den innebörden att säljaren svarar inte bara för s.k. ursprungliga fel, dvs. fel som omfattas av det legala ansvaret, utan också för andra brister i varans funktionsduglighet som har uppkommit under garantitiden.

Enligt 19 § konsumentköplagen är lagen inte tillämplig på ersättning för förlust som köparen lider genom personskada eller skada på annan egendom än den sålda varan. Också för framtiden synes lämpligast att frågan om ansvar för s.k. skadebringande egenskaper i sålt gods i huvudsak behandlas inom den allmänna skadeståndsrätten, låt vara att sambandet med köprätten är påtagligt. Jag avser att senare i dag föreslå att uppdrag ges åt produktansvarskommittén (Ju 1973:08) att pröva om det är lämpligt att genom lag införa ett allmänt objektivt produktansvar för tillverkare och andra näringsidkare i fråga om skador som åsamkas enskilda konsumenter. Avsikten är att produktansvarskommittén skall bedriva sitt arbete inom konsumentområdet i nära samråd med den utredare som får i uppdrag att se över konsumentköprätten.

En viktig fråga inom köprätten är när en vara skall anses avlämnad av säljaren. Nära samband härmed har bl.a. spörsmålet om vid vilken tidpunkt faran för att godset av våda förstörs eller kommer bort m.m. går över från säljaren till köparen. Utredaren bör pröva om inte speciella regler i dessa hänseenden behövs vid konsumentköp. Särskilt bör övervägas om inte godset, även när det skall sändas till köparen från en ort till en annan, skall anses avlämnat först när det har kommit i köparens besittning, med verkan bl.a. att säljaren fram till dess står faran för godset.

Utredaren bör också närmare undersöka i vad mån särskilda regler för konsumentköp erfordras beträffande prisets bestämmande. Jag tänker främst på de fall där priset inte framgår av avtalet. Inte minst i denna fråga kan det finnas anledning till nära samråd med konsumenttjänstutredningen.

De särskilda bestämmelserna om konsumentköp gäller f.n. endast vid köp av vara eller vad som ibland kallas lösöre. Tillämpningsområdet är således snävare än den allmänna köplagens som omfattar även annan lös egendom, exempelvis byggnad på annans mark, värdepapper och rättigheter av olika

slag. Utredaren bör vara oförhindrad att pröva i vad mån det är lämpligt att utvidga konsumentreglernas tillämpningsområde.

Konsumentköpsreglerna är i visst fall tillämpliga även vid köp från annan än näringsidkare, nämligen om köpet förmedlas av näringsidkare. Köparen kan i sådant fall åberopa reglerna mot den privatperson som är säljare. Han kan dock inte under åberopande av dessa regler göra gällande några befogenheter mot den förmedlande näringsidkaren. Den nuvarande ordningen ger ofta köparen ett otillfredsställande skydd. Utredaren bör därför överväga i vad mån det är rimligt och tekniskt möjligt att införa särskilda lagregler om förmedlarens ansvar för säljarens prestation.

Som har framgått av min tidigare redogörelse har i Norge regler om konsumentköp tagits in i den allmänna köplagen. Denna lösning kan från systematisk synpunkt te sig tilltalande också för svensk del. Den ligger väl i linje med tanken att den tvingande regleringen av konsumentköpen, i de fall en sådan är befogad, så långt möjligt bör vara identisk med den köprättsliga normalregleringen. Emellertid finns också skäl som talar för att man behåller ordningen med en särskild konsumentköplag. Även andra lösningar är tänkbara. För dagen är jag inte beredd att ta ställning till frågan om vilken lagteknik som är den lämpligaste. Bl.a. bör remissbehandlingen av köplagsutredningens betänkande avvaktas. Nordiska överläggningar om det köprättsliga reformarbetet kommer också att äga rum. Det är min avsikt att senare återkomma till frågan om samordningen mellan den allmänna lagstiftningen på köprättens område och den konsumenträttsliga.

Som delvis framgår av vad jag redan har anfört bör utredaren samråda med andra utredningar på det konsumentpolitiska området och med uppmärksamhet följa rättsutvecklingen i övriga nordiska länder beträffande konsumentköp.

I utredningsarbetet bör som sakkunniga delta företrädare för konsument- och näringsidkarintressen. Dessutom bör utredaren i vanlig ordning erhålla experthjälp.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag

att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågor om konsumentköp,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

18. Tilläggsdirektiv till produktansvarskommittén (Ju 1973:08)

Dir 1977:84

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-30

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

Skador som orsakas av industriellt tillverkade produkter, s.k. produktskador, har på senare år ägnats stor uppmärksamhet i de flesta industrialiserade länder med marknadsekonomi. Inte minst har diskussionen gällt skyldigheten att utge ersättning när en vara orsakar person- eller sakskada. Man talar här om produktansvar. Det största intresset har knutit sig till ersättningsmöjligheterna vid personskada.

Särskilda regler om produktansvar finns inte i Sverige, om man undantar viss speciallagstiftning t.ex. i fråga om atomskador. I övrigt får ansvarsfrågan avgöras med tillämpning av allmänna s.k. utomobligatoriska eller i vissa fall kontraktsrättsliga skadeståndsregler. Det är inte helt klart vad gällande rätt innebär i fråga om förutsättningarna för skadeståndsansvar vid produktskador. Det är dock sannolikt att sådant ansvar i regel inträder bara om skadan kan återföras till någon form av oaktsamt beteende hos tillverkaren eller säljaren, låt vara att aktsamhetskravet många gånger ställs högt. För den skadelidande kan det vidare vara svårt att bevisa att det föreligger ett orsakssamband mellan hans skada och en oaktsamhet hos tillverkaren eller säljaren. Man måste därför räkna med att den skadelidande många gånger i praktiken saknar möjlighet att få ersättning under åberopande av gällande skadeståndsregler.

Mot denna bakgrund tillsattes år 1973 en kommitté, produktansvarskommittén (Ju 1973:08), för att utreda frågan om ersättning för produktskador. I direktiven för kommittén (riksdagsberättelsen år 1974 s. 81 ff) framhölls att det i vårt land knappast låter sig motivera att generellt särbehandla detta slags skador genom att införa speciellt förmånliga ersättningsanordningar vid sidan av existerande ersättningssystem. När det gäller specifikt farliga produkter framstod det emellertid enligt föredragande statsrådet från både sociala, psykologiska och samhällsekonomiska synpunkter som angeläget att de skadelidande bereddes ett bättre ekonomiskt skydd än redan existerande ersättningssystem tillhandahöll. Denna fråga borde därför tas upp till allsidig prövning. Därvid borde kommittén särskilt överväga att utforma ersättningssystemet som ett från skadeståndsrätten fristående försäkringssystem som verkar direkt till de skadelidandes förmån. Utredningsarbetet borde i första hand inriktas på en lösning av ersättningsproblemen på personskadeområdet. Kommittén fick dock även till uppgift att undersöka behovet och lämpligheten av särskilda ersättningsanordningar när det gäller egendomsskador.

Produktansvarskommittén lade förra året fram ett delbetänkande (SOU 1976:23) Produktansvar I med förslag till lag om ersättning för läkemedelsskada. I betänkandet föreslås ett ersättningssystem vid personskada orsakad av läkemedel. Systemet skiljer sig i olika avseenden från traditionella skadeståndsrättsliga principer. Bl.a. skall ansvaret för läkemedelsskador gälla oberoende av om fel eller försummelse har förekommit hos läkemedelsföretaget eller annan och oavsett om läkemedlet i objektiv mening är behäftat med fel eller inte. I stället skall rätten till ersättning framgå av en riskvärdering. Avsikten är att främst allvarliga och oväntade skador skall ersättas. I fråga om fysiska skador föreslås en lättnad i den skadelidandes

bevisbörda. Övervägande sannolikhet för orsakssamband är sålunda tillräcklig. Ersättningen skall utgå från en kollektiv försäkring som med vissa inskränkningar bekostas av tillverkare och importörer av läkemedel. – Betänkandet har remissbehandlats och övervägs f.n. i justitiedepartementet.

När det gäller skador av andra produkter än läkemedel anför kommittén i sitt betänkande att det inte föreligger tillnärmelsevis samma behov av lagstiftning. Enligt kommittén får man följa den fortsatta utvecklingen och se om det är påkallat med en särbehandling även av andra produktskador.

I det internationella lagstiftningsarbetet har man sedan en tid sysslat med att söka utveckla och samordna olika länders rättsregler rörande produktansvar. Längst har arbetet kommit i Europarådet, där en konvention rörande produktansvar för personskador har utarbetats. Konventionen öppnades för undertecknande den 27 januari 1977. Den har hittills inte tillträtts av någon stat. Vidare har EG-kommissionen i juli 1976 lagt fram förslag till direktiv om samordning av medlemsstaternas rättsregler om produktansvar. Förslaget överensstämmer i sak i allt väsentligt med Europarådskonventionen men omfattar även vissa egendomsskador i privatlivet. Också Förenta nationernas kommission för internationell handelsrätt (UNCITRAL) överväger att ta upp frågan om gemensamma produktansvarsregler på sitt arbetsprogram.

Europarådskonventionen är tillämplig endast på personskador som orsakas av lös egendom. Ansvaret bärs i första hand av tillverkare och importörer, men undantagsvis kan den som blott tillhandahåller produkten bli ansvarig. Ansvaret förutsätter att produkten är "felaktig", dvs. att den inte erbjuder den säkerhet som konsumenten har rätt att vänta sig. Ansvaret inträder oberoende av försummelse från tillverkarens (importörens etc.) sida och är alltså rent objektivt. Den skadelidande har att styrka skadan, felet och orsakssambandet mellan skadan och felet. Lyckas han med det, kan producenten dock befria sig från ansvar om han kan visa att produkten inte har bringats i omsättning av honom eller göra antagligt att felet har uppkommit efter det att han bringade produkten i omsättning. Ersättningen kan vidare jämkas på grund av medvållande av den skadelidande eller någon som är anställd hos honom. Konventionsstat får dock förbehålla sig att tillämpa interna regler om medvållande i den mån de innebär att jämkning får ske bara vid grov vårdslöshet eller uppsåtligt handlande av den skadelidande. I övrigt får konventionsstat inte införa regler som är förmånligare för den skadelidande än de bestämmelser konventionen innehåller. Samtidigt gäller dock att konventionen inte påverkar den skadelidandes rätt enligt allmänna regler om ansvar i eller utom avtalsförhållanden. Inte heller föreligger hinder mot att ett kollektivt ersättningssystem helt eller delvis träder i stället för skadeståndsansvaret, förutsatt att den skadelidandes skydd inte försämras i förhållande till konventionens ersättningsregler.

De ersättningsanordningar som produktansvarskommittén f.n. har i uppdrag att överväga avser – till skillnad från ersättningsreglerna i konventionen – endast skador till följd av specifikt farliga produkter. Att uppdraget inte gäller skador som har orsakats av andra produkter bör bl.a. ses mot bakgrund av den utveckling på skadeersättningsområdet som har ägt rum i vårt land på senare tid. Den kraftiga utbyggnaden både av den offentliga och av den privata försäkringen har medfört att särskilt på personskadeområdet andra ersättningsformer än skadestånd har kommit att spela en alltmer central roll. Denna utveckling har befästs under tiden efter det att produktansvarskommittén tillsattes. Sålunda har yrkesskadeförsäkringen ersatts av

en arbetsskadeförsäkring, som ger full ersättning för inkomstbortfall upp till sju och ett halvt basbelopp per år. Av stor betydelse är vidare de kollektiva försäkringsformer av typ trygghetsförsäkring och patientförsäkring som har tillkommit på arbetslivets och sjukvårdens områden under de senaste åren. Genom tillkomsten av en ny trafikskadelagstiftning har också möjligheterna att få ersättning från trafikförsäkring ökat betydligt.

Bortsett från skador till följd av läkemedel torde flertalet personskador på grund av felaktiga produkter fullt ut täckas av de försäkringssystem som nu har berörts. Om en särskild ersättningsanordning införs även för läkemedelsskador föreligger därför inte från nationell synpunkt något framträdande behov av sådana generella regler om skärpt produktansvar för personskador som konventionen anvisar. Å andra sidan är det givetvis av värde om reglerna i de olika länderna är så enhetliga som möjligt. Sverige bör därför inte utan vägande skäl undandra sig att medverka till en sådan reglering.

Enligt min mening bör Sveriges ställningstagande till Europarådskonventionen nu förberedas. Det bör lämpligen uppdras åt produktansvarskommittén, som biträds av experter från bl.a. konsumentverket, industrin, grosshandeln och försäkringsbranschen, att avge förslag i frågan.

Kommittén bör alltså i första hand överväga om Sverige skall tillträda konventionen. Härvid bör även diskuteras om ett tillträde bör göras beroende av vilken inställning andra medlemsstater intar till konventionen. Om kommittén finner skäl för att Sverige skall ansluta sig, bör förslag lämnas till den lagstiftning som behövs för att införliva konventionen med svensk rätt. För den händelse kommittén skulle inta ståndpunkten att konventionen i det väsentliga men inte på alla punkter är godtagbar, bör kommittén lägga fram ett lagförslag som är utformat i enlighet härmed.

Den medvållanderegel som konventionen innehåller avviker från vad som numera gäller i Sverige vid personskada i allmänhet. Som förut har nämnts finns emellertid möjlighet att reservera sig på denna punkt. Kommittén bör överväga om denna möjlighet skall utnyttjas. Kommittén bör även ta ställning till de andra reservationsmöjligheter som konventionen erbjuder.

Europarådskonventionen omfattar som nämnts inte sakskador. Det kan enligt min åsikt likväl finnas anledning att pröva om det inte på ett visst område finns behov av att införa regler om ett allmänt, objektivt produktansvar för sådana skador. Jag syftar på skador som åsamkas enskilda konsumenter. Dessa skador torde endast i begränsad omfattning täckas av försäkringar på den skadelidandes sida.

Om man på konsumentområdet inför ett ansvar av generell art för sakskador genom produkter, bör ansvaret utformas så att dess konsekvenser någorlunda kan överblickas. Endast om detta villkor är uppfyllt är det möjligt att på rimliga villkor täcka ansvaret genom försäkring. Med hänsyn härtill bör det inte komma i fråga att låta ansvaret utlösas annat än när produkten avviker från normal standard. Det kan också ifrågasättas om inte s.k. utvecklingsfel, dvs. sådana fel i produkten som inte ens expertisen hade kunnat förutse, bör hållas utanför ansvarsområdet. Kommittén bör även undersöka om ansvaret skall maximeras till vissa belopp.

För den händelse kommittén skulle förorda regler om ersättning till konsumenter för produktskador på egendom men ställa sig avvisande till ett generellt ersättningssystem för personskador, utformat i huvudsak enligt Europarådskonventionen, bör den behandla frågan om och i vad mån produktansvaret i konsumentförhållanden skall inbegripa också personskador. Det skulle nämligen kunna te sig egendomligt att tillerkänna konsu-

menterna ersättning för sakskador enligt generösare grunder än som tillämpas för personskadornas del. Med hänsyn till den roll som andra ersättningsformer än skadestånd spelar för personskadorna är emellertid en likabehandling av person- och sakskador långtifrån självklar.

Frågan om ansvar för s.k. skadebringande egenskaper i sålt gods befinner sig i ett gränsområde mellan allmän skadeståndsrätt och köprätt. Jag har tidigare i dag förordat att en särskild utredare skall tillkallas för att se över bestämmelserna om konsumentköp. Produktansvarskommittén bör behandla frågan om produktansvar i konsumentförhållanden i nära samråd med denne utredare.

Både när det gäller ett produktansvar för personskador, grundat på Europarådskonventionen, och ett särskilt ansvar gentemot konsumenterna är det, som jag redan har varit inne på beträffande egendomsskadorna, av stor betydelse i vad mån det går att tillskapa försäkringsskydd för ett utökat ansvar. Frågan bör ägnas särskild uppmärksamhet av kommittén. Det kan också övervägas att införa ett obligatoriskt försäkringssystem inom vissa branscher e.d.

En annan fråga som kräver behandling är om den som har betalat ersättning för en produktskada skall kunna fordra tillbaka ersättningen från annan som har vållat skadan eller som annars är ansvarig för den enligt allmänna skadeståndsregler. Kommittén bör överväga i vad mån särskilda regler behövs om en sådan regressrätt. Även frågan om rätten till återkrav för försäkringsgivare eller annan mot den produktansvarige bör tas upp till behandling.

Vad jag har sagt i det föregående bör inte utgöra hinder för kommittén att, i enlighet med de ursprungliga direktiven, föreslå speciella regler om ersättning för skador av särskilda slag av produkter, i den mån behov därav kan anses föreligga. Regler om ansvar för specifikt farliga produkter kan ha en uppgift att fylla även vid sidan av mera generellt inriktade bestämmelser. Kommittén bör dock begränsa sina överväganden till skador som typiskt sett drabbar den som förvärvar en viss produkt eller personer i förvärvarens omedelbara omgivning. Skador som följer av produkters verkningar på miljön bör inte behandlas i detta sammanhang.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen utvidgar produktansvarskommitténs uppdrag i enlighet med vad jag nu har förordat.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

19. Tilläggsdirektiv till rättegångsutredningen (Ju 1977:06)

Dir 1977:91

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-30

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Romanus, anför.

Rättegångsutredningen har till uppgift att se över viktiga delar av vår nuvarande rättegångsordning. Översynen syftar till att göra förfarandet vid

allmän domstol mera flexibelt samt såvitt möjligt snabbare och billigare utan att befogade rättssäkerhetskrav sätts åt sidan. Både tvistemål och brottmål omfattas av uppdraget. I direktiven för utredningen har jag uttryckligen nämnt vissa allmänna frågor som bör särskilt uppmärksammas vid översynen. Jag har samtidigt framhållit att utredningen bör vara oförhindrad att pröva också andra spörsmål som har samband med strävandena efter ett smidigare och snabbare förfarande.

Efter det att utredningen tillsattes har i två hänseenden uppkommit behov av att ytterligare klargöra uppdragets omfattning. Det gäller dels frågan om inrättande av jourdomstolar som har tagits upp av riksdagen med anledning av två motioner (1975/76:1998 och 1976/77:332, JuU 1976/77:25, rskr 1976/77:284), dels vissa frågor om formerna för handläggningen av familjerättsliga mål och ärenden vilka har aktualiserats genom en framställning den 4 maj 1977 från Sveriges advokatsamfund.

Tanken på jourdomstolar har tagits upp vid olika tillfällen under senare år. Bl.a. framhöll brottskommissionen i sitt betänkande (Ds Ju 1973:5) Åtgärder för att bekämpa brottsligheten och förbättra den allmänna ordningen att man borde utreda frågan om inrättande av jourdomstolar eller tillskapande av en på annat sätt förenklad brottmålsprocess. Tanken på sådana domstolar diskuterades därefter av justitieutskottet med anledning av den proposition som lades fram på grundval av kommissionens betänkande (prop. 1973:115). Utskottet ansåg sig dock inte kunna ställa sig bakom förslaget om sådana domstolar (JuU 1973:26). I huvudsak samma bedömning gjorde utskottet år 1974 och 1975 med anledning av motioner som då väckts i ämnet.

I sitt år 1977 avgivna betänkande understryker justitieutskottet först betydelsen från kriminalpolitisk synpunkt av att tiden mellan en brottslig handling och myndigheternas slutliga ställningstagande blir så kort som möjligt. Utskottet slår också fast att det sagda har generell giltighet och alltså inte bara avser åtgärder mot unga lagöverträdare. Det bör enligt utskottet vidare konstateras, att det av brottskommissionen och motionärerna uttalade önskemålet att åstadkomma ett snabbare förfarande i brottmålsprocessen ligger väl i linje med det uppdrag som har getts utredningen om översyn av rättegångsförfarandet vid allmän domstol. Mot den angivna bakgrunden bör det enligt utskottets mening vara lämpligt att utredningen under sitt arbete med att söka åstadkomma ett snabbare, enklare och mera flexibelt brottmålsförfarande även överväger tanken på jourdomstolar. När det gäller utredningens överväganden i denna del tillägger utskottet att genom utvecklingen på senare år mot ökad avkriminalisering, lagföringsbegränsning och handläggning i utomprocessuell ordning utrymmet för en verksamhet med jourdomstolar synes ha minskat något. Bl.a. med hänsyn härtill och till vikten av att upprätthålla de grundläggande kraven på rättssäkerhet har utskottet inte ansett sig kunna ta ställning till frågan huruvida en verksamhet med jourdomstolar är en lämplig väg att nå önskvärd snabbhet i förfarandet. Utredningens överväganden bör därför ske helt förutsättningslöst.

Utskottet hemställde att vad utskottet sålunda anfört skulle ges regeringen till känna. Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Med anledning av riksdagens beslut förordar jag att utredningen prövar frågan om inrättande av jourdomstolar med beaktande av vad utskottet har anfört.

Handläggningen av familjerättsliga mål och ärenden utgör en viktig del av domstolarnas rättskipning. Advokatsamfundet har i sin skrivelse den 4 maj 1977 framhållit att frågor om vårdnad och umgängesrätt i praxis länge har

handlagts ibland som ärenden och ibland som mål. Avgörande för domstolens ställningstagande har varit på vilket sätt – genom stämningsansökan eller annorledes – saken har anhängiggjorts. Parterna har i allmänhet valt stämningsansökan då frågan varit tvistig, medan de gjort en gemensam "ärendeansökan" då enighet förelegat. På grund av ett nyligen meddelat hovrättsavgörande har praxis på detta område måst brytas. I fortsättningen kommer vid Stockholms tingsrätt – enligt vad som har uppgetts – alla vårdnads- och umgängesfrågor att handläggas som ärenden, oavsett om talan har väckts genom stämningsansökan. Samfundet påpekar med anledning härav att, med undantag för de fall då parterna är ense, är den vanliga tvistemålsproceduren att föredra framför ärendeformen. När tvistefrågan skall handläggas som ärende blir det nämligen ofta ett betydligt mer komplicerat förfarande än då det vanliga tvistemålsförfarandet tillämpas. Samfundet framhåller vidare att när en vårdnadsfråga är förenad med underhållskrav eller när en vårdnads- eller umgängesrättsfråga är föremål för prövning i mål där deldom på äktenskapsskillnad tidigare har meddelats, frågan kan handläggas som tvistemål. Man bör också beakta den från parternas synpunkt egendomliga situation som uppstår i de inte sällan förekommande fall då sökanden vid förhandling enligt ärendelagen finner att underhållsbidrag även bort yrkas och framställer sådant yrkande. Detta yrkande kan då inte tas upp till prövning i ärendet, utan sökanden hänvisas att ansöka om stämning. Denna talan kan i sin tur inte kumuleras med ärendet, eftersom det är fråga om skilda rättegångsformer. Efter ändringarna i föräldrabalken den 1 januari 1977 kan antalet vårdnadsärenden förutses öka. Handläggningsproblemen torde därigenom ytterligare accentueras. Samfundet hemställer därför om lagstiftningsåtgärder i syfte att göra det möjligt för domstolarna att välja alternativa rättegångsformer vid behandling av umgänges- och vårdnadsfrågor enligt föräldrabalken.

De frågor som advokatsamfundet har tagit upp har delvis behandlats av familjelagssakkunniga (Ju 1970:52) i det nyligen framlagda delbetänkandet (SOU 1977:37) Underhåll till barn och frånskilda. Någon mer genomgripande reform i det nu berörda hänseendet kan dock inte beräknas komma till stånd till följd av de sakkunnigas förslag. Jag förordar därför att rättegångsutredningen vid sitt arbete beaktar de problem som samfundet har fäst uppmärksamheten på. Därvid bör också undersökas om liknande problem har gett sig till känna på andra områden än det familjerättsliga.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen utvidgar utredningens uppdrag i enlighet med vad jag har förordat.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

20. Dödsbodelägares ansvar för avlidens skulder m.m.

Dir 1977:97

Beslut vid regeringssammanträde 1977-08-24

Statsrådet Mundebo anför.

Ärvdabalken antogs av riksdagen år 1958 och trädde i kraft den 1 juli 1959. Genom ärvdabalkens tillkomst sammanfördes de lagar på arvs- och testamentsrättens områden som hade kommit till genom successiva reformer under de närmast föregående decennierna. Balken ersatte sålunda bl.a. lagen (1928:279) om arv, lagen (1930:104) om testamente och lagen (1933:314) om boutredning och arvskifte. Den innebar emellertid inga större sakliga ändringar av gällande rätt.

Ändringarna i den successionsrättsliga lagstiftningen har varit förhållandevis få även efter ärvdabalkens tillkomst. År 1969 infördes nya bestämmelser som stärkte efterlevande makes ställning och helt likställde utomäktenskapliga barn med barn inom äktenskap i arvsrättsligt hänseende. Bland övriga reformer under senare år kan nämnas att kvarstående skillnader mellan adoptivbarn och andra barn i fråga om arv avskaffades år 1970 och att skyldigheten att förrätta bouppteckning mjukades upp genom de bestämmelser om dödsboanmälan som infördes år 1976.

En del frågor som rör den arvsrättsliga lagstiftningen utreds f.n. Familjelagssakkunniga (Ju 1970:52), som i första hand utreder frågan om äktenskapets ekonomiska rättsverkningar, skall enligt sina direktiv också ta upp frågan om makes ställning i arvsrättsligt avseende. Därvid skall bl.a. förhållandet mellan efterlevande make och bröstarvinge behandlas. De sakkunniga skall också granska systemet med sekundosuccession och överväga ändringar i fråga om kretsen av arvsberättigade. Vidare har en särskild utredare nyligen tillkallats för att utreda frågan om ställföreträdare för dödsbo som äger fastighet m.m. (Ju 1977:07).

Vid sidan av de frågor som sålunda redan nu utreds finns det enligt min mening anledning att se över även andra delar av den successionsrättsliga lagstiftningen. Det gäller främst bestämmelserna om dödsbodelägares ansvar för den avlidnes skulder.

Reglerna om gäldsansvar i 21 kap. ärvdabalken bygger på principen att dödsbodelägarna svarar för sådana skulder som var kända för dem när bouppteckning förrättades, om inte boet avträds till förvaltning av boutredningsman eller till konkurs efter ansökan som görs senast en månad efter bouppteckningen. Sker egendomsavträde efter ansökan som ges in senare, är dödsbodelägares ansvar i princip begränsat till mellanskillnaden mellan värdet av den avträdda egendomen och de skulder som var kända för honom en månad före ansökningsdagen.

Dessa regler kompletteras av en rad ytterligare bestämmelser till skydd för borgenärerna, men å andra sidan också av en del bestämmelser som begränsar delägarnas ansvar. I förstnämnda hänseende föreskrivs bl.a. att, om bodelning eller arvskifte sker innan alla skulder är betalda, delägarna svarar för sådana skulder som de då kände till eller som de därefter får kännedom om fram till dess bouppteckning har förrättats. Delägare som har boet i sin vård blir ansvarig för alla den avlidnes skulder, om han inte ser till att bouppteckning förrättas i tid. Till delägarnas skydd finns en bestämmelse om att arvinge eller testamentstagare är fri från ansvar på grund av underlåtenhet

att avträda boet, om han inte har fått någon förmån av boet och inte heller har tagit någon närmare befattning med detta. Dessutom föreskrivs att bestämmelserna om gäldsansvar inte gäller, om den avlidne inte efterlämnar annat än utmätningsfri egendom.

Bestämmelserna om gäldsansvaret är invecklade och svårtillgängliga. De kan medföra att dödsbodelägare som inte känner till reglernas innebörd oförskyllt drabbas av ett långtgående betalningsansvar. Bestämmelserna om begränsning av delägares ansvar är inte tillräckliga för att hindra detta. En arvinge eller testamentstagare kan bli betalningsansvarig trots att han bara har fått en obetydlig förmån av boet. Detsamma gäller delägare i ett bo i vilket det utöver utmätningsfri egendom inte finns annat än egendom av obetydligt värde.

Det finns därför anledning att se över de nuvarande bestämmelserna om dödsbodelägares ansvar för den avlidnes skulder. I samband därmed bör också en del andra regler i ärvdabalken och anslutande författningar ses över. Jag förordar att en särskild utredare tillkallas för detta ändamål.

I fråga om gäldsansvaret bör utredaren göra en fullständig översyn av de nuvarande reglerna. Utredningsarbetet bör inriktas på att ersätta bestämmelserna i 21 kap. ärvdabalken med regler som är enklare och som i högre grad tar hänsyn till dödsbodelägarnas intressen. Samtidigt måste behovet av att skydda borgenärerna fortfarande beaktas.

En utgångspunkt bör vara att delägarna inte bör kunna åläggas att svara för större del av den avlidnes skulder än vad som täcktes av tillgångarna i boet vid dödsfallet. Med denna utgångspunkt kan det ifrågasättas om man inte bör gå ifrån den nuvarande principen att delägarna ådrar sig personligt betalningsansvar, om inte boet inom viss tid avträds till förvaltning av boutredningsman eller till konkurs. Inte minst från delägarnas synpunkt är det naturligt att knyta ansvaret för den avlidnes skulder till att delägare får något av boets tillgångar innan alla skulder är betalda och inte, som nu, till underlåtenhet att avträda boet inom viss tid. Detta innebär att ett delägaransvar normalt skulle inträda först om bodelning eller skifte sker innan skulderna har betalats. Som komplement behövs dock i så fall särskilda bestämmelser för det fallet att delägare redan dessförinnan obehörigen tillgodogör sig egendom som hör till boet eller på annat sätt äventyrar borgenärernas betalningsanspråk.

En förutsättning för att delägares ansvar för den avlidnes skulder skall kunna mjukas upp i enlighet med vad jag nu har sagt är att borgenärernas behov av skydd blir tillräckligt tillgodosett. För detta ändamål är det till en början viktigt att det finns möjlighet att klarlägga vilka tillgångar som ingår i dödsboet vid tiden för dödsfallet liksom att kunna förhindra att egendom skaffas undan till skada för borgenärerna. Härvidlag kan erinras om de bestämmelser som finns i 19 kap. ärvdabalken om borgenärs rätt att begära att boet avträds till förvaltning av boutredningsman, om det måste antas att boet är på obestånd eller att borgenärens rätt eljest äventyras. Denna möjlighet innebär ett inte oväsentligt grundskydd för borgenärerna och bör behållas. Ett komplement till dessa bestämmelser utgör reglerna om bouppteckningsed, som innebär att den som har uppgett boet kan åläggas att med ed bestyrka sina uppgifter till bouppteckningen. Edgångsplikt åligger även delägare eller efterlevande make som inte har uppgett boet.

Utöver de nu angivna reglerna behövs det emellertid särskilda bestämmelser om ansvar för dödsbodelägarna i någon form för de fall då bodelning eller skifte sker utan att alla skulder är betalda. I och för sig kan det synas

naturligt att behålla en möjlighet att ålägga delägare betalningsansvar för den avlidnes skulder. Det finns emellertid också andra möjligheter att tillgodose borgenärernas intressen. Ett alternativ är att som huvudregel föreskriva att bodelningen eller skiftet skall gå åter och att var och en skall lämna tillbaka vad han har fått. Är återbäring möjlig, kan det te sig opåkallat att dessutom ålägga delägarna ett personligt betalningsansvar för skulderna. Om å andra sidan återbäring inte kan ske, finns det givetvis större anledning att föreskriva sådant ansvar. Eventuellt kan man dock även i det fallet undvara sådana bestämmelser. Det kan tänkas räcka med en möjlighet att ålägga delägarna skyldighet att ersätta värdet av vad de har fått.

I den mån det är motiverat att föreskriva personligt betalningsansvar för delägarna, behövs också bestämmelser om hur långt ansvaret skall sträcka sig. Som jag har sagt tidigare bör bestämmelserna utformas så att en delägare inte behöver riskera att ådra sig ett i princip oinskränkt ansvar för den avlidnes skulder.

Vad jag har sagt nu om påföljderna av att bodelning eller skifte sker utan att alla skulder är betalda bör i stor utsträckning kunna tillämpas också när delägare får något av boets tillgångar på ett tidigare stadium eller annars förfar på ett sätt som är till skada för borgenärerna eller någon av dem.

Särskilt med tanke på sådana fall då delägare åsidosätter borgenärernas intressen genom att undanskaffa eller vanvårda egendom e.d. utgör bestämmelser om skadeståndsskyldighet ett värdefullt komplement till övriga regler om delägaransvar. Vissa bestämmelser om skadestånd finns nu i 18 kap. 6 § ärvdabalken, där det som huvudregel föreskrivs att delägare skall ersätta skada som han med avseende på boets vård eller förvaltning uppsåtligen eller av vårdslöshet har tillskyndat någon vars rätt är beroende av utredningen. Bestämmelser om skadestånd finns också i 21 kap. 11 och 16 §§. Utredaren bör överväga om skadeståndsreglerna är lämpligt utformade och, om så inte anses vara fallet, föreslå de ändringar som behövs. Vid utformningen av bestämmelserna om skadestånd bör beaktas att brottsbalkens regler om gäldenärsbrott ger möjlighet att ingripa med straff och skadestånd mot den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet handlar till skada för borgenär.

Vid översynen av bestämmelserna om avlidens skulder bör utredaren också beakta de särskilda regler om dödsbos och dödsbodelägares ansvar för skatter som finns i 75 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370), 15 § 2 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt och 15 § 2 mom. lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

Förutom bestämmelserna om gäldsansvar bör utredaren även ta upp några andra successionsrättsliga frågor. Det gäller bl.a. frågan om dödsbodelägares talerätt.

Dödsbo företräds i princip av dödsbodelägarna gemensamt eller av boutredningsman om sådan har förordnats. I vissa fall har dock delägare rätt att vidta åtgärder för dödsboets räkning utan att ha inhämtat alla delägarnas samtycke, t.ex. när det gäller åtgärder av brådskande art. Delägaren har då också rätt att föra boets talan inför domstol. I vissa fall kan det emellertid vara tveksamt om det är fråga om en talerätt för dödsboet eller för enskild delägare. Särskilda bestämmelser om talerätt för enskild delägare finns t.ex. i 23 kap. 8 § ärvdabalken om klander av arvskifte. I andra fall kan en delägare vara behörig att föra talan i egenskap av anhörig till den avlidne. Här kan nämnas bestämmelserna i 3 kap. 1 och 6 §§ föräldrabalken om talerätt i bördsmål o.d., 20 kap. 13 § och 21 kap. 1 § rättegångsbalken om rätt att företräda målsägande resp. misstänkt som har avlidit och 5 kap. 5 § brottsbalken om åtal för förtal

mot avliden.

Utredaren bör närmare undersöka vad som nu gäller om talerätten i olika fall och ta ställning till om det finns anledning att ändra gällande ordning. Även om det inte finns behov av någon saklig ändring, kan det finnas skäl att införa förtydligande regler i lag. Utredaren bör i denna fråga samråda med utredningen (Ju 1977:07) om ställföreträdare för dödsbo i vissa fall.

Ett annat regelkomplex som bör ses över är det som rör preskription av rätt att ta arv eller testamente. Bestämmelserna härom finns i 16 kap. ärvdabalken. När någon efterlämnar en arvinge som är känd till namnet men vistas på okänd ort, skall enligt 16 kap. 1 § den bortovarande genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar anmanas att göra sin rätt till arvet gällande inom fem år. I annat fall går han förlustig sin rätt. Motsvarande gäller enligt 2 § i fråga om okända arvingar och enligt 3 § i fråga om testamentstagare som är okänd eller vistas på okänd ort. I 4 § föreskrivs en tioårig preskriptionstid för arvs- eller testamentsanspråk i andra fall.

Utredaren bör se över hela 16 kap. De där upptagna preskriptionstiderna bör kunna förkortas. Vidare kan det ifrågasättas om inte systemet med kungörelse för vissa fall i Post- och Inrikes Tidningar bör överges. I praktiken torde kungörelseförfarandet vara tämligen meningslöst. Utredaren bör överväga en annan ordning. Eventuellt kan man nöja sig med regler som ger arvingar och testamentstagare en viss tidsfrist för att anmäla sina anspråk. Det kan med skäl göras gällande att en arvinge eller testamentstagare som har haft så ringa kontakt med den avlidne att han inte får kännedom om dödsfallet inom ett fåtal år i allmänhet bör få finna sig att hans anspråk på del i kvarlåtenskapen preskriberas.

I samband med översynen av 16 kap. bör utredaren också ta upp frågan om det finns skäl att behålla lagen (1958:52) om förlängning av tid för preskription av rätt till arv eller testamente. Lagen ger domstol möjlighet att förlänga tiden för bevakning av arvsanspråk efter kungörelse. Förlängning får ske med högst fem år i sänder eller sammanlagt högst femton år. Det kan övervägas att ersätta bestämmelserna med undantagsregler i 16 kap. ärvdabalken.

Utredaren bör också se över reglerna om dödförklaring. Enligt 25 kap. 1 § ärvdabalken får ansökan om dödförklaring göras när någon har varit försvunnen i tio år eller, om han skulle vara över 75 år, fem år. Om den bortovarande befann sig i livsfara vid försvinnandet, gäller en treårstid.

Reglerna om dödförklaring har i allt väsentligt varit oförändrade sedan år 1933. Det kan ifrågasättas om inte de angivna tiderna för ansökan om dödförklaring numera ter sig onödigt långa och alltså kan förkortas. Även andra ändringar av bestämmelserna om dödförklaring kan vara motiverade.

Slutligen skall jag ta upp en särskild fråga som rör allmänna arvsfonden. I 5 § lagen (1928:281) om allmänna arvsfonden föreskrivs att arv som har tillfallit fonden helt eller delvis får avstås till annan, om det med hänsyn till uttalanden av arvlåtaren eller andra särskilda omständigheter kan anses överensstämma med arvlåtarens yttersta vilja. Om det kan anses billigt, får arv även i annat fall avstås till den som är släkt med arvlåtaren eller till annan person som har stått arvlåtaren nära.

Bestämmelserna om arvsfondens rätt att avstå egendom utvidgades år 1969 (prop. 1969:83, 1LU 1969:37). Ändringarna byggde på förslag av arvsfondsutredningen i betänkandet (SOU 1967:2) Allmänna arvsfonden. Under remissbehandlingen av betänkandet hade flera remissinstanser föreslagit att möjligheterna att avstå arvsfondens rätt till arv skulle vidgas

ytterligare, bl.a. för att göra det möjligt att bevara egendom av kulturhistoriskt intresse och för att skydda byggnader eller markområden som var värdefulla från natur- eller kulturvårdssynpunkt. Departementschefen ansåg emellertid att det inte fanns tillräckliga skäl för en sådan utvidgning, och något förslag härom togs inte upp i propositionen.

Enligt vad jag har inhämtat från kammarkollegiet har det visat sig att intresset av att bevara egendom som har särskilt värde från kultur- eller naturvårdssynpunkt inte alltid kan tillgodoses om egendomen skall säljas för arvsfondens räkning i vanlig ordning. Jag anser därför att det är befogat att på nytt ta upp frågan om att utvidga arvsfondens rätt att avstå egendom. Även när det inte är möjligt att fastställa vad som kan stämma överens med arvlåtarens yttersta vilja bör det vara möjligt att avstå egendom till förmån för muséer, bibliotek, stiftelser och andra institutioner eller sammanslutningar som har särskilda förutsättningar att ta hand om egendomen på ett lämpligt sätt. Ett avstående kan behöva förenas med villkor eller föreskrifter, t.ex. om iståndsättande av kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Det bör stå utredaren fritt att ta upp också andra frågor som har anknytning till dem som har berörts i det föregående och att lägga fram de förslag till nya eller ändrade regler som därvid kan te sig påkallade.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågor om dödsbodelägares ansvar för avlidens skulder m.m.,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

21. Arbetstagares uppfinningar

Dir 1977:100

Beslut vid regeringssammanträde 1977-09-01

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

För ett högindustrialiserat samhälle som vårt är den tekniska utvecklingen och forskningen av utomordentlig betydelse. Utan ett tekniskt nyskapande riskerar industrin att förlora i vitalitet och konkurrenskraft. Det är därför ett första rangens samhällsintresse att uppkomsten av uppfinningar stimuleras och att de utvecklas och tas till vara i näringslivet.

Nu för tiden utförs uppfinnararbete i betydande omfattning av anställda av olika kategorier. Detta förhållande har gett upphov till en del rättsliga problem. Utgångspunkten kan sägas vara att arbetstagarna bör ha samma rätt

till sina uppfinningar som andra uppfinnare. Det är emellertid en erkänd uppfattning både i vårt land och internationellt att arbetsgivaren under vissa förhållanden bör kunna göra anspråk på en mer eller mindre långtgående rätt att överta sådana uppfinningar. Arbetstagaren skall dock i princip inte behöva utan ersättning avstå rätten till en uppfinning som han har gjort.

Den svenska lagstiftningen bygger på de grundsatser som har angetts nu. Regleringen återfinns i lagen (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar (ändrad 1976:191). Lagen är enligt 1 §, med vissa undantag, tillämplig på här i riket patenterbara uppfinningar av arbetstagare i allmän eller enskild tjänst.

Lagens 3 § reglerar den centrala frågan om arbetsgivares rätt till uppfinning som en hos honom anställd arbetstagare gör under anställningstiden. Som allmän förutsättning för att arbetsgivaren över huvud taget skall ha någon rätt till uppfinningen gäller att utnyttjandet av denna faller inom arbetsgivarens verksamhetsområde. Uppfinningar av detta slag indelas i tre kategorier med olika rättsställning för arbetsgivaren. Gränsdragningen mellan kategorierna beror av om det finns ett samband mellan uppfinningen och anställningen samt av styrkan hos detta samband. Endast om en uppfinning har tillkommit väsentligen som resultat av forsknings- eller uppfinnarverksamhet som utgör arbetstagarens huvudsakliga arbetsuppgift eller om en uppfinning annars innefattar lösningen av en i tjänsten förelagd, närmare angiven uppgift har arbetsgivaren rätt att överta hela rätten till uppfinningen. I övriga fall har han rätt att utnyttja uppfinningen i sin verksamhet eller företrädesrätt framför annan att träffa avtal med arbetstagaren om rätten till uppfinningen. För den rätt som arbetsgivaren enligt lagen eller annars förvärvar från arbetstagaren har denne enligt 6 § rätt till skälig ersättning.

Lagen upptar i övrigt bl.a. föreskrifter om vad parterna har att iaktta när arbetstagare har gjort en uppfinning vars utnyttjande faller inom området för arbetsgivarens verksamhet. Enligt 10 § får arbetsgivare eller arbetstagare i fråga som avser tillämpningen av lagen inhämta utlåtande från en särskild nämnd, statens nämnd för arbetstagares uppfinningar. Har tvist hänskjutits till domstol, får även denna inhämta nämndens utlåtande. Utlåtande är inte bindande för parterna eller domstolen.

Lagen om rätten till arbetstagares uppfinningar är enligt 2 § i huvudsak av dispositiv natur. Bortsett från de tvingande reglerna om arbetstagarens rätt till skälig ersättning (6 § första stycket) och om ogiltighet av vissa avtal (7 § andra stycket) kan lagens bestämmelser alltså ersättas av bestämmelser i avtal. Möjligheten till avtalsreglering har utnyttjats inom stora delar av arbetsmarknaden. Främst märks här de tid efter annan upprättade överenskommelser i ämnet som har träffats mellan Svenska arbetsgivareföreningen (SAF) och vissa förbund på tjänstemannasidan. Gällande SAF-avtal reglerar i huvudsak samma frågor som lagen om rätten till arbetstagares uppfinningar. I förhållande till lagen innebär avtalet emellertid en väsentligt mer omfattande rätt för arbetsgivaren till sådana uppfinningar. – SAF-avtalet har fått efterföljare inom andra delar av arbetsmarknaden.

Det är känt att frågor om rätten till arbetstagares uppfinningar har reglerats även i enskilda arbetsavtal mellan arbetsgivare och arbetstagare. Några närmare uppgifter rörande omfattningen av sådan avtalsreglering eller rörande innehållet i avtalen föreligger emellertid inte.

År 1958 tillkallade chefen för justitiedepartementet en utredningsman för att se över lagen om rätten till arbetstagares uppfinningar. Utredningsmannen lade år 1964 fram betänkandet (SOU 1964:49) Rätten till arbetsta-

gares uppfinningar, vilket innehöll förslag till vissa ändringar i lagen. Dessa berörde väsentligen den i 3 § fastlagda avvägningen mellan arbetsgivarens och arbetstagarens rätt till uppfinning som den senare har gjort. Betänkandet remissbehandlades men ledde inte till någon lagstiftningsåtgärd.

Privattjänstemannakartellen (PTK) har i skrivelse den 26 november 1974 till chefen för justitiedepartementet hemställt om viss ändring i lagen om rätten till arbetstagares uppfinningar. Ändringen går ut på att lagens dispositiva regler – vilka f.n. kan frångås både genom kollektivavtal och genom enskilda arbetsavtal – i fortsättningen skall kunna frångås till arbetstagarens nackdel endast genom kollektivavtal som på arbetstagarsidan har slutits av organisation vilken är att anse som central arbetstagarorganisation. Med anledning av PTK:s hemställan upprättades år 1975 inom justitiedepartementet utkast till en lagändring som motsvarade PTK:s önskemål. Vid remissbehandling av utkastet tillstyrkte bl.a. de hörda arbetstagarorganisationerna den föreslagna lagändringen. En majoritet av remissinstanserna avstyrkte dock att ändringen genomfördes om det inte samtidigt företogs en översyn av andra bestämmelser i lagen. Sedermera har inom justitiedepartementet hållits en överläggning angående eventuell översyn av lagen med bl.a. företrädare för statliga verk och myndigheter samt för arbetstagar-, arbetsgivar- och näringslivsorganisationer.

Lagen om rätten till arbetstagares uppfinningar bygger på principer som i allt väsentligt får anses riktiga. Trots detta talar enligt min mening vissa skäl för att lagen görs till föremål för översyn.

Lagen kan sägas ligga i en skärningspunkt mellan upphovsrätten och arbetsrätten. Båda dessa rättsområden har varit föremål för en avsevärd utveckling sedan lagen trädde i kraft år 1950. Vidare saknade man vid denna tid erfarenhet av lagstiftning på området. Utformningen av lagen fick därför till stor del bygga på antaganden och allmänna överväganden. Det förutsattes också att en översyn av lagen kunde bli erforderlig efter någon tid (se 2 LU 1949:32 s. 5). Det väsentliga motivet för att tillsätta 1958 års utredning var just att man ville undersöka om några ändringar påkallades med anledning av de praktiska erfarenheter som dittills hade vunnits av lagens tillämpning. Utredningen visade emellertid att erfarenheterna inte var så omfattande som man hade kunnat vänta sig. Nu kan ytterligare ett drygt årtiondes erfarenheter utgöra underlag för en undersökning med den inriktning som angavs nyss.

Vad som kom fram vid den överläggning inom justitiedepartementet som nyss har omtalats och vad som i övrigt är känt tyder på att lagen inte i alla avseenden svarar mot de praktiska behoven på området. Från arbetstagarhåll har framhållits att särskilt reglerna om ersättning till uppfinnare har gett otillfredsställande resultat. PTK:s yrkande om begränsning av lagens dispositivitet bör ses mot denna bakgrund. Från arbetsgivarhåll har sedan länge gjorts gällande att lagen ger arbetsgivaren alltför begränsade och opraktiska möjligheter att överta rätt till anställdas uppfinningar. Vidare har framhållits att utvecklingsarbetet i företagen numera i stor utsträckning bedrivs i arbetslag och att lagen inte är anpassad härtill. Även andra anmärkningar har riktats mot den rättsliga reglering som nu gäller på området.

Det som har anförts nu leder enligt min mening till att lagen om rätten till arbetstagares uppfinningar bör bli föremål för en allmän översyn som grundas på en kartläggning av praktiska erfarenheter och behov. Översynen torde lämpligen anförtros åt en särskild utredare.

Utredaren bör i enlighet med vad som har sagts här skaffa sig kännedom

om de erfarenheter som har vunnits av den svenska lag- och avtalsregleringen på området. Han bör göra sig underrättad om berörda parters synpunkter och önskemål när det gäller denna lagstiftning. Vidare bör rättsutvecklingen i andra länder med högt utvecklad industri uppmärksammas.

Den skisserade kartläggningen bör bilda underlaget för utredarens översyn av lagen. Utredningen bör göras med den övergripande synpunkten för ögonen, att uppfinnarverksamheten skall stimuleras och att de uppfinningar som görs så långt möjligt bör tas till vara i praktisk användning. Som framgår av vad jag tidigare har sagt bör huvudprinciperna i gällande rätt ligga fast också för framtiden. Jag skall i det följande beröra vissa frågor som utredaren bör uppmärksamma. Det står emellertid utredaren fritt att ta upp också andra spörsmål om rätten till arbetstagares uppfinningar.

Starka skäl talar för att en lagstiftning om rätten till arbetstagares uppfinningar även i fortsättningen till stor del bör vara i princip dispositiv. Härför talar bl.a. behovet av anpassning till skiftande förhållanden inom olika delar av arbetsmarknaden. Utredaren bör emellertid pröva den av PTK väckta frågan, om avvikelser till arbetstagarens nackdel från lagens regler bör få ske endast genom eller med stöd av kollektivavtal.

En viktig uppgift för utredaren blir att se över lagens regler om omfattningen av arbetsgivarens rätt till arbetstagares uppfinningar och de ersättningsbestämmelser som anknyter härtill. I ett nära sammanhang med dessa regler står bestämmelserna i 4 och 5 §§ om arbetstagares skyldighet att anmäla uppfinning till arbetsgivaren, om tidsfrister och förfarande för övertagande av rätt till uppfinning samt om parternas rättsställning innan frågan om sådant övertagande har blivit avgjord.

När det gäller frågan i vilken utsträckning arbetsgivaren bör ha rätt till arbetstagares uppfinningar synes det i huvudsak råda enighet om att arbetsgivaren i vart fall bör kunna göra anspråk på sådan rätt i den omfattning som nu följer av 3 § i lagen. Utredaren torde sålunda närmast få ta ställning till om det föreligger skäl för någon utvidgning av arbetsgivarens rättigheter härvidlag. Jag vill framhålla att den omständigheten, att vissa arbetsgivare f.n. har en kollektivavtalsreglering som är förmånligare för dem än lagen, inte ensam får tas som intäkt för att arbetsgivarens lagstadgade rättigheter utvidgas. Utgångspunkten bör fortfarande vara att inskränkningar i arbetstagarens rätt till sina uppfinningar får göras endast i den mån det är påkallat av vägande skäl.

En väsentlig punkt i kritiken mot den nuvarande avvägningen mellan arbetsgivarens och arbetstagarens rätt är att den anses göra det svårt för en arbetsgivare som är underkastad lagens regler att delta i tekniskt samarbete och erfarenhetsutbyte med andra företag. Kritiken grundas härvidlag främst på att arbetsgivaren inte på förhand kan garantera en samarbetspartner att denne skall kunna dra nytta av uppfinningar som görs av arbetsgivarens anställda. Liknande problem kan uppkomma i samband med avtal om internationellt forsknings- och utvecklingsarbete som Sverige ingår med andra länder. Med hänsyn till vikten av dessa frågor bör utredaren särskilt undersöka om kritiken i denna del är befogad och om det påtalade förhållandet i så fall bör avhjälpas genom lagstiftning. Eventuellt kan det komma i fråga att införa regler som direkt tar sikte på samarbetssituationer.

Vad beträffar arbetstagarens rätt till ersättning för den uppfinnarrätt han avstår innehåller 6 § lagen om rätten till arbetstagares uppfinningar f.n. en del

allmänt hållna regler. I de kollektivavtal som har nämnts i det föregående och som gäller rätten till arbetstagares uppfinningar finns liknande ersättningsregler. I båda fallen har dessa regler ett nära samband med vad som gäller beträffande omfattningen av arbetsgivarens rätt till uppfinningar av olika slag.

Från arbetstagarhåll har, som redan har antytts, framförts bl.a. att ersättningsreglerna i praktiken har tillämpats så att arbetstagare i många fall har fått alltför ringa ersättning för den rätt som de har avstått. Vidare har sagts att gällande reglering har lämnat alltför stort utrymme för att skjuta frågor om ersättning på framtiden. Det har också påtalats att arbetsgivaren kan komma i ett icke godtagbart överläge gentemot arbetstagaren, om han har övertagit rätt till en uppfinning utan att ersättningsfrågan har avgjorts i samband med övertagandet. Arbetsgivaren kan då bestämma över hur uppfinningen skall utnyttjas och därmed över dess ekonomiska värde. Det kan i dessa fall också bli arbetsgivaren ensam som får praktisk möjlighet att samla det material som behövs för att bedöma ersättningsfrågan. Utredaren bör undersöka om kritiken kan anses ha fog för sig samt söka vägar att avhjälpa eventuella missförhållanden.

Det kan sättas i fråga om det är en framkomlig väg att i författning ge mer detaljerade normer än nu för hur ersättningen skall bestämmas. Andra möjligheter kan emellertid stå till buds för att få fram en tillfredsställande ersättningspraxis. Bl.a. bör övervägas om det är lämpligt att föreskriva att ersättning normalt skall utgå i viss form, t.ex. som royalty. I det sammanhanget bör prövas om det finns anledning att göra arbetsgivarens ensamrätt till en uppfinning som han har övertagit beroende av att han också utnyttjar uppfinningen. Härvid bör beaktas, förutom parternas intressen, betydelsen av att uppfinningar som är värdefulla för samhället också blir utnyttjade.

För arbetstagaren torde det oftast vara ett betydande intresse att frågan om ersättning kan bringas till en snabb lösning. Det förtjänar därför övervägas om inte bestämmelser bör tillskapas som skapar en viss press på båda parterna eller endera av dem att agera i ersättningsfrågan. Vad därefter angår frågan om att ge parterna jämbördiga förhandlingspositioner vill jag erinra om att lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet innehåller bestämmelser om informationsskyldighet som syftar till att arbetsgivare och facklig organisation vid förhandling i princip skall ha tillgång till samma faktaunderlag. Utredaren bör pröva om liknande regler behövs även såvitt avser förhållandet mellan den enskilde arbetstagaren/uppfinnaren och arbetsgivaren när fråga är om förhandling om ersättning för en övertagen uppfinning. Även andra åtgärder kan vara motiverade för att förstärka förhandlingspositionen för uppfinnaren.

Ett önskemål om en snabb lösning av frågor rörande ersättning till arbetstagare kan komma i konflikt med intresset av att ersättningen står i riktig proportion till uppfinningens värde. Det verkliga värdet kan ibland konstateras först sedan avsevärd tid har förflutit från det att arbetsgivaren övertog rätt till uppfinningen. Parterna har givetvis möjlighet att i avtal sinsemellan ta in förbehåll rörande omprövning i framtiden av ersättningen. Sådana förbehåll finns i kollektivavtalen på området. Utredaren bör pröva om det kan vara lämpligt att i lag tillskapa en särskild möjlighet att få ersättningsfrågor omprövade, vid sidan av gällande rättsregler om jämkning av oskäliga avtalsvillkor.

Som har nämnts tidigare kan arbetsgivare och arbetstagare samt i vissa fall domstol inhämta utlåtande från statens nämnd för arbetstagares uppfin-

ningar i fråga som avser tillämpningen av lagen om rätten till arbetstagares uppfinningar. Utredaren bör skaffa sig en överblick över den verksamhet som hittills har bedrivits hos nämnden. Vidare bör prövas om denna verksamhet med de regler som nu gäller för den kan anses utgöra ett ändamålsenligt instrument när det är fråga om att förebygga och avveckla tvister på området.

F.n. gäller att lagen om rätten till arbetstagares uppfinningar är tillämplig på arbetstagare i allmän eller enskild tjänst, med vissa angivna undantag. När lagen kom till torde man härvid ha utgått från det s.k. civilrättsliga arbetstagarbegreppet. Detta begrepp har efter hand kommit att omfatta allt fler kategorier av förvärvsarbetande (jfr exempelvis framställningen i SOU 1975:1 s. 691-741). Som arbetstagare betraktas sålunda numera bl.a. vissa grupper som år 1950 torde ha hänförts till kategorin beroende uppdragstagare. Även för framtiden har man att räkna med att arbetstagarbegreppet vidgas (jfr prop. 1975/76:105, bilaga 1, s. 324).

De förhållanden som har angetts nu bör beaktas när bestämmelserna om tillämpningsområdet ses över. Det är inte utan vidare givet, att en arbetsgivare med stöd av lag bör kunna göra anspråk på rätt till en uppfinning som görs av den som har en kanske mindre fast anknytning till arbetsgivarens verksamhet. Detta gäller även om denne i andra rättsliga sammanhang behandlas som arbetstagare. Å andra sidan skulle det kunna vara av värde för en icke anställd uppfinnare som gör en uppfinning inom ramen för ett uppdragsförhållande, t.ex. ett konstruktionsuppdrag, att i förhållandet till uppdragsgivaren åtnjuta ett skydd som motsvarar det som lagen ger åt en arbetstagare. Utredaren bör därför undersöka om det finns behov av att i något avseende göra reglerna i lagen om rätten till arbetstagares uppfinningar tillämpliga också på sådana uppdragsförhållanden eller att införa särskilda regler till skydd för icke anställda uppfinnare.

Från lagens tillämpningsområde är f.n. undantagna bl.a. vissa lärare vid universitet, högskolor eller andra inrättningar som hör till undervisningsväsendet. Undantaget sammanhänger med att man vid dessa inrättningar bedrev forskningsarbete som i princip var inriktat på det allmännas bästa, utan avseende på det omedelbara praktiska utnyttjandet av resultaten (jfr prop. 1949:101 s. 63-67). Sedan lagen kom till har förhållandena i viss mån ändrats. Så t.ex. ingår numera forskning på uppdrag av utomstående som en del av verksamheten inom högskolan. I 1964 års betänkande föreslogs att även annan vetenskaplig personal än lärare vid de berörda undervisningsinrättningarna skulle undantas från lagens tillämpningsområde. Motsvarande förslag har, med en del modifikationer, lagts fram av dåvarande universitetskanslersämbetet (UKÄ) i en till utbildningsdepartementet den 21 april 1975 överlämnad rapport angående universitetens och högskolornas uppdragsverksamhet (UKÄ-rapport 1975:9). Hithörande frågor bör prövas av utredaren, efter samråd med berörda myndigheter och organisationer.

I utredningsarbetet bör som sakkunniga delta företrädare för arbetstagar- och arbetsgivarintressen samt för de myndigheter och organisationer som berörs. Dessutom bör utredningen i vanlig ordning erhålla experthjälp.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag

att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågor rörande rätten till arbetstagares uppfinningar,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver
att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om inte annat föreskrivs,
att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.
(Justitiedepartementet)

22. Tilläggsdirektiv till rättighetsskyddsutredningen (Ju 1977:01)

Dir 1977:112

Beslut vid regeringssammanträde 1977-11-10.

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

Med stöd av regeringens beslut den 20 januari 1977 (Dir 1977:1) har jag tillkallat en parlamentariskt sammansatt kommitté för att utreda frågan om förstärkt skydd i regeringsformen (RF) för de medborgerliga fri- och rättigheterna. Kommittén, som har antagit namnet rättighetsskyddsutredningen, skall enligt direktiven lägga fram sina förslag senast vid utgången av första kvartalet år 1978. Det är avsett att ett första riksdagsbeslut på grundval av kommitténs arbete skall fattas före 1979 års val.

Rättighetsskyddsutredningen har tre huvuduppgifter. Den skall först och främst arbeta ut särskilda regler om förfarandet vid rättighetsbegränsande lagstiftning. Den skall vidare ta ställning till den framtida utformningen av den s. k. lagprövningsrätten. Den tredje huvuduppgiften gäller lagrådets ställning.

Rättighetsskyddsutredningen är enligt direktiven oförhindrad att även ta upp sådana frågor rörande förstärkning av rättighetsskyddet som behandlades i reservationer till konstitutionsutskottets betänkande (1975/76:56) med anledning av propositionen (1975/76:209) med förslag till nya regler i RF om de medborgerliga fri- och rättigheterna. En av dessa frågor som särskilt nämns i direktiven gäller krav på en viss minsta tid mellan de två besluten vid grundlagsändring.

Formerna för grundlagsändring berörs också i ett annat hänseende i rättighetsskyddsutredningens direktiv. Jag nämnde i mitt anförande vid regeringssammanträdet den 20 januari 1977 att jag avsåg att föreslå regeringen att redan under det då pågående riksmötet förelägga riksdagen förslag till regler som skulle möjliggöra beslutande folkomröstning i grundlagsstiftningsfrågor.

Arbete på att utforma sådana regler har bedrivits i justitiedepartementet under våren 1977. I samband härmed har, i enlighet med den praxis som har utvecklat sig i mer väsentliga grundlagstiftningsärenden, förekommit samråd med företrädare för den parlamentariska oppositionen. Från oppositionen har därvid förts fram önskemål om att förslag i frågan inte skall läggas fram för riksdagen förrän resultatet av rättighetsskyddsutredningens arbete föreligger.

Enligt min mening talar starka principiella skäl för att medborgarna ges möjlighet att ta direkt del i den beslutsprocess som syftar till att ställa upp de grundläggande reglerna om vilka organ som på deras vägnar skall utöva den offentliga makten, om hur dessa organ skall utses, om hur makten skall fördelas mellan dem och om vilka gränser som skall sättas för den offentliga maktutövningen. Skälen för folkomröstning som ett led i grundlagsstiftningsförfarandet har ytterligare ökat i styrka i och med att det i RF har förts in ett omfattande regelsystem med uppgift att skydda de medborgerliga fri- och rättigheterna mot angrepp från det allmännas sida. En ordning som innebär att de enskilda medborgarna ges möjlighet att ta direkt del i beslut om ändring av dessa skyddsregler måste ses som en viktig förstärkning av det konstitutionella rättighetsskyddet. Jag är därför av den uppfattningen att ett första riksdagsbeslut om folkomröstning i grundlagstiftningsfrågor bör fattas redan under innevarande valperiod. Skäl talar emellertid för att man skall gå till mötes önskemålet om ett visst dröjsmål i förhållande till den ursprungliga tidsplanen. Jag vill här först och främst peka på det stora värde som ligger i att lagar som reglerar demokratins spelregler beslutas under största möjliga enighet. Härtill kommer att det råder ett nära samband mellan de frågor som omfattas av rättighetsskyddsutredningens uppdrag och ärendet om folkomröstning i grundlagsstiftningsfrågor. Jag kan i sammanhanget nämna att, enligt vad jag har inhämtat, även andra aspekter på grundlagsstiftningsförfarandet har aktualiserats inom utredningen.

Den önskvärda samordningen av reformarbetet på RF:s område uppnås lättast om detta i sin helhet läggs på rättighetsskyddsutredningen. Jag förordar därför att frågan om införande av beslutande folkomröstning som ett led i grundlagstiftningsförfarandet överlämnas till utredningen. Efter samråd med företrädare för utredningen anser jag mig kunna utgå från att detta inte kommer att medföra att kommitténs arbete fördröjs i någon högre grad.

Rättighetsskyddsutredningen bör vid sina överväganden i folkomröstningsfrågan utgå från de förslag i ämnet som har lagts fram i olika sammanhang. Ett sådant förslag återfinns i författningsutredningens förslag till regeringsform (SOU 1963:16 och 17; 7 kap. 4 §). Lösningar som nära ansluter sig till författningsutredningens har därefter förts fram dels i en reservation till grundlagberedningens slutbetänkande (SOU 1972:15), dels i reservationer till konstitutionsutskottets betänkanden i samband med beslutet om 1974 års RF (KU 1973:26) och beslutet om de nya reglerna i RF om skydd för de medborgerliga fri- och rättigheterna (KU 1975/76:56). Dessa förslag innebär alla att en riksdagsminoritet av viss storlek (en tredjedel av ledamöterna) skall kunna få till stånd en folkomröstning om ett vilande grundlagsförslag i samband med närmast följande riksdagsval.

Jag hemställer att regeringen utvidgar rättighetsskyddsutredningens uppdrag i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

23. Översyn av sjölagen

Dir 1977:114

Beslut vid regeringssammanträde 1977-12-01

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Romanus, anför.

Inom sjörätten spelar internationellt antagna rättsregler av naturliga skäl en framträdande roll. På sjörättens område finns det därför sedan lång tid tillbaka ett flertal konventioner som innehåller internationella regler i olika hänseenden. Sjölagen (1891:35 s 1, omtryckt 1975:1289, ändrad 1977:681) bygger i betydande utsträckning på sådana konventioner. Det gäller bl a stora delar av 5 kap om befordran av gods och 8 kap om skada genom fartygs sammanstötning samt bestämmelserna i 10 kap om begränsning av redares ansvarighet. Även bestämmelserna i 6 kap om befordran av passagerare och resgods ansluter till den internationella regleringen på detta område. Det nordiska samarbetet har också gamla traditioner inom sjörätten och de nordiska ländernas sjölagar innehåller i stor utsträckning bestämmelser som är helt eller delvis likalydande.

I 10 kap sjölagen finns bestämmelser om den högsta sammanlagda ansvarighet som kan åläggas en redare i anledning av en och samma händelse, s k globalbegränsning. Ansvarsbegränsningen omfattar ersättning för skada på person, som befinner sig ombord på fartyget för att medfölja detta, och på egendom ombord på fartyget. Vidare omfattas ersättning för skada på person eller egendom i annat fall, om skadan orsakats av någon som befinner sig ombord på fartyget. Rätt till begränsning av ansvarigheten föreligger också i fråga om ersättning för skada på person eller egendom, om skadan orsakats av omständighet som hänför sig till navigeringen eller handhavandet av fartyget eller till lastningen, befordringen eller lossningen av lasten eller, i fråga om passagerarbefordran, för skada på grund av omständighet som hänför sig till inskeppningen, befordringen eller landsättningen av passagerarna. Slutligen omfattar rätten till ansvarsbegränsning ersättning för skada på hamnanläggning o l samt ersättning på grund av föreskriven skyldighet att avlägsna vrak m m.

Ansvarsbegränsningen gäller dock ej i vissa fall. De från praktisk synpunkt viktigaste undantagen avser skada som åsamkats befälhavaren eller besättningsmedlem eller lots eller någon som är i redarens tjänst och som befinner sig ombord på fartyget eller vilkens åligganden står i samband med fartygets tjänst.

Om ansvarsbegränsning gäller, är ansvarigheten begränsad till ett belopp av 1 000 francs (ca 400 kr) per ton av fartygets dräktighet, dock minst 150 000 francs (ca 60 000 kr). Inträffar personskada, höjs ansvarighetsgränsen i fråga om sådan skada med 2 100 francs (ca 800 kr) per ton, dock med minst 630 000 francs (ca 250 000 kr). Fordringar på grund av personskada skall i första hand tillgodoses ur det belopp varmed ansvarigheten höjs vid sådan skada. Förslår inte detta, skall återstoden av fordringarna för personskada tillsammans med övriga fordringar tillgodoses ur det belopp som återstår. Bestämmelser finns också om frihet från kvarstad och andra handräckningsåtgärder för redare som har ställt säkerhet för det högsta belopp som kan utgå.

De regler som jag nu har redogjort för bygger på en i Bryssel år 1957 avslutad konvention om redaransvarets begränsning, till vilken Sverige är ansluten. Frågan om en revision av denna konvention aktualiserades i slutet

av 1960-talet. Efter förarbete inom Comité Maritime International (CMI) och Mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationen (IMCO) antogs vid en diplomatisk konferens i London under november 1976 en ny konvention om begränsning av sjörättsligt skadeståndsansvar. Den nya konventionen, som är avsedd att ersätta 1957 års konvention, bygger i huvudsak på samma system som denna men innebär förbättringar i flera avseenden. Sålunda har begränsningsbeloppen höjts betydligt, särskilt för mindre fartyg. Vidare har frågan om förhållandet mellan begränsningskonventionen och vissa andra sjörättsliga regler lösts på ett mera tillfredsställande sätt än i den tidigare konventionen. Vissa regler, som erfarenhetsmässigt gett upphov till tvister i olika avseenden, har fått en klarare utformning i den nya konventionen. Systematiken i denna är också bättre än i 1957 års konvention.

Frågan om sjölagens bestämmelser angående begränsning av redarens ansvarighet har tagits upp i motionen 1975/76:1120. I denna framhölls att reglerna om ansvarsbegränsning lett till att vid vissa skador som drabbat hamnanläggningar hamnen endast fått obetydlig ersättning. Med hänvisning härtill hemställde motionärerna att regeringen skulle ta initiativ till en sådan ändring av 1957 års konvention, att hamnägare i framtiden får väsentligt förbättrade möjligheter till ersättning för skador som fartyg åsamkar hamnanläggningar.

I betänkande LU 1976/77:10 hemställde lagutskottet att riksdagen skulle avslå motionen eftersom syftet med denna måste anses tillgodosett genom tillkomsten av den nya konventionen. Utskottet anförde dock att den nuvarande kraftiga begränsningen av det sjörättsliga skadeståndsansvaret ter sig helt otidsenlig mot bakgrund av de betydelsefulla förändringar, som den svenska skadeståndsrätten under senare år undergått. Utskottet framhöll att även ett litet fartyg kan orsaka avsevärda skador. Med så små begränsningsbelopp som t ex 150 000 francs för de minsta fartygen löper en skadelidande stor risk att inte få en godtagbar ersättning för sina skador. Utskottet erinrade om att avsevärt högre katastrofgränser för skadeståndsansvar finns i annan lagstiftning. Enligt utskottets mening torde det dock inte vara möjligt att helt avskaffa systemet med globalbegränsning i sjörätten.

Riksdagen biföll vad utskottet hemställt (rskr 1976/77:104).

Även jag anser att reglerna om globalbegränsning i 10 kap sjölagen bör ses över. Antagandet av den nya konventionen aktualiserar frågan om en sådan översyn. Det bör enligt min mening uppdras åt en särskild kommitté att göra denna översyn.

Motsvarande kommittéer kommer att tillsättas i Danmark och Finland. I Norge finns redan en sjölagskommitté som har fått i uppdrag att se över motsvarande norska bestämmelser. Vid möte med nordiska ämbetsmannakommittén för lagstiftningsfrågor i september 1977 överenskoms att arbetet skall bedrivas i nordiskt samarbete.

Den nya konventionen innebär som jag nyss nämnde åtskilliga förbättringar i förhållande till 1957 års konvention. Det finns emellertid också anledning att på några punkter ställa sig tveksam till den nya konventionen. Vid den diplomatiska konferensen i London förelåg olika meningar i fråga om storleken av de höjningar av begränsningsbeloppen som var erforderliga. Den lösning som man slutligen stannade för innebar för fartyg med ett bruttotonnage av 500 ton eller mindre ett begränsningsbelopp på ca 900 000 kr för egendomsskada och ca 1 750 000 kr för personskada. Bl a från svensk sida gjordes gällande att större höjningar var påkallade för det mindre tonnaget. För att möjliggöra en framtida justering av begränsningsbeloppen utan allt för

stor tidsutdräkt innehåller konventionen regler som gör det möjligt att hålla särskilda revisionskonferenser för behandling enbart av frågan om justering av dessa belopp. Konferensen intog emellertid en avvisande hållning till ett förslag om att i konventionen ta in bestämmelser om förhållandet mellan stater som tillträtt ett ändringsprotokoll som antagits vid en sådan revisionskonferens och stater som står kvar på den ursprungliga konventionstexten. Konferensens ställningstagande torde innebära att i stat som har tillträtt ett ändringsprotokoll om höjning av beloppen, de nya beloppen inte kan tillämpas på fartyg som är hemmahörande i stat vilken är bunden endast av den ursprungliga konventionstexten. Som en följd härav kan kontraktsslutande stater som har tillträtt ett ändringsprotokoll under lång tid tvingas leva med ett "dubbelt" system i fråga om begränsningsbeloppen.

En första uppgift för kommittén blir därför att överväga om Sverige bör tillträda den nya konventionen.

Finner kommittén att Sverige bör tillträda konventionen, blir dess uppgift att utarbeta förslag till de lagändringar som behövs för ett tillträde. Även i annat fall bör emellertid kommittén ta konventionens bestämmelser till utgångspunkt för sitt arbete. Kommittén bör då undersöka om den svenska lagstiftningen skall helt anpassas till konventionen eller om avsteg bör göras från konventionens bestämmelser i något avseende. Jag anser det emellertid väsentligt att den nuvarande nordiska enhetligheten på detta område upprätthålls.

Kommittén bör också överväga om Sverige skall säga upp 1957 års konvention.

I 6 kap sjölagen finns bestämmelser bl a om bortfraktarens ansvar vid befordran av passagerare och resgods. Bestämmelserna infördes i sjölagen genom en lagändring år 1973 (SFS 1973:1202) och bygger i huvudsak på ett av CMI år 1969 antaget utkast till konvention om sjötransport av passagerare och resgods. Det av CMI utarbetade utkastet behandlades inom IMCO, vars juridiska kommitté i mars 1974 lade fram ett förslag till konvention om transport av passagerare och resgods till sjöss (passagerarkonventionen). Kommitténs förslag antogs med vissa ändringar vid en diplomatisk konferens i Atén i december 1974. Bestämmelserna i 6 kap sjölagen överensstämmer i allt väsentligt med passagerarkonventionen men vissa justeringar måste göras innan Sverige kan tillträda den.

Passagerarkonventionen har ännu inte trätt i kraft. Det huvudsakliga skälet härtill är sannolikt en bristande samordning mellan konventionens regler om begränsning av bortfraktarens ansvarighet vid skada på passagerare och reglerna om globalbegränsning av ersättning till passagerare i 1957 års begränsningskonvention. Även länder som hyser intresse för att tillträda passagerarkonventionen har därför valt att avvakta resultatet av arbetet på en ny begränsningskonvention innan de tar ställning i tillträdesfrågan.

Frågan om globalbegränsning av passagerarkrav har fått en mera tillfredsställande lösning i den nya begränsningskonventionen än i 1957 års konvention. Det finns därför anledning anta att passagerarkonventionen nu kommer att tilldra sig ökat intresse från andra länders sida. Med hänsyn härtill bör kommittén överväga om Sverige skall tillträda passagerarkonventionen samt utarbeta de förslag till ändringar i 6 kap sjölagen som behövs för ett sådant tillträde. Vid det ovannämnda mötet med nordiska ämbetsmannakommittén för lagstiftningsfrågor överenskoms att sjölagskommittéerna i övriga nordiska länder skulle få motsvarande uppdrag och att utredningsarbetet skulle ske i nordiskt samarbete. Även i denna del bör sålunda

kommittén bedriva sitt arbete i samverkan med kommittéerna i de andra nordiska länderna.

Ytterligare frågor om översyn av sjölagen kan komma att aktualiseras under de närmaste åren. Sålunda kommer ett inom Förenta Nationernas kommission för internationell handelsrätt (UNCITRAL) utarbetat förslag till konvention om sjötransport av gods att behandlas på en diplomatisk konferens i mars 1978. Inom CMI pågår dessutom arbete på ett utkast till nya internationella regler om tillämplig lag i tvister med anledning av sammanstötning mellan fartyg. I den mån resultatet av det nu nämnda arbetet föranleder därtill, bör frågan om införlivande av nya internationella regler på dessa områden överlämnas till kommittén genom tilläggsdirektiv.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppdrag att se över sjölagen,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

Utrikesdepartementet

1. Det svenska kultur- och informationsutbytet med utlandet

Dir 1977:20

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-17

Departementschefen, statsrådet Söder, anför efter särskilt samråd med chefen för utbildningsdepartementet, statsrådet Wikström.

1 Tendenser i de internationella relationerna

Förbindelserna mellan länderna ökar kraftigt på alla områden. Det ömsesidiga beroendet blir allt starkare. Informationsflödet och resandetrafiken får en allt större omfattning. Denna utveckling har på olika sätt aktualiserat hur vi skall förhålla oss till utländskt kulturellt inflytande i vidaste mening, hur vi skall dra nytta av dessa kontakter samt hur vi själva skall kunna ge impulser av värde till omvärlden.

Det ökade beroendet mellan länderna är tydligast på det ekonomiska området. Vår utrikeshandel svarar för cirka en tredjedel av vår nationalinkomst. Hälften av vår industriproduktion exporteras. Vi har intresse av en så fri världshandel som möjligt. Vi strävar efter att utveckla och fördjupa handelsförbindelserna med länder i alla delar av världen.

De tidigare koloniernas frigörelse och deras strävan att befästa sin politiska och ekonomiska självständighet har skapat förutsättningar för ökade kontakter och samarbete. Vi söker i vårt internationella agerande hävda de fattiga ländernas intressen och verkar för ändrade ekonomiska relationer mellan u- och i-länder på grundval av FN:s handlingsprogram för en ny ekonomisk världsordning.

På det politiska området gör sig olika tendenser gällande. En stegrad nationalism kommer till uttryck på många håll. Öst-västmotsättningarna kvarstår men möjligheterna ökar till ett meningsutbyte över de ideologiska och politiska gränserna. Sveriges utrikespolitik syftar bl.a. till att främja de mindre nationernas intressen, stödja nedrustningsansträngningarna och i den internationella solidaritetens namn motarbeta förtryck och orättvisor.

När det gäller möjligheterna till framtida insatser på dessa olika områden spelar slutdokumentet från den europeiska säkerhets- och samarbetskonferensen (ESK) en betydelsefull roll. De undertecknande staterna har däri gett uttryck för en vilja att leva tillsammans i fred och att respektera varandras samhällssystem. Det understryks att strävandena att utveckla samarbetet bidrar till att stärka fred och säkerhet i Europa och i världen som helhet.

Även på kulturområdet ökar kontakterna och beroendet inte minst till följd av massmediernas utveckling. Formerna för kontakterna påverkas ofta av kommersiella intressen. Många små stater får starka kulturella impulser från ett fåtal stora nationer. Självfallet har dessa stora kulturnationer mycket av värde att erbjuda men risk finns att de små länderna utsätts för en masskultur utan förankring i den egna kulturtraditionen. Målmedvetna insatser krävs därför för att hävda de mindre ländernas kulturella identitet.

2 Inriktningen av insatserna för kultur- och informationsutbytet med andra länder

Våra internationella kontakter på kultur- och informationsområdet ökar inte endast till följd av att förbindelserna mellan Sverige och andra länder intensifieras. Även utvecklingen på kulturens områden inom Sverige med nya grupper och nya former av aktiviteter verkar i samma riktning. Det är önskvärt att andra länder får en allsidig bild av svenskt kulturliv, som i sin tur kan få värdefulla impulser från andra kulturmönster. Insatser i fråga om kultur- och informationsutbytet kan alltså inte ensidigt inriktas på att öka kunskaperna om Sverige i andra länder. Utbytet måste präglas av ömsesidighet och av en strävan till större öppenhet för information och idéer från andra länder. Det måste också bedrivas med hänsynstagande till önskemål och prioriteringar från de i verksamheten deltagande staternas sida. Viktigt är vidare att så många människor som möjligt blir delaktiga i utbytet så att detta mer direkt kan medverka till ökad internationell förståelse.

Inriktningen av samhälleliga insatser på kulturområdet måste givetvis ses mot bakgrund av vilka möjligheter som redan står till buds för människor i olika länder att ta del av kulturutbudet utanför det egna landets gränser. Det ökade välståndet och den tekniska utvecklingen har otvivelaktigt fört med sig ett allt mer omfattande och rikhaltigt utbud. Även radion och televisionen har ökat kontakterna mellan länderna.

3 Särskilda motiv för en utredning

3.1 Undertecknandet av slutdokumentet från den europeiska säkerhetskonferensen

Genom undertecknandet av slutdokumentet från den europeiska säkerhetskonferensen i juli 1975 har Sverige åtagit sig att verka för ett vidgat kultur- och informationsutbyte. De undertecknande parterna, vilka utgjordes av samtliga Europas stater – utom Albanien – jämte Förenta staterna och Canada, har föresatt sig att söka förbättra kännedomen om varandras kulturliv och främja allas tillgång till varandras kulturella arbete.

I deklarationen anvisas tre vägar för att åstadkomma ett utökat kulturutbyte över gränserna: bilaterala och multilaterala överenskommelser mellan statliga institutioner eller enskilda organisationer, direkt kommunicering och samarbete mellan statliga och enskilda organ samt direkta kontakter mellan personer som utövar kulturell verksamhet.

De undertecknande staterna har vidare uppställt som mål att bl.a. underlätta friare och vidare spridning av information samt att uppmuntra samarbete på informationsområdet.

I syfte att undersöka hur överenskommelserna i deklarationen har efterlevts kommer en särskild regeringskonferens att anordnas i Belgrad i juni 1977. Som ett led i Sveriges förberedelser för konferensen prövar f.n. olika myndigheter vilka ytterligare insatser som kan påkallas för att vi skall anses uppfylla våra åtaganden.

3.2 Behov av geografisk breddning

Det svenska informations- och kulturutbytet har traditionellt sin tyngdpunkt i den västliga kulturkretsen. I ESK-dokumentet har vi lovat att verka

för ökade kontakter på kulturområdet med Europas samtliga stater. Detta innebär att större uppmärksamhet måste ägnas Östeuropa.

En fråga av särskilt intresse i detta sammanhang är hur vi från svensk sida skall ställa oss till de från många stater framförda önskemålen om statliga kulturavtal. Sverige har hittills inte på regeringsnivå ingått några bilaterala kulturavtal med andra länder. Motivet har varit att kontakterna på kulturområdet inte lämpar sig för statlig reglering samt att en speciell administration möjligen skulle behöva byggas upp. I de fall överenskommelser har ingåtts har Stiftelsen Svenska institutet som svensk part tecknat ett tidsbegränsat s.k. kulturprogram med motsvarande institution i ett annat land. Institutet administrerar f.n. nio sådana kulturprogram. Önskemålen om avtal på regeringsnivå rörande kulturutbytet har främst framförts av öststaterna men på senare tid även av en rad u-länder.

Ett ökat samarbete mellan Sverige och tredje världens länder, inte minst mottagare av svenskt bistånd, har vuxit fram under senare tid. Det omfattar inte endast ekonomiska förbindelser utan även allt fler kontakter inom forskning och kultur samt samarbete mellan enskilda organisationer. Intresse för en ytterligare utvidgning av samarbetet finns i många u-länder. Sådana kontakter bör baseras på utbyte på jämbördig basis och på ömsesidighet, vilket är en förutsättning för att förståelsen mellan folken skall öka. För detta krävs bl.a. att kultur- och erfarenhetsutbytet utformas så att det ger en levande bild av människors levnadsförhållanden. Inte minst som ett led i arbetet med att skapa en opinion i de rika länderna för en rättvisare fördelning av världens resurser är sådana insatser nödvändiga.

En tredje grupp länder som bör ägnas uppmärksamhet i kultur- och informationsutbytet är våra invandrares hemländer. En omfattande invandring till Sverige har ägt rum under senare tid. Ett mera utvecklat samarbete mellan in- och utvandringsländerna i Europa främjar den ömsesidiga förståelsen. Det är angeläget att i det kultur- och erfarenhetsutbyte som sker med andra länder ta särskild hänsyn till de informationsbehov som skapas i flera länder till följd av utvandringen till Sverige. En bärande princip för vår invandrarpolitik är att de olika invandrargrupperna skall ges möjlighet att bibehålla sin egen identitet. Att bevara och utveckla det egna kulturarvet är ett betydelsefullt inslag i detta arbete. Ett starkt behov föreligger hos invandrargrupperna att upprätthålla kontakten med hemlandet, dess språk och kulturliv. Detta understryks också i ESK-rekommendationerna. Att kulturyttringar av skiftande ursprung utvecklas inom vårt land ligger inte endast i minoritetsgruppernas intresse. Dessa nya kulturmönster utgör även stimulerande tillskott till vårt eget kulturliv och ger oss fördjupade kunskaper om förhållandena i invandrarnas hemländer.

Vårt geografiska läge, våra allmänna och kulturella förbindelser samt orienteringen av vår utrikeshandel understryker den centrala betydelsen av att man i Västeuropa och Nordamerika är välinformerad om dagens Sverige. En spridning av kultur- och informationsutbytet i den riktning som här tidigare angetts får givetvis inte medföra att vi ägnar dessa länder minskad uppmärksamhet. En stor del av kultur- och informationsutbytet sker genom enskilda insatser. Till följd av den hårda konkurrensen om uppmärksamheten i väst krävs även statliga insatser för att Sverige skall kunna göra sig gällande. Vad gäller multilateralt kultursamarbete inom kretsen av europeiska stater förekommer redan en omfattande verksamhet inom Europarådet.

Vikten av ett fortsatt intensivt nordiskt kultur- och informationsutbyte är

en självklarhet. Olika möjligheter bör beaktas att stärka detta utbyte. Detta gäller även åtgärder för ökad språkförståelse i Norden, inte minst mellan det svenska och finska språkområdet.

3.3 Innehållsmässig förnyelse av informationsverksamheten

Den nu förekommande informationsverksamheten bör förnyas inte bara geografiskt utan även innehållsmässigt. Ett ökat intresse för svenska lösningar av olika samhällsfrågor märks från såväl i-länder som u-länder. Det är därför viktigt att vi kan ge en väl avvägd information om nya inslag t.ex. på arbetslivets, medbestämmandets och utbildningens områden. Vidare bör vår Sverige-information återspegla debatter i viktiga samhällspolitiska frågor rörande t.ex. resurshushållning, miljöproblem och energiförsörjning. Sverige-informationen måste givetvis anpassas till de olika mottagarna. På motsvarande sätt har vi intresse av att se vilka förebilder andra länder har att erbjuda för lösning av våra egna samhällsproblem.

3.4 Av riksdagen begärd översyn av kultur- och informationsverksamheten utomlands

Riksdagen har vid sin behandling av anslaget till Svenska institutet för budgetåret 1976/77 hos regeringen begärt en översyn av den samlade svenska kultur- och informationsverksamheten utomlands i enlighet med vad utrikesutskottet har anfört (UU 1975/76:8, rskr 1975/76:164). Motiven anges av utskottet vara behovet av en översyn av Svenska institutets verksamhet och prioriteringar med anledning av den belysning dessa frågor fått i riksrevisionsverkets granskning av institutets arbete ("Analys av Svenska institutet", revisionsrapport 1975:691).

Utskottet pekar på att det rent allmänt behövs en mera funktionell arbetsfördelning mellan de myndigheter och organ som svarar för informations- och kulturutbytesverksamheten. Därvid bör en avgränsning göras av institutets uppgifter gentemot dem som åvilar övriga organ. Utskottet framhåller vidare behovet av att pröva möjligheterna till ett bredare samarbete mellan Sverige och u-länderna på bl.a. det kulturella området samt behovet av ett ökat informations- och erfarenhetsutbyte med övriga europeiska stater till följd av Sveriges anslutning till ESK:s slutdokument.

3.5 Vidgat kulturutbyte

Riksdagen fattade år 1974 beslut om nya riktlinjer för den statliga kulturpolitiken (prop. 1974:28, KrU 1974:15, rskr 1974:248). Ett av målen för kulturpolitiken är att främja ett utbyte av erfarenheter och idéer inom kulturområdet över språk- och nationsgränserna. I de närmare motiveringarna framhålls att ett levande kulturliv förutsätter öppenhet för impulser från andra kulturmönster än vårt eget. Ett ökat erfarenhetsutbyte är också ägnat att skapa förståelse mellan länder och folk.

Den nuvarande kontakt- och utbytesverksamheten på kulturområdet omfattar i huvudsak de stora kulturinstitutionerna och den traditionella och etablerade konstnärliga verksamheten. Under senare tid har intresset för kontakter med andra länder blivit allt starkare även inom t.ex. folkrörelserna, bland fria grupper som arbetar med teater, musik och film samt bland ännu ej etablerade konstnärer. De statliga insatserna för att stimulera och underlätta

dessa olika gruppers kontakter har formen av kontaktförmedling och visst ekonomiskt stöd. Dessa uppgifter fullgörs av flera olika organ. Tiden är nu mogen för att granska i vilka former olika statliga insatser i fortsättningen bör göras för att underlätta och stimulera kulturlivets kontakter med utlandet.

Det svenska kulturutbytet med utlandet berördes i propositionen om den statliga kulturpolitiken 3 (prop. 1975/76:135), varvid behovet av en översyn underströks. Dåvarande chefen för utbildningsdepartementet konstaterade därvid att det sedan länge har funnits en utbyggd kontakt- och utbytesverksamhet på kulturområdet och att denna på senare år har utvidgats till att omfatta betydligt fler aktiviteter. Det är angeläget, framhöll han, att fortsätta arbetet med att bredda kontaktytorna.

I den utveckling av kulturverksamheten som sker måste ingå också ökade kontakter med andra länder. De nya former av kulturell verksamhet som utvecklas inte minst på amatörområdet och inom folkrörelserna bör få den stimulans som det innebär att komma i kontakt med kulturaktiviteter utanför våra gränser.

Vidare framhölls fördelen av att ansvaret för det internationella kultursamarbetet fördelas på flera instanser och att insatserna har olika inriktning.

Kontaktverksamheten måste bedrivas från olika aspekter och rollfördelningen mellan olika deltagare i kulturutbytet kan många gånger bli oklar. Det är därför nödvändigt att klargöra ansvarsfördelningen och därmed underlätta ett effektivt arbete. Därvid måste beaktas huruvida utbytet i första hand är en del av det allmänna informationsutbytet eller av den verksamhet som genomförs inom ramen för de kulturpolitiska insatserna. För en klarare ansvarsfördelning krävs förutom en inventering och analys av dagsläget en granskning av syftet med olika typer av internationellt kultursamarbete. Ett utredningsarbete av detta slag kunde enligt dåvarande departementschefen samordnas med den översyn som riksdagen har förordat i enlighet med utrikesutskottets förslag. Riksdagen hade inget att erinra mot detta uttalande (KrU 1975/76:35, rskr 1975/76:335).

Jag har inhämtat att den nuvarande chefen för utbildningsdepartementet delar den uppfattning som kom till uttryck i nämnda proposition.

4 Tillkallande av särskild utredare

Som framgått av denna redovisning bör en översyn göras av kultur- och informationsutbytet med utlandet. En särskild utredare bör tillkallas för ändamålet.

5 Riktlinjer för utredningen

Jag övergår nu till att ange några riktlinjer för utredarens arbete.

1. Utredaren bör inledningsvis göra en kartläggning av de olika insatser som idag förekommer när det gäller kultur- och informationsutbytet.

Flera organ arbetar inom dessa verksamhetsområden. Bland dessa kan nämnas utrikesdepartementets press- och informationsenhet, Svenska institutet, Svensk-internationella pressbyrån, Sveriges Radios utlandsprogram samt vad avser speciella uppgifter Sveriges exportråd och Sveriges turistråd. Våra ambassader och konsulat svarar i första hand för informationen om Sverige utomlands. På kulturområdet svarar vid sidan av Svenska institutet statens kulturråd, nämnden för utställningar av svensk konst i utlandet,

Rikskonserter, de större kulturinstitutionerna samt akademierna för varierande typer av insatser.

Av stor betydelse är också den informationsverksamhet som övriga departement, olika statliga myndigheter och organ bedriver samt det internationella utbyte på forskningsområdet som sker genom bl.a. vetenskapsakademierna, forskningsråden och högskolorna. I kartläggningen bör även uppmärksammas de delar av SIDA:s och Nordiska rådets verksamhet som är att betrakta som informations- och kulturutbyte. Vidare bör beaktas de mer speciella informationsinsatser som görs i samband med svenskt deltagande i större, internationella konferenser.

Kartläggningen bör syfta till att ge en så fullständig bild som möjligt av vilka statliga organ och institutioner som genom egen verksamhet eller genom bidrag till andra organisationer främjar informationsverksamhet och kulturutbyte med utlandet. I kartläggningen bör ingå en översikt över vilka ekonomiska resurser som för närvarande används. Vad gäller kulturutbytet bör kartläggas vilken grupp av institutioner, organisationer och enskilda personer som med nuvarande omfattning och form för insatserna har möjlighet att medverka. I kartläggningen bör även ingå en översiktlig beskrivning av den informationsverksamhet och det kulturutbyte med utlandet som förekommer utan statligt stöd.

Utredaren bör vidare orientera sig om hur informations- och kulturverksamheten har utformats i andra länder som kan erbjuda intresse för jämförelse.

2. Mot bakgrund av dessa kartläggningar bör utredaren formulera riktlinjer för framtida svenska insatser för kultur- och informationsutbyte med utlandet. Utgångspunkten bör därvid vara de allmänna tendenserna i kontakterna mellan länder som jag tidigare antytt, riktlinjerna för den svenska utrikes-, biståndS- och handelspolitiken samt, när det gäller kulturutbytet, principerna för den statliga kulturpolitiken jämte de mer speciella motiv för en utveckling av informations- och kulturutbytet som har redovisats.

3. Utredaren bör koncentrera sitt arbete till de statliga insatserna i kultur- och informationsutbytet i syfte att främja ett rikt kulturliv och ett fritt informationsflöde. Den nuvarande ansvarsfördelningen mellan olika organ har vuxit fram under lång tid och ur skilda behov och behöver således ses över. Utredaren bör pröva vad som kan vinnas genom en förenkling och rationalisering av existerande organisation och ansvarsfördelning.

4. En princip för det hittills förekommande utbytet på kulturområdet har varit att institutionernas kontakter och utbyte med utlandet i allt väsentligt bör skötas av institutionerna själva och inom ramen för deras allmänna budget. Som tidigare har framhållits har emellertid intresset för kontakter blivit allt starkare även utanför de stora kulturinstitutionerna. Utredaren bör särskilt undersöka i vilka former dessa önskemål skulle kunna tillgodoses. En utgångspunkt måste därvid vara att såväl enskilda kulturarbetare som olika grupper och organisationer har möjlighet att självständigt delta i utbytesverksamheten under eget ansvar.

De organisationer som medverkar i utbytesverksamheten måste i enlighet med riktlinjerna för kulturpolitiken ges möjligheter att arbeta utifrån sin idémässiga särart. Av vikt är också att kontaktarbetet kan utformas så att det blir en naturlig del av organisationernas verksamhet.

Som jag tidigare har framhållit bör målet vara att skapa förutsättningar för ömsesidiga kontakter. Utredaren bör således även pröva hur svenska

institutioner och organisationer skall få bättre möjligheter att låta utländska kulturyttringar komma till uttryck i Sverige t.ex. i form av gästspel. En strävan bör härvid vara att ömsesidigheten skall gälla även i finansiellt hänseende.

5. Mot bakgrund av vunna erfarenheter bör utredaren pröva om en utvidgning av verksamheten med kulturattachéer erfordras för att skapa bättre kontaktkanaler för kulturlivet i utlandet.

6. Mot bakgrund av erfarenheterna av de kulturprogram som hittills har tecknats av Svenska institutet med institutioner i andra länder bör utredaren redovisa skälen för ett bibehållande av nuvarande system och vilka motiv som eventuellt kan anföras för att Sverige i framtiden bör ingå kulturavtal på regeringsnivå. En viktig del av de kulturprogram som tecknats har gällt utbytet av forskare och stipendiater. Utredaren bör klargöra om det bland berörda parter finns önskemål att bygga ut detta utbyte.

7. Utredaren bör vidare belysa hur informations- och kulturutbytet med u-länderna bör utformas. Därvid bör särskilt uppmärksammas hur sådant utbyte kan samordnas med kultursamarbete inom ramen för det svenska utvecklingssamarbetet. Utredaren bör i dessa frågor arbeta i nära kontakt med SIDA.

8. I fråga om den allmänna utlandsinformationen bör utredaren – förutom den verksamhet som utlandsmyndigheterna generellt svarar för – studera de insatser som görs av olika fackorgan och fackmyndigheter. Denna översikt bör syfta till att klarlägga såväl den typ av information som förekommer som de önskemål och behov som förs fram från olika länder. Utredaren bör pröva vilka förändringar som kan aktualiseras i de olika organens verksamhet för att dessa skall kunna arbeta på ett tillfredsställande sätt inom det totala informations- och erfarenhetsutbytet. I detta sammanhang bör således också övervägas hur en ökad samordning av denna typ av informationsinsatser skall kunna åstadkommas. Utredaren bör vidare uppmärksamma Sveriges Radios utlandsprogram och deras betydelse för den allmänna utlandsinformationen.

9. Turismen har – liksom handeln över gränserna – satt många svenskar i kontakt med främmande människor och miljöer. På motsvarande sätt har besökare från andra länder kommit i kontakt med vårt land, vilket ofta lett till ett ökat intresse för vårt samhällsliv i dess helhet. En utveckling pågår mot turism kombinerad med studier vilket måste betraktas som värdefullt. Möjligheterna till ett utvidgat samråd mellan ansvariga organ för allmän, kommersiell och turistinformation bör studeras av utredaren.

10. Utredaren bör särskilt beakta Svenska institutets ställning i kultur- och informationsutbytet. Institutet fullgör idag väsentliga uppgifter inom den allmänna Sverige-informationen till utlandet. Detta sker främst genom att institutet fungerar som ett serviceorgan för de svenska utlandsmyndigheterna, t.ex. i fråga om de växande kraven på produktion och distribution av trycksaker, film och utställningar. Samtidigt har institutet uppgifter avseende såväl kontakt- och utbytesverksamhet på utbildnings- och forskningsområdet som kulturutbytet med andra länder. Som nämnts tecknar institutet s.k. kulturprogram med främst östländer. Utredaren bör pröva om denna uppdelning av funktioner är lämplig och även i övrigt belysa vilken roll institutet bör ha i de framtida statliga insatserna i fråga om kultur- och informationsutbyte.

11. Utredaren bör pröva hur ansvarsfördelningen bör utformas mellan de olika organ som antingen direkt eller genom bidragsgivning är verksamma i

kultur- och informationsutbytet. Förslagen bör utformas med utgångspunkt bl.a. i de olika motiv som kan anföras för ett sådant utbyte med utlandet. Syftet med den ansvarsfördelning som föreslås bör vara att ge de olika berörda statliga eller statligt finaniserade organen så klart definierade roller och uppgifter att dubbleringar i största möjliga utsträckning undviks. Utredaren bör också belysa hur samspelet mellan olika insatser i kultur- och informationsutbytet kan utformas vid en sådan klar ansvars- och rollfördelning mellan de olika organen.

12. Utredaren bör bedriva sitt arbete i nära kontakt med de statliga organ och institutioner som arbetar med kultur- och informationsutbytet. En väsentlig del av kartläggningen bör kunna genomföras på grundval av material och uppgifter från dessa organ och institutioner. Frågor som uppkommer om nya uppgifter och om ändrad ansvarsfördelning bör diskuteras ingående med berörda parter. Förslag till nya initiativ bör i möjligaste mån ha sin utgångspunkt i de erfarenheter och önskemål som tidigare verksamhet har gett.

13. Utredaren bör sålunda sammanfattningsvis med utgångspunkt i förslag till riktlinjer för kulturutbytet och informationsverksamheten lägga fram förslag rörande ansvarsfördelningen på de aktuella områdena mellan skilda organ. Utredaren bör vidare överväga fördelningen av nu tillgängliga resurser samt redovisa vilka förstärkningar av de statliga insatserna som bedöms vara angelägna.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt.

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utrikesdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om det svenska kultur- och informationsutbytet med utlandet,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunniga, experter och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta trejde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hemställan.

(Utrikesdepartementet)

2. Sveriges utvecklingssamarbete på industriområdet

Dir 1977:59

Beslut vid regeringssammanträde 1977-05-05

Statsrådet Ullsten anför.

Utvecklingen inom jordbruk och hantverk är av central betydelse för produktionsinriktning, sysselsättning och utrikesbalans i flertalet u-länder.

För de ekonomiska framtidsutsikterna får emellertid expansionen av industrisektorn allt större betydelse. Därför ges hög prioritet åt insatser som är ägnade att bygga ut kapaciteten på detta område. Under senare år har denna inriktning av utvecklingsansträngningarna ytterligare accentuerats. F.n. finns ca 7 % av världens industriella kapacitet i u-länderna. Vid FN:s organisations för industriell utveckling (UNIDO) andra generalkonferens i Lima år 1975 krävde u-länderna att denna andel skulle öka till 25 % år 2000. Även bland de reformer som har sammanfattats i u-ländernas förslag till en ny internationell ekonomisk ordning intar krav på åtgärder inom industriområdet en central plats. I det direkta samarbetet med programländerna har de svenska biståndsmyndigheterna under senare år mött en starkt ökad efterfrågan som inte bara gäller önskemål om ökat industribistånd i allmänhet utan också ställt krav på ett starkare engagemang som leder till behov av nya former för samarbetet.

Förverkligandet av u-ländernas krav i fråga om industrialisering skulle på flera sätt påverka industrin i i-länderna. Det skulle leda till en ökad efterfrågan på konsulttjänster och utrustning från i-länderna. Samtidigt skulle en ökad avsättning av u-landsprodukter på i-landsmarknaderna på sikt ställa krav på en omstrukturering av industrin i i-länderna. Detta visas bl.a. av erfarenheterna från utvecklingen på de områden där u-ländernas industri hittills har visat sig konkurrenskraftig. För att inte industrialiseringsprocessen i u-länderna skall leda till ökad protektionism i i-länderna krävs därför att man på i-landshåll är beredd att acceptera och medverka till en sådan omställning av den egna industrin. På svensk sida har vi, inom de gränser som hänsynen till vår samhällsutveckling och vår försörjningsberedskap uppställer, hittills kunnat lösa dessa strukturproblem. Vi är beredda att även i fortsättningen medverka till en ekonomisk utjämning mellan i- och u-länder.

För relativt rika u-länder kan önskemålen om samarbete med i-länderna ofta mötas genom industriell och teknisk samverkan på kommersiell bas. Därvid kan vårt intresse att främja svensk export och underlätta svenska företags samarbete med utländska parter stämma överens med intresset att främja u-ländernas industriella utveckling. Olika statliga åtgärder som exportkreditgarantier, investeringsgarantier, investeringsskyddsavtal, bilaterala samarbetsavtal samt bidrag till anbuds- och förprojekteringskostnader kan underlätta en sådan verksamhet.

Sedan år 1974 har dessutom vissa insatser inom främst utbildningens område finansierats med bistånd. Från u-landshåll visas ett ökande intresse för sådana insatser geom svenska konsulter, företag och offentliga organ. Detta kommer i framtiden sannolikt att få stor betydelse för de svenska företagens samarbete med u-länderna. Förslag om ett särskilt bolag för export av tjänster till u-länder har framlagts i propositionen 1976/77:83.

De fattigare u-länderna kan endast i begränsad utsträckning utnyttja de rent kommersiella samarbetsformerna. Det var närmast med tanke på dessa u-länder som jag i årets budgetproposition anförde följande:

"Hittills har det svenska industribiståndet huvudsakligen avsett rådgivningsverksamhet samt stöd till småindustri och nationella utvecklingsbanker. Endast ett större projekt – skogsindustriprojektet i Bai Bang i Vietnam – har utvecklats med svenskt stöd. Såväl insatserna för småindustri – bl.a. i Botswana, Kenya, Swaziland och Tanzania – som Bai Bang-projektet innefattar medverkan från det svenska näringslivet. En del av den personal på industriområdet som SIDA har anställt för tjänstgöring inom ministerier och

utvecklingsbanker har rekryterats från det svenska näringslivet.

År 1975 uttalade riksdagen att "industribiståndet kommer alltmer in i bilden som en faktor i förbindelserna mellan Sverige och den tredje världen (UU 1975:4, s. 57). Under de senaste åren har efterfrågan på svenskt industribistånd ökat kraftigt. Den har delvis ändrat karaktär. Intresset för investeringsresurserna och för personal, rådgivare och utredare till utvecklingsbanker, små industriorgan och ministerier kvarstår, men nu krävs i större utsträckning än tidigare även bistånd för att projektera och bygga upp industriföretag samt medverka i driftskedet åtminstone under en inledande period.

De önskemål om ökat industribistånd – och om samarbete även i andra former med svensk industri – som har förts fram är uttryck för betydande förväntningar. Från svensk sida bör man anstränga sig att tillmötesgå önskemålen om utvecklingssamarbete på industriområdet. Särskild uppmärksamhet bör därvid ägnas utvecklingen av småindustri. Kommersiell samverkan kan också i vissa fall underlättas genom att bistånd samtidigt lämnas.

I-ländernas avancerade teknologi och industrikunnande är ingalunda alltid tillämpliga på de berörda u-ländernas industrialiseringsproblem. SIDA tar upp frågan om överföring och anpassning av teknologi i årets anslagsframställning. Verket understryker behovet av förstärkning av SIDA:s kapacitet och sakkunskap på området. I ett yttrande över SIDA:s anslagsframställning föreslår SAREC bl.a. att det bör utredas under vilka förutsättningar svensk industri och forskningsinstitut kan engageras för arbete med u-landsanpassad teknik.".

Det var mot denna bakgrund som jag i budgetpropositionen också framhöll att "en skyndsam utredning bör företas om Sveriges utvecklingssamarbete på industriområdet". När nu den biståndspolitiska utredningen avlämnat sitt huvudbetänkande "Sveriges samarbete med u-länderna" (SOU 1977:13) bör den i budgetpropositionen aviserade utredningen inledas. Jag förordar att en särskild utredare tillkallas för denna uppgift. Utredarens huvuduppgift blir att analysera behov och lämna förslag på åtgärder som på svensk sida inom utvecklingssamarbetets ram kan vidtas för att stödja u-ländernas strävanden att bygga ut sin industrisektor och sin kapacitet att förvärva, utveckla och använda industriell teknologi.

I stor utsträckning behandlades dessa frågor av en tidigare utredning om bilaterala åtgärder ägnade att främja u-ländernas industrialisering (Industriutveckling och utvecklingssamarbete, SOU 1972:90). Det utredningsmaterial som således finns bör naturligtvis användas i det arbete som nu skall inledas. I flera avseenden har emellertid så många faktorer tillkommit under senare år att en ny utredning är nödvändig.

Utredaren bör ha sin utgångspunkt i de riktlinjer för svensk biståndspolitik som under en följd av år har fastställts av riksdagen och som nu senast i allt väsentligt har bekräftats av den biståndspolitiska utredningen. Dessa principer innebär bl.a. att Sveriges insatser i utvecklingssamarbetet skall syfta till att stödja mottagarländernas egna utvecklingsansträngningar och därigenom medverka till såväl ekonomisk tillväxt som social rättvisa. Vidare bygger principer för biståndspolitiken på att en klar åtskillnad görs mellan å ena sidan de insatser som främst motiveras av svenska kommersiella eller andra intressen och å andra sidan de program som huvudsakligen syftar till att tillgodose mottagarländernas önskemål. Endast i det senare fallet kan en finansiering med biståndsmedel motiveras. Denna redovisningsmässiga

gränsdragning behöver dock inte innebära att det föreligger en motsättning mellan de två slagen av samarbete med u-länderna. Det torde många gånger finnas möjligheter till ett samarbete som är av stort intresse för både u-länder och företag i Sverige.

En annan utgångspunkt för utredningen måste naturligen vara u-ländernas önskemål i fråga om industriellt samarbete. Information om dessa finns bl.a. i de omfattande deklarationer u-landsgruppen har utfärdat i anslutning till flera internationella konferenser. Dessa gemensamma u-landsönskemål är emellertid med nödvändighet av ganska allmän karaktär och därför av begränsat värde när det gäller att ta ställning till konkreta förslag. Utredaren bör därför genomföra en kartläggning i direkt samarbete med ett lämpligt antal u-länder. Syftet skulle vara att försöka ange de viktigaste problemen som u-länder möter i sina strävanden att bygga ut industrisektorn och stärka sin kapacitet att utveckla egen eller tillgodogöra sig importerad teknologi. Särskilt angeläget är det att belysa de mindre utvecklade u-ländernas läge i detta avseende.

Ett problem som utredaren särskilt bör uppmärksamma gäller den svenska teknologins tillämplighet i u-länderna. God tillgång på kapital och tekniskt kunnande men knapphet på arbetskraft är faktorer som i hög grad styrt teknikutvecklingen i industriländer som Sverige. I u-länderna råder som regel det motsatta förhållandet. Ett okritiskt tillämpande av svensk teknik i u-länder skapar därför risk för uppkomsten av en smal industrialiserad sektor som är föga anpassad till u-landets situation i övrigt. Följden kan bli allvarliga sociala problem, samtidigt som brister i u-landets infrastruktur och utbildningssituation kan föranleda betydande ekonomiska bakslag. Utredaren bör därför noga studera hur ett framtida industrisamarbete med u-länderna skall kunna utformas så att det leder till överföring och utveckling av en teknik som är väl anpassad till mottagarlandets förutsättningar och behov. Även i övrigt bör utredaren, i enlighet med vad som anges i budgetpropositionen, utarbeta "riktlinjer för ett ökat svenskt engagemang för utveckling av en för u-landsförhållanden anpassad teknologi" (prop. 1976/77:100, bil. 6, s. 56).

Inom ramen för de sålunda angivna förutsättningarna bör utredaren känna stor frihet att pröva olika förslag. Det finns dock anledning att understryka behovet av att ta ställning till vissa frågor som spelat en roll i debatten under senare år.

Det torde vara klart att ett effektivt svenskt stöd till u-ländernas industrialisering förutsätter att man tar till vara de erfarenheter och det kunnande som finns hos det svenska näringslivet, inte minst hos de mindre företagen. Det är därför nödvändigt att belysa svenska företags och organisationers möjlighet och villighet att medverka i olika slag av samarbete med u-länder. Bl.a. kan det visa sig nödvändigt att fördjupa kunskaperna om de resurser som finns att tillgå i Sverige och under vilka betingelser de är tillgängliga. Dessa frågor ägnades betydande uppmärksamhet av industribiståndsutredningen. Det blir utredarens sak att pröva i vad mån det är tillfyllest att uppdatera tillgängligt material eller om nya undersökningar skall företas.

En annan fråga som har uppmärksammats i debatten gäller behovet av eventuella organisatoriska förändringar. I budgetpropositionen betonades att det är särskilt viktigt att "finna lämpliga former för svensk medverkan när det gäller att utveckla och överföra teknologisk kunskap till u-länder." I debatten har under flera år diskuterats möjligheten att skapa ett s.k. utvecklingsbolag för att aktivera Sveriges samarbete med u-länderna i fråga om industri- och

teknologiutveckling. Mot denna bakgrund bör utredaren pröva dels möjligheterna att anpassa och stärka nuvarande biståndsorganisation, dels behovet av eventuella nya organisatoriska former.

U-länderna har ägnat stort intresse åt frågan om formerna för att överföra teknologi. Deras syfte har främst varit att öka valfriheten i detta avseende för de förvärvande länderna och företagen. Idag är vissa typer av teknik tillgängliga endast i samband med direkta investeringar som alltså innebär utländskt ägande och inflytande. I andra sammanhang finns tekniken att köpa endast som en del av ett samlat paket som kanske också inbegriper olika slag av tjänster och utrustning som u-landet i fråga inte anser sig ha behov av. U-länderna har därför ställt krav på att i-länderna i större utsträckning skall göra de olika komponenterna i teknologipaketen tillgängliga var för sig. Det är önskvärt att utredaren ägnar dessa frågor stort intresse. Särskilt angeläget är det att finna former att överföra teknologi till u-länder även när detta inte förknippas med ett dominerande ägarinflytande för det säljande företaget.

Som ett led i förberedelserna för att utreda Sveriges utvecklingssamarbete på industriområdet har två idékonferenser nyligen hållits, nämligen den 14 februari med representanter för myndigheter, näringsliv och forskning samt den 9 mars med företrädare för fackföreningsrörelsen. De synpunkter och förslag som redovisas i rapporter från dessa konferenser bör uppmärksammas i det förestående utredningsarbetet.

Det är naturligt att utredaren i sitt arbete tar del av de betydande erfarenheterna av internationellt samarbete på industriområdet som finns hos olika internationella organisationer. Överväganden om behovet att etablera ett svenskt utvecklingsbolag bör bl.a. bygga på de erfarenheter av liknande bolag man har i Danmark, Nederländerna, Storbritannien och Västtyskland. Kontakter kan även tas i Finland och Norge där denna fråga f.n. är föremål för överväganden.

Utredningen bör bedrivas i nära samarbete med den utredning inom Sveriges Exportråd som bl.a. berör frågan om att upprätta ett bolag för export av tjänster till u-länder (prop. 1976/77:83 s. 44-45). Utredningen bör vidare ta del av erfarenheterna inom utbildningsdepartementets beredning för utbildningssamarbete med vissa u-länder.

Utredningsarbetet bör bedrivas med stor skyndsamhet. Arbetet bör därför inriktas på att ett betänkande skall överlämnas före den 1 november i år. Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag

att regeringen bemyndigar mig att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om Sveriges utvecklingssamarbete på industriområdet,

att besluta om experter, sekreterare och annat arbetsbiträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att utredaren får samråda med myndigheter samt begära uppgifter och yttranden från dem,

att ersättning till utredaren, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394 senast ändrad 1971:529), om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna för utredningen skall betalas från tredje huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan

(Utrikesdepartementet)

3. Tilläggsdirektiv för biståndspolitiska utredningen

Dir 1977:68

Beslut vid regeringssammanträde 1977-05-12

Statsrådet Ullsten anför.

I december 1972 tillkallades sakkunniga för att utreda Sveriges utvecklingssamarbete med u-länderna. De sakkunniga antog namnet biståndspolitiska utredningen.

Den 21 april i år överlämnade utredningen betänkandet (SOU 1977:13) Sveriges samarbete med u-länderna med förslag till riktlinjer för Sveriges framtida utvecklingssamarbete med u-länderna. Utredningen fortsätter nu sitt arbete och tar upp de frågor om u-landsinformationen och de administrativa formerna för biståndsförvaltningens arbete som ingår i uppdraget men som inte behandlades i betänkandet.

På *informationsområdet* har, sedan biståndspolitiska utredningen tillkallades, en flerårig utbyggnadsplan genomförts, och anslagen har ungefär tredubblats. Erfarenheterna bör nu analyseras. Uppdraget att göra den analysen bör lämnas till utredningen. Analysen bör avse såväl SIDA:s verksamhet som den information som bedrivits av folkrörelser och andra frivilliga organisationer med bidrag från SIDA. Särskilt bör uppmärksammas de medel och metoder som prövats i syfte att nå ut med u-landsinformationen till hela vårt folk. Verksamheten inom utbildningsväsendet är här av stort intresse.

Större delen av anslagsmedlen har fördelats till enskilda organisationer för en verksamhet som de själva utformar och ansvarar för. Kriterierna för generella bidrag till organisationer samt för bidrag till särskilda informationsprojekt bör prövas. Utredningen bör utarbeta förslag om vilka organisationer som bör få bidrag av olika slag. Därvid bör statens stöd till bl.a. FN-förbundets u-landsinformation uppmärksammas.

Arbetet med informationsfrågor bör redovisas i ett betänkande före den 1 november 1977.

De administrativa formerna för utvecklingssamarbetet har successivt förändrats. Den s.k. landprogrammeringens inverkan på arbetsformerna bör analyseras och graden av fältorientering i SIDA:s arbete prövas. Även den analysen bör göras av utredningen. Arbetsformerna bör bedömas mot bakgrunden av de riktlinjer för utvecklingssamarbetet som gäller och som utredningen har behandlat i sitt nyligen avgivna betänkande. Möjligheterna till fortsatt rationalisering av arbetet bör uppmärksammas samtidigt som man beaktar riksdagens behov av att följa användningen av de numera betydande anslag till biståndsändamål, som kanaliseras dels genom FN-systemet, dels genom SIDA.

Formerna för stödet till u-landsforskning bör, som 1975 års riksdag framhöll (UU 1975:4 s. 52), ses över. Denna prövning bör ske i ljuset av nu vunna erfarenheter. Även informationsverksamhetens organisatoriska hemvist bör prövas mot erfarenheten.

Hur olika former av industriellt utvecklingssamarbete skall bedrivas prövas i särskild ordning av en nyligen tillkallad utredningsman (1977:02). Arbetsfördelningen mellan regeringens kansli och berörda förvaltningsorgan, i första hand SIDA är föremål för en fortlöpande diskussion och översyn mellan dessa myndigheter, varvid även en fördelning sker av nya arbetsuppgifter som uppkommer inom ramen för vårt lands samarbete med u-länder.

Dessa frågor behöver därför ej upptas av utredningen.

Med den avgränsning av utredningens uppgifter i fråga om de administrativa formerna, som härmed angivits, bör utredningsarbetet i denna del kunna slutföras före den 1 april 1978.

Utredningen, som nu har nio ledamöter, bör kompletteras med ytterligare två ledamöter. Utredningen bör i sitt arbete med förvaltningsfrågorna på lämpligt sätt knyta företrädare för berörda personalorganisationer och annan expertis till sig.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen

utvidgar biståndspolitiska utredningens uppdrag i enlighet med vad jag här har förordat,

föreskriver att det bemyndigande som tidigare har lämnats chefen för utrikesdepartementet att utse ledamöter etc. i stället skall gälla mig,

bemyndigar mig att tillkalla ytterligare två ledamöter att ingå i utredningen.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utrikesdepartementet)

Försvarsdepartementet

1. Tilläggsdirektiv till försvarets fredsorganisationsutredning (Fö 1968:20)

Dir 1977:22

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-03

Departementschefen, statsrådet Krönmark, anför.

År 1967 tillkallades en sakkunnig med uppdrag att utreda frågan om vissa ändringar i försvarsmaktens fredsorganisation. Den sakkunnige arbetade under namnet försvarets fredsorganisationsutredning (FFU). År 1974 tillkallades ytterligare fem sakkunniga att ingå i FFU. Samtidigt meddelades FFU tilläggsdirektiv.

Till det regeringsprotokoll i vilket tilläggsdirektiven anmäldes anförde departementschefen bl.a. följande.

För att försvarets fredsorganisation snabbt skall kunna anpassas till statsmakternas inriktning av försvaret och krigsorganisationens behov är det lämpligt att FFU successivt tar del av försvarsutredningens överväganden så att de fredsorganisatoriska konsekvenserna kan belysas i nära anslutning till nästa större beslut om försvarets inriktning. FFU bör därför inrikta sitt arbete på att i nära anslutning till detta beslut lämna förslag om fredsorganisationens framtida utformning på grundval av bl.a. överbefälhavarens perspektivplanering och den kommande försvarsutredningens förslag.

FFU har lämnat en rad betänkanden med förslag om förändringar av försvarets fredsorganisation. Flertalet av dessa har efter hand föranlett beslut av statsmakterna.

1974 års försvarsutredning (Fö 1974:04) har i sitt andra betänkande (SOU 1977:1) Totalförsvaret 1977-82 strukit under behovet av besparingar inom fredsorganisationen. Utredningen anför bl.a. att det är nödvändigt att så långt det över huvud taget är möjligt reducera kostnader och personalbehov för fredsorganisationen. Utredningen pekar också på nödvändigheten av att skyndsamt inleda åtgärder i detta syfte.

Utredningen uttalar som sin mening att det utöver redan fattade beslut beträffande fredsorganisatoriska förändringar bör genomföras reduceringar motsvarande 3-4 regementsadministrationer samt en reducering av vissa förvaltningsenheter inom armén och marinen. Även inom flygvapnet bör enligt utredningen ytterligare förband avvecklas.

Vid anmälan av prop. 1976/77:74 tidigare denna dag har jag anslutit mig till försvarsutredningens bedömning av behovet av fredsorganisatoriska reduceringar. Jag har vidare understrukit att det är angeläget att riksdagen redan hösten 1977 får ta ställning till frågan. Detta motiveras inte minst av den osäkerhet som sedan länge föreligger för såväl planerande myndigheter som berörd personal. FFU bör med anledning härav före juni månads utgång år 1977 redovisa förslag till i första hand minskningar motsvarande 3-4 regementsadministrationer inom armén och marinen. Om utredningen i sina överväganden finner att ytterligare reduceringar bör genomföras, är utred-

ningen självfallet oförhindrad att föreslå detta. Om möjligt bör utredningen vidare vid samma tillfälle lämna förslag som innebär en minskning av den lokala förvaltningsorganisationen främst inom marinen.

Även beträffande flygvapnet måste ytterligare förbandsreduceringar äga rum. Underlaget för överväganden om dessa ytterligare förbandsindragningar är emellertid f.n. inte fullständigt. Jag bedömer därför att fredsorganisatoriska överväganden i fråga om flygvapnet måste anstå ytterligare någon tid. Förslag om flygvapnets organisation bör därför lämnas av FFU senast under våren 1978.

I direktiven den 3 februari 1967 och den 31 maj 1974 redovisas vilka frågor som bör beaktas under utredningsarbetet. Jag ansluter mig till dessa uttalanden. De riktlinjer som framgår av de nämnda direktiven bör följaktligen gälla även för det fortsatta arbetet. Till ledning för utredningens arbete vill jag emellertid även framhålla följande.

De frågor som utredningen har att beakta i sina överväganden är av många slag och kan i flera fall vara motstridiga varandra. I utredningsarbetet måste göras en samlad bedömning av ett flertal förhållanden som inte enkelt kan sammanföras i en lönsamhetskalkyl. Jag avser då särskilt regionalpolitiska, kommunalekonomiska och personalpolitiska frågor. Jag vill också understryka vikten av att utredningen nogsamt beaktar markfrågorna. Därvid skall utredningen göra långsiktiga bedömningar av förutsättningarna för att, med hänsyn till bl.a. konkurrensen om mark i tätorternas närhet, kunna behålla fredsförband.

Utredningen bör emellertid också redovisa vad förslagen innebär för försvarets ekonomi på längre sikt. I vissa begränsade avseenden kan därvid mera precisa lönsamhetskalkyler utnyttjas i arbetet.

Utredningsarbetet bör bedrivas i nära kontakt med berörda personalorganisationer.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen utvidgar det uppdrag som tidigare har lämnats försvarets fredsorganisationsutredning i enlighet med vad jag här anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Försvarsdepartementet)

2. Tilläggsdirektiv till försvarsmaktens ledningsutredning (Fö 1974:03)

Dir 1977:30

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-10

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Krönmark, anför.

Chefen för försvarsdepartementet tillkallade i september 1974 sakkunniga med uppdrag att se över det militära försvarets centrala och högre regionala ledningsorganisation m.m. De sakkunniga arbetar under namnet Försvarsmaktens ledningsutredning 1974 (Fö 1974:03, FLU 74).

I direktiven för utredningen konstateras bl.a. att det borde ankomma på de sakkunniga att närmare belysa de praktiska förutsättningarna för och konsekvenserna av lekmannainflytande inom det militära försvarets centrala

och regionala ledning.

Utredningen har redovisat sina överväganden om lekmannainflytande på central nivå inom det militära försvaret i betänkandet (SOU 1976:64) Försvarsmaktens centrala ledning. Frågan om lekmannainflytande på regional nivå behandlas f.n. i utredningens etapp två.

Riksdagen har (FöU 1975/76:9, rskr 1975/76:42) uttalat sig för att frågan om lekmannainflytande även på lokal nivå inom det militära försvaret utreds samt att uppdraget kan anförtros FLU 74. Jag delar denna uppfattning. Det bör därför ankomma på de sakkunniga att belysa de praktiska förutsättningarna för och konsekvenserna av lekmannainflytande på den lokala nivån.

Jag har idag tillsatt en kommitté för att utreda formerna för de värnpliktigas medinflytande m.m. Vid prövningen av lekmannainflytande på lokal nivå kan frågor uppkomma som berör de värnpliktigas medinflytande. Därför bör FLU 74 och nämnda kommitté samråda, bl.a. i frågan om de värnpliktiga bör vara representerade i eventuella lekmannaorgan.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen ger försvarsmaktens ledningsutredning i uppdrag att även utreda frågan om lekmannainflytande på den lokala nivån.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Försvarsdepartementet)

3. Utredning om formerna m.m. för de värnpliktigas medinflytande.

Dir 1977:34

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-10

Departementschefen, statsrådet Krönmark, anför.

Regeringen bemyndigade genom beslut den 18 juni 1975 chefen för försvarsdepartementet att tillkalla högst sju sakkunniga med uppdrag att se över frågan om medinflytande inom utbildningen i det militära försvaret. De sakkunniga arbetar under namnet utredningen (Fö 1975:04) om inflytande m.m. inom värnpliktsutbildningen. Utredningen är sammansatt av företrädare för myndigheterna och personalorganisationerna samt de värnpliktiga. Till utredningen har knutits en särskild referensgrupp.

I direktiven för utredningen konstateras bl.a. att utvecklingen i vårt samhälle präglas av att den politiska och sociala utvecklingen i ökad omfattning leds av strävandena att praktiskt förverkliga gemensamma demokratiska ideal. Vidare framhålls att man för att kunna bevara och utveckla försvarets förankring i samhällslivet måste sträva efter att utveckla arbetsformer och tjänstgöringsvillkor inom försvaret i takt med och under påverkan av den allmänna samhällsutvecklingen. I direktiven sägs också att förutsättningarna för att värnpliktsförsvaret skall ge den önskade värnkraften är direkt beroende av i vilken utsträckning den enskilde känner sig engagerad och delaktig i ansvaret för försvaret.

Utredningen skall enligt direktiven följa pågående försöksverksamhet med fördjupad företagsdemokrati för värnpliktiga och föreslå åtgärder med

anledning av denna. Vidare skall utredningen särskilt belysa frågor i anslutning till utbildningens genomförande, innehåll och former.

I tilläggsdirektiv den 25 mars 1976 har utredningen fått i uppdrag att analysera förutsättningarna för och konsekvenserna av lekmannainflytande på lokal nivå inom det militära försvaret. Detta arbete avses ske i kontakt med försvarsmaktens ledningsutredning (Fö 1974:03), FLU -74, som har till uppgift bl.a. att överväga frågan om ett lekmannainflytande på central och högre regional nivå inom det militära försvaret.

Utredningen har i november 1976 lämnat delbetänkandet (Ds Fö 1976:3) Utökat värnpliktsinflytande. De förslag som härvid har lagts fram avser ökat inflytande för värnpliktiga i frågor som ligger vid sidan av den egentliga utbildningsverksamheten och som anknyter till den försöksverksamhet med fördjupad företagsdemokrati för värnpliktiga som bedrivs genom överbefälhavarens försorg. Betänkandet har remitterats.

Jag kan i allt väsentligt ansluta mig till de riktlinjer för utredningens arbete som har angetts i direktiven. Dessa kan alltså enligt min mening i huvudsak ligga till grund för fortsatt arbete. De behöver emellertid i vissa avseenden preciseras och kompletteras. Bl.a. har förutsättningarna för de anställdas medinflytande ökat i betydande grad sedan direktiven meddelades. Jag har också en annan uppfattning än min företrädare om hur utredningsarbetet bör bedrivas.

Utredningen om inflytande m.m. inom värnpliktsutbildningen bör därför ersättas av en kommitté med uppdrag att utreda formerna för och innehållet i de värnpliktigas medinflytande.

Sedan direktiven till utredningen om inflytande m.m. inom värnpliktsutbildningen lämnades har, som jag nyss har antytt, ett viktigt steg tagits mot ökad demokratisering av arbetslivet. Jag syftar härvid på lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (MBL) som trädde i kraft den 1 januari 1977. MBL skall tillämpas också på den offentliga sektorn, dvs. även för de anställda inom försvarsmakten, dock med de undantag och begränsningar som betingas främst av hänsyn till den politiska demokratin. Innebörden härav framgår bl.a. av den nya lagen (1976:600) om offentlig anställning (LOA) och dess förarbeten.

Genom MBL och LOA har förutsättningarna för de anställdas inflytande över bl.a. utbildningsfrågorna inom försvarsmakten utökats i betydande grad i förhållande till det läge som rådde när utredningen om inflytande m.m. inom värnpliktsutbildningen tillkallades. Formerna för de anställdas medbestämmande skall enligt MBL regleras genom förhandlingar och kollektivavtal. Om alltså det fortsatta utredningsarbetet inte kan avse formerna för de anställdas medbestämmande, bör det naturligtvis ändå stå kommittén fritt att söka finna former för hur ett ökat medinflytande från de värnpliktigas sida skall förenas med de anställdas medbestämmande. Jag återkommer till detta.

MBL och LOA reglerar förhållandena mellan arbetsgivare och arbetstagare och har inte tillämpning på de värnpliktiga. En verksamhet, som för de värnpliktigas del styrs genom en i demokratisk ordning antagen pliktlag, kan knappast göras förhandlingsbar. Det är å andra sidan angeläget, som också framhålls i direktiven till utredningen om inflytande m.m. inom värnpliktsutbildningen, att de värnpliktiga ges möjlighet att påverka sin situation på ett sådant sätt att de känner sig engagerade och delaktiga i ansvaret för att värnpliktsutbildningen skall ge avsett resultat. Formerna för och innehållet i de värnpliktigas medinflytande måste därför vidareutvecklas i takt med

motsvarande utveckling inom samhället i övrigt. Härvid måste dock självfallet stor hänsyn tas till de särskilda villkor som ställs upp av värnpliktens karaktär och syftet med värnpliktsutbildningen, nämligen att göra försvaret så berett för kriget att det verkar fredsbevarande, samt till att värnpliktsutbildningen är en tjänstgöring som fullgörs endast en begränsad tid på grundval av en pliktlag.

Det är av naturliga skäl än så länge en delvis öppen fråga hur den praktiska tillämpningen av MBL kommer att te sig när det gäller de anställdas medbestämmande i frågor rörande förhållandena vid de militära förbanden, frågor som också kan beröra de värnpliktiga. Detta kommer att klarläggas genom förhandlingar och avtal samt genom den praxis som kan utbildas. Kommittén bör noga följa denna utveckling och – som jag redan har antytt – överväga hur formerna för och innehållet i de värnpliktigas medinflytande kan anpassas härtill. Exempel på frågor som kan aktualiseras i detta sammanhang rör bl.a. förekomsten av och verksamheten i partssammansatta besluts- och samarbetsorgan vid utbildningsförbanden och de värnpliktigas medverkan i sådana organ.

I direktiven till utredningen om inflytande m.m. inom värnpliktsutbildningen understryks angelägenheten av att det centrala inflytandet på värnpliktsutbildningen minskar till förmån för ett lokalt inflytande och ansvarstagande. Vidare erinras om i direktiven att försvarets planerings- och ekonomisystem syftar till att möjliggöra ett ökat ansvarstagande vid de enskilda förbanden för verksamhetens genomförande. Jag instämmer i dessa uttalanden. Det ter sig då också följdriktigt att de värnpliktigas medinflytande i första hand bör vidgas på lokal nivå. Vissa frågor som rör de värnpliktigas förhållanden måste emellertid handläggas centralt. De värnpliktigas möjligheter till inflytande på dessa frågor bör också säkerställas.

Sedan år 1970 anordnas årligen s.k. värnpliktskonferenser, varvid ombud för de värnpliktiga tar ställning till förslag och motioner från de värnpliktiga samt till ett värnpliktsprogram. Varje värnpliktskonferens väljer vidare en arbetsgrupp om nio personer med uppgift att följa upp de beslut som fattas av konferensen och i övrigt företräda de värnpliktiga i olika sammanhang. Arbetsgruppen har också till uppgift att förbereda det påföljande årets värnpliktskonferens. Arbetsgruppen har två anställda samt kanslilokaler i Stockholm. Staten ger ett direkt bidrag till arbetsgruppen.

Erfarenheterna från värnpliktskonferenserna och arbetsgruppernas arbete är i huvudsak goda. Det kan ändå finnas anledning att nu på ett mer samlat sätt utvärdera erfarenheterna samt överväga ändringar som kan bidra till att ytterligare vidga de värnpliktigas möjligheter att vara företrädda i olika sammanhang. Kommittén bör bl.a. överväga vilka åtgärder som kan vara lämpliga att vidta för att sammansättningen av värnpliktskonferenser och arbetsgrupper skall bli representativ för hela åldersklassen. Utgångspunkten för dessa överväganden bör vara att de värnpliktiga skall företrädas av personer som antingen vid tillfället fullgör sin grundutbildning eller nyligen har gjort det.

En viktig fråga gäller hur den värnpliktiga arbetsgruppen eller motsvarande organ skall kunna hålla en fortlöpande kontakt med de värnpliktiga på förbanden och informera dessa om sin verksamhet. Kommittén bör överväga hur dessa kontakter mellan förband och värnpliktiga arbetsgruppen kan ske och om behov föreligger av ändringar i gällande bestämmelser.

Debatten om de värnpliktigas medinflytande handlar huvudsakligen om förhållandena under grundutbildningen. Det är naturligt eftersom repeti-

tionsutbildningen omfattar endast korta perioder och genomförs i krigsförband under tillämpade och så krigsliknande former som möjligt. Kommitténs överväganden kommer därför att till den övervägande delen behandla förhållandena under grundutbildningen. Kommittén bör även behandla förhållandena under repetitionsutbildning.

Tilläggsuppdraget i mars 1976 till utredningen om inflytande m.m. inom värnpliktsutbildningen att analysera förutsättningarna för och konsekvenserna av lekmannainflytande på lokal nivå inom försvarsmakten kommer att ligga utanför kommitténs egentliga uppgift. Jag vill i det sammanhanget erinra om att riksdagen (FöU 1975/76:9, rskr 1975/76:42) har uttalat sig för att frågan om lekmannainflytande på lokal nivå utreds samt att uppdraget kan anförtros FLU -74.

Jag delar denna uppfattning och föreslår i annat sammanhang denna dag att tilläggsuppdrag meddelas FLU -74. Självfallet bör dock FLU -74 och kommittén samråda i frågan om de värnpliktiga bör vara representerade i eventuella lekmannaorgan på lokal nivå.

Utredningsarbetet bör avse formerna för och innehållet i de värnpliktigas medinflytande i frågor som berör värnpliktstjänstgöringen. Det ingår däremot inte i kommitténs uppdrag att behandla målen för och omfattningen av tjänstgöringen. De fastställs av statsmakterna på grundval av överväganden i annan ordning.

De frågor som kommittén har att behandla är enligt min mening av sådan art att arbetet bör ges en parlamentarisk förankring. Samtidigt måste det bedrivas i nära kontakt med de anställdas fackliga organisationer. Detta bör ske genom att företrädare för dessa knyts till utredningen som sakkunniga. På samma sätt bör företrädare för de värnpliktiga knytas till utredningen.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 november 1974 tillkallade chefen för försvarsdepartementet den 19 december samma år en utredning med uppdrag att se över tjänstereglementet för försvarsmakten. Utredningen, som arbetar under namnet tjänstereglementsutredningen (Fö 1974:05), skall bl.a. överväga möjligheterna att ta in regler för de värnpliktigas medinflytande i tjänstereglementet för försvarsmakten. Gränsdragningen mellan tjänstereglementsutredningen och den nu föreslagna kommittén bör vara att tjänstereglementsutredningen undersöker de tekniska möjligheterna att i tjänstereglementet föra in bestämmelser om formerna för de värnpliktigas medinflytande medan inflytandefrågan som sådan övervägs av kommittén.

En reformverksamhet av detta slag måste givetvis bedrivas fortlöpande. Det är därför inte lämpligt att ange några särskilda tidsramar för kommitténs arbete. Jag räknar i stället med att kommittén efter hand lägger fram förslag i olika delfrågor. Det torde sedan få ankomma på kommittén att själv bedöma när det kan vara lämpligt att den redovisar ett sammanfattande slutbetänkande.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för försvarsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppdrag att utreda formerna m.m. för de värnpliktigas medinflytande,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter och sekreterare samt annat arbetsbiträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i

form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta fjärde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Försvarsdepartementet)

4. Utredning rörande datasystemens sårbarhet

Dir 1977:56

Beslut vid regeringssammanträde 1977-04-28

Departementschefen, statsrådet Krönmark, anför.

Utvecklingen på datateknikens område har varit synnerligen snabb. Nästan varje sektor inom samhället är idag beroende av en fungerande ADB-teknik. Datoriseringen har medfört att informationsbehandling och informationsflöde fått ett omfång som tidigare var otänkbart. Det kan med visst fog hävdas att vi lever i ett samhälle, där information har blivit en förutsättning för en effektiv administration.

Utvecklingen medför emellertid betydande risker. Det har blivit besvärligare att skydda informationen mot tillgrepp eller annat missbruk. Det har dessutom blivit väsentligt svårare att upptäcka att sådana handlingar har utförts. Spionage i olika former har underlättats medan motåtgärderna inte har utvecklats i samma takt. Stora delar av informationen har koncentrerats till ett begränsat antal databanker. Anmärkas kan att denna samlade information ofta kan vara åtråvärd även för andra syften än de för vilka informationen behörigen lagras och bearbetas. I vissa fall kan den lagrade informationen synas ointressant och risken för missbruk kan bedömas som liten. Men mängden lagrade data samt möjligheterna att med dator bearbeta dem för speciella syften skapar också möjligheter till missbruk.

Informationen som har lagrats i databanker kan ibland vara av så känslig natur att obehörig inte under några villkor bör få tillgång till den. Bearbetning av informationen kan leda till avslöjanden om levnadsförhållanden m.m. av så känslig natur att obehörig numera i väsentligt större omfattning än tidigare kan missbruka informationen för sina syften och till men för samhället. De stora befolkningsregistren kan också utnyttjas för politiska syften. Grupper inom och utom landet kan t.ex. förteckna kategorier av människor som har stor betydelse för landets administration eller försvar i syfte att sätta dem ur spel vid kriser eller krig.

Det finns befogad anledning att befara att datorer och datorlagrad information alltmer kan komma att användas för kriminella syften. I utlandet har händelser av sådan art redan inträffat. Så har t.ex. stulna datamedier utnyttjats för utpressning av ägareföretaget under hot om att dessa medier eljest skulle överlämnas till ett konkurrentföretag.

Inom varje samhällssektor ökar datasystemens inbördes beroende och de olika sektorerna blir, vad gäller informationsbehandling alltmer integrerade med varandra. Utredningen om företagens uppgiftsplikt har i sitt slutbetänkande (SOU 1976:12) visat att insamlingen av information till den statliga sektorn i mycket stor omfattning sker inom den privata sektorn. Ofta har

informationsutbytet karaktären av massdataöverföring. Samhällets centrala databanker är idag beroende av att informationsutbytet mellan databehandlingssystemen och terminaltrafiken inte sviktar.

En kritisk faktor som i detta hänseende förtjänar uppmärksamhet är reservdelsförsörjningen i avspärrningslägen eller vid handelsbojkotter.

ADB-tekniken kan inte isoleras från annan teknik. Den kompletterar annan teknik och omvänt. Exempelvis har behovet och därmed beroendet av en fungerande telekommunikationsteknik och satellittrafik ökat. Inom en snar framtid ökar beroendet genom att ett svenskt allmänt datanät tas i drift som skall utgöra en del av ett gemensamt nordiskt nät. Detta kan längre fram väntas bli sammankopplat med andra nationella eller internationella datanät.

Flertalet datacentraler kan redan idag betraktas som utsatta mål såväl vid krig som vid hot och påtryckningar. De torde dessutom vara viktiga mål för grupper inom ett land som önskar störa samhällets funktioner. Inte minst servicebyråerna inom den privata sektorn är härvidlag av betydelse. En enda servicebyrå kan lagra och bearbeta information för 10.000-tals företag, som i sina skilda verksamheter är i hög grad beroende av att driften av deras datorsystem upprätthålls. Till bilden hör också att uppskattningsvis 80 % av all databehandling torde vara koncentrerad till storstadsområdena.

Datainspektionen har visat på det omfattande flödet av persondata över gränserna. Däremot saknas kunskap om hur vi är beroende av datorer i utlandet vad avser annan informationsbehandling. I den mån olika slag av data flödar över gränserna ökar beroendet av politiskt stabila förhållanden både i bearbetningslandet och i de länder genom vilka informationen transporteras.

Även beroendet av internationella databanker på skilda områden är otillfredsställande kartlagt.

Av stort intresse är i vad mån ADB-tekniken kan utnyttjas i krig. Inom försvarsmakten vidtas särskilda åtgärder för att säkerställa dess behov av datorkraft under beredskap och krig. För övriga delar av samhället utgår beredskapsplaneringen från antagandet att databehandlingen i samhället i sådana lägen kommer att bli mycket ringa. I de fall informationsbehandlingen bedöms kunna fortsätta har också kartlagts vilka datorer som överhuvudtaget kan användas på skilda orter. Situationen har emellertid förändrats såtillvida att en fortsatt databehandling på en ort sannolikt redan idag är på ett helt annat sätt än tidigare beroende av andra databehandlingssystem, vilka kan ligga inom ockuperat område. Av betydelse härvidlag är som redan har nämnts att en så stor del av datorkraften är koncentrerad till storstadsområdena. Vidare måste beaktas att möjligheterna att återgå till manuella rutiner fortlöpande minskar. Datoriseringen har medfört att många samhällsaktiviteter är helt beroende av en fungerande ADB-verksamhet. Det finns på flera områden inte möjlighet att utan stora svårigheter och kostnader återgå till manuella system.

Av vad jag nu har sagt har framgått att ADB-teknikens användning i hög grad bidrar till att det moderna högindustrialiserade samhället blivit alltmer sårbart. Det har också framgått att utvecklingen kan få betydande säkerhetspolitiska konsekvenser. Sårbarheten kan vara kritisk inte enbart – eller ens främst – i krigslägen utan även i situationer då hot och påtryckningar riktas mot landet. Till bilden hör också de risker som är förenade med den i världen växande terrorismen. Datorsystemens sårbarhet kan därför utnyttjas mot samhället i alla situationer från djupaste fred till krigslägen av krafter i och

utanför vårt land. Dessa frågor är därför av genomgripande betydelse för samhället och därmed också för totalförsvaret.

Många utredningar och andra aktiviteter har redan beaktat en del av säkerhetsproblemen. Betydelsefulla insatser har således gjorts av överstyrelsen för ekonomiskt försvar, som bl.a. delvis kartlagt datoranvändningen. Statskontoret har under flera år utrett frågor om kapitalskydd, funktionsskydd, dataskydd och kvalitetsskydd. Säkerhetsfrågorna har också behandlats av dataindustriutredningen i betänkandet (SOU 1974:10) Data och näringspolitik 74 och datasamordningskommittén, bl.a. i betänkandet (SOU 1976:58) ADB och samordning. Inom försvarsdepartementet har sekretariatet för säkerhetspolitik och långsiktsplanering inom totalförsvaret kartlagt utvecklingen inom dataområdet och andra områden av betydelse i detta sammanhang.

Även inom näringslivet har frågorna på olika sätt behandlats av bl.a. näringslivets organisationer, banker, försäkringsbolag och datortillverkare.

Det bör i detta sammanhang nämnas att en prövning av datasamordningskommitténs betänkande (SOU 1976:58) ADB och samordning och remissyttrandena över detta nyss påbörjats inom budgetdepartementet. Denna prövning kan leda till nya förslag rörande styrning och samordning på ADB-området.

Trots den uppmärksamhet som hittills har ägnats säkerhetsfrågorna i samband med ADB är våra nuvarande kunskaper om säkerhetsproblemen i vid bemärkelse inte tillfredsställande. En tillräcklig överblick över dem saknas och en bättre samordning av säkerhetsfrågornas behandling måste komma till stånd. Jag finner det därför angeläget att tillsätta en kommitté med mer övergripande utredningsuppdrag. Denna bör allsidigt belysa den nya situation som har uppkommit och hur nödvändiga förbättringar skulle kunna ske. Arbetet skall även vara inriktat på framtiden och bör belysa hur sårbarhetsfrågorna skall beaktas redan vid planeringen av nya datorsystem.

Mot bakgrund av det ökade beroendet mellan samhällets olika sektorer måste arbetet inriktas på både offentlig och privat verksamhet.

Utredningsarbetet bör inledningsvis koncentreras till en kartläggning och utvärdering från säkerhetspolitisk synpunkt i vid bemärkelse. Denna utvärdering bör belysa hur utvecklingen på dataområdet påverkar samhällets känslighet för störningar och samhällets förmåga att motstå våld, skadegörelse och andra påtryckningar. Av särskilt intresse torde vara sådana frågor som rör koncentrationen av datorkraft till storstadsområden, samhällets centrala databehandlingssystem, deras interna beroende av varandra och beroendet till system på den privata sektorn samt det framtida publika datanätet. En utgångspunkt för analysen kan vara den rapport om datorerna och samhällets sårbarhet som lagts fram av försvarsdepartementets sekretariat för säkerhetspolitik och långsiktsplanering inom totalförsvaret.

Vidare bör övervägas behovet av möjlig dokumentation beträffande databehandlingssystemen och i förekommande fall huruvida det är nödvändigt och möjligt att ha tillgång till och vidmakthålla manuella rutiner vid eventuella driftstörningar.

Arbetet bör inte begränsas till persondatafrågor. Det är av vikt att kommittén även kartlägger flödet av andra data. I detta sammanhang bör även uppmärksammas i vad mån beroendeförhållanden av säkerhetspolitisk karaktär kan uppkomma vad gäller internationella databanker.

Av vad jag sagt i det föregående följer att kommitténs uppdrag endast i

mycket begränsad omfattning torde komma att beröra integritetsfrågor som avses i datalagen. I den mån sådana frågor likväl behöver tas upp bör utredningen samråda med datalagstiftningskommittén (Ju 1976:05).

Arbetet skall bedrivas skyndsamt. Om kommittén finner det lämpligt kan utredningsresultaten redovisas etappvis.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för försvarsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst åtta ledamöter för att utreda frågan om datasystemens sårbarhet och föreslå åtgärder i syfte att minska denna,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om experter, sekreterare och annat arbetsbiträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna för utredningen skall belasta fjärde huvudtitelns kommitteanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Försvarsdepartementet)

5. Överföring av civilförsvarets ordnings- och bevakningsuppgifter till andra myndigheter

Dir 1977:61

Beslut vid regeringssammanträde 1977-05-26

Departementschefen, statsrådet Krönmark, anför.

Inom det allmänna civilförsvaret inrättades år 1944 den s.k. ordningstjänsten. Personalen inom denna hade till uppgift att under beredskap upprätthålla ordning i skyddsrum och svara för ordningen i samband med civilförsvarsverksamhet. År 1948 övertog civilförsvaret de bevakningsuppgifter, som tidigare hade legat på den s.k. landstormen. Ordningstjänsten ombildades då till ordnings- och bevakningstjänst, och organiserades i bevakningskåren. Denna utrustades med lätta vapen (kulsprutegevär, handgranater och minor). Personalen fick ställning som krigsmän och kom att tillhöra både civilförsvaret och försvarsmakten. Personalstyrkan i det allmänna civilförsvarets bevakningskår uppgår f.n. till 32.000 man, varav 12.000 i ordningsenheterna och 20.000 i bevakningsenheterna.

Inom större eller annars betydelsefulla företag organiseras inom verkskyddets ram en bevakningstjänst för att skydda företagen mot spionerі och sabotage. Redan för fredsförhållanden ordnar vissa företag bevakning mot inbrott och skadegörelse genom egen personal eller vaktbolag. Denna fredsmässiga organisation ingår under beredskap – där så är möjligt – i verkskyddet eller samordnas med detta. personalstyrkan i företagens bevakningsverkskydd uppgår till ca 5.000 man. Vissa statliga verk organiserar som en del av sitt civilförsvar en bevakningstjänst av samma slag som företagen. Detta har emellertid skett i begränsad omfattning. Personalstyrkan uppgår

sålunda i dag till ett 30-tal man.

Civilförsvarsstyrelsen (Cfs) hemställde redan år 1951 att bevakningskårens uppgifter skulle överföras till polisväsendet. Statsmakterna har därefter vid skilda tillfällen uttalat sig i princip för att civilförsvaret ine längre skall svara för sådana uppgifter (prop. 1959:114, SU 1959:85, rskr1959:233 och prop. 1962:148, SU 1962:183, rskr 1962:387). Förslag av den innebörden har även förts fram av olika utredningar, senast av 1974 års försvarsutredning (Fö 1974:04) i betänkande (SOU 1976:5) Säkerhetspolitik och totalförsvar.

Cfs och rikspolisstyrelsen (RPS) har i en gemensam skrivelse år 1966 föreslagit att ordnings- och bevakningsuppgifterna – med undantag för vissa interna ordningshållningsuppgifter – förs över till polisväsendet. RPS har i december 1972 kompletterat förslaget på Kungl. Maj:ts uppdrag.

Det råder allmän enighet om att civilförsvaret inte bör svara för sådana ordnings- och bevakningsuppgifter som kräver beväpnad personal. Civilförsvarets nuvarande ordnings- och bevakningsuppgifter kan uppdelas i tre grupper som är ganska artskilda. I den första ingår ordningshållning i skyddsrum och andra anläggningar, hänvisningar och upplysningar om vägar, rastplatser m.m. till utrymmande samt transportledning i samband med skadeavhjälpande verksamhet. Uppgifterna kräver inte beväpning. En andra grupp avser upprättandet av avspärrningar och ordningshållning vid skadeplatser, ordningshållning och transportledning vid utrymningsoperationer och ingripanden mot störningar i samband med pågående civilförsvarsverksamhet. Dessa uppgifter innefattar sådan verksamhet som normalt fullgörs av polisen. En tredje grupp gäller bevakning av ytor och anläggningar där det förekommer inslag av stridande verksamhet.

Den omständigheten att bevakningskårens uppgifter på dett sätt låter sig uppdelas bör enligt min mening avspegla sig i huvudmannaansvar och organisationsform. En uppdelning av uppgifterna bör därför ske på civilförsvaret, polisväsendet och försvarsmakten. Hur denna uppdelning i detalj skall göras, kräver ytterligare överväganden. För det ändamålet bör en särskild utredare tillkallas. Vissa av de frågor som aktualiseras i detta sammanhang har grundligt prövats av Cfs och RPS. Vid övervägandet av de kvarstående frågorna bör utredaren särskilt beakta följande.

Gränsdragningen mellan huvudmännen blir aktuell främst i fråga om de s.k. ordningsuppgifterna. Härvid bör utredaren utgå från att civilförsvaret inte skall fullgöra uppgifter som kräver beväpning. Civilförsvaret bör inte heller utföra sådan verksamhet som är att hänföra till upprätthållande av allmän ordning eller till allmän trafikreglering. Dessa uppgifter skall i princip åligga polisen. Polisen bör dock inte belastas med civilförsvarets egen verksamhet, som ordningshållning i skyddsrum och anläggningar eller sådan trafikreglering som avser den egna organisationens verksamhet.

Bevakningsuppgifterna torde i sin helhet kunna överföras till försvarsmakten. Om de skall tas om hand av en befintlig enhet inom försvarsmakten, eller om en särskild enhet skall inrättas, måste närmare prövas. Några särlösningar torde inte behövas för företagen. Även deras bevakningsorganisationer bör ingå i försvarsmakten. Här bör uppmärksammas de organisatoriska möjligheterna att överföra bevakningsverkskydd till verkshemvärnet.

De uppgifter som blir kvar hos civilförsvaret är relativt enkla. Vid den skadeavhjälpande verksamheten gäller det huvudsakligen att anvisa anländande fordon uppställningsplats. För detta ändamål avses f.n. ca 1.600 man. Det synes tveksamt om hela denna styrka behövs med hänsyn till de

uppgifter som skall fullgöras. Det bör undersökas i vilken omfattning befintlig personal i andra kårer inom civilförsvaret kan medverka. Även i fråga om den interna ordningshållningen i skyddsrum och anläggningar torde personal ur andra kårer och de skyddsökande själva kunna medverka. Behov av personal ur ordningsenheterna bör inte föreligga.

Formerna för nyrekrytering av personal till polisväsendet och försvarsmakten för att lösa överförda uppgifter kräver särskilda överväganden.

För polisväsendets del skall – om de nuvarande ordningsenheternas storlek blir normgivande – den behövliga personalen uppgå till ca 12.000 personer. Härav utgörs ca 2.500 man av ordinarie polismän. Rekryteringsbehovet blir alltså ca 9.500 man. Detta är från rekryteringssynpunkt en relativt liten styrka. Det bör undersökas om rekrytering kan ske på samma sätt som för den ordinarie polisverksamheten, dvs. på frivillighetens väg med vanligt anställningsförfarande. Utgångspunkten bör vara att personalen inte får tjänstgöra under fred utom för egen utbildning. Ett sådant rekryteringssätt skulle möjliggöra i stort sett enhetliga tjänstgöringsvillkor för all personal.

En utgångspunkt för utredarens arbete bör vara att rekrytering och utbildning för de uppgifter som överförs till polisväsendet så långt som det är praktiskt möjligt läggs på de lokala och regionala planet. För en sådan lösning talar bl.a. att här berörd personal skall fungera lokal och regionalt.

Utredaren bör också överväga om de allmänna delarna av utbildningen kan ske inom ramen för civilförsvarsutbildningen eller på annat sätt samordnas med denna.

För försvarsmaktens del bör rekryteringen ske på pliktmässig grund. Härvid bör undersökas om den fortsatta rekryteringen – sedan överföring har skett av nuvarande bevakningspersonal i värnpliktig ålder – kan i sin helhet ske bland värnpliktiga eller om viss rekrytering av män över värnpliktsåldern även i fortsättningen bör ske.

Den särskilda utredaren bör lägga fram de författningsförslag som hans överväganden föranleder.

Frågan om polisens ställning under krig är en av de frågor som prövas av 1975 års polisutredning (Ju 1975:08). Samråd bör därför ske med denna utredning.

De ekonomiska konsekvenserna av en delning av bevakningskårens uppgifter på huvudmännen bör anges närmare. Riktpunkten bör vara att en uppdelning inte får föranleda högre totala kostnader än de nuvarande. För civilförsvarets del kan behovet av resurser för att fullgöra kvarvarande uppgifter förutses bli små. Besparingar bör kunna göras inom civilförsvarets administration.

De arbetsuppgifter som överförs till polisväsendet och försvarsmakten kan väntas kräva i stort sett samma resurser som hittills i fråga om rekrytering, utbildning, övning samt anskaffning och lagerhållning av material. Ett rationellt utnyttjande av de resurser som de båda huvudmännen redan har för liknande ändamål bör dock kunna ge vissa vinster. För administrationen uppkommer ett merarbete. Även här bör uppmärksammas att huvudmännen har administration för liknande arbetsuppgifter och att merarbetet på envar av dem blir relativt litet i förhållande till de arbetsuppgifter som redan finns av samma slag. De ekonomiska konsekvenserna skall beräknas och redovisas för sig för varje huvudmän.

Utredaren bör bedriva sitt arbete så att hans överväganden och förslag föreligger senast under år 1978.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen

bemyndigar chefen för försvarsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om överföring av vissa av civilförsvarets ordnings- och bevakningsuppgifter till andra myndigheter,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att utredaren får samråda med myndigheter samt begära uppgifter och yttranden från dem,

att ersättning till utredaren, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta fjärde huvudtitelns kommitteanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Försvarsdepartementet)

6. Utredning om formerna för tandvård för värnpliktiga m.fl.

Dir 1977:66

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-02

Departementschefen, statsrådet Krönmark, anför.

Försvarets fredstandvård, som administreras av försvarets sjukvårdsstyrelse, svarar inom ramen för tillgängliga resurser för fri undersökning och vård av värnpliktiga, för akutvård av anställd personal samt för undersökning av dykande och flygande personal. Behandlingen sker i regel vid mottagningar av varierande standard i anslutning till fredsförbandens sjukvårdsavdelningar. För dessa uppgifter finns 39 tjänster för försvarstandläkare och en tjänst för flygspecialtandläkare, samtliga avsedda för civilmilitär personal med en veckoarbetstid av 21 timmar. Därutöver finns ca 20 arvodesanställda extra tandläkare med 30 dagars årlig tjänstgöringsskyldighet, ett 30-tal s.k. remisstandläkare, som enligt särskilt kontrakt med vederbörande förband anlitas för högst 12-15 timmar per vecka mot prestationsersättning. Vidare finns ett 80-tal tjänster för tandsköterskor samt deltidsanställda extra tandsköterskor. I viss utsträckning tas även värnpliktiga tandläkare i anspråk för fredstandvården.

Genom beslut av 1973 års riksdag har en allmän tandvårdsförsäkring införts från den 1 januari 1974 (prop. 1973:45, SfU 1973:20, rskr 1973:212). Tandvårdsförsäkringen ingår i den allmänna sjukförsäkringen och omfattar alla försäkrade fr.o.m. 20 års ålder. Övergångsvis skall försäkringens ersättningsbestämmelser avse även åldersgruppen 17-19 år.

1973 års riksdag beslöt dessutom att folktandvården, som drivs av landstingskommunerna och de landstingsfria kommunerna, skall byggas ut i sådan omfattning att den kan erbjuda en avgiftsfri, organiserad tandvård till samtliga barn och ungdomar i åldrarna t.o.m. 19 år. Enligt nu gällande planläggning avses 19-åringarna kunna erbjudas organiserad tandvård från den 1 juli 1980.

I proposition 1976/77:100 bilaga 7, sid. 79 har regeringen bl.a. berett

riksdagen tillfälle att yttra sig över vissa överväganden beträffande försvarets fredstandvård. I propositionen anslöt jag mig i huvudsak till ett av överbefälhavaren framlagt förslag om formerna för tandvård inom försvarsmakten vid ett överförande av vårdansvaret till folktandvården. Jag angav vidare att jag avsåg att låta kartlägga hur denna tandvård lämpligen borde organiseras på olika orter för att få underlag för ett slutligt ställningstagande i frågan. Denna kartläggning bör nu komma till stånd. Jag föreslår därför att en särskild utredare tillkallas för uppgiften. Vid arbetet bör utredaren beakta vad som har anförts i prop. 1976/77:100 bilaga 7 och riksdagens beslut med anledning härav (FöU 1976/77:9, rskr 1976/77:154). Utredaren bör även undersöka försvarets möjligheter att inom nu gällande organisation för fredstandvården köpa tandläkartjänster från den civila tandvården istället för att utnyttja värnpliktiga tandläkare.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag

att regeringen bemyndigar chefen för försvarsdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att kartlägga formerna för tandvård åt värnpliktiga m.fl. vid överförande av den militära fredstandvården till folktandvården m.m.

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat arbetsbiträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om ej annat föreskrivs samt

att kostnaderna skall belasta fjärde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Försvarsdepartementet)

Socialdepartementet

1. Utredning om prostitutionen m.m.

Dir 1977:11

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-03

Departementschefen, statsrådet Gustavsson, anför.

Vi har i Sverige ingen lag som förbjuder prostitution. Samhällets syn på prostitutionen bygger emellertid på uppfattningen att den som prostituerar sig löper stor risk att själv komma till skada, fysiskt och psykiskt. Vissa former av prostitution hör också erfarenhetsmässigt nära samman med organiserad brottslighet. Det finns därför en rad bestämmelser som ger möjlighet att ingripa mot de prostituerade själva eller mot deras kunder eller mot dem som organiserar eller främjar prostitution.

Till skydd för de unga föreskrivs sålunda i barnavårdslagen (1960:97) att barnavårdsnämnd skall vidta åtgärder bl.a. när någon som inte har fyllt 20 år på grund av brottslig gärning, sedeslöst levnadssätt, underlåtenhet att efter förmåga ärligen försörja sig, missbruk av rusdrycker eller narkotiska medel eller av annan jämförlig anledning är i behov av särskilda tillrättaförande åtgärder. Om förebyggande åtgärder bedöms vara gagnlösa eller har vidtagits utan att medföra rättelse, skall den unge omhändertagas för samhällsvård.

Enligt lagen (1964:450) om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet får den som har fyllt 20 år intagas i arbetsanstalt, om han underlåter att efter förmåga försörja sig hederligt och för ett sådant asocialt liv att uppenbar fara föreligger för allmän ordning eller säkerhet.

Lagen (1973:558) om tillfälligt omhändertagande föreskriver bl.a. att om någon som kan antagas vara under 15 år anträffas under förhållanden som uppenbarligen innebär överhängande och allvarlig risk för hans hälsa eller utveckling, får han tas om hand av polisman för att genom dennes försorg skyndsamt överlämnas till föräldrar, annan vårdnadshavare eller barnavårdsnämnden.

Socialutredningen (S 1969:29) väntas inom kort avlämna sitt slutbetänkande med förslag till ny socialtagstiftning. Utmärkande för socialvården i framtiden kommer i enlighet med de principer som socialutredningen har förordat i ett tidigare principbetänkande att vara en konsekvent tillämpad helhetssyn. Varje enskilt ärende skall behandlas i alla sina aspekter och med insats av alla de resurser som socialvården förfogar över. En ökad uppmärksamhet kommer att fästas på de miljöfaktorer som spelar med i de sociala svårigheter som drabbar individen. Till dessa miljöfaktorer kan enligt socialutredningen höra såväl drag i samhällssituationen och den allmänna samhällsstrukturen som företeelser i individens närmiljö, dvs. arbets-, utbildnings-, boende- och fritidsmiljö.

Även brottsbalken innehåller bestämmelser som skall hindra att framför allt unga människor dras in i prostitution. Bestämmelserna riktar sig främst mot kopplare och andra som gör sig ekonomisk vinning på prostitution (6 kap. 7 §). Också kunderna kan emellertid straffas, när de prostituerade är under 18

eller, i fråga om homosexuell prostitution, 20 år (6 kap. 8 §).

De s.k. sexklubbarna har i den allmänna debatten förknippats med organiserad prostitution. Enligt allmänna ordningsstadgan (1956:617) är det förbjudet att utan tillstånd av polismyndighet anordna pornografisk tillställning. Barn under 18 år får inte medverka vid offentlig pornografisk föreställning. Vid sådan föreställning får inte förekomma förråande sexuella och sadistiska beteenden.

I sammanhanget kan nämnas att tidigare straffbestämmelser i brottsbalken om sårande av tukt och sedlighet upphävdes år 1971 och ersattes med en bestämmelse om otillåtet förfarande med pornografisk bild.

Prostitutionen är ett allvarligt samhällsproblem. Vi har på senare tid fått en rad alarmerande uppgifter om gatuprostitutionens utbredning och den prostitution som har utvecklats i samband med porrklubbsverksamhet. Inte minst uppgifterna om prostitution bland barn och ungdom är oroande.

Prostitutionen har behandlats av riksdagen under 1976/77 års riksmöte. I sitt av riksdagen godkända betänkande (SOU 1976/77:7) över motioner om prostitutionen anför socialutskottet bl.a. följande.

Åtskilliga omständigheter talar för att prostitutionen under senare år ånyo ändrat karaktär. Det har från polishåll i olika sammanhang framhållits att prostitutionen i allt större omfattning är organiserad och numera i stor utsträckning ingår som en del av annan kommersiell verksamhet, ofta med kriminella inslag. Den internationella organiserade brottsligheten har fått allt starkare intressen i den organiserade bordellverksamheten. Sambandet mellan prostitution och narkotika har också blivit alltmer påtagligt. Unga flickor börjar missbruka narkotika och måste sedan prostituera sig för att kunna betala för sina inköp av narkotika. Många prostituerade missbrukar också narkotika för att orka med sin verksamhet. Gränsen mellan yrkesprostitution och angränsande verksamhet, t.ex. posering och framträdande på sexklubbar, har blivit mer flytande än tidigare. Detta förhållande innebär att unga flickor som kommer i kontakt med sexbranschen lättare dras in i organiserad bordellverksamhet. Rekryteringen av flickor sker också i allt yngre åldrar.

Utskottet anser att det är oundgängligen nödvändigt att en grundläggande kartläggning av problemen kring prostitutionen nu kommer till stånd för att samhället skall kunna ingripa med erforderliga åtgärder. En sådan utredning bör enligt utskottets mening omfatta såväl utbredningen av prostitutionen som de bakomliggande orsakerna till denna.

Brottsbalkens bestämmelser om sedlighetsbrott har nyligen setts över av sexualbrottsutredningen i betänkandet (SOU 1976:9) Sexuella övergrepp. Utredningens förslag till ändringar i 6 kap. brottsbalken har emellertid i flera väsentliga delar fått ett kritiskt mottagande, bl.a. i de delar som rör koppleri. Som motiv för kritiken i dessa delar anförs främst att en kartläggning av prostitutionens orsaker, omfattning och karaktär måste företas innan – som utredningen hade föreslagit – begränsningar av det straffbara området och en sänkning av strafflatituden kan övervägas. Mot bakgrund härav och med anledning av den remisskritik och andra opinionsyttringar som även i övrigt har framförts mot utredningens förslag har chefen för justitiedepartementet tidigare i dag begärt bemyndigande att få tillkalla en parlamentarisk kommitté för att på nytt se över brottsbalkens bestämmelser om sedlighetsbrott.

Mot den angivna bakgrunden förordar jag att en särskild utredare tillkallas för att göra en kartläggning av problemen kring prostitutionen. Särskilt angeläget är att få barn- och ungdomsprostitutionens omfattning och

karaktär kartlagda. En fråga som därvid bör belysas är i vad mån antalet prostituerade i de lägsta åldrarna under senare år har tenderat att öka. Förhållandet mellan prostituerad och kopplare och kopplerіets karaktär bör vidare klarläggas.

En komplicerad fråga som måste tas upp i detta sammanhang är prostitutionens orsaker. Otvivelaktigt kan prostitutionen inte betraktas som en isolerad företeelse vid sidan av andra sociala problem. Den måste bedömas i samband med samhällsstrukturen och samhällsutvecklingen i stort. I likhet med t.ex. olika missbruksproblem kan prostitutionen ofta betraktas som symptom på andra sociala svårigheter.

När det gäller prostitutionens orsaker bör belysas inte bara de prostituerades problem utan förhållanden som rör deras kunder.

Med prostitutionen hör ganska ofta samman missbruk av sprit eller narkotika. Det finns skäl att tro att bakom prostitution inte sällan ligger behovet att skaffa pengar till narkotika. Det är därför angeläget att få sambandet mellan narkotikamissbruk och prostitution utrett. Inom den närmaste framtiden ämnar jag begära bemyndigande att få tillsätta en utredning med uppgift att kartlägga narkotikamissbrukets omfattning. Kontakt bör under utredningsarbetet hållas med denna utredning.

Utredaren bör belysa de risker som de prostituerade löper för en framtida social missanpassning och vilka åtgärder som kan sättas in för att minska en sådan utveckling. Åtgärder till hjälp och stöd i enskilda fall torde få sökas inom ramen för sedvanligt socialt behandlingsarbete. Ett effektivare fältarbete av den kommunala socialvården kan vara en av möjligheterna att hjälpa så tidigt som möjligt. På längre sikt torde prostitutionen främst kunna motverkas med sociala insatser av mera allmänt förebyggande natur.

Utredaren bör vara oförhindrad att föreslå de åtgärder som kartläggningen av prostitutionen ger anledning till.

Eventuella förslag bör utformas med beaktande av socialutredningens förslag till ny sociallagstiftning.

Frågan om nuvarande bestämmelser om koppleri och förförelse av ungdom har en ändamålsenlig utformning kommer att prövas av den kommitté som avses bli tillkallad av justitieministern för att se över brottsbalkens bestämmelser om sedlighetsbrott. Det är givetvis nödvändigt att den särskilde utredaren håller en nära kontakt med den kommitté som tillkallas av justitieministern och för denna redovisar de erfarenheter som kartläggningen av prostitutionen ger.

De bestämmelser i allmänna ordningsstadgan om pornografisk föreställning som jag nämnde inledningsvis kom till år 1973 efter förslag av brottskommissionen i betänkandet (Ds Ju 1973:5) Åtgärder för att bekämpa brottsligheten och förbättra den allmänna ordningen. Kommissionen hade bl.a. till uppgift att bedöma den verksamhet som bedrivs i och i anslutning till sexklubbar och poseringsateljéer.

Justitieutskottet har i betänkandet (JuU 1976/77:5) uttalat sig med anledning av motioner om ändring i allmänna ordningsstadgans bestämmelser om pornografiska föreställningar. Önskemålen gick ut på att införa förbud mot förevisning av samlag vid sådana föreställningar. I betänkandet, som godkändes av riksdagen, anför utskottet bl.a. följande.

Av bl.a. sexualbrottsutredningens betänkande (SOU 1976:9) Sexuella övergrepp framgår att verksamheten vid sexklubbarna i många fall utvecklats till ren bordellverksamhet eller kommit att inrymma eller tjäna som täckmantel för en omfattande kriminalitet. Det står också klart att verksam-

heten kan dra in ungdomar och även andra i ett asocialt levnadssätt och att den ofta tar sig uttryck som är i hög grad förnedrande för kvinnorna. Delvis kan utvecklingen ha samband med bristande resurser hos polis, barnavård och socialvård. Klart synes emellertid vara att 1973 års lagstiftning inte har givit tillräckliga möjligheter att ingripa.

Mot denna bakgrund delar utskottet motionärernas uppfattning att åtgärder erfordras för att komma till rätta med avarterna av sexklubbsverksamheten. Utskottet finner det emellertid tveksamt om en utsträckning av förbudet mot förråande sexuella eller sadistiska beteenden till att avse även offentliga samlag ensamt kan tjäna ett sådant syfte. Ett sådant förbud bör dock enligt utskottets mening kunna verka i viss mån dämpande på verksamheten och det finns därför anledning att överväga frågan härom. Ställningstagandet bör dock föregås av en systematisk utvärdering av 1973 års lagstiftning och en kartläggning av verksamheten vid sexklubbarna. Arbetet härmed – som bör syfta till skärpt lagstiftning – bör enligt utskottets mening snarast komma till stånd genom regeringens försorg.

Med anledning av riksdagens uttalande föreslår jag att utredaren vid sidan av en allmän kartläggning av prostitutionen, främst gatuprostitutionen, även får i uppdrag att göra en systematisk utvärdering av 1973 års lagstiftning rörande formerna för offentlig pornografisk föreställning och en kartläggning av verksamheten vid sexklubbarna. I samband härmed bör frågan om behovet av ändrad lagstiftning övervägas. Samråd bör därvid ske med den utredare som chefen för kommundepartementet har fått bemyndigande att tillkalla för att göra en översyn av allmänna ordningsstadgan.

Utredaren bör under sitt arbete göra jämförelser med de erfarenheter som finns i de övriga nordiska länderna på motsvarande områden. Även den lagstiftning som finns i dessa länder bör beaktas.

Jag vill slutligen framhålla att uppdraget inte bör ses som ett ifrågasättande av den öppnare och mera positiva syn på sexualiteten som på senare år har utvecklats. Denna måste i stället ses som en förutsättning för utredningsarbetet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för socialdepartementet

att tillkalla en särskild utredare för att göra en kartläggning av prostitutionen m.m.,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

2. Sjukvårdens inre organisation

Dir 1977:32

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-17

Statsrådet Troedsson anför.

Hälso- och sjukvården byggs f.n. ut kraftigt. Utbyggnaden inriktas främst mot öppna vårdformer, resurser för långtidssjukvård samt förebyggande åtgärder. Den del av hälso- och sjukvården som inte sker på sjukhusen får därmed allt större betydelse.

I socialstyrelsens principprogram för sjukvårdens fortsatta utbyggnad (Hälso- och sjukvård inför 80-talet, SoS anser 1976:1) förordas en decentralisering av vårdresurserna så att patienterna så långt möjligt skall kunna få den vård som behövs i närmiljön. Det innebär en fortsättning på den inriktning av sjukvårdens utbyggnad som sedan länge kännetecknat huvudmännens insatser.

Den snabba medicinska och medicinskt tekniska utvecklingen har tillfört sjukvården nya möjligheter för diagnostik och behandling, som i sin tur har påverkat vårdarbetets innehåll och uppläggning. Vården har blivit alltmer specialiserad. Detta är ett resultat av en strävan att genom kvalificerad specialistvård och bästa möjliga tekniska utrustning förbättra den medicinska vården. Inom den slutna akutsjukvården har vårdtiderna blivit allt kortare. Patienternas kontakter med sjukvården har blivit mer splittrade, samtidigt som anspråken på omvårdnad blivit allt större.

Långtidssjukvården har speciella problem. Inom denna del av sjukvården måste man särskilt beakta patienternas behov av omvårdnad. Eftersom vårdtiderna är långa är det dessutom väsentligt med personalkontinuitet och mer personlig kontakt med patienterna, vilket ställer särskilda krav på bl.a. vårdens organisation.

Vårdpersonalens insatser är avgörande för kvaliteten på vården. Detta gäller såväl medicinska och medicinskt tekniska insatser som omvårdnaden av patienterna. Utbildningen av sjukvårdspersonalen är därvid viktig. Kravet att snabbt bygga ut hälso- och sjukvården har bl.a. lett till att utbildningar har tillkommit i bristsituationer för att lösa trängande behov av personal. Ett samlat grepp på utbildningsfrågorna erfordras.

En utredning inom utbildningsdepartementet (Vård 76) har nyligen avslutat sitt arbete med att se över och samordna de vårdutbildningar som skall tillhöra den nya högskolan fr.o.m. nästa budgetår. Arbetet har visat, att det finns en rad angelägna frågor att behandla också i ett längre perspektiv. Hit hör en samlad översyn av studieorganisation för att anpassa berörda utbildningar till framtida krav på hälso- och sjukvården. En ny utredning kommer att tillkallas av regeringen för att behandla dessa frågor.

I framtiden kommer det att finnas tillgång till fler läkare och sjuksköterskor. Dessutom kommer den pågående utbyggnaden av den gymnasiala skolan att positivt påverka personaltillgången. Det tillkommer också personal med annan bakgrund och utbildning (t.ex. beteendevetare och tekniker) som direkt eller efter kompletterande utbildning kan vara lämpad för arbetsuppgifter inom vårdområdet. Den ökade tillgången på utbildad personal ger förutsättningar för en ändring av personalsammansättningen inom vårdområdet. De traditionella yrkesrollerna kan förväntas bli ändrade.

Det ökande intresset för arbetsmiljön kommer liksom anspråken på goda

arbetsförhållanden i övrigt också att påverka vårdarbetets miljö.

Utredningen (C 1970:29) om den kommunala demokratin behandlar frågor som berör de anställdas inflytande i kommuner och landsting. Den nya lagstiftningen om medbestämmande ger de anställda – med de begränsningar som följer av sjukvårdslagen och andra författningar – rätt till ökat medinflytande, vilket måste byggas in i arbetsorganisationen.

Frågor om sjukvårdens arbetsorganisation och personalstruktur som jag nu berört har under senare år debatterats livligt. Socialstyrelsen har uppmärksammat frågeställningarna i principprogrammet för hälso- och sjukvård inför 80-talet. Landstingsförbundet har tagit fram ett omfattande material och ägnade en stor del av 1976 års kongress åt dessa frågor. Försöksverksamhet pågår inom flera landsting med olika former av ändrad arbetsorganisation som t.ex. gruppvård.

Svenska kommunalarbetareförbundet har i skrivelse den 13 maj 1976 hemställt att en särskild utredning tillsätts med uppgift att se över sjukvårdens inre organisation och därvid beakta formerna för arbetsorganisation, personalstruktur, utbildningsvägar och utbildningsinnehåll. Skrivelsen har remissbehandlats. Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget om utredning.

Svensk sjuksköterskeförening har tillsammans med Sveriges sjuksköterskeelevers förbund i skrivelse den 19 oktober 1976 framfört synpunkter på bl.a. frågor som rör vårdens inre organisation.

Frågan har också tagits upp i riksdagen bl.a. i en motion vid förra riksmötet. Där framhölls bl.a. att vården blir bättre och mänskligare om de som arbetar på vårdenheterna och patienterna får mer att säga till om. Motionärerna hemställde att hälso- och sjukvårdsutredningen (S 1975:04) skulle få i uppdrag att lägga fram förslag till ökad arbetsdemokrati genom att kliniker och avdelningar vid sjukhusen gavs ökat självstyre. Socialutskottet utgick från att utredningen skulle komma att överväga hur strävandena inom sjukvården mot ökat inflytande för de anställda och för patienterna skulle tillgodoses i den nya lagstiftningen för hälso- och sjukvården. Utskottet hemställde därför att riksdagen skulle avslå yrkandet. Riksdagen följde utskottet (Mot. 1975/76:269, SoU 1976/77:16).

Enligt min mening bör nu redovisade frågor utredas av en särskild kommitté för översyn av sjukvårdens inre organisation. Samråd bör ske med hälso- och sjukvårdsutredningen, som har att föra en övergripande målsättningsdiskussion om hälso- och sjukvården i sin helhet och lägga fram förslag till ny lagstiftning.

Kommittén bör i första hand utgå från patienternas behov av vård och behandling i vidsträckt bemärkelse. Patienternas möjligheter till eget engagemang i vården bör också belysas liksom frågan om hur största möjliga personliga omvårdnad och personalkontinuitet skall kunna erhållas. Kommittén bör lägga fram förslag om på vilket sätt detta skall kunna genomföras.

Vidare bör kommittén överväga sjukvårdens framtida personalstruktur inom såväl öppen som sluten vård med utgångspunkt från en samlad bedömning av kvantitativa och kvalitativa krav på vårdorganisationen och fördelningen av arbetsuppgifter mellan olika personalkategorier. Därvid bör prövas möjligheterna att använda färre personalkategorier med bredare kunskaper. Kommittén bör uppmärksamma frågor som aktualiseras vid den praktiska tillämpningen av de nya lagarna på arbetslivets område och undersöka om särskilda åtgärder krävs för att tillämpa dem inom sjukvården.

Frågan om hur gruppvård eller lagarbete kan bedrivas bör beaktas liksom hur olika sjukvårdsenheter själva skall kunna utforma sin verksamhet inom vissa angivna riktlinjer. Det pågående forskningsarbetet angående sjukvårdspersonalens psyko-sociala arbetsmiljö bör också uppmärksammas.

Handikapputredningen (S 1966:38) har i betänkandet (SOU 1976:20) Kultur åt alla diskuterat vissa problem i kulturellt och socialt hänseende som uppkommer särskilt för de patienter som under lång tid vårdas på institution. Utredningen betonar att de vägledande grundsatserna på handikappområdet om integration och normalisering så långt det är möjligt måste gälla även dem som vistas på institutioner. Den framhåller vidare att den socioterapeutiska verksamheten inom somatisk och psykiatrisk långtidsvård är betydelsefull för att motverka den isolering som institutionerna skapat. Utredningen föreslår att socioterapiens ställning inom sjukvårdsorganisationen närmare klarläggs. Förslaget tillstyrks av remissinstanserna. Hithörande frågor bör övervägas av kommittén.

Behoven inom sjukvården är stora. Samtidigt har kostnadsutvecklingen varit mycket snabb, vilket medfört en betydande höjning av den landstingskommunala utdebiteringen. Som redovisades i direktiven till utredningen om kommunernas ekonomi (1976-11-18) kommer de automatiska efterfrågeförändringarna under perioden 1974-1985 att särskilt beröra landstingen. Mot denna bakgrund bör utredningen noggrant redovisa de ekonomiska konsekvenserna av framlagda förslag och i första hand överväga möjligheterna att tillgodose behoven inom sjukvårdsområdet genom omprioriteringar och omdispositioner av befintlig verksamhet.

Konsekvenserna för sjukvårdens inre organisation av vad jag här har anfört skall belysas, varvid formerna för organisationen och fördelningen av arbetet samt behovet av utbildningsinsatser skall beaktas. I detta sammanhang kan författningsmässiga frågor behöva aktualiseras. Det är viktigt att detta sker i samråd med andra berörda utredningar.

Kommittén bör hålla fortlöpande kontakt med hälso- och sjukvårdsutredningen (S 1975:04) och i övrigt samråda med bl.a. medicinalansvarskommittén (S 1974:02), utredningen (U 1976:10) om den gymnasiala utbildningen, Vård 76 samt utredningen (C 1970:29) om den kommunala demokratin.

Kommittén bör arbeta snabbt och successivt avge delbetänkanden avseende begränsade frågor. Arbetet bör vara slutfört under år 1978.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag efter samråd med chefen för utbildningsdepartementet att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att utreda vissa frågor om sjukvårdens inre organisation,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1964:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna för utredningen skall betalas från femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Socialdepartementet)

3. Tobakskommitté

Dir 1977:37

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-10

Statsrådet Troedsson anför.

Frågan om tobakens skadeverkningar har under senare år diskuterats livligt både här och utomlands. I Sverige och ytterligare ett antal länder har insikten om att tobaksrökning utgör ett viktigt folkhälsoproblem lett till konkreta åtgärder för att förhindra eller i möjligaste mån minska riskerna för skador till följd av tobaksbruk. Den vetenskapliga dokumentationen om tobakens skadeverkningar är sedan ett par decennier så övertygande att de viktigaste skadeverkningarna kan anses fastslagna. I vårt land beräknas ca 1.500 personer varje år avlida av lungcancer orsakad av rökning. Detta motsvarar 80-90 % av det totala antalet lungcancerdödsfall. Andelen för tidiga dödsfall i hjärt-kärlsjukdomar, orsakade av rökning uppskattas till minst 3.000 årligen och antalet fall av kronisk invaliditet, såsom nedsatt lungfunktion genom kronisk luftrörskatarr och lungemfysem m.m., på grund av rökning är mycket stort och förefaller att öka. Även icke-rökarna utsätts genom s.k. passiv rökning ofrivilligt för ökade sjukdomsrisker.

Världshälsovårdsorganisationen (WHO) har under senare år vid flera tillfällen tagit upp tobaksfrågan till behandling och bl.a. under åren 1970 och 1971 antagit rekommendationer i vilka medlemsländerna har uppmanats ta initiativ i syfte att bekämpa tobaksrökningen. Dessa rekommendationer har vidareutvecklats och konkretiserats i en av WHO år 1975 publicerad expertrapport Smoking and its Effects on Health. WHO har fastslagit att ingen annan förebyggande åtgärd kan bidra mera till ökad hälsa i i-länderna än förhindrande av tobaksrökning.

Nordiska rådet antog vid sin 20:e session år 1972 i Helsingfors en rekommendation till regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att införa förbud mot tobaksreklam och att starta en effektiv information om tobaksrökningens skadliga verkningar bl.a. genom bestämmelser om uttömmande varudeklaration på tobaksförpackningar. Med anledning av rekommendationen tillsattes därefter en särskild arbetsgrupp med uppgift att bl.a. undersöka i vilka former ett nordiskt samarbete beträffande upplysningsverksamhet om tobakens skadeverkningar, speciellt med avseende på barn och ungdom, kunde förverkligas. Arbetsgruppen avlämnade år 1975 ett betänkande i ämnet (Nordisk utredningsserie 1975:24). I betänkandet föreslås att ett nordiskt samarbete i tobaksupplysningsfrågan byggs upp successivt inom områdena dokumentation, informationsplanering, materielproduktion och koordineringsverksamhet. Under hösten 1976 har ett medlemsförslag om nordisk insats för att minska tobaksrökningen väckts inom Nordiska rådet, vari bl.a. har hemställts att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att bygga upp ett nordiskt samarbete i fråga om tobaksupplysning i enlighet med arbetsgruppens betänkande. Nordiska rådets social- och miljöutskott kommer att behandla förslaget under våren 1977.

Med anledning av de rapporter som låg till grund för WHO:s rekommendationer åren 1970 och 1971 uppdrog Kungl. Maj:t den 12 mars 1971 åt socialstyrelsen att dels redovisa en allsidig medicinsk undersökning om tobakskonsumtionen och med anledning härav vidtagna åtgärder, dels framlägga förslag till de ytterligare åtgärder inom socialstyrelsens verksam-

hetsområde som styrelsen fann nödvändiga. Socialstyrelsen redovisade sitt uppdrag den 9 april 1974, då styrelsen med eget yttrande överlämnade en av en särskild arbetsgrupp (socialstyrelsens tobaksutredning) gjord utredning om tobaksrökning samt inhämtade yttranden över utredningens förslag. Förslaget innebar ett brett upplagt program för att radikalt minska tobakskonsumtionen. Bl.a. föreslogs åtgärder mot reklam och annan marknadsföring av tobaksvaror samt en omfattande informationsverksamhet om tobakens skadeverkningar. Socialstyrelsen ställde sig i princip bakom tobaksutredningens förslag utan att ta ställning till varje enskild detalj i åtgärdsprogrammet.

Den 10 januari 1975 tillkallades en särskild utredning Tobaksreklamutredningen (H 1974:06), för att skyndsamt utreda frågan om lämpliga former för införande av förbud mot tobaksreklam samt om skyldighet för tillverkare och importörer att förse förpackning till tobaksvaror med varningstext. Utredningen lade fram ett delbetänkande med förslag till lag om varningstext och innehållsdeklaration på tobaksvaror. På grundval av betänkandet lade regeringen fram ett förslag till lag i ämnet som riksdagen därefter biträdde (prop. 1975/76:49, SoU 1975/76:22, rskr 1975/76:83). Lagen trädde i kraft den 1 januari 1977. Tobaksreklamutredningen, som efter att ha fått utvidgade direktiv även har behandlat frågan om alkoholreklam och därför ändrat sin benämning till Tobaks- och alkoholreklamutredningen, har nyligen framlagt betänkandet (SOU 1976:63) Reklamen för alkohol och tobak. Ärendet bereds f.n. inom handelsdepartementet.

För budgetåret 1976/77 har anvisats 2 milj. kr. för upplysning om tobak (prop. 1975/76:142, SoU 1975/76:39, rskr 1975/76:299). I propositionen framhölls vikten av att bereda folkrörelserna möjlighet att medverka i tobaksupplysningen.

Riksdagen, som har välkomnat de av regeringen vidtagna åtgärderna såsom viktiga moment i ett åtgärdsprogram mot tobaksbruket, har vid ett flertal tillfällen framhållit att det är angeläget att riksdagen snarast får ta ställning till ett mera fullständigt program på området.

Enligt min mening bör en särskild kommitté tillsättas för att bereda frågorna om och avge förslag till ett fortsatt samlat åtgärdsprogram med syfte att minska tobakskonsumtionen och motverka dess skadeverkningar. Den övergripande målsättningen bör vara att bekämpa tobaksrökningen samtidigt som man också tar rimlig hänsyn till dem som har svårt att sluta röka.

Kommittén bör särskilt pröva hur man kan få fram flera rökfria miljöer. Förbud mot rökning i allmänna transportmedel och i offentliga lokaler i kombination med inrättande av speciella rökavdelningar resp. rökrum bör övervägas. Särskild uppmärksamhet bör härvid ägnas sjukhus, vårdcentraler m.m., vilka i framtiden torde få ett ökat ansvar även för den förebyggande vården. Rökfria arbetsmiljöer bör diskuteras. Kommittén bör också beakta den ökade skaderisk som föreligger för rökare som arbetar i lokaler eller miljöer där andra typer av luftföroreningar finns.

Som jag tidigare har anfört har medel anvisats för upplysning om tobak under innevarande budgetår. Medel för fortsatt tobaksinformation under budgetåret 1977/78 har beräknats under femte huvudtitelns reservationsanslag F 4 Hälsovårdsupplysning (prop. 1976/77:100, bil. 8, s. 109-111). Kommittén bör överväga hur anvisade medel skall användas för att bästa möjliga effekt skall uppnås. Lämpliga kanaler för att föra ut information kan bl.a. vara mödra- och barnavårdscentraler, skolor, militärförband, central och regional hälsoupplysning samt vissa organisationer inom tobaksupplys-

ningens område.

Förutsättningarna för en vidgad verksamhet med rökavvänjning bör behandlas.

Kommittén bör lägga fram förslag dels om åtgärder som omedelbart bör vidtas för att minska tobakskonsumtionen och förebygga tobakens skadeverkningar, dels om åtgärder på längre sikt. Därvid bör kommittén beakta bl.a. de synpunkter som förts fram i socialstyrelsens utredning.

Kommittén bör under arbetets gång fortlöpande samråda med berörda myndigheter och organisationer.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter för att utarbeta ett program för arbetet med att nedbringa tobakskonsumtionen och motverka dess skadeverkningar,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Socialdepartementet)

4. Kartläggning av narkotikamissbrukets omfattning

Dir 1977:39

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-17

Departementschefen, statsrådet Gustavsson, anför.

Under senare delen av 1960-talet blev narkotikamissbruket ett allt allvarligare problem i Sverige. Narkomanvårdskommittén gav i betänkandet (SOU 1969:52) Narkotikaproblemet bl.a. en lägesbeskrivning för åren 1966-1968. Lägesbeskrivningen, som grundades på flera olika undersökningar, visade att en markant ökning hade skett av narkotikamissbruket. Ökningen kunde främst tillskrivas en stegrad spridning av cannabis. I kriminella och andra socialt belastade grupper utgjorde missbruk av centralstimulantia och andra tyngre preparat ett allt större problem. Kommittén bedömde att antalet s.k. tunga narkotikamissbrukare – främst personer som injicerade narkotika – var omkring 10.000. Man underströk att siffran var osäker men att den gav en uppfattning om den ungefärliga storleken.

Sedan narkomanvårdskommittén lade fram sitt slutbetänkande har utvecklingen på narkotikaområdet följts bl.a. genom olika undersökningar som har företagits av berörda myndigheter. Skolöverstyrelsen har alltsedan år 1971 följt utvecklingen bland elever i grundskolan och gymnasieskolan. Militärpsykologiska institutet genomförde under åren 1967-1974 undersökningar på 18-åriga inskrivningsskyldiga pojkar. Dessa undersökningar

genomförs numera av försvarets forskningsanstalt. Liknande s.k. frekvensstudier och andra undersökningar har under årens lopp genomförts av kriminalvårdsstyrelsen, nuvarande universitet- och högskoleämbetet och socialstyrelsen. Samtliga dessa undersökningar samt viss övrig statistik på narkotikaområdet har nyligen sammanställts i socialstyrelsens regi och presenteras i rapporten Svenska myndigheters narkotikaundersökningar, socialstyrelsen, februari 1977.

Sammanfattande bedömningar av läget görs numera kontinuerligt bl.a. i brottsförebyggande rådets arbetsgrupp beträffande narkotika. Bedömningarna bygger på de ansvariga myndigheternas rapporter om läget samt på de frekvensundersökningar som genomförs regelbundet. Cannabis är fortfarande det mest förekommande preparatet. Frekvensundersökningarna tyder dock på att bruket av cannabis har minskat i ungdomsgrupperna under de senaste åren. Det tyngre missbruket, främst injektionsmissbruket, domineras fortfarande av centralstimulerande medel. Till bilden av det tyngre missbruket har under 1970-talet kommit ett alltmer utbrett missbruk av opiater. Under det senaste året har ett konstant heroinmissbruk etablerats främst i Stockholms- och Malmö/Lundområdena.

Frågan om narkotikamissbrukets omfattning har behandlats av riksdagen under 1976/77 års riksmöte. I sitt av riksdagen godkända betänkande (SoU 1976/77:11, rskr 1976/77:33) över motioner om vissa alkohol- och narkotikafrågor m.m. påpekar socialutskottet att någon mer omfattande utredning som belyser omfattningen av narkotikamissbruket i landet inte har gjorts sedan narkomanvårdskommittén lade fram sitt slutbetänkande år 1969. Utskottet nämner vidare att undersökningar företas av flera myndigheter för att kartlägga omfattningen av missbruket samt att socialstyrelsen under våren 1977 ämnar göra en s.k. casefinding survey beträffande narkomaner. Undersökningen skall omfatta hela landet, och syftet med den är att få en uppfattning om utbredningen av det tunga missbruket. I samband härmed anför utskottet bl.a. följande.

Av den lämnade redovisningen framgår att det pågår och planeras olika undersökningar angående omfattningen av narkotikamissbruket. Man torde dock inte med ledning av dessa undersökningar kunna få en rättvisande uppfattning om utbredningen av missbruket i dess helhet, eftersom undersökningarna lagts upp på olika sätt då det gäller urval, tid och vissa andra faktorer. För att man skall få en bild av den totala missbrukssituationen krävs därför enligt utskottets mening att det ånyo görs en övergripande kartläggning av missbrukets utbredning. Utskottet anser att en sådan kartläggning är angelägen, eftersom den bör kunna bli av väsentlig betydelse för planeringen av de insatser som fortlöpande görs för att bekämpa narkotikamissbruket.

Något exakt mått på narkotikamissbrukets omfattning torde vara svårt att nå fram till. Som socialutskottet anför har emellertid inte någon mer ingående beskrivning av det totala missbruksläget presenterats under senare år. Ett första försök till en sådan beskrivning utgör socialstyrelsens sammanställning. Men de senaste årens undersökningar ger inte besked om det tunga missbrukets omfattning i hela landet och inte heller en fullständig bild av missbruket av narkotika bland ungdomar. Ofta har meningarna varit delade om omfattningen och intensiteten av narkotikamissbruket. Det är dock en allmän uppfattning att förekomsten av heroin på den svenska narkotikamarknaden har ökat kraftigt under den senaste tiden och att risken för en ökad spridning är betydande. Att denna utveckling är utomordentligt

oroande är uppenbart. Den har också gett regeringen anledning att se allvarligt på det nuvarande läget.

Mot den nu angivna bakgrunden förordar jag att en särskild utredare tillkallas för att göra en övergripande kartläggning av narkotikamissbrukets omfattning. Kartläggningsarbetet bör i första hand syfta till att ge en ingående beskrivning av det tunga missbrukets omfattning i syfte att skapa underlag för beslut om bl.a. de olika vård- och behandlingsinsatser som krävs för mer etablerade missbrukare. Beskrivningen bör så långt det är möjligt ge en allsidig belysning dels av missbrukets omfattning i olika delar av landet, dels av missbrukets fördelning på de olika narkotiska preparat som förekommer. Arbetet bör också omfatta olika studier som vid sidan av de redan pågående frekvensundersökningarna ger en allmän bild av narkotikamissbruket främst i ungdomsgrupperna. Syftet med denna bredare kartläggning är att skapa ett förbättrat underlag för bedömningar av vilka insatser av förebyggande slag som kan behöva göras i ungdomsgrupperna. Jag vill emellertid understryka att kartläggningen självfallet inte avses få leda till dröjsmål med åtgärder på detta område som redan före kartläggningsarbetets slutförande framstår som påkallade.

Med hänsyn till utredningsuppdragets omfattning förutser jag att utredaren kan behöva anlita särskild sakkunskap. Ett område som därvid kan bli aktuellt gäller den s.k. missbrukarkarriären. Sådana undersökningar kan bl.a. ge ökade kunskaper om de bakomliggande orsakerna till narkotikamissbruk. Rapporter om genomförda undersökningar bör fortlöpande kunna ges ut. Samtliga undersökningar bör sammanställas i en slutrapport som mer övergripande beskriver läget. I samband härmed bör utredaren om möjligt lägga fram förslag om på vilka sätt narkotikamissbrukets utveckling kontinuerligt kan följas även i fortsättningen.

Inledningsvis bör olika definitionsfrågor liksom en närmare avgränsning av kartläggningsarbetet tas upp. Arbetet bör i första hand begränsas till narkotika. Eftersom s.k. blandmissbruk är en tämligen vanlig företeelse bör dock läkemedel, alkohol och olika lösningsmedel beröras i de fall samtidigt missbruk förekommer av narkotika och dessa medel. För diskussion av såväl definitions- och avgränsningsfrågor som undersökningsmetoder m.m. bör olika referensgrupper knytas till utredningen.

Under kartläggningsarbetets gång bör utredaren ha ingående kontakter med berörda myndigheter och institutioner. Vissa erfarenheter torde också kunna tas tillvara från det nordiska samarbetsorganet för drogforskning liksom från övriga nordiska och andra internationella organ inom narkotikaområdet samt andra närliggande ämnesområden. En internationell utblick beträffande olika undersökningar av kartläggningskaraktär bör också kunna ge vissa erfarenheter inför utredningsarbetet.

I direktiven till den särskilda utredare jag nyligen har tillkallat för att göra en kartläggning av prostitutionen m.m. (S 1977:11) framhöll jag bl.a. att det är angeläget att få sambandet mellan narkotikamissbruk och prostitution utrett. Kontakter bör hållas mellan de båda utredarna i frågor som är gemensamma för deras arbete. Kontakter bör vidare hållas med andra utredningar som har anknytning till narkotikaområdet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för socialdepartementet

att tillkalla en särskild utredare för att göra en kartläggning av narkotikamissbrukets omfattning,

att besluta om sakkunniga, experter, referensgrupper, sekreterare och

annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert, person ingående i referensgrupp och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

5. Ledningsgrupp för narkotikafrågor

Dir 1977:41

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-24

Departementschefen, statsrådet Gustavsson, anför.

Narkotikasituationen har under senare tid allvarligt förvärrats. Missbruk av heroin har snabbt vunnit insteg och risken för ytterligare spridning av detta missbruk är betydande. Missbruket av centralstimulerande medel är fortfarande omfattande. Haschmissbruk förekommer i hela landet, trots en viss nedgång av tillfällighetsmissbruket.

En kommitté har i dagarna tillkallats för att närmare kartlägga missbrukets omfattning.

Så gott som all narkotika som missbrukas i vårt land smugglas in. I syfte att begränsa smugglingen byggs olika former av samarbete fortlöpande ut mellan berörda länder både på det diplomatiska planet och mellan skilda myndigheter i länderna. Överläggningar har vidare nyligen ägt rum mellan representanter för regeringen och FN:s fond för kontroll av beroendeframkallande medel för att undersöka vilka möjligheter det finns att inom ramen för svenska biståndspolitiska principer använda biståndsmedel för insatser mot produktion och missbruk av narkotika i vissa länder i Asien där opium odlas.

Rikspolisstyrelsen har med verkan från den 1 februari i år inrättat centrala narkotikaenheter i de flesta län för att samordna kampen mot narkotikahandeln och avsevärt ökat antalet polismän med huvudsaklig uppgift att arbeta med narkotikaärenden.

Tullkontrollen vid våra gränser har under 1970-talet effektiviserats genom olika organisatoriska åtgärder, utbildnings- och materielinsatser samt ökat samarbete med polis och internationella organ.

Rikspolisstyrelsen och generaltullstyrelsen har den 2 mars i år till regeringen överlämnat förslag till åtgärder för att hejda eller begränsa narkotikamissbruket.

I prop. 1976/77:108 om alkoholpolitiken föreslås socialpolitiska insatser av skilda slag i syfte att undanröja orsakerna till missbruk även av narkotika. I prop. föreslås ökade resurser till förebyggande åtgärder och upplysningsverksamhet på narkotikaområdet.

Socialstyrelsen har efter samråd med myndigheter och organisationer utarbetat en ny faktaskrift om narkotika och narkotikamissbruk. Skriften, som ges ut i stor upplaga, skall utgöra underlag för en ny bred upplysnings-

och informationskampanj där ungdoms- och folkrörelsearbetet utgör grunden.

Jag överlade i december förra året med representanter för kommuner och landstingskommuner i de tre storstadsregionerna om vårdproblemen. Under våren hålls vissa regionala överläggningar med huvudmän för att mer konkret söka lösningar på vårdfrågorna.

Flera initiativ har sålunda redan tagits för att hejda och begränsa missbruket av narkotika. Med hänsyn till lägets allvar bör emellertid för en mer begränsad tidsrymd tillsättas en särskild ledningsgrupp med uppgift att föreslå och initiera ytterligare insatser mot narkotikamissbruket och verka för samordning av insatserna på detta område. I gruppen bör ingå statssekreterarna i social- och justitiedepartementen, riksåklagaren, cheferna för rikspolisstyrelsen, kriminalvårdsstyrelsen, socialstyrelsen, skolöverstyrelsen, generaltullstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen samt förbundsdirektörerna i de båda kommunförbunden. Ordförande i gruppen bör vara statssekreteraren i socialdepartementet. Brottsförebyggande rådets narkotikagrupp bör kunna bereda ärenden för ledningsgruppen.

Ledningsgruppen bör arbeta under år 1977 och löpande ta de initiativ som behövs. Gruppen bör under arbetet hålla kontakt med berörda myndigheter och organisationer.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för socialdepartementet

att tillkalla en ledningsgrupp med högst elva ledamöter med uppdrag att föreslå och initiera insatser mot narkotikamissbruket och verka för samordning av insatserna på detta område,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga och experter, sekreterare och annat biträde åt ledningsgruppen.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om inte annat föreskrives,

att kostnaderna för ledningsgruppen skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

6. Utredning om barnolycksfall

Dir. 1977:42

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-24

Departementschefen, statsrådet Gustavsson, anför.

Årligen inträffar flera hundratusen barnolycksfall i Sverige. Ett stort antal av dessa torde ge ringa och förhållandevis kortvariga skador. Beräkningar visar emellertid att 150.000-200.000 av barnolycksfallen ger upphov till skador som fordrar läkartillsyn. Av dessa behöver ca 6 % vård – oftast kortvarig – på sjukhus. Hur många av olycksfallen som leder till bestående

skador eller invaliditet är inte känt.

Antalet barnolycksfall med dödlig utgång uppskattas till ca 250 om året. Medan den totala barnadödligheten i Sverige under 1900-talet kraftigt minskat, har dödligheten bland barn på grund av olycksfall varit nära nog oförändrad. Detta innebär att dödligheten på grund av olycksfall kommit att omfatta en allt större del av den totala dödligheten bland barn. Den beräknas nu utgöra ca 40 % av all dödlighet i åldersgruppen 1-14 år.

Av undersökningar om barnolycksfall framgår att vissa typer av skador dominerar vid de svåra barnolycksfallen. Dit hör fallskador, skador orsakade av trafikolyckor, brännskador och förgiftningar. Av barnolycksfallen med dödlig utgång torde något mer än en tredjedel vara trafikolycksfall och en knapp tredjedel utgöras av drunkningsolyckor. Resterande del består framför allt av olika slags olyckor i hemmen. Här dominerar kvävning och brännskador.

Åtskilliga åtgärder har vidtagits för att motverka barnolycksfallen. Ett flertal myndigheter har att inom sitt ansvarsområde bevaka barnens säkerhet. Det centrala ansvaret för åtgärder rörande barnens vård och skydd åvilar socialstyrelsen. Till styrelsen är knutet det år 1971 inrättade lekmiljörådet, som har till uppgift att bl.a. verka för att skydds- och säkerhetsaspekterna vid barns lek tillgodoses. Andra myndigheter som statens trafiksäkerhetsverk, byggnadsstyrelsen, skolöverstyrelsen, konsumentverket, arbetarskyddsstyrelsen, bostadsstyrelsen och planverket har viktiga uppgifter i det förebyggande arbetet beträffande barnolycksfall.

På det lokala planet är det kommunernas barnavårdsnämnder/sociala centralnämnder som skall främja en gynnsam utveckling av de unga och goda uppväxtförhållanden i övrigt för dem. Bestämmelser härom finns i barnavårdslagen (1960:97).

Barnolycksfallen har granskats av olika statliga utredningar t.ex. familjeberedningen i betänkandet (SOU 1967:8) Barnstugor, barnavårdsmannaskap, barnolycksfall samt barnmiljöutredningen bl.a. i betänkandet (SOU 1975:32) Barns hälsa. En särskild samarbetskommitté mot barnolycksfall med representanter för bl.a. statliga myndigheter och olika organisationer har funnits sedan år 1954.

Av vad jag anfört framgår att antalet barnolycksfall är förhållandevis stort och svarar för inemot hälften av den totala barnadödligheten i Sverige samt att samhällets ansvar när det gäller att förebygga barnolycksfallen är splittrat på flera myndigheter och organ.

Riksdagen har – i samband med behandlingen av motioner rörande barnolycksfall (SoU 1975:5 och 1975/76:30) – pekat på osäkerheten om vilket organ, såväl på riksplanet som lokalt, som har huvudansvaret för barnsäkerhetsfrågorna. Riksdagen har också pekat på behovet av att registrera barnolycksfall. Riksdagen har därvid förutsatt att dessa frågor beaktas i ett fortsatt arbete med barnsäkerheten.

Mot den angivna bakgrunden anser jag att frågan om hur barnolycksfall på bästa sätt skall kunna förebyggas bör utredas. Jag föreslår att en särskild utredare tillkallas för att undersöka omfattningen av barnolycksfallen och deras orsaker. Utredaren bör lägga fram förslag till övergripande åtgärder som kan förebygga olycksfall bland barn. I samband därmed bör utredaren överväga frågan om registrering av barnolycksfallen. Vidare bör utredaren kartlägga de problem i övrigt som riksdagen har pekat på i nämnda utskottsbetänkanden.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen

bemyndigar chefen för socialdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om barnolycksfallen,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat arbetsbiträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna för utredningen skall betalas från femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

7. Utredning om ADB inom den allmänna försäkringen m.m.

Dir 1977:52

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-30

Departementschefen, statsrådet Gustavsson, anför.

Den allmänna försäkringen innefattar hela befolkningen och utgör ett omfattande regelsystem för ekonomisk ersättning i olika situationer och skeden av livet. Huvudgrenarna inom den allmänna försäkringen är sjukförsäkring, folkpensionering och allmän tilläggspension (ATP). I sjukförsäkringen ingår bl.a. föräldraförsäkring och tandvårdsförsäkring. Till folkpensionsförmånerna är anknutna inkomstprövade förmåner, bl.a. kommunala bostadstillägg. Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna svarar för den allmänna försäkringens administration liksom även för administrationen av yrkesskadeförsäkring (fr.o.m. den 1 juli 1977 arbetsskadeförsäkring), delpensionsförsäkring och allmänna barnbidrag samt utbetalning av studiestöd vid vuxenutbildning, utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning och dagpenning till värnpliktiga vid repetitionsutbildning. Fr.o.m. oktober 1977 överförs även administrationen av bidragsförskott till riksförsäkringsverket och försäkringskassorna. Avsikten är att riksförsäkringsverket och försäkringskassorna fr.o.m. år 1978 också skall svara för administrationen av statskommunala bostadsbidrag till folkpensionärer utan barn (prop. 1976/77:100 bil. 16).

Administrationen av detta mycket omfattande ekonomiska trygghetssystem sker numera i stor utsträckning med hjälp av automatisk databehandling (ADB). De ADB-system och den organisation av datordriften som nu finns inom socialförsäkringsområdet är i huvudsak resultat av ett utvecklingsarbete som har pågått sedan år 1967. Syftet med detta arbete har varit att undersöka möjligheterna att med hjälp av ADB och annan teknik rationalisera den allmänna försäkringens administration. Utvecklingsarbetet har bedrivits i samarbete mellan riksförsäkringsverket och statskontoret och i samråd med de allmänna försäkringskassorna (RAFA-utredningen).

Arbetet var till en början inriktat på utveckling och försöksverksamhet avseende ADB-system för sjukförsäkring och pensioner. Senare har ytterli-

gare ADB-system tillkommit, bl.a. som en följd av att nya arbetsuppgifter successivt har förts över till riksförsäkringsverket och försäkringskassorna. Datordriften sköts av riksförsäkringsverkets tekniska byrå, som efter beslut vid 1971 års riksdag har omlokaliserats till Sundsvall. Även datordriften för ADB-systemen vid statens personalpensionsverk sköts numera av riksförsäkringsverkets tekniska byrå.

Utöver datoranläggningen i Sundsvall används i verksamheten i viss omfattning även en datoranläggning vid Stockholms läns allmänna försäkringskassa.

Datoranläggningen i Sundsvall består f.n. av tre sammankopplade processorer med centralminne, en singelprocessor samt en stor kringutrustning (skivminnen, magnetbandsstationer, hålkortsläsare, skrivutrustning, stansar m.m.). För att ge försäkringskassorna tillgång till registrerade data och för registrering av nya data har två åtskilda datanät, de s.k. lokalkontors- och centralkontorsnäten, byggts upp för datakommunikation. I dessa nät ingår f.n. sammanlagt ca 960 terminaler.

Inom olika kommittéer och myndigheter pågår utredningsarbete som kan komma att leda till förslag om nya arbetsuppgifter för riksförsäkringsverket och försäkringskassorna med åtföljande behov av nya ADB-system.

Det fortgående reformarbetet avseende det sociala trygghetssystemet och överflyttningen av allt fler uppgifter på riksförsäkringsverket och försäkringskassorna ställer ökade krav på den tekniska och organisatoriska kapaciteten. Mot denna bakgrund har statskontoret gjort en utredning om riksförsäkringsverkets datorbehov på längre sikt. Resultatet av utredningen redovisades i en skrivelse till regeringen den 2 juni 1976, som utarbetats efter samråd med riksförsäkringsverket. Till skrivelsen var bilagd en rapport om ADB-system inom allmän försäkring m.m. 1976-80 och därefter. Där konstateras bl.a. att redan genomförandet av beslutade ADB-system kommer att kräva en kraftig utbyggnad av datorkapaciteten i Sundsvall. Om därtill läggs alla eller en stor del av de ADB-system som övervägs eller kan komma i fråga inom här berörda områden under den närmaste femårsperioden finns enligt rapporten en risk för att man omkring år 1980 når ett praktiskt kapacitetstak för nuvarande datordriftorganisation. Statskontoret föreslår därför bl.a. att åtgärder vidtas för att begränsa belastningen på datordriftorganisationen samt att en utredning tillsätts för att behandla frågan om hur datordriften bör organiseras på lång sikt.

Statskontorets rapport visar att de förutsättningar som låg till grund för valet av datordriftorganisation inom den allmänna försäkringen har ändrats på flera punkter. Volymen på databehandlingen inom den allmänna försäkringen och närbesläktade områden har vuxit kraftigt sedan organisationen byggdes upp. Denna tillväxt väntas fortsätta. Nya ADB-system har tillkommit efter hand, bl.a. som en följd av att nya uppgifter har lagts över på försäkringskassorna. Vidare har omfattningen av databehandlingen ökat på grund av beslut om förändringar i de verksamheter som betjänas, t.ex. övergång till beskattad sjukpenning. Med de växande databehandlingsvolymerna har också följt ett kraftigt ökat behov av terminaltrafik mellan försäkringskassornas central- och lokalkontor samt datoranläggningen i Sundsvall.

Förutsättningarna har också ändrats i fråga om tillgången på ADB-teknik och utrustning av olika slag. För flera typer av utrustningar har priserna sjunkit kraftigt i förhållande till deras kapacitet och användningsmöjligheter. Utvecklingen på smådator- och terminalområdet medför bl.a. att förutsätt-

ningar finns att organisera databearbetningen på annat sätt än tidigare.

Mot denna bakgrund föreslår jag att en särskild kommitté nu tillsätts för att utreda och lägga fram förslag om lämplig organisation av datordriften inom riksförsäkringsverkets verksamhetsområde för tiden efter år 1980. Arbetet bör särskilt inriktas på frågorna om och i så fall i vilken utsträckning det kan vara lämpligt att dela upp och sprida datorbearbetningarna och databaserna genom att komplettera den centrala datoranläggningen i Sundsvall med regionala anläggningar eller mindre datorutrustningar vid försäkringskassornas central- och lokalkontor.

En fråga som har central betydelse för utredningsarbetet är vilka uppgifter riksförsäkringsverket och försäkringskassorna kan väntas ha i framtiden. Detta påverkar bl.a. antalet ADB-system och databaser samt omfattningen av databehandlingen i den organisation för datordriften som skall utredas. Utvecklingen under senare år har kännetecknats av att allt flera uppgifter i vilka utbetalningar till allmänheten ingår har sammanförts till försäkringskassorna. Ytterligare uppgifter kan också framdeles komma att läggas på riksförsäkringsverket och försäkringskassorna. Det torde dock vara realistiskt att utgå från att nuvarande uppgifter kommer att vara kärnan i deras verksamhet och svara för den dominerande delen av behoven av databehandlingskapacitet.

Datordriften för ADB-systemen inom den allmänna försäkringen samt vissa näraliggande områden är som tidigare nämnts f.n. i allt väsentligt samlad till riksförsäkringsverkets datoranläggning i Sundsvall. En väg för framtiden skulle kunna vara att i huvudsak bygga vidare på nuvarande datordriftorganisation i Sundsvall. Det finns emellertid starka skäl för att närmare pröva möjligheterna att dela upp och sprida datordriften inom ramen för en sammanhållen systemlösning.

Kommittén bör välja ut och närmare studera ett begränsat antal alternativ för datordriftens organisation. Utgångspunkten bör därvid vara att de regionalpolitiska effekter som eftersträvats med placeringen av riksförsäkringsverkets datoranläggning till Sundsvall skall bevaras och att de investeringar som gjorts och kommer att göras där under de närmaste åren skall utnyttjas i största möjliga utsträckning. Jag skall här nämna några alternativ som bör studeras och i vilka datoranläggningen i Sundsvall bör ingå som en väsentlig komponent.

Ett alternativ bör bygga på en vidareutveckling av grundmönstret i nuvarande organisation men med en överflyttning av delar av databearbetningen till "intelligenta" terminaler och mindre datorer vid central- eller lokalkontoren. Ett annat alternativ bör bygga på en uppdelning av datordriften på någon eller några anläggningar utöver den i Sundsvall varvid uppdelningen kan göras efter ändamål eller efter geografiska grunder. Därvid torde dock vissa centrala och gemensamma uppgifter få ligga samlade på en datoranläggning. Ett centralt referensregister torde nämligen behövas bl.a. för att göra det möjligt att lokalisera en viss person. Likaså torde det behövas vissa statistiska och andra bearbetningar avseende hela landet. Olika kombinationer av de nämnda alternativen är också tänkbara.

De alternativ för datordriftens organisation som kommittén väljer att studera närmare bör belysas och jämföras i tekniska, organisatoriska, säkerhetsmässiga, ekonomiska, tidsmässiga, personalmässiga och driftmässiga avseenden. Bl.a. bör belysas i vilka avseenden de olika alternativen innebär förändringar i förhållande till nuvarande organisation samt i vilken utsträckning de kräver utveckling av ny teknik, utredning och förändring av

befintlig organisation och administrativa rutiner etc.

Vad beträffar de säkerhetsmässiga aspekterna bör valet av säkerhetsnivå och servicegrad för datordriften belysas, dvs. vilken dimensionering olika slags utrustning bör ha och vilka reservmöjligheter som bör finnas för att klara driftstörningar av olika slag. Statskontorets tidigare nämnda rapport bör utgöra en grund för arbetet härvidlag. Kommittén bör utarbeta förslag om lämplig säkerhetsnivå och servicegrad totalt sett och för olika system samt belysa hur detta kan uppnås i de olika alternativen för datordriftens organisation. Därvid bör även beaktas kraven på beredskapsplanering ur totalförsvarssynpunkt.

En viktig säkerhetsfråga gäller vilka krav på skydd av data och därmed också av den personliga integriteten som bör ställas i ADB-systemen inom den verksamhet som det här är fråga om. Kraven på att ADB-tekniken inte skall medföra intrång i den personliga integriteten innebär bl.a. att data måste skyddas mot avsiktligt eller oavsiktligt avslöjande för obehöriga. Det finns emellertid också andra skäl för att skydda data, bl.a. nödvändigheten att förhindra att data av misstag förstörs eller förvanskas så att t.ex. felaktigt belopp utbetalas eller utbetalning görs till fel person. Kraven på ett effektivt dataskydd blir särskilt framträdande vid användning av terminaler och datakommunikation i stor omfattning. Det är angeläget att kommittén klarlägger för- och nackdelarna hos de olika alternativen för datordriften när det gäller data- och integritetsskydd.

En viktig aspekt på de olika alternativen för datordriftens organisation är givetvis de ekonomiska konsekvenserna. Kommittén bör därför belysa kostnaderna för erforderligt utrednings- och utvecklingsarbete, för genomförande samt för drift och underhåll. Exakta beräkningar i absoluta belopp kan vara svåra att göra med hänsyn till osäkerheten i pris- och löneutvecklingen, data- och bearbetningsvolymen m.m., men det bör vara möjligt att med någorlunda noggrannhet beräkna de relativa kostnadsskillnaderna mellan de olika alternativen. Kommittén bör belysa graden av osäkerhet i olika beräkningar, bl.a. känsligheten för variationer i gjorda antaganden.

Det är också viktigt att kommittén belyser de tidsmässiga aspekterna på de olika alternativen, främst vid vilken tidpunkt och i vilken takt olika förändringar kan genomföras. Särskilt större förändringar torde ta relativt lång tid att genomföra på grund av den tid som krävs för utrednings- och annat förberedelsearbete. Det är därför sannolikt att förändringar bör genomföras etappvis och föregås av försöksverksamhet.

Kommittén bör arbeta i nära kontakt med riksförsäkringsverket och statskontoret. Kommittén bör vidare samråda med datainspektionen samt andra kommittéer och utredningar som behandlar frågor med anknytning till kommitténs uppdrag, bl.a. utredningen (Ju 1976:05) om översyn av lagstiftningen om personorienterad ADB-information m.m.

Kommittén bör i samråd med riksförsäkringsverket och statskontoret snarast möjligt påbörja erforderligt tekniskt utvecklingsarbete och försök med nya systemlösningar, vilket bör ske så att erforderlig handlingsfrihet vid det slutliga beslutsfattandet behålls. Kommittén bör vidare i samråd med riksförsäkringsverket och statskontoret undersöka behovet av att på kort sikt avlasta nuvarande datoranläggning och, i den mån så skulle erfordras, möjligheterna att flytta över befintliga rutiner till annan datoranläggning eller senarelägga tidpunkten för driftstart av nya rutiner.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för socialdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter för att utreda frågor om ADB inom den allmänna försäkringen m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat arbetsbiträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om inte annat föreskrives

att kostnaderna för utredningen skall belasta femte huvudtitelns kommitténanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

8. Utredning avseende vissa frågor rörande hälso- och sjukvård för äldre

Dir 1977:57

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-24

Statsrådet Troedsson anför.

Så gott som hela utbyggnaden av vårdplatser inom hälso- och sjukvården under tioårsperioden 1965-1975 har tillfallit långtidssjukvården, där 2/3 av vårdplatserna är högst tio år gamla. Trots detta har under de senaste åren funnits en brist på långvårdsplatser som uppskattas till ca 10.000.

Sjukvårdshuvudmännens planer för hälso- och sjukvårdens utbyggnad innebär bl.a. en fortsatt satsning på långtidssjukvården. Enligt dessa planer (LKELP 76) kommer sålunda antalet långvårdsplatser att öka med ca 12.600 från år 1975 fram till år 1981. Även för den öppna sjukvården planeras en betydande utbyggnad, framför allt i form av vårdcentraler. En samtidig omstrukturering mot öppen vård kan förväntas inom den psykiatriska sjukvården.

Antalet äldre i befolkningen fortsätter att öka kraftigt. Särskilt snabbt sker ökningen i de allra äldsta åldersgrupperna, vilket har stor betydelse för vårdefterfrågan. Samtidigt ställs – från såväl patienter och deras anhöriga som från personalen – krav på kvalitativa förbättringar inom sjukvården. Anspråk på växande resurser till hälso- och sjukvården uppkommer härigenom.

Om vårdbehovet för de äldre skall kunna tillgodoses behövs en ökad satsning på öppna vårdformer (dagsjukvård och hemsjukvård) liksom en väl fungerande vårdkedja gentemot primärkommunerna. Den överenskommelse som redovisas i propositionen om vissa ersättningar från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen under åren 1978-1979 m.m. avser att möjliggöra ökade insatser för hemsjukvården.

Jag anser det angeläget att få en samlad redovisning och analys av befintligt basmaterial avseende resurser, behov och planering för hälso- och sjukvård för äldre. Jag föreslår därför att en särskild kommitté tillsätts med representanter för bl.a. socialstyrelsen, Landstingsförbundet samt sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut (Spri).

Kommitténs huvuduppgifter skall vara att

ge en samlad redovisning av tillgängligt material som belyser hälso- och sjukvården för de äldre,

översiktligt redogöra för pågående utvecklingsarbete varvid även bör belysas på vilka ytterligare områden insatser är angelägna under den närmaste 5-års- resp. 10-årsperioden,

uppskatta utvecklingen av personalbehov och kostnader för hälso- och sjukvården för de äldre vid alternativa kvantitativa och kvalitativa ambitionsnivåer.

Kommittén bör bedriva sitt arbete skyndsamt och slutredovisa det under hösten 1977. Redovisning till uppdragsgivaren bör ske kontinuerligt under arbetets gång.

Med hänsyn till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter med uppdrag att utreda vissa frågor rörande hälso- och sjukvård för äldre,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Socialdepartementet)

9. Kontinuitet i öppen vård mellan patient och läkare

Dir 1977:62

Beslut vid regeringssammanträde 1977-05-18

Statsrådet Troedsson anför.

Utvecklingen inom sjukvården under det senaste decenniet har bl.a. präglats av en målmedveten strävan att bygga ut den öppna vården och samtidigt göra den lättare tillgänglig för patienterna. En ökning av antalet distriktsläkare äger rum och antalet vårdcentraler med för patienterna väsentliga hälso- och sjukvårdsuppgifter växer stadigt. I regeringsförklaringen den 8 oktober 1976 betonades att det är angeläget att denna utveckling fortsätter.

Liksom inom samhället i övrigt har sjukvårdspersonalen under senare år fått förkortad arbetstid. För läkarnas del har detta i förening med kompensation i ledighet för jourverksamhet medfört svårigheter med kontinuiteten i arbetet. Genomförandet av läkarnas vidareutbildning (allmäntjänstgöring och specialistutbildning) medför dessutom att underläkarnas tjänstgöringstider på olika enheter blir begränsade.

Inom flera landstingskommuner har man gjort ansträngningar för att underlätta kontinuiteten i kontakterna mellan patient och läkare. Ett

genomgående drag i de organisationsmodeller som därvid har utvecklats är en strävan efter noggrannare planering av läkarnas tjänstgöring. Härigenom blir det möjligt att planera besöken så att kontinuiteten i kontakterna mellan patient och läkare blir bättre.

Landstingsförbundet och Sveriges läkarförbund har i början av år 1976 tillställt landstingen ett underlagsmaterial med uppmaning att tillsätta särskilda "kontinuitetsansvariga" – en läkare och en administratör – för att förbättra kontinuiteten i vården. Som exempel på försöksverksamhet kan nämnas den som bedrivits vid vårdcentralen i Lerum (Spri projekt 3040).

Brist på allmänläkare och specialister medför att man under de närmast kommande åren måste räkna med att många tjänster blir obesatta inom primärvården. Detta innebär att läkartätheten kommer att vara otillräcklig. Denna situation medför svårigheter när det gäller att uppnå god kontinuitet, vilket självfallet gör de strävanden jag här syftar på desto angelägnare.

I regeringsförklaringen framhålls vikten av att stegvis organisera öppenvården som ett system med husläkare och mindre vårdenheter. Avsikten med en sådan organisation är bl.a. att få en bättre kontinuitet i vården genom att göra det möjligt för patienten att etablera en fast kontakt med ett vårdteam av sjukvårdspersonal, däribland en bestämd läkare som hon har förtroende för.

En sådan fast anknytning innebär att läkaren lär känna sin patient och dennes familj, vilket kan ge bättre möjligheter till god diagnos och behandling. Även för patienten är det tryggt att kunna vända sig till en läkare, som är väl förtrogen med hennes problem och den miljö hon lever i. Patienten bör själv avgöra om hon vill ha en egen läkare (husläkare) och i så fall vilken, givetvis i samförstånd med denne. Såväl allmänläkare och specialister inom den offentliga öppna vården som privatläkare bör kunna inordnas i systemet. Läkarens möjlighet att i angelägna fall göra hembesök bör också ökas.

Olika former av husläkarsystem finns i en rad länder, bl.a. England. Frågan om kontinuitet i vårdkontakterna uppmärksammades också i direktiven till den av mig nyligen tillsatta kommittén (S 1977:02) med uppdrag att utreda sjukvårdens inre organisation. I denna utredning skall behandlas frågor om arbetsorganisation och personalstruktur, medbestämmandelagens konsekvenser för sjukvårdsarbetet m.m. Tyngdpunkten kommer emellertid att ligga i den slutna vårdens problem även om den öppna vården också kommer att beröras. Frågan om kontinuitet i kontakterna inom den öppna sjukvården är dock så viktig att den bör analyseras i särskild ordning.

Den öppna sjukvården bör enligt min mening planeras utifrån patienternas önskemål om läkarkontinuitet och närhetsservice samt – så långt det är möjligt – valfrihet inom sjukvården.

I den öppna vården spelar jämväl distriktssköterskorna en viktig roll. Det finns ofta "närmare" patienterna särskilt på glesbygden. Många hälso- och sjukvårdsproblem är av den arten att ett besök hos/av distriktssköterska är ett lika bra alternativ som läkarkonsultation.

Distriktssköterskorna kan genom hembesök lära känna patienterna i deras hemmiljö och därigenom få en mer socialmedicinsk grundad uppföljning. För en mer personlig och decentraliserad sjukvård är distriktssköterskeorganisationen betydelsefull.

Jag anser att det är angeläget att nu samla upp och analysera den erfarenhet man på olika håll har av försöken med bättre läkarkontinuitet i den öppna sjukvården. Med dessa erfarenheter som bas bör sedan olika modeller prövas med syfte att nå största möjliga kontinuitet och valfrihet i vården. Dessa

modeller bör vara av värde för landstingen vid genomförandet av den planerade utbyggnaden av den öppna vården och bidra till att möjligheterna till god kontinuitet successivt förbättras. En särskild utredare bör tillkallas för ändamålet. Utredaren bör också kunna beröra distriktssköterskornas roll i sammanhanget.

Utredaren bör i sitt arbete ta del av landstingens erfarenheter och samråda med företrädare för Landstingsförbundet, socialstyrelsen, Spri, Sveriges läkarförbund, Svenska hälso- och sjukvårdens tjänstemannaförbund samt utredningen (S 1977:02) Sjukvårdens inre organisation. Även internationella erfarenheter bör inhämtas. Utredaren bör också i samråd med sjukvårdshuvudmännen ta initiativ till försöksverksamhet med olika lösningar.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om kontinuitet i kontakterna mellan patient och läkare i den öppna vården m.m. och

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Socialdepartementet)

10. Vissa frågor om verksamheten vid statens bakteriologiska laboratorium (SBL)

Dir 1977:64

Beslut vid regeringssammanträde 1977-05-18

Statsrådet Troedsson anför.

År 1973 tillkallades en utredning (S 1973:02) för att utreda de närmare förutsättningarna samt formerna för en omlokalisering av statens bakteriologiska laboratorium till Umeå. Utredningen överlämnade i juni 1975 betänkandet (Ds S 1975:5) Förutsättningarna för en flyttning av Statens bakteriologiska laboratorium (SBL) till Umeå. Utredningen ansåg att SBL:s produktionsavdelning under vissa förutsättningar kunde flyttas till Umeå.

Med hänsyn till utredningsförslagets kostnadsmässiga konsekvenser och de kritiska synpunkter som framkom vid remissbehandlingen har möjligheterna att låta SBL:s produktionsavdelning vara kvar i stockholmsområdet berörts i årets budgetproposition (prop. 1976/77:100 bil. 8, s. 89). Där anförde jag att bl.a. organisationsformen för vissa delar av verksamheten vid SBL borde övervägas ytterligare före ett ställningstagande i lokaliseringsfrågan. Vidare uttalade jag att frågan om en eventuell ny verksamhet i Umeå skulle samtidigt övervägas. Statsrådet Mundebo kommer senare i dag att ta upp frågan om utredning om lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län

med anknytning i första hand till högskolan.

I sitt remissyttrande över utredningens betänkande framhöll nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande att det finns mycket starka skäl att överväga att föra över produktionsavdelningens verksamhet till en organisatorisk form som ansluter till vad som gäller för annan liknande produktionsverksamhet.

Jag vill i detta sammanhang erinra om en utredning som 1971 gjordes av dåvarande överdirektören Håkan Rahm om möjligheterna att driva delar av SBL:s verksamhet i bolagsform. Resultatet redovisades i en promemoria i vilken konstaterades att den enda verksamhet vid SBL som helt eller delvis kunde komma i fråga för drift i bolagsform är den som ingår i programmet "Preparatförsörjning". I promemorian framhölls vidare att kraven på beredskap i händelse av rikets avspärrning måste uppmärksammas.

För egen del anser jag att det av principiella skäl skulle vara önskvärt om den kommersiella delen av SBL:s verksamhet kunde bedrivas fristående från SBL:s myndighetsfunktion. Denna fråga bör utredas särskilt. Jag förordar därför att en kommitté tillkallas för det ändamålet.

Kommittén bör även behandla en fråga som väckts av socialstyrelsen. Enligt 8 § 1 mom. läkemedelsförordningen (1962:701) får endast föreståndaren för SBL införa vissa bakteriologiska preparat till riket. Socialstyrelsen har föreslagit att denna regel upphävs.

Kommittén bör utreda vilka följder dess förslag får för verksamheten vid produktionsavdelningen och för epidemiberedskapen samt belysa även övriga beredskapsmässiga aspekter av förslagen. Om det befinnes lämpligt att bedriva verksamheten vid produktionsavdelningen i bolagsform och om importmonopolet skulle kunna hävas bör också förutsättningarna för samordning med AB KABI eller annat läkemedelsföretag utredas.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt och parallellt med utredningen (B 1977:07) om lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län.

Till följd av detta uppdrag bör samtidigt utredningen S 1976:04 upphöra.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter för att utreda vissa frågor om verksamheten vid statens bakteriologiska laboratorium (SBL),

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Socialdepartementet)

11. Utredning om läkemedelsinformation

Dir 1977:73

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-02

Statsrådet Troedsson anför.

Läkemedlen och deras användning har på senare tid diskuterats livligt. Därvid har frågan om en bättre information om läkemedel uppmärksammats särskilt.

Forskningen inom läkemedelsområdet har medfört att en mängd nya effektiva läkemedel under de senaste decennierna har ställts till förfogande för behandling av olika sjukdomar. Läkemedelsforskningen är ett i hög grad dynamiskt område och läkemedelssortimentet förnyas snabbt.

Läkemedelsinformationen är en viktig del av läkemedelshanteringen. Tidigare svarade främst läkemedelsföretagen för denna information, men under senare år har de offentliga insatserna fått en allt större betydelse. Här skall endast erinras om den verksamhet som bedrivs av socialstyrelsen, i första hand genom dess läkemedelsavdelning, kommitté för läkemedelsinformation, biverkningskommitté och nämnd för hälsoupplysning, av Apoteksbolaget AB samt av landstingens och sjukhusens läkemedelskommittéer. Ett exempel på sådan producentobunden läkemedelsinformation är den läkemedelsbok som apoteksbolaget nyligen har publicerat och som i första hand är avsedd för läkare i primärvården.

Tillverkare och importörer av läkemedel har ett direkt produktansvar för sina preparat. En omfattande läkemedelsinformation sker från branschens sida till i första hand läkarna. Man avser också att fr.o.m. hösten 1977 lämna information om vissa grupper av läkemedel genom s.k. bipacksedlar som ger närmare upplysning om läkemedlet till användaren.

Det är viktigt att läkare och annan sjukvårdspersonal samt allmänheten får en objektiv information om den lämpliga användningen av läkemedlen samt om olika läkemedelsbiverkningar m.m. Under senare år har det emellertid både i den allmänna debatten och inom fackmannakretsar ifrågasatts om läkemedelsinformationen bedrivs på ett effektivt sätt och i lämplig omfattning. Till största delen är det allmänheten som har känt sig otillräckligt informerad om sina mediciner beträffande såväl själva användningen som medlens för- och nackdelar. Sådana brister i informationen kan leda till felaktig användning av läkemedel. Läkemedelsdebatten har i hög grad varit inriktad på biverkningsrisker och risker för skador genom överkonsumtion av läkemedel. Detta har lett till att många människor känner sig osäkra inför bruket av läkemedel.

Såsom jag har nämnt i det föregående bedrivs läkemedelsinformation på olika sätt. Enligt min mening behöver man klargöra hur denna information skall presenteras och utformas med hänsyn till att den vänder sig till såväl läkare och annan sjukvårdspersonal som allmänheten. Det är angeläget att informationsverksamheten samordnas för att bli mer effektiv. Jag förordar därför att en särskild kommitté tillsätts för att se över läkemedelsinformationen till läkarna och sjukvården i övrigt samt till allmänheten. Kommittén bör – mot bakgrund av den hittillsvarande informationsverksamheten – föreslå åtgärder som syftar till dels en rationell arbetsfördelning mellan dem som svarar för informationen, dels ett allmänt ökat kostnadsmedvetande i fråga om läkemedel.

Kommittén bör i sitt arbete utgå från att socialstyrelsen även i fortsättningen skall ha det övergripande ansvaret för läkemedelskontrollen, i vilket ingår att genom informationsåtgärder främja användningen av lämpliga läkemedel och förebygga skadeverkningar.

Läkarna har det direkta ansvaret för behandling av patienter. Ca 80 % av samtliga sålda läkemedel förskrivs eller ordineras av läkare. Det är därför viktigt att läkarna får en för dem särskilt anpassad objektiv information. Denna information bör vara så utformad att den tillgodoser läkarnas medicinska och farmakologiska informationsbehov och gör det möjligt för läkarna att individuellt informera patienterna om läkemedlets verkningar. Patienter behöver ofta råd i fråga om läkemedel även av annan sjukvårdspersonal och andra personalgrupper med vårdande uppgifter. Kommittén bör därför överväga frågan om sådana personalgrupper har eller bör få kunskaper för att ge rätt information i läkemedelsfrågor.

Vid flertalet sjukhus eller gemensamt för ett sjukvårdsdistrikt finns i dag särskilda läkemedelskommittéer som har till uppgift att rekommendera lämpliga läkemedel i det dagliga sjukvårdsarbetet. Dessa kommittéer, som har vuxit fram genom lokala initiativ, har successivt utökat sin verksamhet och på vissa håll har även representanter för den öppna distriktssjukvården knutits till kommittéerna. Det är angeläget att denna verksamhet utvecklas ytterligare. Kommittén bör behandla läkemedelskommittéernas framtida roll inom läkemedelsinformationen. Härvid bör beaktas vikten av att även den icke sjukhusanknutna läkarkåren ges möjlighet att ta del av läkemedelskommittéernas rekommendationer.

Apoteksbolaget har genom de lokala apoteken goda möjligheter att direkt informera allmänheten om läkemedel. Kommittén bör undersöka hur apoteken på lämpligt sätt skall engageras i läkemedelsinformationen. Därvid bör beaktas möjligheterna att vidareutveckla redan påbörjad informationsverksamhet till allmänheten. Särskild hänsyn bör tas till behovet av information hos äldre personer vilka ofta använder läkemedel i stor omfattning. Det bör också vara en uppgift för apoteken att informera om sådana receptfria läkemedel som kan användas vid egenbehandling av enklare åkommor.

Det är viktigt att den information som lämnas av producenterna är väl avvägd och utformad och att den uppfyller högt ställda etiska krav. Kommittén bör överväga om de riktlinjer för informationsverksamheten som har utarbetats inom läkemedelsbranschen är tillräckliga.

Kommittén bör samråda med bl.a. hälso- och sjukvårdsutredningen (S 1975:04), läkemedelsindustridelegationen (I 1975:09), kommittén (S 1977:02) för översyn av sjukvårdens inre organisation samt kommande utredning om vissa vårdutbildningar inom högskolan.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppdrag att se över läkemedelsinformationen till läkarna och sjukvården i övrigt samt till allmänheten,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat

föreskrives,
att kostnaderna skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.
(Socialdepartementet)

12. Viss omsorg om handikappade

Dir 1977:89

Beslut vid regeringssammanträde 1977-08-11

Departementschefen, statsrådet Gustavsson, anför efter samråd med statsrådet Troedsson.

Samhället har ansvaret för handikappfrågorna. Målet för insatserna är att integrera handikappade i samhällsgemenskapen och ge dem samma livsvillkor som andra. Strävanden i detta syfte har förbättrat handikappades situation på ett omvälvande sätt. Alltjämt måste dock mycket stora krav ställas på samhället för att målet skall nås. I den debatt som förs om insatsernas fortsatta inriktning har på senare år omsorgerna om psykiskt utvecklingsstörda och flerhandikappades situation uppmärksammats i särskilt hög grad.

Från olika håll har uttalats önskemål om en översyn av lagen (1967:940) angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda (omsorgslagen). Motioner i detta syfte har behandlats av riksdagen under de senaste tre åren (senast mot. 1975/76:383 och 2054, SoU 1976/77:8, rskr 1976/77:9). Den förutvarande regeringen har uppdragit åt hälso- och sjukvårdsutredningen (S 1975:04) att bl.a. pröva frågan om den framtida lagstiftningens utformning då det gäller omsorgen för utvecklingsstörda.

Även frågan om flerhandikappades problem har behandlats av riksdagen (mot. 1973:427 och 666, SoU 1973:12, rskr 1973:180), och den förutvarande regeringen har uppdragit åt handikapputredningen (S 1966:38) att pröva denna fråga vid fullgörandet av sitt uppdrag. Åt handikapputredningen har dessutom uppdragits att pröva vissa frågor om befogenhet att besluta att särskolelev skall bo i elevhem, m.m. (mot. 1974:289, SoU 1974:33, rskr 1974:309).

Med anledning av motioner har 1976/77 års riksdag även behandlat frågan om omsorgerna för psykotiska barn och hos regeringen hemställt om utredning i denna fråga (mot. 1975/76:559, SoU 1976/77:8, rskr 1976/77:9).

Arbetet med lagstiftning på omsorgsområdet har anknytning till arbetet med förnyelse av bestämmelserna inom hälso- och sjukvård. Frågan om samhällets insatser för utvecklingsstörda berör emellertid vida områden med delvis ringa eller mindre klar anknytning till hälso- och sjukvård. En rad olika frågor inom omsorgerna påkallar en särskild bedömning, och dessutom finns ett starkt samband mellan frågor rörande utvecklingsstörda och andra handikappade. Problemen är likartade, och deras lösning ofta besläktad. Uppdraget till hälso- och sjukvårdsutredningen på omsorgsområdet innebär en begränsning av möjligheterna till allsidig utredning på detta område. De aktuella utredningsuppgifterna på handikappområdet bör därför uppdras åt

en kommitté med inriktning på handikappfrågor. Kommittén bör även överta handikapputredningens uppdrag beträffande flerhandikappade, varvid handikapputredningens arbete bör anses slutfört.

En sammanställning med synpunkter på nämnda aktuella utredningsuppgifter på handikappområdet, kallad PM ang. omsorgsutredning, har utarbetats inom socialdepartementet. Promemorian avsågs utgöra underlag för en diskussion om utformningen av direktiv för en särskild parlamentarisk kommitté. För att vidga diskussionen gjordes promemorian till föremål för en omfattande remissbehandling. Promemorian och en sammanställning av remissyttrandena bör fogas till detta protokoll som *bilaga*.

Remissinstanserna stöder i stort den uppfattning om uppdragets innehåll som kommer till uttryck i promemorian. Även jag kan ansluta mig till den och vill för egen del särskilt understryka följande synpunkter.

Samhället har ansvaret för handikappfrågorna. Dess insatser syftar till att handikappade skall kunna delta i all verksamhet som andra. Jag ser detta som den väsentligaste utgångspunkten för kommitténs arbete.

Integrering och normalisering – de vägledande grundsatserna på handikappområdet – förutsätter inte med nödvändighet att bestämmelser om viss verksamhets tillgänglighet för handikappade är införda i de författningar som reglerar just den verksamheten. Det väsentliga är bestämmelsernas syfte, att integrera människorna i verksamheten. Man kan aldrig bortse från att särregler på handikappområdet markerar handikappade som en särgrupp i samhället. Därför anser jag det angeläget att motverka tillkomsten av sådana särregler och minska omfattningen av dem som finns.

Omsorgslagen har haft en grundläggande betydelse för utbyggnaden av samhällets insatser för utvecklingsstörda. Enligt min mening kan det emellertid inte uteslutas att lagens karaktär av särlag för en viss grupp är till ett förfång för gruppens integrering. Kommittén bör därför få pröva om och hur utvecklingsstördas trygghet kan upprätthållas och förstärkas om man minskar antalet särbestämmelser. Kan det visas att förändringar i dessa avseenden leder till förbättringar för utvecklingsstörda, vilket åtskilliga remissinstanser är övertygade om, skall förändringarna naturligtvis göras.

Det finns särskild anledning understryka att detta synsätt bör prägla kommitténs bedömningar om huvudmannaskapet för omsorgsverksamheten. Att reglerna för omsorgsområdet strider mot den allmänna fördelningen av uppgifter huvudmännen emellan är inte ett tillräckligt skäl för förändring av huvudmannaskapet för omsorgsvården. I den mån kommittén föreslår sådana förändringar, bör de medföra förbättrade insatser för utvecklingsstörda. Kommittén bör i viss omfattning genom försöksverksamhet pröva bärigheten av diskuterade förändringar i detta och andra avseenden. Det är viktigt att kommittén har ett sammanhållet utredningsansvar för omsorgsfrågorna, innefattande särskolverksamheten. Den bör i skolfrågor hålla fortlöpande kontakt med SSK-utredningen.

Prövningen av frågor om tillsynen över omsorgsverksamheten bör ske med utgångspunkt från att en förenkling skall medföra bättre omsorger för utvecklingsstörda och en jämn standard över hela landet. Det i och för sig beaktansvärda intresset av ökad frihet för huvudmännen är således inte ensamt tillräckligt skäl för minskat statligt inflytande. För prövningen av beslutsnämndernas funktioner och därmed sammanhängande frågor bör kommittén bl.a. inhämta synpunkter från nämnderna.

Kommitténs arbete med omsorgerna för utvecklingsstörda bör inledas med en kartläggning av omsorgernas omfattning och utformning. Det är särskilt

angeläget att en analys därvid görs av omsorgernas kvalitet och av skillnaden i standard olika områden emellan. Detta inledande arbete bör redovisas särskilt och tjäna som underlag för en mera allmän diskussion om omsorgernas utveckling. Det är vidare angeläget att kommittén i samma syfte under arbetets gång framlägger preliminära överväganden i olika delfrågor.

Beträffande de psykotiska barnen vill jag understryka både de nära beröringspunkterna med insatserna för utvecklingsstörda barn och de olikheter som föranleds av att barnens handikapp har olika orsaker. En gemensam utgångspunkt för kommitténs arbete med båda grupperna är barnens rätt till integrering i samhället och till ett liv som andra barn. Liksom remissinstanserna finner jag det uppenbart att de psykotiska barnen i dag inte får tillräckliga omsorger. Detta synes bero på osäkerhet både om handikappets orsaker och om barnens vård, behandling och undervisning. Kommittén bör därför inleda arbetet med att kartlägga barnens situation och utreda deras behov av stöd. Kartläggningen bör innefatta redovisning och uppföljning av de projekt som pågår på området. Även i fråga om de psykotiska barnen bör kommittén före utformningen av förslag lägga fram resultatet av kartläggningen för diskussion.

Kommitténs överväganden i habiliteringsfrågorna bör särskilt avse hur de totala resurserna för alla handikappade barn kan förstärkas genom bättre samordning, såväl inom landstingen som mellan landsting och kommuner.

Utredningen angående flerhandikappade har sin givna utgångspunkt i en rad projekt som pågår och har slutförts. Handikapputredningen har medverkat i dessa, och den nya kommitténs första uppgift bör vara att göra en redovisning och analys av de erfarenheter som projekten har givit. Den bör framläggas före utgången av år 1977. Redovisningen bör diskuteras med företrädare för handikapprörelsen och andra intressenter samt ligga till grund för kommitténs förslag.

Jag avser att till kommittén knyta sakkunskap från FUB och andra berörda handikapporganisationer.

Kommittén bör arbeta snabbt. Den bör kunna avge delbetänkanden i avgränsbara frågor. Dess överväganden bör göras mot bakgrund av det ansträngda samhällsfinansiella läget. Regeringen har i prop. 1976/77:150 framhållit att de närmaste åren måste inriktas på en strävan att återvinna balansen mellan resursutvecklingen och utgiftsambitionen. Den fortsatta reformpolitiken måste föras i detta perspektiv.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med fem ledamöter med uppdrag att utreda frågorna om omsorgerna för psykiskt utvecklingsstörda, psykotiska barn och flerhandikappade,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna för utredningen skall betalas från femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

Bilaga

Departementspromemorian (1977-03-08)

Undervisning och övriga omsorger om psykiskt utvecklingsstörda har utvecklats kraftigt sedan den nuvarande omsorgslagen trädde i kraft år 1968. Omsorgerna har alltmer inriktats på integration och normalisering i såväl undervisning som boende. Eleverna i särskolan bor i ökad utsträckning hemma eller i mindre elevhem som är fristående från skolorna. Nya särskolor byggs integrerat med andra skolformer. Särskolans förskola integreras alltmer med den ordinära förskolan. För vuxna psykiskt utvecklingsstörda har under de senaste åren ett betydande antal inackorderingshem tillkommit. Många utvecklingsstörda har efter en tid i inackorderingshem kunnat flytta ut i eget boende. Vården vid specialsjukhusen har i stor utsträckning överförts till vårdhem. Mer än hälften av de psykiskt utvecklingsstörda bor nu i föräldrahemmet, i annat enskilt hem eller i egen bostad. Detta har medfört en kraftig utbyggnad av den öppna dagcenterverksamheten. För undervisningens del präglas utvecklingen av en väsentlig omdaning av särskolan. Av särskild betydelse är träningsskolan, som infördes genom omsorgslagen. Antalet elever som får undervisning och träning i särskolan är nu mer än dubbelt så stort som år 1968. Även förskolan har utvecklats väsentligt. Lärarantalet har ökat på motsvarande sätt.

Utvecklingen belyses av att landstingens samlade utgifter på området stigit från ca 300 milj. kr. år 1968 till ca 1.500 milj. kr., och att statens bidrag till lärarlöner i särskolan under perioden stigit från 25 milj. kr. till ca 240 milj. kr.

Under den intensiva utbyggnad som följde omsorgslagens ikraftträdande har verksamhetens innehåll påtagligt förändrats. Framför allt har integrations- och normaliseringsprinciperna slagit igenom på ett sätt som inte kunde förutses vid lagens tillblivelse. Även om lagen präglas av nytänkande på avgörande punkter bygger den ändå på uppfattningen att de psykiskt utvecklingsstörda utgör en särgrupp i samhället, som måste beredas ett speciellt lagfäst skydd i form av särskilda omsorger. Dessa omfattar dels rätt till vård i särskilda institutioner och undervisning i speciella skolformer, dels garantier för den enskildes rättssäkerhet i systemet. Såväl omsorgslagen som omsorgsstadgan har därför utformats med en långtgående detaljreglering.

Omsorgslagen och det sammanhållna ansvar som den ålägger landstingen har som förut nämnts haft en avgörande betydelse för utvecklingen av omsorgsverksamheten. På grundval av de erfarenheter som gjorts under lagens tillämpningstid bör nu prövas vilka särskilda lagbestämmelser som krävs för att i fortsättningen trygga psykiskt utvecklingsstördas rätt till en adekvat samhällsservice, och hur dessa bestämmelser bör utformas. Uppdraget bör utföras av en särskild utredning. Det uppdrag beträffande omsorgsverksamheten som ingår i direktiven för Hälso- och sjukvårdsutredningen (S 1975:04) förs därvid över till här avsedd utredning.

Som grund för sitt arbete bör utredningen lägga en redovisning av omsorgernas utformning och omfattning, särskilt då det gäller det kvalitativa innehållet i omsorgerna. Därvid bör även forskning inom området beaktas. Utredningen bör ta fasta på och understödja den utveckling som sker mot

ökad integrering och normalisering, bl.a. ökat eget boende, gruppboende, dagcenterverksamhet och fritidsaktiviteter. Vidare bör den pågående övergången från stora institutioner till mindre enheter beaktas.

Lagstiftningen beträffande psykiskt utvecklingsstörda har av hävd kommit att betona de utvecklingsstörda som en särgrupp i samhället. Tidigare har detta också tagit sig uttryck i en uttalad avskildhet från övrig samhällsgemenskap, t.ex. genom vårdinstitutioners förläggning. Detta strider mot den nuvarande synen på handikappade människor. Utredningen bör pröva att anpassa de erforderliga bestämmelserna till ett modernare synsätt. Utredningen bör utgå från att envar medborgare bör ha rätt till en samhällsservice som är anpassad efter hans behov och förutsättningar, och att denna service så långt möjligt bör lämnas av det samhällsorgan som i vanliga fall svarar för den. Detta innebär ökade möjligheter för utvecklingsstörda eller eljest handikappade barn att få stöd och hjälp utanför särlagstiftning. Även före inskrivning finns behov av stöd utan särlag.

För många av dem som skrivs ut från omsorgerna som unga vuxna kvarstår ett behov av tillsyn, stöd och råd, som måste beaktas. Den utvecklingsstördes rätt till samhällets övriga resurser (socialvård, sjukvård, arbetsvård, kultur m.m.) bör framhävas. Utredningen bör uppmärksamma frågor som rör samordning av erforderliga insatser för bl.a. deras möjligheter till arbete eller annan meningsfull sysselsättning. I detta sammanhang bör även andra förståndshandikappade ungdomars situation och behov av särskilt stöd uppmärksammas.

När det gäller boendeformer för utvecklingsstörda bör utredningen särskilt pröva hur utvecklingen av hemmavården kan stödjas, bl.a. genom att föräldrar bereds avlastning. Den pågående utvecklingen mot integration i boendet genom gruppbostäder och enskilt boende bör främjas. Därvid bör särskilt beaktas den lilla enhetens princip och närhetsprincipen. Utredningen bör pröva om kommunerna, som har ansvaret för bostadsförsörjningen, också bör svara för utvecklingsstördas boende i integrerade former samt driften av dagcenter och fritidsaktiviteter. Fördelarna av en sådan lösning bör vägas mot värdet av ett sammanhållet huvudmannaskap, om utredningen finner att ett kollektivt boende i institutioner bör förbli en angelägenhet för landstingen och de landstingsfria kommunerna.

Även om utvecklingen visat att utvecklingsstörda kan tränas att leva ute i samhället i långt större utsträckning än man tidigare vågat hoppas, kommer ett antal vuxna att behöva den vård som bäst torde tillgodoses i ett sammanhållet boende. Utgångspunkten bör här vara att sådan vård ges i mindre enheter inom hemlandstingen. Specialsjukhusen bör sålunda på sikt kunna avskaffas. I den mån specialvårdhem bedöms erforderliga bör utredningen pröva möjligheten att där skapa centra för metodutveckling och korttidsvård. I detta sammanhang bör utredningen särskilt studera de behov som utvecklingsstörda med sociala anpassningssvårigheter har av stöd och hjälp i samhället.

Som förut nämnts har de särskolor som byggts under senare år integrerats lokalmässigt i andra skolor. Föredragande statsrådet framhöll i propositionen (1967:142) om omsorgslagen att han på intet sätt ville utesluta att utvecklingen på längre sikt kan tänkas gå mot ett primärkommunalt huvudmannaskap för särskolan. Denna fråga bör nu prövas av utredningen. Om utredningen finner att en ändring av huvudmannaskapet är motiverad bör även övervägas hur en organisationsmässig integrering mellan särskolan och

övriga skolformer och en förenkling av gällande regleringar kan åstadkommas.

Verksamheten för utvecklingsstörda barn bör så långt möjligt kopplas till barnomsorgslagen och kommunerna. Utredningen bör särskilt pröva om förskoleverksamheten bör ha ett primärkommunalt huvudmannaskap. För att en sådan primärkommunal verksamhet skall kunna genomföras måste det skapas säkerhet för att erforderliga landstingsbundna resurser – av personell och annan art – kommer att bibehållas och utvecklas. Utredningen bör här pröva hur de landstingskommunala habiliteringsresurserna för handikappade barn kan samordnas, dels internt inom landstingen och dels gentemot kommunerna.

I frågor som rör vuxenundervisning för utvecklingsstörda bör utredningen hålla kontakt med utredningen (U 1975:19) om vissa folkbildningsfrågor m.m.

Utredningen bör pröva möjligheten att delegera vissa tillsynsfrågor till landsting och kommuner.

När det gäller utformningen av den lagstiftning och övriga bestämmelser som utredningen finner erforderliga för att trygga utvecklingsstördas rätt till god omsorg, undervisning och vård bör utredningen pröva om dessa även i fortsättningen bör ges en sammanhållen karaktär som i den nuvarande omsorgslagen.

Inom lagstiftningen finns i dag en strävan att undvika detaljreglering av landstings- och primärkommunal verksamhet. Den sociala lagstiftningen bör sålunda inrymma möjlighet att utifrån förhållandena i det särskilda fallet vidta de åtgärder som är mest ändamålsenliga. Samhällets ansvar – att ge hjälp och vård i olika former – avses därför komma till uttryck i en ramlagstiftning. Utredningen bör pröva om en sådan modell tillgodoser syftet att garantera de psykiskt utvecklingsstördas rättigheter i samhället. Utredningen bör även kunna pröva om det är möjligt att tillfredsställande reglera vissa delar av området inom ramen för den allmänna lagstiftningen, t.ex. sjukvårdslag, socialvårdslag, skollag o.d. Härvid bör särskilt beaktas det pågående arbetet med ny social- och sjukvårdslagstiftning. Självfallet kan en ramlagstiftning kompletteras med i annan ordning utfärdade bestämmelser.

I såväl omsorgslagen som omsorgsstadgan finns detaljerade bestämmelser av för den enskilde tvingande karaktär beträffande inskrivning, utskrivning osv. Samtidigt finns bestämmelser som reglerar den utvecklingsstördes rätt i sammanhanget. Behovet av en ingående rättslig reglering av dessa frågor torde bli mindre om insatserna får karaktären av en till handikappet anpassad samhällsservice. Särskilda tvångsmedel – liknande dem som finns inom den psykiatriska sjukvården – erfordras dock för den mindre grupp som är i oundgängligt behov av vård på sluten institution. Utredningen har att överväga dessa frågor, bl.a. de funktioner som ankommer på beslutsnämnd, och har därvid att främst beakta den enskildes rättstrygghet, liksom möjligheten av att beslutsnämndens funktioner läggs på annat jämförbart samhällsorgan.

Utredningens överväganden när det gäller finansiering av olika insatser och kostnadsfördelning bör inte ges formen av preciserade förslag, då hithörande frågor prövas av utredningen om kommunernas ekonomi.

Utredningen bör överväga att under arbetets gång framlägga en diskussionspromemoria där utredningens synpunkter och ev. olika alternativ redovisas.

Inom utredningens ram bör även tas upp den av riksdagen (SoU 1976/77:8) aktualiserade frågan om behandling och undervisning av psykotiska barn, eftersom åtskilliga av dessa barn finns inom omsorgsvården och i särskolan. Försöksverksamhet på området pågår eller planeras på flera håll under medverkan av bl.a. socialstyrelsen och skolöverstyrelsen. Utredningen bör i sitt arbete hålla nära kontakt med denna försöksverksamhet samt bl.a. dra erfarenhet av den verksamhet som bedrivs vid de institutioner med särskild inriktning på sådana barn.

Utvecklingsstörning är ofta förenad med andra handikapp. Utredningen bör därför ta över det uppdrag beträffande flerhandikappades problem som enligt regeringsbeslut den 25 maj 1973 överlämnats till handikapputredningen och påbörjats av denna. Därvid bör den försöksverksamhet som bedrivs av bl.a. Synskadades riksförbund beaktas.

I samband med detta uppdrag bör utredningen överväga möjligheten och lämpligheten av att lagfästa samhällets ansvar för vissa grupper svårt handikappade, t.ex. när det gäller rehabilitering, social omvårdnad, utbildning o.d. Övervägandena bör inte avse någon form av speciell handikapplag, eftersom det skulle motverka strävandena till integrering och normalisering. Prövningen bör i stället avse möjligheten att inom ramen för gällande lagstiftning ange samhällets ansvar för att anpassa sina serviceuppgifter till handikappade. Detta bör även gälla de barn vars behov av särskilt boende regleras i den s.k. elevhemslagen (SFS 1965:136).

Till utredningen bör slutligen överföras det uppdrag beträffande beslutanderätten vid utvecklingsstördas placering i elevhem m.m. som den 22 november 1974 överlämnades till handikapputredningen.

Remissyttrandena

Yttrande över promemorian har avgivits av socialstyrelsen, statens handikappråd, utredningen om skolan, staten och kommunerna (SSK-utredningen), länsstyrelser, Landstingsförbundet, Svenska kommunförbundet, landstingskommuners omsorgsstyrelser, Föreningen för psykotiska barn, Föreningen psykologer inom omsorgsverksamheten, Martin Johansson, Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar (RBU), Riksförbundet för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna (FUB), ävensom vissa till förbundet anslutna föreningar och Synskadades riksförbund (SRF).

Remissinstanserna är ense om att de frågor som tas upp i departementspromemorian kräver stor uppmärksamhet och behöver utredas. Promemorian kan i princip ligga till grund för utredningsarbetet. Nästan alla remissinstanser anser att den med vissa kompletteringar bör utgöra direktiv för en särskild parlamentarisk kommitté.

Alla är ense om att psykiskt utvecklingsstörda måste ha garantier för sina rättigheter i samhället, men remissopinionen är delad i frågan om omsorgslagen bör behållas. *FUB*, som motsätter sig en prövning av frågan att avskaffa lagen, tillstyrker en översyn för att förbättra utvecklingsstördas situation. Till remissinstanser som anser att lagen bör behållas hör bl.a. även *socialstyrelsen*. *Landstingsförbundet*, å andra sidan, anser att utredningsarbetet inte bör få gälla en ny omsorgslag eller en allmän handikapplag och *Svenska kommunförbundet* framhåller att omsorgslagen lägger ett totalansvar för en viss grupp handikappade på landstingen trots att vissa behov för denna grupp inte principiellt avviker från andra handikappgruppers behov. *Stockholms läns*

landstingskommuns omsorgsstyrelse hävdar att utvecklingen har gått förbi omsorgslagen och att den nu bör omprövas.

En av huvudfrågorna för utredningen bör enligt *FUB* gälla behovet av ökade primärkommunala insatser för utvecklingsstörda. Det ensidiga landstingskommunala ansvaret som i praktiken kännetecknar den nuvarande ordningen får inte ersättas med ett ensidigt primärkommunalt ansvar för omsorgerna. Målet för utredningen bör i stället vara att åstadkomma bra samverkan mellan landsting och kommuner. *Landstingsförbundet* hävdar att omsorgerna, bortsett från medicinsk vård, är i linje med kommunernas arbetsuppgifter.

För vissa marginalgrupper utvecklingsstörda torde dock kommunerna vara för små som huvudmän och nära samverkan med landstingen blir därför nödvändig. *Kristianstads läns landstingskommuns omsorgsstyrelse* ställer sig med hänsyn till behovet av sammanhållet ansvar för omsorgerna ytterst tveksam till en delning av huvudmannaskapet mellan landsting och kommuner. *Jämtlands läns landstingskommuns omsorgsstyrelse* finner att det samlade huvudmannaskapet är betydelsefullt. Från andra områden kan konstateras att delat ansvar leder till att människorna kommer i kläm mellan huvudmannaintressena.

Några remissinstanser tar upp frågan om omsorgsverksamhetens finansiering, och *Svenska kommunförbundet* finner det angeläget att kommittén lägger fram förslag till kostnadsfördelning.

I frågan om delegation av tillsynen över omsorgsverksamheten är remissopinionen delad med övervikt för en tveksam eller avstyrkande hållning. *FUB* avstyrker en prövning av möjligheterna till delegation till landsting och kommuner. *Malmöhus läns landstingskommuns omsorgsstyrelse* finner det inte vara till gagn vare sig för den kommunala självstyrelsen eller för den rationella handläggningen av omsorgsärenden att statliga tillsynsmyndigheter skall detaljgranska verksamheten. *Hallands läns landstingskommuns omsorgsstyrelse* går ett steg längre och anser att delegation är tillräcklig och att tillsynen i stället skall föras över till landstingen.

FUB anser att beslutsnämnderna skall finnas kvar. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anför att beslutsnämndernas funktioner eventuellt kan föras över på länsrätterna, som handlägger ärenden av liknande slag.

Remissinstanserna framför synpunkter på den fortsatta utvecklingen inom delområden av omsorgerna. *FUB* framhåller allmänt härom att det på många områden behövs ökad primärkommunal medverkan, särskilt i frågan om barnomsorg, skola, fritidsverksamhet och idrott, hemtjänst, bostads- och samhällsplanering samt förmyndarskap och godmanskap.

Statens handikappråd tillstyrker att omsorgskommittén prövar hur habiliteringsresurserna för handikappade barn kan samordnas. *Kronobergs läns landstingskommuns omsorgsstyrelse* anser att kommittén bör bedöma flerhandikappade och svårt utvecklingsstörda barns villkor och beakta hur kunnandet inom omsorgsverksamheten kan utvecklas och spridas.

FUB hälsar den ökade integreringen inom skolan med tillfredsställelse, men anser att den behöver fördjupas. Inom FUB är meningarna delade i huvudmannaskapsfrågan. Det står dock klart att primärkommunerna måste få ett ökat ansvar, och FUB motsätter sig inte att omsorgskommittén utreder frågan, vilket bör ske bl.a. genom en försöksverksamhet. För *SSK-utredningen* står det alltmera klart att reformförslag för handikappades skolformer bör samordnas med förslag avseende den vanliga skolan. Bestämmelser för särskolan bör föras in i skollag och skolförordning och

ansvaret för frågor om särskolan bör flyttas från socialdepartementet till utbildningsdepartementet. SSK-utredningen föreslår att den skall pröva frågan om särskolans reformering och att det skall ske i nära samverkan med omsorgskommittén för att trygga utvecklingsstördas rätt till god samhällsservice.

Omsorgslagen innehåller inga bestämmelser om fritidsverksamhet konstaterar *FUB,* men landstingen gör insatser på detta område fast i otillräcklig omfattning. Kommuner som driver eller stöder fritidsverkamhet erkänner sällan utvecklingsstördas rätt att delta i denna. Kommitténs översyn måste inriktas på hur hithörande angelägna behov skall tillgodoses. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* anser det viktigt att föräldrar som gör stora vårdinsatser får fortlöpande barnpassning så att fler barn kan bo hemma. Avlösning för vila och semester är också betydelsefull. *Kalmar läns landstingskommuns omsorgsstyrelse* framhåller att utvecklingen från slutna till öppna verksamhetsformer är långt ifrån avslutad. Omsorgskommittén bör studera olika boendeformer och bedöma om uppdelningen av dem för vuxna är lämplig eller utgör ett hinder för normaliseringen. *FUB* anser det svårt rekrytera personer med sinne för uppgifter att vara förmyndare och gode män och att detta förhindrar förverkligandet av 1975 års förmyndarskapsreform. Dessa problem bör lösas i samverkan mellan landsting och kommuner.

Östergötlands läns landstingskommuns omsorgsstyrelse känner tveksamhet inför tanken att ordna specialvårdhemmen som centra för metodutveckling och korttidsvård. Det måste klarläggas om en sådan resurs kommer att efterfrågas, om hemmen skall få andra uppgifter eller avvecklas. Styrelsen tar även upp frågan om forskningen och anser att den hittills har fått stå tillbaks för de praktiska, fältmässiga insatserna. Den bör därför förstärkas både som grundforskning och som målforskning.

FUB framhåller att samarbetet mellan FUB-rörelsen och omsorgsverksamheten bör utvecklas och att bestämmelser därom införs i omsorgslagen.

Vidare betonar *FUB* att gruppen andra förståndshandikappade än utvecklingsstörda bör uppmärksammas mera systematiskt. Det har ett stort förebyggande värde om alla småbarn med försenad eller störd utveckling får god omsorg. *Jönköpings läns landstingskommuns omsorgsstyrelse* finner det angeläget att utredningen prövar den nu tillämpade avgränsningen av gruppen förståndshandikappade. *Värmlands läns landstingskommuns omsorgsstyrelse* finner det i departementspromemorian begagnade uttrycket andra förståndshandikappade alltför obestämt och kunna innebära en svåröverskådlig vidgning.

Statens handikappråd tillstyrker att handikapputredningens uppdrag beträffande flerhandikappade förs över på den nya kommittén. Uppdraget bör få hög prioritet i utredningsarbetet. *SRF* finner det angeläget att kommittén redan från början får tillräckliga resurser för att kunna arbeta snabbt med frågorna om flerhandikappade. Omfattande kunskap om flerhandikappades problem och behov finns på olika håll, bl.a. inom SRF. Kommittén bör samla sådan kunskap och även pröva olika administrativa lösningar för samordning av insatserna för flerhandikappade.

Föreningen för psykotiska barn anser att det kan vara en fördel att frågan om de psykotiska barnens vård och undervisning behandlas i ett större sammanhang av en utredning med även andra uppgifter. Det finns dock en uppenbar risk för att frågan därigenom både fördröjs och uppmärksammas alltför lite. Föreningen betonar att de psykotiska barnen i många avseenden skiljer sig från utvecklingsstörda barn, och att de behöver speciellt anpassade insatser.

Kronobergs läns landstingskommuns omsorgsstyrelse uttalar att insatserna för psykotiska barn är otillräckliga och anser det därför värdefullt att den nya kommittén skall behandla deras problem.

I fråga om utredningsarbetets organisation framhåller remissinstanserna betydelsen av medverkan från intressenterna. *Statens handikappråd* betonar vikten av att kommittén samverkar med handikapprörelsen och med andra utredningskommittéer, såsom SSK-utredningen och kommittén för sjukvårdens inre organisation. Remissinstanserna finner det värdefullt att kommittén lägger fram diskussionspromemorior under arbetets gång.

13. Huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset

Dir 1977:101

Beslut vid regeringssammanträde 1977-09-01

Statsrådet Troedsson anför.

Karolinska sjukhuset uppfördes av staten omkring år 1940 i samarbete med Stockholms stad och Stockholms läns landsting.

Numera är flertalet patienter vid sjukhuset från Stockholms län. Tidigare togs i stor utsträckning patienter emot från hela landet. Som exempel kan nämnas förhållandena under budgetåret 1955/56. Det fanns då 1.620 vårdplatser vid sjukhuset. Av dessa var 726 s.k. riksplatser, vilka disponerades av patienter från hela landet. Stockholms stad och län hade tillsammans 702 vårdplatser. Resterande 192 vårdplatser var garnisonsplatser.

År 1960 beslöt riksdagen att riksplatserna skulle avvecklas (prop. 1960:159, SU 1960:189, rskr 1960:381). I den proposition som låg till grund för beslutet uttalade departementschefen att starka skäl kunde åberopas för att överväga om staten inte borde avhända sig huvudmannaskapet för både karolinska sjukhuset och akademiska sjukhuset i Uppsala, bl.a. med hänsyn till de organisatoriska fördelar, som skulle vara förknippade med ett enhetligt huvudmannaskap.

Riksplatserna vid karolinska sjukhuset är f.n. i allt väsentligt avvecklade. Omkring 90 % av totala antalet vårddagar vid sjukhuset utnyttjas av patienter från Stockholms län. I övrigt utgör sjukhuset ett regionsjukhus för stockholmsregionen.

Kungl. Maj:t uppdrog år 1965 åt statens förhandlingsnämnd att söka klarlägga villkoren för ett eventuellt kommunalt övertagande av karolinska sjukhuset.

Inom riksdagens revisorers kansli har i mars 1977 upprättats en granskningspromemoria (nr 1/1977) om karolinska sjukhusets upprustning. I promemorian föreslås bl.a. att förutsättningarna för att överföra sjukhuset helt eller delvis till landstingskommunalt huvudmannaskap utreds.

Företrädare för Stockholms läns landstingskommun har inför upptagande av förhandlingar om nya drifts- och investeringsöverenskommelser för åren 1977 och 1978 förklarat att landstingskommunen är beredd att ta upp överläggningar om att överta sjukhuset och inordna det i landstingskommunens sjukvårdsorganisation.

För egen del anser jag att utvecklingen medfört att de skäl som en gång fanns för att staten skulle äga och driva karolinska sjukhuset avsevärt försvagats.

Jag förordar därför – efter hörande av företrädare för Stockholms läns landstingskommun – att betingelserna för ett överförande av huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset till landstingskommunen och därmed sammanhängande frågor klarläggs. En särskild utredare bör tillkallas. Utredaren bör biträdas av dels sjukhusdirektören vid karolinska sjukhuset och statens förhandlingsnämnd, dels förhandlingsdelegerade för Stockholms läns landstingskommun, dels företrädare för de anställdas huvudorganisationer.

Utredningen bör bedrivas skyndsamt.

Samråd bör ske med karolinska institutet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset och därmed sammanhängande frågor,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag, att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Socialdepartementet)

14. Samhällsstödet till ensamstående föräldrar m.m.

Dir 1977:104

Beslut vid regeringssammanträde 1977-09-22

Departementschefen, statsrådet Gustavsson, anför.

I Sverige finns f.n. drygt 400.000 barn som har föräldrar som inte är gifta med varandra och som inte lever tillsammans. Dessutom finns drygt 40.000 barn vars ena förälder är död. Det finns också ett fåtal barn som har adopterats av en ensamstående förälder. De nämnda grupperna av barn utgör närmare 25 % av samtliga barn i åldern 0-18 år. Flertalet av föräldrarna ingår i nya familjebildningar. Antalet reellt ensamstående föräldrar med barn utgör ca 100.000 och de har vårdnaden om ca 150.000 barn.

Samhällsstöd i olika former till ensamstående föräldrar och föräldrar med underhållsplikt mot barn har tillkommit successivt under lång tid. Exempel på sådant samhällsstöd är i första hand bidragsförskotten och barnpensionerna. Andra former av särskilt ekonomiskt stöd till dessa föräldragrupper är särskilda skattelättnader och bostadsbidrag med gynnsammare inkomstprövningsregler. Vid en viss inkomst utgår samma bostadsstöd oavsett om en eller två föräldrar skall leva på inkomsten. På motsvarande sätt leder en viss hushållsinkomst till samma daghemsavgift oavsett om inkomsten skall delas på en eller två föräldrar. Exempel på en annan typ av stöd från samhällets sida är att ensamstående föräldrar kan få förtur vid fördelning av daghemsplatser.

Fr.o.m. år 1978 kommer också föräldrar som inte har barnet stadigvarande hos sig att kunna få bostadsbidrag enligt gynnsammare regler än f.n. Detta skall göra det möjligt för föräldern att ha en bostad som är stor nog för att han eller hon skall kunna ta emot barnet för någon tids vistelse.

Den nu gällande bidragsförskottslagen (1964:143) kom till år 1964. Stödformen går emellertid tillbaka till år 1937, då den första lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn kom till. År 1937 tillkom också den lag om barnbidrag åt barn till änkor och vissa invalider samt åt föräldralösa barn som föregick nuvarande lagstiftning om barnpensioner. Lagreglerna om barnpension och änkepension ingår sedan år 1962 i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

En ensamstående förälder med hemmavarande barn har också sedan länge rätt till särskilda skattelättnader. Dessa utgörs f.n. av dels förvärvsavdrag med högst 2.000 kr., dels en skattereduktion med 1.800 kr. Sammanboende föräldrar kan under vissa förutsättningar få del av endera av dessa skattelättnader. Särskilda skattelättnader för föräldrar med undershållsplikt har också funnits under lång tid. F.n. har underhållsskyldiga föräldrar en maximerad avdragsrätt för periodiskt understöd för underhåll till icke hemmavarande barn. Avdragsrätten går tillbaka på det familjeavdrag som dessa föräldrar hade rätt till vid beskattningen innan barnbidragen infördes. Samma rätt till familjeavdrag hade vid den tidpunkten även familjeförsörjaren i tvåföräldersfamiljer.

Utformningen av de särskilda stödåtgärderna för ensamstående föräldrar och föräldrar med underhållsplikt mot barn återspeglar de förhållanden som gällde under den tidsperiod när stödet infördes. Mannen var huvudförsörjaren inom familjen och kvinnan hemarbetande. Kvinnan var beroende av mannen både för sin egen och för barnens försörjning. Detta gällde även efter en skilsmässa.

Under de senaste årtiondena har situationen kraftigt förändrats i dessa hänseenden. Allt fler kvinnor förvärvsarbetar och är inte längre beroende av mannen för försörjningen. Detta gäller inte minst de ensamstående mödrarna. Av alla icke gifta mödrar med förskolebarn yrkesarbetar ca 70 %. Motsvarande andel för icke gifta mödrar med barn i skolåldern är högre, mellan 80 och 90 %. Av de förvärvsarbetande icke gifta mödrarna med förskolebarn arbetar ca 80 % mer än 35 timmar i veckan.

Barnantalet i varje familj har minskat. Av de ensamstående föräldrarna har ungefär två tredjedelar vårdnaden om ett barn och endast 8 % har vårdnaden om fler än två barn.

Det bli allt vanligare att båda föräldrarna förvärvsarbetar och därmed delar på utgifterna för barnen och omsorgen om barnen medan de sammanlever. Efter en skilsmässa/separation försöker föräldrarna också i växande utsträckning dela på omvårdnaden om de praktiska frågorna går att lösa. Denna utveckling har inneburit att barnfamiljernas behov av samhällets stöd i andra former än rent ekonomiska har kommit mera i förgrunden, t.ex. barnomsorg och goda kollektiva kommunikationer.

Under senare år har vidare skilsmässorna ökat kraftigt. Samtidigt har i ökad utsträckning unga par bildat familj utan att gifta sig. Den geografiska rörligheten har ökat och medfört att även gifta och formellt sammanboende föräldrar kan leva åtskilda från varandra genom att en av föräldrarna förvärvsarbetar på annan ort än där familjen är bosatt. De har då samma svårigheter med dubbla bostadskostnader, barnomsorg på kvällarna etc. men får inte del av de tidigare nämnda stödformerna för ensamstående föräldrar.

Denna utveckling innebär också att gränserna blir allt mindre tydliga mellan familjer där föräldrarna formellt sammanlever och familjer med ensamstående förälder.

Stödet till de ensamstående föräldrarna och deras barn har som nämnts till väsentliga delar sitt ursprung i äldre förhållanden och synsätt. De nu antydda samhällsförändringarna har ändrat förutsättningarna för existerande stödformer och aktualiserat behovet av samhällsinsatser i delvis andra former. En allmän översyn behövs därför av utformningen av samhällets stöd på detta område.

Mot den angivna bakgrunden anser jag att en parlamentarisk kommitté bör tillsättas för att se över utformningen av samhällets stöd till familjer där föräldrarna lever på skilda håll eller där en av föräldrarna saknas. Kommittén bör få till uppgift att klarlägga vilka behov av särskilda stödåtgärder som numera finns för dessa familjer utöver de generellt verkande insatserna för alla barnfamiljer. Utgångspunkten bör vara att stödet skall riktas till barnen. Vidare bör syftet med samhällsstödet vara att barn till föräldrar som lever åtskilda och barn vars ena förälder saknas skall tillförsäkras levnadsvillkor som så långt möjligt är likvärdiga dem som tillkommer barn med sammanboende föräldrar.

Kommittén bör göra en genomgång av de olika samhälleliga stödformer för ensamstående föräldrar och deras barn som nu finns i form av ekonomiskt stöd, inkl. de särskilda skatteförmånerna, och service av olika slag. För barn som har endast en försörjningsskyldig förälder bör även det ekonomiska stöd som ges i form av gruppförsäkringar eller andra privata försäkringar kartläggas.

Kommittén bör särskilt studera om de nuvarande särskilda stödformerna för ensamstående föräldrar är rätt utformade i förhållande till de särskilda stödbehoven hos denna grupp. Vidare bör kommittén pröva den nuvarande avgränsningen av stödet till ensamstående föräldrar. Kommittén bör överväga om samhällsstöd i ökad omfattning bör inriktas på att täcka speciella behov av stöd under vissa perioder, t.ex. i samband med förändringar i familjeförhållandena vid skilsmässa eller förälders död. Kommittén bör – i princip inom ramen för oförändrade totala kostnader – lägga fram förslag till de ändringar i samhällets stödinsatser som kommittén finner motiverade.

Som underlag för kommitténs bedömningar torde krävas viss kartläggning av levnadsförhållandena för barn till föräldrar som lever åtskilda och för barn som saknar någon av föräldrarna. Därvid bör också uppmärksammas i vilken utsträckning föräldrar som lever åtskilda delar på den faktiska vården av och omsorgen om barnen. Vidare bör göras jämförande analyser av motsvarande levandsförhållanden för familjer där föräldrarna sammanlever och har gemensamma barn.

Kommittén bör uppmärksamma frågan om avvägningen mellan vårdnadshavarens och den underhållsskyldige förälderns försörjningsinsatser med hänsyn bl.a. till i vilken utsträckning de har utgifter för barnen samt deltar i vården av och omsorgen om dem. Det måste också ske en avvägning så att största möjliga rättvisa skapas inom gruppen föräldrar som lever åtskilda, t.ex. mellan föräldrar som fortsätter att leva ensamma och föräldrar som ingår i nya familjebildningar. Detsamma gäller vid jämförelser mellan ensamstående och samlevande föräldrar.

Familjelagssakkunniga har nyligen lagt fram förslag om föräldrars underhållsskyldighet mot barn (SOU 1977:37). Kommittén bör i sitt arbete utgå från de nya regler som detta förslag kan leda till.

Pensionskommittén (S 1970:40) har i uppdrag att utreda frågan om efterlevandepensionens framtida utformning. Den kommitté som jag nu föreslår skall tillsättas bör samråda med pensionskommittén i frågor rörande stödet när en av föräldrarna saknas. Kommittén bör också hålla kontakt med socialpolitiska samordningsutredningen (S 1975:02) och jämställdhetskommittén (A 1976:08).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för socialdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter för att göra en översyn av samhällets stöd till ensamstående föräldrar m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om inte annat föreskrives,

att kostnaderna för utredningen skall belasta femte huvudtitelns kommitteanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

15. Översyn av THX-frågan m. m.

Dir 1977:106

Beslut vid regeringssammanträde 1977-09-29

Statsrådet Troedsson anför.

Sedan år 1950 har veterinärmedicine doktorn Elis Sandberg i Aneby behandlat personer som lider av cancer och vissa andra sjukdomar genom att injicera ett thymusextrakt, THX, som han själv har framställt. Sandbergs verksamhet har med tiden fått en betydande omfattning. Tiotusentals människor i vårt land har hittills behandlats med THX.

År 1971 dömde högsta domstolen (HD) Sandberg för olovlig tillverkning av läkemedel. Brottet bestod i att Sandberg hade tillverkat THX utan tillstånd. HD eftergav påföljd för brottet, då det inte ansågs grovt och då omständigheterna i målet var säregna. HD anförde bl. a. att om Sandbergs idé är ett misstag och hans till synes goda resultat beror på tillfälligheter, självläkning eller inverkan av psykiska faktorer, detta bör klargöras. Skulle något vara att vinna med preparatet, ansåg HD, så är detta självfallet utomordentligt viktigt – även om det skulle vara mycket mindre än vad Sandberg anser sig ha funnit (NJA 1971 s. 167).

Därefter ansökte Sandberg hos socialstyrelsen om registrering av THX som farmacevtisk specialitet. Trots anmaningar från socialstyrelsens läkemedelsavdelning fullföljde han inte ansökningen genom att ge in sådan dokumentation som styrelsen ansåg nödvändig för registrering.

På grund av vad HD hade anfört i sin dom tillsatte socialstyrelsen år 1972 en särskild expertgrupp med uppgift att söka slutgiltigt klarlägga effekten av

THX-preparatet. Efter samråd med Sandberg valde expertgruppen ut tre sjukdomsgrupper för sina undersökningar, nämligen cancer, ögonförändringar vid diabetes och förstoring av blåshalskörteln (prostatism). Expertgruppen, som avgav sitt yttrande år 1974, ansåg att det inte hade framkommit något som tyder på att THX har haft någon botande eller objektivt fastställbar gynnsam effekt vid dessa sjukdomar.

I juni 1974 meddelade socialstyrelsen i cirkulär till all medicinalpersonal att det enligt styrelsens mening inte kunde anses stå i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet att behandla patienter med THX.

Då Sandbergs verksamhet inte har upphört har THX-frågan fortsatt att vara aktuell. Bl. a. har riksdagen vid ett flertal tillfällen behandlat THX-frågan, senast under riksmötet 1976/77 (mot. 1975/76:565, mot. 1975/76:1223, mot. 1975/76:1238, SoU 1976/77:9, Rd 1976/77:36–37 och mot. 1976/77:360, mot. 1976/77:469, mot. 1976/77:721, SoU 1976/77:36, Rd 1976/77:142). Riksdagen avslog då yrkanden om att THX-preparatet skulle få användas fritt inom sjukvården utan registrering enligt läkemedelsförordningen. Riksdagen hade också att ta ställning till yrkanden om klinisk försöksverksamhet med THX. Även dessa yrkanden avslogs. Socialutskottet uttalade bl. a. följande (SoU 1976/77:9). Det finns inget formellt hinder mot att socialstyrelsen tar initiativ som syftar till att klarlägga effekten av läkemedel, även om detta i princip ankommer på den som tillverkar läkemedlet. Det kan dock inge betänkligheter ur principiell synpunkt att samma myndighet som utövar kontrollen över läkemedelslagstiftningen i ett visst fall också medverkar till att ta fram det material som kontrollen avser. – Det är viktigt att socialstyrelsen håller sig underrättad om den grundläggande thymusforskning som bedrivs och det är en självklar skyldighet för styrelsen att stödja forskningen om det visar sig påkallat. – När det gäller frågan om man skall satsa ytterligare resurser på en utvärdering av THX måste man även beakta att ett stort antal människor hyser tilltro till preparatet.

Forskning om THX-preparatet pågår vid universitet i Umeå. Bl. a. har innehållet i THX analyserats. Forskning om thymus och dess funktioner bedrivs på olika håll i världen bl. a. i avsikt att undersöka förutsättningarna för läkemedelsframställning.

Enligt min mening bör en kommitté tillkallas med uppgift att se över THX-frågan. Kommittén skall sammanställa den dokumentation som finns rörande THX-preparatet och dess användning. Mot bakgrund av sammanställningen skall kommittén utreda vilka åtgärder som den ur medicinsk, juridisk och humanitär synpunkt finner lämpliga. En utgångspunkt bör vara att någon ändring av de grundläggande principerna för gällande läkemedelslagstiftning inte skall ske. THX bör sålunda inte särregleras i läkemedelslagstiftningen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter för översyn av THX-frågan m. m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i

form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Socialdepartementet)

16. Förberedelser för internationella barnåret 1979

Dir 1977:108

Beslut vid regeringssammanträde 1977-10-13.

Departementschefen, statsrådet Gustavsson, anför.

FN:s generalförsamling antog hösten 1976 en resolution (31/169) i vilken år 1979 proklamerades som internationellt barnår. Enligt församlingens beslut skall barnåret ha till syfte dels att öka medvetandet hos beslutsfattare och allmänhet om barns behov, dels uppnå allmänt erkännande av att program för barn skall utgöra en integrerad del av ekonomiska och sociala utvecklingsplaner i syfte att därigenom åstadkomma kontinuerliga aktiviteter som gynnar barn.

I resolutionen uppmanas FN:s medlemsregeringar vidare att intensifiera sina ansträngningar att öka barns välfärd, särskilt vad gäller de mest eftersatta eller missgynnade grupperna.

Efter samråd med statsråden Ullsten och Mogård förordar jag att insatserna under det internationella barnåret 1979 för Sveriges del skall inriktas på att dels belysa olika framkomstvägar för att förbättra barnens situation i vårt land, dels i Sverige öka förståelsen om barnens speciella situation i u-länderna. Förberedelser härför bör göras i en särskild beredningsgrupp med representanter för berörda departement och myndigheter, de politiska partierna samt för organisationer som nationellt och internationellt arbetar med frågor om barn.

Beredningsgruppen bör ha huvudansvar för barnårets genomförande för svenskt vidkommande och därvid samordna de nationella åtgärderna med åtgärderna för att i Sverige öka förståelsen för barnen i u-länderna.

Det praktiska arbetet med förberedelserna för de nationella åtgärderna bör bedrivas i ett särskilt arbetsutskott med anknytning till socialdepartementet, medan det praktiska arbetet med förberedelserna för att öka förståelsen i Sverige för u-landsbarnens speciella situation bör bedrivas i ett särskilt arbetsutskott med anknytning till utrikesdepartementet. Ordförandena i arbetsutskotten bör vara ledamöter i beredningsgruppen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för socialdepartementet

att tillkalla ledamöter i en beredningsgrupp med uppdrag att förbereda det internationella barnåret 1979 i Sverige,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande i beredningsgruppen,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat arbetsbiträde åt beredningsgruppen.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i

form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna för beredningsgruppen skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

17. Utredning om sjukvården i krig

Beslut

Statsrådet Troedsson anför.

1974 års försvarsutredning har i betänkandet (SOU 1976:5) Säkerhetspolitik och totalförsvar gjort bl. a. följande uttalanden om sjukvården i krig (s. 248).

"Försvarsutredningen vill i detta sammanhang understryka betydelsen av att ansvar i fred för viss verksamhet bör följas av ansvar att förbereda, genomföra och leda samma verksamhet i krig. Därav följer att sådana åtgärder bör vidtagas att sjukvårdshuvudmännen kan åläggas sin del av ansvaret för ledning och drift av sjukvården även under krig liksom för förberedelser härför i fred."

Under programmet sjukvård i betänkandet tar försvarsutredningen vidare upp behovet av en effektiv ledningsorganisation för sjukvård och sjuktransporter, utbildningen avseende hälso- och sjukvård i krig för berörd personal, uthålligheten rörande sjukvårdsmateriel och läkemedel samt skyddet för avgörande sjukhusfunktioner, främst den kirurgiska verksamheten. Avslutningsvis anmäler utredningen att en närmare undersökning måste göras av dels hur finansieringen av sjukvårdens beredskapsåtgärder bör ske, dels vilka administrativa och författningsmässiga åtgärder som erfordras.

Genom beslut den 8 juli 1971 uppdrogs åt socialstyrelsen att i samarbete med bl. a. olika myndigheter inom totalförsvaret göra en total översyn av krigsorganisationen för den allmänt civila hälso- och sjukvården.

Socialstyrelsen överlämnade hösten 1974 betänkandet (stencil) Utredning om hälso- och sjukvård i krig, perspektivplan 1976/85. Därefter har socialstyrelsen bl. a. gjort en översyn av gällande lagar och andra författningar som berör krigssjukvården. Denna har hösten 1976 redovisats i en rapport (socialstyrelsen, stencil) Ansvar för och ledning av sjukvården i krig.

I anslutning till sistnämnda rapport har socialstyrelsen i skrivelse den 29 oktober 1976 hemställt, att en särskild utredning tillsätts med uppgift att på ett övergripande sätt utreda frågan om ansvaret för och ledningen av sjukvården i krig.

Överbefälhavaren beordrade i juni 1975 en översyn av försvarsmaktens krigssjukvård. Med anledning härav har delrapporter lämnats till överbefälhavaren i januari, februari och november 1976.

Mot bakgrund av det anförda föreslår jag att en kommitté tillsätts för att utreda frågan om sjukvården i krig på grundval av det av försvarsutredningen och socialstyrelsen samt till överbefälhavaren redovisade materialet.

Målsättningen för arbetet bör vara att sjukvårdens fredsresurser i största möjliga utsträckning skall användas i krig samt att den i fred gällande sjukvårdslagstiftningen bör utgöra grunden för de bestämmelser som skall gälla i krig. I möjligaste mån bör ett enhetligt ansvar för verksamheten i fred och krig eftersträvas.

De sakkunniga bör samråda med utredningen om ny lagstiftning för hälso- och sjukvården (S 1975:04) och övriga utredningar om fredssjukvården samt med utredningar inom totalförsvarssektorn, som berör sjukvården i krig. En i ärendet inom försvars- och socialdepartementen den 20 oktober 1976 upprättad promemoria bör därvid beaktas.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter för att utreda frågan om sjukvården i krig,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

Kommunikationsdepartementet

1. Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts verksamhet och organisation m.m.

Dir 1977:19

Beslut vid regeringssammanträde 1977-01-27

Departementschefen, statsrådet Turesson, anför.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) har till uppgift att inhämta tillförlitlig kännedom om Sveriges meteorologi och hydrologi samt att delta i det internationella samarbetet på dessa områden. Institutet skall göra meteorologiska och hydrologiska observationer och mätningar inom landet, oceanografiska mätningar vid Sveriges kuster samt bearbeta och bevara insamlat material. Institutet skall göra arbetsresultaten tillgängliga genom bl.a. väderrapporter, periodiska publikationer, avhandlingar och uppsatser. SMHI utför undersökningar och utredningar på uppdrag av myndigheter och enskilda. Institutet bedriver också forskning och utbildning inom sina kompetensområden.

Användarna av SMHI:s tjänster finns inom skilda områden av samhällslivet såsom kommunikation, fysisk planering, jordbruk m.m., miljövård och energifrågor.

En stor del av dem som använder SMHI:s tjänster finns inom kommunikationsområdet. Såväl flyget, sjöfarten som vägtrafiken har ett stort behov av meteorologisk information, dels för att bedöma framkomlighet och säkerhet för flygplan, fartyg och fordon, dels för att bedöma behovet av driftåtgärder såsom snöröjning och isbrytning. För den civila luftfartens säkerhet, regularitet och effektivitet krävs meteorologisk information av betydande omfattning. Ett mycket stort intresse för den meteorologiska informationen finns hos allmänheten. Detta visas inte minst av att tittar- och lyssnarsiffrorna för väderrapporterna i radio/TV är mycket höga. Sjöfarten har för sin del behov av oceanografisk information bl.a. i frågor om strömförhållanden i trånga farleder samt om vattenstånd. Av hydrologisk information är särskilt vattenföringsuppgifter nödvändiga vid planering av broar och kulvertar.

I övrigt använder man sig av meteorologisk information inom bl.a. byggnads- och anläggningsindustrin, brandförsvaret, fisket samt jord- och skogsbruket. Jord- och skogsbruket liksom fisket tar också SMHI:s hydrologiska tjänster i anspråk.

Ett nära samarbete i fråga om observationstjänst, teletjänst, prognostjänst och databehandling bedrivs med den militära vädertjänsten.

Såväl hydrologisk som oceanografisk och klimatologisk information är av grundläggande betydelse för fysisk planering och miljövård. Dessa sektorers behov av data gäller i första hand information om normalsituationen och dess variationer i tid och rum. Uppgifter om hydrologiska förhållanden, vattenföringsuppgifter m.m. är nödvändiga vid bl.a. recipientbedömningar. Tillgång till hydrologisk expertis och hydrologiska prognosmodeller behövs

vidare vid vattenresursplanering och annan fysisk planering. Inom luftvården är klimatologiska och meteorologiska uppgifter och beräkningar nödvändiga för upprättandet av olika typer av spridningsmodeller, vilka är värdefulla vid bedömningen av luftutsläpp i samband med lokaliseringsprövning av industrier och kraftverk. I frågor om lokalisering av större industrianläggningar ökar kraven på informationens detaljeringsgrad så att risker för att extremsituationer t.ex. rörande vattenföring skall kunna bedömas.

SMHI bedriver vidare en omfattande undersöknings- och kontrollverksamhet i samband med vattenmål.

Inom energiområdet har SMHI hittills huvudsakligen varit inriktat på prognoser av intresse för vattenkraftsnäringen. Institutet har på senare tid också medverkat i projekt rörande nya energialternativ såsom vindkraft och solenergi.

Förutom SMHI har andra statliga verk och myndigheter forsknings- och annan verksamhet inom vissa delar av de berörda ämnesområdena.

Institutets nuvarande organisation fastställdes genom beslut av 1960 års riksdag (prop. 1960:77, SU 1960:56, rskr 1960:177). Beslutet grundades på en översyn av institutets arbetsuppgifter och organisation som gjorts av den s.k. SMHI-utredningen och som redovisades i betänkandet (SOU 1959:21) Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts verksamhet och organisation.

Någon styrelse finns inte inrättad vid SMHI, utan ledningen av institutet utövas i sin helhet av generaldirektören. Till institutet är knutet ett meteorologiskt och hydrologiskt råd med uppgift att bistå i mera betydelsefulla frågor om de allmänna riktlinjerna för institutets verksamhet. I rådet ingår företrädare för ett femtontal viktiga användare av institutets tjänster samt för den vetenskapliga forskningen inom institutets verksamhetsområden.

SMHI:s verksamhet är organiserad på tre byråer, väderbyrån, klimatbyrån och hydrologiska byrån, en kansliavdelning samt en forsknings- och undervisningsavdelning. Antalet anställda uppgår till ca 800. Därav är drygt hälften verksamma inom institutets centrala organisation som år 1975 omlokaliserades till Norrköping.

I juni 1969 tillsatte Kungl. Maj:t en arbetsgrupp (AVHI-utredningen) för att undersöka behovet av allmän och mera kundanpassad väderinformation och hydrologisk information. Arbetsgruppen skulle vidare klarlägga SMHI:s kostnader för att tillhandahålla sådan information och institutets möjligheter att genom avgifter täcka kostnaderna. Utredningens resultat skulle tjäna som underlag för fortsatta överväganden om vädertjänstens systemutformning och institutets organisation. Arbetsgruppen har avgivit betänkandet (Ds K 1972:12) Väderinformation och annan SMHI-produktion – behov och kostnader.

Arbetsgruppen föreslog en rad förändringar i och utökningar av SMHI:s informationsproduktion. Vidare föreslogs vissa ändringar av principerna för finansiering av institutets verksamhet. Arbetsgruppen ansåg att prissättningen i uppdragsverksamheten borde grundas på full kostnadstäckning. Detta skulle, i motsats till vad nu är förhållandet, medföra att samtliga kostnader för observationerna inkluderas i prissättningen. Arbetsgruppen ansåg vidare att SMHI borde få ett nytt anslagssystem enligt den s.k. uppdragsmodellen.

Arbetsgruppen menade att institutet borde ledas av en styrelse med lekmannainslag. Vad gäller institutets inre organisation konstaterades att

denna varit i huvudsak oförändrad sedan år 1960. En organisationsöversyn ansågs därför påkallad särskilt som verksamheten i vissa hänseenden förändrats, bl.a. genom ökad användning av avancerade tekniska hjälpmedel.

Yttranden över betänkandet har avgivits av 47 remissinstanser. Arbetsgruppens förslag godtogs i stort sett eller lämnades utan erinran. Förslaget att observationskostnaderna borde ingå i kalkylen för prissättningen i uppdragsverksamheten kritiserades däremot av flertalet av de remissinstanser som framförde synpunkter i frågan.

Riksrevisionsverket genomförde år 1972 en analys av SMHI:s verksamhet. Analysen visade på behov av förbättringar av SMHI:s ekonomiadministrativa system och organisation.

Det finns enligt min mening flera skäl som talar för att en översyn nu bör göras av SMHI:s verksamhet och organisation. Som framgått av min tidigare redogörelse finns ett flertal områden där SMHI i olika avseenden samverkar med andra myndigheter. Enligt min mening bör alla samordningsmöjligheter undersökas inte minst mot bakgrund av önskemålet om en effektiv statsförvaltning. En första utredningsuppgift bör därför vara att utifrån en inventering av samverkansmöjligheterna mellan SMHI och övriga myndigheter föreslå lämplig arbetsfördelning i syfte att så långt möjligt undvika dubbelinvesteringar och dubblerad kompetens. I inventeringen bör även ingå en gränsdragning mot universitet och högskolor vad gäller forskning, utveckling och undervisning inom SMHI:s område.

Den nuvarande organisationen infördes för över tio år sedan. Under tiden har de grundläggande förutsättningarna för institutets verksamhet delvis förändrats. Bl.a. har verksamheten i hög grad kommit att präglas av den snabba utvecklingen inom de tele- och datatekniska områdena. Datatekniken möjliggör en eftersträvad integrering mellan meteorologisk och hydrologisk verksamhet i en omfattning som tidigare inte varit praktiskt genomförbar. Det internationella samarbetet ger tillgång till ytterligare observations- och prognosmaterial inom berörda sakområden. Den intensifierade miljövårdsverksamheten under 60- och 70-talen samt intresset för fysisk planering och exploatering av havets resurser har ställt nya krav på SMHI och medfört en kraftig utbyggnad inom olika delar av den nuvarande organisationen. Dessa krav gäller inte bara hydrologiska och meteorologiska data utan också att institutet skall kunna delta aktivt i olika former för samhällsplanering särskilt vad gäller miljövårds- och vattenresursplanering.

Inom det ekonomiadministrativa området har nya instrument för planering och uppföljning tagits i bruk. Därtill kommer nya synsätt och former för personalutveckling och personalinflytande. Det mycket omfattande arbetet med omlokaliseringen av institutet till Norrköping är nu också i det närmaste slutfört. Jag föreslår därför att en särskild utredare tillkallas för att genomföra en översyn av SMHI:s verksamhet och organisation.

En allmän utgångspunkt för översynsarbetet bör vara att samhället även i fortsättningen genom SMHI måste ha tillgång till en institution som kan erbjuda en kvalificerad meteorologisk, hydrologisk och oceanografisk sakkunskap. En ytterligare utgångspunkt är de skilda behov av information från institutet som redovisades av AVHI-utredningen. AVHI-utredningen samt remissvaren över denna bör därför överlämnas till utredaren. Länsstyrelsen i Norrbottens län har i skrivelse till chefen för kommunikationsdepartementet hemställt att departementet vidtar sådana åtgärder som kan leda till en etablering av ett väderkontor i Norrbotten. Även denna skrivelse,

tillsammans med SMHI:s yttrande över den, bör överlämnas till utredaren. Det av flygtrafikledningskommittén framlagda förslaget i betänkandet Flygvädertjänst 1980 (Ds K 1974:15) bereds f.n. inom departementet. Utredaren bör beakta de ändringar i SMHI:s verksamhet och organisation som statsmakternas beslut i anledning av flygtrafikledningskommitténs förslag kan medföra. Med dessa utgångspunkter och utifrån en bedömning av den framtida efterfrågan på institutets tjänster kan verksamhetens inriktning och omfattning prövas. Utifrån inriktningen och omfattningen av SMHI:s verksamhet samt de resurser institutet bedöms behöva, bör den framtida organisationen övervägas.

Ledningen av SMHI utövas f.n. av generaldirektören ensam. Mot bakgrund av verksamhetens alltmer ökade betydelse för samhället bör utredaren, i enlighet med AVHI-utredningens förslag, överväga en ledningsorganisation som innefattar en styrelse med lekmannainslag. I sammanhanget bör också det till SMHI knutna meteorologiska och hydrologiska rådets roll ses över.

Utredaren bör vidare ägna särskild uppmärksamhet åt de krav som bör ställas på institutets ekonomiadministrativa system, dvs. framför allt verksamhetsplanering, budgetering, redovisning och kalkylering. I detta sammanhang bör också verksamhetens finansiering samt prissättnings- och marknadsföringsfrågorna belysas. Av betydelse är härvid gränsdragningen mellan SMHI:s myndighetsutövning, t.ex. som remissinstans, och institutets övriga verksamhet.

I sitt arbete bör utredaren biträdas av en samrådsgrupp med företrädare för SMHI och de anställda vid institutet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommunikationsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts verksamhet och organisation,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren,

att förordna ledamöter i samrådsgruppen.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunniga, experter, sekreterare och ledamöter i samrådsgruppen skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta sjätte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

2. Huvudmannaskap för driften av Göta kanal

Dir 1977:33

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-03

Departementschefen, statsrådet Turesson, anför.

Jag kommer senare i dag att föreslå regeringen att genom proposition (prop. 1976/77:66) föreslå riksdagen att godkänna riktlinjer för upprustning av Göta

kanal, m.m.

Göta kanalbolag har förklarat sig vilja frånträda ansvaret för kanalens fortsatta drift och till staten överlämna kanalanläggningen med tillhörande tjänstebostäder samt viss del av övriga tillgångar m.m. I propositionen föreslås att upprustning av Göta kanal skall påbörjas redan i höst under förutsättning att en för samhället godtagbar överenskommelse om den fortsatta driften kan träffas. Med hänsyn härtill bör bl.a. lämpliga former för det framtida huvudmannaskapet övervägas och förhandlingar snarast tas upp med berörda intressenter. En särskild utredare bör tillkallas för denna uppgift.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommunikationsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att – i samråd med bl.a. berörda landsting – överväga frågan om huvudmannaskap för driften av Göta kanal och att i anslutning härtill förhandla med berörda intressenter,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat arbetsbiträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta sjätte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

3. Förbättringar i typbesiktningssystemet m.m.

Dir 1977:40

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-10

Departementschefen, statsrådet Turesson, anför.

Bestämmelser om hur fordon skall vara beskaffat och utrustat finns främst i fordonskungörelsen (1972:595, omtryckt 1976:778) (FK) och bilavgaskungörelsen (1972:596, ändrad senast 1976:367) (BAK). Bestämmelserna kompletteras och preciseras i betydande omfattning genom föreskrifter från statens trafiksäkerhetsverk (TSV). Dessa kungörs numera i TSV:s författningssamling. Föreskrifterna publiceras också i Bestämmelser om fordon (BOF) och andra föreskriftssamlingar, t.ex. typbesiktningshandboken och handboken för flygande inspektion.

Bestämmelserna är väsentliga ur en rad synpunkter, främst med hänsyn till trafiksäkerhets- och miljökraven. När det gäller föreskrifter av betydelse från trafiksäkerhetssynpunkt, kan nämnas t.ex. broms- och belysningsbestämmelser och bestämmelser om styrinrättningar. Så föreskrivs beträffande bromsutrustning bl.a. att den vid vissa angivna förhållanden skall kunna ge viss minsta retardation. När det gäller belysning anges krav på minsta belysningsstyrka och – för halvljus – största tillåtna belysningsstyrka. I fråga om styrinrättning finns krav på att den skall kunna motstå närmare angivna krafter vid barriärkollisionsprov. Andra bestämmelser avser bränsle- och

elsystemen, hjulupphängning etc.

Under senare år har kraven på insatser för att skydda vår miljö ökat. Därvid har beslut fattats bl.a. om åtgärder som syftar till att begränsa luftföroreningar genom avgaser från bilar. Nu gällande bestämmelser i BAK har införts på grundval av ett av en ledningsgrupp inom kommunikationsdepartementet under åren 1966-1971 genomfört utvecklingsarbete på bilavgasområdet. De emissionsbegränsande åtgärderna har i huvudsak koncentrerats till bensindrivna bilar, som utgör den helt övervägande andelen fordon i den svenska bilparken. Bestämmelserna i BAK, som främst utgör en komplettering till föreskrifterna i FK beträffande viss utrustning på bil, gäller bensindrivna motorer och dieselmotorer.

I fråga om bensindrivna bilar av 1969 eller senare års modeller krävs att de är försedda med sluten vevhusventilation och – med vissa undantag – att motorn är försedd med anordning för att begränsa föroreningar i avgaserna. För bilar av 1971-1975 års modeller gäller i fråga om tillåtna utsläpp att det vid s.k. ECE-prov (simulerad stadskörning) får släppas ut per kilometer högst 45 gram koloxid och högst 2,2 gram kolväten uppmätta som hexan. Avgasbestämmelserna för 1976 och senare års modeller bygger på en annan provmetod (s.k. CVS-prov) och överensstämmer i huvudsak med federala föreskrifter i USA för bilar av 1973 års modell. Bestämmelserna innebär en väsentlig skärpning av kraven. Enligt föreskrifterna får per kilometer släppas ut högst 24,2 gram koloxid, 2,1 gram kolväten uppmätta som metan och 1,9 gram kväveoxider uppmätta som kvävedioxid.

Kontrollen av att de tekniska trafiksäkerhets- och miljökraven uppfylls sker vid besiktningar av olika slag. Av intresse i detta sammanhang är främst typ-, registrerings- och kontrollbesiktning samt flygande inspektion. Typ- och registreringsbesiktningarna är till sin art förstagångsbesiktningar, dvs. besiktningar som sker innan fordon över huvud taget får tas i bruk. Vid besiktning måste sökanden förete intyg om att motorn är godkänd vid avgasprovning. Själva provningen sker dock före den egentliga besiktningsförrättningen. Den löpande kontrollen över fordonsbeståndet utövas genom de båda andra besiktningsformerna, kontrollbesiktning och flygande inspektion.

Typbesiktning utförs av TSV vid verkets typbesiktningsstation i Solberga och innebär att ett fordon ur en serie besiktigas, varefter resultaten av denna besiktning ligger till grund för bedömningen av hela fordonsserien. För att typbesiktning skall kunna utnyttjas, krävs att tillverkaren eller generalagenten har fått tillstånd till typbesiktning. Sådana tillstånd ges av TSV. Bakgrunden till att tillstånd krävs är att den som har fått sådant tillstånd efter typbesiktningen får utfärda s.k. typintyg, dvs. ett intyg att det individuella fordonet överensstämmer med det exemplar som provats och godkänts vid typbesiktningen. Typintyget ersätter därför individuell registreringsbesiktning. På grund härav ställs det höga krav på vederhäftighet hos den som skall få tillstånd.

Typbesiktningsförfarandet är ingående – i genomsnitt ägnas fem mandagar åt varje förrättning. Det relativt begränsade antalet förrättningar – ca 500 per år – och koncentrationen till ett enda förrättningsställe ger också möjligheter att använda avancerad teknisk utrustning.

Registreringsbesiktning används för besiktning av dels fordon som har tillverkats eller importerats av någon som inte har tillstånd till typbesiktning, dels fordon som har tillverkats eller importerats i så små serier att typbesiktning ställer sig för dyr. Registreringsbesiktning sker också av fordon

som har ändrats efter det att de har upptagits i typintyg eller undergått registreringsbesiktning. En fördel med denna individuella besiktningsform är självfallet att man får tillfälle att granska varje fordon, vilket inte är möjligt vid typbesiktning. Omfattningen av den tekniska undersökningen blir dock mindre än vid typbesiktning. Det är vid registreringsbesiktning inte möjligt att låta förrättningen ta lika lång tid som en typbesiktning. Det stora antalet förrättningar – drygt 200.000 per år – gör också att verksamheten måste ges en stor geografisk spridning. Besiktningarna utförs av besiktningsmän hos Aktiebolaget Svensk Bilprovning (ASB) vid bolagets besiktningsstationer över hela landet. Möjligheterna att anskaffa och utnyttja avancerade tekniska hjälpmedel vid förrättningarna är därmed i någon mån begränsade.

Som jag redan har antytt, sker sedan löpande kontroll av fordonsparken genom kontrollbesiktning och flygande inspektion. Vid kontrollbesiktning skall enligt 81 § FK undersökas om fordonet är i trafiksäkert skick och uppfyller de krav som anges i BAK. Besiktningarna, som görs av besiktningsmän hos ASB, sker till ett antal av 2,5-3 miljoner per år. Av naturliga skäl måste de bli relativt översiktliga. Flygande inspektion utförs av polispersonal och personal från TSV ute på vägen med syfte att kontrollera fordons beskaffenhet och utrustning. Genom att kontrollen sker på väg är möjligheterna att använda tekniska hjälpmedel begränsade.

När det gäller det till typbesiktningsinstitutet knutna sanktionssystemet kan nämnas att den som utfärdar typintyg med oriktig uppgift, som lämnas uppsåtligen eller av oaktsamhet, kan dömas till dagsböter enligt FK. Tillstånd till typbesiktning kan också återkallas av TSV om det missbrukas. Denna möjlighet för verket att ingripa torde inte kunna användas annat än vid mycket allvarliga överträdelser.

Om fordon vid kontrollbesiktning eller flygande inspektion är bristfälligt kan bl.a. meddelas körförbud eller föreläggande att avhjälpa bristerna.

Ansvaret för att fordon som tagits i bruk överensstämmer med meddelade föreskrifter åvilar i första hand ägaren. Enligt 105 § FK kan ägaren i vissa fall ådömas dagsböter för allvarligare brister på fordonet. I andra fall kan han enligt 106 § FK ådömas penningböter. Enligt 10 § BAK kan fordonsägare i vissa fall straffas med penningböter, bl.a. om fordonet till följd av eftersatt underhåll eller ändring inte överensstämmer med bestämmelserna i BAK. I vissa fall kan även föraren fällas till ansvar enligt FK eller BAK för att bristfälligt fordon använts.

Av det anförda framgår att typbesiktningsinstitutet är av grundläggande betydelse när det gäller att säkerställa att fordonsparken överensstämmer med de föreskrifter som har meddelats för att garantera trafiksäkerhets- och miljökraven. Dess effektivitet är emellertid beroende av att typintyg utfärdas endast för fordon som överensstämmer med det efter typbesiktningen godkända typfordonet. En arbetsgrupp inom kommunikationsdepartementet, som tillsattes för att se över bestämmelserna om typ- och registreringsbesiktning av fordon, undersökte frågan och konstaterade i betänkandet (Ds K 1972:2) Typ- och registreringsbesiktning olika brister. Vanligt är att det fordon – typfordonet – som inställs för typbesiktning kan godkännas först efter justeringar i väsentliga avseenden. I betänkandet påvisas också att ändrings- och justeringsarbeten, som har måst vidtagas på typfordonet före godkännandet, i många fall inte utförs på fordon i samma serie som saluförs och registreras med stöd av typintyg.

Från ASB har uppgivits att man ofta ser exempel på att fordon, som har upptagits i typintyg kort tid före besiktningen och som har körts endast något

tiotal kilometer, har sådana bristfälligheter att fordonen vid leveransen inte rimligen kan ha varit i överensstämmelse med typfordonet. Bolaget har undersökt 233 slumpmässigt utvalda fordon av 1975 och 1976 års modeller, vilka var upptagna i typintyg och hade körsträckor under 1.000 kilometer. Fordonen var alltså att anse som nya. Av de 233 fordonen hade ca 13 % brister som föranledde sammanlagt 41 anmärkningar. Sex av anmärkningarna gällde detaljer som monterats efter det att fordonen togs i bruk. Av återstående 35 anmärkningar avsåg tio sådana brister som måste ha förelegat då typintyget utfärdades. Resten – 25 anmärkningar – avsåg brister som sannolikt förelåg när typintyget utfärdades men som i princip skulle ha kunnat uppstå senare.

Genom ett beslut av regeringen den 14 maj 1970 lades ansvaret för visst utvecklingsarbete på bilavgasområdet på statens naturvårdsverk (SNV). Enligt beslutet skall verket vid bilavgaslaboratoriet i Studsvik bl.a. bedriva undersökningar i syfte att finna förbättrade metoder för löpande kontroll av avgaser från bensindrivna bilar. Sedan SNV redovisat de dittillsvarande erfarenheterna av detta arbete för chefen för kommunikationsdepartementet och hemställt bl.a. om vissa åtgärder för att förbättra avgaskontrollen, träffade TSV på uppdrag av regeringen i november 1974 efter samråd med SNV en överenskommelse med ASB enligt vilken bolaget skulle undersöka avgasutsläppen från ett representativt urval begagnade bilar och serietillverkade nya bilar. Undersökningarna, som omfattade ca 1.800 prov, pågick till utgången av år 1975. Ny överenskommelse har träffats i februari 1977 mellan TSV och ASB om fortsatta undersökningar omfattande ca 780 prov. Provningarna skall vara slutförda före utgången av juni 1978.

Resultatet av de hittills slutförda undersökningarna visar att de nya avgasbestämmelserna har haft positiva effekter men att en betydande andel av de nya bilarna har föroreningshalter i avgaserna som ligger över de i BAK angivna värdena. Detta innebär att fordonen från miljösynpunkt är sämre än typfordonen, som har uppfyllt avgaskraven.

I en skrivelse av den 26 januari 1977 till regeringen har TSV redovisat de åtgärder verket har vidtagit och avser att vidta med anledning av de framkomna undersökningsresultaten.

Sveriges Bilindustri- och Bilgrossistförening har i en skrivelse av den 18 oktober 1976 föreslagit att kommunikationsministern tar initiativ till en kvalificerad ledningsgrupp för en ingående analys av resultaten från ASB:s efterkontroll- och kartläggningsundersökningar och av andra erfarenheter för ett utvecklingsarbete när det gäller kontrollmetodik och förenklade mätmetoder och för planering av det fortsatta arbetet på bilavgasområdet.

Av min föregående redogörelse torde framgå att typbesiktningssystemet f.n. inte fungerar på ett helt tillfredsställande sätt. Fordon som tas i bruk enligt typintyg företer i alltför stor omfattning brister med hänsyn till kraven i fråga om trafiksäkerhet och miljö. Rent allmänt är det självfallet betänkligt att sådana krav åsidosätts. I de nu aktuella fallen kommer emellertid ytterligare en aspekt in i bilden, nämligen konsumentens – dvs. bilköparens – självklara anspråk på att det nya fordon som han köper skall vara trafiksäkert åtminstone såtillvida att det motsvarar av myndigheterna meddelade föreskrifter. I och med att fordonet har tagits i bruk, är det också bilköparen som har ansvaret för att fordonet är i föreskrivet skick.

Mot den nu angivna bakgrunden förordar jag att en särskild utredare tillkallas för att överväga och föreslå förbättringar i typbesiktningssystemet.

När det gäller inriktningen av utredningsarbetet vill jag framhålla att typbesiktningssystemet i sig bygger på att tillverkare och generalagenter har ansvaret för att de serieproducerade fordonen är i tillfredsställande skick. Häri ligger enligt min mening ett betydande värde, genom att kontrollen naturligt kan fogas in i produktionen och leveranstrimningen på ett rationellt och resursbesparande sätt. Det torde inte vara möjligt att ersätta detta ansvar med myndighetskontroller av olika slag. Vad som kan komma i fråga är – som jag skall utveckla något utförligare i det följande – att genom stickprov och lämpligt avvägda ingrepp vid konstaterade brister se till att inte tillverkare och generalagenter – såsom f.n. är fallet i alltför stor omfattning – åsidosätter det ansvar som redan vilar på dem. I vissa situationer kan det – som jag också skall återkomma till – vara lämpligt att rikta uppmärksamheten mot återförsäljarledet. De åtgärder som jag nu har antytt bör leda till vinster från trafiksäkerhets- och miljösynpunkt och ett förbättrat konsumentskydd. Att de nya bilarna är i bättre skick vid leveransen bör också vara till fördel när det gäller att hålla tillbaka behovet av statlig kontroll gentemot fordonsägarna.

Ett avgörande problem är i dag att möjligheterna att ingripa mot biltillverkaren eller importören vid en konstaterad överträdelse av bestämmelserna är begränsade. I verkligheten blir det i allmänhet endast fråga om överläggningar mellan TSV och tillverkare resp. generalagent med syfte att få denne att frivilligt rätta felen.

En möjlighet till förbättringar kan ligga i det i USA tillämpade s.k. recall-systemet. Detta innebär att tillverkare kan åläggas att återkalla och reparera eller på annat sätt förbättra fordon som på grund av brister i konstruktionen eller produktionskontrollen inte fyller uppställda krav. Sedan systemet infördes har tillverkarna – ofta i stor omfattning – återkallat fordon för åtgärder. Recall-systemet har positiva effekter i två avseenden. Dels medför de ekonomiska konsekvenserna av att många fordon återkallas att tillverkarna får ett starkare intresse av att undvika brister genom en förbättrad produktionskontroll, dels avhjälps bristerna på ett effektivare sätt, vilket är en fördel såväl för fordonsägaren som från allmän synpunkt. Från USA redovisas det goda erfarenheter av systemets effektivitet, men dess anpassning till svenska förhållanden torde kräva en rad överväganden som bör vara en uppgift för utredaren.

Recall-systemet är i USA förenat med en sanktion i form av höga böter. Det bör ankomma på utredaren att överväga om det också för svenskt vidkommande behövs en förstärkt ekonomisk sanktion för att nå resultat särskilt när det gäller att få tillverkarnas och generalagenternas egen kontroll på en godtagbar nivå.

F.n. gäller enligt 61 § FK att TSV hos den som har tillstånd till typbesiktning får ta ut fordon av godkänd typ för undersökning. I praktiken har det visat sig att tillverkare och generalagenter, som regelmässigt är de som innehar typbesiktningstillstånd, sällan har fordon i lager. I betänkandet (Ds K 1972:2) Typ- och registreringsbesiktning föreslogs att TSV:s rätt även skall gälla fordon som finns hos återförsäljare. Vidare föreslogs – delvis efter danskt mönster – ett system där ansvaret för överensstämmelsen mellan typfordon och levererat fordon inte vilar uteslutande på tillståndshavaren utan delvis även på återförsäljaren. Det danska systemet innebär att det – utöver tillståndshavarens intyg om att fordonet överensstämmer med typfordonet – krävs att återförsäljaren försäkrar att fordonet inte har ändrats sedan han mottog det och att det har provats och överensstämmer med

meddelade föreskrifter. Om man inför ett sådant system kan en möjlig sanktion vara att meddela förbud för återförsäljaren att teckna den nödvändiga försäkran på typintyget. Ett sådant förbud kan också jämkas genom att det tidsbegränsas. Medan förbudet gäller måste återförsäljaren utnyttja det för honom kostnadskrävande och mera obekväma förfarandet med registreringsbesiktning.

När det gäller att följa upp avgasbestämmelsernas genomslag i praktiken, kan övervägas en vidareutveckling av den kontroll genom stickprov som nu genomförs av ASB och avgaslaboratoriet i Studsvik. Det finns också anledning att överväga möjligheterna att i den löpande fordonskontrollen använda metoder som kommer fram genom ny teknik som är under utveckling. Sådana frågor, liksom vissa andra problem som tas upp i Sveriges Bilindustri- och Bilgrossistförenings framställning, behandlas i en särskild arbetsgrupp med representanter för rikspolisstyrelsen, TSV, SNV och ASB. Arbetsgruppen kommer således att överväga frågor av främst teknisk natur. Det bör sedan ankomma på utredaren att med utgångspunkt i dessa överväganden behandla organisatoriska och ekonomiska aspekter på arbetsgruppens förslag till lösningar. Självfallet måste kontrollsystemet utformas på ett sådant sätt att man får en rimlig avvägning mellan de kostnader kontrollen medför och den beräknade effekten av de föreslagna åtgärderna.

Utredaren bör också överväga hur man skall kunna skapa garantier för att fordonsägarna får tillgång till en fullgod service av avgasrenande system i samband med verkstadsbesök.

Som framgått av vad jag tidigare har anfört, sker i dag kontrollen av att de gällande avgasbestämmelserna efterlevs i olika former i samband med TSV:s typbesiktningsverksamhet och genom ASB:s efterkontroll. Dessutom drivs forsknings- och utvecklingsarbete vid bilavgaslaboratoriet i Studsvik under SNV:s ansvar. Det är självfallet väsentligt att en lämplig samordning kommer till stånd så att en rationell användning av resurserna kan uppnås. Statens provningsanstalt bereder f.n. frågan om riksprovplats för provning av fordon, vilket innebär att en myndighet e.d. skulle få det övergripande ansvaret för provningsverksamheten.

Utredaren bör bedriva sitt arbete skyndsamt.

Utredaren bör överväga även andra åtgärder som är påkallade för att motverka brister i fordons beskaffenhet och utrustning och för att uppnå ett rationellare och för den enskilde enklare besiktningssystem. Jag förutsätter därvid att utredaren och den tidigare nämnda arbetsgruppen håller en nära kontakt i arbetet. Vidare bör utredaren i sitt arbete hålla nära kontakt med företrädare för berörd personal.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommunikationsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att överväga och föreslå förbättringar i typbesiktningssystemet,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs och

att kostnaderna för utredningen skall betalas från sjätte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

4. Vissa containerfrågor

Dir 1977:65

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-09

Departementschefen, statsrådet Turesson, anför.

Enhetslasttekniken har under den senaste tioårsperioden utvecklats påtagligt. Härvid har särskilt användningen av standardiserade godsbehållare rönt intresse. Den godsbehållare som har blivit mest vanlig är containern, som kan liknas vid en stor låda, tillverkad av stål, aluminium eller plywood. En relativt omfattande internationell standardisering av containrar har uppnåtts inom International Organization for Standardization (ISO). Standardiseringen berör många områden såsom hållfasthet, yttermått, innermått, hörnlådor, provning, hantering etc. De mest förekommande containrarna har en längd av 20 eller 40 fot. Bredden och höjden uppgår vanligen till åtta fot. I sammanhanget bör nämnas en annan lastanordning som vid sidan av containern har kommit att användas alltmer, nämligen containerflaket.

Containertransporterna är av särskild betydelse för transporter av styckegods på fartyg. Genom standardiseringen – som möjliggör att containern kan lossas från fartyg till bil eller järnvägsvagn utan att godset behöver omlastas – har containern också kommit att spela en viktig roll för landtransporterna.

Som exempel på utvecklingen av containertransporterna under senare år kan nämnas följande.

År 1967 transporterades endast ett fåtal 20-fotscontainrar och flak till och från Sverige. År 1968 utgjorde antalet ca 95.000, 1970 ca 150.000, 1973 ca 290.000 och 1975 ca 347.000. Den årliga tillväxten har varierat men innebär nära en fyrdubbling på sju år.

Transporter av containrar inom Sverige är till övervägande delen sådana som utförs i anslutning till internationella transporter. Under år 1973 transporterade statens järnvägar (SJ) ca 170.000 20-fotscontainrar. I fråga om lastbilstransporter finns ingen samlad statistik. Trots att transporter med containrar har pågått i Sverige ett antal år finns det anledning anta att transportsystemen är under uppbyggnad och ännu inte har funnit sin slutgiltiga form. Stora utvecklingsmöjligheter till effektiva transporter torde fortfarande vara outnyttjade.

Containertrafiken kräver en särskild teknik vid hanteringen bl.a. i samband med lastning och lossning i hamnar och vid landtransporterna. Särskilda regler för containrar och flak har också utformats i vissa avseenden.

Som jag tidigare har nämnt har inom ISO utarbetats en internationell standard, som innehåller bl.a. hållfasthetsnormer. Som komplement till standarden finns också klassificeringssällskapens normer om hållfasthet m.m. Vidare finns svensk standard för container gällande yttre och inre dimensioner, provning, märkning, hantering etc.

Containerhanteringen har aktualiserat vissa säkerhetsfrågor. Det gäller dels skyddet för dem som arbetar med containrar i samband med lastning och

lossning, dels säkerheten i samband med framför allt vägtransporterna av containrar.

Inom arbetarskyddsstyrelsen pågår arbete med anvisningar för hantering av bl.a. containrar i hamnarna.

När det gäller containertransporter på lastbil har statens trafiksäkerhetsverk i Bestämmelser om säkring av last på fordon (F 44-1975) angett hur containrar och flak skall vara anbringade på fordonet.

För containertransporter på järnväg har SJ i Svenska lastningsföreskrifter (SJF 620:1) angett hur containrar och containerflak skall lastas på järnvägsvagnar och hur de får hanteras i samband med lastning. Motsvarande föreskrifter finns meddelade för internationell trafik (SJF 638:1). Vidare innehåller det internationella reglementet angående befordran av farligt gods på järnväg (RID, bilaga 1 till CIM) detaljerade föreskrifter om konstruktion, provning och användning av tankcontainer för transport av farligt gods.

Frågor om säkerheten kring containertransporterna har behandlats bl.a. vid en konferens som under hösten 1972 anordnades av Förenta nationerna och Mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationen (IMCO). Vid konferensen antogs en internationell konvention om säkra containrar, International Convention for Safe Containers (CSC).

Konventionen var öppen för undertecknande t.o.m. den 31 december 1973. Hittills har Bulgarien, Frankrike, Förbundsrepubliken Tyskland, Nya Zeeland, Rumänien, Sovjetunionen, Spanien, Tjeckoslovakien, Tyska demokratiska republiken, Ukrainska sovjetrepubliken, Ungern och Vitryska sovjetrepubliken ratificerat konventionen. Den träder i kraft den 6 september 1977. För stat som därefter ansluter sig till konventionen träder den i kraft ett år efter den dag då anslutningsinstrumentet har deponerats.

Inget av de nordiska länderna har sålunda ratificerat konventionen. Finland har emellertid undertecknat den och i Norge pågår förberedelser för en anslutning.

Jag skall i det följande lämna en redovisning för det huvudsakliga innehållet i konventionen.

Konventionen syftar till att vidmakthålla en hög säkerhetsnivå för människoliv vid hantering av containrar och till att underlätta internationell befordran av containrar.

Begreppet container definieras i konventionen som en transportanordning av varaktigt slag som är tillräckligt motståndskraftig för att medge upprepad användning. Den skall vara särskilt konstruerad för att underlätta godsbefordran med flera transportsätt utan omlastning och för att kunna säkras resp. lätt hanteras. Den skall också uppfylla vissa uppgivna mått. Vidare definieras begreppen ny och befintlig container. Med ny container avses en container vars konstruktion har påbörjats den dag då konventionen träder i kraft eller därefter. Befintlig container är en container som inte är ny enligt nyss nämnda definition. Begreppet ägare innefattar vad som enligt fördragsslutande stats nationella lagstiftning förstås med ägare. Med ägare förstås också förhyrare eller depositarie, om en överenskommelse föreligger som innebär att ägarens skyldighet att underhålla och besiktiga containern skall iakttas av sådan förhyrare eller depositarie.

Konventionen är tillämplig på alla nya och befintliga containrar, som används i internationell befordran, utom containrar som är särskilt konstruerade för flygtransport. Varje ny container skall godkännas i enlighet med de bestämmelser om typprovning eller individuell provning som anges närmare i bilaga till konventionen. Varje befintlig container skall godkännas inom fem

år från dagen för konventionens ikraftträdande.

För genomförandet av bestämmelserna om godkännande skall konventionsbunden stat upprätta ett effektivt förfarande härför med provning och inspektion av containrar. Dessa åtgärder kan utföras av en myndighet eller delegeras till en vederbörligen auktoriserad organisation, t.ex. klassificeringssällskap. Ansökan om godkännande kan göras i varje konventionsbunden stat. Varje container skall hållas i säkert skick. Om en godkänd container inte motsvarar de krav som anges i konventionen skall den berörda myndigheten vidta de åtgärder som behövs för att containern skall motsvara dessa krav eller återkalla godkännandet.

Godkännande, som har meddelats enligt konventionens bestämmelser i en konventionsbunden stat, skall godtas av andra fördragsslutande stater och skall anses ha samma giltighet som om godkännandet hade lämnats av dessa. Konventionsbunden stat får inte ställa upp högre krav på en godkänd containers säkerhet eller föreskriva andra prov än de som gäller enligt konventionen. Nationella eller internationella bestämmelser med strängare säkerhetskrav än konventionens får emellertid tillämpas i fråga om containrar som är särskilt avsedda för transport av farligt gods eller vätskor i bulk resp. för containrar som flygtransporteras.

Varje container som har godkänts enligt konventionens bestämmelser skall kontrolleras på fördragsslutande staters territorier. Kontrollen skall inskränkas till att utröna att containern är försedd med en giltig säkerhetsgodkännandeskylt enligt de föreskrifter som finns i bilaga till konventionen. Detta gäller inte för det fall att det klart framgår att containern är i sådant skick att den utgör en uppenbar säkerhetsrisk. Är så fallet skall kontrollen inte drivas längre än som behövs för att containern skall återställas i säkert skick.

Som jag tidigare har nämnt finns de närmare föreskrifterna om godkännande- och besiktningsförfarandena i bilaga till konventionen. Föreskrifterna innebär i huvudsak följande.

Godkännande av containrar kan ske antingen i form av typgodkännande eller individuellt godkännande. Alla nya containrar skall typgodkännas eller undergå individuellt godkännande enligt konventionen. Då tillverkaren har ansökt om typgodkännande skall vederbörande myndighet granska ritningar och medverka vid provning av en containerprototyp. Individuella godkännanden får lämnas av vederbörande myndighet om myndigheten efter granskning och medverkan vid prov finner att containern motsvarar konventionens krav.

Containerns ägare är ansvarig för att den hålls i säkert skick. Som nämnts kan de skyldigheter som åvilar containerägare i stället gälla exempelvis en förhyrare.

Ägare av godkänd container skall besiktiga eller låta besiktiga den med lämpliga mellanrum. Tiden från den dag en ny container har tillverkats till dagen för den första besiktningen får inte överstiga fem år. Följande besiktningar av nya containrar och ombesiktning av befintliga containrar skall ske med mellanrum som inte får överstiga två år.

Konventionen har från svensk sida varit föremål för remissbehandling.

Samtliga remissinstanser tillstyrker att Sverige ansluter sig till konventionen. Delade meningar råder i fråga om vilken myndighet som bör handha tillsyns- och kontrollfunktionerna. Övervägande antalet remissinstanser förordar att dessa funktioner anförtros åt arbetarskyddsstyrelsen. Flera remissinstanser menar emellertid att sjöfartsverket är mest lämpat att utöva

tillsynen och kontrollen.

För egen del anser jag att mycket talar för att Sverige bör ansluta sig till konventionen. Containertransporterna har en stor betydelse när det gäller att åstadkomma smidiga transportlösningar. Containerhanteringen bidrar också i hög grad till att underlätta transporter i samverkan mellan olika transportmedel.

En ordning med säkerhetsgodkännande av containrar bör ge goda förutsättningar för att tillgodose de krav på arbetarskydd och trafiksäkerhet som bör ställas på containerhanteringen. En förutsättning för att Sverige skall kunna ansluta sig till konventionen är självfallet att konventionen kan införlivas i den svenska lagstiftningen på ett sådant sätt att reglerna om godkännande, besiktning, tillsyn och kontroll kan tillämpas effektivt.

Enligt min mening finns det flera frågor rörande konventionen som måste lösas innan lagstiftningsåtgärder vidtas. Jag skall i det följande redovisa några frågeställningar som jag anser böra klargöras närmare.

Enligt konventionen skall alla såväl nya som befintliga containrar godkännas. Konventionen ger emellertid inte någon vägledning för behandling av containrar som ankommer till eller lämnar konventionsbunden stat utan att vara godkända. Fråga uppstår hur man i den nationella lagstiftningen skall lösa detta problem och vilka sanktioner underlåtenhet att ha container godkänd skall medföra. Även frågan om sanktioner mot tillverkare som inte uppfyller de skyldigheter som anges i konventionen lämnas öppen och måste övervägas i det nationella lagstiftningsarbetet.

En annan fråga som måste lösas är omfattningen av kontrollen. Det kan diskuteras om kontrollen av en container som saknar godkännandeskylt skall vara lika omfattande som den som krävs för att ett godkännande skall kunna utfärdas. Man kan vidare ställa sig frågan om varje container som passerar landets gränser skall kontrolleras eller om kontrollen skall ske stickprovsvis. Även om kontrollen inte görs så ingående kommer den att medföra kostnader. Fråga uppstår då vem som skall bära dessa kostnader. Denna fråga måste övervägas liksom frågan hur kostnadsuttaget skall ske. Man kan här tänka sig ett avgiftssystem med differentierade avgifter beroende på kontrollens omfattning.

Som har framgått tidigare skall kontrollen enligt konventionen i allmänhet begränsas till att konstatera att containern är försedd med giltig godkännandeskylt, såvida det inte klart framgår att en uppenbar säkerhetsrisk föreligger. I sådant fall får kontrollen utvidgas men får inte drivas längre än vad som krävs för att återställa containern i säkert skick. Detta kan innebära att en lastad container kan bli stoppad i avvaktan på att den åtgärdas. Konventionen ger ingen anvisning om hur den kontrollerande myndigheten skall förfara i sådana fall. Jag tänker då bl.a. på eventuell underrättelse till den som bär ansvaret för containerns skick och inhämtande av samtycke för att påbörja reparationer. Vidare kommer här ansvaret för reparationskostnaderna in i bilden.

Även konventionens bestämmelser om besiktningsförfarandet och ansvaret för containerns underhåll ger anledning till frågor. Enligt konventionen åligger det ägare av en godkänd container att besiktiga den eller låta den besiktigas av myndighet med vissa tidsintervaller. I den nationella lagstiftningen måste bestämmelserna om besiktning utformas så att det klart framgår vem som skall utföra besiktningen. Jag vill i detta sammanhang erinra om de bestämmelser rörande officiell provning som finns i lagen (1974:896) om riksprovplatser m.m. Med officiell provning avses enligt lagen

sådan teknisk provning, kontroll eller besiktning som är föreskriven i lag eller annan författning och som ej är egenkontroll. Enligt lagen och de tillämpningsföreskrifter som finns i kungörelsen (1974:898) om riksprovplatser m.m. skall officiell provning utföras vid riksprovplats om inte annat är särskilt föreskrivet. Myndighet som får utfärda föreskrifter om officiell provning och kontroll skall samråda med statens provningsanstalt innan sådan föreskrift meddelas. Vidare skall ärende om utseende av riksprovplats beredas av statens provningsanstalt.

Enligt konventionen åvilar ansvaret för containerns underhåll och skick ägaren. Möjlighet ges emellertid att avtalsvägen överföra ansvaret till annan person. Det är väsentligt att det av den nationella lagstiftningen klart framgår vem som i olika situationer skall svara för att säkerhetsbestämmelserna iakttas.

Följderna av underlåtenhet att besiktiga container tas inte upp i konventionen. För att uppnå att besiktningsbestämmelserna efterlevs torde det vara nödvändigt att knyta sanktioner till dessa.

Som jag tidigare har nämnt går uppfattningarna isär om vilken myndighet som bör handha frågorna om godkännande, provning och inspektion. När det gäller dessa frågor vill jag ånyo hänvisa till de bestämmelser om officiell provning som jag tidigare har redogjort för. Härtill kommer emellertid frågan om vilken myndighet som skall meddela de föreskrifter som behövs för konventionens tillämpning. Vidare måste slås fast vilken myndighet eller vilket organ som skall utöva den löpande kontrollen i samband med att containern tas in i riket och vid den fortsatta transporten av den.

De frågor som jag nu har berört är sådana som måste lösas innan konventionen läggs till grund för lagstiftning. Frågorna är delvis av komplicerad natur och kräver ingående överväganden. Mot bakgrund härav förordar jag att en särskild utredare tillkallas för att behandla dem och lämna förslag till de bestämmelser som behövs.

I frågor som rör godkännande, provning och inspektion bör utredaren samråda med statens provningsanstalt.

Med tanke på att konventionen träder i kraft under hösten 1977 bör utredaren bedriva sitt arbete skyndsamt.

Utredaren bör i sitt arbete beakta hur konventionen har behandlats nationellt i andra länder som berörs av den. Därvid bör särskilt uppmärksammas övriga nordiska länders ställningstagande till konventionen och dess tillämpning.

Jag vill i sammanhanget också ta upp vissa andra frågor som rör containerhanteringen.

I en framställning till kommunikationsdepartementet har Svenska transportarbetareförbundet berört olika problem som är förknippade med transporter av containrar på väg. Förbundet tar främst upp de problem som hänger samman med felaktig viktfördelning och bristfällig förankring av godset i containern samt otillfredsställande emballering av farligt gods i container.

Förbundets framställning utmynnar i begäran om översyn av de frågor som rör säkerheten vid stuvning, fördelning och förankring av gods i container samt av metoderna för lossning, lastning och transport av container. En översyn av vägtrafiklagstiftningens regler om förankring av gods på fordon bör enligt förbundet komma till stånd, varvid bör föreskrivas att endast specialfordon får användas för containertransport. Slutligen hävdar förbundet att ansvar för förseelser mot förankringsbestämmelserna i första hand bör utkrävas av fordonsägaren och, i förekommande fall, av befraktaren

eller dennes ombud. I anslutning härtill hävdar förbundet att regler om ansvar för medverkan bör införas.

De frågor som har tagits upp i framställningen har nära samband med dem som jag har berört i det föregående. Det bör därför ankomma på utredaren att överväga dem i sitt arbete. Det bör i sammanhanget erinras om att vissa av de berörda frågorna har varit föremål för överväganden och reformer efter det att förbundets framställning gavs in. Jag tänker då bl.a. på de föreskrifter rörande säkring av last som trafiksäkerhetsverket har meddelat. Vidare bör erinras om bestämmelserna i kungörelsen (1974:35) om internationell vägtransport av farligt gods, som har utfärdats i anledning av Sveriges tillträde till den europeiska överenskommelsen om internationell vägtransport av farligt gods på väg (ADR). I sammanhanget bör också nämnas det arbete med föreskrifter rörande transport av farligt gods som bl.a. utförs inom produktkontrollnämnden.

Utredaren bör vara oförhindrad att ta upp även andra frågor som har samband med dem som jag har angett i det föregående.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommunikationsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda vissa containerfrågor,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta sjätte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

5. Sjöfartspolitisk utredning

Dir 1977:74

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-09

Departementschefen, statsrådet Turesson, anför.

I prop. 1976/77:146 om vissa sjöfartsfrågor har jag redovisat min syn på den svenska sjöfartsnäringens situation. Av propositionen framgår att underlag saknas för mera långsiktiga sjöfartspolitiska ställningstaganden från statsmakternas sida. De åtgärder som där föreslås är därför av tillfällig karaktär, ägnade att bibehålla en önskvärd handlingsfrihet i avvaktan på det underlag för en samlad sjöfartspolitisk bedömning som bör komma fram genom ett brett upplagt utredningsarbete. Jag har därför i propositionen aviserat tillsättandet av en sjöfartspolitisk utredning som skall arbeta skyndsamt och i den utsträckning detta är lämpligt etappvis redovisa resultatet av sitt arbete.

Jag har därvid konstaterat att redares och ombordanställdas organisationer i olika sammanhang, bl.a. genom sin medverkan i flaggutredningen (K

1973:01), och senast i anslutning till de överläggningar i sjöfartspolitiska frågor som har förts under min medverkan, har uttalat sig för ett sådant utredningsarbete. I propositionen anges att utredningsarbetet bör leda till ett sjöfartspolitiskt program baserat på ett klarläggande av näringens samhällsekonomiska betydelse samt framtida verksamhet och konkurrensförmåga. Det arbete som har utförts inom flaggutredningen och inom den interdepartementala arbetsgrupp som har haft till uppgift att närmare analysera de svenska rederiernas aktuella ekonomiska situation och utsikter under de närmaste åren kommer därigenom att inordnas i ett större sammanhang och bättre förutsättningar skapas för mera långsiktiga ställningstaganden. Utredningen skall så långt möjligt klarlägga de faktiska skillnader som kan råda när det gäller villkor och förutsättningar för rederiverksamhet under olika flaggor. Likaså skall en jämförelse göras beträffande de förutsättningar under vilka å ena sidan rederinäringen och å andra sidan övriga delar av det svenska näringslivet arbetar. Behovet hos svenska rederier att driva fartyg under främmande flagg skall belysas mot bakgrund av samhällsekonomiska, sjöfartspolitiska och företagsekonomiska värderingar.

I propositionen har jag poängterat att det är viktigt att inte sjöfartsnäringens utvecklingsmöjligheter försämras. Vad gäller rederiernas investeringsmöjligheter har jag konstaterat att de förslag som har lagts fram i prop. 1976/77:139 om vissa varvsfrågor om kreditgarantier och avskrivningslån innebär att rederierna ges möjlighet att lägga ut nybeställningar utan att därmed belasta sin likviditet. För att i första hand ge rederierna möjlighet att undvika av likviditetsskäl framtvingade försäljningar av tonnage till underpris har i prop. 1976/77:146 föreslagits ett tidsbegränsat likviditetsstöd i form av statliga kreditgarantier på 500 milj. kr., varav ca 50 milj. kr. har beräknats för den mindre skeppsfarten. Andra åtgärder av tillfällig karaktär som föreslås är dels ett statsbidrag om 18 milj. kr. för vardera av budgetåren 1977/78 och 1978/79 till sjöfolkets resor och dels en tidsbegränsad lag som klargör att sjöfartspolitiska synpunkter skall beaktas vid prövning av ärenden om tillstånd till överlåtelse av fartyg till utlandet. Vidare anmäls vissa speciella åtgärder för den mindre skeppsfarten.

De åtgärder som riksdagen har beslutat med anledning av förslagen bör följas upp inom ramen för det av mig aviserade utredningsarbetet. Detta bör anförtros en särskilt tillkallad utredare. Utöver vad som har angetts i prop. 1976/77:146 om utredningsarbetet vill jag anföra följande.

Någon värdering har inte gjorts av förhållandet mellan ianspråktagna resurser och uppnådda resultat inom sjöfartsnäringen jämfört med andra delar av det svenska näringslivet. Detta är en av orsakerna till att det underlag saknas som behövs för mera långsiktiga ställningstaganden från statsmakternas sida när det gäller att utarbeta en samlad sjöfartspolitik, som även innefattar de villkor för sjöfarten som direkt bestäms av statsmakterna i form av lagstiftning m.m. Utredaren bör därför söka klarlägga sjöfartsnäringens samhällsekonomiska betydelse. I detta arbete ingår också en värdering av den svenska handelsflottan med hänsyn till försörjningsberedskapen.

En naturlig utgångspunkt för utredaren bör vara en bedömning av världssjöfartens sannolika utveckling. Utredaren bör analysera utbud och efterfrågan på olika slag av transporttjänster och betydelsen av olika inskränkningar i en fri sjötransportmarknad. Utredaren bör mot bakgrund av denna analys bedöma svensk sjöfartsnärings internationella konkurrensförmåga. Olika alternativ när det gäller omfattning och inriktning av den framtida rederiverksamheten bör därefter presenteras och ett underlag skapas

för utredarens överväganden och förslag när det gäller utformningen av ett sjöfartspolitiskt program.

Svenska rederier har ett gott utgångsläge när det gäller tekniskt och operativt kvalificerade sjötransporttjänster. Vid bedömningen av omfattning och inriktning av den svenska rederiverksamheten bör utredaren söka bilda sig en uppfattning om vilken bredd verksamheten bör ha när det gäller utbudet av transporttjänster. Den svenska rederiverksamheten har alltmer kommit att innefatta samverkan med utländska rederier, inhyrning av utländskt tonnage samt drift av svenskkontrollerade fartyg under utländsk flagg. Utredaren bör belysa konsekvenserna av den utveckling som har skett och redovisa den önskvärda framtida utvecklingen inom detta område.

När det gäller omfattningen i fråga om drift av svenskkontrollerade fartyg under utländsk flagg har jag i propositionen anfört att utgångspunkten måste vara att svensk sjöfart så långt möjligt skall drivas under svensk flagg. Redovisningen av den framtida utvecklingen på sjöfartsområdet skapar en utgångspunkt även för den helhetsbedömning av utflaggningsfrågan som utredaren bör göra. Det gäller därvid inte enbart överföring av svenska fartyg till utlandet utan också andra åtgärder med likartat syfte. Vid denna bedömning bör såväl positiva som negativa aspekter värderas från rederiernas, de anställdas och samhällets synpunkt. Av särskilt intresse är att få de valuta-, sysselsättnings- och skattemässiga aspekterna belysta.

Det arbete som hittills har utförts av den interdepartementala arbetsgruppen bör fullföljas och fördjupas i syfte att få fram en bild av näringens ekonomiska förutsättningar på längre sikt.

Med hänsyn till att såväl tredjelandstrafik som trafiken för svenska transportbehov nära nog helt sker i konkurrens med andra länders fartyg bör utredaren klarlägga skillnaderna i förutsättningar och villkor för åtminstone de mera betydande sjöfartsnationernas handelsflottor och lägga fram de förslag som motiveras härav.

I utredarens överväganden kring omfattning och inriktning av rederiverksamheten ingår som en naturlig del att bedöma den framtida relationen mellan verksamhet i tredjelandstrafik och trafik för svenska transportbehov. Utredaren bör ägna uppmärksamhet åt i vilken omfattning svensk rederiverksamhet framdeles kan tillgodose svenska sjötransportbehov. Utredaren bör därför särskilt studera den transoceana linjetrafiken samt färje- och annan linjetrafik i närtrafikområdet. Utredaren bör också uppmärksamma förutsättningarna för nya sjötransportlösningar av teknisk eller annan karaktär.

Den mindre skeppsfarten bör också bli föremål för särskilda överväganden, bl.a. vad gäller den lämpliga företagsstrukturen vid övergång till större och dyrbarare fartyg.

I sammanhanget bör påpekas att den trafikpolitiska utredningen (K 1972:07) har att beakta sjöfartens roll i den svenska trafikpolitiken. Även om detta arbete närmast rör relationen mellan inrikes transporter till lands och till sjöss är det angeläget att utredaren har ett nära samråd med den trafikpolitiska utredningen.

F.n. arbetar även vissa andra utredningar inom sjöfartens område, bland vilka bör nämnas befälsbemanningsutredningen (K 1970:29), fartygsmiljöutredningen (K 1973:04) och utredningen (K 1975:09) om sjömanspension. Eftersom dessa utredningar är av betydelse såväl för de ombordanställdas förhållanden som för rederiernas ekonomi anser jag det naturligt att utredaren samråder även med dessa utredningar.

Utredaren skall vidare i sitt arbete ha ett nära samarbete med företrädare för

redarnas och de anställdas organisationer.

Mot bakgrund av utvecklingen inom sjöfartsnäringen bör utredaren arbeta skyndsamt och i den utsträckning detta är lämpligt etappvis redovisa resultat av sitt arbete.

Utredaren bör lägga fram de författningsförslag som föranleds av hans ställningstaganden.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommunikationsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en sjöfartspolitisk utredning,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta sjätte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

6. Tilläggsdirektiv till fartygsmiljöutredningen (K 1973:04)

Dir 1977:75

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-09

Departementschefen, statsrådet Turesson, anför.

Genom beslut denna dag har regeringen bemyndigat mig att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en sjöfartspolitisk utredning. Denna skall leda till ett sjöfartspolitiskt program baserat på ett klarläggande av näringens samhällsekonomiska betydelse samt dess framtida verksamhet och konkurrensförmåga.

Utredaren skall så långt möjligt klarlägga de faktiska skillnader som kan råda när det gäller villkor och förutsättningar för rederiverksamhet under olika flaggor. Vidare skall behovet hos svenska rederier att driva fartyg under främmande flagg belysas mot bakgrund av samhällsekonomiska, sjöfartspolitiska och företagsekonomiska värderingar.

I direktiven för utredaren har jag anfört att eftersom befälsbemanningsutredningen (K 1970:29), fartygsmiljöutredningen och utredningen om sjömanspension (1975:09) är av betydelse såväl för de ombordanställdas förhållanden som för rederiernas ekonomi är det naturligt att utredaren samråder med dessa utredningar.

Av samma skäl anser jag att fartygsmiljöutredningen i sitt fortsatta arbete bör samråda med utredaren. Fartygsmiljöutredningen bör vidare få i uppdrag att göra de ekonomiska beräkningar som kan behövas för bedömningen av den företagsekonomiska effekten av utredningens kommande förslag. I denna del bör en samordning ske med utredarens arbete.

Jag hemställer därför att regeringen utvidgar fartygsmiljöutredningens uppdrag i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

7. Tilläggsdirektiv till befälsbemanningsutredningen (K 1970:29)

Dir 1977:76

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-09

Departementschefen, statsrådet Turesson, anför.

Genom beslut denna dag har regeringen bemyndigat mig att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en sjöfartspolitisk utredning. Denna skall leda till ett sjöfartspolitiskt program baserat på ett klarläggande av näringens samhällsekonomiska betydelse samt dess framtida verksamhet och konkurrensförmåga.

Utredaren skall så långt möjligt klarlägga de faktiska skillnader som kan råda när det gäller villkor och förutsättningar för rederiverksamhet under olika flaggor. Vidare skall behovet hos svenska rederier att driva fartyg under främmande flagg belysas mot bakgrund av samhällsekonomiska, sjöfartspolitiska och företagsekonomiska värderingar.

I direktiven för utredaren har jag anfört att eftersom befälsbemanningsutredningen, fartygsmiljöutredningen (K 1973:04) och utredningen om sjömanspension (1975:09) är av betydelse såväl för de ombordanställdas förhållanden som för rederiernas ekonomi är det naturligt att utredaren samråder med dessa utredningar.

Av samma skäl anser jag att befälsbemanningsutredningen i sitt fortsatta arbete bör samråda med utredaren. Befälsbemanningsutredningen bör vidare få i uppdrag att göra de ekonomiska beräkningar som kan behövas för bedömningen av den företagsekonomiska effekten av utredningens kommande förslag. I denna del bör en samordning ske med utredarens arbete.

Jag hemställer därför att regeringen utvidgar befälsbemanningsutredningens uppdrag i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

8. Tilläggsdirektiv till SMHI-utredningen (K 1977:01)

Dir 1977:99

Beslut vid regeringssammanträde 1977-09-01

Departementschefen, statsrådet Turesson, anför.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 27 januari 1977 tillkallade jag en särskild utredare med uppdrag att se över Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts (SMHI) verksamhet och organisation. En av uppgifterna för den särskilde utredaren är att pröva verksamhetens inriktning och omfattning utifrån bl.a. en bedömning av den framtida efterfrågan på institutets tjänster. Utredaren skall också belysa verksamhetens finansiering samt prissättningen av institutets tjänster.

Det kan konstateras att en prissättning i sig utgör en faktor av betydelse för efterfrågan på SMHI:s tjänster och därmed på omfattningen av SMHI:s verksamhet. I en situation där SMHI inte tar ut avgifter för vissa typer av tjänster kan efterfrågan få en omfattning som inte är rimlig med hänsyn till de faktiska kostnaderna för verksamheten. I kompletteringspropositionen (prop. 1976/77:150) har frågan om en översyn av taxor och avgifter berörts. I detta sammanhang har jag funnit att frågan om utökad avgiftsfinansiering vid SMHI bör prövas. Den särskilde utredaren bör därför behandla även denna fråga i den pågående översynen. Därvid bör också redovisas vilka konsekvenser en ökad avgiftsfinansiering vid SMHI kan få för sådana verksamheter inom t.ex. samhällsplaneringens områden där SMHI:s sakkunskap nu utnyttjas.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen uppdrar åt den särskilde utredaren att han vid fullgörandet av sitt uppdrag skall iakttaga vad jag har anfört i det föregående.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

Ekonomidepartementet

1. Utredning angående statistiska centralbyråns uppgiftsinsamling

Dir 1977:46

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-24

Departementschefen, statsrådet Bohman, anför.

En stor del av den statliga statistikproduktionen koncentrerades under 1960-talet till en myndighet, statistiska centralbyrån (SCB). Syftet var bl.a. att skapa möjligheter för en samordning av statistiken och anpassa denna till aktuella behov av statistiska uppgifter. Därigenom förväntades att lättnader för uppgiftslämnarna skulle kunna uppnås, samtidigt som själva statistikproduktionen skulle kunna rationaliseras genom gemensam metodutveckling och anlitande av ADB-teknik i stor skala.

Det direkta uppgiftslämnandet för statistikändamål utgör endast en del av företagens informationsbörda men har inte desto mindre uppfattats som betungande, inte minst inom mindre och medelstor företagsamhet. Även enskilda medborgare berörs av krav på uppgiftslämnande. Insamlandet av olika data rörande enskilda personers förhållanden kan också påverka förutsättningarna att tillgodose medborgarnas berättigade krav på integritetsskydd. Det åligger datainspektionen att bevaka dessa frågor.

Vid åtskilliga tillfällen har motioner väckts i riksdagen med yrkande om utredning om möjligheterna att förenkla uppgiftslämnandet. År 1965 beslöt riksdagen att hos regeringen begära en sådan utredning. Med anledning därav tillsatte regeringen 1969 utredningen om företagens uppgiftsplikt (UFU). UFU har slutfört sitt uppdrag och avlämnat slutbetänkandet (SOU 1976:12) Företagens uppgiftslämnande. Betänkandet har sedermera remissbehandlats.

UFU genomförde en kartläggning av uppgiftslämnandets omfattning och struktur i vissa avseenden, sett från myndigheternas perspektiv. UFU presenterade vidare bl.a. ett förslag om att introducera ett särskilt granskningsförfarande för uppgiftskrav gentemot företagen, en uppgift som föreslogs bli underställd en särskild nämnd, företagsdatanämnden, med kansliresurser och administrativt knuten till statskontoret. Chefen för budgetdepartementet kommer senare denna dag föreslå regeringen att förelägga riksdagen förslag med anledning av UFU:s förslag om åtgärder för att underlätta företagens uppgiftslämnande m.m. innefattande bl a tillsättandet av en särskild delegation.

Enligt min uppfattning tyder det material som UFU redovisade i sitt betänkande på att uppgiftslämnarnas kostnader och besvär i alltför begränsad omfattning har beaktats vid statsmakternas beslut om ny statistik. Vid utarbetandet av förslag härom åligger det i hög grad SCB att svara för avvägningen av de olika krav och önskemål som framförts från statistikanvändarna. Eftersom dessa f.n. inte omedelbart behöver beakta kostnadsmässiga konsekvenser finns det risk för att tillräckligt restriktiva avvägningar inte

görs i förhållande till de svårigheter som företag och andra uppgiftslämnare vållas. Det rent kvantitativa informationsbehovet kan komma att överskattas och den officiella statistikproduktionen komma att omfatta också mindre angelägen uppgiftsinsamling. Motiven för ny eller utvidgad statistik kan dessutom ofta formuleras i alltför vaga termer i stället för genom konkreta ändamålsbeskrivningar.

Jag har tidigare behandlat uppgiftslämnarfrågorna bl.a. i budgetpropositionen (prop. 1976/77:100 bil. 10). Jag anförde där att SCB i sin strävan att konsolidera och se över sin verksamhet inte minst borde uppmärksamma frågorna om medborgarnas och företagens uppgiftsskyldighet. Jag vill också erinra om direktiven till kommittén med uppdrag att utreda behovet av framtida folk- och bostadsräkningar (E 1976:02), där jag uttalade att ett av syftena med ökad användning av uppgifter insamlade i administrativa verksamheter borde vara att i den mån det är möjligt begränsa allmänhetens uppgiftsskyldighet. Därvid kommer den största individstatistiska produkten att bli föremål för särskild utredning. Enligt min uppfattning bör ytterligare ansträngningar göras för att begränsa och underlätta uppgiftslämnandet i statistiksammanhang.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört finner jag det angeläget att utreda SCB:s arbete med att hämta in uppgifter från företag och enskilda. För detta ändamål bör en särskild utredare tillkallas.

Till ledning för utredningsarbetet vill jag anföra följande. Utredaren bör i sitt arbete utgå från den bedömning som UFU gjorde, nämligen att möjligheterna att underlätta uppgiftslämnandet för statistik bör ställas under debatt och kritisk granskning. I sitt arbete att avväga uppgiftslämnarnas kostnader mot nyttan av statistiken bör arbetet i en första omgång inriktas på att granska några konkreta statistikprodukter och dessas bakomliggande informationsbehov genom exempelvis deltagarobservationer och fallstudier. Därvid bör möjligheterna att starkt begränsa eller slopa delar av uppgiftslämnandet speciellt undersökas. Utredningen bör klarlägga om datainsamlingen i fråga helt eller till en del kan utnyttja administrativa källor eller samordnas med annan statistikproduktion. Därvid bör övervägas om ändrade krav på kvalitet, periodicitet, sakligt innehåll och tillämpad teknik etc. kan leda till förenklat uppgiftslämnande. Utredaren bör samråda med kommittén för att utreda behovet av framtida folk- och bostadsräkningar samt utredningen om studiedokumentation och statistik för högskolor (U 1975:14). Arbetet bör vidare ske i nära samverkan med den ovan nämnda delegationen för att underlätta företagens uppgiftslämnande, som chefen för budgetdepartementet senare idag avser att föreslå. Samverkan bör särskilt avse principiella frågor inom delegationens kompetensområde. Utredaren bör knytas till delegationen när denna har tillsatts.

Frågan om ersättning för uppgiftslämnande skall inte prövas av utredningen. Denna fråga kommer att utredas av den nyss nämnda delegationen.

Efter en preliminär genomgång av utredningsuppdraget bör en första rapport snarast redovisas innefattande en redogörelse för arbetsläget och en plan för det fortsatta arbetet samt, om utredaren finner det möjligt, förslag till åtgärder för lättnader i uppgiftslämnandet. Regeringen får då ta ställning till det fortsatta arbetet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för ekonomidepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om

statistiska centralbyråns uppgiftsinsamling,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Ekonomidepartementet)

2. Utredning om lönsparande

Dir 1977:70

Beslut vid regeringssammanträde 1977-05-26

Departementschefen, statsrådet Bohman, anför.

Den svenska samhällsekonomin brottas med betydande balansproblem. Underskottet i Sveriges utrikes betalningar har under de senaste åren snabbt ökat och framtvingat en omfattande utlandsupplåning. Bytesbalansunderskottet innebär att det totala sparandet i ekonomin är för litet. För att komma till rätta med detta problem och långsiktigt förbättra konkurrensläget samt nå balans i utrikes betalningarna måste den ekonomiska politiken inriktas på att överföra resurser från konsumtions- till produktionssidan.

Frågan om sparandet och den framtida kapitaltillväxten i samhället utreds f.n. av olika statliga kommittéer. Sålunda har 1968 års kapitalmarknadsutredning (Fi 1969:59) att företa en översyn av kapitalmarknadens struktur och funktionssätt och har i detta syfte att granska både institutionella och andra viktiga problem som sammanhänger med det växande kapital- och kreditbehovet för vårt lands näringsliv.

Det får förutsättas att 1972 års skatteutredning (Fi 1972:02) vid sin bedömning av ett framtida skattesystems stabiliseringspolitiska uppgifter kommer att analysera även sparandets betydelse i detta hänseende.

Utredningen (Fi 1975:03) om löntagarna och kapitaltillväxten har till uppgift att utarbeta olika modeller för löntagarfonder. Lösningarna i detta hänseende berör även sparandet, särskilt tillväxten av riskkapital i företagen.

De utredningar som sålunda pågår är delvis av principiell och djupgående natur och kan knappast förväntas leda till konkreta åtgärder från statsmakternas sida under de närmaste åren. Med tanke på att kraven på ökat hushållssparande gör sig gällande omedelbart, är det angeläget att snarast finna former som alternativt kan bidra till ökning av detta sparande. I vissa fall kan, i avvaktan på och utan föregripande av resultatet av de pågående, mera vittsyftande utredningarna, provisoriska åtgärder vidtagas för försöksvis tillämpning. Därmed vinnes ytterligare underlag för ett slutligt ställningstagande till frågan om hur det växande kapital- och kreditbehovet i vårt land bäst kan tillgodoses.

Hushållssparandet kan stimuleras på olika sätt. De senaste årens höga

inflationstakt samt de betydande marginaleffekter som är inbyggda i skattesystemet har varit ämnade att dämpa sparviljan. Behovet av att finna former för att stimulera frivilligt sparande förutsätts därför påverka framtida justeringar i skattesystemets utformning.

Det område där ett ökat sparande för närvarande skulle komma till bäst nytta vore kapitalbildningen i våra företag. Den form för sparstimulans som härvid torde ligga närmast till hands vore ett utvidgande av möjligheterna till ökat lönsparande. Man bör därvid överväga att ett sådant utvidgat lönsparande i första hand ges den formen att de sparmedel de anställda önskar avsätta får arbeta i det egna företaget eller i kapitalmarknadsinstitut. Även andra former för avsättning av sparmedel bör dock kunna övervägas. Sparmedlen skall vara långsiktigt bundna, ge avkastning och så långt som möjligt vara förenade med garantier mot förluster.

Det kan i detta sammanhang erinras om att ett betydande hushållssparande redan nu äger rum inom försäkringsväsendet. Försäkringssparande inom eller utom företagen berättigar till avdrag upp till visst belopp som sedan får disponeras då viss ålder uppnåtts. Försäkringssparandet har spelat en stor roll för företagsfinansieringen i vårt land. Exempel härpå utgör ITP-systemet, som är kombinerat med ett garantisystem som säkrar de anställdas rätt till pension även om företaget skulle inställa sina betalningar.

Som jag redan har framhållit, är det angeläget att åtgärder snarast vidtas ägnade att skapa förutsättningar för ett ökat lönsparande. För detta ändamål bör en särskild utredare tillkallas. Han bör redovisa olika praktiska metoder att lösa här angivna problem samt framlägga förslag till erforderliga lagändringar. Arbetet bör bedrivas i kontakt med här tidigare berörda utredningar, varjämte utredaren bör tillgodogöra sig erfarenheter och uppslag från organisationer och företag. Viktiga frågor som måste bedömas vid tillskapandet av nya former för lönsparande är beskattningen av avkastningen på avsatta medel, förmögenhetsskatter på dessa medel och effekten på reglerna för skatteutjämning under åren. Utredaren bör inte begränsa sitt arbete enbart till den privata sektorn utan även granska möjligheterna att bygga upp ett lönsparande på det offentliga området.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för ekonomidepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om möjligheter till ökat lönsparande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver,

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Ekonomidepartementet)

3. Översyn av valutaregleringen

Dir 1977:85

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-30

Departementschefen, statsrådet Bohman, anför.

Den svenska valutalagstiftningen infördes som ett led i den beredskapslagstiftning som tillkom i samband med andra världskriget. Efter den skärpta valutareglering som tillämpades under 1940-talet har en liberalisering successivt skett. Detta har främst gällt s.k. löpande betalningar, dvs. normala betalningar i samband med näringsverksamhet och andra likartade betalningar över gränserna. Sverige tillämpar numera liksom andra industriländer inte någon valutareglering i fråga om de löpande utlandsbetalningarna. Denna utveckling har självfallet nära samband med de internationella förpliktelser som Sverige i olika sammanhang har åtagit sig i fråga om sådana betalningars frihet från restriktioner.

Kapitalbetalningar har däremot alltsedan valutalagstiftningens tillkomst varit föremål för valutareglerande åtgärder. Med kapitalbetalningar avses bl.a. betalningar i samband med direkta investeringar och personliga kapitalöverföringar. Valutaregleringen har varit och är fortfarande mest restriktiv i fråga om placeringar i värdepapper och andra finansiella placeringar. Den tillämpas däremot liberalt i fråga om in- och utgående direkta investeringar.

Valutaregleringen är ett av flera ekonomisk-politiska instrument som används för att nå de allmänna mål som har ställts upp för den ekonomiska politiken. Sålunda har valutaregleringen använts i syfte att stödja övriga mer generella penning- och valutapolitiska åtgärder. Kreditpolitiska åtgärder kan t.ex. kombineras med en allt efter situationen skiftande restriktivitet när det gäller upplåning i utlandet. Valutaregleringen har vidare använts som skydd åt valutareserven och växelkurserna mot balansrubbande kortfristiga valutarörelser. I fråga om direkta investeringar utomlands kan sedan år 1974 även industri- och sysselsättningspolitiska strävanden beaktas.

Den författningsmässiga grundvalen för valutaregleringen utgörs av valutalagen (1939:350, ändrad senast 1977:354). Valutalagen är en fullmaktslag och ger regeringen rätt att under vissa angivna förutsättningar utfärda i lagen bestämda valutareglerande föreskrifter. Bortsett från krig och krigsfara, då särskilda bestämmelser gäller, skall fullmäktige i riksbanken göra framställning till regeringen om valutareglering, om det prövas nödvändigt för att nå de centrala mål som har fastställts för den ekonomiska politiken.

Då valutalagens fullmakter tas i anspråk, skall förordnandet härom gälla för viss tid, högst ett år. När förslag till lag om tillämpning av valutalagen framläggs skall även de valutareglerande föreskrifter som regeringen med stöd av fullmakterna avser att utfärda föreläggas riksdagen.

Huvudbestämmelserna i valutalagen om vad sådana valutareglerande föreskrifter får innehålla innebär bl.a. följande. Regeringen kan föreskriva att endast riksbanken och, efter riksbankens bemyndigande, annan bank och postverket (valutabank) får driva handel med utländska betalningsmedel, fordringar och värdepapper. Vidare kan föreskrivas, att sådana tillgångar endast i den omfattning och på de villkor regeringen eller – efter regeringens bemyndigande – riksbanken bestämmer får förvärvas och föryttras mot

vederlag i svenskt mynt. Bestämmelser kan också meddelas bl.a. om att svenska och utländska betalningsmedel, fordringar och värdepapper inte utan särskilt tillstånd får utföras ur Sverige eller på annat sätt överföras till utlandet och att sådana tillgångar inte får införas till Sverige utan tillstånd av riksbanken.

När det anses behövligt för tillsyn över efterlevnaden av ett valutareglerande förordnande, kan regeringen även i övrigt meddela de föreskrifter, som behövs för att genomföra förordnandet och för att hindra åtgärder som är ägnade att uppenbart motverka ändamålet med detta.

Riksbankens beslutanderätt enligt valutalagen utövas i första hand av valutastyrelsen. Den består av sju ledamöter utom vid handläggning av ärenden rörande direkta investeringar utomlands, då den utökas med fyra ledamöter. Valutastyrelsens beslut får överklagas hos riksbanksfullmäktige. Om minst tre av de ledamöter eller suppleanter, som har deltagit i styrelsens beslut, yrkar det skall beslutet underställas fullmäktige för prövning. Mot fullmäktiges beslut får talan ej föras.

De valutareglerande föreskrifter, som regeringen har meddelat med stöd av valutalagen, återfinns i valutaförordningen (1959:264, ändrad senast 1975:206). Denna har fått sin giltighet förlängd för ett år i sänder, senast för tiden t.o.m. den 30 juni 1978 genom förordningen (1977:356) om fortsatt giltighet av valutaförordningen.

Enligt valutaförordningen ligger all växling mellan utländsk och svensk valuta under riksbankens kontroll. Riksbanken kan dock ge tillstånd t.ex. åt valutabank att driva handel med utländska betalningsmedel och fordringar. Förutom regleringen av valutahandeln upptar valutaförordningen tre olika avsnitt som innehåller skilda förbud mot valutadispositioner utan riksbankens tillstånd. Som jag tidigare har nämnt gäller dessa förbud väsentligen s.k. kapitalbetalningar.

Ett avsnitt innehåller förbud mot utförsel ur landet av de värden som berörs av valutaregleringen. Det andra avsnittet innehåller motsvarande förbud mot införsel. Resande får emellertid utföra och införa resevaluta till belopp som riksbanken medger. I avsnittet om utgående betalning ges, utöver förbud mot konkret utförsel, ett allmänt förbud för den som är bosatt i Sverige (s.k. valutainlänning) att betala till den som är bosatt i utlandet (s.k. valutautlänning) eller till förmån för valutautlänning. På motsvarande sätt gäller i fråga om införsel principiellt förbud för valutainlänning att ta emot betalning från valutautlänning. I det tredje avsnittet förbjuds valutainlänning att utan riksbankens tillstånd förfoga över utländska betalningsmedel, banktillgodohavanden m.m. på sådant sätt att hans innehav av sådana tillgångar minskas.

Valutaförfattningarnas utformning och tillämpning får ses mot bakgrund av våra internationella åtaganden i det ekonomiska samarbetet inom Internationella valutafonden (IMF) och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD). Sverige har i dessa organisationer förbundit sig att fritt medge löpande transaktioner. Vidare har Sverige anslutit sig till OECD:s stadga för liberalisering av kapitalrörelser (den s.k. kapitalkoden). Kapitalkoden föreskriver att medlemsländerna successivt skall avveckla restriktioner mot kapitalrörelser i den utsträckning som är nödvändig för effektivt ekonomiskt samarbete. I bilagor till kodens huvudtext finns förteckningar över de kapitalrörelser som liberaliseringen skall omfatta. Varje medlemsstat i OECD gavs dock tillfälle att reservera sig mot de kapitalrörelser som man inte var beredd att medge vid anslutningen till

koden. Vidare kan gjorda liberaliseringsåtaganden återkallas under vissa förutsättningar, exempelvis vid betalningsbalanssvårigheter.

Efter förslag i prop. 1976/77:131 om fortsatt valutaregleringm.m. har riksdagen beslutat om förlängning av valutaregleringen ytterligare ett år, dvs. för tiden den 1 juli 1977 – den 30 juni 1978. Samtidigt har – som jag tidigare har nämnt – valutaförordningens giltighet förlängts under samma tid. I propositionen (s. 5) framhöll jag att jag avsåg att föreslå regeringen att låta göra en översyn av valutaregleringen och valutalagstiftningen. Jag vill nu ta upp frågan om en sådan översyn.

Sedan valutaregleringen tillkom år 1939 har den – som jag nämnde inledningsvis – successivt förändrats i flera viktiga avseenden. Ändringarna har avsett bl.a. de löpande betalningarna, delvis som en följd av våra internationella åtaganden. Någon mer genomgripande översyn av valutaregleringen har dock inte skett. År 1960 tillsattes den s.k. valutakommittén för att utreda valutaregleringen. Kommittén fick två huvuduppgifter, dels en författningsöversyn, dels en analys av verkningarna för den händelse valutaregleringen skulle avskaffas eller väsentligt uppmjukas. Den senare uppgiften fullföljdes dock inte. Anledningen var den i början av 1960-talet aktuella frågan om en ev. svensk associering till den europeiska gemenskapen EG. Även författningsöversynen begränsades. Det viktigaste resultatet av valutakommitténs arbete blev att valutaförordningen år 1963 anpassades till den liberalare valutaregleringspraxis som uppkommit under 1950-talet. Den allmänna liberaliseringsnivå som uppnåddes i detta sammanhang bibehölls i stort sett oförändrad fram till år 1969. Mot bakgrund av uppkomna betalningsbalanssvårigheter införde Sverige detta år med OECD:s medgivande vissa temporära inskränkningar i åtagandena inom OECD. Dessa har sedermera återtagits med undantag för den som avser direktinvesteringar i utlandet. Den mest betydande förändringen därefter i valutaregleringspraxis vidtogs år 1974. Sveriges försämrade bytesbalansläge framtvingade då en förstärkning av kapitalbalansen genom en ökad upplåning i utlandet från svenska företags och kommuners sida. Detta möjliggjordes genom en avsevärd lindring av de restriktioner som tidigare förhindrat sådan upplåning.

År 1975 inledde riksbanken en intern översyn av valutaregleringens tillämpning och betalningsbalansstatistiken. Uppgifterna för översynen gäller dels valutaregleringens tillämpningsbestämmelser och administration i syfte att åstadkomma effektivisering, förenklingar och förtydliganden, dels betalningsbalansstatistiken i syfte att göra den till ett bättre underlag för analys och prognos. Översynen ledde år 1976 fram till ett antal förslag, väsentligen av rationaliserings- och moderniseringskaraktär, vilka numera genomförts. Vissa ytterligare förslag, bl.a. avseende en fullständig omskrivning av valutaregleringsföreskrifterna, är ännu under arbete. Översynen beräknas vara i stort sett slutförd vid utgången av år 1977.

Sveriges situation i fråga om betalningsbalansen är från flera synpunkter f.n. mer problematisk än vid något tidigare tillfälle under valutaregleringens existens. Vårt land har dessutom bl.a. genom näringslivets tilltagande internationalisering större svårigheter än tidigare att föra en ekonomisk politik som är oberoende av den internationella utvecklingen. Bankerna och näringslivet har senast i samband med remissbehandlingen våren 1977 av frågan om valutaregleringens förlängning framfört uppfattningen att valutaregleringen försvårar näringslivets utvecklings- och finansieringsmöjligheter och att vårt valutaregleringssystem därför borde omprövas.

Valutaregleringen har sålunda varit i kraft i nära 40 år utan att någon genomgripande prövning av dess ändamålsenlighet har företagits. Valutaregleringens tillämpningsområde har starkt beskurits i och med att de löpande betalningarna som svarar för den helt övervägande andelen av utlandstransaktionerna undantagits. Även i fråga om vissa kapitaltransaktioner sätter vårt utlandsberoende och våra åtaganden i OECD gränser för valutaregleringens omfattning. Som jag framhöll i prop. 1976/77:131 (s. 15) har jag den uppfattningen att en valutareglering som har varit i kraft så länge som den svenska behöver ses över. De angivna omständigheterna visar enligt min mening att skälen att snarast starta en sådan översyn är mycket starka. Jag förordar alltså att en kommitté tillkallas med uppdrag att se över valutaregleringen och valutalagstiftningen. I fråga om utredningsarbetets inriktning och några huvudfrågor som bör behandlas av kommittén vill jag anföra följande.

Utgångspunkter för kommitténs arbete bör vara, för det första, att belysa och analysera verkningarna av de olika valutareglerande åtgärder som tillämpats särskilt under senare delen av 1960-talet och hittills under 1970-talet och, för det andra, att bedöma de behov av att påverka utrikesbetalningarna som kan väntas föreligga under överblickbar framtid. Mot bakgrund av vad som därvid framkommer bör kommittén värdera betydelsen av tillämpade valutarestriktioner och bedöma i vad mån det går att undvara sådana restriktioner eller byta ut dem mot andra medel inom den ekonomiska politiken.

Enligt min mening är det sannolikt att det även framdeles kommer att föreligga behov av en särskild valutalagstiftning – icke enbart i krigstid – som ger möjlighet till erforderliga valutapolitiska ingripanden. Kommittén bör likväl, som nyss antytts, vara oförhindrad att pröva huruvida lagstiftningens giltighet kan begränsas till krigsförhållanden eller därmed jämförliga extraordinära krissituationer och i så fall vilka instrument som i stället kan erfordras för att garantera att statsmakternas mål för den ekonomiska politiken kan uppnås. Om kommittén finner att valutareglering är erforderlig som ett normalt inslag i och komplement till statsmakternas ekonomiska arsenal i övrigt bör kommittén särskilt granska innehållet i och ändamålsenligheten av de hittillsvarande bestämmelserna i valutaförordningen och de tillämpningsföreskrifter som med stöd därav har utfärdats av riksbanken samt framlägga förslag till de ändringar däri som kan befinnas påkallade.

Inom ramen för den principiella bedömningen av valutaregleringens utformning bör tre konkreta problemområden särskilt studeras, nämligen *dels* svenska företags direktinvesteringar i utlandet, *dels* värdepappershandel och övriga finansiella transaktioner samt *dels* den författningsmässiga utformningen av valutaregleringen inbegripet frågan om förebyggande och beivrande av överträdelser och kringgående av valutaregleringen. Förslag och synpunkter i nämnda hänseenden bör grundas på en bedömning av hur väl den hittillsvarande valutaregleringen fyllt sina syften under beaktande av andra länders motsvarande erfarenheter av valutareglerande åtgärder.

Vad först gäller *direktinvesteringarna*, dvs. investeringar utomlands i marknadsförings- och produktionstillgångar m.m., medför dessa enligt min uppfattning övervägande fördelar för svensk ekonomi. De är ägnade att stärka det svenska näringslivet i den internationella konkurrensen på såväl utlands- som hemmamarknaderna. I vissa fall kan dock de negativa effekterna bedömas överväga. Sedan år 1969 gäller dock vissa inskränkningar i tillståndsgivningen för direktinvesteringar med hänsyn till Sveriges svaga

betalningsbalans. En förutsättning för tillstånd är att investeringarna skall vara exportfrämjande eller eljest förmånliga från betalningsbalanssynpunkt. Tillstånd att bilda produktionsbolag förenas vanligen med krav på att projekten helt eller delvis skall finansieras i utlandet. Inskränkningarna av friheten till utlandsinvesteringar får betraktas som temporära, bl.a. med hänsyn till våra internationella åtaganden i OECD.

Jag har i det föregående redan erinrat om den år 1974 genomförda lagändringen varigenom valutastyrelsen fick möjlighet att beakta även industri- och sysselsättningspolitiska strävanden vid sidan av rent penning- och valutapolitiska motiv. Samtidigt utökades styrelsen i sådana ärenden med fyra ledamöter företrädande arbetsmarknads- och industridepartementen samt LO och TCO. I ärenden rörande investeringar främst i tillverknings- eller sammansättningsföretag inhämtas synpunkter från de anställda i det ansökande företaget. Lagändringen innebär vidare (jfr prop. 1974:89, FiU 1974:23) att industri- eller sysselsättningspolitiska hänsyn får föranleda avslag på framställning om direktinvestering utomlands endast då denna skulle åsamka landets intressen utomordentlig skada på grund av beloppets storlek eller annorledes.

Att de direkta utlandsinvesteringarna kommit att bli de mest uppmärksammade av de transaktioner som faller under valutaregleringen beror bl.a. på följande omständigheter. Tillstånden till sådana investeringar har ökat beloppsmässigt under senare år. Frågan om utlandsinvesteringarnas inverkan på sysselsättning och industristruktur i Sverige har i detta sammanhang aktualiserats särskilt mot bakgrund av den svaga industriella utvecklingen i Sverige under senare år. Härtill kommer speciella utflyttningsproblem i vissa branscher såsom tekoindustrin och den s.k. utflaggningen inom sjöfarten.

Valutastyrelsen, som har att pröva företagens ansökningar om tillstånd till valutautförsel enligt valutalagen, har nyligen i en rapport till riksbanksfullmäktige tagit upp behovet av en utredning om de svenska utlandsinvesteringarnas effekter. Valutastyrelsen framhåller att en sakprövning i riksbanken av en investerings exportfrämjande eller betalningsbalansmässiga effekt är svår att göra främst på grund av svårigheterna att få fram erforderliga uppgifter för en sådan analys. Det betonas att med hänsyn till att utlandsinvesteringarna utgör en ständigt ökande del av det totala svenskägda realkapitalet kontrollen av dem inte bör ses isolerat som en valutaregleringsfråga utan snarare som ett betalningsbalansproblem med industri- och sysselsättningspolitiska aspekter. Valutastyrelsen framhåller det angelägna i att en samlad utredning av de svenska utlandsinvesteringarnas effekter och därmed sammanhängande problem så snart som möjligt kommer till stånd. Landsorganisationen har i skrivelse den 21 februari 1977 hemställt att en offentlig utredning tillsätts med uppgift att utreda frågor som sammanhänger med internationella investeringars samhällsekonomiska effekter.

Mot denna bakgrund är det angeläget att kommittén söker bilda sig en uppfattning om direktinvesteringarnas effekter på den allmänna ekonomiska utvecklingen på kort och lång sikt. Hit hör också frågorna om konsekvenserna för utrikeshandel, internationell konkurrenskraft och bytesbalansen.

Kommittén bör i sina överväganden rörande möjligheten och lämpligheten av att vidta förändringar i nuvarande prövnings- och kontrollförfarande uppmärksamma både de direkta och de indirekta valutaeffekterna av de utgående investeringarna, dvs. deras inverkan på export (och/eller import) resp. på det investerande företagets internationella konkurrenskraft. Härvid

bör hänsyn även tas till den viktiga frågan i vad mån man kan och bör effektivare än f.n. påverka omfattningen av det återflöde i form av utdelningar, royalties, provisioner etc. som utlandsinvesteringar normalt förväntas ge upphov till. Givetvis måste härvid hänsyn tas till de begränsningar av våra handlingsmöjligheter som ligger i våra åtaganden gentemot OECD.

Kommittén skall i frågor som berör svenska företags investeringar utomlands samråda med den utredning som chefen för industridepartementet avser att tillkalla angående de internationella investeringarnas näringspolitiska effekter. Så långt det bedöms möjligt bör en samordning ske av de bägge utredningarnas faktainsamlings- och analysarbete liksom av utredningssekretariatens arbete i dessa frågor. Jag har i detta hänseende samrått med chefen för industridepartementet.

Beträffande valutaärenden som rör företagsverksamhet över gränserna vill jag härutöver särskilt rikta uppmärksamheten på följande förhållanden. De underlag för den valutavårdande myndighetens beslut som företagen brukar redovisa består ofta av detaljerade uppgifter om direktinvesteringarnas förväntade lönsamhet, inriktning, av företagen förväntad effekt på svensk export och på betalningsbalansen m.m. Det är förenat med både principiella och praktiska svårigheter för valutamyndigheten att pröva huruvida direktinvesteringar är exportbefrämjande eller förmånliga från betalningsbalanssynpunkt ofta för en lång tid framåt. Allt efter som fler rekvisit lagts till för beaktande i valutamyndighetens prövning (industripolitisk och sysselsättningsmässig effekt) har prövningen också blivit alltmer arbetskrävande.

Större utlandsinvesterande svenska företag har ett stort antal tillståndsärenden varje år, vilket försvårar en samlad bedömning av effekten av deras totala utlandsverksamhet på svensk ekonomi i berörda hänseenden. Utredningen bör överväga om det är möjligt att finna mer generella bedömningsgrunder för de utlandsinvesterande företagens direktinvesteringar. På grundval av tidigare och planerad utveckling av ifrågavarande koncern som tillgodoser allmänna krav bör möjligheter prövas att ge företag generella tillstånd för utlandsverksamhet eventuellt efter generella riktlinjer från valutamyndigheten. Utredningen bör därvid också kartlägga det informationskrav som måste ställas på företagen vid en sådan förskjutning av bedömningsgrunderna.

Det står utredningen fritt att pröva även en alternativ utformning av valutaregleringen som uppfyller rimliga krav på kontroll av direktinvesteringsverksamhetens förenlighet med de allmänna samhällsekonomiska målen och önskemålen om en förenkling av nuvarande kontrollsystem.

I detta sammanhang vill jag också nämna riksdagens beslut (UU 1976/77:22, rskr 1976/77:350) att hos regeringen hemställa om en utredning om förbudsåtgärder från svensk sida med avseende på kapitalexport till Sydafrika och Namibia i samband med företagsinvesteringar där. Denna utredning bör ske i särskild ordning, men kontakt bör upprätthållas mellan de bägge utredningarna när det gäller utformningen av det av riksdagen begärda lagförslaget och dess förenlighet med de bedömningar i övrigt som görs av valutaregleringskommittén. I denna fråga har jag samrått med cheferna för utrikes- och handelsdepartementen.

Vad därefter gäller det andra särskilt angivna utredningsområdet, nämligen *värdepappershandel och övriga finansiella transaktioner* vill jag framhålla följande synpunkter.

Till detta område hör främst upplåning och aktieemissioner utomlands för

finansiering av företagens verksamhet i Sverige. Hit hör också finansiella placeringar i utländsk bank, köp av värdepapper, fordringar, fast egendom etc. samt motsvarande transaktioner från utlandets sida i Sverige. Bortsett från de senare årens dispenser för långfristig utlandsupplåning gäller med något undantag tämligen strikt upprätthållna förbud för sådana transaktioner. Syftet har främst varit att motverka kortfristiga kapitalrörelser och därmed begränsa kreditmarknadens beroende av utlandet. I viss mån kan syftet också sägas ha varit att skydda valutareserven mot ett tänkbart mera permanent kapitalutflöde.

Kommittén bör undersöka i vad mån dessa syften uppnåtts och huruvida vissa restriktioner kan undvaras utan men för de ekonomisk-politiska målen. Vidare bör övervägas vilka nya krav på restriktionernas utformning som kan motiveras av Sveriges betalningsbalansläge och behov av en fortsatt omfattande utlandsfinansiering. Möjligheterna till administrativa förenklingar, genom att exempelvis slopa nuvarande ordning med prövning av varje enskild transaktion, bör också undersökas i detta sammanhang.

Vad slutligen gäller det tredje huvudområdet för kommitténs arbete, nämligen *den författningsmässiga utformningen* av valutaregleringen bör utredningen pröva om det nuvarande principiella förbudet mot alla valutatransaktioner bör bibehållas eller om den ändringen bör vidtagas att alla dylika transaktioner utom de som särskilt undantagits bör vara tillåtna. Väljes sistnämnda väg torde särskild lagstiftning för krigsförhållanden och därmed jämförliga situationer vara erforderlig. Oberoende härav bör kommittén pröva om nuvarande uppdelning i en valutalag och en valutaförordning är lämplig och om lagtekniska förenklingar kan göras så att valutalagstiftningens regler blir lättare att tolka och tillämpa än vad som hittills visat sig vara fallet. Härvid bör eftersträvas en sådan utformning av regelsystemet att möjligheterna att kringgå valutaregleringen minimeras och att överträdelser kan beivras. Vidare bör en översyn företas av valutaregleringens ansvarsbestämmelser och deras anknytning till de materiella bestämmelserna i valutaförordningen och de bakomliggande fullmakterna i valutalagen.

Vid sidan av uppenbara överträdelser av valutaförordningen förekommer för närvarande inte sällan skentransaktioner av olika slag. Dessa transaktioner överensstämmer – så långt de kan följas från svensk sida – sålunda formellt med gällande lagregler men kan misstänkas ha en annan faktisk och med valutalagstiftningens syfte icke förenlig innebörd. Möjligheten till den valutaflykt som här åsyftas sammanhänger i första hand med en strävan vid hittillsvarande tillämpning att så litet som möjligt belasta allmänheten med fysiska kontroller och registreringar av olika slag. Denna "öppenhet" i valutaregleringen bör i princip bestå. Utredningen bör dock undersöka i vad mån ett effektivare kontrollsystem kan åstadkommas utan nämnvärd störning av det stora antalet legala betalningar.

Svårigheterna att inom valutaregleringen få enkla och klara men samtidigt effektiva och ändamålsenliga regler sammanhänger också med att valutaregleringen ofta rör komplicerade affärstransaktioner. Möjligheterna att arrangera skenaffärer eller andra kringgående transaktioner blir så mycket större som löpande betalningar inte blir föremål för prövning i riksbanken. Det bör därför övervägas hur riksbanken utan att ett betungande kontrollsystem byggs upp skall kunna övervaka att förbjudna kapitalbetalningar inte utförs under sken av att vara löpande.

Omprövningen av de materiella reglerna i valutaförordningen bör också ske mot bakgrunden av de erfarenheter som vunnits inom riksbanken

beträffande möjligheterna att på olika sätt kringgå nuvarande regler. Även privatpersoners kapitaltransaktioner behöver utredas mot denna bakgrund. De försök att kringgå valutaregleringen som det här kan vara fråga om torde i vissa fall ha sin grund i strävanden att undgå beskattning här i riket. Detta har lett till att ett samarbete mellan riksbanken och skattemyndigheterna inletts under senare år. Den valuta- och skattebrottslighet det här gäller bör bekämpas.

Kommittén bör ta ställning till vilken grad av restriktivitet som bör gälla och vilken övervakning som privatpersoners utlandstransaktioner bör utsättas för samt i vad mån detta kan ske med generella, för den enskildes personliga integritet mindre ingripande medel. Vidare bör övervägas om kontroll och brottsförebyggande verksamhet bör tillföras ökade resurser.

En fråga som bör behandlas med förtur är hur en effektivare kontroll av valutabestämmelsernas efterlevnad skall kunna uppnås, t.ex. genom en utvidgad stickprovskontroll vid gränsstationerna, och vilka lagstiftningsåtgärder som i så fall påkallas. I prop. 1976/77:131 uttalade jag att denna fråga rymde flera problem, bl.a. om den personliga integriteten, och att den därför borde övervägas ytterligare. Med anledning av riksdagsmotion i ärendet anförde finansutskottet (FiU 1976/77:24), vars uttalande godkändes av riksdagen, bl.a. att det inte var möjligt att f.n. bedöma i vilken utsträckning en effektivare kontroll av att valutabestämmelserna iakttas kan uppnås genom stickprovskontroll av berört slag och att problemet borde få en skyndsam behandling. Om så befinnes lämpligt bör de förslag i nu berört hänseende som utredningen kan stanna för redovisas särskilt och oberoende av utredningsuppdraget i övrigt.

Andra frågor som kommittén bör överväga gäller valutastyrelsens sammansättning och beslutsformer. Dessa frågor togs upp i motioner till årets riksdag. Därvid berördes särskilt handläggningen av ärenden rörande direktinvesteringar och en utökad rätt för fackliga företrädare att delta i valutastyrelsens arbete. Finansutskottet (FiU 1976/77:24), vars uttalande även i denna del godkändes av riksdagen, anförde bl.a. att en utökning av valutastyrelsen kunde påverka styrelsens arbetsformer och att det kunde vara lämpligt att även de nu aktuella frågorna övervägdes vid en översyn av valutaregleringen.

Ytterligare ett spörsmål som kommittén bör pröva är frågan om talan mot riksbanksfullmäktiges beslut i valutaärenden. Som jag tidigare har nämnt gäller f.n. att valutastyrelsens beslut kan överklagas hos fullmäktige men att talan inte får föras mot fullmäktiges beslut. Frågan om besvärsrätt har behandlats vid flera tillfällen, bl.a. i prop. 1974:89 angående ändringar i valutalagstiftningen. Som svar på förslag om besvärsrätt från bl.a. bankinspektionen fann dåvarande chefen för finansdepartementet att ett underställningsförfarande till regeringen eller ett besvärsinstitut med regeringen som sista instans inte var erforderligt. Enligt min mening bör besvärsrättsfrågan nu tas upp till granskning. Utredningen bör därvid bl.a. uppmärksamma de statsrättsliga problem som i detta sammanhang har åberopats. Frågan bör bedömas mot bakgrund av strävandena att begränsa antalet löpande ärenden hos regeringen.

En särskild fråga gäller vilka sekretessbestämmelser som bör gälla vid tillståndsgivning och tillsyn enligt valutalagstiftningen. Denna fråga utreds f.n. inom justitiedepartementet och bör därför beröras av kommittén endast i den mån det finns särskild anledning till det.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. Nära kontakt bör hållas med

riksbanken i fråga om den där pågående översynen av valutaregleringen. Om så anses lämpligt, bör utredningens förslag kunna redovisas i etapper.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för ekonomidepartementet

att tillkalla en kommitté med högst elva ledamöter med uppdrag att utreda med valutaregleringen sammanhängande spörsmål i enlighet med vad här angivits,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Ekonomidepartementet)

4. Statistiska centralbyråns framtida behov av utrustning för automatisk databehandling

Dir 1977:87

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-16

Departementschefen, statsrådet Bohman, anför.

Automatisk databehandling (ADB) togs tidigt i bruk för statistikproduktionen vid statistiska centralbyrån (SCB). Numera sker databehandlingen nästan helt med hjälp av ADB. En stor del av grundinformationen för statistikproduktionen hämtas dessutom från ADB-system som har inrättats för olika administrativa ändamål (skatter, bil- och körkortsregistrering osv.).

Datordriften vid SCB är samlad till en särskild enhet, datamaskincentralen, inom driftavdelningen. Denna enhet, som numera är lokaliserad till Örebro, fick sina nuvarande uppgifter den 1 juli 1970 i samband med att dåvarande datamaskincentralen vid SCB delades upp på dels nuvarande datamaskincentralen vid SCB, dels en ny myndighet, datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA). ADB-utrustningen hos SCB har successivt byggts ut och moderniserats allteftersom statistikproduktionen har förts över till ADB, nya tillämpningar har utvecklats och servicen har förbättrats. F.n. sker huvuddelen av datordriften på en dator av typ IBM 370/158 som installerades i december 1975. Den har sedermera byggts ut och kompletterats i olika avseenden. Bl.a. har den nyligen försetts med ett massminne (ett s.k. patronminne). Enligt beslut av regeringen skall den dessutom förses med ytterligare en processor (en s.k. attached processor). Vidare finns en äldre dator av typ IBM 360/50 som installerades år 1969. Den används för tillfället bl.a. för bearbetningar av 1975 års folk- och bostadsräkning.

Behovet av datorkapacitet och utrustning av olika slag för statistikproduktionen har visat sig öka. Bl.a. växer efterfrågan på mer avancerade

bearbetningar och analyser av tillgänglig statistisk information. Vidare växer – eller ges åtminstone konkretare form åt – statistikanvändarnas krav på service, t.ex. möjlighet att utföra bearbetningar från terminal, korta väntetider för uppdragens utförande och mer varierad presentation av resultaten av bearbetningarna. En annan faktor i detta sammanhang är den jämförelsevis snabba tekniska utvecklingen på ADB-området. Denna ger ofta anledning överväga övergång till ny utrustning redan innan befintlig utrustning är fysiskt utsliten.

Det är emellertid svårt att nu bilda sig en uppfattning om i vilken takt och på vilket sätt utrustningen hos SCB bör kompletteras eller bytas ut. Det sammanhänger med att flera av de faktorer som starkast torde påverka utbyggnadstakten f.n. utreds. Det gäller bl.a. frågan om hur folk- och bostadsräkningarna skall organiseras i framtiden, något som utreds av kommittén (E 1976:02) med uppdrag att utreda frågan om behovet av framtida folk- och bostadsräkningar. Vidare gäller det på vilket sätt behovet av information och ADB-bearbetning inom den regionala samhällsplaneringen skall tillgodoses i framtiden. Här föreligger två förslag som har lagts fram av SCB resp. ADB-beredningsgruppen (C 1973:06) vid kommundepartementet. SCB:s förslag innebär att man utnyttjar den vid SCB delvis uppbyggda regionalstatistiska databasen som ger användare på central, regional och lokal nivå tillgång till information och bearbetningsmöjligheter från terminal. Det andra förslaget innebär att de kommande regionala datorerna i ADB-systemet för folkbokföring och beskattning – de s.k. länsdatorerna – inom vissa gränser kompletteras med hänsyn till den regionala samhällsplaneringens behov av ADB. De båda förslagen, som kan ses både som alternativ och komplement till varandra, har nyligen remissbehandlats och bereds f.n. inom regeringens kansli.

SCB:s behov av ADB-utrustning påverkas också av i vilken omfattning användare skall få tillgång till data och kunna föra bearbetningar från terminal (s.k. interaktiv databehandling). Det blir vidare allt vanligare att även programutvecklingen sker interaktivt, i dialog med datorer.

Även när det gäller tillväxten i hittills beslutad statistikverksamhet synes konsekvenserna för SCB:s behov av datorkapacitet och olika typer av ADB-utrustning vara otillräckligt belysta. Jag vill här bl.a. erinra om att regeringen har tillsatt en särskild utredare (E 1977:01) med uppdrag att utreda frågan om SCB:s uppgiftsinsamling från företag och enskilda. Vidare kan de ansträngningar för att begränsa företagens uppgiftslämnande som redovisas i prop. 1976/77:115 tänkas få effekter för delar av SCB:s statistikproduktion.

I sammanhanget bör också närmnas det arbete som inom SCB har bedrivits för att utveckla ett arkivstatistiskt system för statistikproduktion (ARKSY). Grundtanken är att det skall vara möjligt att fortlöpande använda och uppdatera lagrad information. Om ARKSY förverkligas torde det få konsekvenser för SCB:s framtida behov av datorutrustning.

För att SCB:s ADB-anläggning skall kunna dimensioneras på ett i längre perspektiv tekniskt och ekonomiskt lämpligt sätt behövs det enligt min mening allmänt ett bättre underlag rörande omfattningen av karaktären av SCB:s behov av datorkapacitet och olika typer av utrustning fram till omkring mitten av 1980-talet. Jag anser därför att en särskild utredare bör tillkallas för att ta fram ett sådant underlag.

I underlaget bör ingå en väl genomarbetad bedömning av SCB:s datorbehov baserad på en genomgång av vilka anspråk på kapacitet och typ av datorbearbetningar som de olika statistikgrenarna och det tekniska och

servicemässiga utvecklingsarbetet ställer. I bedömningen bör ingå en redovisning av kostnadsmässiga och andra konsekvenser av olika krav på servicenivå. Om det visar sig svårt att få fram en någorlunda entydig bild – inte minst av den volymmässiga utvecklingen av statistiken – bör flera alternativa bedömningar redovisas för att belysa hur behovet av datorkapacitet varierar under olika förhållanden.

Med utgångspunkt i de gjorda bedömningarna av SCB:s framtida datorbehov bör utredaren utarbeta olika förslag till en utbyggnad eller komplettering av den nuvarande dator- och kringutrustningen. Som jag tidigare har anfört är det bl.a. angeläget att belysa vilka effekter på utrustningsbehovet som en omfattande användning av terminaler för olika ändamål kan föra med sig. En viktig fråga i sammanhanget är när SCB kan behöva mer omfattande ny utrustning, t.ex. ny huvuddator eller flera nya datorer.

Oavsett resultaten av dessa överväganden bör utredaren vidare belysa förutsättningarna att förlägga vissa typer av bearbetningar eller bearbetningarna för vissa statistikgrenar till andra datamaskincentraler än SCB:s. På motsvarande sätt bör beaktas att SCB:s anläggning, som är en serviceanläggning för statististisk databehandling, kan utnyttjas av andra statliga datamaskincentraler.

Det är viktigt att utredaren i sina överväganden tar hänsyn till de fordringar som ställs på säkerhet och sekretess i den statistiska databehandlingen.

Utredaren bör även behandla frågan om i vad mån det finns behov av att förändra den långsiktiga verksamhetsplaneringen när det gäller att ange det kapacitets- och utrustningsbehov för ADB-bearbetningar som följer av beräknad statistikproduktion och planerat utvecklingsarbete.

Utredningen om SCB:s framtida behov av datorkapacitet får inte hindra löpande kompletteringar av kringutrustning vid SCB:s anläggning.

Utredaren bör i sitt arbete samråda med SCB och statskontoret. Jag förutsätter att de båda verken tillhandagår utredaren med de utredningar och det biträde i övrigt som behövs för att ta fram nödvändigt underlag.

Utredaren bör anpassa sitt arbete så att resultat av tidigare nämnda utredningar och förslag kan beaktas. Om det inte visar sig möjligt att slutföra uppdraget till den 1 december 1978, bör lägesrapport avges under hösten 1978.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för ekonomidepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om SCB:s behov av datorkapacitet fram till mitten av 1980-talet,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Ekonomidepartementet)

5. Översyn av lagen om försäkringsrörelse

Dir 1977:113

Beslut vid regeringssammanträde 1977-10-13

Departementschefen, statsrådet Bohman, anför.

De svenska försäkringsbolagens verksamhet regleras främst i lagen (1948:433) om försäkringsrörelse. Lagen har ändrats vid flera tillfällen (senast 1977:689). De mest omfattande ändringarna genomfördes år 1961 efter förslag av 1958 års försäkringssakkunniga. Lagen, som omfattar 349 paragrafer, innehåller dels allmänna bestämmelser om bl. a. rätten att driva försäkringsrörelse, dels associationsrättsliga regler i skilda avsnitt för försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag, dels gemensamma bestämmelser om bl. a. fonder, grunder för försäkringsverksamheten och offentlig tillsyn. Denna tillsyn utövas av försäkringsinspektionen. Utländska försäkringsbolags verksamhet i Sverige regleras i lagen (1950:272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket (ändrad senast 1977:690). Denna lag innehåller bestämmelser om bl. a. koncession, försäkringsrörelsens bedrivande, redovisning av verksamheten och tillsyn.

Rättsförhållandet mellan försäkringsgivare och försäkringstagare m. fl. behandlas i lagen (1927:77) om försäkringsavtal (ändrad senast 1976:187). Denna lag ses f. n. över av försäkringsrättskommittén (Ju 1974:09). Enligt direktiven skall kommittén inte behandla lagen om försäkringsrörelse i vidare mån än som krävs till följd av de ändringar kommittén föreslår beträffande försäkringsavtalslagen. Sådana följdändringar torde enligt direktiven bli aktuella endast när det gäller försäkringsinspektionens kontroll av försäkringsvillkor.

De associationsrättsliga bestämmelserna om försäkringsaktiebolag är anpassade efter den aktiebolagslag som gällde vid försäkringsrörelselagens tillkomst, nämligen lagen (1944:705) om aktiebolag. Åtskilliga avvikelser föreligger dock med hänsyn till försäkringsväsendets särart. I fråga om ömsesidiga försäkringsbolag, dvs. sådana bolag vari delägarna utgörs av försäkringstagarna, är bestämmelserna också i tillämpliga delar utformade efter mönster av den gamla aktiebolagslagen.

En ny aktiebolagslag antogs av riksdagen år 1975 (prop. 1975:103, LU 1975/76:4, rskr 1975/76:114, SFS 1975:1385) och trädde i kraft den 1 januari 1977. Genom den nya lagen (ändrad senast 1977:709) har reglerna för vanliga aktiebolag förenklats väsentligt. Formalitets- och publicitetsföreskrifterna i den gamla lagen har beskurits kraftigt. Bl. a. har reglerna om kapitalökning förenklats. Av övriga ändringar kan nämnas att till den nya lagen har förts över de huvudsakliga bestämmelserna om aktiebolag i lagen (1970:596) om förenklad aktiehantering (ändrad senast 1977:710). Denna omfattar nu endast bankaktiebolag och försäkringsaktiebolag. Vidare har redovisningsbestämmelserna i den nya aktiebolagslagen samordnats med den nya bokföringslag som år 1976 antogs av riksdagen och som också trädde i kraft den 1 januari 1977 (prop. 1975:104, LU 1975/76:15, rskr 1975/76:205, SFS 1976:125, ändrad senast 1976:991).

Den nya aktiebolagslagen gäller liksom den gamla lagen inte för försäkringsaktiebolag, bankaktiebolag m. fl. som har verksamheten reglerad i särskilda lagar. I fråga om redovisning m. m. gäller den nya bokföringslagen endast i den mån avvikande bestämmelser inte har meddelats i eller med stöd av annan lag.

Efter tillkomsten av den nya aktiebolagslagen har det inom regeringskansliet gjorts en förberedande översyn av bl. a. lagen om försäkringsrörelse i syfte att anpassa dess associationsrättsliga bestämmelser till den nya aktiebolagslagen. Under detta arbete har det visat sig att de ändringar som krävs i försäkringsrörelselagen är så omfattande och delvis av så speciell karaktär att det fortsatta utredningsarbetet lämpligen bör genomföras av en särskilt tillkallad utredare med biträde av experter från bl. a. försäkringsområdet. Jag förordar därför att en utredare tillkallas för att se över försäkringsrörelselagstiftningen. I fråga om utredningsarbetets närmare inriktning vill jag framhålla följande.

Utredaren bör göra en fullständig genomgång av de associationsrättsliga bestämmelserna i lagen om försäkringsrörelse och i den utsträckning som anses lämplig anpassa dessa till den nya aktiebolagslagen. Motsvarande anpassning bör i förekommande fall göras i 1950 års lag om utländsk försäkringsanstalt. Liksom tidigare bör reglerna för försäkringsbolagen utformas fristående utan direkta hänvisningar till aktiebolagslagen. Utredaren bör överväga om den nuvarande utformningen av försäkringsrörelselagen i två särskilda, men i många avseenden innehållsmässigt likformiga avsnitt för försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag bör behållas. Det kan tänkas att en annan utformning med så långt möjligt gemensamma bestämmelser är att föredra. Oavsett vilken utformning som väljs, bör givetvis en allmän strävan vara att göra reglerna så klara och överskådliga som möjligt.

Utöver de associationsrättsliga bestämmelserna bör redovisningsreglerna i försäkringsrörelselagen och 1950 års lag om utländsk försäkringsanstalt ses över och anpassas till den nya bokföringslagstiftningen. En av tankarna bakom den nya lagstiftningen är att de associationsrättsliga lagarna skall kunna hänvisa till bokföringslagens regler om årsbokslut och i övrigt innehålla enbart sådana bestämmelser som behövs med hänsyn till de olika företagens särskilda förhållanden (se prop. 1975:103 s. 275 och prop. 1975:104 s. 153). Redovisningsbestämmelserna i den nya aktiebolagslagen är utformade i enlighet härmed. Även redovisningsreglerna i försäkringsrörelselagen och 1950 års lag om utländsk försäkringsanstalt bör på liknande sätt samordnas med den nya bokföringslagen med beaktande av försäkringsväsendets särart.

I detta sammanhang bör också behandlas de förslag till ny försäkringsredovisning som i november 1975 har lagts fram av en kommitté, bestående av företrädare för försäkringsinspektionen och försäkringsbolagen. Förslagen avser dels vissa ändringar i bl. a. lagen om försäkringsrörelse och dels en redovisningsförordning med närmare bestämmelser om försäkringsbolags resultaträkning, balansräkning och koncernredovisning. Förordningen avses ersätta dels kungörelsen (1962:118) angående försäkringsbolags balansräkning samt vinst- och förlusträkning (ändrad 1967:544), dels kungörelsen (1950:97) angående koncernredovisning i försäkringsbolag (ändrad 1962:119). Syftet med förslagen är att åstadkomma en klarare och modernare redovisning av försäkringsbolagens verksamhet och därmed följa den utveckling mot en mera öppen och informativ redovisning som har skett inom näringslivet i övrigt. Svenska försäkringsbolags riksförbund och Folksam har i skrivelse till regeringen den 29 september 1976 hemställt att de av redovisningskommittén framlagda förslagen genomförs med några mindre justeringar. I skrivelse till regeringen den 13 oktober 1976 har försäkringsinspektionen tillstyrkt att förslagen med

nämnda justeringar läggs till grund för ändrade föreskrifter i fråga om försäkringsbolags offentliga redovisning m. m. Inspektionen har därvid framhållit att praktiska skäl kan tala för att inspektionen får utfärda de bestämmelser som har föreslagits ingå i den nya redovisningsförordningen.

Som framgår av vad jag nyss har sagt skall utredningsarbetet främst avse en lagteknisk översyn av lagen om försäkringsrörelse och lagen om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket. Utredaren bör emellertid vara oförhindrad att föreslå både sådana sakliga ändringar i gällande regler som har samband med annan ny lagstiftning och andra ändringar som lämpligen kan göras vid en teknisk översyn av detta slag. Det skall däremot inte ingå i utredningsuppdraget att ompröva de grundläggande principerna i lagarna. I detta sammanhang bör inte heller behandlas frågor om den offentliga tillsynen över försäkringsbolagen eller om tillsynsmyndighetens befogenheter, organisation och dylikt. Jag vill vidare erinra om att placeringsreglerna för försäkringsbolagen f. n. övervägs av kapitalmarknadsutredningen (Fi 1969:59), som väntas lämna sitt slutbetänkande om några månader.

Utredaren bör följa det arbete som bedrivs inom försäkringsrättskommittén såvitt avser lagen om försäkringsrörelse. Kontakt bör vidare hållas med banklagsutredningen (Fi 1976:04), som har till uppgift bl. a. att anpassa banklagstiftningen till den nya aktiebolagslagen m. m.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. Det är enligt min mening angeläget att försäkringsbolagens redovisning så snart som möjligt anpassas till den nya bokföringslagen och till utvecklingen inom redovisningsområdet i övrigt. Utredaren bör därför undersöka om det är möjligt och lämpligt att i en första etapp utan större ingrepp i försäkringsrörelselagen göra en anpassning endast av redovisningsbestämmelserna för försäkringsbolagen i avvaktan på det slutliga resultatet av utredningsarbetet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för ekonomidepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över lagen om försäkringsrörelse m. m. i de hänseenden som jag nu har angett,

att besluta om sakkunniga. experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Ekonomidepartementet)

6. Kommitté för att utreda behovet av framtida folk- och bostadsräkningar

Beslut vid regeringssammanträde 1976-11-11

Departementschefen, statsrådet Bohman anför.

Under perioden 1860–1930 hölls folkräkning vart tionde år i Sverige. Därefter har sådan räkning ägt rum vart femte år, dock med undantag för år 1955 då folkräkningen inställdes. Bostadsräkningar och bostadsundersökningar av olika typer och omfattning har under 1900-talet företagits vid skilda tillfällen. 1945 års bostadsräkning var den första som omfattade hela landet. Fr. o. m. år 1960 har folkräkningarna och bostadsräkningarna varit sammanförda i gemensamma undersökningar. I många länder har folk- och bostadsräkningar genomförts med olika intervall. För att få så jämförbara data som möjligt mellan de olika länderna antog FN år 1967 rekommendationer om tidpunkten för och innehållet i de kommande nationella räkningarna. FN:s Economic and Social Council har sålunda rekommenderat att folkräkningar genomförs omkring år 1980 och ett omfattande internationellt samarbete förekommer i anslutning till dessa planerade folkräkningar.

År 1970 genomfördes en folk- och bostadsräkning (FoB 70) som är den största räkning i sitt slag som har utförts i vårt land. Statistiska centralbyån (SCB) – som har varit huvudansvarig för genomförandet av folk- och bostadsräkningarna – uppskattade sina totala kostnader för FoB 70 till ca 65 milj. kr. uttryckt i 1974 års prisläge, vilket innebar en fördyring om ungefär 7 milj. kr. jämfört med tidigare kalkyler. SCB gjorde senare på Kungl. Maj:ts uppdrag en allsidig utvärdering av FoB 70. I sin år 1973 framlagda rapport framhöll centralbyrån att FoB 70 föregicks av omfattande kontakter med nyttjarna av statistiken.

Behovet av statistik om hushåll, bostäder, individernas yrke, sysselsättning och utbildning samt pendling mellan bostad och arbete underströks därvid starkt och behovet av en utökad regional redovisning framhölls särskilt. Kravet på redovisning på regional och kommunal nivå nödvändiggjorde, enligt SCB, en total räkning. Folk- och bostadsräkningar används också enligt tidigare ställningstaganden för kontroll av folkbokföringen.

SCB lade efter fortsatt utredningsarbete i oktober 1973 fram ett principförslag till genomförande av en folk- och bostadsräkning 1975 (FoB 75). I prop. 1974:67 anfördes bl. a. att den alltmer omfattande regionala och kommunala planeringsverksamheten har ett starkt behov av de uppgifter som framkommer ur en folk- och bostadsräkning och att en totalräkning därför borde genomföras år 1975. Chefen för finansdepartementet förordade att SCB, på grundval av resultaten från en försöksverksamhet skulle återkomma med ett definitivt förslag och att detta skulle utformas så att resultaten av räkningen kunde publiceras snabbare och att kostnaderna kunde begränsas till en rimlig nivå. Frågan behandlades vid 1974 års riksdag (CU 1974:20, rskr 1974:127). Enligt civilutskottets mening var behovet av totalundersökningar väl belagt. Riksdagen följde utskottet.

I september 1974 lade SCB efter vissa provundersökningar fram ett slutligt förslag till genomförande av FoB 75. Efter remissbehandling föreslogs i prop. 1975:5 att en ny allmän folk- och bostadsräkning skulle genomföras under oktober 1975. Denna föreslogs bli utförd med en delvis annan insamlings- och bearbetningsteknik än vad som använts vid tidigare folk- och

bostadsräkningar, nämligen med hjälp av bl. a. direktutsändning av förtryckta svarsblanketter och portofria svarskuvert. Härigenom skulle allmänhetens medverkan kunna begränsas och skyddet för den enskildes integritet ökas. Vidare skulle resultaten kunna presenteras snabbare. Den preliminära redovisningen föreslogs slopad med i stället publicering av definitiva resultat under perioden fjärde kvartalet 1976 – andra kvartalet 1978. Totalkostnaden för räkningen beräknades i enlighet med SCB:s förslag komma att uppgå till 63 milj. kr. uttryckt i 1974 års prisläge.

Frågan behandlades vid 1975 års riksdag (CU 1975:1, rskr 1975:13). Civilutskottet fann ånyo att behovet av en ny folk- och bostadsräkning var väl belagt och hemställde att riksdagen skulle bifalla regeringens förslag. Riksdagen följde utskottet.

Som framgår av det föregående pågår arbetet med en folk- och bostadsräkning – av den typ som hittills har förekommit – under åtskilliga år såväl före som efter själva insamlingsskedet. Under dessa tämligen långa förberedelse- och bearbetningsperioder kan det samtidigt ske förändringar i efterfrågan på statistik inom olika samhällsområden, exempelvis för samhällsplanering och forskning. Detta gör det enligt min mening angeläget att nu ingående pröva i vilken mån, hur ofta och på vad sätt befolknings-, hushålls- och bostadsuppgifter i framtiden bör inhämtas. För detta ändamål bör en kommitté tillkallas för att utreda behovet av framtida folk- och bostadsräkningar och att därvid även göra en utvärdering av folk- och bostadsräkningen 1975 i den utsträckning detta behövs för ett ställningstagande i denna fråga.

Till ledning för kommitténs arbete vill jag anföra följande. Huvuduppgiften blir att undersöka behovet av kommande folk- och bostadsräkningar och visa hur samhällsplaneringens framtida behov av befolknings-, hushålls- och bostadsdata skall kunna tillgodoses. Därvid bör utredningen bl. a. ta del av dels de resultat som framkom vid utvärderingen av FoB 70, dels det planeringsunderlag som togs fram inför FoB 75 samt även följa SCB:s fortlöpande utvärdering av FoB 75. Med utgångspunkt från detta underlag bör en konsumentanalys genomföras och alternativa datafångstmöjligheter utredas.

Huvudalternativet till särskilda folk- och bostadsräkningar synes vara att utnyttja uppgifter som insamlas i olika administrativa verksamheter, bl. a. skatteadministrationen och fastighetsregistreringen. Särskilda kompletteringar och samordningsinsatser kan härvid dock krävas. Jag vill i detta sammanhang nämna att riksskatteverket och statskontoret f. n. utvecklar ett nytt skatteadministrativt system. I detta ingår bl. a. registrering av samtliga kontrolluppgifter i förvärvskällan tjänst. Kommittén bör samråda med dessa båda myndigheter i syfte att belysa möjligheterna att utnyttja kontrolluppgifterna för att tillgodose behovet av bl. a. sysselsättningsdata.

ADB-beredningsgruppen inom kommundepartementet har genomfört ett visst kartläggningsarbete i fråga om möjligheterna att i ökad omfattning använda information i administrativa register. Beredningsgruppen har därvid ägnat fastighetstaxeringen och kontrolluppgifterna särskild uppmärksamhet. Kommittén bör utnyttja det material som härigenom kommit fram.

Ett av syftena med användning av uppgifter insamlade i administrativa verksamheter bör vara att i den mån det är möjligt begränsa allmänhetens uppgiftsskyldighet. I detta sammanhang vill jag nämna att chefen för finansdepartementet i prop. 1975:5 förordat att en samordning om möjligt bör ske mellan uppgiftsinsamlingen till fastighetstaxeringen och till kommande

folk- och bostadsräkningar i syfte att begränsa fastighetsägarnas uppgiftslämnande. Civilutskottet delade vid behandlingen av propositionen denna uppfattning (CU 1975:1). Kommittén bör därför bl. a. närmare pröva vilka förutsättningar som finns för att samordna uppgiftslämnandet till den kommande fastighetstaxeringen och till en eventuell FoB 80, vilka konsekvenser det skulle innebära dels för fastighetstaxeringen, dels för folk- och bostadsräkningen, bl. a. i fråga om framställning av en tillfredsställande statistik och annan information. I detta hänseende bör utredningen samråda med 1976 års fastighetstaxeringskommitté (Fi 1976:05).

Vid en bedömning av den framtida insamlingen av uppgifter avseende befolknings-, hushålls- och bostadsförhållanden är det av stor betydelse vilken användning statistiken får för olika avnämare. Jag vill i detta sammanhang som en allmän riktlinje för utredningsarbetet citera vad chefen för finansdepartementet har anfört i prop. 1975/76:100 (bil. 9, sid 30). "Jag vill vidare i likhet med SCB betona vikten av att statistikens innehåll och utformning så långt som möjligt anpassas efter rimliga användarönskemål. Det kan därvid ibland vara nödvändigt att inom en given medelsram göra en avvägning mellan olika kvalitetsaspekter. Det kan exempelvis gälla att väga de hos statistikanvändarna ofta förekommande önskemålen om snabb bearbetning och publicering av statistiken mot en förståelig strävan hos statistikproducenterna att framställa statistik som kännetecknas av hög tillförlitlighet och en detaljerad redovisning."

Kommittén bör således kartlägga vilka avnämare som finns i fråga om den statistik som framkommer vid folk- och bostadsräkningarna, vilka prioriterade önskemål avnämarna har beträffande statistikens innehåll och utformning och i vilken utsträckning det är möjligt att tillgodose sådana önskemål. Denna analys bör ges en sådan inriktning att den omfattar en bedömning och avvägning av de prioriterade behoven och kostnaderna för att tillgodose dessa. Kommittén bör vidare med utgångspunkt från vad som här anförts göra en allsidig bedömning och avvägning mellan olika aspekter på statistikens innehåll, utformning och publicering. Som exempel på sådana aspekter kan nämnas statistikens detaljeringsgrad, när och hur ofta statistiken bör tas fram, hur snabbt statistiken kan bearbetas och publiceras, precisionen i de resultat som framkommer och graden av jämförbarhet såväl över tiden som vad gäller statistik som avser olika geografiska områden.

En annan betydelsefull faktor som bör beaktas i utredningsarbetet är i vilken utsträckning statistiken erbjuder en sådan flexibilitet att den kan anpassas till olikartade användarönskemål. Kommittén bör även i sina överväganden pröva värdet av folk- och bostadsräkningar för att rätta den löpande kyrkobokföringen. Kommittén bör vidare undersöka vilka konsekvenser olika förfaranden beträffande uppgiftsinsamlingen kan antas medföra i fråga om säkerhet och skydd för den personliga integriteten.

Kostnadssidan utgör en viktig faktor vid ett ställningstagande till folk- och bostadsräkningarna. SCB:s kostnader i fasta priser beräknas bli ungefär lika stora för FoB 75 som för FoB 70, trots att FoB 70 var en betydligt mer omfattande undersökning. De främsta orsakerna till detta torde vara, att distributions- och insamlingsförfarandet av integritetsskäl hade lagts om, att informationen hade utvidgats och att befolkningen hade blivit större. Det kan inte uteslutas att kostnadsnivån i framtiden blir än högre om den nuvarande utformningen av räkningarna behålls. Effekterna av de växande kraven på sekretess och säkerhet samt tendensen till ett ökande bortfall pekar i denna riktning. Även kommunerna har fått vidkännas betydande kostnader för sin

medverkan vid granskningen och kompletteringen av de insamlade uppgifterna. Dessa kostnader bör dock ses mot bakgrund av att folk- och bostadsräkningarna ger kommunerna ett värdefullt underlag för deras planeringsarbete.

I kommitténs arbete bör ingå att om möjligt göra en avvägning mellan å ena sidan kostnaderna, å andra sidan värdet av den statistik som framkommer vid framtida folk- och bostadsräkningar med nuvarande eller en annan utformning. Utredningen bör mot bakgrund av en uppskattning av samhällets totala kostnader för FoB 75 söka bedöma hur stora de totala kostnaderna – för SCB, för kommunerna och för andra berörda instanser – kan bli vid olika utformningar av framtida folk- och bostadsräkningar. Härvid bör särskilt undersökas vilka möjligheter till besparingar – såväl statsfinansiellt som samhällsekonomiskt – som kan åstadkommas genom en annan uppläggning av folk- och bostadsräkningarna, exempelvis genom förändringar i täckningsgraden (totalundersökning jämfört med urval) och insamlingsförfarandet (enkäter jämfört med register) etc.

Kommittén bör också översiktligt redovisa omfattningen och inriktningen av folk- och bostadsräkningar i andra länder och vilken innebörd de internationella rekommendationerna om en samordning av de nationella räkningarna kan ha för vårt land.

Kommittén bör redovisa resultatet av sitt arbete i sådan tid att förslag i frågan kan föreläggas riksdagen under 1978/79 års riksmöte. Utredningsarbetet måste dock bedrivas så att delresultat framkommer som gör det möjligt för SCB att genomföra den planering som är nödvändig i det fall att statsmakterna beslutar att en folk- och bostadsräkning skall genomföras hösten 1980.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för finansdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter med uppdrag att utreda frågan om behovet av framtida folk- och bostadsräkningar,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

Budgetdepartementet

1. Bokföringen inom jordbruket

Dir 1977:17

Beslut vid regeringssammanträde 1977-01-27

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Tidigare skulle inkomst av jordbruksfastighet redovisas enligt den s.k. kontantprincipen. Denna princip innebär i huvudsak att kontanta inkomster och naturaförmåner under ett beskattningsår tas upp som bruttointäkt och att avdrag får göras för sådana kostnader som har betalats under beskattningsåret. Genom lagstiftning år 1951 blev det möjligt att redovisa inkomst av jordbruksfastighet enligt bokföringsmässiga grunder. Vid denna redovisningsmetod beaktas inte bara kontanta inkomster och utgifter utan även s.k. balansposter, dvs. varufordringar, varuskulder och lager vid beskattningsårets början och vid dess slut. Avdrag för kostnader för byggnader och inventarier medges i form av värdeminskningsavdrag. En förutsättning för att skattskyldig skulle få använda sig av bokföringsmässig redovisning var att räkenskaperna fördes i enlighet med föreskrifterna i den samtidigt tillkomna förordningen (1951:793) om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper som underlag för taxering – rubriken senare ändrad till *jordbruksbokföringslagen*. Bokföringsskyldigheten är här i allt väsentligt reglerad på samma sätt som gällde för handelsbokföringen enligt 1929 års bokföringslag (1929:117). En viktig skillnad är emellertid att skyldigheten att föra räkenskaper enligt jordbruksbokföringslagen inte medför de civilrättsliga verkningar som följer av allmän bokföringslag.

Enligt jordbruksbokföringslagen skall räkenskaperna föras i enlighet med allmänna bokföringsgrunder samt med iakttagande av vad som är allmänt brukligt inom jordbruk eller skogsbruk och överensstämmande med god sed. I räkenskaperna skall lämnas redovisning för intäkter och kostnader i jordbruket med binäringar och skogsbruket men också för näringsidkarens tillgångar och skulder. Jordbruksbokföringslagens bestämmelser om den löpande bokföringen och om årsbokslutet är förhållandevis knapphändiga och delvis starkt föråldrade. Som exempel kan nämnas att näringsidkaren vid fullgörandet av den löpande bokföringen skall föra bunden dagbok och att det i lagen saknas egentliga bestämmelser om verifikationer.

År 1972 genomfördes en genomgripande reform av jordbruksbeskattningen (prop. 1972:120, SkU 1972:67, rskr 1972:343, SFS 1972:741-747). Reformen innebar en obligatorisk övergång från kontantmässig till bokföringsmässig inkomstredovisning. Övergången skulle ske successivt under en tid av fem år fr.o.m. den 1 januari 1973. Genom beslut av regeringen har denna period sedermera förlängts så att det nya systemet i princip skall tillämpas av samtliga jordbrukare senast fr.o.m. 1980 års taxering.

1972 års reform innebar betydelsefulla ändringar i de materiella reglerna för beskattning av inkomst av jordbruksfastighet vid bokföringsmässig redovisning och en anpassning av dessa regler till vad som gäller för inkomst av

rörelse. Regelsystemet i jordbruksbokföringslagen berördes däremot endast i mycket begränsad utsträckning av 1972 års reform. Den viktigaste ändringen innebar att endast sådana jordbrukare som avslutar sin bokföring med vinst- och förlustkonto skulle få rätt att använda sig av brutet räkenskapsår.

Parallellt med denna utveckling av skattereglerna har ett omfattande arbete bedrivits i syfte att modernisera 1929 års bokföringslag. Detta arbete resulterade i att riksdagen våren 1976 beslöt att ersätta 1929 års bokföringslag med en ny bokföringslag (prop. 1975:104, LU 1975/76:15, rskr 1975/76:205, SFS 1976:125). Den nya lagen har trätt i kraft den 1 januari 1977. Samtidigt har 1929 års bokföringslag i princip upphävts. Syftet med den nya bokföringslagstiftningen har varit att skapa ett modernt och grundläggande system för all redovisning. Det bör understrykas att man vid utformningen av de nya bokföringsreglerna i hög grad har försökt tillgodose skattemässiga synpunkter.

I jämförelse med vad som gällde enligt 1929 års bokföringslag har kretsen av bokföringsskyldiga vidgats väsentligt. I princip är alla näringsidkare bokföringsskyldiga. Undantag har emellertid gjorts bl.a. för enskild person som driver jordbruk eller skogsbruk. I lagen ges utförliga bestämmelser om såväl den löpande bokföringen som årsbokslutet.

I förarbetena till den nya bokföringslagen påpekades att bokföringsplikten för jordbrukare inte låg på den nivå som ansågs böra gälla för rörelseidkare i allmänhet. I prop. 1975:104 (s. 138) förklarade föredraganden att han – med hänsyn bl.a. till de speciella förhållandena inom jordbruket – inte var beredd att föreslå någon ändring i bokföringsplikten för jordbrukare. Detta uttalande gjordes mot bakgrund av att det särskilda systemet för bokföring inom jordbruk och skogsbruk, som efter ingående utredning år 1972 gjordes tillämpligt på alla jordbrukare, ansågs böra bestå även i fortsättningen.

Av min tidigare redogörelse har framgått att jordbruksbokföringslagen endast i mycket begränsad omfattning berördes av 1972 års reform av jordbruksbeskattningen och att lagens regelsystem fortfarande i huvudsak är utformat på samma sätt som i 1929 års bokföringslag. Inom jordbruks- och skogsnäringarna har utvecklingen på redovisningsområdet följt i stort sett samma mönster som inom näringslivet i övrigt. Jordbruksbokföringslagen har emellertid inte anpassats till denna utveckling. Jag anser mot denna bakgrund att tiden nu är inne för en översyn av jordbruksbokföringslagen. En sådan översyn synes böra innefatta åtskilliga ändringar av såväl teknisk som materiell art. Den bör göras av en särskild utredare.

Utgångspunkten för utredningsarbetet bör vara att jordbruksbokföringslagens nuvarande tillämpningsområde skall kvarstå oförändrat. Det innebär att regelsystemet skall vara utformat så att i första hand de taxeringsmässiga aspekterna blir tillgodosedda. Detta får betydelse inte bara när det gäller föreskrifterna för den löpande bokföringen och verifikationshanteringen utan också när det gäller årsbokslutsbestämmelserna. Vad jag nu har sagt innebär å andra sidan inte att regelsystemet i den nya bokföringslagen skulle sakna betydelse för utformningen. Tvärtom bör ett av de viktigaste momenten vara att undersöka i vilken utsträckning det är ändamålsenligt att samordna regelsystemet i jordbruksbokföringslagen med den nya bokföringslagen. En sådan samordning synes i första hand kunna ske när det gäller den löpande bokföringen och verifikationshanteringen, även om det också i dessa delar kan finnas behov av särregler som beaktar de särskilda förhållandena inom jordbruket och skogsbruket.

När det gäller årsbokslutsbestämmelserna bör undersökas i vilken mån den

nya bokföringslagens regler om resultat- och balansräkningar kan göras tillämpliga inom jordbruket och skogsbruket. Vid utformningen av värderingsregler för tillgångar och skulder bör särskilt uppmärksammas att det i första hand är skatteintresset som skall tillgodoses. Det innebär att värderingsnormerna bör anknytas till de materiella beskattningsreglerna i kommunalskattelagen. Då dessa regler kan komma att beröras i det pågående utredningsarbetet på företagsbeskattningens område bör samråd ske med företagsskatteberedningen (Fi 1970:77). Det bör också övervägas om det behövs en regel som fritar de mindre näringsidkarna från skyldigheten att tillämpa årsbokslutsbestämmelserna (jfr avgränsningsregeln i 1 § fjärde stycket i den nya bokföringslagen). Jordbruksbokföringslagens bestämmelser om räkenskapsår bör samordnas med föreskrifterna i den nya bokföringslagen. Jag vill i detta sammanhang erinra om de nyligen av riksdagen antagna ändringarna i den nya bokföringslagens bestämmelser om räkenskapsår (prop. 1976/77:18, LU 1976/77:12, rskr 1976/77:64, SFS 1976:991).

Bestämmelserna i 37 § taxeringslagen (1956:623) får anses anpassade till kontantprincipen bl.a. när det gäller uppgiftsskyldigheten inom jordbruket. Övergången till bokföringsmässig redovisning beträffande inkomst av jordbruksfastighet bör därför nu föranleda en översyn av dessa bestämmelser.

Det är önskvärt att de nya reglerna kan börja tillämpas så snart samtliga jordbrukare har gått över till det nya systemet med bokföringsmässig redovisning, dvs. fr.o.m. 1980 års taxering. Med hänsyn till önskemålet att i god tid kunna ge information om de nya reglernas innehåll bör utredningsarbetet vara slutfört före utgången av år 1977.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om nya regler för bokföringen inom jordbruket,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredaren, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

2. Teknisk översyn av vägtrafikbeskattningen

Dir 1977:44

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-24

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Vägtrafikbeskattningen har under de senaste åren genomgått stora förändringar. Den årliga fordonsskatten kompletteras numera av kilometerskatt, som ersatte brännoljeskatten för brännoljedrivna personbilar, lastbilar och bussar den 1 januari 1974 och för vissa släpvagnar den 1 juni 1976.

Beskattningsförfarandet och uppbördssystemet ändrades i väsentliga avseenden den 1 januari 1974 i samband med att automobilskatteförordningen m.fl. författningar ersattes av i stora delar helt ny lagstiftning, bl.a. vägtrafikskattelagen (1973:601) och vägtrafikskattekungörelsen (1973:776).

Det stora antalet skattepliktiga fordon och uppdelningen av beskattningen på fordonsskatt, kilometerskatt och bensinskatt ställer stora krav såväl på beskattningsförfarandet som på berörda myndigheter och fordonsägare. Erfarenheterna från den praktiska tillämpningen visar att bestämmelserna i stort sett fungerar väl. På flera enskilda punkter bör dock förbättringar kunna göras. För att närmare pröva dessa frågor bör en särskild utredare tillkallas. Jag föreslår att detta sker nu. Den särskilde utredaren bör få till uppgift att göra en teknisk översyn av vägtrafikbeskattningens olika delar. Jag vill här endast peka på ett par av de frågor som bör tas upp nämligen uppbörden av fordonsskatt och kilometerskatt, uppbörds- och restitutionsfrågor i samband med beskattningen av den internationella trafiken och en allmän författningsteknisk översyn.

Utredaren bör särskilt sträva efter förenklingar i beskattningen med beaktande av rimliga krav på att den skall vara effektiv och ge möjlighet till en tillfredsställande kontroll.

Utredaren bör genom kontakter med bransch- och intresseorganisationer på området tillgodogöra sig dessas erfarenheter.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en teknisk översyn av vägtrafikbeskattningen,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

3. Utredning om vissa organisatoriska frågor med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område

Dir 1977:48

Beslut vid regeringssammanträde 1977-04-14

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Genom det omfattande reformarbetet inom bl.a. arbetsrättens område har ökade och delvis nya krav kommit att ställas på staten som arbetsgivare. Enligt min mening behöver man utreda vilka olika organisatoriska åtgärder som behövs för att staten som arbetsgivare skall kunna uppfylla de krav som ställs med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område. Jag förordar att en särskild utredare tillkallas för ändamålet. Utredaren bör därvid

kartlägga nuvarande arbetsfördelning mellan centrala administrativa myndigheter vad avser uppgifter av betydelse för staten som arbetsgivare. Utredaren bör vidare lämna förslag till fortsatt organisation av den centrala statliga arbetsgivarfunktionen.

Utredaren bör självfallet också kunna ta upp även andra frågor med anknytning till dem jag nu har nämnt.

Utredaren bör under utredningsarbetets gång hålla nära kontakt med berörda myndigheter och utredningar. Synpunkter bör även inhämtas från de statsanställdas huvudorganisationer.

Utredaren bör arbeta skyndsamt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda vilka olika organisatoriska åtgärder som behövs för att staten som arbetsgivare skall kunna uppfylla de krav som ställs med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostanderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

4. Tilläggsdirektiv till utredningen (B 1976:01) om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till ideella och humanitära ändamål

Dir 1977:50

Beslut vid regeringssammanträde 1977-04-14

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Svenska kyrkan är i egenskap av statsorgan inte skyldig att erlägga arvsskatt. I riksdagen har vid flera tillfällen motioner väckts om att samma skattefrihet borde medges församlingarna och de fria trossamfunden och deras lokalorganisationer. Denna fråga har behandlats senast vid 1975/76 års riksmöte. Skatteutskottet (SkU 1975/76:52) avstyrkte därvid motioner om sådan skattefrihet med motiveringen bl.a. att man utgick från att regeringen skulle ta ställning till arvsskattefrågan innan propositionen beträffande beskattning av ideella föreningar lades fram. Riksdagen godkände vad utskottet hade anfört.

I den nyligen avlämnade propositionen om ändrade regler för beskattning av ideella föreningar, m.m. (prop. 1976/77:135) har jag uttalat att frågan om arvsskattefrihet för trossamfunden bör remissbehandlas innan den avgörs av statsmakterna. Det är angeläget att denna fråga löses snabbt.

Utredningsarbetet i fråga om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till ideella och humanitära ändamål skall vara slutfört före utgången av juli

1977. Frågan om arvsskattefrihet bör behandlas i detta sammanhang. Förslag bör därför också läggas fram i fråga om arvsskattebefrielse för svenska kyrkans församlingar och de fria trossamfunden och deras lokalorganisationer.

Jag hemställer att regeringen utvidgar utredningsuppdraget i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

5. Översyn av reglerna om stämpelskatt och expeditionsavgift

Dir 1977:55

Beslut vid regeringssammanträde 1977-04-21

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

I Sverige har staten tagit ut stämpelavgift i mer än 300 år. Nu gällande författningar på området, stämpelskattelagen (1964:308); SL, och expeditionskungörelsen (1964:618); Exp.K., har varit i kraft sedan år 1965. Staten fick under budgetåret 1975/76 in 533,8 milj. kr. i stämpelskatt och 110,7 milj. kr. i expeditionsavgift.

Skatt enligt SL träffar kapitalomsättningen i samband med förvärv av fast egendom, tomträtt och skepp, uttagande av inteckning, emission av vissa svenska värdepapper, insatser i kommanditbolag, vissa transaktioner med utländska värdepapper samt anordnande av lotterier. Från skatteplikt görs undantag i ett stort antal fall, som närmare anges i författningen. Skatteuttaget varierar med arten av transaktion men också av andra skäl. Vid förvärv av fast egendom gäller exempelvis en högre skattesats för vissa juridiska personer.

När det gäller uttagande av inteckning, förvärv av fast egendom, tomträtt och skepp är det den inskrivningsmyndighet hos vilken åtgärd söks som är beskattningsmyndighet. I övriga fall är det riksskatteverket. Med inskrivningsmyndighet avses i SL också det till Stockholms tingsrätt knutna sjöfartsregistret.

Stämpelskatten fastställs hos inskrivningsmyndigheten i samband med att frågan om lagfart, inskrivning eller inteckning behandlas. Besvär i skatteärendet förs i dessa fall hos hovrätt. Kammarkollegiet är central granskningsmyndighet i fråga om stämpelskattebeslut som har meddelats av inskrivningsmyndighet. Hos riksskatteverket är förfarandet annorlunda. I tillämpliga delar gäller lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning. Skatten fastställs därför efter deklaration och besvär förs hos kammarrätt. Någon central granskningsmyndighet finns inte i dessa fall. SL innehåller vidare särskilda bestämmelser om återvinning och återbetalning av skatt, ansvarsbestämmelser samt en föreskrift om rätt för regeringen att medge befrielse från eller nedsättning av skatt när synnerliga skäl föreligger.

Med stöd av bemyndigande i SL har regeringen utfärdat stämpelkungörelsen (1964:619). Den äger tillämpning också på avgift enligt Exp.K.

För expedition som utfärdas av statlig myndighet tas avgift ut enligt Exp.K.

Själva kungörelsen innehåller bestämmelser om avgifter, lösningsskyldighet, expeditionens form och tillhandahållande samt om uppbörd och redovisning. Vid kungörelsen finns fogad en avgiftslista, som anger de avgiftspliktiga expeditionerna och de belopp varmed avgift utgår. Listan är uppdelad i tre avdelningar: avdelning I gäller allmänna expeditioner, avdelning II expeditioner och ansökningar vid domstol samt avdelning III expeditioner vid annan myndighet än domstol.

Genom beslut den 20 september 1974 har regeringen uppdragit åt riksrevisionsverket (RRV) att pröva avvägningen av avgifterna enligt Exp.K. och föreslå sådana ändringar av dessa som framstår som motiverade. RRV har i skrivelser den 4 februari och den 27 november 1975 lämnat förslag om ändringar i Exp.K. Med utgångspunkt i RRV:s förslag har regeringen beslutat om justeringar av Exp.K. Bl.a. gjordes med verkan från den 1 juli 1976 en i princip generell uppräkning av expeditionsavgifterna.

Genom 1964 års reform av stämpelskatten och expeditionsavgiften moderniserades och förenklades bestämmelserna avsevärt. Förhållandena på dessa områden har emellertid sedan mitten av 1960-talet undergått stora förändringar. Trots partiella reformer – föranledda av exempelvis ny lagstiftning inom fastighets- och sjörätten samt utvecklingen på dataområdet – framstår regelsystemet i flera avseenden som otidsenligt. En översyn av regleringen på dessa områden framstår därför som motiverad. Jag föreslår att en särskild utredare tillkallas för ändamålet.

Översynen bör i första hand syfta till ett förenklat och mer lättöverskådligt system. Behovet av förenkling är särskilt påtagligt i fråga om expeditionsavgifterna. Utredaren bör undersöka möjligheterna till en genomgripande förändring av avgiftslistan, som i enlighet med vad som uttalades i prop. 1964:75 bör bygga på självkostnadsprincipen. Vid sidan om användande av grövre schabloner bör härvid övervägas om prestationer för vilka expeditionsavgift nu tas ut i stället kan beläggas med kostnadstäckande avgifter av det slag som numera tillämpas vid en rad statliga myndigheter. Vidare bör möjligheterna till rationalisering av stämpelmedelsuppbörden undersökas. Utredaren bör överväga om stämpelmärkena, som redan i huvudsak har avskaffats för domstolarnas skatte- och avgiftsredovisning, bör mönstras ut ur ett framtida system.

Efter SL:s införande har nya regler om marks överförande genom fastighetsreglering tillkommit. Sådan marköverföring är inte stämpelskattepliktig. Kammarkollegiet har i skrivelse den 16 maj 1975 fäst regeringens uppmärksamhet på att fastighetsreglering i vissa fall använts i syfte att undgå stämpelskatt. Utredaren bör därför undersöka i vilken omfattning institutet utnyttjats i sådant syfte. Det bör emellertid beaktas att det redan vid fastighetsbildningslagens tillkomst stod klart att fastighetsreglering medför ett visst bortfall av stämpelskatt. Som då anfördes bör det fiskala intresset inte få lägga hinder i vägen för den i andra avseenden mest lämpliga handläggningsformen vid fastighetsbildning (prop. 1969:128, s. B 451). Å andra sidan bör det inte accepteras att institutet används i syfte att undgå stämpelskatt. Har detta förekommit, bör förslag till erforderliga ändringar i reglerna läggas fram.

Undantagen från stämpelskatt – särskilt lagfartsstämpel – har tilldragit sig viss uppmärksamhet. Från kommunalt håll har gjorts gällande att en effektiv kommunal markpolitik ofta i tiden ligger före det fastighetsrättsliga planarbetet. Det i SL uppställda kravet på att markens användning skall framgå av fastställd plan för att kommun i vissa fall skall få skattebefrielse kan därför

vara svårt att uppfylla. Utredaren bör undersöka möjligheterna till jämkning av nämnda bestämmelser. Reglerna om undantag från skatteplikt – särskilt för kommunala förvärv – bör också ses över i syfte att om möjligt inrymma de fall som f.n. dispensvägen medges befrielse. Bestämmelserna om återvinning av skatt bör granskas på motsvarande sätt.

Riksskatteverket har uppmärksammat vissa problem vid tillämpningen av SL. Detta gäller exempelvis beskattningen av lotterier och av utländska värdepapper. Det bör ankomma på utredaren att kartlägga dessa problem och, om det behövs, föreslå ändrade regler. Utredaren bör även se över avgiftssättningen för riksskatteverkets förhandsbesked enligt förordningen (1951:442) om förhandsbesked i taxeringsfrågor.

Utredaren bör genom kontakter med myndigheter och organisationer tillgodogöra sig deras erfarenheter från tillämpningen av SL och Exp.K.

Det tidigare nämnda uppdraget för RRV att se över Exp.K. bör tas över av utredaren. Jag kommer därför att föreslå regeringen att RRV:s uppdrag återkallas.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över reglerna om stämpelskatt och expeditionsavgift samt avgiften för förhandsbesked i taxeringsfrågor,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

6. Lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län

Dir 1977:63

Beslut vid regeringssammanträde 1977-05-18

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

År 1973 tillkallades en utredning (S 1973:02) för att utreda de närmare förutsättningarna samt formerna för en omlokalisering av statens bakteriologiska laboratorium till Umeå. Utredningen överlämnade i juni 1975 betänkandet (Ds S 1975:5) Förutsättningarna för en flyttning av statens bakteriologiska laboratorium (SBL) till Umeå. Utredningen ansåg att SBL:s produktionsavdelning under vissa förutsättningar kunde flyttas till Umeå.

Regeringen har tidigare i dag bemyndigat statsrådet Troedsson tillkalla en kommitté (S 1977:09) för att utreda vissa frågor om verksamheten vid statens bakteriologiska laboratorium (SBL). I det sammanhanget uttalade statsrådet Troedsson bl.a. att frågan om lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län samtidigt borde övervägas.

Jag förordar att en särskild utredare tillkallas för framläggande av förslag till lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län med jämförbara sysselsättningseffekter. Nya verksamheter bör i första hand ha anknytning till högskolan, som ett led i dess fortsatta utveckling bl.a. genom att förbättra den allmänna forskningsmiljön. Jag vill här också erinra om att huvudavdelning 4 vid försvarets forskningsanstalt enligt riksdagens beslut skall lokaliseras till Umeå. Utredaren bör undersöka förutsättningarna att förlägga ytterligare civil uppdragsverksamhet till nämnda huvudavdelning inom forskningsanstalten.

En rad olika projekt med anknytning till den naturvetenskapliga och medicinska verksamheten i Umeå har nämnts i skilda sammanhang. Bl.a. har ett förslag väckts om förläggning till Umeå av verksamhet inom mikrobiell enzymologi (Ds S 1975:5 bil. 19). Vidare har inom socialdepartementet diskuterats verksamhet inom områdena enzymteknologi och tillämpad mikrobiologi, enzymatisk nedbrytning av cellulosa samt viss forskning med anknytning till läkemedel (Interferon).

Regeringen gav i beslut den 6 mars 1975 socialdepartementets sjukvårdsdelegation i uppdrag att i samråd med landstingsförbundet utreda frågan om s.k. hälsocentra. Sjukvårdsdelegationen tillsatte den 24 juni 1975 en arbetsgrupp med uppgift att belysa de frågor som innefattades i utredningsuppdraget samt att därvid klarlägga avgränsningen och sambandet mellan hälso- och sjukvården.

Arbetsgruppen har speciellt beaktat problematiken kring det s.k. Vindelnprojektet och anser att vissa förhållanden talar för ett sådant projekt. Speciellt värdefullt skulle enligt arbetsgruppens mening vara om forsknings- och utvecklingsverksamhet med ledning från högskolan i Umeå kunde knytas till ett eventuellt Vindelnprojekt. Detta skulle svara mot ett eftersatt forskningsbehov inom det aktuella vårdområdet. Utredaren bör därför i samråd med Västerbottens läns landsting studera möjligheterna att på sikt knyta viss forsknings- och uppföljningsverksamhet till högskolan i Umeå i samband med en eventuell tillkomst av ett hälsocentrum i Vindeln.

Utredaren bör också undersöka andra möjligheter att lokalisera ny verksamhet till Västerbottens län, och härvid bör framför allt beaktas framtida utvecklingsmöjligheter.

Utredaren bör samråda med försvarets forskningsanstalt, berörda högskoleenheter i Umeå högskoleregion, länsstyrelsen i Västerbottens län, Umeå kommun och landstinget i Västerbottens län samt andra berörda myndigheter, organisationer och kommittéer.

Utredningsuppdraget bör bedrivas skyndsamt och parallellt med utredningen (S 1977:09) beträffande vissa frågor om verksamheten vid statens bakteriologiska laboratorium (SBL). Utredaren bör vara oförhindrad att successivt lägga fram förslag.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredaren, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta budgetdepartementets kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

7. Utredning om särställning för vissa myndigheter och företag vid leveranser till staten m.m.

Dir 1977:86

Beslut vid regeringssammanträde 1977-07-07

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Det svenska näringslivet bör bygga på principen om en sund konkurrens mellan företagen i syfte att främja medborgarnas välfärd, förhindra slöseri med resurser och snedvridningar i näringslivets utveckling. I varje monopolställning ligger en risk för missbruk. Monopolställningen kan göra det frestande att hålla priserna på en högre nivå än vad som är rimligt med hänsyn till kostnaderna. Vidare försvagas lätt ett företags benägenhet att genom olika åtgärder pressa kostnaderna. Det finns också risk för att ett företag i en monopolsituation missgynnar vissa avnämare genom leveransvägran eller genom att tillämpa avsevärt sämre försäljningsvillkor än normalt. Monopol och karteller är därför i princip främmande för en social marknadsekonomi.

I vissa fall har statsmakterna av olika skäl ingripit med konkurrenshämmande regleringar. I en del fall har det ingått som ett väsentligt led i de offentliga regleringarna att begränsa konkurrensen av t.ex. sociala skäl. I andra fall har konkurrensbegränsningen bedömts oundviklig, eftersom den kombinerats med en presentationsplikt för en myndighet eller ett verk i syfte att garantera medborgarna en tillfredsställande servicenivå. Sådana konkurrenshämmande åtgärder bör dock i möjligaste mån begränsas. Vid tillkomsten av lagen (1953:603) om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet (omtryckt 1970:418, ändrad senast 1972:773) underströks också att de statliga regleringar, som av olika skäl befinns nödvändiga, bör utformas på ett sådant sätt "att konkurrensen ej hämmas i större utsträckning än nödvändigt" (prop. 1953:103 s. 226).

Konkurrens mellan olika leverantörer är även en väsentlig förutsättning för den affärsmässighetsprincip som gäller för den statliga upphandlingen. Enligt upphandlingskungörelsen (1973:600, ändrad senast 1975:788) skall myndighet vid upphandling "utnyttja förefintliga konkurrensmöjligheter och även i övrigt iakttaga affärsmässighet samt behandla anbud och anbudsgivare objektivt" (2,3 §§). Avvikelser från affärsmässighetsprincipen förutsätts utgöra undantag och i varje särskilt fall bli föremål för regeringens ställningstagande (§ 1). I den proposition (prop. 1973:73) som kungörelsen bygger på pekas på att förekommande undantag måste basera sig på en avvägning mellan kravet på affärsmässighet och andra av statsmakterna antagna principer för samhällsverksamheten. Bland speciella intressen som skulle kunna vägas mot affärsmässiga hänsyn nämns särskilt försvars-, sysselsättnings- och försörjningsberedskapsskäl.

Under åren har föreskrivits en rad undantag från upphandlingskungörel-

sens huvudprincip om utnyttjande av förefintliga konkurrensmöjligheter bl.a. för att ta tillvara nyssnämnda speciella intressen. I vissa fall torde dock motiven inte i första hand ha varit av det nämnda slaget utan syftet synes i stället närmast ha varit att bereda statsägda företag eller myndigheter en tryggad marknad, utan konkurrens i fråga om pris och kvalitet på varor och tjänster. Härigenom kan förutsättningar ha skapats för en dold subventionering av monopolföretagens verksamhet.

Jag vill emellertid här betona att vad jag nu har sagt inte gäller den praktiska inköpssamordning som sker på upphandlingsområdet i syfte att stärka statens position gentemot leverantörerna. En teknik som därvid ofta kommer till användning är de s.k. avropsavtalen vilka syftar till att uppnå förmånliga leveransvillkor och till att förenkla upphandlingsrutinerna. En sådan samordning stämmer väl överens med upphandlingskungörelsens principer.

Den särställning som vissa företag eller myndigheter sålunda får vid leveranser av varor och tjänster till staten kan bl.a. få effekt när det gäller

- kvalitet, service, tillgänglighet och pris för statsverket,
- de för- och nackdelar det innebär för allmänheten, samt
- struktur och effektivitet inom den bransch där företaget i fråga verkar.

Ett förhållande av monopolkaraktär innebär risker för att kvaliteten på de varor eller tjänster som erbjuds inte är fullt jämförbar med vad som uppnås under konkurrens. Situationen stimulerar erfarenhetsmässigt inte heller till satsningar på produktutveckling. Urval, service och tillgänglighet kan försämras i ett läge där leverantören är medveten om att kunden saknar alternativ. Det ligger också i sakens natur att drivkrafterna för att pressa priserna blir mindre starka än om särställningen inte existerat.

I den mån ett arrangemang av monopolkaraktär berör allmänheten finns bl.a. anledning att undersöka om de berörda får sämre service än vad som hade varit fallet vid normal konkurrens. Då det gäller branscheffekter kan det förhållandet att vissa företag kan basera sin verksamhet på en från konkurrens skyddad efterfrågan leda till snedvridningar i fråga om prissättning, sortiment och branschstruktur. Sådana effekter kan uppstå t.ex. genom att företagen i fråga i första hand sysselsätter egen kapacitet och därigenom minskar kapacitetsutnyttjandet och lönsamheten i branschens övriga företag. Det kan också förekomma att företag som har särställning begagnar branschens övriga företag som underleverantörer och endast utnyttjar sin exklusiva ställning till att förbehålla sig monopolistens marginal.

Dessa och andra med dem sammanhängande frågor har vid flera tillfällen tagits upp i riksdagen i form av motioner, interpellationer och frågor. Därvid har man särskilt intresserat sig för fall där statliga företag och myndigheter tillerkänts en monopolställning eller en företrädesrätt. Flera branschorganisationer har också riktat myndigheternas uppmärksamhet på hithörande problem, bl.a. Svenska Sparbanksföreningen samt Taxiflygföretagens Riksförbund. Även i övrigt har en livlig debatt förts om verkningarna av att vissa myndigheter och företag ges en särställning vid statlig upphandling. Riksdagen har också under det nu avslutade riksmötet fattat beslut om att upphäva PK-bankens särställning i förhållande till andra banker när det gäller statliga myndigheters placering av tillfälliga överskottsmedel samt andra banktransaktioner än utbetalningar (prop. 1976/77:127, FiU 1976/77:23, rskr 1976/77:265).

När undantag från principen om affärsmässighet görs bör det alltid vara fråga om att väga de särskilda hänsynstagandena av t.ex. försvars-, säkerhets-

, eller annan speciell karaktär mot nackdelarna av att konkurrensen hämmas. Det bör vidare observeras att i den mån ett företag som har monopol eller företrädesrätt kan erbjuda konkurrenskraftig service till marknadsmässiga priser torde ett avskaffande av företrädesrätten inte innebära något problem. Snarare kan det väntas innebära en fördel för företagets ställning på marknaden att monopolet eller företrädesrätten undanröjs.

Med utgångspunkt från principen om affärsmässighet bör därför förekommande monopol och liknande arrangemang vid leveranser till staten göras till föremål för en samlad översyn. Syftet skall vara att kartlägga i vilken utsträckning skälen för en monopol- eller särställning är så starka att ett bibehållande är motiverat. Denna undersökning bör anförtros en särskild utredare.

Som exempel på arrangemang som särskilt bör uppmärksammas vid undersökningen kan nämnas

- AB Allmänna Förlagets särställning enligt kungörelsen (1974:335) om framställning och utgivning av publikation, blankett eller annat tryckalster för statens räkning resp. KBr 1974-06-28 angående skyldighet för skolöver styrelsen m.fl. att anlita Svenska Utbildningsförlaget Liber AB,
- Swedair AB:s monopol enligt kungörelsen (1973:598) om skyldighet för statliga myndigheter att anlita Crownair Swedish Ltd AB,
- SJ resebyrås företräde enligt kungörelsen (1952:523) om anlitande av statens järnvägars resebyråer vid vissa resor,
- Statistiska centralbyråns särställning i fråga om intervjuundersökningar enligt förordningen (1975:1429) om samråd och anlitande av statistiska centralbyrån i frågor rörande statistikproduktion m.m.,
- Allmänna bevakning AB:s (ABAB) monopol enligt förordningen (1975:874) om anordnande av bevakning och
- Statskonsult AB:s resp. datamaskincentralens för administrativ databehandling (DAFA) särställning i fråga om vissa rationaliseringsuppdrag och datatjänster enligt förordningen (1975:567) om rationaliseringsverksamhet inom den civila statsförvaltningen (ändrad senast 1976:121).

Med hänsyn till uppdragets omfattning bör den särskilde utredaren vid sin sida ha en interdepartementalt sammansatt referensgrupp. Utredaren, som bör arbeta skyndsamt, bör redovisa sitt resultat i etapper. I en första etapp, som bör kunna avslutas före den 1 april 1978, bör en översiktlig kartläggning göras och de fall urskiljas där enligt utredarens bedömning åtgärder behöver vidtas. I denna etapp bör även redovisas de fall där det klart framgår att åtgärder inte torde bli aktuella. I en andra utredningsetapp bör de mer komplicerade gränsfallen behandlas.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om särställning för vissa myndigheter och företag vid leveranser till staten,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

8. Delegation för företagens uppgiftslämnande m.m.

Dir 1977:98

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-30

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Regeringen har tidigare i år föreslagit riksdagen att godkänna vissa riktlinjer för hur företagens uppgiftslämnande skall begränsas och underlättas. Riksdagen har beslutat enligt förslaget (prop. 1976/77:115, FiU 1976/77:25, rskr 1976/77:268).

Riktlinjerna innebär bl.a. att följande tre åtgärder skall vidtagas. För det första skall nya uppgiftskrav och -rutiner, såväl tillfälliga som permanenta prövas hårdare. För det andra skall de uppgiftskrav och -rutiner som i dag finns gås igenom systematiskt. För det tredje skall i framtiden rutinerna inom varje verksamhetsområde prövas; det kan ske fortlöpande eller med jämna mellanrum.

Den enskilda myndigheten måste svara för huvuddelen av arbetet och det är naturligtvis därvid av stor betydelse att inom varje myndighet skapas en förståelse för den belastning som uppgiftslämnandet kan innebära för företagen, särskilt för de mindre. För att åstadkomma en större restriktivitet i myndigheternas uppgiftslämnande har nya bestämmelser i denna del utfärdats genom ändringar i allmänna verksstadgan (1965:600) och förordningen (1975:567) om rationaliseringsverksamheten inom den civila statsförvaltningen (1977:602 resp. 1977:601). Centrala insatser behövs emellertid också. I propositionen nämnde jag att jag hade för avsikt att begära bemyndigande att tillkalla en delegation med uppgift att aktivt verka för att förenkla och hålla nere företagens uppgiftslämnande. Detta skall ske nu.

En väsentlig uppgift för delegationen blir att verka för en ömsesidig förståelse mellan myndigheter och företag i fråga om uppgiftslämnandets syften och konsekvenser. Eftersom många myndigheter och många företag är berörda av uppgiftsinsamling bör det även vara en uppgift för delegationen att överväga hur man på lämpligt sätt skall kunna sprida kunskap – både inom myndigheterna och till företagen – om den restriktivitet som avses tillämpas och de närmare regler som i övrigt bör gälla för uppgiftsinsamlandet.

Delegationen skall bl.a. lägga grunden för en fortlöpande bevakning av uppgiftslämnandet. Avsikten är att de erfarenheter som vinns av delegationens arbete tillsammans med resultaten av de kartläggnings- och utredningsuppgifter som åläggs delegationen skall kunna tjäna som underlag för statsmakternas ställningstagande till hur permanenta organisatoriska åtgärder på detta område bör utformas. Delegationens arbete skall därför tidsbegränsas till tre år och avslutas med en utvärdering av verksamheten. Delegationen skall årligen före oktober månads utgång lämna en översiktlig rapport över sin verksamhet.

En huvuduppgift för delegationen skall vara att föreslå åtgärder för att reducera och förenkla uppgiftslämnandet. Denna verksamhet bör i första hand inriktas på att få till stånd en noggrann och allsidig prövning av alla nya

eller ändrade uppgiftskrav. I verksamheten skall ingå att ge råd och service till de uppgiftsinsamlande myndigheterna. Delegationen skall även vara remissorgan dit utredningsbetänkanden och andra förslag remitteras för synpunkter på hur förslagen påverkar företagens uppgiftslämnande. Delegationen bör också informera företagen om sin verksamhet och stimulera dem att inkomma med synpunkter och förslag, särskilt med anknytning till konkreta fall, som rör uppgiftslämnandet.

Jag avser att senare föreslå regeringen att utfärda särskilda bestämmelser om anmälningsskyldighet för myndigheterna när de föreskriver ny eller ökad uppgiftsskyldighet. Bestämmelserna bör också reglera delegationens möjligheter att ingripa mot ny eller ökad uppgiftsskyldighet. Myndigheterna bör sålunda åläggas att anmäla ny eller ökad uppgiftsskyldighet till delegationen. Anmälan bör avse uppgifternas innehåll och vilka uppgiftslämnare som berörs. Den förutsätts skola göras i så god tid att delegationen får faktiska möjligheter att granska uppgiftskraven. Om delegationen anser att en uppgift inte bör samlas in bör den redovisa det för myndigheten. Delegationen bör också kunna föreslå myndigheterna villkor för uppgiftsinlämnandet, t.ex. central omräkning, viss förläggning i tiden, samutnyttjande av uppgifter och återrapportering. Om myndigheterna inte vill följa delegationens rekommendationer, bör delegationen kunna underställa frågan regeringens bedömning, om frågan är av principiell betydelse. Delegationen kommer att få befogenhet att utfärda anvisningar som närmare reglerar utformningen av myndigheternas uppgiftsanmälan.

Vidare behövs en genomgång av samtliga uppgiftsrutiner. Delegationen bör verka för och delta i prövningen. Enligt min uppfattning är det dock inte praktiskt genomförbart för delegationen att på tre år gå igenom alla uppgiftskrav från den offentliga förvaltningens sida. Delegationen skall därför till att börja med välja ut ett antal sektorer – exempelvis inom skatteområdet eller samhällsplaneringen – och där i detalj gå igenom de uppgifter som samlas in samt de bestämmelser som reglerar uppgiftsinsamlingen. Genomgången bör innefatta en undersökning av hur uppgiftslämnandet ter sig från företagens sida, särskilt för de mindre företagen. Delegationen skall då bedöma om de uppgifter som hämtas in i sektorn kan avvaras, förenklas eller samordnas genom olika åtgärder t.ex. ändrade rutiner eller författningsändringar. Berörda myndigheter bör medverka i detta arbete bl.a. genom att biträda delegationen med undersökningar och analyser. Sådant biträde bör ges hög prioritet hos myndigheten. De metoderfarenheter som delegationen gör bör utnyttjas när andra sektorer gås igenom senare.

För att delegationen skall kunna bedöma möjligheterna att utnyttja redan insamlade uppgifter eller samordna olika myndigheters uppgiftsinsamlande, behövs någon form av registrering av de uppgifter som hämtas in regelbundet. Eftersom statskontoret och statistiska centralbyrån redan arbetar med denna fråga, skall delegationen härvidlag samverka med dem för att så långt möjligt bespara statsförvaltningen och uppgiftslämnarna dubbelarbete. Det finns enligt min mening behov av ett register som är så utformat att man kan följa hur uppgiftsinhämtandet förändras, såväl på enskilda områden som totalt sett.

Delegationens andra huvuduppgift blir att lägga grunden för en fortlöpande bevakning av uppgiftslämnandet och ta fram förslag till mer permanenta åtgärder. Som ett led i detta arbete skall delegationen göra en allmän kartläggning av vad uppgiftslämnandet, särskilt den samlade effekten av uppgiftsfloran, innebär för företagen. Kartläggningen skall bl.a. ge en bild av

uppgiftsinsamlingens omfattning och karaktär för olika branscher, typer av företag o.d. samt av hur besvärligt det är för företagen att lämna olika uppgifter. Den skall också belysa uppgiftsinsamlandets kostnader liksom andra effekter exempelvis som ev. återhållande faktor vid planer på nyetablering och bibehållande av framför allt mindre företag. En sådan undersökning bör ge ett bättre underlag både för avvägningar i fråga om enskilda uppgifter och för att utfärda råd och riktlinjer till uppgiftsinsamlande myndigheter. Det är tänkbart att detta kartläggningsarbete kan samordnas med arbetet med att upprätta ett register över uppgiftsinsamlandet.

En väsentlig uppgift för delegationen blir vidare att stimulera de uppgiftsinsamlande myndigheterna att på ett ändamålsenligt sätt återföra den insamlade informationen till företagen.

Delegationen skall också utreda om kraven på sekretess- och integritetsskydd för uppgifter hindrar samordning av uppgiftsinsamlingen och samutnyttjande av uppgifter. Jag har i proposition 1976/77:115 redovisat min principiella syn på dessa frågor.

En annan utredningsuppgift bör bli att belysa för- och nackdelar med att ersätta företagen för deras uppgiftslämnande. Delegationen skall på denna punkt också beakta vad som har anförts i finansutskottets yttrande hösten 1976 om företagens uppgiftsskyldighet (FiU 1976/77:3).

Ytterligare en utredningsuppgift för delegationen bör bli att gå igenom uppgifter som företagen idag är skyldiga att lämna men som framdeles skulle kunna samlas in på frivillig väg. Genomgången bör ske med utgångspunkt i vad jag anfört om detta i propositionen 1976/77:115.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en delegation med högst 11 ledamöter för att aktivt verka för att begränsa och underlätta företagens uppgiftslämnande,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt delegationen.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta budgetdepartementets kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

9. Utredning om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till ideella och humanitära ändamål

Beslut vid regeringssammanträde 1976-12-30

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

I regeringsförklaringen den 8 oktober 1976 har regeringen uttalat att gåvor till ideella och humanitära ändamål bör få dras av vid inkomstbeskattningen.

F. n. medges inte avdrag vid inkomsttaxeringen för gåvor till ideella eller humanitära ändamål. Den enskildes ekonomiska stöd till sådana ändamål måste alltså lämnas med beskattade medel. I den mån skattelättnader medges är dessa inriktade direkt på de allmännyttiga organisationerna. Dessa är i varierande omfattning befriade från inkomst-, förmögenhets-, arvs- eller gåvoskatt.

Det är angeläget att skattelagarna har sådant innehåll att ideella och humanitära organisationers arbete underlättas. Lika angeläget är att enskilda personer uppmuntras att ekonomiskt stödja sådana verksamheter. I vissa länder medges skattemässiga avdrag för gåvor till dessa ändamål. Hos oss har önskemål om en sådan avdragsrätt framförts sedan länge, bl. a. i riksdagsmotioner.

Att utforma ett system med avdragsrätt av det slag som regeringsförklaringen förutsätter kräver närmare undersökningar på flera punkter. För att göra denna undersökning bör en särskild utredare tillkallas. Vid sitt arbete bör utredaren särskilt uppmärksamma följande frågor.

För det första bör undersökas vilka ideella och humanitära verksamheter som skall omfattas av avdragsrätten. I det sammanhanget bör prövas frågan om förhållandet mellan riksorganisationer och sammanslutningar på lokal nivå. Utredaren bör under arbetet ta kontakt med olika religiösa, humanitära och andra ideella organisationer och sammanslutningar.

En annan väsentlig fråga rör avdragsrättens närmare utformning. Så är t. ex. vissa beloppsspärrar ofrånkomliga. Utredningen bör också belysa utländska erfarenheter på området.

Det är vidare viktigt att förslagen får en sådan utformning att de blir enkla att tillämpa i praktiken. Självfallet måste tillses att reglerna inte lämnar utrymme för obehöriga skatteförmåner.

Reglerna om avdragsrätt bör kunna träda i kraft den 1 januari 1978 och tillämpas första gången vid 1979 års taxering. Det innebär att utredningsarbetet bör vara slutfört före utgången av juli 1977. Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en särskild utredare för att pröva frågan om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till ideella och humanitära ändamål, samt

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat arbetsbiträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredaren, sakkunniga, experter och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om inte annat föreskrives, och

att kostnaderna för utredningen skall betalas från sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

10. Utredning om vissa personaladministrativa informationsbehandlingsfrågor

Beslut vid regeringssammanträde 1976-12-30

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Automatisk databehandling (ADB) används sedan länge inom statsförvaltningen för personaladministrativ informationsbehandling. Bl. a. sker löneuträkning för huvuddelen av de statligt anställda i något ADB-baserat löneuträkningssystem. F. n. finns flera olika sådana system. Regeringen har nyligen fattat beslut om att införa ett generellt löneuträkningssystem (SLÖR) för huvuddelen av den egentliga statsförvaltningen. Som exempel på andra uppgifter inom det personaladministrativa området, för vilka ADB-system används, utvecklas eller utreds, kan nämnas att statskontoret har fått i uppdrag av regeringen att i samråd med statens personalpensionsverk (SPV) och statens personalnämnd (SPN) bedriva utvecklingsarbete rörande ett system för automatiserad matrikelföring och pensionsuträkning.

Riksdagen fattade år 1971 och år 1973 beslut om omlokalisering av viss statlig verksamhet från storstockholmsområdet till andra orter i landet. Med anledning härav beslutade Kungl. Maj:t efter förslag av statskontoret och SPN att omlokaliseringsmyndigheterna skulle anslutas till ett ADB-baserat personaladministrativt informationssystem (OPAI). Syftet med detta system, som utvecklades av statskontoret och SPN, var att förse omlokaliseringsmyndigheterna med de uppgifter som behövdes för en ändamålsenlig personaladministration i samband med omlokaliseringen.

Enligt SPN har OPAI inte kommit att användas i avsedd utsträckning i arbetet med omplacering av personal i samband med omlokaliseringen av myndigheter.

Kungl. Maj:t beslutade år 1973 att OPAI skulle vara vägledande vid utveckling av ADB-rutiner för personaladministrativa uppgifter. Med dessa fick systemet en mer generell tillämpning. En ytterligare breddning av systemets tillämpning skedde då vissa myndigheter som ingick i statskontorets försöksverksamhet med personaladministrativt informationssystem (BAS-PAI) i samband med detta systems nedläggning överfördes till OPAI. F. n. är ett 20-tal myndigheter med ca 29 000 anställda anslutna till OPAI.

Flertalet av de uppgifter som behövs för personaladministrativ informationsbehandling, t. ex. i samband med omplaceringsverksamhet och utbildningsplanering, torde komma att finnas i det generella löneuträkningssystemet och i systemet för automatiserad matrikelföring och pensionsuträkning. Mot bakgrund härav samt av erfarenheterna av arbetet med OPAI finner jag det motiverat att en prövning och samlad bedömning görs av hur behovet av personaladministrativ informationsbehandling inom statsförvaltningen fortsättningsvis skall tillgodoses. Jag förordar därför att en särskild utredare tillkallas för att utreda och lämna principförslag om hur behovet av personaladministrativ information som underlag för det personaladministrativa arbetet i statsförvaltningen skall tillgodoses.

En utgångspunkt för utredarens arbete skall vara den information som nu befintliga ADB-baserade system och system under utveckling erbjuder. Om utredaren finner att behov av ytterligare information föreligger skall han redovisa detta särskilt. I utredningsarbetet skall ingå att klarlägga på vilket

sätt det generella löneuträkningssystemet kan utnyttjas för att framställa den information eller tillhandahålla de grunduppgifter som behövs på det personaladministrativa området.

Utredaren bör vara oförhindrad att pröva även andra frågor som sammanhänger med de förhållanden jag har berört.

Utredaren bör redovisa beräknade kostnader för de förslag han lägger fram.

Utredaren bör under utredningsarbetets gång hålla nära kontakt med statskontoret, riksrevisionsverket, försvarets rationaliseringsinstitut, SPN och övriga berörda myndigheter. Utredaren bör vidare hålla kontakt med de statsanställdas huvudorganisationer och referensgrupper som tillsatts för OPAI och SLÖR.

Resultatet av arbetet bör redovisas före den 2 maj 1977.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda hur behovet av personaladministrativ information som underlag för det personaladministrativa arbetet i statsförvaltningen skall tillgodoses,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

11. Utredning om bättre metoder för planering och hushållning i statsförvaltningen

Beslut vid regeringssammanträde 1976-12-30

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Den offentliga verksamheten har vuxit kraftigt under senare decennier. Den offentliga sektorn tar i anspråk omkring en tredjedel av landets totala ekonomiska resurser och sysselsätter över en miljon människor. Vad gäller den framtida utvecklingen föreligger en betydande automatik i den offentliga utgiftsökningen till följd av stigande kostnader och som konsekvens av tidigare fattade beslut. I 1977 års budgetförslag konstateras samtidigt mot bakgrund av de långsiktiga samhällsekonomiska perspektiven att det är nödvändigt att både stat och kommun ålägger sig stor restriktivitet med nya åtaganden och att den offentliga verksamheten i framtiden inte kommer att kunna byggas ut i samma snabba takt som karakteriserat de senaste åren.

Samtidigt står det klart att de reformer som regeringen förpliktat sig att arbeta för kommer att ställa betydande krav på samhällets resurser. Möjligheterna att finansiera en vidgad offentlig verksamhet genom skatte-

och avgiftshöjningar är dock starkt begränsade. För att angelägna behov skall kunna tillgodoses krävs därför en stram hushållning inom hela den offentliga sektorn. Ansträngningarna att höja effektiviteten i statlig och kommunal verksamhet måste fullföljas och alla möjligheter till besparingar bör tas till vara.

Efter hemställan från riksdagen och bemyndigande av regeringen den 3 januari 1975 tillkallade chefen för finansdepartementet sakkunniga (Fi 1975:01) för att utreda möjligheterna att göra besparingar inom statsverksamheten (besparingsutredningen). Utredningens huvuduppgift var att pröva om några statliga verksamheter kunde läggas ned eller kraftigt reduceras samt om några statliga transfereringsutgifter kunde upphöra eller betydligt minskas. I utredningsuppdraget ingick emellertid inte att pröva frågor om statsförvaltningens organisation, uppgifter och funktionssätt eller frågor som rör planering och styrning av den statliga verksamheten.

För en återhållsam offentlig kostnadsutveckling är emellertid de nämnda frågorna av stor betydelse. Myndigheterna måste vara så uppbyggda att de effektivt kan lösa sina uppgifter och anpassa verksamheten till nya förhållanden. Metoderna för planering och styrning av den offentliga verksamheten bör ge statsmakterna vida möjligheter att prioritera mellan olika insatser. Mot den bakgrunden är en översyn av budgetarbetets metoder och beslutsunderlag motiverad. Det gäller bl. a. att undersöka hur de kunskaper och erfarenheter som finns inom myndigheterna bättre skall kunna tas till vara i arbetet för effektivitet och utveckling i statsförvaltningen.

Det är enligt min mening lämpligt att i detta syfte pröva ett bredare grepp än det som anvisades i direktiven till besparingsutredningen. En ny utredning bör därför tillsättas för att söka förbättra metoderna för att planera, prioritera och hushålla med statens resurser. Utredningsuppdraget bör dock ej inbegripa statliga bolag och affärsverk. I samband med att denna kommitté tillkallas bör besparingsutredningens uppdrag upphöra.

Det ligger i sakens natur att ett målinriktat och långsiktigt reformarbete tenderar att medföra budgetmässiga bindningar. Därför är det angeläget att planeringen genomförs och beslut fattas på grundval av beslutsunderlag där även mera långsiktiga samhällsekonomiska och statsfinansiella effekter vägs in. Det finns emellertid också andra orsaker som medverkar till att s. k. automatik uppkommer. Statsutgifter är en följd av politiska beslut. Dessa har fattats för att lösa problem som förelåg när beslutet togs. Bland de samlade utgifter som riksdagen årligen beslutar om utgörs merparten av fortsatta anslag för att finansiera redan pågående verksamhet. Underlaget för riksdagens beslut tas fram genom ett omfattande arbete bl. a. inom det offentliga utredningsväsendet, myndigheter och departement. Inom budgetprocessens ram sker en granskning av utredningarnas och myndigheternas bedömningar och förslag. Det hör dock till undantagen att detta resulterar i en genomgripande omprövning av pågående verksamheter. Arbetet koncentreras i stället till prövning av förslag om nya eller utvidgade verksamheter. Orsakerna härtill är flera. Bl. a. är det material myndigheterna eller utredningarna presenterar sällan så utformat att effekterna av alternativa resursinsatser kan bedömas. Vidare medger tidspressen i budgetarbetet inte en tillräckligt ingående prövning av alla verksamheter.

Kommittén bör med dessa utgångspunkter analysera de förhållanden som medverkar till att automatik uppkommer och diskutera olika tillvägagångssätt för att undvika alltför omfattande bindningar i statsbudgeten och därmed vidga den framtida politiska handlingsfriheten.

Ett besläktat problem utgör de tillkommande anslagsbehov i anslutning till tidigare beslutade åtgärder som ofta anmäls i myndigheternas anslagsframställningar. Följdkostnader av detta slag kan ställa betydande anspråk på statens resurser. Det ligger i sakens natur att statsmakterna vid viktigare beslut har svårt att förutse alla de konsekvenser av ekonomisk och annan art som åtgärderna kommer att leda till, men det är angeläget att så många effekter som möjligt är klarlagda när avgörande ställningstaganden skall ske. Kommittén bör överväga hur beslutsunderlaget inför statsfinansiellt väsentliga beslut skall kunna förbättras.

Det är vidare angeläget att beslutsfattarna ges vidgade möjligheter att bedöma de offentliga åtgärdernas inverkan på förvaltningsarbetet och på kontakterna mellan myndigheter och medborgare. Kommittén bör överväga vilka förbättringar i beslutsunderlaget som behövs för att motverka krångliga och omständliga handläggningsrutiner i förvaltningen.

En god hushållning med statens resurser kräver att de erfarenheter som efter hand vinns av det offentliga regelsystemets verkningar och av den verksamhet som bedrivs i offentlig regi tas till vara. Detta sker f. n. på flera sätt. Myndigheterna är genom 2 § allmänna verksstadgan (1965:600) förelagda att inom sitt verksamhetsområde uppmärksamt följa förhållandena inom landet samt, såvitt möjligt, i de andra nordiska länderna och utlandet i övrigt. Myndigheterna skall också vidta eller hos regeringen föreslå de författningsändringar eller andra åtgärder som bedöms lämpliga. Riksrevisionsverket och riksdagens revisorer bidrar genom sina revisionsrapporter till att belysa statsförvaltningens arbete. Inom de offentliga utredningarna utförs periodiskt analyser av de statliga och kommunala insatserna på skilda områden av samhällslivet. Remissförfarandet är en väsentlig informationskälla. Även genom forskningen framkommer resultat av värde för att bedöma de offentliga åtgärdernas effekter.

Kommittén bör granska den utvärdering av offentliga insatser som f. n. bedrivs och pröva vilka insatser som är motiverade för att skapa ett förbättrat beslutsunderlag. Ofta behövs bedömningar från flera olika håll. Å ena sidan är det angeläget att prövningen av en myndighets verksamhet inte enbart ankommer på myndigheten själv. Å andra sidan är det av värde att erfarenheter och konstruktiva uppslag inom myndigheten tas till vara. Genom reglerna om medbestämmande på arbetsplatserna öppnas nya kanaler för att nyttiggöra uppslag och synpunkter från de anställda.

Med den offentliga sektorns tillväxt blir det allt viktigare att fortlöpande anpassa myndigheternas arbete till medborgarnas föränderliga behov och anspråk. De beslutsfattande politiska organen har att pröva den offentliga verksamhetens mål, inriktning, omfattning och kvalitet. Därutöver måste det på myndighetsnivå finnas instrument för att registrera förändringar i omgivningen. Stegrade kostnader bör i många situationer leda till att verksamhetens ambitionsnivå omprövas och det måste finnas en beredskap att notera inte endast nya och växande behov utan även sådana förändringar som innebär att de problem som har påkallat offentliga insatser blivit mindre brännande eller att medborgarnas efterfrågan på vissa offentliga tjänster har börjat vika. Kommittén bör undersöka vilka metoder som lämpligen bör användas inom statsförvaltningen för att avläsa förändringar i kostnader, efterfrågan och behov.

Förändrade prioriteringar kan leda till att verksamhetsvolymen inom vissa områden behöver krympas eller ges en ny inriktning. Kommittén bör överväga vad som kan göras för att underlätta en organisatorisk anpassning

av förvaltningen i sådana situationer. Härvid bör uppmärksammas att planering i sådana fall ställer andra krav än planering för tillväxt inom ramen för oförändrade uppgifter.

I en del fall har det ansetts rimligt att den som drar nytta av det offentligas tjänster också helt eller delvis direkt deltar i finansieringen av verksamheten genom att betala en avgift. Genom att avgiftsbelägga tjänster får man också ett i vissa avseenden bättre mått på allmänhetens behov av den ifrågavarande verksamheten. Utformningen av de offentliga taxorna spelar en betydelsefull roll för inriktningen av den offentliga verksamheten och för möjligheterna att bygga ut den offentliga servicen. Kommittén bör därför överväga de offentliga taxornas roll för utvecklingen av statsverksamheten.

En rad frågor kring styrningen och planeringen av den statliga verksamheten har tidigare behandlats av budgetutredningen, vars betänkande (SOU 1973:43) f. n. bereds inom regeringskansliet. Den kommitté som nu bör tillkallas bör i tillämpliga delar utnyttja det material som redovisats av budgetutredningen.

Kommittén bör under arbetets gång samråda med decentraliseringsutredningen (Kn 1975:01), utredningen (Kn 1976:05) om kontakterna mellan medborgare och samhällsorgan samt utredningen (Kn 1976:06) om minskad statskontroll över kommunerna och landstingskommunerna. Den bör beakta utländska erfarenheter inom de områden som kommittén skall behandla och dra nytta av de kunskaper som har vunnits inom centrala administrativa organ. Statskontoret, riksrevisionsverket och statens personalnämnd bör kunna anlitas för särskilda utredningsuppgifter.

Den kommitté som nu bör tillkallas bör vara parlamentariskt sammansatt. Berörda fackliga organisationer bör knytas till kommittén.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att utreda frågan om bättre metoder för planering och hushållning i statsförvaltningen,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

Utbildningsdepartementet

1. Tilläggsdirektiv till utredningen om den gymnasiala utbildningen

Dir 1977:14

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-03.

Statsrådet Mogård anför.

Den 5 augusti 1976 bemyndigade regeringen dåvarande statsrådet Hjelm-Wallén att tillkalla elva ledamöter med uppdrag att utreda den gymnasiala utbildningen. Samma dag biföll regeringen också statsrådets förslag till utredningsdirektiv. Med utgångspunkt från regeringens bemyndigande har sedermera elva ledamöter tillkallats och ordförande och huvudsekreterare utsetts.

1. De tidigare utfärdade direktiven bör i allt väsentligt kunna ligga till grund för utredningens arbete. Jag finner det emellertid nödvändigt att utredningen härutöver också beaktar följande omständigheter.

Ett viktigt mål för utbildningspolitiken och en utgångspunkt för arbetet med en reformerad gymnasieskola måste vara att såvitt möjligt alla ungdomar kan ges en sådan utbildning inom gymnasieskolan att de får en fast grund för yrkesverksamhet och/eller för fortsatta studier på högskolenivå. Relativt långtgående förändringar av olika gymnasiala utbildningars innehåll och utformning kan därvid bli aktuella. Det är bl.a. väsentligt att gymnasieskolan utformas så att det inom alla studievägar finns både yrkesförberedande och studieförberedande inslag.

Samtidigt är det angeläget att elevernas studiemotivation kan upprätthållas genom hela studiegången. Gymnasieskolan måste därför även i framtiden innehålla såväl i huvudsak yrkesinriktade som till övervägande del studieförberedande alternativ.

I arbetet på att utreda hur yrkesförberedande inslag skall kunna läggas in i de nu rent studieförberedande utbildningslinjerna bör utredningen särskilt beakta konsekvenserna för högskolans behörighetssystem.

Riksdagen fastställde genom beslut 1975 (prop. 1975:9, UbU 1975:17, rskr 1975:179) principerna för behörighet och antagning till högskoleutbildning. De särskilda behörighetskrav, som skall gälla fr.o.m. den 1 juli 1977 då högskolereformen träder i kraft, uttrycks som kunskapskrav motsvarande ämneskurser inom främst de treåriga gymnasieskolelinjerna. Riksdagen har vidare fastslagit, att det för varje högskoleutbildning skall finnas minst en gymnasieskolelinje som ger fullständig behörighet.

Kommittén bör i sitt arbete beakta, att denna principiella uppbyggnad av det nya behörighetssystemet får anses fastlagd för den tid som f.n. kan överblickas.

De utvecklingslinjer som skisseras i direktiven är i vissa avseenden mycket vittsyftande. Det gäller bl.a. vad som anförs om samverkan mellan gymnasieskolan, arbetsmarknadsutbildningen och den kommunala vuxenutbildningen liksom tanken på en kontinuerlig intagning till utbildning.

Dessa omständigheter stryker under betydelsen av att utredningen i ett första skede överväger tänkbara lösningar av de stora övergripande frågorna. Det är härvid sannolikt inte möjligt att inom ramen för en och samma principlösning tillgodose alla de skilda krav och önskemål som reses i samband med en gymnasieskolereform. I ett principbetänkande bör därför alternativa principlösningar presenteras och de pedagogiska, ekonomiska och organisatoriska konsekvenserna av de olika alternativen belysas. Utan hinder härav bör utredningen dock kunna påbörja arbetet med utbildningarna för vårdsektorn och den sociala sektorn såsom angivits i direktiven.

2. Arbetsmarknadsstyrelsen och skolöverstyrelsen har i en särskild skrivelse till regeringen redovisat utvecklingen vid de fem s.k. riksyrkesskolorna och därvid gett uttryck för uppfattningen att flertalet av dessa bör behållas tills vidare. Efter samråd med chefen för arbetsmarknadsdepartementet har jag funnit det naturligt att gymnasieutredningen i sitt arbete också prövar frågan om riksyrkesskolornas framtida roll i undervisningsväsendet. En närmare integrering med samhällets utbildningsutbud i övrigt synes från olika utgångspunkter önskvärd. Flera lösningar är härvid tänkbara. En väg är att organisera om skolorna till AMU-center. En annan är att inordna dem i gymnasieskoleorganisationen. Även andra lösningar bör övervägas. I övrigt hänvisar jag till vad som anförts i denna fråga i årets budgetproposition under arbetsmarknadsdepartementets huvudtitel (prop. 1976/77:100 bil. 15, s. 85 och 89).

Med hänvisning till vad jag sålunda har anfört hemställer jag att utredningen om den gymnasiala utbildningen ges tilläggsuppdrag enligt punkten 2 ovan, samt att för utredningsarbetet i övrigt skall gälla de kompletterande riktlinjer som anförts under punkt 1.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

2. Kommitté med uppgift att öka andelen kvinnor på skolledande befattningar

Dir 1977:16

Beslut vid regeringssammanträde 1977-01-20

Statsrådet Mogård anför.

Utredningen om skolans inre arbete (SIA) har i betänkandet (SOU 1974:53) Skolans arbetsmiljö behandlat frågan om *kvinnliga* lärares möjligheter att bli skolledare. Bakgrunden är att det finns få kvinnliga skolledare trots att ca 60 % av alla lärare är kvinnor. Inom grundskolans lärarkår är andelen kvinnor nästan 70 %. Vid en fortsatt översyn av nuvarande rekryteringsförhållanden bör enligt SIA:s mening särskild uppmärksamhet ägnas åt de faktorer som i dag hindrar en jämnare fördelning mellan könen vid rekryteringen av skolledare.

Även utredningen angående kvinnors situation i den statligt lönereglerade offentliga förvaltningen har i betänkandet (SOU 1975:43) Kvinnor i statlig tjänst behandlat rekryteringen av kvinnliga lärare till skolledartjänster. Utredningen föreslår att skolöverstyrelsen (SÖ) åläggs att utge anvisningar

om att studiedagar anordnas om skolledarnas arbetsuppgifter. Vidare föreslås att SÖ dels utarbetar informations- och studiematerial för en tvådagars information om skolledarnas arbete, dels utger anvisningar om att alla vikariat på skolledande befattningar skall meddelas på skolans anslagstavlor. Rektorerna bör uppmana intresserade lärare att anmäla sig till skolledarvikariat. Vikariaten bör också kunna cirkulera bland intresserade lärare.

Även SIA anser det nödvändigt med en systematisering av rekryteringen av skolledare. SIA menar att företagsnämnden kan vara det forum där skolans anställda tillsammans diskuterar principer för vikariatstjänstgöring.

De remissinstanser som yttrat sig över betänkandet Kvinnor i statlig tjänst delar uppfattningen att man bör eftersträva en ökning av andelen kvinnor på skolledande befattningar. Hit hör bl.a. SÖ, Centralorganisationen SACO/SR, TCO:s statstjänstemannasektion (TCO-S) samt Fredrika Bremer-förbundet, vilka också tillstyrker de förslag till åtgärder som föreslås. SACO/SR anser att det vore värdefullt att försöka få svar på frågan varför kvinnliga lärare i så liten omfattning söker skolledartjänster.

SÖ anser också att utredningen borde ha belyst den i sammanhanget centrala frågan, varför så få kvinnor söker tjänst som skolledare eller vikariat på sådan tjänst. Svaret på denna fråga skulle enligt SÖ kunna ge uppslag till realistiska insatser utöver de föreslagna. Kommitténs förslag innehåller enligt SÖ flera frågor som bör beredas i ett fortsatt utredningsarbete.

I propositionen (1975/76:39 s. 313-314) om skolans inre arbete m.m. föreslås att en särskild arbetsgrupp tillkallas med uppgiften att gå igenom de frågor som sammanhänger med rekryteringen till skolledartjänster. Riksdagen har ej haft något att erinra häremot (UbU 1975/76:30, rskr 1975/76:329).

Ett av skolans mål är att verka för jämställdhet mellan könen. Skolan måste enligt min mening i allt sitt arbete sträva efter att uppfylla detta mål. Det är därför väsentligt att man nu på allvar försöker åstadkomma en jämnare rekrytering till skolledartjänster. Undersökningar visar att andelen kvinnor på skolledande befattningar inte på något sätt står i rimlig proportion till det stora antalet kvinnliga lärare. Ca 10 % av samtliga rektorer och ca 15 % av samtliga studierektorer är kvinnor. Någon undersökning av varför kvinnliga lärare i så liten utsträckning söker tjänst som skolledare har inte gjorts. En särskild kommitté bör nu tillkallas med uppgift att gå igenom de frågor som sammanhänger med rekryteringen till skolledartjänster.

Kommittén bör starta sitt arbete med att kartlägga orsakerna till den nuvarande situationen. Kommittén bör också följa rekryteringen av skolledare i kommunerna. På grundval av de erfarenheter som kan vinnas vid en sådan kartläggning bör kommittén föreslå erforderliga åtgärder som kan medverka till att en ökande andel kvinnor söker sig till skolledande befattningar. Kommittén bör i samband därmed också uppmärksamma behovet av åtgärder för att stimulera lärare tillhörande kategorier som i dag är underrepresenterade bland skolledarna att i ökad utsträckning söka sådana befattningar.

Ett kartläggningsarbete av detta slag är omfattande, och mera långsiktiga åtgärder kan ta tid att genomföra. Kommittén bör därför också inrikta sitt arbete på åtgärder som kan genomföras relativt snabbt. Till sådana åtgärder kan höra att utarbeta förslag till informationsinsatser och fortbildningsåtgärder rörande skolledningens arbetsuppgifter m.m. Vidare bör kommittén utarbeta information och vägledning i fråga om utlysande av vikariat som

skolledare. Därvid bör kommittén uppmärksamt studera hur vikariat utlyses i samband med att skolledare genomgår skolledarutbildning.

Kommittén skall i sitt arbete samråda med jämställdhetskommittén.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag om att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst nio ledamöter med uppgift att genom olika initiativ öka andelen kvinnor på skolledande befattningar,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

3. Tilläggsdirektiv till 1974 års lärarutbildningsutredning (U 1974:04)

Dir 1977:18

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-03

Statsrådet Mogård anför.

Regeringen bemyndigade i maj 1974 statsrådet Hjelm-Wallén att tillkalla sakkunniga för att utreda lärarutbildningens mål, struktur och innehåll. Direktiven för utredningen kompletterades i november 1975.

De sakkunniga, som antog namnet lärarutbildningsutredningen, har bl.a. att överväga frågan om betygsättningen i lärarutbildningen. I vad avsåg följderna för meritvärdering för tjänst i skolan borde utredningen samråda med utredningen (U 1972:06) om skolan, staten och kommunerna.

I direktiven hänvisades vidare till att betygsättningen inom lärarutbildningen då utreddes inom skolöverstyrelsen (SÖ). Där erinrades vidare om att 1968 års utbildningsutredning i ett betänkande (SOU 1973:2) Högskolan hade behandlat betygen inom högskoleutbildningen.

I prop. 1975:9 om reformering av högskoleutbildningen gjordes vissa uttalanden beträffande betygsättningen inom högskolan. Föredraganden förordade att betygsskalan underkänd, godkänd och väl godkänd skulle utgöra riktpunkt för betygsättningen inom högskolan. För en kurs eller utbildningslinje borde man dock kunna använda färre betygssteg. Riksdagen ställde sig bakom föredragandens förslag (UbU 1975:17, rskr 1975:170).

SÖ har i skrivelse den 4 juni 1975 lagt fram vissa förslag på grundval av en rapport från den arbetsgrupp inom SÖ som haft till uppgift att utreda frågan om betygsättning och utvärdering i lärarutbildningen (BUL). SÖ:s förslag avser i avvaktan på bl.a. 1974 års lärarutbildningsutredning begränsade åtgärder.

Under våren 1976 kartlades inom utbildningsdepartementet betygssystemen i högskolan. Kartläggningen redovisades i rapporten (Ds U 1976:4)

Betyg-76. Med utgångspunkt i denna kartläggning har konferenser genomförts med företrädare för utbildningsdepartementet, personalorganisationer och intressenter inom bl.a. lärarutbildningen.

Från såväl studerande i lärarutbildningen som företrädare för lärarutbildarna har vid flera tillfällen och i olika former förts fram kravet att de graderade betygen inom lärarutbildningen skall slopas. Frågan är emellertid nära förknippad med meritvärderingen vid tjänstetillsättning.

Jag bedömer det som angeläget att betygsättningen inom lärarutbildningen får en enhetlig och samlad lösning tillsammans med frågan om meritvärdering vid tjänstetillsättningar i skolväsendet. Det bör ankomma på lärarutbildningsutredningen att lägga fram förslag till en sådan lösning.

Utredningen bör i detta arbete ingående pröva vilka konsekvenser en begränsning av antalet betygssteg kan medföra. De sakkunniga bör därför med förtur behandla betygsättningen i lärarutbildningen samt avge förslag till de eventuella förändringar i anvisningarna för meritvärdering vid tjänstetillsättning i skolväsendet som kan föranledas av förändringar i betygssystemet. Arbetet bör bedrivas skyndsamt och i samråd med berörda personal- och elevorganisationer. Det bakgrundsmaterial som har lagts fram av SÖ:s arbetsgrupp bör kunna ligga till grund för arbetet. Förslagen bör avse samtliga utbildningar inom sektorn för utbildning för undervisningsyrken utom förskollärar- och fritidspedagogutbildningarna. Vad gäller betygsättningen inom de sistnämnda utbildningarna avser jag att återkomma till regeringen i samband med behandlingen av förslagen i 1968 års barnstugeutrednings betänkande (SOU 1975:67) Utbildning i samspel.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen uppdrar åt 1974 års lärarutbildningsutredning att skyndsamt lägga fram förslag om betygsättningen inom lärarutbildningen och om meritvärdering i samband med tjänstetillsättning i skolväsendet vid eventuella förändringar av gällande betygssystem inom nämnda utbildningar.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

4. Översyn av det statliga litteraturstödet

Dir 1977:24

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-17

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

Genom beslut av riksdagen i maj 1975 infördes ett statligt litteraturstöd (prop. 1975:20, KrU 1975:12, rskr 1975:201). Det omfattar ett utgivningsstöd till följande litteraturkategorier, nämligen ny svensk skönlitteratur, skönlitteratur i svensk översättning, klassiker, facklitteratur i svensk översättning samt barn- och ungdomslitteratur. Stödet kan utgå till svenskt förlag här i landet och har till syfte att främja mångsidighet och kvalitet i bokutgivningen. Budgetåret 1976/77 uppgår utgivningsstödet till 8 milj. kr. och man kan räkna med att det kan komma att fördelas på totalt omkring 700 titlar. Stödet fördelas av statens kulturråd. Beslut om stöd fattas av nämnden för litteratur och folkbibliotek inom kulturrådet efter förslag från fem olika

urvalsgrupper. För varje stödkategori finns en bestämd bidragssumma för fördelning varje budgetår.

Inom ramen för litteraturstödet kan också ges en kreditgaranti för förlagsverksamhet. Statens industriverk svarar för garantigivningen. Budgetåret 1976/77 är den ekonomiska ramen för kreditgarantierna 2 milj. kr. Innevarande budgetår utgår vidare 200.000 kr. för läsfrämjande åtgärder bland barn och ungdom. Denna verksamhet bedrivs i huvudsak bland barn- och ungdomsorganisationerna och med hjälp av de böcker som staten erhåller som motprestation för utgivningsstödet till barn- och ungdomslitteratur.

Bestämmelser om litteraturstödet återfinns i förordningen (1975:493) om statligt litteraturstöd.

Riksdagen beslöt våren 1976 (prop. 1975/76:135, KrU 1975/76:35, rskr 1975/76:355) att under en treårig försöksperiod ge stöd till massmarknadsutgivning av prisbillig kvalitetslitteratur. Innevarande budgetår uppgår stödet till 2,5 milj. kr.

I budgetpropositionen för budgetåret 1977/78 (prop. 1976/77:100, bil. 12 sid. 73) föreslås att ett nytt stöd till utgivning m.m. av litteratur på invandrar- och minoritetsspråk införs. Stödet föreslås för budgetåret 1977/78 uppgå till 300.000 kr.

I samband med riksdagens beslut om litteraturstödet framhöll kulturutskottet (KrU 1975:12, s. 18) att den stödordning som infördes borde ha försökskaraktär och att den närmare utformningen av stödet fortlöpande måste övervägas och vid behov korrigeras. Bokutgivningen hade tidigare inte varit föremål för statligt stöd och det var därför svårt att förutse om de stödinsatser som introducerades skulle få önskade effekter. Enligt regeringens beslut den 18 december 1975 ankommer det på statens kulturråd att följa utvecklingen på litteraturområdet och att med utgångspunkt i vunna erfarenheter söka arbeta fram förslag till förbättringar av stödformerna.

I sin anslagsframställning för budgetåret 1977/78 har kulturrådet fört fram förslag om vissa kompletteringar av det nuvarande litteraturstödet. Från rådets sida har dessutom uttalats avsikten att inför budgetåret 1978/79 presentera en utvärdering av samtliga stödformer och lägga fram mer genomarbetade förslag till förbättringar.

Enligt min mening är det nödvändigt med en noggrannare analys av litteraturstödets effekter och en mer genomgripande omprövning av stödformerna än vad kulturrådet har möjlighet att genomföra inom ramen för sitt löpande arbete. Uppgifterna bör därför anförtros åt en särskild utredare. Denne bör i sitt arbete samråda med statens kulturråd och utnyttja de erfarenheter som finns inom rådet. Resultaten av utvärderingen bör läggas till grund för förslag beträffande litteraturstödets fortsatta utformning.

Utredaren bör särskilt pröva om avvägningen av stödet mellan olika litteraturkategorier har gjorts på ett tillfredsställande sätt. Därvid bör möjligheterna att förbättra stödet till facklitteraturen undersökas ingående. Förenklingar av urvalssystem och administrativa rutiner bör eftersträvas. Från både praktiska och principiella synpunkter är det angeläget att uppnå mer automatiskt verkande stödformer. Om möjligt bör stödordningen utformas så att den också innebär ett stöd åt spridningen av böckerna – i första hand genom bibliotek och bokhandel.

Utvärderingen bör också omfatta kreditgarantierna till bokförlag. Behovet av kreditstöd bör undersökas och dessutom bör – i samråd med industriverket – diskuteras alternativ till nuvarande handläggningsordning. Prövningen av administrationsfrågan bör ske bl.a. mot bakgrund av regeringens och

riksdagens kommande ställningstaganden till det nyligen framlagda förslaget om stöd till bokhandeln (Ds U 1976:17).

Massmarknadsutgivningen av prisbillig kvalitetslitteratur för vuxna skall däremot inte behandlas i detta sammanhang. Inte heller bör det föreslagna stödet till utgivning av litteratur på invandrar- och minoritetsspråk som riksdagen kan väntas fatta beslut om våren 1977 tas med i utvärderingen.

I prop. 1975/76:135 (s. 269) framhöll föredragande statsrådet att han ansåg det angeläget att en massmarknadsutgivning av barn- och ungdomslitteratur påbörjades och hänvisade till aktuella planer inom folkrörelserna och till dem anknutna förlag på att få till stånd en sådan utgivning. Kulturutskottet instämde vid sin behandling av propositionen i föredragandens ställningstagande (KrU 1975/76:35, s. 67) och förutsatte att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag i frågan. Kooperativa förbundet har i skrivelse den 5 januari 1977 presenterat förslag till massmarknadsutgivning av barn- och ungdomslitteratur inom ramen för en bokklubb.

I utredarens uppgifter bör ingå att lägga fram förslag om hur en massmarknadsutgivning av barn- och ungdomslitteratur skall kunna komma till stånd. Detta bör ske efter nära kontakter med organisationer och förlag som är villiga att medverka i en sådan verksamhet.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av det statliga litteraturstödet,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

5. Tilläggsdirektiv för utredningen (U 1975:14) om studiedokumentation och statistik för högskolan

Dir 1977:29

Beslut vid regeringssammanträde 1977-01-13

Chefen för utbildningsdepartementet, statsrådet Wikström, anför.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 29 maj 1975 tillkallade dåvarande chefen för utbildningsdepartementet genom beslut den 22 augusti 1975 en arbetsgrupp för informationssystem för grundläggande högskoleutbildning. Arbetsgruppen har senare antagit namnet *utredningen om studiedokumentation och statistik för högskolan*. Enligt sina direktiv har utredningen till uppgift att överväga bl.a. hur de befintliga lokala informationssystemen skall kunna anpassas till den nya högskoleorganisationen och vilket löpande

statistikunderlag som i övrigt behövs för utbildningsadministrativa ändamål i den nya högskolan. Även behovet av högskolestatistik för myndigheter, organisationer m.fl. utanför högskoleväsendet borde härvid beaktas. Vidare borde utredningen enligt direktiven lägga fram förslag om vilka uppgifter, som bör ingå i riksomfattande enhetlig statistik för utbildningsadministrativa behov och därför bearbetas centralt för alla utbildningar, samt om förfarandet vid insamling av sådana uppgifter. Därvid borde övervägas möjligheterna att samla in vissa uppgifter endast genom undersökningar stickprovsvis. Utredningen borde också överväga hur en fördelning mellan lokal och central löpande statistikproduktion skall utformas.

Utredningen har i februari 1976 lagt fram ett första delförslag i en promemoria "Studiedokumentationssystem för högskolan budgetåret 1977/78". Förslaget behandlar framför allt studiedokumentationssystemets huvudstruktur, bl.a. med avseende på innehållet i lokala och centrala register samt vilka krav som inledningsvis bör ställas från funktionssynpunkt på det system som skall börja tillämpas den 1 juli 1977 för att studerandeströmmar och utbildningsutbud skall kunna följas och hanteras administrativt. Detta första förslag som främst behandlar statistikbehov för administrativa uppgifter av mer löpande och kortsiktigt slag skall enligt utredningen ses mot bakgrund av att dess arbete i hög grad är knutet till genomförandet av högskolereformen. Till frågan om mer övergripande utbildningsstatistik avser utredningen att återkomma. Hit hör statistik som behövs för beslut om hur högskoleutbildningen successivt skall planeras, utvecklas och förändras med hänsyn till såväl individernas önskemål och behov som samhälls- och arbetslivets behov. Avnämare av sådan statistik är lokala, regionala och centrala utbildningsmyndigheter inkl. berörda departement, arbetsmarknadsmyndigheter och olika företrädare för offentliga och privata "utbildningskonsumenter" som t.ex. socialstyrelsen och sjukvårdshuvudmännen samt arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna. Även statistik för huvudsakligen olika informations- och forskningsändamål inkl. uppgiftslämnande för internationella organisationer räknas till detta område.

Utredningens förslag innebär att statistik avseende studerande och studieresultat skall produceras inom ett system som huvudsakligen bygger på lokala register. Dessa skall vid behov kunna sambearbetas för statistikproduktion. För en mer frekvent produktion av riksstatistik och som en urvalsram för vissa typer av specialundersökningar skall det enligt utredningens förslag finnas ett permanent centralt register vid statistiska centralbyrån. Till detta skall uppgifter lämnas från lokala datorbaserade och manuella system.

Genom beslut den 11 mars 1976 uppdrog regeringen åt universitetskanslersämbetet och statistiska centralbyrån att anpassa registren i huvudsaklig överensstämmelse med utredningens förslag.

För egen del anser jag att det är angeläget att högskolestatistiken i sin helhet underkastas en kritisk granskning så att ett underlag skapas för att använda studiedokumentationssystemet på ett sätt som kan leda till en mot behoven väl avvägd produktion av statistik. Denna granskning bör bl.a. belysa behoven av statistiskt underlag för bedömning av frågor som rör sambandet mellan utbildning och arbetsliv.

Därvid bör beaktas såväl behovet av uppgifter om utbildningsefterfrågan hos olika grupper av människor som arbetslivets behov av uppgifter om utbudet av utbildade och utbildningsmyndigheternas behov av uppgifter om arbetslivets efterfrågan på personer med olika slag av utbildning. Den

statistiska belysningen av arbetsmarknaden för högskoleutbildade bör förbättras så att den tillsammans med bl.a. uppgifter om de studerandes önskemål kan ingå i underlaget för den löpande förnyelsen av högskolans utbildningsutbud. Stor vikt bör även läggas vid utformning och produktion av statistik som på ett rättvisande sätt skall belysa förändringarna i den totala studerandepopulationen vid högskolan. Både granskningen av statistikproduktionen och de sistnämnda frågeställningarna motiverar att utredningens direktiv vidgas och att dess arbete ges en något annorlunda inriktning.

För att de statistikbehov som har angetts i det föregående skall kunna klarläggas fordras en övergripande studie. Närmare riktlinjer för densamma bör utformas av utredningen. Studien bör syfta till att belysa statistikbehoven hos olika avnämare. Därvid bör nuvarande användning av högskolestatistiken redovisas och exemplifieras, t.ex. vilken roll denna har spelat för olika beslut, och varför statistiska data så sällan redovisas som beslutsunderlag. Det pågående arbetet med högskolereformen bör naturligtvis beaktas och hänsyn bör i största möjliga utsträckning tas till förutsebara förändringar i interna och externa behov av statistisk information om högskolan. Det är sålunda även här värdefullt med konkreta exempel på hur planeringsprocessen har påverkats av löpande statistik eller av mer speciell statistik som har tagits fram på särskild beställning. Skillnad bör göras mellan sådan statistik som direkt används som underlag och annan statistik som mer är att se som allmän information.

Analysen bör bl.a. leda fram till en precisering av skillnaden mellan den statistik som efterfrågas mera tillfälligtvis men som vid behov kan produceras på grundval av olika register och system och den statistik som efterfrågas ständigt och därför bör produceras löpande. Inom den sistnämnda statistiken bör man skilja mellan statistik som bör publiceras och statistik som bör finnas tillgänglig i annan form. Frågor om periodiciteten inom olika statistikserier och problem som är förenade med ändringar i publiceringen och utbudet av statistikserier bör belysas. I detta sammanhang bör också prövas i vilken utsträckning det är möjligt och lämpligt – bl.a. kostnadsmässigt – att ersätta löpande statistik baserad på totalundersökningar med statistik baserad på stickprovsundersökningar e.d.

En förutsättning för arbetet bör vara att kostnaderna för statistiken inom högskoleområdet totalt sett skall ligga inom ramen för nuvarande permanenta resurser för sådana ändamål. Där så är möjligt bör också hänsyn tas till kostnader som f.n. är dolda. Inte heller högskolans kostnader för hithörande ändamål bör få öka.

Utredningen bör också beakta behovet av samordning mellan högskolestatistik och statistik för angränsande utbildning.

Utredningsarbetet bör också syfta till att utforma sådana metoder för analys av statistikbehov som statistiska centralbyrån sedermera kan tillämpa i sin egen fortlöpande översyn och omprioritering av utbildningsstatistiken.

De arbetsuppgifter utredningen har tilldelats genom de ursprungliga direktiven och de uppgifter som den kommer att få om regeringen ansluter sig till mina överväganden i det föregående gäller områden som nära kan beröra den personliga integriteten. I de ursprungliga direktiven framhölls att utredningen bör lägga fram förslag om hur sådana uppgifter som av bl.a. integritetsskäl inte bör tas in i administrativa system men likväl är nödvändiga för högskolemyndigheternas planering eller för statistiska och vetenskapliga ändamål bör samlas in, lagras och bearbetas. Jag vill under-

stryka vikten av att även integritetsfrågorna noga övervägs och belyses i det fortsatta arbetet. Jag utgår från att utredningen bedriver sitt arbete under stort hänsynstagande till den enskildes privatsfär. I detta sammanhang vill jag också erinra om vad som anges i direktiven till utredningen (Ju 1976:05) om översyn av lagstiftningen om personorienterad ADB-information m.m. (datalagskommittén). Denna utredning har tillkallats efter det att utredningen om studiedokumentation och statistik hade tillkallats. Till datalagskommitténs arbetsuppgifter hör flera spörsmål som är av direkt betydelse för studiedokumentationsverksamheten inom högskolan. Hit hör bl.a. frågorna om behandlingen av långtidsförvarade personregister hos statistiska centralbyrån och andra registerförare, om information till intervjuade vid intervjuundersökningar, om användningen av mjukdata, om rätten för registrerade att erhålla registerutdrag och om försäljningen av datorlagrade personuppgifter för kommersiellt bruk. Datalagskommittén har enligt sina direktiv att i en första etapp kartlägga, systematisera och sovra föreliggande material och synpunkter i fråga om integritetsskyddet. De förslag som synes fruktbara att utveckla bör kommittén ställa samman till alternativa lösningar. Arbetet i den första etappen bör avslutas med att dessa lösningar av kommittén presenteras i en offentlig diskussionspromemoria.

Jag finner det angeläget att utredningen om studiedokumentation och statistik under sitt arbete samverkar med datalagskommittén.

Arbetet bör bedrivas skyndsamt.

Det utredningsuppdrag som jag nu har angivit innebär en ökad belastning på utredningen. Ytterligare ledamöter bör därför förordnas.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen

utvidgar uppdraget och

bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet att tillkalla ytterligare högst 3 ledamöter att ingå i utredningen.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

6. Utredning om vissa tjänsteorganisatoriska frågor inom högskolan m.m.

Dir 1977:49

Beslut vid regeringssammanträde 1977-04-14

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

Vid min anmälan av propositionen 1976/77:59 om utbildning och forskning inom högskolan m.m. meddelade jag min avsikt att föreslå regeringen att tillkalla en särskild utredning med uppgift att överväga vissa frågor om organisationen av lärartjänster m.m. för i första hand grundläggande högskoleutbildning. Jag återkommer nu i denna fråga.

Genom riksdagens ställningstagande till proposition 1975:9 om reformering av högskoleutbildningen m.m. (UbU 1975:19, rskr 1975:179) har delvis nya mål satts upp för den grundläggande högskoleutbildningen. I propositionen 1976/77:59 om utbildning och forskning inom högskolan m.m.

föreslår regeringen åtgärder som syftar till att lägga fast de organisatoriska ramar inom vilka de tidigare uppställda målen skall kunna förverkligas. Därigenom skapas förutsättningar att tillgodose önskemålen om att vidga kontaktytorna mellan högskolan och samhället i övrigt och att förbättra yrkeslivsanknytning och forskningsanknytning för olika slag av högskoleutbildning. Möjligheterna för nya grupper att skaffa sig högskoleutbildning breddas.

De nya målen för den grundläggande högskoleutbildningen samt den förändrade institutionella organisationen påverkar också tjänsteorganisationen inom högskolan, främst i vad avser lärartjänster och tjänster för utbildningsadministrativa ändamål. För att reformeringen av högskolan skall kunna fortlöpa på ett tillfredsställande sätt fordras därför enligt min mening att tjänsteorganisationen nu ses över i syfte att finna en utformning av den som underlättar strävandena att fullfölja de utbildningspolitiska målen. Jag förordar därför att en kommitté tillkallas för detta ändamål.

1968 års utbildningsutredning (U 68) behandlade tjänsteorganisationen förhållandevis kortfattat. Utredningen tog främst upp två delfrågor, nämligen att tjänsteorganisationen inom den nya högskolan borde göras mer enhetlig än för närvarande samt att forskningsanknytningen för vissa lärarkategorier borde förbättras. Som ett medel att stärka banden mellan grundläggande utbildning och forskning/forskarutbildning förordade U 68 en ordning med tjänstgöringsbyten mellan befattningshavare såväl inom samma institution och högskoleenhet som vid olika högskoleenheter. Den sistnämnda typen av tjänstgöringsbyten skulle enligt utredningen vara angelägen för högskoleenheter som saknade fast forskningsorganisation. U 68 strök också under vikten av att läraren har kontakter med det yrkesliv som högskoleutbildningen förbereder för och med andra slag av utbildning.

Min företrädare konstaterade vid sin anmälan av propositionen om reformering av högskoleutbildningen m.m. att han rörande de tjänsteorganisatoriska frågorna i allt väsentligt delade U 68:s bedömning. Konkreta ställningstaganden i dessa frågor borde dock, enligt hans mening, anstå till dess klarhet hade vunnits om indelningen i högskoleenheter m.m. I frågan om forskningsanknytning anfördes att universitetslektorer (motsvarande) borde ges tillfälle att inom ramen för tillgängliga resurser deltaga i forskning/forskarutbildning.

Den centrala organisationskommittén för högskolereformen (H 75) avgav i december 1976 förslag till förordning om lärare vid statliga högskoleenheter. Förslaget innebär relativt små sakliga förändringar av gällande föreskrifter i fråga om behörighet, befordringsgrunder och tillsättningsordning för de lärarkategorier som kommer att ingå i den nya statliga högskoleorganisationen. H 75 understryker dock behovet av en mer ingående översyn av tjänsteorganisationen inom högskolan.

Inom den nuvarande högskoleorganisationen finns lärartjänster avsedda företrädesvis för forskning och forskarutbildning, företrädesvis för grundläggande utbildning eller helt för grundläggande utbildning. Frågan om forskarkarriärens utformning utreds av forskarutbildningsutredningen, FUN (U 1974:06). FUN väntas lägga fram sina förslag under innevarande år. Översynen av de tjänsteorganisatoriska frågorna bör därför i första hand begränsas till frågor som främst rör den grundläggande högskoleutbildningen.

FUN:s förslag kan komma att beröra även vissa tjänster avsedda främst för grundläggande högskoleutbildning. Sedan regeringen och riksdagen tagit

ställning till FUN:s förslag avser jag att vid behov återkomma till regeringen med förslag om tilläggsdirektiv till kommittén.

Lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet, MBL, och lagen (1976:600) om offentlig anställning, LOA, bildar stommen i den arbetsrättsreform som för den offentliga sektorns del har öppnat större möjligheter att träffa kollektivavtal än tidigare. Sålunda har det i 1965 års tjänstemannalagar intagna förbudet mot att träffa avtal om bl.a. tjänsteorganisationens utformning slopats. Men avtal kan naturligtvis inte heller framgent träffas i strid med tvingande lagstiftning, t.ex. regeringsformen, kommunallagarna eller LOA. I förarbetena till reformen slås också fast att avtal inte bör träffas som skulle träda den politiska demokratin för när. Föreskrifter som styr myndigheternas verksamhet i fråga om mål, inriktning, omfattning eller kvalitet bör sålunda inte meddelas genom kollektivavtal. Dessa frågor avses även i fortsättningen vara förbehållna reglering i offentligrättslig ordning.

Mot denna bakgrund bör kommitténs arbete syfta till att skapa ett underlag för såväl reglering genom kollektivavtal som beslut vilka det ankommer på regeringen och riksdagen att fatta. Det är sålunda angeläget att arbetet kan utföras under medverkan av företrädare för berörda fackliga organisationer.

Jag går nu över till att närmare ange kommitténs huvudsakliga arbetsuppgifter.

1 Tjänsteorganisationens yrkeslivsanknytning

Formen för och arten av lärarnas anknytning till yrkeslivet utanför högskolan växlar kraftigt mellan olika delar av den nya högskolan. Kommittén bör överväga vilka allmänna krav som med hänsyn till de utbildningspolitiska målen i detta avseende bör ställas på tjänsteorganisationen för såväl statlig som kommunal högskoleutbildning. Jag tar här upp två frågor som jag anser särskilt betydelsefulla.

Behörighetsföreskrifterna för flertalet slag av lärartjänster inom högskolan är utformade med utgångspunkt i sakligt betingade men samtidigt ofta i detalj reglerade krav på ämnesteoretisk och pedagogisk kompetens. I regel finns det härutöver möjlighet att vid tjänstetillsättningar beakta även andra egenskaper hos en sökande, vilka kan vara av betydelse för tjänsten. H 75:s förslag till bestämmelser innebär inte några väsentliga förändringar på denna punkt. På längre sikt ger emellertid varken de nu gällande bestämmelserna eller de av H 75 föreslagna något helt tillfredsställande uttryck för de krav som i skilda avseenden måste ställas på sökande till lärartjänst avsedd i första hand för mera tillämpningsinriktad eller konstnärlig högskoleutbildning. Liksom nu måste stor vikt fästas vid såväl pedagogisk som ämnesteoretisk kompetens. För många utbildningar måste emellertid även faktorer som yrkeslivserfarenhet, främst från den yrkessektor för vilken man skall ge de studerande utbildning, och konstnärlig kreativitet tillmätas stor och i vissa fall avgörande betydelse. Kommittén bör mot denna bakgrund överväga hur de mångskiftande kraven på innehavarna av lärartjänster inom högskolan bäst skall kunna beaktas vid meritvärderingen. Som utgångspunkt bör självfallet gälla att reglerna skall utformas så att den för en viss tjänst bäst lämpade också skall i första hand komma i fråga för tjänsten.

Den andra aspekten på tjänsteorganisationens anknytning till yrkeslivet gäller rörligheten mellan högskolan och yrkeslivet i övrigt. Redan idag utnyttjas i viss utsträckning personer verksamma inom olika delar av

arbetslivet som lärare i högskoleutbildning som förbereder för verksamhet inom resp. område. Exempel på detta står att finna inom bl.a. ekonomisk, juridisk, medicinsk och teknisk grundutbildning samt inom forskarutbildning vid skilda fakulteter. Dessa lärare knyts till högskolan antingen genom timanställning eller genom inrättande av t.ex. arvodestjänster som speciallärare. Inom den nuvarande lärarutbildningen finns lärartjänster som också omfattar viss tjänstgöring inom skolväsendet. Flera exempel skulle kunna anföras. Kommittén bör skapa sig en uppfattning om situationen för olika utbildningar i detta avseende. Kommittén bör också belysa möjligheterna för högskolans lärare att efter en kortare eller längre tids tjänstgöring utanför högskolan återvända till denna. Därvid bör kommittén ange vilka åtgärder som behöver vidtas för att vidga dessa möjligheter. Man bör också överväga hur möjligheterna att till lärartjänst i högskolan för kortare eller längre tid rekrytera personer som är yrkesverksamma utanför högskolan skall kunna förbättras. Frågor som uppkommer i det fallet är bl.a. ändamålsenligheten i deltids- respektive heltidsanställning, vilka avvägningar mellan dessa alternativ som kan tänkas samt vilka åtgärder som påkallas för att främja denna lärarkategoris pedagogiska skicklighet. Kommittén bör redovisa de arbetsmarknadsmässiga konsekvenserna för de olika delar av arbetslivet som berörs av kommitténs övervägande rörande ökad rörlighet för lärare mellan lärarverksamhet och annan yrkesverksamhet. Kommittén bör vidare belysa konsekvenser för ledning, planering och organisation m.m. inom högskolan som kan följa av en sådan ökad rörlighet.

I detta sammanhang vill jag också beröra frågan om hur aktualiteten i yrkeslivsanknytningen skall kunna vidmakthållas. Den har på senare år tagits upp vid skilda tillfällen. Journalistutbildningsutredningen föreslog i sitt betänkande (SOU 1975:25) "A jour" att lektorerna i journalistiska ämnen vid journalisthögskolorna skulle ges möjlighet till tjänstledighet med bibehållen lön för att hålla sin yrkeskunskap aktuell. Även organisationskommittén för högre musikutbildning (OMUS) har i sitt principbetänkande (SOU 1976:33) "Musiken, människan, samhället" tagit upp problemet om sambandet utbildning-yrkesliv i anslutning till frågan om anställningsform för lärarna för musikutbildningen. Enligt OMUS är det mycket väsentligt att anställningsformer skapas som möjliggör växelspel mellan arbete i utbildning och yrkesliv i övrigt.

Ett annat exempel är debatten om lärarutbildningens organisation. I denna har ofta efterlysts en ordning som gör det möjligt för de anställda inom högskolan att under längre perioder helt verka inom de delar av utbildningsväsendet för vilka de utbildar lärare, i stället för att som nu ha enstaka timmar per vecka eller år. I sammanhanget bör nämnas att 1974 års lärarutbildningsutredning, LUT (U 1974:04), enligt sina direktiv har att bl.a. utreda frågan om erfarenhet från arbetslivet som behörighetskrav för tillträde till grundläggande lärarutbildning.

För egen del vill jag anföra följande. En viss frivillig rörlighet mellan verksamhet som lärare inom högskolan och annan yrkesverksamhet bör eftersträvas. Detta ligger helt i linje med de mål för högskolan som jag inledningsvis har nämnt. Särskild betydelse har en sådan rörlighet för att i vid mening vidga högskolans kontakter med det övriga samhället, i synnerhet arbetslivet. Lärarnas växling mellan verksamhet inom högskolan och i arbetslivet utanför denna bör kunna underlätta för högskolan att fullgöra uppgiften att tillgodose samhällets skiftande behov av utbildning och kraven på aktualitet i utbildningen. I ett förhållandevis litet utbildningsväsende, som

det svenska, är det svårt att tillgodose ett sådant behov av förnyelse endast genom att fylla de luckor i tjänsteorganisationen som uppstår genom t.ex. pensionsavgång eller befordran. Andra vägar måste sökas. En tänkbar lösning är att anställningsformer utvecklas som medger en rörlighet av det avsedda slaget, utan att den enskildes sociala och ekonomiska trygghet eftersätts. En sådan ordning förutsätter en aktiv medverkan från avnämarna av arbetskraft med högskoleutbildning och från berörda löntagarorganisationernas sida. Enligt min mening har en ökad rörlighet mellan lärarverksamhet och annan yrkesverksamhet så stor långsiktig betydelse både för utbildningsväsendet och för yrkeslivet att det kan vara motiverat med långtgående åtgärder för att uppnå den. Även för berörda lärare måste en sådan möjlighet till omväxling i yrkeslivet framstå som en fördel. Kommittén bör ingående belysa denna fråga samt föreslå åtgärder som kan underlätta den angivna rörligheten.

2 Lärare för kommunal högskoleutbildning

Högskolereformen innebär att en avsevärd del av högskoleutbildningen kommer att bedrivas med kommunalt huvudmannaskap. I propositionen 1975:9 förutsatte föredraganden att undervisningen inom denna del av högskolan skulle bedrivas huvudsakligen av lärare i gymnasieskolan och inom ramen för dessa lärares normala undervisningsskyldighet. H 75 har i sin skrivelse till regeringen med förslag till föreskrifter för kommunal högskoleutbildning förordat denna ordning, med tillägget att det, i likhet med vad som nu gäller, för sjuksköterskeutbildningen bör finnas kommunalt reglerade lärartjänster. Jag har i prop. 1976/77:59 tills vidare anslutit mig till denna ståndpunkt. Detta ställningstagande var emellertid också förenat med ett uttalande om att frågan om lärartjänster för den kommunala högskolan borde bli föremål för utredning.

Den tjänsteorganisatoriska strukturen inom den blivande kommunala högskolan är komplicerad. Till en del är detta betingat av att det här är fråga om utbildning av mycket skiftande slag som f.n. har skilda huvudmän och bedrivs i olika organisatoriska former. För flertalet utbildningslinjer finns en direkt samverkan med gymnasieskolan. När det gäller sjuksköterskeutbildningen bedrivs den i dag dels vid fristående sjuksköterskeskolor, dels vid sjuksköterskeskolor som är samordnade med gymnasieskolor. Lärarsituationen blir därigenom särskilt komplicerad för denna utbildning. Vid samma läroanstalt och samma utbildning förekommer nämligen ofta lärare såväl på statligt som på kommunalt reglerade tjänster. Detta är främst en följd av att utbildningen omfattar både teoretiska och praktiska moment, vilka förutsätter en koppling till sjukvårdsorganisationen. Dessa tjänsteorganisatoriska förhållanden har lett till betydande problem för utbildningen.

Från fackligt håll har bl.a. i samband med behandlingen av H 75:s förslag om den kommunala högskolan redovisats skilda meningar i fråga om hur de tjänsteorganisatoriska problemen bör lösas. TCO och LO har hävdat att en särskild tjänsteorganisation bör skapas för den kommunala högskolan – med motivet att lärarna i den kommunala högskolan därigenom skulle kunna få så långt möjligt samma tjänstgöringsförhållanden och likartade tjänster som lärare inom den statliga högskolan – medan SACO/SR har förordat att lärare i gymnasieskolan bör svara för ifrågavarande undervisning.

Enligt min uppfattning föreligger motiv för en genomgripande översyn av tjänsteorganisationen för de utbildningar som kommer att ingå i den

kommunala högskolan. Många problem torde vara likartade för den statliga och kommunala högskoleutbildningen och bör tekniskt kunna lösas på enahanda sätt. Det är därför naturligt att kommittén också ser över den kommunala högskolans tjänsteorganisation. Förslag har som tidigare nämnts väckts om en särskild tjänsteorganisation. Kommittén bör belysa konsekvenserna av en sådan. Den bör därvid särskilt uppmärksamma det starka resurssamband som råder mellan kommunal högskola och gymnasieskola. Den bör också klarlägga om en särskild tjänsteorganisation går att förena med önskemålet om att lärare i den kommunala högskolan även skall kunna tjänstgöra i den statliga högskolan och/eller gymnasieskolan och omvänt. Kommittén bör i sitt arbete även belysa för- och nackdelar med den tjänsteorganisation som införs den 1 juli 1977.

Vad gäller vårdyrkesutbildningarna är det angeläget att slå vakt om sambandet med hälso- och sjukvårdsorganisationen bl.a. med hänsyn till att detta är nödvändigt av utbildningsmässiga skäl. Jag har i prop. 1976/77:59 anmält min avsikt att föreslå tillkallandet av en särskild utredning med uppgift att göra en översyn av dessa vårdyrkesutbildningar. Det är angeläget att kommittén bedriver sitt arbete i nära kontakt med denna utredning.

Oavsett vilka slutsatser utredningen når i fråga om tjänsteorganisationen för den kommunala högskolan, bör man överväga vilka typer av lärartjänster som bör knytas till utbildningen i fråga. Dessa överväganden bör ske med utgångspunkt i utbildningens innehåll och inriktning och följaktligen omfatta frågor om behörighetskrav, möjlighet till fortbildning, rekryteringsmöjligheter, utvecklingsarbete och forskningsanknytning m.m. Tjänstekonstruktionerna för lärare inom olika delar av högskolan bör ges en så långt möjligt likartad utformning.

3 Lärarnas arbetsuppgifter

För lärare som är anställda på statligt reglerade tjänster gäller reglering av anställningsförhållandena enligt tjänsteförteckningsavtal för undervisningsområdet (TFU). I viss utsträckning är anställningsförhållandena även – bl.a. i vad avser arbetsuppgifternas karaktär – författningsmässigt reglerade.

Den stora skillnaden mellan olika slag av utbildning inom den nya högskoleorganisationen måste naturligtvis i viss utsträckning avspeglas i tjänsteorganisationens utformning. Åtskilliga omotiverade skillnader i tjänstgöringsregler torde dock föreligga bland de många kategorier lärartjänster som kommer att ingå i högskoleorganisationen.

Kommittén bör överväga hur organisationen av arbetet vid institutioner och andra arbetsenheter och fördelningen av arbetsuppgifterna mellan lärarna bättre än för närvarande kan anpassas till högskoleutbildningens krav på fortlöpande innehållsmässig och pedagogisk förnyelse. Jag skall ta upp några aspekter på detta problem.

Utvecklingen har för länge sedan passerat det stadium då undervisning i snävare mening – föreläsning, lektion, ledning av seminarium – var den enda arbetsinsatsen av betydelse för utbildningsverksamheten. Planering och samordning av olika utbildningsmoment, utveckling av läromedel, undervisningsmetoder – däri inbegripet lärarnas pedagogiska fortbildning – och annat utvecklingsarbete, studievägledning och kontakter med avnämare av utbildning utanför högskolan är idag vitala delar av den verksamhet som måste bedrivas inom högskolans olika arbetsenheter. I själva verket är således vissa former av administration en del av utbildningsverksamheten. Det blir

därmed naturligt att i lärarens arbetsuppgifter, vid sidan av undervisning i mera strikt bemärkelse, också kan – och ibland måste – ingå andra, t.ex. administrativa uppgifter. Det är dock uppenbart att en och samma lärare inte vid en given tidpunkt kan göra väsentliga insatser inom alla delar av utbildningsverksamheten vid en institution.

Kommittén bör överväga och lägga fram förslag till åtgärder som kan främja en ändamålsenlig arbetsorganisation. I en sådan organisation skall behovet av flexibilitet och variation i arbetsuppgifterna för lärarna kunna tillgodoses, till fördel för utbildningsverksamhetens kvalitet men utan att dess omfattning minskar. Den principiella utgångspunkten bör härvid vara att en lärares tjänstgöring skall kunna omfatta skilda typer av arbetsuppgifter, men att det bland dessa uppgifter inte finns någon som nödvändigtvis måste ingå i tjänstgöringen under en viss tid. Det väsentliga är att hans arbetsinsats ingår i utbildningsverksamheten. Ett viktigt element i denna modell är att sammansättningen av arbetsuppgifterna måste kunna skifta över tiden. Detta kan förefalla självklart, men kan i praktiken vara mycket svårt att uppnå. Utredningen bör därför ägna särskild uppmärksamhet åt detta problem.

Jag går nu över till en betydelsefull delfråga inom det nu diskuterade arbetsområdet för kommittén.

Ledningsfunktioner för utbildningsverksamheten inom högskolan

För såväl den statliga som den kommunala högskolan föreligger enligt min mening behov av en översyn av vissa ledningsfunktioner. Vad gäller den statliga högskolan är organisationen av tjänster och uppdrag i detta avseende mycket splittrat. Inom nuvarande universitetsförordningens tillämpningsområde finns t.ex. särskilda tjänster som utbildningsledare inrättade. Vid lärarhögskolorna finns tjänster som studierektor och biträdande utbildningsledare.

En betydande del av den pedagogiska ledningen fullgörs dock på institutionsnivå av lärare med uppdrag som prefekt eller studierektor. Administrativa uppgifter fullgörs också av assistenter och amanuenser. Särskilda tjänster som studievägledare ingår också i organisationen. Vid lärarhögskolorna finns för administrativa arbetsuppgifter även inrättade vissa arvodestjänster, vilka i regel kombineras med lärartjänst. Vid bl.a. förskoleseminarier och för vissa konstnärliga utbildningar saknas särskilda tjänster för denna typ av arbetsuppgifter. Dessa fullgörs i stället av respektive rektor och vissa av de till verksamheten knutna lärarna såsom arvodesuppdrag jämte nedsättning av undervisningsskyldigheten.

Av vad jag nyss har anfört om arbetsorganisationen vid institutionerna torde framgå att jag anser att många av de lednings- och andra administrativa uppgifter som här berörs bör kunna utföras av en lärare inom ramen för dennes normala arbetstid. Även i framtiden kommer det dock att finnas behov av tjänster eller uppdrag för samordnande verksamhet som spänner över flera arbetsenheter. Problemet med tjänster torde närmast vara hur innehavarnas samband med den direkta undervisningen skall kunna garanteras.

Kommittén bör överväga vilket behov av särskilda tjänstetyper eller uppdrag för ledningsuppgifter som föreligger inom såväl den statliga som den kommunala högskolan. Den bör härvid bl.a. belysa hur sådana tjänster skall konstrueras med avseende på behörighetskrav och ev. skyldighet att direkt medverka i undervisningen inom ramen för tjänsten. Kommittén bör också

pröva ändamålsenligheten i de nuvarande uppdragsbefattningarna och motsvarande arvodestjänster inom den statliga högskolan.

Kommittén bör vidare belysa vilka ändringar av den kommunala skolledningens organisation som kan fordras med hänsyn till de krav som den kommunala högskoleutbildningen ställer på lednings- och planeringsarbete m.m. samt lägga de förslag den anser kan vara påkallade i dessa frågor.

Övriga frågor

Frågan om att skapa en ny typ av lärartjänst för den kliniska delen av vissa längre vårdyrkesutbildningar har diskuterats sedan början av 1960-talet. Läkartjänstutredningen (LTU:U) tog mot bakgrund av den förda diskussionen i sitt betänkande (Ds S 1972:1) Läkartjänster vid undervisningssjukhus upp frågan om särskilda undervisningstjänster för att tillgodose dels behov av undervisningstimmar, dels kraven på kvalitet och kontinuitet i den medicinska grundutbildningen. Ett argument för sådana tjänster var också, att de skulle ge möjlighet att successivt reservera en större del av professorernas tjänstgöringsskyldighet för uppgifter inom forskning och forskarhandledning. LTU:U föreslog att tjänsterna skulle benämnas klinisk lektor. Universitetskanslersämbetet (UKÄ) tog i petita för 1975/76 fasta på LTU:Us förslag och förordade inrättandet av 10 tjänster som klinisk lektor. Tjänsterna konstruerades i stort sett enligt LTU:Us modell. UKÄs förslag rönte dock stark kritik från berörda instanser och föranledde ingen åtgärd från regeringens sida. Behov finns emellertid av en ny lärartjänst som bättre än de nuvarande tillgodoser den grundläggande utbildningens krav. En sådan tjänst skall efterhand kunna ersätta vissa av de nuvarande tjänstetyperna. Kommittén bör mot bakgrund av den tidigare förda diskussionen i denna fråga söka finna en lösning som är godtagbar för berörda parter.

Utvecklingen inom språkundervisningen vid högskolan motiverar att lärartjänsteorganisationen på detta område granskas särskilt. En nyorientering av verksamheten har skett genom bl.a. den fackspråkliga utbildningen, tolkutbildningen och den kommande utbildningen för hemspråkslärare. Det är angeläget att kommittén mot denna bakgrund överväger frågan om tjänsteorganisationens struktur, däribland frågan om behovet av lärare med respektive språk som modersmål samt kompetensfordringar för olika tjänstetyper.

De arbetsuppgifter för kommittén jag har angett täcker ett mycket brett fält av tjänsteorganisatoriska frågor inom högskolan. Huvuddragen i de ställningstaganden kommitténs arbete skall förbereda bör likväl kunna läggas fast inom en relativt begränsad tidsrymd. Kommittén bör därför arbeta skyndsamt och – om så bedöms ändamålsenligt – redovisa sina förslag i etapper.

Kommitténs överväganden om högskolans lärare kommer uppenbarligen att ha beröringspunkter med annat utredningsarbete. Jag tänker i första hand på gymnasieutredningen (U 1976:10), 1974 års lärarutbildningsutredning samt den utredning om vissa vårdyrkesutbildningar jag i enlighet med vad jag anförde vid min anmälan av prop. 1976/77:59 avser att inom kort föreslå regeringen att tillkalla. Kommittén bör samråda med dessa utredningar.

Med hänvisning till vad jag nu anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst tolv ledamöter med uppdrag att utreda vissa tjänsteorganisatoriska frågor inom högskolan m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

7. Samhällets insatser på videogramområdet

Dir 1977:53

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

1 Bakgrund

1.1 Videogrammens utveckling och användning

Videogram är ett samlingsbegrepp för ljud- och bildprogram som har spelats in på band eller skiva och som med hjälp av en särskild apparatur kan visas i en TV-apparat. Sedan det första videokassettsystemet demonstrerades har ett omfattande utvecklingsarbete pågått och många olika system har prövats, både tekniskt och kommersiellt. Efterhand har inspelningsmetoder och apparatur förenklats och standardiserats. Allt billigare och lätthanterligare produkter har introducerats på marknaden. Program kan nu spelas in både på kassett och på bildskiva. Den mest avancerade tekniken medger såväl avspelning av färdiga program som inspelning av etersända program. Det finns nu också en lättmanövrerad inspelningsapparatur som gör det tekniskt möjligt för praktiskt taget vem som helst att spela in program. Samtidigt med att apparattekniken utvecklas ökar produktionen av program för videokassetter och bildskivor.

Redan nu används videogram på olika områden. Inom t.ex. utbildningssektorn har videogrammen stor användning. Det gäller framför allt inspelningar av etersänt material, som gör brukaren oberoende av sändningstiderna och ger möjlighet till avbrott och repetitioner, som är motiverade av pedagogiska hänsyn. Utbildningsprogram framställs också i videogramform utan att etersändas. Det gäller t.ex. program för teknisk högskoleutbildning, lärarutbildning och utbildning på vårdområdet.

Program som har producerats direkt för videogram kommer till användning också i företagens informations- och försäljningsverksamhet. Videogrammen lämpar sig väl när det gäller att demonstrera en produkt eller att presentera ett varusortiment. De kan också användas för reklam.

Videogramtekniken har också utnyttjats för att ge svenskar utanför landets gränser möjlighet att ta del av Sveriges Radios programutbud. Till svenska handelsfartyg sker sålunda – sedan överenskommelse har träffats mellan upphovsmännens organisationer, Handelsflottans kultur- och fritidsråd och Sveriges Radio – regelbunden distribution av TV-program.

1.2 Tidigare utredningar om videogram

Videogramfrågan har i olika sammanhang behandlats i statlig utrednings- och försöksverksamhet. Redan år 1970 bildades *Svenska TV-kassett AB* av staten, Svenska kommunförbundet och Kooperativa Förbundet. Bolagets uppgifter skulle främst vara att bevaka utvecklingen på videoområdet. Verksamheten är numera avvecklad.

Inom ramen för sitt uppdrag som sakkunnig i utbildningsdepartementet redovisade Harry Schein år 1972 i boken *Inför en ny mediapolitik* det då aktuella läget i fråga om bl.a. utvecklingen av kabel-TV och videogram.

En inom utbildningsdepartementet utarbetad promemoria (Ds U 1972:9) *Smalfilmdistribution* presenterade år 1972 ett förslag i syfte att förbättra distributionen av smalfilm. De distributionskanaler som i dag används för smalfilm kan i framtiden komma i fråga också för videogram, varför förslagen har intresse i detta sammanhang.

Departementspromemorians förslag har inte lett till några beslut. Vissa delar av förslaget har emellertid förverkligats genom att Kommunsamköp, som tillkommit på Svenska kommunförbundets initiativ, har startat distribution av film och videogram och lagt upp ett datorbaserat system för registrering och katalogisering av smalfilm även utanför utbildningsområdet.

Utredningen angående den fortsatta verksamheten med radio och television i utbildningen, TRU II, hade i uppdrag att beakta nya distributionsformer för ljud- och bildprogram, särskilt videogram. I betänkandet (SOU 1975:28) *Program för ljud och bild i utbildningen* presenterades resultaten av försöksverksamhet med videoteknik och dessutom belystes utvecklingen utomlands. Det bevakningsarbete som har utförts inom kommittén redovisas utförligt i debattboken *Vad ska vi göra med videogrammen?* (1976).

TRU-II tog i sitt betänkande också upp frågan om distribution av ljud- och bildprogram. Kommittén ansåg det angeläget med insatser för att avnämarna lättare skall kunna skaffa sig information om dels vilka ljud- och bildprogram som finns att tillgå, dels var ett önskat program finns tillgängligt. Därför förordade kommittén att frågan om ett centralt registreringssystem närmare utreds. I prop. 1975/76:110 om radio och television i utbildningsväsendet (s. 122) har min företrädare anslutit sig till kommitténs uppfattning. Riksdagen hade inga erinringar på denna punkt (UbU 1976/77:8, rskr 1976/77:46).

I juni 1974 tillsattes *utredningen* (Ju 1974:14) *om reklam i videogram* med uppgift att undersöka olika möjligheter att förbjuda reklam i videogram eller att begränsa reklaminslagen kraftigt. Ett sådant förbud skulle enligt direktiven främst vara motiverat från konsumentsynpunkt.

Samtidigt med utredningen om reklam i videogram tillsattes *massmediekoncentrationsutredningen* (Ju 1974:13) vars arbete också kan komma att få betydelse för utvecklingen på videogramområdet. Utredningen har fått till uppgift att undersöka möjligheterna att införa en lagstiftning som kan förebygga icke önskvärd företagskoncentration inom massmediebranschen.

Även *radioutredningen* (U 1974:08) har fått i uppdrag att diskutera videogramfrågan. I direktiven uppmärksammas utredningen på att en stor del av televisionens programutbud i framtiden bör kunna göras tillgängligt också i videogramform. Utredningen har fått i uppdrag att pröva olika möjligheter att inom ramen för nu gällande lagstiftning lösa de upphovsrättsliga och ekonomiska problem som aktualiseras i samband därmed.

Utredningen (Ju 1976:02) *om upphovsrätt* har fått i uppdrag att göra en

översyn av gällande upphovsrättslig lagstiftning. Syftet härmed är bl.a. att bättre anpassa denna lagstiftning till den tekniska och samhälleliga utvecklingen. Målet bör därvid vara att utforma lagstiftningen så att den i den praktiska tillämpningen kan fungera på ett ändamålsenligt sätt. I utredningens direktiv sägs vidare att det på vissa områden föreligger ett behov av att snabbt få till stånd nya lagregler. Detta gäller, anges det, särskilt bl.a. sådan inspelning av TV-program som sker för undervisningsverksamhet. I denna del skall de sakkunniga bedriva utredningsarbetet skyndsamt.

Dataarkiveringskommittén, DAK, överlämnade i november 1974 betänkandet (SOU 1974:94) Bevara ljud och bild. I betänkandet föreslås bl.a. en ny lag som innebär skyldighet att till offentlig arkivinstitution avlämna arkivexemplar av ljud- och bildupptagningar som görs tillgängliga för allmänheten i form av fonogram, spelfilm och videogram. Lagen kan ses som en motsvarighet till lagen om skyldighet att avlämna biblioteksexemplar av tryckta skrifter. Kommittén förordar att arkiveringen av ljud- och bildupptagningar förläggs till en central arkivinstitution, antingen befintlig eller nybildad. Kommitténs förslag har remissbehandlats och bereds f.n. i utbildningsdepartementet.

I sitt betänkande (SOU 1976:68) Moderna arkivmedier, behandlar DAK frågor som rör beständighet, förvaring, vård och tillhandahållande av bl.a. videogram.

Chefen för justitiedepartementet avser att inom kort begära bemyndigande att tillsätta en utredning om *en ny yttrandefrihetsgrundlag*.

1.3 Behovet av en särskild videogramutredning

Under den tid som utvecklingen av videogrammen har pågått har det förts en debatt om hur omfattande den framtida användningen av videogrammen kan komma att bli och hur programutbudet kan komma att se ut. Det finns i dag tekniska förutsättningar för ett massmarknadsutbud av videogram, men det är osäkert om det också kommer att finnas kommersiella förutsättningar för en sådan utveckling. Detta beror i första hand på hur intresserade de enskilda konsumenterna kommer att vara av denna typ av ljud- och bildprogram.

Det är uppenbart att videogrammen erbjuder nya möjligheter för kultur- och folkbildningsverksamheten. De kan betyda mycket för arbetet på t.ex. bibliotek och museer. De kan göra det lättare att visa kvalitetsfilm i relativt små grupper och i lokaler som inte kräver en speciellt dyrbar utrustning. Videogrammen kan också komma till användning i den kommunala informationsverksamheten. Inom folkbildningsarbetet kan videogrammen skapa engagemang och stimulera debatt. I takt med att inspelningsapparaturen förenklas ges också möjligheter till nya aktivitets- och uttrycksformer i studiearbete och opinionsbildning.

Det finns emellertid också en risk för att videogrammen – i likhet med annan ny massmedieteknik – på sikt kan få från kulturpolitisk synpunkt icke önskvärda konsekvenser. Detta kan bli fallet t.ex. om videogrammen utvecklas till en massmarknadsvara där programmen utformas utan andra ambitioner än de kommersiella.

Någon precisering av de krav som kan ställas på stat och kommun med hänsyn till den framtida videogramutvecklingen har ännu inte gjorts.

Riksdagen har (rskr 1976/77:45) uttalat sig för en särskild utredning om videogram vid sin behandling av två motioner till 1975/76 års riksdag (mot.

1975/76:412 och 1975/76:2083). I kulturutskottets yttrande (KrU 1976/77:20) framhåller utskottet att det behövs en utredning "med uppgift att följa och studera utvecklingen på videogramområdet samt att föreslå sådana åtgärder från samhällets sida som kan behöva vidtagas för att möta och påverka denna utveckling i syfte att slå vakt om yttrandefriheten, den politiska demokratin och de kulturpolitiska strävandena".

Utskottet framhåller att det kan finnas anledning att på videogramområdet säkerställa en kvalitativt högtstående produktion och att motverka kommersialismens negativa verkningar. Vidare betonas att en decentralisering av videogramproduktionen bör eftersträvas och att det är viktigt att barnens behov blir tillgodosedda. Enligt utskottets mening är det angeläget att särskilt överväga hur barn påverkas av videogrammen.

Det är i dag svårt att förutse hur videogrammen kan komma att utvecklas i framtiden. Det gäller såväl den tekniska utvecklingen som de framtida användningsområdena för videogram. Eftersom videogrammen har möjligheter att bli en faktor med stor inverkan på vårt kulturliv är det angeläget att staten har en god bevakning av utvecklingen och en beredskap inför de krav och problem som ett intensivare och mera systematiskt utnyttjande kan leda till.

Det är möjligt att ett rikhaltigt utbud av kvalitativt högtstående videogram kommer att produceras utan statliga stödåtgärder, så som väsentligen har skett i fråga om grammofonskivor. Men utvecklingen kan också ta en annan väg så att schablonmässiga underhållningsprogram dominerar marknaden. Det är svårt att uttala sig om vilken av dessa vägar som utvecklingen kan komma att följa. Klart är dock att staten har ett ansvar för att främja mångfald och kvalitet inom kulturområdet även när det gäller nya tekniker som videogrammen. Det är därför angeläget att det nu görs en samlad prövning från bl.a. denna utgångspunkt beträffande statens insatser på videogramområdet. Denna uppgift bör anförtros en särskild kommitté.

2 Utredningsuppdraget

2.1 Utgångspunkter

Vid bedömningen av vilka insatser som staten bör göra på videogramområdet bör kommittén ta till utgångspunkt de mål för den statliga kulturpolitiken som riksdagen har fattat beslut om (prop. 1974:28, KrU 1974:15, rskr 1974:248). Särskild vikt måste läggas vid åtgärder för att skydda yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för att denna frihet skall kunna utnyttjas.

Kommittén bör överväga vilka risker det finns för att produktionen av videogram i en framtid koncentreras till ett fåtal företag. Kommittén bör också analysera vilka konsekvenserna blir från yttrandefrihetssynpunkt om videogramproduktionen blir dominerad av kommersiella intressen. Om utredningen anser att åtgärder behöver vidtagas för att motverka negativa effekter av kommersialism och företagskoncentration bör i första hand stimulansåtgärder tillgripas. Kommittén bör således pröva om det finns anledning och möjligheter att stödja kvalitetsproduktionen av videogram och öka mångfalden av produkter. Folkrörelsernas och organisationernas intresse av att utnyttja det nya mediet bör därvid beaktas, liksom kulturarbetarnas intresse av att använda videogram som uttrycksform.

Kommittén bör uppmärksamma att det finns grupper, vilkas behov särskilt

behöver beaktas om vi får en omfattande videogramproduktion. I kulturutskottets betänkande nämns barnen. Jag har tidigare nämnt den betydelse som videogrammen kan ha för sjömän och utlandssvenskar. Handikapputredningen har i sitt betänkande (SOU 1976:20) Kultur åt alla tagit upp frågan om hur Sveriges Radios programmaterial skall kunna användas av olika handikappgrupper i form av videogram.

Möjligheterna till ett mera allmänt utnyttjande av videogrammen påverkas av de komplicerade upphovsrättsliga reglerna på detta område. Dessa frågor bör självfallet lösas med utgångspunkt i de direktiv som gäller för den nu arbetande utredningen om upphovsrätt.

Kommittén bör samråda med den utredning om en ny yttrandefrihetsgrundlag som chefen för justitiedepartementet planerar att tillsätta inom kort. Jag vill i detta sammanhang också erinra om riksdagens uttalanden i videogramfrågan, vilka jag tidigare berört.

2.2 Kartläggning av videogramutvecklingen

Utredningsarbetet bör inledas med en kartläggning av såväl den svenska som den internationella utvecklingen på videogramområdet. En sådan kartläggning är nödvändig för den diskussion som kommittén skall föra om statens insatser. Den kan dessutom vara av värde för den allmänna debatten i mediefrågorna. Kartläggningen bör omfatta den tekniska utvecklingen på videogramområdet. Den är nödvändig för dels bedömning av videogrammens användbarhet, dels beslut om inköp av videoapparatur under de närmaste åren inom utbildnings- och kulturområdet. Kartläggningen bör också belysa möjligheterna att åstadkomma en önskvärd teknisk standardisering. Konsekvenserna från konsumentsynpunkt av olika tekniska system bör analyseras ingående.

Kartläggningsarbetet bör också belysa hur produktionen av videoprogram utvecklas. Det är inte endast programmens karaktär och kvalitet som är av intresse utan också vem som svarar för produktionen. Det är av betydelse för de principiella bedömningarna att kunna ge en bild av eventuella koncentrationstendenser på marknaden och samarbetsformer mellan videoföretag och andra massmedieföretag.

Den kartläggning av utvecklingen på videogramområdet som kommittén skall svara för kan behöva följas av en bevakning av utvecklingen även efter det att det här aktuella utredningsarbetet är slutfört. Kommittén bör därför pröva om och i så fall hur detta bör ske.

2.3 Distribution av videogram

Om videogrammen kommer att slå igenom som en massmarknadsvara kommer de program som främst är avsedda för enskilt bruk sannolikt att distribueras och saluföras på samma sätt som böcker eller grammofonskivor. Det är viktigt att det finns en effektiv distributionsapparat för olika kulturprodukter. Distributionsfrågorna har också på senare tid blivit uppmärksammade i kulturpolitiken. Jag vill erinra om att regeringen nyligen har lagt fram förslag för riksdagen om bokhandelsstöd (prop. 1976/77:81) och att statens kulturråd utreder bl.a. distribution av fonogram.

När det gäller videogram som skall lånas eller köpas in för gruppvisningar är det naturligt att utnyttja samma kanaler som används för distribution av smalfilm. Många ljud- och bildprogram kommer troligtvis att förekomma på

både smalfilm och videogram.

Den nuvarande distributionen av smalfilm – och därmed också videogram – sker via ett stort antal fristående distributörer. Någon samordning dem emellan finns inte. Därför är det t.ex. mycket svårt att få en allsidig information om vilka filmer och program som finns tillgängliga.

Kommittén bör undersöka om det finns behov av en samlad registrering av ljud- och bildprogram och om så är fallet föreslå formerna för denna samt vilket eller vilka organ som bör ha ansvaret för uppgiften. Kommittén bör också pröva om det är ändamålsenligt att överlåta också andra uppgifter – t.ex. viss information eller vissa moment i katalogframställningen – på det eller de organ som får hand om registreringen. Vidare bör kommittén lägga fram förslag om hur verksamheten skulle kunna finansieras.

Diskussionen om vilka uppgifter som lämpligen bör anförtros centrala organ bör föras i nära kontakt med Svenska kommunförbundet, Svenska filminstitutet, statens kulturråd, barnfilmrådet, folkrörelserna, distributionsföretagen och Sveriges Radio. Därvid bör behovet av effektiv information om program som riktar sig till barn särskilt uppmärksammas. Kommittén bör också beakta vad som kommer fram vid den fortsatta beredningen av frågan om arkivering av ljud- och bildmaterial i samband med behandlingen av DAK:s betänkande Bevara ljud och bild.

En effektiv distributionsapparat är otänkbar utan organ som är verksamma också lokalt och regionalt. Biblioteken och de lokala och regionala AV-centralerna spelar här den viktigaste rollen. Dessa institutioners arbete styrs inte av statliga regler eller statlig bidragsgivning. Det är närmast en uppgift för de lokala och regionala organen på kulturområdet att bestämma hur denna del av videogramdistributionen skall skötas. Kommittén måste emellertid vid utarbetandet av sina förslag beträffande den centrala organisationen beakta behovet av ett samspel med lokala och regionala institutioner. Det bör också vara möjligt för kommittén att studera vilken roll biblioteken kan spela i videogramdistributionen. Ett sådant studium har betydelse för kommunernas utveckling av biblioteksverksamheten.

2.4 Televisionen och videogrammen

Produktionen av svenska program som framställs enbart för videogram kommer under de närmaste åren sannolikt inte att få någon större omfattning. Däremot har en användning av Sveriges Radios program också i videogramform omedelbar aktualitet. De tillkommande kostnaderna för kopior, distribution, ersättning till medverkande och produktionspersonal bör kunna bli relativt låga, när det gäller program som redan har sänts i etern. Ett stort antal av de utbildningsprogram, filmer, teaterpjäser, konserter, barnprogram och underhållningsprogram som har producerats för television kan utan större tekniska svårigheter utnyttjas i form av videogram. Om TV-programmen kan tillföras videomarknaden får man redan från början ett konkurrenskraftigt utbud av videogram som har god kvalitet.

Det finns också som jag redan har berört ett från många håll uttalat intresse för ett friare utnyttjande av Sveriges Radios programmaterial. Inom Sveriges Radio pågår sedan en tid ett utredningsarbete i syfte att klargöra företagets roll för den nya situation som har uppstått. För att TV-programmen skall kunna marknadsföras som videogram fordras särskilda överenskommelser med dem som har upphovsrätt till programmen.

Direktiven till radioutredningen fäster, som jag tidigare redovisat,

uppmärksamheten på att en stor del av televisionens programutbud i framtiden bör kunna göras tillgängligt i videogramform. Utredningen har därför haft i uppdrag att pröva olika möjligheter att inom ramen för nu gällande lagstiftning lösa de upphovsrättsliga och ekonomiska problem som följer av att producerade program distribueras i nya former.

Enligt vad jag inhämtat kommer radioutredningen, som avser att lämna sitt betänkande i vår, att redovisa de olika avtal rörande upphovsrätten till TV-program som nu föreligger samt problem som finns då det gäller att utnyttja programmen för videogramproduktion och -distribution. Av redovisningen framgår att avtalsförhandlingar måste inledas med ett stort antal upphovsrättsinnehavare för att möjliggöra distribution av programmen i nya former inom ramen för nu gällande lagstiftning.

Videogramfrågan berörs också av utredningen om upphovsrätt. Som jag tidigare har nämnt är ett av motiven för den översyn av lagstiftningen som utredningen skall göra en strävan efter att förenkla förhandlings- och ersättningsformerna. Det gäller här komplicerade uppgörelser bl.a. på grund av det i regel stora antalet upphovsmän vid TV-produktioner.

Arbetet inom utredningen om upphovsrätt bör komma att underlätta utnyttjandet av TV-program för distribution som videogram. De problem som uppstår rörande upphovsmäns och andra medverkandes rättigheter i samband med videogramproduktion ankommer det i första hand på denna utredning att lösa. Kommittén bör dock eftersträva ett nära samarbete med utredningen om upphovsrätt.

För att undvika onödigt dröjsmål bör det vara möjligt för Sveriges Radio att söka få till stånd överläggningar med upphovsmannaorganisationerna beträffande rättigheterna innan utredningsarbetet beträffande videogramfrågorna är avslutat. Det är min förhoppning att Sveriges Radio – med hänsyn till den betydelse som förhandlingsresultatet kan få för den framtida utvecklingen – genomför sådana förhandlingar i nära kontakt med utredningarna om upphovsrätt respektive videogram.

Det är emellertid inte bara de upphovsrättsliga problemen som ur Sveriges Radios synvinkel gör videogramfrågan komplicerad. Det blir också fråga om principiella avvägningar när det gäller att bestämma om programmen undantagslöst skall kunna distribueras som videogram, till vilket pris programmen skall saluföras och hur marknadsföring och distribution skall ske.

Beslut i dessa avseenden kan inte fattas enbart utifrån företagsekonomiska synpunkter. Man måste också ta i vid mening kulturpolitiska och utbildningspolitiska hänsyn. De principiella frågor som aktualiseras när videogramtekniken används i en större skala bör därför tas upp till debatt också utanför programföretaget. Det är därför naturligt att kommittén diskuterar Sveriges Radios roll på videogramområdet.

Jag vill erinra om att radioutredningen i sitt yttrande till kulturutskottet över motioner i videogramfrågan har uttryckt stor tveksamhet inför tanken att Sveriges Radio själv skulle använda de etersända programmen för att producera och distribuera videogram i större skala i kommersiellt syfte. Företaget skulle därigenom med speciella konkurrensmässiga förutsättningar utvidga sin verksamhet till ett nytt medieområde. Detta skulle enligt utredningen innebära problem för den ordinarie programverksamhetens integritet. Utredningen anser att mycket talar för att ett organ vid sidan av Sveriges Radio får hand om distribution i kommersiellt syfte av videogram och fonogram.

Med hänsyn till den delvis internationella karaktär som videogrammarknaden har diskuterar man sedan någon tid inom ramen för olika internationella organisationer skilda rättighetsfrågor i anknytning till videogram. Syftet härmed är bl.a. att om möjligt nå fram till en enhetlig internationell uppfattning framför allt i sådana frågor som har betydelse för distribution och användning av videogram. Kommittén bör därför noga följa den internationella diskussionen på detta område.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst 5 ledamöter med uppdrag att utreda frågan om samhällets insatser på videogramområdet,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

8. Utredning om museijärnvägsföreningar

Dir 1977:79

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-09

Chefen för utbildningsdepartementet, statsrådet Wikström, anför.

Det finns inom landet ett antal museijärnvägsföreningar som har bildats på enskilt initiativ. Dessa föreningar gör en viktig insats när det gäller att bevara och visa äldre järnvägsmateriel. Uppskattningsvis är ca 7.000 medlemmar engagerade i föreningarna. Medlemmarna arbetar helt på ideell basis. I verksamheten ingår bl.a. periodvis trafik på förhyrda eller ägda bansträckor. Härigenom kan allmänheten på ett intressant sätt komma i kontakt med denna museiverksamhet. Arrenderingen av bandelarna medför betydande kostnader liksom även förvärven och bevarandet av järnvägsmaterielen. Föreningarna har också ofta betydande ekonomiska problem. Bidrag till järnvägsmuseal verksamhet har hittills endast i undantagsfall utgått från staten och kommuner.

Riksdagen har i samband med sin behandling av två motioner vid 1975/76 års riksmöte (mot. 1975/76:580 och 1975/76:1341, KrU 1976/77:17, rskr 1976/77:34) hos regeringen anhållit om en kartläggning av museijärnvägarnas verksamhet och en utredning av förutsättningarna för bevarande av den materiel och de trafikmiljöer som föreningarna har tagit till vara. I kulturutskottets betänkande framhålls att det på skilda håll i landet har visats

ett stort intresse för att samla, bevara och upprusta järnvägsmateriel från de äldre järnvägarnas tid. Utskottet konstaterar att det råder oklarhet om det ekonomiska ansvaret för verksamheten. Ett annat problem är enligt utskottet att föreningarna för att skaffa sig inkomster använder den rullande materielen i trafik i sådan utsträckning att vagnar och bandelar slits hårt. Det museala värdet sjunker genom att delar efter hand byts ut och ersätts, men mot detta får ställas det värde som ligger i att materielen fortfarande utnyttjas och att den på detta sätt kan ge de besökande en bild av hur en äldre tids järnväg fungerade.

En särskild utredare bör nu tillkallas med uppgift att utföra det av riksdagen begärda kartläggnings- och utredningsarbetet rörande den verksamhet som bedrivs av museijärnvägsföreningarna i landet. Utredaren bör kartlägga föreningarnas spridning över landet, vilken art av verksamhet som de olika föreningarna bedriver och i vilken omfattning allmänheten kan ta del av verksamheten. Utredaren bör vidare studera järnvägsmuseernas ekonomiska förhållanden och möjligheterna till en frivillig samordning av verksamheten samt redovisa de förslag till åtgärder som översynen kan ge anledning till. Utredaren bör utgå från att ansvaret för verksamheten även i framtiden huvudsakligen bör åvila museijärnvägsföreningarna.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om stöd till museijärnvägsföreningarna,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta utbildningsdepartementets kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

9. Utredning om vissa vårdutbildningar inom högskolan

Dir 1977:82

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-09

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

1 Inledning

Vid min anmälan av propositionen 1976/77:59 om utbildning och forskning inom högskolan m.m. framhöll jag att det var angeläget att göra en samlad översyn av studieorganisationen för vissa vårdutbildningar. Jag meddelade vidare min avsikt att föreslå regeringen att tillkalla en kommitté med uppgift att göra denna översyn. Jag återkommer nu i denna fråga.

1.1 Vårdorganisatoriska utgångspunkter

Under efterkrigstiden har hälso- och sjukvården genomgått en betydande utveckling och förändring. En av orsakerna till detta är införandet av sjukförsäkringen och den stegvisa förbättringen av dess förmåner. Därigenom skapades möjligheter för många människor, som tidigare inte ansett sig ha råd att söka vård, att efterfråga sådan. Genom en bred satsning från vårdhuvudmännens sida har de institutionella resurserna samtidigt byggts ut.

Forsknings- och utvecklingsarbetet har gjort snabba framsteg. Det har gett förutsättningar för att såväl förebygga som bota en rad sjukdomar som hittills har varit svårbemästrade samt för att vidga möjligheterna att rehabilitera människor. Också denna utveckling har lett till en ökad efterfrågan på vård. Samtidigt har den skapat behov av vård av nytt slag bl.a. genom att människor med svåra sjukdomar numera uppnår högre levnadsålder. Åldersfördelningen i samhället pekar på stora vårdbehov inom äldrevården. Inom psykiatrin pågår en intensiv diskussion som gäller utvecklingen av vårdens former och innehåll. Den snabba medicinsk-tekniska utvecklingen och den ständigt ökande efterfrågan på vård har kommit att ställa stora krav på tillgång på personal med speciell utbildning.

Parallellt med detta har en intensiv debatt pågått om socialvårdens mål och metoder. I debatten har förts fram krav på nya behandlingsmodeller och som en följd härav önskemål om nytt innehåll i utbildningen om socialarbetare och av annan vårdpersonal.

Mot bakgrund av de förhållanden som här har skisserats har många nya personalkategorier med specialiserade vårduppgifter vuxit fram. Det har gjort det svårt att utveckla en helhetssyn på vårdarbetet. Man har pekat på att människorna har kommit att uppleva vården som opersonlig och har svårt att uppfatta var det samlade ansvaret ligger för den enskildes vård. Också hos vårdpersonalen uppfattas förhållandet som otillfredsställande och kan vara en av orsakerna till att arbetsförhållandena inom vården anses vara slitsamma.

Takten i utbyggnaden av den institutionsbundna vården, som under 1960-talet nådde en höjdpunkt, har nu dämpats. Samtidigt har under senare år ett allt större intresse knutits till utveckling av olika former av öppen vård. Den institutionsbundna vården skulle därigenom kunna i större utsträckning än tidigare förbehållas det slag av vård som kräver förhållandevis omfattande vårdinsats.

Den utveckling inom vårdområdet som här har angetts i korthet har lett till att vårdens mål, innehåll och struktur stegvis har förändrats på väsentliga punkter.

1.2 Utbildningsmässiga utgångspunkter

Utbildningsväsendet har under samma tid förändrats kraftigt. Som en följd av förbättrade studiesociala villkor och ett rikhaltigare utbildningsutbud har allt fler människor i olika åldrar fått möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper. Både gymnasieskolan och högskolan har öppnats för nya studerandegrupper.

De genomgripande förändringarna inom utbildningsväsendet skapar i olika avseenden nya förutsättningar för utbildningen inom vårdområdet, vilket kan bidra till att ändra vårdens inre organisation.

Ett exempel är gymnasieskolans vårdlinje som har tillfört vårdområdet ett stort antal väl meriterade ungdomar. Deras kompetens har ännu inte effektivt kunnat tas tillvara i arbetslivet. Vårdlinjen kompletterad med en tids yrkeserfarenhet täcker kraven både för vårdbiträdes- och undersköterskeutbildning och kan därigenom på sikt medverka till en förenklad personalstruktur och omfördelning av arbetsuppgifter.

Genom riksdagsbesluten (prop. 1975:9, UbU 1975:17, rskr 1975:179 och prop. 1976/77:59, UbU 1976/77:20, rskr 1976/77:246) om högskolan har skapats möjligheter till bättre samklang mellan arbetsfält och utbildning. Lokala organ som har god kontakt med arbetsliv och praktisk utbildningsverksamhet får härigenom större befogenheter att själva besluta om utbildningens planering och genomförande. Regering och riksdag har tagit ställning för att utbildningsväsendet skall planeras så att återkommande utbildning främjas. Det utbildningsmönster som sedan lång tid redan tillämpas inom vissa vårdutbildningar i form av växling mellan perioder av utbildning och yrkesverksamhet, bör sålunda ytterligare kunna utvecklas och sträckas ut till att omfatta flera utbildningslinjer.

1.3 Avgränsning av kommitténs uppdrag

Det är mot bakgrunden av den utveckling som skett på vårdområdet och de nya förutsättningar som gäller på utbildningens område som frågorna om vårdpersonalens utbildning nu bör tas upp. En kommitté bör tillkallas för detta arbete. I det följande kommer jag att ange huvuduppgifterna för en sådan kommitté och tar då först upp vissa frågor som rör avgränsningen av kommitténs uppdrag.

En ny inriktning av samhällets vårdpolitik för med sig krav på ändringar både av utbildningens innehåll och differentiering. Trots att en fortlöpande översyn av utbildningen har pågått har det ännu inte varit möjligt att ta alla de steg som krävs för en anpassning till nya förhållanden. Vårdplanering och utbildningsplanering kan därför sägas ha kommit i otakt med varandra. Men utbildningen bör ändras också därför att den i sig bidrar till förnyelsen av den verksamhet den avser att förbereda för. Det är från båda dessa synpunkter angeläget att utbildningsfrågorna för hälso-, sjuk- och socialvårdsområdet kan behandlas parallellt och i nära kontakt med arbetet att lägga fast nya mål för vårdverksamheten och att se över dess inre organisation.

I riksdagen har under senare år – och framför allt vid 1975/76 års riksmöte – väckts ett stort antal motioner i vårdutbildningsfrågor. Där har bl.a. påtalats att utbildningarna innehållsmässigt tydligare än nu bör spegla samhällets hälso-, sjuk- och socialvårdspolitiska mål. Jag vill särskilt erinra om vad riksdagen har uttalat i anslutning därtill (UbU 1975/76:27, rskr 1975/76:331).

Som jag har anfört i det föregående ställs nya krav på utbildningen främst av utvecklingen inom hälso- och sjukvårdsområdet, utvecklingen inom socialvårdsområdet samt försöken till samverkan mellan dess vårdområden. Kommitténs arbete bör i huvudsak omfatta utbildningar som leder till yrkesverksamhet inom hälso- och sjukvården och i gränsområdet mellan hälso- och sjukvård och socialvård. Kommittén skall därvid särskilt beakta samordningen mellan olika vårdformer och mellan olika huvudmän exempelvis i fråga om äldrevården. Utbildningsfrågor inom områden som ligger utanför de här angivna men med vilka det finns ett naturligt samband bör kunna belysas i kommitténs arbete.

Huvuduppgiften för kommittén är att utifrån en vårdpolitisk grundsyn lägga fram förslag om principerna för studieorganisationen för i första hand sjuksköterskeutbildningen och de specialkurser inom vårdområdet som nu finns i gymnasieskolan och som den 1 juli 1977 kommer att föras till högskolan. Syftet är att lämna underlag för de utbildningsplaner för allmänna utbildningslinjer inom sektorn för utbildning för vårdyrken som det ankommer på universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) och skolöverstyrelsen (SÖ) att fastställa i samråd. Kommittén bör i sina förslag beakta sambanden med annan vårdutbildning som inte innefattas i denna del av uppdraget samt utvecklingstendenser inom andra delar av vårdområdet.

Vid utformandet av sina förslag skall kommittén samråda med hälso- och sjukvårdsutredningen (S 1975:04) och kommittén för översyn av sjukvårdens inre organisation (dir 1977:32) samt, i vissa frågor som jag berör i det följande, med gymnasieutredningen (U 1976:10). Samråd bör också ske med utredningen om vissa tjänsteorganisatoriska frågor i högskolan (dir 1977:49).

Jag vill slutligen i detta sammanhang betona vikten av att, utifrån de krav på samarbete och integration som växer sig allt starkare inom vårdområdet, identifiera de naturliga samband som kan finnas mellan olika studievägar. En sådan strävan bör prägla det fortlöpande reformarbetet inom vårdutbildningens område. Jag återkommer därför i det följande till kopplingen mellan olika studiealternativ inom vårdsektorn dels inom högskoleutbildningen, dels mellan gymnasieskolan och högskolan.

2 Arbetsfältsbeskrivning

En viktig utgångspunkt för övervägandena om utbildningens uppläggning och huvudsakliga innehåll bör vara en bedömning av utvecklingen inom den del av vårdsektorn som berörs av kommitténs uppdrag.

Både landstingskommuner och kommuner bedriver i samråd med socialstyrelsen och sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut (Spri), ett intensivt arbete i syfte att finna nya vägar för att tillgodose skilda slag av vårdbehov. Det sker bl.a. för att tillmötesgå de vårdsökandes önskemål om att så långt möjligt kunna få vårdbehoven tillgodosedda på nära håll. Det sker också för att söka begränsa de snabba utgiftsökningarna för den institutionsbundna vården. Det var bl.a. mot denna bakgrund som regeringen år 1975 tillkallade den tidigare nämnda hälso- och sjukvårdsutredningen som har till uppgift att analysera och diskutera målen för hälso- och sjukvården och på grundval därav lägga fram förslag om en ny hälso- och sjukvårdslagstiftning. Frågor rörande sjukvårdens inre organisation belyses av den kommitt som regeringen nyligen tillsatt för översyn av dessa frågor.

Med tanke på den tid det tar innan en utbildningsreform slår igenom bör bedömningen gälla utvecklingen under minst en tioårsperiod. Den beskrivning av utvecklingstendenser inom vårdområdet som redovisades av U 68 i betänkandet (SOU 1973:58) Högskoleutbildning – hälso- och sjukvårdslinje m.m. bör därvid bilda en av utgångspunkterna. Bedömningen av utvecklingen bör i övrigt utgå från de principiella riktlinjerna i de vårdpolitiska program som har lagts fram av vårdhuvudmännen och socialstyrelsen. Bedömningen bör också utgå från de principer för den framtida utformningen av socialvården som kan bli ett resultat av socialutredningens arbete.

Kommittén bör belysa utvecklingen inom skilda sektorer av det angivna arbetsfältet och därvid särskilt beakta de försök till samordning som görs

mellan olika verksamhetsgrenar. Av speciellt intresse är utvecklingen mot en vidgad samverkan mellan öppen social-, hälso- och sjukvård. Vårdpersonalen och vårdens huvudmän har här ett gemensamt intresse och behov av att personalen kan röra sig över större arbetsområden och inom vissa gränser kunna utföra skiftande arbetsuppgifter. Vid genomgången bör kommittén söka översiktligt beskriva olika yrkeskategoriers nuvarande arbetsuppgifter och ansvarsområden samt bedöma i vilken utsträckning dessa motsvaras av nuvarande utbildningar. KOmmittén bör i sina överväganden ta hänsyn till den kompetenshöjande effekt som utbildningsreformerna på längre sikt kommer att innebära. Den bör också beakta på vilket sätt den faktiska kompetensen hos dem som utbildats i gymnasieskolan tas till vara inom vården.

Beskrivningen av arbetsfältet bör också innefatta en belysning av de försök med nya arbetsformer som pågår inom vårdområdet, särskilt olika slag av lagarbete, t.ex. gruppvård, och andra former av integrerat arbete. Kommittén får därigenom ett underlag för att bedöma om och i vilken mån detta bör slå igenom i utbildningen, bl.a. genom ett större inslag av gemensamt kursinnehåll för olika utbildningslinjer.

De senaste årens diskussioner om demokratisering i arbetslivet har lett till att man inom vården allt mera ifrågasätter den nuvarande personalstrukturen. Om utvecklingen går mot mer självstyrande grupper innebär detta förändrade arbetsförhållanden, vilket i sin tur ställer nya krav på utbildningen. Kommittén bör översiktligt söka belysa dessa frågor och deras betydelse för utbildningens innehåll, bredd och differentiering. Denna belysning bör göras också från personalpolitiska utgångspunkter.

Inom vissa delar av vårdområdet i vid mening råder betydande osäkerhet om den framtida utvecklingen. Inom andra, främst inom hälso- och sjukvården, har både huvudmännen och de fackliga organisationerna utrett frågor om bl.a. personalstrukturen, den yttre och den inre organisationen samt utbildningen. Kommittén bör i sin arbetsfältsbeskrivning utnyttja bl.a. vad som har redovisats från dessa arbeten. I fråga om sjuksköterskeutbildningen t.ex. synes det finnas en rad gemensamma utgångspunkter att prövas i kommitténs arbete. Jag bedömer således att kommittén, utifrån i huvudsak nu kända förhållanden och redan redovisat utredningsarbete samt med den ytterligare komplettering som en analys av socialstyrelsens och vårdhuvudmännens planeringsunderlag kan ge, kommer att ha ett omfattande underlag för sitt arbete med de studieorganisatoriska frågorna.

Jag räknar också med att det planeringsarbete som utförs inom hälso- och sjukvårdsutredningen och utredningen om sjukvårdens inre organisation samt inom SÖ och UHÄ:s planeringsberedning för sektorn för utbildning för vårdyrken samt de medisinska, odontologiska och farmaceutiska fakulteterna och UHÄ:s planeringsberedning för sektorn för undervisningsyrken skall kunna ställas till kommitténs förfogande. Kommittén bör därför själv inte ta initiativ till mer omfattande undersökningar.

3 Utbildningens mål

Sedan utbyggnaden av aktusjukvården har böjat gå i långsammare takt har andra vårdproblem lyfts fram och belysts. Många menar att de medmänskliga kontakterna och det personliga omhändertagandet i vården har satts på undantag. En orsak till detta kan vara att den medicinska tekniken nu ger upplysningar som tidigare inhämtades genom direktkontakt mellan patient

och vårdpersonal.

I framtidens vård måste patientens situation ses i ett vidare sammanhang, där man mer än hittills tar hänsyn också till andra faktorer än de strikt medicinska – faktorer som t.ex. kan vara orsak till eller följd av ett sjukdomstillstånd. Om detta skall kunna förverkligas måste också utbildningens naturvetenskapliga förankring kompletteras med ett mera beteendeinriktat och socialt sätt att se på människan. Därigenom skulle också anknytningen mellan sjukvårdens och socialvårdens utbildningar underlättas.

Vid sidan av denna allmänna utgångspunkt skall utbildningens mål i fråga om innehåll och organisation relateras till målen för hälso-, sjuk- och socialvårdspolitiken. Hälso- och sjukvårdens yttre organisation inför 1980-talet är klarlagd i sina huvuddrag. Tyngdpunkten i utbyggnaden kommer att ligga inom den öppna vården, långtidssjukvården och psykiatrin.

Framför allt inom öppenvården och i fråga om omsorgen om de äldre kommer samverkan mellan olika vårdformer och huvudmän att intensifieras. Kommittén bör beakta de särskilda behov som finns inom dessa områden.

Riksdagen har uttalat sin oro över den rådande situationen med en inom vissa områden svår brist på vårdpersonal. Kommittén bör uppmärksamma vad som har anförts i utbildningsutskottets betänkande 1975/76:27, s. 8-9 rskr 1975/76:331.

Också den framtida socialvårdens mål och organisation börjar klarläggas genom i första hand socialutredningens arbete. Även här kommer tyngdpunkten att ligga på den öppna vården. Redan i dag prövas på åtskilliga håll olika former av samverkan mellan öppen sjukvård och kommunal socialvård. Detta gäller inte minst i fråga om försöksverksamhet inom den öppna psykiatriska vården.

Kommittén bör från de utgångspunkter som jag här har redovisat och med beaktande av de kompletteringar som arbetsfältsbeskrivningen ger föreslå utbildningsmål som underlag för arbetet med utbildningsplanerna.

4 Studieorganisation

4.1 Studieorganisatorisk modell

Med hänsyn till bl.a. planerad utbyggnad och utveckling inom vårdområdet samt förbättrad vårdkvalitet kommer det att behövas flera människor i vårdarbetet. Det är då viktigt att komma ihåg att rekryteringsproblemen kan lösas endast genom en serie samverkande åtgärder som berör utbildningen men också personalstruktur, personalpolitik, arbetsmiljö m.m.

Utbudet av utbildning inom vårdsektorn, främst inom hälso- och sjukvården, har kommit att kännetecknas av en mångfald utbildningslinjer och kurser. Endast undantagsvis förekommer en samordning mellan dem, trots att många utbildningar visar upp stora likheter såväl i de teoretiska som i de praktiska delarna.

Med utgångspunkt i beskrivningen av arbetsfältet bör kommittén pröva den principmodell för studieorganisationen inom vårdsektorn som lagts fram av U 68 i betänkandet (SOU 1973:58) Högskoleutbildning, Hälso- och sjukvårdslinje m.m. Modellen innebär en studieorganisation med en för alla eller för ett antal av de nämnda utbildningarna gemensam grundkurs och en

stegvis differentiering utifrån denna.

U 68s studieorganisatoriska utgångspunkter vann i stort sett gehör hos remissinstanserna. Kritik riktades däremot mot att de förordade generella principerna för utbildningens uppläggning inte i tillräcklig utsträckning tillämpats i utredningens förslag. Kommittén bör utifrån de förutsättningar som nu gäller på nytt ta upp t.ex. frågan om hur de befintliga vårdinriktade utbildningarna inom högskolan skall organiseras i utbildningslinjer. Kommittén bör i den frågan i huvudsak begränsa sig till sjuksköterskeutbildningen och de specialkurser i gymnasieskolan som den 1 juli 1977 förs till högskolan.

En av förutsättningarna för kommitténs arbete bör vara att nuvarande studietider i huvudsak skall gälla. En annan utgångspunkt är att de allmänna behörighetsvillkoren för högskoleutbildning i princip skall tillämpas för tillträde till linjerna.

Kunskap om grundläggande vårdfunktioner är ett gemensamt behov för skilda personalgrupper. Arbetets karaktär av lagarbete och önskemålet att motverka en alltför långtgående specialisering bör komma till uttryck i studiernas uppläggning. Studierna bör ge möjligheter till den samverkan mellan skilda utbildningar som behövs för att ge de studerande en gemensam fond av kunskaper och erfarenheter att utgå ifrån. Dessa kan sedan utvecklas i arbetslag inom vårdarbetet bl.a. i fråga om det grundläggande omvårdnadsarbetet.

De två- till treåriga högskolcutbildningar som innefattades i U 68s principiella översyn har en klar yrkesprofilering. De är så utformade att en innehållsmässig och organisatorisk samordning dem emellan kräver relativt genomgripande förändringar. Arbetet i kommittén bör inriktas på att för dessa utbildningar pröva om det kan skapas gemensamma kurser, om möjligt för samtliga studerande. Kommittén bör därvid också kunna pröva andra studieorganisatoriska modeller, t.ex. att förlägga gemensamma kurser senare i utbildningsgången.

Det är enligt min uppfattning önskvärt att även innesluta de långa vårdutbildningarna, bl.a. läkar- och tandläkarutbildningarna, i en sådan prövning. Kommittén bör därför, bl.a. utifrån arbetsfältsbeskrivningen, överväga om, och i vilka delar, det är möjligt och lämpligt att samordna studierna mellan korta och långa vårdutbildningar. Samordningen bör bl.a. kunna syfta till att underlätta för elever från de kortare vårdutbildningarna att fortsätta i de längre. Dessa överväganden bör göras i nära samarbete med gymnasieutredningen för att få en helhetssyn på utbildningsorganisationen inom vårdområdet.

I syfte att nå en bredare referensram bör möjligheten också prövas att ge dem som utbildas för hälso- och sjukvård tillgång till kurser med samhällsvetenskapligt-beteendevetenskapligt ämnesinnehåll. På samma sätt bör de som huvudsakligen kommer att syssla med socialvård i vid mening ha tillgång till kurser från hälso- och sjukvårdssidan. Kommittén bör pröva om sådana kurser kan utformas så att en och samma kurs kan utnyttjas inom flera utbildningslinjer. Redan yrkesverksamma personer bör också kunna utnyttja kurser inom en utbildningslinje i vidareutbildningssyfte.

Kommittén bör också beakta vad riksdagens utbildningsutskott uttalat (UbU 1976/77:20, s. 107) angående behovet av fördjupningskurser för vårdlärare.

I syfte att främja ett system med återkommande utbildning bör kommittén också pröva möjligheterna att organisera utbildningslinjerna i etapper. Varje

etapp bör utformas så att den förbereder för yrkesverksamhet. Härvid måste beaktas den personalstruktur som kan förväntas och de krav som kan komma att ställas på vårdpersonal av skilda slag. Frågan om påbyggnadslinjer på en allmän utbildningslinje kan bli aktuell i detta sammanhang. Med de förutsättningar beträffande utbildningstidens längd som jag har angett i det föregående bör kommittén kunna överväga behovet av sådana linjer och lägga fram därav föranledda förslag.

Enligt gjorda prognoser kommer efterfrågan på personal inom vårdområdet att öka. Kommittén bör därför också överväga åtgärder för att förbättra möjligheterna att få grundläggande vårdutbildning för personer som är eller har varit yrkesverksamma inom vården men som saknar eller har bristfällig utbildning. Viktiga frågor är därvid såväl utbildningens organisation som tillträdesvillkoren till utbildningen.

Jag vill här också något beröra frågan om yrkesteknisk högskoleutbildning inom vårdområdet. Försöksverksamhet med sådan utbildning pågår inom sektorn för utbildning för tekniska yrken och påbörjas höstterminen 1977 även inom sektorn för utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken. Det bör vara kommittén obetaget att undersöka förutsättningarna för yrkesteknisk högskoleutbildning även inom sektorn för utbildning för vårdyrken.

Som ett led i utredningsarbetet bör kommittén vid behov belysa effekterna av sina förslag för de anställda inom berörda utbildningar.

4.2 Anknytning mellan gymnasieskola och högskola

I framtiden kommer huvuddelen av de sökande till vårdutbildning i högskolan att ha gått igenom gymnasieskolan eller ha motsvarande förutbildning. En betydande del av dessa har på vårdlinjen skaffat sig gedigen grundläggande vårdutbildning som omfattar såväl fackteori som arbetsteknik. Anknytningen mellan vårdlinjen och vårdinriktad högskoleutbildning bör därför vara sådan att de kunskaper och erfarenheter som vårdlinjen har gett tas tillvara i högskoleutbildningen.

Med den utformning som vårdlinjen nu har ger den en god grund för fortsatt utbildning med inriktning på allmän hälso- och sjukvård och social service. Dess värde är inte lika entydigt i förhållande till vårdutbildningar med andra inriktningar, där andra krav på förkunskaper kan behöva ställas. Genomgången gymnasial vårdutbildning kan dock betraktas som en god förberedelse för all vårdinriktad högskoleutbildning.

Riksdagen har ställt sig bakom tanken på att fullständig behörighet för viss utbildning i högskolan normalt skall kunna uppnås på en och samma studieväg i gymnasieskolan (prop. 1975:9, UbU 1975:17, rskar 1975:179). Jag vill vidare peka på vad utbildningsutskottet (UbU 1975/76:27 s. 8) uttalat i frågan om behovet av en helhetssyn på vårdutbildning från gymnasieskolenivå och uppåt. Mot den bakgrunden bör kommittén pröva möjligheterna att skapa ett naturligt samband mellan gymnasieskolans vårdlinje och högskoleutbildningen inom vårdområdet. Jag vill här peka på de möjligheter som vårdlinjens elever har i dag att gå igenom en särskild studiegång i sjuksköterskeutbildningen. Kommittén bör pröva om motsvarande studieorganisation kan tillämpas även inom andra vårdutbildningar i högskolan.

Jag har i det föregående angett att de allmänna behörighetsvillkoren till högskoleutbildning i framtiden även skall gälla för de här aktuella vårdutbildningarna. Kommittén bör i sitt arbete med studieorganisationen beakta

vad riksdagen uttalat i samband med sitt ställningstagande till gymnasieskolans kompetensvärde, nämligen att det är angeläget att vidmakthålla en reell valfrihet för elever från gymnasieskolan vid övergången till högskola. Studieorganisationen bör inte utformas så att det är omöjligt för sökande från skilda linjer i gymnasieskolan att vinna inträde utan omfattande komplettering.

Sökande med yrkeserfarenhet inom vårdområdet bör vid tillträde till högskoleutbildning med vårdinriktning bedömas likvärdigt med dem som gått igenom gymnasieskolan. Lämpliga kombinationer av grundläggande vårdutbildning och yrkeserfarenhet bör kunna ge tillträde till fortsatt vårdutbildning i samma mån som för elever från vårdlinjen.

4.3 Praktikfrågor

Praktiken har sedan lång tid varit en flaskhals i utbildningsplaneringen. I flera fall har en beslutad utökning av en utbildningslinje inte kunnat komma till stånd på grund av brist på praktikplatser.

Riksdagen har UbU 1975/76:27 sid 7, rskr 1975/76:331) uttalat att det är betydelsefullt att dessa frågor blir belysta och övervägda.

Kommittén bör kartlägga behovet av praktikplatser för olika utbildningslinjer samt söka analysera i vad mån de parktikkrav som nu ställs upp är relevanta och om de kan tillgodoses på andra vägar. Några av utbildningslinjerna har inte på lång tid setts över. Det kan därför inte uteslutas att de praktikkrav som finns inte är helt nödvändiga för att tillgodose dagens behov. Kommittén bör mot bakgrund av kännedomen om de studerandes tidigare erfarenhet och de förändringar som skett i vård- och arbetsorganisation bedöma om praktikkraven kan förändras till omfattning och innehåll.

Olika utbildningslinjer konkurrerar i dag om samma typ av praktikplatser. Denna konkurrens förstärks av sjukvårdsorganisationens varierande kapacitet regionalt och lokalt. Kommittén bör överväga om detta kan lösas genom att praktikkraven utformas så att de i viss omfattning tillåts variera. Där lokala svårigheter finns att organisera ett större antal praktikplatser bör praktikens omfattning kunna minskas ner mot en bestämd miniminivå. Hårt utnyttjade praktikområden med låg kapacitet bör förbehållas utbildningsvägar där sådan praktik är oundgängligen nödvändig.

I övrigt bör kommittén noga överväga möjligheterna att skapa praktikplatser inom områden som nu utnyttjas i mindre utsträckning, t.ex. långtidssjukvård och öppen vård. En sådan utbildningsmässig förskjutning av tyngdpunkten från institutionsvård (t.ex. sjukhusvård) till öppna vårdformer står i överensstämmelse med de föreändringar i inriktningen av motsvarande vårdverksamheter som pågår. Möjligheter att byta ut praktik mot aktiv tjänstgöring bör även utredas.

Kommittén bör lägga upp sitt arbete rörande praktiken så att förslag skyndsamt kan läggas fram till sådana åtgärder, bl.a. ändrade krav på praktiktidens omfattning, som kan underlätta praktiksituationen och som snabbt kan genomföras i den studieorganisation som nu existerar med bibehållet mål för utbildningen. Den bör senare tillsammans med sina långsiktiga studieorganisatoriska förslag redovisa principlösningar på praktikens utformning i ett längre perspektiv.

Rörande dessa principlösningar bör kommittén samråda med sysselsättningsutredningen (A 1974:02). Inom denna utredning arbetar en särskild arbetsgrupp för praktikfrågor. Gruppen, i vilken ingår företrädare för

arbetsmarknadens parter, skall bl.a. klarare avgränsa vad som menas med praktik samt utforma underlag för reglering av villkoren när det gäller ersättning och anställningsförmåner under praktiktiden, handledning m.m.

5 Övriga frågor

5.1 Studieformer

I de senaste årens debatt liksom i det arbete som har utförts av en särskild beredning inom utbildningsdepartementet (Vård –76) har en rad frågor väckts om undervisningens utformning. Med tanke på uppdragets karaktär och behovet att snabbt ta fram ett planeringsunderlag bör kommittén inte i annan form behandla dessa frågor än att förteckna dem som ett underlag för de myndigheter som är ansvariga för arbetet med utbildningsplanerna. Jag vill emellertid påpeka det angelägna i att nya högskoleutbildningar både i sin innehållsmässiga och i sin studieorganisatoriska uppläggning påverkas av de studieformer som tillämpas inom den mer traditionella högskoleutbildningen.

5.2 Jämn könsmässig rekrytering

Det är från bl.a. rekryteringssynpunkt, nödvändigt att hela vårdområdet kommer att betraktas som ett naturligt arbetsfält för både kvinnor och män. I dag dominerar männen endast i de längre utbildningarna, framför allt läkarutbildningen, medan övriga vårdutbildningar har övervägande kvinnlig rekrytering. Kommittén bör därför överväga åtgärder som främjar en jämnare könsmässig rekrytering.

En lång rad faktorer spelar emellertid roll, när det gäller att nå en jämnare könsmässig rekrytering. Viktigt i detta avseende är de värderingar och attityder som grundläggs tidigt och som utvecklas och befästs under barna- och ungdomsåren i grundskola och gymnasieskola. Gymnasieutredningen har här, enligt sina direktiv, angelägna uppgifter som rör gymnasieskolan. Kommittén bör i dessa frågor samarbeta med nämnda utredning.

5.3 Forskningsanknytning m.m.

Högskolereformen innebär bl.a. att det inom all grundläggande högskoleutbildning skall finnas möjligheter till forskningsanknytning. I fråga om de utbildningar som saknar sådan anknytning har jag i propositionen (1976/77:59) om utbildning och forskning inom högskolan m.m. anfört, att ett förverkligande av principen om ett samband mellan forskning och grundläggande, såväl statlig som kommunal, högskoleutbildning utgör en central del i det fortsatta reform- och utvecklingsarbetet. Jag har också uttalat att målet sannolikt, med tanke på uppgiftens svårighetsgrad, kommer att nås först på sikt.

Forskarutbildningsutredningen (U 1974:06) har i uppdrag att bl.a. föreslå åtgärder som rör frågan om forskningsanknytning. Utredningen förväntas lägga fram ett betänkande innevarande år. De regionala organisationskommittéerna för högskolereformen har presenterat förslag till olika slags åtgärder för att främja det åsyftade samspelet mellan grundläggande högskoleutbildning och forskning. Jag har i nämnda proposition angett, att det ankommer på

de blivande regionstyrelserna att i sitt planeringsarbete bygga vidare på den grund regionkommittéerna har lagt i dessa avseenden.

Utvecklingsarbetet inom detta område bör således ske på initiativ bl.a. av regionstyrelserna. Det är samtidigt angeläget att kommittén i sina förslag till studieorganisation för vårdutbildningarna också beaktar kravet på anknytning av dem till forskningen. Jag har för egen del i nämnda proposition som exempel på tänkbara åtgärder inom detta fält nämnt behovet av att initiera omvårdnadsforskning. Även vårdlärarutbildningens forskningsanknytning bör övervägas.

Mot denna bakgrund är det nödvändigt att kommittén i sitt arbete har nära kontakt med pågående utvecklingsarbete i fråga om forskningsanknytning. De förslag kommittén lägger fram bör även belysa möjligheterna till ett samspel mellan grundläggande högskoleutbildning och forskning.

5.4 Huvudmannaskap

Jag har i högskolepropositionen (1976:77:59) framhållit att det finns skäl för ett enhetligt huvudmannaskap för högskoleutbildningen och att denna fråga måste ses i ett vidare perspektiv än enbart högskolans. Den berör avgränsningen av det kommunala och landstingskommunala kompetensområdet samt fördelningen mellan stat och kommun av det ekonomiska ansvaret för skilda slag av offentlig verksamhet. Utbildningsutskottet har framhållit (UbU 1976/77:20, sid 33-34, rskr 1976/77:246) att regeringen bör följa utvecklingen inom den kommunala högskolan vad gäller verksamhet, resurssamband, m.m. och därvid parallellt ta del av pågående utredningsarbeten med anknytning till huvudmannaskapsfrågor. I anslutning härtill bör, enligt utskottets mening, initiativ tas till en förutsättningslös utredning av frågan om ett enhetligt huvudmannaskap för högskolan.

Jag avser att i annat sammanhang återkomma till regeringen i den större frågan om huvudmannaskapet. Däremot bör det redan nu, som jag också har anmält i nämnda proposition, vara möjligt att pröva frågan om ett enhetligt huvudmannaskap för utbildningslinjer som har både statlig och kommunal eller landstingskommunal huvudman. KOmmittén bör därför pröva frågan om huvudmannaskapet för sjukgymnastlinjen. I denna prövning bör kommittén beakta möjligheterna till forskningsanknytning.

6 Tidplan

Jag har tidigare framhållit att kommittén i en första etapp bör lämna förslag som kan underlätta den nuvarande praktiksituationen. Förslag i den delen bör avges i sådan tid att de kan börja tillämpas med början läsåret 1978/79. Jag räknar dessutom med att de försök som påbörjats inom vissa vårdutbildningar skall kunna fortsätta eller utökas parallellt med att nya utbildningsplaner tas i bruk den 1 juli 1977 för att därigenom ytterligare bredda erfarenhetsunderlaget.

Kommitténs förslag i övrigt bör syfta till genomförande omkring år 1980 och bör läggas fram under första halvåret 1978.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet att tillkalla en kommitté med högst elva ledamöter med uppdrag att utreda vissa frågor om vårdutbildningar inom högskolan,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta utbildningsdepartementets kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbilningsdepartementet)

10. Utredning om visningsersättning

Dir 1977:93

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-30

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

Den ensamrätt att förfoga över ett litterärt eller konstnärligt verk som enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (ändrad senast 1976:192), upphovsrättslagen, tillkommer verkets upphovsman är inskränkt i olika avseenden. Bestämmelser om en sådan inskränkning finns i 25 §. Enligt detta lagrum krävs inte upphovsmannens tillstånd för att offentligt visa exemplar av konstverk, som har utgivits eller överlåtits av upphovsmannen. En upphovsman kan sålunda inte med stöd av upphovsrättslagen kräva ersättning utöver eventuellt redan erhållen köpeskilling för att ett av honom överlåtet verk visas vid en offentlig utställning eller – så länge det inte rör sig om film eller television – i någon annan form av offentlig förevisning.

Konstnärernas riksorganisation har vid flera tillfällen krävt att ersättning skall utgå även när verk visas på sätt som avses i 25. Frågan har också aktualiserats i ett särskilt yttrande till kulturrådets betänkande (SOU 1975:14) Konstnärerna i samhället och i en skrivelse till utbildningsdepartementet från Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (Klys) inför arbetet med statsbudgeten för budgetåret 1977/78.

Denna s.k. visningsersättning behandlades i prop. 1975/76:135. Den statliga kulturpolitiken 3. Där konstaterades att förslag om en visningsersättning hade förts fram från olika håll men att några metoder för att utforma ett ersättningssystem, som kunde bedömas som genomförbart emellertid inte hade redovisats. I propositionen framhölls att det är väsentligt att målmedvetet arbetande bildkonstnärer kan bedriva sin verksamhet på rimliga ekonomiska villkor. Att det inte hade bedömts möjligt att bestämma samhällets insatser för bildkonstnärerna enligt beräkningsprinciper av det slag som bildkonstnärerna hade föreslagit borde inte vara något hinder för att i andra former ställa medel till förfogande. I propositionen redovisades också att det hade varit möjligt att tillsammans med bildkonstnärernas fackliga representanter nå enighet om regler för fördelning av tillgängliga medel. De riktlinjer för bidrag till konstnärer som angavs i propositionen innebar att konstnärernas egna organisationer fick ett avgörande inflytande över utform-

ningen och fördelningen av bidragen.

Sedan frågan om visningsersättning hade tagits upp i några motioner behandlades den av kulturutskottet (KrU 1975/76:35). Utskottet anförde följande:

"Den visningsersättning som aktualiserats i vissa av motionerna kan definieras som ersättning för att ett konstverk som inte längre är i upphovsmannens ägo visas offentligt. Parallellen mellan en dylik ersättning och biblioteksersättningen ligger i och för sig nära till hands, men det är uppenbart att de praktiska svårigheterna att konstruera ett system för visningsersättning är mycket stora. Det torde sålunda bli nödvändigt med ett omfattande och svårbemästrat redovisningssystem om man vill ge den enskilde konstnären individuell visningsersättning. Även vid en ersättning som utgår till konstnärskollektivet som helhet och inte till varje enskild person blir det fråga om en komplicerad redovisning. Svåra gränsdragnings- och definitionsproblem kommer säkerligen också att möta i båda fallen. Därtill kommer att det är svårt att bedöma i vilken mån den visningsersättning som avses bli ersättningsberättigande kommer att successivt öka i omfattning och därmed i likhet med biblioteksersättningen tillföra konstnärerna ökande ersättningsbelopp.

Utskottet vill vidare här peka på det samband som visningsersättningen – liksom också biblioteksersättningen – har med upphovsrätten. Om konstnärernas upphovsrätt utvidgas till att omfatta även *rätt* till visningsersättning skulle detta innebära en klar förstärkning av deras ställning. Om därjämte rätten till visningsersättning kombineras med rätt att förhandla om ersättningens storlek blir ställningen ytterligare förbättrad.

Enligt utskottets mening är det önskvärt att frågan om visningsersättningen ingående studeras i syfte att så snart som möjligt klarlägga möjligheterna att konstruera ett system som ger bildkonstnärerna ersättning för att verk som inte längre är i upphovsmannens ägo visas offentligt. I arbetet med denna fråga bör dess samband med frågorna om konstnärernas upphovsrätt och förhandlingsrätt beaktas."

Riksdagen beslöt att som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om att frågan om visningsersättning bör studeras ingående (rskr 1975/76:355).

Som framgår av det anförda rymmer frågan om visningsersättning svårbemästrade problem. Dessa gäller inte bara den rättsliga grunden för en sådan ersättning och hur den ersättningsgrundande verksamheten skall defineras och avgränsas utan också den kvantitativa omfattningen av den verksamhet som skulle ligga till grund för ersättningen och möjligheten att till rimliga kostnader registrera och redovisa de uppgifter som skulle vara underlag för beräkning av en ersättning. Dessa problem måste enligt min mening klargöras innan ett ställningstagande till frågan om visningsersättning kan göras. Denna uppgift bör anförtros åt en särskild utredare.

När det gäller olika sätt att konstruera en ersättningsmodell bör utredaren göra en utförlig teknisk och ekonomisk analys av olika alternativ och deras konsekvenser. Om det befinns lämpligt bör utredaren på grundval av denna analys lägga fram ett eller flera förslag till ersättningsmodell.

Utredaren bör ägna särskild uppmärksamhet åt frågan om avgränsningen av den verksamhet som skulle kunna motivera en särskild visningsersättning. Han bör beakta de fall då en omfattande offentlig visning måste anses vara förutsatt vid beställnings- eller försäljningstillfället. Utredaren bör vidare klargöra under vilka former verk skall vara tillgängliga för allmänheten

för att en visningsersättning skulle kunna vara motiverad.

Det är viktigt att de avgränsningar som väljs kan läggas till grund för en ändamålsenlig redovisning. Utredaren bör därför även klarlägga möjligheterna att konstruera ett smidigt och för ändamålet lämpligt system för redovisning av ersättningsgrundande verksamhet.

I uppdraget ingår också att undersöka den kvantitativa omfattningen av den verksamhet som enligt utredningsmannens bedömning skulle kunna läggas till grund för en visningsersättning.

Utredningsarbetet skall bedrivas i nära kontakt med utredningen (Ju 1976:02) om upphovsrätt samt med berörda statliga och kommunala organ och med konstnärernas organisationer.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppgift att klarlägga möjligheterna att konstruera ett system som ger bildkonstnärerna ersättning för att verk som inte längre är i upphovsmannens ägo visas offentligt,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta utbildningsdepartementets kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

11. Tilläggsdirektiv för bibelkommissionen

Dir 1977:105

Beslut vid regeringssammanträde 1977-09-22

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

I december 1972 tillsattes en bibelkommission (U 19723:07) med uppgift att nyöversätta Nya testamentet. År 1975 fick kommissionen i uppdrag att företa en nyöversättning även av Gamla testamentet. Samtidigt överlämnades frågan om en nyöversättning av apokryferna till bibelkommissionens styrelse för närmare utredning.

Sedan bibelkommissionens styrelse hade låtit en särskild arbetsgrupp utreda frågan om nyöversättning av apokryferna överlämnade den i februari 1977 betänkandet (Ds U 1977:3) Att översätta apokryferna. Styrelsen föreslår

1. att Gamla testamentets apokryfer översätts,
2. att bibelkommissionen får i uppdrag att utföra denna översättning sedan arbetet med Nya testamentet har avslutats,
3. att översättningen skall utgå från den grekiska grundtexten, samt
4. att den i övrigt skall följa de allmänna principerna för bibelkommissionens översättningar av Gamla testamentet och Nya testamentet.

Enligt bibelkommissionens mening bör följande riktlinjer gälla för en översättningsorganisation för Gamla testamentets apokryfer.

Översättningen bör till kvalitet och stil harmoniera med bibelöversättningen i övrigt. Uppgiften bör utföras som ett lagarbete. För detta talar flera skäl, inte minst det faktum att de textkritiska och exegetiska problemen är så stora.

För att bibelkommissionens resurser skall utnyttjas effektivt bör översättningsarbetet inledas först efter det att bibelkommissionen har avslutat översättningen av Nya testamentet. Före denna tidpunkt räcker kommissionens nuvarande resurser inte till för den nya arbetsuppgiften. Att vänta med denna till dess att Gamla testamentet är färdigöversatt skulle inte vara välbetänkt. Om apokryferna inte publiceras samtidigt med Gamla testamentet är det sannolikt att deras ställning försvagas, såsom erfarenheterna av apokryföversättningen från 1921 visar.

Mot nu anförda bakgrund föreslår styrelsen följande organisation av översättningsarbetet. Uppdraget att göra den grundläggande översättningen ges åt en person som är väl kvalificerad i fråga om både grekiska (ev. även hebreiska) och svenska språken. En expert på grundspråket och en expert på målspråket förordnas på halvtid. Dessa tre personer bildar en översättningsenhet, som svarar för arbetets olika faser och utarbetar den slutliga versionen. Enheten kan anlita bibelkommissionens referentorganisation. Översättningsförslagen bör dock inte skickas rutinmässigt till alla referenter. Särskilt svåra och känsliga texter kan tillställas ett valfritt antal referenter.

Den föreslagna organisationen bör enligt styrelsen inom en rimlig kostnadsram kunna varieras något efter de olika texternas art. I fråga om några få texter kan experten på grundspråket och experten på målspråket tänkas fungera som ett översättarpar. Det bör också vara möjligt att lämna ut smärre partier för översättning av någon kompetent person utanför enheten. Givetvis bör enheten behålla ansvaret för resultatet. Det kan också i begränsad omfattning visa sig behövligt att anlita särskild expertis, exempelvis med hebreisk sakkunskap.

För egen del finner jag att arbetet med nyöversättning av Gamla testamentets apokryfer bör inledas när bibelkommissionen har avslutat översättningen av Nya testamentet. Förslagen till riktlinjer och organisation finner jag väl underbyggda. Förslagen bör därför läggas till grund för översättningsarbetet.

Jag hemställer att regeringen utvidgar bibelkommissionens uppdrag i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

12. Utgivning av svenskt uppslagsverk

Dir 1977:109

Beslut vid regeringssammanträde 1977-10-13

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

1 Bakgrund

1.1 Tillgången på uppslagsverk på svenska

Under den senaste tjugoårsperioden har tillgången på större aktuella uppslagsverk på svenska kraftigt försämrats.

Det hittills största allmänna uppslagsverket är Svensk Uppslagsboks andra upplaga som utkom under åren 1947–1955. Detta verk omfattar 32 band och innehåller ca 190 000 uppslagsord. Vid samma tid utgavs Nordisk Familjeboks fjärde upplaga i 24 band. Det största uppslagsverk som utkommit sedan dess är Bonniers Lexikon i 15 band från åren 1961–1966.

År 1973 utbjöds och slutsåldes kvarvarande upplagor av de tre nämnda verken till väsentligt reducerade priser.

Efter denna utförsäljning saknas på den svenska marknaden ett stort aktuellt svenskt uppslagsverk som kan betecknas som nationalencyklopedi. Däremot finns några mindre eller medelstora uppslagsverk, varav de största är Lilla Uppslagsboken, Fokus och Bra Böckers lexikon.

Därutöver finns ytterligare några flerbandslexikon såsom Data uppslagsverk, Combi Lexikon, Combi Visuell och Bonniers 3-bandslexikon samt ett antal enbandslexikon, främst Norstedts Uppslagsbok.

1.2 Frågans tidigare behandling

1968 års litteraturutredning föreslog i sitt slutbetänkande (SOU 1974:5) Boken att statsmakterna skulle låta utreda de problem som är förknippade med utgivning av en statssubventionerad encyklopedi. Utredningen förutsatte därvid att en sådan encyklopedi skulle betinga ett relativt lågt pris. Eftersom projektet är kapitalkrävande ansåg utredningen att statsmakterna måste ta ansvar för att utgivningen skulle komma till stånd.

Behovet av ett nytt svenskt uppslagsverk vitsordades allmänt bland remissinstanserna. Vid behandlingen av litteraturutredningens förslag i prop. 1975:20 anförde min företrädare att en arbetsgrupp borde tillsättas för att utreda frågan om behovet av stöd till utgivande av ett svenskt uppslagsverk. Riksdagen instämde i detta uttalande (KrU 1975:12, rskr 1975:201).

Behovet av ett stort svenskt standardverk har under de senaste åren omvittnats av företrädare för utbildnings-, forsknings- och kulturinstitutioner liksom i den allmänna debatten. Det har framhållits att samtidigt som tillgången på stora aktuella uppslagsverk är sämre än någonsin under 1900-talet har behovet härav snarare ökat. Den ökade satsningen på vuxenutbildning har angetts som en viktig faktor i sammanhanget. Det stora och ökande utbudet av information i dagens samhälle anses också medverka till att många människor önskar få bakgrund till och komplettera den bild av verkligheten som bl. a. massmedierna ger. Samtidigt har vissa bedömare framhållit de svårigheter som är förknippade med att hålla ett uppslagsverk aktuellt. Man har också pekat på alternativ som den moderna

informationsteknologin kan erbjuda.

De förlag som tidigare har svarat för utgivningen av större uppslagsverk har i olika sammanhang förklarat att de inte har resurser att genomföra ett så långsiktigt och kapitalkrävande projekt.

Mot denna bakgrund bör det nu göras en förutsättningslös prövning av behovet och lämpligheten av statligt stöd till utgivningen av ett stort svenskt uppslagsverk. Denna uppgift bör anförtros åt en särskild kommitté.

2 Utredningsuppdraget

2.1 Utgångspunkter

Ett nytt omfattande uppslagsverk som kan fungera som nationalencyklopedi måste ha hög kvalitet. Hur kvalitetskravet skall definieras och vilka faktorer som skall tillmätas avgörande betydelse vid bedömningen bör det ankomma på kommittén att närmare ange.

Kvalitetsfrågan innefattar bl. a. hur allsidigt, djupgående men samtidigt lättillgängligt som informationen skall presenteras. Andra krav i sammanhanget är överskådligheten och konsekvensen i framställningen. Ett särskilt problem utgör aktualiteten; stora delar av ett uppslagsverk av standardmodell löper risk att snart bli inaktuella.

Urval, redigering och kommentarer i ett uppslagsverk styrs självfallet i viss utsträckning av upphovsmännens värderingar. Kommittén bör söka formulera vilka grundläggande krav på opartiskhet och allsidighet som bör vara vägledande för ett uppslagsverk som ges ut med statlig medverkan. De yttrandefrihetssynpunkter som har förts fram i remissvaren på litteraturutredningens förslag och i den allmänna debatten bör beaktas.

Kommittén bör även studera internationella erfarenheter av utgivning och spridning av uppslagsverk för att få en uppfattning om hur behovet av sådana verk tillgodoses i andra länder. Kommittén bör också undersöka om möjligheter till nordiskt samarbete på området föreligger.

2.2 Behovsundersökning

Kommittén bör samla in synpunkter på ett nytt uppslagsverk från olika håll i samhället och på grundval härav ställa samman krav och önskemål som ställs från konsumenthåll.

Kommittén bör mot bakgrund av kvalitetsbedömningen söka precisera vilka krav i fråga om omfattning och utformning som måste ställas på ett stort svenskt uppslagsverk som ges ut med statlig medverkan. Hänsyn bör tas till såväl utbildningens som allmänbildningens behov. En utgångspunkt måste vara att verket ska svara mot ett behov som inte tillgodoses av befintliga uppslagsböcker. Kommittén bör också uppmärksamma hur olika utformningar av ett uppslagsverk kan förväntas påverka intresset hos olika nyttjargrupper.

2.3 Produktionsförutsättningar

Kommittén bör undersöka vilket material som finns kvar från tidigare utgivna uppslagsverk i form av slagordsregister och annat underlag. Detta material bör om möjligt utnyttjas vid framställningen av ett nytt uppslagsverk. Det är naturligtvis också viktigt att kunna ta tillvara den

yrkeskunnighet som finns på området.

Produktionen av ett större uppslagsverk är mycket tidskrävande. Kommittén bör därför presentera tidsplaner för utgivning med olika alternativ i fråga om form och omfång.

Kommittén bör också beakta den långsiktiga försörjningen med uppslagsverk och därvid diskutera olika möjligheter och metoder att förnya materialet.

Vidare bör olika principer för redigering redovisas. En analys bör t. ex. göras av fördelar med alfabetisk resp. systematisk uppställning. Möjligheter att kombinera de olika metoderna bör också beaktas.

Kommittén bör belysa om det finns möjligheter att utnyttja den moderna informationsteknologin i utgivningen. Datatekniken ger möjlighet till lagring av stora mängder information och till en smidig kontinuerlig förnyelse. Det står emellertid klart att ett datorlagrat uppslagsverk med den teknik som har tillämpats hittills inte kan användas på samma mångsidiga och flexibla sätt som ett verk i bokform. Vägledande för kommittén vid bedömningen av möjligheterna att använda datatekniken bör vara den breda allmänhetens möjligheter att få tillgång till materialet.

2.4 Distributionsförutsättningar

Det är angeläget att ett nytt svenskt uppslagsverk når ut till allmänheten. Strävan bör därför vara att verket skall spridas inte bara till utbildnings- och forskningsinstitutioner, företag, bibliotek etc. utan även till hemmen.

Flera olika försäljningsformer måste troligen tillämpas för ett verk av angivet slag. Tidigare var hemförsäljning den viktigaste kanalen för uppslagsböcker. En omfattande försäljning har även skett genom bokhandel, postorder och bokklubbar. Kommittén bör undersöka vilka försäljningsvägar som kan utnyttjas.

Det är vidare angeläget att ett utgivet verk kan hållas tillgängligt under en längre tid. Frågan om lagerhållning bör därför studeras.

2.5 Finansieringsförutsättningar

Kommittén bör göra beräkningar av kostnaderna för produktion och försäljning av ett nytt svenskt uppslagsverk enligt olika alternativ i fråga om form, omfång, produktionsteknik, utgivningshastighet och pris.

Mot bakgrund av dessa beräkningar ska kommittén bedöma de marknadsmässiga förutsättningarna för försäljning av ett stort uppslagsverk. Kommittén bör därefter pröva om behov av statligt stöd föreligger och diskutera formerna för statens stöd och medverkan samt lämna förslag och rekommendationer i anslutning härtill. Olika modeller bör prövas och redovisas. Möjligheterna till olika former av samarbete med intresserade förlag i ett konsortium eller i form av ett särskilt för ändamålet bildat förlag bör övervägas. Fördelar och nackdelar med att staten går in direkt som samarbetspartner bör prövas mot alternativet att staten lämnar bidrag eller krediter till enskilda förlag eller till ett av intresserade förlag bildat samarbetsorgan.

Kommittén bör i detta sammanhang också beakta hur utgivningen av ett stort svenskt uppslagsverk kan påverka befintlig utgivning av uppslagsverk.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att utreda frågan om utgivning av svenskt uppslagsverk,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

13. Beredning av vissa frågor rörande obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutning

Dir 1977:119

Beslut vid regeringssammanträde 1977-11-17.

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

I prop. 1976/77:59 anförde jag att det obligatoriska medlemskapet i studerandesammanslutning borde avskaffas. Samtidigt framhöll jag att ett tillfredsställande underlag för att då vidta en sådan åtgärd inte förelåg. Jag pekade på att stöd i olika former utgår till de obligatoriska studerandesammanslutningarna. Över utbildningshuvudtiteln utgår bidrag till studerandehälsovård och till uppförande m. m. av kårlokaler. Över jordbrukshuvudtiteln utgår bidrag till studentkårernas idrottsverksamhet. Jag angav vidare att de studerande inom högskolan även i framtiden borde kunna räkna med fortsatta samhälleliga åtaganden för sådana verksamheter – oberoende av regeringens och riksdagens ställningstagande till obligatoriskt medlemskap – låt vara i andra former.

En avveckling av det obligatoriska medlemskapet kräver, framhöll jag, överläggningar mellan berörda parter. En utgångspunkt för dessa överläggningar borde vara att utformningen av samhällsstöd i olika avseenden för studerande som grupp inte utan starka skäl bör avvika från vad som gäller för andra medborgargrupper. Till nyss nämnda parter hör – förutom staten och berörda studerandesammanslutningar – även kommuner och landstingskommuner. Frågor rörande bl. a. samlingslokaler och föreningsstöd ligger inom det primärkommunala området och huvudmannaskapet för hälsovården åvilar landstingskommuner.

Jag angav slutligen att jag senare avsåg att återkomma till regeringen rörande dessa överläggningar. Riksdagen anslöt sig till vad jag hade anfört (UbU 1976/77:20, rskr 1976/77:246).

Enligt min mening bör de nyssnämnda överläggningarna förberedas av en för detta ändamål särskilt tillkallad utredare. Till grund för de kommande

överläggningarna bör ligga obligatoriekommitténs (U 1973:03) betänkande (SOU 1976:14) Kårobligatorium? och studerandehälsovårdsutredningens (U 1972:05) betänkande (SOU 1975:7) Framtida studerandehälsovård samt remissvaren över dessa båda betänkanden. Utredaren skall med beaktande av vad som har anförts i prop. 1976/77:59 om obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutning ge ett underlag för kommande överläggningar. Utredaren bör därvid gå igenom innehållet i föreliggande betänkanden och vid behov ytterligare utreda uppkommande frågor. Arbetet bör ske skyndsamt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att bereda vissa frågor rörande obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutning,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunniga, experter och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

14. Tilläggsdirektiv till utredningen (U 1972:06) om skolan, staten och kommunerna (SSK)

Beslut vid regeringssammanträde 1976-12-09

Statsrådet Mogård anför.

1. I september 1972 tillkallades sakkuniga med uppgift att utreda ansvarsfördelningen mellan stat och kommun i fråga om grundskolan och gymnasieskolan m. m. I direktiven anförs att en utgångspunkt för utredningen bör vara att skapa förutsättningar för ett ökat inflytande för skolans personal och elever på organisatoriska frågor vid den enskilda skolenheten. Vidare uttalas i direktiven att intresset av att ge medborgarna största möjliga inflytande över allmänna angelägenheter och av att bättre förankra skolans verksamhet i kommunerna samt av att skapa tillfällen till en rimlig anpassning av samhällets åtgärder efter skiftande lokala förhållanden är starka motiv för ökat kommunalt inflytande i dessa frågor.

Som en följd av ändrad ansvarsfördelning mellan staten och kommunerna skall utredningen vidare göra en översyn av den statliga skoladministrationen.

Utredningen har även i uppgift att se över statsbidragssystemen till skolväsendet. I första hand skall utredningen undersöka lösningar som innebär att statsbidragen beräknas på även andra grunder än lönekostnaderna för lärarpersonalen. Den skall också pröva om det är möjligt att vid ett nytt statsbidragssystem öka de enskilda rektorsområdenas eller skolenheternas

ekonomiska ansvarstagande. I direktiven pekas på att bestämmelserna om skolans personal är ingående och detaljerade. Bl. a. föreskrivs mycket preciserade regler för rangordning vid tillsättningen av tjänst. Detta gör att de lokala myndigheterna får mycket små möjligheter att väga in egna erfarenheter vad gäller förtjänst och skicklighet vid tjänstetillsättningar. De sakkunniga skall enligt sina direktiv överväga de nuvarande formernas lämplighet.

2. Sedan direktiven utfärdades har flera beslut fattats som berör utredningsuppdraget. Riksdagen har t. ex. fattat beslut om skolans inre arbete m. m. (1975/76:39, UbU 1975/76:30, rskr 1975/76:367). Beslutet innebär bl. a. att kommunerna får ett ökat inflytande över användningen av skolans resurser. Den hittillsvarande detaljregleringen kommer därmed att minska vid genomförandet av det nya systemet den 1 juli 1978. Direktiven har därmed till vissa delar blivit tillgodosedda. Jag bedömer det dock som angeläget att utredningen undersöker vilka möjligheter som härutöver kan finnas att öka kommunernas möjligheter att fritt använda de statliga bidragen till skolans verksamhet. Utredningen bör härvid utgå från nuvarande reglering av behörighet och befordringsgrunder för lärartjänster i skolväsendet. Utredningen bör emellertid redovisa de alternativ till statsbidragssystem som i enlighet med direktiven har övervägts av utredningen.

Utredningsarbetet bör vidare inriktas på uppgiften att undersöka i vilka organisatoriska och innehållsmässiga frågor som en ytterligare decentralisering på skolans område kan ske i syfte att öka såväl elevernas och föräldrarnas som kommunernas inflytande över skolverksamheten. Även länsskolnämndernas roll bör därvid prövas.

3. Under erinran om vad utbildningsutskottet hade anfört (UbU 1974:25, rskr 1974:211) uppdrog regeringen den 31 maj 1974 åt utredningen att se över formerna för givande av statsbidrag till statsunderstödd enskild utbildning. Regeringen beslöt vidare den 23 juni 1976 att erinra utredningen om riksdagens beslut med anledning av motion (1975/76:1423) angående ökat statsbidrag till privatskolorna (UbU 1975/76:21, rskr 1975/76:248). Det är angeläget att utredningen snarast redovisar kartläggningsarbetet rörande statsbidragen till enskilda skolor och privatskolor.

4. Lärarutbildningskommittén framlade i sitt betänkande (SOU 1972:92) Fortsatt reformering av lärarutbildningen vissa förslag som rör inrättande av adjunkts- och lektorstjänster i ämneskombination vari ingår något av ämnena barnkunskap, barn- och ungdomskunskap, dramatik, familjekunskap, gymnastik, hemkunskap, kostkunskap, bostads/miljökunskap, konsumentkunskap, slöjd, textilkunskap eller teckning. Kommittén föreslog att adjunkts- eller lektorstjänst i sådan ämneskombination skulle inrättas vid skolväsendet i en kommun, utan att knytas till viss skolform, och att tjänstgöringen tills vidare skulle förläggas helt eller huvudsakligen till viss skolenhet. Enligt kommittén skulle uppenbara fördelar vara förenade med att inrätta tjänsterna vid skolväsendet i kommunen i stället för vid viss skolform. Det skulle bli möjligt för läraren att tjänstgöra i både grundskola och gymnasieskola utan att behöva ha fyllnadstjänstgöring. Omplacering till annan skola skulle underlättas liksom också tjänstgöring i två rektorsområden eller två olika skolor under var sin rektor.

Prop. (1975:24) om viss försöksverksamhet inom lärarutbildningen m. m. innehåller vissa ställningstaganden till lärarutbildningskommitténs förslag rörande utbildningen av lärare i ovan nämnda ämnen. Föredraganden förklarade i propositionen sig f. n. inte beredd att ta ställning till förslaget om

inrättande av adjunkts- eller lektorstjänster i de av kommittén behandlade ämnena. Frågan om att anknyta tjänst som lärare till viss skolform i kommunen eller till skolväsendet i kommunen har emellertid enligt min mening nära samband med arbetet inom SSK. Utredningen bör därför behandla även denna fråga i sitt fortsatta arbete.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig att uppdra åt utredningen om skolan, staten och kommunerna att bedriva det fortsatta utredningsarbetet i enlighet med de riktlinjer som jag här har angivit.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

15. Organisationskommitté för bildandet m. m. av Sveriges Utbildningsradio aktiebolag

Beslut vid regeringssammanträde 1976-12-15

Departementschefen, statsrådet Wikström anför.

Enligt riksdagens beslut (UbU 1976/77:08, rskr 1976/77:46) med anledning av prop. 1975/76:110 om radio och television i utbildningsväsendet skall de nuvarande verksamheterna vid TRU och utbildningsprogramenheten vid Sveriges Radio AB (SR/UTB) inkl. Sveriges Radios vuxenundervisning (SR/VUX) läggas samman och utgöra ett dotterbolag till Sveriges Radio aktiebolag (SR). Verksamheten vid det nya bolaget skall inledas den 1 januari 1978. SR skall äga samtliga aktier i det nya bolaget, Sveriges Utbildningsradio aktiebolag. Styrelsen för det nya bolaget skall förutom två arbetstagarledamöter enligt lagen (1976:351) om styrelserepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar bestå av sju ledamöter. Regeringen utser ordföranden och ytterligare fyra ledamöter. De återstående två ledamöterna väljs av bolagsstämma i det nya bolaget.

För att förbereda sammanförandet och bolagsbildningen har riksdagen förordat att en organisationskommitté skall tillsättas. Jag föreslår nu att en organisationskommitté skall tillkallas.

Regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet att tillsätta en organisationskommitté, bestående av högst fem ledamöter, med uppgift att förbereda sammanförandet och bolagsbildningen samt att närmare planera det nya bolagets verksamhet m. m.,

att utse en av ledamöterna att vara kommitténs ordförande samt att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat arbetsbiträde åt kommittén,

att, till dess att styrelsen för det nya bolaget har utsetts, bemyndiga organisationskommittén att för statens räkning föra de förhandlingar med i första hand SR vilka blir aktuella med anledning av det nya bolagets tillkomst.

Regeringen uppdrar åt byggnadsstyrelsen att biträda organisationskommittén i utredningsarbetet. Vidare föreskriver regeringen att

organisationskommittén får samråda med statliga myndigheter och begära upplysningar och yttranden från dem.

Det åligger organisationskommittén att vid fullgörandet av uppdraget beakta vad som anförs i bifogade inom utbildningsdepartementet upprättade promemoria. Då det nya bolaget har bildats och då styrelse har utsetts ankommer det på bolagsstämman och styrelsen att fullgöra de uppgifter som enligt gällande författningar och avtal åvilar dessa organ. Kommittén skall ställa sig till efterrättelse de ytterligare direktiv för fullgörande av uppdraget som departementschefen kan komma att meddela samt hålla departementschefen underrättad om arbetets fortgång. Organisationskommittén erinras om att lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet träder i kraft den 1 januari 1977.

Slutligen föreskriver regeringen att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om inte annat föreskrivs, samt att kostnaderna för organisationskommitténs arbete skall betalas från åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Bilaga

Arbetsuppgifter för organisationskommittén för bildandet m. m. av Sveriges Utbildningsradio aktiebolag

1 Bakgrund

Riksdagen har i skrivelse (rskr 1976/77:46) till regeringen anmält beslut om radio och television i utbildningsväsendet. Prop. 1975/76:110 och UbU 1976/77:08 utgör utgångspunkt för organisationskommitténs arbete.

2 Organisationskommitténs uppgifter

2.1 Förhandlingar och avtal m. m.

I UbU 1976/77:08 s. 6 framhålls att "ett särskilt avtal bör slutas mellan staten och Sveriges Radio AB om det nya dotterbolaget på motsvarande sätt som avtal slutits om lokalradion" (koncernbildningsavtal). "Av avtalet bör bl. a. framgå att dotterbolaget skall avge egen anslagsframställning till regeringen och självständigt besluta om budgetramar för sin verksamhet och därmed sammanhängande frågor. I övrigt bör avtalet i tillämpliga delar nära kunna anknyta till motsvarande avtal mellan staten och Sveriges Radio AB angående Sveriges Lokalradio AB. Vissa undantag föranleds dock av att det nya bolaget har en i förhållande till moderbolaget självständigare ställning i ekonomiskt hänseende än vad lokalradiobolaget har. De närmare föreskrifterna om tillämpningen av bestämmelserna i avtalet mellan staten och Sveriges Radio AB bör uttryckas i ett samarbetsavtal mellan bolagen. I detta avtal bör bl. a. preciseras de uppgifter som företagsledningen för Sveriges Radio AB skall fullgöra i sin egenskap av koncernledning och som i sin tur blir beroende av moderbolagets befogenheter i förhållande till dotterbolaget. I samarbetsavtalet bör även tas upp föreskrifter om reglering av

personalfrågor. I vissa frågor bör avtal slutas mellan Sveriges Lokalradio AB och det nya dotterbolaget för utbildningsprogramverksamhet."

Organisationskommittén bör utarbeta förslag till *koncernbildningsavtal* och förslag till *bolagsordning*. Förslagen skall före den 10 mars 1977 inges till regeringen för prövning.

Vidare bör organisationskommittén förbereda *samarbetsavtal* mellan det nya bolaget och Sveriges Radio aktiebolag (SR) och Sveriges Lokalradio aktiebolag (LRAB).

Det nya dotterbolaget kommer att behöva utnyttja moderbolagets tekniska resurser m. m. I UbU 1976/77:08 s. 12 anförs. "Vad gäller utbildningsprogramorganets behov av teknisk utrustning föreslås att detta tillgodoses dels genom att det nya organet övertar TRU:s utrustning och genom avtal med Sveriges Radio AB träffar överenskommelse om samutnyttjande av dess utrustning, dels genom viss utrustningskomplettering."

I prop. 1975/76:110 till vilken utskottet i dessa delar hänvisar förutsätts att den prissättning som kommer att gälla för Sveriges Radios tjänster motsvarar vad SR/UTB och TRU f. n. betalar.

Vid utarbetandet av avtalsförslag bör organisationskommittén beakta vad som ovan anförs om tekniska resurser m. m.

Riksdagen har fattat beslut (UbU 1976/77:08 s. 13) "av innebörd att utbildningsprogramorganet får ensamrätt att sända anslagsfinansierade utbildningsprogram. I avvaktan på att beslut fattas på grundval av radioutredningens kommande förslag bör frågan om sändning av anslagsfinansierade utbildningsprogram – på sätt som föreslagits i propositionen – regleras genom avtal. Utskottet anser vidare att frågor om fördelning mellan Sveriges Radio AB, Sveriges Lokalradio AB och det nya utbildningsbolaget av tillgängligt sändningsutrymme tills vidare bör kunna lösas genom förhandlingar mellan de olika bolagen."

Organisationskommittén bör efter förhandlingar med SR och LRAB utarbeta förslag till avtalsbestämmelser mellan det nya bolaget och SR och LRAB om förhandlingsordning i vad avser sändning och sändningsutrymme för utbildningsprogram. I avvaktan på prövningen av radioutredningens förslag bör bestämmelserna utformas med utgångspunkt i en i huvudsak oförändrad volym vad gäller utbildningsprogram.

2.2 Personal

I prop. 1975/76:110 s. 130 framhåller föredragande "det angelägna i att sammanläggningen genomförs på ett sådant sätt att personalens anställningstrygghet garanteras. Detta bör kunna uppnås genom att de som är anställda vid TRU och SR/UTB inkl. SR/VUX vid tidpunkten för beslutet om sammanläggningen erbjuds anställning inom det nya programorganet."

Strävan bör vara att utnyttja de möjligheter som koncernen ger till en samordnad personalplanering.

Varsel om uppsägning av de anställda åvilar de nuvarande arbetsgivarna, dvs. SR och TRU.

I koncernbildningsavtalet bör de grundläggande bestämmelserna för dotterbolagets organisation anges. Sedan organisationen har fastställts skall den vid tidpunkten för riksdagens beslut aktuella personalen erbjudas anställning inom det nya bolaget.

2.3 Lokalisering av det nya bolaget

Organisationskommittén skall närmare utreda till vilken plats inom Stockholmsområdet som det nya bolaget bör lokaliseras varvid berörd personals intressen bör beaktas. Organisationskommittén bör vid framläggande av alternativa förslag redovisa konsekvenserna av de olika alternativen i fråga om bl. a. samhällsekonomiska och tekniska kostnader. Det förutsätts därvid att organisationskommittén kontinuerligt håller utbildningsdepartementet underrättat om utredningsarbetets utveckling. Senast den 10 mars 1977 skall organisationskommittén inkomma till regeringen med förslag om det nya bolagets lokalisering.

2.4 Lokaler

I prop. 1975/76:110 s.130 anförs att "under en övergångstid torde även verksamheten komma att bedrivas i skilda lokaler. Det bör i vanlig ordning ankomma på byggnadsstyrelsen att svara för den fortsatta planeringen av företagets lokalbehov."

Som ett första led i planeringen av permanenta lokaler för bolagets verksamhet skall organisationskommittén upprätta och till regeringen snarast redovisa ett lokalprogram. Av redovisningen bör framgå i vilken omfattning lokalbehoven kan tillgodoses genom samverkan med SR.

Efter prövning av lokalprogrammet bör regeringen uppdra åt byggnadsstyrelsen att upprätta en lokalförsörjningsplan för bolagets verksamhet.

2.5 Anslagsframställning

I prop. 1975/76:110 s. 129 sägs att "utgångspunkten för resursberäkningarna för det nya programföretaget skall vara verksamhetens omfattning inom TRU och SR/UTB inkl. SR/VUX budgetåret 1976/77. En annan utgångspunkt bör vara att resurserna fördelas på skilda utbildningsområden huvudsakligen i samma proportion som kommittén har föreslagit. En tredje utgångspunkt bör vara att produktionen av sådana program som avses för annan distribution än etersändning högst får ta i anspråk fyra procent av programorganets samlade resurser för produktion".

Vidare anförs i prop. 1975/76:110 s. 128 "När det gäller att tillgodose behovet av ytterligare utrustning bör följande beaktas. Den utrustning som behövs för framställning av utbildningsprogram skiljer sig inte från den som används för den vanliga programverksamheten. Det finns därför möjligheter att utnyttja samma typ av utrustning för olika programproduktioner. SR/UTB har t. ex. ingen egen utrustning för sin verksamhet utan utnyttjar för närvarande tillsammans med övriga delar av Sveriges Radio den inom företaget befintliga utrustningen. Investeringskostnaderna kommer dessutom att bli avsevärt högre vid en lösning som innebär att programorganet blir självförsörjande i fråga om teknik. Det kan därför inte vara rationellt och samhällsekonomiskt försvarligt att, i ett läge när ledig kapacitet uppstår inom Sveriges Radio genom att SR/UTB bryts ut, bygga upp en fullständig teknisk enhet vid sidan av Sveriges Radios. Jag förordar således att utbildningsprogramorganets behov av ytterligare utrustning i första hand bör tillgodoses genom avtal med Sveriges Radio."

Organisationskommittén bör senast den 10 februari 1977 inkomma till regeringen med förslag till anslagsframställning för det nya bolagets

verksamhet tiden den 1 januari – 30 juni 1978 samt kostnader som betingas av bolagsbildningen.

Resursbehoven vid oförändrad verksamhet bör bedömas med utgångspunkt från de överväganden som görs i budgetpropositionen för 1977/78 i vad avser anslagen till TRU och SR/UTB för första hälften av budgetåret 1977/78.

2.6 Regional verksamhet

I UbU 1976/77:08 s. 7 anförs "Den regionala verksamheten bör i framtiden ha minst samma andel av den totala verksamheten som den regionala produktionen nu har när det gäller skolradion. Det bör ankomma på det nya dotterbolagets styrelse att bedöma hur resurserna lämpligast skall utnyttjas så att detta mål kan uppnås."

Organisationskommittén bör utarbeta förslag till riktlinjer och praktiska arrangemang för att inleda en successiv utbyggnad av en regional verksamhet.

2.7 Övrigt

Organisationskommittén skall i övrigt fullgöra de uppgifter som erfordras för att det nya bolaget skall kunna börja sin verksamhet den 1 januari 1978. Kommittén bör bl. a. ta upp frågor rörande formerna för bolagets samverkan med andra förlag och inrättandet av s. k. rådgivande kommittéer.

Jordbruksdepartementet

1. Viss översyn av renhållningslagstiftningen

Dir 1977:8

Beslut vid regeringssammanträde 1977-01-20

Departementschefen, statsrådet Dahlgren, anför.

Föreskrifter om hämtning och annan hantering av avfall från hushållen finns i kommunala renhållningslagen (1970:892), renhållningskungörelsen (1974:1024), hälsovårdsstadgan (1958:663) och i lokala hälsovårdsordningar. Enligt 4 § renhållningslagen är kommun skyldig att till behandlingsanläggning eller upplagsplats forsla orenlighet som härrör från hushåll samt hushållsavfall och därmed jämförligt avfall, om inte regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer föreskriver annat. Denna bestämmelse, som utgör grunden för det s.k. obligatoriska kommunala renhållningsmonopolet, förutsätter att kommunen skall ombesörja bortforsling av hushållsavfall från i princip varje fastighet där sådant avfall uppkommer. När avfall skall forslas bort genom kommunens försorg, får enligt samma paragraf annan person än den kommunen anlitar inte ta befattning därmed.

I 1 § renhållningskungörelsen anges de huvudprinciper som skall tillämpas när kommunen organiserar renhållningsverksamheten. Det understryks bl.a. att kommunen redan på planeringsstadiet skall beakta att skäliga hälso- och miljövårdskrav blir tillgodosedda och att bortforslingen anpassas till det normala behovet vid olika slag av bebyggelse. Enligt 2 § får kommunen besluta att hämtning av hushållsavfall skall ske från annan plats än förvaringsplatsen på fastigheten, om kostnaden för hämtningen därigenom minskar.

Bestämmelsen ger kommunen möjligheter att i glesbygden ordna sophämtningen på det från kostnadssynpunkt lämpligaste sättet med s.k. förenklat hämtningssystem. Förutsättningen är dock att berörda fastighetsinnehavare har samtyckt till att forsla avfallet till hämtningsplatsen. I 3 § ges kommunen möjlighet att på ansökan av fastighetsinnehavarna besluta om avfallshämtning från behållare som är gemensam för två eller tre närbelägna fastigheter och som står uppställd på en av fastigheterna. Om hälsovårdsnämnd med stöd av lokal hälsovårdsordning har medgett undantag från däri upptaget förbud för fastighetsinnehavare att slutligt behandla hushållsavfall på fastigheten, är kommunen inte skyldig att forsla bort det avfall som omfattas av medgivandet (4 § renhållningskungörelsen). Beslut om undantag från kommunens hämtningsskyldighet i andra fall än som avses i 2-4 §§ meddelas av länsstyrelsen efter ansökan av vederbörande kommun. Dispens av nu åsyftat slag får enligt 5 § kungörelsen meddelas endast när särskilda skäl föreligger.

Efter riksdagens beslut med anledning av proposition (1975:32) om återvinning och omhändertagande av avfall har renhållningslagen och renhållningskungörelsen kompletterats med föreskrifter som bl.a. möjliggör ett utvidgat kommunalt ansvar i fråga om insamling av pappersavfall och

miljöfarligt avfall.

De bestämmelser om hantering av hushållsavfall som finns i hälsovårdsstadgan och lokal hälsovårdsordning rör främst den enskildes hantering av avfallet. I hälsovårdsstadgan regleras bl.a. fastighetsägares skyldigheter i fråga om uppsamling och förvaring av hushållsavfall. Enligt 67 § hälsovårdsstadgan skall lokal hälsovårdsordning, som antas av kommunfullmäktige och fastställs av länsstyrelsen, utarbetas med ledning av en normalhälsovårdsordning som fastställs av regeringen. Gällande normalhälsovårdsordning har upptagits i kungörelsen (1971:751) om fastställande av normalhälsovårdsordning enligt hälsovårdsstadgan (1958:663). Numera torde så gott som samtliga kommuner ha antagit lokal hälsovårdsordning. Normalhälsovårdsordningen upptar bestämmelser bl.a. om att orenlighet och avfall som det åligger kommunen att forsla bort inte får användas vid gödsling, grävas ned, komposteras, brännas eller på annat sätt slutligt behandlas av fastighetsägaren (14 §). Vidare finns bestämmelser om att hälsovårdsnämnden i särskilda fall får medge undantag från föreskrifterna i lokal hälsovårdsordning, om det är påkallat av lokala förhållanden eller andra omständigheter och det kan ske utan väsentlig olägenhet från sanitär synpunkt (27 §). Innehavare av fastighet kan alltså få tillåtelse att själv behandla sitt hushållsavfall eller viss del av detta.

Beträffande fullföljd av talan mot beslut i renhållningsärende gäller att fastighetsinnehavares talan mot beslut som har meddelats med stöd av renhållningskungörelsen handläggs med visst undantag i den ordning som föreskrivs för kommunalbesvär. Talan mot beslut som har meddelats med stöd av lokal hälsovårdsordning handläggs däremot i den ordning som gäller för förvaltningsbesvär.

För att täcka kostnaderna för renhållningsverksamheten har kommunen enligt lagen (1965:54) om kommunala renhållningsavgifter rätt att ta ut avgifter av fastighetsinnehavarna. Bestämmelserna innebär bl.a. att de avgifter som får tas ut högst får motsvara kostnaderna för verksamheten och att avgifterna utgår enligt taxa som fastställs av kommunfullmäktige.

År 1974 tillkallade dåvarande chefen för socialdepartementet en utredning för att göra en översyn av hälsovårdsstadgan, hälsovårdsstadgeutredningen (S 1974:08). Utredningen, vars arbete pågår, har enligt direktiven fått i uppdrag bl.a. att överväga vilka åtgärder som bör vidtas för att bättre anpassa bestämmelserna i hälsovårdsstadgan och normalhälsovårdsordningen till renhållningslagen.

Tillämpningen av renhållningslagstiftningen har medfört vissa svårigheter främst i glesbygden. För att komma till rätta med tillämpningsproblemen beslöt riksdagen år 1974 (JoU 1974:50, rskr 1974:395) med anledning av proposition (1974:163) att kommunerna skulle ges ökade befogenheter att själva bestämma den närmare omfattningen av renhållningsverksamheten. Dittills hade befogenheten att besluta om undantag från kommunens bortforslingsskyldighet helt legat hos länsstyrelsen. Som en följd av riksdagens beslut utfärdades den tidigare nämnda renhållningskungörelsen, som trädde i kraft den 1 januari 1975.

Tillämpningen av bestämmelserna om den kommunala avfallshämtningen har också efter renhållningskungörelsens ikraftträdande varit föremål för kritik. I syfte att klarlägga hur kvarstående tillämpningsproblem skulle bemästras fördes överläggningar mellan regeringen och Svenska kommunförbundet på våren 1976. Efter dessa överläggningar utsände Kommunförbundet i april 1976 en cirkulärskrivelse till samtliga kommunstyrelser och

hälsovårdsnämnder. Däri erinrades kommunerna om vikten av en smidig tillämpning av renhållningslagstiftningen. Liknande synpunkter framfördes samtidigt av statens naturvårdsverk i skrivelse till länsstyrelserna.

Vidare väcktes vid 1975/76 års riksmöte ett antal motioner med yrkanden som bl.a. syftade till en ökad smidighet vid tillämpningen av renhållningsbestämmelserna. Med åberopande av bl.a. att bestämmelserna kommit att tillämpas alltför rigoröst även i ren glesbygd yrkades i motionerna 1975/76:823 och 1975/76:825 att ifrågavarande bestämmelser skulle ses över. Jordbruksutskottet ansåg i sitt av riksdagen godkända betänkande (JoU 1975/76:44, rskr 1975/76:48) att motionerna borde överlämnas till hälsovårdsstadgeutredningen för beaktande.

Enligt min mening är en effektiv och väl fungerande renhållning ett viktigt medel för att tillgodose medborgarnas krav på service och god miljö. Den utökade och förbättrade renhållning som har kommit till stånd sedan renhållningslagen infördes har utan tvivel bidragit till den minskning av nedskräpningen som har skett under senare år.

Samtidigt har tillämpningen av renhållningslagstiftningens bestämmelser om omhändertagande av hushållsavfall i olika sammanhang utsatts för kritik och krav på översyn. De kritiska synpunkter som har framförts visar att vissa svårigheter och problem kvarstår även efter det att ändringar i lagstiftningen har genomförts i syfte att förbättra tillämpningen. Det är därför enligt min mening angeläget att nu se över renhållningslagstiftningen för att komma till rätta med dessa problem. En särskild kommitté bör tillkallas för detta ändamål.

Som grund för översynen bör kommittén låta göra en kartläggning av hur lagstiftningen tillämpas i kommunerna. Kartläggningen bör syfta till att bl.a. belysa arten och omfattningen av de problem och svårigheter som föreligger. I detta sammanhang bör också uppmärksamhet ägnas åt vilken betydelse olika system för bestämmande av avgiften för sophämtningen kan ha för genomförandet av verksamheten. Mot bakgrund av denna kartläggning bör kommittén pröva vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att ytterligare förbättra möjligheterna till en smidig tillämpning av lagstiftningen.

Utgångspunkt för kommitténs arbete bör vara att kommunernas principiella skyldighet att hämta hushållens avfall skall bestå. Hur renhållningen inom en kommun skall organiseras bör kommunen själv avgöra. I det sammanhanget bör uppmärksammas att det i fråga om jordbruksfastigheter och i vissa utpräglade glesbygder kan föreligga förutsättningar för den enskilda fastighetsinnehavaren att själv omhänderta på fastigheten uppkommande avfall. Om nuvarande möjligheter att göra undantag från hämtningsskyldigheten bedöms vara otillräckliga, bör översynen inriktas på att vidga möjligheterna att göra undantag. Därvid bör beaktas att hanteringen av avfallet sker på ett från miljösynpunkt och sanitär synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bör beaktas att den rätt att få hushållsavfall hämtat genom kommunens försorg som gällande bestämmelser ger fastighetsinnehavarna inte inskränks i en omfattning som framstår som oförmånlig från servicesynpunkt.

Som framgår av min tidigare redovisning är lagstiftningen på förevarande område uppdelad på flera författningar. Av bl.a. denna anledning har lagstiftningen ansetts vara svårtillgänglig. Det är därför angeläget att söka åstadkomma förenkling och bättre samordning av nuvarande bestämmelser. Strävan bör därvid vara att så långt möjligt föra samman berörda bestämmelser i en enda författning. Vidare bör en enhetlig besvärsordning

eftersträvas. Utredningsarbetet i denna del bör bedrivas i samråd med hälsovårdsstadgeutredningen.

Den översyn av renhållningslagstiftningen som nu är aktuell bör enligt min mening inte inriktas bara på lagstiftningsåtgärder. Kommittén bör också pröva om inte andra lämpliga åtgärder kunde vidtas för att underlätta för kommunerna att tillämpa lagstiftningen på ett smidigt sätt. Tänkbart är att en förändring och förenkling av administrativa rutiner i renhållningsfrågor i vissa fall kan behövas för att underlätta kontakten mellan vederbörande kommunala organ och berörda fastighetsinnehavare. Det kan i sammanhanget vidare finnas anledning pröva om inte ytterligare informationsinsatser på detta område skulle kunna råda bot på en del av de problem som nu föreligger.

De motioner som enligt tidigare nämnt riksdagsbeslut (rskr 1975/76:48) borde överlämnas till hälsovårdsstadgeutredningen bör i stället lämnas till den av mig nu förordade kommittén. Jag har i denna fråga samrått med statsrådet Troedsson.

Kommittén bör samråda med de av chefen för kommundepartementet nyligen tillkallade utredningarna om kontakterna mellan medborgare och samhällsorganen (Kn 1976:05) resp. om minskad statskontroll över kommunerna och landstingskommunerna (Kn 1976:06).

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. Förslag bör om möjligt läggas fram före utgången av år 1977.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppdrag att se över renhållningslagstiftningen i enlighet med vad jag i det föregående har förordat,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om inte annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

2. Finansieringen av djursjukhusen, m.m.

Dir 1977:23

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-17

Departementschefen, statsrådet Dahlgren, anför.

Djursjukvården för sällskaps- och fritidsdjur har kontinuerligt ökat under senare år såväl på djursjukhus som vid djurkliniker och veterinärmottagningar över hela landet. År 1967 behandlades 147 400 sällskapsdjur och 54 400 sporthästar. År 1973 hade antalet ökat till 344 500 resp. 114 000. På sju

år har således antalet behandlade djur mer än fördubblats. Under samma tid har 11 anläggningar för sluten djursjukvård kommit till, och det totala antalet sådana anläggningar uppgår i dag till 24. Det finns ca 460 000 registrerade hundar i landet. Enligt vissa antaganden kan det totala antalet beräknas överstiga 600 000. Ungefär lika stort anses antalet katter vara.

I skrivelse den 10 november 1976 har riksdagen anmält sitt beslut med anledning av motioner om finansieringen av djursjukhusen (motion 1975/76:278 och 279, JoU 1976/77:1, rskr 1976/77:11). I sitt av riksdagen godkända betänkande anförde jordbruksutskottet följande.

Verksamheten vid djursjukhusen utgör ett värdefullt komplement till den övriga djursjukvården inom landet och att det är av stor vikt att en tillfredsställande djursjukvård till rimlig kostnad kan erbjudas djurägarna inte minst vid djursjukhusen. Förhållandena såväl i fråga om djurhållningens omfattning och inriktning som när det gäller den allmänna kostnadsutvecklingen har förändrats avsevärt sedan år 1967, då riksdagen lade fast riktlinjerna för finansieringen av den slutna djursjukvården. Att utvecklingen medfört problem på detta område står enligt utskottet klart. Det kan innebära svårigheter att finansiera ett större djursjukhus med enbart inkomsten från djurägare. En automatisk bindning av avgiftstarifferna till pris- och kostnadsutvecklingen kan naturligtvis medföra bristande balans mellan utbud och efterfrågan på hithörande tjänster, till nackdel inte minst för ekonomiskt svagare grupper av djurägare.

Mot denna bakgrund finner utskottet att en utredning bör företas rörande lämpliga former för finansieringen av den slutna djursjukvården. Därvid bör bl.a. prövas möjligheten att på försäkringsbasis ge djurägarna tillfälle att kollektivt bidraga till finansieringen och utjämna kostnaderna sinsemellan. Vidare bör prövas möjligheten att av hundavgiftsmedel, totalisatormedel och budgetmedel inrätta en fond från vilken djursjukhus efter särskild prövning skall kunna erhålla ekonomiskt stöd. Utredningen bör dock vara förutsättningslös.

Utskottet påpekar att lantbruksstyrelsen har för regeringen lagt fram ett förslag till lag om djursjukhus m.m. som skall ge styrelsen befogenhet att genom ett auktorisationssystem mera aktivt än f.n. verka för att djursjukvården utformas på ett tillfredsställande sätt. Utskottet finner det vara önskvärt att ett närmare klarläggande av finansieringssituationen för berörda anläggningar kan ske i nära anslutning till kommande beslut i auktorisationsfrågan.

Jag vill i detta sammanhang ta upp att riksdagen i skrivelse den 10 december 1975 har anmält sitt beslut med anledning av motion om kontrollen av hundaveln (motion 1975:897, JoU 1975/76:21, rskr 1975/76:105).

I sitt av riksdagen godkända betänkande förordade jordbruksutskottet att en samlad översyn kommer till stånd rörande förhållandena inom hundavel och hundhandel i syfte att åstadkomma en sanering och ökad kontroll på området. Utskottet, som inte närmare gått in på frågan hur en effektivare kontrollverksamhet bör anordnas, hänvisar till att Svenska Kennelklubben och andra frivilliga organisationers verksamhet kan vara en god bas att bygga vidare på.

I enlighet med vad riksdagen sålunda har uttalat bör frågan om finansieringen av djursjukhusen samt frågan om förhållandena inom hundavel och hundhandel utredas. För ändamålet bör en särskild utredare tillkallas.

Vid behandlingen av finansieringsfrågan bör utredaren även ta upp frågan om jourberedskap vid djursjukhus m.m. En ändamålsenlig regional fördel-

ning av djursjukhusen bör också eftersträvas.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över finansieringen av djursjukhusen, m.m.

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om inte annat föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

3. Vissa utbildningsfrågor på veterinärmedicinens område

Dir 1977:35

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-10

Departementschefen, statsrådet Dahlgren, anför.

Regeringen har i årets budgetproposition föreslagit riksdagen en ökad årlig antagning till veterinärutbildningen med ytterligare 25 studerande till 75 studerande fr.o.m. höstterminen 1978 (prop. 1976/77:100 bil. 13 s. 100). Förslaget bygger på en utredning som styrelsen för jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har gjort på regeringens uppdrag. Jag anförde därvid att jag hade för avsikt att föreslå regeringen att i en särskild proposition till 1976/77 års riksmöte behandla vissa frågor rörande veterinärutbildningens innehåll m.m.

Tidigare denna dag har jag anmält förslag till vissa riktlinjer för veterinärutbildningen (prop. 1976/77:119). Vid min anmälan har jag bl.a. anfört att en särskild utredare bör tillkallas med uppgift att ytterligare se över bl.a. utformningen av det sista studieåret av veterinärutbildningen, lagen (1965:61) om behörighet att utöva veterinäryrket m.m. (ändrad senast 1976:607) samt frågan om utbildning av djursjukvårdare/djurvårdare.

Som framgår av vad jag tidigare har anfört bör följande riktlinjer gälla för den framtida veterinärutbildningen. Utbildningen bör leda till veterinärexamen efter elva terminers studier. Utbildningen bör vidare vara gemensam för samtliga studerande under de första nio terminerna varefter en differentiering av utbildningen skall äga rum. Den gemensamma utbildningen bör i huvudsak följa det av styrelsen för jordbrukets högskolor och SVA framlagda förslaget.

Enligt min mening är det väsentligt att veterinärutbildningen ges en sådan utformning att den väl kan svara mot samhällets behov att inom skilda områden kunna utnyttja personer med veterinärmedicinska kunskaper. Utbildningen under det sista studieåret bör därför vara så differentierad och flexibel som möjligt. Utredaren bör bl.a. undersöka möjligheterna att införa

ett relativt fritt kursutbud. I detta bör i varje fall ingå moment som ger en kompetens motsvarande styrelsens förslag beträffande de s.k. A- resp. L-linjerna. Vidare bör kommittén pröva möjligheterna till samordning med övrig utbildning inom högskoleområdet, i första hand den utbildning som meddelas inom livsmedelsområdet. Utredaren bör härvid vara oförhindrad att även undersöka behovet av en ny utbildningslinje mellan veterinärutbildningen och övriga utbildningar med anknytning till livsmedelsområdet. Jag har i denna fråga samrått med chefen för utbildningsdepartementet.

I framtiden kan det ökade behovet av veterinära tjänster tillsammans med en differentiering av veterinärutbildningen förutses leda till ett ökat behov av fort- och vidareutbildning. Utredaren bör dels dokumentera behovet av dylik fort- och vidareutbildning, dels pröva förutsättningarna att så långt möjligt tillgodose detta behov inom ramen för det differentierade kursutbud som jag nyss har skisserat.

Det är emellertid enligt min mening också väsentligt att samtliga studerande som antas till veterinärlinjen och som avlägger veterinärexamen får möjlighet att erhålla legitimation, dvs. behörighet att utöva veterinäryrket. Detta är motivet till att jag har förordat en relativt lång sammanhållen utbildning. Utredaren bör nu undersöka om några ändringar i lagen om behörighet att utöva veterinäryrket behövs när veterinärutbildningen ändras. Därvid bör prövas behovet av och möjligheterna till att införa särskild praktik, antingen som en del av utbildningen eller som en särskild behörighetsgrundande praktiktjänstgöring efter avlagd veterinärexamen.

Lantbruksstyrelsen har i en utredning angående djursjukvård för sällskapsdjur och sporthästar behandlat frågan om utbildning av djursjukvårdare. Lantbruksstyrelsen har den 21 maj 1975 överlämnat förslag till sådan utbildning. Förslaget har remissbehandlats.

Lantbruksstyrelsen konstaterar att det finns ett behov av utbildade djursjukvårdare inom såväl öppen som sluten djursjukvård. Styrelsen föreslår därför att 20 djursjukvårdare per år skall utbildas vid veterinärhögskolan. Förslag lämnas även om behörighetskrav och utbildningsplan. I yttrandena över lantbruksstyrelsens förslag framförs entydigt uppfattningen att det föreligger ett stort och växande behov av djursjukvårdare. Det anses angeläget att den föreslagna utbildningen snarast kommer till stånd.

Vid remissbehandlingen har emellertid framförts tveksamhet om lantbruksstyrelsens utredning är tillräcklig för att man nu skall kunna ta definitiv ställning i frågan, liksom att det även bör finnas en grundutbildning som är gemensam för såväl djursjukvårdare som annan personal med djurvårdande uppgifter, bl.a. vid veterinärhögskolan och i djurparker. Utbildningen till djursjukvårdare skulle då komma att utgöra en vidareutbildning. Vidare visar en jämförelse med motsvarande utbildningar för den vanliga sjukvården att det finns anledning att utöka och fördjupa kursinnehållet för djursjukvårdare utöver vad lantbruksstyrelsen har föreslagit.

För egen del ansluter jag mig till uppfattningen att frågan om utbildning av djursjukvårdare/djurvårdare bör utredas vidare. Den bör därvid bedömas mot bakgrund av veterinärutbildningens framtida utformning. Utredaren bör därför se över även dessa frågor. Utredningsarbetet i denna del bör bedrivas med förtur och utmynna i förslag till utbildning av djurvårdare och djursjukvårdare inom de områden där utbildningsbehovet inte redan är täckt.

En viktig fråga i detta sammanhang är den djurskyddsaspekt som måste läggas på dagens djurhållning. Den traditionella djurhållningen sker vid

lantbruk, där ofta en långvarig erfarenhet av djurvård finns samlad. Numera har djurhållningen utvidgats till många andra områden, där inte samma erfarenhet finns. Missförhållanden orsakade av bristande kunskap i djurvård har uppmärksammats.

Man kan också anföra arbetsmarknadssynpunkter på frågan om utbildning av djurvårdare för djur utanför animalieproduktionen. Många människor, inte minst ungdomar, önskar sådant arbete. Detta är välkommet mot bakgrund av den efterfrågan som numera råder på kvalificerade djurvårdare. Utbildningsmöjligheter svarande mot dessa arbetsmarknadsbehov finns emellertid f.n. inte.

Jag vill också peka på behovet av samordning mellan veterinärutbildningen och den utbildning som utredaren kan finna lämplig för djursjukvårdare. Denne bör således överväga om man genom special- eller påbyggnadsutbildningar till djursjukvårdsutbildningen kan avlasta veterinärerna arbete på vissa områden.

Utredaren bör i fråga om utbildning av djursjukvårdare/djurvårdare samt eventuell special- eller påbyggnadsutbildning lämna förslag till dels skolform, huvudmannaskap och lokalisering, dels omfattning, utbildningsmål, dimensionering och resursbehov, dels behörighetskrav för tillträde och dels samordning mellan dessa och andra utbildningar.

Utredaren skall i sitt arbete samråda med den särskilde utredare med uppdrag att se över finansieringen av djursjukhusen, m.m. som jag nyligen har tillkallat. Utredningsarbetet bör bedrivas så att det i sina huvuddelar kan vara avslutat senast den 1 oktober 1978.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över vissa utbildningsfrågor på veterinärmedicinens område,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om inte annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

4. Översyn av vissa jakt- och viltvårdsfrågor

Dir 1977:38

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-24

Departementschefen, statsrådet Dahlgren, anför.

Jaktmarksutredningen avgav den 17 december 1974 betänkandet (SOU 1974:80) Jaktmarker. I betänkandet föreslås bl.a. nytt förrättningsförfarande vid bildande av jaktvårdsområde samt nya regler för jaktvårdsområdes bestånd, ledning, verksamhet och organisation. Vidare läggs fram förslag om

särskild lag om upplåtelse av mark. I betänkandet föreslås även fortsatta försök med s.k. korttidsupplåtelser av jakträtt samt att s.k. viltvårdsområden skall inrättas. Utredningen har också lagt fram förslag om särskilt kompetensprov för jägare och vissa förslag beträffande jaktens administration.

Betänkandet har varit föremål för en omfattande remissbehandling. Remissutfallet är beträffande huvuddelen av utredningens förslag splittrat. Någon entydig opinion för förslagen föreligger således inte. I remissyttrandena framhålls bl.a. att frågorna rörande jaktvårdsområdes bildande, jaktens administration och organisation, viltvårdsområdenas konkreta utformning, m.m. bör utredas ytterligare. Jag delar denna uppfattning. Vad gäller frågan om jägarutbildning har statens naturvårdsverk redan fått i uppdrag att utreda vissa frågor. Uppdraget kommer att redovisas av verket våren 1977.

Vidare bör möjligheterna att få till stånd en samordning av viltforskningen undersökas. Underlag för en prövning av denna fråga finns bl.a. i betänkandet (Ds Jo 1974:8) Samordnad miljövårdsforskning.

F.n. finns regler om ersättning för viss skadegörelse av vissa slags rovdjur samt älg och kronhjort i bl.a. förordningen (1976:430) om ersättning vid vissa skador av rovdjur, kungörelsen (1965:260) om älgavgift m.m. och kungörelsen (1970:890) om ersättning för skada av kronhjort, m.m. Särskilda regler för skada av andra fridlysta djur finns däremot inte. Ersättning kan dock utgå ur jaktvårdsfonden efter prövning av omständigheterna i det enskilda fallet. Genom de skilda formerna för ersättning har, särskilt under senare år, betydande oklarheter uppkommit. Önskemål har framförts om vidgade författningsreglerade ersättningsformer för sådana skador. Vidare pågår inom naturvårdsverket arbete med frågan om skador förorsakade av fridlyst vilt, framför allt vad gäller möjligheter att vidta förebyggande åtgärder.

Skäl finns således att närmare pröva vissa frågor rörande skador förorsakade av vilt. Därvid bör möjligheterna att vidta förebyggande åtgärder mot skador och att vidga formerna för ersättning jämföras och bedömas. En eventuell vidgning av de författningsmässigt reglerade ersättningsmöjligheterna bör emellertid inte få sådan form att statsverket belastas med ytterligare kostnader. En lösning innebärande att ersättning för skada utgår från jaktvårdsfonden bör i första hand komma i fråga.

Antalet viltolyckor i trafiken har under de senare åren ökat kraftigt. Under första hälften av 1970-talet har de fördubblats. Tidigare har tillräckliga kunskaper för att möta dessa problem saknats. Vägverket har fått i uppdrag att i samråd med trafiksäkerhetsverket bedriva viss forskning och försöksverksamhet angående viltolyckor på statens vägar. Denna forskning tog sin början år 1973, varvid en projektgrupp (VIOL) bildades bestående av representanter för vissa myndigheter.

Nuvarande jaktlagstiftning är omfattande, invecklad och svåröverskådlig. En starkt bidragande orsak till detta är att bestämmelserna tillkommit vid skilda tider. I samband med remissbehandlingen av jaktmarksutredningens betänkande har från flera håll föreslagits att lagstiftningen skall ses över. Jag delar uppfattningen att jaktförfattningarna behöver förenklas och göras mera överskådliga.

Riksdagen har i skrivelse (motioner 1975:58, 1975:1573, JoU 1975/76:26, rskr 1975/76:129) till regeringen hemställt om undersökning av de möjliga formerna för vårjakt efter sjöfågel. Regeringen gav den 18 mars 1976 naturvårdsverket i uppdrag att genomföra denna undersökning i enlighet med vad som har anförts i jordbruksutskottets betänkande 1975/76:26.

Uppdraget redovisades till jordbruksdepartementet den 28 januari 1977. Verket avstyrker vårjakt efter sjöfågel och hemställer om befrielse från uppdraget att redovisa möjliga former för sådan jakt.

Med hänsyn till riksdagens beslut bör naturvårdsverkets utredning kompletteras vad gäller de möjliga formerna för vårjakt efter sjöfågel.

I syfte att behandla de frågor som här redovisats bör enligt min uppfattning en särskild beredning tillkallas. Beredningens arbete bör i huvudsak kunna grundas på redan gjorda undersökningar, bl.a. jaktmarksutredningens betänkande och remissyttrandena över detta. Beredningen bör dels biträda jordbruksdepartementet i arbetet med vissa av de nyssnämnda frågorna, dels där så anses nödvändigt genomföra kompletterande utredningsarbete. Beredningen bör också vid behov verka för en samordning av det arbete som på olika håll bedrivs i jakt- och viltvårdsfrågor. Arbetet bör bedrivas skyndsamt och i sådan takt att regeringen kommande höst kan förelägga riksdagen en första proposition. I denna bör frågorna om jägarutbildning och vårjakt efter sjöfågel kunna tas upp.

Det bör ankomma på beredningen att ta upp de övriga frågor inom jakt- och viltvårdsområdet som kan bli aktuella.

En särskild referensgrupp, med bl.a. parlamentariskt inslag, bör knytas till beredningen. Därutöver bör samråd ske med berörda myndigheter och organisationer.

Med hänsyn till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en beredning med högst tre ledamöter med uppdrag att se över de jakt- och viltvårdsfrågor som jag har angett,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att utse högst fem ledamöter i en särskild referensgrupp till beredningen,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt beredningen.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot i beredningen och referensgruppen, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om inte annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

5. Vattenplanering

Dir 1977:45

Beslut vid regeringssammanträde 1977-03-30

Departementschefen, statsrådet Dahlgren, anför.

I vårt land finns förhållandevis god tillgång på sötvatten i vattendrag och grundvatten. Tillgångarna är emellertid ojämnt fördelade över landet. Rikligt med vatten finns i landets norra delar, medan däremot tillgångarna i de södra delarna är mer begränsade. Under senare år har ökade anspråk riktats mot

landets vattenresurser från olika håll. De ökade anspråken på utnyttjande eller skydd av vattenresurserna har i vissa områden lett till att konfliktsituationer uppkommit mellan olika former av vattenutnyttjande. Kraven på vattentillgångarna gäller främst kommunal och industriell vattenförsörjning, jordbruksbevattning, recipientutnyttjande, vattenkraft, fiske, transporter samt rekreation. De olika anspråken kan innebära att såväl bildningen av grundvatten som avrinningen påverkas med negativa effekter på miljön som följd.

I skrivelser till regeringen har från skilda håll framhållits att det finns ett stort behov av anvisningar och riktlinjer för vattenplanering. En sådan planering skulle syfta till att skapa förutsättningar för och möjligheter till avvägning mellan olika anspråk och därmed bättre hushållning med vattenresurserna. Vidare framhålls att det i dag råder osäkerhet när det gäller bl.a. formerna för en sådan planering, ansvarsfördelningen mellan olika myndigheter, planeringsnivåer m.m.

Riksdagen antog hösten 1976 lagen (1976:997) om vattenförbund. Lagens syfte är att möjliggöra bildandet av vattenförbund med uppgift att genom rensning, vattenreglering eller andra vattenvårdande åtgärder främja ett ändamålsenligt utnyttjande av vattnet i vattendrag, sjöar och andra vattenområden.

Utredningsarbetet med anknytning till frågor om vattenplanering pågår f.n. bl.a. i vattenlagsutredningen och inom statens naturvårdsverk.

Vattenlagsutredningen beräknas under första halvåret 1977 lägga fram förslag till ny vattenlag.

Regeringen gav år 1974 statens naturvårdsverk i uppdrag att översiktligt kartlägga landets vattentillgångar. Arbetet omfattar förutom en sådan kartläggning även en begränsad redovisning av anspråken på vattentillgångarna. Vidare ingår en studie av hur vattenfrågorna kan behandlas inom ramen för den kommunala översiktsplaneringen. Uppdraget, som utgör en del av arbetet med den fortsatta fysiska riksplaneringen, kommer att redovisas under år 1977.

Flera myndigheter än naturvårdsverket har ansvar för frågor av betydelse från vattenplaneringssynpunkt. Väsentliga intressen när det gäller utnyttjandet av vattenresurserna bevakas av bl.a. fiskeristyrelsen och lantbruksstyrelsen. Andra myndigheter såsom Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) och Sveriges geologiska undersökning (SGU) har till uppgift att bl.a. tillhandahålla underlag för bedömning av vattenplaneringsfrågor.

Som framgår av vad jag här har nämnt har vattenplaneringsfrågorna rönt ökad uppmärksamhet under senare år. De konfliktsituationer som har redovisats tyder på att ökade planeringsinsatser är nödvändiga. De framställningar som har kommit in till regeringen visar också att ett stort behov finns av ökad planering. Osäkerhet råder emellertid om formerna för vattenplanering.

Planeringen av hur vattentillgångarna inom en kommun bör utnyttjas är i första hand en kommunal fråga. Eftersom de administrativa gränserna för kommunerna sällan sammanfaller med avrinningsområdena för de olika vattendragen, kan många intressemotsättningar emellertid inte lösas enbart inom den kommunala planeringen. De enskilda kommunernas intressen behöver i sådana fall samordnas i en interkommunal eller regional planering med syfte att lösa konfliktsituationer. Sådan regional planering har hittills bedrivits endast i begränsad omfattning. Erfarenheterna av denna kan dock

vara till viss vägledning för hur den fortsatta vattenplaneringen bör bedrivas.

Det är enligt min mening angeläget att ytterligare klarlägga hur man i framtiden skall hushålla med våra vattenresurser. En särskild kommitté bör tillkallas för att utreda och lägga fram förslag till former för vattenplanering.

Kommittén bör pröva i vilken omfattning vattenplanering behövs i dag och i ett längre perspektiv. Därvid bör kommittén bl.a. klarlägga vilket underlag som behövs för att man allsidigt skall kunna belysa problemen kring utnyttjandet av vattentillgångarna. Vidare bör kommittén utreda vilka resurser som behövs för att detta underlag skall kunna tas fram.

Flera statliga myndigheter kan på olika sätt biträda vid ifrågavarande planeringsarbete. Det gäller bl.a. naturvårdsverket, fiskeristyrelsen, lantbruksstyrelsen och länsstyrelserna liksom SMHI och SGU. Kommittén bör pröva vilken ansvarsfördelning som bör råda vid vattenplanering på olika nivåer samt hur samordningen med och avgränsningen mot andra planeringsformer bör ske.

Kommittén bör vara oförhindrad att pröva andra frågor än dem jag nu berört och som har samband med vattenplanering eller är av betydelse för utredningsarbetet i stort.

Kommittén bör arbeta skyndsamt. Förslag bör om möjligt redovisas under första halvåret 1978.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst tre ledamöter med uppdrag att utreda frågan om vattenplanering,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

6. Förutsättningarna för olympiska vinterspel i Sverige år 1984

Dir 1977:72

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-02

Departementschefen, statsrådet Dahlgren, anför.

År 1912 hölls de olympiska sommarspelen och år 1956 genomfördes ryttarolympiaden i Sverige. Idrottsrörelsen i Sverige har sedan länge visat ett intresse för ett svenskt arrangemang av olympiska vinterspel. Svensk vinteridrott har av tradition en stark ställning såväl nationellt som interna-

tionellt. År 1970 genomfördes utredningar om möjligheterna att genomföra sådana spel i Östersund år 1976. Någon ansökan från svensk sida gjordes dock aldrig. Internationella olympiska kommittén kommer under hösten 1977 att föreläggas förslag från de länder och orter som har intresse att arrangera 1984 års vinterolympiska spel. Kommittén kommer vid sammanträde i Aten våren 1978 att slutligt utse arrangör för 1984 års spel.

Enligt min mening bör – mot bakgrund av idrottsrörelsens positiva intresse – möjligheterna till ett svenskt arrangemang av olympiska spel närmare utredas. Innan ställning tas till en svensk ansökan för 1984 års tävlingar bör utredas huruvida ekonomiska, arrangemangsmässiga och övriga tekniska förutsättningar föreligger. Framför allt den eller de orter som är tänkbara arrangörer av spelen bör få villkoren för spelens genomförande klarlagda. Såsom utgångspunkt för utredningsarbetet bör gälla att tävlingarna bör kunna genomföras utan stöd av särskilda statliga insatser.

En särskild utredare bör tillkallas för att utreda dessa frågor i sådan tid att ställning kan tas till en ansökan för svenskt vidkommande under oktober 1977.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda förutsättningarna för ett svenskt arrangemang av 1984 års olympiska vinterspel,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

7. Luftvårdsproblem på grund av bilavgaser

Dir 1977:77

Beslut vid regeringssammanträde 1977-05-05

Departementschefen, statsrådet Dahlgren, anför.

Under senare år har betydande insatser gjorts i Sverige inom luftvårdens område. Genom olika lagar har utsläppen av föroreningar från skilda slag av källor begränsats.

Utsläppen av luftföroreningar från industriella anläggningar, anläggningar för värme- och elproduktion samt sopförbränning m.m. prövas enligt miljöskyddslagen (1969:387). Därvid kan meddelas de villkor som bedöms nödvändiga från miljöskyddssynpunkt. Miljökraven skärps successivt i takt med att reningstekniken utvecklas. Inom statens naturvårdsverk pågår i samarbete med berörda branscher arbete på att få fram underlag för nya riktvärden för högsta tillåtna utsläpp från olika slag av anläggningar.

De åtgärder som har genomförts vid olika industriella anläggningar har minskat de totala utsläppen av luftföroreningar inom de flesta industribranscher, trots att produktionen samtidigt har ökat. Luftföroreningar från industrin påverkar därför i dag luftkvaliteten i tätorter i Sverige i mindre utsträckning än tidigare. I tätorterna är i stället främst luftföroreningar från lokaluppvärmning och från trafiken mer betydande.

Det finns långtgående program för att komma till rätta med luftföroreningar från lokaluppvärmning. Den utbyggnad av fjärrvärme som f.n. pågår i tätorterna kan väntas minska föroreningskoncentrationerna där avsevärt. Riksdagen har vidare beslutat om begränsningar av utsläppen av svavel från förbränning av bl.a. olja (prop. 1976/77:3, JoU 1976/77:4, rskr 1976/77:24). Med stöd av lagen (1976:1054) om svavelhaltigt bränsle har i förordningen (1976:1055) om svavelhaltigt bränsle införts begränsningar för utsläppen av svavel från förbränning av fossila bränslen. Innebörden av dessa begränsningar är att olja med högre svavelhalt än en viktprocent inte får användas i stora delar av landet. Ytterligare begränsningar kommer successivt att införas. Syftet med dessa bestämmelser är att minska svavelutsläppen till den nivå som gällde i början av 1950-talet.

Bestämmelser om begränsning av utsläppen av luftföroreningar från fordon har införts successivt. För bensindrivna fordon har föreskrivits sluten vevhusventilation på modeller från år 1969 eller senare. Bestämmelser om högsta halt av koloxid vid tomgångskörning har också införts för alla årsmodeller. För modeller från år 1971 och senare finns regler om avgasrening. Reglerna har skärpts fr.o.m. 1976 års modeller. I fråga om bilar med dieselmotorer gäller sedan år 1969 vissa bestämmelser om begränsning av sotutsläpp.

Bestämmelserna om begränsningar av avgasutsläppen från fordon finns i bilavgaskungörelsen (1972:596). Bestämmelserna täcker f.n. inte hela fordonsparken. För utsläpp av föroreningar från bensindrivna bilar med motorer som har en cylindervolym understigande 0,8 l eller, om cylindervolymen inte kan bestämmas, en effekt som understiger 30 hästkrafter (DIN) samt från bensindrivna bilar vars totalvikt är större än 2,5 ton gäller inga begränsningar. Inte heller gäller begränsningar för utsläpp av gasformiga föroreningar från dieselfordon.

Tillsatser till motorbränslen kan regleras genom lagen (1973:329) om hälso- och miljöfarliga varor. Med stöd av denna lag har blyhalten i bensin begränsats till högst 0,4 g/l. Med stöd av den tidigare nämnda lagen om svavelhaltigt bränsle har vidare meddelats föreskrifter om svavelinnehållet i motorbränsle. Sålunda har svavelhalten i bl.a. dieselolja begränsats till högst 0,5 viktprocent för tiden fram till utgången av september 1980 och till högst 0,3 viktprocent för tiden därefter.

Föreskrifter av betydelse för att begränsa luftföroreningar till följd av bilavgaser finns också i miljöskyddslagen. Denna lag reglerar visserligen inte direkt utsläpp av avgaser från fordon, men den är tillämplig på vägar och andra fasta trafikanläggningar. Med stöd av miljöskyddslagen kan sålunda ingripande ske mot sådana anläggningar t.ex. med föreskrifter om skyddsåtgärder eller inskränkningar i den störande verksamheten. Miljöskyddslagen ses f.n. över av en utredning (Jo 1976:06) som bl.a. har att överväga också frågor rörande tillståndsprövning av vägar.

Under de senaste åren har flera undersökningar gjorts för att kontrollera effekten av gällande begränsningar av bilavgasutsläppen. Samtliga undersökningar visar att en betydande andel av de nya bilarna har avgasutsläpp som i

ett eller flera avseenden överskrider gränsvärdena i bilavgaskungörelsen. I en mindre undersökning har även ca fem år gamla bilar provats. Utsläppen från dessa var avsevärt större än från samma slags bilar då de var nästan nya.

Resultaten av undersökningarna visar att bilavgaslagstiftningen har medfört en minskning av föroreningsutsläppen från de enskilda fordonen och således haft positiva effekter. Minskningen har emellertid inte varit tillräcklig för att motverka en ökning av de totala utsläppen till följd av den ökade bilparken. I Sverige har till skillnad mot vad som skett på vissa håll utomlands och internationellt gränsvärden för luftkvalitet med hänsyn till föroreningar från bilavgaser ännu inte fastställts. Mätningar av sådana föroreningar, som under senare år genomförts i åtskilliga tätorter, visar att de gränsvärden som har antagits utomlands ofta överskrids.

Frågan om ytterligare åtgärder för att begränsa luftföroreningar genom bilavgaser behandlades av riksdagen år 1974. I en reservation till jordbruksutskottets betänkande i frågan uttalades bl.a. att förberedelser snarast borde komma till stånd för ytterligare skärpningar av avgasreningsnormerna. Vidare uttalades i reservationen att frågan om utnyttjande av gas som motorbränsle borde utredas och att utvecklingsarbetet beträffande nya motortyper borde intensifieras. Med bifall till reservationen beslutade riksdagen att ge regeringen till känna vad som anförts däri (mot. 1974:319, JoU 1974:42, rskr 1974:324).

Som jag inledningsvis har berört har under senare år betydande insatser gjorts för att begränsa utsläpp av luftföroreningar från olika källor. Också när det gäller luftföroreningarna från biltrafiken har bestämmelser om begränsning av utsläppen införts. Bilavgaserna har emellertid nu, trots de begränsningar av utsläppen som har skett, blivit det dominerande luftvårdsproblemet framför allt i de större tätorterna. Mot denna bakgrund är det enligt min uppfattning nödvändigt att vidta ytterligare åtgärder för att minska luftföroreningar från fordon.

Den på kort sikt viktigaste åtgärden i sammanhanget är att förbättra efterlevnaden av de bestämmelser som nu gäller om begränsning av avgasutsläppen. Chefen för kommunikationsdepartementet har tidigare tillkallat en särskild utredare (K 1977:40) med uppdrag att överväga och föreslå förbättringar i typbesiktningssystemet m.m. Utredaren kommer i samband med att han behandlar kontrollen av fordons beskaffenhet från trafiksäkerhetssynpunkt också att ta upp frågan om en förbättring av kontrollen av att nya bilar uppfyller gällande avgasbestämmelser. Utredaren skall vidare bl.a. pröva vilka åtgärder som kan vidtas för att förbättra den löpande kontrollen t.ex. i samband med de årliga kontrollbesiktningarna samt hur förbättrade servicemöjligheter när det gäller avgasrenande system skall kunna åstadkommas. Enligt min mening bör vid sidan av nu nämnda utredning en särskild kommitté tillkallas för att – mot bakgrund av en bedömning av bilavgasutsläppen från hälso- och miljösynpunkt – överväga vilka ytterligare åtgärder som behövs för att minska de luftvårdsproblem som orsakas genom föroreningsutsläpp från fordon.

Som underlag för sina överväganden bör kommittén ställa samman nu tillgänglig kunskap om effekter på människans hälsa och på miljön av utsläpp av bilavgaser. Även långsiktiga hälsorisker bör därvid beaktas. I detta sammanhang bör kommittén också göra en genomgång av utländska och internationella gränsvärden för sådana föroreningar som ingår i bilavgaser.

Kommittén bör vidare söka klarlägga effekterna från luftvårdssynpunkt av de olika åtgärder på bilavgasområdet som hittills har vidtagits i Sverige.

Bedömningen av frågan om vilka avgasreningskrav som skall gälla i framtiden måste bl.a. ske mot bakgrund av utvecklingen utomlands. Kommittén bör därför utvärdera gällande och planerade utländska avgasreningsnormer. Reningseffekt, kontroll- och servicebehov under bilens hela livslängd bör studeras. Vidare bör belysas den tekniska utvecklingen i Sverige och internationellt när det gäller nya fordons- och motortyper samt bränslen.

Mot den bakgrund som jag nu har angivit bör kommittén pröva behovet av att införa föreskrifter om ytterligare minskning av föroreningsutsläppen från fordon. I första hand bör övervägas bestämmelser om begränsning av avgasutsläppen när det gäller sådana slag av fordon som f.n. inte omfattas av sådana bestämmelser. Kommittén bör vidare pröva om behov föreligger av en skärpning av nu gällande avgasreningsnormer. En viktig utgångspunkt för kommitténs överväganden i denna del bör vara önskemålet om en anpassning till avgasreningskrav som tillämpas utomlands. Vinsterna från hälso- och miljösynpunkt av föreslagna åtgärder måste självfallet vägas mot de kostnader förslagen medför. Vid sin bedömning av frågan om de framtida avgasreningskraven bör kommittén beakta vilka resultat som kan nås genom de förslag om förbättrad kontroll som den av chefen för kommunikationsdepartementet tillkallade utredaren redovisar. Jag vill i detta sammanhang erinra om att beslut om skärpning av avgasreningsnormerna först på lång sikt medför förbättringar från luftvårdssynpunkt. Det är därför viktigt att kommitténs överväganden sker utifrån ett långsiktigt perspektiv.

Av vad jag nu har anfört följer att också andra åtgärder bör övervägas för att särskilt på kort sikt förbättra luftföroreningssituationen i de större tätorterna. Möjligheterna att minska föroreningshalterna genom t.ex. förbättrad trafikplanering bör därför också prövas. De åtgärder som hittills har genomförts i detta avseende innefattar olika trafikzonsystem och trafiksaneringar i syfte att avlasta utsatta områden från trafik. Vidare har på en del håll bilfria ytor inrättats och gång- och cykeltrafik separerats från biltrafik. Visst utvecklingsarbete i syfte att ta fram bättre underlag för trafikplanering som motverkar bilavgasproblem pågår i samarbete mellan naturvårdsverket, SMHI och Stockholms kommun. Kommittén bör överväga införandet av gränsvärden för luftkvalitet för nu aktuella föroreningar enligt olika alternativ samt nya modeller för trafikplanering m.m. med hänsyn till luftförorening från trafik. Därvid bör även kostnaderna för de åtgärder kommittén föreslår redovisas. Arbetet bör bedrivas i samarbete med naturvårdsverket, statens planverk och andra berörda myndigheter och mot bakgrund av pågående arbete inom och utom landet.

Frågor rörande tillsatser till motorbränslen handläggs, som jag tidigare har anfört, enligt lagen om hälso- och miljöfarliga varor. Föreskrifter finns om bl.a. högsta tillåtna blyhalt i bensin. Enligt vad jag har erfarit överväger produktkontrollnämnden f.n. frågan om viss skärpning av dessa föreskrifter. Mera långtgående restriktioner när det gäller användningen av tillsatsämnen i motorbränslen kan emellertid ha ett nära samband med motorernas tekniska utformning. Kommittén bör därför i samråd med produktkontrollnämnden pröva behovet av samordning av framtida bestämmelser om avgasrening och om tillsatser till motorbränslen.

Det dröjer som jag tidigare har berört relativt lång tid innan nya bestämmelser om avgasrening kan få avsedd effekt från luftvårdssynpunkt. Det är därför angeläget att man också genom forskning och utvecklingsarbete fortlöpande kan följa såväl riskerna för hälsan och miljön av bilavgaser som

utvecklingen av nya fordons- och motortyper, bränslen m.m. Kommittén bör såsom en del av sitt arbete också utarbeta ett program för fortsatt forsknings- och utvecklingsarbete när det gäller frågor om föroreningar från fordon.

Samråd bör ske mellan den av mig nu föreslagna kommittén och den av chefen för kommunikationsdepartementet tidigare tillkallade utredaren med uppdrag att överväga och föreslå förbättringar i typbesiktningssystemet m.m. Kommittén bör vidare samråda bl.a. med utredningen för översyn av miljöskyddslagen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att utreda frågor om luftvårdsproblem på grund av bilavgaser,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om inte annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

8. Tilläggsdirektiv till miljöskyddsutredningen (Jo 1976:06)

Dir 1977:110

Beslut vid regeringssammanträde 1977-10-13

Departementschefen, statsrådet Dahlgren, anför.

Vid en fabrik för framställning av bekämpningsmedel i Teckomatorp i Skåne har det nyligen visat sig att stora mängder miljöfarligt avfall har grävts ned med allvarliga miljöskador som följd. Vissa ansvars- och ersättningsfrågor i samband därmed är f n föremål för rättslig prövning. Regeringen har tidigare denna dag uppdragit åt justitiekanslern att utreda huruvida myndigheter eller enskilda tjänstemän brustit i sina åligganden när det gäller handläggningen av frågor som rör denna fabrik. Regeringen har vidare förbjudit fortsatt verksamhet vid fabriken. Regeringen har dessutom redan tidigare ställt medel till förfogande för undersöknings- och saneringsåtgärder på platsen.

Förutom de åtgärder jag nu redovisat är det enligt min uppfattning nödvändigt att vi utifrån erfarenheterna av det aktuella fallet överväger hur gällande lagstiftning behöver skärpas och vilka andra åtgärder som behöver vidtas för att motverka att liknande händelser inträffar i framtiden.

Den 18 mars 1976 tillkallades efter bemyndigande av regeringen en utredning (Jo 1976:06) om översyn av miljöskyddslagstiftningen. Utredningen skall mot bakgrund av erfarenheterna av miljöskyddslagens (1969:387, omtryckt 1972:782, ändrad senast 1977:701) tillämpning överväga vilka förändringar av denna lagstiftning som behöver göras för att ytterligare

förbättra samhällets möjligheter att ingripa mot och kontrollera miljöfarlig verksamhet. Enligt direktiven skall utredningen bl a söka åstadkomma en bättre samordning mellan miljöskyddslagen och annan lagstiftning samt mellan tillståndsprövning och tillsynsverksamhet. Utredningen skall också undersöka behovet av regler om skyldighet för den som utövar eller utövat miljöfarlig verksamhet att svara för återställningsåtgärder.

Miljöskyddsutredningen har enligt sina direktiv att ta ställning till åtskilliga frågor som har samband med det aktuella fallet. Det är därför enligt min mening lämpligt att utredningen får i uppdrag att överväga vilka åtgärder som behöver vidtas för att motverka att liknande händelser inträffar i framtiden. Utredningen bör således föreslå de ytterligare lagstiftningsåtgärder m m som behövs för att förbättra samhällets möjligheter att kontrollera miljöfarlig verksamhet. Utredningen bör särskilt överväga hur en effektivare tillsyn skall kunna uppnås bl a genom en ökad samverkan mellan olika samhällsorgan. Vidare bör prövas i vad mån det behövs en skärpning av straffbestämmelserna på miljöskyddsområdet.

Jag hemställer att regeringen utvidgar uppdraget till utredningen i enlighet med vad jag nu anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.
(Jordbruksdepartementet)

9. Tilläggsdirektiv till 1973 års fiskevattensutredning (Jo 1973:07)

Dir 1977:115

Beslut vid regeringssammanträde 1977-11-10

Departementschefen, statsrådet Dahlgren, anför.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 november 1973 tillkallades särskilda sakkunniga för att göra en översyn av fiskelagstiftningen m. m. De sakkunniga, som har antagit benämningen 1973 års fiskevattensutredning, avgav i juni 1976 delbetänkandet (Ds Jo 1976:6) Fiskevårdsområden.

I betänkandet föreslås en ny lag om fiskevårdsområden som på ett flertal punkter skiljer sig från den nu gällande. Den viktigaste förändringen är att fiskevårdsområde föreslås kunna bildas utan fiskerättsutredning och att förrättning för bildande av sådant område föreslås ersättas med ett enklare sammanträdesförfarande.

Betänkandet har varit föremål för en omfattande remissbehandling. Flertalet remissinstanser framhåller att det är angeläget med enklare regler på området men anser att de föreslagna bestämmelserna för alltför långt och ifrågasätter eller avstyrker flera av de föreslagna bestämmelserna. Några av remissinstanserna anser att förslaget bör omarbetas innan det kan läggas till grund för ny lagstiftning.

Jag delar den uppfattning som framförts av vissa remissinstanser att frågan om ändrad lagstiftning om fiskevårdsområden behöver utredas ytterligare. Uppgiften bör ankomma på fiskevattensutredningen i samband med dess fortsatta arbete med en översyn av fiskelagstiftningen.

Den fråga som särskilt uppmärksammats och blivit mest utsatt för kritik är förslaget att slopa fiskerättsutredning och förrättning. Utredningen bör därför

ytterligare överväga, om inte fiskerättsutredning och förrättning i någon form bör behållas i den nya lagstiftningen. Nackdelarna med den nuvarande ordningen synes framför allt bestå i att fiskerättsutredningar i många fall drar ut på tiden och är kostnadskrävande. Det finns därför skäl att undersöka om det är möjligt att förenkla formerna för sådana utredningar. En utgångspunkt för sådana överväganden kan, som statens lantmäteriverk har anfört i sitt yttrande, vara lagen (1971:1037) om äganderättsutredning och legalisering (ändrad senast 1977:665) som visat sig ändamålsenlig vid utredning av komplicerade äganderättsförhållanden i fråga om fast egendom bl. a. i Kopparbergs län.

Med utgångspunkt i att fiskerättsutredning i någon form bör behållas ligger det också nära till hands att utredningen ytterligare överväger om lagstiftningen i större utsträckning än som föreslagits bör anpassas till lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter (ändrad senast 1977:365) eller eventuellt till annan lagstiftning om fastighetssamverkan.

Utredningen bör vidare överväga de förslag till ändringar som vissa remissinstanser har framfört exempelvis i fråga om opinionsmätning, sättet för delgivning av kallelse m. m.

Utredningen bör även i övrigt beakta de synpunkter som har kommit fram under remissbehandlingen.

Jag vill i detta sammanhang ta upp en annan fråga som har samband med fiskevattensutredningens uppdrag.

Fiskeadministrativa utredningen (Jo 1970:25) avgav i december 1975 betänkandet (Ds Jo 1975:14) Ny organisation av fisketillsynen. Utredningens förslag, som har remissbehandlats, har emellertid inte lett till någon lagstiftning i ämnet utan bör bli föremål för förnyade överväganden. Detta bör lämpligen ske i samband med översynen av fiskelagstiftningen. Fiskevattensutredningen bör därför i sitt fortsatta arbete ägna frågan uppmärksamhet. Utredningen bör därvid samråda med ordningsvaktsutredningen (Ju 1974:15) och kommittén (H 1977:05) för samordning och ledning i fred av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss.

Jag hemställer att regeringen meddelar 1973 års fiskevattensutredning tilläggsdirektiv i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

10. Tilläggsdirektiv till jordförvärvsutredningen

Beslut vid regeringssammanträde 1976-12-09

Departementschefen, statsrådet Dahlgren, anför.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 har särskilda sakkunniga tillkallats för att göra en översyn av jordförvärvslagstiftningen. De sakkunniga har antagit benämningen jordförvärvsutredningen (Jo 1974:07).

I de direktiv som lämnades i samband med tillkallandet av de sakkunniga angavs inte några mer preciserade riktlinjer för hur jordförvärvslagstiftningen i fortsättningen bör vara utformad. De sakkunniga har därför i och för sig

frihet att pröva olika lösningar. Med hänsyn till vad som anförts i regeringsdeklarationen och i motioner till riksdagen som jämte jordbruksutskottets utlåtanden överlämnats till utredningen, finner jag dock anledning att göra vissa kompletteringar till direktiven.

I regeringsdeklarationen anförs att jordförvärvslagstiftningen, liksom jordbrukspolitiken i övrigt, skall inriktas på att familjelantbruket skall vara den dominerande företagsformen. Detta uttalande bör tas till utgångspunkt för utredningens fortsatta arbete. Jordförvärvslagstiftningen bör sålunda vara ett hjälpmedel i en strukturomvandling, som har till syfte att främja tillkomsten av efter ortens förhållanden rationella familjeföretag inom jord- och skogsbruket samtidigt som spekulations- och kapitalplaceringsköp hindras.

Mot denna bakgrund bör lagstiftningen ges en sådan utformning att den kan hindra förvärv som leder till att två eller flera enheter som var för sig är väl lämpade som familjeföretag förs samman till en brukningsenhet. Mark, som blir tillgänglig för rationaliseringsändamål, bör i första hand tillföras utvecklingsbara företag. Vidare bör lagen utformas så att enskild person som avser att bosätta sig på fastigheten och bli aktiv brukare, ges företräde som förvärvare.

Utredningen bör sträva efter att utforma jordförvärvslagstiftningen så att tillämpningen kan anpassas till lokala och regionala förhållanden. I vissa bygder kan det på grund av bl. a. topografiska, arbetsmarknads- eller befolkningspolitiska skäl vara lämpligast att söka utforma en sådan struktur att fastighetsbeståndet till övervägande del kommer att bestå av enheter där lantbruksdriften kan ingå som en del i en yrkeskombination. Exempelvis är jordbruk/skog/fiske en lämplig yrkeskombination i kustområden särskilt på ostkusten. Vid prövningen av förvärv i sådana bygder bör en samlad bedömning ske av hela försörjningsunderlaget, jord, skog, fiske, turism etc. Det bör undvikas att försörjningsunderlaget för ortsbefolkningen minskas genom försäljning av skärgårdsfastighet med tillhörande fiskevatten till person, som inte bor i skärgården året runt. Utredningen bör därför pröva möjligheterna att införa bestämmelser, som kan trygga tillgången på fiskevatten för den bofasta befolkning för vilken fisket utgör en viktig förvärvskälla.

Utredningen bör överväga möjligheterna att vid förvärvsprövningen i vissa fall uppställa som villkor att förvärvaren bosätter sig på fastigheten och själv brukar den. Därvid bör erfarenheterna från Danmark och Norge studeras.

Statens, kommunernas och kyrkans förvärv är i nuvarande lag undantagna från förvärvsprövning. Utredningen bör eftersträva sådana bestämmelser för dessa köpares förvärv att de blir föremål för prövning enligt samma grunder som gäller för andra förvärvare. Det finns också anledning överväga på vad sätt dessa ägarekategoriers markinnehav på ett aktivt sätt kan utnyttjas i strukturfrämjande syfte.

Utredningen bör särskilt uppmärksamma det förhållandet att juridiska personer och utbor under senare år kraftigt ökat sitt markinnehav i vissa bygder. Det har medfört att försörjningsunderlaget för ortsbefolkningen reducerats. En fortsatt förändring i denna riktning bör så långt möjligt förhindras, bl. a. genom begränsning av juridiska personers förvärvsrätt. Denna bör i princip kunna begränsas till att gälla förvärv av skogsmark, som har till syfte att förbättra arronderingen. Förvärvstillstånd bör också kunna förenas med krav på att mark avstås på annat håll i strukturfrämjande syfte.

Den nuvarande jordförvärvslagen är tekniskt mycket komplicerad. Framför allt gäller detta 4 §. Utredningen bör pröva andra tekniska lösningar som gör lagen mer begriplig och lättare att tillämpa. Utredningsarbetet bör vidare inriktas på att ge jordförvärvslagen en sådan utformning att den inte kan kringgås genom t. ex. bolagsbildning eller fastighetsreglering.

Den inriktning av lagstiftningen som jag här angivit, syftar bl. a. till att stärka sambandet mellan ägande och brukande av mark samtidigt som prisstegringstendenserna motverkas, vilket är till fördel för såväl de som arbetar aktivt inom lantbruket som konsumenterna.

En jordhävdslag bör ha till syfte att hindra att mark som är lämpad för jordbruksproduktion lämnas obrukad. Vid översynen av jordhävdslagen bör övervägas bestämmelser varigenom alla kategorier markägare kan åläggas tillse att marken brukas i enlighet med ortens förhållanden. Vidare bör utredningen särskilt uppmärksamma ansvarsfördelningen mellan olika myndigheter exempelvis vid prövning av tillstånd att plantera skog på åkerjord och kulturbete.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag att regeringen meddelar jordförvärvsutredningen tilläggsdirektiv i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

11. Utredning om utbyggd avbytarservice inom jordbruket

Beslut vid regeringssammanträde 1976-11-04

Departementschefen, statsrådet Dahlgren, anför.

Vid behandlingen av regeringens proposition 1975/76:154 om reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m. jämte motioner uttalade jordbruksutskottet att vissa frågor rörande avbytarservicen inom jordbruket närmare borde utredas (JoU 1975/76:40). I motionerna 1975/76:1630, 1679 och 1738 hade förslag lagts fram rörande avbytarhjälp för jordbrukare vid semester, sjukdom och militärtjänstgöring. Utskottet erinrade om att tyngdpunkten i den avbytarverksamhet, som riksdagen fattade beslut om år 1975 ligger på djurhållares abonnemang på någon eller några dagars avbytartjänst i månaden (prop. 1975:55, JoU 1975:11, rskr 1975:166). Endast i begränsad omfattning kunde enligt utskottet deltagande jordbrukare tills vidare räkna med att få avbytare vid sjukdom och ännu mer sällan för en längre tids ledighet.

Utskottet anförde vidare att det under 1975 års riksmöte hade understrukit angelägenheten av att avbytarsystemet snabbt fick en bred och stabil grund för sin verksamhet. Möjligheterna att utvidga avbytarservicen skulle i hög grad bli beroende av hur systemet skulle komma att vidareutvecklas och effektiviseras i praktiken.

Enligt utskottet skulle det alltjämt krävas åtskilliga insatser innan den avbytarservice som hade börjat byggas upp hade fått full effekt i hela landet. Detta borde emellertid inte hindra att man allvarligt uppmärksammade den i

motionerna åsyftade utvidgningen av servicen. Såväl rättvisekrav som rekryteringssynpunkter talade enligt utskottet för att effektiva åtgärder sätts in för att så snabbt som möjligt skapa en mera tillfredsställande lösning på problemen. Enligt utskottets mening borde dessa frågor om avbytarservicen inom jordbruket närmare utredas.

I skrivelse till regeringen har riksdagen gett till känna vad jordbruksutskottet har anfört (rskr 1975/76:332).

I överensstämmelse med riksdagens beslut har Lantbrukarnas riksförbund (LRF) åtagit sig uppgiften att vara huvudman för avbytarverksamheten. Tillsynsmyndighet är lantbruksstyrelsen. Ett särskilt samarbetsorgan för avbytarfrågor, lantbrukets avbytarnämnd, har tillskapats genom LRF:s och lantbruksstyrelsens försorg. LRF har inom givna ekonomiska ramar ansvaret för verksamheten och svarar för alla verkställande funktioner. På lantbruksstyrelsen ankommer att godkänna planer och redogörelser för verksamheten samt att tillse att den bedrivs enligt fastställda riktlinjer och på ett effektivt sätt. Lantbruksstyrelsen skall vidare efter samråd med LRF fastställa regler för taxesättning, avgiftsreducering och prioritering vid brist på avbytare, m. m.

För egen del vill jag anföra följande. Lantbrukets Avbytartjänst AB, som för LRF:s räkning handhar avbytarverksamheten, har uppgett att sedan starten den 1 juli 1975 t. o. m. juni 1976 har ca 2 850 jordbruksföretag abonnerat på avbytartjänster. För verksamheten anlitades vid sistnämnda tidpunkt 300 avbytare varav hälften på heltid. Vidare har uppgetts att 93 % av antalet avbytardagar tas ut som abonnemang på 1–2 dagar per månad, medan 5 % faller på abonnemang om mer än 2 dagar och 2 % faller på ersättare vid sjukdom. Av dessa uppgifter framgår att nuvarande system inte ger utrymme för någon nämnvärd avbytarhjälp vid sjukdom, militärtjänstgöring och semester. Som jordbruksutskottet har anfört måste effektiva åtgärder sättas in för att så snabbt som möjligt skapa en mera tillfredsställande lösning på avbytarproblemen också i de sistnämnda fallen. I likhet med riksdagen anser jag att dessa frågor bör utredas närmare. Uppdraget bör anförtros åt en särskild utredare.

Vid avbytarsystemets tillkomst anslöt sig riksdagen till föredragande departementschefens ståndpunkt att systemet i första hand är en angelägenhet för näringens utövare och deras organisationer. Samhället bör emellertid genom olika åtgärder, t. ex. arbetsmarknadspolitiska, underlätta en verksamhet i näringens regi. Detta bör vara en utgångspunkt för utredningsarbetet. Följaktligen bör även en utbyggd verksamhet handhas av LRF. För att ett utbyggt system skall kunna få önskvärd bredd måste jordbrukarnas kostnader för att utnyttja avbytarservicen begränsas. Finansieringen av systemet bör även fortsättningsvis ske – vid sidan av avgifter – med medel inom den ram som tillerkänns jordbruket vid regleringen av priserna på jordbrukets produkter. Utbyggd avbytarhjälp vid sjukdom, militärtjänstgöring och semester kommer att medföra ett mycket stort behov av avbytare. Redan nu föreligger på vissa håll svårigheter att rekrytera sådana. Utredaren bör därför ägna särskild uppmärksamhet åt denna fråga. Härvid torde den försöksverksamhet som LRF har startat med sammanhängande ledighet för animalieproducenter ge erfarenheter till ledning för arbetet.

Vad gäller frågan om avbytarhjälp vid sjukdom och militärtjänstgöring bör utredaren lämna förslag till samordning med sjukförsäkringssystemet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om utbyggd avbytarservice inom jordbruket,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om ej annat föreskrives samt

att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

Handelsdepartementet

1. Tilläggsdirektiv till insynsutredningen (H 1976:03)

Dir 1977:3

Beslut vid regeringssammanträde 1977-01-13

Departementschefen, statsrådet Burenstam Linder, anför.

Ett betydelsefullt inslag i konsumentpolitiken utgör de direkta kontakter som myndigheterna har med företagen för att söka påverka dessa att anpassa sin verksamhet till konsumenternas intressen. Dessa kontakter har hittills i stor utsträckning tagit sikte på varor och tjänster som redan finns på marknaden och på marknadsföringsaktiviteter som redan har påbörjats.

Våren 1976 tillkallades sakkunniga (H 1976:03) med uppdrag att utreda frågan om insyn i företagens marknads- och produktplanering m.m. De sakkunniga har antagit namnet insynsutredningen. I direktiven anges att övervägandena skall ta sikte på att tillförsäkra de konsumentpolitiskt verksamma organen, i första hand det nya konsumentverket, möjligheter att från företagen eller eventuellt deras organisationer i mån av behov erhålla sådana uppgifter om företagens verksamhet, som är av betydelse i det konsumentpolitiska arbetet. Särskilt skall uppmärksammas behovet av att få del av uppgifter som möjliggör en påverkan på företagen redan i deras planeringsstadium.

Enligt min mening kan det finnas anledning att nu söka ta reda på om en fördjupad dialog mellan de konsumentpolitiska organen och företagen i ett tidigare stadium än f.n. skulle kunna ge fördelar för såväl konsumenter som företag. Svårigheterna med en sådan ordning skall dock inte underskattas.

Jag vill till en början framhålla följande. Senast i anslutning till behandlingen av propositionen (1975/76:34) med förslag till marknadsföringslag m.m. uttalades att konsumentpolitiken skall bedrivas i en decentraliserad ekonomi, där besluten om produktion och konsumtion fattas av ett stort antal individer under starkt skiftande förutsättningar. Det framhölls särskilt att ansvaret för produktutveckling och marknadsföring i första hand ligger hos de enskilda företagen och att de närmare formerna för de konsumentpolitiska organens arbete allmänt måste bestämmas mot bakgrund härav. Detta synsätt måste enligt min mening utgöra utgångspunkten för övervägandena i de frågor som utredningen har att ta ställning till. Som jag ser det är företagen generellt sett medvetna om vad detta ansvar innebär. Sålunda strävar företagen normalt efter att på de sätt som står till buds fånga upp konsumenternas önskemål och inrikta verksamheten så att efterfrågan tillgodoses. Jag vill också erinra om det hittillsvarande goda samarbetet mellan företagen och deras organisationer å den ena sidan och konsumentorganen å den andra.

Sedan insynsutredningen närmare har kartlagt behovet av och förutsättningarna för ett informationsutbyte mellan företag och myndigheter på ett tidigare stadium i företagens verksamhet än som hittills har varit vanligt bör den i enlighet med vad jag nu har sagt i första hand bygga sina överväganden

på den samarbetsvilja som sålunda finns inom näringslivet. En dialog under obundna former bör enligt min mening normalt ha de bästa förutsättningarna att avkasta för konsumenterna gynnsamma resultat.

Även den nu antydda uppläggningen av informationsutbytet aktualiserar emellertid vissa frågor, som utredningen enligt min mening bör ta upp. Hit hör det förhållandet att företagen skulle kunna uppfatta en utebliven reaktion från myndighetshåll som ett godkännande av marknads- och produktplaneringen. Vidare skulle synpunkter från myndigheterna på begränsade delar av företagens verksamhet kunna uppfattas som ett godkännande av övriga delar. Myndigheterna riskerar härigenom att i praktiken bindas upp på ett sätt som t.ex. kan försvåra framtida åtgärder mot en olämplig produkt. Riskerna ökas genom att myndigheterna knappast kan eller bör ges sådana omfattande tekniska och kommersiella resurser att de på ett genomträngande sätt verkligen skulle kunna följa planeringen ute i näringslivet. En given utgångspunkt bör – som jag har framhållit i det föregående – vara att företagen själva skall ha ansvaret för produktutvecklingen. De får inte bibringas uppfattningen att detta ansvar kan övertas av någon annan.

En annan fråga hänger samman med att en stor del av de produkter som marknadsförs på den svenska marknaden är importerade. Det är givet att en framtida rätt för de konsumentpolitiska organen att få del av företagens planer inte kan gälla företag utanför riket. Detta innebär alltså att en stor del av vad som slutligen bjuds ut på marknaden under alla omständigheter formellt faller utanför ett eventuellt samråd om produktplaneringen. Utredningen bör undersöka verkningarna av detta, bl.a. från konkurrenssynpunkt. Man måste undvika en ordning där företagen exempelvis för att bättre bevara affärshemligheter överväger att förlägga produktutvecklingen utomlands.

Jag vill också något beröra de praktiska problem som det diskuterade informationsutbytet kan föra med sig, särskilt för de mindre företagen. Det är givet att man här som på andra håll måste hålla ett eventuellt uppgiftslämnande vid ett absolut minimum. Någon fortlöpande rapportering från företagens sida bör därför inte komma i fråga annat än i rena undantagsfall.

Vad jag nu har anfört innebär vissa preciseringar av utredningsuppdraget. Det är dock fortfarande tämligen allmänt till sin karaktär. Det lämnar därför i praktiken utrymme för mycket skilda ambitioner. I första hand bör det givetvis ankomma på utredningen att söka sig fram till lösningar som i resurshänseende m.m. kan anses rimliga. Utredningen bör dock överväga att efter en första probleminventering i en rapport översiktligt ange tänkbara modeller för den diskuterade verksamheten. En sådan rapport och debatten kring den kan bli ett värdefullt hjälpmedel när det gäller att ta närmare ställning till utredningsarbetets fortsatta bedrivande.

Slutligen vill jag beröra insynsutredningens sammansättning. Bemyndigandet att tillkalla utredningen gäller sju sakkunniga. Enligt kommittéförordningen (1976:119) benämns sådana sakkunniga numera ledamöter.

F.n. svarar två ledamöter för det parlamentariska inslaget i utredningen. Jag finner det önskvärt att detta inslag breddas. För att möjliggöra detta bör antalet ledamöter ökas till nio.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen

dels föreskriver att insynsutredningen vid fullgörandet av sitt uppdrag skall iaktta vad som har angetts i det föregående,

dels bemyndigar chefen för handelsdepartementet att tillkalla ytterligare två ledamöter i insynsutredningen.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Handelsdepartementet)

2. Utredning om exportfinansieringen

Dir 1977:26

Beslut vid regeringssammanträde 1977-01-13

Departementschefen, statsrådet Burenstam Linder, anför.

Under senare år har exportkrediter fått växande betydelse i den internationella handeln och därmed för konkurrensen mellan exportländerna. Detta gäller framför allt exporten till u-länder och statshandelsländer. Denna export avser i större utsträckning än tidigare stora affärer eller projekt i form av s.k. paketleveranser eller färdiga anläggningar, för vilka normalt kreditgivning kommer i fråga. Även den svenska exporten har kommit att påverkas av denna utveckling.

I flera länder kan exportörerna under vissa förutsättningar lämna krediter på mycket gynnsamma villkor. Detta möjliggörs exempelvis genom förmånlig refinansiering av krediterna. I många länder finns exportkreditinstitut inrättade som kan ge exportkredit som innehåller subventionselement. I vissa fall kan exportörerna utnyttja statliga krediter som ställs till vederbörande importlands förfogande.

I olika internationella sammanhang har man sökt motverka de ogynnsamma verkningar som följer av ett långtgående utnyttjande av exportkrediter och kreditvillkor som konkurrensmedel. Ett resultat av dessa strävanden är att ett antal större industriländer nyligen har enats om vissa regler för exportkreditgivningen. Dessa regler innebär bl.a. att normer har fastställts för kredittider och räntevillkor. Sverige har inom OECD förklarat sig berett att tillämpa dessa regler under förutsättning att flera industriländer gör detsamma. Detta skall ses mot bakgrund av att det för ett litet land som Sverige är särskilt angeläget att medverka till att konkurrens i form av statligt exportkreditstöd begränsas.

Svenska företag som lämnar exportkrediter söker i stor utsträckning att finansiera kreditgivningen genom lån i banker eller andra kreditinstitut. När denna refinansiering sker hos inhemska banker och kreditinstitut gäller marknadsmässiga villkor och upplåningen får konkurrera om utrymmet på kapitalmarknaden med andra angelägna upplåningsbehov.

Större svenska företag har numera möjligheter att låna utomlands. Även svenska banker och andra kreditinstitut tar ibland upp lån på de internationella kapitalmarknaderna. I ett läge med stora underskott i våra löpande utlandsbetalningar har det också blivit nödvändigt att i största möjliga omfattning refinansiera exportkrediter utom landet. Utlandsfinansieringen sker av naturliga skäl på rent marknadsmässiga villkor. Härtill kommer att upplåning utomlands innefattar risk för valutakursförändringar.

Under senare år har man genom olika statliga åtgärder sökt förbättra de

svenska exportörernas konkurrenssituation på finansieringsområdet.

Som exempel kan nämnas tillskapandet av AB Svensk Exportkredit (SEK), som har till uppgift att medverka vid finansieringen av svensk export genom kreditgivning. SEK ägs till hälften av staten och till hälften av ett antal affärsbanker. Statliga garantier kan lämnas för SEK:s upplåning utomlands. Chefen för industridepartementet har vidare i budgetpropositionen 1977 (prop. 1976/77:100 bil. 17 s. 362) föreslagit att aktiekapitalet i SEK skall ökas från 200 till 400 milj. kr. Staten skall därvid teckna aktier till ett belopp av 100 milj. kr. Affärsbankerna är för sin del beredda att teckna aktier till motsvarande belopp. Avsikten är bl.a. att öka SEK:s utlåningskapacitet.

Inom exportkreditnämnden (EKN) har reglerna för exportkreditgarantier under senare år fortlöpande setts över i syfte att anpassa garantiverksamheten till vad som gäller för motsvarande garantiinstitut i andra länder. Nya former av garantier har tillskapats. Ett särskilt system med kursgarantier har införts fr.o.m. den 1 juli 1976 genom förordningen (1976:309) om statlig kursgaranti för export. EKN har också fått förbättrade möjligheter att tillhandahålla exportkreditgarantier genom att ramen för verksamheten successivt har ökat. Riksdagen har nyligen godkänt att ramen för garantigivningen ökas till 35 miljarder kr., varav 6 miljarder kr. reserveras för s.k. u-garantier, dvs. garantier på särskilt gynnsamma villkor vid export av betydelse för u-ländernas ekonomiska och sociala utveckling (prop. 1976/77:26, NU 1976/77:12, rskr 1976/77:53).

Genom lagen (1973:423) om avdrag vid inkomsttaxeringen avseende kostnad för exportkredit (ändrad 1975:1150) kan exportstöd medges svenska företag vid exportaffärer där det finns anledning att antaga att utländska konkurrenter har tillgång till exportkreditstöd. Stödet lämnas i form av avdrag för skillnaden mellan refinansieringsräntan och räntan på exportkrediten upp till 4 % av utestående exportkredit. Detta har begränsat problemen med skillnader i räntenivån mellan Sverige och andra länder.

Det står dock klart att den svenska exporten trots dessa åtgärder arbetar under mindre gynnsamma betingelser än dem som erbjuds i flera andra länder. Med hänsyn till exportens betydelse för vår allmänna ekonomiska utveckling, för sysselsättningen och för behovet att nå balans i de utrikes betalningarna bör därför undersökas huruvida åtgärder bör vidtas för att ge svenska företag ökade möjligheter att konkurrera på i huvudsak samma villkor som andra länders företag i fråga om krediter vid export. En kommitté bör tillkallas för detta ändamål.

Kommittén bör pröva om nuvarande system för finansiering eller stöd för finansiering kan förbättras och om behov därutöver föreligger av att tillskapa nya finansieringsformer. Kommitténs prövning måste självfallet ske med beaktande av de samhällsekonomiska och näringspolitiska effekterna av eventuella förslag.

Kommittén bör i första hand behandla de problem som uppstår vid finansiering av krediter vid export av kapitalvaror samt vid entreprenadverksamhet och konsulttjänster. Härvid måste finansieringen av stora exportprojekt som normalt kräver långa kredittider ägnas särskild uppmärksamhet. Vidare bör den mindre och medelstora industrins problem särskilt beaktas.

En särskild fråga gäller de fall utländska företag utnyttjar de möjligheter till exportkreditstöd, som finns i det egna landet, i samband med stora projekt på den svenska marknaden. Konkurrerande svenska företag kan då ha svårt att erbjuda lika gynnsamma kreditvillkor. Kommittén bör undersöka i vad mån

detta utgör ett problem och överväga om det är möjligt och lämpligt att bl.a. med hänsyn till den allmänna konkurrenssituationen inom landet vidtaga åtgärder på finansieringsområdet i sådana fall.

De förslag till åtgärder som kommittén kan komma fram till bör stå i överensstämmelse med de strävanden som görs i internationella sammanhang för att begränsa användningen av exportkrediter som konkurrensmedel. Eventuella förslag bör, bl.a. med tanke på Sveriges åtaganden inom GATT, utformas under beaktande av övriga industriländers åtgärder på detta område.

Kommittén bör också överväga om eventuella åtgärder skall kunna anpassas med hänsyn till konjunkturförändringar och hur detta skall kunna ske.

Kommittén bör redovisa de statsfinansiella konsekvenserna av de förslag som den kan komma att lägga fram.

Kommittén bör samråda med 1968 års kapitalmarknadsutredning (Fi 1969:59) och ta del av denna utrednings överväganden till den del de behandlar problem i samband med exportfinansiering.

I fråga om varvsföretagens fartygsexport bör kommittén inte överväga ändringar i gällande system för statliga garantier för att underlätta varvens refinansiering av kundkrediter respektive finansiering av pågående byggnation.

Kommitténs arbete bör bedrivas skyndsamt. Resultatet bör – om det visar sig ändamålsenligt – redovisas successivt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för handelsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst nio ledamöter med uppdrag att utreda frågor i samband med exportfinansieringen,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives, samt

att kostnaderna skall belasta tionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Handelsdepartementet)

3. Utjämning av regionala och lokala prisskillnader på eldningsolja och bensin

Dir 1977:81

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-30

Departementschefen, statsrådet Burenstam Linder, anför.

Alltsedan början av 1950-talet, då krigs- och krisårens allmänna regleringar av bl.a. oljeprodukter avvecklades, har oljeföretagen vid försäljning av olja

och bensin tillämpat ett system med s.k. orts- och zontillägg. Systemet har sitt ursprung i den praxis som tillämpades under andra världskriget. De prisreglerande myndigheterna beviljade då debitering av transporttillägg utöver gällande stoppriser. Systemet har vidareutvecklats gemensamt av oljeföretagen. En genomgripande revidering genomfördes åren 1966-1967. Därvid begränsades bl.a. prisskillnaderna på bensin genom att antalet zoner minskades från sex till tre. Oljeföretagen har höjt ortstilläggen vid flera tillfällen. Den senaste höjningen gjordes den 1 oktober 1976.

För bensin tillämpas f.n. en regional prissättning som bygger på att säljarna delat in landet i tre zoner. Importhamnarna och deras närmaste omland utgör zon 0, Syd- och Mellansverige samt Norrlands kustland utgör zon 1 samt nordvästra Svealand, Gotland och inre delarna av Norrland utgör zon 2. I zon 0 uttas ett grundpris. Till detta lägges i zon 1 och 2 ett zontillägg om 1 resp. 2 öre per liter. Zontilläggen är schablonmässigt beräknade för stora områden och avspeglar inte skillnader i kostnader för transporter till försäljningsställen inom respektive zon. För eldningsoljor och i vissa fall smörjoljor tillämpas mer differentierade tillägg för transportkostnader. Systemet bygger på en av oljeföretagen gemensamt utarbetad ortsförteckning omfattande 4.045 orter. Ortstilläggen varierar mellan 10 och 64 kr per m3. Tilläggen är lägst i de orter som ligger närmast importhamnarna och högst i de inre norra delarna av landet. Oljekonsumenternas förbund har mot ersättning från övriga företag utformat systemet i detalj och svarar löpande för det tekniska beräkningsarbetet.

Det bör i sammanhanget erinras om att det i andra länder tillämpas system för utjämning av prisskillnader som uppstår till följd av olikheter i transportkostnader.

Frågan om utjämning av priserna på petroleumprodukter i Sverige har behandlats i riksdagen vid flera tillfällen. Det har bl.a. i olika motioner yrkats på åtgärder för att få till stånd en enhetlig prissättning. Några av de uttalanden m.m. som har gjorts under senare år redovisas i det följande.

Näringsutskottet uttalade år 1973 (NU 1973:6) att prisskillnaderna till följd av debiterade orts- och zontillägg helt betingades av skillnader i fraktkostnader mellan olika regioner och att dessa prisskillnader utgjorde en del i ett större problem som har beaktats i den regionalpolitiska reformverksamheten. Utskottet förutsatte att den dåvarande regeringen skulle aktualisera frågan om utjämning av avsedda priser i samband med regionalpolitisk planering inom transportsektorn.

I beslut den 17 maj 1974 uppdrog den dåvarande regeringen åt statens pris- och kartellnämnd (SPK) att utreda förutsättningarna för att slopa systemet med orts- och zontillägg. Syftet var att få bort de skillnader i priser mellan olika orter som berodde på dessa tillägg.

Dåvarande chefen för finansdepartementet tog i prop. 1975:92 upp frågan om utjämning av priset på olja och bensin. Han angav att resultatet av SPK:s utredning beräknades föreligga under våren 1975 och att han räknade med att en för hela riket gemensam prisnivå för petroleumprodukter skulle kunna genomföras fr.o.m. den 1 januari 1976.

SPK avlämnade den 10 juli 1975 en utredning i vilken skisserades en metod för avveckling av regionala och lokala prisskillnader på oljeprodukter i konsumentledet. Metoden innebar att säljare av oljeprodukter skulle dels betala en enhetlig transportutjämningsavgift, dels erhålla ett transportkostnadsbidrag beroende på var i landet produkterna såldes eller förbrukades. Detta skulle få till följd att priset på eldningsolja skulle komma att höjas i

kuststäderna och deras närhet medan priset skulle sänkas på orter i inlandet. När det gäller bensin skulle resultatet bli att priset i 0-zonen höjdes med 1 öre per liter och sänktes med lika mycket i 2-zonen.

SPK:s utredning har remissbehandlats. Det framkom därvid att den skisserade metoden ansågs ha vissa nackdelar. Även om förbrukarna av eldningsoljor i inre Norrland skulle få avsevärda prissänkningar skulle priset på olja stiga inte bara i södra och mellersta Sverige utan även i Norrlands kustland. I ett flertal remissvar påtalades att metoden kunde medföra negativa regionalpolitiska effekter. Man ansåg bl.a. att risker fanns för att det totala transportarbetet i landet skulle växa utan motsvarande effektivitetshöjning i produktionen. Metoden skulle dessutom ge tämligen stora administrationskostnader.

Det av oljeföretagen nu tillämpade systemet med särskilda orts- och zontillägg för olja och bensin har tillkommit för att kompensera oljeföretagen för transportkostnader m.m. till längre bort liggande orter. Därmed skall dessa orter tillförsäkras erforderliga leveranser av olja och bensin. För konsumenternas del medför systemet dock avsevärda prisskillnader i olika delar av landet. Jag har förståelse för att det kan uppfattas som orättvist att de konsumenter i vårt land som på grund av strängare klimat och längre reseavstånd förbrukar mer eldningsolja och bensin än andra får betala ett högre pris. Jag anser därför att möjligheterna till utjämning av kostnaderna för eldningsolja och bensin i olika delar av landet ånyo bör övervägas. Problemet med prisskillnader på olja och bensin som beror på orts- och zontillägg har dock visat sig tekniskt svårt att lösa. Ytterligare utredningsarbete behövs därför innan man kan komma till rätta med denna fråga. Jag vill dock i sammanhanget erinra om att det inte bara är distributionskostnader som varierar i olika delar av landet. Många andra kostnader är olika höga vilket ofta innebär att varor och andra nyttigheter är dyrare i storstadsregionerna. Att utjämna alla dessa olika skillnader är ogörligt inte minst från administrativ synpunkt. Statsmakterna har därför mestadels valt att åstadkomma utjämning mellan skilda regioner och befolkningsgrupper med generella medel. Sålunda utgår kommunala skatteutjämningsbidrag för att man i praktiken skall få bättre ekonomiska betingelser för befolkningen i fattigare kommuner.

Jag föreslår att en särskild utredare tillkallas för att förutsättningslöst granska olika möjligheter att mildra verkningarna av de nuvarande orts- och zontilläggen. Utredarens uppgift skall sålunda vara att undersöka vilka metoder som praktiskt kan användas för att bidra till att minska de geografiskt betingade prisskillnaderna på eldningsolja och bensin eller för att på annat sätt kompensera de högre kostnader som vissa förbrukare av dessa produkter f.n. får vidkännas på grund av sin boendeort. En utgångspunkt för arbetet skall vara att resultatet inte får innebära att en tyngande och kostsam administration byggs upp. Tidigare utredning har visat att det är tekniskt svårt att åstadkomma ett självfinansierande utjämningssystem som ger rimliga förändringar av prisnivån för alla förbrukare av eldningsolja och bensin. Utredarens förstahandsuppgift bör likväl vara att försöka utarbeta ett sådant system. Utredaren bör emellertid också kunna ange andra möjligheter att mildra verkningarna av de nuvarande orts- och zontilläggen. Utredarens överväganden bör göras mot bakgrund av det ansträngda statsfinansiella läget. Regeringen har i prop. 1976/77:150 framhållit att de närmaste åren måste inriktas på en strävan att återvinna balansen mellan resursutvecklingen och utgiftsambitionen. Den fortsatta reformpolitiken måste föras i

detta perspektiv.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för handelsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om utjämning av de prisskillnader på eldningsolja och bensin som följer av det nu tillämpade systemet med orts- och zontillägg,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta elfte huvudtitelns kommitténanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Handelsdepartementet)

4. Utredning om samordning och ledning i fred av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss

Dir 1977:88

Beslut vid regeringssammanträde 1977-07-07

Departementschefen, statsrådet Burenstam Linder, anför.

Längs våra kuster utövas genom statliga myndigheters försorg tullkontroll och smugglingsbekämpning, polisiär övervakning, sjötrafikövervakning, jakt- och fisketillsyn, naturvårdstillsyn, kontinentalsockelövervakning, övervakning mot vattenförorening, skyddsområdestillsyn och gränsövervakning. Annan verksamhet är inriktad på att underlätta sjöfarten i kustvattnen och att förbättra sjösäkerheten, såsom isbrytning, lotsning, utprickning, drift och underhåll av navigatoriska säkerhetsanordningar, tillsyn av säkerheten på fartyg, sjömätning samt oceanografiska mätningar. Vidare utövas olika former av räddningstjänst till sjöss såsom sjöräddning, flygräddning, olje- och kemikaliebekämpning, brandbekämpning, bärgningstjänst, sjuktransporter etc.

Dessa uppgifter handhas av en rad olika myndigheter och organ. Lotsning och isbrytartjänst åligger sålunda sjöfartsverket. Bekämpning av löskommen olja och andra miljöföroreningar åligger tullverkets kustbevakning. Utprickning, drift och underhåll av navigatoriska säkerhetsanordningar åligger sjöfartsverket, rapport om brister lämnas bl.a. av marinen, kustbevakningen och polisen. Oceanografiska mätningar utförs av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, fiskeristyrelsen, marinen, kustbevakningen och sjövartsverket. Tillsyn av säkerheten på fartyg åligger sjöfartsverkets sjöfartsinspektion, som har rätt att få biträde av polis och kustbevakning. Tullkontroll och smugglingsbekämpning handhas av tullpersonal. Inom ramen för sin brottsbekämpande verksamhet ingriper polispersonal även mot tullbrott. Skyddsområdestillsyn åligger polismyndighet, men försvarsmaktens, tullverkets och sjöfartsverkets personal medverkar vid tillsynen. Fisketillsynen

handhas av polis, kustbevakning och särskilda fisketillsynsmän. Dessutom medverkar marinen inom ramen för den ordinarie verksamheten. Sveriges medverkan i den internationella fiskekontrollen till havs utanför den svenska fiskezonen utförs av särskilt utsedda inspektörer från kustbevakningen. Fiskeadministrativa utredningen har i sitt betänkande (Ds Jo 1975:14) Ny organisation av fisketillsynen behandlat hithörande frågor. Naturvårdstillsyn och sjötrafikövervakning handhas av polis och kustbevakning. För sjöräddningen är sjöfartsverket samordnande myndighet. Genom särskilt avtal medverkar även sjöräddningssällskapet, kustbevakningen, polisen, försvarsmakten och televerkets kustradiostationer i sjöräddningsarbetet. Bärgningstjänst utförs av privata företag, medan frågan om ansvaret för brandbekämpning till sjöss f.n. är oreglerad. Sjuktransport åligger landstingen men utförs av kustbevakningen, marinen, flygvapnet och polisen m.fl. I fredstid övervakar främst kustbevakningen och marinen att gällande föreskrifter om tillträde till svenskt sjöterritorium inte överträds och ingriper mot överträdelser. Försvarsmakten medverkar även i övrigt vid övervakningen, bl.a. genom radarbevakning. Inom sjöfartsverket och tullverket pågår planläggning av bl.a. datoriserade system för olika ändamål i vad avser fartygsrörelser till havs och i kustvattnen. Marinen har redan en övervakningsanläggning i drift på ostkusten och flera anläggningar planeras.

Länsstyrelserna svarar för samordningen och ledningen av omfattande räddningsåtgärder på andra ställen än till havs, i kustvattnen, Vänern eller Mälaren.

Verksamheten längs våra kuster och till havs är alltså splittrad mellan olika myndigheter. Bilden är lika splittrad när det gäller myndigheternas ansvar och resurser. Sjöfartsverket och tullverkets kustbevakning har båtar längs hela kusten. Polisen har en särskild sjöpolisorganisation med båtar och speciellt avdelad personal, som emellertid i första hand arbetar inom storstadsområdena och vissa andra kust- och skärgårdsområden med tätare bebyggelse. Ökningen av trafiken till sjöss, ökat intresse för utvinning av havets naturtillgångar och skyddet av dessa samt ökat krav på miljöskydd har medverkat till att de samhälleliga aktiviteterna till sjöss successivt har byggts ut. Nya arbetsuppgifter har tillförts de olika myndigheter som har huvudansvaret för frågor som rör den civila sjöfarten samt övervakningen och räddningstjänsten till sjöss.

Verksamhet som har nära anknytning till övervakningen och räddningstjänsten till sjöss behandlas dels av sjöräddningsutredningen (K 1970:42), dels av kustövervakningsutredningen (Fi 1974:04).

Den första utredningen tillkallades för att i samarbete med berörda myndigheter och organ se över sjöräddningens och kustövervakningens verksamhetsformer. Översynen skall syfta till att – mot bakgrund av en inventering av tillgängliga materiella och personella resurser – klargöra vilka åtgärder som behöver vidtas för att säkra ett effektivare utnyttjande av resurserna. I sammanhanget bör utredningen lägga fast ansvarsförhållandena mellan berörda organ. Därigenom bör en bättre grund skapas för lämpliga institutionella och mer praktiskt inriktade samarbets- och samordningsarrangemang.

Kustövervakningsutredningen har i uppdrag att utreda vissa frågor om samordning m.m. inom den civila övervakningen till sjöss. I direktiven framhålls att den civila övervakningen längs våra kuster åvilar såväl tullverkets kustbevakning som polisen. Utredningen skall – bl.a. mot bakgrund av att en klarare precisering av arbetsuppgifterna i en del fall har

upplevts som önskvärd – överväga hur gränsdragningen skall göras i det berörda hänseendet mellan de båda myndigheterna.

Riksdagen behandlade frågan om gränsdragningen mellan kustbevakningens och polisens arbetsuppgifter senast år 1967 (prop. 1967:1 bilaga 9 s. 40, SU 1967:7, rskr 1967:7). I prop. 1967:1 anförde chefen för finansdepartementet att kustbevakningen liksom tidigare borde svara för den reguljära sjöövervakningen längs kusten. I sådana fall där kustbevakningens och polisens uppgifter sammanföll – vilket torde vara ofrånkomligt när det gäller två organisationer med till varandra angränsande arbetsuppgifter som båda är beroende av tillgång till båtar – borde, framhöll departementschefen, uppgifterna samordnas så att tillgängliga resurser utnyttjades effektivt. I första hand ankom denna samordning på generaltullstyrelsen och rikspolisstyrelsen. Frågan behandlades på nytt av 1970 års riksdag. Enligt utskottet (1 LU 1970:31) innebar den omständigheten att kustbevakningspersonalen saknade sådana polisiära befogenheter som att inleda förundersökning, hålla förhör och verkställa gripande vissa risker för att överträdelser främst mot sjötrafikreglerna och skyddsområdesbestämmelserna eller mot förbudet mot oljesläpp från fartyg inte effektivt kunde beivras. Detta kunde enligt utskottet tala för att tullpersonalen borde ges ökade befogenheter. Utskottet framhöll emellertid också att det för den enskildes rättssäkerhet är av den största betydelse att ingripande med tvångsmedel mot allmänheten verkställs av personal med tillräckliga insikter om gällande bestämmelser och med en god allmän polisiär skolning. Utskottet var inte berett att tillstyrka att kustbevakningspersonalen omedelbart gavs ökade befogenheter. Det fanns emellertid anledning menade utskottet att i lämpliga sammanhang göra en översyn av gällande författningar på de övervaknings- eller tillsynsområden där formella befogenheter saknades eller stod i mindre god överensstämmelse med den praxis som hade visat sig lämplig. Utskottet ansåg också att det kunde finnas anledning att mer ingående ta upp samordnings- och huvudmannaskapsfrågorna till prövning. Frågan behandlades ånyo av 1973 års riksdag (JuU 1973:26, rskr 1973:258), som uttalade sig för att den översyn av hithörande författningar och samordningsfrågor m.m. som lagutskottet år 1970 hade förordat skulle komma till stånd. Med anledning av riksdagens beslut tillkallades kustövervakningsutredningen.

I prop. 1976/77:100 bil. 9 har chefen för kommunikationsdepartementet bl.a. berört sjöräddningsutredningen och i sammanhanget poängterat angelägenheten av att resurser som finns inom bl.a. olika myndigheter utnyttjas på rationellast möjliga sätt och att därför den organisationsöversyn som sjöfartsverket har påbörjat kompletteras med en kartläggning av de samordningsmöjligheter som kan finnas på flera områden än sjöräddningens.

Till årets riksdag föreligger ett antal motioner som berör räddningstjänst m.m.

Mot bakgrund av vad sålunda har förevarit har det ifrågasatts om inte sjöräddningsutredningen och kustövervakningsutredningen borde ersättas av en ny kommitté vars uppgift det skulle bli att åstadkomma en samlad lösning. Efter att ha samrått med chefen för kommunikationsdepartementet har jag kommit till uppfattningen att avgörande skäl talar för att man gör på det sättet. Jag förordar alltså att en kommitté tillkallas för det ändamål som jag nyss angav.

De båda nämnda utredningarna behandlar arbetsuppgifter för i första hand tullverket, sjöfartsverket och polisen. Såväl funktionellt som geografiskt går utredningsuppdragen delvis i varandra. Samarbetet mellan de olika myndig-

heterna har visserligen i stort sett fungerat väl men det försvåras av den splittrade arbets- och ansvarsfördelningen myndigheterna emellan. För en samordning krävs många gånger kontakter eller överläggningar i varje enskilt fall. Detta är tidsödande och kan medföra komplikationer, främst vid allvarliga olyckshändelser till sjöss. Det framstår därför som önskvärt att klarare riktlinjer utarbetas för ansvarsfördelning, arbetsuppgifter och befogenheter för den civila övervakningen till sjöss samt att till utvecklingen anpassade organisations- och ledningsformer fastställs för att de befintliga resurserna skall kunna utnyttjas på bästa sätt. Betydelsen härav har beaktats vid uppbyggnaden av samhällets beredskap mot olje- och andra föroreningar till havs och i kustvattnen. Ansvaret för såväl denna beredskap som för ledningen av bekämpningsoperationer har lagts på tullverkets kustbevakning.

Till vad jag nu har sagt kommer att den civila övervakningstjänsten längs våra kuster måste övervägas från nya utgångspunkter dels i samband med att konventionen om skyddet av Östersjöns marina miljö (Östersjökonventionen) träder i kraft, dels inför en eventuell utvidgning av den svenska fiskezonen.

Jag förordar därför att kommittén får i uppdrag att överväga lämpliga former för samordning och ledning i fred av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss. Kommittén bör vidare överväga om kustbevakningspersonalens befogenheter behöver kompletteras för att nödvändiga ingripanden till sjöss och därmed sammanhängande utredningar skall kunna ske på ett rationellt sätt.

Vad den av lagutskottet berörda samordningsfrågan beträffar finns exempel på att denna utomlands lösts genom att ansvaret för huvuddelen av de uppgifter som nyss har berörts är samlat inom en enda organisation.

En enhetlig organisation som omfattar alla här aktuella verksamheter till havs och längs kusten kan innebära vissa fördelar. Dubbelarbete undviks, övervakningen kan göras effektivare, fartygsmaterielen kan utnyttjas mer rationellt, behovet av nyanskaffningar kan överblickas bättre osv. Å andra sidan måste de svårigheter beaktas som inrättandet av en ny organisation skulle medföra. Eftersom flertalet myndigheter som f.n. har arbetsuppgifter till sjöss också har andra uppgifter kan problem uppstå mellan dessa myndigheter och en ny kustbevakningsorganisation. Vissa aktiviteter till sjöss lämpar sig uppenbarligen heller inte att ingå i en sådan organisation.

Många skäl talar enligt min mening för att de största vinsterna kan göras om olika myndighetsuppgifter samordnas utan att detta leder till en sammansmältning till en enda kustbevakningsorganisation. Kommittén bör överväga hur detta skall ske så att största möjliga effekt uppnås med hjälp av tillgängliga resurser. Frågan hur en smidig överföring till krigsförhållanden skall ske bör härvid beaktas. Det får dock inte uteslutas att vissa begränsade organisationsändringar i rationaliseringssyfte kan behöva övervägas, som dock inte bör leda till någon ökning av statsverkets kostnader.

I likhet med vad chefen för finansdepartementet anförde i prop. 1971:1 anser jag att kustbevakningen även framgent bör svara för den reguljära civila sjöövervakningen längs kusten.

En effektiv sjöbevakning förutsätter att tillgängliga informationer kan sammanställas, bearbetas och delges alla berörda myndigheter.

Detta kräver i sin tur en kontinuerlig och nära samverkan mellan de myndigheter – civila och militära – som har uppgifter inom kust- och havsövervakningen. Kommittén bör mot denna bakgrund utarbeta förslag

till informations- och samverkansregler avseende sjöövervakningen.

I fråga om räddningstjänsten till sjöss har erfarenheter från sjöräddningsövningar och sjöolyckor visat att det – förutom en effektivare samordning – behövs en starkare styrning av de olika sjöräddningsresurser som idag finns utspridda under olika huvudmän. Kommittén bör med utgångspunkt i ett bibehållet samordningsansvar för sjöfartsverket ifråga om sjöräddning studera vilka insatser som behövs vid olika tänkbara större olyckor och då olika slag av räddningstjänst förekommer samtidigt samt framlägga förslag till ledningsfunktioner i sådana sammanhang. Uppmärksamhet bör även ägnas åt bekämpningen av gift- och brandolyckor till sjöss.

Vad gäller kustbevakningens befogenheter har erfarenheterna sedan år 1967 visat att såväl kustbevakningen som sjöpolisen verksamt har kunnat bidraga till en förbättrad övervakning inom våra kust- och havsområden. I en del fall har emellertid behovet av en klarare precisering av vardera organisationens arbetsuppgifter upplevts som önskvärd. Mycket talar för att kustbevakningen, bl.a. till följd av sin förekomst längs hela kustområdet och sin utrustning, är lämpad att svara för vissa uppgifter av den art som normalt åvilar polisen och för vilka kustbevakningen genom sin verksamhet och sakkunskap har speciella förutsättningar. Uttalanden av första lagutskottet (1 LU 1970:31) liksom av departementschefen i direktiven för kustövervakningsutredningen ligger i linje med detta. Självfallet bör handhavandet av sådana uppgifter ske i reglerade former och i samarbete med polisen, dock utan att detta inskränker på polisens allmänna ansvar för egentligt polisarbete i de berörda områdena. Som framhölls i direktiven till kustövervakningsutredningen bör det i detta sammanhang övervägas om någon komplettering behöver ske av kustbevakningspersonalens befogenheter för att – i fall då tillkallande av polis skulle innebära praktiska olägenheter för lösande av uppgifterna – nödvändiga ingripanden skall kunna göras genom kustbevakningens försorg. I anslutning härtill bör frågan om behovet av utbildning av personalen och härav föranledda kostnadsaspekter beaktas.

Kommittén bör i sitt arbete ha samråd med direkt berörda myndigheter. Eftersom översynen av sjöfartsverkets organisation sker i samarbete med statskontoret bör samråd också äga rum med denna myndighet.

Resultatet av kommitténs arbete kan – om det visar sig ändamålsenligt – redovisas efter hand.

I detta ärende har jag samrått med chefen för justitiedepartementet, chefen för försvarsdepartementet, chefen för kommunikationsdepartementet och chefen för jordbruksdepartementet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för handelsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppdrag att utreda frågor rörande samordning och ledning i fred av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss,

att kommittén skall överta de utredningsuppdrag som har lämnats sjöräddningsutredningen (K 1970:42) och kustövervakningsutredningen (Fi 1974:04),

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat

föreskrives, samt
att kostnaderna skall belasta elfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.
(Handelsdepartementet)

5. Utredning om förbudsåtgärder från svensk sida med avseende på kapitalexport till Sydafrika och Namibia i samband med svenska investeringar där

Dir 1977:90

Beslut vid regeringssammanträde 1977-07-07

Departementschefen, statsrådet Burenstam Linder anför.

Sydafrikas apartheidpolitik innebär en systematisk kränkning av mänskliga rättigheter. Det är därför en viktig uppgift för Sverige att föra en utrikespolitik som innebär att man så effektivt som möjligt stöder kampen för frigörelse och ökar trycket på den sydafrikanska regeringen.

Rasförtrycket i Sydafrika och de kränkningar av de mänskliga rättigheterna som den sydafrikanska rasåtskillnadspolitiken innebär, har engagerat den svenska opinionen sedan länge. Sverige har i FN karaktäriserat situationen i Södra Afrika som ett hot mot freden. I kraft därav har den svenska regeringen sökt motverka att nyinvesteringar i Sydafrika kommer till stånd. Riksdagen har ansett att Sverige bör agera inom ramen för FN i samverkan med andra länder i denna fråga. Utrikesutskottet har tidigare (UU 1975:9) framhållit följande:

"Försök att insätta sanktioner som saknar stöd av en eller flera av Sydafrikas huvudsakliga handelspartners skulle bli ineffektiva. De skulle kunna inleda Sydafrika i tron att landet utan påföljd kan fortsätta sin politik. FN:s prestige skulle i så fall kunna ta allvarlig skada".

Sverige har i FN förordat olika internationella ingripanden mot Sydafrika med anledning av den sydafrikanska rasåtskillnadspolitiken. Vi stöder sålunda FN-rekommendationen om förbud mot krigsmateriel till Sydafrika. Sverige tillämpar exportförbud mot krigsmateriel till Sydafrika. Vi har vidare föreslagit, att nämnda rekommendation skall omvandlas till ett för alla FN-länder bindande beslut. Tillsammans med bl.a. övriga nordiska länder har vi också lagt fram ett resolutionsförslag, som uppmanar FN:s säkerhetsråd att överväga åtgärder mot utländska nyinvesteringar i Sydafrika. Förslaget har antagits av generalförsamlingen. Säkerhetsrådet har ännu inte slutgiltigt behandlat frågan.

Riksdagens utrikesutskott har i sitt senaste betänkande i frågan (1976/77:22) anfört:

"Då det emellertid inte kan uteslutas att ett positivt säkerhetsrådsbeslut i denna riktning ännu länge fördröjs eller under överskådlig tid helt uteblir, finns det enligt utskottets mening anledning att på svensk sida – trots de betänkligheter som anförts mot ett sådant ensidigt förfarande – nu gå vidare och överväga att i svensk lagstiftning i särskild ordning införa förbud mot vidare kapitalexport till Sydafrika, liksom till det av Sydafrika alltjämt

ockuperade Namibia, i samband med företagsinvesteringar där".

Utskottet noterade också:

"att de båda befrielseorganisationerna ANC och SWAPO enträget vädjat till omvärlden att försöka stoppa fortsatta utländska investeringar i Sydafrika och Namibia samt att de fått stöd för denna vädjan från en stor majoritet av FN:s medlemsstater".

Härutöver anförde riksdagen:

"Moraliska argument bör ... tillmätas en avsevärd vikt i den situation som nu råder i Sydafrika. Frågan om en begränsning av de svenska intressena i Sydafrika är inte bara en politisk fråga om vad som kan tänkas utgöra effektiva påtryckningar på den sydafrikanska regeringen. Det är också en fråga om huruvida svenska företag skall medverka i ett politiskt system, som bygger på rasdiskriminering och förtryck av svart arbetskraft."

Riksdagen har således gjort en ändrad bedömning av hur ett ökat tryck på Sydafrika skall kunna åstadkommas och har nu hemställt att regeringen bl.a. tillsätter en utredning om förbudsåtgärder från svensk sida med avseende på kapitalexport till Sydafrika och Namibia i samband med företagsinvesteringar där (UU 1976/77:22 rskr 1976/77:350). I utrikesutskottets nämnda betänkande, vilket riksdagen har antagit som sin mening, anförs bl.a. följande om utredningens uppgifter:

"Utgångspunkten för utredningsarbetet bör vara att Sverige skall bidra till att öka trycket på Sydafrika. Utredningen bör omfatta de juridiska, folkrättsliga och utrikespolitiska aspekterna på ett sådant ensidigt åtagande samt en bedömning av de politiska, ekonomiska och psykologiska effekterna av en dylik åtgärd. Mot denna bakgrund bör utredningen utarbeta lagförslag avseende förbud mot kapitalexport. Utredningen bör givetvis även noga följa motsvarande frågas fortsatta behandling i FN senare i år. Den bör arbeta skyndsamt. Resultaten bör redovisas för riksdagen jämte regeringens egna slutsatser och förslag i ärendet."

Vidare förutsatte utskottet även att regeringen lät ombesörja överläggningar med närmast berörda svenska företag i syfte att åstadkomma en begränsning av dessas verksamhet i Sydafrika (och i förekommande fall i Namibia) till vad som under rådande omständigheter synes lämpligt. Därvid borde även beaktas de synpunkter som anförts från fackligt och kyrkligt håll.

Jag förordar med anledning av riksdagens hemställan, att en kommitté tillkallas för att utarbeta lagförslag avseende förbud mot kapitalexport till Sydafrika och Namibia i samband med företagsinvesteringar där. Kommittén bör undersöka förutsättningarna för och konsekvenserna av ett sådant förbud bl.a. ur juridisk, folkrättslig och psykologisk synpunkt samt även i övrigt belysa de frågor som har tagits upp av riksdagen. Särskilt skall utredas, hur ensidiga svenska åtgärder bör utformas för att effektivt tillgodose det av riksdagen angivna syftet, nämligen ett ökat tryck på Sydafrika.

Kommittén bör kartlägga de svenska investeringarna i Sydafrika, ävensom företagens framtidsbedömningar, när det gäller deras investeringar. De ekonomiska konsekvenserna av olika förbudsåtgärder för berörda svenska företag inkl. för de anställda i Sydafrika resp. för Sydafrikas ekonomi bör granskas.

Kommittén bör även granska hur på annat sätt åstadkomna begränsningar av företagens verksamhet utfaller. Kommittén bör i sitt arbete ta kontakt med berörda företag. Kommittén skall särskilt uppmärksamma eventuella problem, som kan vara förknippade med svenska åtaganden i internationella

sammanhang.

Kommittén bör ange vilka ändringar i gällande författningar som ett förbud mot kapitalexport till Sydafrika i samband med investeringar kommer att erfordra.

Kommittén bör vidare studera åtgärder, som har vidtagits eller kan komma att vidtagas i andra länder, när det gäller investeringar i Sydafrika. Uppmärksamhet bör ägnas det sätt på vilket sådana åtgärder i praktiken tillämpas. Det pågående utredningsarbetet i Norge i denna fråga bör noga följas.

Kommittén bör även redovisa de erfarenheter som finns av ekonomiska sanktioner mot länder i andra fall.

Utredningsarbetet bör i enlighet med riksdagens intentioner bedrivas skyndsamt. Resultatet kan, om det visar sig ändamålsenligt, redovisas successivt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för handelsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst 5 ledamöter med uppdrag att utreda frågan om förbudsåtgärder från svensk sida med avseende på kapitalexport till Sydafrika och Namibia i samband med svenska investeringar där,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives, samt

att kostnaderna för kommittén skall belasta elfte huvudtitelns kommitténanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Handelsdepartementet)

6. Utredning om författningsändringar vid svenskt tillträde till Budapestöverenskommelsen om internationellt erkännande av deposition av mirkoorganismer i samband med patentärenden

Dir 1977:103

Departementschefen, statsrådet Burenstam Linder, anför.

Patentpolicykommittén (H 1969:10) tillkallades för att utreda vissa frågor rörande patent- och registreringsverket, vilka uppkommit i samband med att Paris- och Bernunionernas gemensamma internationella organ (BIRPI) hade lagt fram en plan för internationellt samarbete på patentområdet, den s.k. PCT-planen (Patent Cooperation Treaty).

Utredningsuppdraget har senare utvidgats till att omfatta dels vissa frågor som föranleddes av förhandlingar om ett europeiskt patentsystem, dels de frågor om författningsändringar som kunde uppkomma i anslutning till ett svenskt tillträde till en i Washington den 19 juni 1970 avslutad konvention om patentsamarbete och en i München den 5 oktober 1973 avslutad konvention om meddelande av europeiska patent.

Kommittén har avgett betänkandena (SOU 1974:63), Internationellt

patentsamarbete I och (SOU 1976:24-25), Internationellt patentsamarbete II.

Vid en diplomatisk konferens i Budapest avslutades den 27 april 1977 en överenskommelse om internationellt erkännande av deposition av mikroorganismer i samband med patentärenden. Regeringen har tidigare denna dag beslutat att överenskommelsen skall undertecknas.

Efter samråd med chefen för justitiedepartementet förslår jag att patentpolicykommitténs uppdrag utvidgas till att omfatta frågor om de författningsändringar, som föranleds av ett svenskt tillträde till Budapestöverenskommelsen. Kommittén bör i dessa frågor, liksom hittills skett i övriga frågor, nära samarbeta med de övriga nordiska länderna.

Med hänvisning till vad jag nu anfört hemställer jag, att regeringen uppdrar åt patentpolicykommittén att utreda de författningsändringar som föranleds av ett svenskt tillträde till Budapestöverenskommelsen om internationellt erkännande av deposition av mikroorganismer i samband med patentärenden.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Handelsdepartementet)

7. Överläggningar med svenska företag i syfte att åstadkomma en begränsning av dessas verksamhet i Sydafrika

Dir 1977:111

Beslut vid regeringssammanträde 1977-10-27

Departementschefen, statsrådet Burenstam Linder, anför.

Riksdagen beslöt i juni 1977 (UU 1976/77:22, rskr 1976/77:350) att hemställa att regeringen skulle tillsätta en utredning om förbudsåtgärder från svensk sida med avseende på kapitalexport till Sydafrika och Namibia i samband med företagsinvesteringar där. Regeringen fastställde direktiv för utredningen i juli. Jag har därefter förordnat ledamöter i den kommitté som skall göra utredningen. Den är parlamentariskt sammansatt. Kommittén började sitt arbete i september.

I sitt beslut förutsatte riksdagen även att regeringen skulle låta ombesörja överläggningar med närmast berörda svenska företag i syfte att åstadkomma en begränsning av dessas verksamhet i Sydafrika, och i förekommande fall Namibia, till vad som under rådande omständigheter synes lämpligt. Därvid borde även beaktas de synpunkter, som anförts från fackligt och kyrkligt håll.

Med anledning härav förordar jag att en särskild utredare utses för att hålla dessa överläggningar. Utredaren bör därvid iaktta vad i detta sammanhang har anförts i utrikesutskottets nämnda betänkande. En rapport om resultatet av överläggningarna bör avläggas skyndsamt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för handelsdepartementet

att tillkalla en utredare med uppdrag att hålla överläggningar med närmast berörda svenska företag med verksamhet i Sydafrika och Namibia,

att besluta om experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver,

att ersättning till utredare, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta elfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Handelsdepartementet)

8. Översyn av resegarantilagen

Dir 1977:116

Beslut vid regeringssammanträde 1977-11-03

Departementschefen, statsrådet Burenstam Linder, anför.

Lagen (1967:203) om ställande av säkerhet vid sällskapsresa till utlandet trädde i kraft den 1 juli 1967. Med hänsyn till att lagstiftningen innebar en nyhet på det näringsrättsliga området bestämdes det att den skulle tas upp till förnyad prövning sedan man haft tillfälle att studera dess verkningar. Giltighetstiden begränsades därför till den 1 juli 1972.

Resegarantilagen (1972:204) trädde i kraft den 1 juli 1972 och ersatte lagen om ställande av säkerhet vid sällskapsresa till utlandet. Den nya lagen gavs samma principiella innebörd som den tidigare lagen.

Resegarantilagen, som alltjämt gäller, innebär i huvudsak att den som anordnar eller förmedlar sällskapsresa till utomnordiskt land är skyldig att ställa säkerhet i form av betalningsutfästelse av bank eller försäkringsbolag. Säkerheterna bestäms med hänsyn till reseverksamhetens art och omfattning. Den som enbart förmedlar sällskapsresor skall ställa viss säkerhet oavsett om resorna anordnas i Sverige eller utomlands. Säkerheterna får tas i anspråk för återbetalning av medel som erlagts för resa som inte kommer till stånd samt för uppehälle, återresa och skälig ersättning för förlorade förmåner vid resa som avbryts.

Antalet sällskapsresor ökade kraftigt efter andra världskriget. Med den snabba expansionen inom branschen följde vissa problem. Under början av 1960-talet förekom s k skandalresor som arrangerades av små icke seriösa företag. I slutet av 1960-talet inträffade också några s k resekrascher där större reseföretag inte kunde fullgöra sina åtaganden gentemot resenärerna. Lagstiftningen om resegarantier kom till för att undanröja sådana missförhållanden. Sedan lagstiftningens tillkomst har förhållandena inom resebranschen stabiliserat sig. Viss ekonomisk garanti måste dock alltjämt anses behövlig om konsumenterna skall kunna delta i sällskapsresor utan att utsätta sig för alltför stora ekonomiska risker. Konsekvenserna för sällskapsresenärer blir kännbara om ett företag kommer på obestånd eller går i konkurs. Skälen till detta är flera. Här kan följande nämnas. Reseföretagen vänder sig till en bred allmänhet. Många resenärer drabbas samtidigt om ett reseföretag inte kan fullgöra sina åtaganden. Kostnaden för en utlandsresa är en stor post i den enskildes budget. Resan betalas som regel i förskott och folk har små möjligheter att få gottgörelse för förlorade förmåner vid en konkurs. Bl a av dessa skäl måste enligt min mening resenärerna liksom hittills

garanteras ett minimiskydd genom lagstiftning av samma principiella innebörd som den nuvarande.

Man kan sålunda konstatera att resegarantilagen har verkat sanerande inom resebranschen. Antalet fall där ställda säkerheter har behövt tas i anspråk har successivt minskat. Under perioden 1967–1972 utbetalades i genomsnitt 285 000 kr per år. Utbetalningarna sjönk till i genomsnitt 186 000 kr per år under perioden 1972–1976. Under år 1977 har hittills inga säkerheter tagits i anspråk. Samtidigt som utbetalningarna av medel har minskat har reseföretagen måst ställa allt större summor i säkerhet i form av betalningsutfästelser av banker och försäkringsbolag. Detta hänger samman med dels den ökande omfattningen av resandet, dels de stigande priserna på resor. Tillämpad praxis innebär att varje enskild anordnare eller förmedlare av sällskapsresor skall ställa en säkerhet som motsvarar företagets ekonomiska åtaganden. Varje enskilt företag ansvarar enbart för sina egna utfästelser till resenärerna. Endast den säkerhet som ett företag självt har ställt kan således användas för gottgörelser till resenärerna om en resa ställs in eller blir avbruten. Systemet medför ofrånkomligen att garantisummorna blir stora. Säkerheternas sammanlagda belopp under några år är följande:

1968	– 35 mkr
1971	40– 48 mkr
1976	80–120 mkr
1977	110–158 mkr

Förhållandet att allt större säkerheter måste ställas trots att dessa garantimedel i allt mindre grad tas i anspråk ger problem. Konsekvensen blir ytterst att de kapitalkostnader som uppstår får betalas av resenärerna. Man kan vidare konstatera att det sammanlagda beloppet av ställda säkerheter motsvarar en högst osannolik krissituation, nämligen att i stort sett alla reseföretag som har ställt säkerheter skulle samtidigt bli ur stånd att fullgöra sina åtaganden mot resenärerna. Det finns skäl att överväga om inte de nuvarande formerna för finansiering av resenärernas skydd vid sällskapsresor kan förbättras.

Redan den utredning, resegarantiutredningen, som tillkallades år 1971 för att pröva den fortsatta giltigheten av lagen om ställande av säkerhet vid sällskapsresa till utlandet påtalade att de säkerheter varje företag måste ställa successivt hade ökat medan utbetalningarna hade minskat.

Utredningen övervägde av denna anledning om finansieringssystemet kunde utformas efter andra principer. Två alternativa system skisserades. Det ena innebar att reseföretagen bildade en gemensam fond och det andra att varje företag skulle försäkra varje deltagare i en sällskapsresa mot den skada som denne kunde drabbas av om företaget inte kunde fullgöra sina åtaganden. Den korta tid som stod till förfogande gjorde det dock inte möjligt för utredningen att närmare granska alternativen. Med hänsyn till de goda erfarenheterna av lagstiftning om resegarantier och behovet av ett garantisystem förordade utredningen därför att det gällande systemet med smärre justeringar skulle behållas tills vidare.

I förarbetena till den gällande resegarantilagen (prop 1972:92) uttalade den dåvarande departementschefen att de alternativa förslag som resegarantiutredningen hade skisserat inte avsåg omfattningen av skyddet för resenärerna utan mer den tekniska frågan om olika metoder för finansiering av garantisystemet. Han ansåg att genomförandet av en ny resegarantilagstiftning inte borde fördröjas av ytterligare utredningsarbete

men att inget hindrade att utredningens förslag om ändring av finansieringssystemet prövades i annan ordning. Departementschefen förklarade att han i lämplig form avsåg att ta upp frågan om en sådan utredning.

Jag har för min del funnit att en viss översyn av resegarantilagen är påkallad. Jag vill också erinra om att frågan om en översyn av lagen nyligen har aktualiserats i en motion (motion 1976/77:122). Motionärerna hävdar att de nackdelar med det nuvarande finansieringssystemet som resegarantiutredningen på sin tid påtalade närmast har ökat i omfattning. Den allmänna uppfattningen hos berörda branschorganisationer m fl intressenter är vidare, enligt vad jag har erfarit, att vissa justeringar av finansieringssystemet är önskvärda. Jag finner det därför angeläget att möjligheterna att finna en konstruktion för resegarantier som inte har det nuvarande systemets olägenheter utreds. Systemet bör samtidigt som det ger resenärerna erforderligt skydd medföra att varje företag har en rimlig grad av eget ansvar. Ett villkor måste även vara att systemet är smidigt att administrera och kontrollera.

För den angivna översynen bör en särskild utredare tillkallas.

Under beredningen av frågan om en översyn av resegarantilagen har vissa förändringar av lagens omfattning aktualiserats. Det bör stå utredaren fritt att överväga smärre justeringar av lagens räckvidd.

Jag vill avslutningsvis erinra om att frågan om lagstiftning på resebyråområdet också har tagits upp på det samnordiska planet. Nordiska rådet antog år 1968 en rekommendation (nr 35/1968) angående enhetlig nordisk resebyrålagstiftning. Gällande lagstiftningar i de nordiska länderna är olikartade och av olika ålder. Det har därför konstaterats att det inte finns praktiska förutsättningar att inom Norden uppnå en enhetlig generell lagstiftning för resebyråer. Det bör däremot vara möjligt och också önskvärt att på enskilda områden uppnå ensartade regler och så enhetlig tillämpning av dessa som möjligt. År 1977 bestämdes av nämnda anledningar att Nordiska rådets rekommendation om enhetlig resebyrålagstiftning fortsättningsvis skall behandlas inom Nordiska ministerrådets ämbetsmannakommitté för konsumentfrågor. Utredaren bör i lämpliga former hålla kontakt med arbetet inom denna kommitté.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för handelsdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över resegarantilagen,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver,

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta elfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Handelsdepartementet)

9. Kommitté för utvärdering av prispolitiken

Beslut vid regeringssammanträde 1976-12-15

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Burenstam Linder, anför.

Regeringen bemyndigade den 24 juli 1975 chefen för handelsdepartementet att tillkalla en sakkunnig för att undersöka verkningarna i olika hänseenden av dels de åtgärder som har vidtagits med stöd av allmänna prisregleringslagen (1956:236, ändrad senast 1973:301) under i första hand åren 1972–1975, dels den prisövervakning som har bedrivits under samma tid. Med stöd av detta bemyndigande har en sakkunnig förordnats.

Det är enligt min mening värdefullt att en utvärdering av den under senare år förda prispolitiken kommer till stånd. Jag finner det därför angeläget att detta utredningsarbete fullföljs.

F. n. bedrivs utredningsarbetet av den sakkunnige med biträde av ett antal experter. Enligt min mening bör en utredning av det här slaget göras av en kommitté med flera ledamöter. Jag förordar därför att en kommitté tillsätts för uppdraget.

Kommittén bör inte bindas av några detaljerade direktiv. Dess allmänna uppgift bör vara att klarlägga huruvida de prisregleringsåtgärder som har vidtagits och den prisövervakning som har bedrivits sedan år 1972 har haft åsyftad verkan samt i vilken utsträckning sådana negativa sidoeffekter som ibland sägs förekomma har uppträtt. Jag tänker då i första hand på konkurrenshämmande producentsamarbete och snedvridande effekter på produktion och distribution.

Det har framkommit att prisstoppet på baslivsmedel genom sin långvarighet har förorsakat vissa praktiska problem för såväl myndigheter som företag. Kommittén bör snarast i ett särskilt betänkande föreslå åtgärder som syftar till att undvika sådana problem. De allmänna överväganden som kommittén därefter bör göra om behovet av prisreglering bör dock självfallet omfatta även baslivsmedel.

Kommitténs uppgift är i första hand att utvärdera den förda prispolitiken. Det bör dock stå kommittén fritt att komma med förslag till eventuella förbättringar av det nuvarande systemet för prisövervakning och prisreglering.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen – med ändring av bemyndigandet den 24 juli 1975 – bemyndigar chefen för handelsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fyra ledamöter med uppdrag att i enlighet med det anförda utreda de frågor som har angetts i det tidigare bemyndigandet,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver,

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta tionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

Arbetsmarknadsdepartementet

1. Tilläggsdirektiv till sysselsättningsutredningen (A 1974:02)

Dir 1977:92

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-30

Departementschefen, statsrådet Ahlmark, anför.

År 1974 tillkallade arbetsmarknadsministern sakkunniga för att utreda frågan om den långsiktiga sysselsättningspolitiken. De sakkunniga antog namnet sysselsättningsutredningen (A 1974:02).

Sysselsättningsutredningen har i betänkandet (SOU 1975:90) Arbete åt alla bl.a. tagit upp vissa principiella frågor beträffande anpassning av arbetstillfällena till arbetskraftens förutsättningar och krav samt diskuterat behovet av särskilt stöd för svårplacerade grupper. Utredningen lade fram förslag till nytt system för statsbidragsgivningen till halvskyddad sysselsättning, men gjorde i övrigt inte någon detaljerad genomgång av de olika sysselsättningspolitiska medlen för arbetshandikappade. Utredningen ansåg att halvskyddad sysselsättning borde finnas också inom den statliga sektorn. Bl.a. mot denna bakgrund har regeringen sedermera beviljat sysselsättningsutredningen särskilda medel för viss försöksverksamhet i detta syfte. På grundval av sysselsättningsutredningens betänkande förelades riksdagen i prop. 1975/76:211 förslag till samordnad sysselsättnings- och regionalpolitik. Riksdagen fattade i denna del beslut i huvudsaklig överensstämmelse med propositionen (Au 1976/77:7, rskr 1976/77:79). Sysselsättningsutredningen beräknas i ett särskilt betänkande vid årsskiftet 1977/1978 komma att behandla övriga former av yrkesinriktad rehabilitering och sysselsättningsskapande åtgärder för arbetshandikappade. Mot denna bakgrund och med hänsyn till betydelsen av den pågående försöksverksamheten som utredningen bedriver anser jag det lämpligt att sysselsättningsutredningen får i uppdrag att också behandla frågan om arkivarbetets framtida utformning och inriktning.

Arkivarbetets utveckling

Arkivarbetet tillkom år 1934 som arbetslöshetshjälp för kontorister m.fl. som inte kunde placeras i de reservarbeten eller allmänna arbeten som numera är ersatta av beredskapsarbeten. Arkivarbetena blev en speciell form av reservarbete och omfattade gallrings- och registreringsuppgifter av skilda slag i arkiv och bibliotek hos ämbetsverk och institutioner. Anknytningen till reservarbete innebar att sådana arbetsuppgifter skulle väljas som inte var aktuella för omedelbart utförande och att lönen inte fick överstiga den lägsta grovarbetarlönen på orten. Under de första åren sysselsattes i medeltal 200-300 personer i arkivarbete. Efter hand visade det sig olämpligt med en lön som schablonmässigt anpassades till grovarbetarlönen. En särskild arkivarbetslön infördes därför.

Fram till år 1943 användes arkivarbete uteslutande för arbetslösa svenska medborgare, men under 1940-talet då baltiska flyktingar i större antal kom till

Sverige fick också dessa möjlighet till arkivarbete.

Arbetsmarknadsstyrelsen lät i början av 1950-talet utreda frågor rörande arkivarbetet. På grundval av utredningen föreslog styrelsen bl.a. att arkivarbete skulle differentieras på en arbetslöshetslinje och en arbetsvårdslinje. Förslagen föranledde emellertid inga åtgärder från statsmakternas sida.

År 1960 beslöt arbetsmarknadsstyrelsen att på nytt utreda arkivarbetsfrågan. Styrelsens förslag med anledning av utredningen ledde till att 1962 års riksdag medgav att en individuell differentiering av arkivarbetslönerna fick införas på försök. Sådan individuell lönesättning skulle bestämmas av en särskild lönedelegation inom arbetsmarknadsstyrelsen. Med stöd av riksdagens medgivande införde lönedelegationen ett nytt lönesystem omfattande tio lönegrupper som motsvarade löneklasserna 3-13 på den dåvarande A-löneplanen. År 1966 byggdes löneskalan ut till motsvarande A 21.

År 1968 tillsattes inom dåvarande inrikesdepartementet en särskild arbetsgrupp för att se över arkivarbetet. Översynen redovisades i en promemoria (Stencil In 1968:3) vari bl.a. framhölls det angelägna i att åtgärder vidtogs för att föra över vissa av de i arkivarbete sysselsatta till en fastare anställningsform.

Arbetsgruppens förslag resulterade bl.a. i införandet av personliga tjänster samt enhetliga regler för semester och löneavdrag vid sjukdom.

År 1971 gjordes en ny översyn av arkivarbetet. Resultat av översynen redovisades i departementspromemorian (Ds In 1971:15) Beredskapsarbete inom kontor och förvaltning. I promemorian föreslogs bl.a. att den större delen av arkivarbetet skulle omvandlas till särskilt beredskapsarbete inom kontor och förvaltning och ges karaktär av skyddat arbete. En ny finansieringsform för verksamheten föreslogs som innebar att statsbidrag skulle utgå med 2/3 av de skäliga lönekostnaderna. För återstoden skulle den lokala arbetsgivaren svara.

Promemorian har inte föranlett något förslag till riksdagen. Det har ansetts att förslagen i promemorian borde behandlas i anslutning till ett ställningstagande i frågan om organisation och huvudmannaskap för den skyddade sysselsättningen. Den senare frågan, som har utretts i två omgångar under 1970-talet (SOU 1972:54 och SOU 1975:82), bereds f.n. inom regeringens kansli. I detta sammanhang är kontorsarbetscentralerna aktuella. Vid dessa sysselsätts f.n. ca 1.600 personer. Kontorsarbetscentralerna, vilka ingår som en del i arkivarbetsverksamheten, drivs i arbetsmarknadsverkets regi med länsarbetsnämnderna som huvudmän. Vid dessa arbetsplatser utfördes tidigare mer traditionella arkivarbetsuppgifter som t.ex. grafiskt betonade arbeten, arkiverings- och restaureringsarbeten. Efter hand har man emellertid övergått till produktionsinriktat arbete och produktionen prissätts numera enligt marknadsmässiga normer. Kontorsarbetscentralerna kan därför betraktas som en form av statliga verkstäder för skyddat arbete inom kontors- och kontorsservicesektorn. I de båda nämnda betänkandena föreslås att kontorsarbetscentralerna organisatoriskt samordnas med övriga former av skyddat arbete.

Antalet platser i arkivarbete ökade relativt långsamt fram till mitten av 1960-talet. I juli 1960 fanns ca 1.500 platser och samma månad 1965 ca 2.700. Därefter har antalet ökat snabbt. F.n. sysselsätts ca 15.000 personer i arkivarbete.

Gällande bestämmelser om arkivarbete

Gällande bestämmelser om arkivarbete återfinns i arbetsmaknadskungörelsen (1966:368, omtryckt 1977:141). Ytterligare bestämmelser för budgetåret 1977/78 finns i regleringsbrev.

Arkivarbete kan erbjudas person som har fyllt 16 men inte 65 år. Den sökande skall vara arbetsför och i övrigt oförhindrad att åta sig arbete för annan räkning. Den sökande skall vidare vara anmäld som arbetssökande hos arbetsförmedlingen och därvid inte kunna erbjudas lämpligt arbete. Dessutom krävs att annan åtgärd inte bedöms kunna underlätta den sökandes möjlighet att få arbete på den reguljära arbetsmarknaden (t.ex. utbildning eller arbetsprövning/arbetsträning).

Statligt arkivarbete anordnas vid statlig myndighet samt statunderstödd eller annan allmännyttig institution. För kommunalt arkivarbete utgår statsbidrag med 33 % av de godkända lönekostnaderna. Om synnerliga skäl föreligger, får arbetsmarknadsstyrelsen höja statsbidraget till kommunalt arkivarbete som anordnas i område med hög och långvarig arbetslöshet samt sjunkande befolkningstal.

Personer som sysselsätts i arkivarbete får lön enligt särskilt avtal.

För den som i minst fem år har varit sysselsatt i arkivarbete vid statlig myndighet eller institution kan i vissa fall personlig tjänst inrättas. Detta innebär att vederbörande blir helt likställd med övriga statligt anställda i fråga om bl.a. pensions- och semesterförmåner.

Behovet av ny översyn av arkivarbetet

Arkivarbete, som formellt är en form av arbetslöshetshjälp, har efter hand fått en dubbel funktion, dels som tillfälligt sysselsättningsskapande åtgärd för arbetslösa, dels som skyddad sysselsättning för personer med arbetshandikapp.

Arkivarbetsformen har nu sedan en tid tillbaka övervägts i regeringens kansli, bl.a. med anledning av ställningstaganden som har gjorts från fackligt håll. Det har därvid framkommit att sådana ändrade förutsättningar har inträtt sedan 1971 års arkivarbetsöversyn att en förnyad översyn av verksamheten är befogad.

Den 1 juli 1972 infördes nya bidragsvillkor för den halvskyddade sysselsättningen. Reformen innebar att statsbidrag fick utgå med 40 % av lönekostnaderna inkl. semesterersättning till företag, kommunala myndigheter och statliga affärsdrivande verk som i halvskyddad sysselsättning anställde personer med så nedsatt arbetsförmåga att de annars inte kunde beredas arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Den 1 januari 1977 infördes ett nytt och väsentligt generösare statsbidragssystem för den halvskyddade sysselsättningen. De nya bidragsvillkoren bör innebära att denna anställningsform för kommuner och allmännyttiga organisationer mer än tidigare framstår som ett alternativ till arkivarbetsformen.

Det bör i detta sammanhang framhållas att vid halvskyddad sysselsättning, till skillnad från arkivarbete, gäller de avtal om lön och anställningsvillkor i övrigt som tillämpas på den aktuella arbetsplatsen. Så föreslogs inte bli fallet i fråga om det särskilda beredskapsarbete inom kontor och förvaltning som i 1971 års departementspromemoria föreslogs ersätta arkivarbetet.

Vidare bör noteras att arkivarbetet p.g.a. dess formella status av arbetslöshetshjälp inte omfattas av lagen (1974:12) om anställningsskydd

(ändrad senast 1976:593).

Sedan år 1973 sluter TCO-S avtal med staten om lön och andra anställningsförmåner för personer som sysselsätts i arkivarbete.

Även Statsanställdas förbund inom LO har engagerat sig i arkivarbetsfrågan.

Arkivarbetsfrågan behandlades hösten 1975 vid Statstjänstemannaförbundets kongress. Kongressen beslöt därvid på förbundsstyrelsens förslag "att Statstjänstemannaförbundet gemensamt med TCO och LO med all kraft verkar för att arkivarbetet i framtiden utformas enligt modell halvskyddat arbete eventuellt med differentierat bidragssystem och med tillämpning av vid arbetsplatsen gällande avtal". Till detta ställningstagande anslöt sig TCO vid sin kongress år 1976.

Mot bakgrund av detta bör som jag tidigare har anfört nu göras en förnyad översyn av arkivarbetets utformning och inriktning.

Utgångspunkter för översynen

Arkivarbetsformen har ett stort värde däri att den möjliggör en individuellt anpassad sysselsättning – tillfällig eller mer permanent – i en normal arbetsmiljö. Samtidigt är det ett dokumenterat faktum att många människor som är anvisade arkivarbete upplever sin arbetssituation som otillfredsställande. Till detta förhållande medverkar skilda faktorer. En faktor som ofta anförs är den omständigheten att personer som är anvisade arkivarbete får sina löner och anställningsförmåner i övrigt enligt särskilt arkivarbetsavtal och inte enligt avtal som gäller på den aktuella arbetsplatsen. Denna fråga bör beaktas vid utredningens överväganden rörande arkivarbetets framtida utformning och formerna för dess finansiering.

Bland faktorer som bidrar till att många människor som är anvisade arkivarbete upplever sin arbetssituation som otillfredsställande kan också nämnas benämningen av verksamheten. Sedan budgetåret 1975/76 gäller att vid arkivarbete bör användas yrkesbenämningar som så långt möjligt motsvarar vad som annars tillämpas för ifrågavarande arbetsuppgifter. Ett mer än 40-årigt bruk av benämningen arkivarbetare lär emellertid inte helt försvinna med mindre än att verksamheten som sådan får en helt ny benämning. Detta är också en fråga som utredningen bör överväga.

Det har från fackligt håll framförts kritik med innebörden att vissa av de arbetsplatser som används för arkivarbete är olämpliga från bl.a. arbetsmiljö- och arbetsledningssynpunkt. Särskilt gäller detta i fråga om enskilda organisationer där det många gånger är fråga om mycket små arbetsplatser. Det bör ankomma på utredningen att se över principerna för val av arbetsplatser med avseende på bl.a. arbetslokaler och arbetsledning.

Jag vill i detta sammanhang särskilt framhålla vikten av att arbetsplaceringar och därmed sammanhängande frågor, i likhet med vad som f.n. gäller i fråga om halvskyddat arbete, sker i samråd med den lokala fackliga organisationen och genom en aktiv medverkan från anpassningsgruppen på arbetsplatsen. Härigenom skapas förutsättningar för den normalisering av verksamheten som måste eftersträvas.

I tidigare utredningar och i en nyligen gjord undersökning av arkivarbetsverksamheten i Malmöhus län har framkommit att en stor andel av de personer som har arkivarbete utför mycket goda arbetsprestationer. Trots detta är omsättningen på arkivarbetsplatser mycket låg. Utredningen bör se närmare också på denna fråga och lämna förslag till åtgärder för att öka

utslussningen till arbete på vanliga villkor.

Som tidigare har nämnts anordnas arkivarbete inom tre huvudområden: statliga myndigheter, statsunderstödda och andra allmännyttiga institutioner samt kommuner. Utredningens arbete kan här utmynna i förslag till skilda lösningar.

Vad gäller statliga myndigheter bör möjligheterna prövas att helt eller delvis anknyta till principerna för sysselsättningsformen halvskyddat arbete. Den försöksverksamhet i syfte att främja nyanställning av arbetshandikappade inom den statliga och kommunala sektorn som under innevarande och nästa budgetår bedrivs av sysselsättningsutredningen i samarbete med arbetsmarknadsverket och statens personalnämnd kan här ge viss vägledning. Oavsett vilken modell som väljs för medelstilldelning och de statliga myndigheternas budgetering av verksamheten skall konsekvenserna med avseende på pensionsförmåner, sjuk- och hälsovårdsförmåner etc. av individens inplacering i organisationen klargöras till fullo.

Statligt arkivarbete anordnas förutom vid statliga myndigheter också vid statsunderstödda eller andra allmännyttiga institutioner. Som exempel på sådana institutioner kan nämnas företagareföreningar, skogsvårdsstyrelser, hushållningssällskap, allmänna försäkringskassor, arbetslöshetskassor, arbetsgivare- och arbetstagareorganisationer, politiska och religiösa organisationer, nykterhets- och ungdomsorganisationer, frivilliga försvarsorganisationer, allmännyttiga stiftelser av skilda slag, turistorganisationer, idrotts- och fritidsorganisationer, studieorganisationer och bildningsförbund, fornminnes- och hembygdsföreningar, hemslöjdsföreningar, folkrörelsearkiv, Folkets Hus-föreningar, handikapporganisationer, patientföreningar, pensionärsföreningar, elevkårer, elevförbund, Hem och skola-föreningar, intresseorganisationer såsom fastighetsägare- och hyresgästföreningar m.m. samt föreningar för invandrare.

Det är inom de statsunderstödda och andra allmännyttiga institutionerna som arkivarbetsverksamheten har expanderat kraftigast under senare år. Det är också här de stora svårigheterna ligger när det gäller att söka finna en ny form för verksamheten. Ca 6.400 personer sysselsätts f.n. i arkivarbete vid institutioner av här nämnt slag. Dessa institutioners möjligheter att själva svara för en del av kostnaderna för den här aktuella arbetskraften varierar men är i allmänhet starkt begränsade. Utredningen bör här, på grundval av en kartläggning av förhållandena i detta avseende, överväga vilka ändrade former för verksamheten som kan vara ändamålsenliga. Härvid bör förutsättningar prövas att ersätta arkivarbetsformen med dels ett system med samma principiella uppbyggnad som det halvskyddade arbetet, dels beredskapsarbete i någon form.

Vad gäller det kommunala arkivarbetet kan ifrågasättas om detta längre fyller någon väsentlig funktion. Den statliga subvention som sedan den 1 januari 1977 utgår i samband med halvskyddat arbete är numera fullt jämförbar med statsbidraget till kommunalt arkivarbete. Det bör därför ankomma på utredningen att särskilt beakta denna fråga.

Vad jag har anfört i det föregående utgör inte en fullständig förteckning över de frågor som utredningen bör behandla. Denna bör vara oförhindrad att pröva även andra frågor som kan aktualiseras under arbetets gång. Det bör dock inte ankomma på utredningen att ta ställning till arkivarbetsverksamhetens omfattning.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen

uppdrar åt sysselsättningsutredningen att överväga även frågan om arkivarbetets framtida utformning och inriktning.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Arbetsmarknadsdepartementet)

2. Översyn av anställningsskyddslagstiftningen

Dir 1977:102

Beslut vid regeringssammanträde 1977-10-06

Departementschefen, statsrådet Ahlmark, anför.

Lagen (1974:12) om anställningsskydd utgör en viktig länk i reformarbetet på arbetsrättens område. Sedan lagen trädde i kraft den 1 juli 1974 har den – tillsammans med kraftfulla insatser inom arbetsmarknadspolitiken – bidragit till att hålla nere antalet uppsägningar och permitteringar under den senaste lågkonjunkturen. Flera domar i arbetsdomstolen (AD) vittnar också om lagens betydelse som skydd mot obefogade uppsägningar eller avskedanden. De anställdas befogade krav på trygghet i anställningen ifrågasätts inte i dag i det svenska samhället.

Den stora betydelse för arbetslivets förnyelse som lagen har utesluter dock inte att lagstiftningen kan behöva justeras eller kompletteras, sedan erfarenheter nu har vunnits om lagens tillämpning under mer än tre år.

En fråga som allt mer har trätt i förgrunden gäller lagens tillämpning vid arbetsbrist och därmed jämförliga situationer. Uppmärksamheten har riktats på hur bräckligt anställningsskyddet trots lagens regler kan vara för arbetstagare som berörs av driftinskränkningar eller permitteringar. Samtidigt kan den enskilde arbetsgivaren ha ställts inför situationer som han själv inte har kunnat påverka och som har gjort det svårt för honom att ensam bära det ekonomiska och sociala ansvar gentemot de anställda som anställningsskyddslagen lägger på honom.

Detta senare förhållande har vid flera tillfällen uppmärksammats av riksdagen (se t.ex. InU 1973:36 s. 46-47 och 84-87, 1974:14 s. 8-9 och 15-16, 1975/76:17 s. 6 och SkU 1974:21). Förslag har förts fram om hur det ekonomiska ansvaret gentemot de anställda skulle kunna fördelas på en större krets av arbetsgivare utan att urholka anställningsskyddet för den enskilde arbetstagaren. Diskussionen har bl.a. rört inrättande av särskilda försäkringssystem. Den tanken har också förts fram att den enskilde arbetsgivaren skulle kunna göra avsättningar till trygghetsfonder eller att problemet skulle lösas inom ramen för en allmän arbetslöshetsförsäkring. Riksdagen har också uttalat att de här antydda problemen är väl värda att övervägas (InU 1974:14 s. 9). Till arbetsmarknadsdepartementet har även kommit in framställningar av liknande innebörd, främst från organisationer som företräder mindre företag. I de överläggningar som fortlöpande har ägt rum mellan en arbetsgrupp inom departementet och arbetsmarknadens organisationer rörande den arbetsrättsliga lagstiftningen har denna fråga också förts på tal av arbetsgivarparten vid ett flertal tillfällen. Vidare har motsvarande problem kunnat noteras vid den översyn som görs av småföretagsamheten och dess villkor.

Frågan om arbetsgivarens ekonomiska ansvar när det råder brist på arbete får självfallet än större aktualitet mot bakgrunden av det krav på lagstiftning mot permittering som Landsorganisationen (LO) har fört fram till arbetsmarknadsdepartementet. LO föreslår bl.a. att arbetsgivarens rätt att permittera utan lön slopas och att det i stället slås fast att arbetstagare har rätt till lön och andra anställningsförmåner när arbetsgivaren inte kan tillhandahålla arbete. Undantag bör enligt LO liksom hittills gälla för arbete som är säsongbetonat eller annars till sin natur inte sammanhängande. Reglerna bör enligt LO kunna göras dispositiva så att arbetsmarknadens huvudorganisationer genom kollektivavtal kan anpassa dem till de särskilda förhållanden som råder inom olika delar av näringslivet.

Även om gällande lagstiftning, kollektivavtal och rättspraxis (jfr t.ex. AD 1976 nr 2 och 4) begränsar användningen av permitteringsinstitutet på den svenska arbetsmarknaden och på den enskilde arbetsgivaren lägger ett betydande ekonomiskt ansvar mot de anställda i form av permitteringslöner, är det tydligt att anställningsskyddslagen inte löser alla de problem som hänger samman med permitteringar. Problemet är vidare inte bara ekonomiskt. Det gäller också rätten för den anställde till meningsfylld sysselsättning. I detta sammanhang kan också uppmärksammas problemen för säsongarbetslösa arbetstagare med objektsanställning och det förslag om utbildning för sådana arbetstagare som Svenska byggnadsarbetareförbundet har tillställt arbetsmarknadsdepartementet.

En kommitté bör därför tillsättas för att närmare studera de frågor som jag nu har berört. Utgångspunkten för kommitténs arbete bör vara att med förstärkt ekonomiskt skydd för den anställde söka finna anordningar varigenom arbetsgivarnas möjligheter att utge uppsägnings- och permitteringslön förbättras i de situationer då andra alternativ inte står till buds. Även alternativ till uppsägning eller permittering – t.ex. omplacering, omskolning eller vidareutbildning – bör övervägas av kommittén. Det ligger i sakens natur att de nu berörda problemen inte uteslutande kan lösas genom ändringar i anställningsskyddslagen.

Jag avser att till kommittén överlämna de framställningar som har inkommit till arbetsmarknadsdepartementet i dessa frågor. Kommittén bör vidare i sitt arbete samråda med 1974 års utredning (A 1974:08) om en allmän arbetslöshetsförsäkring.

Ytterligare en fråga som rör arbetslösheten bör uppmärksammas av kommittén. Jag tänker på de grupper – kanske framför allt ungdomar och kvinnor men även äldre och handikappade – som har svårt att komma in på arbetsmarknaden på grund av de begränsade möjligheter som i dag finns för provanställning, praktikarbete och liknande anställningsformer (jfr InU 1974:26 och mot. 1976/77:542). Flera organisationer har framhållit hur företagen med hänsyn till anställningsskyddslagens regler tvekar att nyanställa arbetstagare, vilkas kvalifikationer är oprövade inom det tilltänkta arbetsområdet. Visar det sig att anställningsskyddslagens regler om möjligheten att träffa kollektivavtal om provanställning eller tidsbegränsad anställning och tillämpningen av kollektivavtalen inte har fungerat på ett tillfredsställande sätt bör kommittén överväga sådana jämkningar i lagstiftningen att den medger en rörlighet inom arbetslivet som är önskvärd från samhällets sida utan att dess syfte förändras. Sådana ändringsförslag bör läggas fram skyndsamt. Kommittén bör också uppmärksamma de särskilda problem som finns i verksamheter där en flexibilitet i rekryteringen och en viss genomströmning av arbetstagare är naturlig med hänsyn till verksamhetens art (jfr

mot. 1976/77:164) och vid behov lägga fram förslag till hur dessa problem skall lösas.

I de nu berörda frågorna, vilka i betydande mån rör de nytillträdandes situation på den svenska arbetsmarknaden, bör kommittén samråda med sysselsättningsutredningen (A 1974:02) och kommittén (Ju 1976:08) med uppgift att utreda frågor om jämställdhet mellan män och kvinnor, m.m. Kommittén bör också överväga i vad mån lagen (1974:13) om vissa anställningsfrämjande åtgärder kan behöva justeras eller byggas ut för att samhället skall få ökade möjligheter att komma till rätta med arbetslöshet av detta slag.

Under de tre gångna åren har inom arbetsmarknadsdepartementet också uppmärksammats vissa problem i den gällande lagstiftningen och tillämpningsfrågor, som inte har kunnat lösas genom kollektivavtalsreglering. Även domar från arbetsdomstolen visar på liknande problem, t.ex. rörande lagens preskriptionsregler (AD 1976 nr 88 och 1977 nr 17). Kommittén bör därför göra en lagteknisk översyn och ta upp sådana tillämpningsfrågor i övrigt som aktualiseras av arbetsmarknadens parter. Därvid bör den bl.a. undersöka i vad mån reglerna om varsel m.m. kan samordnas med de nya förhandlingsreglerna i lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Vidare bör tillämpningsfrågor som särskilt rör den mindre företagsamheten beaktas. Översynen bör också beröra de administrativa problemen kring lagens förfaranderegler och de därmed sammanhängande skadeståndsfrågorna.

Riksdagen har till regeringen överlämnat dåvarande inrikesutskottets betänkande (InU 1975/76:18 s. 6, rskr 65) med förslag till översyn av reglerna i 33 § anställningsskyddslagen om långtidssjuka. Också den frågan bör behandlas av kommittén.

Jag anser det också lämpligt att till kommittén överlämnas andra frågor som har aktualiserats i arbetsmarknadsdepartementet och som hänger samman med anställningsskyddslagen.

Jag vill slutligen påpeka att det numera har inletts ett betydande forskningsarbete kring arbetslivsfrågorna. I den mån det är möjligt och lämpligt kan kommittén där söka underlag för sina bedömningar.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för arbetsmarknadsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst tretton ledamöter med uppdrag att göra en översyn av anställningsskyddslagstiftningen m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att riksdagens skrivelse 1975/76:65 skall överlämnas till kommittén,

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta tolfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Arbetsmarknadsdepartementet)

3. Utlänningslagkommittén (A 1975:04)

Beslut vid regeringssammanträde 1975-10-23[1]

Statsrådet *Leijon* anför.

Gällande utlänningslag (1954:193 – UtlL) trädde i kraft den 1 juli 1954. Lagen utgår från den internationellt erkända grundsatsen att endast det egna landets medborgare har en ovillkorlig rätt att vistas och verka i landet. Vid lagens tillkomst betonades emellertid också att den hade till syfte bl. a. att ge utlänningar rättsliga garantier mot godtycklig behandling och att ge dem en så tryggad ställning som möjligt.

I UtlL anges förutsättningarna för att utlänning skall få resa in, vistas och arbeta i vårt land. Vidare finns bestämmelser om i vilka fall utlänning får avvisas, förpassas, förvisas eller utvisas. I övrigt innehåller UtlL bl. a. bestämmelser om tvångsmedel, verkställighet, beslutande myndighet och besvärsrätt. Närmare föreskrifter angående UtlL:s tillämpning finns intagna i utlänningskungörelsen (1969:136 – UtlK).

Sedan UtlL kom till har vår syn på utlänningarnas ställning och rättigheter förskjutits i riktning mot att jämställa dem med svenska medborgare. Reformer i sådant syfte har fortlöpande genomförts. Jag vill i detta sammanhang peka på 1968 års riktlinjer för invandringspolitiken (prop. 1968:142, SU 1968:196, rskr 1968:405) och riksdagens nyligen fattade beslut om riktlinjer för den framtida invandrar- och minoritetspolitiken (prop. 1975:26, InU 1975:6, rskr 1975:60).

Den svenska rättsordningen tillerkänner även utlänningar flertalet av de fri- och rättigheter som tillkommer svenska medborgare. Jag vill erinra om att 1973 års fri- och rättighetsutredning (Ju 1973:19) i sitt nyligen framlagda betänkande Medborgerliga fri- och rättigheter. Regeringsformen (SOU 1975:75) har föreslagit att ett skydd i detta hänseende också för utlänningar skall skrivas in i regeringsformen.

På utlänningslagstiftningens område har utredningsarbete bedrivits både i vårt land och i nordiskt sammanhang. Senast har utlänningsutredningen i sina slutbetänkanden (SOU 1972:84) Flyktingskap och (Ds In 1972:20) Frihetsberövande enligt utlänningslagen, som avlämnades i november 1972, lagt fram förslag i syfte att anpassa utlänningslagstiftningen till den utveckling av synen på utlänningens ställning och rättigheter som sålunda har ägt rum. I betänkandet (Ds In 1972:20) har utredningen lämnat förslag till nya regler beträffande frihetsberövande i utlänningsärenden.

Det nordiska samarbetet har lett till att medborgare i annat nordiskt land i särskild grad jämställs med svenska medborgare. Sålunda har år 1954 genomförts en gemensam nordisk arbetsmarknad. För att underlätta samfärdseln mellan de nordiska länderna träffades år 1957 en överenskommelse om gemensamt nordiskt passkontrollområde. Arbetet inom Norden har fortsatt i syfte att nå ytterligare harmonisering av de nordiska ländernas utlänningspolitik och utlänningslagstiftning. I betänkandet (Nordisk utredningsserie 16/70) Utlänningspolitik och utlänningslagstiftning i Norden har nordiska kommittén lagt fram förslag i detta syfte.

De nämnda betänkandena har jämte vissa andra förslag lagts till grund för

[1] Direktivet infört i 1977 års kommittéberättelse del II A 1 till viss del.

en till riksdagen nu avlämnad proposition med förslag till ändring i UtlL (prop. 1975/76:18). I anslutning till asylbestämmelserna föreslås där att det införs ett lagstadgat skydd för vissa skyddsbehövande utlänningar. Vidare föreslås bl. a. vidgad besvärsrätt i främst avvisnings- och förpassningsärenden samt preskription av avlägsnandebeslut. Bestämmelserna om tvångsmedel i UtlL anpassas i förslaget närmare till vad som gäller om de straffprocessuella tvångsmedlen. Bosättningstillstånd avses bli ersatt av ett permanent uppehållstillstånd efter ett års bosättning här. Den nuvarande terroristlagstiftningen föreslås efter vissa ändringar bli integrerad i UtlL. Dessutom förordas vissa mera begränsade ändringar i gällande utlänningslagstiftning. Ändringarna avses träda i kraft den 1 januari 1976.

I samband med remiss till lagrådet av de frågor som tas upp i propositionen framhöll jag att omfattningen av reformförslagen i och för sig kunde ha motiverat en helt ny lag i ämnet. Mot bakgrund av att vissa frågor krävde ytterligare utredning fann jag emellertid lämpligast att avstå från att lägga fram förslag till en ny utlänningslag. Jag anmälde samtidigt att jag hade för avsikt att i annat sammanhang snarast möjligt ta upp frågan. Detta bör ske nu.

En skyndsam handläggning av ärenden som rör utlännings rätt att få stanna kvar i vårt land är av stor betydelse, inte minst för utlänningens egen del. Statens invandrarverk har i skrivelse till regeringen pekat på att det i betydande utsträckning förekommer att utlänningar som fått avslag på ansökan om uppehållstillstånd stannar kvar i landet under lång tid. I brist på arbetstillstånd är utlänningarna i dessa fall ofta hänvisade till försörjning genom socialhjälp eller illegal arbetsanställning. Verket har därför föreslagit en ordning som innebär att förpassningsbeslut i regel meddelas i omedelbart samband med beslutet att vägra uppehållstillstånd. En sådan ordning stöter emellertid på praktiska svårigheter genom att utlänningsnämnden, som enligt gällande bestämmelser skall höras i förpassningsärenden, inte är dimensionerad för det stora antal förpassningsärenden som skulle bli följden av förslaget. Verket menar emellertid att utlänningsnämnden bör kunna avskaffas sedan en allmän besvärsrätt har införts i avvisnings- och förpassningsärenden.

För egen del framhöll jag i samband med lagrådsremissen att jag delade invandrarverkets uppfattning, att den nuvarande ordningen medför betydande olägenheter, vilka skulle kunna avhjälpas genom den ordning som verket har föreslagit. För utlänningen måste det i allmänhet vara en fördel att så tidigt som möjligt och i ett sammanhang få besked om möjligheterna att få stanna kvar i vårt land. Till detta kommer att samhällets kostnader, i form av socialhjälp m. m., för de utlänningar som vistas här i avvaktan på förpassning är betydande. Den nuvarande ordningen skapar vidare en grund för illegala arbetsanställningar. De arbets- och löneförhållanden som därvid erbjuds utlänningen är inte sällan undermåliga. Jag ansåg emellertid att ytterligare överväganden behövde göras innan invandrarverkets förslag kunde tas upp till behandling. Den föreslagna ordningen skulle i praktiken bl. a. medföra en avsevärd ökning av antalet ärenden i regeringskansliet. En sådan utveckling synes stå i strid med strävandena att flytta beslutanderätten i olika ärenden från regeringen och ned på myndighetsnivå.

Även andra åtgärder för att förkorta handläggningstiden i de fall som jag nu har berört liksom i utlänningsärenden i allmänhet är emellertid enligt min mening nödvändiga och bör därför nu göras till föremål för närmare utredning. Olika tänkbara framkomstvägar bör övervägas. En av de möjlig-

heter som därvid bör granskas är att, som invandrarverket har föreslagit, avskaffa utlänningsnämnden. Huruvida en sådan lösning bör väljas beror självfallet på vilken betydelse nämnden alltjämt kan anses ha för utformningen av praxis, inte minst i frågor om politiskt flyktingskap. Jag vill emellertid i detta sammanhang peka på att besvärsrätten i bl. a. avvisnings- och förpassningsärenden enligt den till riksdagen lämnade propositionen inte längre blir beroende av nämndens ställningstagande.

Ett annat närliggande alternativ är att begränsa utlänningsnämndens uppgifter, exempelvis på sådant sätt att nämnden i förpassningsärenden hörs endast när invändning har gjorts om politiskt flyktingskap och påståendet enligt invandrarverkets mening inte kan lämnas obeaktat. Om utlänningsnämnden anses böra finnas kvar, bör undersökas vilka personalförstärkningar som nämnden kan behöva för att handläggningstiderna skall kunna begränsas, också om det bedömts lämpligt att genomföra invandrarverkets förslag om förpassningsbeslut i direkt anslutning till beslut om vägrat uppehållstillstånd.

Som jag framhöll i samband med den förut nämnda lagrådsremissen bör man vidare överväga möjligheten att inrätta ett särskilt organ med uppgift att vara slutlig besvärsinstans i utlänningsärenden. Inrättas ett sådant organ bör enligt min mening utlänningsnämnden inte behållas. Storleken och organisationen av ett sådant organ bör prövas. Vidare bör undersökas vilka möjligheter som bör finnas att till regeringen fullfölja talan i ärenden där invändning gjorts om politiskt flyktingskap samt i ärenden av prejudicerande natur.

De frågor som jag nu har berört angående snabbare handläggning i främst förpassningsärenden, ändring av utlänningsnämndens nuvarande ställning och funktion samt lämplig besvärsinstans bör utredas skyndsamt. Förslag i dessa delar bör föreligga senast under oktober månad 1976.

Ett annat frågekomplex som bör bli föremål för en förutsättningslös utredning är förvisningsinstitutets framtida utformning. Förvisning beslutas av allmän domstol. Enligt 26 § UtlL skall domstolen, vid bedömande om utlänning bör förvisas, ta hänsyn till hans levnads- och familjeförhållanden samt till längden av hans vistelse i Sverige. Har utlänningen bosättningstillstånd eller har han varit bosatt här i minst fem år, krävs synnerliga skäl för förvisning. Förvisas utlänning, skall det men han därigenom lider beaktas vid bestämmande av annan påföljd för brottet.

Möjlighet att avlägsna utlänning som här i landet har dömts för allvarligare brott bör även fortsättningsvis finnas. Det kan emellertid finnas skäl att överväga om den nuvarande förvisningsmöjligheten är alltför vidsträckt. Av intresse är också att klarlägga hur nuvarande bestämmelser faktiskt har tillämpats av domstolarna och därvid inte minst huruvida praxis har varit enhetlig.

En begränsning av möjligheten att förvisa utlänning kan sägas ligga i linje med den ändrade syn på utlänrings ställning som har vuxit fram i vårt land under senare år. F. n. krävs synnerliga skäl för förvisning endast i de fall då utlänningen har bosättningstillstånd eller har varit bosatt här i minst fem år. Förutom att regleringen framstår som alltför snäv ger den sannolikt upphov till viss stelhet i tillämpningen. Begränsning av möjligheterna att döma till förvisning bör enligt min mening införas även i andra fall. Jag tänker då främst på politiska flyktingar och andra grupper som har behov av särskilt skydd. Utlänningens levnads- och familjeförhållanden bör i högre grad än nu beaktas vid bedömningen av om utlänningen skall kunna förvisas. Ett

förhållande som bör uppmärksammas i detta sammanhang är att de nuvarande begränsningarna av förvisningsmöjligheten inte gäller nordiska medborgare i samma utsträckning som övriga utlänningar, eftersom dessa inte får bosättningstillstånd. I fråga om denna grupp bör övervägas särskilt långtgående inskränkningar av förvisningsmöjligheten. Frågan bör prövas mot bakgrund av de bestämmelser som gäller eller kan komma att gälla för svenska medborgare som vistas i annat nordiskt land.

De begränsningar som nu gäller i fråga om förvisningsinstitutet finns även beträffande utvisning. De synpunkter jag nu har fört fram har därför motsvarande tillämpning i fråga om utvisningsinstitutet. Jag vill emellertid nämna att utvisning under senare tid praktiskt taget inte kommit till användning gentemot andra utlänningar än medborgare i annat nordiskt land. Skall som en konsekvens av vad jag nyss har anfört i fråga om förvisningsinstitutets användning på medborgare i annat nordiskt land sådan medborgare endast i sällsynta fall kunna utvisas, får därför utvisningsinstitutet en mycket begränsad betydelse. Den möjlighet att avlägsna utlänning på grund av asocialitet o. d. som utvisningsinstitutet nu ger bör emellertid finnas kvar. En ordning som bör närmare undersökas är om i stället förvisnings- och utvisningsbestämmelserna bör, i sitt ändrade skick, sammanföras till ett institut, som då eventuellt kan kallas utvisning. Vidare bör övervägas om inte också de nuvarande förpassningsbestämmelserna kan inordnas i detta, så att utlänningslagstiftningen i framtiden kommer att innehålla ett avvisnings- och ett utvisningsinstitut.

I fråga om förvisningsinstitutet vill jag vidare anföra följande. Förvisningsinstitutet bör ses över även från andra utgångspunkter än dem som jag hittills har berört. Före år 1954 prövade länsstyrelse om utlänning borde avlägsnas ur landet på grund av brott. Prövningen skedde efter det brottmålsdomen hade vunnit laga kraft och avlägsnandeformen kallades då utvisning. I samband med UtlL:s tillkomst överfördes förvisningsprövningen till den domstol som dömde i brottmålet. Denna ordning syftade enligt föredragande departementschefen bl. a. till en förbättring från rättssäkerhetssynpunkt. En prövning av förvisningsfrågan samtidigt med ansvarsfrågan bedömdes också innebära väsentliga fördelar bl. a. när det gällde att bestämma och samordna samhällets reaktioner mot brott.

Frågan om samordningen av de olika påföljderna har nyligen berörts i annat sammanhang. Åtalsrättskommittén (Ju 1971:63) har i en den 16 juni 1971 dagtecknad stencilerad promemoria (Ju 1971:14) lämnat förslag till ändrade regler om beivrande av vissa brott, begångna av utlänningar. Vid sidan av regler om underlåtande av åtal i vissa fall föreslås i promemorian, att domstolarna skall få vidgade möjligheter att ge utlänning villkorlig dom när det står klart att utlänningen skall avlägsnas ur landet. Visar det sig senare att avlägsnandebeslutet inte kan verkställas, skall enligt förslaget domstol på talan av åklagaren kunna ompröva påföljdsfrågan. Förslaget, som har remissbehandlats, har hittills inte lett till lagändring.

Vidare har i justitieutskottets betänkande (JuU 1973:28) med anledning av en motion behandlats frågan om häktning vid förvisning av utlänning. I gällande rätt föreligger osäkerhet beträffande möjligheten att hålla utlänning häktad till dess förvisning har verkställts. Riksdagen har i skrivelse till regeringen (rskr 1973:277) med hänvisning till utskottsutlåtandet hemställt om en översyn av de nu berörda reglerna.

Slutligen har brottsförebyggande rådet aktualiserat vissa problem som uppkommer i samband med förvisningsbeslut och deras verkställighet. Man

pekar på den orättvisa i förhållande till andra dömda som blir följden av att ett förvisningsbeslut, som sedan inte kan verkställas, medfört sänkning av annan samtidigt ådömd påföljd. Ovisshet om verkställigheten skapar dessutom ofta otrygghet hos den förvisade. Ett definitivt ställningstagande till verkställighetsfrågan bör därför enligt rådet ske så tidigt som möjligt och helst redan i domslutet. Man pekar också bl. a. på vissa svårigheter vid behandlingsplaneringen.

För egen del vill jag beträffande de nu berörda frågorna anföra följande.

Nuvarande ordning, som alltså innebär att domstol dömer till förvisning i samband med ådömandet av övriga påföljder, är förenad med vissa nackdelar. Svårigheterna bottnar främst i att domstolen har begränsade möjligheter att bedöma frågan om politiskt flyktingskap och därmed sammanhängande verkställighetshinder. Genom att förvisningsbeslutet skall beaktas vid bestämmandet av påföljden i övrigt, kommer utlänning, som dömts till förvisning vilken sedermera inte kan verkställas, i förmånligare ställning än den som döms för samma brott utan att dömas till förvisning. Särskilt stötande blir resultatet om förvisning ådömts tillsammans med villkorlig dom eller om förvisning kombinerats med påföljdseftergift. Allmänt sett kan utfallet av påföljdens bestämmande med nuvarande ordning inte sällan bli slumpartat och stötande från rättvisesynpunkt.

Åtalsrättskommitténs förslag hade bl. a. till syfte att åstadkomma förbättringar på denna punkt. Enligt förslaget skulle omprövning av den ådömda påföljden kunna ske när förvisningsbeslutet inte kan verkställas. Även en sådan ordning medför dock problem. Det torde bli nödvändigt att knyta konstaterandet av verkställighetshinder till en viss sista tidpunkt, då förfarande för ändring av påföljden kan inledas. Därvid måste beaktas att denna tidpunkt måste läggas så sent att talan i verkställighetsärendet hinner fullföljas och ärendet slutligt avgöras. Till detta kommer att en sådan ordning får till följd att den dömde själv disponerar över möjligheten att mot vart annat väga förvisningsmenet och den väntade skärpningen av påföljden i övrigt, något som enligt min mening får anses mindre lämpligt.

En annan lösning skulle kunna vara att ta hänsyn till förvisningen först på verkställighetsstadiet. En sådan ordning får i praktiken betydelse främst om utlänningen döms till frihetsberövande påföljd. Domstolen skulle då inte låta förvisningen påverka valet och omfattningen av övriga påföljder. Kriminalvårdsorganen skulle i stället ha möjlighet och skyldighet att frige den dömde före strafftidens utgång i samband med verkställighet av förvisningen. Också en sådan ordning leder lätt till olikartad behandling av likartade fall, eftersom verkställighetsproceduren kan ta längre eller kortare tid i anspråk. Vid kortare frihetsstraff kan det sålunda inträffa att straffet hinner verkställas innan frågan om verkställighet av förvisningspåföljden hunnit slutligt avgöras.

Ytterligare en möjlighet är en återgång till ett system, där förvisningen beslutas av annan myndighet än domstol, exempelvis av invandrarverket. Förvisningspraxis skulle då kunna samordnas med utlänningspolitiken i övrigt. En enhetlig praxis skulle lättare uppnås. Domstolen skulle med en sådan ordning bortse från vilka åtgärder enligt UtlL som den av domstolen ådömda påföljden kan ge upphov till. En sådan ordning skulle då ses som en konsekvens av att utlänning till skillnad från svensk medborgare inte har en ovillkorlig rätt att stanna här. En förutsättning för en lösning efter dessa riktlinjer måste emellertid vara, att möjligheterna till förvisning kraftigt inskränks. Den nu nämnda lösningen kan eventuellt kombineras med den möjlighet att avbryta straffverkställigheten som jag nyss har berört.

Som har framgått av vad jag nu har anfört är åtskilliga frågor och problem förknippade med förvisningsinstitutet. Jag har i detta sammanhang endast kunnat peka på några av dem. Det är emellertid enligt min mening angeläget att frågan om förvisning i hela dess vidd görs till föremål för en förutsättningslös granskning. Övervägandena bör avse såväl förutsättningarna för förvisning som formerna för beslut om verkställighet. Frågan huruvida förvisningsbeslut skall kunna preskriberas kan böra övervägas i detta sammanhang. Vidare bör beaktas frågan om tvångsmedel i samband med verkställighet av förvisningsbeslut, vilken har aktualiserats i den förut nämnda riksdagsskrivelsen, liksom de synpunkter som framförts av brottsförebyggande rådet. Beträffande frågan om tvångsmedel i samband med förvisning bör samråd ske med utredningen (Ju 1974:17) angående översyn av häktningsbestämmelserna.

En annan fråga som jag vill ta upp i detta sammanhang rör verkställighet av beslut om avlägsnande. Beslut om verkställighet av förpassnings-, förvisnings- och utvisningsbeslut fattas av länsstyrelse, medan själva verkställigheten handhas av polismyndighet. Innan länsstyrelse meddelar verkställighetsbeslut infordras yttrande från polismyndigheten angående lämpligt sätt för verkställigheten. Verkställighet av avvisningsbeslut handläggs av polismyndigheten ensam. Riksdagens revisorer har i skrivelse till regeringen ifrågasatt om det inte skulle vara en mera rationell ordning att låta polismyndighet fatta det formella verkställighetsbeslutet också i fråga om förpassnings-, förvisnings- och utvisningsbeslut. Vidare har revisorerna pekat på konsekvenserna för länsstyrelsernas handläggning av verkställighetsärendet av att utlänningen på verkställighetsstadiet hos regeringen begär återbrytning av avlägsnandebeslutet.

I de nu berörda frågorna krävs en närmare undersökning innan ställning kan tas. I fråga om verkställighet har därför i den nu avlämnade propositionen endast intagits en särbestämmelse beträffande verkställighet av utvisningsbeslut som rör terrorist. I sådant fall föreslås regeringen få förordna att verkställighet skall kunna beslutas av annan myndighet än länsstyrelse. Det är emellertid enligt min mening angeläget att alla de frågor som rör formerna för verkställighet enligt UtlL ses över närmare. Åtskilligt talar för att, som riksdagens revisorer föreslår, polismyndighet ensam handhar verkställigheten och sålunda även fattar det formella beslutet. Därigenom undviks att ytterligare en myndighet, som vanligen inte tidigare haft befattning med ärendet, behöver kopplas in. Å andra sidan måste tillses att en sådan ordning inte för utlänningen medför försämring från rättssäkerhetssynpunkt. Frågan hur verkställighetsmyndigheterna skall handla när återbrytning begärs i verkställighetsskedet bör också undersökas närmare. Även i övrigt bör frågor som rör verkställigheten göras till föremål för en genomgripande översyn mot bakgrund av en kartläggning av gällande praxis. Ett av syftena, vid sidan av rättssäkerhetskravet, bör därvid vara att såvitt möjligt åstadkomma garantier för en enhetlig praxis hos de verkställande myndigheterna. Eftersom verkställigheten i många fall medför mycket kännbara påfrestningar för utlänningen, bör undersökas på vilket sätt delgivning och verkställighet av avlägsnandebeslut kan ske med så stort hänsynstagande som möjligt till dennes intressen.

Som jag anförde inledningsvis intar medborgare i de nordiska länderna en särställning bland de utlänningar som vistas i vårt land. I den nu avlämnade propositionen föreslås att de får möjlighet att bedriva näring i vårt land utan näringstillstånd, vilket medför att de i ännu ett hänseende jämställs med

svenska medborgare.

Det finns enligt min mening skäl att ta ytterligare steg på den inslagna vägen. Jag har redan nämnt att särskilt långtgående begränsningar av nuvarande möjlighet att förvisa eller utvisa nordiska medborgare bör övervägas. Vid sidan av detta bör de eventuella skillnader med anknytning till utlänningslagstiftningen som i övrigt föreligger i fråga om behandlingen av svenska medborgare och medborgare i annat nordiskt land närmare analyseras i syfte att undersöka i vad mån ökad likställighet kan införas.

Som framgått av min redogörelse återstår åtskilliga frågor att lösa på utlänningslagstiftningens område. Jag har likväl i det föregående endast tagit upp vissa frågor av större vikt. Under utredningsarbetet bör därför i samråd med berörda myndigheter och organisationer göras en kartläggning av problem och frågor som har aktualiserats vid den praktiska tillämpningen av nuvarande utlänningslagstiftning. Mot bakgrund av vad därvid framkommer får övervägas vilka ändringar i utlänningslagstiftningen som är påkallade i olika hänseenden utöver dem jag särskilt har behandlat.

Gällande utlänningslag har nu varit i kraft i mer än 20 år. Omfattande ändringar har fortlöpande skett inom ramen för den ursprungliga lagen. De ändringar som nu föreslås i propositionen är också av stor omfattning. Detta har bl. a. fått till följd att lagstiftningen blivit svåröverskådlig med de konsekvenser detta får för den praktiska tillämpningen.

Det nu förordade utredningsarbetet bör därför enligt min mening leda fram till förslag till en helt ny utlänningslag, som på ett så överskådligt sätt som möjligt tar upp de bestämmelser beträffande utlänningar som förutsätter lagreglering. I anslutning till denna bör utarbetas förslag till tillämpningsförordning.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla högst fem sakkunniga med uppdrag att företa en översyn av utlänningslagstiftningen,

att utse en av de sakkunniga att vara ordförande,

att besluta om experter, sekreterare och annat arbetsbiträde åt de sakkunniga.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att de sakkunniga får samråda med myndigheter samt begära uppgifter och yttranden från dem,

att ersättning till sakkunniga, experter och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs,

att kostnaderna för utredningen skall betalas från elfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

Bostadsdepartementet

1. Tilläggsdirektiv för gatukostnadsutredningen

Dir 1977:60

Beslut vid regeringssammanträde 1977-05-26

Departementschefen, statsrådet Olsson, anför.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 15 maj 1975 tillkallade chefen för bostadsdepartementet en utredningsman (B 1975:02) med uppgift att se över byggnadslagens regler om avgiftssystem för kommunalt gatubyggande m.m. Utredningsmannen har antagit namnet gatukostnadsutredningen.

I direktiven (se 1976 års kommittéberättelse B 15) erinras om att 1969 års vägutredning (K 1970:35) i principbetänkandet (Ds K 1974:7) Kommunal och enskild väghållning har föreslagit bl.a. att det skall ankomma på kommun att handha väghållningen i område med byggnadsplan såvida inte annat har bestämts i planen och att kommunen skall ha rätt att ta ut avgift enligt taxa för den väghållning som den ombesörjer i egen regi. Om förslaget genomförs, innebär det att kommunerna får ett presumtivt ansvar för väghållningen inom byggnadsplanelagda områden med möjligheter till i princip full kostnadstäckning.

Vägutredningens förslag har remissbehandlats och därefter vidareutvecklats. Utredningen avser nu inom kort lägga fram förslag till bestämmelser om väghållning i områden utanför stadsplan.

Ett nytt regelsystem för kommunalt gatubyggande bör enligt direktiven för gatukostnadsutredningen ges ett sådant innehåll att de ekonomiska förhållandena gestaltas på i huvudsak samma sätt oberoende av vilken planform som används. Vissa principer som bör kunna läggas till grund för ett framtida system anges i direktiven.

I direktiven konstateras emellertid att det nuvarande regelsystemet i byggnadslagstiftningen är mycket komplicerat och att det inte har belysts hur det fungerar i praktiken. I en första etapp borde utredningsmannen därför kartlägga och utvärdera nuvarande system och klarlägga dess brister.

Utredningsmannen har i huvudsak slutfört denna första etapp. Utredningsarbetet har visat att gällande regler på gatuväsendets område är klart otillfredsställande. En reform av dem framstår som behövlig. Föreskrifterna är invecklade och tidsödande att tillämpa. Vad kommunerna framför allt finner otillfredsställande är att de inte kan räkna med skälig kostnadstäckning för sina investeringsutgifter för gator, parker och andra allmänna platser och att ingen ersättning medges för drift och underhåll. Den belastning detta innebär för kommunernas ekonomi har blivit mera kännbar i och med att kommunerna har fått anledning att i större utsträckning än tidigare tillämpa byggnadslagens gatukostnadsregler. Detta är en följd av den stora satsningen i många kommuner på sanering och byggande i mindre enheter. Även ur markägarnas synvinkel talar flera skäl för en reform, bl.a. den ojämna fördelningen av gatukostnader mellan äldre och nyare fastigheter samt mellan fastigheter i områden med stadsplan och i områden med byggnadsplan.

Med hänsyn dels till behovet att snabbt få fram tidsenliga och rättvisa gatukostnadsregler, som tar sin utgångspunkt i den nytta fastigheterna inom ett sammanhållet område har av kommunernas insatser, och dels till att sådana regler såvitt möjligt bör samordnas med reglerna om väghållning i områden med byggnadsplan bör gatukostnadsutredningen få tilläggsdirektiv om att lägga fram förslag till ny lagstiftning i fråga om gatuväsendet.

I 2 § kommunala renhållningslagen (1970:892) finns bestämmelser om befogenhet för kommun att ålägga fastighetsägare att fullgöra viss renhållningsskyldighet i fråga om gångbana eller annat för gångtrafiken erforderligt utrymme utanför fastigheten. Riksdagen har hos regeringen hemställt om en översyn av ifrågavarande bestämmelser (JoU 1976/77:10, rskr 1976/77:48).

Det bör uppdras åt gatukostnadsutredningen att verkställa en sådan översyn och att framlägga förslag till en mer ändamålsenlig reglering av renhållningsskyldigheten beträffande gångbanor m.m.

Gatukostnadsutredningen bör därför få i uppdrag att skyndsamt utforma och lägga fram förslag till nya regler om avgifter för gatubyggande m.m. Förslaget bör utformas så att man får en god samordning mellan föreskrifterna för gatuhållning och för annan kommunal väghållning, för vilken bestämmelser kan komma att föreslås i vägutredningens väntade betänkande. En utgångspunkt för utredningens arbete bör också vara att ta bort sådan statlig detaljreglering som med hänsyn till kommunernas ställning och resurser inte längre är nödvändig. Utredningens förslag bör inte onödigtvis föregripa en samlad långsiktig lösning av frågorna om lagstiftning för markanvändning och byggande.

Jag hemställer att regeringen utvidgar gatukostnadsutredningens uppdrag i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Bostadsdepartementet)

Industridepartementet

1. Tilläggsdirektiv till delegationen (I 1975:02) för energiforskning

Dir 1977:27

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-10

Departementschefen, statsrådet Åsling, anför.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 12 juni 1975 tillkallade dåvarande chefen för industridepartementet en delegation (I 1975:02) för energiforskning med uppgift att bl.a. ta fram underlag för planering av forskning och utvecklingsarbete inom energiområdet i ett långsiktigt perspektiv. I direktiven för delegationens arbete angavs att underlaget bör redovisas på sådant sätt att det kan tjäna som underlag för statsmakternas beslut om omfattning och inriktning av forskningen och utvecklingsarbetet på energiområdet sedan det nu löpande treåriga energiforskningsprogrammet genomförts.

Delegationens uppdrag i detta avseende angavs närmare genom tilläggsdirektiv den 10 juni 1976. Dessa innebar bl.a. att delegationen i sitt underlag skulle redovisa alternativa förslag. Ett alternativ borde i förhållande till insatserna inom energiforskningsprogrammet under budgetåret 1977/78 innebära en oförändrad ambitionsnivå. Ett alternativ borde bygga på en tjugoprocentig minskning av ambitionsnivån. Delegationen skulle därutöver vara oförhindrad att redovisa ett av delegationen avvägt alternativ som innebär ökad ambitionsnivå.

Vid anmälan den 22 december 1976 av frågan om tillkallande av en energikommission angav statsrådet Johansson att delegationens direktiv bör ändras i vad avser de alternativa förslag som delegationen har att redovisa. Ett alternativ bör alltjämt innebära en oförändrad ambitionsnivå i förhållande till insatserna inom energiforskningsprogrammet under budgetåret 1977/78. Därutöver bör delegationen redovisa två av delegationen avvägda alternativ som innebär högre ambitionsnivå. Härvid bör belysas främst möjligheterna att öka insatserna vad gäller utvecklingen av förnyelsebara energikällor. Sådana insatser bör innefatta även den forskning och utveckling som behövs för att anpassa olika konsumtionssektorer till ökat utnyttjande av sådana energikällor. Delegationens direktiv bör nu ändras i enlighet härmed.

Som angavs vid anmälan av frågan om tillkallande av en energikommission finns ett nära samband mellan delegationens och kommissionens uppgifter. Det är väsentligt att förutsättningar skapas för ett väl fungerande, ömsesidigt informationsutbyte och en koordinering av de arbeten som syftar till att förse regeringen med underlag beträffande utsikterna för nya tekniska lösningar m.m. Delegationens sammansättning har därför nyligen ändrats så att ett personsamband skapats mellan delegationen och kommissionen. Det är emellertid, som också angavs vid det nämnda tillfället, angeläget att pågående utrednings- och förslagsverksamhet inom energiområdet fortgår och genomförs utan avvaktan på energikommissionens mer långsiktiga och

övergripande överväganden. Vad gäller delegationen för energiforskning vill jag därvid särskilt framhålla betydelsen av att delegationens uppgifter som programansvarigt organ för programmet Allmänna Energisystemstudier och för samordning av den totala forsknings- och utvecklingsverksamheten inom energiområdet kan genomföras under i huvudsak oförändrade arbetsformer.

Jag hemställer att regeringen bestämmer uppdraget till delegationen för energiforskning på det sätt jag har angett.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

2. Kooperationen och dess roll i samhället

Dir 1977:28

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-10

Departementschefen, statsrådet Åsling, anför.

Kooperationen spelar en viktig roll inom det svenska samhället. En stor del av landets befolkning är som medlemmar, kunder eller anställda engagerade i den kooperativa verksamheten. Genom sin folkrörelsekaraktär bidrar kooperationen verksamt till samhällets ekonomiska, sociala och demokratiska utveckling.

Grundläggande regler för de kooperativa föreningarnas verksamhet ges i lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar. Utmärkande för en ekonomisk förening är att den genom verksamhet i vilken medlemmarna på ett eller annat sätt deltar, t.ex. som avnämare eller leverantörer, skall främja medlemmarnas ekonomiska intressen. Lagen föreskriver i övrigt bl.a. öppet och frivilligt medlemskap, demokratisk förvaltning, att räntan på medlemmarnas insatta kapital skall vara begränsad och att överskott i stället skall fördelas i förhållande till medlemmarnas användning av föreningens tjänster. För vissa slag av ekonomiska föreningar finns särskild lagstiftning. Det gäller bl.a. bostadsrättsföreningar som regleras av bostadsrättslagen (1971:479).

Inom konsumentkooperationen, dvs. främst konsumtionsföreningar anslutna till Kooperativa Förbundet och Oljekonsumenternas Förbund, samt i bostadsrättsföreningar anslutna till HSB:s Riksförbund och Svenska Riksbyggen finns drygt tre miljoner medlemmar, eller ca två miljoner om dubbelanslutningar räknas bort. Konsumentkooperationen sysselsätter i sina föreningar och i de dotterföretag som drivs i aktiebolagsform ca 80.000 personer. Marknadsandelen inom så betydande sektorer som livsmedelshandeln, bensinhandeln och bostadsproduktionen ligger vid ca 20 %.

Inom producentkooperationen, där lantbrukskooperationen är den övervägande delen, uppgår antalet medlemmar till närmare en miljon eller ca 200.000 om dubbelanslutningar räknas bort. I de producentkooperativa företagen sysselsätts ca 70.000 personer. Lantbrukskooperationen har en helt dominerande ställning inom vissa led och delar av livsmedelsproduktionen, bl.a. när det gäller mejeri- och slakteribranscherna. Av den totala livsmedelsindustriproduktionen svarar lantbrukskooperationen för ca 50 %. I

lantbrukskooperationen ingår också större delen av det privata skogsbruket och en växande sektor inom skogsindustrin.

Kooperationens näringspolitiska roll har inte varit föremål för någon närmare kartläggning eller analys. Utredningen (Fi 1975:03) om löntagarna och kapitaltillväxten har dock under 1976 tagit initiativ till en kartläggning av konsument- och producentkooperationen. Preliminära resultat från denna kartläggning väntas föreligga under våren 1977. Därutöver berörs kooperationen eller vissa delar därav även av andra aktuella utredningar. Som har nämnts inledningsvis, ges grundläggande regler för de kooperativa föreningarna i lagen om ekonomiska föreningar. Den lagen är i tekniskt avseende uppbyggd efter förebild i 1944 års aktiebolagslag. År 1975 antog riksdagen en ny aktiebolagslag (SFS 1975:1385). Med anledning därav har inom justitiedepartementet gjorts en översyn av föreningslagstiftningen. Resultatet av översynen redovisas i promemorian (Ds Ju 1976:11) Förslag till lag om ekonomiska föreningar m.m. Det i promemorian framlagda lagförslaget innefattar närmast en teknisk översyn av föreningslagstiftningen. Vissa betydelsefulla nyheter föreslås emellertid. De innebär dock inte några ändringar i de grundläggande reglerna på föreningslagstiftningens område. Promemorian remissbehandlas f.n.

Frågan om kooperationens kapitalförsörjning torde direkt eller indirekt beröras av både 1968 års kapitalmarknadsutredning (Fi 1969:59) och utredningen om löntagarna och kapitaltillväxten. Kooperationen berörs även av företagsskatteberedningens (Fi 1970:77) arbete. Vissa distributionsfrågor har utretts av distributionsutredningen (H 1970:14) och redovisats i betänkandet (SOU 1975:69) Samhället och distributionen. Konkurrensfrågorna utreds av utredningen (H 1974:05) rörande översyn av konkurrensbegränsningslagen och av sakkunniga (H 1975:06) för utvärdering av prispolitiken. På det konsumentpolitiska området utreds vissa frågor av utredningen (H 1976:03) om insyn i företagens marknads- och produktplanering m.m. och andra av utredningen (H 1976:04) om regional konsumentpolitisk verksamhet. På regeringens uppdrag kartlägger statens industriverk f.n. ägarkoncentrationen i det svenska näringslivet, inbegripet kooperationen. Vissa av de branschutredningar som pågår berör branscher med stor kooperativ andel. Industriverket utreder sålunda bl.a. problemen inom livsmedelsindustrin, medan frågor rörande skogsindustrin utreds inom industridepartementet med skogsbranschrådet som referensorgan.

Frågan om kooperationens ställning har tagits upp i riksdagen. I motion 1975/76:1747 av herr Alsén m.fl. hemställdes att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om utredning av frågan om kooperationens ställning i näringslivet. Näringsutskottet framhöll i sitt betänkande (NU 1975/76:54) bl.a. att en sådan utredning skulle kunna ge värdefull information om ett område inom näringslivet som det f.n. är svårt att få en samlad överblick över. En utredning borde även kunna ge betydelsefulla uppslag beträffande näringspolitikens utformning. Riksdagen beslöt att hos regeringen begära utredning i enlighet med vad utskottet hade anfört (rskr 1975/76:388).

Det svenska näringslivet är i huvudsak grundat på privat företagsamhet. Även om de statliga och kooperativa företagen inom vissa sektorer spelar en betydande roll utgör dessa företagsgrupper totalt sett endast en mindre del av näringslivet. Näringslivet präglas av snabb strukturomvandling samt krav på demokratisering och decentralisering. Under dessa förhållanden är det från samhällets synpunkt angeläget att den kooperativa företagsformen utvecklas som ett livskraftigt alternativ och komplement till både den privata och den

statliga företagsformen. De traditionella kooperativa grundsatserna synes i flera avseenden kunna tjäna som riktlinjer för handläggningen och lösningen av väsentliga näringspolitiska problem. Mot denna bakgrund finns det anledning att pröva förutsättningarna och villkoren för kooperationens medverkan i näringslivets omvandling.

En utredning om kooperationen och dess roll i samhället bör därför nu komma till stånd. Jag förordar att en kommitté tillkallas för ändamålet. Till närmare vägledning för utredningsarbetet vill jag efter samråd med chefen för handelsdepartementet anföra följande.

Arbetet bör i första hand inriktas på en komplettering av den kartläggning och analys av konsument- och producentkooperationens uppbyggnad, omfattning och verksamhet som pågår genom utredningens om löntagarna och kapitaltillväxten försorg. Bl.a. bör utvecklingen inom kooperationen i fråga om regional betydelse, struktur, marknadsandelar, nya verksamhetsgrenar och andra förhållanden av betydelse för belysning av kooperationens roll i näringsliv och samhälle analyseras. Kooperationens relativa styrka fördelar sig tämligen ojämnt på olika branscher; innebörden och konsekvenserna härav, liksom möjliga utvecklingstrender med avseende på konkurrens och regional fördelning bör likaledes uppmärksammas. Kommittén bör även ägna uppmärksamhet åt innebörden och betydelsen av olika särdrag i kooperationens mål och funktion, exempelvis den demokratiska verksamhetsformen. I dessa frågor bör kontakt hållas med referensgruppen för folkrörelsefrågor inom kommundepartementet som arbetar med ett allmänt översynsarbete när det gäller relationerna mellan samhället och folkrörelserna.

En betydelsefull fråga, som bör belysas närmare, är kooperationens möjligheter att medverka i omvandlingen av svenskt näringsliv. Kommittén bör här bl.a. söka ange vad de nära kontakter med råvaruproduktion eller avsättningsmarknader som utmärker kooperationen innebär för dess industriella förutsättningar och i anslutning härtill studera på vad sätt dessa kan komma allmänna näringspolitiska syften till godo. Också tillkomsten av nya företag på kooperativ grund som ett betydelsefullt alternativ vid nyetableringar av företag bör uppmärksammas.

Det torde också vara av särskilt intresse att studera vad konsumentkooperationen har inneburit när det gäller konsumenternas kunskap om och inflytande på produktion och distribution av viktigare varor och tjänster. Motsvarande analys bör göras beträffande bostadskooperationen.

Kommittén bör vidare söka jämföra de villkor som olika företagsformer arbetar under och analysera frågan om ekonomisk verksamhet i kooperativa företagsformer på några väsentliga punkter bedrivs under andra villkor än dem som gäller för företagen i allmänhet. En naturlig första åtgärd härvidlag bör vara att belysa de skillnader som följer av reglerna i lagen om ekonomiska föreningar och aktiebolagslagen. Jag vill härutöver peka på ett område där det är av särskilt intresse att få en jämförelse mellan de olika företagsformernas verksamhetsbetingelser.

När det gäller kooperationens kapitalförsörjning är det angeläget att jämföra insatskapitalets roll med aktiekapitalet i aktiebolag. Kommittén bör bl.a. pröva möjligheterna att underlätta uppbyggnaden av eget kapital i kooperativa företag. Det är också angeläget att kooperationens kapitalförsörjningsproblem i övrigt blir närmare belysta. Speciellt bör försörjningen med långa krediter och riskkapital studeras. Det bör undersökas om kooperationen i finansieringshänseende särbehandlas genom gällande regler och etablerad

praxis. I dessa frågor bör kontakt hållas med 1968 års kapitalmarknadsutredning.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att företagsbeskattningen f.n. ses över inom företagsskatteberedningens ram. Skattefrågorna bör därför inte omfattas av utredningsuppdraget.

En annan fråga som bör belysas är de krav som ofta ställs, från medlemmar och andra, att kooperativ verksamhet skall upprätthållas trots att detta från rent affärsmässiga utgångspunkter utgör en belastning för organisationen. Denna konflikt mellan sociala hänsyn och krav på affärsmässighet ställer kooperationen inför svåra avvägningsproblem. Kommittén bör analysera betydelsen härav i ett samhälleligt perspektiv och belysa hur kooperationens konkurrensförutsättningar påverkas.

Ytterligare en fråga som bör tas upp i detta sammanhang är de kooperativa företagens medverkan i demokratiseringen av näringslivet. Eventuella problem i gränsdragningen mellan den kooperativa medlemsdemokratins och företagsdemokratins ansvarsområden bör analyseras och bedömas.

Kommittén bör också belysa den viktiga internationella roll som de kooperativa rörelserna spelar. Traditionella internationella förbindelser mellan kooperativa rörelser främst i industriländerna har steg för steg vidgats att även omfatta ett stort antal utvecklingsländer. Det kooperativa alternativet har också varit av betydelse inom sistnämnda länder, såväl ideologiskt som vid praktisk medverkan i olika projekt. Kooperationens internationella roll bör också ses mot bakgrund av den snabba framväxten av multinationella företag såväl i Sverige som i andra länder. Inom vissa sektorer, t.ex. livsmedelsbranschen, spelar kooperationen redan idag en stor roll och utgör en balanserande faktor gentemot multinationella företag. Kommittén bör undersöka kooperationens framtida förutsättningar även i detta internationella perspektiv.

Den kartläggning och analys som jag nu har uttalat mig för bör bli ett värdefullt underlag för framtida åtgärder inom såväl de kooperativa organisationerna som den offentliga näringspolitiken. Kommittén bör givetvis – mot bakgrund av de rön som utredningsarbetet kommer att föra med sig – kunna lämna förslag till sådana åtgärder.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en kommitté med högst nio ledamöter med uppdrag att utreda frågan om kooperationen och dess roll i samhället,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta trettonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

3. Delegation för glesbygdsfrågor

Dir 1977:31

Beslut vid regeringssammanträde 1977-02-17

Departementschefen, statsrådet Åsling, anför.

År 1973 beslöt chefen för inrikesdepartementet att inrätta en särskild arbetsgrupp för glesbygdsfrågor i Kungl. Maj:ts kansli. I gruppen ingår representanter för departement som handlägger glesbygdsfrågor, för Svenska kommunförbundet och för en av länsstyrelserna i skogslänen.

I enlighet med riksdagens uttalande (InU 1974:7, rskr 1974:203) knöts år 1974 en parlamentariskt sammansatt referensgrupp till arbetsgruppen. Referensgruppen (A 1974:11) skall enligt direktiven följa arbetsgruppens verksamhet och yttra sig över åtgärder av större principiell betydelse, som arbetsgruppen kan komma att föreslå. Gruppen skall också kunna initiera utredningar om åtgärder för glesbygden.

Det finns som jag ser det avgörande nackdelar med den organisation för behandling av glesbygdsfrågorna som jag nu har beskrivit. En bättre ordning är enligt min mening att i stället för arbetsgruppen och referensgruppen inrätta ett enda organ med uppgift att bereda, samordna och intensifiera regeringens glesbygdsinsatser.

Detta organ, som lämpligen bör betecknas glesbygdsdelegationen, bör bl.a. ta upp frågan om statlig garanti för att upprätthålla servicen på vissa orter i de geografiskt större glesbygdskommunerna. Härvid bör delegationen samråda med den till konsumentverket knutna glesbygdsnämnden, socialstyrelsens glesbygdsgrupp och andra organ som handlägger glesbygdsfrågor. Vid sidan av frågan om den kommersiella och samhälleliga servicen bör delegationen behandla för glesbygderna specifika sysselsättningsproblem. Arbetet skall inriktas på att förbättra glesbygdsbefolkningens levnadsförhållanden i olika delar av landet. Den mest utpräglade glesbygden i skogslänens inre delar och skärgårdsområdena bör dock ägnas särskild uppmärksamhet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla högst 8 ledamöter att ingå i en delegation för glesbygdsfrågor

att utse en av ledamöterna att vara ordförande

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat arbetsbiträde åt delegationen.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives

att kostnaderna för delegationen skall betalas från trettonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Arbetsmarknadsdepartementet)

4. Sysselsättningsproblemen i Göteborgsregionen

Dir 1977:58

Beslut vid regeringssammanträde 1977-05-12

Departementschefen, statsrådet Åsling, anför.

Under åren 1966-1970 ökade folkmängden i Göteborgsregionen med i genomsnitt 12.000 personer per år. Ökningen berodde till största delen på en omfattande inflyttning. Sedan år 1972 har befolkningen i Göteborgs kommun minskat medan förortskommunerna i regionen, framför allt Kungsbacka, Ale och Härryda, har haft stor nettoinflyttning. Totalt sett har regionen haft ett utflyttningsöverskott.

Spridningen av bebyggelsen och arbetsplatsernas koncentration till ett fåtal platser i regionen medför en omfattande arbetskraftspendling. Denna bedöms komma att öka i framtiden.

Arbetsplatserna i Göteborgsregionen är i stor utsträckning koncentrerade till Göteborgs, Mölndals och Partille kommuner till vilka inpendling av arbetskraft har skett. Pendlingen går i stor utsträckning över länsgränser. Ale och Lerum i Älvsborgs län och Kungsbacka i Hallands län har en omfattande pendling till Göteborgs och Bohus län.

Näringslivet i Göteborgsregionen har ett betydande industriellt inslag. Till skillnad från övriga storstadsområden dominerar den tunga verkstadsindustrin som svarar för omkring 60 % av den totala industrisysselsättningen. Volvo, SKF och varven ger i dag arbete åt ca 40 % av alla industrisysselsatta inom regionen. Vid sidan av verkstadsindustrin utgör transportverksamhet och partihandel de mest karakteristiska inslagen i regionens näringsliv. I jämförelse med övriga storstadsregioner är andelen yrkesverksamma kvinnor och andelen sysselsatta med längre utbildning liten.

Tjänstesektorn har en i förhållande till andra storstadsregioner liten andel av de sysselsatta.

Uppgifter hämtade från länsplaneringen visar att sysselsättningsutvecklingen för de närmaste åren väntas bli svag. Inom industrin beräknas ca 8.000 arbetstillfällen försvinna under den närmaste femårsperioden. Byggnadssektorn som tidigare har minskat kraftigt bedöms nu stabiliseras. Sysselsättningsökning väntas främst inom den offentliga sektorn och där särskilt inom vårdsektorn.

De mera långsiktiga sysselsättningsfrågorna belyses inom länsplaneringen. Det gäller bedömningen av såväl näringslivets utveckling som tillgängligheten till de arbetsplatser som finns. I Göteborgsregionen ingår, som jag tidigare har angett, kommuner i såväl Göteborgs och Bohus län som Älvsborgs och Hallands län. Denna uppdelning på flera län försvårar planeringen i Göteborgsregionen. En bättre samordning av den statliga planeringen i regionen är därför angelägen.

Berörda länsstyrelser har i länsplaneringen redovisat olika syn på den roll som skilda delar av regionen bör spela. I riksdagsbeslutet om samordnad sysselsättnings- och regionalpolitik (prop. 1975/76:211, AU 1976/77:7, rskr 1976/77:79) sägs därför att regeringen skall överväga hur samordningen av den statliga planeringen i Göteborgsregionen skall förstärkas. En organisation för samarbete mellan kommunerna finns redan.

De sysselsättningsproblem som har nämnts i det föregående väntas snabbt slå igenom på Göteborgsregionens arbetsmarknad. Den aktuella produk-

tionsinskränkningen för Götaverken innebär en direkt minskning under de närmaste åren med 4.700 arbetstillfällen. Särskilt för tjänstemännen vid varven torde problemen vara stora.

En minskning av antalet arbetstillfällen av den storlek som det har är fråga om påverkar i hög grad möjligheterna för de nytillträdande på arbetsmarknaden att finna arbete. På sikt torde detta kanske utgöra ett större problem än de omedelbara effekterna för dem som friställs.

Jag förordar efter samråd med chefen för arbetsmarknadsdepartementet att en särskild delegation tillkallas med uppgift att behandla sysselsättningsproblemen i Göteborgsregionen. Delegationen bör verka för att sysselsättningsplaneringen i regionen samordnas och på länsplaneringens grund belysa de omedelbara arbetsmarknadspolitiska konsekvenserna av driftsinskränkningarna inom varvsindustrin i Hallands, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län. Delegationen bör vidare överväga de åtgärder inom regionen i dess helhet som kan erfordras för att förbättra sysselsättningsläget i Göteborgsregionen. För den sistnämnda uppgiften bör till delegationen knytas en särskild arbetsgrupp.

När det gäller samordningen av sysselsättningsplaneringen bör delegationen tjäna som forum för överläggningar i frågor som berör de tre länen. Hit hör den avgränsning av Göteborgsregionen som kan behövas i den regionala samhällsplaneringen, fastställandet av befolkningsramar för kommunerna i regionen, val av lokala arbetsmarknader som skall kartläggas enligt regeringens uppdrag den 3 mars 1977 om fullföljandet av länsplanering 1974 samt övriga beslut av statliga länsorgan av betydelse för utvecklingen i regionen.

Arbetet bör genomföras i nära kontakt med den planeringsverksamhet som bedrives vid berörda länsstyrelser och länsarbetsnämnder. Det bör bedrivas så att endast principiella frågor av väsentlig betydelse för planeringen i regionen bör hänskjutas till regeringen för avgörande. Arbetet bör i denna del avslutas i samband med att länsstyrelserna rapporterar nästa fullständiga länsplaneringsomgång.

De frågor som har samband med de omedelbara sysselsättningsproblemen bör angripas med förtur. Därvid bör i nära samråd med arbetsmarknadsverket åtgärder övervägas som erfordras för att behandla de sysselsättningsproblem som kommer att bli en följd av produktionsinskränkningar vid i första hand varven. Härvid bör det s.k. Lindholmenprojektet, som avser en samordning av varvens utbildning, forskning och produktion, särskilt prövas. Förslag till konkreta åtgärder som kan förbättra sysselsättningsläget i Göteborgsregionen bör lämnas efter hand. Denna del av arbetet bör läggas upp så att verksamheten kan avslutas den 1 juli 1978.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en delegation med högst åtta ledamöter med uppdrag att behandla sysselsättningsproblemen i Göteborgsregionen samt att till delegationen knyta en arbetsgrupp med högst nio ledamöter med uppgift att behandla de akuta sysselsättningsfrågorna i Göteborgsregionen,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt delegationen.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat

föreskrivs,

att kostnaderna skall belasta trettonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

5. Begränsning av användningen av el för uppvärmningsändamål

Dir 1977:69

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-02

Statsrådet Johansson anför.

I prop. 1976/77:129 med förslag till lag om kommunal energiplanering, m.m. framhöll jag att det är angeläget att begränsa ökningstakten i elförbrukningen för att öka handlingsfriheten vad avser den framtida inriktningen av elproduktionen. Bl.a. inom uppvärmningssektorn finns möjligheter att vidta åtgärder som bidrar till en sådan begränsning.

Valet av uppvärmningssystem för byggnader har en betydande inverkan på utvecklingen inom energiområdet. F.n. förses flertalet byggnader med värme från individuella oljepannor. Såväl fjärrvärme som elvärme är emellertid på stark frammarsch och enligt gjorda prognoser kommer uppvärmningen av nyproducerade bostäder att till mycket stor del baseras på fjärrvärme eller elvärme. En övergång från enskild oljeuppvärmning i befintliga byggnader till fjärrvärme eller elvärme pågår också och väntas fortsätta.

I system med individuell oljepanna liksom i fjärrvärmesystem och system baserade på en panncentral som är gemensam för flera byggnader sker värmedistributionen inom byggnaderna i regel via s.k. vattenburen värme med vattenradiatorer i varje rum.

Individuell uppvärmning torde av praktiska och ekonomiska skäl under lång tid framåt i huvudsak komma att baseras på olja. Denna uppvärmningsform har ofta nackdelar såväl från miljösynpunkt som från energihushållningssynpunkt. En ytterligare nackdel är att man i allmänhet är bunden till olja som enda bränsle.

Uppvärmning baserad på fjärrvärme eller lokala panncentraler medför i allmänhet ett effektivare energiutnyttjande. Dessutom erhålls i allmänhet förbättringar från lokal miljösynpunkt jämfört med individuell uppvärmning. I centrala anläggningar är det i princip möjligt att utnyttja såväl olja och naturgas som kol och andra fasta bränslen.

I områden som planeras för fjärrvärme men där anslutningen till fjärrvärmesystemet inte kan ske omedelbart förekommer det ofta att vattenburen elvärme utnyttjas som en temporär lösning.

Eluppvärmning kan ske med direktverkande elradiatorer – vilket är det normala i nyproducerade bostäder – eller med s.k. elpanna vid vattenburen värme. I det senare fallet kan elvärmen antingen vara direktverkande eller ackumulerande. Ackumulerande elvärme innebär att värme lagras nattetid för att användas under dagtid. Detta bidrar till ett jämnare utnyttjande av landets kraftsystem.

Direktverkande elvärme med elradiatorer har under senare år expanderat

kraftigt på småhusmarknaden. F.n. förses ca 75 % av alla nybyggda småhus med sådan elvärme.

Elvärmens snabba expansion har i väsentlig grad varit baserad på en fortsatt kärnkraftutbyggnad. Kärnkraftprogrammet omprövas f.n. Vid en fortsatt kraftig elvärmeexpansion finns risk för att el för uppvärmningsändamål kan komma att produceras i fossileldade kondenskraftverk. Förutom negativa miljöeffekter innebär detta till följd av sådana anläggningars låga verkningsgrad en utveckling som inte är förenlig med god energihushållning. Detta förhållande accentueras om olja används som bränsle i de fossileldade kondenskraftverken. Det finns därför anledning att nu vidta sådana åtgärder som ger ökad handlingsfrihet och som inte innebär låsningar för framtiden.

Direktverkande elvärme med elradiatorer har den nackdelen att endast el kan användas som energibärare. Värmesystem som baseras på cirkulerande vatten ger däremot möjlighet att basera uppvärmningen på såväl fjärrvärme som el – även av ackumulerande typ – eller individuell oljepanna. Denna ökade flexibilitet uppnås till priset av ökade investeringskostnader.

Nya uppvärmningsmetoder, t.ex. utnyttjande av solvärme eller värmepump, är eller kan komma att bli ekonomiskt konkurrenskraftiga. Metoderna förutsätter värmedistribution baserad på vatten eller luft. Moderna vattenburna system kan emellertid inte på ett enkelt sätt anpassas för dessa nya tillämpningar eftersom väsentligt större vattenflöden och radiatorytor behövs än i dagens vattensnåla system. Detta hänger samman med att man i den nya tekniken arbetar med väsentligt lägre vattentemperaturer.

Jag förutskickade i prop. 1976/77:129 (s. 57) att jag avsåg att ta initiativ till en utredning av frågan om hur en begränsning av elkonsumtionen för uppvärmningsändamål lämpligen kan åstadkommas. Chefen för bostadsdepartementet har i prop. 1976/77:107 (s. 32) berört samma fråga. Jag föreslår nu att en särskild utredare tillkallas för uppgiften. Vad gäller utredningsarbetets närmare omfattning och inriktning vill jag anföra följande.

Det är enligt min mening angeläget att användningen av el för uppvärmningsändamål begränsas i bebyggelse eller inom områden där från energihushållningssynpunkt lämpligare alternativ såsom fjärrvärme eller liknande centraliserat vattenburet värmesystem är eller avses bli introducerat. Utredarens främsta uppgift bör vara att utarbeta förslag till bestämmelser som gör det möjligt att begränsa eller förbjuda användningen av el i direktverkande elradiatorer i sådan bebyggelse. Restriktioner bör i första hand omfatta installation av elvärme av denna typ vid nybyggnad eller sådan ombyggnad som är att hänföra till nybyggnad men också beträffande annan bebyggelse bör restriktioner övervägas i fråga om övergång från vattenburet värmesystem till elvärme med elradiatorer. Bebyggelse där elvärme redan installerats eller beslutats bör lämnas utanför regleringen.

Genom avgränsning till bebyggelse där fjärrvärme eller liknande centraliserat vattenburet värmesystem är eller avses bli introducerat kommer användningen av el för uppvärmning i glesare liggande bebyggelse eller i områden med fritidsbebyggelse att falla utanför den föreslagna regleringen. Som framhållits i civilutskottets betänkande 1976/77:39 bör motsvarande överväganden även ske i områden som i och för sig faller utanför denna utredning. Denna fråga tas dock ej upp i detta sammanhang.

Utredningen bör gälla endast direktverkande elvärme med elradiatorer. Vattenburen värme, även om el utnyttjas som energibärare i avvaktan på anslutning till fjärrvärme e.d., skall inte omfattas av restriktionerna.

Detsamma gäller också för fall då uppvärmningen huvudsakligen baseras på solvärme, värmepump e.d. och elradiatorer används endast för tillskottsvärme. I sistnämnda fall blir det nödvändigt att ange kriterier för när elvärme är att anse som tillskottsvärme.

En begränsning av användningen av direktverkande elvärme med elradiatorer kan behöva förenas med möjligheter till undantag. I utredningsarbetet bör ingå att överväga i vilken omfattning undantag bör kunna medges och vilka krav som bör ställas härför. Hänsyn bör härvid tas till tekniska, ekonomiska och miljömässiga synpunkter.

Förslag om begränsning av användningen av elvärme bör innebära en så administrativt enkel hantering som möjligt. Prövningen bör ankomma på statlig myndighet.

Utredaren bör översiktligt ange de ekonomiska konsekvenserna av föreslagna åtgärder framför allt för kommuner och enskilda personer.

I arbetet bör även ingå en kartläggning av de inhemska företag som sysslar med tillverkning av utrustning för uppvärmningssystem baserade på elradiatorer. Konsekvenserna i olika avseenden för dessa företag av ev. åtgärder baserade på utredningens förslag bör redovisas.

Arbetet bör bedrivas skyndsamt. Samråd bör ske med energikommissionen (I 1976:05).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om begränsning av användningen av el för uppvärmningsändamål,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta trettonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

6. De internationella investeringarnas näringspolitiska effekter

Dir 1977:94

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-30

Departementschefen, statsrådet Åsling, anför.

Svensk industri investerar i betydande omfattning utomlands. Flera av våra stora företag hade redan före andra världskriget etablerat sig utomlands. Denna utveckling fortsatte sedan efter kriget. Sedan slutet av 1960-talet ligger utlandsinvesteringarna på en hög nivå. De största investeringarna utomlands har företagits inom maskin- och elektroindustrin. De svenska utlandsinvesteringarna har huvudsakligen skett i industrialiserade marknadsekonomier. Antalet anställda i svenskägda företag utomlands uppgick i slutet av år 1974 till mer än 300.000 varav närmare 250.000 inom tillverkningsindustrin. Den

senare siffran motsvarade detta år drygt en fjärdedel av antalet sysselsatta i tillverkningsindustrin i Sverige.

Under 1960-talet har den utlandskontrollerade företagssektorn i Sverige expanderat. Dess tillväxt har emellertid inte varit lika påtaglig som den svenska etableringen utomlands och har under senare år snarast tenderat att minska. De utländska direktinvesteringarna har inte heller samma volymmässiga omfattning som de svenska direktinvesteringarna utomlands. Utlandsägda företag i Sverige sysselsatte år 1974 drygt 100.000 personer. Inom tillverkningsindustrin var detta år drygt 50.000 sysselsatta i utlandsägda företag, dvs. ca 5 % av antalet sysselsatta.

Kontrollen av de in- och utgående direktinvesteringarna sker inom ramen för den svenska valutalagstiftningen. Från den 1 juli 1974 har genom ändring i valutalagen (1939:350, ändrad senast 1975:204) den penningpolitiska bedömningen av svenska företags utlandsinvesteringar kompletterats med en prövning utifrån industri- och sysselsättningspolitiska synpunkter. Enligt lagen (1916:156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m.m. finns möjlighet att förhindra utländskt övertagande av svenska företag då övertagandet skulle vara oförenligt med väsentliga inhemska intressen. Lagen ses f.n. över inom utredningen (Ju 1973:17) om utländska övertaganden av svenska företag.

Flera utredningar om internationella investeringars effekter har gjorts. Framför allt har effekterna på sysselsättningen studerats. Dessa utredningar är inte entydiga. Till stor del beror detta på skillnader i antaganden om vad som händer om en utlandsinvestering inte kommer till stånd. Om alternativet är investeringar av motsvarande storlek i hemlandet blir det naturligtvis sysselsättningsförluster. Är å andra sidan en investering hemma inte ett egentligt alternativ och uppstår en export av insatsvaror och tjänster till det tillverkande dotterbolaget kan sysselsättningsvinster uppkomma i hemlandet. Utrymmet för olika bedömningar blir därför betydande. I en nyligen framlagd amerikansk kongressrapport[1] har utlandsinvesteringarna diskuterats bl.a. vad gäller effekten på sysselsättningen i Förenta Staterna. I rapporten hänvisas till undersökningar som gjorts av The Bureau of Labor Statistics och som påvisar att de amerikanska utlandsinvesteringarna åren 1966-1969 medfört att en halv miljon arbetstillfällen gått förlorade i Förenta Staterna. Samtidigt pekas på andra studier som i stället resulterat i att de amerikanska utlandsinvesteringarna har ansetts bidraga till att stimulera sysselsättningen i Förenta Staterna.

Sysselsättningseffekterna av svenska utlandsinvesteringar har bedömts på motsvarande sätt här i Sverige. De fackliga organisationerna har pekat på riskerna för sysselsättningen i Sverige. Företrädare för industrin har däremot hävdat att utlandsinvesteringar är en förutsättning för att vidmakthålla svenska företags internationella konkurrenskraft och därmed garantera sysselsättningen också i Sverige.

Flera utredningar i Sverige har behandlat frågor som berör det internationella företagandet och dess effekter. Koncentrationsutredningen (Fi 1962:31) presenterade i sitt betänkande (SOU 1975:50) Internationella koncerner i industriländer en huvudsakligen teoretisk analys av det internationella

[1] International Investment Uncertainty, Report Prepared by the Staff of the Subcommittee on International Trade, Investment and Monetary Policy of the Committee on Banking Currency and Housing, House of Representatives, 94th Congress, Second Session, December 1976

företagandets effekter. Näringslivets organisationer och industrins utredningsinstitut har i flera studier belyst olika delaspekter av det internationella företagandet. Även de fackliga organisationerna har bedrivit ett omfattande utredningsarbete. Vissa delfrågor kommer dessutom att bli belysta i en nära framtid. Sålunda har utredningen (H 1974:04) rörande översyn av konkurrensbegränsningslagen bl.a. till uppgift att studera de speciella problem som det internationella företagandet kan ge upphov till på konkurrensområdet. I december 1976 gav regeringen statens industriverk i uppdrag att utreda de multinationella företagens betydelse för svensk industriell teknisk utveckling.

Regeringen utsåg nyligen en särskild utredare för att företa en översyn av Sveriges utvecklingssamarbete på industriområdet (UD 1977:02). Detta arbete kommer bl.a. att beröra möjligheterna att i olika former engagera svenska företag för insatser i u-länder.

Trots det omfattande utredningsarbete som har nedlagts saknas fortfarande betydelsefullt underlagsmaterial rörande de internationella investeringarnas samlade näringspolitiska effekter i stort – framför allt saknas på flera delområden empiriska uppgifter med direkt anknytning till Sverige.

Valutastyrelsen, som har att pröva företagens ansökningar om tillstånd till valutautförsel enligt valutalagen, har nyligen i en rapport till riksbanksfullmäktige tagit upp behovet av en utredning om de svenska utlandsinvesteringarnas effekter. Valutastyrelsen framhåller att en sakprövning i riksbanken av en investerings exportfrämjande- eller betalningsbalansmässiga effekter är svår att göra främst på grund av svårigheterna att få fram erforderliga uppgifter för en sådan analys. Det betonas att med hänsyn till att utlandsinvesteringarna utgör en ständigt ökande del av det totala svenskägda realkapitalet bör kontrollen av dem inte ses isolerat som en valutaregleringsfråga utan snarare som ett betalningsbalansproblem med industri- och sysselsättningspolitiska aspekter. Valutastyrelsen framhåller det angelägna i att en samlad utredning av de svenska utlandsinvesteringarnas effekter och därmed sammanhängande problem så snart som möjligt kommer till stånd.

Landsorganisationen har i skrivelse den 21 februari 1977 hemställt att en offentlig utredning tillsätts med uppgift att utreda frågor som sammanhänger med internationella investeringars samhällsekonomiska effekter.

Mot bakgrund av de direkta investeringarnas växande betydelse och behovet av ett bättre underlag för en bedömning av konsekvenserna av denna utveckling bör enligt min mening en utredning om de internationella investeringarnas näringspolitiska effekter komma till stånd. Jag förordar att en kommitté tillkallas för ändamålet. Till närmare vägledning för utredningsarbetet vill jag anföra följande.

Kommittén bör beakta koncentrationsutredningens betänkande och de synpunkter som har kommit fram vid remissbehandlingen av betänkandet, och även i övrigt ta del av redan befintligt material. Kommittén bör vidare söka tillgodogöra sig tillämplig information i internationella organisationer som FN och dess fackorgan, i synnerhet ILO, samt OECD. Utredningsuppdraget bör omfatta effekterna av såväl svenska investeringar utomlands som utländska investeringar i Sverige. Kommittén bör i första hand inrikta sitt arbete på tillverkningsindustrins investeringar.

En uppgift för kommittén bör vara att belysa betydelsen av de internationella investeringarnas expansion för den svenska industristrukturen såväl i det förflutna som vad gäller effekter på den nationella industriella utveck-

lingen på sikt. De internationella investeringarnas inverkan på branschstrukturer och industrikoncentration är av särskilt intresse.

Kommittén bör söka klarlägga vilken betydelse de internationella investeringarna hittills har haft och kan beräknas få för industrisysselsättningen i Sverige på sikt. En strävan bör vara att belysa såväl den samlade sysselsättningseffekten som eventuella regionala effekter på sysselsättningen. Även effekter på yrkessammansättningen bör belysas.

Kommittén bör särskilt studera sådana effekter som kan förväntas uppkomma på längre sikt. Kommittén bör bl.a. undersöka i vilken utsträckning utlandsetableringar leder till att varuexport överflyttas från svenska till utländska produktionsenheter.

Undersökningen bör inte begränsas till de omedelbara effekterna på industristruktur och sysselsättning. Den bör även behandla de indirekta återverkningarna på företagens internationella konkurrenskraft som en följd av deras utländska investeringar. De internationella investeringarnas effekter på de nationella konkurrensförhållandena bör studeras i nära samarbete med konkurrensutredningen.

Kommittén bör vidare uppmärksamma effekterna av de internationella investeringarna på teknisk utveckling och deras betydelse för produktivitetsutvecklingen i svensk industri. En väsentlig uppgift är att klargöra i vilken utsträckning de internationella investeringarna inverkat på lokaliseringen av forsknings- och utvecklingsverksamheten samt av avancerad tillverkning och produktionsmetoder. I denna del bör kommittén i största möjliga utsträckning bygga på resultat av statens industriverks utredningsarbete om de multinationella företagens betydelse för svensk industriell teknisk utveckling.

Utredningen skall samråda med den utredning som tillkallats av chefen för ekonomidepartementet angående översyn av valutaregleringen. Så långt det bedöms möjligt bör i berörda delar samordning ske. Jag har i detta hänseende samrått med chefen för ekonomidepartementet.

Kommittén bör hålla nära kontakt med den tidigare nämnda utredaren som gör en översyn av Sveriges utvecklingssamarbete på industriområdet.

Slutligen bör kommittén utreda och lämna förslag till det statistik- och informationssystem som bedöms nödvändigt för att kunna följa utvecklingen av de internationella investeringarna.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att utreda frågan om de internationella investeringarnas näringspolitiska effekter,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta trettonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

7. Riktlinjerna för det statliga stödet till hemslöjden

Dir 1977:95

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-30

Departementschefen, statsrådet Åsling, anför.

Den svenska hemslöjden har ekonomiska, kulturella och sociala värden. Från sysselsättningssynpunkt och i socialt hänseende har hemslöjden särskild betydelse för människor i glesbygd och för människor med handikapp.

Ur den organiserade hemslöjdsrörelsen har successivt en omfattande försäljningsverksamhet för hemslöjdsprodukter vuxit fram. Landets hemslöjdsföreningar – f.n. ca 50 föreningar – och deras huvudorganisation Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund (SHR) har under 1900-talet effektivt verkat för att saluföra kvalitativt högtstående hemslöjdsprodukter. Hemslöjdsföreningarna förser slöjdare med råvaror, mönster och modeller samt övertar alster för försäljning.

I föreningarnas verksamhet ryms en betydande del ideell verksamhet, som syftar till bl.a. att sprida kunskap om hemslöjdens kulturella värden. Föreningarna anordnar kurser, föredrag och utställningar samt ger råd och upplysningar åt slöjdare och allmänhet.

I vart och ett av de tjugofyra länen finns sedan ett antal år tillbaka en länshemslöjdskonsulent som på hel- eller deltid arbetar för att vidareutveckla hemslöjden inom sin region. Konsulentverksamheten är i regel främst inriktad på s.k. mjuk slöjd (textilier o.dyl.). Tjugo av konsulenterna är anställda hos en hemslöjdsförening eller ett länshemslöjdsförbund. De övriga fyra konsulenterna är anställda hos resp. landstingskommun. Stat och landsting svarar i princip för hälften var av konsulenternas lönekostnader m.m.

Förutom länshemslöjdskonsulenterna finns ytterligare sju hemslöjdskonsulenter i sammanlagt sex län samt en specialkonsulent för knyppling i Östergötlands län och en konsulent för hemslöjden i Stockholms skärgård. Dessa konsulenter är med undantag för konsulenten för knyppling anställda hos resp. landstingskommun, som huvudsakligen svarar för deras kostnader. Slutligen finns också en sameslöjdskonsulent som är anställd hos Same-Ätnams slöjdutskott. Kostnaderna för den konsulenten bestrids genom statsbidrag. För budgetåret 1977/78 har riksdagen anvisat medel för ytterligare en sameslöjdskonsulent (prop. 1976/77:100 bil. 17, s. 79, NU 1976/77:26, rskr 1976/77:236).

Statens industriverk är central förvaltningsmyndighet för bl.a. hemslöjdsfrågor. Till industriverket finns knuten en hemslöjdsnämnd med uppgift att bistå verket i viktigare hemslöjdsfrågor.

För statliga bidrag till olika hemslöjdsändamål har för budgetåret 1977/78 anvisats 1.952.000 kr. Medlen fördelas av industriverket enligt riktlinjer som fastställdes vid 1968 års riksdag (prop. 1968:1 bil. 9 s. 91-93, SU 1968:7, rskr 1968:7). Bidragen, som i princip utgår endast till den ideella verksamheten inom hemslöjden, avser i första hand kostnaderna för länshemslöjdskonsulenterna.

Förutom det statliga stöd som hemslöjden åtnjuter enligt vad jag nu har sagt främjas hemslöjdsverksamheten även genom statsbidrag till kursverksamheten vid SHR:s kursgård i Insjön-Sätergläntan, Hemslöjdens gård.

Bidrag lämnas enligt bestämmelserna i förordningen (1971:342) om enskilda yrkesskolor (ändrad senast 1977:473). Vidare finns möjligheter att genom regionalpolitiska åtgärder särskilt stödja hemslöjden i glesbygder och i skärgårdsområden. Slutligen kan stöd utgå till hemslöjdsföreningarnas affärsverksamhet enligt bestämmelserna i kungörelsen (1960:372) om statligt kreditstöd till hemslöjd, hantverk och småindustri (ändrad senast 1976:471).

I skrivelse den 29 november 1976 har statens industriverk med överlämnande av en inom verket upprättad promemoria, Det statliga stödet till hemslöjden, långsiktigt program – synpunkter och förslag, hemställt att vissa hemslöjdsfrågor görs till föremål för särskild översyn. I skrivelsen framhålls bl.a. att de utgångspunkter som ligger till grund för inriktningen av det statliga stödet till stora delar är föråldrade och att även andra synpunkter än de som hittills har varit vägledande för stödet bör beaktas.

Jag instämmer i uppfattningen att riktlinjerna för det statliga stödet till hemslöjden inte längre är helt tidsenliga och förordar därför att dessa ses över. Med hänsyn till att hemslöjdsfrågorna berör så många intressenter – bl.a. de enskilda slöjdarna, hemslöjdsrörelsen, landstingskommunerna och staten – anser jag att en särskild utredare bör tillkallas för att göra översynen.

Utredaren bör sålunda få i uppdrag att med utgångspunkt i bl.a. industriverkets skrivelse och promemoria ge förslag till inriktning och omfattning av ett fortsatt statligt stöd till hemslöjden. Utredaren bör särskilt analysera och ta ställning till följande frågor.

För det *första* bör övervägas om det statliga stödet även i fortsättningen i princip bör begränsas till den ideella hemslöjdsverksamheten.

För det *andra* bör utredaren överväga om det nuvarande verksamhetsområdet för länshemslöjdskonsulenterna behöver utvidgas. F.n. omfattas vissa slag av hemslöjdsarbeten endast i ringa mån eller inte alls. Jag avser då i första hand den s.k. hårda slöjden (trä, metall o. dyl.), knypplingsverksamheten, hemslöjden i skärgårdsområden och upprätthållandet av olika invandrargruppers hemslöjdstraditioner. Utredaren bör föreslå de eventuella förändringar som kan behövas i fråga om konsulenternas organisation och utbildning med hänsyn till sina överväganden om den framtida verksamhetsinriktningen.

För det *tredje* bör utredaren ta ställning till frågan om huvudmannaskapet för länshemslöjdskonsulenterna. Som jag nyss har nämnt är tjugo konsulenter anställda hos hemslöjdsförening eller motsvarande medan övriga fyra konsulenter är anställda hos landstingskommun. Enligt industriverket finns skäl som talar för att konsulenterna bör vara landstingsanställda. Utredaren bör redovisa för- och nackdelar av att huvudmannaskapet för samtliga länshemslöjdskonsulenter förs över till landstingsorganisationen. Utredaren bör även ta ställning till om ändrade fördelningsprinciper beträffande kostnaderna för konsulenterna bör komma ifråga.

För det *fjärde* bör utredaren överväga om det statliga stödet till hemslöjden bör innefatta även driftsbidrag till SHR:s kursgård Sätergläntan eller om eventuella driftsunderskott bör kunna finansieras på annat sätt, t.ex. genom höjda kursavgifter.

För det *femte* bör bedömas om hemslöjdssammanslutningar utanför den organiserade hemslöjdsrörelsen, dvs. sammanslutningar som inte är knutna till SHR, och som i dag inte omfattas av det statliga stödet i fortsättningen bör kunna komma i åtnjutande av sådant stöd. En skälig utgångspunkt vid bedömningen av denna fråga är enligt min mening att inom en given

resursram all seriös hemslöjdsverksamhet bör främjas.

För det *sjätte* bör utredaren överväga om statens industriverk även i fortsättningen bör vara den centrala myndigheten för hemslöjdsfrågor.

Utredaren bör vara oförhindrad att ta upp även andra frågor med direkt anknytning till hemslöjden.

Kostnaderna för genomförande av de förslag som läggs fram bör redovisas. Om förslagen innebär ökade medelsbehov bör även redovisas hur verksamheten på bästa sätt bör utformas inom en oförändrad medelsram.

Utredaren bör redovisa resultaten av sitt arbete före utgången av oktober 1978.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av gällande riktlinjer för det statliga stödet till hemslöjden,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta trettonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

8. Tillkallande av en energikommission

Beslut vid regeringssammanträde 1976-12-22

Statsrådet Johansson anför.

År 1975 godkände riksdagen ett energipolitiskt program (prop. 1975:30, NU 1975:30, rskr 1975:202) för tiden till år 1985. Förslag beträffande energipolitiken under resterande del av 1980-talet förutsattes bli framlagda år 1978, då bl. a. bättre erfarenhetsunderlag väntades föreligga beträffande dels energisparinsatsernas effekter, dels driftsäkerhet m. m. i svenska och utländska kärnreaktorer. I någon utsträckning skulle också resultat från energiforskningsprogrammet då kunna föreligga.

Under den tid som programmet har varit i kraft har i huvuddrag följande åtgärder förberetts eller vidtagits. Det ekonomiska stödet till energibesparande åtgärder i bostäder och andra lokaler och inom näringslivet har utvidgats. Noggranna studier av industrins energianvändning har inletts och förslag har utarbetats beträffande nya eller förstärkta sparåtgärder. Byggnadsnormer har beslutats, som väntas leda till avsevärt sänkt energiåtgång i nybyggnader. Underlag har tagits fram för en lagstiftning om kommunal energiplanering. En lång rad forsknings- och utvecklingsprojekt har startats. Vidare har, som jag för vissa fall kommer att redovisa närmare i det följande, ett antal utredningar och studier inletts i syfte att ta fram delar av det underlag som kommer att behövas för att utforma energipolitiska riktlinjer för tiden efter år 1985.

Som framgår av regeringsförklaringen den 8 oktober 1976 är det regeringens avsikt att föra en energipolitik som tryggar energiförsörjning och sysselsättning samt ger handlingsfrihet för framtiden.

Regeringen avser att presentera program för effektivare energianvändning främst vid bostads- och lokaluppvärmning samt i industriprocesser. En plan skall upprättas för utbyggnad av kraftvärmeverk. Särskilda finansiella förutsättningar skall skapas för en snabb utbyggnad av industriellt mottryck och utnyttjande av spillvärme.

Energiforskningen skall i ökad utsträckning inriktas på att utveckla teknik för användning av förnyelsebara energikällor, såsom solenergi, vindkraft och jordvärme.

Ett effektivare utnyttjande av vattenkraften i redan exploaterade älvar skall eftersträvas. De outbyggda norrlandsälvarna och andra värdefulla älvsträckor skall bevaras. Elproduktionen i oljekondensanläggningar skall så långt som möjligt begränsas.

Vidare konstateras i regeringsförklaringen att kärnkraften är förenad med stora problem och risker. Främst gäller det hanteringen av det använda bränslet och det högaktiva avfallet. Satsning på kärnkraft kan inte ske om inte dessa risker bemästras på ett betryggande sätt. I rådande läge måste ställas som villkor att kärnkraftsaggregat, som f. n. är under byggnad, inte får tas i drift, om inte det berörda kraftföretaget dels kan förete godtagbart avtal om upparbetning av utnyttjat kärnbränsle, dels kan visa hur och var en helt säker slutlig deponering av det högaktiva avfallet kan ske.

Slutligen framhålls att en särskild kommission skall tillkallas för att förbereda nästa beslut rörande energipolitiken. Kommissionen skall bl. a. ha till uppgift att granska och utvärdera erfarenheter och forskningsrapporter rörande kärnkraftens säkerhet och miljöpåverkan samt hanteringen av det högaktiva avfallet. Den skall vidare ange tänkbara modeller för ett nytt energipolitiskt förslag som skall föreläggas riksdagen 1978. En beredskapsplan för avveckling av kärnkraften skall upprättas för att sättas i kraft, om säkerhetsproblemen inte kan lösas. Kommissionen skall belysa den försörjningstrygghet som kan uppnås på längre sikt med de olika handlingsalternativen och ge en bedömning av kostnaderna. Vidare skall klarläggas möjligheten att, om opinionen inför nämnda riksdagsbeslut fortfarande är starkt splittrad, företa en rådgivande folkomröstning.

Den nya energipolitik som markeras i regeringsförklaringen bygger på en ekologisk grundsyn som syftar till att successivt ersätta användning av uttömliga resurser med förnyelsebara resurser.

Energiförsörjningen skall bereda trygghet och säkerhet, arbete och utkomst. En viktig förutsättning för att uppfylla dessa krav är att handlingsfriheten i framtiden främjas. En god hushållning med energiråvaror och energi utgör grunden för en sådan handlingsfrihet.

Jag vill nu anmäla frågan om en energikommission och närmare ange vilken arbetsinriktning den bör ha.

Kommissionens huvuduppgift bör vara att samla, utvärdera och redovisa material samt göra nödvändiga kompletterande studier som kan tjäna som underlag för regeringens ställningstaganden och förslag till riksdagen år 1978 om den svenska energipolitikens inriktning för tiden fram till omkring år 1990. Kommissionen bör vara oförhindrad att därjämte också redovisa synpunkter och förslag avseende ett längre tidsperspektiv. Kommissionens redovisning bör ha formen av alternativa energiprogram för tiden till år 1990. Antalet alternativ bör det ankomma på kommissionen att besluta om, liksom

de karakteristika som skall gälla för alternativen.

Jag vill emellertid i detta sammanhang anföra följande som bakgrund till utformningen av de olika alternativen. Energipolitiken måste utformas så att den på ett effektivt sätt medverkar till att uppnå de övergripande mål som vi har för samhällets utveckling. Den skall alltså bidra till hög sysselsättning, fortsatt ekonomisk utveckling samt social och ekonomisk utjämning. Den får inte medföra att vårt nationella oberoende försvagas. Kommissionens redovisning måste därför innefatta en bedömning av de långsiktiga konsekvenserna i dessa avseenden av de olika alternativen.

Som framgår av regeringsförklaringen bör minst ett alternativ innebära att kärnkraften successivt avvecklas fram till 1980-talets mitt. Kommissionen bör upprätta en tids- och beslutsmässig plan för en sådan avveckling. Kommissionen bör också undersöka och ge förslag till administrativa och andra åtgärder som krävs för att eventuellt behövliga anläggningar för alternativ kraftproduktion snabbt skall kunna byggas. Kommissionen är oförhindrad att, för genomförande redan före år 1978, föreslå sådana åtgärder som främjar handlingsfriheten, särskilt beträffande elförsörjningen.

I de alternativa energibalanserna för år 1990 bör kommissionen så långt möjligt redovisa samhälleliga konsekvenser, dvs. ekonomiska, sysselsättningspolitiska, handels- och beredskapspolitiska samt hälso- och miljömässiga. Kommissionen bör också analysera hur olika energialternativ påverkar Sveriges internationella beroende. De distributionssystem som alternativen förutsätter bör beskrivas. Kommissionen bör även redovisa vilka förändringar inom näringsliv, kommunikationer och boende, som kan bli följden av eller som kan krävas för de olika alternativen. Bl. a. de ekonomiska, hälso- och miljömässiga, försörjningsmässiga och sociala konsekvenserna bör redovisas så ingående att de olika alternativen kan värderas vart och ett för sig. De ekonomiska konsekvenserna bör bedömas med utgångspunkt från att varje energislag skall bära sina egna kostnader, varvid även kostnader som beräknas uppkomma i framtiden så långt möjligt bör beaktas. Med tanke på önskemål om framtida handlingsfrihet på energiområdet är det väsentligt, att de olika energibalansernas flexibilitet undersöks och värderas.

De utvärderingar som görs bör beakta den samhällsekonomiska och sociala utvecklingen, så att de ger en fullständig och konsistent beskrivning av konsekvenserna av de olika alternativen. Kommissionen bör därför uppmärksamma det arbete med långtidsutredning och långsiktiga perspektivplaner som pågår inom regeringskansliet.

Som framhålls i regeringsförklaringen skall en avveckling av kärnkraften ske om de problem och risker, som denna energiform för med sig, inte kan lösas. Med hänsyn härtill och till att kärnkraftverk är och kommer att vara i drift under i varje fall en övergångstid är det angeläget att kärnkraftens säkerhetsfrågor, inkl. frågor om hantering och förvaring av radioaktivt avfall m. m., blir ingående belysta.

Jag vill i sammanhanget erinra om att regeringen nyligen har remitterat till lagrådet ett förslag till lag om särskilt tillstånd för att få ta kärnreaktor i drift. Lagförslaget innebär att en kärnreaktor får tas i drift endast om innehavaren har företett avtal som på ett betryggande sätt tillgodoser behovet av upparbetning av använt kärnbränsle och har visat hur och var en helt säker slutlig förvaring av det vid upparbetningen erhållna högaktiva avfallet kan ske. Alternativt skall han kunna visa hur och var en helt säker slutlig förvaring av använt kärnbränsle kan ske utan föregående upparbetning.

Frågor om tillstånd enligt lagen prövas av regeringen.

I energikommissionens uppdrag bör ingå att granska och utvärdera tillgängligt underlagsmaterial. Aka-utredningens (I 1972:08) betänkande (SOU 1976:30 och 31) Använt kärnbränsle och radioaktivt avfall bör, tillsammans med remissyttrandena över betänkandet, överlämnas till kommissionen för att ingå i underlaget för dess bedömningar.

Kommissionen bör även ta del av och följa de undersökningar som kommer att göras inom landet av bl. a. programrådet för radioaktivt avfall och Svensk kärnbränsleförsörjning AB. Kommissionen bör även följa vad som görs i fråga om använt kärnbränsle utomlands och ta del av utländska erfarenheter beträffande upparbetning, avfallshantering, förvaring och slutdeponering. Även drifterfarenheter i Sverige och utomlands samt erfarenheter rörande kärnkraftens miljöpåverkan bör belysas och granskas. I detta sammanhang vill jag erinra om att statens kärnkraftinspektion har regeringens uppdrag att analysera erfarenheterna från driften av lättvattenreaktorer. Denna reaktorsäkerhetsstudie skall överlämnas till regeringen senast den 30 juni 1977.

Vad gäller övriga energislag – olja, gas, kol, vattenkraft osv. – är en miljö- och säkerhetsmässig värdering också nödvändig om man skall kunna avgöra vilket energisystem som totalt sett medför de lägsta riskerna och de minst negativa miljöeffekterna och är det samhällsekonomiskt mest fördelaktiga. På samma sätt som gäller för kärnkraft bör en ingående bedömning ske av riskerna för hälsa och miljö med övriga energislag. På detta område finns redan nu visst underlagsmaterial, t. ex. betänkandena (SOU 1974:22 och 1976:28) Vattenkraft och miljö som bl. a. redogör för miljöeffekterna vid utbyggnad av vattenkraft. Nytt material håller också på att tas fram, t. ex. inom energi- och miljökommittén (Jo 1976:02). Kommissionen bör ta del av detta material och göra de kompletteringar som kan erfordras för kommissionens egna bedömningar. Kommissionen bör i sammanhanget beakta att riksdagen nyligen har lagt fast ett mål för de tillåtna utsläppen av svavel i Sverige år 1985 (prop. 1976/77:3, JoU 1976/77:4, rskr 1976/77:24). Målet är att till dess sänka de totala utsläppen till samma nivå som rådde i början av 1950-talet.

Vid utarbetandet av alternativt sammansatta försörjningssystem krävs vidare att kommissionen gör en bedömning av möjligheterna att förse Sverige med energi av olika slag. Denna måste göras mot bakgrund av dels utvecklingstendenserna internationellt, t. ex. i fråga om olja, naturgas, kol och kärnbränsle, dels de inhemska förutsättningarna för primärenergiproduktion och för produktion av elektrisk energi, fjärrvärme m. fl. sekundära energiformer. Kommissionen bör i detta sammanhang bl. a. uppmärksamma arbetet inom OECD på en revidering av organisationens långsiktiga energistudie. Kommissionen bör analysera de risker som vårt lands stora oljeberoende för med sig. Liksom hittills bör ett viktigt inslag i svensk energipolitik vara att detta beroende så långt möjligt skall begränsas. De modeller som kommissionen tar fram bör utgå härifrån.

Det krävs även en bedömning av utsikterna till nya tekniska lösningar och system samt till utnyttjande av energislag som hittills inte har haft någon nämnvärd betydelse i Sverige. Särskilt intresse bör, som framhålls i regeringsförklaringen, ägnas åt möjligheterna att utnyttja de förnyelsebara energikällorna. Möjligheterna bör undersökas att härvidlag utvidga eller intensifiera nuvarande energiforskningsprogram. Vid dessa bedömningar bör kommissionen beakta de resultat som kommer fram inom

energiforskningsprogrammet. Kommissionen bör även försöka att bedöma när de nya energiformerna eller de nya tekniska lösningarna kan bli tillgängliga för en bredare introduktion i vårt land och hur detta beror av de ambitionsnivåer som väljs ifråga om forskningsinsatser, samt vilka sidoeffekter på hälsa och miljö eller annorledes som de kan väntas ha. Inom delegationen (I 1975:02) för energiforskning tas f. n. fram material som bör kunna tjäna som bedömningsunderlag i nu nämnda avseenden.

En central uppgift för kommissionen bör vara att utarbeta förslag till åtgärder som medför en effektiv energianvändning. Statens industriverk planerar att under andra halvåret 1977 lägga fram en prognos för energianvändningen fram till år 1990 eller år 1995. Kommissionen bör ta del av industriverkets prognosarbete och göra alternativa förslag till hur energikonsumtionen skall tillåtas utveckla sig till omkring år 1990. Alla möjligheter till bättre energihushållning bör prövas, inkl. sådana som innebär att energiproduktion kan ske i anslutning till industriella tillverkningsprocesser, t. ex. genom att utnyttja avfallsprodukter eller spillvärme, eller genom att producera mottryckskraft. De risker som härvid kan uppkomma för hälsa och miljö bör även belysas. Mot bakgrund av det underlag som kommer fram inom delegationen för energiforskning bör förslaget utarbetas om intensifierad forsknings- och utvecklingsverksamhet för att förbättra energihushållningen på alla områden.

Kommissionen bör vidare undersöka de medel som står till buds för att påverka energikonsumtionen. Till de väsentliga frågor som härvid bör belysas hör inverkan av olika prisnivåer och olika prissystem. Andra väsentliga frågor gäller effekterna och den principiella inriktningen av ekonomiskt stöd till investeringar med förbättrad energihushållning som syfte. I detta sammanhang bör beskattningens roll särskilt beaktas. Efter samråd med chefen för budgetdepartementet föreslår jag att kommissionen skall överta energiskatteutredningens (Fi 1975:07) uppgifter med i huvudsak oförändrade direktiv.

Traditionellt har utformningen av energibeskattningen väsentligen betraktats som en skattepolitisk fråga. Vid sidan av detta fiskala element torde energiskatten framöver i högre grad än hittills komma att användas i ett vidare energipolitiskt syfte. Kommissionen bör vara oförhindrad att föreslå inskränkningar i beskattningsområdets omfattning eller skattefrihet för viss energiförbrukning. Däremot bör det, liksom tidigare, inte ingå i uppdraget att ta upp frågan om att ersätta den nuvarande särskilda energibeskattningen med en beskattning inom mervärdeskattens ram.

Till tidigare uppgifter bör läggas att överväga energibeskattningens inverkan på kostnadsrelationen energi–arbetskraft inom företagen. Därvid bör undersökas den betydelse som energipris och energiskatt kan ha för den långsiktiga utvecklingen av industrins investeringar och efterfrågan på arbetskraft och för skilda branschers internationella konkurrenskraft.

Vidare bör kommissionen vid sina överväganden om ändringar i energiskattens avvägning för att främja en bättre energihushållning även undersöka sådana ändringar som kan stimulera till att förnyelsebara energikällor utvecklas och utnyttjas.

Resultaten av kommissionens överväganden om energiskattens utformning bör redovisas till statsrådet och chefen för budgetdepartementet.

Institutionella faktorer inom och utanför energisektorn som påverkar effektiviteten hos de olika styrmedlen bör också beaktas, t. ex.

konstruktionen av hyreskontrakt och leveransavtal för elenergi.

Det är angeläget att kommissionen analyserar konsumtionsutvecklingen samt hittills vidtagna hushållningsåtgärder och anger, sektor för sektor, vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas. I detta sammanhang är kommissionen oförhindrad att också studera alternativ till nuvarande bidragssystem för energibesparande åtgärder, t. ex. olika former av låne- och lånegarantisystem. Redovisning bör ske i form av ett åtgärdsprogram, eller flera alternativa program, som kompletteras med en redogörelse för samhälleliga konsekvenser av olika slag (ekonomi, sysselsättning, hälsa, miljö, etc.). Redovisningen bör i möjligaste mån vara sådan att en avvägning kan göras mellan insatser inom olika konsumtionssektorer i syfte att nå den totalt sett mest effektiva sammansättningen av åtgärder i relation till insatta medel och resurser.

Kommissionen är givetvis oförhindrad att redovisa även åtgärdsprogram där besparingsansträngningarna inriktas främst på särskilda energiformer, t. ex. oljeprodukter eller elektrisk energi, oavsett konsumtionssektor.

I sammanhanget vill jag erinra om att verksamhet f. n. pågår på ett antal olika håll för att utarbeta förslag om energihushållningsåtgärder. Bl. a. har energisparkommittén (I 1974:05) i uppgift att undersöka förutsättningarna för att införa direkta restriktioner eller förbud i syfte att varaktigt minska energianvändningen. Statens planverk har fått i särskilt uppdrag att närmare utreda möjligheterna till energibesparing i det befintliga byggnadsbeståndet. Överstyrelsen för ekonomiskt försvar utreder vissa frågor om värmetaxering av fastigheter. Konsumentverket har i uppdrag att belysa sambandet mellan energiförbrukningen och den privata konsumtionens sammansättning. Statens industriverk utreder industrins energihushållning.

Det är angeläget att pågående utrednings- och förslagsverksamhet inom energiområdet fortgår och genomförs utan att avvakta kommissionens mer långsiktiga och övergripande överväganden.

Nu gällande energiforskningsprogram omfattar tiden t. o. m. den 30 juni 1978. Delegationen för energiforskning har i uppdrag bl. a. att till den 28 september 1977 ta fram underlag för statsmakternas beslut om forsknings- och utvecklingsarbete inom energiområdet under treårsperioden därefter. De tilläggsdirektiv som regeringen den 10 juni 1976 meddelade för delegationens arbete härvidlag bör ändras i vad avser de alternativa förslag som delegationen har att redovisa. Ett alternativ bör alltjämt innebära en i förhållande till insatserna inom energiforskningsprogrammet under budgetåret 1977/78 oförändrad ambitionsnivå. Därutöver bör delegationen redovisa två alternativ som innebär högre ambitionsnivåer. Härvid bör belysas främst möjligheterna till ökade insatser vad gäller utvecklingen av förnyelsebara energikällor. Sådana insatser bör innefatta även den forskning och utveckling som behövs för att anpassa olika konsumtionssektorer till ett ökat utnyttjande av dessa energikällor.

Delegationens uppgift hänger nära samman med de uppgifter som jag förordar skall läggas på energikommissionen. Nära beröring med kommissionens uppdrag har även delegationens övergripande och mer långsiktiga verksamhet – att ta fram underlag för planering av forsknings- och utvecklingsverksamheten inom energiområdet i ett långsiktigt perspektiv – liksom dess verksamhet som ansvarigt organ för programmet Allmänna energisystemstudier. Jag avser att återkomma till frågan om ändrade direktiv för delegationen. Jag avser också att senare göra sådana förändringar i delegationens sammansättning att ett personsamband skapas mellan

kommissionen och delegationen.

När det gäller de långsiktiga perspektiven bör kommissionen uppmärksamma den verksamhet som styrelsen (U 1975:17) för sekretariatet för framtidsstudier ansvarar för, särskilt det nu pågående projektet Energi och samhälle.

Kommissionens arbete bör bedrivas med stor öppenhet. Information bör fortlöpande lämnas om hur arbetet fortskrider och tillfälle bör ges till offentliga utfrågningar och debatter även med internationell expertis. Vidare bör stor vikt läggas vid att utforma kommissionens redovisningar och förslag så att de blir lättlästa och tillgängliga för en större allmänhet.

Arbetet bör bedrivas skyndsamt. Huvudalternativ skall redovisas senast den 1 mars 1978. Vissa frågor bör behandlas med förtur. Dessa frågor rör dels den fortsatta forsknings- och utvecklingsverksamheten när nuvarande program upphör, dels utformning av och nivå för de ekonomiska styrmedel som har generellt och starkt inflytande över konsumtionens utveckling, särskilt energibeskattningen. Uppdraget skall i sin helhet vara redovisat senast den 1 juli 1978.

Det är väsentligt, och med hänsyn till tidplanen nödvändigt, att kommissionen bedriver sitt arbete i nära samverkan med de myndigheter, kommittéer m. fl. som enligt vad jag tidigare har nämnt f. n. utreder frågor inom energiområdet. Med hänsyn härtill bör vissa myndigheter och kommittéer få i uppdrag att biträda kommissionen i dess arbete.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommission med högst 15 ledamöter, med uppdrag att utarbeta alternativa förslag till energipolitikens utformning för tiden fram till år 1990,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande i kommissionen,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommissionen.

Vidare hemställer jag att regeringen

dels uppdrar åt statistiska centralbyrån, statens naturvårdsverk, statens strålskyddsinstitut, konsumentverket, överstyrelsen för ekonomiskt försvar, bostadsstyrelsen, statens råd för byggnadsforskning, statens institut för byggnadsforskning, statens planverk, statens industriverk, nämnden för energiproduktionsforskning, programrådet för radioaktivt avfall, statens kärnkraftinspektion, styrelsen (U 1975:17) för sekretariatet för framtidsstudier, energi- och miljökommittén (Jo 1976:02), energisparkommittén (I 1974:05) och delegationen (I 1975:02) för energiforskning att utöver vad som följer av 6 § första stycket kommittéförordningen (1976:119) lämna kommissionen det biträde som den behöver för att fullgöra sitt uppdrag,

dels föreskriver

att energiskatteutredningens (Fi 1975:07) uppdrag skall vara avslutat,

att kommissionen skall överta energiskatteutredningens uppdrag med de ändringar jag nu har förordnat,

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394) om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta trettonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

Kommundepartementet

1. Länsdomstolarnas organisatoriska ställning, målområde m.m.

Dir 1977:4

Beslut vid regeringssammanträde 1977-01-27

Departementschefen, statsrådet Antonsson, anför.

Den 1 juli 1971 organiserades länsstyrelserna om på grundval av riktlinjer som statsmakterna hade bestämt år 1970 (prop 1970:103, SU 1970:132, KU 1970:34, rskr 1970:248 och 308). Länsstyrelserna delades in i tre avdelningar, en planeringsavdelning, en skatteavdelning och en förvaltningsavdelning. Länsstyrelsen i Stockholms län fick dock en organisation med fem avdelningar, planeringsavdelningen, taxeringsavdelningen, kameral- och uppbördsavdelningen, länsskatterättsavdelningen och förvaltningsavdelningen. I varje län inrättades en länsskatterätt och en länsrätt. Den 1 juli 1975 inrättades också en fastighetstaxeringsrätt i varje län (prop. 1973:162, SkU 1973:70, rskr 1973:391). I administrativt hänseende är domstolarna knutna till länsstyrelsen.

Inom förvaltningsavdelningen i Stockholms län finns kansli för länsrätten. Länsskatterättsavdelningen är kansli för länsskatterätten och fastighetstaxeringsrätten. Förvaltningsavdelningarna i övriga län, utom Gotlands län, består av en rättsenhet och en allmän enhet. Rättsenheten utgör kansli för länsskatterätten och fastighetstaxeringsrätten, medan allmänna enheten är kansli för länsrätten. Vid allmänna enheten handläggs även vissa förvaltningsärenden t.ex. ärenden om pass, val, lotterier, fordonsregistrering, utfärdande av körkort, socialvård och exekutiv försäljning av fast egendom.

Bestämmelser om länsdomstolarnas kompetensområden samt om domförhet, omröstning och ledamöter i domstolarna finns i lagen (1971:52) om skatterätt, fastighetstaxeringsrätt och länsrätt (ändrad senast 1976:566). Vid länsskatterätt handläggs bl.a. besvär över taxeringsnämnds beslut om inkomst- och förmögenhetstaxering (3 §). Mål om fastighetstaxering handläggs vid fastighetstaxeringsrätt. Vid länsrätt handläggs enligt 4 § bl.a. barnavårds- och nykterhetsvårdsmål, mål enligt 21 kap. föräldrabalken, mål om utvisning och mål om återkallelse av körkort. Riksdagen har under våren 1976 fattat principbeslut om att handläggningen av frågor om körkortsåterkallelse på grund av vissa trafikbrott skall flyttas från länsrätt till tingsrätt (prop. 1975/76:155, TU 1975/76:28, rskr 1975/76:390). Utredningen (K 1976:02) om vissa körkortsfrågor har genom tilläggsdirektiv den 21 oktober 1976 fått i uppdrag att överväga bl.a. de gränsdragningsproblem som uppkommer i detta sammanhang.

Länsdomstolarna består enligt huvudregeln i 5 § av ordförande och nämndemän. I fastighetstaxeringsrätt ingår även värderingstekniska ledamöter. För alla länsdomstolarna gäller att bl.a. vissa enklare mål kan avgöras av ordföranden ensam (6 §). Ordföranden skall enligt 7 § vara jurist. Han är tjänsteman hos länsstyrelsen och i regel chef för förvaltningsavdelningen,

rättsenheten eller allmänna enheten. Tjänst som ordförande tillsätts av regeringen efter förslag av länsstyrelsen. Även om några formella krav på juristutbildning inte har ställts upp i fråga om föredragandena i länsdomstolarna, är dessa oftast jurister. De har i regel fasta tjänster i länsstyrelsen. Det processuella förfarandet i länsdomstolarna regleras av förvaltningsprocesslagen (1971:291, ändrad senast 1975:1298).

Frågan om fristående regionala förvaltningsdomstolar övervägdes redan vid tillkomsten av länsskatterätterna och länsrätterna. Innebörden av förslagen i prop. 1970:103 och 1971:14 var att domstolarna i administrativt hänseende skulle vara knutna till länsstyrelserna. Såväl statsutskottet (SU 1970:132 s. 9) som civilutskottet (CU 1971:9 s. 11) uttalade att principiella skäl kunde anföras för fristående länsdomstolar. Utskotten ansåg dock att länsskatterätterna och länsrätterna enligt Kungl. Maj:ts förslag i praktiken skulle få en oberoende och jävsfri ställning. De ansåg därför att förslaget borde godtas men att det slutliga ställningstagandet till frågan om fristående länsdomstolar borde anstå. I reservationer till utskottsutlåtandena gjordes uttalanden till förmån för fristående domstolar. Lagrådet hade med anledning av remiss den 20 november 1970 av förslag till lag om skatterätt och länsrätt i första hand uttalat sig för helt fristående länsdomstolar. Lagrådet anförde även att det framstod som naturligt att de två länsdomstolarna, sedan de hade varit i verksamhet någon tid och länsrätternas kompetensområde hade vidgats, lades samman till en domstol.

Länsberedningen fann i betänkandet (SOU 1974:84) Stat och kommun i samverkan inte skäl att föreslå någon ändring i fråga om länsdomstolarnas organisatoriska anknytning till länsstyrelserna. Beredningen föreslog dock att domstolarna skulle läggas samman till en domstol. I ett särskilt yttrande till betänkandet uttalade fyra ledamöter, att det på förvaltningsrättskipningens område på sikt borde byggas upp en organisation som motsvarade organisationen inom det allmänna domstolsväsendet, där också domstolarna i första instans är organisatoriskt fristående.

I prop. 1975/76:168 om vissa frågor rörande den regionala samhällsförvaltningens uppgifter och organisation anförde föredraganden att övervägande skäl talade för att de tre länsdomstolarna lades samman till en domstol. Innan beslut härom fattades, borde emellertid vissa organisatoriska frågor undersökas. Enligt föredragandens mening fanns det inte anledning att låta utreda även frågan om en utbrytning av länsdomstolarna från länsstyrelserna.

I motionerna 1975/76:664 och 877 hemställdes att riksdagen skulle uttala att länsdomstolarna i framtiden borde vara organisatoriskt fristående från länsstyrelserna. Den aviserade utredningen om länsdomstolarna borde enligt motionen 1975/76:2507 inriktas på att ge dessa domstolar ställning av fristående regionala förvaltningsdomstolar. I motionen 1975/76:2509 hemställdes att riksdagen skulle begära en utredning om länsdomstolarnas utbrytning ur länsstyrelserna.

Konstitutionsutskottet (KU 1975/76:55) hemställde att motionerna skulle avslås. I en reservation anfördes att den utredning som hade aviserats i propositionen borde ges sådana direktiv att den kunde inrikta sitt arbete på att länsdomstolarna skulle brytas ut ur länsstyrelserna och ges en organisatoriskt fristående ställning. Riksdagen biföll utskottets hemställan (rskr 1975/76:370).

Länsstyrelsernas uppgifter och organisation har förändrats väsentligt under senare år. Det viktigaste ledet i utvecklingen har varit uppbyggnaden av planeringsavdelningarna. En kraftig förstärkning av skatteavdelningarna

har också påbörjats som ett led i den allmänna effektivisering av skatteadministrationen som statsmakterna har beslutat om. Jag finner det naturligt att även rikta uppmärksamheten mot förvaltningsavdelningarna och länsdomstolarna. Verksamheten där rör frågor som ofta har stor betydelse för de enskilda människorna. Det är, som också riksdagen har uttalat i olika sammanhang (senast KU 1976/77:15), en angelägen uppgift att vidta åtgärder för att stärka rättssäkerheten och de enskilda människornas förtroende för myndigheternas saklighet och opartiskhet.

Erfarenheterna av länsdomstolarna är i huvudsak goda. I fråga om lämpligheten av den organisatoriska anknytningen till länsstyrelserna föreligger dock delade meningar. Vid bedömningen av om detta samband bör brytas är föreskriften i 11 kap. 2 § regeringsformen en viktig utgångspunkt. Enligt denna bestämmelse får ingen myndighet bestämma hur en domstol skall döma i det enskilda fallet eller hur en domstol i övrigt skall tillämpa en rättsregel i ett särskilt fall. Bestämmelsen garanterar länsdomstolarnas självständiga ställning gentemot länsstyrelsen. Enligt min mening kan det med fog påstås att länsdomstolarna också i praktiken intar en självständig ställning i den dömande verksamheten.

Vad jag nu har anfört hindrar inte att anknytningen till länsstyrelsen är ägnad att minska tilltron till länsdomstolarnas opartiskhet. Det har hävdats att den nuvarande ordningen innebär att länsdomstolarna framstår mera som enheter inom länsstyrelsen än som självständiga domstolar. I detta sammanhang har man särskilt påpekat att länsskatterätterna och fastighetstaxeringsrätterna har att döma i mål där det allmännas talan förs av tjänstemän på länsstyrelsens skatteavdelning. Från principiell synpunkt har invändningar vidare riktats mot att länsstyrelserna – som saknar erfarenhet av dömande verksamhet – skall avge förslag till tillsättning av domartjänsterna och vid sina anslagsframställningar göra en avvägning mellan medelsbehovet för t.ex. planeringsavdelningen och medelsbehovet för länsdomstolarna.

En ordning med fristående länsdomstolar skulle enligt min mening innebära fördelar inte bara från principiell synpunkt. Inom de allmänna domstolarna utgör det ett väsentligt inslag i domarutbildningen att tjänstgöringen växlar mellan de olika instanserna. En motsvarande ordning och en i princip gemensam domarkarriär i förvaltningsdomstolarna är enligt min mening ägnad att stärka kvaliteten på förvaltningsrättskipningen. Förutsättningarna för en sådan utveckling skulle förbättras, om länsdomstolarna bröts ut från länsstyrelserna och integrerades med rättsväsendet i övrigt. Jag vill framhålla att det är angeläget att tyngdpunkten i förvaltningsprocessen förskjuts mot den lägsta domstolsinstansen. En kvalitativ förstärkning av länsdomstolarna är till fördel inte bara för rättssäkerheten utan även på det sättet att den kan antas minska belastningen på kammarrätterna.

En utbrytning av länsdomstolarna skulle emellertid kunna medföra vissa svårigheter för länsstyrelserna. En stor del av den verksamhet som f.n. ankommer på förvaltningsavdelningarna är inte av sådan karaktär att det framstår som lämpligt att den förs över till förvaltningsdomstol. Den har inte heller något nära samband med de uppgifter som ankommer på länsstyrelsen i övrigt. I varje fall i de mindre länen skulle en utbrytning av domstolarna – särskilt om den förenades med en vidgning av deras målområde – göra det svårt att skapa en lämplig organisation för handläggningen av de uppgifter som fortfarande skulle ankomma på länsstyrelsen. Den personal som skulle svara för dessa uppgifter skulle kanske få svårt att som ett naturligt led i sin karriär tidvis tjänstgöra inom andra myndigheter eller inom förvaltnings-

domstolarna. Detta kan i sin tur leda till rekryteringssvårigheter för länsstyrelserna. Det kan vidare vara svårt att på ett naturligt sätt inlemma den personal som f.n. svarar för beredningen och föredragningen av målen i länsdomstolarna i en sådan organisation med fristående länsdomstolar som jag har skisserat i det föregående.

Enligt min mening talar starka skäl för att länsdomstolarna bryts ut från länsstyrelserna och för att förvaltningsdomstolsorganisationen byggs upp enligt samma mönster som de allmänna domstolarna. Å andra sidan är det tydligt att en utbrytning skulle medföra vissa praktiska svårigheter som måste lösas.

Jag anser att frågan om en utbrytning av länsdomstolarna från länsstyrelserna nu bör tas upp till en allsidig prövning. Jag förordar att en särskild kommitté tillsätts med uppdrag att göra den utredning som behövs för ett ställningstagande. Kommittén bör utgå från att de nuvarande tre länsdomstolarna skall läggas samman till en domstol.

Kommittén bör i stora drag redovisa förslag till en organisation för fristående länsdomstolar och till de organisatoriska ändringar i fråga om länsstyrelserna som föranleds av förslaget i principfrågan. Kommittén bör söka anvisa lösningar på de problem som enligt vad jag har antytt i det föregående kan föranledas av en ändrad organisation samt belysa organisationsändringens konsekvenser från kostnadssynpunkt. Om kommittén skulle finna att avgörande praktiska skäl talar för att anknytningen till länsstyrelserna behålls, bör den i stora drag redovisa förslag till de organisatoriska ändringar som föranleds av sammanslagningen till en länsdomstol. Kommittén bör i detta fall också överväga om åtgärder av organisatorisk eller annan art kan vidtas för att stärka länsdomstolens självständiga ställning gentemot länsstyrelsen. Omfattningen av verksamheten hos länsstyrelsen i Stockholms län och de förvaltningsdomstolar som är knutna till denna länsstyrelse medför självfallet att de organisatoriska frågorna måste övervägas särskilt i fråga om detta län.

Länsrätternas kompetensområde är ganska begränsat. Det förutsattes emellertid vid länsdomstolarnas tillkomst att kompetensområdet så småningom skulle utökas (prop. 1970:103 s. 152 och prop. 1971:14 s. 59). Att vissa typer av mål regelmässigt innehåller svårbedömda rättsliga frågor kan enligt vad föredragande departementschefen anförde i prop. 1971:14 (s. 55) vara anledning att anse att målet bör handläggas vid domstol. Om avgörandet i ett mål kan vara av ingripande betydelse i ekonomiskt eller personligt avseende för enskild part är det, framhöll departementschefen, särskilt angeläget att målet handläggs vid domstol och inte vid en instans, som har att i andra sammanhang företräda exempelvis det allmännas fiskaliska intresse. Detta gäller även om målet är av tämligen enkel beskaffenhet. Till dessa synpunkter kan jag för egen del ansluta mig.

Bl.a. vid remissbehandlingen av den promemoria som låg till grund för prop. 1971:14 och av länsberedningens betänkande har föreslagits att länsrätterna skall tillföras ytterligare målgrupper. Därvid har nämnts bl.a. besvär över beslut av byggnadsnämnd, hälsovårdsnämnd och socialnämnd samt kommunalbesvärsmål och vissa mål enligt brandlagstiftningen och djurskyddslagen (1944:219, ändrad senast 1974:350).

Kommittén bör också överväga frågan om vilka målgrupper som lämpligen kan föras över till länsdomstol. Utredningsarbetet bör inriktas på sådana mål som f.n. handläggs på juridiska enheten inom planeringsavdelningen eller på förvaltningsavdelningen och där talan mot länsstyrelsens beslut förs hos

kammarrätt. Lagberedningen har i sitt betänkande (SOU 1973:22) Utsökningsbalk föreslagit att överexekutors befattning med exekutiva ärenden skall upphöra och att dessa uppgifter skall flyttas över till kronofogdemyndigheterna. Betänkandet bereds f.n. inom regeringskansliet. Med hänsyn härtill bör kommitténs överväganden inte omfatta de exekutiva ärendena. På åtskilliga andra områden pågår utredningsarbete i vilket frågan om en viss målgrupp bör föras över från länsstyrelsen till länsdomstol kan bli berörd. Som exempel kan nämnas det arbete som bedrivs av socialutredningen (S 1969:29), hälsovårdsstadgeutredningen (S 1974:08) och utredningen om vissa körkortsfrågor (K 1976:02). Det utredningsarbete som jag har förordat bör i första hand inriktas på sådana områden som inte övervägs i särskild ordning. Arbetet bör inte omfatta frågan om överföring av kommunalbesvärsmålen från länsstyrelsen. Jag ämnar rämligen begära bemyndigande att tillkalla en särskild kommitté för att se över kommunalbesvärsprocessen (jfr prop. 1975/76:187 s. 317, 551). Vid sina överväganden av de organisatoriska frågor som jag har angett i det föregående bör kommittén beakta konsekvenserna av att målgrupper förs över från länsstyrelsen till länsdomstol.

Om länsdomstolarna bryts ut från länsstyrelserna, talar, som framgår av vad jag har anfört i det föregående, starka skäl för att de i administrativt hänseende inordnas under domstolsverket och för att en gemensam domarkarriär skapas för länsdomstolarna och kammarrätterna. Kommittén bör överväga dessa frågor och lägga fram de förslag som föranleds av övervägandena. Det bör dock inte ankomma på kommittén att i detalj gå in på organisationsfrågor.

Även om kommittén stannar för att länsdomstolarnas anknytning till länsstyrelserna bör behållas, bör den överväga utbildnings- och karriärfrågorna för föredragandena i dessa domstolar. Från flera synpunkter kan det vara värdefullt om utbildning som anordnas för personal i kammarrätterna kan få utnyttjas även av länsdomstolarnas personal. Som framgår av vad jag har anfört i det föregående finns det vid länsdomstolarna inte någon motsvarighet till de tingsfiskalstjänster som finns vid tingsrätterna. Det förekommer emellertid i tämligen stor utsträckning att kammarrättsfiskaler under kortare tid förordnas att tjänstgöra i länsstyrelse. Flertalet tjänstgör därvid som ordförande i länsdomstol. Domarutredningen framhöll i betänkandet (SOU 1974:96) En öppnare domarbana, att det är angeläget att tjänster för domarutbildade jurister inrättas vid länsstyrelserna för tjänstgöring främst vid länsdomstol. I viss utsträckning förekommer det också att länsstyrelsejurister tjänstgör som ledamöter i kammarrätt. Som jag har nämnt förut måste en sådan växeltjänstgöring betraktas som värdefull. Kommitténs uppdrag bör omfatta också frågan om vilka åtgärder som, för det fall att länsdomstolarnas anknytning till länsstyrelserna behålls, kan vidtas för att förbättra förutsättningarna för ett ökat utbyte av personal mellan länsdomstolarna och kammarrätterna.

I förvaltningsärenden finns till skillnad från vad som gäller i mål vid allmän domstol ofta bara en part – den enskilde. Det allmänna företräds då regelmässigt av den beslutande myndigheten. Ett sådant system innebär vissa svårigheter, eftersom myndigheten samtidigt skall ta till vara det allmännas intresse gentemot den enskilde och opartiskt tillämpa gällande rättsregler. Olägenheterna härmed har man inom vissa förvaltningsområden sökt motverka genom att inrätta särskilda organ – allmänna ombud – med uppgift att inför den beslutande myndigheten bevaka det allmännas intresse gentemot den enskilde.

För processen vid länsdomstolarna är tvåpartsförhållandet mest utpräglat när det gäller inkomst-, förmögenhets- och fastighetstaxeringsmålen. En tjänsteman vid länsstyrelsens skatteavdelning har i dessa mål att ta till vara det allmännas intresse. För mervärdeskattemål, uppbördsmål och vägtrafikskattemål finns allmänna ombud som oftast är tjänstemän hos länsstyrelsen. I vissa mål, t.ex. körkortsmålen, finns dock endast en part. Frågan om allmänt ombud i körkortsmål utreds f.n. av körkortsutredningen. I samband med utredningen av länsdomstolarnas målområde bör kommittén överväga om allmänna ombud bör inrättas i sådana målgrupper som redan tillhör eller föreslås ingå i målområdet. Frågan om allmänt ombud i körkortsmål eller på andra områden som övervägs i särskild ordning bör dock inte tas upp i detta sammanhang.

Under utredningsarbetet bör kunna tas upp även frågor som har nära samband med de frågor som jag har nämnt i det föregående.

Kommittén bör bedriva sitt arbete med frågan om länsdomstolarnas organisatoriska ställning skyndsamt. Den bör redovisa resultatet av sina överväganden i den delen i ett delbetänkande, som efter remissbehandling kan ligga till grund för förslag till 1977/78 års riksmöte. I det sammanhanget bör kommittén endast i den mån det behövs som underlag för övervägandena i principfrågan gå in på de andra frågor som ingår i utredningsuppdraget.

Kommittén bör lägga fram de förslag till författningsändringar som föranleds av ställningstagandena i sakfrågorna.

Kommittén bör samråda med socialutredningen, hälsovårdsstadgeutredningen, utredningen (Kn 1976:04) om vidgad länsdemokrati, utredningen (Kn 1976:03) om organisationen av länsstyrelsernas planeringsavdelningar och administrativa enheter m.m. och andra utredningar som behandlar frågor med anknytning till kommitténs uppdrag.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet

att tillkalla en kommitté med högst tre ledamöter med uppdrag att utreda frågan om länsdomstolarnas organisatoriska ställning, målområde m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

2. Översyn av allmänna ordningsstadgan

Dir 1977:15

Beslut vid regeringssammanträde 1977-01-27

Departementschefen, statsrådet Antonsson, anför.

Allmänna ordningsstadgan (1956:617) (AOst) innehåller huvudsakligen bestämmelser om ordningen på allmän plats och om offentliga tillställningar. Bestämmelser om allmänna sammankomster finns i lagen (1956:618) om allmänna sammankomster (LAS).

I 1 § AOst finns en definition av begreppet allmän plats. I 2-6 §§ meddelas föreskrifter om nyttjande och renhållning av allmän plats, skydd för trafikanter och säkerhetsåtgärder vid schaktning, grävning m.m. samt om sprängning, fyrverkeri och skjutning. Dessa föreskrifter avser i huvudsak plats som enligt definitionen i 1 § är att anse som allmän. Bestämmelserna om säkerhetsåtgärder vid schaktning, grävning m.m. samt om sprängning, fyrverkeri och skjutning är emellertid inte begränsade till sådan plats.

AOst innehåller endast grundläggande ordningsbestämmelser. Ytterligare föreskrifter om den allmänna ordningen kan meddelas i lokal ordningsstadga (7 §). I sådan stadga kan bestämmas att med allmän plats skall likställas andra områden som är upplåtna till allmänt begagnande. För särskilda fall får polismyndigheten dessutom meddela de ordningsföreskrifter som kan behövas i fråga om bl.a. handel och liknande verksamhet, som bedrivs utomhus på allmän plats eller angränsande område (8 §). Sådana föreskrifter får avse också användande av badplats eller lägerområde, som allmänheten har tillträde till, samt hållande av lokal eller plats för sport, spel eller liknande.

AOst innehåller vidare bestämmelser om offentliga tillställningar (9 och 11-22 §§). Inte heller dessa bestämmelser gäller bara i fråga om allmän plats. Enligt 11 § får sålunda regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, länsstyrelsen under krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden förordna att offentlig tillställning inte får hållas inom visst län eller del därav och enligt 12 § andra stycket fordras alltid polismyndighetens tillstånd för att offentlig danstillställning, pornografisk föreställning, cirkusföreställning, tivoli- och marknadsnöjen, motortävling m.m. skall få anordnas. Oavsett tillställningens art krävs tillstånd om den skall äga rum på allmän plats (12 § första stycket). I 13 § anges att anmälan skall göras till polismyndigheten, om någon inom stadsplanelagt eller byggnadsplanelagt område vill anordna offentlig tillställning för vilken det inte behövs tillstånd. Enligt 16 § första stycket svarar anordnaren för att god ordning råder vid tillställningen. Han är skyldig att rätta sig efter de föreskrifter med avseende på ordning och säkerhet som polismyndigheten meddelar. Anordnaren kan enligt 17 § åläggas att bekosta sådan ordningshållning som äger rum inom lokal eller plats där offentlig tillställning hålls samt vid ingångarna och särskilda parkeringsplatser. Polismyndigheten kan under vissa förutsättningar inställa eller upplösa offentlig tillställning och förbjuda förnyande av offentlig tillställning (19 och 20 §§).

Lokal ordningsstadga antas av kommunfullmäktige (23 §). Beslutet skall underställas länsstyrelsens prövning. Reglementen eller taxor för åkare, spårvägsföretag, stadsbud m.fl. kan utfärdas av länsstyrelsen efter hörande av kommunfullmäktige, om inte annat är föreskrivet (25 §). Ansvarsbestäm-

melser finns i 28 och 29 §§. För brott mot bestämmelserna om offentliga tillställningar kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. I samband med ändringar i AOst år 1973 infördes fängelse i straffskalan för att motverka den brottslighet som i vissa fall förekommer i anslutning till s.k. sexklubbar och poseringsateljéer (prop. 1973:115, JuU 1973:26, rskr 1973:258, SFS 1973:561). I 30 § finns regler om förverkande. Enligt 31 § kan polismyndigheten förelägga vite, om någon har underlåtit att utföra arbete eller vidta annan åtgärd som åligger honom enligt AOst eller lokal ordningsstadga. Polismyndigheten kan också låta utföra arbetet eller vidta åtgärden på den försumliges bekostnad.

Som jag har framhållit förut innehåller AOst endast grundläggande ordningsföreskrifter, medan mera detaljerade bestämmelser beträffande den allmänna ordningen meddelas i lokal ordningsstadga. Till ledning för kommunerna har inom Svenska kommunförbundet utarbetats ett normalförslag till lokal ordningsstadga. Normalförslaget innehåller bestämmelser om bl.a. renhållning, ordning på allmän plats, allmänfarliga åtgärder, affischering, reklam, mattpiskning, störande buller, bad, camping, hundar, adressnummerskyltar och namn- och adresskyltar på cyklar. De flesta bestämmelserna avser allmän plats, husvägg e.d. som vetter mot sådan plats, öppet område som portgång e.d. som gränsar till allmän plats eller åtgärder som vidtas så nära allmän plats att olägenhet för trafikant kan uppkomma. Föreskrifterna om störande buller, bad och camping har emellertid inte någon direkt anknytning till begreppet allmän plats. De lokala ordningsstadgorna torde i regel vara utformade i huvudsaklig överensstämmelse med normalförslaget.

Enligt den nya regeringsformen (RF) ankommer den centrala delen av normgivningen på riksdagen. Riksdagens föreskrifter meddelas i form av lag. Enligt 8 kap. 2 § RF skall sålunda föreskrifter om enskildas personliga ställning och om deras personliga och ekonomiska förhållanden inbördes meddelas genom lag. Sådana föreskrifter om förhållandet mellan enskilda och det allmänna som gäller åligganden för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden meddelas också genom lag (3 §). Detsamma gäller i fråga om bl.a. grunderna för kommunernas organisation och verksamhetsformer samt i fråga om kommunernas befogenheter i övrigt och deras åligganden (5 §). I 8 kap. 7 § föreskrivs emellertid att regeringen utan hinder av 3 eller 5 § kan efter bemyndigande i lag genom förordning meddela föreskrifter om annat än skatt, om föreskrifterna avser t.ex. skydd för liv, personlig säkerhet, hälsa, trafik eller ordningen på allmän plats. Sådant bemyndigande medför dock inte rätt att meddela föreskrifter om annan rättsverkan av brott än böter.

Samtidigt som riksdagen bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter i visst ämne kan riksdagen enligt 8 kap. 11 § medge att regeringen överlåter åt förvaltningsmyndighet eller kommun att meddela bestämmelser i ämnet (subdelegation).

Bestämmelsen i 11 § ger bl.a. stöd för den s.k. kommunala förordningsmakten. Genom vissa författningar som regeringen har beslutat ges kommunfullmäktige rätt att besluta föreskrifter som är bindande för allmänheten. Dessa föreskrifter är i regel straffsanktionerade i den författning som innehåller bemyndigandet. Exempel på sådana föreskrifter utgör lokala ordningsstadgor, hamnordningar, brandordningar och hälsovårdsordningar. Fullmäktiges beslut måste dock fastställas av länsstyrelsen för att bli giltigt. De föreskrifter som det här är fråga om avser ämnen som det i första hand

ankommer på riksdagen att besluta om. Detta innebär att de regeringsförfattningar som innehåller bemyndiganden för kommunerna att meddela sådana föreskrifter måste grunda sig på delegation enligt 8 kap. 7 § RF. Den normgivningskompetens som kan delegeras vidare till förvaltningsmyndighet eller kommun är formellt inte begränsad till närmare bestämmelser i ämnet utan avser bestämmelser över huvud taget i detta. Vid RF:s tillkomst förutsattes emellertid att subdelegation i allmänhet skulle omfatta endast en del av den normgivningskompetens som regeringen hade fått genom bemyndigandet och att straffbestämmelser inte skulle bli föremål för subdelegation (prop. 1973:90 s. 320).

AOst innehåller i huvudsak bestämmelser som är "betungande" för enskilda och som således enligt 8 kap. 3 § RF skall meddelas genom lag. Bemyndigande enligt 8 kap. 7 § RF kan meddelas i fråga om de bestämmelser i AOst som gäller "ordningen på allmän plats". Sådana bestämmelser finns i 2-4 §§ (nyttjande av allmän plats, renhållning och skydd för trafikanter). Bestämmelserna i 5 och 6 §§ om schaktning, grävning, sprängning, fyrverkeri, skjutning m.m. gäller inte enbart i fråga om allmän plats. Bemyndigande enligt 8 kap. 7 § RF torde emellertid ändå kunna meddelas eftersom bestämmelserna får anses gälla skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa.

Bestämmelser som inskränker rätten att anordna offentliga tillställningar på plats som inte är allmän synes inte utgöra delegeringsbart ämne. Lagform torde därför krävas beträffande 11-13 och 16-21 §§ AOst, i den mån bestämmelserna inte gäller skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa. Även bestämmelserna om straff i 29 § (böter eller fängelse) och om förverkande i 30 § kräver lagform enligt nya RF (jfr prop. 1973:90 s. 314).

Flertalet övriga bestämmelser i AOst torde kunna meddelas av regeringen som verkställighetsföreskrifter eller med stöd av regeringens befogenhet att besluta föreskrifter som inte enligt grundlag skall meddelas av riksdagen (8 kap. 13 § RF).

I lokala ordningsstadgor kan, som framgår av vad jag har anfört i det föregående, finnas bestämmelser som inte får meddelas på annat sätt än genom lag eller som får meddelas i annan ordning endast med stöd av bemyndigande enligt 8 kap. 7 och 11 §§ RF. Dessa bestämmelser, liksom de bestämmelser i AOst för vilka på motsvarande sätt krävs lagform, gäller fortfarande enligt övergångsbestämmelserna till RF.

I prop. 1975:8 om följdlagstiftning med anledning av den nya regeringsformens bestämmelser om normgivning anförde föredraganden bl.a. att det knappast är godtagbart att i längden låta bestämmelser som kräver lagform stå kvar i författning på lägre nivå än lag och att det inte sällan kan visa sig lämpligt att göra behövliga anpassningar i samband med att det regelkomplex i vilket den berörda författningen ingår ses över av andra skäl (prop. s. 41).

Bl.a. genom framställningar av riksdagen och olika organisationer har fråga väckts om sakliga ändringar i flera av bestämmelserna i AOst. Enligt min mening bör en särskild utredare tillkallas för att se över AOst i syfte att anpassa stadgan till RF:s bestämmelser om normgivningsmakten. I utredarens uppdrag bör också ingå att överväga vissa sakliga ändringar i AOst. Jag återkommer i det följande till de materiella frågor som bör tas upp i utredningsarbetet. I fråga om anpassningen till RF innebär uppdraget självfallet att det skall övervägas vilka bestämmelser som bör beslutas av riksdagen genom lag och i vilken utsträckning regeringen – med eller utan

befogenhet till subdelegation – bör bemyndigas att meddela föreskrifter. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt det förhållandet att de lokala ordningsstadgorna ibland torde innehålla bestämmelser som enligt RF inte får meddelas i annan ordning än genom lag. Utredaren bör överväga om bestämmelser av det slag det här kan vara fråga om behövs och i vilken form de i så fall bör meddelas. I prop. 1976/77:1 Minskad statlig detaljreglering av kommunerna m.m. (s. 102) anför föredraganden att formerna för beslut om lokal ordningsstadga liksom den åtminstone delvis föråldrade bestämmelsen i 25 § AOst om underställning av vissa reglementen eller taxor bör prövas. Utredaren bör behandla också dessa frågor.

Jag övergår nu till de frågor om sakliga ändringar i AOst som bör tas upp i utredningsarbetet.

Definitionen i 1 § av begreppet allmän plats har nära samband med de lagtekniska frågor som jag förut har berört. Utredaren bör överväga om definitionen är lämpligt utformad och därvid ägna särskild uppmärksamhet åt s.k. innetorg och liknande anläggningar.

Med anledning av motionen 1975:1102 har riksdagen begärt en översyn av bestämmelserna om tillståndstvång för gatumusicerande (CU 1975:11, rskr 1975:98). I motionen föreslogs att AOst ändrades så att tillstånd generellt inte skulle krävas för gatumusicerande. Utskottet uttalade att inskränkningar i rätten att utöva gatumusik bör göras endast i den mån de motiveras av särskilda ordningsskäl m.m. men att regelområdet är komplicerat och anknyter även till andra regelsystem. Vid sina överväganden på denna punkt bör utredaren beakta de ändringar som nyligen har gjorts i LAS och AOst (prop. 1976/77:39, KU 1976/77:16, rskr 1976/77:56) med anledning av att grundlagsskyddet för mötesfriheten har utvidgats till att avse också sammankomster för framförande av konstnärliga verk (prop. 1975/76:209, KU 1975/76:56, rskr 1975/76:414, KU 1976/77:1, rskr 1976/77:2).

Sveriges Motorfederation har begärt att 12 § AOst ändras så att tillstånd av polismyndigheten inte längre skall behövas för tävling eller uppvisning med motorfordon på plats som inte är allmän. Enligt federationen har motorsporten genom det generella tillståndskravet satts i särställning i förhållande till övriga idrotter.

Med anledning av ett antal motioner vid 1974 års riksdag har riksdagen efter hemställan från kulturutskottet anhållit att regeringen måtte överväga en sådan ändring i gällande bestämmelser att avgift för polisbevakning inte skall få krävas i fråga om ideellt inriktade offentliga tillställningar (KrU 1974:21, rskr 1974:322).

Svenska livräddningssällskapet har i en skrivelse till regeringen framhållit att det är angeläget att kommunerna åläggs skyldighet att se till att det vid friluftsbad och andra badanläggningar finns effektiva anordningar för att hindra drunkningsolyckor. Sällskapet påpekar att föreskrifter i detta hänseende inte finns i AOst eller annan allmän författning.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har i skrivelse till regeringen anhållit att frågan om säkerheten i bl.a. liftanordningar och skidbackar måtte utredas. Därvid bör ansvarsfördelningen mellan enskild person, innehavare av liftanordning, kommun och landstingskommun klarläggas.

I betänkandet (Ds I 1975:2) Pyrotekniska varor, risker och regler tar pyroteknikutredningen upp bl.a. frågan om tillämpningen av bestämmelserna i 6 § AOst att fyrverkeri inte får äga rum inom stadsplanelagt område utan tillstånd av polismyndigheten. Utredningen anför att osäkerhet råder om vad som avses med fyrverkeri och att begreppet "stadsplanelagt område"

vållar tillämpningsproblem samt föreslår vissa ändringar i 6 § AOst. Skilda uppfattningar redovisas av de remissinstanser som har yttrat sig över ändringsförslagen. Efter samråd med chefen för industridepartementet förordar jag att utredaren också överväger behovet av ändring av AOst:s bestämmelser om fyrverkeri.

Utredaren bör vidare överväga åtgärder för att undanröja eller minska de olycksrisker och olägenheter som uppställning av containers, byggnadsställningar, cyklar m.m. på gångbanor kan medföra särskilt för synskadade.

Utredaren bör också kunna ta upp frågor som har samband med de frågor som jag nämnt i det föregående.

Jag har inte funnit det nödvändigt att närmare ange efter vilka riktlinjer som utredningsarbetet bör bedrivas. Jag vill emellertid framhålla att flera av de frågor som ingår i uppdraget är av sådan karaktär att kontakter med myndigheter och organisationer måste bli ett väsentligt inslag i arbetet. Utredaren bör vidare, särskilt i författningstekniska frågor, samråda med hälsovårdsstadgeutredningen (S 1974:08).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av allmänna ordningsstadgan,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredningen.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

3. Översyn av kommunalbesvärsprocessen m.m.

Dir 1977:47

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-02

Departementschefen, statsrådet Antonsson, anför.

De nuvarande reglerna om kommunalbesvär går i huvudsak tillbaka till 1862 års kommunalförordningar. Någon allmän och samlad översyn av kommunalbesvärsinstitutet har aldrig gjorts.

Till kommunalbesvär är i första hand att hänföra besvär som anförs med stöd av 76 och 78 §§ kommunallagen (1953:753, omtryckt 1969:765), 80 och 82 §§ kommunallagen (1957:50) för Stockholm (omtryckt 1969:766) och 78 § landstingslagen (1954:319, omtryckt 1972:101). Även talan som förs enligt 20 § lagen (1957:281) om kommunalförbund, 23 och 43 §§ lagen (1919:293) om ändring i kommunal och ecklesiastik indelning (omtryckt 1969:770) samt 21 § lagen (1965:596) om kommunala sammanläggningsdelegerade betraktas som kommunalbesvär, trots att dessa bestämmelser innehåller vissa avvikelser från de allmänna kommunalbesvärsreglerna. Besvär som anförs med stöd av

89, 91 och 92 §§ lagen (1961:436) om församlingsstyrelse (omtryckt 1976:500) och 21 § lagen (1972:229) om kyrkliga sammanläggningsdelegerade hänförs också till kommunalbesvären. Efter 1971 års förvaltningsrättsreform gäller, utöver kommunallagarnas besvärsregler, i tillämpliga delar förvaltningslagen (1971:290) för handläggningen av kommunalbesvärsmål i länsstyrelsen och förvaltningsprocesslagen (1971:291) för handläggningen av sådana mål i regeringsrätten.

De kommunala beslutande församlingarnas beslut överklagas genom kommunalbesvär. De kommunala nämndernas beslut kan överklagas genom kommunalbesvär, om inte annat är särskilt föreskrivet. I fråga om de s.k. specialreglerade nämndernas beslut finns vanligen särskilda besvärsbestämmelser i de lagar och andra författningar som reglerar nämndernas verksamhet. I dessa fall blir reglerna om förvaltningsbesvär tillämpliga. Ibland saknas emellertid sådana besvärsbestämmelser eller också täcker de inte alla typer av beslut som den specialreglerade nämnden kan fatta. I sådana fall överklagas besluten genom kommunalbesvär enligt reglerna i kommunallagarna.

I kommunalbesvärsmål är länsstyrelsen i regel första instans. Besvär över länsstyrelsens beslut i kommunalbesvärsmål kan anföras hos regeringsrätten. Landstings och landstingskommunala nämnders beslut överklagas direkt hos regeringsrätten.

Alla protokollförda beslut av de beslutande församlingarna kan överklagas. Möjligheten att överklaga nämndernas beslut är begränsad genom ett uttryckligt förbud mot besvär över beslut av rent förberedande eller rent verkställande art. Rätt att anföra kommunalbesvär har varje kommunmedlem, oavsett om han eller hon särskilt berörs av beslutet eller ej. Besvärstiden är tre veckor och räknas från den dag då justeringen av protokollet över beslutet kungjordes på den kommunala anslagstavlan. De kommunala besluten kan angripas endast på de särskilda besvärsgrunder som anges i kommunallagarna. Besvärsprövningen kan något förenklat sägas innebära att det är lagligheten och inte lämpligheten hos beslutet som prövas. Besvärsmyndigheternas prövning avser endast sådana felaktigheter hos beslutet som klaganden åberopar inom besvärstiden. Om besvären bifalls, kan besvärsmyndigheten i princip inte göra mer än upphäva det felaktiga beslutet. Besvärsmyndigheten kan således inte ändra beslutets innehåll så att detta blir riktigt. Dessa karakteristiska drag hos kommunalbesvären skiljer dessa från förvaltningsbesvären. De har sin bakgrund i tanken att kommunmedlemmarna bör kunna påkalla statlig kontroll av de kommunala organens beslut men att denna kontroll av hänsyn till den kommunala självstyrelsen bör hållas inom bestämda gränser.

Riksdagen har nyligen antagit förslag till ny kommunallag (prop. 1975/76:187, KU 1976/77:25, rskr 1976/77:148, SFS 1977:179). Lagen, som ersätter bl. a. 1953 års kommunallag, kommunallagen för Stockholm och landstingslagen, träder i kraft den 1 juli 1977. Bestämmelserna om kommunalbesvär i den nya kommunallagen stämmer med några undantag överens med vad som hittills har gällt och innebär inga ändringar i de huvudprinciper som jag här har redovisat. Föredragande departementschefen pekar emellertid på vissa brister i nuvarande besvärsordning och besvärsförfarande samt i de nuvarande kommunallagarnas regler om kommunalbesvär och besvärsnämnder. Han framhåller att kommunalbesvärsprocessen bör ses över på ett mera genomgripande sätt än som har varit möjligt inom ramen för kommunallagsreformen (prop. 1975/76:187 s. 317, 551). Konstitutionsut-

skottet anser också att det är angeläget att en sådan översyn kommer till stånd (KU 1976/77:25 s. 41, 86).

Jag anser att en allsidig översyn av kommunalbesvärsprocessen nu bör göras och förordar att en kommitté tillsätts för detta ändamål. Kommitténs uppdrag bör omfatta alla former av kommunalbesvär och den särskilda typ av besvär som anförs hos kommunal eller landstingskommunal besvärsnämnd.

Kommunalbesvären tjänar framför allt som medel för kommunmedlemmarna att utlösa statlig kontroll av kommunala besluts laglighet. Funktionen att i likhet med förvaltningsbesvären möjliggöra för enskild person att få rättelse för egen del kommer numera i andra hand. Kommunalbesvären lämpar sig mindre väl som rättsmedel i fråga om beslut som rör enskild persons förhållanden. I sådana fall är från den enskildes synpunkt förvaltningsbesvär att föredra. Dessa besvär kan medföra en mera fullständig omprövning av det överklagade beslutet än vad som är möjligt i ett kommunalbesvärsmål. Det är därför inte utan betydelse vilken typ av besvär som väljs i samband med lagstiftning som rör exempelvis enskildas rättigheter och skyldigheter. Vid detta val måste en avvägning göras mellan olika intressen – behovet av statskontroll, det kommunala självstyrelseintresset och de enskilda medborgarnas intresse av effektiva rättsmedel. Valet bör också göras så att tvekan inte uppkommer huruvida förvaltningslagen (1972:290) är tillämplig eller ej vid handläggningen av ett visst ärende hos en kommunal myndighet. Kommittén bör överväga frågan om lämplig besvärstyp för olika slag av kommunala beslut och söka ange vilka principer som bör gälla för valet mellan kommunalbesvär och förvaltningsbesvär. Det bör inte i första hand vara kommitténs uppgift att utarbeta förslag till ändringar i de besvärsbestämmelser som f.n. finns i de särskilda lagar och förordningar som reglerar olika kommunala verksamhetsområden. En närmare uppdelning mellan kommunalbesvär och förvaltningsbesvär på de olika sakområdena bör göras i samband med att lagstiftningen på resp. område ses över.

I praxis vållar gränsdragningen mellan kommunalbesvär och förvaltningsbesvär ibland avsevärda problem Besvärsmyndigheterna har haft svårt att avgöra om vissa beslut skall överklagas med kommunalbesvär eller med förvaltningsbesvär. De enskilda medborgarna har i allmänhet ingen kännedom om skillnaden mellan de båda besvärstyperna. Kommittén bör undersöka vilka vägar som står till buds för att komma till rätta med problem av detta slag.

En av kommitténs huvuduppgifter blir att behandla besvärsordningen. Kommunalbesvärsmålen är nu den största gruppen av mål som prövas av regeringsrätten utan att regeringsrätten dessförinnan har meddelat prövningstillstånd. Efter 1971 års förvaltningsrättsreform gäller med några få undantag att regeringsrätten prövar förvaltningsbesvär endast om prövningstillstånd har meddelats. Förvaltningsdomstolskommittén föreslog i sitt betänkande (SOU 1966:70) Förvaltningsrättskipning att kommunalbesvär inte skulle anföras hos länsstyrelsen utan i stället hos kammarrätten och därifrån fullföljas till regeringsrätten där prövningstillstånd skulle krävas. Förslaget kritiserades emellertid vid remissbehandlingen och föredragande departementschefen ansåg det lämpligast att behålla den gamla besvärsgången (prop. 1971:30). Under de senaste åren har antalet kommunalbesvärsmål hos regeringsrätten ökat kraftigt. Åren 1968-1971 var antalet kommunalbesvärsmål som kom in till regeringsrätten lägst ca 190 och högst ca 250 per år. Enligt tillgänglig statistik inkom 410 mål år 1972 och 530 mål år

1976. Denna utveckling har lett till att balansen av kommunalbesvärsmål hos regeringsrätten har ökat från 298 vid årsskiftet 1971-1972 till 562 vid årsskiftet 1976-1977. Detta medför olägenheter av olika slag för såväl enskilda som kommuner och landstingskommuner. Prövningen av kommunalbesvärsmål bör inte få en sådan omfattning att regeringsrättens ställning som prejudikatsinstans påverkas. Mot denna bakgrund synes det vara ofrånkomligt att kommittén överväger frågan om begränsning av rätten att fullfölja kommunalbesvär till regeringsrätten. En eventuell fullföljdsbegränsning behöver inte nödvändigtvis vara av det slag som följer av nuvarande bestämmelser om prövningstillstånd. Tvärtom kräver kommunalbesvärens särart sannolikt särskilda regler om tillståndsprövning i sådana mål.

Fullföljdsbegränsning kan inte införas i kommunalbesvärsmålen utan att frågan om lämplig mellaninstans övervägs. I landstingskommunala besvärsmål saknas f.n. mellaninstans. Det är tveksamt om denna ordning bör behållas ens om rätten att överklaga landstingskommunala beslut hos regeringsrätten inte begränsas. Instansordningen bör om möjligt vara densamma i alla typer av kommunalbesvärsmål. Det finns alltså skäl som talar för att mellaninstans införs även för de landstingskommunala målen. Länsstyrelsens lämplighet som mellaninstans kan med hänsyn till länsstyrelsens roll i samspelet mellan stat och kommun ifrågasättas framför allt när det gäller de landstingskommunala målen. Kommittén bör pröva hela frågan om mellaninstans i kommunalbesvärsmål. Förutom länsstyrelsen torde kammarrätten och länsrätten vara de alternativ som ligger närmast till hands. Kommittén bör naturligtvis även pröva möjligheten att skjuta in kammarrätten som en ny instans mellan länsstyrelsen eller länsrätten och regeringsrätten. Målet bör vara att åstadkomma en besvärsordning som möjliggör en snabb, sakkunnig och öppen handläggning av målen och som ger utrymme för den typ av prövning som kommunalbesvärens särart kräver.

En annan huvuduppgift för kommittén blir att se över besvärsförfarandet. För kommunalbesvärsprocessen finns tre olika regelsystem, nämligen kommunallagarnas, förvaltningslagens och förvaltningsprocesslagens. Hos länsstyrelsen gäller kommunallagarnas besvärsregler och förvaltningslagen. I regeringsrätten gäller kommunallagarnas besvärsregler och förvaltningsprocesslagen. Dessutom kan regeringsrätten bli tvungen att bedöma länsstyrelsens tillämpning av förvaltningslagen i kommunalbesvärsmål. De tre regelsystemen är inte samordnade med hänsyn till en kommunalbesvärstalan genom flera instanser och i vissa frågor har reglerna olika innebörd. Denna ordning synes onödigt komplicerad. Svårigheterna att överblicka de regler som gäller för kommunalbesvärsprocessen i de olika instanserna drabbar inte endast besvärsmyndigheterna utan även kommunmedlemmar som vill anföra besvär samt kommunerna och landstingskommunerna. Kommittén bör behandla dessa frågor och utforma ett så långt möjligt enhetligt besvärsförfarande. Lösningarna på problemen blir delvis beroende av hur besvärsordningen utformas och torde underlättas, om länsstyrelsen som mellaninstans ersätts av en förvaltningsdomstol.

De besvärsgrunder som anges i kommunallagarna är kommunalbesvärsinstitutets kärna. De bör vara uttryck för en rimlig kompromiss mellan intresset av statskontroll och kommunala självstyrelseintressen. I sin nuvarande utformning är besvärsgrunderna delvis föråldrade, svåra att använda praktiskt och inte särskilt lättillgängliga för enskilda som vill överklaga kommunala beslut. Besvärsgrunderna behöver alltså moderniseras. Kommittén bör se över dem i både sakligt och formellt hänseende och pröva i vad mån de kan

mönstras ut eller behöver ändras. Kommittén bör i det sammanhanget undersöka om möjligheterna att anföra och fullfölja uppenbart meningslösa kommunalbesvär kan begränsas utan att detta i övrigt inskränker de besvärsmöjligheter som finns i dag. Översynen av besvärsgrunderna bör dock inte leda till att kommunalbesvärens karaktär av rättsbesvär ändras.

Kommunalbesvärsreglerna motsvarar inte fullt ut de anspråk på klarhet som allmänheten och kommunerna har rätt att ställa. Den grundläggande regeln att besvärsmyndigheterna inte prövar sådana omständigheter som klaganden åberopar efter besvärstidens utgång eller först i högre instans framgår sålunda inte av lagtexten. Kommittén bör överväga om det är lämpligt att behålla denna princip som ofta är okänd för klagandena. I detta sammanhang bör komittén också ta upp frågan om hur omfattande besvärsmyndigheternas utredningsansvar bör vara i kommunalbesvärsmålen.

Kommitténs uppdrag bör, som jag har nämnt förut, omfatta även besvär som anförs hos kommunal eller landstingskommunal besvärsnämnd, även om sådana besvär inte gärna kan betecknas som kommunalbesvär. De bör ses som en särskild typ av besvär som är samordnade med kommunalbesvären men som också har lånat vissa drag från förvaltningsbesvären. Kommittén bör se över bestämmelserna om besvärsnämndernas behörighet och organisation samt den särskilda besvärsnämndsprocessen. I detta sammanhang bör kommittén undersöka bl.a. hur den nya arbetsrättsliga lagstiftningen kan komma att påverka besvärsnämndernas verksamhet och behovet av sådana nämnder. Riksdagen har flera gånger avslagit motionsyrkanden att ålägga samtliga kommuner och landstingskommuner att inrätta besvärsnämnder (senast mot. 1975/76:91, KU 1976/77:25, rskr 1976/77:148). Kommittén bör inte behandla frågan om att göra besvärsnämnden obligatorisk.

I utredningsarbetet bör kommittén i första hand gripa sig an med frågan om besvärsordningen. Kommittén bör själv få avgöra om det är lämpligt att redovisa resultatet av övervägandena i den delen i ett delbetänkande.

Kommittén bör samråda med utredningen (Kn 1977:01) om länsdomstolarnas organisatoriska ställning, målområde m.m. och andra kommittéer som behandlar frågor med anknytning till kommitténs uppdrag.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet

att tillkalla en kommitté med högst tre ledamöter med uppdrag att göra en översyn av kommunalbesvärsprocessen m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

4. Översyn av den särskilda organisationen av kommunalförvaltningen i Stockholm

Dir 1977:78

Beslut vid regeringssammanträde 1977-06-30

Departementschefen, statsrådet Antonsson, anför.

Riksdagen har under våren antagit en ny kommunallag (prop. 1975/76:187, KU 1976/77:25, rskr 1976/77:148, SFS 1977:179). Genom den nya lagen har alla de grundläggande bestämmelserna för kommunerna och landstingskommunerna samlats i en lag. När den nya lagen träder i kraft, den 1 juli 1977, upphör bl.a. kommunallagen (1953:753), kommunallagen (1957:50) för Stockholm och landstingslagen (1954:319) att gälla.

Den nya kommunallagen innehåller, trots att enhetlighet har eftersträvats, ett stort antal särbestämmelser för Stockholms kommun. Konstitutionsutskottet framhöll i sitt betänkande att detta är ägnat att i viss mån minska lagens överskådlighet (bet. s. 44). Även när det gäller bestämmelsernas sakliga innebörd framstår särregleringen enligt utskottet ibland som mindre lämplig. Inte minst med hänsyn till att de största kommunerna och landstingskommunerna har administrativa problem av samma art och omfattning som Stockholms kommun anser utskottet att den särskilda organisationen av kommunalförvaltningen i Stockholm bör ses över. Med sitt beslut har riksdagen ställt sig bakom detta uttalande.

Jag förordar att det uppdras åt en särskild utredare att göra den översyn som riksdagen har uttalat sig för.

Översynen bör, som framhölls vid riksdagsbehandlingen, ske i nära samarbete med företrädare för Stockholms kommun.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av den särskilda organisationen av kommunalförvaltningen i Stockholm,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

5. Översyn av lagen om församlingsstyrelse

Dir 1977:80

Beslut vid regeringssammanträde 1977-05-12

Statsrådet Antonsson anför.

I lagen (1961:436) om församlingsstyrelse (omtryckt 1976:500) (LFS) finns grundläggande bestämmelser om de kyrkliga kommunerna. LFS överensstämmer i stora delar både till form och till innehåll med 1953 års kommunallag. Ett av huvudsyftena med LFS var att anpassa församlingsstyrelselagstiftningen till kommunallagen. Senare ändringar i kommunallagen har ofta åtföljts av motsvarande ändringar i LFS.

Riksdagen har nyligen antagit förslag till enhetlig kommunallag med nya bestämmelser som syftar till att stärka medborgarnas inflytande (prop. 1975/76:187, KU 1976/77:25, rskr 1976/77:148). Den nya kommunallagen bygger på principen att kommuner och landstingskommuner skall ha största möjliga frihet att anpassa sina arbetsformer till de lokala förhållandena och att onödig detaljreglering av den kommunala verksamheten bör undvikas.

LFS berörs inte alls av kommunallagsreformen. Den likformighet som hittills har rått är emellertid av så stort värde att man nu bör se över LFS i syfte att anpassa lagen till den nya kommunallagen. För denna uppgift bör en särskild utredare tillkallas.

Översynen bör vara inriktad på att bringa LFS i överensstämmelse med den nya kommunallagen i den mån olikheter inte är sakligt betingade. Det blir till stor del fråga om en rent lagteknisk anpassning. I den mån kommunallagen innehåller sakliga nyheter – det gäller framför allt de regler som bygger på förslagen i kommunaldemokratiutredningens huvudbetänkande (SOU 1975:41) Kommunal demokrati – bör i varje särskilt fall övervägas om det är lämpligt att dessa nya principer kommer att gälla även för de kyrkliga kommunerna. Därvid bör naturligtvis beaktas att dessa i olika hänseenden arbetar under andra villkor än de borgerliga kommunerna och att församlingsindelningens struktur skiljer sig från den borgerligt kommunala indelningens.

Resultatet av de överläggningar mellan staten och svenska kyrkan som nu pågår bör inte föregripas. Översynen bör därför avse endast en anpassning av LFS till den nya kommunallagen. Några ändringar i övrigt av innehållet i LFS bör sålunda inte övervägas i detta sammanhang.

Utredaren bör samråda med kyrkoministerns stat-kyrkagrupp (U 1976:15) och den kommitté för översyn av kommunalbesvärsprocessen m.m. som jag inom kort ämnar begära bemyndigande att tillkalla.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av lagen om församlingsstyrelse,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.
(Utbildningsdepartementet)

6. Vissa kommunaldemokratiska frågor

Dir 1977:96

Beslut vid regeringssammanträde 1977-08-04

Departementschefen, statsrådet Antonsson, anför.

Den kommunala självstyrelsen har grundläggande betydelse för den svenska demokratin. I en utsträckning, som saknar motsvarighet i andra länder, har hos oss samhällsuppgifter anförtrotts kommunala organ på både det lokala och det regionala planet. Bakom detta ligger uppfattningen att samhällsuppgifterna bör handhas så nära de enskilda människorna som möjligt så att dessa får inflytande och kontroll över hur den offentliga verksamheten bedrivs. En förutsättning för detta är en levande kommunal demokrati som kommer till uttryck både genom ett högt valdeltagande och genom ett aktivt medborgarinflytande mellan valen.

Den kommunindelningsreform som riksdagen beslöt år 1962 och som var genomförd vid årsskiftet 1973-74 har på ett avgörande sätt förändrat det kommunala livet. Den kommunala demokratin fick sämre arbetsförutsättningar genom att avstånden ökade mellan de kommunala organen och de enskilda kommunmedlemmarna samtidigt som antalet förtroendevalda minskade väsentligt. Övergången till ett valsystem med gemensam valdag för riksdagsval och kommunalval gav upphov till ökade farhågor för den kommunala demokratin. I samband med beslutet om den partiella författningsreformen år 1968 beslöt därför riksdagen att ta initiativet till en samlad översyn av den kommunala demokratin.

Med anledning av riksdagens beslut tillkallades år 1970 utredningen om den kommunala demokratin. Denna lämnade år 1975 sitt huvudbetänkande (SOU 1975:41) Kommunal demokrati. Detta lades till grund för en proposition som behandlades vid 1976/77 års riksmöte (prop. 1975/76:187, KU 1976/77:25, rskr 1976/77:148). De reformer som riksdagen beslöt var inte genomgripande vad gäller den kommunala demokratins arbetsvillkor. I stor utsträckning blir emellertid resultatet beroende av de åtgärder som vidtas av kommunerna och landstingskommunerna själva.

Det har inte från något håll hävdats att resultatet av arbetet inom utredningen om den kommunala demokratin helt kan undanröja de nackdelar som kommunindelningsreformen för med sig från kommunaldemokratisk synpunkt. Det är därför angeläget att följa utvecklingen och få till stånd ytterligare reformer för att stärka den kommunala demokratin. Jag föreslår att en kommitté tillsätts för detta ändamål.

En huvuduppgift för kommittén bör vara att överväga reformer som kan stärka medborgarinflytandet inom kommuner och landstingskommuner. Detta kan ske på flera olika sätt. En möjlighet, som har diskuterats i den kommunaldemokratiska debatten och behandlats av utredningen om den kommunala demokratin, är att ändra den kommunala organisationen genom

inrättande av olika typer av lokala organ, framför allt kommundelsorgan med övergripande uppgifter, lokala styrelser vid kommunala institutioner och distriktsnämnder. Kommittén bör, med utgångspunkt i utredningens undersökningar, kartlägga och utvärdera den verksamhet med sådana organ som förekommer. Den bör sedan pröva vilka reformer inom lagstiftningen som behövs för att de lokala organen skall kunna bidra verksamt till att förstärka medborgarinflytandet inom kommunerna. Förslagen bör utgå från principen att lagstiftningen skall ge kommunerna största möjliga frihet att anpassa sin organisation och sina arbetsformer till de lokala önskemålen. Det bör alltså inte bli fråga om att föreskriva kommunerna en viss organisation.

Kommunallagen (1977:179) medger i princip inte att det inrättas kommundelsorgan med förvaltande och verkställande uppgifter. Varje kommun skall vara en odelad förvaltningsenhet. De kommundelsorgan som inrättas i dag kan därför endast ges beredande och rådgivande uppgifter. Det finns däremot i regel inget hinder mot att skapa lokala styrelser för förvaltningen av en viss institution, t.ex. en fritidsanläggning eller ett daghem. Sociala distriktsnämnder och sjukhusdirektioner utgör undantag från principen att kommunen resp. landstingskommunen skall vara en odelad förvaltningsenhet. Möjlighet saknas att låta medborgarna utse ledamöter i kommundelsorganen genom direkta val.

De begränsningar som f.n. gäller i fråga om möjligheterna att låta kommundelsorganen väljas direkt och ge dem olika slag av arbetsuppgifter hänger samman med bl.a. att frågorna om valsätt och om avgränsning av kommundelsorganens kompetens har ansetts svårlösta. Kommittén bör ta upp dessa frågor till noggrann prövning samt utarbeta förslag till lösningar. Arbetet bör syfta till att de kommuner som så önskar skall kunna inrätta direktvalda kommundelsorgan under nästa valperiod.

Målet måste vara att i alla kommuner skapa förutsättningar för ett från demokratisk synpunkt väl fungerande system. Svårigheterna är givetvis störst i stora tätortskommuner och i glesbygdskommuner med stor geografisk omfattning. Där kan en utbyggd förtroendemannaorganisation med direktvalda kommundelsorgan innebära en lösning. Det är emellertid angeläget att kommundelsorganen fogas in på ett naturligt sätt i den kommunala organisationen. Detta torde underlättas om de kan anförtros vissa förvaltningsuppgifter. Med en sådan utformning skulle en organisation med direktvalda kommundelsorgan kunna ses som ett alternativ till en indelningsändring som skulle vara önskvärd från rent kommunaldemokratisk synpunkt.

Institutionsstyrelser och distriktsnämnder förekommer i dag på några områden. Kommittén bör studera erfarenheterna från dessa och pröva förutsättningarna för sådana organisationsformer även på andra områden. Kommitténs uppdrag bör även omfatta frågan om möjlighet för dem som utnyttjar kommunal service att delta i institutionsstyrelsernas verksamhet. Inom utbildningsdepartementet övervägs f.n. frågan om lokala ledningsorgan vid skolorna. Kommittén bör i sitt arbete beakta resultat av dessa överväganden.

Inrättande av särskilda lokala organ inom den kommunala organisationen utgör ett av flera sätt att stärka den kommunala demokratin och undanröja de nackdelar som kommunindelningsreformen medförde. Andra möjligheter erbjuder de politiska partierna, kvinno- och ungdomsförbunden, folkbildningsorganisationerna och andra folkrörelser. Dessa organisationer, liksom den lokala tidningspressen och lokalradion, har fått ett väsentligt ökat ansvar

för att hålla den kommunala debatten och medborgarengagemanget levande. Det föreligger redan nu ett tämligen omfattande utredningsmaterial i dessa frågor, varför det knappast finns behov av att igångsätta särskilda undersökningar. Kommittén bör emellertid överväga åtgärder för att förbättra möjligheterna att även på de här angivna vägarna stimulera och stärka den kommunala demokratin.

Det förefaller emellertid tveksamt om man kan fullt ut eliminera kommunindelningsreformens nackdelar från kommunaldemokratisk synpunkt med åtgärder av det slag som jag nu har berört. Mot den bakgrunden framstår det som angeläget att man nu får underlag för en samlad och allsidig bedömning av reformens för- och nackdelar genom att belysa dess återverkningar i skilda hänseenden, för medborgarinflytande och medborgarkontroll, för samhällsplanering, kommunal service och näringsliv, för kommunernas administration och ekonomi etc.

Kommittén bör ha som en andra huvuduppgift att utarbeta förslag till hur kommunindelningsreformen skall utvärderas. Kommitténs förslag till program för utvärderingen bör läggas fram under första halvåret 1978. Kommittén bör noggrant överväga vilken omfattning utvärderingen bör ha med hänsyn till redan utfört utrednings- och forskningsarbete, i vilken utsträckning den kan begränsas till ett urval av kommuner och om den bör genomföras i etapper. Programmet bör utformas så att man kan utnyttja erfarenheterna från de indelningsärenden som kan komma att avgöras före 1979 års val och beakta resultatet av det fortlöpande arbetet med att stärka den kommunala demokratin. Kommittén bör lägga fram detaljerade förslag till program för utvärderingen samt göra noggranna kostnadsberäkningar. Den bör härvid hålla nära kontakt med den statsvetenskapliga forskningen om kommunala frågor. Det bör inte vara en uppgift för kommittén att själv genomföra särskilda undersökningar. Det får ankomma på regeringen att ta ställning till formerna för utvärderingens genomförande och kommitténs närmare roll i detta sammanhang, sedan kommittén har lagt fram sitt programförslag.

Till 1968 års partiella författningsreform hörde beslut om en enhetlig treårig mandatperiod för såväl riksdag som landsting och kommunfullmäktige samt om gemensam valdag för riksdagsval och kommunalval. Ordningen med gemensam valdag diskuterades grundligt inför reformen och har även senare varit uppe till debatt. Som jag har nämnt i det föregående har den gemensamma valdagen ansetts kunna inverka ofördelaktigt i olika avseenden på den kommunala demokratin. Den medför speciella problem då man överväger att införa direktvalda kommundelsorgan. Ett nära samband föreligger mellan den gemensamma valdagen och den treåriga mandatperioden. Enligt en åsikt som ofta förs fram är tre år en alltför kort mandatperiod. Kommittén bör ha som en tredje huvuduppgift att undersöka vilka återverkningar den gemensamma valdagen och den treåriga mandatperioden har på den kommunala demokratin. Kommittén bör överväga vilka lösningar som är tänkbara och som från kommunal synpunkt är de lämpligaste i dessa frågor men bör inte lägga fram förslag till ändrad ordning.

Kommunallagen innebär att fullmäktige som ett led i beredningen av ett ärende kan besluta att synpunkter skall inhämtas från medlemmar i kommunen eller landstingskommunen genom omröstning, opinionsundersökning eller liknande förfarande. Valnämnden i kommunen får därvid anlitas (2 kap. 18 §). Kommittén bör följa tillämpningen av den nya lagstiftningen och utnyttjandet av de möjligheter som den ger. Kommittén

bör därvid vara oförhindrad att ta initiativ till ytterligare regleringar och kompletteringar för att åstadkomma en lämplig utveckling av folkomröstningsinstitutet som ett led i en fördjupad kommunal demokrati.

Kommittén bör samråda med utredningen (Kn 1976:04) om vidgad länsdemokrati, utredningen (Kn 1976:05) om kontakterna mellan medborgare och samhällsorgan och andra kommittéer som behandlar frågor med anknytning till kommitténs uppdrag.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter för fortsatt utredning av vissa kommunaldemokratiska frågor,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta femtonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

7. Utredning om kontakterna mellan medborgare och samhällsorgan

Beslut vid regeringssammanträde 1976-12-22

Departementschefen, statsrådet Antonsson, anför

Vårt samhälles alltmer komplicerade karaktär med omfattande regleringar och svåröverskådlig myndighetsorganisation medför åtskilliga problem för de enskilda medborgarna. Samhället är enligt mångas mening alltför byråkratiskt med onödigt många och invecklade bestämmelser och dålig kontakt mellan myndigheterna och medborgarna. Det är självfallet allvarligt om enskilda människor upplever sig stå i en motsatsställning till samhället och känner ett avstånd till myndigheterna. Det är därför angeläget att åtgärder vidtas för att underlätta medborgarnas kontakter med myndigheterna och över huvud taget minska byråkratin i samhället.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 19 augusti 1976 har tillsatts en arbetsgrupp (Kn 1976:01) för översyn av kontakterna mellan medborgare och samhällsorgan. I arbetsgruppen ingår bl. a. företrädare för kommunförbunden, försäkringskasseförbundet och de tre fackliga huvudorganisationerna.

Arbetsgruppens uppdrag har nyligen berörts av konstitutionsutskottet i ett betänkande (1976/77:15) med anledning av motioner om den enskildes rättssäkerhet i förvaltningen m. m. I betänkandet, som har godkänts av riksdagen, anför utskottet att arbetsgruppen är ett steg i rätt riktning men att man kan ställa sig något tveksam till uppläggningen av arbetet. Det är därför enligt utskottet naturligt om regeringen prövar hur utredningsarbetet skall

bedrivas i fortsättningen.

Jag kan i allt väsentligt ansluta mig till de riktlinjer som drogs upp i direktiven för arbetsgruppen. Dessa kan alltså enligt min mening ligga till grund för det fortsatta arbetet. Jag har emellertid en annan uppfattning om de lämpligaste formerna för arbetets ledning och organisation.

Frågornas karaktär gör det enligt min mening önskvärt att arbetet ges en stark parlamentarisk förankring. Jag anser därför att arbetsgruppen bör ersättas av en parlamentarisk kommitté. Samtidigt anser jag emellertid att det är nödvändigt att bedriva arbetet i nära kontakt med de stora organisationerna. Detta bör ske genom att företrädare för dessa knyts till utredningen som sakkunniga.

Utredningsarbetet kommer att sträcka sig över vida fält och beröra frågor av mycket skiftande karaktär. Arbetets närmare uppläggning måste därför ägnas noggranna överväganden. Även om det måste bli kommitténs uppgift att själv finna de lämpligaste arbetsformerna, vill jag i anslutning till de nämnda riksdagsuttalandena utveckla några synpunkter i detta avseende.

Kommitténs utredningsarbete kan enligt min mening lämpligen organiseras i arbetsgrupper. Utan att vilja binda kommitténs ställningstagande på denna punkt vill jag peka på att uppgifterna täcker åtminstone fyra i princip skilda arbetsfält, som vart för sig kräver aktiva insatser.

En central uppgift för kommittén blir att pröva om ändringar kan göras i sådana författningsbestämmelser som allmänheten uppfattar som omotiverade eller onödigt komplicerade. För att nå resultat av verklig betydelse för de enskilda bör kommittén i enlighet med de tidigare direktiven göra det möjligt för enskilda och organisationer att framföra synpunkter och önskemål om förändringar. Denna del av utredningsarbetet kan enligt min bedömning få stor omfattning. Det är uppenbart att de företrädare för organisationer som knyts till kommittén bör kunna lämna viktiga bidrag i detta arbete.

En annan grupp av uppgifter gäller möjligheterna att förbättra informationen om samhällsorganens verksamhet och att bistå medborgarna på bästa sätt vid deras kontakter med myndigheter. Till detta område hör frågor om kontaktpersoner vid myndigheter, om kommunbibliotekens roll som förmedlare av information, om lokalkontorsverksamhet m. m. Med hänsyn till att många av dessa frågor har en nära anknytning till den kommunala verksamheten bör utredningen kunna dra särskild nytta av kommunförbundens sakkunskap och erfarenheter.

En grupp för sig bildar de frågor om myndigheternas språk och om utformningen av skrivelser och blanketter etc. som nämns i arbetsgruppens direktiv. Det är av stor vikt att kraftfulla insatser görs för att åstadkomma förbättringar på dessa områden.

Ett annat arbetsområde omfattar frågor av juridisk karaktär, t. ex. de som gäller förvaltningslagen (1971:290) och rättshjälpslagen (1972:429). Jag vill understryka betydelsen av att i detta utredningsarbete beakta synpunkter som gäller de enskildas rättssäkerhet inom förvaltningen. På detta område skall kommittén ha befogenhet att själv utarbeta förslag till partiella reformer. Det skall däremot inte vara en uppgift för kommittén att gå närmare in på lagstiftningsfrågor av större räckvidd. I det utskottsbetänkande som jag tidigare nämnde framhålls som särskilt angeläget att förvaltningslagen blir föremål för översyn. Kommittén bör ta upp denna fråga med förtur och i första hand redovisa en allmän bedömning av reformbehovet. Rättshjälps-

systemet i dess helhet ses f. n. över av rättshjälpsutredningen (Ju 1975:07). Eftersom den utredningen har till huvuduppgift att effektivisera det nuvarande systemet på området, bör kommitténs undersökning i denna del främst inriktas på frågan om rättshjälpsreformen är tillräckligt känd för den breda allmänheten.

Kommittén bör under arbetets gång samråda med, förutom nämnden för samhällsinformation, statens personalutbildningsnämnd och rättshjälpsutredningen som nämns i arbetsgruppens direktiv, även besparingsutredningen (Fi 1975:01), decentraliseringsutredningen (Kn 1975:01) och den kommitté med uppdrag att utreda frågan om minskad statskontroll över kommunerna och landstingskommunerna som jag i dag ämnar begära bemyndigande att få tillkalla.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet

att tillkalla en kommitté med högst nio ledamöter med uppdrag att göra en översyn av kontakterna mellan medborgare och samhällsorgan,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

8. Utredning om minskad statskontroll över kommunerna och landstingskommunerna

Beslut vid regeringssammanträde 1976-12-22

Departementschefen, statsrådet Antonsson, anför.

Den kommunala självstyrelsen är av stor betydelse för vårt lands styrelseskick. Genom att väsentliga samhällsuppgifter decentraliseras till kommunerna och landstingskommunerna kan former skapas för ett aktivt medborgarinflytande. Det är mot den bakgrunden angeläget att åtgärder vidtas för att stärka kommunernas och landstingskommunernas roll i samhället.

Statsmakterna har det övergripande ansvaret för samhällets utveckling och uppgifter. De måste därför ange ramarna för kommunernas och landstingskommunernas befogenheter.Statlig tillsyn och kontroll kan inte heller undvaras. Utvecklingen gick under lång tid i riktning mot en allt starkare statlig detaljstyrning. På detta sätt urholkades den kommunala självstyrelsen.

Under de senaste decennierna har förutsättningarna för att öka kommunernas och landstingskommunernas ansvar och handlingsfrihet i hög grad förbättrats. De har numera resurser att självständigt handha de uppgifter som

har lagts på dem. Det är därför en angelägen uppgift att öka den kommunala handlingsfriheten och därmed ge den kommunala självstyrelsen ett större reellt innehåll.

Under senare år har reformer genomförts på olika områden för att minska den statliga detaljregleringen. Exempel härpå utgör beslut vid 1969 och 1972 års riksdagar om att begränsa kommuns underställningsskyldighet i vissa ärenden (prop. 1969:63, KU 1969:44, rskr 1969:405 och prop. 1972:12, KU 1972:11, rskr 1972:45). Inom kommundepartementet har ett fortlöpande översynsarbete bedrivits i syfte att mönstra ut sådana föreskrifter om statlig tillsyn och kontroll som inte längre behövs. Som ett led i detta arbete har i en proposition (1976/77:1) lagts fram förslag som avses öka kommunernas och landstingskommunernas möjligheter att anpassa organisation och arbetsformer efter skiftande lokala förhållanden och behov.

Det är enligt min mening angeläget att en samlad översyn nu görs av statens tillsyns- och kontrollfunktioner gentemot kommunerna och landstingskommunerna. Jag vill därför föreslå att en kommitté tillsätts med uppgift att pröva vilka ytterligare förändringar som kan göras för att i detta avseende stärka den kommunala självstyrelsen.

Syftet med översynen bör vara att mönstra ut sådana detaljföreskrifter som med hänsyn till de kommunala och landstingskommunala organens ställning och resurser inte längre är nödvändiga. Det finns enligt min mening flera motiv för att på detta sätt decentralisera ansvar och befogenheter. Statsförvaltningen kan avlastas arbetsuppgifter och få bättre tid för planering och andra övergripande frågor. Från demokratisk synpunkt är en förstärkning av kommunernas och landstingskommunernas roll i beslutsfattande av stor vikt för att samhällsverksamheten skall kunna utformas nära de enskilda människorna. I utredningsarbetet bör synpunkter av detta slag väga tungt. Samtidigt måste självfallet kraven på samordning och likformighet i samhällsarbetet beaktas. Det är exempelvis nödvändigt att statsmakterna meddelar bestämmelser av olika slag för att uppnå övergripande mål i fråga om rättssäkerhet, sysselsättning och lika tillgång till samhällsservice. Vid utformningen av den statliga tillsynen och kontrollen över kommuner och landstingskommuner måste enligt min mening en avvägning mellan delvis motstridiga intressen göras i varje särskilt fall.

Kommittén bör göra det möjligt för kommuner och landstingskommuner att under arbetets gång framföra synpunkter och önskemål om förenklingar. Det är väsentligt att de kommunala självstyrelseorganens kunskap och erfarenheter av kontakter med statliga tillsynsmyndigheter tas till vara i utredningsarbetet. Med utgångspunkt häri bör kommittén kartlägga och behandla olika former av statlig tillsyn och kontroll. Särskild uppmärksamhet bör ägnas beslut som kräver fastställelseprövning av regeringen eller statlig myndighet. I prop. 1976/77:1 har en genomgång i detta hänseende gjorts beträffande kommunerna och förslag lagts fram om begränsningar i underställningsskyldigheten. Förutsättningar finns enligt min bedömning för att i ökad utsträckning låta de kommunala självstyrelseorganen avgöra frågor i vilka beslutanderätten f. n. är delad mellan statliga och kommunala eller landstingskommunala myndigheter.

Frågor som rör stora delar av kommunernas och landstingskommunernas verksamheter utreds av olika statliga kommittéer. I direktiven för vissa kommittéer anges att omfattningen av den statliga tillsynen och kontrollen på resp. område skall prövas med syfte att föreslå begränsningar. Utredningsuppdrag med denna inriktning har bl. a. utredningen (U 1972:06) om skolan,

staten och kommunerna, hälsovårdsstadgeutredningen (S 1974:08) och hälso- och sjukvårdsutredningen (S 1975:04). Vidare har utredningen (Fi 1976:06) om kommunernas ekonomi i uppdrag att behandla frågan om övergång till mera generella former för statsbidragsgivningen. Frågan om förhållandet mellan statliga och kommunala myndigheter bör normalt prövas i samband med att sakområdet utreds. Den kommitté som jag har förordat i det föregående bör därför i första hand överväga förändringar som framstår som särskilt angelägna och som kan göras oberoende av övervägande om andra förändringar inom ett visst sakområde. Kommittén bör självfallet samråda med de kommittéer som utreder särskilda kommunala och landstingskommunala verksamhetssektorer. Ett fortlöpande samråd bör ske med decentraliseringsutredningen (Kn 1975:01).

En betydande del av den statliga tillsynen och kontrollen av kommunerna och landstingskommunerna sker genom de statliga myndigheternas föreskrifter, anvisningar och råd. Grunden för myndigheternas befogenheter i detta avseende finns bl. a. i resp. myndighets instruktion samt i lagar och andra författningar som reglerar olika kommunala och landstingskommunala verksamhetsområden. En begränsning av myndigheternas rätt härvidlag har införts genom en särskild kungörelse (1970:641). I denna föreskrivs att myndighet inte utan regeringens medgivande får ge ändrade eller nya föreskrifter, anvisningar eller råd som kan påverka gällande standard eller tillämpade normer och som i väsentlig grad kan leda till direkta eller indirekta kostnadsökningar. Det ankommer på riksrevisionsverket att inom ramen för den förvaltningsrevision som verket bedriver följa de verksamheter som berörs av kungörelsen samt därvid bedöma de kostnadsmässiga konsekvenserna. Det är enligt min mening också angeläget att ägna myndigheternas föreskrifter m. m. uppmärksamhet från kommunal självstyrelsesynpunkt. Kommittén bör därför behandla de statliga myndigheternas tillsyn och kontroll av kommuner och landstingskommuner i syfte att avveckla föreskrifter, anvisningar och råd som inte längre kan anses behövliga.

Kommittén bör lägga fram förslag till de författningsändringar som föranleds av kommitténs överväganden. Det bör dock inte vara en uppgift för kommittén att utarbeta förslag till ändringar av myndigheternas föreskrifter m. m.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att utreda frågan om minskad statskontroll över kommunerna och landstingskommunerna,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrives,

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

Kronologisk förteckning över kommittédirektiv i departementsvis ordning

(Direktiv som inte har publicerats i 1977 års berättelse eller ingår i 1977 års direktivserie redovisas sist inom resp. departementsavsnitt)

Nr del II	Rubrik	Nr del I	Kommitté-beteckning
Justitiedepartementet (Ju)			
1	Förstärkt skydd i regeringsformen för de medborgerliga fri- och rättigheterna (Dir 1977:1)	45	Ju 1977:01
2	Lagrådets ställning och uppgifter (Dir 1977:2)	46	Ju 1977:02
3	Vissa straffbestämmelser till skydd för rikets säkerhet (Dir 1977:5)	48	Ju 1977:04
4	Tilläggsdirektiv till utredningen för översyn av lagstiftningen om förmögenhetsbrott (Dir 1977:6)	41	Ju 1976:04
5	Förnyad översyn av sedlighetsbrotten (Dir 1977:7)	47	Ju 1977:03
6	Tilläggsdirektiv till konkurslagskommittén (Dir 1977:9)	7	Ju 1971:06
7	Översyn av rättegångsförfarandet vid allmän domstol (Dir 1977:10)	50	Ju 1977:06
8	Överlåtelse och pantsättning av byggnad på annans mark m. m. (Dir 1977:12)	49	Ju 1977:05
9	Ställföreträdare för dödsbo i vissa fall m. m. (Dir. 1977:13)	51	Ju 1977:07
10	Tilläggsdirektiv till utredningen om upphovsrätt (Dir. 1977:21)	40	Ju 1976:02
11	Förstärkning av barns rättsliga ställning (Dir 1977:25)	52	Ju 1977:08
12	Översyn av det militära ansvarssystemet (Dir 1977:36)	53	Ju 1977:09
13	Tilläggsdirektiv till utredningen om väktarutbildning (Dir 1977:51)	34	Ju 1975:05
14	Utredning om de allmänna advokatbyråerna m.,m. (Dir 1977:54)	55	Ju 1977:11
15	Översyn av bestämmelserna om tomträttsavgäld (Dir 1977:67)	56	Ju 1977:12
16	Ny yttrandefrihetsgrundlag (Dir 1977:71)	54	Ju 1977:10
17	Konsumentköp (Dir 1977:83)	57	Ju 1977:13
18	Tilläggsdirektiv till produktansvarskommittén (Dir 1977:84)	14	Ju 1973:08
19	Tilläggsdirektiv till rättegångsutredningen (Dir 1977:91)	50	Ju 1977:06
20	Dödsbodelägares ansvar för avlidens skulder m. m. (Dir 1977:97)	58	Ju 1977:14
21	Arbetstagares uppfinningar (Dir 1977:100)	59	Ju 1977:15
22	Tilläggsdirektiv till rättighetsskyddsutredningen (Dir 1977:112)	45	Ju 1977:01
23	Översyn av sjölagen (Dir 1977:114)	60	Ju 1977:16
Utrikesdepartementet (UD)			
1	Det svenska kultur- och informationsutbytet med utlandet (Dir 1977:20)	4	UD1977:01

Nr del II	Rubrik	Nr del I	Kommitté-beteckning
2	Sveriges utvecklingssamarbete på industriområdet (Dir 1977:59)	5	UD 1977:02
3	Tilläggsdirektiv för biståndspolitiska utredningen (Dir 1977:68)	2	UD 1972:03
Försvarsdepartementet (Fö)			
1	Tilläggsdirektiv till försvarets fredsorganisationsutredning (Dir 1977:22)	1	Fö 1968:20
2	Tilläggsdirektiv till försvarsmaktens ledningsutredning (Dir 1977:30)	6	Fö 1974:03
3	Utredning om formerna m. m. för de värnpliktigas medinflytande (Dir 1977:34)	14	Fö 1977:01
4	Utredning rörande datasystemens sårbarhet (Dir 1977:56)	15	Fö 1977:02
5	Överföring av civilförsvarets ordnings- och bevakningsuppgifter till andra myndigheter (Dir 1977:61)	17	Fö 1977:04
6	Utredning om formerna för tandvård för värnpliktiga m. fl. (Dir 1977:66)	16	Fö 1977:03
Socialdepartementet (S)			
1	Utredning om prostitution m. m. (Dir 1977:11)	24	S 1977:01
2	Sjukvårdens inre organisation (Dir 1977:32)	25	S 1977:02
3	Tobakskommitté (Dir 1977:37)	26	S 1977:03
4	Kartläggning av narkotikamissbrukets omfattning (Dir 1977:39)	27	S 1977:04
5	Ledningsgrupp för narkotikafrågor (Dir 1977:41)	29	S 1977:06
6	Utredning om barnolycksfall (Dir 1977:42)	30	S 1977:07
7	Utredning om ADB inom den allmänna försäkringen m. m. (Dir 1977:52)	33	S 1977:10
8	Utredning avseende vissa frågor rörande hälso- och sjukvård för äldre (Dir 1977:57)	28	S 1977:05
9	Kontinuitet i öppen vård mellan patient och läkare (Dir 1977:62)	31	S 1977:08
10	Vissa frågor om verksamheten vid statens bakteriologiska laboratorium (SBL) (Dir 1977:64)	32	S 1977:09
11	Utredning om läkemedelsinformation (Dir 1977:73)	34	S 1977:11
12	Viss omsorg om handikappade (Dir 1977:89)	35	S 1977:12
13	Huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset (Dir 1977:101)	37	S 1977:14
14	Samhällsstödet till ensamstående föräldrar (Dir 1977:104)	39	S 1977:16
15	Översyn av THX-frågan m.,m. (Dir 1977:106)	40	S 1977:17
16	Förberedelser för internationella barnåret (Dir 1977:108)	42	S 1977:19
17	Sjukvården i krig	23	S 1976:05

Nr del II	Rubrik	Nr del I	Kommitté-beteckning
Kommunikationsdepartementet (K)			
1	Sveriges meterologiska och hydrologiska instituts verksamhet och organisation m. m. (Dir 1977:19)	19	K 1977:01
2	Huvudmannaskap för driften av Göta kanal (Dir 1977:33)	21	K 1977:03
3	Förbättringar i typbesiktningssystemet m. m. (Dir 1977:40)	20	K 1977:02
4	Vissa containerfrågor (Dir 1977:65)	22	K 1977:04
5	Sjöfartspolitisk utredning (Dir 1977:74)	23	K 1977:05
6	Tilläggsdirektiv till fartygsmiljöutredningen (Dir 1977:75)	8	K 1973:04
7	Tilläggsdirektiv till befälsbemanningsutredningen (Dir 1977:76)	2	K 1970:29
8	Tilläggsdirektiv till SMHI-utredningen (Dir 1977:99)	19	K 1977:01
Ekonomidepartementet (E)			
1	Utredning angående statistiska centralbyråns uppgiftsinsamling (Dir 1977:46)	10	E 1977:01
2	Utredning om lönsparande (Dir 1977:70)	11	E 1977:02
3	Översyn av valutaregleringen (Dir 1977:85)	12	E 1977:03
4	Statistiska centralbyråns framtida behov av utrustning för automatisk databehandling (Dir 1977:87)	13	E 1977:04
5	Översyn av lagen om försäkringsrörelse m. m. (Dir 1977:113)	14	E 1977:05
6	Kommitté för att utreda behovet av framtida folk- och bostadsräkningar[1]	8	E 1976:02
Budgetdepartementet (B)			
1	Bokföringen inom jordbruket (Dir 1977:17)	24	B 1977:03
2	Teknisk översyn av vägtrafikbeskattningen (Dir 1977:44)	26	B 1977:05
3	Utredning om vissa organisatoriska frågor med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område (Dir 1977:48)	25	B 1977:04
4	Tilläggsdirektiv till utredningen om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till ideella och humanitära ändamål (Dir 1977:50)	17	B 1976:01
5	Översyn av reglerna om stämpelskatt och expeditionsavgift (Dir 1977:55)	27	B 1977:06
6	Lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län (Dir 1977:63)	28	B 1977:07
7	Utredning om särställning för vissa myndigheter och företag vid leveranser till staten m. m. (Dir 1977:86)	29	B 1977:08
8	Delegation för företagens uppgiftslämnande m. m. (Dir 1977:98)	30	B 1977:09
9	Utredning om avdragsrätt vid inkomsttaxering för gåvor till ideella och humanitära ädanmål[1]	17	B 1976:01

Nr del II	Rubrik	Nr del I	Kommittébeteckning
10	Utredning om bättre medoder för planering och hushållning i statsförvaltningen[1]	22	B 1977:01
11	Utredning om vissa personaladministrativa informationsbehandlingsfrågor[1]	23	B 1977:02
Utbildningsdepartementet (U)			
1	Tilläggsdirektiv till utredningen om den gymnasiala utbildningen (Dir 1977:14)	47	U 1976:10
2	Kommitté med uppgift att öka andelen kvinnor på skolledande befattningar (Dir 1977:16)	55	U 1977:03
3	Tilläggsdirektiv till 1974 års lärarutbildningsutredning (Dir 1977:18)	16	U 1974:04
4	Översynen av det statliga litteraturstödet (Dir 1977:24)	54	U 1977:02
5	Tilläggsdirektiv till utredningen om studiedokumentation och statistik för högskolan (Dir 1977:29)	33	U 1975:14
6	Utredning om vissa tjänsteorganisatoriska frågor inom högskolan m. m. (Dir 1977:49)	56	U 1977:04
7	Samhällets insatser på videogramområdet (Dir 1977:53)	57	U 1977:05
8	Utredning om museijärnvägsföreningar (Dir 1977:79)	59	U 1977:07
9	Utredning om vårdutbildningen inom högskolan (Dir 1977:82)	58	U 1977:06
10	Utredning om visningsersättning (Dir 1977:93)	60	U 1977:08
11	Tilläggsdirektiv för bibelkommissionen (Dir 1977:105)	12	U 1972:07
12	Utgivning av svenskt uppslagsverk (Dir 1977:109)	61	U 1977:09
13	Beredning av vissa frågor rörande obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutningar (Dir 1977:119)	63	U 1977:11
14	Tilläggsdirektro till utredningen (U 1972:06) om skolan, staten och kommunerna (SSK)[1]	11	U 1972:06
15	Organisationskommitté för bildandet m. m. av Sveriges Utbildningsradio aktiebolag	52	U 1976:16
Jordbruksdepartementet (Jo)			
1	Viss översyn av renhållningslagstiftningen (Dir 1977:8)	25	Jo 1977:01
2	Finansiering av djursjukhusen, m. m. (Dir 1977:23)	26	Jo 1977:02
3	Vissa utbildningsfrågor på veterinärmedicinens område (Dir 1977:35)	27	Jo 1977:03
4	Översyn av vissa jakt- och viltvårdsfrågor (Dir 1977:38)	28	Jo 1977:04
5	Vattenplanering (Dir 1977:45)	30	Jo 1977:06
6	Förutsättningarna för olympiska vinterspel i Sverige år 1984 (Dir 1977:72)	31	Jo 1977:07
7	Luftvårdsproblem på grund av bilavgaser (Dir 1977:77)	32	Jo 1977:08
8	Tilläggsdirektiv till miljöskyddsutredningen (Dir 1977:110)	20	Jo 1976:06
9	Tilläggsdirektiv till 1973 års fiskevattensutredning (Dir 1977:115)	8	Jo 1973:07
10	Tilläggsdirektiv till jordförvärvsutredningen	11	Jo 1974:07

Nr del II	Rubrik	Nr del I	Kommitté-beteckning
11	Utredning om utbyggd avbytarservice inom jordbruket[1]	24	Jo 1976:11
Handelsdepartementet (H)			
1	Tilläggsdirektiv till insynsutredningen (Dir 1977:3)	11	H 1976:03
2	Utredning om exportfinansieringen (Dir 1977:26)	13	H 1977:01
3	Utjämning av regionala och lokala prisskillnader på eldningsolja och bensin (Dir 1977:81)	15	H 1977:03
4	Utredning om samordning och ledning i fred av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss (Dir 1977:88)	17	H 1977:05
5	Utredning om förbudsåtgärder från svensk sida med avseende på kapitalexport till Sydafrika och Namibia i samband med svenska investeringar där (Dir 1977:90)	16	H 1977:04
6	Utredning om författningsändringar vid svenskt tillträde till Budapestöverenskommelsen om internationellt erkännande av deposition av mikroorganismer i samband med patentärenden (Dir 1977:103)	1	H 1969:10
7	Överläggningar med svenska företag i syfte att åstadkomma en begränsning av dessas verksamhet i Sydafrika (Dir 1977:111)	18	H 1977:06
8	Översyn av resegarantilagen (Dir 1977:116)	19	H 1977:07
9	Ändrade direktiv för den sakkunnige för utvärdering av prispolitiken[1]	8	H 1975:06
Arbetsmarknadsdepartementet (A)			
1	Tilläggsdirektiv till sysselsättningsutredningen (Dir 1977:92)	2	A 1974:02
2	Översyn av anställningsskyddslagstiftningen (Dir 1977:102)	17	A 1977:01
3	Översyn av utlänningslagstiftningen[2]	11	A 1975:04
Bostadsdepartementet (Bo)			
1	Tilläggsdirektiv för gatukostnadsutredningen (Dir 1977:60)	8	B 1975:02
Industridepartementet (I)			
1	Tilläggsdirektiv till delegationen för energiforskning (Dir 1977:27)	7	I 1975:02
2	Kooperationen och dess roll i samhället (Dir 1977:28)	20	I 1977:01
3	Delegation för glesbygdsfrågor (Dir 1977:31)	21	I 1977:02
4	Sysselsättningsproblemen i Göteborgsregionen (Dir 1977:58)	22	I 1977:03
5	Begränsning av användningen av el för uppvärmningsändamål (Dir 1977:69)	23	I 1977:04
6	De internationella investeringarnas näringspolitiska effekter (Dir 1977:94)	25	I 1977:06
7	Riktliner för det statliga stödet till hemslöjden (Dir 1977:95)	24	I 1977:05

Nr del II	Rubrik	Nr del I	Kommitté-beteckning
8	Tillkallande av en energikommission[1]	19	I 1976:05
Kommundepartementet (Kn)			
1	Länsdomstolarnas organisatoriska ställning, målområde m. m. (Dir 1977:4)	19	Kn 1977:01
2	Översyn av allmänna ordningsstadgan (Dir 1977:15)	20	Kn 1977:02
3	Översyn av kommunalbesvärsprocessen m. m. (Dir 1977:47)	23	Kn 1977:05
4	Översyn av den särskilda organisationen av kommunalförvaltningen i Stockholm (Dir 1977:78)	24	Kn 1977:06
5	Översyn av lagen om församlingsstyrelse (Dir 1977:80)	22	Kn 1977:04
6	Vissa kommunaldemokratiska frågor (Dir 1977:96)	25	Kn 1977:07
7	Utredning om kontakterna mellan medborgare och samhällsorgan[1]	15	Kn 1976:05
8	Utredning om minskad statskontroll över kommunerna och landstingskommunerna[1]	16	Kn 1976:06

[1] Ingår inte i 1977 års direktivserie.
[2] Direktivet redovisat till viss del i 1977 års kommittéberättelse. Ingår inte i 1977 års direktivserie.

Kronologisk förteckning över 1977 års direktivserie

Direktivnr	Rubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
1	Förstärkt skydd i regeringsformen för de medborgerliga fri- och rättigheterna (Ju 1977:01)	Ju 45	Ju 1
2	Lagrådets ställning och uppgifter (Ju 1977:02)	Ju 46	Ju 2
3	Tilläggsdirektiv till insynsutredning (H 1976:03)	H 11	H 1
4	Länsdomstolarnas organisatoriska ställning (Kn 1977:01)	Kn 19	Kn 1
5	Vissa straffbestämmelser till skydd för rikets säkerhet (Ju 1977:04)	Ju 48	Ju 3
6	Tilläggsdirektiv till utredningen (Ju 1976:04) för översyn av lagstiftningen om förmögenhetsbrott	Ju 41	Ju 4
7	Förnyad översyn av sedlingsbrotten (Ju 1977:03)	Ju 47	Ju 5
8	Viss översyn av renhållningslagstiftningen (Jo 1977:01)	Jo 25	Jo 1
9	Tilläggsdirektiv till konkurslagskommittén (Ju 1971:06)	Ju 7	Ju 6
10	Översyn av rättegångsförfarandet vid allmän domstol (Ju 1977:06)	Ju 50	Ju 7
11	Utredning om prostitutionen m. m. (S 1977:01)	S 24	S 1
12	Överlåtelse och pantsättning av byggnad på annans mark m. m. (Ju 1977:05)	Ju 49	Ju 8
13	Ställföreträdare för dödsbo i vissa fall m. m. (Ju 1977:07)	Ju 51	Ju 9
14	Tilläggsdirektiv till utredningen (U 1976:10) om den gymnasiala utbildningen	U 47	U 1
15	Översyn av allmänna ordningsstadgan (Kn 1977:02)	Kn 20	Kn 2
16	Kommitté med uppgift att öka andelen kvinnor på skolledande befattningar (U 1977:03)	U 55	U 2
17	Bokföringen inom jordbruket (B 1977:03)	B 24	B 1
18	Tilläggsdirektiv till 1974 års lärarutbildningsutredning (U 1974:04)	U 16	U 3
19	Sveriges meterologiska och hydrologiska instituts verksamhet och organisation m. m. (K 1977:01)	K 19	K 1
20	Det svenska kultur- och informationsutbytet med utlandet (UD 1977:01)	UD 4	UD 1
21	Tilläggsdirektiv till utredningen (Ju 1976:02) om upphovsrätt	Ju 40	Ju 10
22	Tilläggsdirektiv till försvarets fredsorganisationsutredning (Fö 1968:20)	Fö 1	Fö 1
23	Finansieringen av djursjukhusen, m. m. (Jo 1977:02)	Jo 26	Jo 2

Direktivnr	Rubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
24	Översyn av det statliga litteraturstödet (U 1977:02)	U 54	U 4
25	Förstärkning av barns rättsliga ställning (Ju 1977:08)	Ju 52	Ju 11
26	Utredning om exportfinansiering (H 1977:01)	H 13	H 2
27	Tilläggsdirektiv till delegationen (I 1975:02) för energiforskning	I 7	I 1
28	Kooperationen och dess roll i samhället (I 1977:01)	I 20	I 2
29	Tilläggsdirektiv till utredningen (U 1975:14) om studiedokumentation och statistik för högskolan	U 33	U 5
30	Tilläggsdirektiv till försvarsmaktens ledningsutredning (Fö 1974:03)	Fö 6	Fö 2
31	Delegation för glesbygdsfrågor (I 1977:02)	I 21	I 3
32	Sjukvårdens inre organisation (S 1977:02)	S 25	S 2
33	Huvudmannaskap för driften av Göta kanal (K 1977:03)	K 21	K 2
34	Utredning om formerna m. m. för de värnpliktags medinflytande (Fö 1977:01)	Fö 14	Fö 3
35	Vissa utbildningsfrågor på veterinärmedicinens område (Jo 1977:03)	Jo 27	Jo 3
36	Översyn av det militära ansvarssystemet (Ju 1977:09)	Ju 53	Ju 12
37	Tobakskommitté (S 1977:03)	S 26	S 3
38	Översyn av vissa jakt- och viltvårdsfrågor (Jo 1977:04)	Jo 28	Jo 4
39	Kartläggning av narkotikamissbrukets omfattning (S 1977:04)	S 27	S 4
40	Förbättringar i typbesiktningssystemet m. m. (K 1977:02)	K 20	K 3
41	Ledningsgrupp för narkotikafrågor (S 1977:06)	S 29	S 5
42	Utredning om barnolycksfall (S 1977:07)	S 30	S 6
43	–		
44	Teknisk översyn av vägtrafikbeskattningen (B 1977:05)	B 26	B 2
45	Vattenplanering (Jo 1977:06)	Jo 30	Jo 5
46	Utredning angående statistiska centralbyråns uppgiftsinsamling (E 1977:01)	E 10	E 1
47	Översyn av kommunalbesvärsprocessen m. m. (Kn 1977:05)	Kn 23	Kn 3
48	Utredning om vissa organisatoriska frågor med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område (B 1977:04)	B 25	B 3
49	Utredning om vissa tjänsteorganisatoriska frågor inom högskolan m. m. (U 1977:04)	U 56	U 6

Direktivnr	Rubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
50	Tilläggsdirektiv till utredningen (B 1976:01) om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till ideella och humanitära ändamål	B 17	B 4
51	Tilläggsdirektiv till utredningen (Ju 1975:05) om väktarutbildning	Ju 34	Ju 13
52	Utredning om ADB inom den allmänna försäkringen m. m. (S 1977:10)	S 33	S 7
53	Samhällets insatser på videogramområdet (U 1977:05)	U 57	U 7
54	Utredning om de allmänna advokatbyråerna m. m. (Ju 1977:11)	Ju 55	Ju 14
55	Översyn av reglerna om stämpelskatt och expeditionsavgift (B 1977:06)	B 27	B 5
56	Utredning rörande datasystemens sårbarhet (Fö 1977:02)	Fö 15	Fö 4
57	Utredning avseende vissa frågor rörande hälso- och sjukvård för äldre (S 1977:05)	S 28	S 8
58	Sysselsättningsproblemen i Göteborgsregionen (I 1977:03)	I 22	I 4
59	Sveriges utvecklingssamarbete på industriområdet (UD 1977:02)	UD 5	UD 2
60	Tilläggsdirektiv för gatukostnadsutredningen (B 1975:02)	Bo 8	Bo 1
61	Överföring av civilförsvarets ordnings- och bevakningsuppgifter till andra myndigheter (Fö 1977:04)	Fö 17	Fö 5
62	Kontinuitet i öppen vård mellan patient och läkare (S 1977:08)	S 31	S 9
63	Lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län (B 1977:07)	B 28	B 6
64	Vissa frågor om verksamheten vid statens bakteriologiska laboratorium (SBL) (S 1977:09)	S 32	S 10
65	Vissa containerfrågor (K 1977:04)	K 22	K 4
66	Utredning om formerna för tandvård för värnpliktiga m. fl. (Fö 1977:03)	Fö 16	Fö 6
67	Översyn av bestämmelserna om tomträttsavgäld (Ju 1977:12)	Ju 56	Ju 15
68	Tilläggsdirektiv för biståndspolitiska utredningen (UD 1972:03)	UD 2	UD 3
69	Begränsning av användningen av el för uppvärmningsändamål (I 1977:04)	I 23	I 5
70	Utredning om lönsparande (E 1977:02)	E 11	E 2
71	Ny yttrandefrihetsgrundlag (Ju 1977:10)	Ju 54	Ju 16
72	Förutsättningarna för olympiska vinterspel i Sverige år 1974 (Jo 1977:07)	Jo 31	Jo 6
73	Utredning om läkemedelsinformation (S 1977:11)	S 34	S 11

Direktivnr	Rubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
74	Sjöfartspolitisk utredning (K 1977:74)	K 23	K 5
75	Tilläggsdirektiv till fartygsmiljöutredningen (K 1973:04)	K 8	K 6
76	Tilläggsdirektiv till befälsbemanningsutredningen (K 1970:29)	K 2	K 7
77	Luftvårdsproblem på grund av bilavgaser (Jo 1977:08)	Jo 32	Jo 7
78	Översyn av den särskilda organisationen av kommunalförvaltningen i Stockholm (Kn 1977:06)	Kn 24	Kn 4
79	Utredning om museijärnvägsföreningar (U 1977:07)	U 59	U 8
80	Översyn av lagen om församlingsstyrelse (Kn 1977:04)	Kn 22	Kn 5
81	Utjämning av regionala och lokala prisskillnader på eldningsolja och bensin (H 1977:03)	H 15	H 3
82	Utredning om vårdutbildningen inom högskolan (U 1977:06)	U 58	U 9
83	Konsumentköp (Ju 1977:13)	Ju 57	Ju 17
84	Tilläggsdirektiv till produktansvarskommittén (Ju 1973:08)	Ju 14	Ju 18
85	Översyn av valutaregleringen (E 1977:03)	E 12	E 3
86	Utredning om särställning för vissa myndigheter och företag vid leveranser till staten m. m. (B 1977:08)	B 29	B 7
87	Statistiska centralbyråns framtida behov av utrustning för automatisk databehandling (E 1977:04)	E 13	E 4
88	Utredning om samordning och ledning i fred av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss (H 1977:05)	H 17	H 4
89	Viss omsorg om handikappade (S 1977:12)	S 35	S 12
90	Utredning om förbudsåtgärder från svensk sida med avseende på kapitalexport till Sydafrika och Namibia i samband med svenska investeringar där (H 1977:04)	H 16	H 5
91	Tilläggsdirektiv till rättegångsutredningen (Ju 1977:06)	Ju 50	Ju 19
92	Tilläggsdirektiv till sysselsättningsutredningen (A 1974:02)	A 2	A 1
93	Utredning om visningsersättning (U 1977:08)	U 60	U 10
94	De internationella investeringarnas näringspolitiska effekter (I 1977:06)	I 25	I 6
95	Riktlinjerna för det statliga stödet till hemslöjden (I 1977:05)	I 24	I 7
96	Vissa kommunaldemokratiska frågor (Kn 1977:07)	Kn 25	Kn 6
97	Dödsbodelägares ansvar för avlidens skulder m. m. (Ju 1977:14)	Ju 58	Ju 20

Direktivnr	Rubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
98	Delegation för företagens uppgiftslämnande m. m. (B 1977:09)	B 30	B 8
99	Tilläggsdirektiv till SMHI-utredningen (K 1977:01)	K 19	K 8
100	Arbetstagares uppfinningar (Ju 1977:15)	Ju 59	Ju 21
101	Huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset (S 1977:14)	S 37	S 13
102	Översyn av anställningsskyddslagstiftningen (A 1977:01)	A 17	A 2
103	Utredning om författningsändringar vid svenskt tillträde till Budapestöverenskommelsen om internationellt erkännande av deposition av mikroorganismer i samband med patentärenden (H 1969:10)	H 1	H 6
104	Samhällsstödet till ensamstående föräldrar (S 1977:16)	S 39	S 14
105	Tilläggsdirektiv för bibelkommissionen (U 1972:07)	U 12	U 11
106	Översyn av THX-frågan m. m. (S 1977:17)	S 40	S 15
107	Utredning av vissa frågor på semesterrättens område	S 18	S 3
108	Förberedelser för internationella barnåret (S 1977:19)	S 42	S 16
109	Utgivning av svenskt uppslagsverk (U 1977:09)	U 61	U 12
110	Tilläggsdirektiv till miljöskyddsutredningen (Jo 1976:06)	Jo 20	Jo 8
111	Överläggningar med svenska företag i syfte att åstadkomma en begränsning av dessas verksamhet i Sydafrika (H 1977:06)	H 18	H 7
112	Tilläggsdirektiv till rättighetsskyddsutredningen (Ju 1977:01)	Ju 45	Ju 22
113	Översyn av lagen om försäkringsrörelse m. m. (E 1977:05)	E 14	E 5
114	Översyn av sjölagen (Ju 1977:16)	Ju 60	Ju 23
115	Tilläggsdirektiv till 1973 års fiskevattensutredning (Jo 1973:07)	Jo 8	Jo 9
116	Översyn av resegarantilagen (H 1977:07)	H 19	H 8

Sakregister till kommittédirektiv

Sakregistret omfattar del II. Referenserna till del I innehåller alltid I. Referenserna till del II saknar motsvarande beteckning)

A

ADB se Databehandling
Advokatbyråer Ju 14; I Ju 55
Allmän domstol Ju 7; I Ju 50
Allmän ordningsstadga Kn 2; I Kn 20
Allmän rättshjälp Ju 14; I Ju 55
Allmänna advokatbyråer Ju 14; I Ju 55
Allmänna energisystemstudier I 1; I I 7
Allmänna försäkringens datasystem S 7; I S 33
Anställningsskyddslagstiftning A 2; I A 17
Ansvarssystem, militärt Ju 12; I Ju 53
Arbetsrätt, organisatoriska frågor B 3; I B 25
Arbetstagares uppfinningar Ju 21; I Ju 59
Arv Ju 20; I Ju 58
Avbytarservice inom jordbruket Jo 11; I Jo 24
Avdragsrätt B 4, 9; I B 17
Avgiftssystem B 5, Bo 1; I B 27, Bo 8
Avlidens skulder Ju 20; I Ju 58

B

Barns rättsliga ställning Ju 11; I Ju 52
Barnolycksfall S 6; I S 30
Barnåret 1979 S 16; I S 42
Befattning, skolledande U 2; I U 55
Befälsbemanningsutredningen K 2; I K 7
Bensin H 3; I H 15
Besvärsprocess, kommunal Kn 3; I Kn 23
Bevakningsföretag Ju 13; I Ju 34
Bevakningsuppgift inom civilförsvaret Fö 5; I Fö 17
Bibelkommissionen U 11; I U 12
Bilavgaser, luftvårdsproblem Jo 7; I Jo 32
Biståndspolitiska utredningen UD 3; I UD 2
Bokföring inom jordbruket B 1; I B 24
Bostads- och folkräkningar E 6; I E 8
Brott
Förmögenhetsbrott Ju 4; I Ju 41
Sedlighetsbrott Ju 5; I Ju 47
Budapestöverenskommelsen H 6; I H 1
Byggnad, överlåtelse och pantsättning Ju 8; I Ju 49
Byråkratiutredningen Kn 7; I Kn 15

C

Civilförsvarets ordnings- och bevakningsuppgifter Fö 5; I Fö 17
Containerfrågor K 4; I K 22

D

Databehandling
Allmänna försäkringens ADB-system (ALLFA) S 7; I S 33
Datasystems sårbarhet (SÅRK) Fö 4; I Fö 15
Personaladministrativa informationsbehandlingsfrågor B 11; I B 23
Statistiska centralbyråns ADB-utrustning E 4; I E 13

Djursjukhusens finansiering Jo 2; I Jo 26
Dödsbo, ställföreträdare Ju 9; I Ju 51
Dödsbodelägares ansvar Ju 20; I Ju 58

E
El för uppvärmningsändamål I 5; I 23
Eldningsolja H 3; I H 15
Energiforskning I 1; I I 7
Energikommissionen I 8; I I 19
Ensamstående föräldrars samhällsstöd S 14; I S 39
Expeditionsavgift B 4; I B 27
Exportfinansiering H 2; I H 13

F
Fartygsmiljöutredningen K 4; I K 8
Fiskevattensutredning, 1973 års Jo 8; I Jo 9
Folk- och bostadsräkningar E 6; I E 8
Fredsorganisationsutredningen Fö 1; I Fö 1
Fredstandvård-80 Fö 6; I Fö 16
Fri- och rättigheter Ju 1; I Ju 45
Företag
Sydafrikakommittén H 5; I H 16
Uppgiftslämnande B 8; I B 30
Sydafrika, begränsning av företagsverksamhet H 7; I H 18
Förmögenhetsbrott Ju 4; I Ju 41
Församlingsstyrelse Kn 5; I Kn 22
Försvarsfrågor
Civilförsvarets ordnings- och bevakningsuppgifter Fö 5; I Fö 17
Datasystems sårbarhet (SÅRK) Fö 4; I Fö 15
Fredstandvård Fö 6; I Fö 16
Försvarets fredsorganisationsutredning Fö 1; I Fö 1
Försvarsmaktens ledningsutredning Fö 2; I Fö 6
Militära ansvarssystemet Ju 12; I Ju 53
Straffbestämmelser till skydd för rikets säkerhet Ju 3; I Ju 48
Tandvård för värnpliktiga Fö 6; I Fö 16
Värnpliktigas medinflytande Fö 3; I Fö 14
Försäkring, datasystem S 7; I S 33
Försäkringsrörelse E 5; I E 14
Förvaltning B 10; I B 22

G
Gatukostnadsutredningen Bo 1; I Bo 8
Glesbygdsfrågor, referensgrupp I 3; I 21
Gymnasial utbildning U 1; I U 47
Göta kanal K 2; I K 21
Göteborgsregionens sysselsättningsproblem I 4; I 22

H
Handikappade S 12; I S 35
Hemslöjd I 7; I I 24
Humanitära ändamål B 4, 9; I B 17
Hälso- och sjukvård för äldre S 8; I S 28
Högskola
Studiedokumentation och statistik U 5; I U 33
Tjänsteorganisation U 6; I U 56
Vårdutbildning U 9; I U 58

I

Ideella ändamål B 4, 9; I B 17
Inkomsttaxering B 4, 9; I B 17
Insynsutredningen H 1; I H 11
Internationella barnåret S 16; I S 42
Internationella investeringar I 6; I I 25
Internationellt bistånd UD 3; I UD 2

J

Jakt- och viltvårdsfrågor Jo 4; I Jo 28

K

Karolinska sjukhuset S 13; I S 37
Kommunalbesvärsprocessen Kn 3; I Kn 23
Kommunaldemokratiska frågor Kn 6; I Kn 25
Konsumentköpsutredningen Ju 17; I Ju 57
Kontakter patient och läkare S 9; I S 31
Kooperationsutredningen I 2; I I 20
Kultur- och informationsutbyte med utlandet UD 1; I UD 4

L

Lagrådsutredningen Ju 2; I Ju 46
Litteraturstödsutredningen U 4; I U 54
Läkemedelsinformation S 11; I S 34
Länsdomstolskommittén Kn 1; I Kn 19
Lärarutbildningsutredning, 1974 års (LUT-74) U 3; I U 16
Lönsparande E 2; I E 11

M

Militäransvarskommittén Ju 12; I Ju 53
Monopol B 7; I B 29
Museijärnvägsföreningar U 8; I U 59

N

Narkotikafrågor, ledningsgrupp S 5; I S 29
Narkotikamissbrukets omfattning S 4; I S 27
Nya testamentet U 11; I U 12

O

Obligatorieutredningen U 13; I U 63
Olympiska spel 1984 Jo 6; I Jo 31
Omsorgskommittén S 12; I S 35
Ordningsstadgeutredningen Kn 2; I Kn 20

P

Patentpolicykommittén H 6; I H 1
Personaladministrativa informationsbehandlingsfrågor B 11; I B 23
Prisreglering H 9; I H 8
Prisskillnader på eldningsolja och bensin H 3; I H 15
Prostitutionsutredningen S 1; I S 24

R

Regelsystem för stadsplanelagda områden B 1; I Bo 8
Renhållning Jo 1; I Jo 25
Resegarantiutredningen H 8; I H 19

Riksförsäkringsverket S 7; I S 33
Räddningstjänst H 4; I H 17
Rättegångsutredningen Ju 7, 19; I Ju 50
Rättighetsskyddsutredningen Ju 1, 22; I Ju 45

S
Sexualbrottskommittén, 1977 års Ju 5; I Ju 47
Sjukvård för äldre S 8; I S 28
Sjukvård i krig S 17; I S 23
Sjukvårdens inre organisation S 2; I S 25
Sjöfartspolitiska utredningen K 5; I K 23
Sjölagen Ju 23; I Ju 60
SMHI-utredningen K 1, 8; I K 19
Spionbrottsutredningen Ju 3; I Ju 48
Statistiska centralbyrån E 1, 4; I E 10, 13
Statskontrollkommittén Kn 8; I Kn 16
Stämpelskatteutredningen B 5; I B 27
Sydafrikakommittén H 5; I H 16
Sydafrika, begränsning av företags verksamhet H 7; I H 18
Sysselsättningsutredningen A 1; I A 2
Sårbarhetskommittén (SÅRK) Fö 4; I Fö 15

T
THX-frågan S 15; I S 40
Tobakskommittén S 3; I S 26
Tomträttskommittén Ju 15; I Ju 56
Typbesiktningsutredningen K 3; I K 20

U
Upphovsrättsutredningen Ju 10; I Ju 40
Uppslagsverkskommittén U 12; I U 61
Uppvärmning med el I 5; I 23
Utbildningsradio U 15; I U 52
Utlänningskommittén A 3; I A 11
Utvecklingssamarbetet på industriområdet UD 2; I UD 5

V
Valutareglering E 3; I E 12
Vattenplanering Jo 5; I Jo 30
Veterinärmedicin (VU 77) Jo 3; I Jo 27
Videogramutredningen U 7; I U 57
Visningsersättning U 10; I U 60
Vinterspel, olympiska Jo 6; I Jo 31
Vårdutbildningar inom högskolan (VÅRD 77) U 9; I U 58
Vägtrafikskatteutredningen B 2; I B 26
Väktarutbildningsutredningen Ju 13; I Ju 34
Värnpliktsinflytandekommittén (VIK) Fö 3; I Fö 14
Västerbottens län, lokalisering av ny verksamhet B 6; I B 28

Y
Yttrandefrihetsutredning Ju 16; I Ju 54

Ö
Övervakning till sjöss H 4; I H 17

Innehåll

Bilaga 2, Kommittéberättelse 1978
Justitiedepartementet (Ju) ... 3
Utrikesdepartementet (UD) ... 114
Försvarsdepartementet (Fö) ... 128
Socialdepartementet (S) ... 142
Kommunikationsdepartementet (K) ... 186
Ekonomidepartementet (E) ... 207
Budgetdepartementet (B) ... 229
Utbildningsdepartementet (U) ... 250
Jordbruksdepartementet (Jo) ... 301
Handelsdepartementet (H) ... 324
Arbetsmarknadsdepartementet (A) ... 344
Bostadsdepartementet (Bo) ... 359
Industridepartementet (I) ... 361
Kommundepartementet (Kn) ... 384
Kronologiskt register till kommittédirektiv i departementsvis ordning ... 409
Kronologiskt register över 1977 års direktivserie ... 415
Sakregister ... 420

GOTAB 56332 Stockholm 1977